
3 1761 08123676 2

VELUT ARBOR ÆVO

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVA

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA DRUHÁ.

KORRESPONDENCE A CIZOJAZYČNÉ PRAMENY.

ČÍSLO 4.

FRANTIŠKA PALACKÉHO

KORRESPONDENCE A ZÁPISKY.

I.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1898.

František Palacký

Františka Palackého

Korrespondence a zápisky.

K TISKU PŘIPRAVIL

Dr. V. J. NOVÁČEK.

I. AUTOBIOGRAFIE A ZÁPISKY DO ROKU 1863.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1898.

Tiskl Alois Wiesner v Praze.

PŘEDMLUVA.

Třetí třída České Akademie usnesla se dne 26. února 1897 na tom, že k oslavě stých narozenin Fr. Palackého má býti uchystána k tisku rozsáhlá a velice důležitá korrespondence jeho, a svěřila vykonání té práce podepsanému, který během roku minulého značnou část dopisů z doby nejstarší (1812—1838) pro tisk připravil. Avšak, když na počátku roku tohoto pan Dr. Frant. Ladislav svob. pán Rieger propůjčil III. třídě Akademie také velkou část zápisek Fr. Palackého k uveřejnění, stalo se k návrhu kommisse pro vydávání korrespondencí snesení, aby zápisky ty vydány byly spolu s autobiografií Fr. Palackého jako první svazek korrespondence jeho.

Dne 25. listopadu 1818 začal si Palacký činiti výpisky z lektury a zaznamenávati své úvahy o čteném do »Každodenníčka« (jak zápisky své nazývá), jehož program značně rozšířil v den novoroční 1820, umíniv si pojmouti do něho nejen příběhy své, ale i dějiny světa politického a literárního a smýšlení své o nich. »Chci z něho míti ukazovatele živobytí mého rozumného, učeného i esthetického, abych jednou, když mi nebe dá dosíci vyššího stupně ve člověčenství, s potěšením patřiti mohl zpět na dráhu, po kteréžto sem ke svrchovanosti usiloval. I mravní a nábožný stav můj zde svého zpomínání nabude.« Toť byl úmysl Palackého, jemuž však ostal věren jen do konce května r. 1820; odtud až do počátku roku 1823 nečinil vůbec zápisek. Teprv z počátku roku 1823 máme zase hojnější zápisky, které bohužel končí 21. dubnem t. r., deset dní po příchodu Palackého do Prahy. V lednu téhož roku, chystaje se již na cestu do Prahy, sepsal v Čúzu svou autobiografii, již diplomaticky věrně vydala tiskem paní Marie Červinková-Riegrová v Osvětě r. 1885 i o sobě. Z roku 1824 zápisek není, tím hojnější jsou ze tří let následujících, kdy užil Palacký k svým záznamům kalendářů poznámkových, v nichž také vyplňoval pečlivě rubriky ustanovené pro příjem a vydání. Roku 1827 končí zápisky v kalen-

dáři 26. červencem. Náhradou za ně až do konce roku je fragment, který se zachoval ze zápisek Ondřeje Palackého, bratra Františkova, z r. 1827, který otištěn na tom místě, kam časově náleží. Podrobné je zase vypsání obou prvních cest Palackého do Italie 20. března—25. července 1837 a 3. října 1838—22. května 1839.

Když r. 1863 sbíral Fr. Palacký materiál pro svůj životopis, jejž chystal pro Riegrův Slovník Naučný, zaznamenal si na jednotlivých listech po letech nejdůležitější data z posledních 40 let svého života (1823—1863) pořadem chronologickým. Záznamy ty otištěny jsou v tomto svazku na příslušných místech jako vítaný doplněk ke každodenníčku.

Vše, co dosud bylo uvedeno, podáno čtenářům nezkráceně a beze změny, jediné pravopisu užito moderního, a i tu zachovány všecky zvláštnosti i neshody (k. př. při psaní jmen vlastních), které naskytají se v zápiscích Palackého.

Avšak tím, co podává tento svazek, je sotva z polovice vyčerpáno, co zachovalo se ze zápisek Fr. Palackého. Ke svému každodenníčku vždy rád se vracel a na samém sklonku života každodenně stručně do něho zapisoval, co potkalo ho milého i nepříjemného. Laskavostí pana prof. dra Bohuše svob. pána Riegra děkuji, že mohu tuto podati chronologický seznam zápisek Fr. Palackého, jejichž uveřejnění tiskem z příčin dobře uvážených odloženo na dobu pozdější. V letech 1861 až 1876 užíval k nim Fr. Palacký právě tak jak byl činil v letech 1825—1827 rubrik kalendářových určených pro záznamy, v letech předcházejících sešitků a zápisníků rozličného formátu. Zachovaly pak se záznamy z let a dní následujících:

1842, Jun. 13—Sept. 18.
1843, Feb. 1—Mart. 13; Apr. 21—Mai 23; Jun. 6—Jul. 3.
1844, Oct. 1—Dec. 31.
1845, Jan. 1—Mai 3.
1846, Mai 10—Jul. 12.
1847, Mai 24—Jun. 13; Jun. 23—Jun. 30; Aug. 8—Aug. 14; Aug. 26—Oct. 1.
1848, Jan. 22—Feb. 4; Jul. 15—19; Nov. 4—7.
1849, Aug. 9—Sept. 11 (cesta do Švýcar)
1850, Oct. 22—31 (cesta z Milána do Nizzy)
1852, Dec. 8—31.
1853, Jan. 1—Mai 10.
1855, Jun. 6—Jul. 21; Sept. 12—Oct. 14.
1859, Sept. 15—Dec. 31.
1860, Jan. 1—Sept. 21; Oct. 2—6.
1861, Jan. 1—Dec. 27.
1862, Jan. 2—4; Feb. 4, 26; Nov: 8, 13, 17; Dec 6, 30
1863, Jan. 1—Dec. 31.
1864, Jan. 1—Dec. 31.

1865, Jan. 1—Dec. 31.
1866, Jan. 1—Dec. 31.
1867, Jan. 1—Apr. 24; Jun 18—30. — Apr. 24—Jun. 23.
1868, Jan. 1—Dec. 31.
1869, Jan. 1—Nov. 6; Nov. 8—Dec. 31.
1870, Jan. 1—Apr. 25; Apr. 21—Dec. 31.
1871, Jan. 1.—Dec. 31.
1872, Jan. 1—Jun. 5; Jul. 17—Dec. 31; -- Jun. 6—Jul. 20; Aug. 4—7.
1873, Jan. 1—Dec. 31.
1874, Jan. 5—12, 18.
1875, Jan. 1—Dec. 31.
1876, Jan. 1—Mai 9.

Díky zavázán jsem pánům členům kommisse pro korrespondence ustanovené při III. třídě České Akademie, prof. dru V. E. Mourkovi, prof. Ant. Truhlářovi a kustodovi Jos. Truhlářovi, kteří laskavě přehlíželi se mnou korrekturu, panu prof. Mourkovi i za to, že obtížnou korrekturu partií anglických sám vykonal; panu prof. dru Jaroslavu Vlčkovi děkuji za překlad stati maďarské otištěný na str. 54.

V Nebovidech, dne 15. srpna 1898.

Dr. V. J. Nováček.

Autobiografie Františka Palackého.

Rodina Palackých ode dávna netoliko v Moravě, ale i v sousedních zemích dosti jest rozšířena. Domýšlím se, že obdržela jméno své od »Palače« neboli »Palačova«, vesnice panství někdy Jičínského ve Přerovském kraji, a to již v XVI. století. Gruntovní kniha města Fryštáku nese původní zápis v tato slova: »It. léta páně 1566, za purkmistra Jiříka Palackého a foita Matěje Vašníkova, za téhož úřadu, koupil Jan Berka podsedek od Jana Ondřeje Bošovského atd.« To vypsal odtud pro mne před drahně léty prof. A. V. Šembera; pak Písecký někdy gymn. prefekt Schön také z knih tamějších vytáhl zprávu »1649 erat Pisecae decanus Wenc. Adalb. Palatsky a Kernstain.« Zemané Palačtí, v hořejších Uhřích posavad žijící, zdá se, že ve 30leté válce z Moravy se tam vystěhovali.

Předkové moji přebývali, pokud rodinné podání naše stačí, vždy v Hodslavicích, vesnici ležící mezi městy Novým Jičínem a Valaským Meziříčím asi uprostřed, sotva míli zdálí od Palačova; písemní však o nich památky nesahají výše nežli do počátku XVIII. století, kdežto zejména Matěj Palacký byl v létech 1705—1711 foitem v Hodslavicích. Syn Matějův Jiří († 1785 $^{15}/_{2}$) byl praděd můj; na děda Jiřího († 1806 $^{11}/_{4}$) pamatuji se co dítě ještě sám, nikoli však na bábu Rosinu Bartoňovu. Oni, co mladší linie, bydlili v chalupě pod čísl. 72; starší zajisté linie držela foitství Hodslavské dědičně; předposledního foita (Erbrichter) Hodslavského, Josefa Palackého, znal sem za svého mládí velmi dobře.

Hodslavice leží na severním svahu pověstných někdy hor a lesův Domorackých, jichžto pramenové vysílají vody své jak do Baltického, tak i do Černého moře. Proto není tu, na rozhraní vod europských, nižádné řeky, nýbrž jen nepatrný potůček »Zrzávka« zvaný, po jehožto březích obou táhnou se domy asi půl hodiny zdélí. Hodslavice náležely od nejstarší doby ku panství hradu Štramberka, kteréžto koupivše Novojičinští měšťané r. 1558, drželi svobodně až do r. 1621, kdežto Ferdinand II. celé panství jim, co horlivým protestantům, konfiskovav, daroval je řádu Jesuit-

skému, po jehožto zrušení město Nový Jičín osvobodilo se, panství pak celé propůjčeno 1781 Theresianské rytířské Akademii ve Vídni.

Jesuitům, pokud panovali Jičínu, bylo vésti dlouhé a kruté boje s poddanými svými, jež přivésti měli opět do lůna církve katolické; neboť obyvatelstvo všech těch hornatin, ježto rozkládají se okolo vysokého Radhoště ve východní Moravě, a tudíž i panství někdy Štramberského a Jičínského, přilnuvši celou duší ke straně podobojí a zejmena k jednotě Bratří českých, odolávalo dlouho všem jejich outokům a nástrahám i sebe chytřejším a důraznějším. Z okolí toho, a však nejvíce z vesnic německých, ježto i podnes náležejí k evangelické církvi Hodslavské, vyšli r. 1722 první zakladatelé Herrnhutu, nyní světoznámého; že by však i z rodiny mé kdo byl s nimi se vystěhoval, není mi známo. Mám to však z úst jak otce svého, tak i foita Josefa Palackého, že ještě i za panování Marie Theresie odbývány u Palackých nábožné schůzky z okolí celého, a ovšem v úkrytě, obyčejně v noci; někdy i ve hloubi lesův Domorackých, když který jesuita neb špehoun byl na blízku, stráže rozestavovány na potřebných místech, aby prozrazeni nebyli. Tu zpíváno, modlitby se dály a čítány knihy starobratrské, jež mívali zakopané v hustinách lesův. Prohlášením tolerance od císaře Josefa II. r. 1781 vzalo to konec. Poněvadž ale v patentě tolerančním jednota někdy Bratří českých nenašla ohledu ni místa, předkové moji, dlouho byvše na váhách, přihlásili se konečně k vyznání augšpurskému; s nimi také větší díl obyvatelstva jak Hodslavského, tak i okolních vesnic.

Otec můj Jiří Palacký, tehdáž ještě jinoch (naroz. 18. Dec. 1768), odhodlal se hned od počátku ke službě nové té církve, a již se byl odebíral do Uher, aby tam nabyl ve školách evangelických potřebného učení, když ho došel od vrchnosti rozkaz, aby nastoupil úřad školního učitele v Hodslavské církvi. Pobyv tedy jen krátce ještě ve školách Jičínské a Hranické, stal se r. 1784 prvním učitelem čili, jak se říkalo, rektorem školy Hodslavské. Pojav sobě 2. Febr. 1790 za manželku Annu, dceru sedláka Josefa Křižana v Hodslavicích, potom (tuším r. 1797) vystavil sobě sám svým nákladem školu dosti prostrannou, v níž až do r. 1829 zastával ouřad svůj. Já byl první z jeho dítek, který zrodil sem se v nově vystaveném domě (číslo konsk. 108), a sice 14. Jun. 1798; však teprv 17. Jun. křtil mne druhý pastor té církve Jan Pilečka, rodilý ze Vsetína. Matka má porodila v létech 1791—1814 vesměs 12 dítek; a však jen sedm z nich, (Jiří 1791, Anna 1796, já 1798, Mariana 1802, Ondřej 1807, Jan 1812 a Rosina 1814) dospěli k věku.

Otec můj byl ve vší své prostotě předce muž neobyčejný. Příroda udělila mu byla pronikavého rozumu i ostrého vtipu, kterýmž já i v dospělejším věku často sem se obdivoval. Mnohostranná zkušenost, zdravý soud a pozorlivá paměť na vše, co kdy duchu jeho se představilo, zásobily ho jistou filosofií života, kterouž nad sousedy své znamenitě vynikal: ale i samé učenosti nebyl cele prázden, dychtivě a bedlivě čítávav každou knihu, která kdy do rukou se mu dostala. Ve všem, co dotýkalo lidské

mravnosti, býval nad míru přísným, aniž kdy jakou něžností osvědčoval se k dítkám svým, ačkoli o dobro jejich ochotně a upřímně se staral; vůle jeho bývala neoblomná, často i prchlivá. Při tom byl pilný v povinnostech křesťanských, horlivý v nábožnosti nepřetvářené, a stálý obránce církevního vyznání svého. Biblí celou měl v paměti, a ve všech příhodách života svého slovy jejími se řídíval i těšíval.

I matka má byla jediná mezi tisíci; bylať čistý obraz neviny, tiché domácnosti a mateřské lásky. Nepamatuji, že by kdy vášeň aneb náruživost nějaká byla zkalila jasnou, ctnou a pokojnou duši její; nikdy myšlenka neslušná neopanovala mysli její, nikdy slovo nesvaté nevyšlo z ust jejích. Příkoří ode zvášnivělého manžela svého snášela trpělivě; kdykoli znikla mezi otcem a dítkami nevole jaká, ona dovedla ji pokaždé k dobrému konci. Literní vzdělanosti neměla naprosto, aniž rozuměla řeči které, kromě mateřské; rozum přirozený a soud neporušený chránili ji vší pověry a pobožnůstky. Byloť ji milovati každému, kdokoli ji kdy poznal.

Já hned za mládí přilnul sem ku knihám. V pátém roce věku svého již přečetl sem byl celou biblí, ve kteréž tehdáž, kromě příběhův Mojžíšových a Josefových, nejvíce poutaly mysl mou věci tajemné, kterýmž nejméně sem rozuměl: milostné písně Šalomounovy a průpovědi Jesusa Syracha. Pamatuji se také, že psávav na počátku předpisův školních rok 1803, potom divil sem se a pochopiti nemohl, proč tam stál r. 1804. Brzy stal sem se prvním, ačkoli téměř nejmladším žáčkem ve škole otce svého, ve kteréž již tehdáž užívalo se způsobu vzájemného vyučování. Při tom i přivykal sem záhy prácem domácím a hospodářským. Poněvadž otec můj byl také obecním písařem, a jsa spolu chalupníkem ve vsi, měl své hospodářství polní, vedl všeliké obchody, až i umění krejčovské: já zároveň s jinými bratřími a sestrami konal mu všecky nahodilé služby, nosíval obecní kurrendy do vsí sousedních, vyháněl též krávy na pole a chodil i do hor na sbírání hub, malin a jahod, kteréž když potom v Jičíně prodány byly, já k nevymluvné radosti své z výdělku toho pokaždé také několik »patákův« dostával sem.

V devíti jsa létech, o vánocech r. 1807, veden sem byl od otce svého do Kunvaldu, panské vsi za Jičínem, abych tam němčině se naučil. Přebýval sem půldruha léta u sládka Wernera, kterýž od otce mého dříví do pivováru kupovával. S jeho sestřenicí, Nanny Urbanovou, dobrou děvečkou, ana jediná v domě češtině rozuměla, důvěrně se stovaryšiv, chodil sem do škol Kunvaldských, založených od Marie Walburgy hraběnky Truchsesové na Zeilwaldburku, rozené Harrachové. Zde sem ve výborném svobodného ducha učení první základy vědomostí svých položil. Ústav ten byl veliký, památný a Salzmanovému poněkud podobný; hraběnka znamenitý naň náklad vedouc, mnoho sobě na něm záležeti dala. Kromě škol vesnických vyučováno ještě zvláště v zámku asi dvaatřicet vybraných chlapcův a téměř tolikéž děvčat rozličného rodu a věku; tu přednášeny mimo jiné nauky počátkové všeobecných dějin, anthropologie, fysika, ho-

spodářství, a těm podobné. Učitelé moji byli: hraběnka sama, znamenitá paní, pak Jurende, Turek, Schneider, Richter a jiní. Na poslední veřejné zkoušce zapsán sem byl sám pátý do zlaté knihy ústavu toho, a z rukou hraběnčiných dostal sem veřejně odplatu za pilnost, knihu o lásce k lidem. Byl to pěkný jarní čas života mého. Milován sem byl ode všech učitelův a domácích svých; zvláště ale ode staré paní Wernerky a jejich dvou dcer, učitelkyní v zámku; pak ode Turka kaplana, milostníka hraběnčina, a od Richtera varhanisty, u kteréhož sem spolu se svou milovanou Nanny byl se počal učiti klavírovati. Pan Turek tuším zvláště proto tak vlídně se ke mně měl, aby mne ku katolické církvi konečně převedl, vida mne k tomu dosti náchylného. Zpozorovav to můj otec, vzal mě domů, právě když byli Francouzové léta 1809 do Rakouska se vtiskli. P. Turek, když sem se od něho loučil, slzy proléval, mne dále ke ctnosti napomínaje a božskému opatrování poroučeje. Několik let potom ústav tento Kunvaldský, příliš svobodný, rozkazem vyšším zastaven jest.

Otec můj poslán byl od panství Novojičínského v květnu léta 1809 za dozorce a průvodčího asi patnácti vozův, vezoucích náklad pro vojsko rakouské do Hodonína; dříve ale než Hodonína dojel, došla ho odtamtud zpráva vstříc, aby náklad ten zrovna do Trenčína zavedl, poněvadž se stav našeho vojska tehdáž již byl proměnil. Tou tedy příležitostí dostav se otec můj do Trenčína, oznámil se s kazatelem a starším bratrstva Trenčanského, Janem Zoubkem, a s učiteli tamější evangelické latinské školy. Napomínán byv od Kunvaldčanův, aby mne od dalšího studování neodvodil, ku kterémuž sem já tak velikou chuť ukazoval, umínil mě dáti do škol Trenčanských. V měsíci srpnu 1809 zavedl mě tedy do Trenčína, kdež sem i pořád do tak nazvané alumnie přijat byl. Zde vše tomu, co sem v Kunvaldě poznal, naopak sem zakusil: učení uherského způsobu, kdež mimo latinu na vše jiné zapomínáno, živnost přebídnou, tak že mi často i hladu trpívati bylo. A přece škola ta nebyla z nejhorších mezi uherskými; učitel můj, Jan Martinek, muž statečný, aspoň rád by byl i dále pokračoval, kdyby zákony školské a okoličnosti jeho jej byly nehatily; mezi kaplany, kteří také ve škole učili, byl i Skaličan Langhofer, výborný Slovák. V prvním půlletí školském odbavil sem tak řečený donát, a i hned sem byl do grammatiky přesazen; na druhý rok byl sem prvním grammatistou, a na třetí jediným ve škole syntaxistou. Ale posléze znechutila se mi škola Trenčanská, i nepilně chodíval sem do ní. Což tam mám dělat, pravil sem, když nám učitel za celého půlléta o ničem, mimo chování slepic, rozpráběti neumí anebo nechce; raději zůstávaje doma, řečtině se ze knih svých učiti budu. I vězelť sem tak neustále ve knihách, že první hospodyň má, dobrá osoba, hrozně se počala starati, abych se prý posléze smyslem neminul. Lidé, kteří čítavosti mé povolovali, byli všickni krutí horlivci v náboženství svém; a půjčívali mně tedy nejvíce jen polemických spisův od Chemnitia, Hoe, Habýla i jiných, jimž sem se já posléze z paměti naučil. Tudíž i upadl jsem do fanatismu tím prudčejšího, čím otevře-

nější a jemnější bylo srdce mé; a brzy sem sobě v ničem již tak neliboval, jako v hádkách o náboženství. Jaké myšlenky tehdáž hlavou se mi mátly! Umínil sem si byl posvětiti život svůj obracování pohanův na víru křesťanskou; chtělť sem co missionář dánský zabrati se někdy do Trankebaru aneb na ostrovy australské. Takto ztracen čas nenavrácený v bezsmyslném počínání, a nebylo, kdo by mě opět na pravou cestu byl uvedl. Poslední dvě léta bytu svého v Trenčíně přebýval sem u Sam. Štíra (Štúra) varhanisty, dobrého muže, jehož umění sem se i sám poněkud naučil; nezadlouho počal sem varhanovati ve chrámě při službách Božích, a p. Zoubek brával mne se sebou ke slavnostem církevním seniorátu svého, ku posvěcení chrámův a uvedení nových kněží, do Podlužan, do Kochanovec, Ozorovec a do Mor. Leskovce, kdež sem složené a zpívané od něho slovenské kantaty na varhanech hrál a takořka zprávcem choru býval. I básniti počal sem času tohoto latině chvály jara. Největší lásky užil sem u p. Bakoše, předního a ctěného měšťana Trenčanského, jehožto syn Jan byl nejmilejším přítelem mladosti mé; ale brzy po mém odchodu zemřev, naplnil mne smutkem na dlouhý čas. Natrpěv se já mezitím dosti nouze a nenabyv známostí kromě latiny a spisův polemických, opustil sem Trenčín chutě, na konci měs. června 1812.

Za příčinou mého dalšího studování ustanoveno, abych na Prešpurské lyceum, nejlepší toho druhu školy evangelické v Uhřích, se odebral. Šel sem tedy s otcem svým pěšky do Prešpurka, kamž i 24. srpna k večeru šťastně sme se dostali. Po neznámých ulicích bloudíce, a zvláště na chrám a školy evangelické se doptávajíce, pozváni sme hostinsky od měšťana Schwanzera do domu jeho, kdež sme potom za skrovničký plat několik dní pobyli. Prof. Stanislaides, tehdáž rector celého lyceum, poznav, že při vší své známosti latiny, přece dobře po uhersku konstruovati neumím, dal mě ještě na rok do syntaxi, prof. Baderovi; což mně, ale v jiném ohledu, velmi prospěšným se stalo. P. Bader ochotně půjčíval mi ze své knihovny spisův Salzmanových, Campových, Beckerových a Glatzových. Tudíž počal sem odvykati fanatismu svému, neměv k němu dalšího podpalu, a zajímán byv cele jinými předměty; oblíbil sem sobě tehdáž zvláště zeměpis občanský a cizokrajné putování. Vděčnost ku professoru svému vnukla mi báseň latinskou ke jmeninám jeho, kterouž sem jemu ve škole veřejně peroroval. Z ohledu živnosti mé byl sem nejprv se dostal do alumnie; potom když prof. Gross hledal některého syntaxistu za sloužícího do Jesenákovského konviktu, podvolil sem se k tomu já; za mnohé služby své dostal sem byt a jídlo, což obé mi tehdáž velmi vhod přišlo, protože otec můj jen na mále mi pomáhati mohl. U Badera byl mi před odchodem svým zůstavil dvacet zlatých ve vměnkách, kteréž sem já i brzy za knihy rozdal, mezi jinými za Schellerův latinský slovník. Na konci školského roku a měsíce června 1813 šel sem s tovaryši svými, Fajnorem, Joseffim a dvěma Hrebendovci, přes Pezinek a Modru, pak Nové Město, Brumov a Vsetín domův na obročné ferie. Velikou žízní trápen byv, pil sem dychtivě z jedné

studánky na Karpatských stráněch, jejíž voda divnou chuť měla; nezadlouho pocítil sem, an krk můj ztlustnul, a mnoholetému nákladnému léčení mnoha učených lékařův nepodařilo se zbaviti mne té nemilé tíže.

Na konci prázdnin, v měsíci srpnu, když sem se pěšky do Prešpurka vracel, sprovázela mne milá matka až po Potěč blíže Klobouk. Povětří bylo nevlídné, deštivé; na Vláři strhna se příval náramný, promočil mne o samotě kráčejícího do niti. Proti vůli své přinucen sem byl staviti se v Trenčíně u p. Bakoše, abych poněkud okřál. A tak divným uložením Božím zachován mi život. Té zajisté samé noci tak se náhle rozvodnil Váh, že nejen dolejší město, ale i celé údolí trenčanské potopil, mosty, domy, ba vesnice celé proudem svým zbořil a zachvátil, až na mnoha místech ani znamení jejich někdejšího bytu nezůstalo. Strašný nářek lidu a temné hučení řeky, rozlehající se o půlnoci po celém městě, probudily mne ze sna ke hroznému divadlu. Řeka po ulicích dolejšího města vysokým a mocným proudem tekla; dům po domě bořili se, pádem svým záhubou hrozíce sousedům, aneb podryti jsouce neodolatelným vody outokem, vypáčeni a zaneseni sou po řece daleko, an na jejich místo naplavení domové a mlýnové jiní po ulicích se valili. Lidé, kteří na počátku nebezpečenství pořád se byli neuchránili, překvapeni sou v domích svých ke hrůze tím větší, že voda nočním náhlým rozlitím svým všecky loďky a bárky byla pryč uchvátila. I vystupovali všickni na střechy domův svých, když se voda již nad okna lila; ale když domové posléze sami počali se pohybovati, mnozí strachem omráčení ztíží na blízké stromy utéci se mohli. Hrabě Illesházy tehdáž několika rodinám život zachoval. Já sem zatím i se mladým Bakošem, bratrem někdejšího přítele mého, vystoupil na Trenčanský zámek zhůru: a tu nové ještě strašnější divadlo představilo se očím mým. Od hory do hory všecko stálo pod vodou, a z té hrozné potopy jen tu i tam někteří stromové nebo střechy o samotě ještě vynikaly. Mezitím celé vesnice, jako ta na ostrově mezi oběma mosty, byly docela zmizely; ani oné hospody pod sihotěmi nebylo více viděti, kterouž sem já v prvním plánu cesty byl právě v tu osudnou noc sobě za nocleh ustanovil. U prostřed ohromného proudu plavili se domové a mlýnové dolů, a na střeše jich často celé familie okročně sedíce, tiše a smutně očekávaly, kam je řeka zanese; okolo nich hemžila se voda lidmi a dobytčaty, ježto buď na deskách, buď i jiných nářadích po vodě plouli, ochraplé hlasy své k velebnému hučení proudu pojíce. V té všeobecné záhubě podjímala mne zvláště hrůza jakási tajemná, když sem popatřil na plavící se dolův mlýny, kteří opuštění od lidí ještě v živé ochotnosti na prázdno mleli; a k dovršení veškeré rozmanitosti této hrůzy stalo se, že jeden z nich ustavičným třením posléze zapáliv se, v plném plameni uprostřed té povodně z povlovna dolů se táhnul.

Já sem za celý týden zabavil se v Trenčíně, protože pro nedostatek člunův nemožná bylo přes Váh přejeti. Potom ale dal sem se mezi prvními přeplaviti na dvou rybářských čluncích spolu svázaných, na nichž

sotva dvě osoby směstnati se mohly. Mladý Bakoš a Husát tehdáž se mnou společně do škol prešpurských se odebrali. Hojné zdechliny, na březích Váhu ležíce nepochované, vyzívaly v tom horku puch protivný a škodlivý po celém pokrají. Já sem v Očkovské hospodě sešel se s Novojičinskými kupci, a dal pořád o sobě návěští rodičům svým. Poznal sem potom, že i matka má té povodně na Vsetíně krutě zažila, a sotva při životě zachována byla.

Tento můj příběh Trenčanský stal se mi památným i v jiném ohledu. Já sem do té doby o mateřčinu svou nic byl nedbal, ani jí sobě neobliboval: latina i němčina mně mnohem milejšími byly, tak že sem jen v těchto řečech psané knihy za hodné uznával. Pan Bakoš ale liboval v sobě nad jiné v češtině i v českých knihách; mezi jinými měl i Jungmanovu Atalu, a předplácel na Hromádkovy noviny spolu s »Prvotinami pěkných umění«; ve kterýchž ale obou spisech mnoho novočeského se nacházelo, čemuž nevždy vyrozumíval. O mně jakožto Moravanu domníval se, žebych já tomu lépe rozuměti měl; i poprosil mě několikráte ve společnostech rodiny své, abych mu některá temnější místa i slova povysvětlil. Ale brzy ukázalo se, že já tomu všemu ještě méně rozuměl nežli on. Hluboce proniknut jsa stydem, umínil sem sobě pocvičiti se v češtině, aby se mi nestalo cos takového ještě podruhé; zvláště an mi nejen hostitel můj Komeniovy spisy a Jungmanovu Atalu velmi vychvaloval, ale i já ještě v ty dni obé u něho čítaje, čím dál tím více krasou jak obsahu tak i řeči jich jímána sem se cítil. I hned přijda do Prešpurka, dal sem sobě záležeti na mateřčině své; a nezadlouho dostav ve Hlasateli Českém Jungmanovo dvoje rozmlouvání o jazyku českém čísti, zapálil sem se celý upřímnou vlasteneckou horlivostí, kteráž od té doby u mne ještě neustydla, aniž bohdá kdy ustydne.

I brzy podána mi příznivá příležitost ke cvičení se v češtině. Otec můj byl již rok před tím s p. Palkovičem v Prešpurku osobně ve známost vešel, dav mu svou »Knižečku ke vzdělávatedlnému čítání, v Prešpurku, u Snížka, 1812. 8« vytlačiti, kteréž Palkovič potom svého jména půjčil. Přišel sem tedy dosti záhy do užšího styku s tímto mužem, kterýž poznav dobropis můj český, počal o mně již dříve obmýšleti, zdaliby mne ku pomoci své užiti mohl. Když tedy vrátiv se do škol prešpurských, kdež sem toho léta do retoriky přesazen byl, ničeho sem jiného k oblehčení zevnějšího stavu svého nenašel, dal sem se od Palkoviče snadno přemluviti, abych k němu za písaře a pomocníka při jeho Týdenníku přistal. Byla to tehdáž právě nejpamátnější doba války evropejské proti Napoleonovi. Ouřadní vojenské zprávy, o bitvách u Lipska, u Dennevic, u Hanavy a. j. překládati bývala má povinnost; Palkovič opraviv mé přeložení, podal ho k tisku. Ale brzy stěžoval sem sobě na jeho nevlídné se mnou nakládání, a na nouzi, kterou sem u něho trpívati musel; domácí moji s velikou outrpností těšívali mne.

V ounoru 1814 nemoha já déle u Palkoviče obstáti, opustil sem ho konečně, a bydlívaje s tovaryši svými Balašovičem a Ostermanem v alumnii,

obíral sem se především českými knihami. Láska k češtině uvedla mne s Jelšíkem Turčanem, jedním z nejznamenitějších prešpurských kandidátů, a tehdáž i básníkem českým ve známost. Ve škole prospíval sem dosti pilně pod professory svými Fábrim, Stanislaidesem, Grossem a Bilnicou, jichžto náklonnost sem sobě brzy získal. Ale zevnější stav můj byl smutný. Když sem v největší bídě byl, navštívil mne otec můj v Prešpurku nenadále, a ulevil laskavě nouzi mé. Na prázdniny školské šel jsem s Benešem a Karafiatem do Brna spolu; odtud pak sám o sobě přes Holomouc a Hranice domů. Tu sem z návodu otcova přeložil Packeho spis o Prozřetelnosti božské, a složil svou první českou báseň, elegii na smrt Jana Bakoše. Pak vrátiv se opět přes Nové Město nad Váhem, kamž mne otec byl sprovodil, užil sem poprvé lásky professorův svých. V retorice byv sekundánem, učiněn sem tak nazvaným hospodářem školským, a prof. Fabri zjednal mi první učitelské místo, mladého zemana Vésseyho ze šomoďské stolice, kterýž ale jen hospodu za mne oplácel. Mnoho vystál sem po prvníkráte v mém životě nemocí, a opět i nedostatkem živnosti, protože sem za peníze, kteréž mi otec byl dal, knih sobě nakoupil, zvláště Pelcelovu českou kroniku, Hlasatele českého a Thamův slovník. Již tehdáž slovutným byv Slavomilem, oznámil sem se mezi jinými s Royem, Roykem, Kollárem a Ferenčíkem, kteří jediní sobě tehdáž na češtině něco záležeti dali.

K novému roku 1815 pomohl sem příteli Jegušovi složiti jeho báseň českou hexametrickou o pokoji Evropě zjednaném skrze pád Napoleonův, kteráž ke slavnosti novoroční v lyceum veřejně jím perorovaná, když pochvaly všeobecné došla, já větší blaženosti než on pocítil sem. Ještě horlivěji začal sem se tudíž ve své milé mateřčině cvičívati, překládaje zvláště Ciceronovy knihy o povinnostech, Kleistovo Jaro a jiné maličkosti. Pak i frančiny ujal sem se znova, již před tím v Trenčíně z Curasovy grammatiky bedlivě se jí učívav. Ve škole ale doby této památným sem se učinil u spolužákův svých jemnou pamětí svou, an sem na okázku několikráte v geografii starého světa na sta jmen jednou aneb dvakráte přečetv, pořádně a bez omylu z paměti je vyříkal. Mezitím paedagogie mé se zmnožily. Hned na nový rok počal sem u měšťana Ottmana učívat, začež mi plat a jídlo dáno; v měsíci máji přestěhoval sem se tam bytem, požívaje tudíž pohodlného života; při tom podávány mi již i odjinud podobné příležitosti. Tohoto času, když ještě sjezd vídenský trval, bylo mi viděti osobně mezi jinými zvláště císaře Alexandra, pak Wellingtona, Talleyranda i Metternicha, poslané od sjezdu ku králi saskému do Prešpurka; ale na pověst o Napoleonovu z Elby odjití všickni tři chvátavě do Vídně se odebrali.

Na ferie šel sem přes Trnavu s dvěma Trenčany v ustavičném téměř dešti. Na Vsetíně oznámil sem se s Vilímem Šimkem, kazatelem evangelickým, nedávno předtím z Jeny přišlým, s nímž sem mnoho rozmlouval o české řeči, prosodii a literatuře. Doma pobyl sem jen jeden měsíc.

Z počátku měsíce srpna jel sem s paní Pilečkovou do Vídně, a odtud sám do Prešpurka. Ve Vídni sem více byl se krásy a velikosti nadál, nežli sem skutečně nacházel; a tu pořád znelíbilo se mi jaksi toto město.

Přijda do Prešpurka k Ottmanovi, jal sem se čísti z bibliotéky Landesovy samé hrdinské veliké zpěvy, Homera, Ariosta, Tassa, Camoensa, Klopstoka i jiné méně slavné básníky německé. Na počátku nového roku školského, v měsíci září, přesazen sem do filosofických škol, a spolu stal sem se jedným z patnácti censorův a dohledačův nad studentstvem. Měv jakousi nesnázi s Ottmanem, dal sem se od prof. Grossa povolati do domu jeho ke dvěma Serbům Novosadčanům, Lukičovi a Nákovi, jež sem německé řeči vyučovati měl; ostatně k obědu chodíval sem opět do alumnie.

Rok 1816.

2. ledna peroroval sem sám čtvrtý ke slavnosti novoroční Lyceum Prešpurského prvníkráte v životě svém veřejně svou slovenskou báseň »o staveném lidokupčení na sjezdu Vídenském.« Báseň tato nejen mne s Palkovičem opět smířila, ale což mi mnohem památnější jest, i s Janem Benediktim, čili Blahoslavem, Novohradčanem, synem kazatele Velko-Libořeckého, mne blíže seznámila. Poznav já, že tento mezi nejznamenitější prešpurské studenty počítaný přítel Šafaříkův, se kterýmž sem já psychologii a aesthetiku pod Grossem, řečtinu pak pod Žigmondym společně poslouchal, v českém básnictví se kochá i nad jiné zběhlý jest, poprosil sem ho, aby mi soud svůj o básni mé objevil. I pověděl mi dověrně, že citové prudcí, jakovýmiž celá báseň má hořela, ještě sami jí básnické ceny zjednati nemohou, nesprovází-li a nenese-li je zvolná hra obrazotvornosti: zde ale jen obecný rozum, a na něm štípené též obecné ale prudké city se jevily. I zničil sem báseň svou ohněm; nepamatovav na to, že ač neměla ceny básnické, měla však aspoň dějinnou pro mne, jakožto památný příběh života mého.

Tohoto léta nastala nová doba ve mládenectví mém. Počal sem zajisté svobodnějším duchem vzdělávati sebe, prospívav nemálo příkladem Blahoslavovým. U něho zjemněli citové moji, a duch můj lépe se naučil šetřiti čistého člověčenství, jak v idei, tak i v dějinstvu. Já k němu denně chodíval, pomáhaje mu v řečtině a frančině; čítali sme spolu Homera, Theokrita i Pindara. I v ruštině, serbštině a staroslovančině cvičili sme se spolu, majíce za učitele, kromě učelníkův mých, i pana Vidakoviče, spisovatele serbského, u něhož sme Stefanovičovnu prostonárodnu Pesnaricu ponejprvé poznali. Palkovič také k oběma nám velmi přívětivým se ukazoval, a spolu nás k vyššímu v literatuře snažení pobízel. Když Tablicovým dotíráním a našimi prosbami přemožen jsa, opět ve škole veřejná svá čtení začal, při nichž sme my dva za jeho náměstníky vyhlášeni byli, já chtěje ho ještě více pro slovanství rozhorliti, po radě Blahoslavově složil sem

mu odu k jeho jmeninám, kteréž ale on potom jen k osobným nepříliš chvalným záměrům užil. Ta byla má poslední přízvučná báseň; nebo čím dál, tím jistěji snášel sem se na tom, že ne přízvuk, ale stará časomíra přirozeným základem české prosodie slouti by měla. I hádal sem se o tomto předmětu často a obšírně i s Palkovičem i s Benediktem, nemoha však nikdy s nimi dokonale se srozuměti. Knih sem pak tohoto léta opět tolik nakoupil, že sem tím opět ochudl, ačkoli sem kromě Novosadčanů svých i od panen Fiedlerových z Hořovic za denní jich vyučování plat dostával. Moji ostatní zvláštní přátelé mezi studenty byli Kralovanský, Ruman, Dogaly a Petr Šréter.

V létě na ferie, rozloučiv se s Blahoslavem, bral sem se opět s dvěma Trenčany po noci přes Trnawu. Doma zbíral sem národní písně, čítal Wilhelmův přírodopis a Kranzovy dějiny bratří moravských, hledal i nalezl několik staročeských knih u Domoracký ch Kopaničárův a v Byníně u proroka ševce a sklenáře.

Tyto ferie poznav já z jedné strany bytnost pravé poesie a nemožnost svou státi se kdy velikým básníkem, z druhé pak strany náramný nedostatek naučných knih ve literatuře české, na kterýž mě v Trenčíně obzvláště p. Zoubek, Tablicův test, pozorliva byl učinil, ustanovil sem se na tom, že již cele a jedině naukám se odevzdám, a vší silou na tom budu, abych někdy, pokud mě stačiti bude, nedostatku onomu poulevil, což sem i vše Blahoslavovi v prvním svém listě obšírně předložil. On list tento Šafaříkovi do Jeny poslav, mne s ním ponejprv ve známost uvedl, a tím způsobem našemu potomnějšímu trojičnému přátelství počátečného zniku propůjčil.

Učení dušeslovné u prof. Grossa naučilo mě pozorlivým býti na všecky úkazy v duši člověka, i na veškeru jich zákonnost. Od té doby neměl sem více prázdné a zahálivé hodinky. Sebe samého zpytoval sem v každé okolnosti, na své vlastní náruživosti a jich tajemné i zjevné účinky pozoroval sem neustále, až tento způsob pozornosti naposledy dokonale přírodným se mi stal. Všady, kdež zákonové ducha zpytováni byli, užil já takovéto zkušenosti své; začav pak hned potom krásovědě a logice i metafysice se učiti, pocítil sem tudíž veliké pomoci, tak že sem se přesvědčil, že do filosofie vůbec není lepší brány nad přezvědné dušesloví.

Vrátiv se z Moravy do Prešpurka, učiněn sem 28. srpna v Jesenákovém konviktě hospodářem skrze prof. Stanislaidesa, který ve mně sobě tehdáž velice liboval. Měl sem tu na péči stravování asi šedesáti žákův, z větší částky chudobnějších zemanských synkův, z nichž každý v té drahotě jen po půl třetím stu zlatých platili; ostatní z fundu se dodalo a z pomůcek barona Jesenáka. I o alumnii staral sem se poněkud, vydávaje jí každodenně s měřici pečiva i soli. Zevnější tedy stav můj byl tak dobrý, že i závist mých kamarádův zbudil; zvláště an sem i v učitelském ohledu jak u Šréterův tak i v obydlí svém mnohého pohodlí užíval. Mokrý a Quirsfeld, nemohše logiky pod prof. Žigmondym veřejně slyšeti, mne za soukromého učitele této nauky sobě vyprosili. Již i za tou příčinou musel

sem se zvláštní pilností a důkladností učiti se jak logice tak i metafysice, nám podle Krugovy soustavy přednášené. Professor můj nejen půjčil mi spisův Kantových, ale i při každé příležitosti snažil se mé pochybě anebo nedorozumění mému pomoci. Mimo to učil sem se nejprv angličině od prof. Seleckého; potom vlaštině spolu s Kosecem, seniorem našeho konviktu, s nímž i následujícího léta, když anglická společnost biblická Kysmičův vandalský nový zákon v Prešpurku tlačiti dala, já pro známost svou řečí slovanských za korrektora ustanoven sem byl. I Palkovičovi, jenž tehdáž slovník svůj sepsati se strojil, byl sem nápomocen; zhotovil sem mu nejprv výtahy z Králických biblí posledních dvou dílův, z Hájkovy Kroniky, z Dalimila, Haranta i Veleslavíny; potom ale propůjčil sem se mu i v samém spisování slovníka tohoto, vše z pouhé toliko horlivosti vlastenecké.

1817.

Postavil sem se nyní prvníkráte na dráhu českého spisovatelství. Učiv se angličině, počal sem pořád překládati Ossiána, tehdejšího miláčka svého mezi básníky; a když ve březnu milý Blahoslav do Jeny se ubíraje, mne v konviktě prešpurském navštívil, dal sem mu přeložení své, aby je Hromádkovi ve Vídni obětoval. Při tom i jal sem se potajně psáti listy o prosodii české, které sem Blahoslavovi připsané také do Hromádkových Prvotin poslati chtěl. Poznav pak, že i Šafařík se mnou stejně smýšlí v ohledu tomto, užil sem příležitosti Blahoslavovy k dopisování muži tomuto, tehdáž ještě v Jeně meškajícímu. On se již byl dříve ke mně, ač nezřejmě, ve Hromádkových Prvotinách ohlásil, uvodě tam zlomek listu mého Blahoslavovi psaného; a poněvadž sem výbornost ducha Šafaříkova vysoce ctil, nemohlo mi se nic milejšího státi, než že on, vraceje se z Němec, z počátku měsíce června u mne za deset dní pobyl. Rozmlouvání s ním stalo se mně velmi blahočinným a opravilo soud můj jak vůbec o mnohých věcech, tak i zvláště o naší literatuře. Šafařík také přinesl byl z Jeny velmi důkladné pojednání o prosodii české, jež mi čísti dal. Já sem tehdáž byl již první dva listy své zhotovil; ale vida v Šafaříkově pojednání učenost náramnou, jíž se mně nedostávalo, ostýchal sem se, vytasiti se s nimi. Zatím chodíce my procházkou do nejpěknějších okolí prešpurských, smlouvali sme všeliké plány z ohledu na vydávání nějakého museum (časopisu) národního, kdežby především na básněch časoměrných nescházelo. Tak naveden sem opět Šafaříkem na stezky básníkův. Na den rodin mých, 14. června, odebral se Šafařík z Prešpurka, přislíbiv, že se postará, aby doň opět na delší čas navrátiti se mohl.

Hned po odchodu Šafaříkově, na konci školského roku, onemocněl sem krutou anginou, ve kteréž lékař Würzler velmi pečlivě mne se ujímal. Sotva nemoci této zniknuv, když sem přes Vídeň příležitostí otce svého domův jel, ve Bzenci v Moravě upadl sem opět náhodou do nebezpečenství

života, maje v silném jetí břevnem proti mně se opřelým probodnut či umačkán býti. Prázdnin těchto užil sem k putování do Těšína i do Bilska, chtěje navštíviti tamější své přátely a představené církevní. Velmi vlídně a čestně přijali mne tu i kazatel Šimko s rodinou svou, i superintendent Schmitz a přítel Winkler. Tento chystaje se na budoucí rok do Němec, rádby byl mne za nástupce svého při Bilské církvi měl, k čemuž sem já polovičně i přivolil. Přijda domův, zakusil sem nešťastné nevole otcovy, kterýž nakládaje se mnou náruživě, každému předsevzetí mému naproti se postavil. Snad by různice odtud povstalá vážnější následky byla po sobě potáhla, kdybych já radou mateřinou ke smíření otce svého byl po jeho vůli nesložil kázání »o pravé pobožnosti křesťanské«, jímž ihned udobřeným se stal. Kázal sem tedy v Hodslavicích první a tuším i posledníkráte v životě svém lidu ve chrámě shromážděnému. Potom ale síly citův neobyčejných poznal sem v den svatební sestry své Hanny.

Po prázdninách vrátiv se sám přes Trenčanské Teplice a Trnavu do Prešpurka, učiněn sem podseniorem v konviktě, a obětovav se opět dvěma nejmladším Šréterům, Michalovi a Mikuláši, jenž mne u sebe míti velmi žádostivi byli, šel sem s nimi bydlet do domu p. Sakmáryho. Tu sem v ouzké spojení vešel s dvořskou raddovou, paní Karolínou Géczy, dcerou slavného sedmipána Petra Balogha a tetkou učelnikův mých, ana se tehdáž do Prešpurka k vychování dítek svých byla přibrala. Nejvíce ale zradoval sem se, uvida v Prešpurku Šafaříka, ješto byl na dvě létě ke mladému Kubínimu za pěstouna se zavázal. S ním obírajíce se my pilně ve vlastenských věcech, když sme jednou byli do vinohradův prešpurských na procházku vyšli, přečtu já mu listy své o prosodii české. Na to on velikou horlivostí naplněn jsa, pořád mě vybídl, abychom začaté dílo dokonali, a smluvivše jeho návrh, dali sme se do práce. Já vyhotovil ještě pátý list, on svůj rukopis jenanský proměnil v list třetí a čtvrtý, šestý pak nyní znovu složil; moji dva první listové opraveni jsou nejprv ode mne, potom i od něho. Již v měsíci listopadu (1817) spísek celý byl hotov a podán censůře. Mezitím já pamětliv jsa slibu svého v Bilsku, vší pilností oddal sem se byl také naukám teologickým, z nichž před nastoupením ouřadu svého bylbych měl přísnou zkoušku podniknouti. Ale nyní, když obíraje se základy české prosodie, v teologii pozadu zůstávati sem musel, když požívání přítomnosti Šafaříkovy mne tak blažilo, když nejen starý Šréter, ale i paní Géczy, ba i sám Balogh mě snažně i prosbou i sliby svými, abych u Šréterův zůstal, pobízeli, a z druhé strany Bilšťané mně za dva měsíce ani slova o sobě věděti nedali, když posléze já nové bláhy u paní Zerdahely účastným sem se stal: nemohl sem dlouho na rozpacích býti, na kterou stranu bych se ustanoviti měl; nýbrž vypověděv Bilšťanům, poručil sem jim na místo své Jana Sepessiho, přítele a kollegu svého, po jehož odchodu já v Jesenákovém konviktě konečně seniorem učiněn sem byl.

Co za největší štěstí své mladosti počítám, stalo se mi ku konci léta tohoto. 1^ho^ prosince povolán sem skrze pana Fábryho ku paní Nině

Zerdahely, dceři slovutného někdy a učeného Baloghyho, předního mezi zemany uherskými, an mezi jinými byl kdys i s Voltairem sobě dopisoval. Přijat sem od ní za učitele čtyr slečinek, jejich synovkyní a schovanic, any se jmenovaly Luisa i Jeannetta Baloghy, Eva Šréter a Josefína Dedinská. Tu pak počíná opět nová doba mého mládeckého života.

1818.

Pohříživ se já předešlého léta do metafysického hloubání, brzy sem pocítil, že kdokoli opravdově a důkladně mysliti počíná, celou soustavu vědomí svého sám sobě znova založiti a vystaviti musí. I mnou tu daemon jakýsi tak náramně zatřásl, že všecka jistota, víra, vědomost a jestota má v nepochopitelný rum se mi sesuly. Mnoho mě krutý boj ten proti skepticismu stál, ale vítězství mi po zápasu popřáno. Není možná, aby člověk v opravdovém a důsledném skepticismu dlouho setrval; jestota citův našich příliš zřejmě na nás naléhá, než abychom déle o bytu, o nadějích a povinnostech svých pochybovati mohli. Ani o bytu jak předmětenstva, tak i známosti naší předmětné nelze na rozpacích býti: ale jestotné spojení podmětného znanstva našeho s předmětenstvem jest ta otázka, která filosofy mezi sebou věčně rozdvojuje. Já sem i brzy uvrhl se na zásadu pouhé podmětnosti naší, na citelnost, za to uznávaje, že ona původním rodištěm jest celého našeho jestotného života. I ohlédav se pilně v Kantově kritice, ačkoli mi tato ve všem po mysli nebyla, srozuměl sem sobě sám o nejdůležitějších pravdách člověčenství, šťastným jsa v tom, že i znedůvěřiv se náboženství nadpřírodně zjevenému, nábožného zřetele na svět a na život přece nikdy s očí sem nespustil, anobrž jej za hlavní předmět svého skoumání pokládal. A což se divným zdáti může, ale pravé a přírodné jest, sám Holbachův pověstný system nátury potvrdil mne co nejvíce ve pravdách náboženství; vida já zajisté, na jakových lichých a slabých základech celá tato soustava spoléhá, tím ochotněji a mocněji postavil sem se na pevnou skálu náboženství, naděje a víry.

V takovémto stavu svém přišel sem do domu paní Zerdahely. Tato vzdělaná, jemnocitná i dobrotivá osoba brzy na mne obzvláště pozorlivou, a čím dál tím přívětivější ke mně se stala. Bylať ji před pěti měsíci poslední dcerka její zemřela; pročež chtějíc i vyhnouti se místu onomu, kdež ji vše na ztrátu její upomínalo, i oddati se cele vychování jediného pozůstalého syna svého Sigmunda, zabrala se s ním do Přešpurka. Osud její tím krutější byl, že nezakládajíc víry své na pravdách zjevených vyznání církevního, neměla do sebe tolik samostatné ducha moci, aby dostatečného světla i jistoty o nejdůležitějších pravdách života lidského sama sobě byla zjednala. Obyčejné potěšování a rozumování mnoha vážných osob ji často navštěvujících bolesti její, jakož mi vyznala, ještě přimnožilo, protože důvodové jejich aneb vážnosti u ní neměli, aneb i jemnosti citův jejich uráž-

livými byli; tak že posléze ostýchajíc se podobných rozmluv, sama se v sobě zavřela, a bolestně odřekši se všeho, což my za nejdražší sobě pokládáme, pokoje ducha jen v hojném a častém dobročinění hledala. Já prý první blahodějně v ní působil, nejen přesvědčení své o nadějech člověka důkladně a z plného srdce jí přednášeje, ale i pochyby její tak šťastně a vítězně porážeje, že, jakož sem to potom z jejích ust slyšel, ona na mne silného spolehši, tím teprv došla duševního pokoje a okřání. Než i já sem u ní nového takořka života nabyl. Tato moudrá paní, ana ze všech, co sem jich já kdy poznal, ideálu ženské osobnosti nejblíže se dotýkala, zamilovavši mne neméně, nežli ode mne milována byla, takže matkou mou nejen se jmenovati, ale i skutkem se prokázati ochotna byla, naučila mne ve světě žíti a ušlechtila a upevnila mužský charakter ve mně. Já od té doby obědvávaje a večeřívaje u ní, největší částku prázdného času svého v obcování s ní sem ztrávil. Kromě hodin k vyučování slečen určených, jimž ona vezdy přítomna jsouci, nejpilněji mne poslouchala, čítávali sme rozličné knihy a rozmlouvali o nich ještě obšírněji. Do konviktu chodil sem jen, když úřad můj seniorský toho nevyhnutelně vyhledával, a i školy navštěvoval sem s menší pilností. Professoři moji, kteří příčinu toho znali a mne sobě jináče vážili, mlčením pomíjeli jména mého, když mě kdy na čteních svých nepřítomna býti spatřili.

Zatím i přítelkyně a sestřenice nové matky mé, paní Géczy, osoba výborného a vysokého ducha, mne k sobě snažněji potahovala, již před tím velmi vlídně ke mně se mívavši. Zvláště ale, když k dobrému syna svého zarazila u sebe spolky učené, pozvala mne, abych i já údem jejich se stal. Tu tedy dvakráte do týdne scházevše se, mluvívali sme o předmětech naučných; Fábry, Petr Géczy a Sigmund Zerdahely dostali za předmět rozličné částky dějin povšechných, lékař Šimko vybral sobě nauky přírodné, já pak krásovědu. Každému dáno bylo mluviti svobodně za čtvrt nebo za půl hodiny; posluchače měli sme, kromě obou paní a příbuzných jejich, naše professory, a kdy se kdo jiný ve společnosti nalézti dal. Po skončení mluvy hádáno se o tom, co dříve přednášeno bylo, a sice nejvíce o tom, co sem já byl mluvil. Ustaviční opponenti moji byli Fábry a Šimko. První, studovav dlouhý čas na Göttinských školách, byl neobecně učený a ostrovtipný; ale muže toho nic nebylo než pouhý takořka rozum; zdálo se, jakoby citův a obraznosti prázden byl. Druhý, byv dříve kazatelem, dal se z toho na lékařství a neměl nad novoněmeckou filosofii nátury nic důležitějšího. Oba snášeli se v tom, že smýšleli o kráse a umění velmi podle a nepříznivě; onen ji za závadnou rozumu považuje, tento celý v materialismu věze, leč kde ho Mesmerův magnetismus z něho vyvodil. Já sem přednášel ve spolcích těchto nejprv Schillerova krásovědná pojednání; jak mile sem kdy skončil, oba muži tito na mne se obořili a já přinucen byl zastávati pravdy své, k čemuž mi arci při ostrovtipných Fábryho námítkách Schiller sám nevždy postačoval; obyčejně zavodili sme se až ku posledním základům krásy, tak že sem já tím nemálo v krásovědě samé

prospíval. Mně nejvíce smělosti a útěchy dodávala pochvala našich paní, které stejně se mnou o kráse cítily; často když sme se byli po celé hodiny do hádky zabrali, říkala posléze paní Géczy, že ač nám již dále nerozumí, přece jistě že jen mně za pravdu dáti může. Požívaje srdečné lásky obou těchto paní i synův jejich, a maje přítomného v Prešpurku také Šafaříka, žil sem několik měsícův velmi blaženě.

Té doby (konec měsíce března) vyšli tiskem naši »Počátkové českého básnictví« u Belnayových dědicův v Prešpurku. Chvála i dobré účinky tohoto spisku v Čechách nemálo mne i Šafaříka blažily; ale mne samého ještě to snad více, že paní Zerdahely, davši sobě ode mne obsah jeho vysvětliti, báseň »o ideálův říši« tak sobě oblíbila, že nejen se jí česky učila, již dříve slovensky rozuměvši, ale mně kromě jiných vzácných darův i měsíčný plat můj zdvojila. Což div, že nejsa prázden snářské obraznosti, opět sem se do básnictví, zvláště do tragedií, zamýšleti počal? Štěstí mé ještě zvětšilo se, když nade vše nad to posléze i s panem J. Jungmanem v Praze, kteréhož sem já nade všecky české spisovatele ctil, osobného důvěrného dopisování mi podáno.

Ale toto všestranné štěstí brzy mi zmejlilo. Paní Sakmárka, u které jsem se Šrétery svými bydlel, osoba obecných povah, při tom kulhavá i ošklivá, zkalila mi je nevlídně. K neštěstí svému byl sem se jí hned z počátku zalíbil; navštěvujíc ona mne častěji, než já ji, bavila se po celé hodiny u mne rozmluvami duchaprázdnými. Jednou, davši se mluviti o uherském zemanstvu, řekla posléze: »milý příteli můj, znám já je příliš dobře; lidé tito jsou všeci pyšní, násilní a nemravní, starající se o lidi jen, když jich potřebují; na mne by se ani neohlédli, kdyby nevěděli, že i já sem, chvála Bohu, osobou z rodu jejich.« I hleděl sem čím dál tím více osoby takovéto se vzdalovati. Ona poznavši to a horšíc se, že jinam chodě, jí pomíjím, počala mne hyzditi, jak vůbec, tak i před učelníky mými; a když sem se já s ní proto byl dovadil, ona zdvojila zlost svou. Já prý o půlnoci domů z města se vracím; a poněvadž ona prý ví, že paní Zerdahely obyčejně o devíti spat se ubírá, jináče že není, než že já od ní odejda, v noci po nečestných místech se potuluji. Já sem naproti tomu nikdy duchovnějšího a světějšího života nevedl, jako právě tehdáž; a jakož bych, pln jsa ještě myšlének o nejsvětějších záležitostech člověčenstva, byl mohl ihned vrhnouti sebou do ohavností zvířeckých! Ale proti náruživostem ani rozum, ani jemnota srdce neplatí. Najednou rozešla se pověst po škole, že student jistý Némethy, známé necudnosti, mne v hanebném domě meškajícího spatřil; polovice studentstva radovala se, že svatoušek prý přece jednou polapen jest. Já roznítil sem se celý, uslyšev to, a jda ke všem professorům, žádal sem, aby se přísně na původa jejího dotíralo. Zavolán jsa Némethy, oznámil veřejně, že nic takového, anobrž i co by to nejmenší podezření na mne uvrhlo, ani do mne neví, ani že toho nepropověděl; professoři ohlásili se také, že o mé nevinnosti přesvědčeni byli. Ale já neměl na tom dosti, nýbrž veždy dále po původu té pověsti se doptávaje, posléze počal

sem tušiti, že to snad učelník můj Michal byl. Tento sedmnáctiletý mladík již se byl ve všeliké neřády dával; pročež bývaje ode mne trestán, dílem již proto, dílem od Sakmárky k tomu navedený, mohlť arci z pomsty to učiniti. Na přísný dotaz můj nejprv se zapíral, pak milost mou sobě vyprosiv, vyznal k mé hrůze, že čím mne vinil, sám vinen byl, a nejen on, ale i všickni tovaryši jeho, kteří ho k tomu svedli. Když prý jim v nečestné schůzce bázeň svou přede mnou jevil, oni, aby i bázeň tu i svědomí jeho uchlácholili, nastrojili onoho Némethyho, který mu prý na svou čest onu nepravdu potvrzoval. Doložil mi dále i to, že všeci ti mladí páni u velikém strachu byli přede mnou, a ve společné radě jejich, coby činiti měli, že Némethy se ohlásil, jestliže prozrazen bude, že všecky je udá, i sám aneb vojákem se stane, aneb životu svému konec učiní. Já spokojiv se nyní s veřejným ospravedlněním svým i s tajným trestem jejich svědomí, a ostýchaje se také odekrýti té hanby, která by celou školu a mnohé familie byla potkala, upustil sem od dalšího vyhledávání, a zatajil dokonce neradostné tajemství své. Mezi tím ale Sakmárka nemíjela žádné příležitosti, aby vše, co kdy bezectná lež a lest vynesti může nejohavnějšího, u paní Géczy a Zerdahely na mne uvalila; mne při tom nejvíce bolelo, že lidé, které sem já kdys byl ctil, poselství taková na sebe brali. Ale měl sem tu radost, že nejen na obou místech víry jí odepřeno, ale i sám učelník můj, velikomyslností mou jsa pohnutý, ve přítomnosti matky své, do Prešpurka přišlé, Sakmárce pověděl, »aby přestala nehodného toho pomlouvání, které již tolikeré mrzutosti natropilo; Palacký že nejen ve všem nevinný, ale i vůbec šlechetnější člověk jest, nežli ona.« Vypovědíno Sakmárce pořád, a mou přičinlivostí slíbila paní Zerdahely, že mne se Šrétery na budoucí školský rok do domu a ke stolu svému přijme.

Takto zdál se osud můj opět napraven býti. Paní Šréterka namluvila mne, abych na ferie školní zprovodil syny její do Novohradské a Hevešské stolice. Jeli sme z Prešpurka po paní Zerdahelce nejprv na Alakšince, potom odtud já v jednom voze sám s ní do Vísky, pocítiv na té cestě několik blažených a svatých hodin. Tato paní již tehdáž neupřímé Šréterův ke mně se chování poznávala; starostí proto naplněná, ačkoli zřejmě nepravila mi ničeho, doufajíc prý, že je obcováním svým ještě sobě získám, prorockými však slovy napomínala mne ke stálosti v budoucím pokušení. Já v dokonalém odvolení se osudu mému jel sem přes Levice, Šahy, Šurany, Ároksalaše a Heveš do Svat. Emerika čili St. Imre v Zátisí, vsi od p. Šrétera koupené, asi tři tisíce obyvatelův počítající. Zde na té nepřehlednuté, ale neveselé bezstromé rovině, u výlevův rybné Tisy, kdež jen řídké vrbiny nějakou rozmanitost krajině způsobily, vídal sem přece ten nejkrásnější a nejvelebnější východ a západ slunce v životě svém. A této jediné rozkoše bylo mi tu požívati; Šréteři zajisté vidomě čím dále tím nepřívětivějšími ke mně se stávali. Tito vší ducha jemnoty anobrž i vzdělanosti prázdní lidé žili cele jen v hospodářství; skrbnějších neužilcův nad ně nikdy sem nepoznal. Napomínaní ale ode svých příbuzných, aby mne

u synův svých na budoucí dvě léta podrželi, byli mně nejen dokonalé zaopatření v živnosti, ale i hotových tisíc zlatých přislíbili. Tohoť počalo jim líto býti; bojíce se však poroku těchto příbuzných, kdyby mě oni vypověděli, umínili mne ouskočně k tomu přinutiti, abych já to sám učinil. Ku konci ferií počali přede mnou a před syny svými prohazovati všeliká slova o mých minulých příbězích: proč sem sobě prý tolik nepřátel nadělal? zdali hluku tomu přece cosi skutečného příčiny nezavdalo? proč sem jejich Michalovi ukřivdil, z výstupkův jej nevinného trestav? a co tomu podobného více. I rozvedl sem se s nimi pořád ochotně, poznav pravou mysl jejich lépe, nežli ji sami ukázati chtěli; byl bych to dávno učinil, než že naděje dostati se do domu paní Zerdahely mne k nim blíže vázala. Kdybych jim byl tajemství od Michala sobě svěřené zjevil, byl bych se arci lehkou prací očistiti a pomstiti mohl: ale já pohrdal těmito lidmi příliš, než abych pro ně slovo své, třebas i vinníkovi dané, byl zrušil, a tím i důstojenství svého svědomí ublížil. Že i sám starý Šréter o hodnosti mé lépe přesvědčen byl, nežli na sobě ukazoval, zjevilo se brzy potom, když chtěje snad svědomí svému pro křivdu mně učiněnou polehčiti, mne do Šárošpataku, tam kdež Komenský náš kdys byl učil, za professora mimo vůli mou poroučel.

Ale nevděčnost těchto lidí a všecka nevlídnost osudu mého tak mě přece zabolely, že sem ubíraje se na cestu do Prešpurka onemocněl. Paní Šréterka zavezla mne až do Levic; tu mne opustivši, oznámila stav můj ve Vísce panu Zerdahelymu, manželi mé dobroditelkyně, kterýž i hned pro mne skvostnou příležitost svou poslal. Dojda Vísky, spatřil sem dvůr plný panských kočů; celá téměř Těkovská stolice byla tu na hostině. Paní Zerdahely, uvidouci mne tak ztrápeného, a nemohouc pro množství hostů svých se mnou mluviti, vtasila mi potichu cedulečku do ruky, kterouž otevřev já potom ve své světnici, četl sem (28. srpna 1818):

»Feige Sterbliche nur und aberwitzige Schwärmer
Schrei'n von den Dächern ihr Weh, Mitleid erbettelnd vom Volk.
»Klage geziemt nicht dem Starken. Im Kampf mit dem eisernen Schicksal
Siegt nur die rüstige That: Worte sind Beute des Sturms.
»Schlägt ihm ein ähnliches Herz, so geb' er sich ganz und auf ewig:
Bleibt ihm dies Kleinod versagt, werd' er sich selber die Welt.«

Tato dobrá i moudrá paní nyní právě mateřsky se ke mně chovala. Když sem s ní 1. září 1818 z Vísky přes Nitru do Prešpurka jel, ona mne k sobě do koče svého pojala, synu svému kázavši na kozlík ku kočímu sednouti.

V Prešpurku zjednal sem já sobě byt zvláštní pro sebe; lékaře, léky a jídlo posílala mi paní má. Do škol chtěl a začal sem opět choditi; ale pro nemoc opustil sem je hned z počátku října cele, aniž je kdy od té doby více navštěvoval. Živil sem se lekcií dáváním; neměv pak u paní Zerdahely nic více dělati, chodil sem tam jen, když sem kdy pozván byl

Paní Géczy zemřel té doby slavný otec její; pohřížená v žalosti nespomenula si dlouho ani na spolky naše, ani na mne. Mne otec můj v listopadu ještě necele ozdravělého v Prešpurku navštívil, jehož já potom do Vídně zprovodiv, konečně z nemoci sem se vymohl. Potom 15. listopadu dal sem se od pana Pavla Šándora, zemana i přítele paní Zerdahely, namluviti, abych se s nim o hospodu a stůl jeho zdělil. Přešed k němu, zabral sem se vší silou do studování, zvláště anglické literatury, s níž mě prof. Selecký, nyní dověrný přítel můj, blíže oznámil.

Gibbonovy »miscellaneous Works«, kdež sem výtahy a poznamenání z jeho denní lektůry čítal, zbudily u mne předsevzetí, abych i já něco podobného sobě zhotovil. Počal jsem tedy 25. listopadu 1818 svůj první každodenníček, kdež sem ponejprv své myšlení o Jenyšově srovnání řečí evropejských sobě zaznamenal. I ve spolcích u paní Géczy, nyní vnově začatých, přednášel sem nejprv z tohoto Jenyšova spisu, potom ze Sulzerovy teorie krásoumy. V bibliotece Landesově probíraje se v anglických knihách, oznámil sem se 2. prosince s p. Eganem Angličanem, podkoním knížete Gražatkoviče. Muž tento měl výbornou knihovnu, a v řečech anglické i francouzské byl tak zběhlý, že knihy anglické po francouzsku, francouzské pak po anglicku bez vady čísti mohl. V lůnu jeho milostné familie požíval sem já mnohého potěšení. Tohoto léta četl sem od něho Blairova čtení, Addisonova Spectatora i velikou encyklopaedii britannickou.

Milý Šafařík učil mne této zimy hvězdoznanství, a návodem jeho četl sem některé Jean Paulovy spisy, jak doma tak i u p. Zerdahely.

Z každodenníčka »31. prosince 1818. Ráno dostal sem darem od paní Zerdahely Herderovy listy (zur Beförd. der Humanität). Popolední koupil jsem u Švaigra Rukopis Kralodvorský, a dal i pořád jej svázati; večer četl sem paní své z díla p. Staelina o Němcích článek o považování přírody. Anděl života mého navštíviv nás, posvětil mne ctnosti bohorozkošné!«

Každodenníček.

Dne 25. listopadu 1818 počal sem čísti a bedlivěji študovati *Jenyšovu* knihu: *Philosophisch-kritische Vergleichung u. Würdigung von vierzehn ältern und neuern Sprachen Europens.* — Eine gekrönte Preisschrift. Berlin 1796. gr. 8. 503 S. — Z té sem také u paní radové z Géczy mluvil, od počátku až po oddíl o důkladnosti řečí.

Řeč nám všecky, i ty nejtajemnější účinky ducha našeho nejlépe odkrývá; v ní viděti jest celou intellektuální a mravní bytnost člověka. Ona dosáhne určení svého, jestliže ponětí a city vždy tak představuje, jakož toho duch náš potřebu cítí. Ctnosti její hlavní jsou: bohatství, důkladnost, zřetedlnost a libozvučnost.

Bohatství řeči se spatřuje: 1. ve slovích k neprostřednému vyznamenání smyslných předmětů, 2. k vyznamenání odtažených ponětí, k čemuž 3. patří lexikální vzdělatedlnost.

Přirozené jest člověku, každou věc, která se smyslům jeho podhodí, a kterouž on od jiných zřetedlně rozeznati může, vlastním nějakým iménem sobě poznamenati, poněvadž tím ulehčuje i obraznosti i paměti j rozumu. Abychom tedy o bohatství řeči předkem souditi mohli, pozorujme národu, jak daleko se vztahuje činnost a zvláště pozorlivost jeho. Národ, jehož i počet malý jest, i činnost obsahu skrovného i duch povahy nečilé, tupé a zpozdilé, jistě že chudičkou slov má zásobu a naopak. Protož uzná-li se, že Slované nad míru bohatou řeč mají, čehož patrně ukázati lze: tedy také vyznati bude potřebí, že duch jejich čilý a způsobilý, činnost pak nemalá jest. Z té příčiny divochů řeči chudé jsou, ačkoli ne ve vyznamenání těch věcí, až do nejmenších maličkostí, s nimiž se obyčejně zanáší. — V tomto ohledu také povážiti sluší, zdaliž národ nějaký původně a zdávna s některými předměty se obíral, čili se jim teprv od jiného národu naučil; zdaliž národnost svou čistou zachoval, čili s cizinci smíšený, povahy jejich přijímal: v poslední zajisté případnosti slova jiného národu sobě přiosobil. Příklad dává zvláště řeč uherská, englická (v plavectví od Hollandů slova bravši), a ruská (Tartaři). —

Formováni kořenných slov určeno bývá obyčejně tou předmětu vlastností, která nejvíce do smyslů padá. Ačkoli sice nepochybuji, že původní vynalezení slov, jako až posavád, z veliké částky, podlé náhody se stalo: předce pevně

věřím, že mezi elementy zvuku a jakovostí buď předmětů vyznačených buď impressí do smyslu učiněné nějaké společné vztažení jest, jehož odkryti se ještě filologum nepodařilo. —

Tak vynalezené kořenné slovo, potom, určité majíc vyznamenání, užíváno bylo za základ k pojmenování všech předmětů, v nichžto se původní jeho známka nalezala: a jen po drahném času bezpochyby přidány slabiky formovací (Bildungssylben), k rozeznání a určení obzvláštních způsobů a nástinů předmětu vyznamenaného. Tato řeči doba jest nejourodnější pro skoumavého etymologa na filosofických resultátích, na psychologických vynalezeních.

Pan Jenyš tomuto bohatství extensívnému, jakož ho jmenuje, menší, intensívnému pak (čili na odtažených ponětích) větší, nežli sluší, cenu připisuje. Důvod jeho, že by jináče Fenyckých a Karthaginenských řeč dokonalejší slouti musela nežli řecká, ničemný jest: jestiť i částeční dokonalost. Nýbrž já za potřebnější soudím býti onen druh bohatství, nežli tento: poněvadž z onoho dají se snadně abstrakcie činiti, ne však abstrakciemi smyslné předměty vyznamenávati; a pak, že každému slovu odtaženému smyslné jméno za základ býti vidím. Odtaženost se vzděláním rozumu sama se podává; ale kořenných slov tehdáž více tvořiti nelze. — Mezitím arci bohatství to intensívné jest důvodem vzdělanosti národu.

Dne 29. listopadu četl sem dále o důkladnosti řečí, str. 20—31.

Spisovatel ji zakládá 1. ve smyslnosti řeči, když odtaženost její nepřílišná; 2. ve šťastném volném složení grammatickém; 3. v energickém charakteru národu a spisovatelů jeho. —

Dne 2. a 3. prosince. Všed do známosti s p. Eganem, od něho ke čtení obdržel sem: Hugh Blair's Lectures on Rhetoric and Belles Lettres. The 9th edit. Lond. (by Strahan.)

Volume 1. Introduction: Knowledge and science must furnish the materials that form the body and substance of any valuable composition. Rhetoric serves to add the polish; and we know that none but firm and solid bodies can be polished well.

Whatever enables genius to execute well, will enable taste to criticise justly.

The elevated sentiments and high examples which poetry, eloquence and history are often bringing under our view, naturally tend to nourish in our minds public spirit, the love of glory, contempt of external fortune, and the admiration of what is truly illustrious and great.

Taste. Taste may be defined, »The power of receiving pleasure from the beauties of nature and of art.« — It is a sort of compound power, in which the light of the understanding always mingles, more or less, with the feelings of sentiment.

Taste is far from being an arbitrary principle, which is subject to the fancy of every individual, and which admits of no criterion for determining whether it be false or true. Its foundation is the same in all human minds. It is built upon sentiments and perceptions which belong to our nature; and

which, in general, operate with the same uniformity as our other intellectual principles. When these sentiments are perverted by ignorance and prejudice, they are capable of being rectified by reason. Their sound and natural state is ultimately determined by comparing them with the general Taste of mankind. Let men declaim as much as they please, concerning the caprice and the uncertainty of Taste, it is found by experience, that there are beauties, which, if they be displayed in a proper light, have power to command lasting and general admiration. In every composition, what interests the imagimation, and touches the heart, pleases all ages and all nations. There is a certain string to which, when properly struck, the human heart is so made as to answer.

Dne 6. prosince mluvil sem z Jenyšova spisu dále o zřetedlnosti a libozvučnosti řečí, kdežto ale spisovatel nezdál se mi důkladným býti.

Dne 9. prosince z též knižky o extensivním bohatství řečí evropejských, kdežto předek se dává řeči anglické.

Dne 13. téhož četl sem dále o vzdělanosti řečí starožitných, řecké a latinské; — pak i potomkyních této.

Větší vzdělatedlnost řeči řecké nad latinskou ne tak ode mnohosti tvořicích slabik pochází, jako raději odtud, že Řek, jakožto který řeč svou dříve, bystřejí a mnohotvárněji vzdělávati počal, nežli Říman, onyno tvořicí slabiky častěji a při více jméních, příjmeních a časoslovích atd. upotřebovával, chtěje bystřejší a mnohotvárnější ponětí svá vyjádřiti, — nežli chudšího a obmezenějšího ducha Říman. V času pak následujícím učení Latiníci, básníci, filosofové a řečníci na řeč napadše již po jistý stupeň vzdělanou a určitou, nesměli do ní znatné proměny uvozovati, chtěli-li se publikum svému líbiti. — Dále, římská řeč jedno toliko měla nářečí, řecká pak mnohé: odkudž poznenáhlým jich v jedno nářečí smíšením, onyno mnohé a rozličné formy, deklinacie, konjugacie, participia, a volné skládání slov u Řeků povstalo; u Římanů na to větší chudoba.

Potomkyně Římanky v chudobě své matky zůstaly, ačkoli jim nemálo prospělo, že vynálezky řeči scholastické ke svému dobrému obrátily. Frančina za Španielkou a Vlašinou zůstává pro jedinotvářné její vzdělání od časů Richeliových. Staří její spisovatelé jako Ronsard, Montagne, Jodelet ɔc lepší cestu byli nastoupili. Ostatně všecky jsou chudé na skládání slov. (»Lingua franca« národů kupeckých u moře středozemního a rudého, míšenina řečí: francouzské, novořecké, turecké, arabské.)

Z chemického čtení: Památná zdá se mi tato idea, čili raději zkušenost, že přirození, jakož i jinde, tak obzvláště v chemickém ohledu, samotlivé odloučenosti nikterakž nelibuje. Nejen že veskrz čistého, nesmíšeného hmotu ve přírodě se nenachází, nýbrž i odmísí-li se který kunštovně, sotva se čistou, jednoživelní látkou udržeti dá. Tak fosfor, kali ɔc pustí-li se do stavu přirozeného, hned s oxygenem ɔc co nejtouže spojiti se hledá, až, nasytiv se látky jinorodné, vkročí do stavu pokoje a přirozeného bytí svého.

Hugh Blair's Lectures. Criticism. Genius. Pleasures of Taste. — Sublimity in objects. Lecture III.

True Criticism is the application of taste and good sense to the several fine arts. — They who judge by rule, not by feeling, are Pedants, not Critics. — The plays of Shakespeare have gained the public admiration not by their being irregular, not by their transgressions of the rules of art, but, in spite of such transgressions. — Shakspeare pleases by his animated and masterly representations of characters, by the liveliness of his descriptions, the force of his sentiments, and his possessing, beyond all writers, the natural language of passion: beauties which true Criticism no less teaches us to place in the highest rank, than Nature teaches us to feel.

Když Blair povídá, že kriticismus není a priori, tobych nechtěl tak rozuměti, že soud estetický jedině na usnešení se jisté částky lidí záleží, ačkoli pravda jest, že nám tím způsobem do známosti přichází co nejjistěji. Nýbrž já se domnívám, že v puvodním složení bytnosti naší také ona modifikací se nalezá, z níž, jako z pramene, povodí se soudové estetičtí, jejichžto vyskoumané přirození tolikéž odvrhuje základy kriticismu; odkudž zavírati sluší, že kriticismus ten není konvencionální, nýbrž v duši naší původně založený, a tak v jistém smyslu a priori. Podepřen tento důvod na té pravdě, že všecko přirození podlé jistých zákonů působí.

Já svatě ctím veliké duchy přirozenosti, jakoví jsou Homer a Šakspír. Duch jejich zajisté nad míru vyšší jest ducha jiných tak nazvaných synáčků Műz. Jako mátě nátura nesmírná jest ve vznešenosti své sama, tu neobsáhlé tvořící až k oblakům hory, tam nepřehlédnutelné rozprostírajíc roviny, zde barvíc ruži červenem panenským, tam lesy šatíc čerstvým zeleně oděvem: tak i tito synové její nový v tvorné síle vystaví sobě svět, právě tak nesmírný, tak bytuplný, tak rozmanitý a spanilý; a z velebnosti ducha svého vtlačí obraz, vdechnou božský život svůj do něho, že na věky v čerstvé kráse státi a plnost rozmanitosti v sobě zdržovati budou. I neuražíť mne ani pouště jejich písčité, ani mělčiny falešné, ani vymřelé ledoviny; nebo hnedky podlé jsou pole bujná, hlubiny nevyvážené, hájové plní radostného hluku života; i jest se čemu kochati v moci tvorcově, jehožto i my jsme přátelé a pokrevníci. Naproti tomu což mi do malých obrázečků nevolných následovníků jejich? Jsouť hezké, arci, a nic více.

Mezi Angličany byl Addison první, jenž o předmětích estetických filosofoval v 6. dílu Spectatora; on je rozděluje v tři klassy: pěknost, velikost a novost. Jeho skoumání jde příliš hluboko, praví Blair, ale pěkné jest a příjemné; i dobyl sobě zásluhy té, že první otevřel cestu, předtím nešlapanou.

Proč se nám skladná rozmanitost líbí, nemůžeme dostatečně vysvětliti. »These first principles of internal sensation, praví Blair, nature seems to have covered with an impenetrable veil.« — (Čteno až po str. 51. —).

Dne 16. prosince. O v z d ě l a n o s t i ř e č í g e r m a n s k ý c h, z Jenyše. Angličině to slouží, že z latiny čerpati smí a lepší jest psycholog; ale Němec předčí proto, že má smělé řeči vzdělavatele, mnohá nářečí, staré spisy (jako Lutherovy 2c.), a řeč mu není stupněm vzdělanosti své určená. Hollandská a švédská řeč málo jsou vzdělané; danská více; ale pro malou rozšířenost svou

sotva se kdy Němkyni vrovnati budou moci všecky tři. Slova skládají všecky Germanky; v participiích angličina a hollandština předčí.

O slovanských řečech chvalně, ale nedůvodně rozpráví; poznamenávaje že etymologické jejich študium pro filosofa zvláště úrodné jest, příklady toho matné přivodí. I litevská řeč se chválí. —

Dne 17. prosince. Hugh Blair. Lecture III.

The Sublime produces a sort of internal elevation and expansion; it raises the mind much above its ordinary state; and fills is with a degree of wonder and astonishment, which it cannot well express. The emotion is certainly delightful; but it is altogether of the serions kind: a degree of awfulness and solemnity, even approaching to severity, commonly attends it when at its height; very distinguishable from the more gay and brisk emotion raised by beautiful objects. —

All ideas of the solemm and awful kind, and even bordering on the terrible, tend greatly to assist the sublime; such as darkness; solitude and silence. — Obscurity, disorder. — Heroism.

Zdaliž tam není vznešenost jedině, kdežto bezkonečnost síly jeví se smyslům našim, kterou my na neznámé vyšší bytosti a světy vztahujeme — kdežto všecka zemská obmezenost mizí a člověk poněkud ke blaženým k oslaveným bytům procitne, a cítí jednorodným sebe býti s oněmi bytostmi, jejichžto mocné spatřuje šlepěje? Neníliž vznešenost onen prostředek, onen svazek, kterýžto budí v nás démona dřímajícího, jako při navštívení velebných pokrevníků jeho, se svatyně Boží sstupujících? Kteréžto onen Všelaskavý posílá, jakož posílá viditedlné anděly do katrče bídy zoufající, k lůžku opuštěnce hynoucího, k nebezpečenství bázlivé nevinnosti. Obé dar jeho jest nejlaskavější, nejdobročinnější.

There is too in architecture, what is called Greatness of manner; which seems chiefly to arise from presenting the object to us in one full point of view; so that it shall make its impression whole, entire, undivided, upon the mind. A Gothic cathedral raises ideas of grandeur in our minds, by its seize, its height, its awful obscurity, its strength, its antiquity and its durability.

Longinus points out five sources of the Sublime: the first is, Boldness or Grandeur in the thoughts; the second is the pathetic; the 3d, the proper application of figures; the 4th, the use of tropes and beautiful expressions; the 5th, musical structure and arragements of words. — From this it appears, that clear and precise ideas on this head are not to be expected from that writer; although his treatise is by no means of small value. — (Čteno až po str. 68.)

Blair drží rým za velmi nepříznivý vznešenosti v opisích, jestliže i docela snad nesnesitedlným není. —

Má-li se opis i vznešeného předmětu líbiti hodně, tedy není dosti, nýbrž ani radno není, aby obyčejné jeho ukazy, aneb všeobecné jakovosti zpomínány byly; jen nové živé obrazy, co nejvíc individualisované případky, v nichžto život a síla jako ze vnitřku věci se vycházeti zdá, mohou mysl mocně uchopiti.

Pravda, že jen rozžatá fantasie a ne kunšt to vyvesti může. — Případky ty nikoli nebuďtež matné. —

Dne 20. pros. Hugh Blair. Lect. VI. Rise and progress of Language.

I Blair toho jest domnění, že řeč nějaká nevzala svého původu od samovolného usnešení se několika lidu, nýbrž že jest tomu přirozená příčína, proč věci i jen na smysl zraku se vztahující v prvním řeči vzniku tak a nejináč pojmenovány byly. Jest zajisté jisté vztažení mezi jakovostí předmětů zevnitřních a hláholy počátečnými.

The Author, who has carried his speculations on this subject the farthest, is the President Des Brosses, in his »Traité de la Formation Mechanique des Langues.« Some of the radical letters or syllables which he supposes to carry this expressive power in most known Languages are, *st*, to signify stability or rest; *fl*, to denote fluency; *cl* a gentle descent; *r* what relates to rapid motion; *c* to cavity or hollownes. A century before his time, Dr. Wallis in his Grammar of the English Language, had taken notice of these significant roots, and represented it as a peculiar excellency of our Tongue, that, beyond all others, it expressed the nature of the objects which it named, by employing sounds sharper, softer, weaker, stronger, more obscure, or more stridulous, according as the idea which is to be suggested requires. He gives various examples. Thus, words formed upon *st* always denote firmness and strength, analogous to the Latin *sto*, as: stand, stay, staff, stop, stout, steady, stake, stamp, stallion, stately ɔc. Words beginning with *str*, intimate violent force, and energy, analogous to the Greek *στρουννυμι*; as, strive, strength, strike, stripe, stress, struggle, stride, stretch, strip ɔc. *Thr*, implies forcible motion; as, throw, throb, thrust, through, threaten, thraldom. *Wr* obliquity or distortion; as, wry, wrest, wreath, wrestle, wring, wrong, wrangle, wrath, wrack ɔc. *Sw* silent agitation or lateral motion; as, sway, swing, swerve, sweep, swim. *Sl* a gentle fall or less observable motion; as, slide, slip, sly, slit, slow, slack, sling. *Sp*, dissipation or expansion; as, spread, sprout, sprinkle, split, spill, spring. Terminations in *ash*, indicate something acting nimbly and sharply; as, crash, gash, rash, flash, lash, slash. — *Plato* in *Cratylo*. — *A. Gellius* Noct. Att. X. 4.

Blair praví, že Řekům a Římanům, jenž časoměrně a zpěvně mluvlli, moderní anglické a francouzské ɔc. mluvení by muselo bezživotnou monotonií (lifeless monotony) býti.

Our plain manner of speaking, in these northern countries, expresses the passions with sufficient energy, to move those who are not accustomed to any more vehement manner. But, undoubtedly, more varied tones, and more animated motions, carry a natural of warmer feelings. Accordingly, in different modern Languages, the prosody of speech partakes more of music, in proportion to the liveliness and sensibility of the people. — Musical pronunciation and expressive gesture are, to this day, the distinction of Italy.

In the infancy of all societies, men are much under the dominion of imagination and passion. They live scattered and dispersed: they are unacquaint-

ed with the course of things; they are, every day, meeting with new and strange objects. Fear and surprise, wonder and astonishment, are their most frequent passions. Their Language will necessarily partake of this character of their minds. They will be prone to exaggeration and hyperbole. They will be given to describe every thing with the strongest colours, and most vehement expressions, infinitely more than men living in the advanced and cultivated periods of Society. The Iroquois and Illinois carry on their treaties and public transactions with bolder metaphors and greater pomp of style, than we use in our poetical productions.

My sloh bujný a metaforický jmenujeme orientálním, proto že biblí a jiné perské i arabské spisy v něm psány jsou: ale z jedné částky čínské duchaprázdné poetické fragmenty, z druhé pak Kanadských divochů metaforická řeč nám okazuje, že toto není klimatné, nýbrž raději vzdělanosti národní přiměřené. Mezitím zdá se pravdou býti, že obraznost orientálů bezuzdnější a nezbednější jest.

Větší částku Herderových idejí o řeči nalezl sem vyloženou aneb dotknutou v Blairově spisu.

Jestliž inversí plod nevzdělaného čili vzdělaného věku? Přirozeně potřebí byloby se nejprv na tom usnésti, co a jaký slov pořádek za přirozený držeti se má; neboť francouzská konstrukcí není taková, anto smyslnost a obraznost naše jiný nám pořádek vykazuje, tuším ne tak volný, za jakový se vůbec má. Proč hebrejská řeč, nejstarší a nevzdělaná, nemá svobodné konstrukcí? Aspoň řídké jsou toho příklady. Řecká, latinská, gaelická, všecky slovanské a mnoho amerikánských řečí proto nenesou na sobě divokost, že volně konstruují. Rozsudek zdá se mi tento býti nejpřirozenější. Jmenované řeči vzdělávány jsou více způsobem smyslným, obrazotvorným, ideálním (v jistém smyslu) a praktickým; odkudž pořádek slov smyslný jim zůstal: řeči naproti germanské a romantické vzdělávány jsou způsobem více logickým a metafysickým, a rozum čistý, jakož známo, určitým a nezměněným postupuje pořádkem. Snáší a potvrzuje se to i původním národů charakterem. Řeci, Římané, Slované, Uhři, Gaelové, Amerikáni jsou ducha více, abych tak řekl, plastického, intuitivního, praktického a podlé Šillerova nedokonalého systému naivního: germanští a romantičtí národové jináče; i charakter více spekulativní, teoretický, metafysický a sentimentální, i náboženství křesťanské a filosofie scholastická, ješto velice působily na řeč národu vůbec (u Francouzů k tomu obzvláště Richeliova akademie), jak větší abstrakcí, tak i určité slov pořádání v obchod vnesly.

Rozdíl mezi naivní a sentimentální poesií tuším ne na tom záleží, na čemž ho Šiller zakládá. Aspoň rozličující jejich povaha není v čitedlnosti a citech, nýbrž v soudnosti a moci představovací. V oněch se citové vždy více se zevnitřními předměty páří, smyslnost a obraznost předčí, a představení jakýchkoli věcí neopouští reálního (nikoli skutečného) světa: v těchto naopak rozum a abstrakcí panuje, citové se jeví pod všeobecnějšími pojmy (ne předměty) a zdají se světa reálního zevnitřního sotva dotýkati. Pročež já citlivé Ossiánovy básně

a tolikéž moravské, slovenské a srbské národní písně mezi naivné, čili raději plastické, počítám. — (Čteno — str. 140.)

Jenyš o vzdělanosti a literatuře řecké a římanské pěkně svým způsobem rozumuje, od str. 112.–135:

Pracht und Ueppigkeit mögen vielleicht die mechanischen Künste der Malerei, der Bildhauer- und Baukunst aufmuntern: aber die schönen Blüthen des Geistes ersticken in ihrer schwelgerischen Hand — nur um desto eher. Der durch Reichthum und Ueberfluss zu dem grobsinnlichen Vergnügen nur um so viel mehr gereizte Mensch verliert Sinn und Geschmack für die feinern Vergnügen: oder, hat er einiges Interesse dafür, so ist's mehr Phantasie und Laune, als inniges Gefühl, was ihn dabei leitet.

Dne 21. pros. četl sem u paní Zerdahely Jean Paulovu Smrt Anděla a Měsíc, fantazující povídku — velmi pohnutedlnou a milostnou. Žádný tuším ze spisovatelů neumí srdce tak hluboce jímati, a je v nejtajemnějších uchvátiti ustupích jako tento divný genius. Byloby žádati, aby poesie naše více se klonila k těmto předmětům, které on tak mistrovně odkrývati počal. Všecka svatost ideální, velebnost, důstojenství a krása bezkonečná jsou to nesmírné pole, po němž se obrazotvornost novými proletovati křídly, a citové nejsrdečnější, nejvznešenější kochati mohou. — A však, kdo ví, že by i tito předmětové nejvyšší pod nenasycenou manií služebných otrockých imitatorů posléze, jako milost, až do ošklivení nezobecněli? — Večer dne tohoto bude mi nezapomenutedlným.

Dne 22. pros. četl sem Blaira Lect. VII. — Rise and Progress of Writing. — O této věci zdá se mi důvodně, věcně rozmlouvati, zvláště z ohledu na rozličný způsob psaní u všelikých národů.

Concerning the origin of the Chinese characters, there have been different opinions, and much controversy. According to the most probable accounts, the Chinese writing began, like the Egyptian, with pictures, and hieroglyphical figures. These figures being, in progress, abbreviated in their form, for the sake of writing them easily, and greatly enlarged in their number, passed, at length, into those marks or characters which they now use, and which have spread themselves through several nations of the east. For we are informed, that the Japanese, the Tonquinese, and the Coroeans, who speak different languages from one another, and from the inhabitants of China, use, however, the same written characters with them: and, by this means, correspond intelligibly with each other in writing, though ignorant of the Language spoken in their several countries: a plain proof, that the Chinese characters are, like hieroglyphics, independent of Language: are signs of things, not of words.

What we have hitherto seen, were all direct signs for things and made no use of the medium of sound, or words; either signs by representation, as the Mexican pictures, or signs by analogy, as the Peruvian Knots, the Chinese characters and the Arabian cyphers.

Dne 24. pros. The Spectator with illustrative Notes. To which are prefixed the lives of the authors. Comprehending Addison, Steele, Parnell, Hughes, Budgell, Ensden, Tickell and Pope. With critical Remarks on their respective Writings. In eight volumes London (for H. D. Symonds ɔc. ɔc.) 1801 gr. 8. — Z toho vzal sem díl 6tý, mající Nra. 380—462, od p. Egana.

Addisonovo pojednání: On the pleasures of the Imagination, raději pěkněji nežli důvodněji psané se mně zdá, ačkoli vždy velmi chvalné, ano to první jest okus ve předmětích těchto. — Proč to, což veliké, nové a krásné jest, se duchu našemu líbí, spisovatel neví, protože nám ani přirozená povaha idcí, ani bytnost duše lidské známa není. Záměrní ale toho příčiny (final causes) počítá: abychom, rozkoš majíce v patření na velikost, tím k rozjímání povah Božských uvedeni byli; abychom po známosti nových věcí a přirozenosti vůbec toužili; aby se každé pokolení rozplozovalo; aby nám stvořenost příjemnější a veselejší byla. Proto učinil Bůh, že se nám líbiti musejí. My tedy jako okouzlaný v románích dobrodruh ve sladké omámenosti bloudíme; onen, pokud tajemná kouzla trvají, vidí krásné hrady, háje, louky, slyší ptáků prozpěvování a šepty milovného potůčku: ale, pominouli ona, mizí divadlo vyčarované a zoufalý rytíř vidí sebe na suchopáru neúrodném a v poušti osamělé. Jaké by zajisté nám přicházelo stvoření, kdyby všecky barvy zmizely a všecka měňavost světla i stínu? — Díla přirozenosti a umělectví tím se více líbí, čím sobě více vespolek podobají.

Dne 25. pros. — 31. pros. Četl sem buď Spectatora, buď Blairovu retoryku, díl 2^{hý}, buď Herdera, buď Jenyše.

Na konci léta 1818 u večer byl sem u paní Zerdahely, která mi téhož dne Herderovy Briefe zur Beförd. d. Humanität byla na památku darovala; čtena z díla p. Stael o Němcích kapitola o rozjímání přirozenosti: anděl života mého navštíviv nás, posvětil mne ctnosti bohorozkošné!

P. S. Školy opustiv, když sem chtěl o školství Prešpurském a řádích i neřádích jeho psáti, následující myšlenky sem sobě předkem byl zaznačil:

»Es giebt in der Erfahrung Wahrheiten, die schlechterdings nur von einem gewissen Standpunkt aus bemerkt werden können; das Alter, der Stand, die besondere Lage, die Verknüpfung mannigfaltiger Umstände decken sie auf, und stellen sie in die Reihe nützlicher und fruchtbarer Erfahrungssätze. Die intellectuelle Welt geht hierin beinahe denselben Gang mit der chemischen. So wie da aus der verschiedenen Verbindung der Elemente neue Körper, und aus deren Vermischung andere ins Unendliche gebildet werden: so leiten dort einzelne aus der Erfahrung abgezogene Wahrheiten zu Grundsätzen, die vielleicht den Keim zu Systemen, oder eine immer offene Quelle zu erbaulichen Folgerungen in sich enthalten.«

»Meine scholastische Laufbahn ist zu Ende; ich soll nun aus den Hörsälen in die offene freie Welt treten, — aus der Palaestra auf dem Circus erscheinen. — Hier setze ich mich auf den Gränzstein nieder, wie Marius auf die Trümmer Carthago's, zwischen Zukunft und Vergangenheit;

und schaue — denn jene bedeckt ein schwarzer Vorhang, undurchdringlich dem sterblichen Auge — und schaue mit schwerem, bangen Herzen auf die zurückgelegte Bahn herab. Welch ein Gemisch von Glück und Unglück, Angst und Freude, von An- und Abspannung, von belebten und getäuschten Hoffnungen, von Enthusiasmus und Verzweifelung! Wie dort der Knabe, dem die Natur nur eine ungeregelte Wissbegierde zum Reisegefährten gegeben, zuerst spielend über blumige Wiesen hüpfte, und dann in ein Eden kam, wo alle Götter ihn huldvoll ansahen; wie er von da, nach des Erkenntnissbaumes Genusse, von dem ernsten Schicksale plötzlich verbannt, in ein fremdes Land kam, welches ein trüber Himmel mit nächtlichem Dunkel umwölkte; wie ein karges Licht sich mir da in eine Menge verrätherischer Irrwische verwandelte, und mich über Sümpfe u. Moräste u. Klippen zu Abgründen leitete, vor denen ich noch jetzo zurückschaudere; wie sich dann der Horizont allmählig erheiterte und der Jüngling auf den erkannten Pfaden neugestärkt fortwandelte, wie er alle Blumen sorgsam sammelte, und in Kränze gewunden, sie seinem guten Genius zum Opfer brachte; wie er durch tausend günstige Zufälle und Widerwärtigkeiten geprüft, endlich dahin anlangte, wo er jetzt ist: welch' ein fruchtbares Feld zu Erinnerungen u. Beobachtungen! — Wahrlich, hätten wir nur eine selbstverfasste gründliche Geschichte der allmähligen Bildung irgend eines Menschen — wie vieles müsste sie an der ganzen gewöhnlichen Didaktik zu ändern finden!

Rok nový 1819

počat co nejpříjemněji. Poslední večer léta pominulého událo se mi ještě uchvátiti z lůna loučící se s světem předešlosti poklad drahý, nižádnou cenou nezaplacený, a vjíti do chrámu nové Hory, chovající u vnitřnosti své, Bůh ví, jaké světa osudy. I můj Genius loučil se truchlivě s mizející na věky sestrou její, kterážto mateřskou ke mně láskou, byla mi tolik svatocitných rozkoší, tolik blahočinných bolestí udělila; začež budiž jí milostná, kormutlivá památka v srdci mém po vždycky! — Ale slaven buď i ty, anděli časů budoucích! Pode stínem křídel tvých nastoupí mládec stezku hrdin bohu líbezných a obleče roucho sváteční u oltářů Pravdy, Krásy a Ctnosti, obětuje jim všecku snažnost, všecku rozkoš, všecky tajné i veřejné tužby své. Takto mi pomáhej Genius vlasti mé a osudů mých!

S nevymluvnou radostí četl sem z počátku léta tohoto s milým Šafaříkem poprvé Rukopis Králodvorský. Tedyliž proměnila si se ve slávě své, ó Vlasti má! Vyneslas ještě jednou velebnou hlavu svou, a národové hledí k tobě s udivením! Ale mysl tvá vždycky veliká byla; neposkvrnila svatyně tvé hana nižádná. Tys ve mrákotě přešlých věků rozžehla svíci národům, a vedlas je bez povyku k budoucímu blahu. Tyť si se krásně vzestkvěla nade družkyně své jindy; a nyní, an se poutichati zdál líbezný

hlas tvůj, otvíráš nám klénoty z lůna bylé slávy své, aby umlkli háncové nezbední a potěšili se věrní synové tvoji. Tobě, dobrotivá máti, posvěcen buď znova život můj i dech můj!

Dne 2.—7. ledna 1819 čten Jenyš o literatuře, Herderovy listy, Stael o Němcích, Schneller o příbězích světa. — Gibbon on the decline and fall of the Roman empire — první díl, — De Marée's Anleitung zur Lectüre.

Dne 8. večer: Oesterreich unter den Königen Otokar und Albrecht, von F. Kurz — až po zahynutí Ottokarovo s dokumenty čteno.

Historie ta zdá se důvodně psána býti a spisovatel, kterému mnohé archívy otevříny byly, a jenž se s historií Rakouska dlouho obíral, zdá se zasluhovati jména kritického a nestranného dějopisce, ačkoli, jako vůbec rakouští kompilatoři, domu Habsburgskému i v pravdách podroben jest. Charakter Ottokarův šlechetnější, nežli se vůbec míní, i z protiva Rudolfa jeví se z Thom. Dollinerova Codex epistol. Primisl. Ottocari regis, od kady také Kurz mnohé důvodné pravdy čerpal. Háncc jest Hormayr v Plutarchu svém, když Ottokara Šakspírovu Makbetu přirovnává. Myslím, že mnozí před světem vycechovaní bezbožníci za lepším přiskoumáním našliby se míti mravy mírnější. Ottokar ani Makbetem ani bezbožníkem nebyl, nýbrž muž dobrý a šlechetný, jenž ale náruživostí svých skrývati aneb v uzdu pojímati neuměl a nechtěl.

Dne 10. ledna 1819. Hugh Blairs Lectures on Rhetoric ͻc. Vol. the third.

In the Peloponesian war, when the Athenian army was defeated in Sicily, and the prisoners were ordered to be put to death, such of them as could repeat any verses of Euripides were saved, from honour to that Poet, who was a citizen of Athens.

Sir Wiliam Temple, in his Essay on the Ancients and Moderns: »Who can tell, whether learning may not even weaken invention, in a man that has great advantages from nature? Whether the weight and number of so many other men's thoughts and notions may not suppress his own; as heaping on wood sometimes suppresses a little spark, that would otherwise have grown into a flame? The strength of mind, as well as of body, grows more from the warmth of exercise, than of clothes; nay, too much of this foreign heat, rather makes men faint, and their constitutions weaker than they would be without them.«

Dne 12. ledna večer byl sem u paní Zerdahely. Chvíle jsou sentimentální v životě lidském, jenž u přítomnosti andělské duše otvírají člověku výhled do Edenu nebeského, do říše ideálů, nedoskoumaných mudrujícím rozumem. Že mocnost onano svrchovaná, rozseví světy oslavené ve mrákotách bohopustných, i do srdce lidského uvrhla nesmrtedlné jiskry svatosti své, odkudž pocítiti lépe, nežli z harmonického plápolu dvou duší vbožených? Kdyžto srdce naše tluče pro světy, nepoznané ještě, ale jejichžto bytnost zaručuje neuhasné toužení naše, když opojený duch šlakuje Božích šlépějí jak ve divadle slavném přirozenosti, tak v neporozuměném

osudů našich vyvinutí, kdyžto vidí se a cítí plněji svrchovaná k nám jeho láska, postavivšího nás do udolí rozkoše a smutku, jako dobrý otec posílá z domu dítě své, by poseberouc všeliké schopnosti své a vlastní silou dobudouc sobě zásluh, radostí bytů domácích tím dokonaleji požívati mohlo. Poznal sem ze příběhů velebené milovnice své, že i v nejkrutějším neštěstí, kteréžkoliv jen na srdce citlivé a ušlechtilé doraziti může, jest u vnitřnostech hoře jakási potěšující a křísící moc, vdechnutí Boží, rukojmě vyššího bytu a určení našeho. Pozoruj těchto poslů z krajin věčnosti, zpolehni pevně na neklamlivé vyřeknutí jejich: a každá příhoda, ježto se zdáti bude kaliti jasný dnů tvých tok, tebe jen oužeji přivine k polím nepomíjejícím naděje tvé. — Protržený oblak, skrze nějž jako ze zápolí tajemného slabý pronikal měsíce blesk, oblékaje celé noci divadlo do ticha melancholického, zjemnil duše naše ke sladcebolestnému rozjímání. Takto kladou se, dím já, často mračna mezi stezku života a jasné slunce žádané blaženosti. Dobročinný jeho blesk osvěcuje a rozveseluje celé nesmírné přirození: ale uslzané oko ve mrákotě neřestí zoufá o bytí jeho, a s hořekováním uvěřuje sebe, že slunce nesvítí více. — Totoť proti nadání obměkčilo duši milostnou, a slzy její padaly hojně památce ztracených miláčků.

Dne 13. a 14. čten Blair on historical writing. — Výtah o tom ve svazku historickém.

Dne 15. Stael o filosofii anglické — čteno u paní Zerdahely. — Pak Gibbonowo dílo historické a Malletovo: Life of Francis Bacon.

Dne 16. ledna 1819. Blair, Lecture 37. Lord Bacon takes notice of our taste for Fictitious History, as a proof of the greatness and dignity of the human mind. He observes very ingeniously, that the objects of this world, and the common train of affairs which we behold going on in it, do not fill the mind nor give it entire satisfaction. We seek for something that shall expand the mind in a greater degree: we seek for more heroic and illustrious deeds, for more diversified and urprising events, for a more splendid order of things, a more regular and just distribution of rewards and punishments than what we find here: because we meet not with these in true history, we have recourse to fictitious. We create worlds according to our fancy, in order to gratify our capacious desires: »Accomodando, says that great Philosopher, rerum simulachra ad animi desideria, non submittendo animum rebus quod ratio facit et historia.«

Dne 17. ledna mluvil sem v naší společnosti o pěkných kunštích, dílem podlé Sulzera, dílem sám od sebe; a měl sem tu radost, slyšeti chválu domněle Sulzerových pravd, kteréž sem ale sám od sebe přednášel.

Dne 18. ledna. Z Hájkovy kroniky o Husitských válkách.

Dne 19. ledna. Davila delle Guerre civili di Francia. — U pana Egana četl sem Akenside's Pleasures of the Imagination — spolu s pojednáním paní Barbauld. Báseň ta jest opravdu výborná; vznešenost myšlének, živost fantasie, řeč kvetoucí a bujná, lehký tok veršů jsou v ní charakteristické. Básník svuj didaktický system na Addisonovu pojednání zakládá.

Dne 20. ledna. Četl sem článek o pěkném kunstu v Conversations-lexikon, v Lipsku od Brokhausa vydaném. Výtah z něho v estetickém svazku. Smýšlení neznámého auktora líbí se mi a snáší se z větší částky se systémem ode mne tušeným. Při čtení jeho připadla mi idea nekonečné pěknoty ponejprv, kteroužto sem potom v Bouterwekově estetice 2. vyd. zmíněnou nalezl.

Vlastně jen jedna jest Krása; totiž onen ideál všech pěkných kunštů, onen oukol jejich, kteréhož ony nikdy v jednotlivých podobiznách vytvořiti nemohou — jelikož jest jeho nekonečná schrána, vší původní možné krásy, jen duchu a mysli naší roznícené přítomná — ale jehožto odražený obraz (Abglanz) ve tvořeních svých jako v zrcadle představiti vždycky se snaží. Krása tato bezkonečná, jediná, svrchovaná se jen cítiti, nikoli pak jasně pochopiti nedá; jest zajisté předmět citů toliko, nikoli rozumu a smyslů. Jednotlivé pěknosti ve předmětích přirození tak se k ní mají, jako roztrousené tu i tam po zemi samosvětlé jiskry a plaménky k nesmírnému slunci, prameni a dárci všeho nesmírného světla. Kohož citové tak jsou spořádaní, že nemoha se vznésti k tomuto ideálnímu obsahu všech krás, toliko nedokonalé fragmenty její, z přirození tu i tam na smysly jeho dorážející, rozumem spytuje: ten nikdy k dokonalému krás kunstovních a přirozených požívání, a tak nikdy k ouplnému vážení a důstojnění přírody a kunstu nedospívá.

Ode 21. ledna až po únor čteno změnně Conversationslexikon — zvláště články o Petrovi Velikém, Palafoxovi, Kosciuszkovi ɔc. o indické, perské a arabské literatuře, o pěknotě, o poesii, o Šlegelích, Jean Paulovi, Šellingovi ɔc. — buď věci k Hussitismu přináležející, — buď Halské noviny literární o Šraiberově estetice, o společnosti učené Bengalské, o Šlegelově Indii ɔc. — pak Bouterwekova estetika, spolu s recenzií její — 2. vyd. — v prvních dnech února měsíce.

V těchto dnech také zhotoven plán ku poetice, a začata prvního dílu kapitola první. — (Plán ten potom změněn.)

Dne 9. února obdržel sem povolání za pěstouna do Těšína k sirotkům obrista Mara a baronky Kališ — skrze p. barona Zay.

Umělectví pěkné není děvka ctnosti, ale sestra její milovná. Ono chce samobytné, svobodné býti, a cíl svůj v sobě samém, nikoli pak buď ve ctnosti, buď v náboženství, buď v rozkoši stanoviti. Užívánoli umělectví jako prostředku služebného k čemukolivěk, dánili mu zákonové odjinud, vždy bytný charakter jeho zmizel v něm.

Umělectví odnáší se vždy ku přirození v člověku. Celá bytost člověčí, tak jako z ruky tvorné přírody harmonicky složená vyšla, v pěkném umělectví harmonicky vzdělávána bývá. Jedinostrannost jemu protivná jest; a kdekoli duch člověčí jedinostranně pobuzen a zdělán jest, tam ouplné umělecké požívání není možné. Pročež i objektivná platnost v uměleckém díle (k. p. v básněch) potřebná jest.

Od 10. února až po 14. března 1819. Po polovičném zaslíbení se p. bar. Zaymu a po psaném z ohledu té věci listu na p. Šimko v Těšíně, podáno

mně pohodlnější místo u paní Csúzy v Prešpurku pod velmi vábnými výminkami. Tím duch můj vyražen byl z obyčejné stezky, a jednak ve knihách pilněji přehlídaje se, jednak u paní Zerdahely celé rozkoše nevinných milovníků požívaje, čas ukrácený co nejpříhodněji k užitku svému obrátiti hleděl sem. Obyčejné lekcie staveny všudy. Čteny Lipské učené Noviny od 1804, 1805. 1806, zvláště co se estetiky dotýká. — Eberhard, Görres, Clodius, Wagner, francouzský algebraist — pak spisové o vychovávání — Jean Paulova estetika, Eschenmayerova psychologie, Wachlerův Grundriss d. literär. Cultur, Jahrbücher d. Literatur o Schulzeově Cäcilii ɔc. — Staël Considerations sur la Revolut. Franc. u p. Zerdahely — Eschenburg, Tenneman, Fessler, Joh. v. Müller jen běžně. — Idey mé o estetice vůbec vždy více se vyjasňovaly; jadrnější vysvětlení tří původních ideí v člověku — pravdy, krásy a ctnosti — odnášejících se ke třem způsobnostem v člověku, podalo se mi v plné společnosti u p. Zerdehely. Nesčíslné myšlenky nového systemu zaměstknávají mysl mou, — o harmonii a činnosti oněch tří původních mocností v člověku, jejich vztahování se na sebe vespolek, odměnná pomoc, a obmezení v okresích svých — resultáty odtud pro filosofii, estetiku a praktický život atd. — Filosofické založení a udůstojnění estetiky. Její plán.

Obdržev od p. Šimka z Těšína list ne veskrz potěšitelný, umínil sem jíti k p. Csúzy a dne 3. března z rukou p. Zerdahely obdržel sem výkaz písemný pro naděje mé, spolu se sto zlatými w. w. V následujících dnech mnoho času ztráveno u nové principalové mé.

Až do posledního dne m. března chodil sem denně k p. Csúzy. Mnoho rokováno, pro budoucnost určeno, nic nepředsevzato. Loučení s p. Jakalem, předchůdcem mým, mnoho slzí, mnoho tesknoty, mnohé oběti stálo — mně k vůli. Odplatíli jim ty těžkosti má oučinnost, má pilnost v povinnostech? Čili tento lístek budoucně mne napomínati, mne odsuzovati má? Odstup to ode mne a života mého!

Roku 1819. Dne 1. měs. dubna. Ve čtvrtek. Den osudný pro živobytí mé. Ráno vstav, zpořádal sem věci své u p. Šándora, statečného, ctihodného muže, u něhož sem as pět měsíců pohostinu byl — o hodině deváté, promluviv s paní Czúzy u p. Zerdahely, dal sem přenesti věci své na nové místo bytu mého. Až do poledne uvodil sem v pořádek bibliotéku svou. O poledni před obědem odevzdáni jsou mně učedlníci moji od starostlivé matky: já mluvil k nim, ujišťuje, že jim opravdovým, věrným, upřímným budu přítelem, že jejich dobro, jejich blaženost mým jest jediným oučelem, a že jim ve všem nápomocen budu. Tak mi pomáhej Dobrotivý s hůry! —

Včera začal sem některé idey z ohledu estetiky na papír skládati: nyní, když k pokoji uveden jest život můj, onny p o v i n n o s t i o u ř a d u m é h o p r v n í a n e j s v ě t ě j š í p é č í b u ď t e ž, j e j i c h ž t o z a n e d b á n í, a n e b o s p a l é, b e z d u c h é v y k o n á v á n í h l u b o c e d o s v ě d o m í s a h á — hodiny prázdné věnovány budou vlasti a národu mému. P i l n o s t a b e d l i v o s t v o u ř a d u, v d ě č n o s t a s t a r o s t l i v é o u č a s t e n s t v í

ve všem ku principálové, láska a srdečné odevřené city k milostné paní Z(erdahely), dětinná oddanost k rodičům vzdáleným, láska k bratrům, přátelství oupřímé k mému Blahoslavovi, k J(osefu) J(ungmannovi) v Praze, jakožto vlastenci, k p. Šafaříkovi, Šándorovi ɔc, hodnost a statečnost ve vlastním obchodu, vlídnost a uctivost ke všemu, což člověkem jest, i k utrhačům a nepřátelům svým, stálost v předsevzetí, horlivost ke všemu, což pravého, krásného, ctnostného jest, oučinné vlastenectví, důvěrnost a časté utíkání se k Bohu: tato jest skála, na níž já zakládám žití své — a nižádné neštěstí mnou pohnouti, mne podvrátiti nemůže!!

Po poledni, dostav a odbyv navštívení, šel sem rozloučiti se s p. Šándorem (dluh 40 fl. w. w.), a vyplativ sloužící kuchařce, odebral sem se k paní Zerdahely tehdáž nemocné. Rozpráveny příhody mého dne. Vrátiv se o hod. páté, učil sem geogonii učedlníkům svým; potom pak, promluviv s p. Bor . . k . . m anglicky v plné společnosti zemanek, šel sem s učedlníky k p. Vyruželovi pohrávati se vespolek. Po navrácení se (před hod. devátou) četl sem jim od Šillera příběh: »Spiel d. Schicksals«, a pak po večeři o hod. desáté položili sme se. Dům celý byl tohoto dne dokonále v tom vztažení se mnou, ve kterémž pěstounovi býti sluší.

Dne 2. dubna v hodinách prázdných šel sem ku předešlým známým. Doma rokováno předkem o hodiny. U večír, jenž nepříjemným se stal, čteny básně z rozličných řečí v mém sebrání, a potom Šillerův příběh: »Der Verbrecher aus verl. Ehre« — až do polovice.

Dne 3. dubna. Podal sem po škole učedlníkům vyobrazení Strassovo: »Strom der Zeiten« a mladší, jenž se tomu prv byl protivil, první jej ochotně rejsovoti začal. Večer byla lekcie ze zeměpisu, kdežto sem je běžně examinovav poznal, že takměř nic nevědí.

Dne 4. dubna, v neděli. Poprosil sem p. Jakala, aby v náboženství je vyučoval, což se i stalo. Já byl ráno v kostele. Popoledni v hodině naší dal sem jim Horáce metricky čísti, ale neuměli. Večer šli sme do teatru, kdež hudební a deklamatorická zábyvka byla. Učedlníci moji v tomto celém času ke mně se divně dosti měli — jako odsouzení aneb odsouzenu býti mající, bázlivě, přepokorně odpovídajíce na otázky mé, mezitím strážíce se mne, a jen někdy k mé vlídnosti okamžitou srdečností se ohlašujíce. Mluvil sem o tom, jakož i o celém řádu s matkou, jejíž soud mě ve všem příznivý, a spokojenost se mnou zřejmá byla.

5. dubna. Před obědem hudbou i geometrií sem se obíral s učedlníky; po obědě přečetl sem báseň: »Die bezauberte Rose«, od Arnošta Schulze; večer četl se v hodině naší počátek z Livia, zkušovav je dříve ve známosti klasických autorů římských, kdežto málo co věděli. Potom šel sem s nimi k paní Jablanczay.

6—12. **dubna** přes Velikounoc nic nepsáno, poněvadž nic zvláštně památného se mi nepřihodilo.

13. **dne dubna** rozloučil se předchudce muj s učedlníky svými. Jaké loučení! kdež vrhouce se mu o šíji, se lkáním hlasitým jednotlivá kormutlivá podávali sobě slova, slzami zplývajíce. Takové bylo i muselo býti loučení mladíků, kteří odeň jako od otce chováni a milováni jsouce, vděčností synovskou k němu se nesli. Ale pro mne jest to napomenutí, hleděti, abych vynahradil jim záslahy jeho; nýbrž více než vynahradil, poněvadž by mne jináče byli nepotřebovali. Ztíženy mi sice povinnosti ouřadu mého, jelikož mladíci, nevidouce příčiny tak veliké proměny, a nemohouce ji vážiti, mne sobě nepříjemného zkusiti musejí. Trpělivost a snášelivost i tu pomůže k cíli.

Od času tohoto až k počátku měsíce července zanedbal sem psáti do každodenníčka svého, nejvíce pro mnohá zaneprázdnění. Aniž památnosti bylo pro mne, které bych byl zaznamenával. Jsa v novém ouřadě, nemohl sem tak často chodívati k milostnici své, u níž sem předtím nejpěknější života mého okamžení byl přežil. Působení tohoto andělského ducha na celé vzdělání mé bylo přílišné, a snad více mi prospělo nežli kopy knih. Posvěcen byv skrze ni v nejhlubších tajemstvích srdce citlivého, když srdce mé soucitovalo se srdcem jejím a duchové naši kochali se buď ve společné příbuznosti, buď ve společné lásce k lidem a k Bohu, buď i v rozprávkách o vystálém již hoři a neštěstí, prospíval sem mnoho ve známosti člověka: vodiv ji po všelikých okořích vědomosti a umění, a všudy vlastní o tom myšlénky jí předkládav, kdež obyčejně rozmlouvání naše hlouběji proniknouti se snažovalo, uchránil sem tuším duchu svému nějaké původnosti a samostatnosti v soudech. Nechci připomínati sobě, čehož sem užíval všeho u anděla tohoto: toť vše ještě čerstvé jest v životě mém a neuhasitedlné pokud žíti budu. Bože, jestliž větší rozkoše a lásky, nežli cítíval já, když ona, opanujíc ducha mého milostností nejušlechtilejší, ruky mé pojetím dávala i brala sliby, že věčně se milovati, všecky radosti a hoře sdíleti a duchem nerozpojným jen jeden život vésti budeme! Kdyžto citem a milostí plápolajícímu ruku její ke tlukoucímu srdci vztáhnouti a všecky plameny mé v políbení sjednotiti dáno bylo! Dejž onen Bůh, jehož sem se od ní milovati naučil, abych, pokud mého a jejího života stává, s ní nerozdělen živ byl!

I s Benediktim byl sem za času toho posledníkráte, kdyžto z Jeny se k nám navrátil. Pěkná duše tato mne jistě miluje, ačkoli ne všecky vlastnosti mé se mu líbí. Tuším, že ustavičné mé snažení po spisovatelství a nevčasné dychtění po velikosti jemu není vhod, jakož i Šafaříkovi: ale oni nepovažují, že já jim s důvěrností sem se otvíral, a že mnohá z těch velikých předsevzetí jen ve mládenecké horlivosti příčiny své mají, aniž se chtějí uskutečňovati. Já jich upřímě miluji, jakožto muže k ideám nejjemnější a krásocitné i učené, u nichžto horlivost má národní podpalu docházela. Prvního dne července 1819 Šafařík odebral se z Prešpurku.

Maje se učiti uherskému jazyku, chodíval sem k p. Pappovi, pěstounu mladých hrabat Ráday.

Knih za toho času arci mnoho čteno, zvláště k dějinám vlasti a politice přináležejících. Počal sem opravdově starati se o národství z ohledu vyššího, a o člověčenství vůbec. K tomu cíli četl sem vždy pilně noviny, pozoruje běhu těch národů, jenž v nově obdrželi zprávy národní representativné, jako jsou Francie, Bavory, Badensko a Německý spolek obcí. Benedicti a Kollár, přišedší z Jeny, mne v předsevzetí utvrdili, ačkoli domnění jejich politické ne veskrz se mi líbí. — Čteny tu »Jahrbücher d. Literatur« od r. 1818 a 1819, Luden, Fries a jiní. Můj nový přítel, p. Vyrožil, rodinami z Prahy pošlý, se mnou zde společně prospíval, jakož i Nic. Ghyczy. Pak velice mi k užitku byl Jenyšův spis: Charakter des achtzehnten Jahrhunderts. — Časopisů, brošůrek — jakož rukopis ze sv. Heleny, Stourdzovy Memoires, Pradtovy spisy běžné, Ludenovy a Krugovy, — Noviny literární, — Russische Miscellen, — Woltmann's Inbegriff d. Gesch. v. Böhmen — nezanedbáno.

V estetice sem již dále pokračoval, a až po měsíc červenec knihu první, vyjma literaturu posledních tří století, dokonal. Druhé knihy, o krásocitu, ještě začíti sem nechtěl, čekaje pohodlnějšího času, jehož se mi snad v Csúzu dostane. Mezitím učil sem se theorii hudby z Kirnbergera, Rameau, Chladniho a Türka, v čemž mi pomocen byl p. prof. Klein.

A však nejvíce času ztrávil sem v dějinách vlasti své, pobuzen byv přítomností Benedictiho, kterýžto jistil v rozmlouvání se mnou a s Šafaříkem, že Čechům nelze míti velikého dějopisce, poněvadž nemají velikých dějů. Játť sem jej příkladem Robertsona Škotského a Müllera Švejcarského porážeti hledal, vynášeje i několik příkladů slavných z historie české. On pak, byť by i byli někteří slavní ve starožitnosti činové, dí, ti nedají se v Čechách právě historickým duchem pojíti a popsati, an to duch ten z vlasti již vymizel, a jen životem život pochopen býti může. Kdež jest, prý, naše vlast? Kdež ono národní vyvíjení sil jadrných a bujných, jenž ke všemu hodnému mocně usilují? Aniž pak pravdu svobodně říci smíme. — Totoť arci po hříchu pravda jest. Ale o starožitných vznešených národu našeho skutcích vysvědčují nám i samé naše jalové kroniky: a historik chceli sám něco hodného vyvesti, ne slova kronikářů opětovati, nýbrž samovlastní mocí obraznosti onyno dějiny, tak jak byly, sobě a nám představiti musí, kdežto jistě matné nebudou, neboť nic velikého nestalo se bez enthusiasmu, bez živých, jadrných sil. »Nejvíce to na překážku bylo Čechům, že nikdež se moře nedotýkali hranicemi svými — dí právě přítel můj; — a jestliže, nemajíce tohoto pohodlí, předce velikých dovedli věcí, tedy jsou něco neobyčejného, podivného!« — pravda jest, arci. A nejen to, nýbrž i Němectví, nepřítomnost králů od časů Ferdinandových, nejapnost pak těch, kteří po Karlovi a Jiřím Poděbradu následovali — posledně pak a zvláště hádky, potržky o náboženství, husitství, jezuitství — Ferdinand II., aneb raději Jezuitové jeho, zahubili vlast naši, jako žádná krajina nikdy zahubena nebývala. Přejmi tyto mocné překážky, a pak pomysli, k jaké výši dospěti měli Čechové! A však na jevu jest, čeho vyvedli i pod těmi překážkami Čechové,

předkové naši. Nejslavnější listy historie rakouských zemí vyplňují skutkové Čechů: Český národ byl národ silný, svobodný, činoplný, byl podporou Habsburčanů ne vždy uznalých. Války, kteréž vedl, byly vždy pro svobodu obce i náboženství, nikdy nepošlé z násilí, nikdy ze zištnosti. Pročež i nenosili zbraní svých až ke končinám světa, ale rozmetavše nepřátely své, vrátili se domu, šetřit domácího blaha, domácí chvalitebnosti. Kdo příběhy národu našeho psáti chce, okoličnosti ty všecky, kteréž ještě k oslavě jemu slouží, dobře povážiti, vlastnosti ducha národního dokonale znáti, velikým citům i vznešeným činům rozuměti, a k ideám života národů vznesti se musí — a dovede díla nesmrtelného. Hojnou slávy žeň podá jemu pole jeho, počna od Boleslava prvního a Břetislava, až po ty, kteříž při skončení vlasti a národu na staroměstském rynku zkrváceli.

Ale sláva národů nezakládá se na mnohosti jejich ani síle fysické: ona jest v životě, v duchu jejich. Jen ten národ jest hoden žíti v letopisích člověčenstva, který jakožto národ živ byl, ne jako aggregat samosobných aneb otrockých živočichů člověčích. Duch národa jeví se tam, kdež on se vším svým zbožím pro idey žíti a zemříti hotov jest.

Dne 7. srpna četl sem opět život Kosciuszkův. Velebný hrdino věků nepomíjejících! Oslavený duchu, podporo nešťastné vlasti své, kterouž si až do posledního okamžení šlechetně horlivě miloval, tvé stezky jsou mi posvátné, jsou mi ukazem od Boha poslaným, jejž já celým srdcem vzývati, velebiti a následovati budu! Od tohoť okamžení odstupte ode mne všecky nehodné, chatrné myšlénky: život můj a duch můj posvěcen budiž vlasti; a jen vlasti a národu budiž dýchání mé. Já se obětuji, posvěcuji tomuto předsevzetí, a nižádné marné pomyšlení nepřekvapiž více ducha mého. Kosciuszko! po svatých šlépějích tvých kráčeti budu! Ač mi zbráněno nositi meč pro dobro národu a vlasti, ale nezbráněno horliti pro slávu a samostatnost naši, nezbráněno odvážiti se jmění a života k dosažení chvalitebných záměrů. Dobrotivý Genie, kterýž snad oblíbení máš s hůry v každém srdci, jenž pro svobodu a národnost zaplápolalo, ty veď a zpravuj a posiluj mne!!

Notice biographique sur le Général polonais Thaddée Kosciuszko, par M. A. Jullien de Paris, Chev. de la legion d'honneur. Paris, Panckonke. 1818. 8. Výtah z ní pro paměť mou:

Narodil se v Litvě 1750. ze šlechetného rodu a vychován ve Varšavě v škole kadetů zemanských. Rodina Czartoryskich mnohem mu nápomocna byla. Pak poslán do Paříže k dokonání svých študií. Vrátiv se odtud stal se hned oficírem ve vlasti. Vojenský běh jeho ale začal teprv ve spojených zemích Ameriky půlnoční, kamž jej horlivost pro svobodu a snad i nešťastná láska, jíž citelnost jeho jemná byla velmi, pudila jest. Žádost oslavení sebe v náruživostech života často ještě prudčeji vyniká. Mládenectví Kosciuszkovo napadlo do časů, kdež po mnoha vnitřních různicech a zevnitřním utiskování, po skutcích domácí slávy i ohavných zrad naposledy Polsko, milá vlast jeho, násilím po prvníkrát roztrženo bylo. Opustiv Europu, podal se přes moře

k Washingtonovi, beze všeho pochvalného poroučení. »Nač ste sem přišli?« ptá se vůdce. »Přišel jsem bojovat pro svobodu Ameriky.« — »A čehož můžete dokázat?« — »Zkušujte mne,« dí Kosciuszko šlechetným duchem. Nalezen jsa býti tím, čím opravdu byl, přijat za oficíra i v krátce oslavěl. Nezadlouho potom vynikl zde na stupeň nejvyššího brigadýra, i ctnostmi, udatností a výborností ducha svého dobyl sobě přátelství Washingtonova, Franklinova, Patesova, la Fayettova. Když svoboda Ameriky uznána od Angličanů 1783, vrátil se do Evropy.

Doma o samotě živ jsa, obíral se zkušenostmi svými, příběhy polskými a čekáním budoucnosti, kdyžto sněm ho za generalmajora povolal 1788, by spolu proti ruskému násilí bojovati pomohl. Když ale král polský pokoje dohledal se neslavného, Kosciuszko propuštění vzav od armády, do ciziny odešel a 1793 nejvíce v Drážďanech i Lipsku přebýval. A však vlastenci polští všickni jen na něho zřetel svůj obráceli, a uloživše odolávati násilníkům cizostranným, jej za vůdce zvolili: pročež i on do Varšavy přišed, radami svými je řídil, ale vida, že čas nedozrál, a že v podezření jest příchodem svým, do Vlach na cestu se zatím obrátil. Vlastenci chtěli ho na blízku k pomoci míti; zblížív se tedy, vešel tehdáž do vývodství Krakovského, když posádka města tohoto právě byla ruské vojsko vyhnala. Dne 24. března 1794 měšťané Krakovští list konfederací sepsali, jenž i hned na tři sta podpisů obdržel. V něm byla slavná veřejná protestací proti spolčeným mocnostem, »kteréž půlnoční Europu za kořist násilného loupežnictví svého považujíc, nejsvětější práva svobody, bezpečnosti a jmění pošlapali a Polsko barbarské zuřivé pomstě své obětovati chtěli.« Všickni Poláci věrní smýšleli tak jednomyslně. Kosciuszko vyhlášen tím za hlavu moci národní, za n á č e l n í k a a zprávě jeho poddány také politické a domácí důležitosti obce. Zpráva jeho šlechetná byla, i neouhonná. Vyhlášení jeho k Polákům od 24. břez. 1794 plno prostoty a pronikavosti. »Vlastenci moji! jáť mohu svrci hanebné jho otroctví našeho, jestli mně rychle a mocně pomáhati budete. Propůjčte mi všech sil vašich i sestupte se pod korouhvemi vlasti a svobody. Stejná horlivost rozněcujž každé srdce, neboť všickni o jednu společnou věc stojíme. Obětujtež národu částku jmění svého, kteréž i krom toho nemohli ste za své míti, dokud zvůle tyranských poplatníků nad ním rozkazovala. Pošlete bojovných a zbranných mužů k vojsku . . . Zoufalost ozbrojuje nás posledníkráte. Smrt nás tak málo zastraší jako nepřátel pohrůžky. Naděje, vydobyti lepšího osudu nám a dětem našim, oživuje zmužilost naši. Mocná vůle svobodnu býti jest první pokrok k odvržení jha otrockého, a znáti vlastní sílu svou jest první potřeba ke svítězení.« Druhé vyhlášení k paním polským: »Šlechetné paní, vy ozdobo člověčenstva! I vám sluší věděti, co já k dobrému a k osvobození společné vlasti učiniti umínil sem, neboť i vy ucítily ste smutného losu Polska pode vždy ztíženějším jhem nepřátelským. Věztež, že my vás tohoto jha zprostiti chceme, ale dovoltež mi prosby své obrátiti k vám, šlechetné vlastenkyně! nechať dotkne ona srdcí vašich citedlných a outlých! Nemůžete nevěděti, že potlačený národ chtěje vydobyti sobě opět svobody a práv, toho jen mnohými obětmi od každého občana dosáhnouti může. Bratří, synové,

manželé vaši chystají se v boj; naše krev upevní štěstí vašeho. Šlechetné paní Když poteče krev naše, pečujtež o své ochránce!«

V brzce blížilo se vojsko ruské; Kosciuszko se 4000, nejvíce sedláků neozbrojených a nezkušených ale zmužilých, vytáhna z Krakova, porazil nepřítele v Raslavicích, pobiv jich as 3000, ostatní rozplášiv. Boj trval pět hodin. Po něm Kosciuszko opět ohlásil se všem Polanům, a provisorní zpráva ve Varšavě spojila se s ním. On tedy ve mnoha bitkách zvítěziv aneb aspoň poškodiv nepřátelum Rusům i Prusům, u všech Polanů zbudil mužnost a horlivost; po celém Polsku byl jako jeden plápol vlastenectví a zoufalosti a národ ten vydával zázračné příklady udatnosti: jeho krutost obrátila se na zrádce vlasti, jichž i tu předce nenedostávalo se. Kosciuszko chváliv rozhorlení, jen trestuhodné zámeznosti Varšavanů haněl, kteříž uslyševše, že Krakov zradou padl, a vztekem běževše do žalářů, kdežto zrady obžalovaní seděli, mnoho jich veřejně pořád pooběšali. Kosciuszko psal k tomu: »Příběhy Varšavské naplnily mysl mou starostmi a bolestí. Vinní ať budou ztrestáni, arci — ale proč sou ztrestáni bez odsouzení? proč přestoupeno svatých zákonů? Proč ten, který jejich jménem k vám mluvil, pohaněn, zraněn a nehodně zmrskán jest? Toli jest slušné na národ, uchopivší zbraně jen pro svobodu a právo, čímžto samým jen odolati a zvítěziti může? — Věřte mi, krajané, jsou zlostní a převrácení lidé, stojící ve spolku s nejukrutnějšími nepřátely vašimi, kteříž vás svodí a dráždí, protože chtějí vyvrátiti řízení a rozbroje rozšiřovati. Mějte se na pozoru, abyste pozdě neželeli . . . . Nezkormucujtež, přísahou vás zavazuji, zástupců vašich anarchickými činy . . . . Pomyslete, zpomenouce na mne, že péče vaše jen o to jedině státi má, což ke svobodě pomoci může, že na svornosti samé všecka vaše síla záleží: že spravedlnost a ne násilí nám za hodnost u jiných národů a za trvánlivost ručí.« — Původové tedy tohoto skutku na životě ztrestáni. Kosciuszko mezitím vítězil na mnohé strany, a již zdálo se, že konečně zvítězí svoboda polská, když na jednou Kosciuszkem padla vlast, padl národ snad po věky! Jeden den rozhodnul osud nešťastných Polanů — při Matějovicích. Nechci té bitky sobě opisovati: živě mi bude vždy v duchu tkvíti. Ignac Potocki a Niemcewicz zraněni a zajati také vedlé Kosciuszka. Zavedeni jsou do Petrohradu, an jich Kateřina II. viděti žádala. Poláci světívali od tady ročně slavnost smutnou zajatého Kosciuszka všeobecným osvícením.

Po smrti Kateřiny císař Pavel navštíviv i se syny svými Alexandrem a Konstantínem Kosciuszka u vězení, podával mu znamenitých darů, statků, cti a ouřadů a komando v armádě. Hrdina vzdaloval se těch darů, pravě, že bojovav jen pro svobodu v Americe a ve vlasti své, nemůže se rozmysliti, aby jiným věcem sloužil. Dary přijav nejprv, aby neurazil císaře a osvobození sebe i přátel svých na překážku nebyl, potom je z Anglie nazpět vrátil, dokládaje ve psaní, že nemůž ničeho zadržeti, coby jej vděčností zavazovalo k mocnáři, který z podmanění a rozdělení vlasti jeho užitek béře. — Jaký duch! —

Nyní přes Anglii, kdežto vysoce poctěn, do Ameriky opět se odebral, a l. 1797. přišel do New-Yorku. Kongress amerikánský obětoval mu as 16 tisíců piastrů za jeho předešlé služby jakožto gratifikací. Láskou k vlasti ale a nadějí puzen

byl hned následujícího leta opět do Evropy, do Paříže. Zde vždy něco k dobrému Polanů obmýšleje, když Francouzové s mocnáři Polsko zhubivšími válčili, předložil direktorství, že, jestliže mezi budoucími výminkami pokoje neodvislost Polska ustanoví, on jim legiony Polanů k pomoci přivede. Obapolné zaslíbení dáno ač neouředně snad ztvrzené. Od tohoto času tisícové udatných Polanů, následujíce volání Kosciuszkova, bojovali s korouhvemi franskými ve všelikých světa končinách; čehož ale Francie dovedla, na jevě jest. Kosciuszko byl jen národu svému živ, jeho jsa jedinou ještě podporou, on ani od Napoleona ani od pruského krále nebral penzie žádné. Oznámiv se s p. Zeltnerem, statečným Švejcarem v Paříži, k jeho pozvání přežil u tohoto srdečného přítele svého patnácte let, nejprv v Paříži, potom v Berville při Fontainebleau, kdež jako Cincinnatus hospodářstvím se zanášel. Prostý v oděvu, ve mravích a žití, rozprávěl on rád se sedláky, radami svými jim pomáhaje. Prázdné hodiny knihám obětovány; mezi spisovateli Tacitus a Plutarch, mezi hrdinami starožitnosti Aristides, Timoleon a Epaminondas byli milostníci jeho. Hannibalův stálý karakter, jeho nezměnnou nenávist proti Římanům, jeho zmužilost, válečnou způsobilost a neštěstí obdivoval i ctil velice. Presidenta Jeffersona v dověrných listech nazýval »svého milovaného Aristidesa«. Hrdina polský učíval přitom pro své utěšení dcerku přítele svého rejsovat.

Jsa mírného smýšlení, miloval on jen pravou svobodu, tovaryškyni zákonů i řádu a rovnosti politických práv, nenáviděl zámezností anarchických nejináč než pychu plného osobování aristokratismu a násilí despotického. Trestu smrti nemiloval, jakožto ostatku z časů barbarských, za to maje, že se ho trpěti více nebude, když člověčenství vzdělanějším bude.

Když Napoleon zvítěziv nad Prušany, Poláků ke svým cílům užívati chtěl, kázal skrze svého ministra Fouché Kosciuszka k tomu přemáhati, aby k tomu nápomocným byl. Kosciuszko zdráhal se uvesti vlastence své do nebezpečenství, věda bezpochyby o Napoleonových zámyslích. Když jej mocí nutili, aby vzal na sebe zprávu Polanů, pravil Fouchéovi: »Načby vám to prospělo? Přijda do Polska oznámil bych nevolnost svou a ve Varšavě měli byste větší se mnou nesnázi nežli v Paříži.« Tedy hanebný Fouché i s Napoleonem vymyslili pod Kosciuszkovým jménem sami vyhlášení k Polanům.

Zeptán jsa jednou, nechtělliby v senátu pod Bonapartem místo vzíti, pravil: »což myslíte, cobych tam dělal?« usmívaje se. Jinýkráte, když noví titulové zemanstva ohlášeni byli, ptal se jednoho senatora: »Jak pak Vás teď jmenovati mám; vývodou či knížetem, osvícenostíli či vyvýšeností?« »Já, vece dvořan, jsem jen slabá nádoba v rukou Jeho Velebnosti« — a Kosciuszko nemohl více pohlednouti na mizerného človíčka.

Léta 1814 když cizí vojska do Francie vtrhla, vojáci polští v dědinách nedaleko od Berville nevlídně zacházeli s lidmi. Starý hrdina vstoupil mezi ně, oděn jsa v šaty, jenž ho neznáným činily, a takto k nim důstojně promluvil polsky: »Poláci! jáli sem vám takový dal příklad? Pode mnouli naučili ste se pleniti vsi, hubiti pokojné měšťany, zabíjeti ženy i děti? Na hanebné otroky to sluší, kteří válkou sobě otroctví pokoje vynahraditi hledí — ale ne na lidi,

kteří svobodní byli.« Všickni udivení vážnými a pohnutelnými slovy a důstojností jasné tváři, nejprv oněmějíce, pak prosí: »Vy ste kdos jiný než se zdáte býti: vy znáte nás, mluvíte polsky, — kdo jste? jaké vaše jméno?« Nechtěl stařec dlouho vyjeviti jména svého, až neodolávaje více prosbám, slzícíma očima praví pohnutelně: »Já sem Kosciuszko!« Padnou před ním všickni na zem, líbají kolena jeho, se slzami prosíce tisíckrát za odpuštění a nemohouce dosti nahleděti se na velebné čelo vůdce svého. — Z vážnosti před Kosciuszkem ušetřeno ve válce celého vůkolí, kdež přebýval, a z rozkazu Alexandrova poslal mu Platov čestnou stráž. Přišed pak do Paříže Alexander poslal vůz svůj pro hrdinu polského, žádaje ho viděti: a když dostavil se, podav mu ruky, objal ho srdečně a dlouho s ním duvěrně rozmlouval. Za čímž on potom 9. dubna 1814 vždy starostlivý o své vlasti a přátel svých dobro, následující list psal císaři Alexandrovi: »Sire, jestliže ze samotnosti své tiché osměluji se odsílati prosby k velikému panovníku, velikému vůdci a obzvláště osvícenému příteli a ochránci člověčenstva, tedy jest to proto, že ušlechtilost a velikomyslnost jeho mně známy jsou. Prosím Vás o troje dobrodiní. Především, abyste ráčili všeobecné odpuštění všem vůbec Polanům bez obmezení ohlásiti a v cizině rozplášeným sedlákům, když se vrátí domu, svobody uděliti. Po druhé prosím, aby Vaše Velebnost vyhlásiti se za krále polského ráčila, se svobodnou, britské podobnou zprávou země; aby veřejné školy, nákladem řízení zemského, pro sedláky vystaveny a nadány byly; aby jejich manství za deset let cele vyzdviženo a jim ouplné právo vlastního jmění dáno bylo. Jestliže vyslyšány budou prosby mé, tedy chci, ač nemocen, osobně postaviti se a u kolenou Velebnosti Vaší jakožto panovníka mého první díkůčinění a poddanost svou osvědčiti. Kdyby ještě skrovné způsobnosti mé v něčem prospěti mohly, rádbych bez odtahu pospíchal ke krajanům svým, sloužil se ctí a věrností vlasti a králi svému. Má třetí prosba, sire, jest jen soukromní, ale drahá i důležitá srdci mému. ↄc. (Zeltner.)

Veliká žádost jeho byla zříditi ve vlasti své školy větší pro lid venkovský a chudý; k tomu cíli často navštěvoval p. Fellenberga v Hofwylu.

Ke kongressu vídeňskému na prosbu přátel svých šel, ale pro mnohé překážky v cestě neskoro přišel, když již rozcházeli se knížata. Potkav císaře Alexandra ve Braunově, s ním pobyl dvě hodiny. Ve Vídni sešel se se svým milovaným krajanem, knížetem Adamem Czartoryskim: podav některá poznamenání strany Polska přítomným ještě oudům kongressu, odjel opět do Soloturnu ke bratru p. Zeltnera. Zde jen dobročinnosti žil muž veliký, navštěvuje často nešťastné v obydlích jejich a potěchou i pomocí jim přispívaje. Celé vůkolí cítilo dobrotu jeho, neboť denně vyjížděje na procházku mnohé almužny rozdával nuzným, jichž se veliký vždy počet k němu hrnul. Za bohatého jmín byl, rozdávaje větší částku skrovných příjmů svých mezi přátely a chudé: on sám co nejprostěji živ byl, málo maje potřeb a uskrovňuje pilně osobního vydání. Povinnosti přátelské plnil dokonale a řídkou srdečností. On sice málo komu svěřil se důvěrností přítele: ale komu byl přítelem, s tím skutečné měl oučastenství ve všech duležitostech mysli i srdce. Já miluji Vás, dí jednou příteli svému, nejen proto že ste čestný muž, milující vlast svou upřímě, ale i proto, že ste muž, mající karakter. Chci Vám

ukázati, že i já sem takový, a že stejně smýšlím.« Při tom byl Kosciuszko nad míru uctivý a zdvořilý. Pýchy nemohl snášeti, a marnosti, zvláště u mužů, tím méně.

Nedlouho před zesnutím Kosciuszkovým navštívil jej p. Jullien se synem svým a jedním mladým Amerikánem. Pozváni sou od něho i s Zeltnerem ku procházce do samotiny krásné nedaleko Soloturnu. Krásný večer podzimní zdvojoval milostnost krajiny samotné a spanilé; oni utichše pozorovali s uctyplnou pohnutelností tváři velebného muže. Krajina romantická a přítomnost oslavného cizozemce přivedly mi, dí p. Jullien, ku paměti onyno verše nešťastného Arnaulta, kdež osudů svých a vlasti své kormutlivě touží:

De la tige détachée,
Où vas tu? — Je n'en sais rien.
L'orage a brisé le chêne
Qui seul était mon soutien;

De la montagne au vallon;
Je vais où le vent me mène,
Sans me plaindre et m' effrayer;

De son inconstante haleine
Le Zéphyr ou l' Aquilon,
Depuis ce jour, me promène
De la forêt à la plaine,

Je vais où va toute chose,
Où va la feuille de rose,
Et la feuille de laurier.

Tyto verše, jež on hnedky na sebe obrátil, pohnuly starcem až k slzám; zastaviv se dal je sobě vepsati cerusou do kapesní knížečky své; a pak opětoval je sobě tak pronikavou citedlností, že všickni vůkolstojící tím hluboce zkormouceni byli. Poslední zvláště řádky zdálo se že vzbuzují u něho předcity blízké smrti v cizí krajině, vzdálí od země, jenž zrodila jej a jenž posavád vždy jemu v duchu i srdci hluboce tkvěla. — Nezadlouho potom 15. října 1817. zesnuv v náručí přítele svého Zeltnera, odebral se tam, kamž odchází všecko pozemské, i růže i bobky — a žijeť jen zde v srdcích přátelů svých a v památkách historie. Tělo jeho odvezeno do Krakova i tam ve kryptě královské slavně i truchlivě pochováno. Památka jeho svěcena všudy u milovníků ctnosti a člověčenství velebného — v Polště, ve Švejcařích, ve Francii, v Anglii, v Americe, ba i v Prusích a Rusích. Člověčenství na něm ztratilo svou ozdobu.

Ty genie ušlechtilý s hůry! Duch tvůj a život tvůj jest mi hvězdou milostivou, povedoucí mne po utrpných stezkách světa zdejšího. Když sesunou se na mne odevšad mračna neřestí a zármutku, zpomenu sobě na tebe, jenž si vnesl hoře své až do hrobu, konaje stále povinnosti své, vlídně přijímaje dary všecky z ruky osudu a obraceje zřetel svůj ke končinám nepomíjejícím. Když pokušení obstoupí mne ze všech stran, uteku se k tobě, a příklad tvůj vznešený vzkřísí zase a přivede k sobě duši mou. Když kormoutiti mne bude los milované vlasti mé, anaž sestra byla vlasti tvé, i těšiti se budu smutkem tvým a pokusím se následovati tebe; dětinně, srdečně zamiloval tebe duch můj, a u tebe utěchy, pomoci, rady hledá i nalézati bude: za to vše budiž mi odměnou to ujištění, že kdybys Ty byl se mnou žil a viděl lásku, viděl horlivost mou, byl bys mne jistě miloval, jako anděl miluje ostříhance svého.

Den pokojného sesnutí Tvého, jakož i ten, v němžto si pro vlast posledníkrate krvácel, v němž padla s Tebou naděje všecka vlasti Tvé,

den ten já obročně kormutlivou, smutnou památkou světívati budu. To mi bude posilněním v ctnosti a v následování Tebe. To jest den *10. října 1794* a *15. října 1817.*

Především, abych pořádek uvedl ve svém čtení časopisů politických a literálních, nejvíce arci německých, zaznamenati je sobě musím pořádkem:

1. Archiv für Erdkunde, Geschichte, Staats- und Kriegskunst (v. Hormayr, 10. Jahrg.) 1819. 1. 2. 10.

2. Vaterländische Blätter, nebst der Chronik d. österr. Literatur (v. Sartori, 12. Jahrg.) 1819. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

3. Geist der Zeit. Ein Journal für Gesch. Polit. Geogr. Staaten- u. Kriegskunde u. Literat.

4. Hesperus, Nationalblatt für gebildete Leser (v. André, 8. Jahrg.) 1817. 1818. *1819.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. *1820.* 1. 2. 3. 4. 5.

5. Jahrbücher der Literatur, (v. M. v. Collin, 2. Jahrg.) 1. 2. 3. 4. 1819. 5. 6. 7. 8.

6. Wiener Zeitschrift für Kunst, Literatur, Theater und Mode.

7. Allgemeine (Hallische) Literaturzeitung. 1819. 1, 2. 6.

8. Europäische Annalen (seit 1795 von Posselt, jetzt von Verschied. in Tübingen).

9. Göttinger gelehrte Anzeigen (seit 1753.)

10. Leipziger Literaturzeitung (seit 1800). 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807.

11. Jenaische Allgem. Literaturzeitung (seit 1814.)

12. Miscellen aus der neuesten ausländischen Literatur (seit 1814.)

13. Morgenblatt für gebildete Stände, Stuttgart (seit 1807.)

14. Nemesis, Zeitschrift für Politik und Geschichte (seit 1814.) Luden.

15. Ueberlieferungen zur Geschichte unserer Zeit, von Zschokke (seit 1817.) *1817.* 1—12.

16. Zeitgenossen. Biographien u. Charakteristiken. Leipz. (seit 1817.)

17. Allgemeines Repertorium für Literatur. Leipz. (seit 1819.) Nro. 1—14. 15. 16—24. *1820.* 1—6.

18. Hermes: *1819.* 1. 2. 3. 4. *1820.* 5.

Flugschriften und Broschüren: Handschrift von St. Helena. Las Casas Biographie u. Briefe. Stourdza Mémoire sur l'Allemagne. Beckedorf an die deutsche Jugend. — Hundt-Radowsky, Ueber die grosse preussische Verschwörung und über meine Verhältnisse zu den Verschwornen. Eine Rechtfertigungschrift u. politisches Glaubensbekentniss. — Kotzebue und die deutschen Universitäten. Von Prof. Krug. — Geheime Denkwürdigkeiten Luzian Bonapartes. — Görres Deutschland und die Revolution. — Mendoza y Rios. Uebertritt zur ev. Kirche. — Zweite Handschrift von St. Helena od. Denkwürdigkeiten zur Geschichte von Frankreich im J. 1815. De Pradt üb. die neueste Revolution in Spanien und ihre Folgen. —

Epopea. Napadl mi na mysl ideál veliké epopey všenárodní nové, v nížtoby poslední národu válka s Napoleonem se opěvala docela podlé ideí

nejdokonalejších, nejživějších a nejkrásnějších našeho věku. Epopea ta počala by se s Napoleonovým vtrhnutím do Moskvy, — a s zadržáním vždy jednoty v básni a v příbězích pro usnadnění obraznosti, a však nevížíc se cele historickými pravdami, nýbrž jen jako ducha celé té světa dějiny šetříc, opisovali by se živě a podlé vzdělanosti ideální našeho století bojové, usilí knížat a národů, jejich důstojné pěkné horlení pro svobodu a důstojenství člověčenstva, pak duch jejich národní a vlastenecký ve vší jeho síle a rozmanitosti, a však nepouštíc se do rozumování, nýbrž plasticky, jakožto volný plod obraznosti vytvořujíc jadrné obrazy života válečného, politického a pospolitého. Zdetě pole neorané ještě, a odhodillibych pryč všecku bázlivost, kteroužto mne hatí regule a příklady jiných, myslím, žeby se mi nějak podařiti muselo. Následovalbych ideálů nynějšího věku — svobody a vzdělanosti atd. — a však volnými obrazy, ne filosofováním, a to by jednotilo básně rozmanitost. Život, talenty, skvostnost, moc a síla tolika mužů a národů v nejvyšším stupni vyražené podávají pole nepřehlednuté, nevyměřené a nevyvážené rozmanitosti, tak že tu nebude potřebí pečovati o rozšíření, leč co fantasie vyhledává, nýbrž o zamezení se v jistém okolu, z něhožby vše prohlednouti bylo. Dobře byloby ta místa ohleděti, kde se co dílo, pro bezpečnější opisování; na všecek způsob ale, dobyti sobě způsobnosti v epickém slohu, aby potom nebyl překážkou. Pročež dříve něco jiného pod ruky vzíti rádno, nežli bych se oddal do díla obrovského, mezitím pak vždy poznávati více vznešenost života národů, ducha století a ducha dějin veškerých ve člověčenství z ohledu epického. První ale zákon jest pro mne: nevázati se, nýbrž volně následovati genia, ant vodí nás ideály svými. Toto byloby epos národní, dílo pak nemenší nežli byla Iliada; dílo věků trvajících. Příkro to; ale všeho doletí se pravý enthusiasmus, a mně nelze v lyrickém, nýbrž v epickém toliko pokolení prospěti, obživuje daných předmětů, usiluje k velikým ideálům, a zdržuje se již jednou nekonečného rozumování v básněch.

Všecka velebnost náboženství, všecka svatost a tajemství vznešeně-mystické, všecka neobsáhlost známostí ve hvězdářství, ve filosofii, v umělectví, v přirozenosti, v dějinách světa, — všecky květy věků křesťanských a evropejských v lásce, v enthusiasmu, v hrdinství, v romantismu, v belletristice, v národní hrdosti atd. bylyby tolikéž barvy k velikému obrazu tomuto, z nichžto živý, skladný, duchaplný a vznešený výraz, co zrcadlo všech věků zpodobí se. I nadpřirozeného působení nepotřebí zapříti — ale podlé ponětí našich časů, jakožto bdící Prozřetedlnosti. Ta se jeví v oné strašné porážce, zimou přivedené, hned z počátku, čímž i velikost té věci o mnoho se zvýší; pak v roznícení všech vůbec národů, zpojivších se pěkně pro zákon ducha původní; roznícení to od Boha pochází. Celý život člověčenstva tu krom toho se ukazuje; motivy věku našemu přiměřené; interese činů zpojené v osobách nemnohých a těch zvláště slovanských — Alexander, Kutusow, Švarcenberk ɔc. Divadlo skončí se v Paříži s dobrovolným ustoupením Napoleona — tak toho vyhledává věk náš — a s usnešením

se knížat, že svobodu dají národům svým — a s ohledu Prozřetedlnosti zde zjevně působivší, svatá alliancí. — Zpěvec by se vždy musel z ohledu vyššího považovat — jako genia, vypodobujícího mínění, žádosti a city všech národů, jenž bojovali spolu pro svobodu. — Slovem: ideál časů našich, v nejpamatnějším světa boji. (Dne 16. srpnu 1819.)

V měsíci srpnu 1819 trvaly pořád veřejné zkoušky učedlníků mých; proti nadání mému v logice zle obstáli — mdlobou věku a nesmělostí, an sem je sám byl ze všeho examinoval. Byl sem v očekávání malého bratra svého, Andresa, jehož sem od otce požádal k sobě do škol, chtěje ho svým nákladem vyučit dáti a tak rodičům svým péče uskrovniti. Očekával sem samého otce svého do Prešpurka přijíti majícího na den 24. aneb 25. Poněvadž ale až po poledne 25. nepřišel, a na nás na mnoha místech v určitém času čekáno, musil sem odjeti z Prešpurka, neviděv ho, an snad hned po mém odchodu mne hledal. Pohnuli sme se z Prešpurka o dvanácté hodině s polednem dne 25. srpna, a přepřáhnuvše třikráte nové koně, dojeli sme na noc do Kyneku, čtvrt hodiny cesty před Nitrou, o hod. 8. u večer. Zde pobyv u pana Uzsovicse přes noc, oznámil sem se s generálem Bakonyi, tam také nocujícím. Druhého dne ráno do Nitry, do stoličného domu k p. viceišpánovi Ghyczymu dostal sem se, od něho a celé familie jeho velmi vlídně a uctivě přijat — poznal pak p. Gosztonyi, viceišpána stolice Hevešské, muže zdělaného a zdvořilého. Odtud pohnuvše se spolu s p. Ghyczyovou do Csúzu, o poledni potkali sme naši paní, nám naprotiv jedoucí v Hullu, — držit. Motěšický — navštívili sme ve Füš-i paní Balogovou (zde poznal sem starého hraběte Baloga) a paní Benčikovou — tu nalezl sem krásnou duši, milostnici paní Zerdahely, ale vadnoucí a nedušivou — jest to perla na poušti — z tady pak na večer dojeli sme Csúzu, dne 26. srpna 1819.

Velmi zalíbil se mi Csúz hned na první pohledění: dům malý, ale sličný a milý, zahrada veliká, vysokých stromů, podlé zákonů pravého krásocitu zdělaná, ozdobená sochami na případných místech, potůčkem, jenž staví se v prostranném rybníku, žene mlýn, mece vodopády, a vine se pod vysokými sklepeními dolů. Zahrada celá jest ve plytkém oudolí od půlnoci k poledni, od níž k západu na vyšině nepříkré stojí krásné obydlí — sídlo krásocitu a pěkných umění; ozdoba jeho jest sloupení a příhodné pod ním předsiní; pak okrouhlá síň u prostřed, z níž se do jizby a do jiných světnic, okrášlených výbornými malováními, vchází. Shled s podesloupoví na zahradu dolů budí city vznešenosti; stromové hustí, k nebi vysoko se pnoucí, všelikého listoví, stojíce pohromadě i v odděleních shodných, vyvyšují duši k ideám a činům velikým; památky v zahradě rozložené přímo na city doléhají. Jako okouzlený jsa dne 27. srpna, při jmeninách paní naší, ráno před východem slunce pospíchal sem do krásné zahrady, a zpomenuv na dávnosloženou lyru, zpíval sem báseň, jak ji příležitost podala — německy. Paní naše ji ráda přijala. Dne téhož večer slyšel sem Onslovovu romanci od paní a pana Švoye; byl sem radostí jak bez sebe,

slyše ty hláholy anjelské. Začal sem vésti život blažený, v hudbě, v umění, a ve všech rozkošech venkovského života.

Začal sem botanizovati s pomocí pana Schmida, apatykáře Čúzského, an mi půjčil Wildenova i Persoona, sám jsa dobrý rostlin znatel i zdělaný člověk. Přitom i na estetiku pamatováno, a začata kniha druhá v zahradě ráno dne 30. srpna. Po poledni četl sem Herdera. Montesquieu, De l'esprit des loix bylo mé obyčejné študium. *Dne 3. září* obdržel sem od p. Eman. Švoye autobiografii otce jeho v rukopisu, jejž přečísti vlastně jen synům Švoyovým slušelo. Jináče začal sem se pilněji ke klavíru míti, abych mohl noty na první pohledění přehráti. K mému štěstí, aby mi nic nechybělo v Csúzu, i n o v i n y čísti dostalo se mi od pana Hunyadiho, jenž i Augšpurské i Vídeňské drží. Bylbych opravdu jináče nepokojným byl; an nyní památné pro budoucnost příběhy se všudy vyskytají, všudy duch svobody u národů svého práva od mocnářů požaduje, a politický život chopil se všech Evropčanů i Amerikánů. Anglická, Španielská i Německá, zvláště Pruská, říš důležitého podává pohledění; a Rusové zdají se chtíti na Turky udeřiti. Kdo poví, kam se to vše octne? Aspoň doba tato veliké bude míti následky. Nevídaný duch věje nyní po celé Evropě, jakkoli dušený tu i tam ode knížat: od toho času, co Francouzové, zvláště Napoleon, stará ustanovení vyvrátě, jim starožitnou vážnost odjal a nová nařízení, podlé ducha našeho věku, nový život všude rozšiřovala, od tedy nová jest světa historického vůbec tvářnost. Mocnáři chtějící násilně vše do přesnosti zase uvesti jistě že velice chybují Duch všeobecný nedá se více utajiti při tak ouzkém spojení všech národů skrz literaturu, potitiku a spolní důležitosti; nýbrž čím více jej pronásledovati budou, tím se dále rozšíří a stáleji upevní. Jen prozřetedlné povolování, šetření předsudků zdělaného století, a přitom moudré a energické hájení práv mocnáři přirozením přisouzených, jenžto jistě nematná jsou, může uchrániti králům jejich moci a důstojenství, jehožto svatost v nejnovějších časích nehojitedlných zakusila ran. I v rakouské říši procitne to vše, navzdory všech usilí ministeriálních, jestli ne za živobytí Františkova, tedy hned po smrti jeho. Nebo tam že směřuje vše, patrně jest viděti. Jen jiskra svobodného myšlení padne-li na půdu jemnou, pučí se sama a dříve neb později bude ji jasně viděti. Ministři zoužují pouta proti svobodě čím dále tím více, an tato v duchu vždy tím více se sobí; co z toho bude? Tuším to, nepřijdeli porady s hůry, že národové, pocítící síly své, pouta nehodná násilně rozrazí. A jestliže, jak se toho domnívati jest, Ferdinand nové ministry, nové řády a zákony ustanoví v císařství svém, zavějeť i krajinami vlasti mé nový život, jadrnější, mocnější a pěknější, nežli byl ten posavadní. Naše to jest, abychom sebe samých a krajany své chystali k době této, abychom budili slávu naši, budili lásku ke vlasti, budili lásku k Slovanství: jináče kdo ví, nepřestaloliby v osudné té době národství naše žíti, a nechýliloby se tu vše k poněmčilosti? Dále pokročiti ani nelze pro censuru, anižby užitečno bylo, an to veliký jest počet lidu v zemi naší, kteřížto za chléb, jejž od řízení mini-

steriálního berou, rádi ve službě a v porobě zustávají, a proti vší novotě by povstávali. Kromě těchto jiné, ač neslouží, ohromuje bázeň, a ušlechtilejší v národu cítí sami, kde jsou.

Dne 6. září na usvitě vstav šel sem ve společnosti učedlníků svých, pana Korláta, Schmida, dvou myslivců a služebníka našeho prvníkráte v mém životě na lov do polí Fírských, jenžto Csúzským pánům náleží. Pobyli sme tam až blízko poledne a měli sme dobrou i příjemnou kommocí. Kořisť nebyla veliká. — U večer potom obdržel sem list od otce z Prešpurka, jenž mne hluboce pohnul, tak že sem z té i jiných příčin po celý ten čas truchliv byl. Nevím z jaké zavdanosti zmocnilo se mne po ty dni velice myšlení o smrtedlnosti naší a jakési toužení po věčnosti. Zdálo se mi vždy, že pěkně jest zemříti a vkročiti tam do krajů nepomíjejících. Život mizí co bublina radosti, a konec jeho jest smrt. Byloť tolik ušlechtilých lidí, jenž zemřeli všickni, proč bych i já neměl pospíchati za nimi? Kdyby mi bylo posloužiti vlasti a zachovati národ svůj, volil bych žíti po tisíce let a blažiti všecko mé vůkolí; ale seč jest člověk jediný, nemající ni moci, ni schopností velikých, ni vážnosti? Cíl bytí našeho jestiť zušlechtění ducha, a kdež jest mu více zušlechtiti se a kochati nezarmouceně nežli u věčnosti? Já sem s Božskou Prozřetedlností co nejlépe spokojen, a o nic jiného ji tak nežádám, než aby mi dala tak dlouho žíti, dokud žijí ti, jenž mne upřímě milují a v jichžto krásném duchu i já se radostně kochávám.

Dne 8. září psal sem ráno paní Zerdahely do Prešpurka, otevřeným srdcem k ní se maje jako vždy. Ale bojím se, aby ji ten list nezarmoutil. — Před polednem zůstav sám jediný doma, psal sem právě nejdůležitější částku esthetiky své o citu vůbec, an tu nenadále přijde v koči pan De Pauli i se dcerou svou, paní Ormoždy, navštíviti našich domácích. S touto milostnou osobou oznámiv se, hrál sem spolu na klavíře Beethovenovo Septuor, dokavád nevrátili se domácí naši z přespolí — a tak vyražen sem byl z prostřed práce své. A však nenemilé bylo mi navštívení toto, za příčinou mladé paní Ormoždy. —

Dne 13. září měřili sme zahradu i stavení naše v Čúzu geometricky, s pomocí pana Ordádyho z Bagoty.

Dne 19. jeli sme do Nových Zámků, kdežto regiment hulánů od arcivévody Ferdinanda přehlížen a zkušován byl; ale přišedše pozdě, vrátili sme se do Udvardu k p. Jankovičovi. Paní jeho jest vlídný, pěkný charakter.

Dne 24. přijeli sme přes Kynek do Apponě (Oponic), k panu viceišpánovi stolice Nitranské, Ghyczy Pavlovi, kdež sem od tohoto výborného v každém téměř ohledu muže velmi uctivě (až příliš) přijat byl. Viděl sem zde zahradu hraběte Aponyiho; pak druhý den šel sem ve zprovázení samého p. viceišpána, syna jeho a p. Jakala na zbořený zámek Oponický, po jehožto rozvalinách sem i tam se bloudě mezi stěnami polourozsutými a věžemi pustými, jenž každé okamžení pádem hrozí, připomínal sem sobě časy krále a císaře Zigmunda, jenž tam často své rozkošné sídlo držíval.

Shled odtamtud na oudolí Nitranské jest velmi utěšený; pod nohama viděti Oponice a množství dědin rozložených ve krásné krajině; městečko Pereszlény jest právě ze protiva. Z obou stran oudolí pnou se vzhůru pohoří, v němž zámek Ghymes a hora Trybeč památné jsou. S velikou libostí nadívav se ze starého sídla, maje všudy tlumočníka p. Ghyczyho, jenž k mému podivení, jsa stár a šediv i veliké a hmotné postavy, všecky obtížnosti s námi mladíky zdílel, — vrátil sem se již po poledni domů, a k večeru jel sem sám s učedlníky svými do Nitranské Středy čili Zerdahele k sirotkům Zerdahelym. Dům jejich jest velmi památný pro svou velikost, pevnost, souměří a skvostnost. Nářadí všecko v domě jest knížecí, anebo právě řka královské. Světnice draze kobercované, podlé krásocitu a bohatě ozdobené díly řemeslnými a pěknými; opony, zrcadla, kasně, stoly, stolice, dvéře, lože ɔc. vše neobyčejně okrášlené a bytedlné. Matka těch sirotků byla osoba přemilostná, mistryně na klavíře a v malování opravdová; duše citlivá i nevinná, mnoho i předlouho trpěvší ukorů nazasloužených, obětovavší se příkré ctnosti poslušenství a snášelivosti, když nemohla dítkám svým podlé své nejvroucnější žádosti; slovem osoba, jíž země a zvláště okolí její nezasloužilo, jako se vyjádřil pan Vyrožil, hodný těch sirotků pěstoun, a jediný jejich i ochránce i takořka otec. Zasloužilosti plné, pěkné jest jeho povolání! Genius mateřin oblétá jej a žehná mu za starosti a ousílí jeho, — tak sem přemýšlel ustavičně, aniž sem toho z mysli vyraziti mohl. Následujícího dne bylo nám jíti do Brogyanu k p. Kvassaymu. Zde pobyli sme za dva dni, v lůně familie rozšířené, jenž větší částkou zde shromážděna byla. Život veden hlučný, po světsku; tomu zvykli tamější domácí. Tři dcery milé a ostrovtipné byly duše těch společností. Ale zde lépe jest jen pohostinu nežli domovem býti; neboť i ušlechtilejší naše část potřebuje lahody, které jí nejen dobré a citlivé srdce, ale i vzdělaný rozum podává.

Dne 29. Sept. o Michale jel sem sám přes Kynek do Prešpurka, i překvapil zde mile paní Zerdahely, právě tehdáž samotnou. Veliká žádost viděti ji a požívati rozkoše přítomnosti její, nepokoj za příčinou mlčení všech přátel mých a starost o bratra mého Andresa mne do Prešpurka přivábily. A však málo mi prospěl příchod můj za příčinou pořízení svého; jen onano první pohnoutka hojné nabyla odplaty. Vrátiv se do Kyneku, i tam sem hlučně žil, a mezi jinými oznámil se s panem Vindyšem, učeným lékařem Nitranským. Domů se vrátivše, měli sme hosti — Vyrožila i s učedlníky jeho a Jakala s Ghyczyemi. Po všecken tento čas nelzelo mi prospívati v učeních, leč že sem několik známostí z botaniky nabyl.

Dne 15. října světil sem památku Kosciuszkovu jen rozpomenutím a duchovním sebe vzděláváním podlé příkladu jeho. Ani pověděti nemohl sem o tom komu, an to' žádný o důstojnosti hrdiny mého neměl pravého ponětí.

Dne 18. t. m. zůstav doma sám počal sem pracovati dále v estetice o vztaženosti citu ku přírodě a ke člověčenství; pracoval sem za dva dni s prospěchem.

Ke konci měsíce **Oktobra** uvedl sem v pořádek věci své v Csúzu, sepsal inventář šatů a knih a stav peněžitý, chtěje opravdově hospodařiti, prototože zanedbání toho mně posud mnoho škody přineslo. Dluhové mně obtížnými se stali, jež mám u knihařů a některých soukromých lidí, pročež ani neměl sem právě veselého času, ačkoli mně paní tehdáž více než jindy dukazů vážnosti a náklonnosti podávala, i já sem mnohé naděje pro budoucnost měl. Majíce v Prešpurku bydleti s paní Zerdahely spolu, těšili sme se, že ta příležitost v učedlníky mé prospěšně působiti bude, a že zde nějaké chuti k uměním nabudou. Paní byla jináče se mnou ve všem, co se vyučování dotýče, velmi spokojená, i to ji radovalo, že Karel ke mně, jakož se domnívala, opravdovou lásku cítí; ostatně ale vždy její žádost byla, abych, spustě se k jejich maličkostem, jejich důvěrnost více sobě získati hleděl, čehož sem já i šetřil, ale jinými prostředky. Charakter učedlníků mých, zvláště mladšího, jest nešťastný pro každého pěstouna; jsouce beze schopností, bez činnosti, bez lásky k uměním, beze všech téměř známostí, nemocni ani povýšiti sebe k myšlénce rozumnější, smýšlí o sobě dosti příznivě, dychtí po marnostech a zbožích, o nichž by věk jejich nic věděti neměl, a v čekání své budoucí svobody, aniž nepoddávají se vůli kohožkoli. A v tom jsou oba sobě rovní: ostatně tak od sebe rozdílní, žeby sotva bratry poznati bylo v nich. Přijímáli u staršího jakási ne tak jemnost jako raději slabost citů všecky impressie na okamžení dosti hluboce, jež čas opět brzy vymazává, tedy mladší, nedaje po flegmaticky na sebe působiti, jestli přede se ho něco dotkne, dlouho toho na zlou stranu raději nežli na dobrou zažívá. Onen dá se lehce nakloniti ke všemu, ačkoli stálosti při něm není; tento nemilující nikoho, ani matky své, sám se u sebe zavírá i na hlavě své tím zarputileji se zakládá. Oba dalibv se nakloniti k lásce naproti mně: ale kdo ujímá jim smyslné pohodlnosti, překáží lenosti a nepovoleným žádostem, ten jejich nepřítelem jest. Přitom jest to nešťastné, že jsouce již v dospívajícím věku, nedají se žádnou mocí přesvědčiti o tom, čeho jim jakožto vzdělaným mužům potřebí bude; aniž vzbuzují jich příklady příbuzných jejich. Potřebí tu trpělivosti.

Dne 2. listopadu 1819. Ráno pohnuli sme se z Csúzu, já a učedlníci moji spolu se sloužícím, na cestu do Prešpurka, kamž i na druhý den, měvše zlé povětří, dojeli sme. Zde počal sem šťastně žíti; neb v našim domě také bydlela paní Zerdahely, má jediná mezi lidmi. Měv plno na práci s komissiemi z Csúzu, ve dnech prvních ničeho sem s učedlníky nezačal, aniž navštěvoval koho; až po odjití příležitosti naší trochu se mi odlevilo. Podlé mínění naší paní složili sme hospodářství své s paní Zerdahely, čímž mně mnoho starostí ubylo.

Dne 6. listopadu navštívil nás otec náš z nenadání po poledni; potkal sem ho v Michalské ulici před domem sněmovním. Právě ten den před létem byl přišel také do Prešpurka ke mně, když sem byl nezdravým. Jeho příchodu radoval sem se velmi, a pobyv za celý ten čas, který v městě byl, s ním, poznal sem opravdovou lásku jeho ke mně, tak jakož i novou

příležitost sem měl, bystrotu rozumu jeho obdivovati. V neděli po poledni, dne 7. listopadu, odešel dále pěšky do Vídně.

Od 8.—14. listopadu. Počal sem z novu dávati se do študií obyčejných. Na esthetice po dlouhém odpočinutí zase pracováno; s Vyroželem cvičil sem angličinu, čítaje Robertsonovu historii Škotskou; doma četl sem historii anglické poesie od Buterweka, kterouž mi půjčila byla paní Géczy; přitom nezanedbáno spisů Dobrovského o literatuře a řeči naší. I o polskou literaturu staral sem se.

Očekávaných listů od Benedictiho z Kežmarku a od Šafaříka z Novosadu dostal sem v těchto dnech, a přesvědčil se z nich o lásce těchto dvou přátelů ke mně. Kormoutilo mne mezitím, že sem od Jungmana z Prahy ničeho neobdržel, čehož sem tak žádostiv byl, nemaje žádné známosti o nynějším stavu literatury v Čechách. — Doma kochal sem se s paní Zerdahely v hudbě a v rozprávkách buď o esthetice, buď o důležitostech Evropy politických, buď o učedlnících mých, buď o naší společné důvěrnosti a lásce. Kdykoli s tou milostnou osobou mluvím, zdá se mi an se šíří okres známostí mých a myšlenky lahodněji i hojněji mi plynou; přítomnost její jest vždy dobročinná duchu mému.

Od 15. listop. — až do 1. prosince 1819. S učedlníky svými zaměstknával sem se vždy bedlivě; v prázdných hodinách s esthetikou. Obdržel sem ku přehlednutí výtah z grammatiky Nejedlého, jejž Landes vydati mínil. Mnohé rozkoše zakusil sem v hudbě, chodívaje ke hraběti Guadányimu, u něhož každou neděli hrány koncerty, kvartety a kvintety. Bylo mi obdivovati p. Blumenthala, znamenitého a dokonalého violinistu. — I doma učil sem se Onslovově sonatě veliké, ke kteréž přizvukovával na píšťale pan Šándor. — Život vedl sem spokojený.

Všeobecnou pozorlivost vzbudil byl osud několika pěstounů Vídeňských, rodem Švejcarů; z nichž jmenovitě byli Frossard, u hraběte Trauna v Petronellu, a Savary, u hrab. Esterházyho v Dardě, kromě jiných šesti. Tito skrze policii u samých principálů svých zarrestováni a do Vídně, potom pak, jakož slyšeti, do Mohuče před soud posláni jsou, že zoučastnili se velikého spiknutí německých profesorů a študentů. Co se o provinění jejich rozprávělo, jest tak nemotorné, že toho žádný rozumný člověk za pravdivé uznati nemůže. Nýbrž, poněvadž i podlé důkazů Hundt-Radovského, i podlé jiných důvodů téměř jisté jest, že ono celé spiknutí vymyšlené, a jen nerozmyslným Šmalcem ve Prusích v podezření přišlé jest, zdá se pravdě podobné býti domnění oněch, kteří praví, že řízení rakouské touto příležitostí jen cizozemských pěstounů v našich zemích zbýti chtělo, z příčin snad nechvalných. — I o mně mluveno z ohledu tohoto dosti u Nitranských a Komárňanských zemanů, a paní mé odevšad tázáno, zdaž i já nejsem mezi zajatými hofmistry. Tato pak sama, nedostávajíc po celý čas žádného z těch listů, které sem jí po poště byl psal, byla v ouzkosti nad osudem mým.

5. **prosince.** Přišla paní naše zimovat do Prešpurka. Spokojenost svou se mnou jevila rozličným způsobem i zbavila mne mnohých péčí.

13. **prosince.** Ačkoli učedlníci nebyli podlé vůle naší, předce vida já uznalost mateřinu, že činím co možného, myslil sem přetrvati u ní léta svá, i blažil sebe nadějí prospěchů nejen u svých učedlníků, ale i sebe samého. Mezitím mnohé případky porazily všecky naděje. Učedlníci ani před mateří nemajíce slušné vážnosti, ačkoli sem já jim často z ohledu tohoto pohnutedlně domlouval, tak se zpurnými matce své okázali býti, že sem viděl, jak daremné jest každé usilí mé. Citlivost a šlechetnost matky, pečlivé o pravé dobro synů svých, mne pro ni velice zaujaly byly; dlouho zápasil sem sám s sebou, zdaliž ji nešťastnou opustiti, aneb s odvážením se cti své a prospěchů při ní zůstati mám. A však potřebnost onoho prvního vždy více se mi vyjevovala, neboť: 1. Já sem příliš pozdě k porušeným a zanedbaným učedlníkům přišel, kdežto zlí obyčejové a nechuť k učení již pevně se byli ukořenili; 2. Není žádného člověka, jehožby se obávali, jehožby ctili upřímě a milovali; 3. Já nemám moci potrestati jich, a jiným prostředkem u nich působiti nemohu, než domlouváním; 4. Sama máti, ačkoli žádá i zná všecko, co jim chybí, neumí s nimi právě podlé pravidel pedagogiky zacházeti chybující vždy svou přílišností v lásce a v nevoli, a nedající se rozumem zpravovati; 5. Okoličnosti a příbuzní učedlníků mých jsou takoví, že nejen nevzbuzují u nich žádosti ku pravému vzdělání sebe samých, nýbrž i schvalně i neschvalně je ode študií odvozují; 6. Školská študia, kteráž je celým časem zaneprázdňují, jsou taková, že nelze jim jich oblíbených učiniti; 7. Všecko dobré působení a pohnutí u nich, kteréž se výmluvnosti mé podaří, jest jen okamžité; pevné vůle, stálosti a energie zhola nic nemají; a naposledy 8. Zůstávati déle u nich bez naděje prospěchů škodí mně na cti, mohoucí mne v podezření uvésti, že aneb neumělý a neschopný, anebo nepilný a nedbánlivý jsem. Důvodové tito, jimž sem nic naprotiv postaviti nemohl, než outrpnost a lásku svou k nešťastné mateři a nějakýs stud, že tak brzy odcházím, pomálu mne upevnili v předsevzetí svém.

Takto psal sem; i nechybělo nic než doložiti resultát, totiž u m y s l, o p u s t i t i n y n ě j š í s t a v s v ů j a hledati sobě jiného, když právě odvolá mne paní má ode psání k sobě. Skrze paní Zerdahely dověděla se jistě, že by mně protivnosti ouřadu mého tak přílišnými se státi mohly, až bych mohl vůli pojíti k odjití: protož dající se se mnou do rozmlouvání, srdečně a upřímě rozprávěla mně předešlé i nynější své snažení pro dobro synů svých. Vyznala sama, že velmi chybováno jest jak od ní samé, tak i zvláště od předchůdce mého; že nynější naše usilování již trochu pozdní a daremné jest; že ouřad můj nyní veliké má obtížnosti: »proto pro všecko ale, dí, netraťme ducha; spojme oba usilí svá a čiňmež, co ještě možného.« Ukazovala patrně, jak veliceby cítila ztrátu mou, a jak sobě práce mé vážiti umí. Zpomínající pak neštěstí své, ana vidí, jak zanedbalí a nevzdělatedlní jsou synové její, — tím konečně mne přemohla, že sem u ní přetrvati umínil. — Domlouvání paní Zerdahely ve mnohem mně i paní mé prospělo,

a sloužilo nám ke konečnému dorozumění. — Učedlníci potom, velmi pronikavě napomínaní, na lepší stranu se poněkud obrátili.

Dne 17. prosince slyšel sem v teatru Prešpurském mladého Prauna, pachole osmileté, hráti na huslech koncert Rodův, tak že podivení všech posluchačů svých sobě získal. Při též příležitosti také učitel jeho, p. Beneš, a zpěvakyně paní Kornega, v Prešpurku bydlící, k veliké své pochvale veřejně slyšeti se dali.

Dne 18. prosince. O poledni obdržel sem list od p. Jungmana z Prahy, jenž mě znovu pobudil k pokračování v esthetice. Čím očekávanější, tím milejší bylo mi ohlášení jeho a důkazy náklonnosti tolika neznámých vážných mužů v Praze, kteří se o mne v cizině laskavě ujímají.

V těchto dnech také oznámil sem se s p. Kovacsóczym, mladým horlivým Magyarem, kterýžto chtěje vyniknouti na vysoký stupeň mezi spisovateli národu svého, rozprávěl mi o pracech svých uherských. Z jeho zpráv vyrozuměl sem, že řízení rakouské snaží se potlačovati řeč uherskou všelijakým způsobem. Pan Döme, kanovník Prešpurský, psal do kanceláře uherské ve Vídni o povolení, aby mohl se v Prešpurku vydávati uherský časopis; odkudž mu zjevnými slovy za odpověď dáno bylo, že prý »okoličnosti nynější monarchie rakouské nedovolují vzdělání mnohých jazyků.« Tím způsobem by arci s námi Čechy a Slovany lépe bylo, jejichžto řeč nyní aspoň z rozkazu císařova začíná se učiti ve všech školách českých. — Tento Uher mladý byl plný srdečné uctivosti ke mně, a způsobem všech horlivců bylby chtěl mi všecko možné k líbosti učiniti.

Dne 25. prosince byla u paní naší veliká společnost večer; přítomné byly familie paní Géczy, Zerdahely, p. Jablanczy, kollegové moji Vyrožil a Mačkáši s učedlníky svými. Tito zabývali se hudbou a tancem; my s panem Jablanczym podali sme se do obšírných řečí o politice, o nynějším stavu Evropy, o nespokojenosti všech téměř národů s řízením svým zemským, o dobách panování Napoleonova, kdyžto staré feudální formy na vždycky pochromeny jsou. Národové dospělí chtějí nyní ne prutem, jako děti, ale rozumem a spravedlností zpravováni býti. Svobodná zpráva zemská musí jim dána býti; oni cítí, že člověčenstvo má své důstojenství, že každý má neztratitedlné právo osobnosti své, že králové s nimi k vyšším záměrům usilovati společně, ne pak jich zvůli své podrobovati mají, že ne lid pro krále, nýbrž králové jsou pro lidi. Pročež ani nemůže občan žádný, nesoucí břímě vlasti, nestarati se, k čemu se jeho jmění, sil, obětí a života užívá. On svěřuje vůdcům národů často vše, což má nejmilejšího, pro dosažení obecného dobra; nemáli toho práva, ptáti se, kam se to podívá? V posledních zvláště časích samovlády Napoleonovy čeho naobětovali se národové k vůli knížat svých? Za to slíbena jim, čehož jakožto rozumem dospělí jedině žádali, — svoboda; — neboť otroku, komukolivěk otročí, vše jedno jest. — Ale slib ten z trůnu tak slavně ohlašovaný, — zdaž nebyl klamavá vnada toliko k pobuzení národů, aby jen ochránili viklavé trůny? Čím se stává, že tentýž energický duch, jenž tehdáž odevšad veleben

a hledán byl, nyní najednou duchem odbojným slouti musí? To jest ono pazouraté liščí zvíře, politika znížená i zohavená rouchem soběctví tím šerednějšího, že na ujmu milionů lidí zakládá dobro své. Tak to dlouho trvati nemůže: národové vidí, co se s nimi děje; mají rozum, aby rozeznali právo ode křivdy, mají cit a srdce, aby milovali spravedlnost a nenáviděli tyranskou zvůli. Ty dvě strany stojí nyní proti sobě v poli: knížata i lid. Onino mají moc, kteroužto ale od těchto půjčují; u prostřed lidu jest síla, jest rada, jest udatenství. Není coufnutí, není vyhýbání více: aneb dejte se v boj, anebo smluvte pokoj slušný oběma stranám. Ať jsou knížata tím, čím býti mají: otcové národů; ať jsou národové tím, čím mají býti: dobrovolní synové vlasti, vždy hotoví chrániti ji a zprávce její.

Svatý spolek monarchů evropejských, od Alexandra ponavržený, divně dosti aneb docela převráceně učinný jest. Sám on sice ukázal se býti duchem jeho vedena, když Polanům dal svobodné řízení — skutek neslýchaný v letopisích světa; ale ostatní panovníci, jestliže pod ním nerozuměli právě spolek knížat proti národům, zdají se, an dávno naň zapomenuli. Odkud pošli ti nemírní rozkazové němečtí ke stavení svobody spisovatelské i akademické, k pronásledování nebylého spiknutí mezi nejvzdělanějšími občany a těm podobní jiní? Samo posezení spolku ve Frankfurtě jen nástrojem jest, skrze nějž ministři samovládní despotickou vůli svou zjevují. Pradt pověděl pravdu, psaje, že rozkazové ti, již napřed složeni byli v kongressu ministeriálním v Karlových Varech, jež potom vyslanci dvorů německých, bez předešlého potazování, za své vyhlásili. Nýbrž i ve Francii a v Anglii společně týmž časem řízení zemská též nálezy obmýšlejí — aby vymizela svoboda ducha ze všech zemí evropejských! Ale zle sobě radí ti páni; nebo zajdeli svoboda ve starém světě na čas, zbudí ji onna ranní záře ze světa nového. Mohou-li se obskuranti domnívati, že když Amerikán nadsazuje život a jmění své pro ztroskotání jha otrockého, že o tom Evropčan nic věděti nebude? Že příklad jeho nepovzbudí tohoto k rovnému snažení? — O kde jen jednou vkořenil se cit svobody, kde jen jednou svital její blesk, tam hoří plamen, tam svítí světlo její po vždycky. Lidé mají dobrou pamět na vše, což ke štěstí jim sloužiti může.

Ale podivné jest opravdu to, proč králové tak velmi se zdráhají podati volné konstitucie krajinám svým? To jediné jest, čehož žádají národové, to jest, co všecky jejich žádosti uspokojiti, všecku jejich proti knížatům nevoli odvrátiti může. Zdaliž není jim libo, uvrhnouti všecky tolikė péče a starosti na lid sám a nezůstaviti sobě než moc dobročinící, moc, která je Božstvu podobnými činí? Či snad bojí se, žeby život jejich ztratil blaženosti a lahody, jíž požívali dosavád. A neviděli, čili neslyšeli plesání lidu radostí opojeného, kdykoli shlédl dobrotivého panovníka svého? Nevědí, jak přivítal každý věrný Virtemberčan krále vracejícího se z Varšavy, krále, jenžto svrchovanou mocí svou sdělil se s lidem svým, a za to přijal lásku, a srdce vděčné jednohokaždého z poddaných svých? — O jest ještě v králích krev královská — ale otrokové jejich čili ministři převracují duch a

smysl jejich, takže věří, že jen mocí dá se podržeti moc. — Kde jest moc, jestli ne tam, kdež každý měšťan, každý syn vlasti hotov jest prolévati krev svou k obhájení svobody, vlasti a panovníka svého? — Evropa nezdrží se v nepokoji tomto: padnou, padnouti musí oběti z obou stran. Anglie již kouří; Němci rozpalují se vždy více; ve Španielích tlí oheň dušený; ve všeobecném zápale ztráví se Samolet Evropy, aby v nové mladosti a síle krásněji obživl.

Dne 30. prosince 1819. Poznav já ze všelikých okoličností, že paní má v tom ohledu není spokojena, že pro náboženství tak málo se při vychování našem děje, užil sem času toho, kdyžto učedlníci moji ke zpovědi se připravovati měli, k rozmlouvání s nimi před mateří samou o pravé nábožnosti. Četl sem jim některá místa z probuzujících nábožných knih, připojuje k tomu vlastní své smýšlení co nejpronikavěji. Matka mi za to potom děkovala, i velice s tím spokojená byla. A však mně na nestálou a vrtkavou mysl její nepotřebí velmi ohled bráti, ana neví sama, čehožby rozumně žádati měla, i sama jsouc bez vnitřního přesvědčení o náboženství, pouhou bázní před věčností sebe i jiné náruživě k náboženství nutí. —

Léta 1819 v měsíci srpnu chodívaje já denně k p. kapitánu Schefferovi naučiti se lépe řeči uherské ke cvičení sem jednou následující slova byl napsal:

A' mái történetem.

Igen sokat az egész naponn másféle dolgokról gondolkodván, az idömet elvesztegettem, úgy annyira, hogy nem tudtam mit tegyek, hogy a magyar nyelvnek gyakorlásábann hátra nem maradjak, és mivel kedveskedhetnék Kapitány Uramnak. Mert semmit se készítettem vólt, és az idö már elfolyt vala eggy betsületesebb értekezésnek vagy levélnek kidolgozására. Midőn ezeket a' gondolatokat mindenfeléforgattam vólna, tsak ugyann azonn állottam-meg, hogy a' mostani állapotomat leírjam, és avval egynéhány sorokat bétöltsök. De ismét nehéz dolognak lenni látszott nekem azt véghez vinni, mert ollyan irások, ha nem elmések, türhetetlenek: nekem pedig ha vólna is egy kis tálentomotskám a' tréfáláshoz, nintsen még annyi tehettségem, hogy azt tiszta magyar szókbann kiterjeszszem. Azonbann még is néki szántam magamat, reménylvén, hogy ha a' tudatlan emberek mind írásaikbann mind pedig beszédjeikbenn írtóztató szavaiknak sokaságával mindent hoszszabítani tudnak, egy tanúlt fetsegő is lehet olly szerentsés, hogy elméjének minden fáradozása nélkül egy egész lapot bémázolhat.

De semmit se használt a' reménységem. Nekem most mintsen se kedvem se tálentomom a' tréfáláshoz: a' gondolatim mind komolyak és talán senkise e' világonn vihetne engemet arra, hogy vagy nevessek vagy nevettséges dolgokat írjak. Az ember elméjének víg vagy szomorú állapotja a' környűlállásaiból fűgy, és azoknak béható erejét mindenütt tapasztalhatjuk. Mi annak az oka, hogy az

az egy lélek, a' melly gondolkozik, érez és kíván, minden akaratja mellett, nem annyira emelheti az ereit, hogy ollykor az ö bajos állapotját kívánságához alkalmaztathatná? Esmernünk kell a' bennünk uralkodó urunkat, a' ki most erre, most pedig arra vonja akaratunkat. A' bölcsnek ugyan ez elsö kötelessége, hogy minden erejével eleit fogja ennek a' belsö urának, vagy inkább ellenségének: de hány ember bóldogúlt ebbenn az igyekezetébenn? A' mostani szomorúságomnak oka, Második Ferdinánd Császárnak példája. Ezen természetéböl jó fejedelem egészenn elpusztította hazámat, sok ezer jó embert öletetett és elkergette az atyai jószágiból, és drága nemzetemet úgy annyira erötlenítette, hogy a' mái napig nem emelkedhetett. És mind annak tsak e' vólt az oka, hogy a' gonoszoknak sugallásainn eröt nem vehette. *)

Pan Scheffer v prácičce té málo co k opravení nacházeti se zdál; pročež přepsal jsem ji sobě na památku teměř slovo od slova. —

1819 dne 3. března. Když obdržev povolání z Těšína i od paní Czúzy v pochybnosti byl sem ještě, pro koho bych se měl ustanoviti, když paní Csúzy z jedné strany velmi mne žádala míti, tak že uslyševši o mé vůli k odjití do Slezska, od žalosti zaplakala, — z druhé pak strany svou nejistotou a ostýchavostí mne unavovala, an sem se jí byl byl cele odkryl, jaký sem: — viděl sem se přinucena vydati od sebe následující osvědčení:

*) (Otištěno věrně starým pravopisem Palackého i s některými drobnými chybami. Připojujeme český překlad pana prof. dra. Jaroslava Vlčka.)

Má dnešní historie.

Po celý den velmi mnoho přemýšleje o různých věcech jiných, zmařil jsem svuj volný čas, tak že jsem byl na rozpacích, co činiti, abych se neopozdil v jazykovém cvičení maďarském, a čím bych se asi zavděčil svému panu kapitánovi. Neboť nic jsem nebyl zhotovil, a nějaké pořádné pojednání nebo list vypracovati již nebylo kdy. Tyto myšlénky na všecky strany uvažuje, posléze jsem se rozhodl vypsati nynější svůj stav a tím vyplniti několik řádkův. Ale opět zdálo se mi nesnadným provésti věc, poněvadž psaní taková, nejsou-li vtipná, jsou nesnesitelná: já pak, třebas bych i měl kousek nadáníčka žertovati, přece nedovedu toho vystihnouti ryzími slovy maďarskými. Nicméně přece jsem se k tomu odhodlal, naděje se, že umějí-li nevědomci jak v psaní tak v mluvení strašnou spoustou svých slov všecko prodlužovati, i učený povídálek beze všeho namáhání duševního snad dovede sťastně popsati celou stránku.

Než nic mi neprospěla naděje má. Nemám nyní ani chuti, ani možnosti žertovati: myšlénky mé vesměs jsou vážné, a snad nikdo na světě by mne nepřiměl k tomu, abych se buď smál anebo psal věci žertovné. Veselý nebo smutný duševní stav člověka je závislý na okolnostech, jejichž pronikavou moc pociťujeme všude. Jaká je toho příčina, že duše, jež myslí, cítí a chce, přes veškerou vůli svou nemůže sil svých vzpružiti tou měrou, aby někdy strastný stav svůj přizpůsobil svému přání? Znáti sluší pána nitro naše ovládajícího, jenž hned sem, hned tam obrací naši vůli. Je sice první povinností mudrcovou, aby vší silou opanovával tohoto svého vládce neboli spíše nepřítele: ale kolika lidem se podařila snaha ta? Příčinou nynějšího smutku mého je příklad císaře Ferdinand. II. Tento od přírody dobrý panovník nadobro spustošil mou vlast, mnoho tisíc hodných lidí dal usmrtiti nebo vyhnati ze statkův otcovských, a drahý národ můj tak seslabil, že podnes nemohl se povznésti. A všeho toho příčinou bylo pouze to, že nedovedl se ubrániti našeptáváním zlých rádcův

Erklärung. Unvermuthete Vorfälle haben mich bewogen, denen, die sich für mich näher interessiren, folgende schriftliche Erklärung über meine Vorsätze und Gesinnungen zu überreichen.

Von äusseren Umständen sowohl als vom eigenen freien Willen zum Wohl meiner Nebenmenschen mitzuwirken geleitet, habe ich mich entschlossen, eine von den beiden mir angebotenen Erzieherstellen, bei den Waisen von Mara in Teschen, deren Ruf früher an mich gelangte, oder bei der hochedelgebornen Frau v. Csúzy in Pressburg anzunehmen.

Diesen Entschluss hätte ich mit ruhigem Gewissen nicht fassen können, wenn ich mir vorzuwerfen hätte, dass mir das Erziehungsgeschäft bisher fremd geblieben sei.

Ich kenne die Pflichten eines Erziehers; es ist viel Gründliches darüber geschrieben worden, das ich hier nicht wiederholen mag. Ihr Umfang ist der grösste, ihre Wichtigkeit die bedeutendste, da aus deren Erfüllung das wahre einzige Wohl vieler Menschen, aus der Vernachlässigung unendliches Elend und Jammer entspringt.

Die Religion, die Tugend, deren Gefühle und Gesinnungen bei mir von Kindheit an durch die Bemühungen guter, mich liebender Menschen, wie auch durch so manche Erfahrungen im Leben geweckt und befestigt sind — sie flössen mir Achtung für diese hohen Pflichten ein: ich kann sie nicht sorglos übernehmen, ich kann nicht wähnen, ihnen vollkommen gewachsen zu sein, zumal da ich sehe, dass ältere erfahrenere Männer auf dieser Bahn gestrauchelt haben.

Aber ich hege die Zuversicht zu der Vorsehung, die mich bisher auf mannigfaltigen Wegen geleitet und beschützt hat, dass sie mich auch dieses Geschäft glücklich bestehen lassen und mich darin mit Kraft unterstützen wird.

Vor allem aber setze ich als die unerlässlichste Bedingung vor der Uebernahme meiner Verpflichtungen fest, dass die zur Erziehung nothwendigen Mittel herbeigeschafft und alle Hindernisse in meinem Berufe, die von der Willkühr der Menschen abhängen, aus dem Wege geräumt werden; dass keine, weder offene noch geheime Ränke und Spaltungen mir meine Geschäfte verbittern; und dass ich mich denselben, frei von anderweitigen Sorgen, allein widmen könne.

Was mein jugendliches Alter anbelangt, welches in moralischer Rücksicht Besorgnisse erwecken könnte, — erkläre ich mit ruhiger Zuversicht, dass die Grundsätze der Tugend bei gewissen Jünglingen eben so fest und unverletzlich haften können, als in der männlichsten Brust.

Schliesslich bemerke ich, dass mir die Ungewissheit über meine Zukunft, in der ich schon nahe an einen Monat schwebe, peinvoll und unerträglich ist, und dass ich mich daher nächstens auf immer bestimmen muss. Sollten aber meine Bitten beiderseits unerfüllt bleiben, so bin ich entschlossen, in meiner bisherigen Lage zu verbleiben.

Ich hoffe zu Gott, dass Er mich in meinem Vorhaben gnädig unterstützen wird.

Pressburg, den 3. März 1819. Franz Palacky m. p.

Osvědčení toto spolu s listem na paní Zerdahely odevzdal sem v jejím domě sám, když paní Csúzy u ní byla. Ale již ani nebylo toho potřebí; nebo tato paní, poddávajíc se každé výmince, ustanovila se v předsevzetí svém. Davše mne obě volati, nejprvé domlouvaly mi žertovně pro mou zamyšlenost, a pak prosila mne paní Csúzy výslovně, abych i já se již ustanovil k jejímu dobrému, slibujíc z plnosti srdce vše, což v moci její bylo. Já sem ale ještě nemohl a nechtěl určitě jí odpověditi, poněvadž sem se byl již panu prof. Stanislaidesovi do Těšína zaslíbil; mezitím však ohlásil sem se, že všecko vynaložím, abych nemusil do Těšína jíti. Na to potom dostal sem od paní Zerdahely předkem sto zlatých spolu se zápisem pro naděje mé.

1819, 13. září psala mi paní Zerdahely z Prešpurka do Csúzu: »Sie sind innerlich nicht zufrieden, verstimmt: billigen Sie das, guter Palatzky? Haben Sie wirklich hinlänglichen Grund dazu? In jedem Falle sollten sie sich doch gebieten können. Es wird immer weiter gehen. Bei einer solchen Stimmung gehen Ihnen viele reine Freuden verloren, die doch unter manchem Ungemach blühen, und alles, was sich nur einigermassen für Sie interessiret, muss über Sie trauern. Wie viele schöne Quellen der Freude bergen Sie in Ihrem Innern! Bei der genauen Erfüllung Ihrer Pflichten müsste Niemand zufriedener sein können als Sie. Aber vielleicht widmen Sie gar zu viel Zeit dem angestrengten Nachdenken? entziehen sich der Gesellschaft, der Mittheilung? Sie dürfen ja nicht die Tiefen Ihres Innern aufschliessen, aber man findet doch allenthalben gute theilnehmende Menschen, mit denen man sich auswechseln kann. — Sie scheinen mit jenem so ersehnten heiligen Lande, wohin alle Guten streben, so innig befreundet zu sein, dass dieses Leben seinen Reiz für Sie verloren hat. Das ist nicht der Wille unsers gütigsten Vaters, der uns durch die Freuden dieses Lebens zu den vollkommenen jenseits vorbereiten will. Hören Sie, lieber Palatzky, die Stimme Ihrer Freundin! Untersuchen Sie alles genau, beobachten dasjenige, was um Sie geschieht; geben Sie sich ausser den Lehrstunden mit heiterem Sinne den unschuldigen Freuden der Natur hin; gewiss werden Sie zufriedener sein — und ich werde nicht trauern müssen. Denn wirklich muss ichs jetzt, da ich glaube, dass Sie nicht gerne dort sind, wo ich so viel Zufriedenheit für Sie erwartete.«

1820.

Dne 1. ledna. V Prešpurku v domě Landererově, u paní Csúzy. — Bděním dočekav se v noci ode 1819. na 1820. počátku nového roku, začal sem také pořád do nové knihy této psáti po půlnoci na den 1. ledna. —

Poznav ten užitek, který z dobře vedeného každodenníčka vyplývá, jelikož se nám v něm staví přítel a soudce nestranný, pozorující na všecko činění naše, umínil sem rozšířiti meze jeho, pojímaje doň nejen příběhy mé a příběhy okoličností mých, ale i dějiny světa politického a literárního a smýšlení mé o nich. Chci z něho míti ukazovatele živobytí mého rozumného, učeného i esthetického, abych jednou, když mi nebe dá dosíci vyššího stupně ve člověčenství, s potěšením patřiti mohl zpět na drahu, po kteréžto sem ke svrchovanosti usiloval. I mravní a nábožný stav můj zde svého zpomínání nabude.

1. Rozjímání o nynějším stavu mém.

Nemohu dosti blahoslaviti sebe, že ředitel osudů mých právě v tom čase, když sem toho nejvíc potřebným byl, přede dvěma lety uvedl mne ve spojení s vys. uroz. paní Nýnou Zerdahely, rozenou Baloghy, osobou milostnou a ušlechtilou, na níž uskutečněný viděti jest ideál šlechetné ženské přírody. Ona zamilujíc mne a naplníci mě láskou nejvroucnější k sobě, stala se mi matkou, vedoucí mne pečlivě, co vlastní dítě své, po šlechetné cestě života. Ona věděla vše, co myslím a co činím; ona zoučastnila se vždy radostí a bolestí mých a přispívala mi radou i potěchou v každém položení mém. I nemohlať tedy nepůsobiti co nejmocněji na mysl i srdce mé; a v čem sem od té doby prospěl, toho vždy ona buď původkyní, buď pomocnicí byla. A tak se stalo, že nejen vědomosti mé upevněny a rozšířeny, ale i cit můj zjemněn, i vůle má zušlechtěna i zdokonalena jest. Ačkoli nejsem prázden slabot krve a těla, jenžto mne někdy sobě podmaniti chtějí, předce tu mám radostnou naději, že v boji se smyslností vítězně přetrvám a ctnosti za všecken čas života mého věren budu. Ke všemu, což ošemetného a nehodného jest, chvála Bohu, nejsem schopen; křivdy jiným lidem činiti nemohu, ani trpěti, aby komu činěna byla. Čehož ale chrániti se musím pro svědomí své, jest přílišné pečování o vlastní vzdělání mé k ujmě učedlníků mých, oddanost náruživostem, zvláště sklonnost k pohrdání těmi lidmi, jež za nehodné soudím, a pak slabota těla, kteráž mne k výstupkům vésti může. Nuže, i o tom věziš o všem strážkyně má, abych od ní k vyplnění ctnostného předsevzetí svého posily nabyl.

V náboženství nabyl sem opravdového, jak sem sobě svědom, a trvalého přesvědčení. Já věřím, že jest jakási Svrchovaná Mocnost, stvořivší světa veškerost, řídící a opatrující všecko bytí, bdící nad osudem mým; věřím, že Bytnost tato mnohem sice jinačí jest, nežli ji slabý duch můj sobě mysliti umí, že ale předce z ohledu mého vším tím se býti prokázala, čím ji sobě srdce mé žádá. Že ne všecko mně známo, co bych věděti chtěl, věřím, že dobré jest: neboť člověkem býti, jest mé nynější určení. Zloby, dotírající na život lidský, velmi spasitedlné jsou: bez mravních není svobody a není ctnosti; bez fysických není tolik pohnutek k pobožnosti, kolik jich tělesnost naše potřebuje. Přitom pak jist jsem tím, že Prozřetedl-

nost jiných užívá prostředků k vedení člověčenstva, nežli my rozumem naším rozsouditi a žádati umíme. Revolucie v přirození a v člověčenstvu strašné jsou, a jednotlivé osoby pod tím břemenem padají — ale revolucie ty uvodí nový život do přírody a do člověčenstva, čerstvější a jadrnější nežli byl předešlý. Krátkozraký člověk nepřehlédá stezek Nejvyššího. — Pak věřím, že Bůh zákony přirozenosti po věky vyměřenými v přirozenosti působí; a poněvadž není před ním času ani místa, nevíže se zákony těmi, jenž ve smyslnosti naší panují. — Zjevení nechci se dotýkati; věřím, že Kristus zvláštní mocí Božskou byl obdařen, ale do motanin dogmatických nevpustím se více. — Nesmrtedlnost mně jista jest; o jejím způsobu nebudu mudrovati.

Co se známostí mých dotýče, ačkoli nejsem na tom stupni umění, kdež bych měl a chtěl býti, předce nemám příčiny, proč bych s sebou nespokojeným byl. Bloudiv dlouho sem i tam ve pacholetství, nemaje žádného vůdce ni dohledače, začal sem pozdě choditi po pravé stezce. Co vím, tomu naučil sem se jen od pěti let, a v tomto čase opravdu sem všemožně prospíval. Vědomosti a učení mně lépe známé jsou:

1. Esthetika; zde nejen celé učení znám, ale i původně smýšleti osměluji se. Esthetiku českou psáti začal sem v měsíci březnu 1819. Mnoho mně nápomohly společnosti učené, předtím u paní Géczy držívané; mnohému porozuměl sem v rozmlouváních s paní Zerdahely; mezi spisovately naučil sem se nejvíce od Buterweka, Schillera, Herdera, Blaira, paní Staelové, Jean Paula i recensentů; i p. Šafaříkovi mnohým sem povděčen

2. Známost řečí; totižto: řecké, latinské, (hebrejské); anglické francouzské, vlaské, (portugalské); německé; české, ruské, staroslovanské, srbské, (polské); uherské; — dialekty pak znám: slovácký, vandalický v Uhřích, dalmatský. — Nejlépe arci znám mateřčinu, jíž sem se byl s pilností oddal již ve školách jsa rhetorem; spisové Dobrovského otevřeli mně bránu, abych duchem filosofickým do soustavu řečí slovanských, zvláště české, Jenyšovi pak, abych takořka kosmopoliticky do důstojnosti všech řečí nahlednouti mohl. Řecky naučil sem se ve společnosti s Benediktim; klassickou latinu poznati naučil mě prof. Grósz; hebrejskou řeč slyšel sem ve škole, ale k ní chuti neměl nikdy; angličině učil sem se od Szeleckého, prof. v Prešpurku, potom pak pomocí pana Egana, Angličana rodem; frančině sám od sebe, jakož i vlašině a portugalské řeči; slovanským nářečím naučil sem se s pomocí Novosadčanů; pak uherčině navykl sem pomálu jak doma, tak u pěstounů některých mně známých a u kapitána Scheffera. — Známost řečí mně natolik prospěla, že sem, kromě vnitřních užitků, i slovútným se stal mezi Prešpurčany a mezi spolužáky svými. Co se

3. známosti ve filosofii dotýče, zde vlastní vinou svou znedokonalený jsem. Logiku a metafysiku slyšel sem ve školách dosti dobře od prof. Žigmondyho, a tak sem pilný byl, že mne nejen učitel můj tehdáž nade všecky učedlníky své sobě liboval, ale i tito mně předek postoupili a dva z nich, nemohouce logiky veřejně slyšeti, mne v ní již tehdáž za

učitele svého zvolili. Já sem se i mnoho obíral kritickými spisy; ale ještě více prospěl sem v metafysice vlastním zkoumáním, k němuž mne pochybnosti ve pravdách náboženství vedly. Esthetiku, ethiku, psychologii a pedagogiku slyšel sem od prof. Grószsa velmi dobře přednášené; přirozených práv neslyšel sem nikdy; fysice učil mne prof. Martíni výborně. Ale vystoupiv ze škol, zanedbával sem z větší částky učení filosofická, aniž četl více spisů spekulativných; tím pak zůstal sem v této třídě velmi na zadu.

4. Historická učení zamiloval sem teprv později, přečetv Robertsonovy spisy, a Bolingbrokova rozjímání o historii. Od toho času ale velmi pilně sem se s ní obíral, zvláště s letopisy země České. Od Angličanů a potom od Ludena Němce naučil sem se považovati historii duchem filosofickým a politickým. Vždycky mi na mysli bylo, abych se dal do spisování všeobecné historie pro Čechy; ale povědomí nezralosti mé toho nedopouštělo. Předsevzetí tato a sepsání Plutarcha Slovanského zůstanou na budoucnost. Mezitím esthetiku dohotovím a dříve po Evropě ku poznání ducha národů putovati budu.

5. Umení přirozených věcí, kromě fysiky, u mne příliš slabé jest.

6. Matematiky, medicíny a umění právních nikdy sem nemiloval, a proto také v nich velmi zady zůstal. V lékařství sem sobě předce některých známostí dobyl od p. Šimko; v matematice teprv uče učedlníky své začal sem sám, ač s nevelikou libostí, prospívati.

7. Politická umění pro mne velmi jsou vnadná; ještě sice nejsem ve stavu samostatně o nich souditi, poněvadž jsem až pozdě k nim sáhl; ale při horlivosti své naději se brzkých prospěchů.

8. I v ostatních potřebných známostech toho jsem do sebe svědom, že sem nikdy nepustil příležitosti mimo sebe, kdežto se něčemu hodnému naučiti bylo, ačkoli ne vše stejnou horlivostí sem pojímal.

Básnictví bylo milovaný předmět můj dlouho, zvláště v létech 1815 a 1816. Četl sem všecky památnější básně všech národů, jak toho dosvědčují hojné z nich výpisy ve třech knihách. I sám sem se nejednou pokusil v umění tomto, ale bez velikých prospěchů. Aspoň soudu o básnictví, jakož doufám dokonalejšího, nežli obyčejně, nabyl sem.

Hudby milovník jsa od přirození, již v Kunvaldě začal sem se byl od učitele školního na klavíře hráti učit, ale přijda do Trenčína, opět vše sem zapomenul. Postranně však hrával sem tu i tam, i v kostele na varhanech, až mne tamější varhaník ve svém kunště podučovati začal; i prospěl sem tak daleko, že jsem nejen mistra svého přejímati, ale i jinde po cestách svých s p. Zoubkem, seniorem bratrství Trenčanského, při slavnostech církevních se slyšeti dáti mohl. I na harfě hrával sem tehdáž. Ale přijda do Prešpurka, z nedostatku nástroje hudebního zanedbal sem opět vše; tak že sem léta 1815 opět od počátků začati musil. Od té doby cvičíval sem se, zvláště přišed k paní Csúzy. U hraběte Guadányiho slýchati mi bylo dokonalou hudbu komorní.

I rejsovati chtěl sem; ale začav již pozdě, neměl sem k tomu pro čas dostihu.

1. ledna 1820. Před polednem psal sem do starého i nového každodenníčka; potom pak navštívil několik přátel k novému letu. Večer byla společnost u nás; já sem brzy v ní, brzy pak u paní Zerdahely byl, rozmlouvaje se s touto důvěrně o mravních důležitostech svých. Když sem se jí ptal, v čem bych se na budoucnost ještě opraviti měl, povídala mi po mnohých důkazech laskavosti, že u mne chyb jiných nevidí, než tyto: že se velmi se sebou sám obírám, tak že jest se ostýchati, aby přitom domácí moji netrpěli; že se nezoučastňuji společností, a nevždy podlé zákonů dvorného světa v nich se ukazuji; že nepřemáhám nenávisti své k lidem, jejichžto mravní povaha se mně ošemetnou zdá býti; že nehospodařím do světa; jindy pak mně pověděla několikrát, že nevždy mužem jsem v náruživostech. I budu tedy šetřiti vlídného, mateřského napomenutí, a ukáži lidem, že jsem muž; sám pak ideálu mužského, jejž rozumná paní mně vyjevila, z mysli nikdy nevypustím.

2. ledna, v neděli. Ráno byl sem u p. Šimko, lékaře, přítele mého, s nímžto rozmlouval sem zvláště o plasticismu panujícím ve přírodě; on mi poskytl mnohých pravých myšlének. Potom šel sem ke hraběti Guadányimu, slyšet kvartetů od Krommera, Radicatiho, Maysedera; dostal sem zde novin musikálních ke čtení, celý běh roku 1819. — Večer byl sem s p. Jablanczym v divadle městském, kdež Wasmer, konšel Bremský, představován byl.

3. ledna. Od p. Matskášsiho dostal sem ku přečtení Hermesa, díl první 1819. Zde líbila se mi zvláště recensie Hassova spisu: »Gestaltung Europas seit dem Ende des Mittelalters,« a Wilsonova: »Sketch of the military and political power of Russia.« — Přepsal sem z nich obou, co se mi znamenitějším býti zdálo.

5. ledna. Byl sem u p. Egana, Angličana rodem, jenž mne, jako vždy, velmi vlídně přijav, dlouho u sebe držel; od něho přinesl sem sobě domů Homeho »Elements of Criticism«, tři díly. — Večer byl sem s paní naší v divadle, slyšeti Isouardovu operu »Aschenbrödel«, v níž mnoho pěkného se nachází.

2. Nynější vztaženosti mé.

Příbuznost ducha i srdce jestiť trvanlivější a užší nežli příbuznost krve; já toho denně zakušuji. Láska má k milostné ochranitelkyni mé muselaby denně růsti, kdyby možná bylo srdečněji milovati koho, nežli ji skutkem miluji. Ta jest má nejdražší milostnice, stálá ve všech okolčnostech života mého; neboť i ona miluje mne upřímě a srdečně. Jí známa jsou všecka myšlení má i konání má; ona sdílí se se mnou v každém zármutku a každé radosti: ona vede mne po té cestě života, jenžto šlapána byla ode všech hrdin ctnosti: ona učí mne živu býti.

Jakožto pěstoun, jsem na místě klizkém. Kdyby mně cíl vychování neležel vždy na srdci, mohlbych blahoslaviti sebe. Paní má váží a libuje mne sobě, jakož i celá její familie; požívám mnohých pohodlností a přízně. Ale nešťastné povahy a zanedbalost učedlníků mých mně mnoho nepokoje působí; i paní sama nemá v ničem stálosti trvanlivé: po čemž mi často stav můj na rozmyšlenou dává. Mezitím však chci vše konati stále a snášeti trpělivě, znaje, že nelze všem lidem dokonalým býti.

Rodičům svým jsem a budu vždy dítětem poslušným: otce ctím jakožto dobrého otce a muže rozumného i důmyslného; matku, jakožto pravý obraz neviny a mateřské lásky, z celého srdce svého vždy milovati budu. Jediná mezi tisíci jest máti má; nepamatuji žeby byla vášeň neb náruživost nějaká kdy zkalila jasnou, ctnou a pokojnou mysl její; nikdy myšlenka neslušná neopanovala ducha jejího, nikdy nevyšlo slovo nesvaté z ust jejích. Nemajíc vzdělanosti světské, zůstává ona cele v domácnosti a rozum pravý, soud neporušený chrání ji před pověrou i před pobožnůstkou. Milovati ji, jest přirozené každému, kdo ji blížeji poznal; synové její cítíce k ní vroucí lásku, nevyplňují než obyčejné zákony přirození. — Otec mně vůbec velmi rozumně vodil ve mladém věku mém, a zřídka panovaly nad ním vášně; i nyní rozumně se mnou zachází a podivení mé na sebe obracuje. I mám to potěšení, že od obou srdečně milován jsem. — K ulevení starostí jejich, a z lásky k bratřím svým, vzal sem mladého Andresa k sobě, chtěje ho vychovati sám, ačkoli mně to dosti trpko, však nechci zde nikdy ulevovati.

Šťastný jsem i v tom, že ti nejvýbornější muži, s nimiž sem se na stezkách života svého potkal, přátely mými se stali; takový jest Benedikti, nyní v Kežmarku professor, Šafařík, teď direktor Novosadský; oba muži znamenitého ducha, oba mne milovní a ode mne věrně milovaní. Šimko mladý, študující teď v Lipsku, rodem z Těšína; Winkler Vsetínský; Lukič, Novosadčan, předtím učedlník můj, o němž ale nevím, zdali ještě ve Vídni jest; Sepeši, prof. v Bilsku; Nicolaus z Ghyczy, uroz. z Assakürtu, nyní v Pešti, mladík plný horlivosti chvalitebné pro právo a pro vlast. Jim všem já jsem dlužen listy; všickni psali mi dříve než já. —

Professorové moji někdejší mají se ke mně sice velmi uctivě, ale předce nemohu nezpozorovati, že poněkud se mne cizí; nevím či to za tou příčinou, že pěstouním u katolíků, či ze lhostejnosti jakés. Budu hleděti, abych sobě získal důvěrnost jejich. — Z ohledu na Trenčany, má to vina jest; oni tuším ani nevědí, kde jsem.

Počátkové českého básnictví, jež sem ve společnosti s p. Šafaříkem sepsal, přeložení některých zpěvů Ossiánových a jiné maličkosti známého mne učinily mezi spisovateli českými. Snaživ se vždy, učiniti něco k dobrému vlasti a literatury naší, nemohu se nad tím neradovati; známost přátelská s Jungmanem výborným a jinými ctěnými i učenými muži v Praze mně ctižádostivému mnoho blažených hodin způsobila. Nabízen od nich neméně

nežli od vlastní chuti předsevzal sem sobě psáti esthetiku pro Čechy, první vlastní a veřejný spisek svůj. To jest můj neproměnitedlný usudek, abych, co píši, sám od sebe, ze vlastního přesvědčení psal, a výbornost díla svého ne podlé jiných děl, nýbrž podlé vlastního ideálu svého měřil. Tak bez nucenosti původně psáti budu. Po esthetice chci aneb »historii všeobecnou,« aneb »o řeči a literatuře« obšírněji psáti; pak »Slávu Slovanů«, čili životy nejznamenitějších Slovanů kteréhokoli pokolení; posledně, cíl života mého, »pragmatickou historii České země«, podlé ideálu historického umění. Ó by mi požehnal Bůh s hůry, abych život svůj vlasteneckému snažení tomuto posvětiti mohl; aby uskutečněl ve mně onen ideál spisovatele a vlastence, jejž ustavičně nosím v prsou svých!

Z ohledu budoucnosti své tak míním, že po tyto dvě neboli tři léta zustanu ještě pěstounem, hledaje ve všem vzdělati sebe samého i upevniti při sobě onen karakter, jenž na muže šlechetného svědčí. Potom, sebrav něco peněz, nastoupím cestu po Evropě, buď sám, buď ve skrovné společnosti, ku poznání života národů vzdělaných, což mně nevyhnutedlně potřebným jest. Jen tehdáž, když k užitku svému obrátím vše, co mají krajiny naše i cizí znamenitého, budu hledati sobě ouřadu poctivého, budiž on jináče jakýkoli; pak teprv usadím se na místo, vykázané mně od ředitele osudů mých. To pak bude mezi Slovany, vše jedno zdali Rusy, či Poláky, či Srby, jestliže nebude možná se ctí zůstati ve vlasti.

* * *

Dne 6. ledna, na den tří králů byl sem s paní svou v katedrálním kostele Prešpurském, kdežto slavná mše s hudbou a zpěvem dokonalým držína. Nábožnosti tam neviděl sem leč ve skládání hudebním. — Po poledni ztrávil sem několik blažených hodin u paní Zerdahely, když právě paní naše doma nebyla. Mluvili sme o společné lásce své, o štěstí dobře vedeného života, o důstojenství jemné citedlnosti duše, kterážto chvátá k oslavení věčnému: o věčné příbuznosti duší sebe milujících, byťby je od sebe rozloučila věčnost. To arci vše na nás oba vztahováno, a já, zamýšleje se i s ní do budoucnosti své, opět sem jí slíbiti musil, že nikdy nebudu obmýšleti ani konati čeho, coby na ujmu bylo důstojnosti ducha našeho; že nikdy nebudu spisovati díla nesoucího na sobě poškvrny nemravní neboli neuctivé. — To sem již jednou před půl druha léty byl přislíbil, když jedouce my oba samojediní na statek její, domov její z daleka sme uhlídali.

7. ledna. Psal sem do každodenníčka i do výtahů literárních z Hermesa od léta 1819 — o historii posledních tří století.

8. ledna. Počal sem opět psáti dále v esthetice. Po poledni četl a mluvil sem s paní Zerdahely o Herderovi, mém jediném mezi spisovateli.

9. ledna. Byv u hraběte Guadányiho tam slyšel sem kvartety milostné od Tesky, direktora hudby v Mannheimu. Harmonie pravá, čistá i libá, změny neskonalé a výborné, a zpěvnost jímající srdce, panovaly v nich.

10. ledna. Odjela paní naše do Nitry a já sem zůstal s učedlníky svými sám. Zima tuhá panovala již ode dvou dní v Prešpurku. Po poledni navštívil sem pí. Géczy, dvořskou radovou, u níž sem předtím mnoho dobrého byl požíval.

12. ledna psal sem mladému Ghyczymu do Pešti, z ohledu nynějšího stavu Evropy a našeho při něm zachování: »Ich sah es voraus und sehe es nun wirklich, dass Sie bei dem Geiste, der Sie belebt, im Eintritt ins praktische Leben an so manchem einen Anstoss finden werden, was zur Routine der Alltags- und der Geschäftsmenschen gehörend, in den Gang des Nationallebens selbst eingreift. Wie unerträglich, wie empörend wird es einem für Ideale entflammten Gemüthe, wenn man sieht, wie Jener bei allem, was er beginnen sollte, nur immer zuerst nach dem eigenen Magen greift, und für diesen bereit ist, Gut, Blut, Ehre und Vaterland aufzuopfern! — Ich kenne dies Gefühl in seiner ganzen Stärke, und — finde es in Ihrem Briefe wieder: sollte ich Ihnen nicht darin beistimmen? Ich sage wohlbedacht: nein! — denn Ihre Ruhe, mein Freund, liegt mir am Herzen. Wenn Thoren dem goldenen Kalbe nachlaufen, soll der Weise sich zu Tode grämen? Der Strom ist zu gewaltig, der Widerstand Einzelner bricht an seinen Wogen. Darum gibt es aber doch immer und überall eine, wenn auch unsichtbare, doch nur desto mächtigere Republik der Guten, an der man Theil nehmen und seine niedergeschlagenen Hoffnungen neu beleben kann. Und gottlob! dass diese Republik immer fester sich begründet, immer an Macht und Ausdehnung gewinnt, so wie das Licht der Wahrheit sich verbreitet. »Denn das ist eben das Tröstliche in der Weltgeschichte, dass, wenn gleich jedes Fussbreit vorwärts zum Bessern mit Blut erkauft wird und über frische Leichenhügel geht, doch keine grosse ins Leben der Völker getretene Idee sich wieder verliert, sondern sich im Kampfe mit dem Reactionssysteme und mit allen Finsterlingen jedes Zeitalters behauptet.« — Eben darum aber, weil das Leben der Völker seinen grossen Gang sicher schreitet, ist es unrathsam, ihm vorzugreifen, und unnatürlich, es beschleunigen zu wollen. Einmal wird es doch dahin kommen, wohin es der Weltgeist gebracht haben will, weil alle Völker, nun mündig geworden, fortan nicht mit der Ruthe, sondern nach Vernunft, Recht und Billigkeit regiert sein wollen. Und glauben Sie, dass die, durch die Napoleonischen Umwälzungen entzauberte und in ihrer Blösse dargestellte Gegenparthei mächtig genug sein werde, sich im erborgten Glanze zu behaupten? Sie müssten dann nichts von dem gehört haben, was seit Nordamerika's Freiwerdung auf der Welt und unter den Völkern vorgegangen? — Darum ist es für Jeden, der so denkt, wie Sie, am rathsamsten, wenn er, unbekümmert um den tollen Haufen und seine Hefen — nur die Republik der Guten wirksam zwar, doch nur ruhig und im Stillen zu vermehren,

zu verstärken sucht. Was da schäumt, das überschäumt so leicht; aber die höchste Kraft kündigt sich in besonnener Ruhe an ɔc.« —

14. ledna psal sem do Kežmarku Blahoslavovi, po čtvrtletém obapolném mlčení; i domů do Hoclavic poslal sem psaní.

15. ledna. Zemřela svob. paní Braidy. Požádán od pozůstalých dcer jejich, psal sem o tom pověst jejím synům do Nového Města i do Vídně. Starší ze dcer těchto, osoba povahy nemilé a neženské, jenž mi mnoho protivností byla činila, protože sem ani já jí vystát nemohl, v neštěstí svém utekši se ke mně pro potěchu a spomožení, tím to způsobila, že sem se s ní dokonale smířil, a jí všeho poskytl, čeho smutný stav její potřebný byl.

16. ledna nemohl sem vyjíti k hraběti Guadányimu pro bolavé nohy. Psal sem tedy p. Šafaříkovi do Novosadu. Večer byla společnost u nás.

17. ledna obdržel sem od Landesa díl sedmý z letopisů literatury, kdežto zvláště pověst o ruské nejnovější literatuře, recensie Šlegelovy dramaturgie a spisu pod nápisem: »Darstellung unserer Zeit« mně důležitými byly. Téhož dne také obdržel sem od prof. Kleina všeobecní musikální noviny Lipské od léta 1799—1801.

18. ledna. Dodáni mi listové od otce i bratra, a od paní naší z Nitry, kteráž nemocná byla. Bratr mi ohlašuje, žeby rád sobě koupil fojtství v Zubřím, Mezeříčského panství, ale že k tomu 12 tisíců potřebuje. — Téhož dne byl sem v teatře, kdež Mehulova opera »Josef a bratří jeho« dosti prostředně hrána.

19. ledna vzal sem sobě od Landesa Lipské literární noviny a Krugovu encyklopedii, obé, abych literaturu esthetiky, zvláště německou, ještě lépe poznal.

20.—22. ledna. Četl sem z Hermesa od roku 1819 třetí díl a z letopisů literatury. Při tom pak i mnoho sem se snažil ve spisování příběhů esthetiky u Francouzů, Vlachů a potom i u Němců.

23. ledna. Četl sem pamatné noviny všeobecné, zvlášť o Anglii a Prusku. Pročež zabrav se do historických a politických myšlení psal sem

»O stavu říše Anglické na počátku 1820.«

sobě pro budoucí pamět.

Toužení Angličanů po obnovení parlamentu, kteréž již v předešlém století často a hlasitě se jevilo, vždy a vždy se zmáhalo tak, že nyní ke dvěma rotám anglickým, »Torys and Whig's« třetí, nazývající se »Radical Reformers« přičítati se může. Lidé roty této téměř všickni jsou z nejnižšího stavu, jež nouze k jakési zoufalosti nutí, protože daněmi všelijakými ztíženi jsouce od parlamentu, a nemajíce pro mnohost strojů ve fabrikách nijakého téměř výdělku, budoucnost před sebou vidí nenadějnou. Vůdcové jejich Hunt, Watson a jiní jsou lidé nízkého stavu, nemajíce žádný ducha vysokého, jakový k vedení lidu pohnutého náleží; jediný Sir Francis Burdett jak vyššího stavu tak i nematného jmění jest, od něhožby snad něčemu se očekávati bylo. Pohnutí lidu v Anglii vždy se množí

pročež i parlament svolán jest od ministrů, aby proti zbouření národu něco se ustanovilo. Znamenáno zajisté, že zvláště v půlnočních krajích lid se rotí, zbraně skupuje, v nich se veřejně i podtaji cvičívá; že nespokojenost všude se rozšiřuje skrze shromáždění veřejná i spisy běžné; že reformátoři tedy mocí chtějí záměru svého dobývati, odkudž tajný strach a bázeň po veškerém království se rozešla. Poněvadž ale parlament anglický nejvíce z takových oudů záleží, jenž každou reformu sobě škodlivou zakusiti by museli, nebylo se čemu jinému od nich nadíti, než že ministrům ve všem povolni budou k odrazení outoků radikálních — sami jsouce ministrům velikou částkou chlebem svým povinni. Snešením tedy ·parlamentu zakázána všecka shromáždění lidu, zakázáno skupování a držení zbraně, uložena taxa na běžné spisy, vyměřeny pokuty libellistům a t. p. — ale zákonné ohledání stavu Anglické říše, skrze kteréž by se stížnostem národu odpomohlo, zavrženo. O tom sice pochybovati nelze, že potřebí bylo prostředků, aby rozpustilost lidu v uzdu pojata byla; ale prostředkové od ministrů stanovení sahají do práv a do svobod Angličanů hluboko Národ nebude více smíti mínění své veřejně a svobodně jeviti, proti násilnostem řízení ministeriálního a ouřadů zemských horliti, a oučastniti se veřejností politických; poněvadž ani svobodné tlačení knih dovoleno není. Ba pokuty na kněhtlačitele uložené jsou bez mírnosti a bez pravdy; anť od zvůle soudců závisí, spis ten neb onen za libell prohlásiti Soudcové jistě že mírní budou příliš v pokutování knihařů, poněvadž to národnost anglická v okoličnostech takových s sebou přináší; odkudž potom ministři příležitost sobě bráti budou, pod zámyslem nedostatečnosti posavadních zákonů, nové žádati k vyvrácení celé svobody tisku a k uvedení nevídané u Angličanů cenzůry. — Tak i mravnost veřejná se podvrací, an soudcové k nespravedlnosti a národ k přestupování zákonů pokradmému se pobízí. Společnosti posavad veřejné, nyní podtaji držány budou; braní odjímání zplodí zpurnost a krvavé jich užívání; násilí vojenské, urážlivé národní britanské hrdosti, národ znepokojí a revoluci v patách za sebou potáhne. Kromě toho již nevole i zákonných měšťanů patrná jest nad zamezováním anglické svobody, takže prosby dodávány pro stavení moci v parlamentu. A vůli národu v ničem nepovoleno! — nebo slib Castlereaghův, že hotov jest odpomoci zlému užívání volitelstva do parlamentu některých padlých městeček — Rotten-boroughs — národu pohnutého uspokojiti nemůže. Pročež já myslím, že proměna v Anglii nevyhnutelně nastává, třebas teprv po několika létech — jestliže skrze nálezy parlamentu přispíšena není — anto Angličané, čeho začali jednou tak velikou mocí, lehkomyslně pořád opouštěti v obyčeji nemají. A krom toho zmnožený opět národní dluh vždy více tíží každého Angličana, zdrželivost radikálů a urputnost jejich znamenitě zmenšují příjmy království, tak že již příjmy a vydání potracují rovnovážnost svou, odkudž bez pochyby nová nastanou oplacování, nesnesitedlnější ještě než posavad: což vše toho, kdo k budoucnosti prohledati se snaží, bázní nešťastných příběhů naplňovati musí. Divno jednak, že ministři v krajině, kdež politická moudrost doma jest, tak nemoudrých a odvážlivých prostředků smějí užívati. Zdaliž s Castlereaghem nestane se jako někdy s lordem Northem? — Anglie, ač není moc kontinentální, však předce předčí v Evropě

a v kabinetích všech národů; jak dlouho to trvati bude? — Jen Rusie můž' jí držeti závaží; a užitek obou národů to s sebou přináší, aby společnou drželi věc. Teď jednaký duch, jednaké snažení panuje ve všech pokojících knížat Evropských; zdaliž vychází on z Rus či Anglie?

24. **ledna.** V kavírně četl sem velmi potěšitelné zprávy z Virtemberska i z Rusie. Tam v polovici měsíce ledna sněm národní první slavně počat, při kteréžto příležitosti král virtemberský tak výbornou a utěšenou řeč držel ke stavům, že sem radostnou horlivostí všecek rozpálen byl. Jeho radost, viděti sebe u prostřed národu svého, jeho věrná péče a moudré řízení zemí svých, jeho jediná i nejvyšší žádost, býti otcem šťastného národa — podaly mi v něm obraz panovníka takového, jako sobě ho v ideálu žádati sluší. Radost Virtemberčanů a vděčnost ke králi byla šlechetná.

Ruský císař Alexander na den narození svého, 24. prosince 1819. vydal ukaz znamenitý, v němž s velikou radostí oznamuje, jak skrze uspoření outrat a moudře řízené dluhů zhlazování stav penčžitý císařství ruského tak se zlepšil, že nyní již nejen plat vojsku svému a sluhům říše zvýšiti, ale i mnohé daně, jenž válkami předešlými potřebné se staly, vyzdvihnouti, a tím všem částkám industrie v říši uleviti může. Budoucně prý zřetel jeho jedině na zdokonalení, obohacení a blažení národu svého bude moci obrácen býti. Ó by takových ukazů i v našich zemích brzy dožiti se bylo! — Mne obě tyto zprávy tak potěšily, že sem hned pospíchal nimi se s pí. Zerdahely sděliti.

25—27. **ledna.** Četl sem Lipské literární noviny a pracoval sem i něco v esthetice. Posledního dne vrátila se naše paní z Nitry domů.

28—31. **ledna.** Koupil sem sobě od Švaigra Rieggerovy materiálie ke statistice české a l'Enfantovu historii husitských válek; od Lipperta pak Heidenreichovu esthetiku, Dobrovského Etymologicon slovanských nářečí a Monse Infulae doctae Moraviae; od Landesa pak Ancillonovo dílo »Ueber die Staatsverfassung či Staatswissenschaft.«

V novinách četl sem ohlášení dluhů říše pruské, jenž na 180,910.000 Rthr. vynášejí. V tom ohlášení také budoucích stavů zmínka se děje. — Nevědomo však, proč pruští ministři Humboldt a Beyme ouřad svůj opustili.

Měsíc únor.

1. **února 1820.** Koupil sem sobě Ancillonovo dílo »Ueber die Staatswissenschaft«, pro jeho velikou výbornost.

2. **února.** Byl sem večer v redutním sále městském s učedlníky svými, v pikniku panstva Prešpurského, kdežto mi bylo poznati jich mnoho.

Tyto dni také četl sem památné noviny ze Španiel, o povstání vojska v Andalusii, mějícího do Ameriky poslánu býti. Spikše se několik pluků, zajali generála Calderona, zmocnili se krajiny okolní a ostrovu Leon, za heslo majíce konstituci od cortesu danou. Outok jejich na Cadix odražen byl, i v Seville

jim prý skrze královské odoláno; ale strach rozšiřoval se všudy po Španii, poněvadž jisto, že pomocniky mají ve všech krajinách i ve všech stavích. Ouřadně o zpiknutí tomto nic se neoznamuje, ale jde pověst, že král španělský, hanebný ukrutník, požádal ode všech mocnářů vojenské proti odbojníkům pomoci. Jisto také, že tisícové španělských vystěhovalců na pomezí francouzském oučastní se toho příběhu, poněvadž věc jest o národní svobodu. Proto zdá se, že velikého pozoru hodný jest příběh tento, jenž osud národu po svobodě toužícího, ale neslýchanou za našich časů vzteklostí a nevděčností zsužovaného, rozhodne. Ferdinand VII. jest ohyzda trůnu královského. Divno, že králové společníku svému, jenž jim všem k hanbě a ke škodě jest, pomáhati chtějí, nepomyslíce, že tím důstojenství královskému rána se vsází hluboká. Budouli kdy národové více obětovati se za krále své, vidouce, jakou odplatu za to brali Španielé a Prusové? Jaké nemírné mámení za našich časů! — Příběh ale tento rozhodl osud polední Ameriky; Španielé musí vzdáti se v zápasu s dalekými kraji, bojujícími vší silou pro své osvobození; nebo kdež vezmou vojska k podmanění jich, jestliže doma jest bouře a odboj? — I co president půlnoční Ameriky veřejně sněmu ohlásil, zdá se ručiti za neodvislost Ameriky polední, poněvadž není pochyby, aby měla od kongressu slavně a zákonně uznána býti.

3. **února.** Večer byl sem v divadle městském, kdež ku příjmu panny Bernhardi hrán byl »Svatopluk, král moravský«, historická činohra od Töpfera. Báseň tato mnohé má krásy a v prvních dvou jednáních velikého jest oučinku. Ale básník, vynaloživ všecku sílu svou na dvě jednání tato, v následujících oslábl. Motivy tu jsou vždy bídnější až ke konci, a oučastenství, z počátku tak horlivé, stydne víc a víc. Tak nemohla se neznepodařiti činohra tato pro nedostatek oekonomie dramatické; ačkoli mnohé veliké má krásy. Panna Bernhardi hrála výborně. — Psal jsem také list panu Jungmannovi do Prahy.

4. **února** četl sem s učedlníky svými o vyvrácení města Karthago. Historie ta ve přídavcích k Liviovi sepsaná velmi mne zachytila.

5. **února.** Dostal sem od Landesa ke čtení na několik hodin díl pátý z Hermesa, památný pro předmluvu svou, návěští o Pradtově kongressu Karlových varů, recensii spisu Ancillonova, Hormayerovy historie novější ↄc ↄc.

6. **února 1820**, v neděli. Ráno četl sem noviny muzikální; pak v kavírně noviny politické, kdež mi památné bylo návěští o stavu financí království Virtemberského. Potom slyšel sem u hraběte Guadányiho kvartety od Hänsela i Rolly a kvintet od Onslova, poslední zvláště výborný. — Večer byl sem ve hlučné společnosti u paní Jablanczy, kdežto pan Švoy na klavíře mistrovně hrál.

7. **února.** Počal sem čísti Jean Paulův román Hesperus.

8. **února.** Zakusiti bylo mi mnohé trpkosti ode mladšího učedlníka mého, pro svéhlavost a neposlušnost jeho. Viděti sem musel, že při vší vlídnosti, při vší trpělivosti s nepodařenými a slabými dítkami předce ničeho vyvesti nemohu trvanlivého; jejich lenost a nedostatek takové moci, ježto

by je bez ohledů, podlé pravidel pedagogiky řídila, kazí mi všecko. Matka sama nikdy pravé stezky nacházeti neumí; chlapci nezřízení zrostají vzhůru a já nemám nad nimi té moci, kteráž ovšem potřebná jest, aby pokažení mladíci na pravou cestu byli uvedeni. Ani hroziti jim nemám čím; vše, což očekávati mohu, jest od jejich vůle, a ta, jestli ne převrácená, slabá jest. Nejednou pomyslil sem, a nyní nejživěji, na to, zdaliž nebylo rádněji opustiti nynější stav můj, a odebrati se někam, kdež jemnější jest pro usilování a semeno mé půda. O jen ten svazek velikomocný, jenž mne k duši anjelské v domě víže, jen ten zdržuje mne zpět a učí mne s dálší trpělivostí nésti jho mé.

9. **února** byl sem v klášteře Notredame s paní a s učedlníky svými na bále, kdežto sem měl pěkné vyražení.

Jean Paulův Hesperus, jejž sem po tyto dni čítal, zalíbil se mi velice. Humor jeho sice divný jest a často nějaksi nucený anebo schvalný: ale v knize celé viděti ducha ideálního, a tam, kde nežertuje spisovatel tento, tam mluví jako anděl. Žertové jeho jsou mi takoví, jako žertové malíře, jenž vymalovav partii jimavou, od ní sladce jimán, se srdečnou radostí a upřímostí ji posuzuje.

V esthetice pokračoval sem pomálu dále, psaje o ideálnosti, a zhotovuje katalog bibliotéky esthetické.

10—12. **února** v obyčejných zaneprázdněních ztráven čas.

12. **února** zkusil sem výbornou paměť bratra svého Andresa.

13. **února** ráno vyšel sem na zdejší zámek vzhůru. Potom slyšel sem u hraběte Guadányiho kvartety od Krommera i Rodeho. Hrál tyto mladý Bacsák, učedlník Blumenthálův, dosti dobře, jenž prý ve všem jen 26 lekcí byl od mistra dostal, což arci sotva k víře jest. — Večer opět byl sem na bálu u paní Jablanczy.

14. **února** byl sem na bálu v klášteře Notredame, sám s učedlníky svými, s mladým Zerdahelym a Žemberym. Milo mně bylo dívati se na šlechtičny, z nichžto krásou a milostností nade všecky předčily Češky: hrabinka Kolovrat, dcera prý kommendanta Pražského, dítě nevinné v čistém studu panenském, vzrůstu a tváři ušlechtilé, s níž se mi pro její panenskou ostýchavost teprv k posledku několik slov promluviti dalo. Jiná hrabinka Pachta, ač ne tak krásná, ale velikých půvabů ve hnutí, přítelkyně oné a jí podobná, leč že schází jí ta nebeská tvář, zrcadlo ducha harmonického a srdce andělského. Hraběnka Mladota jest veselé a upřímé dítě, dobrá tanečnice. Mezi jinými padly mi dále slečny Schrenk, Spence (rodem ze Slezska pruského) a Zichy do očí. Pozorovav jich, ujistil sem se, že charakter jak mládecký tak i panenský v tanci příliš zjevně se odkrývá. Jiné jest oko neviny, sotva smějící vzezříti mládenci do očí — jíž ač hoří k tanci, však nejlépe jest v kole družkyní — a jiné duchaprázdné oko mladé koketky, jenž mládencům a mužům drzi se staví a v mužských žertech má své zalíbení. Nesměle, ač s velikou tužbou prosila mne hrab. Kolovrat, když ode mne ke mluvení přinucena byla, abych neodbíral jim pryč tane-

čníků, že by prý tím i ony přestati musily. K žertům mým ale stavěly se všecky téměř mlčelivé. ačkoli mluvily oči a tváři. Bolestné dobrou noc! bylo jich slovo poslední. — Domnění mé o klášteřích této doby velmi se polepšilo. — Vlídnost paní představené ke mně a ke všem byla veliká; sama musejíc na čas opustiti sál, mne za dohledače a ředitele na místě svém ustanovila. — Slyšel sem od fiškála jejich, jak právě zle žijí paní tyto klášterské pro chudobu, ztrpěvše ztrátu nenahraditedlnou skrze devalvací peněz; a ještě se jim ubírá z jejich skrovných důchodů. Proto ani žádných novicií nemohou dostati a vymrouli některé z nich ještě, klášter zavřín býti musí.

15. února. V poslední den masopustní byl večer u nás bál dosti hlučný, na němž několik zemanek a slečen bylo. Tancováno mnoho; já mezi jiným hrál sem s p. Fábrym v šachy; zemanky mezi sebou v karty.

17. února. Večer navštíviv knihkupce Schwaigra uviděl sem u něho ponejprv p. Jungmanovu »Slovesnost« a Hankovy idyly z Gesnera přeložené. Spis onen tak velice mne zajímal, že sem ani podlé předsevzetí dříve pojatého do teatru nešel ku představování Shakespearova Makbeta. Nalezl sem tam nové, z větší částky sťastné, názvosloví, mnohé výborné místo v teorii, dosti dobrou zbírku příkladů a mezi nimi také starožitnosti vzácné, jako listy Karla z Žerotína. I mne tam zpomínáno čestně, některé básně ode mne tam pojaty. Jadrnost a život slovanský jsou charakter té knihy; s teorií ale nejsem ovšem spokojený, jakož i s některými básnickými příklady.

18. února. Četl sem vždy dále ve Slovesnosti, nemoha pro jímavost té věci nic jiného předsebevziti. Paní Zerdahely, s níž sem o tom rozprávěl, těšila se upřímě jak štěstí, tak i oumyslům mým. Chtěl sem s větší horlivostí přistoupiti k dílu svému, a vypracovati je kriticky, aby tak proti outokům odporů ostáti mohlo. Mezitím toho prozatím zanecháno, až by vše bylo hotovo, a já začal pracovati z novu.

19. února velmi šťastný sem byl v esthetice, psaje o Schellingiáních a jiných dosti mnoho, tak že sem první knihu cele dohotovil.

20. února. Psal sem dosti mnoho v druhé knize o ideálnosti až do poledne pracovav, protože sem pro bolavé nohy vyjíti nemohl. Po poledni byla u nás společnost držína až na noc. Hudebníka Marschnera sem toho dne prvníkrát u nás uviděl.

21. února psal sem v esthetice dále, a četl při tom noviny literární Lipské od 1805.

Se svou paní měl sem po tyto dni nějakési nedorozumění a nelíbost, pro její divnosti a okamžité nápady v plánu vychovatelském, jimžc sem já nepovoloval. Za to mi postranně nelíbost svou se všelijakými maličkostmi ukazovala, což mne ne tak horšilo, jako proti ní ostudilo, anto neumí sobě vážiti usilí mých. Zdál sem sobě tu považován býti příliš chatrně; aspoň nešetřeno mne dosti po žensku, a podlé důvěrnosti mé ku principálce. Já jí nemám zač mnoho děkovati, ana mi ještě posavad nehleděla způsobiti

žádného potěšení, třebas cenu bytí mého zdála se vysoce vážiti. — Já mohu sobě to svědectví bezpečně dáti, že sem se po všecky tyto dni statečně, hodně a cudně choval.

Z novin. Anglický král Jiří III. upadší naposledy do nemoce mysli (léta 1810) po šedesátiletém panování zemřel dne 29. ledna; jemu nastoupil Jiří IV., dosavadní princ-regent. Nyní obnoviti se musí parlament; snad že nový způsob v řízení Anglie nastane. Teprv možná, že Irlandčanů emancipací se podaří. — Zbouření lidu násilím se dusí; zdaliž se udusí?

Ve Španielích zdálo se an slabnou insurgenti, sotva dovedše čeho. Ostrov Leon téměř sámjediný v jejich moci jest.

Na kongressu ministeriálním ve Vídni v rozjímání vzaty kupecké důležitosti německé krajiny, k dobrému jejímu, jestli stejný systém všady uveden bude, jakovéhož kupecké společnosti žádají. Tím by rukodílny, fabriky a kupčení německé se vznesly k ujmě Angličanům.

Od 22. až po 29. únor nepsal sem do každodenníka, byv ustavičně doma zavřený pro bolavé nohy. Pracoval sem v esthetice, četl sem Lipské noviny literární, Jean Paulův Hesperus, ɔc.

Mezitím památné přicházely noviny z Francie, kdežto dne 13. února u večer vévoda Berry od vražedníka Louvela hanebně zamordován, když z opery se vráceje domů, do vozu svého vstoupiti chtěl. Všickni Francouzi tím pohnuti, všecky roty při tomto ukazu zdály se sjednocovati k bolesti — ačkoli byli jednotliví lidé, jenž nad tím radost jevili.

Vrah zdá se býti sám, bez spoluvinných; čím viněni hrabě Decazes, hlavní ministr a Caulaincourt, to ze sočivosti pocházelo. Poněvadž při této příležitosti všecky korporace králi se v bolesti a v věrnosti své osvědčovaly, král, pohnut jsa nebezpečenstvím rodiny své, užil této příležitosti k vydání zákonů obmezujících osobní svobodu, stavujících svobodné kněhtlačení ɔc. Hrabě Decazes pak se svým tak dlouho čekaným a vždy jen odkládaným zákonem volitelským nyní teprv u veřejné směsici vystoupil, kupovav sobě dříve duše deputované, aby prospěchu svého mohl býti jistějším. Po všem, což se posavad stalo, není se domýšleti, že by Decazes mohl udržeti se na svém místě, tím více, že, ani liberálům ani ultraroyalistům vhod není.

1. března obdržel sem od milých přátel svých, Šafaříka i Ghyczyho, listy, jenž mne velmi blažili. Vidím zajisté tudy a přesvědčen jsem, že jsou moji opravdoví přátelé, a že soucitují semnou. Šafařík touží sobě na samotu, jsa u vír života zachvácen u vzdálí, kdež, ač mnoho náklonných lidí, žádného však přítele nenachází. Na prosbu mou, aby necizil se české literatury, odpověděl mi: »O horlivosti mé zajistě pochyby nemějte. Co se nestalo, ještě se státi může. I metrika, jíž psáno není, napsati se může.« Dává mi zprávy o národních písních — o srbské literatuře, — O Mušickém nešťastném — poctivším ho pěknou odou. Za šťastného mne pokládá, že dáno mi býti ve společnosti paní Z. a G. — Ze všeho vidím, že Šafařík nejen velikého rozumu a důvtipu, ale hlubokých a outlých citů jest.

Ušlechtilý mládenec Ghyczy, horlivý nad míru pro vlast, pro svobodu a pro člověčenstvo, děkuje mi za list můj, zpomíná, jak ním všecky city jeho ke mně milosti a přátelství vzbuzeny, a kojí se jistou nadějí, že přátelství naše jen při smrti některého z nás se rozpojiti bude moci. Touží sobě na jalovost, převrácenost, ošemetnost světa skutečného, jaké skrze ně rány ztrpělo dosavad srdce jeho, žeby téměř zoufal nad ideály svými. V zápasu tohoto mládence vidím já ducha výborného, který vlasti své a člověčenství slibuje mnoho, a jistě sliby své vyplní.

Téhož dne ráno začal sem já čísti knihu: »Versuch einer fasslichen Darstellung der wichtigsten Wahrheit der kritischen Philosophie für Uneingeweihte,« von J. G. C. Kiesewetter. Zweiter Theil. Berl. 1813. 8. — enthaltend Kants Kritik der Urtheilskraft. — Kniha tato velmi užitečná i v tom, že uvodí všudy příklady příměrné, a Kanta i Kantiány dobře kommentuje. Vypisoval sem z ní některá místa.

2. března. Připravoval sem učedlníky své k examenu z mechaniky na budoucí den. Naučili se jen prostředně, pro neslýchanou ducha jejich slabost. Examen potom také jen středně se podařil.

Z Francie četl sem, že hrabě Decazes za vývodu vyhlášen, ale z místa svého propuštěn, vývoda Richelieu prvním ministrem ustanoven, a ministerium z větší částky obnoveno dne 21. února. Za tím tedy chování parlamentu ve dnech následujících velmi důležitým bude. Hrab. Simeon, Portalis a Mounier přišli do ministerium.

V Anglii zdá se, že Jiří IV. odloučenou manželku svou Karolinu nechce za královnu uznati; v obnovené liturgii jí slovem nezmíněno.

Ve Španielích všecko jde po španielsku, t. hezky povlovně a s velikou rozmyslností i vážností. Mezitím, cokoli se rozpráví v novinách ministeriálních o ztrátách, nesvornosti a slabotě insurgentů, zdá se předce, že příliš nadsazené jest a jednostranné, poněvadž jisto jest, že se vždy drží.

Vůdce královských vojsk, Freyre, neosměluje se potkati se polem s odbojníky, protože mu strach jest, aby samo vojsko jeho v bitvě proti němu se neobrátilo; pročež za zbraň svou přinucen jest vésti amnestie královské a napomínání, jichž oučel má býti šetření krve španielské. Vůdce insurgentů jest Antonio Quiroga, posavad neznámý, jaké jest povahy. Mluvilo se, že král sám chce do boje proti odbojníkům.

3.—12. března byl sem téměř ustavičně jen doma jak pro nemoc, tak pro učedlníky své, zaneprázděn jsa připravováním jich pro exameny. Tito se potom dále jak tak dařili.

V těchto dnech četl sem »Ernst Raupachs dramatische Dichtungen,« zejména »Lorenzo und Cäcilia,« a »die Fürsten Chawansky,« obě tragedie. Při tomto básníkovi, ač není genius první třídy, mnoho se však nalezá vzdělanosti, jemných citů, živá fantasie, veliká hotovost a při všem předce řecká prostota. Karakterové sice jeho velmi zplývají se v jeden, i kdež rozdílni jsou od sebe, aniž otvírá se nám u něho svět nový, jako ku př. u Shakespeara; ale veliká cena smutnohrám těmto se připsati musí, a kritika

nemá v nich čeho tupiti. I to všeliké cti hodné, že básník ten k řecké prostotě se vrací, kdyžto celý náš věk co největší zapletání obyčejně sobě libuje. Cäcilie a Jury Chawansky jsou znamenití a dobře vyložení charakterové.

9. března. Psal sem do Pešti mladému p. Ghyczymu, jak mi srdce kázalo a jakož toho zasluhoval, velmi přátelsky.

10. března. Obdržel sem skrze Landesa od p. Jungmana z Prahy knihy slíbené: Slovesnost, Vznešenost Přiroz. a Rostlinář. Nad posledním tímto sem se velmi zaradoval, vida jeho velikou výbornost.

11. března. Začal sem opět ve školách evangelických učiti slovensko-českou řeč.

12. března. Popoledni byl sem s paní a s učedlníky svými u pana De-Pauli, kdežto slyšeti mi bylo znamenitého gitaristu. Dostal sem od něho život Kateřiny IIhé, opsaný od Castéry, ke čtení; pravou chronique scandaleuse! — Běda historikům, jestliž každá historie takovou!

Z novin. O Francii všelijak mluveno ve společnostech, (i to k. p. že Ludvík XVIII. chtěl již složiti se sebe království a přijíti do Vídně soukromí) a z novin aspoň tomu porozuměti bylo, že veliký nepokoj panuje ve Francii, anto někteří bojí se, jiní doufají. Za tři dni v jednom lesíku blíž Paříže 22ero dvoubojů pro politická domnění se bylo ztrhlo. Nové však ministerium zdá se an sobě rozšafněji počíná; král sám se prý osvědčil, že s ultraroyalisty žádných dorozumění nežádá.

Z Prusie ohlašováni listové, svědčící o duchu odbojství a nespokojenosti, an panuje ve školách německých. Já za to mám, že řízení zemské tím ohlašováním neprospěje, leč by chtělo pod zástěrou touto něco nového osnovati. Bojím se, aby se nestrhlo v Prusích něco dříve nadání. Hydra nespokojenosti roste, čím se více dusí násilím; jen vyplnění slibu královského a dobrotivost můž ji udusiti dokonale.

Ale proti tomuto hlásá se z Vídně, že shromáždění tam ministři dvorů německých authentický dáti povoláni jsou výklad akty spolku německého, a takož i článku 13ho. Bůh naplniž je dobrým duchem exegetickým. Němci tímto vždycky dobře vládli, ale čehož očekávati sluší od ducha těchto exegetů politických, viděti jest v instrukcí dané od Metternicha vyslanci kterémus, náhodou ve známost veřejnosti přišlé.

Ode 13—16. března. Připravování k examenu mých učedlníků trvalo vždy a zaneprázdňovalo mě po všecken čas.

Obdržel sem list od pana Kollára z Peštu první, skrze p. Muskuliho, starého známého a spolužáka mého.

Z novin nejpamátnější bylo šťastně odkryté spiknutí proti životu ministrů anglických. Pocházelo to od roty radikálů, onehdy tak nemilosrdně dušených a oslyšených. Despotická zvule ať trne za našeho věku; najdou se vždy dýky podtaji k záhubě její. A nebylo to moudré, že řízení zemské odepřelo a odpírá posavad ve všem lidu, ač nízkému a chatrnému, alevšak potřebujícímu opatření.

17.—23. března. Examen z metafysiky byl dosti dobrý; nešťastný ale z náboženství, pro pobloużení veliké učedlníků; z historie proti nadání mému jen střední.

Paním naším četl sem »Cäcilii« Schulzovu, báseň jistě krásnou, duchem Wielandovým, fantasií lahodnou a živou psanou, hluboké city jevící, mnohé veliké krásy v sobě pojímající, ale v tom velmi nedostatečnou, že jak karakterové tak i vůbec opsání všecka jsou bez onné živé určité osoblivosti, kterou k. p. u Shakespeara nacházíme, nýbrž že vše ve všeobecných jen ideách zplývá v jednotu a podobnost. K oněm velikým nesmrtedlným epopeám báseň tato počítati se proto nemůže.

Z novin. Ve Španielích insurgenti se opravdu vzmáhati počali, majíce národ sobě příznivý. Spolu také povstalo zbouření lidu v Gallicii, v městách Coruña, Ferrol a Santander. Od Pyreneů opět generál Mina, přišlý z Paříže soukromí, nové nebezpečenství králi přinášel. To rozhodne osud země Španielské, a národ tento hrdý obživí z novu.

V Americe polední z krajů teď osvobozených spojila se nová republika, Kolumbie nazvaná, k níž Venezuela, Quito a Cundinamara (Nová Grenada) přináležeti mají. Způsob řízení ustanoví se v brzce ode všeobecného kongressu. Hlavní město republiky, Bolivar slouti mající, se vystaví. — Nejnovější příběhy španielské jisto činí, že ustanovení to nebude marné.

Ve Francii trvaly tuhé hádky, zdaliž sluší přijíti zákon o suspensí osoblivé svobody. Mnohý řečník se tu znamenitě zadržel; i La-Fayette dal se slyšeti proti tomu zákonu.

Dne 24 března ráno odebrala se paní naše z Prešpurka na vždycky. My zůstali u paní Zerdahely, čímž žádosti mé završeny jsou. Já sem po jejím odchodu navrhl počátek ke svému pojednání »O dějinách a dějopisectví.« O poledni odebral sem se od paní Géczy, odcházející také domů. Po poledni vyšed s učedlníky za Dunaj, dovolil sem jim hrát se v míč, sám čítaje Lichtenberga. Potom sem s Vyrožilem, později taméže přišlým, až přes příliš důvěrně rozmlouval se o sobě a žádostech mých.

25—28 března dělali sme přípravy k odjití na svátky do Nitranské stolice ku příbuzným. Psal sem také Šafaříkovi list v ty dni, ale nedokonav ho, nemohl sem ho odeslati. V těchto časích obíral sem se ustavičně s návrhy pro větší díla básnická. Četv historii Kateřiny IIhé od Castéry, nacházel sem tam pověst pohnutedlnou Ivana VI. císaře, když byl v kolébce, a v temnicích trávícího dny mladosti, až od ukrutnice zamordován jest. Historie sama dává mi mnoho na ruku; a příběh jest velmi podobný Marii Stuartce Schillerově. Smutnohra dala by se zde vytvořiti znamenitá, jestliže stávati bude ducha básnického. Jiný předmět smutnohry byl mi již od dávna Jan Hus, jenž ale, jakožto mé hlavní poetické dílo, na pozdější časy by se odložil. — Epická báseň »Jaroslav, vítěz nad Tatary,« také již před lety hodlaná, mne velmi zanášela, nevědoucího, zdalibych od Ivana či od Jaroslava začíti měl. První jest rádnější pro větší snadnost.

Také měl sem tu radost, zpozorovati na několika místech užitky a ovoce nějaké mého snažení pedagogického, zvláště u mladšího z učedlníků mých. Kdyby jen přestati mohli onino nešťastní následkové předešlého vychování a z něho pošlé povahy! Ale já mám již příliš málo vlády nad dorustajícími mládenci, nezvyklými k poslušenství pravému. Společnosti také některých tovaryšů pokrevních, kteréž jim zbrániti nemohu a nesmím, nemohou jim býti k užitku. To aspoň dobré, že sem se v tom paní své odevřeně prohlásil, a ona nemůž než za dobré uznávati zacházení mé.

Z novin. Španielský král, přinucen jsa rostoucím vždy nebezpečenstvím, anto celé kraje a města, jako Arragonie, Murcia, Saragossa, Segovia ꝛc. konstitucí vyhlásili a vůdcové vojsk odpadali od krále, přijal dne 7. března konstituci od roku 1812, hotovým se býti pravě přisahati k ní. Cortes i hned povoláni jsou ke sněmu — a tak národ první zvítězil v boji s panovníkem nemoudře ukrutným a despotickým. Velmi žádostiv jsem zvěděti osud insurgentů, jež král za odbojné předce považovati chce.

Ve Francii po mnoha bouřech ve sněmu nevelikou většinou hlasu zákonové dva proti svobodě osobní a novinářské přijati jsou; což veliké následky míti muže, protože tím národu nespokojenost se zmnožila. Proměny ve vojsku budouli k dobrému Burbonů? Já pochybuji velice; Francouzové nemohou zapomenouti, že dynastie tato od cizích na trůn násilně usazena, a tato rána hrdosti národní posavad nezacelená zákony těmi více ještě zjitřena. Bojím se, aby se nenašlo více Louvelů.

29. března odjeli jsme z Prešpurka do Kyneku na noc k pánům Užovičům. Paní Majláth, víceišpánka stolice Prešpurské, byla také tam, osoba milostná i mladá, máti několika spanilých dítek; já sem s ní obcoval mnoho, i hrál spolu na klavíře. S panem Užovičem, bratrem jejím, ohledal sem všecky částky jeho dobře spořádaného hospodářství po dvakrát s velikým zalíbením svým i jeho. Vyjevil mi také plány své pro budoucnost, jež sem nemohl nechváliti. S paní Užovičovou, matkou jejich, osobou divnou a rozmařilou, hrál sem v billard, a zanášel se jináče mnoho s klavírem, našed některá mně posud neznámá Onslovova skládání. Zdálo se mi, že sem nebyl nemilým domu celému, který v krátce z ohledů mnohých památným se stane.

Dne 30. března pobyli sme tamže s paní Csúzy, následujícího pak odjeli spolu přes Nitranské oudolí do Oponic, k panu Ghyczymu, víceišpánu stolice Nitranské. Zde méně bylo zábyvek a radosti jak pro jiné, tak i pro mne, pohřešujícího syna domu, který z Peštu byl do Banátu odjel. Mezitím buď rozmlouvávaje s pánem a s paní, jenž mně velmi laskavými a důvěrnými se ukazovali, buď čítaje knihy, buď vycházeje na procházku s p. Jakalem, trávil sem čas nenepříjemně.

V pondělí velikonoční šli sme všickni spolu, vedeni od paní Ghyczy, ke hrabatům Apponyi pro navštívení. Příjem byl tak nucený a studený, že sem již pomyslel vrátiti se domu, kdyby příchod nejstaršího ze synů hraběcích byl nás nezdržel. Byvše v zahradě, ukryli sme se před deštěm

do břízu, kdež nás brzy sám hrabě Josef starší z Apponyi navštíviv, počal zvláště se mnou rozmlouvati se o věcech okoličných nejprv, z čehož se nám příležitost podala mlouviti o botanice vůbec, pak o stavitelství starém i novém, o stavení cest ɔc. Vyšedše odtud, provázeni sme byli od hraběte, ke mně vždy přívětivějším se stávajícího, po zahradě k jeho novým ohradám a stavitelským dílům, po zámku celém, ohledajíce opravy, jenž se v něm státi mají, a zřízení všech příbytků. Hrabě při všem téměř ke mně samému se obracel. Procházejíce po světnicích, nemohli sme nenavštíviti opět hraběnky, osoby velmi vzdělané a vlídné; učedlníci hráli v billard se hrabaty, se mnou zabrala se hraběnka (rozená Serbelloni) v rozmlouvání o školách, o učeních a o mně; přinucený od ní, hrál sem na klavíře Lipinského polské . . . ., při čemž světnice se naplnila od posluchačů. Na tom mladá hrabinka hrála a bratr zpíval nenepříjemně. Za tím zblížil se večer; pili sme kávu; pak začal se mnou hrabě rozprávěti soukromí o vychovávání synů svých, přednášeje mi velmi důvěrně své celé o tom míněni chvalitebné, svá nařízení a šťastné toho prospěchy. Poznal sem v něm uherského magnáta ne sice učeného, ale vzdělaného dobře; otce pečlivého až i o maličkosti; hospodáře moudrého a ve všem bedlivého; člověka od světa, znajícího všecky jeho kliky a poklésky; muže ctižádostivého až k marnosti téměř, ale dobrého srdce, a zamezujícího sebe jen v okresu familie své. Rozmlouvání naše ostatním až předlouho trvalo; na konci pronesl se příliš přátelsky hrabě ke mně, pravě mezi mnohými chválami a zdvořilostmi, že mu milá jest známost má i domu jeho celému, že doufá, že nikdy nepřejdu přes kraj Nitranský, abych ho nenavštívil s důvěrností ɔc. Totéž i hraběnka mluvila, kterážby byla ráda více se mnou se obírala, majíc o mně velmi laskavý předsudek. Známost také s pěstounem jejich, Baghym, člověkem vzdělaným a dobrého srdce, mně také příjemnou se stala.

Odjetí naše z Oponic bylo pozdější pro nemoc paní Csúzy.

Dne 5. dubna došli sme Kyneku po poledni. Oznámil sem se tu s panem Martinem Marczibányim, synem paní Užovičové z prvního manželství, mužem zběhlým, rozumným a vzdělaným. Měl sem s ním hádku, jíž bych se byl raději vyhnul pro zdvořilost, kterouž ale on tak zastával, že sem naposledy přinucen byl pro zachování cti své, jej veřejně a makavě o nepravdě slov jeho přesvědčiti. Paní Majláthová zvláště té hádky pozorliva byla, dávajíc se vyučovati. Rozepře byla o nocech v půlnoční straně země; omyl odpůrce mého vězel v tom, že hlavní při tom pravdy nešetřil — té totiž: že stežeje země k ekliptice nejsou kolmí, ale z pošika. Hádka ta dosti povyku ztropila. Ostatně muž ten zvláště v politice doma jest, a já sem u něho mnohému se naučil.

Dne 6. dubna vrátili sme se do Prešpurka. Jedna z mých prvních péčí byla, zvěděti památné noviny ze Španiel, o nichž sem venku málo byl slyšel.

7.—30. dubna vedl sem doma život spokojený, ale zanešený nesčíslnými pracemi. Učedlníci moji v tomto čase podali se na lepší stranu, zvláště

mladší, k mé a k mateřině veliké potěše, poněvadž sme tu první ovoce snažení mého spatřovali. Větší ke mně náchylnost, bedlivost ve vyplnění svých povinností a zákonů, šetření mých příkazů, láska k učení a k čítání knih byli toho důkazové. Já sem s nimi mnoho času ztrávil. Bylo toto polepšení následkem našich upřímých rozmlouvání na cestě do Nitranské stolice.

Četl sem času tohoto zvláště: Hermesa díl 4tý od roku 1819, kdež památné jsou recensie o Heerenově nové historii, o konstitucích representativných a jiné; pak Vídenské letopisy literatury od r. 1819 díl 6tý a 8mý, kdež kromě v posledním o Hamanovi, o novoněmeckém umění, o počátku naší historie, málo co důležitého a důvodného, ale mysticismu tím více jest. — S Castérovou historií Kateřiny smířil sem se; ačkoli zajisté mnoho v ní nadsazeného, aspoň jednostranného ve zlou stranu, předce jest tam též i pravdivost, veliká známost dvorů a lidí vůbec a rozšířená známost politiky evropské. Karakterové tam opsaní jsou živí, praví a k poučení sloužící; jich sluší šetřiti jako z tajemných památek vzatých.

Politický svět zanášel mě těchto dnů velice, zvláště osud Španie. Národ ten tak hluboce padlý nyní vyzdvihne se na vysoký stupeň moci a důstojenství, jak v Evropě tak i v jiných světa částkách. A tak hluboce pronikly již idey svobodného zřízení, až ke španielskému lidu! tak se, arci ukrutností královou vzbuzené, jeviti osmělily! Jaká naděje jiným národům, stonajícím ještě pode jhem despotickým! Král, jenž mořil předtím slovem svým tisíce lidu na obou půlkoulích světa, nyní k vůli Madritské lůze na balkonu veřejně přisahati musí; musí uznati jeho svrchovanost moci, jíž on toliko representantem jest. A Quiroga i Riego jak oslavili se v krátkém času, osvobodivše národ bez mnohého krve prolití. Zřízení zemské dané Španielům jest nejsvobodnější ze všech monarchických; ono zdvihne duch národu, osvobodivši jej od inkvisicie, od sedmeré censury a tajemných šerhů; květ umění a nauk rozkvitne v těch polích ourodných, ale schválně zpuštěných až posavad. Mezitím nevím, zdali zřízením tím neodjata králi moc přespříliš; grandesům odjato důstojenství všecko a mnoho důležitostí v národu od dávna ukořeněných nešetřeno; to můž býti budoucně símě roztržek.

Máje 1.—31. 1820. Třetího máje šel sem s učedlníky svými, s Vyrožilem, Husátem, kaplanem Prešpurským, s hrabětem mladým Frant. Nádasdym, Zerdahelym do Marienthalu na noc, kamž časté jest putování katolíků k obrazu Marie, jenž podlé zpráv tak starý jest jako náboženství křesťanské v Uhřích. Biskup Astricus dal jej postaviti tam, a podobno, že jest pozůstalost umělecká ze staré Moravy. Krajina tamější mnoho podává pěkných vyhlídek. Po nepokojné noci, pro rozpustilost naší mladé společnosti, šli sme nejprv do kostela, jenž i s vedlejším klášterem před několika lety vyhořel, potom pak podali sme se přes vrch do údolí krásného, romantického mezi horami dosti vysokými. Na jedné z nich, k severu a západu, strmí rozvaliny hradu Ballenstein, rodině Pálfy náležejícího; dole pod ním v údolí víska téhož jména, kdež prachárna i papírna se nachází.

V poklidu této dědiny, obklíčené horami, vzdálí ostatního světa, zdál sem sobě žíti v sedmnáctém století; prostota, chudost a spokojenost, neznámost tužeb světa vzdělaného věků nynějších, slovem, onen klidný, pokojný, nevinný život praotců našich, neslepených lichým slávy a bohatství bleskem, netrápených bázní o uchránění zboží mrtvého, vzbuzoval u mne rozmanité idey a myšlenky vlídně truchlivé. Okem ducha probíhal sem minulost slovanskou, oko těla stavilo mi obrazy její přítomně. Šli sme jasně-i čerstvěplynným potůčkem vzhůru přes půl hodiny, chtíce uzříti tamější hamry měděné, jenž dosti daleko ve vinoucím se oudolí u prostřed pěkné zahrady stojí. Zde ještě očarovatelnější divadla stavila se před oči, ano všickni stromové v plném květu a lesové okolní v mladém zelenu se skvěli sluncem přívětivě opaprsleny. Divný tamějších lidí kroj množil příjemný omam. Zavedeni sme byli od mladého jonáka s lucernou do jeskyně podzemní, pod velikou skálou, na jejímž konci nejhlubším potok, vyplývající ze hlubin Karpatů, se vyskytá, ale opět pod zemí dále plyne, až dále dolů z jiné skály velikým proudem se prýští. Jonák, co nás vodil, otázán jsa, zdaliž mnozí lidé jeskyni tuto vidět přicházejí, »Málo praví; ale když zase Bonaparte přijde, tedy páni tuto se před ním skrývati budou.« Podivný na mne měla oučinek tato sprostě mluvená slova; pominutedlnost celého tohoto krásného světa stavila se živě duchu mému.

Šli sme odtud přes horní lesy vzhůru k rozvalinám starého hradu, ležícího na samotné vysoké skále a strmícího nade všecko vůkolí. Viděli sme tam, jak se Karpaty vinou, a z druhé strany širokolehlé pláně rakouské, pláně, na kterýchž před mnohými věky hrdinský a velikomocný král český Ottokar zvítězil byl nad Uhry a potom, v krutém prozrazen jsa boji, udatně a rekovně padl, i pádem svým dal vznik panujícímu teď dvoru rakouskému. Maje sobě přítomné věkostálé svědky děje tohoto, jakož i novějšího děje, bitvy u Aspru s Francouzy, nemohl sem nevzdáti se melancholickému rozjímání. Pusté rumy, v nichž radovali se kdysi šlechetní rytíři a panny, mrtvé ticho hradu se bořícího vždy více, a pokrapování deště sněhem promíšeného, když sme tam byli, to vše polučené zavodilo mne do myšlínek hlubokých, posvěcených tajemnému duchu světa. Sšedše odtud, u vlídném společenství vrátili sme se domů k večeru.

Těchto dnů jakož i následujících zaměstnanost veliká duchovní učinilať, že jsem nepsal ničeho do denníčka svého; ale obíral sem se dosti pilně zvláště jazykem řeckým, koupiv sobě Riemerův slovník a obdržev ostatních 5 dílů z Platona.

Červen — červenec — srpen 1820. — Jedinaký ale plně zanešený život můj byl příčinou, že sem po celý ten čas ničeho do každodenníčka svého nevepsal. Obírával sem se, kromě mnoha prací ouřadu svého, přemyšlením o esthetických základích a zásadách a mnohými úmysly spisovatelskými.

Poznamenání z listů paní Csúzy,

mně do Vídně od 7. listopadu 1820 až po 20. července 1821 [poslaných.]

Měli sme nařízené, aby pokaždé ob osmý den jeden z nás do Csúzu psal.

Paní Csúzy chtěla, aby synové do akademie k sv. Anně choditi mohli; pan Kančík ale nemohl jich pro nedostatek místa k sobě vzíti.

U Armbrustera i Mainzera půjčívány knihy a musikálie.

Paní chtěla, abych syny její všudy zprovázel, a samy ani na ulici nepustil. Chodili sme jíst do hospod, majíce vysazené sobě na den 4 zl.; potom, když to nepostačilo, 5 zl. w. w.

Ještě v listopadu rozmohla se nemoc má. Konec (21.) prosince poslala paní Korláta do Vídně, an tam den před Vánoci přijel. 30 zl. w. w. poslala mi paní po něm na mé léky.

12. ledna 1821 odešel Korlát.

Do redut chodili sme. (V lednu přišel V. Svoboda do Vídně, a navštíviv mne, seznámil mne s Kadlíkem u Gerstenkorna).

Catalani slyšeli sme dvakrát v lednu (Marschner, Krügel).

V dubnu na Velikonoc byli sme v Oponicích s paní a potom [v] Csúzu.

V máji dal se Kadlík uprositi, aby Karla učil.

S Klapsiem a Šimkem šli sme do Badna v máji, nebo snad raději v červnu.

20. července zemřel Karel Zerdahely.

Marschner ku konci července ubíral se do Drážďan.

Léto 1823.

Měsíc leden.

Poslední pondělí minulého léta, chtěje posledníkráte ještě paní Zerdahely navštíviti, jel sem v čas ráno z Csúzu přes Koltu do Fajkurti, a odtud se Sigmundem Zerdahelym přes Vrable do Vísky. S opravdovou srdečnou radostí přivítala mne dobrotivá paní tato, neměvši tehdáž u sebe nikoho pohostinu. I hned rozprávěli sme sobě o minulosti a budoucnosti naší.

1. ledna ve středu; ve Vísce (Kisfalud), statku ovdovělé paní Zerdahely, v Těkovské stolici v Uhřích.

Citem opravdu nábožným nastoupil sem toto nové osudné pro mne léto. Račiž ho milostivý Bůh obrátiti mi v dobré, abych prázden jsa obtížné a neveselé péče o zachování svého tělesného bytu, v duchu čím dál tím více prospívati mohl!

Ráno jel sem s paní svou a synem jejím do Velkých Slažan ke službám božím. Vyjíždějícím nám z dědiny zlomilo se železné držadlo u pér na koči; vrátivše se domů, jeli sme na druhém koči opět přece, abychom zlé znamení počátku novoročního zmátli. Po chrámě brali sme se k obědu ke

staré paní Revické, dobré, bohaté a spolků milovné zemanky, ana nejináče než slovensky mluvila. Pod večer četl sem paní své doma Zschokkova »Alamontáda,« román filosofický převýborný.

2. ledna. Obíral sem se celý den Fesslerovou historií uherskou ze knihovny Víscanské. Člověk ten divný velmi křivě straní jak proti Čechům vůbec, tak zvláště proti Poděbradovi. Rádby tím, tuším, smazal poškvrnu ohavnou ze života hrdiny svého, Mathiáše Korvína.

3. ledna. Paní naše nemohla se mne dosti naposlouchati, když sem jí nyní opět o Kadlíkových malbách rozprávěl. I prosila mne, abych jí opsal některé jeho obrazy, jichžto nábožný obsah, důvtipné vynalezení a jemný sklad ji velmi jímaly, zvláště ale onen obraz dítěte oslaveného. I zůstavil sem jí opisy asi desíti obrazů Kadlíkových, jimiž ona prý se v samotnosti své těšiti bude. O by možná bylo zjednati jí obrazy ty samy!

4. ledna. Dostal sem z knihovny Fichtovu ethiku a právo přírody, které mne celý den ustavičně zaměstnávaly. Potom i dány mi čísti Massonovy tajné zprávy o Rusích pod Kateřinou a Pavlem, a nejmenovance jakéhosi »Napoleon Bonaparte a národ francouzský léta 1804.«

5. ledna. Uvedl sem knihovnu paní Zerdahely v lepší pořádek. Podivil sem se jejímu bohatství na všelikých tajných a zapovězených knihách, zvláště publicistických, které nebožtík Karel Zerdahely snažně skupovával. Vzal sem sobě odtud ještě ku přehlédnutí Paynovy práva člověčí a Seumovu procházku do Syrakus.

6. ledna, pondělí, den tří králů. O hodině desáté přišli Slažančané do Vísky, paní Revická se svou dcerou p. Bodo a jejím manželem, pan Dědinský se synem Ladislavem a dvěma dcerami, Antonií a Josefinou, pak kazatel Fabricius se školním učitelem Massenou, ješto k novému roku koledou chodíce, slovensky zpívali a řečnovali. Společnost byla hlučná, ale důvěrná; já se obíral nejvíce se svou bývalou učedlnicí Josefínou a sestrou její. Veřejné obcování bylo slovenské, pro paní Revickou; a já měl tu radost, že i paní Zerdahely pěkně po slovensky se mnou hovořila. I byl sem vesel, tak že sem i prý celou společnost pobudil k veselosti. Večer hráno ve vojtu, paní Revické k líbosti.

7. ledna. Ráno o devíti hodinách odešli Slažančané. Stará paní Revická tak mne byla zamilovala, že mezi jiným, když sem při odchodu jejím byl pryč odešel, ona dotud na mne čekati sobě umínila, ažbych se vrátil, a ona se prý statečně odemne odebrati mohla. Já pak sem naschvál byl se od ní vzdálil, měv ji v podezření, že v dlouhém tajném rokování s paní Zerdahely, jakožto věřitelkyně její, nevelikomyslně sobě počínala. Což i poněkud pravda bylo, pro slabost mysli její. Po odchodu jejím objevila mi paní Zerdahely dokonale celý smutný zevnější stav svůj. Po smrti muže jejího našlo se 200.000 zlatých dluhů, o kterých ona sotva dvacáté částce za živa jeho byla věděla. Statek její přináší jí ročně asi dvacet tisíc zlatých příjmu; z počátku tohoto léta všech dluhů pozůstávalo ještě sto třicet a dva tisíce, z nichž doufala že asi šestnácte tisíců ještě tohoto léta odplatí. Jaká

to nesmírná tíže osudu pro tak outlý tvor! jaký hřích manžela, an ji v takovou neřest uvedl. Žel roznesl se po vůkolí, když neštěstí její se oznámilo. Stoličný ouřední, kterýž k ní s inhibicí poslán byl, outrpností a vážností velikou k této paní projat jsa, zastavil se v sousedné vsi, nemoha se v tom nijak přemoci, aby jí takové poselství přinésti měl: po dlouhém váhání přišed konečně do Vísky, i tu šlechetnou jemností a ostýchavostí prodlel hodinu, než před paní předstoupil, bledý a hlasem třesoucím se ohlašujíc jí krutou povinnost ouřadu svého. Ale po první náramné bolesti zmužila se paní tato ku podivu, a stojí nyní mnoha hrdinům za vzor. Chtějíc zachovati milované dítě své, dala se pořád ochotně do práce bez ustání; prodavši vše zbytečné a odřekši se všeho pohodlí, zastává ona ouřad pána, hospodáře, hospodyně a ouředníka napořád s podivnou stálostí, moudrostí a dokonalostí, jen některé nižší ouředníky v domě vyrostlé ke své službě majíc. Milostivé nebe, jemuž ona po tolikerém nezaslouženém neštěstí vždy ještě tak stále a srdečně se důvěří, propůjčuje jí trvánlivého zdraví a síly ducha i těla. Její pak ušlechtilá mysl i láska ke mně i nyní tím se pěkněji zjevila, že šetříc i toho nejmenšího penízka, který však pohodlí svému odepříti navykla, dluhu mého starého osmdesáti zlatých přijati dokonce nechtěla, pravíc, že nepamatá, abych já jí co dlužen býti měl, ale ona že jistě dlužnicí mou jest. Naposledy k mé prosbě vzala několik knih ode mne, a mezi těmi »Alamontáda,« kterýž sem já jen pro ni byl koupil.

8. ledna 1823. Bolestný den mého posledního loučení se s nezapomenutelnou na věky matkou svou v Uhřích, paní Zerdahely. I jí loučení toto vědomě těžkým se stalo; já tedy zmužil sem se, a ukazoval jasnou mysl na sobě. Slíbila, že dokud živa bude, nepřestane v budoucím jakémkoli osudu mém srdečného oučastenství bráti. Já opět se synem jejím ve Fajkurti na patvarii jsoucím, jel sem přes Vrable, Máni a Hull do Csúzu. Dejž laskavý Bože této dobroditelkyni mé i na zemi částku oné blaženosti požívati, kterous jí, spravedlivý soudce, u věčnosti připravil! Mněť ona bude co anděl s hůry, těšící a posilnující mne ve všelikých protivenstvích života mého!

V Csúzu.

9. ledna a násl. Vrátil sem se k obyčejnému životu svému v Csúzu. Čítal sem a psal sem mezi jinými paměti svého dosavádního života, aby mi byly obrazem uplývajícího věku mého, výstrahou na budoucnost, a někdy snad i sladkým vyražením Maje nyní nový život začíti, za prospěšné uznal sem, zpřítomniti sobě ještě onen starý, a vydati sobě samému počet ze vladařství svého. To mi sloužilo i k pobuzení duchovnímu, i také, což vedlejší záměr byl, ke cvičení se v životopisném slohu. V každodenníčku svém, od roků 1819 a 1820 zanedbaném, opět znovu pokračovati sem si umínil. K vyražení svému po tyto časy čítal sem Massonovy tajné zprávy.

15. ledna. Podvečer přijel z Budína přítel můj Nik. Ghyczy z Assa-i Ablanzckürthu, an od presidenta dvořské komory, hraběte Majlátha, byl

na ouřad královského fiskála u Fiumanského gubernium dosazen. Přinesl mi od Kollára z Pešti nových knih mně z Prahy poslaných; mezi nimiž mne zvláště potěšily Rostlinář, Starob. skládání díl pátý, Sedláčkovo měřictví; mimo to Macháčkova Iphigenia, Čelakovského slov. národní písně. Uherští zemané s podivením patřili na výborný Rostlinář, an se jim snad pro malý sádek český příliš skvostným býti zdál. Paní Csúzy, veliká milovnice rostlinictví, jala se v něm studovati, a zaznamenala sobě odtud některé zvláštní krásozahradní rostliny.

Přítel Ghyczy oznámil mi oumysl svůj, že ještě té noci do Komárna přípřahou pojede. Nemoha od předsevzetí jeho jej odvesti, připojil sem se mu posléze za tovaryše nebezpečné cesty. Neměvše dostatečné dráhy v bezměsíčné noci, zabloudili sme pořád na polích mezi Csúzem a Perbetou, a potom k větší mrzutosti ztratil se nám jeden ze sloužících, kteréhož, aby od vlků v nebezpečenství neupadl, museli sme posečkati, až se opět ku koči přibral. Ve Sv. Petru, ač při našem doň vjetí vše spalo, dostali sme však za půl hodiny přípřež; jméno Ghyczyho dodalo těm lidem ochotnosti, anť viceišpán Komárnanský strejcem byl mého přítele. Na cestě odtud do Komárna obklíčila nás hustá zmrzlá mlha, tak že sme často z koče na zem neviděli, což mnoha optickým mámidlům znik dalo. Museltť tedy jeden sedlák přední koně vésti, abychom z ražené cesty nevykročili. Tím a jinými příhodami meškáni byvše, dojeli sme Komárna až o půldruhé hodině s půlnoci, kdež právě pikník byl zemanstva stolice Komárnanské. My jeli do stoličného domu, a převlékše se, šli sme i pořád na pikník, kdež sme kromě učelníků mých i matku jejich ještě se zabavující našli. Tu potom arci v celém Komárně a ve vůkolí jen o našem nočním dobrodružení ve zlou i dobrou stránku mluveno. O půl páté hodině s rána vrátiv se, spal sem v ouřední světnici a v loži samého viceišpána Ghyczyho.

16. ledna. Ráno teprv ke snídaní šel sem do domu p. Ghyczyho, kterýž i nyní mne vlídně přijal. Poněvadž stoliční soudové nyní v plném běhu svém byli, obědvali mnozí páni u něho, a já s nimi, seděv mezi viceišpánem a p. Ordódym. Po poledni obíral sem se ve stoličném domě Macháčkovou Iphigenií. K večeru navštíviv mladého Flor. Zerdahelyho, tarokoval sem s ním, až čas nastal jíti k viceišpánovi k večeři.

17. ledna. Byl sem přítomen, když starý p. Ghyczy příteli mému moudré naučení dával, jakby se v novém ouřadu svém chovati měl. Hlava toho byla, aby se chudých a sedláků proti panstvu, kdež toho potřeba, mocně ujímal, a všemi dárky a pochlebami těchto neoblomným zůstával. Potom hádal sem se se synem viceišpánovým, an i sám fiskálem jest, a mnohé sice známosti má, ale ještě více jich se míti domnívá. Po obědě odebrali sme se posledníkráte od Komárnanů. Ižané Uhří vezli nás, a v bílednĕ zabloudili s námi dvakráte, než sme nejbližší dědiny Svat. Petra dojeli. Jaká to nejapnost a bezrozumnost u těchto lidí, ješto pole okolo sebe ani dvě míle zdálí neznají! V Nové Gyalle dali sme přepřáhnouti, nemohše dalšího jich bídného jetí vystáti. Tu ale přepřáhli nám Slováci, a já pozorliva učinil

sem přítele svého na veliký rozdíl mezi maďarskými a slovenskými sedláky, který tu mocně do očí bil. Zprávnějších zajisté lidí v této bezměsíčné noci, an vítr všecky dráhy byl zavál, sme sobě ani žádati nemohli. Při tom ještě onino první vždy zasmušilou nevlídnou tvářnost na sobě byli ukazovali: tito smáli se, zpívali a výskali napořád, a přece nás v nelibé noci co nejlépe vezli. O devíti hodinách dojeli sme Csúzu právě k večeři.

19. **ledna** jel Ghyczy do Nových Zámků ku panu Heislerovi, svému někdejšímu principálovi, chtěje i od něho poučení k ouřadu svému nabýti.

21. **ledna** vrátil se, a tu mu oznámeno z Nitry, že v nově ustanovený gubernátor Fiumanský Ürményi naň ve Vídni čekati chce, aby jej pořád se sebou vzíti mohl. I odebral se tedy hned *22. ledna* k rodičům svým do Nitry, aby odtud se spíše pohnouti mohl. Přislíbili sme sobě pilné dopisování.

Téhož dne **22. ledna** ustanovil se konečně los můj, že již brzy odejdu, an někdejší učelnik můj Jan Nep. k regimentu Kienmayerovu přijat, o čemž téhož dne list generála Bakonyiho nám dodán byl.

24. ledna odjela naše paní do Kyneku se syny svými a synovkyní Julií Kvassay, kteříž od barona Zay do Bučan na bál pozváni byli. Já zůstal sám doma s panem rytmistrem Korlátem.

25. K večeru navštívil sem posledníkráte v Csúzu paní Pavlovou Csúzy a matku její, paní Kürti, rozenou baronku Majthényi. Obě osoby nic sice zvláštního do sebe neměly, ale dobrota jich ženská i ke mně nepromĕnně se jevívala.

26. Bohatý ouředník náš vrchní Pavel Bošanský po jmeninách svých dal tuto neděli hostinu a bál celé rodině své, z široka daleka se sešlé. I já sem mezi předními hosty seděl, a skvostnému těchto lidí počínání se podivil, ješto panstvu našemu v rozmanitosti lahůdek a jiných pohodlí nic napřed nedávali. Večer při hudbě tancoval sem i já ve společnosti v našem domě. Potom ve vlastní světnici mé přes půlnoc tarokovati sem dopustil, a i sám se k té hře přičinil.

27. Mladý pan Anton Végh, an nedávno magistratuálního ouřadu v Komárnanské stolici byl dosáhl, dal dnes první ouřadní svou hostinu. Ku podivení mému i já sem velmi čestně k ní pozván; poněvadž prý všecky přátely své u sebe rádby viděl, abych se nezdráhal i já k němu přijíti. Skvostnějšího stolu sem potud byl neviděl. Prostřeno bylo pro třicet osob, ale pro náramně nevlídné povětří tohoto dne jen čtrnácte se jich k němu sešlo. Od hodiny pultřetí až po šestou stolováno; na drahém náčiní přednášíno asi dvacatero jídel, a pochoutek asi třidcatero s rozmanitými víny představeno bylo. Hosté byli větším dílem stoliční páni; rozmluvy nejvíc uštipečné na osoby přítomné i nepřítomné. Po obědě odebral sem se já domu; ale k večeru přijel pan Raikovič, strýc Véghův, na saněch k nám, abych se s Korlátem k večeři na partii punče k němu vrátil. Až po půlnoci odešli sme odtud domu.

28. Naměřeno bylo, abych já na saněch zítra do Prešpurka odjel. Pročež zpakoval sem nyní během knihy své. Ale k večeru vrátivší se paní naše z Nitry, oznámila, že ona se synem svým do Prešpurka v tomto sněživém povětří nepůjde, nýbrž abych já ještě posečkav několik dní, potom jej tam zprovodil. I muselť sem ještě zůstati v Csúzu.

29. **a násl.** Vrátil sem se k obyčejným pracem svým, zvláště bibliografickým.

Únor.

1. **února.** Dostal sem od otce svého z Hoclavic list, ve kterémž mi ohlašuje svůj úminěk oženiti se podruhé a dáti mi macechu, jistou Julianu Tomanku, na kterou se já rozpamatovati nemohl sem. Ona sama psala mi, že ač nemá zásluhy slouti matkou mou, a však že i otce našeho i nedospělé dítky věrně opatrovati [chce], abychom ji jen do rodiny své přijali. Ale jakož bude mi možná, osobě, kterou sotva znám, svaté jméno drahé matky mé dávati?

3. **února.** Ráno dověděl sem od paní Csúzy, že mi jen ouroky z jistiny platiti chce. Povadil sem se téměř s ní proto nelibě. I druhý den ještě sotva že sme spolu mluvili.

5. **února** psal sem jí list. I svolila přemírné žádosti mé.

6. **února** odjel sem s ní z Csúzu (odebrav se od Šmidta). Neštěstí nad Semerou. Příběh v Hullu. V noci v Kyneku.

7. Cesta do Prešpurka, k Vyrožilovi. Noc u Stromů.

8. Přenešení se ke Slunci. Večer v divadle s Guadányim.

9. **února**, v neděli, odjel učelník napřed. Oběd u Vyrožila, přijda od Guadányiho. Popoledni u professorů. V noci v redutě s Vyrožilem, Kagerem, Budem.

10. Kofr koupen. Oběd u Bilnice. Večer rozchod s Vyrožilem.

11. Poslední den masopusta. Výjezd z Prešpurka. Příběh za Petronelem. Noc ve Fišamentě.

12. Vjezd do Vídně o desíti. U Bílého vlka. Kopitar u oběda, v kavírně a doma; rozmluva o mém úsudku, censořství ↄc. Večer u Doležálka.

13. Ráno u Kadlíka. Hledání hospody. Umluva s Mich. Dirym, hospodským. Po poledni s Janem Csúzym u Jelena.

19. Odjel ráno Csúzy do Brna.

22. **v sobotu.** V brasilském kabinetě, s Petényim. Poznal sem tam Natterera, Pohla, Heckla; viděl Bayera.

26. Ve dv. bibliotéce. (G i o v. B a t. T a l i a, Saggio di Estetica. Venezia, 1822. 8.) O poledni u Diryho poznal sem Vuka Stefanoviče. Potom šel ku Köppenovi a Hormayrovi. Večer u Wannera s Kopitarem, Kadlíkem, Wachterem. Na noc s Vukem a Živkovičem.

28. Po poledni byl sem slyšeti Wenricha s Šimkem.

Březen 1823.

1. **března.** Ve dvorní bibliotéce Keratryho. Popol. u p. Köppena dárek. Večer u Doležálka s Kadlíkem, Drtinou a Kronbergrem do půlnoci.

2. **v neděli:** Ráno u Kadlíka s Puteanim. Jeho Josef. List od Marschnera. Popol. u Doležálka s Trnkou.

3. Trnka u mne. V bibl. Hemsterhuis a Nüsslein. List a peníze z Csúzu. Knihy Beck a Schelling. Večer Fidelio.

5. V bibl. Husa. Večer Kadlík se zprávou z Prahy.

6. Hus a Cochläus. Od Vyrožila list a peníze. Mapa česká. Dobrovskému list.

7. V kabinetu na antiky. U Doležálka. Oběd. Libuše.

8. Psaní Andresovi a paní Csúzy.

9. U Passiniho. Kronberger. Kheyllův koncert. Doležálek. Večer ve vinárně.

10. Hrál sem v klavír u Doležálka. Odebral se, zjednav si příležitost, Kuropatu z Pržna. Zpakoval věci. Dárek od Vuka.

11. Loučení z Vídně o pol. Popol. ještě s Petényim. Na noc do Rendezvous.

12. Přes Wolkersdorf, Gaunersdorf, Vysokou a Škarohledy na noc do České Kruty.

13. Reinthal, Poštorně; Břeclava, Stará Břeclava; Prušánky, na noc do Josefova.

14. Dubňany, Vacenovice, Bzenec, do Nedakunic.

15. Hradiště, Čeronín. Noc ve Malenovicích.

16. Ráno ve Zlíně. Přes Slušovice na noc pěšky do Vsetína.

17. Ve Vsetíně. U Jaroška knihy.

18. Pěšky do Pržna. Na vozu přes Meziříčí a Domorac domů.

22. **v sobotu.** S paní Pilečkovou do Jičína. Po obědě do Kunvalda. Fanny. U hraběnky. U direktora Turka. Na noc s Habernikem a Šnaidrem do Soudola k Šimkovi.

23. **v neděli.** V Soudole, U Habernika. sc. Šnajdrová.

24. Návrat ráno do Kunvalda. Na noc s Dreslerem do Jičína.

25. U Moserky; u purkrabího. Pod večer domů.

28. Velký pátek. V Mořkově.

Duben 1823.

1. **dubna v outerý.** V Jičíně. V divadle.

2. Ráno u Telčíků. Zpěv Frideričin. Na oběd domů. Winkler v Hodslavicích. Po polední do Životic. List rodicí.

3. **Ve čtvrtek.** Zpakování. Bolesti hlavy. Oběd u Pilečky. Loučení se s Winklerem; s Pilečkou, an mi půjčil 150 zl., a potom s celou rodinou.

Otec doprovodil mě za vesnici k Bludovicím. Bratr až do Jičína. Loučení na hrobkách. U Telčíka noc. Zjednání příležitosti, pomocí p. Šmacha.

4. Loučení od Telčíků ráno. Oběd v Lipníku. Noc v Holomouci u Goliata.

5. Příležitost do Brna. Oběd ve Přehlicích (?); noc v Rousinově.

6. **Vjetí do Brna**, v neděli. U tří knížat. P. Kinský. P. Jurende. (Blahoslavova Musica.) Gesellschafter.

7. Snídaní u p. Kinského. Po obědě p. Jurende u mne; krokodýl. Po poledni v museum s p. Meineke. V divadle.

8. **V outery**. Vyjetí z Brna, s Gotthairem mladým. V Říčanech Rosický ranhojič Bärenklau. Oběd v Byteži. Noc přes Mezeříčí do Řehoře.

9. Podlé Jihlavy do Čech. Pfauendorf. Nix bömisch. Přes Štěkno; oběd v Něm. Brodu. Noc v Jeníkově.

10. Snídaní v Čáslavě. Podlé Kutných Hor; oběd v Kolíně. Labe. Přes Plaňany do Českého Brodu.

11. **dubna, v pátek**. V Českém Brodu. O půl jedenácté do Prahy. U linie. U Zlatého anjela. Převlečení. O dvanácti u Jungmana; oběd. Zaved mě k p. Preslovi. Ten pak přes most (pobyvše u Kronbergra) na Hradčany k p. Hankovi V museum. Večer u p. Fedricha s p. Jungmanem. Oba u mne k posledu. Provázení p. Jungmana.

12. **v sobotu**. Ráno u Fedricha. S p. Preslem ve veřejné knihovně. P. Vaněk. P. Hanslik. Po poledni oběd u p. Jungmana. U p. Vaňka. K Dobrovskému; u p. Hanky. Večer u Fedricha; u Jungmana s Macháčkem do noci.

13. **v neděli**. Ráno u p. Ahsbahsa. U Dobrovského. S Hankou u Tomáška. Oběd u Preslů. V Taisingerově českém domácím divadle. U p. Jungmana hráno na fortepiáně.

14. **v pondělí**. Přenešení k p. Vaňkovi. Roznášení lístků Mikšových po městě. Po poledni u Svobody. Večer u Jungmana.

15. **úterý**. V bibliotéce. U p. Lichtnera se Svobodou. Roznášení listů Mikšových.

16. **středa**. Ráno do poledne psán list paní Csúzy. Oběd u pp. Preslů.

17. **čtvrtek**. V obrazárně nad museum. Oběd u p. Svobody. U pana Ant. Jungmana, a u Bergnera s p. Jungmanem.

18. **pátek**. Doma zůstal sem, listy psáti chtěje. Oběd u Svobody. Po polední u p. Procházky, měšťanosty.

19. **sobota**. U p. Kaliny. U Nejedlého. U Schustra. Oběd v hospodě. Po poledni hledání hospody na Malé Straně. U p. Hanky večer. U Jungmana.

20. **neděle**. Ráno u Tomáška se Svobodou a Hankou. Oběd u Jungmana s Preslem. U Taissingra v opeře Bartákově. U Jungmana s Macháčkem.

21. **pondělí** U Dobrovského Glossar., Slavica Gramm. U paní Woltmannovy. Závdavek v hospodě, 5 zl. U oběda p. Turinský.

1823.

Jan. 1.—8. ve Vísce (Kisfalu) u paní Zerdahely. Jan. 9.—5. Febr. v Čúzu. Febr. 6. výjezd z Čúzu; nocleh v Kyneku. Febr. 7. z Kyneku do Prešpurka; (tam 7.—11. Febr.)

Febr. 11. odjezd z Prešpurka; *12.* vjezd do Vídně předpol. Ve Vídni: 12. Febr.—11. Mart. 3. Mart. psal sem Dobrovskému. Mart. 11. výjezd z Vídně na Břeclav, Bzenec, Zlín ɔc.

17. Mart. do Vsetína. Mart. 18. příchod do Hodslavic, kdežto zůstal sem až do 3. Apr. Apr. 4. z Jičína do Holomouce; *6.—8.* v Brně; 7. Apr. u prof. Kinského. 8. Apr. výjezd z Brna. Apr. 9. vjezd do Čech u Jihlavy; noc v Jeníkově; 10. Apr. snídaně v Čáslavi, oběd v Kolíně. Apr. 11. z Česk. Brodu do Prahy o $10^1/_2$ hod. dopoledne. Byt u Zlatého anjela. 11.—14. Apr. Apr. 14. byt u Vaňka na Betlémském plácku. (Práce u Dobrovského každodenní.)

1. Mai přestěhování k Ahsbasům. Mai . . . hr. Vratislav volal mne k sobě za vychovatele.

Jun. 12. slavnost v arcib. semináři k mé cti.

Sept. 7. u. byl sem poprvé v archivu na Smečně, s Vinařickým ɔc.

Na podzim opustiv dům Ahsbasův, stěhoval sem se s rodinou Brožovou na Malou stranu číslo 303, docházeje k hrab. Frant. Šternberkovi na studie rodopisu jeho.

1824.

(Byt s Brožovými na Malé straně No. 303; potom v Decembru s Rittersberkem v Nových alejích No. 40.)

Mart. 2. v redutě viděl sem Theresii a sestru její ponejprv. . . . Rodopis Šternberský přečten a přijat pro Hormayrův Taschenbuch na r. 1825.

Aug. 11. výjezd z Prahy ráno v 6 hodin; oběd v Nespekách; noc v Miličíně. *12.* snídaní na Táboře, oběd v Tučapech, noc ve Veselém. Aug. 13. ráno v 9 hod. do Budějovic; hr. Stollberg; na radnici, archiv městský. Aug. 14. v Buděj. archivu; se Stollberkem u kníž. Lobkovice o poledni. Kamarýt. Aug. 15. v Budějovicích, spomínka na svatbu Luisy Brožové v Praze, ɔc. Aug. 16. po obědě odjezd do Třeboně se psaním od kníž. Lobkovice; direktor Svoboda.

Aug. 17. počátek v archivu Třebonském.

Sept. 21. večer přijel kníže Švarcenberk do Třeboně; *23.* já u něho ráno. Sept. 28. z Třeboně do Bechyně; kněžna Paarova ɔc.

Oct. 4. z Bechyně do Budějovic (přes Hlubokou).

Oct. 5. v archivu Budějovském. 7. Oct. popol. z Budějovic do Třeboně. Oct. 11. výjezd ke hrab. Černínovi do Němčiny. 12. Oct. do Třeboně nazpět.

Nov. 9. z Třeboně do Jindř. Hradce; tam pracováno v archivu až do 16. Nov... Nov. v Janovicích u hrab. Vratislava; odtud do Prahy. Nov. 25. z Prahy psal sem do Čúzu ɔc.

Léto 1825.

Léta 1824 [přijal sem] 780 zl., [vydal] 745 zl.

1. ledna 1825. (Poslední den minulého léta navštěvoval sem přátely své v Praze; zvláště pak byl sem u hraběte Šternberka, barona Astfelda, p. Brožovského z Pravoslavu; p. Dobrovského; Eberta, Dessaura; Jungmana, Presla; u p. Schütza, Kronbergra; u paní Fiedlerové; u večer s p. Rittersberkem a p. Talackou u Lichtnera. Den předtím byl sem u Tomáška, u Müllera, u Svobody a Hanky. Dříve ještě u Schuberta i paní jeho. Ahsbahsovi nebyli doma. Baron Stenč byl odjel do Vídně.) [Příjal]: 24 zl.

Den nového léta, nastoupený city nábožnými, ztrávil sem větším dílem u barona Astfelda, byv k obědu pozván a požívaje tam až do 9^{té} hod. večerní rozmanitého vyražení hudbou, zpěvem a dověrnými rozmluvami ve společnosti domácích a přátel.

Vydal sem za služby měsíce prosince 1824: Služce 3 zl. 20 kr., sloužícímu 2 zl. 30 kr., bradýři 2 zl., pospolu 7 zl. 50 kr.

Ty dni koupil sem Streitovu mapu Německých zemí, rozstřiženou na plátně s pouzdrem u Calve 12 zl. 30 kr. Summa [vydání] 20 zl. 20 kr.

2. ledna. Obědoval sem u p. Eberta; byli tam i Tomášek a Marsano. Večer s prof. Müllerem v divadle. Shakespearův »Romeo a Julie« — Bayer a Pistorová — podruhé jímal duši mou hluboce. Operu Mehulovu zčeštěnou zmeškal sem. [Vydal] 1 zl.

3. ledna. Ráno na radnici Staroměstské přepisovány listiny XV^{ho} století. Oběd ponejprv u paní Neumannové s Rittersberkem. Po poledni na radnici v archivu u p. Jebauckého a v registratuře s p. Schützem. Večer na pivě s Würflem a Binderem u mostu. Na snídaní a na večeři dáno 45 kr.

4. ledna. Ráno na radnici Staroměstské. Oběd s p. Dobrovským u hraběte z Šternberka. Mluvil sem tam s knížetem Kinským a poznal jeho zasnoubenou, hrabinku Kolloredovou. U oběda byli mezi jinými knížata Crouy z Nizozemí, kněžna Salmová ɔc. Obědváno od $3^1/_2$—6 hodin. Hrabě z Šternberka dal novoroční honorar 250 zl. a půjčil mi Codex epist. regis Georgii MS. a listy Eneáše Sylvia. Podvečer u Eberta mladého. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

5. ledna. Ráno na radnici. Oběd u paní Neumannové. Po poledni pro bolest očí nemohl sem pracovati. Byl sem u Jungmana, Dessaura, Kronbergra. Vydal sem tohoto dne 60 zl. dluhu za soukno, 2 ševci a sloužícímu, za dva svazky Sollingrova Shakspeara 1 zl. 15., za snídaní a večer za billard u Steinice 55 kr., činí spolu vydání 64 zl. 10 kr.

6. ledna. Před polednem vždy doma. Navštívili mne Ebert, Pausch a Wenzig; poslední četl své přeložení Kollárových básní. Potom přišli Vinařický a Macháček. Po obědě u Jungmanna, večer u Tomáška. Vydal sem za večeři u Steinice 35 kr.

7. ledna. Do poledne ve veřejné bibliotéce hledal a nenašel sem knih potřebných. Po obědě na radnici u p. Schütza, kamž přišed guberniální archivar p. Nádherný oznámil se se mnou. Večer u Jungmana čekaje korrektury jeho literatury české. Pak na divadle s p. Würflem a Binderem, a posléze s nimi ponejprv ve Spessartu až přes půlnoc. Za stravu měsíce prosince i ledna p. Rittersberkovi 48 zl. 57 kr. i p. Neumanové ɔc 20 kr.

8. ledna. Ráno na radnici. Pak s p. Schützem v akademii ku posouzení obrazů od školáků akademie udělaných. Po obědě na radnici. Večer v divadle, v koncertu p. Würfla, znamenitého hudebníka. Vydal sem na domácí stravu a za večeři u Červenky 2 zl. 30 kr Summa [příjmu] 274 zl., [vydání] 139 zl. 50 kr. [Zbývá] 134 zl. 10 kr.

9. ledna. Ráno u mne p. Vinařický. Potom byl sem u Dessaura, vrátiv mu jeho Memoires de Napoléon. Pak u Jungmana, v důležitosti jeho literatury české. Po obědě u paní Schubertové, nemocné; večer u p. Eberta; pak u Steinice, kdež sem za rážkování dal 32 kr. Vinařickému posléze 5 zl., činí 5 zl. 32 kr.

10. ledna. Ráno v národním Museum (Rkp. Peršteinský a Talenberský); pod večer u p. Presla. Večer četl sem biografické zprávy o Robespierrovi (ve Zschokkových Ueberlieferungen zur Geschichte der neuen Zeit, 1822. 1.). Osoblivost jeho tu mistrovně představena, důležitá ke známosti člověka vůbec. V kavírně po obědě 10 kr.

11. ledna. Ráno u sv. Mikuláše při requiem za hudebníka Krále, pak v archivu guberniálním ponejprv u p. Nádherného, příbuzného Kadlíkova, kterýž se mi velmi ochotným ve všem ukazoval. Popoledni u p. Jungmana odevzdal sem některé Sněmy České XV^{ho} století do jeho literatury. Večeře u p. Presla. [Vydáno] 23 kr.

12. ledna. Ráno u Dessaura Marschnerovy kusy slyšel a vybral sem, včera od Berry půjčené; pak ve městském archivu. Koupil sem rys papíru za 7 zl.; za Marschnerovy kusy dal sem 8 zl. 44 kr. Večer ztravil sem ve společnosti u p. Svobody Navarovského spolu s Rittersberkem až do půlnoci. Byli tam i Ebertové, Tomášek, Müller a jich paní, ɔc.

13. ledna. Dopoledne ponejprv v archivu guberniálním; výtahy z majestalií od l. 1527 sl. Oběd u p. Nádherného s Dobrovským, Štěpánkem a j. Dostal sem Helwiga na památku. Se Štěpánkem sem se teprve osobně blíže seznámil. Večer v opeře Paerově Sargino. [Vydání] 1 zl. 25 kr.

14. ledna. Na radnici. Popoledni u Hoška s Binderem a Michalesim, pak u Steinice. Večer u p. Lichtnera, kdež sem p. Talackovi z Ještětic některé zprávy o rodu jeho odevzdal a s baronem Wimmerem starším se oznámil, s nímž whistovav, prohrál sem jednou. Vydání celého dne, i prohrané, činí spolu 52 kr.

15. ledna. Dopoledne doma, přepisování. Oběd o samotě a rozmlouvání dlouhé u paní Neumanové. Ebert a Binder uvedli mne do společnosti u p. rady a prof. Schustra, jehožto dceru, výbornou zpěvkyni, sem slyšel. Večer v divadle, ve Fanisce Cherubiniho. Vydání tamže a knihaři za práci spolu 2 zl. 15 kr. Summa [příjmu] 134 zl. 10 kr., [vydání] 26 zl. 49 kr. [Zbývá] 107 zl. 21 kr.

16. ledna. Psal sem p. Kadlíkovi do Vídně před odchodem jeho do Říma. Oběd u barona Astfelda ve společnosti příjemné i nepříjemné. Večer u Eberta četl sem časopisy. Pak ve divadle fraška bezduchá. [Vydáno] 1 zl. 18 kr. (Korrekturu třetího archu Jungmanovy literatury měl sem.)

17. ledna. V archivu guberniálním. Oběd jak jindy u paní Neumanové. Večer měli sme doma hlučnou společnost. Rittersberkova i Röslerova opera »Le duc burle« prubována. Přítomní: Binder, Michalesi, Svoboda, zpěvci; Králova a Schulzova, zpěvkyně; p. Schütz u partitury. Pak bar. Fellnerova, Dr. Lichtner, paní Neumannová, hrabě Heřán, p. Grimmer ɔc. ɔc. (Kainz, Štěpánek). [Vydáno] 13 kr.

18. ledna. U p. Dobrovského přehlédal sem Durichovy excerpta. Pak k večeru byl sem u prof. Müllera, potom u Ebertů. Dostal sem téhož dne list od otce svého, nevelmi potěšitelného obsahu. Večeřel sem u Steinice. Za list, za snídaní a večeři 1 zl. 10 kr.

19. ledna. V archivu městském dopoledne i odpoledne. Podvečer s Macháčkem nejprv u prof. Jungmanna, potom u Kamsiků. Vydal sem toho dne za 3ᵗⁱ svazek Shakespeara 37 kr., za předešlou domácí stravu 36 kr. a dívce 24 kr., za snídaní 12 kr. Večeři a rážkování u Kamsiků s Macháčkem 45 kr., činí spolu 2 zl. 34 kr.

20. ledna. V archivu guberniálním. Oběd u p. Nádherného. Večer až do 9ᵗⁱ hodin u barona Astfelda, kdežto byli i p. Buček a na slovo vzatý homöopath Marenzeller. Podal i četl sem tam charakteristiku Robespierra, v Zschokkově časopisu. Za snídaní u Steinice dal sem 13 kr.

21. ledna. V archivu městském. Po obědě u Dessaura. K večeru v akademii v sálu redutním, kdežto náš Slavík své první hudební dílo s pochvalou hrál. Binder zpíval Adelaidu. Paní von der Klogen deklamovala básně. Večer byl sem s Rittersberkem u Dr. Lichtnera; důležité zprávy o věku cís. Františka. Za snídaní a za vchod do reduty 3 zl. 16 kr.

22. ledna. V archivu městském; pak o poledni u hraběte z Šternberka. Večer u p. Eberta. V katalogu knihovny Fürstenberské našel sem toužebně hledané Kollarovy Analecta Monumm. Vindob. Byli tam u večeře Tomášek, Svoboda i Müller s ženami svými. [Vydal] 12 kr. Summa 107 zl. 21 kr. [Vydáno] 8 zl. 56 kr. [Zbývá] 98 zl. 25 kr.

23. ledna. Doma snídaní u Rittersberka. Četl sem jeho spisy v archivu. Po obědě u p. Schütze v hudbě. Večer byl sem v divadle, kdež Alína česká ponejprvé hrána. Nelíbilo se mi tam publikum ani v tom co chválilo, ani v tom co nechválilo. Po divadle šel sem k večeři ku Kamsikům, kamž i Macháček přišel. [Vydáno] 1 zl. 26 kr.

24. ledna. Ráno u Ebertů, pak u p. Dobrovského. Po obědě doma. Ebert mladý přišed, uvedl mne opět ku prof. Schustrovi. Dlouhé příjemné vyražení bylo mi obcování s domácími pannami a vznikající láskou Ebertovou k Luise. Poznal sem tam hraběte Lažanského mladého. Večeře u Steinice 49 kr.

25. ledna. Ráno v archivu městském. Potom s p. Schützem u p. Berglera, direktora akademie, kdež sem výtečný obraz od Annibala Carracciho spatřil. Odtud sešel sem do veřejné knihovny a vypisoval z kroniky Haselbachovy. Večer v opeře Spohrově ve Faustu 1 zl.; pak s Rittersberkem u Červenky. Vydal sem ševci (3 zl.), snídaní a večeři 3 zl. 41 kr.

26. ledna. Ráno u Ebertů. Pak ve Fürstenberské knihovně našed Kollárovy Analecta, zůstal sem u Ebertů přes oběd až do večera. Potom u Tomáška, a se Svobodou ve studené lázni. Sníd. a večeře 31 kr.

27. ledna. V archivu guberniálním, Černínské věci atd. Oběd u p. Nádherného, archivara guberniálního. Večer u prof. Jungmanna, pak u Presla, potom u kupce Schuberta a paní jeho. Večeřel sem doma od paní Neumanové. Za svíce, snídaní a pivo spolu 1 zl. 20 kr.

28. ledna. Ráno v guberniálním archivu, Cerniniana. Po obědě v archivu městském, kdež mi dva nové folianty přehlednouti dali. Večer u Dra. Lichtnera whistoval sem s p. Talackou a Rittersberkem. Snídaní a káva po obědě 23 kr.

29. ledna. Ráno korrektura Jungmanovy literatury. Černínské rodopisné zbírky v guberniálním archivu. Po obědě navštívil mne Turinský, do Prahy na dva dni přišlý. Večer byl sem u p. Eberta ve veselé společnosti. Za snídaní 13 kr.

30. ledna. Dopoledne doma, Černínský rodopis. Po obědě navštěvoval sem Schuberta, Ahsbasovy, paní Fiedlerovou, kdež i matka její, stará paní Přibislavská. Večer byl sem u barona Astfelda.

31. ledna. Ráno v guberniálním archivu. Po obědě dal sem paní Neumanové kommissí koupiti mně šátků. (20 zl.) Potom v archivu městském. Večer u p. Kohouta a u Ebertů. Pak ve divadle, v ženichu Mexikánském Claurenově 1 zl. 35 kr.

Únor 1825.

1. února. Ráno v bibliotéce knížete z Lobkovic. O poledni u hraběte Šternberka. Dostal sem list od hraběte Stollberga mladého z Budějovic. Oběd u prof. Svobody Navarovského. Večer u p. radního Schütza ve společnosti hudebné výtečné. (Bradýři 2 zl.) [Vydáno] 2 zl. 16 kr.

2. února. Ráno doma v Černínském rodopisu. Potom u Ebertů, také obědem. Popoledni v divadle, kdež Lazebník Sevillský Macháčkův ponejprvé hrán se všeobecnou pochvalou. Potom u paní Neumanové, strojivší se

s dcerou do bálu. Platil sem za sáh dříví 6 zl. 15 kr., za stravu měsíce února 28 zl. a 1 zl., činí spolu 36 zl. 28 kr.

3. **února**. Dopoledne ponejprv u desk zemských, kam mne dnes uved archivar Nádherný. Oběd u p. Nádherného spolu s p. Dobrovským a Štěpánkem. Večer u paní Neumanové, u Jungmana; potom u barona Astfelda, kdež sem poznal mladého hraběte Harracha, svata krále Pruského; hrabě Vratislav. Sloužícímu $2^1/_2$ zl., dívce $3^1/_3$ zl. = 6 zl. 3 kr.

4. **února**. Dopoledne u desk zemských. Po obědě u Šubertů. K večeru s Ebertem mladým u cís. rady prof. Schustra, u postele nemocné Luisy; potom doprovodil sem Eberta ve větrné bouři na Malou stranu. Za snídaní a za večeři spolu 36 kr.

5. **února**. Dopoledne u desk zemských a v guberniálním archivu v Černínském rodopisu. Večer navštívil sem nemocného doktora Lichtnera; pak ve společnosti u Ebertů až k půlnoci. Snídaní a dárky 26 kr.

6. **února**. Dopol. byl sem i u desk zemských i u hraběte Šternberka za příčinou Černínů; pak u prof. Müllera. Oběd u bar. Astfelda, kdež i hrabě Berchtold a Vratislav byli. Večer u p. Fiedlerové, Neumanové; u Dr. Lichtnera nemocného a posléze u Preslů, kdež i hrabě Berchtold. Snídaní a dárky 24 kr.

7. **února**. Dopoledne u desk zemských. U oběda dostal sem od paní Neumanové z Meissenthalu šátky na krk. — 15 zl. 30 kr. — Večer v koncertu u Dessaura, kdež mezi jinými znamenitě hráli Dessauer na fortepiano (3tí concert Moschelesův), pak prof. Pixis a oba Bartakové na houslech. Snídaní 16 kr.

8. **února**. Dopol. u desk zemských. Po obědě v archivu městském u p. Schütza; potom u Šubertů, u Dr. Lichtnera. Večeře u Steinice. Schubert vrátil mi 10 zl. předplátky u Bartha za čtení. — 10 zl. přijato. [Vydáno] 45 kr.

9. **února**. Ráno u Dessaura a posléze u desk zemských, kdež sem Horáčkovi za obsluhy pět dvacitníků daroval. Večer u Jungmana a u p. Fiedlerové. Večeře doma. [Vydáno] 4 zl. 26 kr.

10. **února**. Ráno v guberniálním archivu. Oběd doma s Rittersberkem nemocným. Večer u p. Neumanové, potom s Macháčkem. Doprovodiv p. Neumanovou, sešel sem se s Ebertem večer. [Vydáno] 13 kr.

11. **února**. Ráno u p. Tomáška; potom v guberniálním archivu. Oběd doma s Rittersberkem. Navštívení u Neumanové. Večer byl sem u Dra. Lichtnera s p. Talackem z Ještětic. [Vydal] 13 kr.

12. **února**. Ráno u Steinice díval sem se slavnému pojezdu vojska v den narození císaře; i rážkoval sem také. Potom přes oběd u Ebertů v zaměstnání; večer doma. Navštívení od p. Neumanové. Dnes ráno dostal sem list a dárky masopustní od hraběnky Vratislavovny z Janovic, a psal odpověd. Poselkyni 50 kr. — [Vydal sem] 1 zl. 15 kr.

13. **února**. Dopoledne doma Černínský rodopis. Navštívení u p. Ahsbasa okřívajícího. Oběd zase u p. Neumanové. U p. Jungmana. Práce do-

mácí. U Hoška mluvil sem s p. Georges, Pařížským knihkupcem. Večer s Rittersberkem u barona Astfelda. [Vydáno] 10 kr.

14. února. Dopol. doma v Černínech. Po obědě u Hoška s p. Georges a p. Würflem. Potom doma. Večer v divadle ve Štěpánkově »Čechu a Němci,« frašce se mnohými obecně komickými rázy, jakož i ploskostmi, dramaticky dosti dobře se zapletající. Potom ještě s Macháčkem a Slavíkem ve studené lázni. [Vydáno] 1 zl. 40 kr.

15. února. Dopol. v gubernialním archivu a u p. Dobrovského; oběd u p. Nádherného s řezbářem Malinským starým. Večer v poslední masopustní redutě, kamž sem p. Neumanovou se dcerou její vedl. Byli tam známí moji zvláštní: Ebert, p. Schuster s rodinou svou, baron Sterndahl, Ella Sterndahlova, Georges, Talacko, p. Schütz, Štěpánek, Kronberger, baron Escherich, Weber ɔc. [Vydal] 6 zl. 43 kr.

16. února. Dopol. vyhotoviv tabelly rodopisné Černínské, odevzdal sem je hraběti Šternberkovi ku poslání do Vídně. Večer byl sem s Ebertem u prof. Schustra. Z národního Museum dostal sem dnes Acta Hussitica MS. a z knihovny Lobkovské Opera Hussi, ɔc. 1715. Vol. 1um. [Vydal] 1 zl. 6 kr.

17. února. Onedůživěv minulý den katarrhem, zůstal sem doma, a však pro bolení hlavy nic sem dělati nemohl. U oběda byl sem přece u p. Neumanové ke své škodě. Den zahálivý, nepříjemný. U Dessaura rážkoval sem s domácí slečnou. [Vydáno] 45 kr.

18. února. Doma celý den pro nemoc. Psal sem hraběti Černínovi do Vídně z strany rodopisu. Pan Tomášek navštívil mne v poledne. Oběd doma z Rittersberkem. Četl sem mezi jinými o missionářích ve Francii. (Zschokke, Ueberlief. 1823.) [Vydal] 36 kr.

19. února. Celý den doma pro nemoc. Psal sem paní Zerdahely a p. Vyrožilovi do Uher. Popoledni navštívil mne Dr. Lichtner, jakožto nemocného; večer přišel mladý Dessauer a přinesl mi Mémoires de Napoléon par Gourgaud et Montholon, 4 díly. Klavírováno. [Vydáno] 48 kr.

20. února. Dopoledne doma. Po obědě navštívil sem paní Šubertovou, pana Talacko, jehož sem doma nenašel, potom paní Fiedlerovou, a posléz barona Astfelda, kdež sem mezi jinými opět s mladým hrabětem Harrachem (svatem krále Pruského) mluvil. [Vydáno] 26 kr.

21. února. Ráno doma, pak u Šteinice, potom u p. Nádherného v guberniálním archivu, kdež sem dnes jen Český schematismus na rok 1825. četl. Večer navštívil mne p. Dessauer a hrál mi symfonie Mozartovy na klavír. (O polednách u p. Tomáška.) [Vydal] 13 kr.

22. února. Ráno v guberniálním archivu a u hraběte Šternberka, za příčinou Černínů. Vydal sem dnes na sáh dříví 6 zl. Večer u p. Jungmana četl sem list Šafaříkův, a potom u Dessaura. [Vydáno] 6 zl. 18 kr.

23. února. Dopoledne u prof. Jungmana v historii literatury české od l. 1526—1620 pro Eichhorna. Pod večer u p. Šuberta, potom v divadle s Ebertem, jejž sem i s Schustrovou rodinou sprovázel. [Vydáno] 1 zl. 35 kr.

24. února. Dopol. doma, spořádaje zprávy o Vchynských. O polednách šel sem ku knížeti Kinskému, a nenašed jej doma, ku p. Štěpánkovi, v důležitosti »Don Juana« Macháčkova i jeho. Po poledni hledal a nenašel sem p. Breiského; pak navštívil sem paní Přibislavskou a Dessaura. [Vydáno 16 kr.

25. února. Ráno byl sem poprvé u mladého knížete Kinského, který mi rodopis svůj poroučel, osvědčuje se k veliké za to vděčnosti. O polednách navštívili mne pp. Nádherný a Štěpánek. Pracoval sem doma. Večer u Dr. Lichtnera. Za svíčky ɔc. 58 kr.

26. února. Ráno v guberniálním archivu Černíny. Oběd u p. Nádherného. Potom u Ebertů, kdež sem ponejprv Grillparzerova Ottokara četl; pak u Tomáška, a večer zase u Ebertů i s Rittersberkem. Snídaní a krejčímu 1 zl. 13 kr.

27. února. Ráno četl sem Hormayerovu chválu Ottokara Grillparzerova. Dessauer u mne. S ním a s Ebertem u Bindera, potom u panny Schustrové. Ebert u mne. Po obědě doma. Večer u barona Astfelda, s hrabětem Vratislavem, ɔc. [Vydal] 12 kr.

28. února. Ráno u Šteinice a v guberniálním archivu; pak u hraběte Šternberka. (Poručil mi přihotovení českého dílu Scriptores rerum bohemicarum pro učenou společnost.) Oběd u bar. Astfelda s hrab. Berchtoldem, Vratislavem a Rittersberkem. Večer u Fiedlerů (u Lidmily Brožové), u Kronbergra a posléz u Dessaura. [Vydáno] 30 kr.

Březen 1825.

1. března. V guberniálním archivu, Černíny; v guberniálním stavení hledaje p. Talacko, mluvil sem s p. Krtičkou z Jádnu. Po obědě koupil a četl sem Balbini Dissertatio apologetica pro lingua slavica. Večer byl sem u rytíře Talacka z Ještětic, gubern. raddy, ponejprv. (3 #) = (34 zl. 30 kr.) [přijato; vydáno] 43 kr.

2. března. Ráno u desk zemských. Pan Limbek z Lilienau ukázal mi Wunšwicovu rodopisnou sbírku. Počal sem výtahy z Nro. 1. modrého. Večer u Dra. Lichtnera, kterýž mi o hraběcí Althanské důležitosti se svěřil. Potom u prof. Presla s hrabětem Berchtoldem, u večeře u Hrozna. Vydal sem p. Neumanové [za] stravu napřed 10 zl., sloužícímu 2 zl. 30 kr. snídaní a večeře 13 zl. 45 kr.

3. března. U Šteinice; u desk zemských, Nro. 2—4. modré. Po obědě prof. Jungman u mne s 8ᵐʸᵐ archem své historie literatury české; s nímž sem ke Straširypkovi šel. Večer u nemocného Rittersberka doma s paní Neumanovou tarokovav vyhrál sem 3 zl. Bradýři dal sem 2 zl., za mýdlo 12 kr. Snídaní ɔc. 2 zl. 35 kr.

4. března. Ráno navštívili mne dva premonstráti Strahovští, (p. Boušek, bibliotekář Roudnický); potom u desk zemských (Nro. 5. 6.) s p. Limbe-

kem mnoho mluvil sem o dějinách českých. Oběd doma s Rittersberkem nemocným. Sternbergiana. Večer u Lichtnera; a potom doma tarokovav s pp. Schützy, vyhrál sem 1 zl. — [Vydal] 12 kr.

5. **března**. Ráno včasně u desk zemských až do $1^1/_2$ hod. s poledne, obíraje se Wunschwitzovou sbírkou o Vchynském rodu. Po obědě doma; večer u Šteinice a pak u Ebertů ve společnosti obyčejné. [Vydal] sem 13 kr.

6. **března**. Ráno jda ke hrab. Šternberkovi, potkal sem bradýře Třebonského. Hrabě Šternberk odevzdal mi list od hraběte Eugenia Černína. Mnoho mluveno mezi námi. Potom byl sem u desk zemských. Oběd u Ebertů. Popolední s Ebertem u Schustrů; pak sám u p. Fiedlerové. List tohoto dne od pana Vyrožila z Uher. Dárek bradýři a strava 2 zl. 16 kr.

7. **března**. Ráno u Dessaura, pak u desk zemských. Večer opět u Dessaura, potom s ním u Černého koně u dvou Maďarů jemu od kupců Vídeňských poručených, p. Eleka, zemana z Miškovce, vínem kupčícího, a Dr. Szilágyiho, jeho průvodce a tlumočníka, na cestě do Lipska, ɔc. Večeřev s nimi, mluvil sem mnoho o Uhřích i o Čechách. Sloužící platu dal sem ɔc. 3 zl. 30 kr. [Jiné vydání] 24 kr.

8. **března**. Ráno včasně u Šteinice, u Eberta; práce o Althany a Kinské u desk zemských. O polední u Dra. Lichtnera. Po obědě prof. Jungman u mne. Šel sem na procházku s Dessaurem. Pod večer u prof. Jungmana. Večer v divadle v opeře Triebenserově »Divoký lovec«. Odtud šel sem s Tomáškem a jeho paní. [Vydal sem] 1 zl. 25 kr.

9. **března**. U desk zemských až přes poledne. Zmeškal sem oběd. Po obědě p. Breiský u mne. Potom na procházku s Dessaurem. Navštívil sem paní Schubertovou a její sestru; potom barona Astfelda. Večeře doma. [Vydáno] 20 kr.

10. **března**. Ráno včasně u Eberta i u p. Dobrovského; potom u desk zemských. Oběd u p. Neumanové (poslední.) Pod večer v koncertu velikém u hraběte Vrtby. Večer u p. Fiedlerové; Lidmila Brožová milostná zpívala mi a zavázala mne k témuž na budoucnost. Snídaní a večeře 48 kr.

11. **března**. U desk zemských. Oběd v Lázní. Popoledni u Ebertů v kanceláři knížete z Fürstenberka v Kollar. Monum. II. Dostal sem dnes list od otce svého. Večer byl sem u Dr. Lichtnera jak obyčejně v pátek. Hraje whist s ním a pp. Talackem a Rittersberkem, vyhrál sem 18 kr. [Vydal] 1 zl. 30 kr.

12. **března**. V guberniálním archivu o Černíny. Oběd u p. Nádherného; hádky s p. Jelenem, přepjatým horlivcem. Přišel tam i p. Dobrovský. Pod večer u Lidmily Brožové ve zpěvu a j. Večer u Ebertů, kdež sem Karlovi Egonovi, mladému příteli, také v citech svých se zjevoval. [Vydáno] 46 kr.

13. **března**. Doma snídaní s Rittersberkem; potom s ním u Dessaura. Oběd u Hroznu. Procházka po obědě po valech. Navštívil sem p. Ahsbahsa, p. Neumanovou, rodinu Schustrovou; pod večer p. Talacko v dověrném

rozmlouvání o svém osudu. Večer u prof. Presla s p. Vaňkem. [Vydal] 1 zl. 36 kr.

14. **března**. U desk zemských. Oběd u Ebertů. Popoledni v kanceláři Fürstenberské, v Kollar. Anal. Monum. Večer u p. Tomáška, hudebníka. [Vydal] 54 kr.

15. **března**. U desk zemských a v guberniálním archivu. Oběd v Lázní. Koupil sem Kreibichovu mapu kraje Kouřimského. Po obědě u Dessaura musikálie; tolikéž u barona Astfelda. Pod večer až do osmé hodiny u Lidmily Brožové a tety její ve zpěvu. Vydání celodenní 2 zl. 42 kr.

16. **března**. U desk zemských. Oběd u barona Astfelda s hrabětem Vratislavem. Popoledni psal sem otci svému do Hodslavic. K večeru byl sem u Lidmily Brožové, kamž i p. Sacher přišel a zpěv náš rušil i opět vzbuzoval. [Vydáno] 22 kr.

17. **března**. U desk zemských až přes poledne. Oběd v domu Červeném. Popolední doma. Potom ve vzácném koncertu u hraběte z Vrtby; s hrabětem Kašparem Šternberkem mluvil sem o Jonasových minerálich. Večer u Šubertů a u paní Neumanové. Za oběd 53 kr. a j. = 1 zl. 24 kr.

18. **března**. U desk zemských. Oběd u Ebertů. Popoledni byl sem na Strahově v kázání P. Oppelta. Večer u Jungmanna ke jmeninám, i s p. Preslem, Svobodou Navarovským a Čelakovským. Potom jak obyčejně u Dr. Lichtnera, kdež sem nový utěšený obraz Kadlíkův spatřil. [Vydal] 15 kr.

19. **března**. Ráno u přátel Josefů, p. Schütza, mladého Dessaura a p. Dobrovského. Potom u desk zemských. Oběd u p. Nádherného, archivara, s p. Dobrovským, Štěpánkem, protomedikem Nádherným, Malinským a j. Pod večer byl sem u prof. Schustra v rodině jeho s hrabětem Lažanským. Večer u Ebertů. [Přijal] 5 zl.

20. **března**. Ráno doma; p. Vinařický u mne. Potom u Lidmily Brožové, dnes velmi jemné. O poledni ve výstavě zdejší umělecké s malíři zdejšími. Kadlíkova madonna s Jesulátkem; můj portret. Procházka mostem. Navštívení p. Šubertové nemocné. Oběd v Červeném domě. Popoledni u p. Tomáška; v divadle českém, královně Jolantě; u Luisy, p. Schustrové s Ebertem. Posléz u p. Jungmanna nemocného. [Vydal] 2 zl. 28 kr.

21. **března**. U desk zemských. Oběd v Lázni. Popoledni u paní Fiedlerové pro musikálie; nemoc nebezpečná paní Schubertové. Psal sem p. Vyrožilovi do Prešpurka, a poslal zápis svůj paní Csúzy. Večer byl sem u Dessaura. Tomáškovy písně. [Vydal] 1 zl. 25 kr.

22. **března**. U desk zemských. Oběd v Červeném domě. U p. Fiedlerové. K večeru byl sem ve skvostné společnosti u prof. Schustra s Ebertem, Tomáškem i jeho paní, p. Wolframem, purkmistrem Teplickým hudebným, Binderem, paní z Lemelsfeldu ɔc. [Vydáno] 1 zl. 20 kr.

23. **března**. U desk zemských; potom ve valném sebrání společnosti národního Museum. Oznámil sem se tu s mladým hrabětem Kolovratem, horlivým vlastencem, a mladším knížetem z Lobkovic, ɔc. Oběd u Ebertů.

K večeru u paní Schubertové těžce nemocné se sestrami jejími (Lidmilou) a matkou. Pak u p. Fiedlerové večer. Snídaní, svíčky a večeře 1 zl. 18 kr.

24. **března.** U desk zemských. Oběd v Červ. domě. Pod večer v koncertu u hraběte z Vrtby ve vzácné společnosti posledníkráte. Potom u nemocné paní Schubertové se sestrami jejími. Pak v nové opeře Alfredu p. Wolframa, purkmistra Teplického, jehož sem ty dni poznal. (P. Pixisovi 5 zl. w. w. [Přijal] 11 zl. 30 kr. [Vydal] 5 zl. + 2 zl. 24 kr.

25. **března.** Dopoledne ve Fürstenberské kanceláři. Oběd u Ebertů. Popoledni doma u Rittersberka ve spolku; potom u p. Fiedlerové neveselé tušení; Sacher a Krátký; pak u prof. Jungmanna; potom u nemocné Schubertové, kdež opět Sacher. Posléze u Dr. Lichtnera s p. Talackou a Rittersberkem. Noc nepokojná.

26. **března.** Ráno včasně procházka za valy městské; u Schuberta. U desk zemských. Oběd v Červeném domě s Rittersberkem a hrabětem Kolovratem mladým. Popoledni procházka a dověrné vyznání s Dessaurem. Večer ve společnosti u Ebertů. [Vydal sem] 1 zl. 36 kr.

27. **března.** Ráno v kostele, u prof. Jungmanna, a j. Jda k nemocné Schubertové, potkal a provodil sem Lidmilu. Byl sem u p. Ahsbahsa, u Luisy Schustrové; pohřeb slavný vojenský. Oběd u Eberta, zoufánlivého nad láskou Luisy. Popoledni u Astfeldů, večer v divadle městském. [Vydal sem] 1 zl. 32 kr.

28. **března.** Ráno v guberniálním archivu. Mladý hrabě Jan z Kolovrat navštívil mne dnes poprvé, velmi laskavě se ke mně maje. Mluveno obšírně o Čechách, o dějinách a dějopiscích našich, i o mé zbírce a mých oučelích. Oběd doma. Popoledni u p. Breiského. Podvečer u paní Fiedlerové (paní Prechlerovy z Troskovic). Večer zprovázeje Lidmilu k sestře nemocné, vyznal sem se jí. Bůh rač mně milostiv býti! Strach i naděje jsou mým podílem. [Vydání] 1 zl. 26 kr.

29. **března.** U desk zemských. Oběd v Červeném domě. Popoledni koupil sem sobě 2 vesty za 8 + 3½ zl., rukavičky za 2 zl., 2 přípravy na krk za 1 zl. 18 kr., dostav včera večer od Rittersberka 5 dukátů. Byl sem při ohni v Praze, u Schuberta, u Lidmily (k své beznadějnosti), večer u hraběte Šternberka dlouho mluvili sme o jeho študiech mincí českých a o mých študiech. [Přijal] 57 zl. 30 kr. [Vydal] 14 zl. 48 kr. a 1 zl. 40 kr.

30. **března.** U desk zemských. Oběd v Červeném domě. Popoledni s mladým Dessaurem šel sem sprovázeje ho k lékaři otce jeho. U Schuberta. Potom ještě šel sem pracovat do guberniálního archivu. Večer u prof. Jungmana, a procházkou na příkopech v měsíčku. [Vydal] 1 zl. 6 kr.

31. **března.** V guberniálním archivu a u desk zemských. Oběd s prof. Millaurem a s Rittersberkem v Červeném domě. Popoledni práce doma. Mladý Jungmann u mne. Večer procházka na příkopech. [Vydáno] 1 zl. 30 kr.

(Našel sem dnes insignie řádu ruského sv. Jiří nedaleko mostu.)

Duben 1825.

1. **dubna.** Ráno u Eberta.; u hraběte Šternberka a p. Dobrovského za příčinou Černínů. Drobných potřeb u švadleny koupil sem si za 5 zl. 21 kr. S Dessaurem a Macháčkem o musikálie. U Schubertové nemocné. Večer u Šteinice 1 zl. 45 kr. Za napravení hodinek dal sem 2 zl.

2. **dubna.** U desk zemských. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma v Černínském rodopisu. Večer u Ebertů ve hlučné společnosti, kdež Tomášek mistrovně fantasoval na klavíru. Byli tam mezi jinými p. Gruss malíř, Müller, Svoboda, Beer, Stark, p. Železný z Nových Hradů ɔc. [Vydáno] 1 zl. 15 kr.

3. **dubna.** Ráno u Schubertové okřívající; u Lidmily Brožové na přátelském smíření a osvědčení obapolné vážnosti. U prof. Presla; barona Astfelda za příčinou rodiny hraběte Vratislava, tam jsoucí; u Dra. Kaliny z Jätenšteina. Oběd u Ebertů. Po obědě s Ebertem mladým u Luisy Schustrové; večer šel sem s matkou její do Schneidrovy kantaty »Die Sündfluth«. — (Dnes ráno starý Dessauer umřel.) Za boty 11 zl. 30 kr. Bradýři 2 zl. 5 kr.

Dne 4. Aprilis ráno byl u mne p. Ochsenbauer, vrchní Smečanský, žádaje mne od hraběte z Clam-Martinic o rodopis starožitných pánů z Martinic. Včera večer dověděv se o smrti starého Dessaura, šel sem ráno k synu jeho do domu Dra. Schwaba, a obětoval se jemu celý den; u oběda byl sem u prof. Jungmanna s Plzenským Sedláčkem. Operu »Lazebníka Sevillského« zmeškal sem pro Dessaura. Na chvíli byv u barona Astfelda, promluvil sem s Vratislavy. Ostatně den a noc následující strávil sem u Dessaura. Dívce měsíc napřed 3 zl., sloužícímu 2 zl. 30 kr., snídaní 12 kr.

5. **dubna.** Ráno s Dessaurem v domě jeho až do poledne; o poledni sprovodiv jej k Dru. Schwabe, stavil sem se potom u Schubertů. Oběd v domě Dessaurově. Při pohřbu otce jeho bylo mi opatrování celého domu svěřeno. Večer na chvíli byl sem u staré paní Přibislavské, u Schubertů, kdež Lidmila i p. Sacher byli; potom u Dessaura (Dr. Schwabe) a Šteinice k večeři. [Vydal] 48 kr.

6. **dubna.** Ráno u Dessaura a na chvíli u desk zemských, posledníkráte v důležitosti Černínů. Oběd v Červeném domě. Popoledni byl sem s Dessaurem. Večer u barona Astfelda ve hlučné společnosti rodu jeho, Vratislavů, Sterndahlů a Hennetů ɔc. [Vydáno] 1 zl. 38 kr.

7. **dubna.** Doma pracoval sem v rodopisu Černínském. O poledni ve příjemném počasí šel sem procházkou s Dessaurem. Oběd u barona Astfelda s hrabaty Vratislavy, Berchtoldem, Dr. Preslem ɔc. Večer dlouhou chvílí byl sem u Dessaurových sester, rozmlouvaje o pravdách náboženských. [Vydáno] 1 zl. 26 kr.

8 **dubna.** Celý den obíral sem se doma s Černíny. O polednách šel sem procházkou s Dessaurem a Wienerem. Večer opět na chvíli byl sem

u Dessaura, pak u Kronbergra, knihkupce, a k večeři v Červeném domě. Koupil sem dnes perořízek za 2 zl. a péra psací za 24 kr. [Vydal] 2 zl. 24 kr. a 1 zl. 36 kr.

9. **dubna**. Pracoval sem celý den doma v Černínském rodopisu. O polednách šel sem na procházku s Dessaurem. Večer byl sem v divadle, v Mozartově »Don Juanu« českém, od Štěpánka ne tak zdařile (jako od Macháčka) přeloženém, ale výborně zpívaném od p. Podhorského a Jelena a panen Kometové, Králové a Šulcové. [Vydáno] 2 zl. 10 kr.

10. **dubna**. Ráno u Dessaura; potom ve výstavě Pražské děl uměleckých tohoto léta, kdež rozmlouvání s malířem Grussem velmi příjemné mi bylo. Potom procházel sem se po městě s Macháčkem a Vinařickým, a šel k hraběti Šternberkovi. Oběd u Ebertů. Popoledni byl sem u paní Fiedlerové, u Astfeldů, a večer u prof. Schustra s Ebertem ɔc. (List od bratra Andresa.) [Vydal] 1 zl. 18 kr.

11. **dubna**. Doma pracoval sem v Černínech. O poledni procházkou v důvěrných rozmluvách o charakteřích lidských s Dessaurem, i o charakteru mém. Popoledni opět doma. Večer procházkou šel sem za bránu s Jungmanem a jeho celou rodinou; potom ještě u Dessaura. (Dnes přede dvěma léty byl sem přijel ponejprv do Prahy.) [Vydáno] 1 zl. 24 kr.

12. **dubna**. Ráno doma a potom v exequiích za starého Dessaura u sv. Jiljí. Prof. Jungmann byl u mne se smutným listem od nešťastného Šafaříka, an bez viny, jen pro své protestantství, rozkazem vlády zemské direktorství v Novosadě zbaven jest. Potom byl sem u Dobrovského a p. Nádherného. Večer na chvíli u Schubertové nemocné, pak u Dessaura. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

13. **dubna**. Celý den v nevlídném počasí doma v rodopisu Černínském. Oběd v Červeném domě. Popoledni navštívil sem p. Tomáška, hudebníka, ku potěšení svému. Večer byl sem u Dessaura neduživého tělem i citem po smrti otce jeho. (Za topení platil sem 2 zl.) [Vydal sem] 1 zl. 24 kr. [Přijal] 15 zl.

14. **dubna**. Doma pracoval sem celý den v Černínech. Před obědem navštívil sem p. Fiedlerovou a Lidmilu dnes nejemnou. Po obědě na chvíli u Šteinice s prof. Svobodou Navarovským. Večer strávil sem ve příjemné ač dosti hlučné společnosti u barona Astfelda s mladými Vratislavnami, Ellou ɔc ɔc. [Vydáno] 1 zl. 28 kr.

15. **dubna**. Doma celý den ve práci. O polednách s Dessaurem na procházce, jemuž sem Zschokkova Alamontada zjednal. Oběd v Červeném domě. Po obědě prof. Jungmann u mne četl rodopis Černínský. Večer nejprv u Dessaura, potom u Dr. Lichtnera, nedávno z Vídně přišlého, ve společnosti. Dověděl sem se tu o Kadlíkovu příjezdu do Říma (22. února). [Vydal sem] 1 zl. 4 kr.

16. **dubna**. Doma poslední den v Černínech. Přitom ráno byl sem u knížete Kinského s materiáliemi k rodopisu jeho. O poledni navštívil mne starý mistr Dobrovský, jemuž sem Černíny své ukázal a četl. Oběd u p. Nád-

herního. Popoledni psal sem hraběti Černínovi do Vídně, a tím diližansí dnes již zmeškal. Večer u Dessaura, pak u Ebertů. [Vydal sem] 36 kr.

17. **dubna**. Ráno navštívil sem prof. Presla; pak Dessaura, s nímž sem na procházku vyšel. O poledni byv u hraběte Šternberka, mluvil sem mnoho s knížetem Augustem z Lobkovic, jenž se mi obětoval vzíti mé spisy Černínské do Vídně. Oběd u Ebertů. Potom u Tomáška, kdež učedlník jeho Kollin svou první komposicí ve společnosti chvalně přednesl. Pak s Ebertem u Schustrů, a posléz až do noci u barona Astfelda ve společnosti (Leopold Eug. Měchura). [Vydal] 48 kr.

18. **dubna**. Dopoledne byl sem v bibliotece veřejné, čta Pezii Scriptores rerum Austriacarum. Potom u Dessaura. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma. Večer u prof. Jungmanna, potom až do noci u barona Astfelda v dověrných rozmluvách zvláště s ním a s Lidmilou hraběnkou Vratislavnou, jejíž novou pěstounku sem tu spatřil. Vydal 1 zl. 15 kr.

19. **dubna**. Ráno u Macháčka pro musikálie své, pak doma. O poledni byl sem u Schubertové nemocné, pak u Dr. Lichtnera v důležitosti Althanské. Oběd v Červeném domě. Potom s Ligaunem u hraběte Šternberka, kdež i p. Dobrovský byl. Pak u p. Hanky v Museum. Potom s Ebertem procházka. Posléz u p. Schütza, radního, a Dessaura. [Vydal] 1 zl. 20 kr.

20. **dubna**. Doma pracoval sem ve dne, čta svou krasovědu ɔc. O poledni s Dessaurem. Po obědě v kavírně s p. Svobodou, a u paní Tomáškové. Večer u Dessaura, s jehož svatem p. Mayerem, kupcem z Vídně, mnoho sem o historii krále Přemysla Ottokara a tragédii Grillparzerově rozmlouval. [Přijal] 20 zl., [vydal] 1 zl. 12 kr.

21. **dubna**. Ráno doma. Potom k obědu u Ebertů. Popoledni doprovodil mne Ebert a uvedl ponejprv u mladého Měchury. Navštívil sem paní Neumannovou, a večer Schubertovou nemocnou. Posléze byl sem u barona Astfelda ve společnosti. [Vydáno] 45 kr.

22. **dubna**. Ráno u p. Dobrovského mluvil sem o příhodě včerejší (krádeži) v Museum. Potom byl sem u Eberta a Šteinice. Oběd s Marsanem ve studené lázni. Popoledni přišel ke mně Ebert ztrápený zpronevěřilostí Luisy jemu dnes ohlášenou. S ním sem tedy u sebe, pak ve zahradě Fürstenberské a v jeho domě ostatní čas pobyl. [Vydal] za boty 2 zl. 30 kr. a 1 zl. 12 kr.

23. **dubna**. Ráno u Eberta, jehož list sem prof. Schustrovi zanesl. Pak navštívil sem Schubertovou, a p. Ahsbasa ke jmeninám jeho. Obědoval sem u barona Astfelda, jenž mne požádal o popis jeho zámku Troje. Navštívil sem potom p. Tomáška a pak Eberta, u něhož sem ve společnosti pobyl až do noci. Švadleně za 2 kusy prádla 2 zl. 50 kr., pak 18 kr.

24. **dubna**. Ráno vyšel sem ve krásném počasí za koňskou bránu. Pak jda na Malou stranu mluvil sem s p. Vaňkem, navštívil sem p. Brožovského a barona Astfelda Malostranského ponejprv, jehož sbírku starožitnýcu památností sem ohlédal. Oběd u Ebertů, po němž sem s Ebertem šel procházkou, Smíchovem až blíže k Chuchlím, pak přeplavivše se přes Vltavu

do Podolí, a odtud opět Vltavou až do Smíchova. Večer u prof. Jungmanna. [Vydáno] 35 kr.

25. dubna. O desíti hodinách byl sem v exequiích slavných za mladou hrabinku Gyulai u sv. Jakuba, kdež sem opět Mozartovo requiem slyšel. Odtud šel sem k Lidmile Brožovic; pak k hraběti Šternberkovi, kdež i direktor Bergler byl. Oběd u barona Astfelda, kamž potom paní Woltmannová přišla ɔc. Na to byl u mne doma baron Escherich. Večer ztrávil sem u Eberta. [Vydáno] 54 kr.

26. dubna. Den celý pracoval sem doma v opravování a v opisování první své knihy o krasovědě. Oběd v Červeném domě. Popoledni loučil sem se s Dessaurovými sestrami do Vídně se s p. Mayerem ubírajícími. Večer s Ebertem ve Fürstenberské zahradě ve společnosti panen, jeho příbuzných. [Vydal sem] 1 zl. 32 kr.

27. dubna. Ráno ve příjemném počasí užíval sem létos ponejprv koupele na ostrově barvířském. 1 zl. 24 kr. Potom byl u mne doma p. Macháček. Oběd měl sem u Ebertů. Popoledni byl sem na chvíli u Tomáška, Dessaura a Jungmanna; doma obíral sem se svou krasovědou. [Vydal] 26 kr.

28. dubna. Dopoledne byl sem u hraběte Šternberka, hledaje zpráv o zámku Troji. Po obědě navštívil sem paní Fiedlerovou a Lidmilu: potom Dessaura; večer ztrávil sem u barona Astfelda s p. Bučkem ɔc. (Písně Dessaurovy u Šternberka a Astfeldů.) [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

29. dubna. Ráno u Eberta, u Nádherného a p. Dobrovského, kterýž mne dnes ve knihovně veřejné se slavnou spisovatelkyní paní Pichlerovou seznámil, mně průvod její domů poručiv. Oběd u barona Astfelda. Večer byl sem ve spolku u Dr. Lichtnera. Dnes sem nový byt svůj u Vltavy ponejprv s Rittersberkem ohlížel o polednách. [Vydáno] 26 kr.

30. dubna. Ráno p. Ligaunovi odevzdal sem rkp. Šternberský z archivu Třeboňského k opsání. Potom na chvíli u Kronbergera. Oběd měl sem u p. Nádherného. Podvečer navštívil sem p. Tomáška a doprovodil jej i paní jeho k Ebertům, kdež večer až do půlnoci ztráven. [Vydal] 18 kr.

Květen 1825.

1. května. Ráno na procházce na valech šel sem na Malou stranu k hraběti Šternberkovi a pak k Ebertovi, jehož sem ve Valdštejnské zahradě s paní Pichlerovou oznámil. Oběd u Ebertů; potom navštívení u Tomáška. Popoledni vyšel sem s Dessaurem do Zvonařky a Wimmrovských alcí, požívaje krásy přírody rozkvetlé a i větší důvěry nešťastného Dessaura. Večer u barona Astfelda. [Vydal sem] 18 kr.

2. května. Dopoledne doma a ve knihovně veřejné. Oběd v Červeném domě s prof. Millaurem, an mi mnoho o Kurzovi, dějepisci rakouském, rozprávěl ɔc. Večer šel sem na procházku s prof. Jungmannem za Žitnou bránu. Večeře u Steinice. [Vydáno] 1 zl. 27 kr.

3. **května**. Dopoledne stěhoval sem se z dosavadního bytu u Nových alcí (N. 40) do konce Poštovské ulice, do Papouškové lázně (N. 329.) spolu s Rittersberkem. U Dessaura byl sem na půjčku (100 zl.) Oběd s p. Bučkem z Heraltic v Červeném domě. Večer v divadle v »Hamletu« Shakspearově. První noc v Papouškové lázni. [Vydal] 2 zl. 15 kr.

4. **května**. Ráno u p. Dobrovského a paní Tomáškové v den rodin jejich. Oběd u Ebertů. Popoledni odevzdal sem Rittersberkovi à conto 85 zl. w. w. Navštívil sem p. Přibislavskou a dcery její, pak Dessaura, Nádherného; večer ztrávil sem ve Fürstenberské zahradě s rodinou Ebertovou, Tomáškem ɔc, i s p. Zdekaurem. [Vydal] 45 kr.

5. **května**. Ráno dal sem bradýři za duben 2 zl. Byl sem u Ligauna, Kronbergra (s p. Měchurou) u p. Marsano, jakož i on u mne. Oběd v Papouškové lázni. Popoledni navštívil sem p. Mráza v seminarium zdejším, a k večeru barona Astfelda. Koupil sem si stínidlo modré za $1\frac{1}{2}$ zl. [Vydáno též] 3 zl. 30 kr.

6. **května**. Doma pracoval sem větším dílem. Oběd a večeře v Papouškové lázni. Popoledni byl sem ve Fürstenberské zahradě a vystoupil tam na valy k památkám Slavatově a Martinicově; Ebert se dvěma slečnami připojil se ke mně na procházce. [Vydal] 1 zl. 45 kr.

7. **května**. Ráno u Ligauna, u prof. Presla a u hraběte Šternberka; o poledni s p. Rittersberkem u paní Pichlerové, kterouž sem vysoce ctíti se naučil. Oběd u Ebertů. Potom u Šuberta, u p. Ahsbasa, v seminarium u Vinařického a večer u barona Astfelda až do noci. [Vydáno] 18 kr.

8. **května**. Ráno u Ligauna pro musikálie; potom u Dessaura a s ním u mne doma. Oběd s paterem Zimmermannem u barona Astfelda. Popoledni u paní Fiedlerové, u prof. Schustra a Jungmanna. Večer ztrávil sem opět u barona Astfelda, čta jemu z Brokhausova literar. Conversationsblatt. [Přijal] 1 ⌗ Sloužícím odpraveným dal sem 5 zl. 24 kr. [Vydal též] 18 kr.

9. **května**. Ráno u Eberta, a pak nejvíce doma. Popoledni pozvala mne baronka Astfeldová, abych ji zprovodil sám čtvrtý ku podívání se na dva Eskimy z Baffinsbay zde ukazované. Zprovodiv ji odtud domů, navštívil sem ještě Schubertovou nemocnou. [Vydání] 1 zl. 28 kr.

10. **května**. Dopoledne u hraběte Šternberka, který mi své pojednání o českých mincech četl; u barona Astfelda Malostranského, jehož některé české starožitnosti sem hraběti Šternberkovi ukázal. Oběd u Ebertů s Tomáškem, Hirschmannovými a Sofií Meklovou. Potom až do noci pobyl sem u Tomáška v poslouchání jeho requiem a Jomelliho žalmů, i v důvěrných rozmluvách s ním a s jeho paní. [Vydal sem] 50 kr.

11. **května**. Dopoledne pracoval sem doma v historii literatury české. Oběd v Červeném domě. Večer u Dessaura, pak s prof. Preslem u prof. Jungmanna nemocného. Večeře u Šteinice. Na svíce dal sem 36 kr. [Vydáno] 2 zl. 15 kr.

12. **května**. Dopoledne u hraběte Šternberka a paní Fiedlerové. Oběd u p. Tomáška. Potom u Eberta. O páté hodině šel sem k sv. Mikuláši

k oddavkám knížete Kinského, an mi sám k tomu byl pozvání psané poslal. Skvostnost byla při tom veliká. Večer ztrávil sem u barona Astfelda s Rittersberkem. [Vydáno] 42 kr.

13. **května**. Dopoledne u p. Dobrovského, v museum u p. Hanky, an mi Husovu Dcerku obětoval, a u hraběte Šternberka. Oběd u Ebertů. Pod večer navštívil sem p. Limbeka za příčinou desk zemských, an se jako jindy velmi ochotným ukazoval. [Vydáno] 46 kr.

14. **května**. O desáté hodině šel sem s Ebertem a Rittersberkem do veřejného slavného posezení Učené Společnosti, kdež nejvyšší purkrabí za presidenta installován. Oběd u Ebertů. Podvečer byl sem u paní Hirschmannové za příčinou slečinky Sofie Meklové, která mi ku klavíru zpívala. Poznal sem p. Schindlera. [Vydáno] 40 kr.

15 **května**. Ráno zanesl sem hraběti Šternberkovi výpisy diplomat. Bylo u něho posezení výboru museum českého. O poledni navštívil sem p. Jungmanna a p. Měchuru; po obědě paní Hrbkovou a barona Astfelda, u něhož sem celý čas až do noci ztrávil. Byl tam hrabě Trautmannsdorf se svou rodinou a jiní. [Vydáno] 1 zl. 30 kr.

16. **května**. Ráno snídal sem u p. z Rittersberka ve společnosti jeho synovců. Potom u barona Astfelda, Šteinice, Eberta, kdež sem i obědval, a u p. Nádherného. Večer od pěti až do půl deváté hodiny u paní Fiedlerové v dověrných rozmluvách s Lidmilou, se kterou sem dnes ponejprv v Praze tancoval. [Vydáno] 48 kr.

17. **května**. Dopoledne pracoval sem opět u desk zemských ve důležitosti Althanů. Oběd v Červeném domě s p. Bučkem z Heraltic. Večer u p. Tomáška, jenž u sebe společnost příbuzných svých měl; zůstal sem u něho až přes večeři. [Vydáno] 1 zl.

18. **května**. Ráno u hraběte Šternberka na chvíli; pak u desk zemských. Oběd u barona Astfelda s hrabětem Berchtoldem a Vratislavem i baronem Sterndahlem. Večer celý ztrávil sem u Lidmily v hudbě a ve zpěvu; naklonila se ke mně vlídněji přátelským přimlouváním. [Vydal sem] 32 kr.

19. **května**. Dopoledne byl u mne mladý p. Měchura. K obědu pozván sem byl u hraběte Šternberka, kdež sem s hrabětem Eugeniem Černínem včera do Prahy přišlým o rodopisu jeho rozmlouval a díky jeho za mou snažnost uslyšel. Večer zůstal sem doma. [Vydal sem] 1 zl. 10 kr.

20. **května**. Ráno navštívil mě Dessauer, jehož sem ku p. Tomáškovi doprovodil. Popoledni ukázal sem Dru Lichtnerovi svou práci o Althaních; kterýž mi za to předkem zaplatil sto zlatých. Koupil sem rukavičky 3 zl.; dvě vesty 12 zl.; dvoje punčošky 2 zl. Večer u Dra Lichtnera. [Přijal] 100 zl. [Vydáno] 17 zl. a 1 zl. 6 kr.

21. **května**. Ráno u hraběte Šternberka uvedl sem p. Rittersberka; potom byl sem u barona Astfelda Malostranského, an mi své mince ukazoval; pak u paní Pichlerové s Ebertem. Oběd u Ebertů; s nimiž sem k večeru na procházku šel do zahrady p. Novotného. U paní Přibislavské.

Večer u Dessaura loučícího se na cestu do Vídně. Za klobouk 17 zl., musikálie 6 zl. 30 kr. [jiné vydání] 46 kr.

22. **května**. Dopoledne byl sem doma. O poledni na Příkopech s rodinou paní Přibislavské a s p. Talackem; potom procházkou na Benátkách. Oběd v zahradě Červenkově. Popoledni u paní Fiedlerové, a za příčinou Lidmily u Schubertové, sestry její, pak celý večer u barona Astfelda. [Vydáno] 1 zl. 52 kr.

23. **května**. Dopoledne u p. Dobrovského, potom u paní Tomáškové a s ní u Ebertů, kdež sem i obědval, rážkovav s Karlem dříve u Šteinice. Popoledni šel sem do Kanálky a Wimmrovky; a odtud s Presly k p. Jungmannovi. [Vydáno] 1 zl. 18 kr.

24. **května**. Dopoledne doma. Dal sem p. Rittersberkovi na dluh svůj 45 zl. k jeho žádosti. Oběd v Červeném domě. Popoledni byl sem u p. Tomáška. Byl sem i u p. Dobrovského, an se na cestu do Lužic strojiti chtěl. (Ráno koupal sem se na ostrově barvířském). [Vydáno] 1 zl. 30 kr. a 1 zl. 32 kr.

25. **května**. O hodině 11té zavedl sem hraběte Šternberka k baronu Astfeldovi Malostranskému k ohledání památností jeho. Oběd v Červeném domě s baronem Escherichem mladým ɔc. Potom u Lidmily, kdež sem smutné zprávy o sestře její slyšel; pak u barona Astfelda až do večera s Marií Hennetovou ɔc. [Vydal sem] 1 zl. 26 kr.

Ráno byl sem u barona Stenče, nedávno z Vídně přišlého.

26. **května**. Dopoledne doma, potom u Eberta a p. Tomáška. Oběd u barona Astfelda s Rittersberkem a se třemi sestrami Sterndahlskými. Večer ztrávil sem u paní Hirschmannové s Ebertem a Sofií Meklovou. (Dostal sem dnes své nové boty za 12 zl.) [Vydal] 42 kr.

27. **května**. Ráno u p. Dobrovského, an mi psal list pamětní. Potom u desk zemských. Oběd u Ebertů. O poledni dal sem Sofii Meklové svůj nový gallopp dnes sepsaný. Popoledni doma; pak u Schubertů, Kronbergra, a posléze večer ztrávil sem u Dra Lichtnera. Dostal sem knihy Wachlerovy a Wedekinda. Za klobouk 1 zl., [jiné vydání] 24 kr.

28. **května**. V nevlídném počasí zůstal sem vždy doma. Jen popoledni šel sem k Lidmile na zpěv, a mnohé přívětivosti její pocítil, i v důvěře její pokroky učinil. [Vydáno] 1 zl. 30 kr.

29. **května**. Dopoledne nejvíce doma. O poledni u Eberta, s ním ve Valdštejnské zahradě a u oběda. Popoledni vyšel sem s p. Tomáškem a s jeho paní na procházku až za Podbabu a do Šárky, pak přes Bučkovy polohy domů. Za prádlo 1 zl., [jiné vydání] 18 kr.

30. **května**. Ráno u hraběte Šternberka o kněžně Auersberkově a p. Dobrovského. O poledni sprovodil sem p. Nádherného do zahrady p. Havránkovy, Zámečnice, Kliky a Bulovky, trávě čas celý s rodinou jeho. Vrátil sem se s p. Havránkem a navštívil jej ponejprv; potom i p. Tomáška. Za 2 listy z Prešpurka 1 zl. 10 kr. [jiné vydání] 32 kr.

31. května. Dopoledne ve veřejném posesezení akademie krásných umění; popoledni byv u Schubertů, mluvil sem s Luisou okřívající k srdečnému potěšení mému. Potom u barona Astfelda. Zapsal sem se dnes Kernovi kupci a švadleně Gallové (94 zl. 54 kr. a 22 zl. 15 kr.) [Vydáno] 1 zl. 8 kr.

Červen 1825.

1. června. Dopoledne u desk zemských a ve Fürstenberské kanceláři. Oběd u Ebertů. Popoledni šel sem do Museum ku p. Hankovi, an mi od p. Köppena z Petrova poslané listy bibliografické odevzdal; vypůjčil sem z Museum tři rukopisy kroniky nové ku potřebě Učené Společnosti. (Dostal sem nové boty). [Vydáno] 36 kr.,'

2. června. Dopoledne u hraběte Šternberka, ve Fürstenberské zahradě s Ebertem a Sofií a u Tomáška; potom u Dessaurů. Oběd u Astfeldů s hrabětem Vratislavem, Fähnrichem a Slavíkem. Pak u paní Fiedlerové, u Ahsbahsa, kdež i Lidmila; posléz ve Kanálce a Wimmrovce, kdež sem se s pp. Presly bratřími sešel. [Vydáno] 40 kr.

3. června. Dopoledne doma, pak u Šteinice v novinách a rážkování, daje sobě očky čistiti. O poledni šel sem ponejprv ku kněžně Auersberkové, rozené z Lobkovic, maje ji češtině učiti; přijat sem přívětivě a zdvořile. Oběd u Ebertů. Popoledni doma s rukopisem nové kroniky. Večer ve Fürstenberské zahradě a u paní Hirschmannové s Ebertem. [Vydáno] 25 kr., 1 zl. 10 kr., 8 kr.

4. června. Ráno u prof. Presla, barona Stenče a astronoma Davida. U Kherna změnil sem koupené soukno (99 zl. 38 kr.) Oběd v Papouškové lázni. Popoledni u Lidmily, mající se odebrati do Palmovky, posléze ve zpěvu; pak u barona Astfelda až do noci. [Vydáno] 48 kr.

5. června. Ráno po městě a u prof. Presla dívaje se na processí; potom ponejprv u Kosseka hodináře; pak u hraběte Šternberka s listy o minci pod Poděbradem. Od poledne až do noci byl sem u Eberta, slavícího den zletilosti své; u paní Hirschmannové oznámil sem se dnes se slečnou Marií Meklovou a matkou její. [Přijal] 25 zl. [Vydal] 10 kr.

6. června. Ráno u prof. Jungmanna a u Čelakovského pro knihy; potom s Ebertem u Šteinice. O 12té hodině učil sem ponejprv kněžnu Auersberkovou. Oběd u Ebertů. Popoledni u paní Hirschmannové, s ní a s Meklovými vhistujíce. Večer v Papouškové lázni. (Také u hraběte Šternberka). [Vydáno] 1 zl. 38 kr.

7. června. Ráno u astronoma Davida; platil sem ševci na účet 12½ zl. w. w.; za zpravení deštníka 30 kr., bradýři za minulý měsíc 3 zl. — Byl jsem u kněžny Auersberkové; oběd u p. Tomáška; potom u barona Astfelda, u Měchury a Schuberta. Večer zůstal sem doma ve práci. [Vydal sem] 40 kr.

8. června. Ráno ponejprv u křížovníků s kronikami. Potom u hraběte Šternberka se zprávou o nich, a u kněžny Auersberkové. Oběd v Červeném domě. Popoledni u p. Tomáškové, Hirschmannové s Ebertem a Meklovými v zahradě. Večer u Ebertů při zprávě o jeho povýšení na archivarství knížete Fürstenberka. [Vydáno] 1 zl. 10 kr.

9. června. Ráno u křížovníků v práci. O poledni u kněžny Auersberkové. Oběd u Ebertů. Potom s Ebertem u Šteinice na rážkování. Večer u barona Astfelda. Ve dne doma pracoval sem v nové kronice pro Učenou Společnost. [Vydáno] 12 kr.

10. června. Ráno u křížovníků. Potom ve Fürstenberské zahradě, u kněžny Auersberkové a barona Astfelda. Oběd v Červeném domě. Popoledni vyjel sem s oběma sestrami Meklovými, s jich tetou Hirschmannovou a s Ebertem do Troje, se zvláštním přivolením barona Astfelda. Večer ztrávil sem v jich společnosti vhistováním. [Vydáno] 54 kr.

11. června. Ráno psal sem Dessaurovi do Vídně; potom u křížovníků. O poledni byli u mne Ebert a Pausch; oběd u Ebertů. Navštívení u Dra Lichtnera strojícího se do Vídně; pak na Palmovce u paní Fiedlerové a Lidmily s Drem Bayerem; potom u Schubertové Luisy okřívající. Večer sprovodil sem paní Lichtnerovou do zahrady Tomáškovy, a povečeřel doma v lázni Papouškové s paničkami hezkými. [Vydáno] 48 kr.

12. června. Ráno v nových šatech byl sem s Rittersberkem na procházce před snídaním; potom u hraběte Šternberka i Ebertů, kdež sem potom obědval, a s Ebertem u paní Pichlerové. Po obědě ve Fürstenberské zahradě ve společnosti rodiny Ebertové, Meklové ɔc. Pak u Luisy Schubertové a s Schubertem na noc v zahradě Červenkově. [Vydáno] 1 zl.

13. června. Včasně ráno s Ebertem šli sme do Bučkova hájoví, kdež paní Meklová, slavíc své jmeniny, se dcerami svými Marií a Sofií i se sestrou paní Hirschmannovou nás častovala. O poledni šel sem do Zámečnice ku panu Nádhernému, jehož paní jmeniny slavila, a požil tam společnosti jeho bratra protomedika i rodiny jeho ɔc. [Vydáno] 25 kr.

14. června. Den rodin mých. Ráno byl u mne Fähnrich, potom p. Rittersberk s gratulací a pan Kohout, archivar knížete z Lobkovic. Potom provodil sem Meklovy do Museum a do kostela sv. Víta. Oběd u Ebertů s Glaserem (dnes zletilost svou slavícím); potom s Meklovými a s Ebertem ve Vratislavské zahradě. Večer u prof. Jungmanna. [Vydáno] 20 kr.

15. června. Ráno u křížovníků v práci; potom u hraběte Šternberka a kněžny Auersberkové. Oběd u barona Astfelda s rodinou prof. Klara, s malířem Horčičkou a Drem Hojerem z Koppenhágu. Večer ve Fürstenberské zahradě loučil sem se od Meklových, Sofie a Marie, na mne velmi laskavých, a od matky jich. [Vydal sem] 32 kr.

16. června. Ráno byl sem u Dra Jana Fuessliho z Paříže přišlého, mluvit o prof. Eichhornovi v Gottinku. On vyjda se mnou na procházku, navštívil mne doma. Potom byli sme v Mozartově Requiem u křížovníků.

Uvedl sem Dra Hojera z Koppenhágu k hraběti Šternberkovi. Oběd u Ebertů. Podvečer u paní Schubertové, na Palmovce u Lidmily s baronkou Pisnicovou a posléze na noc u Ahsbasů a u Měchury. [Vydal sem] 38 kr.

17. června. Ráno u prof. Presla, potom doma v práci pro kněžnu Auersberkovou a u Ebertů, kdež sem i obědval. Popoledni s Ebertem u Šteinice; potom doma v práci pro Eichhorna. Navštívil mne opět Dr. Fuessli, s nímž sem celý večer procházkou a v hospodě ztrávil. [Vydáno] 12 kr.

18. června. Ráno p. Macháček u mne. Potom byl sem v práci u křížovníků. O poledni u kněžny Auersberkové. Oběd v Červenkově zahradě s Rittersberkem. Navštívení u Dessaurů, pak u paní Hirschmannové s Ebertem. [Vydáno] 1 zl. 24 kr.

19. června. Dopoledne u p. Tomáška; u kněžny Auersberkové. Oběd u prof. Jungmanna s Manšingrem. Šel sem potom k Ahsbasům, (kdež i Lidmila se mnou u klavíra) a do zahrady Tomáškovy ku paní Lichtnerové do společnosti. Večer u Schubertové a u Šteinice. [Vydal sem] 32 kr.

20. června. Ráno p. Ligaun u mne pro srovnání svého rukopisu s Třebonským. Potom pracoval sem v Althanských věcech u desk zemských. U kněžny Auersberkové. Oběd u Ebertů. Večer u Astfeldů četl sem svůj spis historie Šternberské. Pan Fähnrich sprovodil mne na noc. [Vydáno] 28 kr.

21. června. Ráno doma v práci; potom u hraběte Šternberka, kdež sem se starým hrabětem Černínem z Vídně přišlým mluvil. Potom u kněžny Auersberkové a u Ebertů při obědu. Popoledni doma s Ligaunem, srovnávaje rukopis Třebonský. Večer v divadle, ve »Sněhu«, opeře Auberově, slyše ponejprv pannu Sonntagovou zpívati. Pradleně 1 zl. 30 kr., [jiné vydání] 1 zl. 24 kr.

22. června. Ráno u křížovníků, potom u hraběte Šternberka s rukopisem Třebonským a Ligaunovým. O poledni ponejprv u knížete Karla z Švarcenberka. Oběd doma. Popoledni opět u křížovníků; potom u Luisy Schustrové, u prof. Nejedlého, a posléze u prof. Presla u večeře. [Vydal sem] 46 kr.

23. června. Dopoledne u křížovníků v práci. O poledni u knížete Švarcenberka. Po obědě potkal sem na mostě pana Jana Užoviče z Uher, s nímž sem několik hodin ztrávil. Večer byl sem u barona Astfelda, rozmlouvaje s hraběnkou Vratislavkou o Fähnrichovi. [Vydal] 1 zl. 20 kr.

24. června. Ráno s p. Užovičem v bibliotéce, u p. Gerstnera ɔc. Oběd u Ebertů. Popoledni provodil sem p. Užoviče do sadů Oveneckých, do zámku Troje ɔc., rozmlouvaje o stavu svém i jeho dověrně; také o stavu Uher nabyl sem zpráv. Večer ještě u Schubertové. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

25. června. Ráno na radnici Staroměstské v archivu; potom u hraběte Šternberka mluvil sem s hraběnkou Černínovou starou. O poledni v polytechnickém ústavu s p. Užovičem; pak u knížete Švarcenberka. Oběd u Černého koně. Po obědě psal sem listy do Csúzu a bratrovi Andresovi.

(Andresovi v listu 2 zl.) Večer v opeře »Othello«, a posléze v noci v zahradě Červenkově, loučiv se s p. Užovičem. [Vydal] 3 zl. 24 kr.

26. června. Dopoledne u Tomáška, Ebertů a u paní Pichlerové. Oběd u barona Astfelda s Vratislavy, s nimiž sem až do sedmi hodin byl. Potom navštívil sem Ahsbasovy, kdežto byla hlučná společnost, a paní Přibislavskou; posléze byl sem procházkou s Měchurou na ostrově barvířském a jinde. [Vydáno] 48 kr.

27. června. Dopoledne u křížovníků v práci. Oběd u Ebertů. Popoledni u desk zemských. Potom pan Gerle mne navštívil. Šel sem procházkou s mladým Lichtnerem. Večer navštívil sem prof. Jungmanna. Pradleně 1 zl. 15 kr. [jiné vydání] 25 kr.

28. června. Ráno u křížovníků, potom s prof. Millaurem u hraběte Šternberka, kdež sem odjezd hraběte Černína poznal, nezaplativšího mně. Popoledni u desk zemských v Althanských věcech; potom u Eberta a s ním i doma. [Vydal] 1 zl.

29. června Dopoledne byl u mne p. Slavík, žádaje psaní na poručenou do Teplic. Před obědem byl sem u Měchury a slyšel výbornou hru starší sestry jeho na harfě pedální k veliké radosti své. Popoledni navštívil sem pana rytíře Talacko z Ještětic k dověrné přátelské rozmluvě. Večer ztrávil sem u Tomáška. [Vydáno] 52 kr.

30. června. Ráno u křížovníků; potom k obědu u Ebertů. Popoledni u desk zemských v Althanských důležitostech pro Dra Lichtnera; potom u hraběte Šternberka, an mi pololetní rátu dal. Večer ztrávil sem s baronem Stenčem v Koppmanově zahradě; pozván sem jím do Teplic. [Přijal] 250 zl. Za prádlo dal sem 22 zl. 15 kr. Ševci ostatek 12 zl. 36 kr. [jiné vydání] 20 kr.

Červenec 1825.

1. července. Ráno dal sem p. Rittersberkovi na srážku dluhů svých 125 zl. Pracoval sem dopoledne u křížovníků, popoledni u desk zemských. Oběd u Ebertů. Večer navštívil sem paní Lichtnerovou v Tomáškově zahradě za Novou branou. (Ráno koupal sem se). [Vydal sem] 1 zl. 52 kr.

2. července. Ráno u pana Kohouta v Lobkovské bibliotéce; potom u křížovníků. Slavíkovi dal sem žádaný list na Šternberka. Popoledni kupoval sem prádla a šátků ɔc. za 6+2+2+2+3 zl. Byv u Preslů, popravoval sem latinu Šternberkovu. Ligaunovi dal sem jeho 30 zl. Sloužícímu 1 zl. 40 kr. [jiné vydání] 3 zl. 12 kr

3. července. Ráno loučil sem se u hraběte Šternberka, jedoucího do Teplic. O poledni u Měchury. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma, a večer procházkou na barvířském ostrově s Měchurou a Widtmanem, jehož sem poznal. Potom k večeři u Červenky mluvil sem s hrabětem Buquoy učeným, nepoznav ho, a s Krchem, ɔc. — Bradýři 2 zl. 30 kr. [jiné vydání] 1 zl. 45 kr.

4. července. Dopoledne u křížovníků, potom u kněžny Auersberkové. Oběd v Lázni; pak rážkoval sem u Šteinice. Popoledni u desk zemských; potom u prof. Jungmanna, čtouce rozmlouvání Petrovo s Juliem, Velenským přeložené. Posléz procházkou s Macháčkem a Ligaunem. [Vydáno] 1 zl. 47 kr. a 32 kr.

5. července. Dopoledne u křížovníků. Oběd u Ebertů, vrátivších se z Křivoklátu. Popoledni jel sem s Rittersberkem do Troje, kam nás pozvala baronka Astfeldová spolu s paní Pichlerovou a pánem jejím z Vídně přišlým. Vrátili sme se s Rittersberkem přes Ovenec, Bubeneč a Benátky domů; já byl ještě, hledaje Měchury, u mladší sestry jeho ponejprv. Písaři 8 zl. [Vydáno] 1 zl. 20 kr.

6. července. Ráno u barona Stenče, potom doma. O poledni zanesl sem knihy kněžně Auersberkové. Po obědě doma. K večeru byl sem procházkou s Ebertem na valech nad městem pod Hradčany; potom u břehu Vltavy. (Dnes sem u Neureutra dlouho rozmlouvav koupil Dennici 1825 a Jana Hollého verše). [Vydáno] 1 zl. 16 kr. a 3 zl. 8 kr.

7. července. Dopoledne u křížovníků. O poledni u kněžny Auersberkové v rozmluvách. Oběd u Ebertů. Popoledni uvedl sem Měchuru ku paní Pichlerové a přes hodinu s ní rozmlouval dověrně. Večer ztráven s Měchurou v zahradě hraběte Voračického ↄc. [Vydáno] 45 kr.

8. července. Dopoledne u křížovníků. O poledni u knížete Švarcenberka. Oběd v Červeném domě; potom zůstal sem doma ve práci, až sem večer paní Lichtnerovou v zahradě Tomáškově navštívil, seznav při tom téhož p. Tomáška i paní jeho. Švadleně platil sem 2 zl. 15 kr. [Vydáno též] 1 zl. 6 kr.

9. července. Ráno nejprv ve veřejné bibliotéce, potom u křížovníků. O poledni u kněžny Auersberkové posléze. Oběd v Lázni. Popoledni celý čas ztrávil sem na Palmovce u paní Fiedlerové a Lidmily, kteréž sem modlitby Ehrenb[erkovy] obětoval; přišli tam potom i mátě její a pan Sacher. [Přijal] 30 zl. Knihaři platil sem dnes 9 zl. Večer u Červenky 33 kr. [jiné vydání] 52 kr.

10. července. Dopoledne u Dessaurů, s Pauschem u Měchury; potom u Eberta, s nímž i s p. Wastlem šli sme ještě odebrati se od paní Pichlerové. Oběd u Ebertů. Potom byv doma, navštíven jsem od Měchury, a šel s ním do Kanálské zahrady a Štrosových lázní; posléz u Jungmanna. Pradleně 2 zl. 38 kr., dřívce na boty 50 kr., nočník 30 kr., zouvák 12 kr., [jiné vydání] 32 kr.

11. července. Ráno navštívil sem barona Stenče a potom Eberta. Pracoval sem doma a byl u knížete Švarcenberka. K večeru navštívil sem Měchuru a oznámil se blíže s rodinou jeho, s otcem, tetou i zvláště se sestrami Teresií a Antonií, slyšev opět harfování Teresiino a klavírovav. Potom ještě mluvil sem mnoho s starým hrabětem Khünburkem sprováděje ho na Malou Stranu. [Vydáno] 1 zl.

12. července. Ráno dostal sem list od Vyrožila z Prešpurka a psal otci svému do Hodslavic. O poledni šel sem do Zámečnice ku p. Nádhernému, kdež mi příjemno bylo s Jenny Havránkovou, baronem Stahlem, Feistmantlem a jinými. Večer vrátiv se do města, viděl sem »Valšteina« Schillerova Anschützem hraného. [Vydáno] 50 kr. [též] 1 zl. 24 kr.

13. července. Ráno u Kronbergra, prof. Müllera i Eberta; potom u Měchury a knížete Švarcenberka ɔc. Popoledni dopisoval sem Althany, pakoval do Vídně 2 kabáty, 4 nohav., 7 vest, ɔc., potom navštívil barona Astfelda i Schubertovou ještě nemocnou ve Štrosově zahradě; o ní potom mluvil sem s prof. Krombholzem u Červenky. — Pakování 1 zl. 36 kr., oprava kofru 36 kr., zámek visutý 30 kr., jídlo 1 zl. 25 kr.

14. července. Ráno dodělav Althany, zanesl sem je k Lichtnerům, a navštívil Dessaura z Vídně přišlého, důst. pana Mráza, ɔc. Byl sem u Thunů. Oběd u Ebertů. Popoledni odevzdal sem paklík šatů do Vídně, a kofr k bar. Stenčovi. Byl sem u Jungmanna, Presla, Měchury, Dessaura, (a s ním večer u Červenky) i Tomáška odebíraje se. [Přijal] 15 zl.

15. července. Ráno zaplativ domácím sloužícím 3 zl. 50 kr. šel sem k baronu Stenčovi, s nímž i s p. Pomslem vyjeli sme o $6^1/_2$ hod. z Prahy, přes Líbeznice, Mělník, na poledne do Libochova; odtud přes Procen, Nové hrady (hrab. Kounice), kdež sem Jestřábí hrad zdálí spatřil a rybník s průseky, přes Českou Lípu do Birkšteina na noc. Večeře u direktora Mikovce; nocleh v zámku hraběcím.

16. července. Dopoledne ve fabričném komtoiru o knih vedení. Oběd v Birkšteině. Potom jeli sme k Velnicům do dílny zrcadelní ohlédat stroje a práce, pak skrze oudolí romantické do Velnic ke tkadlcům umělým, chodivše v podskalním lomu písečném, potom v oužlabí do skály vtesaném. Trubači při návratu.

17. července. Ráno snídaní na skále Birkšteinské; potom pěšky v Haydě ve skladu Egermannově a na hrobkách. K obědu jeli sme do Švoyky, kdež i všickni ouředníci byli. Shled se skály. Procházka oudolím Betgraben na horu, a odtud přes Birkšteinské skály domů. Noc poslední v zámku.

18. července. Ráno v $4^1/_2$ hod. vyjel sem se Stenčem přes Lindenau, Jabloň a Petersdorf (hranice České) do Lužic, v Lückendorfu do domu Peškova, kteréhož sme na silnici dohonili, a s ním obrátivše se, na Ojbin vystoupili. Památné ruiny kostela, vyhlídka do Lužic; oznámení se s p. Zimmermannem pruským. Škola pod Ojbinem. Oběd v Žitavě, tam na radnici ve knihovně, u purkmistra pana Haupta, ɔc. Pak přes Hennersdorf do Herrnhutu. Hrobky, modlitebnice. Večeře v hospodě.

19. července. Ráno u památky dne 17. června 1722; potom po snídaní u Ludolfa Fabricia (Gemeinhelfer); pak ve prodávárně, v domě bratrském a sesterském. V $9^1/_2$ hod. u mne byli pan Plitt a Reichel; rozmluvy o starých bratřích českých. O 12té přišed p. Plitt, uvedl mne do archivu jednoty ku p. Koelbingovi. Rukopis historie Lasiciovy. Popoledni v zahradě hraběte Dohna; ve 3 hod. p. Plitt posléze u mne. V 5 hod.

vyjeli sme přes Rupersdorf, Eybau, (kdež nás Pešek opustil), a Gersdorf do Rumburka na noc.

20. července. Ráno vyjeli sme z Rumburka po silnici přes Schönlinde, (kdež v kostele obraz Kadlíkův a Petrichovy řezby), přes Kraybice, horu neschodnou (Haselberg?) do Českých Kamenic na oběd. Odtud jedouce deštěm náhlým do Děčína, přeplavivše se přes Labe, ubydlili sme se v hospodě u Lázní, a šli procházkou na horu s lékařem zdejším Galluškou, a s p. Egermannem. Večer doma pili sme víno Podskalské české.

21. července. Posnídavše šli sme na zámek Děčínský, ohlédat obrazárnu, knihovnu, rukopisy Pelcelovy (4 kroniky pro mne), hradní pokoje, krasohlídku a zahradu. Potom o $10\frac{1}{2}$ vyjeli sme po břehu Labe do Oustí, podlé Kozího vrchu ɔc. Oběd v Böhmerle. V Oustí málo pobyvše, vyjeli sme o $6\frac{1}{2}$ hod. silnicí na bojiště Chlumské, k památce u Arbesavy, a na večer do Teplic, kdež právě u knížete Clary skvostný bál pro panstvo byl. Ubydlivše se Nro. 122 u Bílého beránka, večeřili sme v Německém domě, kdež nás doktor Bischoff navštívil.

22. července. Ráno v zámecké zahradě ɔc. s Vinařickým; s baronem Stenčem u p. Heyde a u Jeřábka; potom sám u hraběte Šternberka. Dr. Bischoff u nás. Potom v zahradě na procházce s Marsanem, baronem Escherichem ɔc. ve valné společnosti. Oběd v Německém domě. Popoledni psal sem do Prahy; potom s dítkami hraběte Šlika ponejprv v zahradě menší u pramenu vody na oči. Pod večer s p. Wolframem, purkmistrem Teplickým, procházel sem se po zahradě zámecké v rozmluvách o jeho hudbě ɔc. Večeře u Dubu ɔc.

23. července. Ráno na Schlackenburce; u pramenu dvakrát. Pak u hraběte Šternberka dlouhé rozmlouvání. Oběd u Dubu. Potom Vinařický u mne. Pak na procházce v zámecké zahradě s baronem Stenčem, v Dornu a v Schönavě.

24. července. Snídaní ve dvoře zahradním. Dopoledne v kostele. Potom v zámecké zahradě ve skvostné společnosti procházkou s hrabětem Šternberkem, an mně s Dr. Stolzem oznámil, a s p. Zimmermannem, skrze něhož sem poznal krále i královice pruské ɔc. Oběd u hraběte Šternberka, kdež i hrabě Wallis. Popoledni na Štěrbině s Vinařickým a Fähnrichem. Večer v bálu v redutách, kdež veškeré panstvo, král Pruský, královici Vilím a Karel, kněžna Lehnická ɔc. ɔc. pospolitě.

25. července. Dopoledne oznámil sem se skrze barona Stenče s panem Fischerem, inšpektorem knížete Dietrichsteina. Oběd v knížecí zahradě. Potom navštívil sem Dra Stolze v domě jeho. Pak jeli sme s baronem Stenčem a Zimmermannem do Krupky a ztrávili tam celý podvečer. Dostal sem dnes list od p. Peška z Žitavy.

26. července. Ráno hrabě Pachta (Jablonský) u nás. Psal sem listy Vyroživlovi do Prešpurka a Svobodovi do Třeboně. Potom u hraběte Šternberka, kdež sem i s kněžnou Khevenhillerovou a s knížetem Josefem z Lobkovic obědval. Popoledni jel sem s baronem Stenčem a p. Fischerem do

Duchcova, kdež sem rukopis Pavla Skály ze Zhoře, Valeriana de Magnis, ɔc. ɔc. spatřil.

27. července. Dopoledne psal sem doma list Dessaurovi ɔc. O poledni jsa v zahradě zámecké, poznal sem knížete Koburského. Oběd v Německém domě. Popoledni s hojnou společností v Eichwaldu, zvláště s Fischerovou rodinou ɔc. Svatba selská tam. Večer byl sem v bálu v Německém domě, jejž sem ale pro nepřítomnost hostů brzy opustil.

28. července. Dopoledne díval sem se na řeckou liturgii při pohřbu hraběnky Skuratovovy v Teplicích zemřelé. Po obědě byl sem s baronem Stenčem a p. Zimermannem v Turnu v zahradě, a potom na Doubravské hoře procházkou, kdežto hádáno se mnoho o starém umění válečném Čechů.

29. července. Psal sem Ebertovi a později Měchurovi. U purkmistra Wolframa slyšel sem operu jeho »Okouzlenou růži« při klavíru. O poledni v zámecké zahradě. Pruský dvůr posléze; rozmluvy s hrabětem Šternberkem o historii naší. Popoledni u cukráře s p. Wolframem; pak v Doppelburku s Zimmermannem až k noci.

30. července. Ráno vyjel sem s baronem Stenčem a s Zimmermannem do Oseka, a prohlédali rukopisy v klášteře, a však málo historicky důležitého našli. Po obědě chodili sme po rumích mohutného někdy hradu Risenburku. K večeru dojeli sme Duchcova, kdež sem já sám na noc zůstal.

31. července. Celý den pracoval sem v zámku Duchcově v bibliotéce, prohlédaje české rukopisy historické, zvláště Pavla Skály ze Zhoře, jednání Valeriana de Magnis, kroniku Lounskou, rukopis historie Pešinovy, a hádaní církevní od l. 1424 ɔc. Večer vrátil sem se pěšky domů do Teplic.

Srpen 1825.

1. srpna. Dopoledne doma v Teplicích. Oběd v Německém domě s p. Zimmermannem. Popoledni šel sem procházkou s baronem Stenčem do Turnu, kdež mi o svém plánu všeobecné hypotheky pro stavy království českého obšírně mluvil.

18. srpna. Ráno v $4\frac{1}{2}$ hod. vyjel sem z Teplic, zaplativ služce a za snídaní 2 zl. 55 kr. Přes Paškapole šel sem pěšky; pak přes Lovosice, Doksany, Veltrusy (kdež ve parku po obědě s p. Hrabětou), Zdiby, (kdež sem Ahsbasy navštívil) ɔc. do Prahy (vozkovi 8 zl.), a nemoha do domu, šel sem k Ebertům a na noc do Lázně. [Jiné vydání] 1 zl. 25 kr.

19. srpna. (Psaní z Hodslavic). Zaplativ nocleh v Lázni a snídaní u Šteinice 1 zl. 30 kr., zřídil sem doma byt svůj a opověděl se u knížete Švarcenberka. Oběd u Ebertů. Potom u paní Nádherné, u Stenče, prof. Jungmanna, barona Astfelda, a s baronem Stenčem na večeři v Templu. Za pokrovec 9 zl. [Jiné vydání] 45 kr.

20. srpna. Dopoledne pořádaní doma, a navštívení u hraběte Thuna Děčínského; pak u p. Nádherného ɔc. Oběd v Červeném domě. Potom

u prof. Presla a doma. Podvečer navštívil sem za branou Luisu Schubertovou od pěti měsíců vždy nemocnou. [Vydáno] 45 kr., pradleně 2 zl. 38 kr., maličkosti 24 kr.

21. srpna. Dopoledne v Museum u p. Hanky a u p. Svobody. O poledni u Dessaurových klavíroval sem. Oběd u barona Astfelda a společnost tamže. Podvečer navštívil sem Dra Lichtnera v Tomáškově zahradě. Večeře doma. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

22. srpna. Dopoledne doma ve práci; psaní hraběti Šternberkovi do Teplic. Oběd v Papouškové lázni. Popoledni navštívil sem na Palmovce pnní Fiedlerovou a Lidmilu, kamž i pan Sacher přišel. Večeře u Geista. [Vydal sem] 1 zl. 36 kr.

23. srpna. Dopoledne ve Fürstenberském domě u Eberta. Oběd tamž. Popoledni u Dessaurových u klavíru a u Kronbergra; pak u prof. Jungmanna, a posléze s baronem Stenčem, an mi dnes opět 100 zl. w. w. půjčil, v Koppmannově zahrádce. [Vydáno] 42 kr.

24. srpna. Ráno u Šteinice. Dopoledne v bibliotéce veřejné za příčinou Eichhornovy literatury. Oběd doma. Popoledni psal sem Měchurovi do Votína, koupiv sobě papíru ɔc. (Musikalie u M. Berry). [Vydáno] 26 kr. 1 zl. 6 kr., 5 zl. 38 kr.

25. srpna. Ráno ve příbytku p. Dobrovského pro Eichhornovu literaturu. K poledni u prof. Jungmanna dostal sem jeho literatury rukopis. Oběd u Nádherných. Popoledni doma v práci, a večer u Eberta v hádce s ním, Paušem a Vokounem o národnosti naší. [Vydal sem] 1 zl. 6 kr.

26. srpna. Snídaní u Hoška; dopoledne pracoval sem doma. Oběd v Červeném domě, potom klavíroval sem u Dessaurových. Popoledni zanesl sem literaturu p. Jungmannovi a dostal tam opět opis od p. Lišky; odtud k Šubertové okřívající a za bránu k Lichtnerům. [Vydáno] 1 zl., pradleně 2 zl. 30 kr.

27. srpna. Ráno s Ebertem u Glasera, potom doma; navštívil mne Krch. Oběd u p. Svobody Navarovského s Macháčkem. Popoledni koupil sem Sedláčkovy české spisy a Macháčkovy opery 10 zl. 36 kr. Večer navštívil sem prof. Jungmanna a zůstal tam do noci. [Vydal sem] 18 kr.

28. srpna. Dopoledne psaní do Smečna; potom u Eberta a Dessaurových. Oběd u barona Astfelda s baronem Sterndahlem a j., potom přišli tam Karel Presl a křížovník Zimmermann. Vyšed na procházku s paní baronkou ɔc., zůstal sem s nimi až do noci. [Vydáno] 19 kr.

29. srpna. V deštivém počasí pracoval sem doma; u oběda u Ebertů četl sem list otcův k Julii; potom s Ebertem rážkovav u Šteinice, rozloučil sem se s ním majícím jeti do Jičína. Večer navštívil sem pana Schützа, magistrátního radu. [Vydáno] 48 kr.

30. srpna. Ráno snídaní u Hoška, pak u Kronbergra; dopoledne přišel Zimmermann Prušan ke mně, jehož sem po městě i po bibliotéce povodil a do Červeného domu přestěhoval. Bylť i Turinský u mne dnes. Večer rážkoval sem u Šteinice. Krejčímu 41 zl. 30 kr., [jiné vydání] 1 zl. 54 kr.

31. srpna. Dopoledne navštíviv p. Kohouta, četl sem Kopitarovu recensí o Vukově zbírce serbských písní. O poledni baron Stenč a Zimmermann u mne, s nimiž i s prof. Helblingem obědval sem na barvířském ostrově. Potom u Astfeldů, prof. Jungmanna, u Štěpánka v divadelním domě, a na večeři v Papouškové lázni na pavlači. [Vydáno] 48 kr.

Září 1825.

1. září. Dopoledne pan Vinařický a Zimmermann u mne, s nimiž sem byl v semináři, ɔc. Potom s Zimmermannem ve Valdšteinské zahradě, v Lázni u oběda, u Šteinice, v Lobkovské zahradě, v obrazárně a v Museum, kdež sem se oznámil s prof. Büschingem z Vratislavi, a s nimi byl u sv. Víta, v zámecké zahradě a na večeři u Červenky. List od prof. Eichhorna z Gottingu, ɔc. [Vydal] 1 zl. 15 kr., 1 zl. 12 kr. a 51 kr.

2. září. Ráno nejprv p. Zimmermann a potom prof. Büsching u mne, jež sem do bibliotéky a do akademie ku p. Waldherrovi provodil, pak do Tejna. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma, potom u Šubertové a u Stenče. Večer s prof. Büschingem, Zimmermannem a baronem Stenčem na ostrůvku barvířském, kdež nás hostil baron Stenč. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

3. září. Ráno po 5ti hod. vyjel sem s prof. Büschingem a Zimmermannem na Karlštein, kamž přijedše teprv o 10ti hod. a posnídavše, ohlédali sme památnosti na hradě a v kaplech, i rukopisy u p. Auge i obraz v kostele sv. Palmatia. Popoledni jeli sme k sv. Ivanu do oudolí romantického; pak přes Lodenice po silnici na noc domů. [Vydal sem] 6 zl. 15 kr.

4. září. Ráno u Šteinice na novinách. Před polednem přišli ke mně Zimmermann a Büsching, s nimiž sem k baronu Stenčovi, a pak sám čtvrtý s nimi nejprv na Petřín, potom do Ovence k obědu se bral. Popoledni návštívili sme zámek Troji, a vrátivše se, večeřeli sme v městě u Hopfenštoka. Baron Stenč byl všudy hostitelem naším. [Vydáno] 35 kr.

5. září. Dopoledne u knížete Kinského, pak u prof. Jungmanna, an mi listy vyšlé z historie literatury dal; potom doma. Oběd také doma. Popoledni vyšel sem na Palmovku ku paní Fiedlerové, a zůstav tam až do noci, měl mnoho dověrných rozmluv zvláště s Lidmilou v zahradě na procházce o jejím i mém životě. Večeře v Templu. Přestička 45 kr., [vydáno] 1 zl. 15 kr.

6. září. Ráno u Šteinice na novinách a snídaní, pak doma v práci; navštívili mne p. Vinařický, maje se k arcibiskupu odebírati, a Zimmermann, s kterýmž sem v Templu obědval. Popoledni doma. Večer v divadle v opeře Rossiniho »Alžbětě« s Zimmermannem, potom tamže s prof. Hradeckými, p. Skalickým a Dubským. [Vydáno] 2 zl. 24 kr.

7. září. Dopoledne doma v literatuře. Oběd také doma. Potom ve Šternberském domě a u hraběte Františka z Thunu, an mi 4 rukopisy historické z bibliotéky Děčínské odevzdal. Večer u Dessaura, vrátivšího

se dnes z Karlových Varů; a pak u Zimmermanna, ztrativšího dnes na bojišti pražském své jmění (17 fridrichsdorů). [Vydal] 1 zl.

8. září. Celý den zůstav doma, pracoval sem v kronikách. Jen k večeru vyšed, navštívil sem Dessaura, an mi své skládání Baggesenových písní ɔc. poznati dal; potom u prof. Jungmanna; posléze u Šteinice na novinách. [Vydáno] 1 zl. 24 kr.

9. září. Dopoledne pracoval sem doma, a navštívil Čelakovského. Oběd v Červeném domě. U Endersa koupiv mappy, mluvil sem s prof. Schustrem. Potom u Dessaura. Večer vyšel sem do Tomáškovy zahrady ku p. Lichtnerovi, an byl odjel; pak ku p. Schützovi o zprávy o p. Rittersberkovi z Vídně. [Vydáno] 2 zl. a 1 zl. 12 kr.

10. září. Dopoledne mezi jiným byl sem u Marsano. Oběd v Lázni. Potom sešed se s prof. Müllerem na mostě, hádal sem se o krasovědě; a přišed domů, hned v ní dále pokračovati začal. Dnes vypůjčil sem sobě klavír od Weimesa na měsíc. (Nosičům 1 zl. 40 kr.) [Vydáno] 1 zl. 15 kr. a 1 zl. 40 kr.

11. září. Ráno u Dessaura, s nímž sem se porozhodl; potom s Zimmermannem u Hroznu na snídaní. U p. Fiedlera vymohl sem jemu 6 fridrichsdorů za své rukojmě. Potom byv na Malé Straně ve Valdšteinské zahradě, obědval sem u p. Nádherného. Potom doma odevzdal sem Zimmermannovi ty peníze. Večer byl sem u barona Astfelda ve společnosti; a doma klavíroval ještě do půlnoci. [Vydáno] 45 kr.

12. září. Ráno na novinách u Šteinice, potom doma ve práci. Hledal sem prof. Halašky, pak byl v bibliotéce a v bytu barona Stenče, odkudž sem Cornovova Bohuslava z Lobkovic přinesl a v něm čta na oběd zapomenul. Popoledni pracoval sem v kronikách. Večer navštívil sem paní Šubertovou a nalezl tam i sestru její Lidmilu ɔc. [Vydáno] 48 kr.

13. září. (Hádka s prof. Müllerem na ostrůvku.) Doma pracoval sem až do poledne, kdež mě pan Zimmermann navštívil. Oběd u barona Astfelda s Marií Hennetovou ɔc. Popoledni opět doma ve práci, až mě p. Zimmermann s prof. Helblingem navštívili, s nimiž sem v Papouškové lázni na pavlači večeřel a potom od Zimmermanna majícího zejtra odejeti po přátelsku se loučil. [Vydáno] 46 kr.

14 září. Ráno u Ebertů a v Šternberském domě o zprávy; potom doma až přes oběd, kdež mě p. Nádherný navštívil. Popoledni byl sem u prof. Halašky; večer pak u mladého Eberta, dnes vrátivšího se z Jičína od Meklových. Já po tyto dni opět ve krasovědě své pokračoval sem. [Vydáno] 1 zl. 10 kr.

15. září. Ráno u Eberta i Nádherného, potom doma. Oběd u Ebertů. Popoledni v domě Martinickém na Hradčanech o Smečno. Pak u Dessaura na chvíli, a posléze u Schubertové a Lidmily i u báby jich paní Přibislavské, ke jmeninám jejich. Přes noc četl sem Talvi písně Serbské. [Vydáno] 36 kr.

16. září. Posnídav u Hoška, zůstal sem celý den doma, pracuje v kronice, aniž k obědu jda. Pod večer teprv šel sem k Ebertovi, an mi smutné

tajemství své dnes zjevil; pak s ním k sestře jeho Julii ke dni rodin jejich, kdež sem do noci zůstal. [Vydáno] 20 kr.

17. září. Ráno v Martinickém domě a v Museum, kdež mi p. Hanka listy Köppenovy odevzdal; pak u p. Nádherného na půjčku (30 zl.), u paní Fiedlerové, u p. Schütze u oběda a s ním u Prachnera řezbáře. Potom psal sem list Rittersberkovi. Pak ve společnosti u Karla Eberta, kdež i mladý Vilém Puteani. Večer ještě u barona Astfelda. [Vydáno] 1 zl. 10 kr.

18. září. Ráno v $7^1/_2$ hod. vyjel sem do Smečna s dvěma komorními Martinickými, a přijel tam ve 12 hod. k obědu ku paní Ochsenbauerově, v nepřítomnosti vrchního, jejího muže, s níž sem k večeru do Sternberských lázní procházkou šel i s dětmi jejími, ↄc. Domovním 5 zl., bradýři 2 zl. 30. [jiné vydání] 2 zl.

19. září. V noci onemocněv dosti prudce, zavolal sem ráno lékaře pana Muncifayského, a užil vlídné péče paní Ochsenbauerovy. Pokud možná bylo, počal sem pracovati v archivu a procházel se po zahradě. Postil sem se celý den.

20. září. Zotaviv se v noci opět, pracoval sem celý den v rodopisných věcech Martinických. P. Muncifayskému dal sem zlatý v stříbře. K vyražení svému klavíroval sem a chodil procházkou do obory ↄc. [Vydáno] 2 zl. 30 kr.

21. září. Dopoledne ve práci, přepisovav Martinické listy i po obědě až do večera Pod večer vrátila se paní domácí ze Slaného z jarmarku, a s ní pán její Ochsenbauer z Teplic a Drážďan. Až do noci rozmlouváno o Sasích, Drážďanech, Teplicích, o svěcení Kolloredské památky u Chlumu a o Šternbercích.

22. září. Dopoledne pracoval sem doma, pomáhaje p. Ochsenbauerovi k topografickým zprávám. Po obědě jel sem s ním přes Kačice do Stochova, podlé povídky někdy Drahomířina sídla, kdež by se sv. Václav naroditi měl, a kdež památný dub jeho starožitný. V kostele obrazy, památka Vratislavská, nápisy zvonů od l. 1499 ↄc.

23. září. Ráno vyjel sem podívat se na pozůstatky hradu Martinic, Svídně a Řisut na panství Smečanském, a byl i v archivu Kornhauském. O poledni mluvil sem s hrabětem Šternberkem v zahradě, včera z Teplic do Smečna přišlým. Popoledni vyjel sem v společnosti na památné zůstatky hradu Libušína, a na obrazy výborné 12ti apoštolů tamž v kostele sv. Jiří. Večer vrátivše se, našli sme p. Kalinu z Jätensteina doma s dcerou jeho. S ním sem i nocoval.

24. září. Dopoledne byl sem v zámku a mluvil ponejprv s hraběnkou Martinicovou, poslední z rodu jejího, i se dcerami jejími a se všemi Šternberskými; pak ohledal sem obrazy Martinické ↄc.[1] Hrabě Šternberk u Ochsenbaura. Potom ostatek dne v práci. Večer na procházce s Ochsenbaurem, po odjezdu Martiniců, Šternberků i p. Kaliny; pak zpěvné vyražení po večeři, ↄc.

25. září. Dopoledne zůstav ve svém pokoji, dokonal sem práci svou ve Smečně. Po obědě vyjel sem s rodinou pana vrchního do Šternberských

lázní, někdy Bílého Oujezdce, a tam se procházeje, oznámil sem se s p. Nádherným a rodinou jeho ze Slaného, ɔc. Zůstali sme spolu až do večera, rážkovavše ɔc. Večer klavíroval sem s paní domácí donucenou čtveroručně.

26. září. Ráno vypraviv se a odebrav od rodiny páně Ochsenbaurovy hostinné, jel sem přes Slané (staviv se u p. Nádherného) do Prahy domů k obědu. Zpořádav své věci doma, šel sem k Šteinicovi na noviny, pak k Ebertovi a ku Kronbergrovi ɔc. Sloužícímu 2 zl. 30 kr. kočímu 1 zl. 45 kr., ztrava 56 kr.

27. září. Ráno navštívil sem prof. Jungmanna a pracoval potom doma ve krasovědě. Oběd doma. K večeru byl sem u pana Schütza z strany Rittersberka; potom v divadle podívat se na společnost slovútného provazolezce Ravela. [Vydáno] 1 zl. 10 kr., a 1 zl.

28. září. Ráno u Šteinice s kassírem Jičínským a u Eberta; potom u hraběte Šternberka s rukopisem Děčínským. Oběd v Lázni malostranské. Potom u Eberta starého ke jmeninám; pak ve knihovně Fürstenberské, u paní Hirschmannové. Potom u mne Vinařický a mladý Jungmann. Večer u prof. Schustra ke jmeninám jeho. [Vydání] 1 zl. 45 kr.

29. září. Dopoledne psal sem doma, potom šel do Museum za příčinou Talmberského rukopisu. Oběd v Lázni malostranské. Popoledni šel sem do společnosti světící jmeniny p. Eberta v zahradě Fürstenberské nad Prahou pod hradem v letníku, a zůstal tam sám 15tý až do noci. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

30. září. Ráno byl sem u křížovníků nadarmo; potom doma ve kronice. Oběd také doma. Popoledni navštívil sem prof. Presla a Dessaura. Večer darmo hledav barona Astfelda do Troje se odebravšího, navštívil sem prof. Jungmanna, a zůstal tam do noci. [Vydáno] 45 kr.

Říjen 1825.

1. října. Dopoledne pracoval sem doma, kdež mě navštívil prof. Jungmann, jemuž sem 1ní knihu krasovědy své půjčil. O poledni šel sem do Troje k baronu Astfeldovi k obědu a zůstal tam do večera. Večer vrátiv se, navštívil sem Eberta a dlouho s ním dověrně byl. [Vydáno] 52 kr.

2. října. Ráno u Eberta po snídani; potom navštívil sem mezi jinými paní Šubertovou okřálou v novém bytu jejím. O poledni šel sem do Troje, abych tam ty dni zůstal. Dnes tam byli hosti rytíř Lože z Losenau od gubernium, rodina prof. Klara, Dr. Florian, ɔc.

3. října. Celý den zůstal sem v Troji. Dopoledne v pokoji svém počal sem psáti třetí knihu své krasovědy. Dnes hosti byli u nás baron Sterndahl, paní Pusswaldová, mladý baron Schrenk, baron Starba, ɔc. Živobytí bylo mi velmi příjemné.

4. října. Ráno vyšed do Prahy, zanesl sem list baronce Henrici od Astfeldovy, spořádal sem své věci k zanešení do Troje a navštíviv prof. Jungmanna, paní Schützovou a hraběte Šternberka, šel sem zas do Troje. Tu dnes byli hosté paní baronka Henrici vdova se synovcem Escherichem, potom ruský kníže Prozorovský a stará baronka Escherich ɔc.

5. října. Dopoledne, neměv zdaření ve krasovědě, opravoval sem fortepián a potom provázel slepého barona Astfelda po jeho zahradách až naprotivo Podbaby ɔc. Baronka přivedla s sebou z města mladou slečnu Obiteckou na několiko dní do Troje. Popoledni ještě přišel p. z Losenau na navštívení.

6. října. Dopoledne pracoval sem zdárně ve krasovědě v pokoji svém. Dnes nižádný host nový v Troji nebyl. Zábava jak obyčejně procházkou, i ku kapli sv. Klary na vrchu, a rozmlouváním; čteny také knihy některé a deklamováno ɔc.

7. října. Po snídani šel sem do Prahy, číst noviny a učinit některá pořízení. Vraceje se o poledni do Troje, uvedl sem tam prof. Dubského a paní Hezendorfovou. Popoledni byli sme sami doma; pod večer Mariino první políbení v Troji. Večer čítáno ve společnosti.

8. října. Celý den doma ve Troji, v obyčejném zaměstnání. Hostů nižádných. Já dnes zpravil sem Trojský fortepián, jehož ihned užívati počato. Přepisoval sem z rukopisu Děčínského (E.) ɔc.

9. října. Ráno pracovav, poslouchal sem mši od p. Zimmermanna v kapli zámecké čtenou a šel potom do Prahy, číst noviny u Šteinice ɔc. Oběd u Ebertů. K večeru jda do Troje, potkal sem odtud jdoucí p. Bučka z Heraltic, p. z Losenau, Nováka, ɔc.

10. října. Celý den v Troji. V půlnoci zbuzen byv Marií Pátkovou z rozkázání baronky, díval sem se na kometu. Před polednem mluvil mi baron Astfeld o praktikantování při veřejné bibliotéce, poroučeje mi to; já s ním o tom i o jiném mnoho rozprávěl. Navštívila nás hraběnka Nieuland, a zůstavši tu na noc, večer u mne dívala se na kometu.

11 října. Opět celý den v Troji. Baron Astfeld byv nemocen, zůstal v posteli. Rozmlouvání s hraběnkou Nieuland dopoledne. Popoledni a večer společnost v pokoji nemocného barona. Čteny novelly Tiekovy.

12. října. Ráno ohlédal sem sklepy podzámecké v Troji, a pak knihy baronovy. Po obědě šel sem do Prahy se společností neznámé slečny přes ostrov; tu potom k Ebertům, hraběti Šternberkovi, prof. Jungmannovi a Dr. Lichtnerovi. Posléz u Šteinice. (List od Rittersberka z Vídně. Zpráva o příchodu Měchurových).

13. října. Ráno u barona Stenče, an mi 80 zl. c. m. sám chtě půjčil a nové rukopisy ukázal k českým dějinám; potom domácí pan Heyde u mne, jemuž sem 40 zl. c. m. činže zaplatil. Pak u p. Schütza, Dessaura, Nádherného (12 zl.), p. Burde, Eberta (2 zl.); odtud u oběda v Troji, kdežto hosti Astfeldové malostranští, baron Hennet a dcera, baronka

Schrenková a dcera, Dr. Klecan, p. Cenari, paní Woltmannova, ɔc. (Přišli také tam p. Breisky a Hennet mladý.) — [Přijal] 200 zl., [vydal] 100 zl. a 35 zl.

14. října. Celý den v Troji. Dopoledne přišel tam pan Burde ode mne pozvaný ku posouzení děl uměleckých. U oběda hosti dnes baronka Henrici, kníže Prozorovský, hraběnka Khünburková vdova, baronka Malovka sestra její, p. Burde, Turba, slečna Obitecká, ɔc. Přišel i p. Presl mladší tamž, a později hraběnka Nieulant, kteráž nám pohádky čítala. Mé důvěry večer s Marií Obiteckou.

15. října. Jmeniny paní domácí v Troji, baronky Astfeldovy, svěceny. Dopoledne byv na mši ve kapli zámecké, potom oznámil sem se s Lottou Riegrovou, ɔc. U oběda mezi jinými hraběnka Nieulant, Riegrova, Bräunheldrova, Obitecká, p. právní, zprávce Trojský, ɔc. Pod večer odebrav se od laskavých hostitelů srdečně, vrátil sem se z Troje konečně zase do Prahy domů. [Vydáno] 8 zl. 30 kr.

16. října. Ráno vyšel sem k Leopoldu Měchurovi, a potom s ním k sestrám jeho, Terezii a Antonii, vrátivším se do Prahy. Rozmlouváno dlouho v dověrné laskavosti. U oběda u barona Stenče oznámil sem se s hrabětem Deymem Arnavským, horlivým vlastencem, a byl s ním, s prof. Sedláčkem, Stenčem, hrabětem Pöttingem a Sweertsem mladým po poledni v opeře české »Josef a bratří jeho«. Večer zas u barona Stenče — Ševci 13 zl. 20 kr.

17. října. Ráno Měchura u mne a se mnou na Malé Straně; dívali sme se na ceremonie dnešního sněmu českého; potom byl sem s ním ponejprv u Klary Höcknerovy, milenky jeho. Oběd u Ebertů, kamž přišel Měchura, když sem Fürstenberské rukopisy Persia i Horáce prohlídal, ɔc. Večer u paní Šubertové ozdravělé, a prof. Jungmanna, hádaje se o krasovědě. [Vydáno] 24 kr.

18. října. Ráno prof. Jungmann u mne za příčinou mé krasovědy, potom já v domě Šternberském (list od bratra z Prešpurka), u p. Tomáška a u p. Nádherného u oběda. Po poledni s Nádherným u Hartmanna a Willicha, pak u Kronbergra četl sem Černínský rodopis od Hormayra vzdělaný. Večer byv u barona Stenče, oznámil sem se s p. Veitem z Vídně; potom u Zlatého anjela s prof. Steinmannem, ɔc. [Vydáno] 12 kr.

19. října. Ráno u Eberta a u Šternberků nemocných, promluviv s Kristianou; potom u Šteinice na novinách. U oběda u p. Tomáška; potom navštívil sem p. Talacko a hledav darmo Měchuru, připojil se k sestrám jeho na ulici. Večer u paní Höcknerovy, kdež slečna Růžovská, pan Widtmann, Měchura, ɔc. [Vydáno] 50 kr.

20. října. Dopoledne doma, kdež mne navštívili p. Veit (Grulichský) z Vídně a pak Měchura; oběd doma. Potom vyšed do domu Šternberského, uslyšel sem o smrti staré hraběnky, dnes o 11 3/4 hod. dopoledne; hrabě Šternberk sám se mnou o ní mluvil — slova pronikavé bolesti. Odtud u Eberta; pak u sester Měchurových, s nimiž se obírav, klavíroval

sem ponejprv s Terezií. Večer u p. Tomáška, hádání o husitstvu. [Vydáno] 1 zl. 7 kr.

21. října. Ráno podíval sem se na umřelou hraběnku Šternberkovou a navštívil barona Stenče; potom pak pořádal své historické spisy. Oběd u Červenky u Zlatého anjela; odtud v Sacchettiho panorámu severopólní výpravy a u Měchury. Podvečer šel sem k baronu Stenčovi odjeti majícímu, jejž doma nenašed, navštívil sem Dessaura; a večer pobyl sem u Dr. Lichtnera, kdež mimo jiné byli hejtmané p. Wagner a Eberle, ɔc. [Vydáno] 2 zl. 9 kr.

22. října. Ráno u mne Měchura; potom šel sem ku poledni do Troje, kdežto dnes cizích nebylo, kromě p. Nováka. Pro hádky své s baronem Astfeldem byl bych téměř zmeškal pohnutelné podívání na nebožku hraběnku Šternberkovou, ježto večer v domě svém zasvěcena byvši, poslána do hrobů rodu Šternberského do Zásmuku. Smutek můj mnohý toho dne. [Vydáno] 28 kr.

23. října. Ráno pozvání p. Kossekovo; potom na Malé Straně u Šteinice a Eberta až dopoledne. Oběd doma. Po obědě u Měchurových a pak s Leopoldem v opeře české, v »Lazebníku Sevillském«, kdež i pan Bartonek a p. Svoboda z Chudenic přišlí. Večer ponejprv ve společnosti u Dra. Helda, kdež i p. Veit, hraběnka Přichovská stará, p. Kossek, ɔc. [Vydáno] 1 zl. 12 kr., a 1 zl.

24. října. Ráno na Malé Straně jak obyčejně; oběd doma. Popoledni Měchura u mne, potom i Ebert. K večeru šed k Měchurovým, v laskavém obcování žičil sem se klamavou nadějí nad míru. Večer bouřlivý radostným nepokojem duše. Pradleně 2 zl. 17 kr. [Vydáno] 1 zl. 20 kr.

25. října. Dopoledne Měchura u mne, jemuž sem se svěřil o sestře jeho. Pak u Dessaura. Oběd u p. Nádherného. Popoledni přišed domů, našel sem list Leopoldův, zbavivší mne pojednou vší naděje. Žalostí poražen byv, zůstal sem doma, větším dílem na posteli. Stěhoval sem se do jiného pokoje. Dříví 45 kr., svíčky ɔc. 42 kr. [Vydáno] 1 zl. 30 kr.

26. října. Ráno včasně šel sem do Museum a potom do Šternberského domu, ɔc. Dověrné rozmluvy s paní Tomáškovou. Oběd zase u p. Nádherného ve společnosti. Večer u Schützových na mále a potom dlouho u Měchurových, klavírovav ponejprv s Antonií a Marií čtverořučně, a dobývaje sobě všemožné potěchy. [Vydáno] 26 kr.

27. října. Ráno u mne nejprv Antonín Fähnrich, pak Schütz mladý a Měchura nejdéle, jemuž sem se do pamětníka vepsal. O poledni byv u hraběte Šternberka s ukázkou své kroniky, slyšel sem mnoho potěšitedlného pro můj osud. Oběd u Ebertů mladých, sám třetí. Večer u Schützových na hudbě, u Štěpánka; posléze až do půlnoci u Dra. Helda. [Vydáno] 36 kr.

28. října. Ráno navštívil mne starý pan Kohout, obírajícího se nejvíce hudbou. Já zůstal přes oběd doma v nevlídném počasí. Popoledni přišel ke mně prof. Jungmann se psaním Šafaříkovým. Pod večer u Mě-

churových, kdež ponejprv obšírně rozmlouváno, o 28. Oct. 1824 v Třeboni, ɔc. Večer u Lichtnerů já sám jediný vhistovav, ɔc. [Vydáno] 52 kr.

29. **října**. Dopoledne na Malé Straně, potom u Höcknerových za Měchurou, u Dessaura, jenž mne domů sprovodil; v Červeném domě u obědu, potom u p. Vaňka. Popoledni navštívil sem paní Fiedlerovou a Lidmilu, vrátivší se do města. Večer ztrávil sem s Ebertem ponejprv v češtině a v dověrných rozmluvách. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

30. **října**. Dopoledne Měchura u mne, zůstavšího cele doma. Oběd doma. Popoledni šel sem k Měchurovi, a pak u sester jeho ztráviv večer, oznámil sem se s pražským vicepurkmistrem p. Kellerem. Potom ještě u prof. Jungmanna o historii literatury. Pak na večeři u Hrozna. [Vydáno] 1 zl. 36 kr.

31. **října**. Dopoledne doma, stěhovav své knihy a počav do Hodslavic psáti. Oběd doma. Popoledni navštíviv hraběte Šternberka, našel sem tam p. Dobrovského, dnes do Prahy se vrátivšího, s nímž mnoho rozmlouváno o našich věcech. Večer u Eberta v češtině. [Vydáno] 1 zl. 13 kr.

Listopad 1825.

Dne 1. listopadu. Dopoledne doma, kdež mne navštívili pan Dobrovský, pan Heyde a Dessauer, jehož sem o poledni na procházku sprovodil. Oběd u Červenky. Popoledni u Měchury a sester jeho, vepsavších se do pamětníka mého; pak u generálové Henrici, kdež i kníže Prozarovský, na navštívení; posléze u p. Tomáška přes večeři. (Mrs. Hunt, ɔc.) Bradýři 3 zl., [jiné vydání] 1 zl. 12 kr.

2. **listopadu**. Dopoledne napsav list p. Rittersberkovi, jda na poštu, mluvil sem s p. Hankou o nadějích bibliotékářství, a potom s Václavem Svobodou. Oběd doma. Popoledni Měchura u mne a pak já celý večer u Lidmily (a pí. Fiedlerové později domů přišlé), v dověrnějších rozmluvách než kdy jindy a v důkazích neobyčejné laskavosti; na noc byl sem u Dra. Helda, kamž i přišla hraběnka Přichovská. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

3. **listopadu**. Ráno u Šteinice na snídaní a doma v práci. O poledni u Dessaura. Oběd v Červeném domě. Popoledni u p. Krtičky z Jadnu srovnával sem rukopis kroniky (B). Popoledni u Měchury a sester jeho na chvíli, pak s ním nadarmo u Schustrů; večer u jeho Kláry, a pak nadarmo s ním u Eberta. Posléze ještě u Šteinice. [Vydáno] 1 zl. 45 kr.

4. **listopadu**. Ráno s Měchurou u Eberta k jmeninám jeho, kdež sem mladého hraběte Šporka poznal. Potom doma ve práci literární. Oběd u Ebertů, kdež sem až pod večer i s Měchurou zůstal. Večer navštíviv jak obyčejně p. Lichtnera, poznal sem tam osobně Betty Pistorovu a matku její, ɔc. Klavírováno až do večeře. [Vydáno] 26 kr. Zedníkovi 25 kr.

5. **listopadu**. Dopoledne doma, čta Menzelův dějepis Hussitství (VIIý díl). Navštívil mne mladý Schütz. Oběd doma. Potom u Dra. Lichtnera s Menzlovou historií. Pak u Měchurových až k sedmé hodině, kdež mnoho

klavírováno i zpíváno. Mluvil sem ponejprv o politice s otcem domácím a poznal mladého Bauera (milostníka Teresiina). Večer u Šteinice. [Vydáno] 1 zl. 2 kr.

6. **listopadu.** Dopoledne šed ke snídaní mluvil sem s p. Krtičkou. Doma zladěn mi klavír. List od otce a bratra z Vídně s 60 zl. w. w. Oběd u Ebertů. Popoledni u Měchurových sester, kdež mi Antonie podruhé harfovala, až do 6té hod. Pak u Höcknerových s Leopoldem; a večer v divadle, ve frašce, kdež sem poznal Ludvíka Absbasa a hraběte Františka Mercandina. Ladiči 1 zl. [Obdržel] 60 zl. Porto 1 zl. Divadlo 1 zl. [Vydáno] 45 kr.

7. **listopadu.** Dopoledne šel sem do Troje k Astfeldům, a srdečně přijat zvláště od baronky; list Elly Sterndahlovy, pochvalný. Vrátiv se večer navštívil sem prof. Jungmanna, a potom u Dra. Helda až do noci přebyv, přizvukoval sem jeho zpěvům ponejprv na fortepianu. (Listy od Köppena a Rittersberka.) [Vydáno] 36 kr. a 35 kr.

8. **listopadu.** Ráno u barona Stenče a p. Dobrovského navštívení. U Junghansa vklad 10 zl. a předplacení na jeden měsíc (3 zl. 45 kr.). Oběd doma. Popoledni potkav Antonii ve Vodičkové ulici, sprovodil sem ji domů. Potom u Lidmily (o Schubertové opět nemocné), u Höcknerových, a s Leopoldem v opeře (Donna del Lago), pak s týmž u Hroznu. Pradleně, ɔc. 2 zl. 12 kr., 3 zl. 45 kr. Divadlo 2 zl. Ztrava 1 zl. 25 kr.

9. **listopadu.** Ráno u Eberta snídaní, ɔc. Doma ve práci literární. Oběd u Červenky s Fähnrichem a Vratislavem mladým. Pod večer u Měchury, kdež mladý Althan; potom u staré paní Přibislavské; posléz u Eberta v češtině. [Vydáno] 1 zl. 12 kr. Parátko 1 zl. 30 kr.

10. **listopadu.** Dopoledne doma a na chvíli v Museum. Oběd u prof. Svobody Navarovského s p. Jodlem a praefektem gymnasia Malostranského. Popoledni u Měchurových, obírav se zvláště Petersovými, po odchodu jiných. (Pamětník Antoniin.) Večer u Dessaurových. [Vydáno] 42 kr.

11. **listopadu.** Dopoledne doma, kdež i oběd. Popoledni u Měchurových nenašed bratra doma, dočekal sem ho tamž, doslýchaje hudby rozmanité a obíraje se nejvíce s Antonií. Večer navštíviv jak obyčejně Dra. Lichtnera, dostal sem na půjčku sbírku sonat Beethovenových. [Vydáno] 52 kr.

12. **listopadu.** Dopoledne doma; potom Dessauer u mne v sonatách. Oběd u Zlatého anjela. Popoledni s Leopoldem u Luisy Schustrové; a pak u Höcknerových, spatřit jich nové portrety. Večer u Eberta v češtině. [Vydáno] 1 zl. 6 kr. Kolínské vody 1 zl. 15 kr.

13. **listopadu.** Dopoledne doma. Oběd u Nádherného, an mi o naději vypravoval u Společnosti učené po Dobrovském. Popoledni v divadle českém v »Blaníku«, k své nespokojenosti. V e č e r ve vzácné s p o l e č n o s t i u D r a. M ě c h u r y od 6té do $11^1/_4$ hod. v srdečném obcování s domácími, vhistování a tanci. Byli tam pp. Vanka, Hasner, Steidl, Neuberg, Audrický, Bauer, Ramiš, p. André, Keller, vicepurkmistr, ɔc. Tancoval sem ponejprv s Antonií, Marií, Teresií, paní domácí, Marií Mayerovou, ɔc. [Vydal] 1 zl. 25 kr.

14. listopadu. V noci málo spav, zůstal sem dopoledne doma, ani neobědvav. U prof. Jungmanna spatřil sem hotovou Historii literatury. U Měchury hádání o Antonií a jakosti charakterů našich. U p. Dobrovského obírali sme se rukopisem Gerlaca kronikáře, a Jornandesa, ɔc. Posléze u Eberta na češtině. (Talvi, Volkslieder der Serben.) [Vydáno] 30 kr.

15. listopadu. Dopoledne doma v nevlídném počasí. Popoledni jel sem k Měchurovi, an ráno, na jmeninách svých, u mne byl. U sester jeho, zvláště Antonie, mněje spatřiti jakousi nevšímavost, odešel sem pohnutý odtud, a u prof. Jungmanna dostav nové exempláře Historie literatury, šel sem k p. Fiedlerovi za příčinou Zimmermannova dluhu, a pak nahoru k Lidmile, mně dnes vhod laskavé, ač i p. Sacher tam byl. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

16. listopadu. Dopoledne doma, donesv sobě ráno domů od prof. Jungmanna dárek vzácný. Leopold u mne o poledni s dotazem o mém pohnutí, pozorovaném od sester jeho; odvolení své jemu sem ohlásil. Pod večer byl sem u Höcknerových, strojících se odjeti do Čáslavi. Večer psal sem list do Berlína Zimmermannovi, potom neodeslaný. [Vydáno] 1 zl. 5 kr.

17. listopadu. Dopoledne doma ve práci. O poledni u hraběte Šternberka. Oběd u Ebertů. Popoledni u Měchurových na smíření citů mých zvláště skrze Antonii. Večer u Lidmily s šátky svými, v žertování. [Vydáno] 45 kr. Dnes ráno u p. Fiedlera vrácen mi zápis dluhu pro pana Zimmermanna tam učiněného. Já u Wehle los k Vídenským domům za to sobě zjednal [za] 15 zl. —

18. listopadu. Dopoledne doma, kdež mne Leopold navštíviv, oznámil mne se svou mší. O poledni u Dessaura. Oběd v Červeném domě. Pak u Kronbergra; potom u Leopolda ve prohlédaní jeho mše. Večer nejprv u Schubertové nemocné, kamž Dr. Krombholz přišel, potom u p. Schützа s Dessaurem, posléz u Eberta v češtině.

19. listopadu. Ráno u barona Stenče na snídaní. Potom doma ve práci. Oběd doma. Popoledni u Měchury ve prohlédaní mše a u sester jeho. Na procházce večer vynesl mi svůj a svého domu soud o mně. Potom byl sem s Dessaurem u p. Beutla z Lakenburku, umělce na klavíře. Pak psaní Vyrožilovi. Pradleně 1 zl. 40 kr. [Vydáno] 1 zl. 10 kr.

20. listopadu. Ráno u Dessaura a Eberta, a s nimi v Doušově sálu při provozování mše Měchurovy; potom do poledně u Leopolda. Oběd doma. Popoledni u p. Tomáška a pak až do večera u Eberta s Leopoldem, kteříž oba oužeji se spřízniv̌še, mnoho mi o beznadějnosti mé v lásce napovídali neveselého. Večer ještě na mostě. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

21. listopadu. Ráno u p. Kohouta v rukopise listů krále Jiřího; o poledni u prof. Jungmanna a Dessaura. U oběda u Hroznu s p. Bartákem poznal sem p. Macasa (z Paříže). Potom u Nekvasila s Čelakovským, Tomsou a Chmelenským. Podvečer v koncertu p. Kalivody utěšeném; potom u Lidmily, kdež i p. Sacher, a posléze u Dra. Helda do noci. [Vydáno] 1 zl. 27 kr. a 1 zl.

22. **listopadu.** Dopoledne doma v nevlídném počasí; navštívil mě Leopold. Oběd doma. Podvečer teprv vyšed z domu, zanesl sem musikálie ku prof. Müllerovi, jehož doma nenašed, navštívil sem Eberta, a pak byl ještě u Šteinice. [Vydáno] 1 zl. 35 kr.

23. **listopadu.** Ráno u p. Nádherného v archivu guberniálním a na novinách; potom doma, kdež mě p. Štěpánek navštívil. Oběd doma. Popoledni vrátil sem musikálie Junghansovi. U Leopolda, poslavšího mně list svůj do pamětníka mého; pak u sester jeho v laskavém vyražení, kdež má píseň zpívána a obě sestry harfovaly spolu. Potom ještě u pp. Preslů. [Vydáno] 1 zl. 30 kr. Rukavičky 2 zl.

24. **listopadu.** Ráno, nemoha doma obstáti pro čpění z kamenného uhlí, jímž sem nové topení byl počal, šel sem k Ebertovi pracovat v literatuře, a tam i obědvav, večer s Leopoldem tam přišlým vrátil sem se domů. O poledni byl sem na chvíli u hraběte Šternberka, a pak u p. Beutla. List od otce. [Vydáno] 35 kr. a 52 kr.

25. **listopadu.** Dopoledne doma v kronice. Se Slavíkem šel sem o poledni k p. Beutlovi, kterýž žádosti naší odepřel. Oběd u Nádherných s Al. Jelenem. Popoledni u Leopoldových sester dlouho v dověrných rozmluvách; pak u prof. Meinerta (kdež i prof. Titze) v historických rozprávkách; posléze u dra. Lichtnera sám jediný. Dříví 1 zl.

26. **listopadu.** Ráno u Šteinice na novinách. List z Vídně od Pavla Tomáška. 56 kr. Leopold u mne. Domovní sloužící dar 4 zl. 25 kr. Oběd doma. Pod večer u Lidmily; potom v opeře Mehulově (obě Lišky), kdež mezi akty p. Mazas, znamenitý violinista z Paříže, slyšeti se dal. Potom s Leopoldem u Hroznu na večeři. [Vydáno] 1 zl. 35 kr.

27. **listopadu.** Dopoledne doma v práci. O poledni navštívil sem ponejprv p. Bindra, an mi z českého »Otella« zpíval. Oběd u Červenky. Potom u Leopolda (kdež dnes mladý Korb), a s ním v divadle Macháčkově v »Ženiších«. Večer u p. Tomáška, kamž i Ebert přišel k večeři. (Nové boty). [Vydáno] 1 zl. 12 kr. a 1 zl.

28. **listopadu.** Dopoledne doma ve práci. Oběd doma. Popoledni u krejčího Prella dal sem sobě nový kabát dělati. Pak u Lidmily ve zpěvu, jejž nám přetrhl pan Sacher, tam přišed. Večer rážkovav doma, počal sem psáti pro Kroka o rukopise Hradeckém od l. 1465 (radě králi Jiřímu). Uhlí 30 kr., [jiné vydání] 1 zl. 40 kr.

29. **listopadu.** Dopoledne doma ve práci. Oběd také doma s Fähnrichem a Vratislavem mladým. Popoledni u Leopolda na chvíli, pak u p. Ahsbasa, kdež mi Mathilda zpívala. Večer potom u Höcknerových, vrátivších se z Čáslavi, kdež i Nina Hrušovská. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

30. **listopadu.** Ráno dostal sem od Kosseka list Rittersberkův a Walchův, zovoucí mne do Vídně. Leopold u mne. Oběd doma. Popoledni byly u mne slečna Neumannova a přítelkyně její. Potom pobyl sem u Měchurových večer ve zpěvu. Pak ještě u Eberta v osvědčování obapolné lásky za příčinou zamýšleného odchodu mého z Prahy. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

Prosinec 1825.

1. prosince. Ráno u barona Stenče, potom u Dobrovského s Meinertem o mém povolání; pak u hraběte Šternberka nemocného o mých nadějech Oběd u Ebertů. Potom s Ebertem u Leopolda a sester jeho; pak u Lidmily, odkudž mne Sacher přišed odplašil; posléz u p. Talacko, gubernialního rady. [Vydáno] 34 kr.

2. prosince. Ráno Fähnrich u mne, pak já u barona Stenče. List Rittersberkovi za odpověď poslaný. Oběd doma. Popoledni u Leopolda, potom u Schubertové, kamž Ahsbasovy slečny přišly; pak u paní Neumannové; u prof. Schustra (podání uherčiny), u Lidmily, kdež o Henriettě Rittersberkové žertováno, ɔc. Večeře doma. Punčochy 5 zl. [jiné vydání] 1 zl. 50 kr.

3. prosince. Dopoledne šel sem pěšky do Troje ke jmeninám barona Astfelda; kdež dnes mimo slečnu Ellu byli hrabě Vratislav (jednání s Fähnrichem), baron Astfeld a p. Cenari. S posledními vrátiv se večer domů, navštívil sem Eberta, u něhož byli p. Wendt, Rösler a Wenzig. Večer darmo hledav dra. Helda, pracoval sem doma. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

4. prosince. Dopoledne doma ve práci. O poledni vyšel sem s Dessaurem na procházku po městě, a potkav se s baronem Stenčem, obědval sem s ním v Templu; potom tentýž sprovodiv mne domů, ohlédal mé staré listiny. Pod večer navštívil sem Leopoldovy sestry obě, a našed je doma samy, dlouho v srdečné dověrnosti jich se kochal. Potom ještě byl sem u Dessaurových a pak doma. [Vydáno] 1 zl. 12 kr.

5. prosince. Dopoledne doma ve práci. Leopold a prof. Meinert u mne. Potom k obědu šed k Nádhernému, poznal sem p. Peche. Popoledni u Eberta, u Höcknerových s Leopoldem, u prof. Jungmanna za příčinou jeho literární historie, pak posléze až do půlnoci u dra. Helda s Kossekem a hraběnkou Přichovskou, v novinách literárních, ɔc. a v dověrných rozmluvách, zvlášť o Měchurových. Moravovi 50 kr., [vydáno] 24 kr.

6. prosince. Dopoledne doma, potom u deposit u zemských práv. Oběd doma ponejprv u Fridricha. Potom u sv. Štěpána v průbě Leopoldovy mše a pak s paní Petersovou u sester jeho v dlouhém vyražení, jak besedním tak i hudebním, a v dověrnosti s Antonií. Pak u Eberta v češtině a na večeři doma. [Vydáno] 1 zl. 34 kr.

7. prosince. Dopoledne doma navštívil mě Leopold; potom u depositního ouřadu o uherskou listinu. Pak sešed se s Ebertem, byl sem na obědě u jeho rodiny. Popoledni u paní Binderové na besedě, a pak až do večera u Lidmily, od níž sem své šátky vroubené ɔc. dostal. [Vydáno] 48 kr., dříví 50 kr.

8. prosince. Ráno u Dobrovského, an mi zprávu dal o Černínech; odtud s Ebertem v kostele u sv. Štěpána na mši Leopoldově. O poledni s Dessaurem na procházce ɔc. Oběd doma. (Předtím u prof. Schustra.) Popoledni u Leopolda, pak s ním a Ebertem v české opeře »Othello«,

výborně zpívané; potom s Leopoldem u Höcknerových až do 8i hodin. Večeře doma. [Vydáno] 1 zl., 1 zl. 36 kr., bradýři 2 zl. 30 kr.

9. **prosince.** Ráno u barona Stenče, potom u p. Dobrovského z strany Černínské pensí ode mne žádané, pak u deposit zemských. Oběd u barona Stenče. Popoledni doma ve práci; potom u sester Leopoldových, vlídně se měvších ke mně; kamž i pan Bauer mladý přišel. Večer ještě u dra. Lichtnera vhistoval sem. [Vydáno] 24 kr.

10. **prosince.** Dopoledne doma ve práci. Oběd také doma. Popoledni pracovav doma, šel sem k Leopoldovým sestrám, pak odbyv navštívení u paní Fiedlerové, byl sem s ním u Kláry jeho, a v divadle, kdež violoncellista Merk výborně se slyšeti dal, posléze s Leopoldem a Ebertem u Hroznu, odkudž mě oba domů doprovodili. Pradleně 1 zl. 27 kr. [jiné vydání] 1 zl. a 1 zl. 18 kr.

11. **prosince.** Ráno u barona Stenče a s ním v zahradě hraběte Kinského, kdež mi první ratu měsíčnou obětoval. Potom doma, kamž přišed Leopold, přinutil mě sprovodit jej k Ebertovi. U oběda byl sem u dra. Helda v den rodin jeho, pozván jsa od hraběnky Přichovské staré. Potom potkav se s Leopoldem, navštívil sem s ním jeho Klaru. Večer doma ve práci. [Vydáno] 40 kr.

12. **prosince.** Dopoledne doma, potom ve veřejné bibliotéce v překládání uherčiny. Oběd doma ve práci. Potom na chvíli u prof. Jungmanna, a doprovodiv Leopolda ku Plonerům, pobyl sem u sester jeho ve přívětivých besedách, kamž i p. Bauer přišel. Pak ještě u barona Astfelda, po příchodu jeho z Troje do Prahy ponejprv. [Vydáno] 1 zl. 36 kr.

13. **prosince.** Dopoledne doma ve práci, kdež mě navštívil Ebert, s nímž sem nejprv k Dessaurovi, potom do domu jeho k obědu šel. Popoledni u Schützových s musikaliemi, potom u Leopolda v jeho kvartetu, pak u sester jeho na dlouhých, laskavých besedách až do $7^3/_4$ hod., požívaje srdečné jich přízně. Dříví 50 kr., [vydáno] 48 kr.

14. **prosince.** Dopoledne, pro nepříležitost zedníkem udělanou v pokoji mém, byl sem u Dessaura, u Berry, ɔc. Oběd doma. Potom u Leopolda s musikaliemi a na milostné vyzvání Tonino na chvíli u ní. Pak rážkovav s Leopoldem na Příkopech, šel sem s ním ku Klaře, kdež i sestry jeho; odtud s p. Widmanem na Malou Stranu ku p. Tomáškovi, kdež sem večeřel. [Vydáno] 1 zl. 6 kr.

15. **prosince.** Dopoledne doma, u mne byli Korbély, mladý Schütz z strany Rittersberka a Vinařický. List od Rittersberka s vypověděním bytu mého. Oběd doma. Popoledni byl sem u prof. Schustra, potom u Luisy Schubertové; pak u Eberta s Dessaurem a s Hauserem, zpěvcem z Drážďan přišlým, až do noci. Korbélymu 2 zl. 6 kr., hausmistrové 5 zl., list 35 kr., [jiné vydání] 1 zl.

16. **prosince.** Dopoledne doma; u mne byli Leopold a Fähnrich. Oběd také doma. Pod večer šel sem k Leopoldovi a k sestrám jeho a slyšel jeho píseň nově složenou (Marie, sestřenice jich). Potom s ním

u Höcknerových v dověrnosti o citech a úmyslích mých; pak posléze u dra. Lichtnera na vhistování. Svíčky 40 kr. [Vydáno] 54 kr.

17. **prosince.** Dopoledne doma v práci literatury. Pak u hraběte Šternberka, ɔc. Oběd také doma. Popoledni pracovav, šel sem večer k Lidmile, ana mi nelásku svou k Sacherovi osvědčovala. Dr. Bayer, o smrti cís. Alexandra, o kteréž sem o poledni u Dobrovského z listu Černínova se dověděl. Posléze navštíviv barona Astfelda, stavil sem se ještě u dra. Helda. [Vydáno] 1 zl. 16 kr.

18. **prosince.** Dopoledne doma. Nový kabát od krejčího. Leopold byl u mne. Oběd doma. Popoledni u Leopolda, pak v Othellu, na žádost nejvyššího purkrabí opět česky zpívaném; odkudž sem s Dessaurem doprovodil pana Hausera do bytu jeho na Dobytčí trh, a tam se hudbou vyrážel až do noci. [Vydáno] 1 zl. a 1 zl. 24 kr.

19. **prosince.** Dopoledne ráno u barona Stenče, pak doma. O poledni u Eberta, pak na obědě u Nádherného. Podvečer u Leopoldových sester, zarmoucených pro bratrovu nespokojenost v domě; zpíváno, hráno a harfováno až do příchodu Leopoldova, s nímž sem o stavu jeho dověrně promluvil. Odtud v opeře za příčinou p. Hausera (Figaro v Lazebníku) a posléz až do noci u dra. Helda s Kossekem v rážkování, ɔc. [Vydáno] 1 zl.

20. **prosince.** Ráno v guberniálním archivu o připověď p. Nádherného a za příčinou Kinského rodopisu. O poledni u Schützových za příčinou bytu hledání, a u Měchurův. Potom na obědě u hraběte Šternberka s p. Dobrovským. Hrabě Kašpar požádal ode mne plán k časopisu musejnímu; rokováno mnoho o tom mezi mnou a oběma hrabaty Šternberky. Večer ztrávili u mne Ebert, Měchura, Dessauer a p. Hauser až do noci na besedách. [Přijal] 100 zl. [Vydáno] 34 kr. Večeře 4 zl. 16 kr.

21. **prosince.** Ráno list od p. Rittersberka, abych co nejdřív bytu mu postoupil. Posel od kupce Kehrna. Pracoval sem v plánu od hraběte Šternberka požádaném. Oběd u Ebertů. Popoledni hledal sem byt s p. Zodlem v Celetné ulici. Potom s Leopoldem na procházce; pak u Lidmily, kdež dnes sestra její Schubertova. Večer u Dessaura ve společnosti, kdež i Dickson Angličan a Dr. Sieber. Pradleně 1 zl. 46 kr., ševci 20 zl., musikálie 2 zl., [jiné vydání] 42 kr.

22. **prosince.** Ráno u mne Měchura a p. Ferdinand Widmann, mající odjeti do Čáslavi za kommisaře; odtud u Eberta, u p. Blechy a Šteinice, ptaje se po bytech. Oběd u barona Astfelda, kdež i hrabě Vratislav, baron Macneven, ɔc. Odtud u Měchurových sester, později domů přišlých, až do příchodu bratrova. Večeře doma. [Vydáno] 25 kr.

23. **prosince.** Dopoledne byl sem ve hledání bytu, pak u Leopolda, u Weiningra, u Kehrna, Kronbergra, kdež sem Tacita sobě koupil. Oběd doma. Podvečer navštívil sem p. Tomáška, od něhož doprovodiv p. Hausera domů, stavil sem se u Klary, a odtud s Leopoldem šel sem do koncertu Slavíkova v redutách, a pak na večeři ke Hroznu. [Vydáno] 1 zl. 18 kr.

24. **prosince.** Dopoledne doma ve práci. Krejčí u mne, jemuž sem à conto dal 40 zl. w. w. Dodělal sem plán svůj pro časopisy musejní, a šed k Ebertovi, u přítomnosti Leopolda jej přečetl. Večer štědrý ztrávil sem u Ebertů, kdež mezi jinými p. Tomášek. Vrátiv se domů, našel sem tu p. Rittersberka, vrátivšího se z Vídně. Dříví 50 kr., [vydáno] 12 kr.

25. **prosince.** Ráno u mne p. z Rittersberka. Před polednem pobyv v kostele u Matky boží Sněžné, šel sem k Měchurům, kamž sem ponejprv k obědu pozván byl. Stolními rozmluvami podařilo se mi získati sobě otce domácího. Byl sem tam až do 6té hodiny v laskavé dověrnosti zvláště s Toni, která k mé prosbě se sestrou harfovala. Potom s Leopoldem u Klary, a pak v oratorium Händlově Jefta, odkudž sem Měchurovy domů jdoucí sprovodil. [Vydáno] 1 zl. a 35 kr.

26. **prosince.** Dopoledne doma, potom procházev se po Příkopech, navštívil sem paní Fiedlerovou o poledni. Oběd u prof. Jungmanna znamenitě připravený; četl sem jemu plán svůj pro časopisy musejní. Odtud šed k Měchurovým sestrám, kormoucen sem byl odchodem Toniným ze společnosti. Leopold zaved mne k Höcknerovým o 5té hod., kdež sme tarokovali až do 9ti hodin.

27. **prosince.** Dopoledne doma; s Leopoldem u Slavíka a u Hroznu; Vinařický u mne. Pan z Rittersberku dožádal se u paní Tarabové bytu pro mne; navštívení od ní. Oběd doma s Rittersberkem. Potom šed k hraběti Kašparovi Šternberkovi, odevzdal sem mu plán svůj na mostě jda. Odtud s Leopoldem ponejprv u p. Heyde z strany mého bytu. Pak ponejprv na tanci u Weiningra. Večer u Eberta. Weiningrovi 5 zl. 30 kr. [Vydáno] 35 kr., [a] 1 zl. 6 kr.

28. **prosince.** Ráno u barona Stenče, potom u Eberta, kdež i pan Hauser. Doma psal sem list Marschnerovi; Leopold u mne o nemoci macechy své. Oběd doma s Rittersberkem v přítomnosti barona Eschericha. Popoledni přenášel sem věci své do nového bytu svého vedlé paní Tarabové; klíč od sekretáře. S listem Marschnerovým a s Leopoldem šel sem k Dessaurovi večer, a odevzdav p. Hausrovi list, rozloučil sem se s ním. První noc v novém bytu. [Vydáno] 40 kr.

29. **prosince.** Spořádání věcí mých doma; fortepián; nosičům 2 zl. w. w. Dopoledne u mne Měchura a Rittersberk. Oběd u Ebertů. Popoledni u paní Neumannové, potom u Měchurových, kdež mi Toni opět se laskavější zdála. V pět hodin šel sem odtud k Weiningrovi, učit se tanci (ecossaise, cotillon, galopp); pak u Pasty v šachování. [Vydáno] 2 zl. 48 kr. (Snídaní a svíce paní Tarabové.)

30. **prosince.** Ráno u Eberta; pak doma. Potom s prací svou u dra. Schustra. Oběd doma. Popoledni u Schubertové, u Ahsbasů, u Leopolda a s ním u Klary, u barona Astfelda, a posléze u dra. Lichtnera, s Rittersberkem a s Eberlem, hejtmany. Rukavičky 2 zl. [Vydáno] 48 kr.

31. **prosince.** Ráno u barona Stenče, u p. Dobrovského, u hraběte Kašpara a Františka Šternberka, kterýž poslední mně ratu svou polouletní

dal; potom ještě u Nádherného a Tomáška. Oběd v Červeném domě. Pak u Dessaura, Schütza, p. Fiedlerové, prof. Jungmanna, u Měchurův, u Klary (kdež i Toni, pak plukovník Ripke se slečnou Obwexrovou, i p. Weber), u Eberta s Leopoldem, posléz u dra. Helda nadarmo a u p. Rittersberka Pradleně 1 zl. 48 kr. [Vydáno] 1 zl. 55 kr. a 12 kr.

1825.

(Byt: v Nových alejích No. 40; od 3. Maii v Papouškové lázni.)

Jan. 3. počaly mé obědy s Rittersberkem u paní Neumannové (až do 10. Mart.) — sl. pracoval sem nejvíce na radnici staroměstské v archivu — Jan. 11. ponejprv v archivu guberniálním u p. Nádherného (pracováno v rodopisu Černínském). — Febr. 3. po nejprv u desk zemských, uvedl mne p. Nádherný. — Febr. 15. v poslední masopustní redutě. — Febr. 25. ponejprv u knížete Kinského, jenž mi rodopis svůj poroučel. — Febr. 28. hr. Šternberk uložil mi sestavení třetího dílu Script. rer. boh. — Mart. 2. Dr. Lichtner požádal mě o Althanský rodopis. – (Apr. 3. Dessaurův otec †). — Apr. 4. požádán sem ponejprv o rodopis Martinický. — Apr. 17. oznámil jsem s Leopoldem Měchurou ponejprv (u Eberta). — Apr. 21. ponejprv od Eberta veden sem do bytu Leopoldova. — Jun. 3. počátek hodin u kněžny Auersberkové — Jun. 22. u kníž. Karla Švarcenberka. — Jun. 16. v Měchurovic domě: »was wünschen Sie?« — Jun 29. první harfování. — Jul. 15. výjezd z Prahy do Birkšteina na noc. — Jul. 18. odtud na Mojvín, Žitavu, Herrnhut. — Jul. 19. do Rumburka na noc. — Jul. 20. z Rumburka přes Hřibskou a Českou Kamenici do Děčína. — Jul. 21. přes Oustí na večer do Teplic; tam až do 4. Aug. — Jul. 26. v Duchcově, it. 31. —

Čtvrtek, 28 čce. Dopoledne díval sem se na pohřeb hrab. Skuratovové a řeckou liturgii. Po obědě byl sem s baronem Stenčem a Zimmermannem v Turnu a na Doubravské hoře až do noci. (O poledni u D. Stolze.) — Pátek 29. čce. Psal sem Ebertovi, a počal psáti Měchurovi. Potom byl sem u p. Wolframa, a slyšel jeho Okouzlenou Růži. O poledni v zahradě na procházce, kdež posléze dvůr Pruský; mluvil sem s hrabětem Šternberkem o historii naší. Po obědě u cukráře s p. Wolframem, pak s Zimmermannem v Doppelburku až do noci. — Sobota 30. čce. Ráno vyjeli sme do Osseka; po obědě po rumích Risenburských a pak v Duchcově na noc. — Neděle 31. čce. Celý den v Duchcově. Večer pěšky domů. — Pondělí 1. srpna. Dopoledne doma. Oběd v Německém domě o samotě s Zimmermannem. Popoledni šel sem s baronem Stenčem do Turnu, kdež mi svůj plán hypoteky české všeobecné vyložil. -

Úterý 2. srpna. Dopol. Snídaní ve společnosti v bažantnici; psaní Rittersberkovo. O poledni v zahradě; oběd v sále, kdež Schmahlingova slečna, ꜿc. Popoledni u D. Stolze; Stenč odjel a já jej vyprovodiv, navštívil sem ponejprv p. Ticka (kdež Köllner). Večer u Dubu.

Středa 3. Aug. Ráno s Zimmermannem, potom u Šternberka a na radnici, pak u Wolframa. Oběd u Dubu, Potom u D. Stolze, u Ticka, v divadle.

Čtvrtek 4. Aug. Dopoledne psal sem paní Csúzy; o poledni posléze v zahradě s Zimmermannem. Oběd v Německém domě. Potom posléze u Ticka. Pak s Zimmermannem u cukráře. Z Teplice vyšel sem v 5½ hod. přes Modlaní, Veklice a Běhaní a Předlice do Oustí ku Koruně na noc.

Pátek 5. Aug. Ráno u p. Hoyera; s ním u dominikánského priora, pak u děkana, an mi Mengsovu Madonu ukázal. Potom na přívrší Ústeckém.

Popoledni na radnici. Pak v hospodě a procházkou naproti Schreckensteinu. (4 zl. 30 kr. v Koruně).

Sobota 6. Aug. Ráno v $5^{1}/_{4}$ hod. na člunu dolů do Děčína; tam v Lázni. U p. Kropfa vlídné přijetí a oběd. Popoledni práce v zámku.

Neděle 7. Aug. Ráno do zámku. Oběd tamž u p. Kropfa. Popoledni v hospodě, při hře domino, až do noci.

Pondělí 8. Aug. Ráno koupel; deštivo.

Aug. 8. z Děčína do Drážďan; tam až do 14. Aug. — 18. Aug. z Teplice přes Veltrusy do Prahy. — Sept. 5. na Karlšteíně, s Büschingem a Zimmermannem. — Sept. 18. výjezd do Smečna (22. na Stochově, 23. na Libušíně), 26. do Prahy nazpět. — Oct. 1–15. bydlil jsem v Troji (častěji však do Prahy zacházeje). — Dec. 20. na obědu u hrab. Šternberka; hrab. Kašpar žádal o plán k časopisům musejním.

Rok 1826.

Leden.

Dne 1. ledna. Bděním nastoupiv s půlnoci rok nový v památkách roku minulého, šel sem spat teprv ve 2 hod. s půlnoci. Dopoledne zůstal sem doma. K obědu pozván sem byl k archivárovi gub. p. Nádhernému; odtud jel sem k Měchurům a tam s Antonií zvláště dověrněji i o půlnočním psaní svém mluviv a v nešťastné lásce se poněkud zjeviv, šel sem večer k Weiningrovi na bál, a odtud domů. — [Příjem]: R. Sternberk: 250 zl.; [vydání]: sloužícímu za 4 měsíce 12 zl., domovnímu 7 zl. 30 kr., fiakrovi 1 zl. 15 kr, u Weiningra 30 kr., snídaní oc. 46 kr.

Dne 2. ledna. Dopoledne zapravil sem zastaralý dluh u kupce Kehrna a také u p. Rittersberka. Oběd doma. Po poledni Leopold Měchura u mne, s nímž sem sestře jeho hračky kupovat šel, a pak Dessaura navštívil. Odtud navštíviv Eberta na chvíli i p. Tomáška (kdež i prof. Svoboda), v neradostných citech pohřížený vrátil sem se domů. [Vydání]: 99 zl. 10 kr. a 35 zl. a 3 zl.; ztrava 1 zl. 26 kr.

Dne 3. ledna. Dopoledne doma ve práci. O poledni Dessauer u mne, jehož sem sprovodil procházkou po městě. Oběd u barona Astfelda. Odtud u Měchurových k neutěše své pro zjevenou nelaskavost Antonie; pak u Klary Leopoldovy na krátce; u paní Fiedlerové (Lidmila nepřítomna, byla u Sachrů); u prof. Presla, u barona Stenče a pak doma v nevlídném ducha položení. [Vydání] zámečníkovi 1 zl.; 1 zl. 10 kr.

Dne 4. ledna. Dopoledne doma; paní Tarabová postoupila mi celého bytu, davši věci své odtud vynésti. Byli u mne Leopold a Rittersberk. O poledni u Kronbergra. Oběd doma s Rittersberkem. Po poledni doma ve práci. Večer nejprv u Dessaura v hudbě, potom u Eberta v češtině a v kavírně na novinách. Vrátiv se domů, psal sem list otci svému. [Vy-

dání:] sklenáři 1 zl.; dříví 42 kr.; snídaní 13 kr.; oběd 51 kr.; kalendář 2 zl. 30 kr.; večeře 24 kr.

Dne 5. ledna. Dopoledne Ebert u mne, a já s ním u Rittersberka; potom doma ve práci. Oběd s Rittersberkem. Po poledni staviv se u Měchury, šel sem do akademie v sále redutním, kdež Louisa Schustrova mezi jinými zpívala. Potom u Weiningra tancoval sem. (Tempete.) Večer od 8mi do 12ti hodin ztrávil sem u hraběnky Přichovské a Dr. Helda s p. Kossekem v rážkování a rozmluvách. [Vydání:] bradýři 2 zl. 30 kr., akademie 3 zl. a 1 zl. 10 kr.

Dne 6. ledna. Dnes četl sem Fesslerovu historii Mathiáše Corvina ponejprv. Byl sem na chvíli u Eberta, potom Měchura u mne. Oběd doma s Rittersberkem. Odtud u hraběte Šternberka v mincech, od Volańského mu poslaných, od 2hé—3tí hod Večer nejprv u Höcknerových u veliké důvěře; potom u Dr. Lichtnera ve vhistování. (List od Vyrožila z Uher). — Děvečce 50 kr.; ztrava 42 kr.; list 1 zl. 10 kr.

Dne 7. ledna. Dopoledne doma; potom v 11 hodin u Měchurových ku probě. Oběd s Rittersberkem. Po poledni strojení se k Měchurům, navštívení u Ebertových a kupování malých potřeb. Večer od 6té hod. až do 1½ s půlnoci ve skvostné společnosti, nejprv při koncertu, pak po večeři v tanci. Oznámil sem se tu s pp. Schönherrem, Štěpanovským, baronem Margelikem, paní Petersovou, panem Růžičkou ɔc. Mezitím zanícení na Malé straně. Byli tu také z panstva celý rod praesidenta hraběte Lažanského, baron Reizenstein, Hrubý, Jeník, Escherich ɔc. ɔc. — Ztrava 52 kr.; jehlice 2 zl. 30 kr; rukavičky 1 zl, 24 kr.

Dne 8. ledna. Ráno u Eberta, pak doma. O poledni u paní Přibislavské; odtud u oběda u Ahsbasů, kdež sem se blíže oznámil s Frant. Mercandinem a několik hodin v laskavosti domácí požil; později přišla tam Lidmila s matkou svou; načež já brzy odebrav se, k Měchurům sem šel a dověrné rozmluvy měl s otcem o Leopoldovi; s ním pak dále navštívil sem Eberta, kdež o nenadějnosti lásky mé mluveno; posléze ještě Leopold u mne doma povečeřel. — Ztrava 1 zl. 3 kr.

Dne 9. ledna. Ráno u barona Stenče, an mi ratu svou na měsíc leden občtoval; pak doma ve Fesslerově historii. Krejčímu zapravil sem jedno conto. Oběd u Ebertů. Potom u Šteinice na novinách. Večer u barona Astfelda, kdež sem zpěv Ellin s p. Horákem slyšel; potom doma večeřel sem s p. Elstrem rozmluvy maje a s Fridrichem rážkuje. — [Přijal] 50 zl. [vydal]: krejčímu 50 zl. a 1 zl.

Dne 10. ledna. Dopoledne doma, potom u Dessaura na chvíli. Oběd doma. Povolán byv od Leopolda, šel sem k Měchurům, ještě u oběda jsoucím, a oznámil se s p. Petersem, radou knížete z Lobkovic; potom u Weimesa koupili sme s paní jeho fortepián, a já zase k Měchurovům šed, zastihl sem tam Eberta, slyšel příhody Höcknerových s Leopoldem, a zastavil se ponejprv nad nesrdečností Toninou. Večer doma s Rittersberkem. Dříví 36 kr., ztrava 1 zl. 50 kr.

Dne 11. ledna. Ráno u Eberta, pak u p. Dobrovského. Potom doma našel sem Leopolda, čekajícího na mne, a navštíven sem od p. Bouška, bibliotekáře Roudnického. Obědval u mne dnes ponejprv Ebert; a potom přišel opět Měchura. Pod večer navštívil sem p. Ahsbasa k rodinám jeho a zůstal tam ve společnosti Lidmily, tam přišlé. Večer ztrávil sem u Dra. Helda. [Vydání:] 1 zl.; dříví 3 zl. 30 kr.

Dne 12. ledna. Dopoledne byl sem u Macháčka s musikáliemi, a potom koupil sobě jeho zpěvy. Oběd u p. Nádherného, při čemž sem mu vrátil z dluhu 50 zl. Popoledni u Höcknerových, potom u Měchurův, k rodinám Teresie, kdež i Dr. Held. Pak u Weiningra na tanci, (Contratanz) a posléze u Dessaura, kdež i paní Lämlová, při hudbě. — Zpěvy 2 zl.; Nádhernému 50 zl. Ztrava 1 zl. 12 kr.

Dne 13. ledna. Dopoledne doma ve práci; navštívil mě Leopold; o poledni pak Macháček, s kterým sem doma obědvav i rážkoval. Potom přišed Leopold, zaved mě ku paní Petersové na Hradčany do Lobkovského domu ponejprv, odkud se vrátiv teprv na večer, sprovodil sem Marii Petersovou domů, a u večeře u Hroznu měl rozmluvy a hádky s Lindou a Uhlířem. Noty 1 zl., ztrava 1 zl. 23 kr.; rážky 9 kr.

Dne 14. ledna. Dopoledne doma v kronikách; tamž i oběd. Po poledni pracovav málo, šel sem k Měchurovům a poznal paní Göbelovou, matku Mariinu, i klavíroval čtveroručně s Toni, Teresií i Leopoldem, navštíviv prvé otce jich z nemoci okřívajícího. Podvečer u Lidmily, kteráž mi list svůj do pamětníka mého odevzdala; pak u Eberta v češtině. Ztrava 1 zl. 36 kr.; svíčky 40 kr.

Dne 15. ledna. Dopoledne doma, kdež mě Leopold navštívil. Potom s ním u jeho Klary, a pak procházkou na mostě o poledni. Oběd u Hroznu. Potom u p. Talacko, u Měchurových, kdež Leopold nešetrně o mém tajemství mluvil; pak nadarmo hledav Luisu Šubertovou, byl sem na chvíli u prof. Jungmanna a odtud u Weiningra na bálu, kdež sem mezi jinými se slečnou Kursa tancoval. Večer ještě doma na večeři u Fridricha. Snídaní 12 kr.; pradleně 2 zl.; oběd 50 kr.; na bálu 36 kr.; večeře 55 kr.

Dne 16. ledna. Ráno u Eberta, pak doma ve práci. Oběd také doma s Rittersberkem. Popoledni pracovav opět ve kronice, šel sem ku Kronbergrovi, pak k baronu Astfeldovi, kdež sem celý večer ztráviv, se slečnou Ellou dohady měl. Fähnrich sprovodil mě domů. Snídaní 11 kr., oběd 31 kr., večeře 19 kr.

Dne 17. ledna. Dopoledne doma ve kronice. Oběd tamže. Popoledni navštívil sem Leopolda, pominuv jeho rodinu. Pak šel sem s ním po městě procházkou. Večer na chvíli u Šteinice, potom doma u Fridricha, kdežto sobě hosti veselí strojili. Ztrava 1 zl. 28 kr.; náčiní domácí 3 zl. 7 kr.

Dne 18. ledna. Dopoledne nakoupiv si potřeb v městě, pracoval sem doma ve kronice. Leopold u mne. Oběd u barona Astfelda s Rittersberkem a Dr. Krausem; potom u Měchurových, kdež Teresie laskavou dověrností mne těšila; pak u Fiedlerů, kdež i p. Sacher. Večer po 9té hodině šel

sem na bál do redut, k dobrému chudých domácích daný, a zůstav tam až do $3^1/_2$ hod. s půlnoci, tancoval sem jen jednou s p. Šulcovou a obcoval zvláště s Havránkem mladým, s Burianem a jeho pannami. Kalamář 1 zl. 30 kr., černidlo 15 kr.; vchodné 2 zl.; ztrávil sem na bálu 1 zl. 18 kr.

Dne 19. ledna. Ráno u Eberta, pak doma ve práci. Oběd s Rittersberkem doma. Popoledni byli u mne při probě mše Leopoldovy zpěvkyně Králova a Šulcova, zpěvci Jelen, Strakatý ɔc.; pak Dessauer a Rittersberg. Panny zaved sem domů, a staviv se na chvíli u Leopolda, šel k Weiningrovi na tanec a pak k Lidmile na učení zpěvu. — U Šteinice 23 kr.; ladiči 1 zl.; oběd 30 kr.; fiakrovi 1 zl. 40 kr.; večeře 32 kr.

Dne 20. ledna. Dopoledne doma v kronice. O poledni navštívil mě Dessauer a sprovodil mě po mostě. Pozdě přišed k Ebertům, obědval sem v Lázni. Popoledni doma pracovav, šel sem pod večer k Höcknerovým, kdež i Leopold, a potom k dr. Lichtnerovi, kdež vhistovav s ním a pp. Talacko a Rittersberkem, prohrál sem. — Snídaní 13 kr.; oběd 47 kr.; ztráta 27 kr.

Dne 21. ledna. Ráno u Dobrovského v dlouhých rozmluvách; potom doma ve práci; pak u Dessaura, pozvavšího mne dnes na bál k Dr. Hockovi jda k Ebertům k obědu, zastaven sem od knížete Kinského na ulici Pod večer byv u Měchury a Astfeldů, připravil sem se k bálu k Dr. Hockovi; kamž mne uvedli Dessauer a Wiener. Oznámil sem se tam s p. Ottem, p. Dicksonem Angličanem ɔc. a tancoval až do 3 hod. s půlnoci. [Koubovy, Hanerovy ɔc. Kalmus, Hessler ɔc.) — Snídaní 13 kr.; dříví 35 kr.; list od bratra Andresa 24 kr.

Dne 22. ledna. Ráno šel sem do Tejna na mši Leopolda Měchury a promluviv s p. Schützem i s Ellou ɔc., šel sem k Měchurům a zastih tam Marii Gebelovu, mluvil sem s ní ponejprv s domácností. Oběd u prof. Jungmanna s mladým Enghubrem z Inspruku přišlým. Potom u Leopolda! u Ahsbasů o bál juristů: pak u Weiningra na bálu od 5té do 8mé hod. Potom doma. Ten den byla zima posud největší v Praze. — Snídaní 17 kr.; na bálu 48 kr., večeře 32 kr.

Dne 23. ledna. Ráno nejprv u Leopolda, pak u knížete Kinského, an mi akta rodu svého z gub. archivu a bibliotéku svou ukázal, velmi zdvořile se ke mně měv. Potom s Dessaurem u Dr. Hocka. Oběd doma. Po poledni u Leopolda a odtud u Lidmily večer ve zpěvu až do 8 hodin, v nepřítomnosti paní Fiedlerové. Večeře doma. Snídaní a oběd 38 kr., večeře 26 kr.

Dne 24. ledna. Ráno byv u Dobrovského, vypůjčil sem si 50 zl. od něho. Potom pracovav doma ve kronikách, navštíven jsem od Leopolda. Ve dne choval sem se doma za příčinou rýmy a kašle. Večer u paní Schubertové, kdežto přípravy sester jejích k bálu; potom na chvíli u Eberta i Šteinice. — Ztrava 1 zl. 15 kr.

Dne 25. ledna. Dopoledne doma, pak u Kehrna na soukno a Kronbergra z strany mých oučtů. Oběd doma. Potom u Eberta s prof. Mül-

lerem, u Leopolda, u Höcknerových, u Astfeldů. Pak večer připraviv se, šel sem do redut v 8 hodin na bál juristů, a tam počátek zmeškav, tancoval sem potom mnoho s Brožovými Johannou a Lidmilou, s Měchurovými Teresií a Antonií, s paní Petersovou, se Schneidrovou, Krenovou, Královou a Burianovou. Havránkovu a Schindlerovu zmeškal sem. Obcování s hrabětem Sporkem, s Stahlem, Hierovskými (sic) ɔc. ɔc. Soukno 20 zl. 30 kr.; Tkadleček (2 díl) 2 zl.; rukavičky 2 zl., vchodné 4 zl., na bálu 3 zl. 24 kr.; ztrava ve dne 1 zl. 36 kr.

Dne 26. ledna. Ráno potkav na Malé Straně knížete Prozorovského, slyšel sem od něho obšírné zprávy o oumyslu liberálů v Petrově (26. Dec. 1825), v dlouhém rozmlouvání. Potom doma, Leopold u mne. Oběd doma. Pod večer připraviv se, šel sem v 6 hodin k Ebertovi na bál, kdež nejprv zpíváno, potom s Julií Ebertovou začav, tancoval sem s Šafaříkovou, Hablovou, Haasovou, paní Hirschmannovou, paní Tomáškovou ɔc. ɔc. až do 2½ hod. s půlnoci. — Snídaní 13 kr., oběd ɔc. 58 kr.

Dne 27. ledna. Dopoledne pozdě vstav, málo sem pracoval. Poobědvav doma, šel sem s Leopoldem ke Hroznu rážkovat a potom k sestrám jeho, kdež Terezie ukázavši mi památku svou Napoleonskou, harfovala i laskavě ke mně se měla. Potom u Klary s Leopoldem. Odtud polonemocný šel sem domů užívat léčicích prostředků domácích. Ztrava 1 zl. 26 kr., domů rážky 50 kr., léky 24 kr.

Dne 28. ledna. Dopoledne chovav se doma, navštíven sem od Leopolda. Po obědě šel sem s Leopoldem ku paní Petersové na Hradčana, a slyšel tam zpěvy její opět. Odtud vrátiv se s Leopoldem v hádce o nenadějnosti citů mých, šel sem k Lidmile na besedy. Večer rážkoval sem doma. Pradleně 1 zl. 35 kr., ztrava 1 zl. 12 kr.; rážky 30 kr.

Dne 29. ledna. K poledni vyšed z domu navštívil sem Eberty, potom Schubertovou. U oběda pozván byv u paní Petersové na Hradčanech, obcoval sem tam s prof. Krombholzem, Steinmannem, baronem Cervellim, p. Grafem ɔc. až k noci. Potom sprovodiv se s p. Grafem dolů, navštívil sem ještě na noc p. Tomáška. — Ztrava 48 kr.

Dne 30. ledna. Dopoledne u Leopolda nemocného, u sester jeho a u Klary. Potom u hraběte Šternberka; zmeškav oběd u Ebertů, šel sem domů. Popoledni u Ahsbasů; potom u Leopolda a sester jeho (vystrojivších se na bál ku prof. Schustrovi); večeře u Leopolda s Ebertem, zůstavše tam až do 9té hod. — Ztrava 52 kr.

Dne 31. ledna. Dopoledne doma ve práci literární. Oběd doma. Potom přišel Leopold ke mně, jejž sem sprovodil na Hradčana ku Petersům, a slyšev mnoho o důležitostech knížete z Lobkovic od raddy jeho, sprovodil sem paní jeho k Měchurům a odtud, když ona Klaru Höcknerovu na neděli zvát šla, sprovodil sem ji opět ku prof. Krombholzovi. — Písaři Vlasákovi 1 zl.; ztrava 1 zl. 6 kr.; rážky 20 kr.; opodeldoc 30 kr.; dříví 3 zl. 30 kr.

Únor 1826.

Dne 1. února. Dopoledne doma ve práci. Ebert obědval u mne, a já, sprovodiv jej ke Steinicovi na rážky a na noviny, byl sem u Dessaura pro jeho písně a s nimi u Lidmily, kteráž se jim učila; tamž sem zůstal na besedách až do hodiny osmé večer. — Ztrava 1 zl. 36 kr.

Dne 2. února. Ráno šel sem k Leopoldovi ke dni rodin jeho (l. 1804); potom pobyv u Eberta, navštívil sem ponejprv baronku Fellnerovu. Oběd u Ebertů. Popoledni s Leopoldem v opeře české »Dráteníku«, odkudž vyšed, rokoval sem s p. Pospíšilem u Nekvasila. Večeře u p. Tomáška. Potom na chvíli byl sem v redutě dívat se na bál. — Ztrava 28 kr.; divadlo 1 zl.

Dne 3. února. Dopoledne pracoval sem doma. K obědu pozván sem byl ku p. Nádhernému s p. Štěpánkem, s nimiž sem potom pod mostem Pražským se na ledě procházeje, znamení starožitná hledal. Večer byl sem nejprv u sester Leopoldových, kamž i přišel Dr. Held k nemoci sestřičky jich; potom vhistoval sem u Dr. Lichtnera. — Snídaní 18 kr.; [jiné vydání] 12 kr.

Dne 4. února. Ráno u Eberta, pak doma. Leopold přišed oznámil mi o klevetách Ebertových a Bindrových u paní Petersové, pročež sem i hned s ním tam šed, nelibé city měl, i večer od sester Leopoldových a u Klary, (kdež Jos. Widmann). Pak u Eberta a p. Dobrovského o cestu svou do Vídně, k níž mi 100 zl. w. w. půjčil. — Snídaní 13 kr.; psaní od otce 30 kr.; oběd 36 kr.; večeře 33 kr.; svíčky 40 kr.

Dne 5. února. Dopoledne pracoval sem doma zůstav pro bolení nohy. Binder zvav mne nazejtří k bálu divadelnímu, slíbil opraviti klevet svých. Oběd doma. I popoledni zůstal sem vždy doma v pokoji svém pro bolení nohy. — Snídaní 37 kr.; pradleně 1 zl. 22 kr.; oběd 35 kr.; večeře 25 kr.; přípravy 16 kr.

Dne 6. února. Dopoledne poležev déle navštíven jsem od Leopolda; pak vstav, navštívil sem hrabata Stollberky, tři bratří pospolu, a byv u hraběte Šternberka, poznal sem p. Parishe i p. Kucharského. Oběd v Červeném domě. Popoledni u Höcknerových ɔc. Večer jel sem s Leopoldem k Petersům Lobkovským na bál, kdež i Klara i sestry Měchurovy, se mnou smířené, panny Heyhalovy, Marie Petersova ɔc. byly mé tanečnice; oznámil sem se s Dr. Kankou ɔc. Ztrava 1 zl. 12; fiakr 1 zl.; domovní Lobkovické 36 kr.

Dne 7. února. Dopoledne u Leopolda a s ním u paní Höcknerové nevrlé, pak na rážkování u Hroznu a u barona Astfelda. Oběd u Ebertů. Večer přistrojiv se u Eberta, šel sem na bál k baronu Astfeldovi Malostranskému, kdežto do $1^1/_2$ hod. s půlnoci tancovav s hraběnkou Kolovratovou, Ellou Sterndahl, Marií Astfeld, Tini Pusswald, Helfert, Brosch, Klar, Vernier, Bohuš, Hittmann ɔc, besedoval sem s barony Astfeldy,

p. Brožovským, paní Madrovou ɔc. U Hroznu 35 kr.; ztrava 18 kr.; fiakr 50 kr.; Ebertových domovní 50 kr.; Astfeldovic domovní 50 kr.

Dne 8. února. Přes noc poležev u Eberta, přišel sem ráno domů, kdež mne navštívili Leopold Měchura a p. Karel Presl. Potom na poště, zaplativ na rychlík do Vídně; pak u paní Schubertové o poledni. Oběd doma. Pod večer byl sem u Měchurových, kdež i Marie Geblova; svrchovaná dověra k Teresii, ana se laskavou přízní mi osvědčila. Večer ještě ztrávil sem u p. Tomáška. Ztrava 1 zl. 20 kr.; rychlík 40 zl.

Dne 9. února. Dopoledne doma ve práci. Oběd tamž. Zprávu měv od p. Neumanna o neštěstí Klary, šel sem hned k Leopoldovi; potom s ním ku paní Petersové na Hradčana, velmi přívětivé. Pak večer navštíviv Lidmilu ke zpěvu, slyšel sem ponejprv o útiscích, které snášeti musí v domě mlčelivě. — Ztrava 1 zl. 40 kr.

Dne 10. února. Ráno p. Vinařický u mne; pak já u Eberta i u p. Dobrovského. Oběd doma. Popoledni u Leopolda v jednání o vysvobození Klary; pak u barona Astfelda Trojského, kdež i hrabě Vratislav; u Klary trpící co mučedlnice; posléz u Dr. Lichtnera vhistovav s pp. Talackou a Rittersberkem, prohrál sem. Ztrava 1 zl. 10 kr.; ztráta 1 zl. 9 kr.

Dne 11. února. Ráno p. Hanka u mne, potom já s rukopisy Děčinskými u hraběte Šternberka, i u presid. museum; pak u paní Pelcelové; u Eberta toužícího o nevěře Sofiině; u barona Astfelda Malostranského. Oběd doma. Popoledni vyšed, potkal sem Leopolda s sestrami a sprovodiv je na Hradčana, pak ledem po Vltavě domů, kdež mi Teresie harfovala, navštívil sem společnost skvostnou u barona Astfelda Trojského. Ztrava 54 kr.; dříví 36 kr.

Dne 12. února. Ráno u Leopolda, pak u p. Heyde na policii pro lístek; u Eberta, Tomáška; oběd u p. Nádherného, kdež slavný pochod vojska. Po poledni nejprv u Měchurových, potom u Schubertové, Ahsbasových, u Fiedlerové, kdež Lidmila posléze zpívala; na noc u Dr. Helda a hraběnky Přichovské okřívající. Ztrava 26 kr.

Dne 13. února. Dopoledne pakovav, odevzdal sem poště kofr svůj; pak šel sem o listy a na rozloučenou k p. Dobrovskému, Nádhernému, paní Petersové, Ebertům, hraběti Kuenburgovi, paní Pelzelové, hr. Sternberkovi; oběd u Astfeldů s baronem Jeníkem ɔc. Potom u paní Přibislavské, Ahsbasových, Dessaura a Dr. Lichtnera; pak u Měchurových, kdež dvojí nemoc, na rozloučenou. Večer ztrávili u mne Leopold a Ebert. [Přijal] 50 zl. Bradýři 3 zl. 20 kr.; sloužícímu 4 zl. 10 kr.; za byt 20 zl.; ztrava 52 kr.; pradleně 1 zl. 18 kr.; domovnímu 7 zl.

Dne 14. února. Ráno vstav ve čtyři hodiny s půlnoci, přistrojil sem se na cestu, a vyjel s rychlým vozem z Prahy před hodinou 6[tou] ve společnosti p. Fischera, křížovníka ɔc. V Čáslavi od $1^3/_4$ hod. pobyv za hodinu u oběda, jednal sem s Widmannovými o ochránění Klary, a psal o to hned Leopoldovi do Prahy; potom jedouce dále, večeřeli sme v Německém

Brodě, kdež se povětří velmi ozimilo, přejevše Jihlavu v noci, (V Čáslavi 2 zl.; Něm. Brod 1 zl. 43 kr.)

Dne 15. února snídali sme ráno před čtvrtou hodinou v Moravských Budějovicích; potom přes Znojmo na oběd do Hollabrunnu v $10^1/_2$ hod., pak přes Korneuburg ɔc přijeli sme v $4^1/_2$ na Táborskou linii do Vídně, kdež vlídně přijati byvše, vjeli sme do města. Já ještě před 5. hod. dostal bytu u Bílého vlka; pak vyhledav nejprv byt Doležálkův, večeřel sem doma s p. Kopitarem. — Mor. Budějovice 42 kr.; Hollabrunn 2 zl. 45 kr., nosiči 18 kr.; večeře 54 kr.

Dne 16. února. Ráno u Životského na trhu, pak na poště pro své věci. Přestrojiv se, šel sem do bibliotéky v 10 hod.; odtud s p. Kopitarem k obědu domů. Potom vyhledal sem generála Sterndahla, hraběte Černína, hraběte Mercandina, an mě domů sprovodil; pořídiv své věci u policie, psal sem Měchurovi do Prahy o Čáslavském jednání, a navštívil kafírnu p. Löwa, pak paní Mayerovu večer. Večeře doma s p. Kopitarem. Snídaní 21 kr.; nosiči ɔc. 35 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; pečet 4 zl.; večeře 1 zl. 9 kr.

Dne 17. února. Dopoledne počal sem práci svou v cís. bibliotéce; potom o poledni u faktora Löwa sešel sem se s otcem svým, do Vídně s máslem přišlým, a rozmluviv s ním, šel sem s listy ku p. Hoppe a hraběti Zedtwicovi. Oběd u p. Mayera skvostný, kdež jeho bratří a sestry, p. Glaserfeld ɔc. Večer ztrávil sem v hospodě své na rozmluvách s otcem svým, jehož sem posléze k noclehu jeho doprovodil. Snídaní 25 kr.; večeře 1 zl. 53 kr., maličkosti 36 kr.

Dne 18. února. Ráno otec u mne, s nímž sem na censuru šel pro Králickou biblí a k p. Štuhlovi. Potom nesl sem listy k paní Pichlerové, (pak u hraběte Mercandina), Peřinové, Hanišové, p. Dvořákovi, Greifovi, panně Bálové. Oběd s p. Kopitarem, Busse, Gräfe, Vukem Stefanovičem doma. Potom otec u mne. U barona Hormayra odevzdav poslání Salmovo a na chvíli rozmlouvav, koupil sem u antiquara Ratha historii Raičovu, a pak sprovodiv otce na Tábor, když v městě zůstati musel, častoval sem jej i vozku v hospodě u Lva až do noci. — Snídaní s otcem 45 kr.; zpravení bot 3 zl.; dárek 50 kr.; oběd 1 zl. 9 kr. Raič 8 zl.; večeře 2 zl. 27 kr.

Dne 19. února. Ráno otec u mne, a já s ním v kafírně u p. Löwa, kdež sme se po 9té hod. rozloučili. Potom navštíviv p. Doležálka, četl sem tam ponejprv historii německou Ludnovu. On zjednal mi vchod do koncertu spolku hudebního Vídenského a pozval mě k obědu. Potom navštíviv ponejprv familii p. Rittersberka, odevzdal sem jim listy jich od otce. Večer ztrávil sem s p. Doležálkem na víně u Čermáka. Snídaní s otcem 45 kr.

Dne 20. února. Ráno mladý Rittersberk u mne pro šaty sestřiny. Potom já v bibliotéce pracovav, navštívil sem paní Pichlerovou a psal list do Prahy k rodinám Toni Měchurové. Oběd u hraběte Eugena Černína, kterýž mi za rodopis svůj od otce svého padesáte dukátů obětoval. Stížnosti Uhrů na sněmu pro řeč a literauru, mně čísti půjčené. Večeřel sem

s p. Kopitarem a deset dukátů mu změniv dostal 47 zl. 20 kr. ve stříbře. Vše potom změniv dostal sem 590 zl. 50 kr. — Snídaní 24 kr.; večeře 46 kr.

Dne 21. února Dopoledne v bibliotéce byv, dostal sem rkp. Haselbachův do rukou. Po obědě šed k p. Doležálkovi, předplatil sem se do Concerts spirituels. Potom odevzdal sem listy barona Gamerra (543), p. Pompe, ɔc. Večer ztrávil sem u hraběnky Mercandinové a poznal tam slečny Beriotovy (choti Jos. Mercandina). Dnes ráno odevzdav mince p. Oberndörfrovi, oznámil sem se náhodou se slovutným Dr. Vivanottem. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 9 kr.; Concerts 5 zl.

Dne 22. února. Dopoledne v bibliotéce v rkp. Haselbachově. Oběd u Bílého vlka doma. Popoledni kupoval sem v městě prádlo. Pak vrátiv se, potkal sem p. Pauše s Unschuldem, kteříž mne navštívili. Večer u pana Löwa v kafírně rážkoval sem, a potom doma večeřel s p. Kopitarem a p. Jodlem. (Koupil sem dnes: košili 10 zl.; shavl 12 zl.; 3 šátky bílé na krk 10 zl.; 1 šátek černý 6 zl. 30 kr.; 2 vesty 11 zl.; kravatu 1 zl.; přípravu na krk 4 zl.; činí spolu za šaty 54 zl. 30 kr.) — Snídaní 24 kr.; papír 20 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; rážky 1 zl.; večeře 48 kr.

Dne 23. února. Dopoledne v cís. bibliotéce v rkp. Haselbachově. Oběd doma. O 4^{té} hodině jel sem s paní Doležálkovou do prvního Concert spirituel, kdež sem symfonii Mozartovu z G-moll, Cherubiniho novou mši ɔc slyšel. Odtud navštíviv hraběte Černína a mnoho o historii naší rozprávěv, zůstal sem na večeři u p. Bartonka. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.

Dne 24. února. Ráno u krejčího Rabatina s p. Unschuldem a u pana Haase; pak v bibliotéce. Při obědě list bratrův z Prešpurka. U Armbrustra, kněhpůjčitele, abonnement na měsíc. Popoledni psav list Ebertovi, navštívil sem patra Martina u Ligoriánů, pak p. Dvořáka a pannu Bálovou. Večeře doma s p. Kopitarem a p. Jodlem. — Snídaní 24 kr.; abonnement 3 zl. 30 kr., list 38 kr.; oběd 1 zl. 9 kr.; večeře 27 kr.

Dne 25. února. Dopoledne byv opět u kupce o vesty, pracoval sem v bibliotéce. Oběd doma. Popoledni mezi jinými navštíviv hraběnku Mercandinovou, užíval sem tam mnohé dověrnosti, a objevil se v citech svých. Nemoc slečny Beriotovy. Večer u paní Doležálkové na klavírování; pak večeře doma. — Snídaní 24 kr.; připlacení u kupce 3 zl.; oběd 1 zl 15 kr.; večeře 48 kr.

Dne 26. února. Ráno u bar. Brady, pak u Ant. Ghyczy, gardisty uherského, a s ním u p. Stefana Géczy, an se svou rodinou a se synem Petrem, ze Vlach se vrátivším u Zlatého vola bytem byl. Oběd u Císařovny rakouské. Potom navštíviv na chvíli hraběnku Mercandinovou, pana Bartonka a Doležálka, šel sem do divadla dvorského dívat se na Grillparzerova Ottokara dnes daného; sešel sem se tam s hrabětem Lažanským a baronem Taubenheinem. — Snídaní 30 kr.; oběd 1 zl. 35 kr.; vchodné 2 zl. 30 kr.

Dne 27. února. Ráno v ústavu protestantském, pak v bibliotéce. Oběd doma s p. Vukem, an mi počal o své historii mluviti. Popoledni navštívil

mě p. Tomášek, kandidát theologie potestantské, ponejprv. Potom sešed se s p. Mayerem, změnil sem mu ostatních 40 dukátů za 472½ zl. Kronbergrovi do Prahy poslal sem poštou 50 zl. ve stříbře. Večer pobyv u pana Löwa v kafírně, večeřel sem potom doma sám na rozmluvách s p. Kopitarem. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 9 kr. Kronbergerovi 115 zl.; porto 1 zl.; večeře 52 kr.

Dne 28. února. Ráno dostal sem od krejčího Rabatina šaty své, totiž frak za 85 zl., nohavice za 25 zl., dvě vesty (za přípravu 7½ zl.). — Potom v bibliotéce. Oběd doma. Popoledni psal sem paní Petersové do Prahy, navštívil paní Löwovu, a přestrojiv se, hraběnku Mercandinovu, p. Pompe, pak p. Géczyho, s nímž i se synem sem až do noci příjemně besedoval. Večeře doma s p. Edlem Prešpurským. Rabatinovi 117 zl. 30 kr.; snídaní 25 kr.; oběd 1 zl. 10 kr.; švadleně 2 zl. 39 kr.; večeře 48 kr.

Březen 1826.

Dne 1. března. Ráno u p. Géczy s lístky, jež sem o poledni zpět dostal od paní. Dopoledne pracoval sem v bibliotéce. Oběd doma, po němž mne navštívil p. Vuk. Četl sem C. Botta (Storia d' Italia dal 1789 al 1814, Italia 1824 in 12mo) první díl. Pak navštíviv generala Sterndahla i paní Mayerovu, šel sem s Unšuldem k magistrátu a pak koupit klobouk i rukavičky. Pobyv na chvíli u p. Hoppe, šel sem posléz do divadla dvorského, kdež »Othello« Shakspearův mne hluboce zajímal. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 3 kr.; klobouk 14 zl.; rukavičky 2 zl. 15 kr.; divadlo 1 zl. 15 kr.

Dne 2. března. Dopoledne v bibliotéce; pak oběd doma. Po obědě psal sem Dessaurovi do Prahy; potom koupiv u Pennaura musikálie na harfu pro Měchurovy, šel sem je hrát ku paní Mayerové. Od 5^{té} hod. byl sem v ústavu protestantském, kdež pod prof. Kankou v češtině cvičení bylo, a já s Tomáškem se hádav, s Moskovčákem opět sem mluvil. Večer nenašed p. Géczyho doma, (list Andresovi), byl sem na stráži u sv. Petra s hrabětem Mercandinem. Snídaní 25 kr.; oběd oc. 1 zl. 15 kr.; musikálie 19 zl.; Andresovi do Prešpurku 5 zl.

Dne 3. března. Ráno u p. Haasa, pak na stráži u Mercandina; potom v bibliotéce. Pak u hraběte Černína, u paní Pichlerové (pozvání na pondělek večer); oběd skvostný u p. Mayera s rodinou jeho. Popoledni chodil sem procházkou po valech Vídeňských až do Leopoldova; pak v kafírně pana Löwa a doma u večeře. — Pradleně 1 zl. 52 kr.; ztrava 24 kr.

Dne 4. března. Ráno p. Šimko u mne; potom já v bibliotéce. Oběd doma. Po obědě navštívili mě p. Tomášek a Melcer. Potom já byv u Pennaura a Steinera o musikálie a za příčinou p. Tomáška Pražského, navštívil sem hraběnku Mercandinovou pod večer. Potom v kafírně; pak večer doma pracovav, večeřel sem s p. Kopitarem. — Oběd 1 zl. 20 kr.; pradleně 18 kr.; svačina 15 kr.; večeře 52 kr.

Dne 5. března. Ráno šel sem k p. Vukovi Stefanovovičovi na pomoc k opravám jeho ve Fesslově (Bohne) historii Srbské; v čemž až do večera s ním pracovav, obědval sem s ním a rodinou jeho domácí. Potom šed ponejprv přes řetězový most na Dunaji do Pratru, navštívil sem večer p. Hoppe, kterýž mě u sebe ve společnosti zadržev, ke vhistování pobídl, v němž sem všecky čtyři robbry vyhrál. List od Rittersberka a od Leop. Měchury z Prahy. — Snídaní 24 kr.; listy pražské 1 zl. 15 kr.; [přijal] 1 zl. 5 kr.

Dne 6. března. Ráno p. Tomášek u mne. Potom v bibliotéce. Oběd doma. Po obědě u p. Doležálka na klavírování. List od paní Petersové z Prahy. Večer u p. Pichlerové ve společnosti výborné, kdež i p. Fridrich Schlegel s jeho paní (roz. Mendelssohn) a dcerou, pan Buchholz a Hülsemann, s kterýmiž mnohé sem měl rozmluvy, Oertingen, baron Macneven ɔc, a paní mnohé. Večeřev doma s p. Gräfe, obdržel sem list od Kronbergra z Prahy. Snídaní 25 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; p. Pompe (pro Nádherného) 100 zl.; večeře a list spolu 1 zl.

Dne 7. března. Dopoledne v bibliotéce. Oběd doma. Po obědě vyšed na procházku, navštívil sem v Belvederu p. Russa, malíře, a oznámil se tam s paní Helminou de Chezy, s níž sem mnoho o dějinách českých rozmlouval. Pak u Pennaura o musikalie. Potom psav Měchurovi list, šel sem ku p. Hoppe pod večer, a doma večeřev s p. Kopitarem, prodal sem jemu Raičovu srbskou historii pro cís. bibliotéku za 30 zl. — Snídaní 18 kr.; oběd 1 zl. 3 kr.; večeře 21 kr.; musikalie, doplatek 6 zl.

Dne 8. března. Ráno psav list p. Nádhernému do Prahy, šel sem do bibliotéky. Oběd doma. Po obědě vyšed na procházku, setkal sem se s pacholkem bratrovým na ulici, an mi přived potom také bratra Janka do hospody mé, a knihy i spodky ušité z domu. Napsav pak otci list, a odevzdav dnes tři listy poště, šel sem s Jankem do Leopoldova a procházkou až k Augarten; pak večeřev s ním v hospodě u Lva, častoval sem vozky. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 9 kr.; večeře 3 zl. 12 kr.

Dne 9. března. Dopoledne na snídaní sešel sem se s p. Schachrem z Třeboně; pak v bibliotéce. O poledni byli u mne Janek s pacholkem, odebrat se domů; dal sem jim cestného i pro sestru, malou Rosinu, dárek. Oběd u p. Hoppe ponejprv, ve příjemném obcování. Potom odevzdav list bratrovi na poštu, šel sem k hraběti Černínovi, kdež mnoho o jeho rodopisu rozmlouváno. — Snídaní 24 kr.; halskragen 4 zl. 30 kr.; Jankovi 7 zl. 30 kr.; Rosině 50 kr.; pacholkovi 1 zl.; večeře 18 kr.

Dne 10. března. Ráno u p. Doležálka v klavírování; pak v bibliotéce. Oběd doma. Potom u p. Vuka Stefanoviče v historii srbské, kamž i pan Kopitar přišel. Večer nenašed p. generála Sterndahla i paní Mayerové doma, navštívil sem hraběnku Mercandinovou a dověrně s ní samotnou o Lidmile Brožovic rozprávěl. Večeře doma; list Ebertův z Prahy. — Oběd a večeře 2 zl. 11 kr.; list 38 kr.

Dne 11. března Ráno u p. Doležálka, pak v bibliotéce. Potom u p. Sonnleithnera o lístek do koncertu; rozmluvy o vlastenské historii hudby.

Pak přes Volksgarten (Theseus od Canovy) k obědu k paní Pichlerové, kdež i p. Vierthaler, direktor sirotčího domu. Příjemné besedování až k 6té hodině. Potom navštívil sem barona Hormayra za příčinou archivu; večer s p. Schachrem na pivě u Wonnera, kdež i p. Carabelli. Snídaní 25 kr.; večeře 34 kr.; štětky 20 kr.

Dne 12. března. Ráno u Doležálka v hudbě; pak doma. O poledni u p. Manlichera v Černínském domě, pak v koncertu v redutách. Oběd doma. Mluvil sem s p. Veitem a jeho zasnoubenou. Pod večer navštíviv p. Doležálka, šel sem s ním ku p. Drtinovi do apatéky dvorské, a s nimi k Čermákovi na víno; dnes nátchou sem onemocněl po poledni. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; (večer thee).

Dne 13. března. Ráno pozdě vstav šel sem do bibliotéky, a odtud o 10½ hod. ponejprv ku p. Knechtlovi do archivu státního; pak opět do bibliotéky. Oběd doma. Popoledni poležev doma v posteli, šel sem ku paní Rittersberkové, k hraběnce Mercandinové, ke Škotům, kdež modlitby za císaře se dály, a do burku, pak k Doležálkovi. Večeře doma. Snídaní 24 kr.; oběd 50 kr.; večeře 1 zl.

Dne 14. března. Dopoledne v bibliotéce, pak po baštách s p. Kopitarem domů k obědu. Popoledni na procházce až za Belvederem a u p. Russa pro nátchu svou; podvečer na hlavní stráži (am Hof) u hraběte Mercandina, pak u p. Bartonka. Večeře doma, kdež sem se odebral od p. Gräfe, ruského státního raddy, jedoucího nazejtří do Mnichova. Koupel na nohy. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 9 kr.; večeře 27 kr.; list od Měchury 38 kr.

Dne 15. března. Ráno u p. Doležálka v hudbě, pak v bibliotéce. Oběd doma. Popoledni psal sem p. Dobrovskému do Prahy. Pod večer navštíviv Unschulda a paní Mayerovu, tarokoval sem s ní i s paní Hornikrovou až do noci, a prohrál 20 kr. Očí bolení poněkud se mi ulevilo. (Popoledni byl sem dnes u Ligorianů u patera Martina). Snídaní 21 kr.; oběd 1 zl. 3 kr.; ztráta 20 kr.

Dne 16. března. Dopoledne v bibliotéce. Oběd doma. Popoledni staviv se u p. Doležálka, navštívil sem paní Zerdahelyi na předměstí, v nepřítomnosti muže jejího; potom v nevlídném počasí vrátiv se, šel sem ponejprv ku paní Helmině de Chezy, kdež sem se oznámil s Dr. Jeittelesem a slyšel tragedii Wilhelma de Chezy, syna jejího, jejíž předmět náš Jiří z Poděbrad. Snídaní 25 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; boty 1 zl. 12 kr.

Dne 17. března. Dopoledne v bibliotéce. Oběd doma. Popoledni poležev doma pro bolení hlavy, potom darmo hledav p. Hülsemanna, navštívil sem p. Hoppe, kdež sem i přes večer se v příjemných besedách zabavil. Domů přišed, měl sem sousedství rozpustilé. List opět od Měchury. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 17 kr.; večeře 28 kr.; list 38 kr.

Dne 18. března. Ráno v bibliotéce posléze. Vraceje se o poledni, byl sem u velikém davu při sv. Štěpánu, kdež Te Deum bylo ozdravení císaře. Oběd u p. Hoppe, kdež sem zůstav až do sedmi hodin k večeru, klavíroval

nejprv s pěknou Reginou, potom sám. Večer ještě až k 11té hodině ztrávil sem u paní Chezy v poslouchání tragedie »Jiří z Poděbrad«. — Snídaní 21 kr.

Dne 19. března. Dopoledne byl sem u gardy uherské u p. Ghyczyho, potom v kasárni u hraběte Mercandina k jeho jmeninám a u p. Bartonka. Oběd u p. Doležálka, po kterémž navštíviv hraběnku Mercandinovou k jejím jmeninám, šel sem do divadla v burku, do Händlova oratorium Šalomoun. Snídaní 24 kr., večeře 48 kr.

Dne 20. března. Ráno vyšed, pracoval sem s p. Vukem až do poledne, a staviv se v kanceláři státní u p. Světeckého pro archiv, obědval sem doma. Popoledni psal sem list p. Rittersberkovi do Prahy. Večer ztrávil sem u paní Mayerové, tarokovav s ní a s p. Reichensteinem, svatem jejím. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; maličkosti 26 kr.; ztráta 12 kr.

Dne 21. března. Dopoledne byl sem u p. Kopitara, kterýž mi listy Köppenovy odevzdal; potom nadarmo v kanceláři státní; pak u p. Dvořáka. Oběd doma. Popoledni navštívil mě p. Veith a pobavil se až k večeru, kdež já sprovodiv ho, šel sem k p. Bartonkovi a odtud nadarmo do Lobkovského domu. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; večeře 48 kr.

Dne 22. března. Ráno poležev déle, dostal sem na snídaní listy otce a bratra i 25 zl. w. w., poslední z dluhu mého; potom navštívil sem p. Hülsemanna a p. Šimko; pak paní Petersovou z Prahy přišlou až s poledne. Oběd u Císařovny rakouské. Popoledni navštívil sem p. Hoppe, vyhledav prvé hraběte Clam-Martinice; večer pobyl sem u paní Mayerové. — [Příjem] 25 zl.; snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 19 kr.; večeře 18 kr.

Dne 23. března. Ráno za příčinou nátchy poležev déle, šel sem opět nadarmo ku p. Světeckému do kanceláře státní; pak ku policii o pas do Prešpurka. Oběd doma. Popoledni u hraběte Clam-Martinice, pak na poště o rychlík do Prešpurka. Potom u p. Světeckého v bytu jeho, a u hraběnky Mercandinové. Večer u paní de Chezy, kdež syn její Max mne kresliti počal. — Gerikovi 50 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; za rychlík 6 zl. 15 kr.

Dne 24. března. Dopoledne pracoval sem u p. Vuka až do půl jedné hodiny. Oběd doma. Popoledni chodil sem oznámit odjezd svůj ku paní Petersové, jíž doma nebylo, p. Hoppovi, Doležálkovi ɔc. Večer celý ztrávil sem u paní Chezy, kdež i dr. Jeitteles. Max mě opět kreslil. Vrátiv se záhy, večeřel sem ještě doma. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 15 kr.; večeře 32 kr.

Dne 25. března. Ráno v $6^1/_2$ hod. vyjed rychlíkem do Prešpurka, přijel sem tam k 1e hod. s poledne a umístil se v hospodě u Slunce. Poobědvav, šel sem nejprv k Vyrožilovi, potom ku prof. Bilnicovi, an mě nazejtří k obědu pozval; pak vyhledav svého bratra Andresa, jehož sem od pěti let byl neviděl, vyzvěděl sem stav jeho. Pak u prof. Grossa, a zas u Vyrožila. Večer byli u mne bratr Andres a mladý Pilečka Hodslavský na večeři a besedách až do noci. — Na cestě 12 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; rohlíky 45 kr.; večeře 1 zl. 28 kr.

Dne 26. března. Ráno navštívil mě bratr Andres v deštivém počasí; potom šel sem k p. Vyrožilovi; o 11½ hod. k paní Móga; odtud k obědu ku prof. Bilnicovi; potom ku prof. Martinimu a Žigmondymu, kteréhož jen paní doma byla; pak k p. Palkovičovi od 4—6té hod. K večeru byl sem ještě u paní Majláthovy, jejíž manžel, p. personal uherský, dal mi památku sněmu nynějšího; pak u p. vicepalatina Ghyczyho, mne srdečně přivítavšího. Večer byli u mne odebrat se p. Virožil a bratr, i s Petrem Géczy mluvil sem poslední přátelská slova. — Snídaní s Andresem 40 kr.; byt v Prešpurku 2 zl. 30 kr.; topení 36 kr.; večeře 50 kr.; bratrovi 25 zl.; dárky 1 zl. 12 kr.

Dne 27. března. Ráno v 6 hodin vyjev obecním vozkou z Prešpurka, přijel sem do Vídně ve 2 hodiny s poledne. Oběd doma u Bílého vlka. Potom přestrojiv se, navštívil sem paní Petersovou v knížecím Lobkovském domě, a odtud pobyv na chvíli v kafírně u p. Löwa, šel sem k p. Hoppe, i zůstal tam až do noci v besedách, klavírování a zpěvu Reginy. Vozkovi 5 zl.; oběd 50 kr.; rážkování 25 kr.

Dne 28. března. Ráno vyhledal sem p. Karla Zerdahelyho v Macsakerhof, a posnídav v Neunerově kafírně na novinách, navštívil sem p. Hülsemanna, učitele Don Miguelova. Pak byv u p. Světeckého, šel sem ponejprv pracovat do státního archivu dopoledne i popoledni, kdež mě p. Knechtl přívětivě přijal i provodil. Oběd doma. Popoledni u p. Doležálka. Večer u paní Burgermeistrové. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 9 kr.; večeře 50 kr.

Dne 29. března. Dopoledne pracoval sem v archivu státním; a nadarmo hledav přátel některých, obědval sem u p. Hoppe. Odtud zase šed do archivu, šel sem k hraběti Černínovi večer, pak ku paní Pichlerové samotné, a s p. Bartonkem k jeho přátelům Čechům, p. Kozákovi, Friedlovi a j., s kterýmiž sem až do noci na předměstí se bavil. — Snídaní 25 kr.

Dne 30. března. Dopoledne v státním archivu, diplomy Kladrubské. Oběd doma. Pak u Doležálka v Müllerových listech. Potom na chvíli v archivu, a ode 4—6 hodin v Concert Spirituel, kdež sedmero slov Haydnových dáno. Pak u hraběnky Mercandinové. Večer ztráviv u paní Pichlerové ve společnosti s p. Fridrichem Schleglem, hraběnkou Engel, s kterouž sem domu jel ɔc., našel sem doma list smutný Leopoldův o Teresiině nemoci. Snídaní 25 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; večeře 22 kr.; list 38 kr.

Dne 31. března. Ráno dopsal sem počatý v noci list Leopoldovi a šel ku paní Petersové, odtud do archivu. Oběd doma. Potom u hraběte Kašpara Šternberka do Vídně přišlého dověděl sem se o povolení časopisům musejním podlé mého plánu. Popoledni odevzdav list Měchurův na poštu, byl sem v archivu; pak u paní Chezy; a večer tarokoval sem s Unšuldem a Paušem. — Snídaní 25 kr., oběd 51 kr., káva 18 kr.; ztráta 32 kr.

Duben 1826.

Dne 1. dubna. Ráno pradlena u mne, a potom pan Šimko. Pracoval sem v archivu jak obyčejně od 9—1 hod. a popoledni od 3—6 hodin. Oběd doma. Podvečer byl sem u p. Bartonka. Večer ztrávil sem u paní Chezy, kdež mě syn její Max podobil. Pradleně 5 zl.; snídaní 25 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; maličkosti 15 kr.

Dne 2. dubna. Ráno po snídaní byl u mne Václav Životský o plátno; potom pracoval sem s Vukem Stefanovičem v jeho historii od rána přes oběd k večeru. Pak darmo hledav některých přátel, šel sem na večer ku paní Mayerové na besedy. Domů se vrátiv, pil sem thé pro kašel svůj. — Snídaní 24 kr.

Dne 3. dubna. Ráno na chvíli u paní Petersové, pak v archivu. Na obědě byl sem u p. Hoppe přívětivě chován. Odtud navštíviv hraběnku Mercandinovu, Černíny, i starého, nadarmo, pak Manlichera (Dr. Lichtenfels) šel sem opět ku Petersům, večer ztrávil sem u p. Unšulda v tarokování s ním a p. Reichensteinem. Snídaní 24 kr.; ztráta 35 kr.

Dne 4. dubna. Ráno u hraběte Kašpara Šternberka v jednání o časopisech musejních, jichž obou redakcí mně podával. Pak v archivu. Oběd doma. O poledni u hraběte Černína s nálezky svými, a p. Bartonka, an mi dnes 20 zl. ve stříbře půjčil. Popoledni v archivu. Večer ztrávil sem u Petersů v Lobkovském domě s p. Bernardem a paní Müllerovou; Pí. Petersová k nelibosti své poznala mne dnes ponejprv býti protestantem. Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.

Dne 5. dubna. Dopoledne nejprv u p. Doležálka; potom v archivu. Oběd doma. Po poledni darmo chtěv zjednati rychlík na sobotu, šel sem zase do archivu. Večer ztrávil sem u paní Chezy ve společnosti, kde i p. Hammer, orientalista, se svou paní, Dr. Jeitteles ɔc. Čtena nám činohra syna jejího Vilíma (die Schnapphähne). Loučení od p. Chezy a Jeittelesa. — Snídaní 24 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; dárky 36 kr.

Dne 6. dubna. Ráno pan Tomášek u mne na loučení. Potom já v bibliotéce a v archivu. Oběd doma. Pak na poště o rychlík zvláštní. Po poledni v archivu. Večer nejprv u paní Petersové na chvíli; pak u paní Burgermeister, kdež i baronka Serini po pěti letech opět srdečně mě vítala; posléz na večeři u p. Hoppe. Snídaní 25 kr.; oběd 50 kr.; rychlík 42 zl. 55 kr.; pradleně 1 zl. 45 kr.

Dne 7. dubna. Dopoledne v bibliotéce a v archivu (Regesta imper.), Oběd doma. Knihy od Vuka. Poslal sem list Měchurovi. Popoledni v archivu. Pak u hraběnky Mercandinové, jejíž syn mě sprovodil, a na poště rychlé, i v Londýně za příčinou p. Poláka. Večer ztrávil sem celý u paní Petersové, vhistovav s ní, p. Feldekem, radou Švarcenberským ɔc., kdež i p. Bernard ode mne se loučil. Snídaní 24 kr., oběd 1 zl. 12 kr., bradýři 7 zl., list od Měchury 38 kr.

Dne 8. dubna. Ráno u p. Manlichera, Bartonka, a pak u Petersů s novinami žádoucími o Teresii Měchurové. Pak v bibliotéce a v archivu. Oběd u p. Doležálka. Před obědem posléze u paní Pichlerové, rozloučivší se srdečně se mnou. Po poledni v archivu. Pak na poště zvěděl sem určitě o svém odchodu v outerý. Večer na chvíli u paní Mayerové; potom na večeři doma s p. Kopitarem v obšírném dlouhém besedování. Snídaní s p. Hirschem 24 kr.; večeře 1 zl. 12 kr.

Dne 9. dubna. V pěkném počasí tohoto dne ráno prošed skrze procesí jubilejní, uviděl sem dnes v archivu tajném spodním nejstarší listinu od l. 817, a Napoleonovu resignací 11. dubna 1814., vlastní rukou podepsanou ɔc., i originál českých kompaktát ɔc., dán mi také opis povolení mně daného od kn. Metternicha. Císaře viděl sem jeti ponejpr po nemoci jeho do Pratru z oken archivu. P. Šimko z Těšína. V koncertu Slavíkově veleslavném. Oběd u p. Hoppe: Loučení u hraběnky Mercandinové; darmo u p. Pompe; v Lobkovském domě u paní Petersové, u p. Doležálka. Večer s Unschuldem po Vídni spatřit illuminaci města. Snídaní 24 kr.; bradýři 15 kr.; za deštník vrácený 50 kr.; večeře 18 kr.

Dne 10. dubna. Ráno nejprv u Životského o plátno, pak u Doležálka, u Tendlera s knihami, u hraběte Kašpara Šternberka o časopisech ɔc. V archivu hledal mne p. Feldek o Popelích se ptaje. Poděkování u p. Světeckého. Doma pakování. Oběd posléz u Hoppe. Na poště s pakáží. Loučení u Černína (o erbu Dubských) a Bartonka. V archivu loučení od p. Knechtla; darmo u Hormayra; loučení u Mayerových. Večeře s Kopitarem a Vukem posléz; u Kopitara půjčivšího mi 30 zl. c. m.; Šafaříkova hist. literat. Posléze loučení u Petersů. [Příjem] 10 zl.; nosiči 50 kr.; klobouk 5 zl.; za pakáž 4 zl. 25 kr.; večeře 50 kr.; hospodskému 53 zl. 23 kr.; sloužícímu 10 zl.; dívce 3 zl. 20 kr.; sklepníkovi 1 zl.

Dne 11. dubna. Ráno před odjezdem ještě Unschuld u mne. Vyjeli sme rychlíkem v 6 hodin. Oběd v Hollabrunu, večeře v Mor. Budějovicích. Ve společnosti byli Leidesdorf se svou paní, Dussensy, Fechter, Kottel (z Karlových Varů) ɔc. Viděl sem Znojmo; v Jihlavě jen náměstí v noci. Na snídaní přijeli sme v noci okolo 4té hod. — Nosiči 50 kr.; oběd 1 zl. 57 kr.; večeře 1 zl. 40 kr.; maličkosti 30 kr.

Dne 12. dubna do Něm. Brodu; na oběd do Plaňan před 11tou; do Prahy vjeli sme ve 4 hodiny s poledne. Fiakrem zajel sem domů. Převlékl se, pospíchal sem k Měchurům, a Teresii již u klavíru zastihl. Srdečně přivítán sem ode všech, zvláště pak od Teresie okřálé a od Leopolda; s tím darmo hledav Eberta, šel sem k Hroznu a k Dr. Heldovi, jenž Teresii byl lékařem. Večer doma Rittersberg. Snídaní 36 kr.; oběd 1 zl. 35 kr.; dárky 1 zl.; fiakr 1 zl. 15 kr.; u Hroznu 40 kr.

Dne 13. dubna. Ráno u Eberta; pak dostav věci své s pošty (baron Stenč na ulici) u p. Dobrovského s jeho knihami, u hraběte Šternberka, an mi o diplomatáru mluvil, u p. Nádherného a paní Tomáškové. Oběd doma s Rittersberkem. Popoledni s notami u Měchurových, u Ahsbasů,

paní Fiedlerové, Dr. Lichtnera, u Dessaura, jenž o polednách mne byl navštívil, u prof. Jungmanna a zase u Eberta. (Po poledni také u Klary a u barona Astfelda). Sloužící 50 kr.; snídaní 13 kr.; oběd 45 kr.; maličkosti 30 kr.

Dne 14. dubna. Ráno u pí. Pelzlové, u p. Kosseka, u Schubertové darmo, pak u Kronbergra v katalogu knih. Oběd u Ebertů. Popoledni nejprv u Dessaura za příčinou sestry jeho, načež sem s ním v procházce mnoho mluvil o stavu jeho dověrně; pak u Měchurových, kdež Teresie mi opět harfovala a u Dra Lichtnera večer, odkudž ale pro bolest očí sem odešel. Snídaní 9 kr.

Dne 15. dubna. Ráno u p. Dobrovského s Vídenskou kořistí svou, kdež sem o Stenčově plánu k redaktorství jeho se dověděl; o poledni ve výstavě obrazů letos náramně chudé; u oběda u barona Astfelda, kdež i Vratislavovici všickni ɔc., potom u Leopolda, pak v dešti u Preslů a večer u Eberta i Šteinice pak na novinách. Snídaní 5 kr.; výstava 15 kr; večeře 9 kr.

Dne 16. dubna. Dopoledne p. Hanka u mne pro Köppenovy listy a o časopisu, potom u Jungmanna. Pak s Leopoldem u Klary. Oběd u Měchurův ve příjemném obcování, kdež sem i v hudbě a zpěvu až pod večer zůstal. Potom navštíviv paní Fiedlerovu, Schubertovu, Ahsbasy, šel sem na večer k Dr. Heldovi a hraběnce Přichovské, rážkovav a obcovav až do noci. [Vydal] 24 kr.

Dne 17. dubna Ráno u barona Stenče v plánech o časopisech a diplomatáru; podával mi redakci s 1200 zl. ročně. Dopoledne Leopold u mne. Oběd u p. Nádherného. U Eberta; u Měchurových, kdež Marie Gebelova; Teresie opět nemocí lehla, pročež sem hledaje Dr. Helda byl u hraběnky Přichovské. Večer u p. Tomáška se Svobodou a Müllerem v koncertu Kollinově k rodinám jeho. Dárek 20 kr.

Dne 18. dubna. Ráno u Leopolda za příčinou nemoci sestřiny; pak u Hroznu našed p. Čelakovského, sprovodil sem ho domů a on mne také. Dopoledne u hraběte Šternberka s kořistí svou. Oběd s baronem Stenčem ve Vysokém domě. Pak popoledni u Teresie nemocné ležící vyrážení hrou. Darmo pak čekav na barona Stenče, (kdež sem četl o obležení Prahy 1648 l.) šel sem do divadla za příčinou Esslaira. Snídaní 12 kr.; rážky 25 kr.; divadlo 1 zl.

Dne 19. dubna. Ráno snídaní u barona Stenče, an mi před odjezdem svým 50 zl. do rukou dal. U Kronbergra za příčinou knih, a porto nemírné; u Nádherného o půjčku po Měchurově žádosti. Oběd doma. Po obědě u Měchury, jemuž sem svých sto zl. do rukou dal, u sestry jeho nemocné, mne city svými i neduhem nepokojivší. Večer v divadle, pro Esslaira (Dienstpflicht von Iffland), odkudž se vracejícímu Ebert o náruživostech v rodině své neutěšené zprávy dával [Příjem] 50 zl.; [vydání:] oběd 38 kr.; (100 zl.), a 1 zl.

Dne 20. dubna. Ráno poslal sem Leopoldovi požádaný portret svůj s listem; a doma pracovav, šel sem na půjčku k Nádhernému pro Leopolda. O poledni v krásném počasí na procházce s Dessaurem. Oběd doma. Potom u Leopolda dány mi blažící naděje k Teresii, do citů mých hluboce pronikající; ona sama méně zdála se mi přáti. Baron Jeník s amuletem ͻc. Dessauer přišed ke mně po třetí, odvedl mne za bránu. Večer u Dr. Helda mně Teresii dopřívajícího, jakož se byl v rodině o to ujímal. Snídaní 36 kr.; oběd 38 kr.; (100 zl. — $^{6}/_{5}$); domovnímu u Dr. Helda 1 zl.

Dne 21. dubna. Dopoledne doma v kronice pilně pracoval sem, po snídaní na chvíli Eberta navštíviv. Leopold byl u mne. Potom já v bibliotéce u p. Zimmermana, u paní Pelcelové; u oběda v Lázni s Marsanem a Preslem; pak v Museum paměti Dačického, rukopis. Vinařický s Šafaříkovou literaturou, jíž exemplář od Krause sem dostal. Pod večer u Měchurových, večer v divadle (Nathan der Weise, Esslair) s hraběnkou Přichovskou a dr. Heldem. Pak ještě s Leopoldem, Dessaurem a hrabětem Šporkem u Hroznu. — Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl. 4 kr.; večeře 32 kr.

Dne 22. dubna. Dopoledne obírav se Šafaříkovou literaturou, šel sem k p. Dobrovskému (o časopisech musejních.) Pak doma v kronice. Oběd doma. Popoledni pracovav doma, šel sem k Měchurovým, kdež pan Ploner, strýc jich; odtud k Höcknerovým, kdež Klara přátelskou dověrou se ke mně obrátila. Večer byl sem v divadle, v Belisaru Schenkově (Esslair), pak u Hroznu s p. Schiesslerem ͻc. Snídani 18 kr.; oběd 47 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 10 kr.

Dne 23. dubna. Ráno u Eberta, potom darmo hledav knížete Kinského, byl sem u Leopolda. Oběd doma; pak u Dessaura, a u prof. Jungmanna. Popoledni byv u Teresie sám jediný po dvě hodiny, zjevil sem se jí v citech svých laskavě a dověrně, a nabyv aspoň naděje vlídností její a dověrou mně prokázanou, počal sem tušiti svrchovaného blaženství citů. Přišel potom lékař její p. Held a celá rodina mně příznivá. Promluviv o tom s Leopoldem, šel sem potom domů, city svými překonaný. Snídani 16 kr.; oběd 56 kr.; večeře (doma) 37 kr.

Dne 24. dubna. Ráno Ebert u mne na snídani; potom zjeviv mu tajemství své, sprovodil sem ho k Leopoldovi. O poledni šel sem ku prof. Meinertovi, prose jej, aby k časopisu našemu přispíval; tamž byl Dr. Lichtner. Oběd u Zlatého anjela. Po poledni pracovav doma, šel sem k Měchurům, potom ku Klaře; pak u Ahsbasů mladý hrabě Mercandin s důvěrou se ke mně naklonil, i Matilda tolikéž. Snídaní 36 kr.; oběd 47 kr.; večeře 21 kr.

Dne 25. dubna. Dopoledne doma v kronice. O poledni u hraběte Františka Šternberka, v domlouvání o časopisech, až posléze k mému smyslu se naklonil Oběd v Červeném domě s p. Bučkem ͻc. Popoledni u Dessaura; pak doma pracovav, šel sem pod večer k Měchurovým, a večer k baronu Astfeldovi, kdež skvostná společnost, hrabě Khünburg, baron Wassmuth ͻc. Snídaní 5 kr.; oběd 1 zl.; večeře 20 kr.

Dne 26. dubna. Ráno byv u Kronbergra pro knihy své a u Rittersberka, pracoval dopoledne doma v kronice. Potom poobědvav doma, šel sem k Písečné bráně za otázkou paní Pichlerové, a vraceje se, u Ebertů zadržán sem při hostině domácí po oddavkách starého pána s Zachystalovou. Pod večer u Měchurových, kdež Teresie mi harfovala; odtud odcházeje s Dr. Heldem, oznámen sem s prof. Fritzem. Večer u p. Tomáška, pak u Ebertových při svátku jeho. Snídaní 5 kr.; oběd 39 kr.

Dne 27. dubna. Ráno u Rittersberka za příčinou plánu časopisního. Potom doma v kronice, kdež mě prof. Jungmann navštíviv, ohledal mé nové historické zběrky. Oběd doma. Popoledni pracovav doma, šel sem k Měchurovým, a pobyl tam celý podvečer. Večer pak ztrávil sem u pana Tomáška, kdež z počátku i p. Svoboda byl; užil sem mnohé důvěry o rodině jich. Snídaní 5 kr.; oběd 33 kr.

Dne 28. dubna. Ráno mladý Bartoněk u mne, kterémuž sem z jistiny bratra jeho dal 25 zl. v. v. Pracoval sem dopoledne doma pilně v kronice. Oběd také doma. Po večer šel sem na chvíli k Měchurovým, potom pak na večer k Dr. Lichtnerovi, kdež besedou byla rodina p. Pistorova, ubírající se do Vídně k divadlu. Bartoňkovi 25 zl.; snídaní 13 kr.; oběd 40 kr.

Dne 29. dubna. Ráno na chvíli u Eberta. Potom pracoval sem celý den pilně v kronice; text její dokonávaje. Oběd doma. Pod večer vyšed k Měchurům, potkal sem je jdoucí do divadla k opeře Telemachu (pan Triebensee) a připojil se k nim, i domů odtud sprovodil. Snídaní 16 kr.; oběd 33 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 27 kr.

Dne 30. dubna. Ráno u Eberta a Šteinice na snídaní; potom s kronikou svou u p. Dobrovského, an ji učené Společnosti v dnešním posezení předložiti měl. Oběd u Měchurových s p. Plonerem a Zeithammrem, kdež sem několik hodin příjemně obcovav i rady otce domácího příznivé uživ, šel k Höcknerovým s Leopoldem tarokovat; večer pak s Dr. Heldem byl sem u hraběnky Přichovské až do noci. Snídaní 16 kr.; dárky 24 kr.

Květen 1826.

Dne 1. května. Ráno pradlena u mne. Počasí příliš nevlídné. Byl sem u p. Dobrovského, nemaje pokoje ani stání, pak u Dessaura, u Šteinice na rážkování. Oběd u Ebertů. Popoledni byv u Měchurových, nedorozuměním Teresie na odchodu projat sem byl velice k beznadějnosti svého štěstí; pročež i nemohl sem nikam více mezi přátely vyjíti. Pradleně 2 zl. 30 kr.; snídaní 16 kr.; rážky 16 kr.; večeře 22 kr.

Dne 2. května. Ráno u barona Stenče s biblí Kralickou, kterouž sem jemu vděčně obětoval. Oběd doma. Popoledni v nepokoji svém vyšed s Leopoldem, rážkoval sem na Příkopech a šel do koncertu Mar. Krausovy, slepé harfenice, kdež i sestry Měchurovy byly, potom v bytu jich poněkud ukojen můj nepokoj znameními laskavosti. Večer doma, navštíviv dříve

barona Astfelda. [Příjem] 50 zl. Snídaní 5 kr.; oběd 45 kr.; koncert 2 zl.; rážky 25 kr.; večeře 25 kr.

Dne 3. května. Ráno s knihami u p. Dobrovského, sprovázen jsa Dessaurem, potom u p. Kohouta a Svobody. Oběd s p. Gerlem v Červeném domě. Pak u Dessaura a s ním na procházce, kdež se Ebert k nám připojil. Odtud šel sem navštívit paní Schubertovou, a uživ mnohé dověry její, šel sem k Höcknerovým a pak k Teresii přívětivé; posléze ještě byl sem po dlouhém čase opět jednou u Lidmily. Snídaní 18 kr.; oběd 1 zl.; večeře 24 kr.

Dne 4. května. Dopoledne byv u Eberta, šel sem s ním na Hradčany a vystoupil ponejprv na věži kostela sv. Víta; potom šli sme ku paní Tomáškové k rodinám jejím. Oběd u Ebertů. Dopoledne šel sem letos ponejprv do Kanálky a Wimmrovek procházkou, kdež se Dessauer ke mně připojil. Potom u Měchurových, přišlých od orakulum nespokojených. Večer doma. Snídaní 16 kr.; dárky 25 kr.; večeře 24 kr.

Dne 5. května. Dopoledne psal sem paní Pichlerové do Vídně, a odevzdav list poště, pobyl sem u Šteinice. Oběd doma. Popoledni navštíviv p. Heyde, zaplatil sem mu činži od Hromnic b. r. do sv. Jiří. Pak u Leopolda s mladým Korbem besedovav, šel sem s Höcknerovými a Leopoldem procházkou na ostrov Göplův; večer u Dr. Lichtnera s p. Talackem. Snídaní 22 kr.; oběd 38 kr.; činže 32 zl. 30 kr.

Dne 6. května. Ráno u Eberta, potom u hraběte Šternberka s prosbou o pololetní ratu, kterouž mně laskavě povolil. Z té vrátil sem p. Nádhernému 100 zl. (půjčených 20. dubna). Oběd doma. Popoledni u Frant. Mercandina i u Ahsbasů; pak u Teresie ponejprv v pokoji jejím, ana byla zase zneduživěla; doptávání o zítřejší processí před p. Plonerem. Večer v divadle ve frašce, potom s Leopoldem a j. u Hroznu. [Příjem] 250 zl.; [Vydání] 100 zl.; bradýři 2 zl.; snídaní 24 kr.; oběd 40 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 32 kr.

Dne 7. května. Den processí jubilární první v Praze. Leopold hned ráno u mne byl. Potom já u Nádherných i na Hradčanech dívav se na pochod, šel sem k Měchurům o poledni, kdež po pěkném počasí náhle příval se spustiv, pány na processí všecky promočil. Oběd u Nádherného. Potom opět u Měchurů, kdež Teresie mi harfovala až k večeru; pak u Dr. Helda chvály veliké o Teresii ɔc. Snídani 13 kr.; dárky 25 kr.

Dne 8. května. Ráno u barona Stenče nemocného; potom u hraběte Kašpara Šternberka, kterýž mi vyhotoviti kázal plán k časopisům musejním, neohlédaje se na cizí plány, což mně k veliké radosti bylo. Rážky u Šteinice za deště. Oběd doma. Popoledni s Leopoldem v zahradě hraběte Voračického; dárek od Klary. Večer ztrávil sem celý u p. Tomáška v dověrném obcování. Snídaní 13 kr.; rážky 30 kr.; oběd 35 kr.

Dne 9. května. Dopoledne psal sem p. Kopitarovi do Vídně; Ebert u mne. O poledni u paní Přibislavské, potom u Kronbergra. Oběd v Červeném domě. Dopoledne pracovav doma, šel sem o páté hodině k Teresii a pobyl s ní v zahrádce domácí za dvě hodiny, kochán byv srdečnou

laskavostí její velice. Naděje rozkošná zavítala mi dnešním obcováním s ní. Potom u domácích a u Leopolda. Večer doma. Snídaní ɔc. 46 kr.; oběd 40 kr.; večeře 32 kr.

Dne 10. května. Ráno pracovav ve plánu pro časopisy, navštíven sem od Dessaura, s nímž sem ku knihaři pro Šafaříkovu literaturu šed, v ní se kochati počal. V licitaci po hraběti Kanalovi koupil sem dvě schrány pro knihy za 37 zl. 14 kr. Oběd doma. Potom spořádav své knihy do nich, zaveden sem od Dessaura k Šteinicovi a pak k Beutlovi, kdež oba mistrovně klavírovali až do noci. Snídaní 13 kr.; schránky 37 zl. 14 kr., nosiči 2 zl. 42 kr.; knihař 24 kr.; oběd 30 kr.; večeře 12 kr.

Dne 11. května. Ráno u knížete Kinského v dlouhých rozmluvách, potom na poště, odesílaje p. Kopitarovi list i 30 zl. c. m., mně ve Vídni půjčených. Pak u hraběte Šternberka o dsky staré archivu feudálního. Oběd doma. Popoledni u Měchurových po dvakrát, kdež slaveny k zejtřku rodiny pana domácího, pak u Höcknerových. Posléze v opeře (Faust) s Měchurovými. Večeře doma. Pradleně 1 zl. 18 kr.; sloužící za měsíc duben 3 zl.; oběd 33 kr.; opera 1 zl; večeře 37 kr.

Dne 12. května. Ráno pracoval sem v plánu pro časopisy musejní, při čemž mě Dessauer navštívil: potom šel sem odebrat se od Měchurových, jedoucích dnes do Kosmonos; pak u hraběte Šternberka v archivu feudálním a rozmluvách. Oběd doma. Popoledni u paní Petersové vdovy a Leopolda doma zůstalých; neveselé zprávy o Teresiině vždy stejné tužbě po Bauerovi nehodném, kteréž mne zármutkem sklíčily. Večer na chvíli u p. Dobrovského nemocného; pak doma. Snídaní 6 kr.; oběd 30 kr.; výřezek podobizny 18 kr.

Dne 13. května. Dopoledne i popoledni spisoval sem plán časopisů musejních pro hraběte Kašpara Šternberka. Před polednem navštívil sem vdovu Petersovou, nepokojem za příčinou Teresie hnán jsa. Oběd doma. Popoledni byl u mne Leopold. Pod večer já u Eberta, čta jemu plán svůj. Večer opisoval sem svůj plán doma až do noci pro hraběte Šternberka. Snídaní 22 kr.; oběd 32 kr.; večeře 25 kr.

Dne 14. května. Včasně vstav, dopsal sem svůj plán pro časopisy musejní a k 10. hodině zanesl jej k hrabatům Šternberkům, kteříž při srovnávání kopií Hankových, k jeho nevoli, mne za oprávce chyb jeho vyzvali. Oběd u Ahsbasů, kdež sem se potom až k večeru příjemně bavil. Pak navštíviv ještě ovdovělou paní Petersovu, šel sem na večer k Dr. Heldovi, k jeho jmeninám pozejtří, a zůstal tam do půlnoci. Snídaní 21 kr.

Dne 15. května. Ráno u Eberta, pak u p. Dobrovského; potom na mši Leopoldově v kostele u sv. Jakuba zpívané, s Ebertem; pak u prof. Jungmanna a u Leopolda o jeho mši. Oběd u Ebertů s p. Siche. Pod večer šel sem zase k Leopoldovi a s ním ku paní Höcknerové, kdež sme až do noci tarokovali. Snídaní 13 kr.

Dne 16. května. Ráno u barona Stenče; potom u hraběte Kašpara Šternberka, kterýž mi oznámil, že sem volen ve včerejším posezení musejním

za redaktora obou časopisů a plán můj že pochválen. P. Zippe tamž. Pak u hraběte Františka Šternberka v archivu feudálním. Oběd u p. Tomáška s Kittlem mladým. Vrátiv se domů, nalezl sem tu zmeškané pozvání k obědu od hraběnky Přichovské ku jmeninám Dr. Helda, kamž ihned šed, bavil sem se příjemně až do noci. Snídaní 13 kr.

Dne 17. května. Ráno u Rittersberka; potom dopoledne v práci u hraběte Šternberka, pak u Eberta. Oběd doma s Rittersberkem. Popoledni šel sem k Leopoldovi a k Marii Petersové mně zpívavší. Potom na radnici staroměstskou ku p. Schützovi a Jebauckému o archiv; zpráva o předsevzetí p. Spořila ohledem na mne. Pak u Dessaura a s ním u p. Unschulda z Vídně dnes přišlého; odtud s listem u barona Stenče; večeře doma. Snídaní 13 kr.; oběd 45 kr.; večeře 27 kr.

Dne 18. května. Ráno u p. Dobrovského v zimnici ležícího, potom u hraběte Šternberka v archivu feudálním; odtud u p. Kohouta. Popoledni byv na radnici staroměstské přepisovat instrukci vojenskou (1413); pak u Měchurových; a posléze u barona Astfelda až do noci, kdéž hraběnka Almagna z Janovic přišlá. Snídaní 13 kr.; oběd 32 kr.; rážky 12 kr.

Dne 19. května. Ráno ve veřejné bibliotéce dlouhé rozmlouvání s p. Zimmermannem ɔc, pak doma. O poledni vyšed procházkou s Dessaurem, pocítil sem jeho nevlídnosti k žádostem svým. Popoledni na radnici staroměstské. Pod večer šel sem do domu Měchurových čekat na návrat Teresie i Antonie a rodičů jejich z Kosmonos, čehož i dočekav se ku potěšení svému, šel sem domů. Snídaní 13 kr.; oběd 30 kr.; večeře 9 kr.

Dne 20. května. Ráno u Eberta, pak u hraběte Kašpara Šternberka o redaktorství, u hraběte Františka Šternberka v práci, a v posezení společnosti umělecké na rozdání odměn; pak u prof. Millaura ponejprv za příčinou časopisů, kterýž mi akty dosavadní v té věci ukázal. Oběd u Ebertů. Popoledni s Leopoldem u děda jeho p. Plonera, ponejprv na obrazích, pak u sester jeho v zahradě; kytka z Kosmonos přinesená. Večer doma. Snídaní 13 kr.; večeře 32 kr.

Dne 21. května. Dopoledne doma. Pak u Ebertů. Potom u p. Dobrovského ze zimnice povstalého. Oběd u p. Svobody Navarovského, kamž i Ebert přišel. Popoledni procházkou s Leopoldem, potom u jeho sester, klavíroval sem s Teresií až k večeru; posléze u Höcknerových s Leopoldem tarokovali sme. Snídaní 13 kr.

Dne 22. května. Dopoledne nejprv u hraběte Šternberka v archivu feudálním; potom v bibliotéce. Oběd u Měchurových s baronem Jeníkem, p. André; pak u barona Astfelda a u astronoma Davida ɔc. Pod večer byv u paní Pelzlové, dostal sem list od matky její paní Pichlerové z Vídně, a dlouho tu příjemně besedovav, ztrávil sem ostatní večer u p. Tomáška, hudebníka. Snídaní 13 kr.

Dne 23. května. Ráno přived p. Pospíšil ke mně paní Retíkovou, spisovatelkyni českou, z Rychnova přišlou; potom byl sem u hraběte Šternberka v archivu feudálním. Oběd doma s Rittersberkem, zmeškav

Eberty. Popoledni u Měchurových, potom u prof. Jungmanna. Večer celý ztrávil sem u Eberta v dověrnosti. Snídaní 13 kr.; oběd 34 kr.

Dne 24. května. Ráno u p. Rittersberka, pak u p. Kaliny pro svůj rukopis kroniky, a u Kronbergra. Oběd doma. Popoledni nejprv u Měchurů, potom u Ahsbasů, kdež celá rodina příbuzná pohromadě byla; zpěv Matildy. Večer v opeře »Die bezauberte Rose« od Wolframa Teplického, dnes ponejprv se všeobecnou pochvalou zpívané; pak ještě s Leopoldem a s Ebertem u Hroznu na večeři. Snídaní 5 kr., oběd 36 kr.; dárky 24 kr., divadlo 1 zl.; večeře 30 kr.

Dne 25. května. Ráno u p. Dobrovského nemocného, potom doma. Oběd u p. Nádherného. Potom u Měchurových, kdež dnes p. Peters, radda knížete Lobkovice, a paní jeho, z Vídně se vrátivší; o portretu mém od Kadlíka v pokoji Leopoldově ɔc. Potom vyšed procházkou s Leopoldem za Kanálku hledat Höcknerových, užil sem zvláštní dověry Klařiny; večer ztráven s nimi. Snídaní 18 kr.

Dne 26. května. Dopoledne v práci (kronice), kamž přišed Leopold, sprovodil mne skrze Fürstenberskou zahradu na Hradčana ku paní Petersové, kdež i vdova Petersová s Zeithammrem byla. Oběd doma. Pak u prof. Millaura o akta musejní z strany časopisů. Večer s paní Měchurovou mnoho důvěrného mluviv o Leopoldovi a sobě, šel sem darmo k Lichtnerům, pak ku Preslům. Večeře u Šteinice. Snídaní 18 kr.; přívozné 4 kr.; oběd 36 kr.; večeře 20 kr.

Dne 27. května. Ráno na ostrově Barvířském vzal sem jednu koupel, potom posnídav tam, rážkoval sem. Pak u knížete Kinského s požádanými od něho knihami českými, a u hraběte Šternberka. Po obědě u Měchurů, kdež paní Petersová z Hradčan ɔc. Potom u paní Schubertové a Fiedlerové (p. Sacher) a v divadle »Jungfrau v. Orleans« (dem. Flekenstein) s sestrami Leopoldovými. Na ostrově 2 zl. 30 kr.; oběd 50 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 9 kr.

Dne 28. května. Ráno u barona Stenče na snídaní, kterémuž sem knihy své bratrské od l. 1520 sq. obětoval. Potom doma. O poledni byl sem u Měchurových na rozchodné, jedoucích do Hradištka. Oběd u barona Astfelda. Potom u paní Petersové vdovy a s ní i s Leopoldem u Klary, kterouž pozvali byli do divadla. U p. Štěpánka u kasy divadelní. Večer do noci u Dr. Helda a hraběnky Přichovské. O poledni 15 kr.

Dne 29. května. Dopoledne u p. Dobrovského, vždy ještě zimnicí nemocného; potom u hraběte Šternberka v práci. Oběd doma. Popoledni pracovav doma, potom šel sem k Měchurovým, ježto se vrátiti měli domů: kterýchž doma nenašed, navštívil sem Höcknerovy a rozmlouval s paní i s Klarou (uplakanou) s velikou dověrností. Snídaní 13 kr.; rážky 25 kr.; oběd 25 kr.; večeře 28 kr.

Dne 30. května. Ráno Ebert u mne, vrátiv se včera z Křivoklátu; já pracoval sem doma. Noty kritické ku kronice. Oběd doma s Ebertem. Popoledni šed k Měchurovým, kdež Teresie se laskavě ke mně měla, harfovavši

mně, dověděl sem se o roztržce Klary s Höcknerovou, a s Leopoldem na procházce do Krenových sadů smluvili sme, co tu činiti. Snídaní 13 kr.; oběd 26 kr.; večeře 27 kr.

Dne 31. května. Ráno u Leopolda na snídaní v listu jeho do Čáslavi o Klaře psaném. Potom doma dohotoviv noty ku kronice, zanesl sem práci svou k hraběti Šternberkovi. O poledni u Höcknerové za příčinou loučení se Klary. Oběd u Ebertů, kdežto hádky o povinnostech a povolání Karlově. Pod večer u Teresie, dnes zvláště laskavé na rozchodu, potom v divadle, kdežto zpěvy Tyroláků, a s Leopoldem u Hroznu i u něho doma. Večeře 16 kr.

Červen 1826.

Dne 1. června. Ráno u p. Dobrovského, an mi o svém plánu odměnné otázky mluvil; pak u hraběte Šternberka spolu na snídaní. O poledni u Höcknerových, Klara klavírovala. Oběd doma. Pak u prof. Millaura, an mi vůli svou odříci se jednatelství v Museum zjevil a chybící mně svazky jednání daroval. Večer u Měchurových, v nebytí Leopolda a sester jeho (procházkou v Šárce a ve Hvězdě), šel sem s otcem a s mateří do divadla (Macbeth, Esslair.) Snídaní 13 kr.; list čáslavský 45 kr.; oběd 43 kr.

Dne 2. června. Ráno u barona Stenče, an mi měsíčné pro červen odevzdal. Pak u Rittersberka; potom p. Kohout u mne; já u knihaře. Oběd doma. Popoledni byl sem u Měchurových, a s Leopoldem šel sem na procházku s Höcknerovými. Večer darmo hledav Lichtnery, večeřel sem doma s panem Macháčkem. [Příjem] 50 zl. Oběd 45 kr.; večeře 32 kr.

Dne 3. června. Ráno u Eberta, potom doma napsav list do Čáslavi p. Vojtěchovi Widmannovi o Klaře, odevzdal sem ho Leopoldovi na poštu. Dopoledne v bibliotéce, pak u paní Pelzelové. Oběd doma. Popoledni pracovav doma, byl sem u Leopolda a Teresie, s oběma klavírovav. Potom šel sem k Ahsbasům, a tarokovav s ním, zůstal sem tam při večeři až do noci. (Leopold pozdě večer u mne s novinami nadarmo.) (Pozvání na zejtří do Kanálky.) Bradýři 2 zl. 30 kr.; nádvornici 3 zl.; snídaní 13 kr.; oběd 30 kr.; dárek 50 kr.

Dne 4. června. Včasně ráno vstav, u Leopolda zvěděl sem o přivolení otce jeho k lásce Klařině, a šel pak s celou rodinou za krásného jitra do Kanálky v srdečném kochání; tam i snídáno, kuželkováno, po představení Klary u otce ɔc. p. Hasner, Ploner ɔc. Potom v Nostické zahradě s p. Dobrovským okřívajícím. Pak s Ebertem ve Valdšteinské zahradě a u otce jeho na obědu. Popoledni na ostrově Barvířském s Měchurovými, rodiči i dcerami; večer s Leopoldem a Ebertem v zahradě hraběte Voračického v důvěrnosti.

Dne 5. června. Dopoledne doma v práci, potom u hraběte Šternberka. Oběd doma. Popoledni na chvíli u Měchurů, pak u paní Hirschmannové

s Ebertem, slavícím dnes rodiny své. Večer v divadle. (dem. Fröhlich), kdež otec Měchura mne k sobě pobídl, a já připojiv se k němu a k Teresii a Antonii, potom od Leopolda dostižen, dostal sem odpověď od Widmanna z Čáslavi. Snídaní 13 kr.; oběd 30 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 27 kr.

Dne 6. června. Ráno u Šteinice s hrabětem Kuenburkem starým. Potom doma v práci. Dopoledne ještě šel sem k p. Kohoutovi a přines sobě z Lobkovické bibliotéky Georgiše. Oběd u p. Nádherného. Popoledni doma v práci. Podvečer u sester Leopoldových, kdež i Klara; potom u Lidmily, kdež i Sacher, pro musikálie své u ní. Večer u Šteinice na novinách. Snídaní 13 kr.; rážky 16 kr.; večeře 27 kr.

Dne 7. června. Ráno u Eberta (André, Hesperus 1818), potom u knihaře pro jednání musejní. Pak doma v práci. Oběd doma; s Neumannem o Klaře. Popoledni u Leopolda a s ním, se sestrami jeho i s Klarou u děda jeho p. Plonera; pak u barona Astfelda ve společnosti; a večer zas u Leopolda, kdež Josef (Giò) Widmann nelibé zprávy z Čáslavi oznámil o neochotnosti ujmouti se Klary. Knihaři 2 zl. 30 kr.; snídaní 13 kr.; oběd 35 kr.; domovnici 50 kr.

Dne 8. června. Ráno u Leopolda o zavezení Klary do Chbu, a na snídaní s ním. U Kronbergra o sonatu Beethovenovu (op. 90). Dopoledne doma v práci. Oběd doma. Popoledni u Měchurových, z koupele jdoucích, u Ahsbasů s musikáliemi, u prof. Millaura s akty o časopisech musejních, kdež ponejprv o potřebnosti zříditi pro mne zvláštní kancelář mluveno; také byl sem v zahradě hraběte Kinského s baronem Stenčem. Sonata Beethovenova 3 zl.; oběd 45 kr.; večeře 30 kr.

Dne 9. června. Ráno u p. Dobrovského (Zatočilův Denník), potom doma u mne Leopold a Ebert, kteříž potom oba u mne obědvali. Popoledni ještě byl sem u hraběte Šternberka o posezení. Po obědě s Leopoldem u sester jeho, kdež i Klara. Potom doma v práci. Večer u prof. Millaura, a potom u mladého hraběte Šporka v dověrných rozmluvách. Snídaní 13 kr.; rážky 20 kr.; oběd 3 zl. 17 kr.; večeře 7 kr.

Dne 10. června. Ráno na Hradčanech u p. Petersa; pak u Eberta. Dopoledne počal sem psáti list hraběti Kašparovi Šternberkovi o sekretářství při Museum. Oběd u Ebertů; pak u knihaře o Šafaříkovu literaturu, a s ní u Leopolda, u Teresie mně harfovavší (první žádost její, o Bauerově nehodnosti), pak u Höcknerových na večeři. Zmeškal sem tu Dr. Jeittelesa z Vídně přišlého a mne hledavšího. Snídaní 18 kr.; knihaři 1 zl. 30 kr.

Dne 11. června. Ráno u barona Stenče, dal sem mu zprávy tajné o něm. Pak na Hradčanech představil mě p. Peters knížeti panujícímu z Lobkovic, an se mnou vlídně obcovav, pozval mě do Roudnic. Na chvíli u p. Dobrovského. Oběd doma. Popoledni u Měchurových, a s nimi i s Klarou přes Kanálskou zahradu do Švihanky, kdež sme na Tušilův ballon povětrný darmo čekali. K večeři pozván byv od otce, vrátil sem se nespokojený nad Teresií domů. [Přijal] 20 zl. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl 3 kr.

Dne 12. června. Ráno u Eberta, pak u hraběte Šternberka. Oběd doma. Popoledni chvilkou u Leopolda, pak u Eberta, darmo čekav na Jeittelesa. Ke jmeninám Antonie byl sem u paní Nádherné a Fiedlerové, kdež jen Lidmila doma. Na loučení u Ahsbasových. U paní Höcknerové náruživé pomluvy o Leopoldovi; hádka s tímto o Teresii. Večer doma. Bartoňkovi 14 zl.; snídani 13 kr.; oběd 28 kr.; večeře 42 kr.

Dne 13. června. Dopoledne zůstal sem vždy doma ve práci; před obědem vepsal sem se do pamětníka panu Zeithammrovi. Oběd u barona Astfelda s baronem Sterndahlem. Potom s Leopoldem a Klarou v zahrádce Měchurových a ve zpěvu. City nelibé za příčinou Teresie tenkrát nepřítomné. Leopoldovi vzal sem lístek z pamětníka 1825., 27. října nazpět. Večeře u Šteinice. Snídaní 13 kr.; večeře 21 kr.

Dne 14. června. Den rodin mých l. 1798. Ráno byl u mne p. Kucharski, professor polský z Varšavy, na navštívení. Dopoledne přeloživ prof. Schustrovi listy polské, zanesl sem mu je. Oběd doma. Popoledni byv u Měchurových, ukojen sem jemností Teresiinou, jíž sem dnes musikalie do Votína půjčil. Večer Leopold u mne ztrávil k žádosti mé. Snídaní 5 kr.; oběd 42 kr.; večeře 35 kr.

Dne 15. června. Ráno na Malé Straně po snídaní potkav paní Měchurovou po kostelech putující, připojil sem se k ní přes most, a u Kronbergra přijal spis o časopisech. Potom doma ve práci. Oběd doma. Popoledni u Dessaura, vrátiv mu musikalie jeho, an měl zítra odjeti do Vídně, pak u Měchurových. Večer ztrávil sem u Dr. Helda v hádkách s hraběnkou Přichovskou. Snídaní 13 kr.; oběd 36 kr; večeře 7 kr.

Dne 16. června. Ráno po snídaní u hraběte Šternberka, kamž přišed i hrabě Kašpar, měl se mnou rozmluvy o časopisech i o zřízení zvláštního bureau pro ně. Oběd doma. Popoledni u Leopolda, zjevivšího mně ouzkost svou od věřitelů; pak doma v práci pro hraběte Kašpara Šternberka o plán k expedicí časopisů. Leopolda hledal sem u Höcknerových, a večer posléze ztrávil u Eberta se plány svými. Snídaní 13 kr.; rážky 20 kr.; oběd 25 kr.; večeře 9 kr.

Dne 17. června. Ráno u Leopolda ztrápeného; pak doma dodán mi dekret z Museum o mém redaktorství; hraběti Kašparu Šternberkovi zanesl sem plán svůj včera sepsaný. Oběd doma. Potom u Leopolda. V licitací knih po hraběti Chotkovi dostal sem Goldasta, Kovačiče a dvě jiné knihy. Podvečer u p. Dobrovského žádost o předplacení pro mé potřeby. Snídaní 14 kr.; oběd 35 kr.; Bartoňkovi 6 zl.; Goldast 6 zl.; Kovačič 1 zl. 3 kr.; knihy jiné 1 zl. 24 kr.

Dne 18. června. Ráno doma, přepisovav provolání o časopisech, kteréž sem hraběti Kašparu Šternberkovi zanesl. Potom dopoledne potkav pana Petersa, smluvil sem se o odchod svůj do Roudnic. Rozloučení u paní Pelzelové. Oběd u Ebertů mladých. Potom od presidenta Museum slyšel sem o přijetí všech žádostí mých v posezení dnešním. Pod večer byl sem na loučení u Klary a u Měchurových sester, jedoucích zítra do Varů.

Pohnutí Klary a Teresie na loučení. Večer ještě u Teresie; potom u Dr. Helda. Snídaní 13 kr.; pradleně 1 zl 48.

Dne 19. června. Ráno u hraběte Kašpara Šternberka o plat, jenž mi povolen; potom u Leopolda, vrátivšího se od provodu Klary a sester, na snídaní s ním; pak u Kronbergra jednání o časopisech. U hraběte Františka Šternberka dostal sem první plat předběžně od Museum 250 zl. v. v. Oběd doma. Potom u prof. Millaura viděl sem protokol včerejšího posezení; u Leopolda; u p. Brože ponejprv; u Kronbergra o půjčku Leopoldovi. Doma u mne p. Vinařický. Pak u Eberta s Leopoldem. Večeře u Šteinice. [Příjem] 250 zl. Oběd 45 kr.; večeře 27 kr.; rážky 25 kr.

Dne 20. června. S Leopoldem u Kronbergra o půjčku; pak já u p. Schönfelda o bureau ponejprv. Pak u p. Kohouta, u hraběte Šternberka pro psaní do Roudnic, u Nádherných a u p. Dobrovského na loučení, kdež Kajetan. Oběd u p. Tomáška, kdež i kníže. Pak u prof. Millaura; u paní Petersové ke jmeninám a na loučení, jakož i u otce Měchury. Darmo s Leopoldem u Eberta; potom u Hroznu porážel sem Leopolda rážkováním po večeři a rozloučil se s ním na noc. Snídaní 18 kr.; bradýři 2 zl. 30 kr.

Dne 21. června. Ráno vyjel sem z Prahy o $8\frac{1}{2}$ hod. s p. Petersem, raddou knížete z Lobkovic, na poledne do Nelahozevsi (Mühlhausen), kdež sme u direktora obědvavše, v deštivém počasí málo v zámku někdy Griespekově ohlédati se mohli. Odtud popoledni přijeli sme do Roudnic do zámku knížecího nad Labem, a ihned podíval sem se na bibliotéku i na archiv. P. Boušek. Večeře u p. Pelzla, syna historikova, právního direktora. Ševci à conto 12 zl. 30 kr.; sloužícímu Karlovi 7 zl. 30 kr.; domovnici sloužící 3 zl.

Dne 22. června. Ráno listy poselací p. Viléma z Pernšteina mně do Prahy půjčiti dovoleny od p. Petersa, an před polednem do Eisenberku odjel. Dopoledne přepsal sem list Ladislava Velena z Žerotína od r. 1620., 26. Febr. Oběd u p. Pelzla. Popoledni v bibliotéce; kalendáře s poznamenaními denními p. Zdenka Adama z Lobkovic ɔc. Večeře u p. Pelzla.

Dne 23. června. Celý den pracoval sem v bibliotéce v rukopisech, zvláště českých. Snídaní dostal sem od p. knihovního; oběd a večeři u p. Pelzla, jehož sem k podílu na časopisech našich pozval. Večer psal sem p. Vyrožilovi a bratrovi do Prešpurka.

Dne 24. června. Opět celý den v bibliotéce. Popoledni ohlédal sem sklepy pod zámkem Roudnickým mohutně v skále vytesané, rozlehlé; potom s p. Pelzlem a s důchodním Roudnickým byl sem v zahradě na besedách a na víně.

Dne 25. června. Včasně ráno vyjel sem s p. Pelzlem a p. Řehánkem, právníky, přes Hrdle a Teresinín do Litoměřic. Tam u pana Strádala, právníka, ve společnosti snídal sem i obědoval (víno od l. 1794) a navštívil sem pana Meinerta, i za příčinou diplomu Spitihněvova od r. 1057 pana Tachecího, kanovníka, a p. Faulhabera, děkana kapitoly. Po obědě plavili

sme se se Strádalovými po Labi do Lovosic na ostrov, kdež p. Sternegg, archivář Švarcenberský, a jiní páni a paní. Potom přes Poušovice a Hrdly na noc domů.

Dne 26. června. Dopoledne pracoval sem v archivu s p. Bouškem. Oběd u p. Pelzla s Reiterem, právníkem z Budíně. Popoledni psal sem Leopoldovi Měchurovi psaní do Votína, pracovav dříve v bibliotéce. Večeře v zahradě páně Pelzlově.

Dne 27. června. Dopoledne pracovav v archivu, dostal sem psaní od Leopolda Měchury z Prahy, načež i dopsav list svůj k němu, odevzdal sem ho p. Pelzlovi, jedoucímu do Prahy. Oběd ponejprv u p. Wolfa, důchodního, kamž potom přišel p. Höhna, probošt Roudnický. Popoledni v bibliotéce.

Dne 28. černa. Dopoledne pracoval sem v archivu opět s p. Bouškem, nenašed ale dnes nic pro mne důležitého. Oběd u p. Wolfa; noviny všeobecné a klavírování. Popoledni v pokoji svém v zámku pracoval sem v rukopisech z bibliotéky k sobě pojatých.

Dne 29. června. Před polednem vyjel sem s p. Bouškem přes Labe do Hoštky a odevzdal tam panu Hanouskovi, předtím proboštovi Roudnickému, nyní Hoštskému faráři, list hraběte Šternberka. Baviv se tam příjemně přes oběd, vrátil sem se popoledni domů, a navštíviv p. Bouška, četl sem jeho historii Lobkovskou. Dárky 1 zl. 15 kr.

Dne 30. června. Dopoledne pan Boušek u mne s historií svou, potom já s ním v archivu pracoval sem. Oběd u důchodní. Klavír nový dnes tam koupený. Popoledni dostal sem z archivu všecky mně důležité spisy do svého pokoje. Listina od 13. Nov. 1620.

Červenec 1826.

Dne 1. července. Dopoledne doma v pokoji svém, pak u p. Pelzla, z Vídně se vrátivšího. Oběd posléze u p. Wolfa, důchodního, s nímž sem potom navštívil p. probošta Roudnického Höhna; večeře u p. Pelzla, pracovav i popoledni na pokoji svém.

Dne 2. července. Ráno psal sem list p. Petersovi do Eisenberku o archivu Roudnickém. Potom pracovav na pokoji svém i popoledni, nevyšel sem nikam dnes pro přílišné parno. Oběd i večeře u p. Pelzla. Dověrné s ním rozmlouvání. Dárky v Roudnici, nejprv maličkosti ɔc. 1 zl. 30 kr.

Dne 3. července. Dopoledne práce doma v pokoji svém. Oběd u p. Pelzla s p. Jirsíkem, kaplanem Roudnickým, an mi svého kofru do Prahy půjčil. Popoledni navštívení od p. Wolfa. Byl sem na loučení u jeho paní. Večeře u p. Pelzla posléze, od něhož sem se přátelsky odebral. P. Bouškovi dal sem od sebe dnes na půjčené rukopisy zápis. Dárky: kofra přinesení 25 kr.; bradýři 1 zl. 15 kr.; sloužícímu p. Pelzla 50 kr.; dívce posluhující 50 kr.; Juránkovi malému 2 zl. 30 kr.; pokojnímu zámeckému 2 zl. 30 kr.;

vrátnému 50 kr.; pacholku nosícímu snídaní 50 kr.; na cestě 1 zl.; kočímu 1 zl. 40 kr.

Dne 4. července. Ráno včasně vstav, vyjel sem o $5\frac{1}{2}$ hod. z Roudnic s p. Bouškem přes Veltrusy a Zdiby, kdež sem u Ahsbasových $1\frac{1}{2}$ hod. se pobaviv, za příčinou ztrženého povodní u Libně mostu přes Ďáblice a Ledčany na Brandejskou silnici jeti musel, a na Palmovce u Lidmily s listem se stavil. Zahradník z Palmovky dnes stržením mostu utonulý. V $1\frac{1}{2}$ hod. vjel sem do Prahy. Oběd doma. Popoledni s listy u Ahsbasových. U prof. Millaura, který mi akta má odevzdal. U hraběte Šternberka o mé kořisti Roudnické, pak u Eberta; večer ještě u Tomáška. Oběd ɔc. 50 kr.; večeře 32 kr.

Dne 5. července. Ráno u barona Stenče, an mi ratu měsíční a česká akta l. 1547 daroval; potom u p. Dobrovského a hraběte Šternberka s rukopisy Roudnickými; hrabě Šternberk veliké nad nimi jevil potěšení. Oběd u Tomáška v den jmenin paní jeho. Pak popoledni navštívil sem paní Höcknerovu starou a mluvil s ní o klavír její. Večeře u Šteinice, kdež sem noviny zanedbané po ty dni četl. [Přijal] 50 zl.; večeře 36 kr.

Dne 6. července. Ráno vzal sem lázeň, a posnídav, navštívil sem Eberta. Pak zjednav se o bureau u p. Schönfelda, zamluvil sem sobě nových šatů letních u krejčího Zillicha. Potom přived sem prof. Jungmanna k sobě a ukázal mu své kořisti Roudnické. Oběd u barona Astfelda s hrabětem Berchtholdem a j. Podvečer byl sem u astronoma Davida a dostal od něho rozpis odměnné otázky historické učené Společnosti. Večer u Dr. Helda. Lázeň 1 zl. 5 kr.; snídaní ɔc. 42 kr.; rukavičky 2 zl. 15 kr.; maličkosti 30 kr.

Dne 7. července. Ráno na censuře u p. Wilflinga ponejprv o rukopis svůj kroniky; potom na poště zjednal sem rozesílání časopisův levnou cenou (s p. Prukmayrem). Pak u p. Dobrovského, v Museum na Hradčanech a u hraběte Šternberka. Oběd u Ebertů. Popoledni parnem mnoho trpěv, vyšel sem k večeru na ostrov Barvířský. Snídaní ɔc 20 kr.; večeře ɔc. 30 kr

Dne 8. července. Dopoledne psal sem ohlášení české časopisů. V tom navštívil mě pan z Schönfelda. U Kronbergra jednání o cenu rozesílání poštovního. Oběd doma. Popoledni dostal sem list z Votína od Leopolda Měchury, na kterýž i hned odpověď psáti počav, navštívil sem Eberta a rozhodl se s ním o jeho nepřicházení ke mně. Snídaní 8 kr.; oběd 20 kr.; list 18 kr.; večeře 45 kr.

Dne 9. července. Dopoledne doma v den druhé processí jubilejní. Potom dopsav list Leopoldovi, dostal sem od krejčího Zillicha letní šaty své. Navštívil sem prof. Müllera. Oběd u p. Tomáška. Popoledni byv u Dr. Helda a s ním v jeho zahradě, zjevil sem se mu v lásce své k Teresii, kdež on radil poustoupiti až do mého sekretářství. Večer opět u něho. Snídaní ɔc 45 kr.; Zillichovi à conto 50 zl.; dárky ɔc. 18 kr.

Dne 10. července. Dopoledne pracovav doma, šel sem ku prof. Millaurovi k jednání o časopisy, a odtud ku Kronbergrovi o témž. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma pracovav, po bouřlivém povětří vyšel šem ku paní

Schubertové a přistoupil tam sám desátý k loterii na Záhradku; potom u barona Astfelda, kdežto dnes větší společnost pohromadě byla. Pradleně 2 zl. 25 kr.; snídaní 12 kr.; oběd 52 kr.; loterie 1 zl; večeře ɔc. 1 zl.

Dne 11. července. Dopoledne pracovav doma, navštívil sem prof. Svobodu malostranského o příspěvky jeho k časopisům; dal mi ex. historických zpěvů českých. Oběd doma, po kterémž navštívil mne p. Macháček, a uvolil se pomocen býti k jednání po odjezdu mém. U Kronbergra s listem svým od Museum jemu psaným, pak v pokoji Leopoldově o Conversationsblatt. Večer na ulici p. Battista z Třeboně přišlý ɔc. Snídaní 10 kr.; oběd 20 kr.; večeře 30 kr.

Dne 12. července. Dopoledne doma v práci. Pak u Kronbergra a u hraběte Šternberka o můj odjezd. Oběd u Zlatého anjela; pak na novinách u Hoška. Popoledni doma v práci. Pod večer koupil sem u knihkupce Hartmanna za 3 zl. ve stř. druhou Apologii stavů českých od leta 1619. Psal sem dnes list Kronbergrovi o časopisy musejní. Snídaní 8 kr.; oběd 1 zl. 13 kr.; Apologie 7 zl. 30 kr.; večeře 36 kr.

Dne 13. července. Ráno u barona Stenče, od něhož sem ratu měsíční a 15 knížeček na půjčku dostal. Potom pracovav doma, obědval sem s baronem Stenčem v Koppmannově zahrádce, odkudž jda zjednal sem sobě příležitost do Plzně. Popoledni pracovav doma, ukázal sem prof. Jungmannovi své ohlášení české, a večer konečně ztráviv u Dr. Helda, četl sem jemu své písmo do Museum o časopisy k veliké své pochvale. [Přijal] 50 zl. Snídaní 8 kr.; závdavek 1 zl. 15 kr.

Dne 14. července. Ráno u prof. Millaura; pak u Kronbergra, kterémuž sem list svůj odevzdal a odpověď od něho i s dodatkem půjčky ode dne 20. června obdržel. Pak u p. z Schönfelda najal sem nový příbytek. Na poště od p. Prukmayra zápis. U p. Dobrovského se svým českým ohlášením, kamž i hrabě Šternberk přišel. U p. Nádherného na loučení. Na obědě u mne Ebert, potom i Macháček. Pak já odebrav se u Přibislavské, u p. Brožovského, jemuž sem rukopis Roudnický půjčil, u Ebertů a Tomáška, dokonal sem ohlášení časopisů a odevzdal Macháčkovi, navštívil paní Pichlerovou do Prahy přišlou, a od Erviny hraběnky Šternberkové dostal sem list od hraběte Eugena Černína. S Macháčkem posléz v lázni studené. — Bartoňkovi 17 zl. 30 kr. (poslední); pradleně 1 zl. 46 kr.; snídaní 10 kr.; oběd 1 zl. 43 kr.; fiakrovi 1 zl 40 kr.; rukavičkáři 50 kr.; činže od 24./4. do 25./7. = 32 zl. 30 kr.

Dne 15. července. V 5 hod. ráno vyjel sem s plzenským povozným z Prahy, a přijev v 10½ do Berouna, navštívil sem tam děkana p. Seidla a zůstal u něho přes oběd v rozmlouváních vlastenských. Odtud přes Zdice, Žebrák, Cerhovice, (z daleka zámky Točník a Zbirov), pak Meyto přijeli sme na noc do vsi Holoubkova na silnici Plzenské. Domovnici 2 zl. 30 kr.; maličkosti 30 kr.

Dne 16. července. Ráno ve 4 hod. vyjevše z Holoubkova, přes Rokycany, dojeli sme Plzně v 8mou hod.; já umístiv se u Zlatého orla, a přeoděv

se, navštívil sem nejprv paní Hansgirgovou; potom prof. Beera a Zaupra, s kterýmžto posledním sem se k potěšení svému seznámil. Oběd u paní Hansgirgové; dítky její; přišedše tam Zauper, Beer a Vidimský provodili mne okolo města, pak do kostela a na radnici. Večer přišel teprv p. Hansgirg a potom i prof. Sedláček a Klar ɔc. V Holoubkově 1 zl. 6 kr.; v Plzni povoznému 5 zl.; maličkosti 30 kr..

Dne 17. července. Ráno v 5 hod. vyjev zvláštní najatou příležitostí z Plzně přes Přestice [kostel výtečný) a Švihov, kdežto ohléd starý hrad, psal sem hraběti list do Chudenic, pak přes Kamejk a lesy do Votína přijel sem před 11. hodinou a srdečné shledání měl s domácími, zvláště s Teresií, kteráž mě hned po zahradě sama provodila, pak s Leopoldem, později domů se vrátivším. Popoledni v Předslavi a potom v parku nad Votínem, kamž k nám, ke mně a Leopoldovi, domácí společnost zavítala. Za byt, snídaní a služce 2 zl.; nádvornímu 50 kr.; příležitost 7 zl.; mejto a dárky 1 zl. 25 kr.

Dne 18. července. Ve Votíně. Po snídaní psal sem s Leopoldem list Klaře do Chba a počal psáti také p. Kopitarovi do Vídně. Potom dopoledne měl sem s Teresií v pokoji jejím dověrné rozmlouvání. Po obědě jel sem s Leopoldem přes Vostřetice, Volešín a Obice do Chuchlí a do Habartic na statky jeho a do lesů s ním na srnčí hon, i na skálu, s níž okolí až za Zelenou Horu ɔc viděti bylo. Deštník ztracený na cestě mi vrácen. Večer procházka v měsíci ɔc.

Dne 19. července. Ve Votíně. Ráno na snídaní s Teresií. Potom s Leopoldem v Předslavi při stavení, ve společnosti otce. Pak doma klavírováno mnoho s Teresií až k obědu; potom kuželkováno. List Kopitarovi odeslán. Potom s celou rodinou byl sem v Předslavi při dostavení krokví a slavnosti při tom; pak lesem, kdež sem se vřezal do stromku vedle Teresie, u veliké laskavosti ode všech šli jsme domů. Po večeři u ovec a na Hůrce. Dárky: Filipovi 50 kr.; popoledni kuželky 50 kr.

Dne 20. července. Ve Votíně. Ráno včasně vstav, na snídani v loubí polekán sem pí. Petersovou o citech Teresie; potom na lovení ryb. Pak u přítomnosti faráře ɔc. Teresie mně harfovala. Po obědě kuželky; z knihovny vzal sem sobě Lupáče. V 3 hodiny vyjel sem s Leopoldem do Chudenic, kdežto v krásném bytu svém velmi laskavě nás přijal hrabě Černín, a provodil hned i po zámku i na věži sv. Volfganga. Plány na Přimdu, do Kladrub ɔc. Leopold odjel večer. Zahradníkovi 1 zl.; služkám 1. 1 zl. 40 kr.; 2. 1 zl. 40 kr.; 3. 50 kr.; vozkovi 50 kr.

Dne 21. července. V Chudenicích v Lázni. Ráno klavírovav v sálu, po snídaní, když hrabata Mercy a Stadion k hraběti Černínovi přijeli, zajel sem ku p. Gerstenkornovi do Chudenic, a šel s farářem Němečkem do kostela ohlédat starožitnosti Černínské. Hrabě vrátil se z Švihova nemocný. Po obědě jel sem s pěstounem farářem Kleinem dívat se do Dolan, na hrad Komoršín (Cvrčoves), do Políni do chrámu a na hrad Pušperk. Domů vrátili sme se v noci. Vozkovi z Chudenic 50 kr.

Dne 22. července. V Chudenicích. Ráno včasně vyjev, ohlédal sem na Heršteině krásné zůstatky velikého hradu, a potom s myslivcem jev na hrad Risenberk, shlédl sem odtud Domažlice, bojiště l. 1431, částku Bavor (Eschelkamp), Nový Kdín, Kouty ɔc. Na obědě zas doma četl sem hraběti listy Pernšteinovy. Popoledni s Kleinem na Chocomyšle, Ouňovice, ku Kanicům, k hrobu hrabinek Gyulai, kdež náprava vozu zlomena, pak přes Kolovče do Chudenic do kostela ještě. P. Jilek, vrchní. Dětem na Heršteině 1 zl. 40; poslovi 50 kr.; pod Risenberkem 12 kr.

Dne 23. července. Ráno v Chudenicích u p. Gerstenkorna, chirurg Brandstetter pro mne, a p. Jílek na snídaní. Pak já jel do Votína na mši v Předslavi od Marie zpívanou. Oběd valný v sálu, hosté z fary Předslavské; pak kuželky. Já vybíral knihy sobě z bibliotéky. S Teresií milostnou nabyl sem laskavější důvěry, osvědčiv se v citech svých; pohnutí její na loučení mém, mně nezapomenutelné. Leopold provodil mě k lesu. V Chudenicích již o 7. hod. byv, odevzdal sem hraběti knihy z Votína a těšil se nad srdečností jeho při loučení. Vozkovi 1 zl., služce 1 zl. a sloužícímu 1 zl.

Dne 24. července. Ráno v dešti vyjel sem z Chudenic na drážkách, odebrav se ještě u p. Gerstenkorna. Z Dechtína s silnice zajel sem ještě jednou do Votína a přijel tam v bouři a dešti, překvapiv je nenadále. Po obědě ve vlídnějším počasí odebral sem se posléze od milovaných Měchurových; a jeda přes Klatovy, Nalžovy, Horažďovice (Hoštice, Katovice, Bílou), přijel sem v noci do Strakonic, kdež přenocováno. V Horažďovicích 15 kr.

Dne 25. července. Ráno ve 4 hod. vyjev ze Strakonic přes Drahonice, Mlaďovice a Vodňany, potom podlé Libějic zámku atd. přijel sem o poledni do Budějovic a rozhostil se v hospodě u Zvonu. Po obědě byv nejprv na krajském ouřadě u p. Henningra, potom u purkmistra Strandla vlídně přijat, počal sem ve 4 hod. již v archivu městském pracovati. — V Strakonicích 3 zl. 13 kr., mejta na cestě 2 zl.; vozkovi 2 zl.; oběd 1 zl.; víno 30 kr.; vozkův oběd 36 kr.; večeře 36 kr.

Dne 26. července. V Budějovicích. Ráno již počal sem v archivu městském opět pracovati až do poledne, a po obědě tolikéž. Potom k večeru navštívil sem nejprv známého mně prof. Körnera, kdež i bratr jeho mladší a prof. Weber při večeři; potom u hraběte Štollberka hádal sem se až do noci o snažení v národní literatuře české, kteréž za daremné a nepotřebné pokládal. Snídaní 30 kr.; oběd 1 zl.; pivo 12 kr.

Dne 27. července. V Budějovicích. Dopoledne pracoval sem zdárně v archivu. I po obědě probírav se v témž archivu v aktách, našel sem denník poslů království Českého l. 1464 ku králi Ludvíkovi Franskému vyslaných; kterýž k sobě vzav, počal sem jej v noci doma přepisovati. — Snídaní 30 kr.; papír 1 zl. 6 kr.; oběd 1 zl.; kafé ɔc. 16 kr.; večeře 44 kr.

Dne 28. července. Dopoledne v archivu. Před obědem přijel dnes do Budějovic nejvyšší purkrabí hrabě Kolovrat. Po obědě já zůstal sem v práci doma. Pod večer byv na procházce v alejích, sešel sem se tam s mladým hrabětem Kolovratem, od něho přátelskou srdečností přivítán

byv, v provodu nejvyššího purkrabího. Rozmluvy o časopisech musejních. Snídaní 26 kr.; oběd 1 zl. 16 kr.; večeře 44 kr.

Dne 29. července. Dopoledne i popoledni v archivu Budějovském. Pod večer navštívil sem starého p. Millaura, radního v Budějovicích, a odebral se i u purkmistra p. Strandla, kterýž za přímluvou nejvyššího purkrabí včerejší velmi ochotným se byl stal. Večer s hrabětem Kolovratem, Stollberkem a s Ambrozim na procházce; rozmluvy o Museum českém. Snídaní 26 kr.; oběd 1 zl. 16 kr.; večeře 28 kr.

Dne 30. července. Ráno na loučení u prof. Körnera, pak u hraběte Stollberka, kdež sem i snídal. Potom v $8\frac{1}{2}$ hod. vyjel sem z Budějovic silnicí a přijel do Třeboně před 11[tou] hodinou, kdež mě s velikou laskavostí přijali direktor Svoboda a dcery jeho i purkrabí Sykan ɔc. Popoledni navštívil sem poštmistra Radla a registratora Oujezdského. Za hospodu pět dní 5 zl.; bradýři 45 kr.; dárky ɔc 36 kr; příležitost do Třeboně 6 zl.; mýto, dárky 30 kr.

Dne 31. července. V Třeboni. Celý den práce v archivu. Oběd i večeře u direktora Svobody s zetěm jeho p. Sykanem, purkrabí Třeboňským.

Srpen 1826.

Dne 1. srpna. V Třeboni jako včera.

Dne 2. srpna. V Třeboni jako včera. Psal sem dnes listy Měchurovi do Votína a Macháčkovi do Prahy.

Dne 3. srpna. V Třeboni v práci obyčejné každodenní v archivu. Pod večer koupil sem sobě papíru 3 knihy a obřezati dal. Papír 1 zl. 54 kr.

Dne 4. srpna. V Třeboni jako včera. Papír z novu koupen, tři knihy. Papír 1 zl. 36 kr.; obřízka 25 kr.

Dne 5. srpna. V Třeboni v archivu jako jindy. Poznal sem p. Navrátila, direktora Protivínského, an byl do Třeboně přijel, očekávaje příjezdu knížete této noci.

Dne 6. srpna. V Třeboni. Dopoledne byv na mši, potom učinil sem poklony své u knížete Švarcenberka v noci do Třeboně přišlého, an se zdál velmi vděčen býti z mého bytí v Třeboni. Popoledni psav hraběnce Vratislavové do Janovic a Ebertovi do Prahy, zanesl sem listy sám ku p. Radlovi.

Dne 7. srpna. V Třeboni, v práci archivární obyčejné. Hádka s Oujezdským nepovolným a nevhodným.

Dne 8. srpna. V Třeboni jako jindy. Dnes v komissí od ouřadu krajského přišed z Budějovic pan Ambrozi, zůstal tu několik dní.

Dne 9. srpna. V Třeboni.

Dne 10. srpna. V Třeboni, v práci obyčejné.

Dne 11. srpna. V Třeboni. Dnes opět měl sem svádu s registratorem Oujezdským za příčinou nepovolnosti a neochotnosti jeho.

Dne 12. srpna. Tamž. Psal sem Leopoldovi do Votína a dostal týž den od něho list odtudž, i také od hraběnky Vratislavovy z Janovic. — Listy 32 kr.

Dne 13. srpna. V Třeboni. Dopsal sem list svůj do Votína ͻc. Po obědě ve společnosti na chvíli tarokoval sem. Pak vrátiv se do pokoje svého a v rukopisech se přebíraje, našel sem tu ponejprv Husovo pojednání o dobropisu českém a přísloví česká p. Smila Flašky z Richemburka.

Dne 14. srpna. V Třeboni, v obyčejné práci archivární. Na poště zjednal sem sobě příležitost na zejtří do Budějovic.

Dne 15. srpna. V Třeboni poslední den. Zhotoviv rejstřík svých výpisu z archivu a odebrav se od archivantů, po poledni rozloučil sem se od direktora Svobody, ctěného přítele, od obou dcer jeho i od zetě Sykana. Vyjed v 6 hod. z Třeboně, dojel sem Budějovic v hodin $8^1/_2$ večer. Třem služkám dárky 3 zl.; Pirchanové 5 zl.; pošta 6 zl.; postilion a mýto 2 zl.

Dne 16. srpna. V Budějovicích. Ráno na ouřadě krajském u p. Hönigra, pak u purkmistra Strandla na radnici s p. Millaurem, otcem jednatele našeho. V archivu pracujícího opět navštívil mě p. Strandl i Zalužan. Po obědě vyjel sem podívat se na železné dráhy p. Gerstnerovy; večer navštívil sem p. Körnera. Achacovi závdavek do Prahy 2 zl. 30 kr.; výjezd ke draham 2 zl. 20 kr.

Dne 17. srpna. V Budějovicích.

Dne 18. srpna. Ráno po 4té hod. vyjeli sme Achacovým vozkou, já, p. Krátký, oučetní radda z Vídně, p. Merkl, praktikant u krajského ouřadu, a Brückner, apatékář, z Budějovic na snídaní do Veselí, na oběd do Soběslavi (já u purkmistra Neumanna na radnici), na svačinu do Sudoměřic, na noc do Votic, kdež já pro těsnost v hospodě šel sem nocovat do zámku, kdež mě hrabě Vratislav přeochotně přivítal. Snídaní 12 kr.; oběd 36 kr.; svačina 12 kr.; dárek v zámku 50 kr.

Dne 19. srpna. Včasně vyjevše z Votic, dotrhli sme na snídaní do Dnespeku, odkudž já pěšky sem šel až do Ládvého, a na oběd do Nové hospody; odtud v 5 hodin dojeli sme Prahy. Doma já přestrojiv se (pan Rittersberk u mne) byl sem v domě Měchurových zadarmo, pak s Dr. Heldem a hraběnkou Přichovskou v zahrádce jich (o programmu); posléze u Eberta večer, an měl na Křivoklát zhořelý nazejtří vyjeti. List Vyrožilův z Prešpurka o svatbě jeho. Snídaní a dárky 24 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; vozkovi 12 zl. 30 kr.; nosiči 36 kr.; večeře 26 kr.; list 35 kr.

Dne 20. srpna. V Praze. Ráno u p. Dobrovského s návěštím o kořisti mé nové; sprovodil sem ho na Strahov. Odtud v Museum u Hanky, kdež tenkrát právě p. Körner a Weber, professoři Budějovští; pak u prof. Millaura, u p. Schönfelda o ohlášení časopisů. Oběd v Červeném domě s professory Budějovskými. Pod večer byv u Schuberta a paní jeho, uviděl sem jich zrozeňátko; pak večer (u prof. Jungmanna list Šafaříkův) u Dr. Helda. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl. 24 kr.

Dne 21. srpna. Ráno p. Hanka ohlédal u mne kořisti mé literarní; faktor p. Pospíšilův. Potom já v knihárně Kronbergrově a v tiskárně Pospíšilově, u M. Berry. Oběd doma v Papouškové lázni. Popoledni s prof. Millaurem u sv. Anny pro opatření a zřízení mé kanceláře; pak u knihaře Šťastného a u písaře Brože. Pod večer u hraběte Astfelda s hraběnkou Vratislavovou ɔc. Snídaní 10 kr.; na ostrově 12 kr.; oběd 47 kr.; u Hroznu 14 kr.; potřeby 21 kr.; večeře 36 kr.

Dne 22. srpna. Ráno poslání Měchurovi do Votína. Pak práce musejní, korrektura atd. O poledni na Malé Straně. Oběd v Lázni, pak u paní Müllerové, u prof. Svobody, na Strahově s p. Dobrovským u bibliotékáře, v Museum, kdež rukopisy českého diplomatáře. Večer ztrávil sem ve Fürstenberské zahradě u p. Eberta starého nahoře. Snídaní 10 kr.; oběd 53 kr.; rážky a kafé 22 kr.; večeře 30 kr.

Dne 23. srpna. Počav psáti p. Kopitarovi do Vídně, byl sem u pana Wilflinga na censuře pro zprávy a u paní Přibislavské. Pak v důležitosti musejních jednání ɔc. Oběd u barona Astfelda s Vratislavy ɔc. a s p. Meissnerem, gubernialním raddou, sousedem mým. Večer v divadle s p. Plonerem dívaje se na sílu p. Lebesniera nevídanou. Posléze na pivě s Rittersberkem a s Macháčkem. Snídaní 10 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 25 kr.; maličkosti 18 kr.

Dne 24. srpna. Dokonav psaní p. Kopitarovi, zanesl sem je na poštu a mluvil tam s p. Prukmayrem zase. Potom o poledni fiakrem vyjel sem na Kliku k panu Nádhernému a navštívil za příčinou jeho na Skalce Dr. Feyertaga. Po obědě s Nádherným a j. tarokovav, prohrál sem. Večer vrátiv se domů, byl sem u mladého Jungmanna s ohlášeními, a pak u Eberta nemocného vrátivšího se z Křivoklátu. Koupel na ostrově 1 zl. 15 kr.; fiakrovi 1 zl. 40 kr.; ztráta 1 zl. 15 kr.; snídaní a večeře 34 kr.; dárky ɔc. 24 kr.

Dne 25. srpna. Dopoledne v pracech musejních; dal sem rýti dvě pečeti. Byv na rathauze, dostal sem první předplacení na oba časopisy od p. Schütza. Oběd doma. Popoledni u Eberta, pak u barona Astfelda se zpěvy pro slečnu Ellu. Večer pobyl sem v divadle na posledním představení silného Lebesniera, an mezi jiným více tíž 25 centnéřů nesl ɔc. Snídani 10 kr.; oběd 47 kr.; divadlo 1 zl.; večeře ɔc. 24 kr.

Dne 26. srpna. Dopoledne počal sem psáti »die Wahl Albrechts von Bayern«; v tom navštívil mne Ebert, s kterýmž byv ve své kanceláři a pak u Šteinice, potom obědval sem s rodinou jeho. List od Gočaltovského a od Měchury. Popoledni byl sem u Schubertové, strojivší se do Zdib, pak u paní Lichtnerové v novém příbytku jich. Snídaní 10 kr.; rážky 12 kr.; pradleně 1 zl. 24 kr.; večeře 34 kr.

Dne 27. srpna. Ráno Still zladil mi klavír. Potom byl sem u prof. Millaura. Oběd v Červeném domě; dlouhé hádání s hrabětem Salmem o národních důležitostech našich. Popoledni navštívil sem p. Erasima Plonera a dověrně s ním rozmlouval. Dnes p. Jungmann ohlédal nové literární kořisti mé. Večer ztrávil sem u Dr. Helda. Ladiči 1 zl.; snídaní a oběd 1 zl. 20 kr.

Dne 28. srpna. Ráno u barona Stenče s přípisy Budějovskými o Valdšteinu; dal mi ratu. Potom doma navštívil mne Zeithammer, s kterýmž sem důvěrně o důležitostech svých rozmlouval, pak pan rytíř Jeník z Bratřic, žádaje přípisy některé. Oběd u Zlatého anjela. Psaní hraběti Kolovratovi do Březnic; u Eberta U Müllera, prof. aesthetiky, o přispívání jeho k časopisům. [Přijal] 50 zl. Oběd 1 zl. 10 kr.; ševci 12 zl. 30 kr.; večeře 26 kr.; punčošky 3 zl. 18 kr.

Dne 29. srpna. Ráno u p. Brože, kupce, a u řemeslníků, u mladého Klara, po kterém sem do Plzně ohlášení poslal. Před obědem v Museum pro schematismy české. Oběd doma. Popoledni byl sem v kanceláři, pak u prof. Steinmanna o časopisy naše ponejprv. Večer v opeře Boialdieuově »la dame blanche«, hudba výborná; pak s Macháčkem ještě na pivě. — Sonata Beethovenova 3 zl.; snídaně ɔc 30. kr.; oběd 54 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 18 kr.

Dne 30. srpna. Dopoledne zanesl sem na poštu 2000 německých a 800 českých ohlášení. Popoledni Haasovi 600 německých a 850 českých, Kronbergrovi 1000 německých. Rytci za dvě pečeti musejní platil sem 8 zl. Oběd u p. Svobody strojícího se odjeti. Popoledni u prof. Millaura se zprávami a dotazy, pak u truhláře a s ním v kanceláři pro potřeby kancelářské. Snídaní 26 kr.; oprava okna 30 kr.; večeře 33 kr.; musikalie (Gänsbacher) 2 zl.

Dne 31. srpna. Ráno u p. Marsano, zvaje ho ku příspěvkům. Pak před Oujezdskou branou v zahradě u knížete Kinského s ohlášeními. Oběd doma. Potom hledaje pomocníků k časopisům a nenašed jich doma, navštívil sem barona Astfelda a Zeithammra; večer pak ztrávil sem u Dr. Helda se Sedmihradčanem Trautem ɔc. Snídaní 10 kr.; fiakrovi 1 zl. 15 kr.; oběd 51 kr.; maličkosti 30 kr;; bradýři 1 zl. 40 kr.; sloužícímu 2 zl.

Září 1826.

Dne 1. září. Ráno u barona Stenče, pak chození po městě v potřebách kanceláře. O hod. 10. otevřel sem kancelář svou veřejnosti ponejprv; první navštívil mne tu Zeithammer. Oběd u barona Astfelda s hrabaty Künburky, s mladým hrabětem Salmem ɔc. Večer psal sem bratrovi Andresovi, zova ho k sobě, a pak Měchurovi, dávaje mu zprávy. Snídaní 10 kr.; kanapé 20 zl.; potřeby kancelářské ɔc. 1 zl. 15 kr.; večeře 33 kr.

Dne 2. září. Ráno navštívil mě baron Jeník a sprovodil do kanceláře. Tam dnes ke mně přišli p. Macháček, p. Štěpánek, p. z Rittersberka ɔc. Oběd v Červeném domě, s hrabětem Salmem na loučení. Pak u p. Prukmayra na poště, u Eberta starého atd. Večer loučení u Zeithammra ɔc. Snídaní 10 kr.; oběd 50 kr.; maličkosti 15 kr.; večeře 26 kr. svíčky. . .

Dne 3. září. Dopoledne byl sem nejprv u prof. Millaura, pak u pana Presla a Opice, je k časopisům pozívaje. Oběd v Červeném domě. Po-

poledni pracovav doma, pod večer šel sem procházkou na ostrov Barvířský a odtud s Bindrem, jeho paní a Wagnerovými od divadla na Hasenburce, kdež mi o smrti Marschnerové a novém ženění jeho s Wohlbrükovou i odjetí jeho z Drážďan zpráva dána. Ševci 8 zl. 45 kr.; snídaní a oběd 1 zl. 15 kr.; maličkosti 20 kr.

Dne 4. září. Ráno doma v práci. Pak v kanceláři navštívil mne ponejprv p. prof. Millauer, Chmelenský a Wenzig. Oběd v Červeném domě. Popoledni pracoval sem zdárně doma, kdež p. Rittersberk u mne, vrátiv mně dluh svůj; i večer zůstal sem doma ve práci. Snídaní 10 kr.; oběd 53 kr.; večeře 34 kr.

Dne 5. září. Ráno u mne byl baron Stenč, povídaje mi o oumyslu svém z ohledu na knížete Kinského a mne o radu žádaje. V kanceláři; hromobití blízké. Oběd v Červeném domě. Popoledni na chvíli u paní Hirschmannové, pak doma v práci a u Kronbergra; večeře doma. Snídaní 10 kr.; oběd 50 kr.; maličkosti 12 kr.; večeře 42 kr.

Dne 6. září. Ráno byl u mne Wenzig s básněmi svými na ukázku; potom v kanceláři Macháček odevzdal mi své. Oběd v Červeném domě, kdež i p. Gerle, Wiener ɔc. Potom já u prof. Jungmanna, pak doma v práci. Večer šel sem do divadla slyšet operu Mehulovu (Schatzgräber) a koncert Hradeckého valdhornisty. Snídaní 10 kr.; oběd 1 zl.; pradleně 2 zl. 21 kr.; divadlo 1 zl.

Dne 7. září. Ráno dokonav list p. Vyrožilovi, zanes sem na poštu a Prukmayrovi sliby učinil s strany Museum za jeho přičinlivost; u paní Hirschmannové. V kanceláři. Oběd doma. Popoledni pracovav doma, k večeru navštívil sem hraběte Mercandina žalujícího na dům Ahsbasův, pak večer u Dra. Helda a hraběnky Přichovské. Snídaní 10 kr.; oběd 54 kr.; papír 1 zl.

Dne 8. září. Ráno psal sem p. Doležálkovi a Bartoňkovi do Vídně po p. Liškovi; potom byl sem na loučení u barona Stenče, pak u prof. Millaura, potom u p. Gerstnera, gub. raddy, ɔc. Oběd v Červeném domě. Popoledni byv na poště, šel sem ponejprv k hraběti Buquoy za příčinou časopisů; pak kuželkovav u Ebertů v zahradě, navštívil sem ponejprv Dra Stelziga v domě, kdež i prof. Svoboda ɔc. Snídaní 10 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; večeře 26 kr.

Dne 9. září. Ráno napsav list p. Bernardovi do Vídně, byl sem na chvíli u Eberta i u p. Dobrovského, vrátivšího se do Prahy. (V kanceláři Borroš a Puff.) Oběd doma. Popoledni poslání od barona Stenče. Psaní od Měchury z Votína, s nevhodným jeho soudem o mém ohlášení ɔc. — Snídaní 23 kr.; oběd 54 kr.; večeře 33 kr.

Dne 10. září. Ráno u p. Dobrovského, kdež i p. Hanka; potom u prof. Millaura majícího odjeti na dotazích; pak u malíře Führicha a Dra Lichtnera. Oběd v Červeném domě. Popoledni u Ebertů v kuželkách, u Hirschmannové, u prof. Müllera navštívení; pak večer ztrávil sem u hraběnky

Přichovské a Dra Helda s Kossekem. Snídaní 23 kr.; svíčky 40 kr.; oběd 1 zl.; maličkosti 30 kr.

Dne 11. září. Ráno pracoval sem pilně; na to p. Rittersberk u mne. V kanceláři baron Jeník a prof. Sedláček z Plzně. Oběd s Macháčkem doma. Popoledni navštívil sem paní Schubertovou; pak u Haase, u Borroše jednav z ouřadu, šel sem domů do práce. Večer u Dra Stelziga; pak na večeři v Lázni doma Bradýři 1 zl. 15 kr.; snídaní 13 kr.; oběd 36 kr.; psaní od bratra 35 kr.; večeře 27 kr.

Dne 12. září. Ráno u p. Dobrovského; pak Ebert ponejprv u mne. v kanceláři; tamž i Renz, malíř heraldický. Oběd v Červeném domě. Popoledni psal sem do Votína list Měchurovi o časopisech našich; večer v opeře Cenerentola od Rossiniho (dlle Wagner), pak s hrabětem Šporkem u Hroznu v důvěrnosti. Snídaní 15 kr.; oběd 1 zl.; opera 1 zl.; večeře 36 kr.

Dne 13. září. Ráno napsav list bratrovi do Prešpurka s penězi, zanesl sem ho na poštu a stavil se u p. Wilflinga v censuře, an dlouho a mnoho se mnou důvěrně mluvil. V kanceláři p. Opic ɔc. Oběd v Červeném domě. Popoledni poslal sem list Gerstnerovi do Kaplice. Pak fiakrem vyjel sem na Palmovku k paní Fiedlerové a k Lidmile, kdež i sestra její Schubertová, kterouž sem domů zavez. Večer u p. Dobrovského; pak napsav list Petrovi Géczymu do Pešti, zanesl sem ho Bindrovi do divadla a s ním do domu. Bratrovi 37 zl. 30 kr.; snídaní 18 kr.; maličkosti 12 kr.; oběd 56 kr.; fiakr 3 zl. 20 kr.

Dne 14. září. Doma pracovav, potom v kanceláři zhotovil sem lístky pro Dra Helda ɔc. Oběd v Červeném domě. I popoledni pracovav doma, potom večer navštívil sem Dra Helda a odevzdal mu lístky, zůstav tam až do noci. Snídaní 20 kr.; oběd 1 zl.; maličkosti 30 kr.

Dne 15. září. Ráno s Ebertem u prof. Sedláčka; pak u Bartha na půjčku knih do Votína, kamž sem je dnes i s psaním poslal. Oběd v Červeném domě. Pak u prof. Jungmanna, kdež i Sedláček ɔc. Potom v Museum o knihy a sněm l. 1433. Večer dostal sem list od prof. Eichhorna z Gottinku, upomínaje mne o historii literatury. Snídaní 20 kr.; oběd 1 zl.; psaní 25 kr.; večeře 36 kr.; domovnici 5 zl.

Dne 16. září. Ráno v domě Ahsbasově u paní Přibislavské a Mercandina; pak u Kronbergra. V kanceláři prof. Jungmann a Helbling. Pak jel sem do Troje k obědu, pro Lidmilu Vratislavovou, kdež převlídně přijat byv a s hraběnkou Vratislavkou dlouhé rozmluvy měv, potom domů jel sem s baronem Berglerem tam přijevším ɔc. Snídaní 14 kr.; fiakr 1 zl. 30 kr.; večeře 12 kr.

Dne 17. září. Dnes téměř celý den pracoval sem doma v programmu o universitě Pražské l. 1409. Oběd v Červeném domě. Pod večer navštívil sem Eberta; potom večer zanesl sem Dr. Heldovi přípravy své ku programmu tomu a pobyl tam až do noci. Snídaní 30 kr.; oběd 1 zl. 10 kr.; sloupek 15 kr.

Dne 18. září. Ráno p. Rittersberkovi půjčka 50 zl. v. v. V kanceláři u mne Hanka a Vinařický. Oběd v Červeném domě. Popoledni pracoval sem doma; Luchsová u mne. Pod večer vyšed na procházku, potom navštívil sem Dra Stelziga, souseda svého. Snídaní 12 kr.; oběd 45 kr.; Luchsové za čistění kuřích ok 2 zl. 30 kr.; večeře 25 kr.

Dne 19. září. Ráno po snídaní na chvíli u Eberta v zahradě; pak doma v práci. V kanceláři dnes prázdno. Oběd v Červeném domě. Po obědě potkav Weimesa, svadil sem se s ním za příčinou klavíru půjčeného. Dr. Stelzig navštívil mě a obětoval mi topografii svou. Večer u Kronbergra z Karlových Varů přišlého; pak doma. Snídaní 13 kr.; oběd 46 kr.; večeře 36 kr.; pradleně 1 zl. 16 kr.

Dne 20. září. Ráno doma ve práci. V kanceláři baron Jeník z Bratřic oc. Napsav list Měchurovi do Votína, potom na poště s p. Prukmayrem dlouhé rozmluvy o časopisech našich sem měl. U p. Tomáška vrátivšího se z Karlových Varů. Večer u paní Schubertové v doběrách o Lidmile a Teresii. Snídaní 20 kr.; oběd 48 kr.; recepisse 45 kr.; večeře 40 kr.

Dne 21. září. Ráno vrátiv Weimsovi klavír, zaplatil sem mu na celý rok a deset dní; pak zavolán byv k hraběnce Vratislavové o psaní její k nejvyššímu purkrabímu, šel sem do domu Astfeldského. V kanceláři dnes nižádný. Oběd doma. Popoledni byl sem opět doma; až k večeru šel sem nejprv ku Kronbergrovi, pak k Dru Heldovi, jak obyčejně. [Vydal] 61 zl. 40 kr.; snídaní 21 kr.; oběd 50 kr.

Dne 22. září. Ráno u Eberta; pak ve veřejné bibliotéce, pozívaje p. Vaňka, Hanslíka a Zimmermanna k časopisům. V kanceláři první psaní od hraběte Kašp. Šternberka; tamž baron Jeník. Oběd v Červeném domě. Popoledni u Höknerové, u p. Schütza (žalmy od Bened. Marcello), u p. Meisnera, gub. raddy, souseda svého, ponejprv; posléze u pana Tomáška a paní jeho v doběrách. Snídaní 13 kr.; oběd 46 kr.; večeře 34 kr.

Dne 23. září. Ráno ve veřejné bibliotéce v práci. V kanceláři dnes žádný cizí. Oběd doma. Popoledni pracovav opět doma, potom k večeru byl s Drem Ebertem procházkou na mostě a pak u syna jeho. Večeře u Šteinice. Snídaní 21 kr.; oběd 42 kr.; večeře 30 kr.

Dne 24. září. Popoledni byl sem u hraběte Šternberka Františka vrátivšího se do Prahy; pak ponejprv na audiencí u nejv. purkrabí, hraběte Kolovrata, an mně ochranu svou sliboval, poroučeje mi stálost v mém předsevzetí. Pak u Dra Lichtnera; na obědě v Červeném domě; psaní Měchurovi do Votína; u p. Talacko navštívení; darmo u prof. Nejedlého oc. Večer u Dra Helda s počátkem německým jeho programmu. Snídaní 15 kr.; oběd 50 kr.; maličkosti 20 kr.

Dne 25. září. Ráno psal sem paní Pichlerové do Vídně skrze Dra Lichtnera a odeslal jí i denník Zatočilův l. 1648 rkp. V kanceláři nikdo. Oběd doma. Pak u Manšingra za příčinou klavíru. Doma zase v práci. Večer vyšed na procházku, sprovodil sem Tomáškovy domů a zůstal u nich, kamž i Ebert přišel byl. Oběd 25 kr.; papír 1 zl. 6 kr.

Dne 26. září. Ráno k snídaní zavolán sem byl k hraběti Vratislavovi za příčinou hraběte Šternberka a stromu jich rodního. V kanceláři nikdo, leč navštívení od p. Opice. Oběd v Červeném domě. Popoledni byv u Kronbergra, koupil sem si Schnablovu statistiku českou, a přečet ji ještě dnes do noci. Oběd 1 zl.; Schnabel Statistik 2 zl. 38 kr.; večeře 38 kr.

Dne 27. září. Ráno v práci. V kanceláři p. Čelakovský a baron Jeník; truhlář. Psaní hraběte Mercandina o půjčku Oběd doma. Popoledni hrabě Mercandin u mne, jemuž sem 60 zl. v. v. půjčil. Psaní z Votína od Měchury. Večer u Kronbergra, pak doma v práci. Snídaní 13 kr.; oběd 30 kr.; půjčka 60 zl.; psaní 15 kr.; večeře 36 kr.

Dne 28. září. Dopoledne psal sem p. Kollárovi do Pešti list po panu Webrovi. Potom navštíviv Tomáška k jeho jmeninám, pozván sem tam od p. Eberta starého k obědu, při kterémž sem se s pp. Nittingrem, Merletem a Dumontem, raddami knížete Fürstenberka, oznámil, nahoře pod Hradčany v zahradě. K večeru přišed domů pracovat pro Dra Helda, potom navštívil sem ho. Snídaní 13 kr.

Dne 29. září. Ráno po snídaní doma pracovav, potom v kanceláři neměl sem žádného hosta. Oběd v Červeném domě. Popoledni pracovav doma, dostal sem psaní z Vídně od p. Bernarda o jeho ochotnosti, ohlásiti časopisy naše v jeho novinách; potom zanesl sem ku praesidium zemskému 2000 německých a 1000 českých ohlášení. Večer ztrávil sem u p. Tomáška. Snídaní 12 kr.; oběd 52 kr.; psaní 35 kr.; večeře 20 kr.

Dne 30. září. Ráno zanesl sem p. Prukmayrovi ještě 500 německých ohlášení a navštívil p. Nádherného. V kanceláři čalouník zástěry zavěsil. Oběd doma. Popoledni pracoval sem pilně doma. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.

Říjen 1826.

Dne 1. října. Ráno podívav se na poslední processí jubilejní, potom psal sem p. Pilátovi do Vídně za příčinou ohlášení časopisů; pak u sv. Tomáše v kostele. Odtud s hrabětem Šternberkem na ulici dlouhé mluvení, a u p. Brožovského. Oběd u p. Nádherného. Pod večer dohotoviv práci pro Dra Helda, zanesl sem mu ji; a příhodou upadv ve mdloby, chován sem laskavě, i Kossekem domů veden. Snídaní 12 kr.

Dne 2. října. Ráno u zlatníka Mich. Richtra s jehlicí, potom s Drem Heldem, kterýž mne dnes ponejprv navštívil. V kanceláři. Oběd doma. Po obědě na mostě potkav mě hrabě Šternberk, povídal mi o povolání hraběte Kolovrata za ministra do Vídně, a hraběte Chotka za nejv. purkrabího na jeho místo. Byl sem na to u p. Wilflinga, promluvit s ním o censuře atd. Večer pak četl sem hraběti Šternberkovi svůj spis a večeřel u něho. — Snídaní 13 kr.; oběd 40 kr.; péra 1 zl.

Dne 3. října. Ráno doma. V kanceláři nikdo. Pak po obědě uslyšev o smrti bratra p. Dobrovského, šel sem ho hledat k žádosti hraběte Štern-

berka. V 5 hod. přišel ke mně Leopold Měchura z Votína, dnes přijev s rodinou svou, kterouž sem i hned navštívil, a však ne tak srdečně přijat, jakož sem byl doufal. Večer v divadle s Leopoldem. Snídaní 12 kr.; oběd 45 kr.; divadlo 1 zl.

Dne 4. října. Ráno u zlatníka Richtra a u Leopolda; almadiny k jehlici na památku. Potom u p. Dobrovského a s ním u hraběte Šternberka k jeho jmeninám. V kanceláři. Oběd doma. Potom u Dra Helda. Popoledni pracovav doma, potom k večeru šel sem k Měchurovým a smířen sem jejich laskavostí. Snídaní 18 kr.; zpravení jehlice 38 kr.; oběd 34 kr.; večeře 30 kr.

Dne 5. října. Ráno doma v práci. V kanceláři prof. Millauer z cesty se vrátivší, pak Leopold Měchura ponejprv. Oběd v Červeném domě. Popoledni na chvíli u p. Tomáška, pak doma v práci. Večer nejprv u Teresie, ana milostně harfujíc, do divadla zavolána; pak u paní Schubertové, posléze u Dra Helda. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; svíčky 40 kr.

Dne 6. října. Ráno u Bartha, knihkupce, s knihami. V kanceláři. Oběd doma. Byl sem také dnes u presidenta našeho, hraběte Kašpara z Šternberka, za příčinou časopisů. Popoledni doma v práci. Večer u Teresie, mně výborně harfovavší ɔc. Snídaní 12 kr.; oběd 35 kr.; večeře 38 kr.

Dne 7. října. Ráno u Richtra pro jehlici. Doma v práci. V kanceláři pan Dobrovský ponejprv s velikou přívětivostí, pak Leopold. Námluvy s p. z Schönfelda. Dárek knih od Pospíšila. Oběd doma. Potom na chvíli u p. Štěpánka okřívajícího z nemoci. Doma v práci. Večer u Měchurových, kdež harfováno i klavírováno. Za jehlice zpravení 10 zl.; snídaní 12 kr.; oběd 30 kr.; večeře 38 kr.

Dne 8. října. Dopoledne dodělav spis svůj o volení Albrechta Bavorského l. 1440, zanesl sem ho hraběti Kašparovi Šternberkovi, aby ho nejv. purkrabí, hraběti Kolovratovi, k censuře podal. To počátek! Pak u Tomášků. Oběd u Měchurových, kdež klevety u stola mne i Teresii nelibě dotýkaly; potom procházkou po městě byv s Leopoldem a Marií Petersovou, večer navštívil sem Dra Helda a hraběnku Přichovskou. Snídaní 15 kr.

Dne 9. října. Ráno doma v nevlídném počasí. V kanceláři od pana z Schönfelda podání příliš nákladné a drahé, pročež sem k němu šed, jiného požádal. Oběd v Červeném domě, kamž přišed hrabě Kašpar Šternberk, o zadání svém mi oznámil. Popoledni Dr. Stelzig u mne se skládáním svým. Večer navštíviv p. Talacko, potom s Leopoldem šel sem do divadla (Donna Diana). Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; divadlo 1 zl.; večeře 6 kr.

Dne 10. října. Ráno v gubernialním domě, u p. Eichhoffa, gub. raddy, ponejprv o časopisy, an se příznivými slovy zavazoval. V kanceláři přišel ke mně ponejprv náš president, hrabě Kašpar Šternberk, i se spisem mým od nejv. purkrabí schváleným a zabavil se u mne až do 2 hodin, čímž sem dnes od obědu zdržen byl. Pod večer navštívil sem p. Nejedlého, pozívaje ho k pomůckám; pak u Leopolda na chvíli; paní Petersová nemocna. Snídaní 13 kr.; rážky 20 kr.; oběd nic; večeře 40 kr.

Dne 11. října. Ráno v práci doma. Pak u prof. Millaura a barona Astfelda. V kanceláři nejprv Ebert po dlouhém meškání; pak baron Jeník, posléze opět náš president hrabě Šternberk se spisem Hankovým o Museum, neschváleným. Potom obědval sem s ním v Červeném domě. Pod večer byl sem na chvíli u paní Přibislavské, pak u Leopolda, kamž i Teresie milostně zavítala, an sem pro nemoc Petersové k ní nemohl. Snídaní 12 kr.; oběd 53 kr.; večeře 36 kr.

Dne 12. října. Ráno u barona Stenče velmi nemocného, s Drem Heldem a Nusshardem; pak doma v práci. V kanceláři nikdo. Oběd v Červeném domě s baronem Dobřenským ɔc. Popoledni pilně v práci doma. Večer u Měchurových u fortepiánu, pak na chvíli u barona Stenče, posléze u Dra Helda a hraběnky Přichovské. Pradleně 1 zl. 30 kr.; snídaní 12 kr.; hrozny 12 kr.; oběd 1 zl.

Dne 13. října. Ráno u barona Stenče nemocného s Drem Heldem; pak doma dodělávati maje historické práce své pro časopisy, kteréž hrabě Kolovrat s sebou do Vídně vzíti a nazpět přinésti se byl podvolil. V kanceláři. Bylť i p. Pospíšil u mne v jednání o tisk českého časopisu. Oběd doma. Popoledni doma v práci. Pod večer jako jindy u Měchurových. Snídaní 13 kr.; oběd 45 kr.; večeře 37 kr.

Dne 14. října. Den osudní života mého. Pracoval sem celý den, doma i v kanceláři, historické spisy své dohotovuje. Oběd v Červeném domě s p. Štěpanovským ɔc. Navštívení dvakrát u barona Stenče nemocného. Podvečer u Měchurových ke jmeninám Teresie, svěřil sem se jí ponejprv cele láskou svou, a však nedostav ani určité ani žádoucí odpovědi, byl sem náramně pomatený city hořkými nenadějnosti, a předce musel sem po celou noc bděje až do $3^1/_2$ hod. s půlnoci pracovati, jakkoliv v srdci zbouřený. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl.

Dne 15. října. Dopoledne doma konaje své práce, navštíven sem od Leopolda, jemuž sem se svěřil příhodou svou k jeho zarmoucení. O poledni nesa své spisky ku presidentu svému, slyšel sem, že nový ministr, hrabě Kolovrat, budoucně sám se k censuře mých historických spisů podává. Oběd doma bez chuti. Popoledni u Leopolda a s ním i rodinou jeho na dívání u běhouna za Kanálkou (Teresie nešla s námi), kdež nemoha nepokojem obstáti, šel sem k Měchurovům, svěřit se paní Petersové, pak k Dru Heldovi, an mě laskavě kojil. Oběd 20 kr.; běhounovi Červenomlenskému 12 kr.

Dne 16. října. Ráno u Eberta na svěření, pak u presidenta před sněmem, an měl dnes odevzdati spisy mé hraběti Kolovratovi do Vídně. V kanceláři Leopold, jemuž sem plán svůj dnes pojatý, abych děti hraběte Vratislava k sobě vzal, oznámil. Obědvati nemoha hořem, byl sem u barona Stenče. Potom s Leopoldem v Troji (na cestě prosba od Teresie mně svěřená), kdež generál Sterndahl, hrabě Berchtold ɔc. Hraběnce Vratislavové zjevil sem svou ochotnost. Vrátiv se z Troje, byl sem zase na chvíli

u Dra Helda, pak u Hroznů. Snídaní 13 kr.; ovoce 12 kr.; oběd nic; přívozné 12 kr.; večeře 45 kr.

Dne 17. října. Ráno paní Petersová s prosbou velikou u mne, abych Teresii, navštívil pro mne velice ztrápenou. V kanceláři prof. Millauer, potom Ebert, an k obědu zůstal u mne. Ve 4 hod. vyšed k Měchurovům, uveden sem k Teresii sám, a laskavěji přijat, nežli sem se nadál, potěšen sem její svrchovanou dověrou, ačkoli mně jen poněkud příznivou. Potom u domácích. Večer u barona Stenče, pak s Leopoldem darmo hledav Eberta, šel sem k Tomáškům, kdež byl, a odtud k večeři k Šteinicovi. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; večeře a rážky 1 zl.

Dne 19. října. Ráno s dověrou u p. Wilflinga na censuře. Prof. Millauer přišed do kanceláře oznámil mi příznivý úmysl p. Wilflinga s strany censury časopisů. Leopold tamž o shledání se Teresie s Baurem u Plonerů dnes popoledni. Poobědvav u Červenky, chodil sem po Příkopech v ouzkosti o Teresii; pak u prof. Millaura materialie k historii Museum; p. Jabulka tamž. Večer u Měchurových starostlivě; svěření od paní Petersové o náboženství; potom u Dra Helda a hraběnky Přichovské. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; psaní otce dojímavé 45 kr.

Dne 20. října. Den nejšťastnější mého dosavadního života. Měchura i Ebert přišedše do kanceláře ke mně, oznámili mi štěstí mé, ana Teresie, zpovídavši se dnes, otci svému láskou svou se svěřila. Já tedy poobědvav u Červenky, šel sem v $2^1/_2$ hod. k ní, ana odkázavši mne k otci, osvědčila se mi ponejprv láskou dokonalou svou ke mně. Otcovo domlouvání o náboženství. Radost všech domácích. Blažené chvíle. Svrchovaná dověra s Teresii. Potom já u Tomáška, u Karla Eberta a Dra Helda. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl. 10 kr.; večeře 48 kr.

Dne 21. října. Napsav včera složený lístek do památníka Teresiina, zanesl sem jí ho a navštívil také Schubertovou se zprávou o mém štěstí; pak v kanceláři prof. Millauer se zprávou o Zimmermannově censuře kroniky mé; pročež i hned šel sem o to ku Wilflingovi v dověře. Oběd v Červeném domě. Pak ponejprv u prof. Titze a p. z Schönfelda i paní jeho. Večer celý u Měchurových, kdež otci sem se zamluvil k žádosti jeho; u Teresie; pak s Ebertem a Leopoldem tamž. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.

Dne 22. října. Ráno u prof. Millaura za příčinou Zimmermannovy censury Kroniky České oc., pak u Teresie. O poledni u barona Stenče. Oběd u Měchurových s rytmistrem Kriegrem, potom s Leopoldem v českém divadle. Večer zas u Teresie v lásce, psaní do Chebu Klaře o štěstí mém v listu Teresiinu. Večer pobyv u Tomášků, svěřil sem se jim i přijal od nich svěření. Snídaní 13 kr.; divadlo 1 zl.

Dne 23. října. Ráno u hraběte Mercandina. Pak asi v 10 hod. vstoupil do pokoje mého bratr Andres, včera přišed do Prahy, a mne příjemně překvapil. S ním v kanceláři, kamž přišli prof. Millauer a baron Jeník, s kterýmž sem o Teresii své dověrně mluvil. Oběd s bratrem doma. Macháček. Pak s bratrem u Dra Helda, u p. Nádherného, u prof. Presla;

u kloboučníka ↄc. Pod večer u Teresie (Marie Keblova v svěření). Dověry o rodině mé. Snídaní 12 kr.; oběd s bratrem 1 zl. 6 kr.; klobouky 15 zl.; bratrovi 5 zl.; večeře 50 kr.

Dne 24. října. Ráno u prof. Millaura za příčinou censury ↄc. V kanceláři Leopold a Ebert ponejprv s bratrem mým. Oběd s Ebertem u Červenky, kdež i Gerle. Popoledni u Höknerové s Karlem Widmannem a u Leopolda; pak na chvíli u Lichtnerových z Vídně přišlých. Podvečer u Teresie milostné. Večer s bratrem a Leopoldem na opeře. Kanafas k posteli 7 zl. 48 kr.; snídaní 15 kr.; oběd 50 kr.; divadlo 2 zl.; večeře 32 kr.

Dne 25. října. Ráno u Eberta, potom v gubernium u p. Nádherného, protomedika, u p. Eichhoffa, u p. Krona. V kanceláři hraběnka Vratislavka u mne. Oběd u Červenky. Popoledni u gub. raddy p. Neumanna a prof. Halašky, obou ponejprv; u Schubertové. Pak u Teresie u velikém potěšení. (Dnes byv po obědě u barona Stenče nemocného, dostal sem ratu ↄc.) Svíčky 40 kr.; snídaní 30 kr.; oběd 50 kr.; kniha 2 zl. 30 kr.; večeře 37 kr.; [příjem] 50 zl.

Dne 26. října. Ráno u Eberta; u barona Stenče. V kanceláři dnes nikdo. Oběd u Červenky. Popoledni u prof. Jungmanna, kamž přišed prof. Sedláček, vypravoval o cestě své a zprávách u císaře i u hraběte Chotka, nejv. purkrabího nového. Večer krátce u Teresie pro společnost cizí u Měchurových; pak u Eberta i Šteinice na večeři. Snídaní 18 kr.; kanafas na postel 7 zl. 48 kr.; oběd 1 zl.; večeře 30 kr.

Dne 27. října. Ráno u barona Jenika četl sem listy matky Teresiiny ušlechtilé, a obdržel jeden darem pro Teresii. V kanceláři prof. Sedláček a p. Vinařický. Oběd u Červenky. Potom u Höknerové o fortepián darmo; pak u Teresie v potěšení nad důkazem srdečné lásky její; u Leopolda kormutlivého; večer u Dra Lichtnera po dlouhém čase opět až do noci. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; pradleně 2 zl. 42 kr.

Dne 28. října. Ráno u Eberta a s ním u Šteinice, pak u Prukmayra na poště a p. Krona u praesidium zemského. V kanceláři Leopold jediný. Oběd v Červeném domě. Popoledni u paní Fiedlerové a Lidmily, kteráž po svěření lásky mé k Teresii do pláče se dala; pak u Teresie a otce jejího, i u Leopolda. Večer ztrávili u mne Leopold, Ebert a bratr až do noci. Bratrovi 5 zl.; snídaní a rážky 21 kr.; oběd 53 kr.; večeře 3 zl.

Dne 29. října. Ráno u barona Stenče, šachy s Herbstem. Pak u pana Hayde, s činží čtvrtletní od sv. Jakuba až do Havla, i na pozvání k časopisům. Oběd u Měchurových v domácnosti; potom s Leopoldem u Dra Helda pro jeho nemoc, a doma u něho, když zimnicí prudkou pojat byl, zůstal sem u něho přes noc, hlídaje ho sám. Činže 32 zl. 30 kr.

Dne 30. října. Ráno přišed domů převléci se, šel sem zase k Leopoldovi. V kanceláři nikdo. Potom na chvíli podívav se k Leopoldovi a Teresii zase, šel sem k obědu skvostnému k baronu Stenčovi, kdež i prof. Sedláček, Helbling, Herbst a od censury kancellista Ehrlich. Večer i noc ztrávil sem zase u nemocných Leopolda a Teresie. Snídaní 25 kr.

Dne 31. října. Ráno s bratrem na poště u p. Prukmayra a u Eberta; potom u Teresie ležící nemocné pro kašel. V kanceláři prof. Millauer a Sedláček. Oběd u Měchurových, po kterémž sem Teresii četl samotné. Potom u Berry pro musikalie na harfu. Večer s Ebertem u Měchurových, ana Teresie i Leopold nemocní leželi. Snídaní 20 kr.

Listopad 1826.

Dne 1. listopadu. Ráno u Měchurových, pak v gubernium u p. Willmanna, gub. raddy, ponejprv; u p. Eberta otce, u barona Stenče ɔc. Oběd u p. Tomáška; po něm slyšel sem u klavíru jeho Requiem. Pod večer šel sem k Měchurovým; Teresie svěřila se mi o oumyslu strýce svého k ní. Večer i s Zeithamrem dnes přišlým vhistoval sem Leopoldovi k vůli. Bratrovi 5 zl.; snídaní 25 kr.

Dne 2. listopadu. Ráno s paní Tomáškovou kupoval sem plátno ɔc. V kanceláři poslání od Kollára z Pešti; Ebert s lístkem pamětním Teresii psanýrn; mladý Jungmann; prof. Helbling se spisem svým. Oběd s Ebertem u Červenky. Potom s lístkem u Teresie; u Ulricha pro fortepiany; u pana z Schönfelda mrzutě pro kvartýr; u Kronbergra; večer až do noci u Teresie a Leopolda, dnes povstalých z nemoci. Plátno, 21 loktů, 16 zl. 48 kr.; snídaní 26 kr.; oběd a rážky 1 zl. 25 kr.; večeře 22 kr.

Dne 3. listopadu. Ráno u prof. Svobody s básní k opravě, kdež i Hanka. V kanceláři. Oběd u Červenky s hrabětem Salmem. U paní Fiedlerové; u Dra Helda. Podvečer koupil sem peří do peřin. Večer u Teresie dlouho samotný pobyv, zjevil sem se starostí svou pro ni ve svrchovaném dověření; potom vhistoval sem Leopoldovi k vůli. Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.; peří, $11\frac{1}{2}$ ℔., 28 zl. 45 kr.; večeře 35 kr.

Dne 4. listopadu. Ráno u Eberta ke jmeninám jeho; pak na installaci Dra Helda za rektora university v Tejně; v kanceláři Vinařický ɔc. Oběd u Měchurových s baronem Jeníkem ɔc. Popoledni přestěhoval sem se s věcmi svými z Papouškovy lázně ke sv. Anně, a tu ponejprv nocoval, navštíviv dříve Leopolda, u něhož dnes i Teresie byla. Poslamka a maličkosti 5 zl.; bradýři 2 zl. 30 kr.; snídaní 20 kr.; bratrovi 5 zl.; stěhování 2 zl. 30 kr.; večeře 36 kr.

Dne 5. listopadu. Před polednem byl sem na audiencí u ministra hraběte Kolovrata za příčinou censury časopisů musejních, v čemž se mi velikou milostí propůjčoval. Oběd u Ebertů. Popoledni ztrávil sem celý čas u Teresie v pokoji jejím u veliké laskavosti, pak u Leopolda. Snídaní 16 kr.; večeře 36 kr.; svícen 2 zl.; kratiknot 42 kr.; dříví 25 kr.

Dne 6. listopadu. Ráno u paní Tomáškové. V kanceláři. Oběd u Červenky. Dnes byl sem u knihkupců Borroše, u Calve (Ehrlich) a Endersa, žádat o jejich nova r. 1826 pro recensie; u Endersa prof. Schuster opět

velmi přívětivý. Dnes později u Teresie než obyčejně. Snídaní 20 kr.; oběd 1 zl.; bratrovi 5 zl.; ševci 1 zl. 15 kr,

Dne 7. listopadu. Ráno u barona Stenče, potom s Leopoldem u Ulricha ohlédat jeho fortepiány. V kanceláři prof. Millauer. Oběd u Červenky. Popoledni s Manšingrem u Tomáška; pak u knihkupců Mayregga, Buchlera, Bohmanů ɔc.; u Schubertové. Večer u Teresie, kdež strýcové její, Ernst Ploner a Leroy. Šráky 1 zl. 15 kr.; oběd 1 zl.; večeře 40 kr.

Dne 8. **listopadu.** Ráno ponejprv u prof. Bolzano, prose ho o recensí Mothova spisu; také u hraběte Mercandina. V kanceláři. Oběd u Červenky. Popoledni u barona Stenče, kdež i p. Dobrovský, vrátiv se do Prahy. Večer u Teresie. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; večeře 30 kr.; svíce 40 kr.

Dne 9. **listopadu.** Ráno u p. Dobrovského, kdež i p. Hanka; u paní Tomáškové pro plátno. V kanceláři. Oběd u Červenky. Potom u p. Kaliny v příčině časopisů; s Leopoldem u prof. Schnabla v též příčině. U Teresie. Večer u prof. Schustra navštívení. Snídaní 16 kr.; plátno 10 zl. 27 kr.; oběd 1 zl.; večer 36 kr.

Dne 10. listopadu. Ráno operací kuřích ok ɔc. V kanceláři baron Jeník a j. Oběd u Červenky. Pak s Leopoldem a sestrami jeho u Weissa dívat se na nový hudební nástroj; u Ulricha koupil sem dnes fortepián za 270 zl. v. v., a měl naň zítra sto zl. odvésti. U Měchurových odevzdav otci listky na praenumeraci, dostal sem peníze. Večeře. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl.; večeře 30 kr.; fortepián à conto 100 zl.; služce 4 zl.; bratrovi 5 zl.

Dne 11. listopadu. Ráno u p. Krona, praesidialního sekretáře, ke jmeninám jeho. V kanceláři p. Dobrovský a Ebert; s Ebertem obědval sem u Červenky. Popoledni Ulrichovi na oučet za fortepián zanesl sem sto zl. U Teresie. S Leopoldem v opeře Mozartově Don Juan, kdež i Dessauer z Vídně přišlý; pak u Hroznu až do noci. Snídaní 30 kr.; pradleně 2 zl. 39 kr.; dříví 30 kr.; švadleně 1 zl.; divadlo 1 zl.; večeře ɔc 45 kr

Dne 12. **listopadu.** Ráno u p. Tomáška; pak u Dessaura s Ebertem a Měchurou; u prof. Schnabla rukopis; u Teresie. Oběd u p. Nádherného s p Dobrovským; u prof. Svobody darmo. Večer u Teresie u veliké milosti, dovádivě a směleji ponejprv; večer blažený. Na večeři u Fridricha. Snídaní 16 kr.; rážky 12 kr.; večeře 34 kr.

Dne 13. listopadu. Ráno u prof. Svobody o Sedláčkovu ódu. V kanceláři p. Boušek, archivar z Roudnic, jemuž sem dva rukopisy vrátil. Oběd u Červenky. Pak u barona Stenče. Pod večer zavedl sem bratra ponejprv k Měchurovým; potom Leopold a Ebert přijevše se mnou domů, u mne večer ztrávili. Moravci 3 zl. 20 kr.; snídaní 15 kr.; oběd 1 zl.; večeře ɔc 3 zl.

Dne 14. listopadu. Ráno u Bartha; pak u Dessaura, kterémuž sem se svěřil, a u Bindra z Pešti se vrátivšího. V kanceláři Chmelenský s básněmi; pak p. Dobrovský s pojednáním svým. Oběd s Dessaurem v Červeném domě, po němž Dessauer ke mně přišel. Večer u Měchurových, potom s Zeithamrem na Malou Stranu šed, ztrávil sem večer u p. Tomáška, Bratrovi

5 zl.; snídaní 12 kr.; oběd 1 zl. 12 kr.; džbán 36 kr.; sklenky 24 kr.; dříví 25 kr.

Dne 15. listopadu. Ráno u presidenta, hraběte Kašpara Šternberka, vrátivšího se do Prahy, an mi dnes pojednání své do časopisu dal. U Měchurových byv k jmeninám Leopoldovým, mluvil sem s Drem Heldem. V kanceláři Leopold ɔc. Oběd s bratrem u Měchurových. Večer uvedl sem Dessaura k Měchurovým, kdež i Ebert, nehezky se k němu maje, potěšení mé rušil, kteréž hudba Teresie i Dessaura ve mně působila; večer u Hroznu s nimi a s Leopoldem. Snídaní 13 kr.; večeře ɔc 1 zl.

Dne 16. listopadu. Ráno u Dessaura a s ním u paní Kraussové o musikalie; u Měchurových pro klíče. V kanceláři. Oběd v Papouškové lázni, po němž sem musikalie ty k sobě přines; Leopold u mne za příčinou jich; s ním sem šel k Teresii. Večeřel sem doma s bratrem. Snídaní 12 kr.; oběd 40 kr.

Dne 17. listopadu. Ráno u Eberta v domluvách o jeho chování se; pak v kanceláři, kdež Vinařický (nespokojený) a Macháček; připraviv první své podání do censury, zanesl sem je sám k ouřadu. Oběd u Červenky. Popoledni u Schubertové, u Dessaura, jemuž sem 70 zl. dluhu svého zplatil (rest 50 zl.), u Teresie; večeře v Papouškové lázni. Snídaní 18 kr.; oběd 1 zl.; Dessaurovi 70 zl.; večeře a rážky 1 zl. 18 kr.

Dne 18. listopadu. Ráno u hraběte Kašpara Šternberka o radu; pak u p. Wilflinga v ouřadě a p. Willmanna též. V kanceláři; kanapé. Oběd u Červenky. Macháček byv u mne, přijal na se práci pro Eichhorna. Pak u paní Fiedlerové a Lidmily. Večer u Teresie, kterouž sem k dověře o křehkostech mých přinutil ponejprv. Pradleně, dříví a ševci 1 zl. 40 kr.; snídaní 20 kr.; večeře 30 kr.

Dne 19. listopadu. Ráno napsav list p. Hoppovi do Vídně, šel sem na Malou Stranu a obědval u Ebertů. Pak u Měchurových zmeškav otce a pobyv na chvíli u Teresie, potom uveden sem otcem ponejprv do ressurci; p. Salzmann. Odtud šel sem k p. Tomáškovi s Leopoldem, kdež i celá rodina Ebertova ve společnosti ɔc. Zpíváno Requiem, Lenora a staročeské písně. Snídaní 20 kr.; recepisse 45 kr.; svíčky 40 kr.; bratrovi 5 zl.

Dne 20. listopadu. Ráno u p. Willmanna, gub. raddy; pak u Teresie, kdež teta její, paní Keblová. V kanceláři psaní od Kollára; p. Opic s pojednáním svým; Schutt a Vinařický. Oběd u Červenky, potom v ressurci. Koupiv Vossovu Luisu pro Teresii, četl sem v ní doma; pak u Teresie v dověře o Antonii a citech jejích poražených dnes. Večer opět v ressurci se baviv, četl sem tam časopisy. Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl. 16 kr.; Voss Luise 3 zl. 30 kr.; večeře 30 kr.

Dne 21. listopadu. Ráno zmeškav hraběte Kolovrata, navštívil sem Eberta; psaní panu Pelzlovi do Roudnice. V kanceláři; potom s bratrem u censury. Oběd u Červenky; pak v tiskárně Pospíšilově dal sem počíti sázení časopisu. Pod večer přečetv Luisu Vossovu, zanesl sem ji Teresii,

ana jí se zdráhala přijíti, by byla sestra jí k tomu nevedla. Snídaň 16 kr.; oběd 1 zl.; dříví 25 kr.; maličkosti 30 kr.; večeře doma 1 zl.

Dne 22. listopadu. Ráno u hraběte Kolovrata přišlého do Prahy v besedách o časopisech našich; v kanceláři Dr. Held mne navštívil a Macháček; z censury dostav první podání, odevzdal sem je tisku. Oběd u Červenky. Popoledni doma pracovav, koupil sem pokrovec bratrovi. Večer u Teresie, pak na večeři u Fridricha. Snídaní 20 kr.; oběd 1 zl.; pokrovec 10 zl. 30 kr.; večeře 40 kr.

Dne 23. listopadu. Ráno u Eberta pro jeho básně, pak u hraběte Františka Šternberka do Prahy přišlého s přípisy. V kanceláři Macháček. Oběd u Červenky; v tiskárně Pospíšilově. Popoledni darmo hledav prof. Millaura ↄc., byl sem v ressurci, pak u Teresie. Večeře u Fridricha. (Bratrovi koupil sem dnes explikace za 20 zl.) Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.; explikace 20 zl.; večeře 25 kr.; rážky 25 kr.

Dne 24. listopadu. Ráno u prof. Millaura, pak u Dessaura nemocného, u paní Kraussové, jíž sem musikalie její vrátil, z nich koupiv. V kanceláři. Oběd u Červenky; v tiskárně ↄc. Večer u Teresie domluvy a hněvání se tety její na mne pro nepozornost mou; pak s Leopoldem a Zeithamrem na Malé Straně. (Serenata university ministrovi hraběti Kolovratovi.) Snídaní 14 kr.; oběd 1 zl.; musikalie 6 zl. 30 kr.; večeře u Šteinice 1 zl. 15 kr.; bratrovi 5 zl.

Dne 25. listopadu. Dnes přišed president náš, hrabě Kašpar Šternberk, ke mně do kanceláře, přinesl mi z censury z Vídně mé první podání; admittitur podepsal včera nový ministr hrabě Kolovrat zde v Praze. Prof. Millauer také v kanceláři, i faktor Pospíšilův. Oběd u Červenky. Potom v ressourci rážkoval sem ponejprv s Dr. Měchurou ↄc. Pak u Lidmily; u Teresie. Pradleně 2 zl. 30 kr.; ševci 1 zl.; snídaní 20 kr.; oběd 1 zl.; večeře 40 kr.; dříví 6 zl. 18 kr.

Dne 26. listopadu. Ráno u pana Dobrovského, an mi byl slíbil pojednání české pro časopis náš; u Eberta otce ↄc., u Dessaura nemocného, u Měchurových (kdež Ebert a farář z Votína ↄc.), smíření s tetou, oběd tamž; potom s Leopoldem v opeře české; pak zas u Teresie, která se mi o nenáruživosti citů svých svěřila; u Dessaura nemocného. Snídaní 16 kr.; opera i s Leopoldem 2 zl.; večeře 40 kr.; psaní od p. Hoppe 35 kr.

Dne 27. listopadu. Ráno u Endersa (Ehrenbergs Reden ↄc.), u Dessaura. V kanceláři p. Rittersberg. Oběd v Červeném domě. Popoledni doma ve práci. U Teresie rozmlouvání ponejprv s Marií Mayerovou, přítelkyní její. Potom na večeři v Červeném domě dověry Danzerovy. Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.; Ehrenberg 8 zl. 30 kr.; večeře 35 kr.

Dne 28. listopadu. Ráno v domě Ahsbasův u Mercandina; potom s Ehrenberkovým spisem a lístkem u Teresie. V kanceláři. Oběd u Červenky; potom v ressurci. U paní Lichtnerové pro poslání z Vídně od paní Pichlerové. U Teresie večer v dověrách zvláštních ↄc. Večeře u Fridricha i rážky.

Doma pracoval sem do noci. Snídaní 14 kr.; bratrovi 5 zl.; oběd 1 zl.; večeře a rážky 50 kr.

Dne 29. listopadu. Dopoledne doma; psaní a žádost Leopoldova. V kanceláři. Oběd s bratrem ve Studené lázni. V tiskárně. Pod večer u Teresie s Ebertem v nevoli pro ouštipečnost: potom s ním a s Leopoldem v divadle, kdež hraběte Šporkovo »Waldenhainer Revier« ponejprv hráno, s rozdílným effektem; po divadle na večeři u Hroznu sliby p. Heyde pro časopis můj ɔc. Snídaní 16 kr ; oběd 1 zl. 10 kr.; večeře 34 kr.

Dne 30. listopadu. Ráno doma ve práci. V kanceláři. Z Brna dnes dodán nám kofr bratrův s šaty a knihami. Oběd u Červenky. V tiskárně dnes počato tisknouti první arch časopisu českého. Popoledni u prof. Jungmanna, kdež však cizí lidé. Večer u Teresie, domluvy o mé nevoli s Ebertem. Bradýři 2 zl. 30 kr.; snídaní 13 kr.; kofr z Hodslavic 6 zl. 40 kr.; oběd 1 zl.

Prosinec 1826.

Dne 1. prosince. Ráno u prof. Jungmanna za příčinou glossarium pak s Leopoldem na exequiích v Tejně, v tiskárně ɔc. V kanceláři nikdo. Oběd u Červenky s hrabětem Salmem a baronem Tinti. Podvečer u Eberta, se spisy svými na opravě; pročež i pozdě se odbyv, jel sem k Teresii pospěchem ještě na chvíli. Večeře doma. (Dnes zadání u Haase.) Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.; svíčky 40 kr.; bratrovi 5 zl.

Dne 2. prosince. Ráno v tiskárně, kdež sem první český arch hotový s sebou vzav, zanesl jej baronovi Jeníkovi. V kanceláři. Oběd u Červenky. Popoledni u prof. Müllera a Svobody; u Teresie dnes dověrně laskavé; pak u Dra Stelziga se spisem jeho, kdež zůstav k jeho jmeninám ve společnosti dověrné až do půlnoci, bavil sem se příjemně i tancoval s paní. Snídaní 12 kr.; oběd 1 zl.

Dne 3. prosince. Ráno u p. Dobrovského se spisem svým, a u Eberta, Dessaura, u Schubertové, u Teresie. O poledni jel sem do Troje s hrabětem Vratislavem, jeho paní a hrabětem Berchtoldem, ke jmeninám barona Astfelda, kdežto hlučná byla dnes společnost; s nimi vrátiv se zas, šel sem ještě k Teresii, kdež Klarová se dcerou, Manšinger, Ebert. Snídaní 16 kr.

Dne 4. prosince. Ráno u barona Stenče na snídaní, pak u p. Dobrovského pro svůj spis a u Dra Stelziga. V kanceláři psaní od p. Sedláčka z Plzně a od Pelzla z Roudnic. Pak u p. Wilflinga dnes rozhněvaného. Oběd v Červeném domě. Popoledni u Kronbergra s Glasrem a Marsanem ɔc. U Eberta. U Teresie jak obyčejně ɔc. Sloužícímu 5 zl.; oběd 1 zl.; večeře 36 kr.

Dne 5. prosince. Ráno u Macháčka za příčinou básně do Roudnice; předplacení na jeho ballady. Potom v domě Dra Helda za příčinou Měchurových. V kanceláři. Oběd u Červenky, pak u Měchurových. Popoledni na Malé Straně na poště a u prof. Müllera darmo; u paní Tomáškové na

svačině; u Teresie. Večer doma pracoval sem až přes půlnoc. Předplacení 1 zl.; bratrovi explikace 8 zl.; snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.; večeře 46 kr.

Dne 6. prosince. Ráno u barona Stenče na snídaní; pak na poště u p. Prukmayra. V kanceláři p. Dobrovský přines mi pojednání české do časopisu. Oběd u Červenky. Pod večer u Dessaura, u Teresie; v divadle hr. Šporkově, od kteréhož sem se tu rozloučil; pak u Hroznu já sám a u Pasty. Sloužící 5 zl.; pradleně 1 zl. 32 kr.; bratrovi 5 zl.; oběd 1 zl.; divadlo 1 zl.; večeře 1 zl.

Dne 7. prosince. Ráno u hraběte Kašpara Šternberka s prvními archy časopisů; dal mi recensie a poslední ratu Šternberskou; pak u gub. raddy Willmanna se sonnety Wenzigovými ɔc. V kanceláři p. Dobrovský a pak prof. Schuster; hádky s tímto dlouhé o starých právích českých. Oběd u Červenky. Popoledni doma. Večer u Teresie, pak Šteinice s Ebertem Doma pracoval sem do dvou hodin s půlnoci. [Přijal] 250 zl.; snídaní 13 kr.; oběd 1 zl.; rážky 30 kr.; večeře 45 kr.

Dne 8. prosince. Ráno u hraběte Kašpara Šternberka s jeho rukopisy; u p. Brožovského pro nekrolog Cerroniho; u p. Vaňka, u Zimmermanna, censora ɔc. Oběd v Červeném domě. Pak u Dessaura, kdež hádání s p. Herzem. Popoledni v divadle českém, (kdežto Ženichové Macháčkovi dáni), s Leopoldem. U Teresie. Večer doma. Snídaní 13 kr.; oběd 1 zl. 6 kr.; divadlo 1 zl.; večeře 44 kr.

Dne 9. prosince. Ráno u barona Stenče, pak doma. V kanceláři p. Pospíšil, přišed z Hradce. Psal sem do Plzně p. Sedláčkovi. Při podání do censury napsav list p. Ehrlichovi, způsobil sem mrzutost, pro kterouž týž ke mně přišel. Oběd u Červenky, potom v ressurci. V tiskárně u Pospíšila; pod večer u Teresie. Večer doma. Snídaní 20 kr.; bratrovi 5 zl.; svíčky 40 kr.; oběd 1 zl.; večeře 40 kr.

Dne 10. prosince. Dopoledne byv na audiencí ponejprv u nejv. purkrabího hraběte Chotka, požádán sem od něho, abych jej české řeči učil. Potěšen jsa tím velmi, šel sem hned k Teresii, a nalezl ji nemocnou. Oběd u prof. Svobody s prof. z Lichtenfelsu, s Tomáškovými a prof. Müllerem. Odtud šel sem k Teresii nemocné; a večer k baronu Stenčovi, kdež i pan Dobrovský ɔc. (Abbé Hoke.) Snídaní 16 kr.; večeře 50 kr.

Dne 11. prosince. Ráno u barona Stenče, od něhož sem ratu měsíční obdržel; pak u prof. Müllera darmo; u Teresie nemocné. V kanceláři prof. Millauer ɔc., posléze Vinařický. Oběd v Červeném domě. U censora Zimmermanna za příčinou aesthetiky. Popoledni u Kosseka, u Kronbergra, Pospíšila, v ressurci ɔc. U Teresie z nemoci povstavší laskavé domlouvání. [Přijal] 50 zl.; oběd 1 zl.; Dobrovského grammatika česká 2 zl.; večeře 1 zl. 24 kr.

Dne 12. prosince. Ráno u Endersa, u barona Stenče ɔc. V kanceláři dnes Wenzig, pak Ebert, s kterýmž sem šel k obědu ke Třem lípám, pak ku Pastovi a k Leopoldovi; sám ale k Dru Heldovi, k p. Heyde, Schützovi a ku p. Spořilovi, purkmistru, za příčinou časopisů. Večer u Teresie a otce

jejího. (Dnes také u Neureutra.) Snídaní 16 kr.; Thams Gespräche 2 zl.; Labyrint světa 2 zl. 5 kr.; oběd 1 zl. 24 kr.; večeře 36 kr.; svíčky 40 kr.

Dne 13. prosince. Ráno včasně vstav, pracoval sem pilně v historii Museum; posel přišed z Březiny do kanceláře, přinesl mi psaní od presidenta a zanesl mou odpověď na to i s historií Museum. Oběd na Malé Straně v Lázni; pak u Šteinice s prof. Svobodou. Popoledni doma v pilné práci; revisí do tiskárny. U Teresie v pokoji jejím, an otec i bratr její dnes do Kosmonos byli odjeli. Snídaní 16 kr.; oběd 1 zl. 10 kr.; knížky 2 zl. 40 kr.; večeře 30 kr.

Dne 14. prosince. Ráno u prof. Müllera a Svobody na Malé Straně pro příspěvky jich. V kanceláři p. Hanka z Museum. Oběd u p. Brožovského z Pravoslavu. Popoledni panu z Schönfelda zaplatil sem as tři sta zl. od Museum. U Teresie svěření o životu mém; první políbení od ní. Večer na chvíli u Dessaura, kdež i Unschuld ɔc. Ševci 2 zl. 30 kr.; piliny 24 kr.; snídaní 13 kr.; večeře 40 kr.

Dne 15. prosince. Ráno u guberniálních radd p. Willmanna i Eichhofa za příčinou časopisů. V kanceláři. Oběd u Červenky. Popoledni p. z Rittersberka u mne pro spis o divadle Pražském; s ním šel sem ku prof. Steinmannovi nemocnému. Odtud když sem k Teresii odešel, pan Heyde přinesl sám do pokoje Summarium konscripcí l. 1825. a 1826., kteréž opisoval bratr, a já bděl až do $3^1/_2$ s půlnoci. Bratrovi 5 zl.; snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.; večeře 40 kr.

Dne 16. prosince. Ráno vstav dodělával sem historii českého národního Museum, kterouž sem potom po poledni presidentovi do Březiny zaslal a od něho dnes psaní i s první částkou nazpět dostal. V kanceláři Wenzig; odšed na chvíli k gub. raddovi Neumannovi, zmeškal sem vicepresidenta Tvrdého. Pod večer u Dra Helda i appel. raddy Spořila darmo. Pak u Teresie. Měv celý den bolest hlavy, šel sem záhy spat. Svíce 40 kr.; snídaní žádné; oběd žádný; večeře 40 kr.

Dne 17. prosince. Ráno po snídaní u Teresie, pak u prof. Millaura. Potom u nejv. purkrabí hraběte Chotka podruhé na audiencí; v antichambře p. Dobrovský, Stelzig, Landau ɔc. Oběd u p. Nádherného, archivara; pak u bratra jeho, gub. raddy, v kanceláři jeho. Pod večer u Dessaura, u Teresie v ressurci; pak u barona Stenče večer, an měl zítra operací podniknouti. Snídaní 16 kr.; večeře 44 kr.

Dne 19. prosince. Ráno na Malé Straně u gub. radd Willmanna, pak u radd Förstra i Funka ɔc. V kanceláři Pospíšil ɔc. Pak u prof. Svobody, u Tomáška. Oběd v Lázni. Doma v práci. Pak u purkmistra Pražského p. Spořila o biografické jeho zprávy. U Teresie. Večer u Dessaura, kdež sem kvartet jeho první ponejprv slyšel. Bradýři 1 zl. 40 kr.; snídaní 16 kr.; oběd 1 zl.

Dne 31. prosince. V nevlídném počasí jel sem dnes po městě po gratulacích, k Měchurovým, k gub. raddům Neumannovi, Willmannovi, panu Dobrovskému ɔc. Po obědě zůstav doma, potom jel sem k večeru do kon-

certu k Měchurovým, kdež společnost více než sedmdesáti osob: hrabě Lažanský a rodina jeho, Štěpanovský, Escherich, Jeník, Dobrovský, Held, Schuster, Svoboda ɔc.

1826.

(Byt v Papouškové lázni s Rittersberkem až do 4. Jan., pak tamž u Tarabové, dne 4 Nov. stěhoval sem se k sv. Anně.)

Febr. 14. výjezd ráno z Prahy do Vídně, kamž dojel sem 15. Febr. večer. Mart. 25. z Vídně do Prešpurka ku bratru Ondřeji; 27. Mart nazpět do Vídně. Mart. 28. počátek mé práce v státním tajném archivu; 30. dostal sem psaní o nemoci Teresiině; odpověď 31. Mart. Mart. 31. hr. Šternberk ve Vídni dal mi zprávu o povolení časopisů musejních. Apr. 4. týž hrabě podával mi redakcí časopisů musejních Apr. 11. ráno výjezd z Vídně, nazejtří 12. Apr. popol. v Praze již u Teresie. Mai 8 hr. Šternberk uložil mi vyhotovení plánu k časopisům musejním. Mai 14. u hr. Šternberka scéna s Hankou; odevzdal sem plán svůj. Mai 15. od výboru musejního ustanoven jsem redaktorem časopisů musejních. Jun 21. výjezd z Prahy přes Nelahozeves do Roudnice s Petersem. (25 z Roudnice do Litoměřic a Lovosic.) 29 Jun v Hoštce. Jul. 4. návrat z Roudnice do Prahy (přes Zdiby a Ďáblice ɔc.) Jul. 15. výjezd z Prahy, 16. do Plzně, 17. do Votína (ponejprv), odtud 29. Jul. do Chudenic a 23. z Chudenic do Votína i zpět; 24. z Chudenic přes Votín, Klatovy ɔc. do Strakonic na noc, pak odtud Jul. 25. do Budějovic, pak 30. Jul. do Třeboně až do 15. Aug. Aug. 15—17. zase v Budějovicích; 18—19. cesta odtud do Prahy. Sept. 1. otevřen ponejprv veřejně kancelář časopisů musejních u sv. Anny. Sept. 24. ponejprv u hraběte Kolovrata nejv. purkrabí na audiencí. Oct. 14. zjevení se Teresii; 15. dívání na běhouna; 17. teta Teresiina u mne a já pak u Teresie. Oct. 23. bratr můj Ondřej ke mně do Prahy přišel. Nov. 10 koupil sem fortepian u Ulricha za 270 zl. v. v. Nov. 19. uveden sem ponejprv do šlechtické ressursy (za plat) Dec. 10. ponejprv byv u nejv. purkrab hr. Chotka, požádán jsem, abych ho češtině učil.

Rok 1827.

Leden.

Dne 1. ledna. Nový tento rok v noci na den 1. ledna 1827 nastoupil sem u Dra. Měchury ve hlučné a skvostné společnosti, v koncertu a bálu. Byl tam i p. Dobrovský, mnou pozvaný. Osvědčování se Teresie o lhostejnosti její nucené ukojilo mne. Konec společnosti v 1½ hod. s půlnoci. Ráno byl sem v kostele v Tejně s Leopoldem Měchurou; pak s ukázkou časopisů našich u barona Jeníka z Bratřic, u prof. Steinmanna ɔc. Popoledni v Don Juanu českém, dnes dobře zpívaném. Pod večer u Teresie, pečlivé získati sobě opět důvěru mou. Čten tam ponejprv časopis můj dnes dohotovený. Domovnímu 5 zl.; služebníkovi 5 zl.; služce 5 zl.; Rozumovi 10 zl.; bradýři 1 zl. 30 kr.; divadlo 1 zl.; strava 1 zl. 40 kr.

Dne 2. ledna. (U sv. Havla svatba Zeithammrova.) Dnes počal sem rozdávati předplatitelům exempláře časopisů musejních v kanceláři své. Popo-

ledni byv u Teresie, požil sem ouplné důvěry její v ohledu na usilování některých, aby mne s ní rozdvojili; odevzdala mi psaní Bauerovo. Teprv znovu oddal sem se jí cele. Večer byv u nejv. purkrabího hraběte Chotka na cvičení češtiny, odevzdal sem jemu prvotiny časopisů musejních. Pak ještě navštívil sem p. Tomáška umělce. Bratrovi 5 zl., kalendář 4 zl.

Dne 3. ledna. Ráno u Eberta v dověře o Teresii; pak u p. Dobrovského, o jehož klevetách o mně a Teresii mi Ebert byl zprávu dal; odevzdal sem mu exempláře časopisů. O poledni vyšed z kanceláře, šel sem ku knížeti Kinskému s časopisy. U oběda domluvil sem se s Červenkou o plat měsíční; tamž hrabě Salm a baron Tinti. Popoledni u paní Fiedlerové, pak v ressurci s časopisy. U Teresie ztrávil sem večer v srdečné laskavosti bez nepokoje a ostýchavosti.

Dne 4. ledna. Byl sem na poště s exempláři časopisů, pak u p. Dobrovského. Poslání prof. Sedláčkovi do Plzně. Zmeškal sem dnes oběd u Měchurových, ku kterémuž sem byl pozván. Popoledni u prof. Steinmanna, ɔc. U Teresie v laskavých domluvách o zapomenutí mém. U nejv. purkrabího v cvičení češtiny, posledníkrát večer, v nevlídném počasí. Klicperovo divadlo 2 zl. 30 kr. Domácí ztrava 1 zl.

Dne 6. ledna. Ráno na hodině u nejv. purkrabího; pak u presidenta hraběte Šternberka, jemuž sem časopisy dnes po příchodu jeho do Prahy k jmeninám jeho odevzdal. U prof. Müllera; s hrabětem Buquoy na mostě; u barona Jeníka v rodiny jeho; u Šubertové. Oběd u Měchurových, kdež sem potom až do večera zůstal; přišel tam i Ebert a Vlček, ɔc. Večer ještě u Tomáška, za příčinou prof. Svobody. Snídaní 16 kr., večeře 30 kr.

Dne 7. ledna. Ráno u prof. Müllera, ježto mi dal Horymíra svého; u barona Stenče z nemoci okřívajícího, ɔc. Po obědě u Teresie; u Ahsbasa; pak v opeře české Jan z Paříže, ponejprv dnes dané v plném domě; přeložení Štěpánkovo již méně urážlivé, než předešlá. Potom u Měchurových vhistoval sem. Večer ztrávil sem u Dra. Stelziga s materialiemi pro časopis náš. Snídaní 16 kr., opera 1 zl.

Dne 8. ledna. Ráno na hodině u nejv. purkrabího. V kanceláři prof. Müller ɔc. Po obědě šel sem k Teresii, a zůstal tam v pokoji jejím až k večeru v rozmluvách o veškerém stavu jejím a mém, s plnou dověrností; nic nás nepokojilo ve společné oddanosti naší. Večer potom u prof. Müllera s prof. Svobodou domlouval sem se o jich příspěvky k časopisům mým. Snídaní 16 kr.; listáři 5 zl.; večeře 30 kr.

Dne 9. ledna. Včera dostav list od prof. Eichhorna z Gottinku, obmýšlel sem jemu odpověď psáti. Oběd u Červenky za 6 dní 4 zl. 30 kr., musikalie u Berry 11 zl.

Dne 10. ledna. Ráno u nejv. purkrabího darmo, pak u Eberta v rozmluvách o příspěvky k časopisům, u hraběte z Šternberka, jenž mi nadsazení ceny u pošty vídenské oznámil, o čež sem ku p. Prukmayrovi šel. V kanceláři. Dnes odevzdal sem psaní své hraběti Šternberkovi do Zásmuku s exempláry časopisů. Večer jak obyčejně u Teresie.

Dne 11. ledna. Ráno u nejv. purkrabího ve cvičení češtiny. V kanceláři jak obyčejně. Popoledni šel sem ku prof. Jungmannovi za příčinou nevole jeho ke mně, pro vypuštění některých míst z pojednání jeho. Osvědčoval se, že spokojen jest, a klevetami lidskými o tom vinen není.

Dne 12. ledna. Ráno u Teresie samotné, pak s Leopoldem u zlatníků. V kanceláři prof. Millauer oznámil mi od presidenta, abych stav příjmů a vydání při časopisech udal k určení mého ročního platu. Ebert pobyl u mne až přes poledne. Oběd v Červeném domě. Večer pobyl sem u Měchurových, nemoha s Teresií samou pobyti, ana nazejtří rodiny své dvadcáté slaviti měla.

Dne 13. ledna. Ráno u nejv. purkrabího; pak jda k Teresii v den rodin jejich, potkal sem ji s matkou na ulici. V kanceláři. Oběd u Bindra zpěvce, an mě k sobě jíti donutil. Popoledni na chvílku u Teresie, pak na Malé Straně u knihovnictví zemského, u hraběte Kašpara Šternberka, 2c. Večer u Teresie v důvěrách, odevzdav jí prsten a požádav ji o důvěrné sobě tykání; Dr. Held v potkání se mnou na ulici.

Dne 15. ledna. Ráno u nejv. purkrabího ve cvičení češtiny; pak u presidenta hraběte Kašpara Šternberka. V kanceláři. Měv dnes k obědu jíti k p. Nádhernému, zmeškal sem čas k tomu o poledni, a obědval v Červeném domě. Popoledni kupoval sem knihy u antiquara Neustadtla. Večer u Teresie jak obyčejně. Knihy: Pelzel Abbildungen 10 zl. Balbin Bohemia docta 5 zl., Budaei Es. 1 zl. Česká přísloví 24 kr.

Dne 16. ledna. Ráno u p. Dobrovského s příspěvky časopisnými, pak u presidenta. V kanceláři u mne baron Jeník dlouhou chvíli se bavil. Oběd v Červeném domě. Pod večer byl sem u Dra. Stelziga o příspěvky jeho k časopisům; potom u Měchurových vhistoval sem, s Teresií nemoha pobyti. Večeře u Fridricha v Papouškové lázni, kdež i rážkoval sem. Bratrovi 5 zl., explicace 4 zl., ztrava 2 zl.

Dne 17. ledna. Ráno nadarmo byl sem u nejv. purkrabího, an včera večer ponejprv byl u sebe způsobil bál vysokému panstvu. V kanceláři. Oběd u p. Nádherného zmeškal sem, zapomenuv tam jíti. U barona Stenče byl sem. Dnes pozastavil sem se byl nad Teresií, ana se mi méně srdečnou býti zdála; avšak se vše k dobrému obrátilo.

Dne 18. ledna. Ráno u nejv. purkrabího v češtině, an se mne doptával o hrabatech z Šternberka, Františkovi, včera teprv do Prahy přislém, i o Kašparovi. V kanceláři. Oběd v Červeném domě. Nadarmo usiloval sem dnes ještě sejíti se s hrabětem Františkem z Šternberka, byv tam popoledni a večer. Teresie byvši včera nedužívá, dnes ozdravěla.

Dne 19. ledna. Ráno u p. Dobrovského o sepsání Rittersberkovo, pro kteréž sem mrzutost měl. V kanceláři. Pak byl sem u hraběte Františka Šternberka po dlouhém čase opět ponejprv; chválil časopisy; mluvil o nekrolog hraběte z Klam-Martinic. Oběd v Lázni malostranské. Večer u Teresie těšil sem se srdečné oddanosti její.

Dne 20. ledna. Ráno u nejv. purkrabího v češtině.

Dne 21. ledna. Ráno byl sem u hraběte Kašpara z Šternberka s pojednáním svým písemným. V posezení výboru musejního nelibě se ustanovilo s strany opatření mého. Popoledni u p. Měchury, který mi diktoval »Über die Forstcultur in Böhmen.« Podvečer u prof. Millaura, abych zvěděl, co s strany mé uzavříno.

Dne 24. ledna. Soukno na frak, ꝛc. (5 loktů à 16 zl.) = 80 zl.

Únor 1827.

Dne 2. února. Dostal sem dnes od Kollára z Pešti psaní, domlouvající mně.

Dne 4. února. Za fortepiano à conto Ulrichovi 50 zl.

Dne 5. února. Ráno u nejv. purkrabího na hodině, s druhým svazkem časopisu mého. Mluvil se mnou ponejprv dověrně o censuře a p. Willmannovi i Zimmermannovi, s laskavou ochotností podávaje se ku podpoře.

Dne 20. února. Ráno psal sem Teresii.

Dne 26. února. Opět musel sem nemocí poležeti.

Dne 28. února. O poledni byl Ebert u mne.

Březen 1827.

Dne 4. března. K poledni vyjel sem ponejprv zase po nemoci své k Měchurům, a tam zastihnuv Teresii samotnu, s ní srdečné měl rozmluvy. Oběd tamž.

Duben 1827.

4. dubna. Obědval sem u Měchurových.

5. dubna. Dnes počal sem rozdávati časopisy, německého svazek čtvrtý a českého svazek druhý. Dav lidí v kanceláři, an již dnes téměř dvě stě exemplářů odebráno, byl mi milým důkazem oučastenství, kteréž publikum na časopisech béře.

6. dubna. Dopoledne když p. Pospíšil ke mně do kanceláře přišel, učinil sem nejen pořádnost s ním, ale i zaplatil jemu pořád na hotových penězích 171 zl. + 9 zl. 52 kr. = 180 zl. 52 kr. ve stříbře, tím všecken dluh svůj u něho zapraviv. P. Měchura otec zajel dnes do Votína.

7. dubna. Před obědem přišed na chvíli k Měchurovým, od Teresie milostným dárkem překvapen jsem, listníkem, na němž pokrají krásně krumpováno; první to takový důkaz její lásky. Obědoval sem u barona Astfelda s baronem Jeníkem, Sterndahlem jenerálem a jeho paní a s mladými Vratislavnami, ješto dnes u Teresie mé byvše, ji harfovati slyšeli.

8. **dubna.** Popoledni u Měchurů pobyv, s Leopoldem šel sem k Ebertovi a s oběma do Jeleních příkopů za hradem Pražským, kdež nazbírav fialek čerstvých, prvních tohoto léta, večer zanesl sem do pokoje Teresiina, ana dnes u prof. Klara na koncertu byla.

11. **dubna.** Ráno pracovav u hraběte Šternberka, potom u sv. Klimenta slyšel sem hudbu církevní (Pergolesi ɔc.), kdež i slovutný Hummel. Květiny Teresii.

Cesta do Lipska v květnu 1827.

Dne 3. **máje,** ve čtvrtek, ráno včasně vyjev s Kronbergrem z Prahy a pooběd ovav v Doksanech, (kdež Vídenští knihkupci Gerold a j.), na noc dojel sem do Teplic.

4. **máje** z Teplic přes Chlum a Peterswalde do Sas; z Peterswalde vzavše extrapoštu, dojeli sme v 1 hodinu s poledne Drážďan a v »městě Berlíně« se s Vídeňskými kupci rozhostili. Nemoc starého krále Saského. Navštívil sem hraběte Stollberka, kterýž mne zaved k Böttigerovi, ač k němu nevšel. Böttiger převlídně mne přijav, slíbil a potom poslal mi dva listy k pp. Beckovi a Wendtovi do Lipska. Pak v obrazárně královské ohlédl sem se na chvíli. Potom navštívil p. Tieka, zanesl sem jemu exemplář časopisů našich, a poslouchav jeho čtení novell svých, vrátil sem se pozdě domů.

5. **máje** ráno extrapoštou přes Míšeň, Ošac, Lubbe (oběd špatný) a Wurzen do Lipska, kamž o hod. 6té dospěvše, umístili sme se v Nro. 656 a s knihkupcem Schmidtem okolo města v alejích chodili.

6. **máje,** v neděli ráno, psal sem Teresii a Leopoldovi do Prahy; zpráva o smrti krále Saského. Chůze po městě s Kronbergrem. Oběd v »městě Vídni«. Po obědě u prof. Wendta, pak u p. Becka, obou ponejprv; večer u barona Freyganga ve skvostné společnosti ponejprv.

7. **máje** ráno u Seylera, Lužičana; pak v bibliotéce, z níž mi rukopisy půjčeny domů. Oběd »u zlatého rohu« s Basse, Zehem a Kronbergrem. Večer pracovav, nevečeřel sem; avšak byl sem u Dra Jörga.

8. **máje** doma ve práci. Psaní Teresii a Leopoldovi. Seyler u mne a já s ním na poště ɔc. V bibliotéce. Oběd »v městě Vídni«. Popoledni skupoval sem břitvy = 3 tol. 8 gr.; perořízek 16 gr., huile de Macassar 10 gr., mýdlo vonné 12 gr. Večer šed k baronu Freigangovi, oznámil sem se tam s p. Žukovským, Turgeněvem starým i mladým, pak poznal starého hraběte Golovkina, mladého hraačte Golovkina, i hraběte Šuvalov, knížete Galicina i krásnou paní jeho ɔc.

9. **máje** ráno šed ku p. Žukovskému, dostal sem psaní od hraběte Stollberka z Drážďan. Pan Žukovský s srdečnou laskavostí přijal časopisy naše a uved mě ku pp. Turgeněvům, od nichž sem se tudíž rozloučil. O poledni byl sem u Brockhausa ponejprv, kamž přišed Žukovský s Freygangem, rozloučil se konečně ode mne. Večer byl sem opět u Freyganga; dlouhé s ním rozmlouvání.

10. máje ráno doma, pak v bibliotéce. Po obědě u Jörga a s dcerou jeho po městě skupovav pro nejv. purkrabí. Večer s knihkupci v zahradě. (Koupě pro Teresii ɔc.)

11. máje zjednal sem rychlík do Drážďan. Psaní hraběti Stolberkovi. U Brockhausa. Po obědě koupě (Felleisen, Freygangovo putování). Seyler u mne; psaní do Prahy třetí. Večer s mladým Jörgem u památky Poňatovského ɔc., u p. Dietricha; u Dra Jörga večer.

12. máje dopoledne pracovav doma, potom byl sem posléze v bliblio-téce. O poledni psaní z Prahy od Teresie a Leopolda. Oběd s knihkupci v zahradě; v kostele u sv. Tomáše motetty. Popoledni u p. Richtra (Gleditsch); u Hahna, u Blacka, Fr. Fleischra, Petersa, Whistlinga, Kummra, Korna, Maxa ɔc. Večer na procházce s Kronbergrem a Berntem v Rosenthalu, Gölisu ɔc., pak im Rathskeller.

Dne **13. máje** v neděli. Ráno zůstav doma, četl sem zvláště Freygankova putování ɔc. Potom s p. Böttigrem v domě Beckově, pak u Jörgových. Oběd s Kronbergrem, Steinerem ɔc. im Blumenberg, drahé stolování. Pak u Becka dlouho v rozmluvách; potom u Jörga v klavírování, Neukomm, Ostermorgen ɔc.; pak darmo u Freygangových; s Richterem na procházce; večer posléze u p. Dietricha na loučení.

Dne **14. máje** ráno u p. Böttigra, kdež i p. Maxim. Speck, velekupec, pozvavší mne nazejtří k obědu; pročež šed na poštu, dal sem se zapsati ke čtvrtku (17. máji) do Drážďan. O poledni s p. Jörgem byl sem u prof. Pölitza. Oběd v »Hôtel de Russie«. Popoledni přišel z Prahy Dräxler, jehož sem zavedl ku Brockhausovi; tam i Böttiger. Schnellpresse. U Maxa, knihkupce z Vratislavi, Eschenloer. Večer až do noci u p. Jörga ve společnosti, klavírování, zpěvu a večeři.

Dne **15. máje** dopoledne dopsav poslal sem list p. Eichhornovi do Gottinku. Psal sem Teresii, ale psaní neodeslal. Oběd skvostný u p. Specka, kdež i mezí 15i hosti p. Quandt, Korn z Vratislavi, pruský gener. konsul Baumgärtner, p. Küstner a j. S Baumgärtnerem šed domů, viděl sem jeho gallerii; syn jeho v Industrie-Comtoir. Večer posléze u Freygangových na loučení; on zvláště laskavě se ukazoval ke mně. (Van Aken.)

Dne **16. máje** ráno u p. Böttigra, kdež i posléze p. Becka sem viděl; potom u p. Specka pro zprávu a s listem k nejv. purkrabí; pak u p. Baumgärtnera vymlouvaje se, že k obědu přijíti nemohu; u Korna (Bandtka děje Polské, Otče náš); v bibliotéce u Wendta posléze; u Andr. Seilera, Srba Lužického; u Ruprechta Gottinského s rukopisem a časopisy pro Eichhorna; u K. Friedr. Em. Richtra. Oběd. Popoledni u Quandta darmo, s Jörgem mladým v Löhrově zahradě. U Brockhausů posléze, mladší bratr. Pak posléze u Dra Jörga na loučení; p. Quandt byl také darmo u mne. Večer doma.

19. máje do Prahy stihl sem. (Teresie se svými ve Vařích, v máji až do 24. Jun.; pak ve Votíně.

Červenec 1827.

12. července. Ráno včasně vyjel sem s otcem Měchurou do Votína. Oběd v Cerhovicích. Noc v Plzni.

13. července. Ráno vyjevše z Plzně, o hodině 9té, došli sme Votína a domácí z nenadání překvapili. Teresie.

14. července. Ráno odešel Leopold do Klatov.

15. července. Všickni vyjevše ráno z Votína do Habartic, tam sme ztrávili celý den.

17. července. Ráno jel sem s otcem do Chudenic a svěřil se mu o Teresii. Uložen tu čas našeho sňatku od otce. V Chudenicích hrabě Černín a p. Dobrovský. Popoledni na Ryčeji s hrabětem.

25. července. Psal sem Teresii. Večer u nejv. purkrabího, an mi poroučel, abych s hrabětem Dietrichsteinem, když do Prahy přijede, mluvil.

26. července. Psaní od knížete Švarcenberka panujícího.

1827.

(Byt u sv. Anny až do 4. Sept.)

Febr. 20. počal sem okřívati po těžké nemoci (angině), ale vyjel sem teprv Mart. 4. k Měchurovům nejprvé.

30. máje otec můj navštívil mne v Praze; 2. Jun. zase odešel.

Jul. (na počátku) jednalo se o místo pro mne při dvorské bibliotéce.

Jul. 6. z Prahy do Kosmonos s doktorem Měchurou.

Jul. 12.—22. ve Votíně byl sem a 17. Jul. v Chudenicích návštěvou.

Jul. 23. večer stihl sem do Prahy. (Bratr Ondřej těžce nemocen; nesměl studovati dále.)

Aug. 5. jednání s hrabětem Dietrichsteinem v Praze.

Aug. 18. Teresie přijela do Prahy na několik dní.

Sept. 4. přestěhoval sem se cele do bytu No. 719/II.

Sept. 12. vyjel sem z Prahy a stihl do Votína 13. Sept.

Sept. 16. svatba má ve Votíně.

Oct. 1. »Slovo k vlastencům od redaktora.«

Oct. 8. odpověď má baronu Bretfeldovi (první).

Oct. 29. od stavův uloženo mi pokračování po Pubičkovi.

V Obřístvi na cenění starožitností: Oct. 27. do Nov. 27.

Ze zápisek Ondřeje Palackého.

Dne 1. září 1826 mně psal br[atr] list volaje mne do Prahy, 6ho jsem ten list v Prešpurku obdržel, 8ho naň odpověděl, 22ho o 10½ hod. ráno z Prešpurku odešel, a 25ho jda do Hodslavic asi o 9 hod. ráno v Krasně (při Mezříčí) s otcem se sešel, který se potom se mnou domů navrátil. 1ho října s otcem a s br[atrem] Janem sem byl na Radošti; 15ho a 16ho s domácími a s přátely sem hody světil, 17ho na cestu do Prahy se dal s sestrou Mar[ianou] až na

Vlčí Hrdlo a s otcem až do Lipníka, kdež sem s ním nocoval, a 18^{ho} ráno se s ním rozloučil. Noclehy sem měl za Litovni $1\frac{1}{2}$ míle, v Svitavě, za Vysokým Mýtem $1\frac{1}{4}$ [míle], v Čáslavi, konečně pak 22^{ho} večer v $8\frac{1}{2}$ přišel sem do Prahy. 24^{ho} Leopolda Měch[uru] a Eberta nejprv viděl 13^{ho} listopadu zapsán jsem jakožto candidat mediciny ráno o $8\frac{3}{4}$ hod., večer pak téhož dne ponejprv sem byl u Měchurových, a 15^{ho} jsem u nich ponejprv obědval.

Pokračování dne 5. září 1827.

Poznamenání pamětnějších předešlých věcí.

Dne 30^{ho} máje, ve středu před sv. Duchem, po poledni přišel otec k nám do Prahy, a pobyv zde až do soboty (2. června), ten den se zase domů asi v 3^{ti} hodinu po poledni odebral.

Asi v polovici měsíce června pokaziv si já žalůdek, ku konci toho měsíce jsem onemocněl maje hlavy bolení a tečení krve z nosa veliké, s pomocí však p. doctora a toho času rectora universí Pražské p. Helda nemoc asi 3^{ho} neb 4^{ho} července utichla. Tou nemocí oumysl můj, zanechati medicinu a něčeho jiného se přichytiti, k dozrání přišel. Oznámiv 10^{ho} t. m. oumysl tento bratrovi, on tomu na odpor nebyl, já však brzy na to (12^{ho}) do horší zase nemoci upadnuv (právě když bratr do Votína byl odjel) bez mála bych byl souchotiny dostal (Schleimfieber bei vorherrschendem Kopfweh), pomocí však téhož lékaře oumysl můj z strany mediciny schvalujícího asi za dva týdně jsem zase cele ozdravěl. Otcovi ale a pp. proff. jsem o změně mého stavu teprv 10^{ho} srpna zprávu dal. Na to jsem 1^{ho} září od otce odpověď dostal takovou: »že on ani k tomu ani proti tomu nic neříká, neb (prý) se mu to doktorství cele a na dobře nelíbilo«, radě, abych »jestližebych v Praze déle zůstati nemohl, jen zase tam se obrátil, odkud sem přišel (t. j. do Prešpurka). a což bych se v Praze zlého byl naučil, toho abych tu nechal. Arci (praví dále) že sem si tam v Prešpurku dobré místo zmařil, za to ale že jsem v Praze zkusil, co mi na celý život můj platné bude.« Téhož dne ráno mně byl také bratr znáti dal, že by mu nemilé nebylo, když bych po jeho svadbě (kterou 16^{ho} září ve Votíně slaviti se strojil) t. j. při skončení měsíce září, když by se on byl z Votína zase navrátil, domů do Hodslavic a potom do Uher se odebral, a tam sobě vyučováním mládeže chleba dobýval, nechávaje mně ostatně na vůli choditi dále do škol neb ne, přidav k tomu ještě, že mi potřebné peníze na cestu dáti, a kdyžbych potřeboval, i do Uher ještě nějakou, ač malou, pomoucku posílati hotov jest tak dlouho, až bych tam nějaké paedagogie se dopídil. — Rok před tím mne byl bratr v psaní svém ten samý den, totiž 1^{ho} září 1826, učiněném do Prahy volal.

Pokračov[aní] 16^{ho} září.

Dne 4^{ho} září bratr od sv. Anny do domu páně Měchurova se odstěhoval, a 5^{ho} jsem já ho tam ponejprv navštívil. 10^{ho} mně br[atr] radil, abych do Prešpurka p. Bilnicovi neb Žigmondymu psal a je o obstarání paedagogie prosil,

čehož já jsem ani neodepřel ani nepřislíbil. 12ho pak ráno asi v půl šesté hodiny, darovav mi 30 kr. c. m. na den jeho svadby, jel do Votína doprovozen ode mne až před bránu Oujezdskou. Toho dne přišla ke mně do kanceláře hraběnka Vratislavka pobízejíc mne na svůj statek s tou prosbou, abych tam k jejím dítkám dohlížel. Což já ji přislíbiti nemoha, psal sem to bratrovi. 15ho přišlo psaní od otce, v němž on svou radost jevil nad Francovou svadbou, o mně ani zmínky neučiniv a toliko v obalu napsav: »na Andresa sem tuším zapoměl, nechže on na mne nezapomíná«. Bratra Jiřího žena Rozína toho času nebezpečně nemocná.

26ho [září] večer před osmou hodinou jsem [bratra] i s manželkou navráceného přivítal. 27ho ráno sem s nimi kávu pil a 28ho ponejprv obědval. — 4ho [října] jsem Teresii a 8ho Toni lístek na památku napsal. 15ho v Troj Vratislavovi hr[aběti] přislíbil, 18ho do Chotěšan odjel.

1828.

Jan. 22. mémoire ke stavům o potřebách při české historii.

Jul. 12. vyjel sem z Prahy do Votína (s Teresií i Toni) i zůstal tam do 19. Jul.

Jul. 19. z Votína do Písku; 21. z Písku do Budějovic; 22. z Budějovic do Třeboně, popolední. V Třeboni až do 3. Aug. (22. Jul. večer v Třeboni audience u knížete Švarcenberka).

Aug. 3. z Třeboně do Hradce Jindřichova; tam 3.—9. Aug.; do Votic 10., do Prahy 11. (7. Aug. výběh ze Hradce do Dačic ku Karlovi).

Aug. 30. z Prahy do Votína, kdež byl sem 31. Aug.—21. Sept.

Sept. 21. z Votína do Rokycan, 22. Sept. z Rokycan do Prahy (pěšky až do Žebráka).

1829.

16.—17. Febr. byl sem v Roudnici.

31. Mart. zadal sem u Davida spis svůj Würdigung ɔc. v rukopise.

Apr. 13. sněm český uzavřel svěřiti mně úřad historiografa českého.

Jun. 16.—18. byl sem v Hořovicích (vyjev tam s hrabětem Vrbnou).

Jul. 12. z Prahy do Karl. Varův; 13. odtud do Františkových Lázní, kdež byl sem s paní ɔc.

Jul. 24. z Frant. Lázní do Marianských, a odtud přes Kladruby do Votína. Ve Votíně 25. Jul. do 23. Aug.

Aug. 23. z Votína do Prahy, kamž sem stihl 24. Aug.

1830.

Jan. 24. Král. česká Spol. nauk korunovala mou Würdigung ɔc.

Mart. 10. večer z Prahy do Vídně; sem tam 12. dopoledne v 9 hodin.

Mart. 21. zvolen sem za řádného úda král. české Společnosti nauk.

Mart. 25. z Vídně do Prahy; dojel sem 27. Mart.

Apr. 7. obdržel sem diplom od Kr. české Společnosti nauk.

Apr. 8. umřel hrabě Frant. Šternberk.

V Lobkovicích byl sem 18. Jun. do 10. Juli.

1831.

Mart. 7. sněm český uzavřel svěřiti mi spisování dějin českých dle návrhu mého.

Apr. 18. dán mi stavovský rozkaz konečný a vykázány příjmy u kassy.

Mai 14. večer z Prahy do Bavor; 18. o poledni z Řezna do Mnichova. Ve Mnichově 19. Mai—18. Juni. (Práce v Reichsarchivu ode 24. Mai ɔc. (22.—24. Mai: im gold. Hirschen., 24. Maii—19. Jun. Pranersgasse 1494—4 bei Herrn v. Orth.)

Jun. 19. (ve 3 hodiny s poledne) ze Mnichova výjezd. V Domažlicích v archivu.

Aug. 30. z Prahy na Lovosice do Teplice; práce v Oseku i v Duchcově.

Sept. 7. z Teplice nazpět do Prahy.

1832.

Apr. 11. večer z Prahy do Vídně, stihnutí tam 13. ráno; počátek v tajném archivu 14. Apr.

Mai 15. (večer v 9 hod.) z Vídně do Brna, tam 16.—19. Mai. Mai 19 (ráno) z Brna do Olomouce; tam v bibliotéce kapitulní ɔc. Mai 22.; z Olomouce do Kroměříže; odtud do Zubřího a Hodslavic. Mai ... zase do Olomouce (s bratrem Janem) a přes Králové Hradec do Prahy (29. Mai).

Jul. 1. v Lobkovicích na svatbě Hejrovského a Antonie Měchurovy.

Nov. 26. hr. Chotek podával mi vyučování u vévody de Bordeaux.

1833.

Apr.—Mai byl sem delší čas nemocen. — Byt s rodinou v Bubenči.

Jul. 7. výjezd z Prahy do Chlumce, 9. odtud do Hradce Králové, 10. v Náchodě, 11. ve Kladsku. Jul. 12. ve Vratislavi. 20. v Olešnici, 23. zase ve Vratislavi.

Jul. 27. výjezd z Vratislavi. 28. ve Zhořelci. 29. v Žitavě a Liberku, 30. v Praze.

Aug. 5. z Prahy do Petršpurka, odtud 7. do Teplé, tam do 11. Aug. pak přes Plzeň 13. do Prahy.

Aug. 19. z Prahy do Třeboně (po čtvrté) 20., a tam až 7. Sept.; pak přes Budějovice a Miličín 9. Sept. do Prahy.

Oct. 9. oběd u jenerála Skřineckého s Montalembertem.

1834.

Mart. 27. (zel. čtvrtek) z Prahy do Králové Hradce, ke sjezdu s Bočkem.
Mart. 31. (pond. velikon.) ze Hradce do Prahy nazpět.
Jun. 3. z Prahy do Vorlíka; tam až do 10. Jun., pak zase do Prahy.
Jul. 4. z Prahy přes Kutné Hory do Sedlce.
Jul. 14. z Prahy do Litoměřic.
Jul. 28. z Prahy s rodinou svou do Lovosic; v Děčíně 29. Jul.—1. Aug.
Aug. 1. z Děčína do Drážďan; tam (u koruny) 1.—3. Aug.
Aug. 3. z Drážďan přes Peterswalde, 4. do Teplice.
Aug. 7. z Lovosic s rodinou do Prahy.

Aug. 12. z Prahy do Budějovic, 14. Aug. do Krumlova, 14. popoledni v Rothenhofu u knížete; 17. Aug. ve Vyšším Brodě.

19. Aug. do Třeboně (po páté).

V Třeboni 19. Aug.—8. Sept.; ve Hradci Jindřichově 8.—10. Sept; do Prahy 11. Sept.

1835.

Apr. 5. poděkoval sem se z vyučování vévody de Bordeaux.
Aug. 6. z Prahy do Plzně.
Aug. 26. z Prahy do Litomyšle.
Sept. 2. z Litomyšle do Chrudimi.
Dec. 30. narodila se Leopoldina Hejrovská v Praze.

1836.

Jan. 9. umřela Antonie Hejrovská, roz. Měchurova, před půlnocí.

Febr. 5.—10. otec můj Jiří ze Zubřího byl posléze u mne v Praze.

Cesta do Italie 1837.

1837, 20. Mart. v pondělí večer o $4\frac{1}{2}$ hodině rozloučil sem se s milou manželkou svou ne bez těžkého srdce i s dětmi svými. Bůh rač sám je opatrovati. Pan z Rittersberka doprovodil mne na poštu, odkudž ve $4\frac{3}{4}$ hod. sem vyjel rychlíkem listovním, za studeného sice, ale jasného nebe. Se mnou jel až do Vídně kupec Hirsch z Ouští, žid, a v kabrioletu vídenský obchodník s koními. Večeřeli sme v Dnespekách.

21. Mart. ráno v $3\frac{1}{2}$ hod. dojeli sme Tábora a tu snídali. Zimy přibývalo, sníh padal zhusta. Po 9 hod. byli sme v Jindřichově Hradci, odkudž sem Teresii několik řádků psal. Než sme polední štace v Heidenreichsteinu dojeli, nebylo pro chumelenici nic viděti. Této pak ustavičně přibývalo na cestě přes Vejdov, Kopřici, tak že sanice byla tu dostatečná. V 8 hod. večeřeli sme v Hornu.

22. Mart. ráno v 6 hod. vjeli sme do Vídně. Já se ubytoval am alten Fleischmarkt »beim weissen Wolf« Nro. 694. a hledal potom nejprv bratra svého Ondřeje, potom hraběte Černína, odevzdal psaní v domě ministra Kolovrata, byl u Steinbüchla, u knížete Lubomírského, u nejv. kancléře hraběte Mitrovského, jenž mne nad naději vlídně přijal, pak u ministra Kolovrata, od něhož i psaní do Říma sem dostal i o Čelakovském k nepotěše své mluvil. Oběd po 2 hod. »bei der Änte«. Doma psal sem Teresii, potom byl u dvorské kanceláře, hledán byv tam, u direkcí policejní, v římské nunciatuře u kanovníka Bruschi, v kafírně, u Dessaura nadarmo, u ministra Kolovrata k odevzdání Jungmannova Slovníka, u paní Fechnerové pro bratra a s ním u večer doma. Příležitost objednal sem si dnes do Terstu na zejtřek opět v rychlíku listovním, jenž mě stál z Prahy do Vídně 16 zl. 30 kr., z Vídně do Terstu 28 zl. 48 kr. ve stř. kromě ztravy.

23. Mart., **v zelený čtvrtek,** jenž ale ve Vídni celý bílý byl pro neustálé hojné sněhu chumelení, ráno šel sem nejprve k Dessaurovi, potom ku gub. raddovi Ekertovi za příčinou Čelakovského, ke hraběti Černínovi, do nunciatury darmo; u Dessaura psal sem list Teresii, jejž sem zanesl do nejvyšší dvorské kanceláře ku poslání cestou ouřední; potom byl sem u nuncia papežského Altieri, jenž mne velmi zdvořile přijal, vedle sebe posadil a pěkně mluvil. S bratrem Ondřejem obědval sem u Bílého vlka, i spakovav své věci, dal je na poštu. Potom byl Dessauer u mne, adress naň »Mayer & Landauer in Wien«. Conto u Vlka platil sem 4 zl. 20 kr.; vůbec vydal sem z Prahy až posavad asi 14 zl. stř., a zbývalo mi při odjezdu z Vídně 167 zl. ve stř. po zaplacení příležitosti až do Terstu. Před odjezdem přišli ke mně mladý kníže Lubomirski, Kampelík a Vusín, jenž mě i s bratrem doprovodili ku poště. Tam byl i Dessauer i p. Mayer s Reichensteinem, společníkem cesty mé do Terstu. Pod večer nebe vyjasnilo se. Vyjeli sme v 7 hod. a uvázli ve sněhu již u Spinnerin am Kreuz. Noc velmi zimná.

24. **března** Včasně ráno jeli sme přes Semerink: fičení kol ve sněhu a fantasie pohřebního zpěvu. Snídaní u Mürzzuschlag. Pomuricí (Mürzthal) nepromyslné. Oběd v Bruku nad Murou. Večeře v Hradci v 7 hod. Psal sem tam Teresii.

25. Mart., **v bílou sobotu,** snídaní před svítáním v Marburku, oběd v Cilleji, večeře v $10^1/_2$ hod. v Lublani. Sníh padal neustále hustější, že sem ani kraje a hor okolních viděti nemohl. Oblouk na hranici mezi Štýrskem a Korytanskem.

26. Mart., **v neděli velikonoční,** ráno v největším sněhu na snídaní v Postojně (Adelsberg); o poledni u Sesany ubývalo sněhu, však hustěji padav opět na Občině, celou vyhlídku odtud na moře mi odjal. Sjížděje dolů viděl sem ponejprv zahrady v zelenu, mandlové stromy v květu ꝯc. Terstu dorazili sme v $2^1/_2$ hod. s poledne. Locanda grande No. 30; vyhlídka na přístav a na moře. Dra Frušiče nenašel sem doma. Procházka v přístavu, koráby. Večer v kavírně.

27. **Mart.**, v **pondělí**. Ráno vyšel sem nahoru na zámek, byl tam v kostele sv. Justa; psal sem Teresii do Prahy; obědval u Černého orla; u Dra Frušiče, p. Dimitrievič vedl mne na svůj koráb (brigg) Delfin a na jiný menší; v divadle dvojím byl sem (Domeniconi).

28. **Mart.**, v **outerý**, počasí nevlídné. P. Dimitrievič vedl mne na bárce k fáru terstskému; vítr veliký; odtud v karanténě, v parlatorium. Na poště objednal sem si příležitost do Trevisa; p. Vladisavleviť ve škole srbské a u mne. Oběd u p. Frušiče. Psaní Teresii z Terstu druhé. Spakovav své věci, nesl sem je do dogany. Večer v 7 hod. výjezd z Terstu; p. Reichenstein. U Občiny výhled na moře, na Terst osvětlený, na fár ɔc. Společník můj mladý de Rin až do Paduy na rigorosum. V noci přes S. Croce, Monfalcone, Romans do Udine, kamž sme ráno **29. Mart.** v 5 hodin stihli a tu snídali. Odtud ustavičná rovina až po Conegliano, chatrná města; v pravo výstřelky Alp Karnických přes polovici shůry osněžené; vegetací ještě žádná. Conegliano se mi líbilo. V Trevisu, kamž sme v 3½ hod s poledne dorazili, oběd; v městě starovýstavném znamení někdejšího luxusu a nynější neplechosti. Hlavní kostel; psaní Teresii odesláno. Odtud novým vozem i konduktorem do Mestre k večeři, a do Paduy v noci.

30. **Mart.** po půlnoci v 1 hod. dorazivše do Padovy, slezli sme na poště, a já, jemuž až posavad příležitosti byly hověly, ponejprve pocítil sem opravdovou nesnázi, zvěděv, že již místa na dnešním rychlíku do Ferrary všecka obsazena jsou. Nezbývalo jiné rady, než až do Roviga, kamž jeden z pocestných jel, vzíti zvláštní příležitost a tam hned jeho místo zastoupiti. Zatím já o 2 hod. s půlnoci zabral se do blízkého Cafè Pedrocchio, nejskvostnější kavírny v Evropě, kdež toto píši.

S vetturinem vyjel sem v 6 hod. z Padovy za rychlíkem. Hory euganeiské posněžené. V Monfelice zlámali sme vůz, ale druhým vetturinem dohonili rychlíka u Eče. Oběd v Rovigo. Přeplavení přes Pád. Ve Ferraře nejistota o další jízdu, až rychlík z Mantuy přijel. Platil sem až do Říma 38 zl. 38 kr. c. m. V hospodě »u tří korun«. S ciceronem v dómě, ve starém palácu vévodském zvláštní výstavy, ve vězení Tassovu ve špitále sv. Karla (ne Anny), odkudž i památku mám, na náměstí a v domě Ariostově atd. Večer psal sem po jídle Teresii.

31. **Mart.** s půlnoci vyjeli sme z Ferrary a dostali se v 7 hod. do Bononie; hospoda »á la Pension Suisse« naproti věžím. Ve společnosti s kupci německými a jedním egyptským byl sem v obrazárně velmi znamenité, v kostele katedrálním ɔc. O poledni vyjeli sme v nové společnosti (Baldesi, Finetti, pak dva kanovníci ɔc.) přes Imolu a Faenzu do Forli na večeři, do Rimini (brána Augustova) na snídaní **1. Aprile**, do Pesara na oběd, pak přes Sinigalii do Ankony k večeři, samým téměř pomořím. Počasí bylo deštivé. Z Ankony, kterouž sem pod večer jen na mále shlednouti mohl, vyjeli sme po 9 hod. a po špatné hornaté jízdě s přípřežemi stihli sme **2. Aprile** v neděli ráno ve 4 hod. do Loreta. Dal sem se vésti do chrámu Madonny Loretanské při lucerně; již byl osvícen a lidem na-

plněn, zvláště »la S. Casa«, v nížto ke 100 svic hořelo, lid na kolenou klečel, kněží sloužili, zpověď slyšeli; obraz sám cedrový dobře bylo viděti, oděný přebohatě a množstvím drahých kamenů ozdobený; i já na chvíli před ním v kapličce poklekuul v myšlenkách na manželku a dítky své; Lombardiho sochy zevnitř kapličky stojící spatřil sem i bassorilievy na dveřích církevních, tyto jen při lucerně; celého chrámu pro tmu viděti mi nebylo. Na další cestě, když sme z Recanaty na vrchu stojící vyjeli, zdálo se mi, an nad oblaky se vznáším, že oudolí pod námi celé zamhleno bylo. Protož sem také krásné krajiny této téměř nic neužil, jelikož pršeti nepřestávalo. Vrchem nahoru do Maceraty táhlo nás 6 koní a připřeženo ještě k nim 4 voly. Stromové ani zde ještě nevypučili se a stojí jako v zimě bezlisté; osení však místy již vysoce vyrostlo, a mimo některé křoví také polní kvítí bylo viděti.

O poledni z Maceraty ven na S. Severino, Matelica, Fabriano (večer $7^1/_2$ hod.) zvonění a hudba tam na rynku. V noci přechod přes Apenniny obtížný, vítr nahoře náramný a sníh; přes Fossato a Pontecentesimo dostali sme se ve 8 hod. ráno

3. **April**, v pondělí, do Foligno a tu snídali. První pěkný den a krásné oudolí až do Spoleta (12 hod. o poledni), nad nímž starý zámek vévodský. Odtud Chiusi di Somma, chůze pěšky až nahoru, fialky ↄc. V Terni před 5 hod. oběd. K navštívení vodopádu mramorového nebylo pohříchu času. Nežli sme první štace v Narni dojeli, setmělo se a teprv v Monterosi ráno 4. **Apr.** nastal den a snídáno. Odtud přes Campagna di Roma jedouce po Via Cassia, teprv v 9 hod. pro suchopar spatřili sme kupli sv. Petra.

V Římě.

1837, 4. **April.**, **v outerý**, ráno v $9^1/_2$ hod. vjel sem přes Porta del Popolo do Říma, a veden nejprv do dogany, kdežto však vyšetřování velmi mírné bylo. Odtud dal sem se vésti do hospody (hotel d' Allemagne de Mr. Frana, via de' Condotti). Umyv se (i v lázni) a očistiv ↄc., šel sem hned přímo do Palazzo di Venezia k vyslanci hraběti Lützovovi, jenž mě velmi laskavě přijal; listů 7 od hraběte Chotka, Kolovrata, Šternberka, Černína, Lützova i dcery jeho a Kadlíka odevzdal sem mu, a potom Hellichovi od Rittersberka. S Hellichem šel sem potom ponejprve do Vatikanu, k sv. Petru ↄc. V 5 hod. obědval sem u vyslance s rodinou jeho s p. Ohmsem, mark. Sta Croce ↄc. Po obědě, ano se stmívalo, šel sem domů.

5. **Apr.**, **ve středu**, ráno vystoupil sem na Monte Pincio za chladna; přišed p. Hellich vedl mě na Forum Romanum a přes Capitolium šel sem k vyslanci mezi 9 a 10 hod. P. Ohms sprovodil mě k Dru Dietzovi, jehož ale doma nebylo. Caffé Greco. Procházka v zahradě na Monte Pincio.

Doma psal sem do Prahy. Oběd zase u vyslance; kanovník Ehrenhöfer sprovodil mě večer domů. Od p. vyslance oupis na 274 scudi a 62 bajochi za měnu u Torlonia.

6. **Apr.**, **ve čtvrtek**, ráno psaní Teresii odevzdal sem u vyslanství, šel s pp. Hellichem a Sversem hledati hospodu nadarmo, potom s prvním do Vatikanu, lože Rafaelovy na chodbách, u sv. Petra, v Pantheonu, za deštivého počasí. U oběda v osterii ponejprve s ním a p. Bauerem. Deštník kupovali sme daremně. Na Capitolium, v tamějším Museum (Gladiator), u poprsí slavných Vlachů, pod skalou Tarpejskou, na Campo vaccino, v Colosseum ɔc. Koupil sem Melchioriho: Guide d. Voy. en Ital. V kavírně »delle belle Arti«.

7. **Apr.**, **v pátek**, koupil sem Amiciho Vedute za 5 scudi. V 11 hod. jeli sme, p. vyslanec, p. Ohms a já, ku prefektovi archivu Vatikanského Marinimu, jenž ale velmi neurčité sliby činil a nedostatečné. Potom byl sem s p. Ohmsem ponejprve v bibliotéce Vatikanské; v nepřítomnosti Mezzofantiho ukazoval nám Laureani síně rukopisů. Potom hledání bytu neprospěšné. Večeře u p. vyslance; kanovník Salzbacher do Palestiny chystající.

8. **Apr.**, **v sobotu**, poprve pracoval sem v bibliotéce Vatikanské, rukopis bulgarské kroniky přepisovati počav. Mezzofanti byl nemocen. Počasí velmi deštivé. Popoledni u Mariniho v obtížném vyjednávání. Viděl sem tu ty sybillinské cedulky, mající býti rejstříkem archivu Vatikanského. Však slíbil mi Msgr., že v pondělí mi regesta Honoriova ve svém pokoji ukáže. Večer s Hellichem na víně orvietském.

9. **Apr.**, **v neděli**, počasí deštivé velmi. U vyslance byl sem na radu o Mariniho, co činiti, u komorníka Wolfa, u Hellicha, s ním u sv. Marka na mši, pak ponejprve na Quirinalu, odtud u S. Maria Maggiore, ano vždy pršelo. Popoledni, když přestal dešt, šel sem sám přes Capitol na Forum Romanum; odtud k vyslanci na oběd; malíř Flatt, Tyrolan. P. Brenner zaved mě ponejprv k Dru Hartmannovi, kamž potom přišli Thorwaldsen a Kolb i Natorp ɔc., zůstal sem tam až do 10 hodiny na noc.

10. **Apr.**, **v pondělí**, chladné jasno. Ráno s Wolfem a Hellichem na hledání bytu, jejž sem konečně zjednal Vin ia del Orso, N. 43, na blízku kostela S. Antonio de' Portoghesi, za 5 scudi měsíčně ɔc Potom v bibliotéce Vatikanské rukopis kroniky bulgarské; známost s Drem Felixem Papencordtem. Popoledni po 3 hod. u M. Mariniho nové vyjednávání; ukázal mi regesta Honorii III. a psaní Otakarova, však nedal ještě pracovati; žádal náhradu za taxy, však ne ode mne, ale pojištění od vyslance. Potom hledal sem p. Kolba s Drem Hartmannem darmo. Večer u vyslance s psaním M. Mariniho na radě.

11. **Apr.**, **outerý**. Ráno přenesl sem se do nového bytu k Mart. Landuccimu, zaplativ v hospodě 4 scudi 20 bajoků. Pak v bibliotéce Vatikanské rukopis bulgarský a J. Húsky přeložení kroniky Eneáše Sylvia. Po obědě u p. vyslance a p. Ohmsa pro psaní Marinimu, jenž mi dnes

konečně bránu k srdci toho monsignora i k regestům otevřelo. Prohlédal sem první dvě knihy Honoria III. až do hod. 6^{c}. Večer doma.

12. Apr., středa. Ráno u vyslance se zprávou o včerejším uvolení se Mariniho; potom u tohoto, ponejprve v práci, od hod. 8½ až do oběda, pak po obědě zase. Oznámil mi výrok Capacciniho, že J. Svatost k žádosti hraběte Lützova o mně odepřel sice pustiti mě do archivu, ale že dovoleno Marinimu dáti mi pracovati v domě jeho dle jeho vlastního uznání. Přepsal sem dnes 10 listin celých. Večer doma.

13. Apr., čtvrtek. Msgr. Marini ukázal mi dekret Capacciniho, jenž mne schvaluje a z Vatikanského archivu čerpati mi dovoluje. Zanesl sem první opisy k vyslanci, jenž také odpověď Capacciniho mně do rukou dal. Oběd s Dr. Hartmannem, jenž mě do umělecké výstavy zavezl; nic se mi zvláště nelíbilo; vynikati zdály se mi některé obrazy Marinoniho z Bassana, Paolettiho z Benátek, Zellera Švejcara (spící děvice u studny), Katela Prušáka pokrají, Termera Sasíka Maria Štuartka ɔc. Mezi sochami zvláště Benzoniho z Bergama spící Venus; Kriesmayera Tyroláka Josef prodaný do Egypta. Pracoval sem v archivu ráno i pod večer.

14. Apr., pátek, pracoval sem u Mariniho celý den v regestách Honoria III. Večer u Kolba ve hře s ním, Thorwaldsenem a jinými. Werneburg tam přišel.

15. Apr., sobota, Hellich se mnou u Mariniho; oplesk zlaté bully Otakara I. V bibliotéce Vatikanské Laureani dal mi prohlédnouti všecky katalogy MSS. Po obědě psal sem zprávy nejv. purkrabímu i psaní, též Teresii, jež sem vyslanci večer odevzdal. Darován mi od něho plán města Říma. Psaní od Teresie.

16. Apr., neděle. Ráno pršelo velice; později vyšel sem sám přes Campo vaccino a Colosseum nejprv do chrámu sv. Klementa, potom do Lateranského s Melchiorim v rukou; (v kaple a hrobkách Corsinských socha bolestné Matky Boží Montantiho). Vraceje se byl sem u sv. Kosmy a Damiana. Procházka po Corso o poledni; pak na Monte Pincio, ve Villa Medici aneb Akademii franské (Jouffroy); odtud přes Piazza del Popolo u Mausoleum Augusti, u sv. Karla al Corso, potom doma. Oběd u vyslance.

17. Apr., pondělí, ráno v práci u Mariniho, potom v bibliotéce ponejprv s Mezzofantim; dostal sem tu dalmatskou kroniku, Jana z Jenšteina spisy ɔc. Po obědě ponejprv v Museum Vatikanském s Hellichem, i v Pinakotéce a ve Stanzách Rafaelových. Na noc pozván sem byl k vyslanci na veliký bál v Palazzo di Venezia, kdežto ke 400 osob, a mezi nimi celá haute volée římská, i několik kardinálů bylo. Po půlnoci dal mě vyslanec domů zavézti.

18. Apr., outerý, u Mariniho, jenž mi dnes do Vatikanské bibliotéky jíti překazil. Pod večer s Hellichem v kavárně poznal sem malíře Poláka, Čecha z Loděnice rodilého.

19. Apr., středa, u Mariniho i v bibliotéce jak obyčejně. Večer u Kolba, jenž mi půjčil Bottu ɔc.

20. Apr., čtvrtek, u Mariniho, o poledni u vyslance s kopiemi a u Flatta, popoledni v Museum Vatikanském, potom přes ulici Longara, Ponte di Sisto k palácu Farnese, Cancellaria, do kostela S. Andrea, del Jesu, k Hellichovi a k vyslanci, jehož sem opět nezastihl. Večer doma.

21. Apr., pátek, u Mariniho, potom, když se mi práce nedostávalo, u Thorwaldsena v domě jeho i s ním v dílnách jeho až do poledne. Odtud u Fontana di Trevi. Po obědě u Mariniho zase; poznal sem jednání mezi Otakarem a Rudolfem r. 1273—75. Pak u vyslance, a večer s Hellichem na víně.

22. Apr., sobota, u Mariniho až do 2 hod. s poledne, potom doma psal sem Teresii, pak u vyslance u oběda. Večer četl sem Goldoniho doma.

23. Apr., neděle, ráno s Hellichem chodili sme po starém Římě; S. Georgio in Volabro, Arco di Giuno, Tempio di Vesta, Maria egiziaca, Ponte rotto, Circus Maximus, vedle sv. Řehoře a Colossea nazpět. Potom sám sem byl v kostelích sv. Ignacia (Jesuitů), Pavla in Via lata, Marcella, u Fontana di Trevi ɔc. Po obědě zase s Hellichem v Colloseum, k Monte Celio, [u] lázní Antoninových; dešt nás zapudil domů. Carceres S. Petri. Po páté u vyslance zase na obědu s Hellichem, Cesarem ɔc. Večer u pana Brennera. Vyslancová ležela nemocná.

24. Apr., pondělí, u Mariniho; po obědě u vyslance, psaní z Prahy od Teresie a Šafaříka; popoledni zase v práci u Mariniho. Večer doma.

25. Apr., outerý, ráno u Wolfa za příčinou Bullar. Franc. nadarmo; u Mariniho; u sv. Petra viděl sem processí od sv. Marka jdoucí. O poledni u p. Haberzettla ponejprvé. Po obědě u Mariniho v práci. Večer doma.

26. Apr., středa, u Mariniho, v bibliotéce Vatikánské, po obědě zas u Mariniho. Pod večer v kostelích na Piazza del Popolo a na Monte Pincio procházkou. Den pěkný. Večer doma.

27. Apr., čtvrtek, u Mariniho, oběd v Borgo nuovo s Hellichem, pak u sv. Petra Vatik., brána, Eugen IV. a císař Sigmund od Ant. z Florencie, v kostele oltář sv. Václava ɔc. V Museum Vatikanském a v Pinakotéce. Potom v několika kostelích s Hellichem, v palácu Benátském psaní od Chmelenského a Teresie. Večer doma.

28. Apr., pátek, u Mariniho před i po poledni. Večer u Kolba s Thorwaldsenem, přišedším s medailií od Akademie di S. Luca.

29. Apr., sobota, ráno u vyslance a ve studium Bauerově, pak v práci u Mariniho před i po poledni. Večer s psaním pro Teresii u vyslance, pak u Dr. Hartmanna nadarmo.

30. Apr., neděle, v kostelích, pak s Hellichem u Thorwaldsena, jenž mi rytiny dvě obětoval. Doma psaní z Drážďan mne došlo. O poledni u Haberzettla a v procházce na Corso. Oběd u vyslance. Po obědě v 5 hod.

v Mausoleum Augusti na jezdeckém umění společnosti Guillaumovy. Večer ponejprv u kněžny Dietrichšteinovy; byl tam mladý kníže Poňatovský, přišel později Camuccini a jiní.

1. **Mai, pondělí,** u Mariniho v práci před i po poledni. Před obědem ponejprv u Dra. Papencordta. Večer doma.

2. **Mai, outerý,** u Mariniho v práci před i po poledni. Pod večer, hledav nadarmo p. Platnera, šel sem odtud vedle paláce Barberini ke 4 fontane, Piazza di Termini, Via di Strozzi, ku kostelu S. Maria Maggiore, odtud dolů skrze Via Urbana i Leonina bloudil sem až na Forum Trajani. Večeře v osterii. Abbonomento u knihkupce na měsíc 60 bajoků.

3. **Mai, středa,** u Mariniho dopoledne i popoledni. Večer doma.

4. **Mai, čtvrtek,** Nanebevstoupení, s Hellichem dopoledne v Sistině, kdež papež Řehoř i kardinálové na veliké mši; pak před sv. Petrem na požehnání papežově. Oběd u vyslance s biskupem Jordanským, knížetem Odescalchim ɔc. Večer doma.

5. **Mai, pátek,** u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské, kdež i Dr. Štír z Trnavy. Popoledni u Mariniho. Večer u Kolba s Thorwaldsenem, Folartem a Katelem ve hře.

6. **Mai, sobota,** v práci u Mariniho před polednem i po poledni a v bibliotéce Vatikanské. Psaní Teresii. Večer u vyslance psaní z Brna od gubernatora hraběte Ugarte.

7. **Mai, neděle,** s Hellichem vyšli sme přes Porta S. Sebastiani ven; kostel S. Maria della Pianta, Tempio di Dio Redicolo, Speco della ninfa Egeria, Boschetto sacro, Tempio di Bacco, Circo di Romolo, Cecilia Metella, S. Sebastiano processí, nazpět skrze Porta S. Paolo, S. Alexia na Aventinu ɔc. Oběd u vyslance; hr. Zichy. Večer ve Fiano.

8. **Mai, pondělí,** ráno koupil sem papíru, pak u Mariniho, v bibliotéce Vatikanské, zas u Mariniho. Deštník z Florencie za 44 paoli. Večer u Belle arti oznámení s Köllnerem z Benátek.

9. **Mai, outerý,** u Mariniho, v bibliotéce Vatikanské, kamž Kopitar dnes přišel, po obědě u vyslance, zas u Mariniho. Pod večer s Kopitarem, jenž u mne se ubytoval, procházkou na Capitolium, Forum Romanum a u Colosseum; večer spolu na víně orvietském, kamž přišed Hellich, oznámil mi o psaní Teresie u portiera, pro něž sem ihned šel a o nemoci dítek svých se dověděl.

10. **Mai, středa,** u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské, u oběda s Kopitarem, jenž se byl ubytoval se mnou; po poledni u Mariniho. Večer s Kopitarem a Hellichem ve trattoria di Belle Arti.

11. **Mai, čtvrtek,** u Mariniho v práci. Popoledni s Kopitarem v Museum Vatikanském. Večer, nenašed vyslance doma, u barona Brennera, pak u Haberzettla, potom doma ve psaní Teresii.

12. **Mai, pátek,** v práci jak obyčejně. Večer doma psaní Teresii

13. **Mai, sobota,** dopoledne u Mariniho. Po obědě doma psal sem hraběti Ugartovi do Brna a psaní večer u vyslanectví odevzdal.

14. Mai, neděle svatodušní, dopoledne s Kopitarem v Sistině; oběd s ním u vyslance, odkudž kanovník Ehrenhöfer nás domů sprovodil. Kněžna Dietrichšteinova nemocná.

15. **Mai, pondělí,** v práci u Mariniho. Po obědě psaní od Teresie, jež mě potěšilo, dostal sem z rukou Wolfových. Popoledni zase u Mariniho. Pod večer s Kopitarem procházkou na Monte Pincio za deštivého počasí; krupobití tam nás stihlo.

16. **Mai, outerý,** den celý deštivý a chladný; v práci před i po poledni. Večer doma, nikde sice dnes nebyv.

17. Mai, středa, před polednem u Mariniho. Po obědě, pro unavenost očí, poprvé nešel sem do práce, ale s Kopitarem na Monte Cavallo, 4 fontane, S. Maria Maggiore, S. Maria degli Angeli (zde ponejprv), ve studiích Thorwaldsenových, u antikvara Pedrucciho. Večer s ním na víně.

18. **Mai, čtvrtek,** dopoledne v práci u Mariniho. Po obědě v Caffé degli Scacchi a doma. Potom v Museum Capitolinum s Kopitarem a Hellichem.

19. **Mai, pátek,** v práci u Mariniho. Popoledni u vyslance vypůjčil sem si historii knížete Lichnovského.

20. Mai, sobota, v práci u Mariniho. O poledni psaní od Teresie. Psal sem jí a nejv. purkrabímu do Prahy.

21 **Mai, neděle,** v noci rozstonav se na žaludek, šel sem před polednem k Dru. Hartmannovi o předpis, pak k vyslanci na omluvení. Potom celý den ležel sem v posteli bez jídla. Den deštivý.

22. Mai, pondělí, ráno u Dra. Hartmanna o prášky pěnivé, pak v práci u Mariniho. Obědek skrovničký u Belle Arti. Popoledni s Hellichem, Bauerem a Wolfem na kupování; večer u Kolba o Thorwaldsenova díla.

23. Mai, outerý, ráno v práci u Mariniho. Oběd jako včera. Popoledni na vybírání koupí u Liberottiho a Franza. Pak doma. Časté deště.

24. Mai, středa. dopoledne v práci u Mariniho. Po skrovném obědě procházkou na Monte Pincio. Večer u Dra. Hartmanna o předpis na vídenský lék; byl tam Thorwaldsen a jiní. Počasí deštivé.

25. Mai, **čtvrtek,** den **Božího těla,** ve Vatikanu díval sem se na slavnou processí. Popoledni pracoval sem u vyslance pořádaje své posavadní výpisy z archivu; dostal sem tam psaní od hraběte Šternberka velmi utěšné, pak od rytíře Bohuše a Rittersberka. Večer doma.

26. Mai, **pátek,** svátek sv. Filippa Neri; ráno dohotovil sem práci u vyslance; dopoledne u paní Haberzettlové. Oběd u vyslance; potom se Sversem u kanovníka Ehrenhöfra nemocného, u p. Platnera; večer u Kolba s Thorwaldsenem ve hře; dárek od nich obou podepsaný na památku.

27. **Mai, sobota,** ráno šed k Marinimu, nenašel sem nic ku práci; protož vrátiv se domů, psal sem Teresii. Po obědě pracoval sem u Mariniho, list Marie Štuardy ode dne 30. Nov. oc. Pak u Liberottiho

za otisky 44 paoli. Večer psal sem hraběti Šternberkovi do Vaiů a psaní p. Ohmsovi odevzdal.

28. **Mai, neděle,** u Dra. Papencordta před polednem a v kostelích, též na Forum Romanum, u Cloaca Maxima, T. Vesta ɔc. Po poledni s Papencordtem přes Forum Romanum a Colosseum na Monte Celio u Sv. 4 Coronati, v Lateranu na slavné processí, v S. Croce di Gerusaleme, přes Porta Maggiore za hradbami, skrze Porta S. Lorenzo, podlé Therma Diocletiani a S. Nicolo di Tolentino domů. Večer na víně v Sabině; pohřeb franského vyslance hraběte Latour-Maubourg v S. Luigi de' Francesi.

29. **Mai, pondělí,** dopoledne u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské, kdež autograf Eneáše Silvia. Popoledni u Mariniho. Večer u Hellicha otisky z Parthenon za 1 scudo, u Sabin na víně.

30. **Mai, outerý,** u Mariniho v práci, pak v kostele dell' Anima na mši ke cti jmenin císaře Ferdinanda, v palácu Benátském na otevření výstavy; Marko, Kriesmayr ɔc. Popoledni u Mariniho zase. Večer s Wolfem u Torlonia, kvitancí na 112 zl. (= 50 scudi), a u Sabin na víně.

31. **Mai, středa,** v práci u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské s Hellichem pro snímek bulharského rukopisu. Po obědě zase u Mariniho, pak v Benátském palácu, u Papencordta, s ním u p. Bunsena až do noci.

1. **Jun., čtvrtek,** ráno u braběte Lützova, pak u Mariniho v práci. Oběd u vyslance. Pod večer za branou del Popolo u p. Haberzettla. Večer v opeře Somnambula; Eug. Garcia, Giov. David.

2. **Jun., pátek,** dopoledne u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské. O poledni p. Bunsen u mne. Po obědě u Mariniho zase. Večer u Kolba.

3. **Jun., sobota,** od rána až přes poledne u Mariniho. Po obědě psaní Teresii, Šafaříkovi a Jungmannovi. Večer darmo u Wolfa ɔc.

4. **Jun., neděle,** ráno volal mne Hellich, a jeli sme i s Kopitarem do Frascati, pak s osly do Villa Aldobrandini, ku kapucínům na mši, vedle Villa Rufinella nahoru k Tusculum, kdežto v amfiteatru potkání se s Čevkinem, pak odtud do Grotta ferrata, fresky Domenichinovy; potom přes Marino, Castel Gandolfo u jezera Albanského do Albano, kdež obědváno s vyhlídkou na Středozemní moře; potom pěšky podle hrobek Curiatiů po Via Appia do Genzano, k jezeru di Nemi a nazpět (sostruzioni della Via Appia) do Albano ku processí. Večer domů; ospalost na cestě ɔc.

5. **Jun., pondělí,** ráno u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské. Oběd s Brennerem u Lepre. Popoledni zas u Mariniho. Večer u Wolfa psaní od Teresie; s Hellichem na víně u Sabin.

6. **Jun., outerý,** ráno u Mariniho a pak v bibliotéce Vatikanské. Po poledni zase u Mariniho. Pak u Ruffiniho o struny harfové.

7. **Jun., středa,** celý den ztrávil sem v Trastevere u Mariniho, (u něhož dnes Ohms o mne jednal), v bibliotéce Vatikanské, oběd v Borgo nuovo, zase u Mariniho. Johannis VIII. regesta.

8. **Jun., čtvrtek,** dopoledne v práci u Mariniho. Popoledni v Museum Capitolinum posledníkráte. Kopitarova nemoc. Večer s Hellichem a Wolfem na orvietském, an vyslanec byl v Albaně.

9. **Jun., pátek,** dopoledne v práci u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské. Oběd s Kopitarem ve Fianu. Popoledni Marini ukazoval mi vzácnosti Vatikanského archivu: Liber diurnus pontificum Romanorum z VIII. stol., zlaté bully těžké králů Sicilských na manství své, zlatá bulla Fridricha Barbarossy, císaře Otty IV., Fridricha II., krále Bely IV., krále Armenského od r. 1199; zlaté písmo od Otty I. r. 962; Napoleonův list věřící pro Fesche z r. 1804 atd.

10. **Jun., sobota,** ráno u vyslance, jenž se byl vrátil z Albano; potom u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské, odkudž sem vedl Kopitara k Marinimu na ukázání jemu regest Jana VIII. papeže. U paní Haberzettlové. Oběd u vyslance posledníkráte. Psaní odevzdal sem k Teresii i dostal od ní.

11. **Jun., neděle,** ráno po čtvrté výjezd do Tivoli, ve společnosti byl Flatz, Hellich, Hasslinger, Caesar, Schwemminger, Tunes, Rahl, Mantskov, umělci, a Tellevon, kupec ze Štýrska. Před snídaním byli sme u někdejší Grotta di Nettuno, a pak ohlédali chrám Sibyllin. Potom na somářích jeli sme dolů s druhé strany hor proti vodopádům, vedle villy Quintilia Vara, pak přes Teverone po mostě starém cestou Via Tiburtina nahoru do villy Maecenovy, nyní fabriky železové. Oběd u Sibylly. Potom vyjevše, dlouhé procházky měli sme ve ville Hadriani. Vrátili sme se domů až k 10 hod. večer.

12. **Jun., pondělí,** ráno darmo u vyslance, pak u Mariniho v práci a v bibliotéce Vatikanské; oběd zase u vyslance, jenž mi dnes odevzdal 150 zl. z poslání stavů moravských. Hledal sem příležitosti k odjetí do Florencie nadarmo.

13. **Jun., outerý,** u Mariniho, kamž přišel Hellich dělat facsimile z regest Jana VIII. Po obědě s Haberzettlem kupoval sem všeliké; u Capranesiho za 60, u Diesa za 40 a u perlovnice za 38 paolů. Ve studium Haberzettlově obojím, a večer s ním a paní jeho na večeři za branou del Popolo.

14. **Jun., středa,** den rodin mých, v práci u Mariniho a v bibliotéce Vatikanské, kdežto dnes našel sem autograf opata Zbraslavského. Popoledni u Bunsena, Aug. de Rossi, Cavalettiho, Papencordta. P. Ohms o dispensaci p. Bohuše. Večer u kněžny Dietrichsteinovy, kdežto, mimo hojnou společnost, Tenerari řezbář. Psaní od nejv. purkrabího.

15. **Jun., čtvrtek,** ráno u Mariniho a pak posléze v bibliotéce Vatikanské, kdežto z Petra Zbraslavského přepisoval sem. Potom ukazovány mi vzácnosti: palimpsesty Cicero de republica, Fronto a j., Virgil, Dio Cassius, Terentius oc. Také staré papyry, obrazy a jiné starožitnosti tam ohlédal sem. Loučiv se od Mezzofantiho a Laureaniho, slíbil sem poslati jim

Bohemica pro bibliotéku Vatikanskou. Popoledni v Museum Vatikanském a v Pinakotéce i ve Stanzách Rafaelových posléze. Psaní p. Bohušovi.

16. **Juni, pátek,** ráno dokonav svou práci u Mariniho, rozloučil sem se s ním. Potom s Flatzem byl sem ve studiích Teneraniho výtečných a sám u Thorwaldsena. Po obědě ve společnosti v gallerii Borghese. Pak s Hellichem na Palatinu ve Villa Spada = Mils, v zahradách Farnesiových (Bagni di Livia, kamenů zbírání), a posléze v thermách Titových čili domě Neronově. Večer u Kolba s Thorwaldsenem a jinými.

17. **Jun., sobota,** psal sem Teresii, byl u vyslance, a doma Wolf u mne u jednaní o cestu do Civita Vecchia. O poledni s p. Flatzem a jinými byl sem u Overbeka, i viděl tam skizzu jeho obrazu k historii křesťanské krasoumy. Popoledni s Haberzettlem kupoval sem jettatury pro nejv. purkrabího za 2 ♯ a $2^1/_2$ skudů, též dvě mosaiky za 1 skudo. Večer doma.

18. **Jun., neděle,** ráno s Hellichem jeli sme nadarmo do Villa Borghese, potom byl sem u p. Brennera, dal zanésti otisky z Parthenonu od Hellicha ke mně a o poledni opět nadarmo u Camucciniho, an byl na venkovu. Oběd u vyslance s Kopitarem a baronem Lichtenberkem z Mohuče. Večer doma a s Kopitarem i Drem. Braunem na víně orvietském.

19. **Jun., pondělí,** poslední den v Římě. Ráno psal sem Watzdorfovi do Drážďan, prelátovi Nappovi do Brna, p. Krtičkovi do Lince; zanesl sem paklík písem k vyslanci, aby do Lince poslány byly. Loučil sem se u Papencordta, Platnera (darmo), Dra. Hartmanna (též darmo), pak u vyslance, u p. Ohmsa, hraběte Zichyho, Flatza ɔc. u Haberzettla. Koupen Vasi za $4^1/_2$ skudů. Po obědě pakováno doma, pomocí Wolfa i Hellicha, jenž mi několik kousků starožitných kamenů přinesl. Za byt, prádlo a světlo platil sem 8 skudů, za službu $1\,^1/_2$ skuda. Večer byli sme poslednikrát na orvietském u Palombelly, Kopitar, Hellich, Wolf a já; přišli tam Flatz, Haberzettl, baron Lichtenberg a Dr. Braun, a hlučně hovořeno, až Silvestre před 10 hod. pro nás přišel, po čemž sme domů pospíchali, a davše věci své ku poště na Piazza Nicosia zanésti, tam pakováním a čekáním na vůz až do půl noci sme se zdrželi. Zůstali s námi až do odjezdu Hellich, Flatz a Wolf.

Na den 20. Juni, outerý, vyjeli sme tedy čtyři osoby zvláštní poštou do Civita Vecchia. O půlnoci byli sme při jasném měsíci na Ponte S. Angelo a u sv. Petra ve Vatikanu. Jevše celou noc, stihli sme ráno v 5 hod. na poště; potom nejvíce pobřežím Středozemního moře dojeli sme Civita Vecch. po 9. hod. ráno, a ve špatné, ač tu nejlepší hospodě, Grande Europe, se ubytovali. U konsula Palomby nadarmo; však on sám přišel, an sme obědvali, a pozval mne k sobě, abych se u něho aspoň vyspal, což sem i učinil, an mezitím pan Silvestre zjednal naši příležitost na parníku Francesco I. V průvodu p. Palomby šli sme teprv před 6. hodinou na loď.

Kopitarův plášť; Palomba vrátiv se, oznamoval mě s lidmi na parníku, (lady Adams, z Corfu rodilá, kněžna Volchovská ɔc.); kapitánovi poroučel mne jako samého sebe. Vyjeli sme z přístavu o 7. hod. Já chodil sem i tam se dívaje, až se setmělo, kdežto sem se uložil na svém místě na posteli.

21. Jun. ráno za svítání vstal sem, psal nahoře několik slov Teresii, díval se na Elbu a jiné ostrovy, později též na Korsiku podál ležící ɔc. Přístavu u Livorna dojeli sme v $10^1/_2$ hod., ale čekati museli s vypakováním se u sanity, a pak na ulicích pro mrzutost s facchiny, takže teprv k 1. hod. dostali sme se do hospody dobré »u Orla černého«, a tam s chutí obědvali. Jednána příležitost přes Pisu do Florencie. Já byl u jenerálního konsula našeho rytíře Tausche s psaním od Palomby přijat velmi vlídně.

21. Jun. v 5 hodin po poledni vyjeli sme z Livorna vetturinem, a dobře vzdělanou rovinou za $1^1/_2$ hod. dostali se do Pisy, kdež ihned do katedrálního kostela šli sme, jej obdivujíce, do Campo santo, u baptiserium, jenž před námi zavřeno, pak na šikmou mramorovou věž až nahoru, odkudž spanilá vyhlídka na hory Karrarské, na lázně Pisanské, na město i krajinu vůbec. Potom, pobyvše málo v kavírně a hospodě (víno aleatico), vyjeli sme v noci do Florencie, dvakráte na cestě koně měníce.

22. Jun., čtvrtek, ráno v 7 hodin vjeli sme do Florencie, kdežto mé »lascia passare« posléze mi sloužilo. Ubytovali sme se v »Hotel d' York«. Východ vedle katedrálního kostela, do palácu starého, na gallerii medicejskou, dívání se tam až přes poledne. Potom já psal sem domů Teresii a psaní s Kopitarem na poštu nesl. Oběd à la table d' hôte ve 4 hod. Potom vyjeli sme procházkou k palácu Pitti, chodili v zahradě Boboli, pak jeli do sadů Cascina, florentinského Prateru, kdežto množství kočárů ɔc. Večer na chvíli v kavírně.

23. Jun, pátek, dopol. u vyslanství cís. rak. ve Via de Pucci u pana Pilata, jenž nás k vyslanci hraběti Revickému vedl. Nadarmo hledali sme vchodu do biblioték a gallerií pro vigilii sv. Jana. Před obědem lázeň v Terme antiche. Oběd v restaurantu Le Globe; víno Monte Pulciano, a spaní na to. Večer dívání na illuminaci v městě, zvláště u Arno ɔc.

24. Jun., sobota, den sv. Jana, psaní tchánovi Dru. Měchurovi do Prahy, a chůze po kostelích s Kopitarem, i u S. Croce ɔc. Opět u vyslanství, oznámení se s hrabětem Hartigem mladým ɔc. Popoledni s Kopitarem v S. Maria Novella, potom procházka ve Prato, dívání se na corso ɔc. Večer s Pilatem v opeře Pergola, kdežto dány Italiana in Algeri a ballet Renegát Portugalský u přítomnosti dvoru. Vracejíce se domů zmokli sme.

25. Jun., neděle, pozdě vstav, byl sem s Kopitarem u vyslanství, u Annunziaty ɔc. Oběd u Stelly. Popoledni šli sme za bránu římskou a do zahrad Boboli, odkudž pohled pěkný na město. Večer dívali sme se na corso, při nichž i dvůr vévodův i celé obyvatelstvo florentinské bylo.

26. Jun., pondělí, s Kopitarem zjednavše si cicerona, ohlédali sme Akademii di belle Arti, kabinet egyptský, biblioteky Marucelliana, Riccar-

diana i Laurentiana, pak šli sme do palácu Pitti a kochali se v tamější gallerii 480 obrazů; odtud vrátivše se, ohlédali sme fabriku na mosaiky, jedinou v Europě, a konečně až do tří hodin zůstali sme v gallerii obecné, u Nioby, v Tribuně ↄc. Potom měniv peníze, zakusil sem poctivosti švejcarské. Oběd à la table d' hôte doma, po čemž chodili sme posléze s Francouzy našimi po městě. Večer procházkou u Porta S. Gallo.

27. **Jun., outerý,** byli sme v bibliotéce Magliabecchiana, jejížto rukopisové nemají českého nic než některé relací o sněmích, o bitvě bělohorské, instrukci Fridrichovi králi psanou ↄc. Potom zase v gallerii prohlédali sme všecky kabinety pořád. U vyslanství loučili sme se od pp. Schnitzera, Pilata, hraběte Hartiga. Potom doma pakování bylo a stěhování; oběd před jinými à table d' hôte. Vyjeli sme po 5. hod. z Florencie, a v Cafaggiole na víně se pozastavili.

28. **Jun., středa,** po půlnoci jeli sme přes Apenniny a ještě za tmy oheň u Pietramala uviděli. Do Bononie stihli sme v 7½ hod. ráno. Ubytoval sem se na chvíli s Kopitarem posledníkráte, a umyv se i posnídav, rozloučil sem se s ním. Do města pro krátkost času podívati sem se nemohl. Vyjel sem z Bononie sám s kurýrem Bianchim v 10 hodin. Do Modeny krásnou rovinou dojeli sme po 1 hod. s poledne, města hezkého, čistého, ale neživého. Obědval sem v hospodě i špatně i draze. Potom dále jeli sme jako samými štěpnicemi přes Carpi a Novi, až sme k 6. hod. stihli ke hranicem říše Rakouské, a v Moglia di Gonzaga u pomezního dozorství se stavili. Odtud krajinou bažinatou přes Benedetto dojeli sme Padu, a tu v 8 hod. přeplavili se. V průvodu gensdarma odtud dostali sme se do Mantuy před 10. hod., tak že mi málo pevnosti té viděti bylo. Na poště direktor Furnaroli, jemuž sem paklík jeden přes Veronu do Lince odevzdal. V hospodě večeře špatná.

29. **Jun, čtvrtek,** den sv. Petra a Pavla, ráno ve 2 hodiny vyjeli sme z Mantuy v průvodu žandarmů, a do do Cremony dostali se v 9 hod., kdežto sem při snídaní dověděl se z novin o smrti krále englického, a chodil po kostelích v městě. Oběd potom nejšpatnější měl sem v Casalpusterlengo. V 7 hodin večer dojeli sme Milána a ubytovali se v Contrada larga, v hospodě »Regina d' Inghilterra«. Připraviv se, šel sem hledat pana Černíka, jenž ale doma nebyl.

30. **Jun., pátek,** v Miláně, ráno byl sem nejprve v dómě na mši, pak na snídaní v Caffé del Commercio, potom u p. Černíka, a s ním v jeho bureau u dvorského rady Menza ↄc., pak ve výstavě v palácu Brera, v Ambrosianské bibliotéce, rukopis de Guillelma Bohema od r. 1300 ↄc. Oběd v trattorii del' Ancora, pak v gallerii de' Christofori. Potom zas u Černíka, a s ním v amfiteatru, na bráně Arco della Pace ↄc. Večer u dvorského raddy Torresaniho oznámení se s p. Martincem, zetěm jeho, Čechem od Náchoda, jenž do Zadru za policejního direktora strojil. Posléze ještě v Casino jednání příležitosti zítra do Como.

1. Jul., sobota. Ráno ve 3 hodiny vyjeli sme na poště ve dostavníku do Coma, kamž po 7. sme se dostali, p. Černík a já, a na barona Puteaniho, vicedelegata, čekali, jenž teprv chvílku před odjezdem parníka přišel. V 8¼ hod. vyjeli sme parníkem po jezeru a k 11. hod. vystoupili na bárku de Bellaggio; tam na villu Serbelloni dívali sme se, na všecka tři ramena toho jezera, k Švejcarům, jichžto hory ledem pokryté proti nám v zadu strměly, k Lecco i ku Como. Horko bylo nesmírné na vrchu villy této, jenž nyní znova se staví. Shled se skály dolů kolmý na jezero asi 50 sáhů zhloubí. V poledne přeplavivše se na druhou stranu, ohlédali sme znamenitou villu Sommariva, kdežto v síni Thorwaldsenovo výtečné dílo, triumf Alexandra Velikého, v originálu, též Mars a Venus od Acquistiho, a ve vedlejších pokojích od Canovy Amor a Psyche a jiné statuy, od Bienaimé Amor a holoubátka, původní modelly k Milánskému Arco della Pace ↄc. Také obrazů malovaných novofrancouzské školy množství viděti jest ve ville této spanilé, nejkrásnější vegetací zajímající, a přece od pána svého v Paříži opuštěné. Obědvali sme potom v blízké tu hospodě Cadenabbia dobře. Ve 3 hodiny s poledne vrátil se parník a my naň v bárce přeplaveni byli. Nové tu osvětlení horstva jezero obkličujícího a vší scenerie malebné. Po chvíli zkalilo se nebe více a více, vítr vál proti nám vždy tužší, příval prudký svalil se na loď naši, která vší svou mocí sotva se na místě udržela, někdy chvíli couvala, zase pomalu pokročila, až pak se vítr obrátiv, s boku proti ní bouřil, při blýskání, hromobití a přívalu, kdež ona tím rychleji do přístavu Comského vletěla. An se stmívalo, vyjeli sme z Como poštovským dostavníkem opět a v ustavičné bouři teprv o půlnoci dostali sme se do Milána domů.

2. Jul., neděle. Pozdě vstav, byl sem na snídaní a novinách v gallerii de' Christofori. P. Černík oznámil mne s hrabětem Pachtou, a dal mi svůj memoire. Obědvali sme spolu, p. Černík, baron Puteani z Como přišlý a já. Večer byl sem v divadle Canobbiana, kdežto společnost Bergamaschiho hrála.

3. Jul., pondělí. Kašle s Apenninů přineseného mi přibývalo i zapálení hrdla. Zjednal sem si příležitost do Benátek až na příští čtvrtek. V bibliotéce Ambrosianské pracoval sem mnoho až do 3 hodin. La Scala. Potom u Černíka s Marsanem a Puteanim. Oběd skrovný u Ancory. Potom zůstal sem doma, kdežto mě navštívili večer pp. Martinec, Puteani a Černík.

4. Jul., outerý. Psaní Teresii odevzdal sem na poštu. Byl sem u Marsana i poznal manželku jeho, mark. Sandecari; s ním v apatéce homeopatické, pak v bibliotéce Ambrosianské, jejížto poklady na palimpsesty, rukopisy, obrazy i karton Rafaelův sem dnes poznal, a oznámil se s Ritschlem, professorem z Vratislavi, v bibliotéce pracujícím, s nímž sem i obědval i po obědě na procházku vyšel. Užíval sem toho dne ponejprv prášky homeopatické (akonit) proti katarrhu, s malým však prospěchem. Večer byl sem doma.

5. Jul., středa. Obíral sem se nejvíce s memoirem p. Černíkovým, a potom šel kupovat po městě. P. Ritschl u mne. Na obědě byl sem

s hrabětem Pachtou, Marsanem a Černíkem u Annunciaty, kdežto nás hrabě častoval. Potom Marsano pomáhal mi kupovati v bazaru Christofori. Večer na chvíli byl sem v divadle Canobbiana.

6. Jul., čtvrtek. Ráno čekání na p. Černíka, jenž byl šel sprovázet p. Martince do Zadru se ubírajího. Dokonal sem práci svou v bibliotéce Ambrosianské. P. Kolb opatřil mi pasy. Byl sem ve Breře v Pinakotéce, kdežto Mariina svatba od Rafaela i Hagar zapuzená od Guercino da Cento velice mne jímaly; viděl sem i bibliotéku. O poledni vystoupil sem na kostel katedrální a požíval odtud pohledu dalekého do kraje na vše strany. Oběd u Rebeschino. Ve 4 hodiny šel sem k Černíkovi, jenž mě ještě do atelieru řezbáře Marchesiho zavedl, od něhož sem i otisk Venuše jeho na památku dostal. V 5 hodin rozloučiv se s Černíkem, stoupil sem na vůz (Veloce lettere) a vyjel východní branou z Milána. K večeru byli sme v Cassano, kdežto sem chodil po mostě a s druhé strany na vysoký břeh, na němž to město leží, se díval. Povídky konduktorovy o zákeřnících, jenž včera i před dvěma týdny v tom okolí rychlíky přepadli i obloupili; vůdce jich má býti »un prete«.

7. Jul., pátek. Po 2. hodině s půlnoci byli sme v Brescii a tu dlouhou chvíli na poště stáli. Snídavše v Desenzano, viděli sme jezero Gardské i hory za ním rozložené dlouho před sebou; pevnost Peschiera. Do Verony dostali sme se k 10 hodině. Já poděkovav se u poštovního inspektora Sagra, šel sem se dívat na hrobky Scaligerů, na starý amfiteater římský, a pak hledal sem nadarmo generála Pauše kommandujícího, an byl kamsi odjel na venkov. Po obědě, o poledni, vyjeli sme z Verony dále; město to málo se mi líbilo. Krajinou vždy stejně lombardskou dojeli sme v dešti dosti prudkém v $4^1/_2$ hodiny Vicenzy, jehožto množství paláců ku podivení mi bylo; poloha mezi výstřelky Alp a horami Euganeiskými jest příjemná. Do Padovy stihli sme po 8 hodině večer; já podruhé bavil se v Caffé Pedrocchi, an vůz náš na poště stál. Padova více než které jiné město má zastaralou chudou středověkou architekturou, ulice ouzké a křivé, podloubí všudy špatná ↄc.

8. Jul. po 1 hodině s půlnoci, v sobotu, byli sme v Mestre, kdežto naše věci s vozu na bárku přepraveny, a my ve $2^1/_2$ hodiny u policejní linie benátské se octli. Potom ke 4 hodině ráno za svítání vjeli sme bárkou do kanálů benátských; já přes náměstí sv. Marka veden sem do hospody »La gran Bretagna«. Tu si odpočinuv a ustrojiv se, šel sem nejprve do chrámu sv. Marka, divné architektury, a pak do paláce knížecího a k molu, kdežto vyhlídka na Maria della Salute ↄc. Nepokojilo mě, že na poště žádné pro mne psaní nebylo. Potom byl sem u gubernatora hraběte Spaura, jemuž nejvyšší purkrabí již byl o mně psal; on však dotazoval se ještě ve Vídni, má-li mne do archivu benátského pustiti. Od něho již dd. 30. Jun. oznámen sem byl představenému bibliotéky Svatomarkovské Bettiovi, jenž mě převlídně přijav, katalogy rukopisů mi přehlédnouti dal. Vyhledán na mou žádost rukopis Tempelfeldův, ač jen pod jménem Pia II. historia Boemiae zaznamenaný, s nímž sem se až do 3 hodin s poledne obíral. Pod večer

chodil sem sám po městě, na mostě Rialto i v okolí, potom na Riva degli Schiavoni (improvisator) a dále až na konci veřejných (Napoleonových) sadů. Večer přijel do téže hospody p. Martinec s rodinou svou.

9. Jul., v neděli, chodil sem po městě, po kostelích, a větší díl dne potom s p. Martincem ztrávil, obědvav u něho, a potom na bárce s ním po velikém kanálu jev, kdežto množství paláců benátských nám ukazováno. On s paní svou šel na visitu, já pak dal se opět do chůze městem a navštívil tu kostely SS. Apostoli, S. Luca i jiné. Večer ztrávil sem v novinách v kavárně. Dověděl sem se dnes, že hospoda, v níž bydlím, byl někdy otcovský dům pověstné Bianky Capelly.

10. Jul., pondělí, pracoval sem v bibliotéce od 9 až $3^1/_2$ hodiny. Po obědě byl sem na poště nadarmo, a potom chodil opět po městě, po kostelích, v sadech, u arsenalu ɔc. Večer na náměstí sv. Marka. Parník ve přístavu.

11. Jul., outerý, opět pracoval sem v bibliotéce jako včera; zatím o poledni dal mě p. Martinec vyvolati k ohlédání s ním a paní jeho paláce vévodského, jehožto síně s obrazy všemi nám ukazovány jsou. Po 3 hodině byl sem u gubernatora hraběte Spaura s dotázkou, mohu-li již do archivu choditi; potom opět nadarmo na poště, odkudž vraceje se, zabloudil sem po ulicích ouzkých a křivých, ano pro siestu málo lidu po nich chodilo. Obědval sem doma jak obyčejně. Večer na novinách, a chůze po městě.

12. Jul., středa. Opět na poště nadarmo; mluvil sem s Hablem o způsobu odjezdu svého bez konce. Potom šel sem do archivu benátského u kostela de' Frari chovaného, kdežto marchese Solari mne provodil; mimo naději málo pro Čechy tam nalézti bylo, tak že sem za hodinu s tím se vším hotov byl. Odtud šel sem ku bratřím Dubois s psaním Lämmlovým. Gubernatora hledal sem nadarmo. Okolo 2 hodiny byl sem na campanile sv. Marka a dalekohledem celé okolí ohlédaje, Alpy, Padovu, moře, Chioggiu viděl sem, parník u Malamocco vcházející a u Povilje stavený. Oběd doma jak obyčejně. Večer vyjel sem na gondole s p. Martincem a kupoval rozličné památky. Potom byl sem ve společnosti u p. Martince s rodinou appellačního presidenta Orefici a raddy Zajottiho až do 10. hodiny.

13. Jul., čtvrtek, ráno byl sem s p. Martincem a paní jeho ɔc. v arsenálu benátském, kdežto nám ukazovány nejprv zbrojnice, potom síně veliké, kde se lodi staví a všecky jednotlivé k tomu práce konají a částky připravují; viděli sme také vzory všelikých nových i starých lodí, též Bucentaura pověstného ɔc. Vrátiv se odtud, o 11 hodině šel sem zas do bibliotéky a tam práci svou až do 3 hodiny cele dokonal. Večer poznal sem u p. Martince benátského presidialního sekretáře Costa-Rossetti a jiné pány.

14. Jul., pátek, ráno na poště dostal sem psaní od Teresie, u bankiera Dubois na p. Lämmlův věřící list vybral sem 100 zl., pak byl sem v kostele Giovanni e Paolo, vyhledal sem rodinu p. Karnera, Reichensteina ɔc. Potom zjednav si bárku, byl sem v Akademii di Belle Arti, jejížto poklady na obrazy (zvláště Tiziana) sem viděl; a v kostelích Maria della Salute,

Redentore, sv. Giorgio. V nepřítomnosti gubernatora hraběte Spaura loučil sem se u sekretáře jeho Costa-Rosettiho. Večer rozloučil sem se s rodinou Martincovou a vezl se na parník Francesco Carlo, ano pršelo; za převoz platí se na 1. místě 9 zl. 20 kr., na 2ém 6 zl. 20 kr. Plavba pro dešt a vítr i pro společnost na tak malé lodi (50 koní síla) nebyla velmi příjemná.

15. **Jul., sobota,** ráno v 6 hodin přistali sme v přístavu Terstském, ano rychlík vídeňský právě odjížděl. Ubytoval sem se u »Orla černého« a na poště příležitost do Štýrského Hradce na pozejtří sobě zjednal. Psal sem Teresii a odeslal list dnešní poštou. Dra Frušitě darmo hledav, an byl s rodinou zajel do lázní Gasteinských, byl sem potom u Vladisavlevitě. Večer na molo ohlédal sem parník »Conte Kolovrat« výtečný.

16. **Jul., neděle,** v noci roznemohl sem se na žaludek dávením i průjmem. Ráno šed k Vladisavleviťovi, veden sem od něho k substitutovi Frušiťovu, Dru Moulonovi, rozenému Francouzu, jehož sme v kostele našli, a jenž mi hned v apatéce pověstného botanika Biasolettiho prášky žádané předepsal, dokládaje, že neduh takovýto tu dobu epidemický jest v Terstu, avšak jen 3—4 dni že trvá. Kázal mi držeti se v posteli, což sem i učinil, leč že sem popolední vyšel k rytíři Hubertovi podívat se na obrazy jeho. Večer navštívil mě Dr. Moulon i p. Vladisavleviť, an sem ležel zase.

17. **Jul., pondělí,** navštívil sem Vladisavlevitě, byl s ním v kostele srbském, jejž sem celý viděl, pak u Dra Moulona loučil sem se a byl i v apatéce. V doganě prohledány věci mé přísně, a já s Vasim svým na kraj města k censsorovi Perettimu běhati musil. Chmelenskému psaní poslal sem. O 2. hodině s poledne vyjel sem z Terstu ve společnosti světoběhlého cestovníka kupce s Brasilie, platil clo na Občině, a dívav se zvláště na hory Prevladské, večeřel sem maličko v Adlersberku. Večer byl větrný a chladný.

18. **Jul., outerý,** ráno v 5 hodin za mlhy a potom i deště stihli sme do Lublaně a tu snídali; viděl sem několik ulic na předměstí města tohoto. Obědvali sme v městě Cilejі, nad nímž ruiny hradu Cilského spatřil sem. Širokou dolinou večer dojeli sme Marburka nade Drávou, a tu večeřeli.

19. **Jul., středa,** ráno po 4. hodině dojeli sme Štýrského Hradce, tam snídali a dali se hned k další cestě do Vídně zapsati, kterouž ihned nastoupivše, dojeli sme Bruku nad Murou k obědu a večer přepravili se přes horu Semerník, po čemž večeřeno v městečku Schottwien pod skalami ležícího. V další jízdě dostali sme se právě před půlnocí do Nového Města za Vídní a den 20. **Jul.** ráno před 5. hodinou byl sem já u linie vídenské od celníků přísně visitován.

20. **Jul., čtvrtek,** byl sem celý den ve Vídni; darmo hledav byty tu i tam v hospodách, potom pohříchu ubytoval sem se u »arciknížete Karla« a tu chvíli pospal, pak u Dessaura byl, u Doležálka, u knihkupce Braumüllera oznámil se s p. Fesslem, s Dessaurem u oběda i u Artaria, pak on u mne. Přišel bratr můj Ondřej ke mně k večeru, a když já od Dole-

žálka se vrátil, konečně až do noci pobyl u mne pakovati mi pomáhaje. Oučet hospodského žádal ode mne za logis 5 zl. stř. a za svíčky dvě 40 kr. stř.

21. **Jul.**, **pátek**. Ráno v 5 hodin vyšed z drahé hospody na poštu, snídal sem u »města Londýna«, kdež bratr Ondřej ke mně přišel a pak na poště sme očekávali příjezdu Kopitarova z Terstu s p. Fesslem, ale nadarmo. Vyjevše v hodinu podle Schönbrunnu přes Hütteldorf atd. byli sme na obědě ve sv. Hippolytu. Popoledni díval sem se na klášter Medlický na skále u Dunaje, viděl z daleka zámek Persenbeug ɔc. Večeřeli sme v Amstetten, pak v deštivé noci jedouce dále.

22. **Jul.**, **v sobotu**, ráno v 6 hodin octli sme se v Linci, ano neustále pršelo celý den od rána až do noci opět. Ubytovav se u »Děla zlatého« a oblekv se, šel sem již v 7 hodin k dvorskému raddovi Krtičkovi z Jadnu, tenkráte nemocnému, u něhož věci mé z Říma kurýrem i z Mantuy poštou poslane ležely neporušené; porto za ně platil sem 11 zl. 14 kr. stř. P. Krtička přivítav mě srdečně, celý den mě u sebe bavil; rukopis kláštera Wilherinského četl sem u něho, an v sobě jen pouhé formule kancelářské z r. 1338. ɔc obsahuje. Popoledni prof. Gaisperger vedl mě do Lineckého národního Musenm. Večeře opět u p. Krtičky.

23. **Jul.**, **v neděli**, ráno vyjel sem na kočáru probošta Lineckého do Riedeku, podívat se na tamější archiv hrabat ze Starhenberka. V Galneukirchen ouředník, nevěděv o mém příchodu, s tíží mi to prohlédnutí dovolil. Poobědvav špatně v městečku tom, vrátil sem se do Lince a zjednal tam místo na dostavníku po železnici pro zejtřek. U p. Krtičky psaní od Teresie, oznamující příchod její dnes do Lince, na nějž sme večer nadarmo čekali. Po večeři loučil sem se u rodiny p. Krtičky a v hospodě pakoval věci své.

24. **Jul.**, **v pondělí**, ráno v $3\frac{1}{2}$ hodíny zbuzen byv, po spořádání všeho vyjel sem dostavníkem po železnici z Lince do Budějovic. Oběd v Kerschbaumě; p. Wehser. Popoledni jedouce v přívalu velikém, zmokli sme i věci naše velmi. K 8. hodině večer dostali sme se do Budějovic, kdežto pp. Körnerové, potkavše mne na ulici, hned mě k sobě do semináře zavedli a večeří častovali. Nocoval sem v hospodě »u Slunce« a včasně ráno potom

25. **Jul.**, **v outerý**, ve 3 hodiny příležitostí Achacovou do Vídně jedoucí zavezen sem byl do Třeboně, kdežto v 7 hodin ráno u švagra Heyrovského manželku svou a dítky překvapil sem. Bohu díky! —

1837.

Mart. 20. večer nastoupil sem cestu do Říma, ɔc.

Jul. 8.—14. v Benátkách (s rodinou Martincovou, ɔc).

Jul. 15.—17. v Terstu; výjezd odtud 17. o 2. hodině s poledne; do Vídně stihl sem 20. Jul. ráno. Jul. 21. z Vídně do Lince (u Krtičky). 24. Jul. z Lince do Budějovic, 5. do Třeboně.

Aug. 5. z Klatov do Prahy.

Aug. 10. z Prahy večer do Brna.

Sept. 10. z Prahy do Drážďan.

Sept. 17. (v 11 hodin dopoledne) z Drážďan do Prahy.

Oct. Teresie onemocněvši, nepovstala letos více s postele až do roku 1838 měsíce Apr.

1838.

Jan 19. Teresie pořád těžce nemocna.

2. Apr. na sněmu českém přiřčen mi titul stavovského historiografa. Pracoval sem v dějinách na dílu 1197 do 1306 (německy).

Oct. 3. (ráno) výjezd z Prahy s rodinou — do Říma, oc. přes Mnichov a Tyroly, Veronu, Milán, Janov, Livorno, Pisu, Sienu.

Nov. 9. vjezd do Říma s rodinou.

Druhá cesta do Italie.

3. Oct., ve středu, ráno při východu slunce vyjeli sme z Prahy, děti plné radosti, že již jedeme do Italie, Teresie uplakaná od loučení s otcem, já starostliv o její špatné zdraví a počasí nevelmi příznivé, ano studené. V městě ukazoval teploměr 1^0; venku byl mráz, předchůdce zimy, jenž nás ze vlasti do dalekých krajin plašila. Nebe však bylo jasné; o poledni v Žebráce teploměr 12^0; večer v Rokycanech oheň v městě ztrávil čtvero stavení.

4. Oct., čtvrtek, v Rokycanech ráno tepl. 3^0 a při tom pošmourno. Psal sem hraběti Šternberkovi do Březiny o listinách k historii Příbramské. Vyjevše z Rokycan ve chladném větru, obědvali sme v Plzni a do noci stihli do Votína.

5. Oct., pátek, zůstali sme ve Votíně s rodinou švagra Leopolda Měchury. Před polednem jel sem s ním do Klatov zjednat příležitost do Řezna, v čemž nám Kobler pomocen byl.

6. Oct., v sobotu, ráno vyjeli sme z Votína o $6\frac{1}{2}$ hodině, do Klatov sprovodil nás Leopold. Rozloučivše se tam, dojeli sme při chladném větru přes Novou Kdyni (mezi sv. Annou a sv. Václavem) Nového Trhu (Neumarkt) na poledne, kdežto hraniční ouřadníci pas nám podepsali. Po obědě překročivše Čerkov, v Ješkově (Eschelkamm) ležícím na dosti vysokém kopci zastavili sme se ve ouřadu bavorského hraničného, kdežto sem mejto až po Řezno složil. Další městečko Brod (Furt) jest chatrné. Za ním když

sme pod večer v tuhém větru a voze zavřeném jeli, Teresie omdlévala; měl sem mnoho starostí s ní, až sme v noci dostali se do Kouby.

7. Oct. **ráno, v neděli**, v Koubě nejprv šel sem k apatykáři skrze město starožitné, nám od r. 1440. památné, ale neúhledné. Vyjevše odtud ráno, snídali sme ve Stallwangu, kdež mi o příjezdu hraběte Dietrichsteina z Prahy mluveno. Počasí na štěstí polepšilo se; nebe nazvíce jasné, bezvětří, čerstvý vzduch, dobře působily v nervách Teresiiných; mimo to i kraj čím dále tím příjemnější. O poledni přes Dunaj do Štrubiny sme se dostali; tam zajisté, a ne do Řezna, kázal sem jeti, protože klatovský můj kočí cesty ani jedné ani druhé neznal, a silnice z Kouby do Řezna nejde. Ve Štrubině ubytovali sme se v hospodě chatrné »u husy«, v domě starožitném, r. 1566 prý ustaveném. Štrubina zachovala mnoho stavení slohu starožitného v městě, více nežli které jiné město mně známé. Byl tu právě trh výroční, a my koupili také něco u Čecha Domažličana. Podvečer šel sem se synem svým břehem Dunajským dolů asi $^1/_4$ hodiny pod Štrubinu k Sv. Petru, kdežto hřbitov městský a kaple zvláštní s náhrobkem Anežky Bernaurovy, díla prostého, ale dobrého. Krásná vyhlídka k horám českým.

8. Oct., **pondělí**, teprv po 7. hodině vyjeli sme ze Štrubiny v počasí nevlídném, větrném a chladném; obědovavše ve vsi Au špatně, na noc dojeli sme Landshutu na Jizeře, města čistého, se hradem nad ním (Trausnitz) a v něm s kostely znamenitými. Nocleh byl první dobrý na cestě naší.

9. Oct., **outerý**, ráno z Landshutu vyjevše, snídali sme v Mosburku, a obědvali ve Freisinku. Počasí opět málo příznivé bylo, až po poledni se trochu oteplilo. Večer po 6. hodině vjeli sme do Mnichova a nadarmo hledavše bytu u »černého orla« i »zlatého kříže« ve Kaufingergasse, octli sme se posléze ve špatném pokoji »u zlatého kohouta« ve Theatinergasse.

10. Oct., **středa**. Teresie vstala s velikým pícháním okolo srdce a velice mne tím nepokojila; potom ve dne se trochu polepšilo s ní. Vedl sem ji ponejprv pod arkady u zámku, pak do Pinakotheky, kdežto sem p. Daneše potkal, a k obědu do bazaru. Po obědě šel jsem k p. Thom. Banfieldovi, jenž i s rodinou svou srdečně se měl k nám. Tchyně jeho vedla nás do královských pokojů nadarmo, potom do bytu Banfieldova (Ludwigsstrasse Nr. 25), kdež rodinu nechav, hledal sem barona Freiberka, státního raddu, a p. Schellinga nadarmo, byvše oba přes pole, a ve skladu Cottově s Banfieldem se sešed, poznal jsem Kaulbacha do Říma jedoucího i paní jeho. Odtud k Banfieldovi pro rodinu šel sem večer. Později pobyl sem s hrabětem Dietrichsteinem »u černého orla« i slyšel celou nemoc manželky jeho.

11. Oct., **čtvrtek**. V průvodu Banfieldově viděli sme nové královské palácc, jejich uměleckou krásu, velikost i malichernost; potom i ve chrámě sv. Ludvíka byli sme a po obědě ve Glyptothece. Zjednal sem příležitost do Insbruku a byl posléze v Cottově i Franzově knihkupectví. Večer byl Banfield i s paní svou u nás na loučení. Počasí bylo dnes jasné, Teresie téměř zdráva; psali sme tchánovi do Prahy.

12. Oct., pátek. Vyjevše za jasna ze Mnichova, v Sendlinku na kostele viděli sme obraz bitvy Sendlinské, snídali v Ebenhausen, obědvali ve Königsdorfu. Popolední počalo se mračiti u hor, za Benediktoburou u jezera Kochle; ve tmění jeli sme přes strmou horu Kochelskou, potom po břehu jezera Walchen, u něhož ve vsi Wallersee nocovali sme.

13. Oct., sobota. Ráno ve Wallersee dešť a sníh padal. Vyjevše na stráni, uvízli sme pro strmost její, až nám pomoc přišla; vozka hrubý. Posnídavše v Mittenwaldě, překročili sme hranice tyrolské u Šarnic, a v ustavičném sněžení vstoupavše nahoru, popoledni dojeli sme Seefeldu vysoce ležícího, i obědvali tam. Pak dolů až do Zirlu zpříkra sme sjížděli, dvé kol u vozu zahativše, a večer k 6 hodině v dešti stihli do Insbruku.

14. Oct., v neděli, v Insbruku ráno zjednal sem příležitost do Verony, vetturina tridentského, za 36 zl. stř. Padal sníh a déšť v městě hojně, tak že s mostu nad Jinem žádné vyhlídky nebylo. Prošed několik ulic v blátě a chumelenici a vida, že ani pro Teresiino hlavy bolení topiti dáti, ani městem procházeti se nemůžeme, odhodlal sem se k vyjetí odtud v 9 hodin, p. Franzina ani nevidev. Do Schönberka nahoru nám zapřaženo na cestě v hojném sněhu se chumelení, takže krajiny okolo viděti nebylo. Potom zůstali sme ve Šteinachu, v hospodě dobré, odpoledne až přes noc; teploměr v pokoji ukazoval $7^1/_2{}^0$ Reaum., avšak sme topiti nedali. Psal sem tchánovi do Prahy a večer Teresii na památku k zítřejšímu svátku jejímu.

15. Oct., pondělí, ve Šteinachu ráno teploměr ukazoval — 3^0 R venku a vše vůkol bylo zamrzlé i sněhem pokryté. S přípřahou jeli sme vzhůru na Brenner přes Gries, odkudž sem nazpět poslal pro hodinky své, ve Šteinachu zapomenuté. Když nám okna u vozu vždy zamrzala, ničeho sme na té cestě venku viděti nemohli, až když sme k 9. hodině vrchu dojížděli, ona, jako by již dechem jižním dotknutá, táti počínala. Nahoře v hospodě polívka nám do vozu přinešena; myslivci vracující se z Italie. Potom, když sme dolů jeli, pomálu ubývalo sněho, až u Štercinku, kdež sme obědvali, dole dokonce zmizel. Tu teprv, an se jasnilo, v pohledu tyrolských snežek a hor kochati sme se počali. V Štercinku dodány mi hodinky řádně. Potom jevše nížicím se oudolím říčky Eisachu, viděli sme novou pevnost Franzensfeste a večer záhy Bressanonu (Brixen) dojevše, z hospody »u slona« do města na procházku sme vyšli.

16. Oct., outerý, ráno z Bressanonu vyjevše v dešti přes Klusu a krásné oudolí, v poledne za jasna pěkného ubytovali sme se v Počině (Botzen, Bolzano) v pověstné hospodě »u císařské koruny«, kdežto dnes královna bavorská z Trentu se vracující na noc čekána. Město Počín jest dosti čisté a hezké, i kostel jeho hlavní. Za oběd skrovný platil sem 2 zl. 20 kr. stř. Odtud v teplém slunci jeli sme dolů, potkavše u Neumarktu královnu bavorskou, na noc až do Salurna, kdežto v hospodě přece jen 10^0 R. tepla bylo. Krásy krajin tyrolských teprv dnes dokonale užili sme.

17. Oct., středa. Dopoledne v 10 hodin dojeli sme Tridentu (hospoda »u růže«) a procházeli se po městě i viděli kostel S. Maria Maggiore,

kdež slavné drženo koncilium, jehož obraz nám ukazován. I druhý starší kostel u náměstí viděli sme. Psal sem tchánovi do Prahy a psaní sám na poštu zanesl. Za oběd v hospodě, již cele vlaské, platil sem 3 zl. stř. Vyjevše odtud za pěkného dne, večer dojeli sme Rovereda, i zůstali tam přes noc, začež sem 3 zl. 20 kr. dáti musel. Teplo v hospodě v noci 11°.

18. Oct, **čtvrtek**. Z Rovereda vyjevše časněji, na hranicích tyrolských a vlaských bavili sme se. Zajímavá byla pro nás Chiusa, kdežto Eč sevřena skalinami vysokými, a vedle ní krásná silnice Napoleonem tam ve skalách postavená. Před Klusou za Ečí u Rivoli viděli sme nad břehem ztroskotaný památník vítězství Napoleonova. Za Klusou mizí hory a sestoupá se do rovin lombardských. Obědvali sme ve Volargni špatně po vlasku a draze (1 zl. 50 kr.) Pod večer dojevše Verony, v hospodě »u dvou věží« pobyli sme. První chůze naše byla do amfiteatru, nežli se stmělo; tam provodila jezdecká společnost své kousky, jenž měly katastrofu Moskvy 1812 představovati. Potom šel sem ku generálovi Paušovi na poklonu. Vetturinovi tridentskému za cestu z Insbruku do Verony zaplatil sem dle úmluvy 36 zl. stř. i namluvil si dále do Milána vozku milanského za 28 zl Teplo v noci v pokoji $12\frac{1}{2}^0$ R.

19. **Oct., pátek**. Ráno po 5 hodině, zaplativše v hospodě 2 zl. 50 kr., novým vetturinem přes pevnost Peschiera dostali sme se k jezeru Gardskému, na poledne do Desenzano příjemným počasím. Obědvali sme dobře za 2 zl. 6 kr. Rodina má velice kochala se vyhlídkou na jezero Gardské, zbíráním kamínků na břehu, poohledáváním korábu konního ve přístavu a t. p. Odtud k večeru dostali sme se do Brescie, chodili tam trochu po ulicích; město dobře se nám líbilo; méně hospoda naše »u císařského orla«. Teplo v pokoji přes noc bylo $12\frac{1}{2}^0$ R.

20. Oct., v **sobotu**. Z Brescie vyjeli sme ráno v nedobrém tušení Teresiina zdraví a v poledne v Calcio špatně obědvali. Na noc vetturin nechtěl jeti dále než do Treviglio, kdež hospoda neouhledná sice, ale dosti dobrá, nás přijala.

21. Oct., **neděle**. Ráno viděli sme řeku Addu u Cassano, památnou v české historii r. 1158. O poledni dojeli sme Milána i ubytovali se v hospodě »Dell Ancora«, v ulici hlavní Corsia del Duomo. Hledal sem hned p. Černíka, nejprve v bytu vrchního policejního kommissara Kolba, potom u zemské vlády, kdežto sem ho i našel. Večer přišed k nám p. Kolb se dcerou, zavedl mne ku gub. raddovi Martincovi, polic. direktoru zaderskému, jehožto manželka u rodičů svých v Miláně byla slehla.

22. Oct., **pondělí**. Snídali sme v bazaru de Christofori spolu. U Černíka oznámil sem se se sardinským generálním konsulem De Angeli, a mluvil s ním o Nizze. Císařského vyslance hraběte Lützova, jenž tu v Miláně byl, nadarmo hledal sem dnes. Teresie nedobře se měla; zůstali sme nejvíce doma.

23. Oct., **outerý**. Ráno přijal mě v hospodě královské hrabě Lützov velmi příznivě a vymlouval mi oumysl jeti do Nizzy; s ním byl i konsul

Palomba z Civita Vecchia. U Černíka dostal sem psaní z Prahy s povolením censurním ɔc. Gubernatorovi hraběti Hartigovi na službu sem se postavil a mluvil s hrabětem Pachtou; dodán mi nový pas jazykem vlaským psaný k jízdě po Italii. Dr. Med. Westinger navštívil nás a dal radu pro Teresii; také on do Říma chválil. Pod večer vedl sem syna do Piazza d' Armi. Večer navštívil nás Černík a ukazoval své dary pro nevěstu; potom p. Kolb se svou dcerou.

24. Oct., **středa**. Ráno zase u vyslance hraběte Lützova; potom Dr. Westinger opět u nás. Před polednem Teresie šla kupovat s Otilií Kolbovou a já se synkem dívat se na gallerii Brera. Popoledni loučil sem se na poště s Černíkem, do Vídně pro nevěstu svou (roz. Hasenöhrl z Čech) jedoucím. Jednání s hospodským naším o jízdu do Říma.

25. Oct., **čtvrtek**. Psal sem tchánovi do Prahy. Jednání o příležitost do Bononie neb Janova; chodil sem po městě pro ni, a potom s p. Kolbem u kr. raddy Cardaniho byl sem o radu. Žádali do Bononie 28 scudi a více; do Florencie až po 400 franků; hospodský odložil cestu svou na delší čas. Popoledni byl sem se synem u S. Lorenzo a S Ambrogio. Večer byl sem v opeře La Scala i slyšel tam Donzelliho, tenoristu, i Schoberlechnerovou (Norma), díval se také na ballet (»Benátčané v Carohradě«).

26. Oct., **pátek**. Dokonav psaní tchánovi, byl sem u policie u p. Kolba, i vyjel dnes s Teresií do Ambrosiany, k Arco della pace a skrze Giardini pubblici domů. U hraběte Pachty. K obědu přišel sardinský generální konsul De Angeli ke mně se psaním, jímž mne gubernatorovi v Nizze poroučeti chtěl. Pan Martinec byl u nás. Spakovav naše věci, večer viděl sem u sebe pp. Broulíka i Bezděka Čechy s pasem, a na konci p. Kolb se dcerou byl u nás na loučení.

27. Oct., **sobota**. Včera zjednanou příležitost do Janova přivedl mi ráno i s oupisem Franc. Vimercati. Vyjeli sme z Milána po hodině 6^{té}, přes Binasco, podle Naviglio grande, obědvali v Pavii, dívali se tam na stavení university ɔc. Teresie naříkala si na bolení ve hlavě a týle. Počasí bylo chladné, ráno 7^0 R., o poledni 12^0 R. Na hranicích piemontských ve Gravelloně prohlédány jsou věci naše. Přechod řeky Padu nepříjemný. Na noc dojeli sme Voghery; teplo tu v pokoji 12^0 R.

28. Oct., **neděle**. Ráno v 5½ hod. vyjeli sme z Voghery za 4^0 R. tepla, podle Tortony do Novi na oběd. Den byl jasný, ač chladný. Oběd chatrný; potom vystoupili sme na zámek u Novi, a dívali se odtud na krajinu. Popoledni vjeli sme do Apennin a silnicí hlubokými oudolími uměle raženou, ale málo opatrovanou, na noc dostali se do Ronco, hospody dosti dobré.

29. Oct., **pondělí**. Přes noc počalo pršeti; vyjeli sme v malém deštı sice, ale vrcholků Apennin jen na mále pro mlhu viděti bylo. Silnice jen zpovlovna vstoupá nahoru, dobře založená, však nepilně chovaná. S vrchu žádné vyhlídky na dolejší krajiny není, ano vše horami otočeno. Silnice

točí se hadovitě a uměle dolů ku Pontedecimo; dole v oudolí podle výmolu suchého jede se až k Janovu. Moře nespatřili sme než ve předměstí Janovském. Ač vítr chladný na nás vál, však děti u vytržení dívaly se na lodi po vodách létající, na vlny o břeh se obrážející, na město způsobem amfiteatru chobot morský obkličující, na olívy, fíky, mandle a pomoranče v zahradách rostoucí, na lid neobyčejného kroje po břehu stojící a běhající ɔc. Vjeli sme do hospody »Italia«, kdežto nás do šestého poschodí vésti chtěli, my pak ve třetím sme zůstali. Později teprv spatřili sme, že by lépe bylo v šestém poschodí bydliti, pro lepší vyhlídku na přístav i arsenál z oken našich. Sotva sme se ubytovali dosti pohodlně (za 7 franků na den), počalo deště přibývati. Však vyšel sem se synem do města dolejšího ku přístavu, podloubím tmavým, hlučným od řemeslníků tam pracujících i soumarů tam voděných, smrdutým a nečistým nad míru, tak že sem strnul nad ním. Ve přístavu hned se podávali mně ke službě s bárkami, k vidění fregaty tam stojící ɔc. Já však pospíchal domů zase. Po druhé vyšed sám, octnul sem se v ulici nejkrásnější na světě, ze samých nádherných paláců sestavené, až ku Piazza delle fontane amorose, kdežto ouřad jest pro parochody toskanské. Vraceje se, utkán sem byl od konsula Palomby, an mě zpravil o přijetí hraběte Lützova do města, jehož sem ihned v hospodě »Delle quattro nazioni« vyhledal, an v 6tém poschodí bydlil, s krásnou na přístav vyhlídkou. Nadarmo těšili sme se naději, že počasí se vyjasní, ano vždy více pršelo. V hospodě teplo bylo přes noc 15⁰ R.

30. Oct., outerý. Dnes opět v Janově celičký den až do noci pršelo, tak že nikam nelze bylo vyjíti. Předce však byl sem u vyslance, i v ouřadě pro parochody. Marie Antonietta měvši včera přijeti, teprv dnes popoledni v Janově přistála. Večer poslal vyslanec konsula Palombu ke mně pro opatření mně míst na parochodu.

31. Oct., středa. Ráno počalo se vyjasňovati a den byl pěkný. Vyjel sem bárkou k parochodu Maria Antonietta a ohlédal ji; potom u agenta parochodů toskanských, p. Dellepiane, s konsulem Palombou objednal a zaplatil sem místa až do Civita Vecchia (310 franků) s výminkou, abych v Livorně odstoupiti mohl, kdyby cesta po moři Teresii nedobře sloužila. Potom se synem byl sem pro pas svůj u policie, v Palazzo ducale, jehož sály veliké viděl sem i ulici Carlo Felice, i pokoje zlaté v palácu jednom ɔc. Teresii provodil sem potom po městě, ač se dnes nedobře měla. Popoledni zaplativše v hospodě oučet 42 franků, vyjeli sme bárkou na parochod asi v 5 hodin, a byli mezi prvními tam přibylými; pomalu přibývalo lidu, až večer pravila Teresie, že se jí zdá, jakoby ve hluku divadla byla. Vyhlídka na Janov ze přístavu; odjezd parochodu Colombo před námi. Vyslanec hrabě Lützov s rodinou mou, jíž své místo v parochodu postoupil, sám na kočáru svém nocovav. Vyjeli sme teprv po $7\frac{1}{2}$ hod. večer. Hned z počátku parochod vlnami a větrem velice se zmítal; Teresie i dceruška naše dostaly brzy dávení, byl sem s oběma v nesnázi. Mimi však brzy usnula, ale Teresie náramně trápena byla.

1. Nov., čtvrtek. Na parochodu k půlnoci usnula Teresie po dlouhých a velikých těžkostech; já málo spal, i v noci na most vystupovav, kdežto v blesku měsíčném mezi oblaky bílými vítr tuhý proti nám zavíval. Pan Koch z Livorna i dětí jeho; plno pocestných na prvním místě po matracech rozložených ɔc. Za svítání přibližovali sme se již k Livornu tužebně žádanému, a při východu slunce vjeli do přístavu; hr. Lützov s rodinou mou na mostě parochodu, než od sanity povolení k vybárkování se přišlo. Potom s věcmi svými všemi odjel sem do města i ubytoval se v hospodě »Aquila nera« čili »Pensione Suizzera« Snídaní a oběd dobře nám chutnaly. Vyšed do města, potkal sem vyslance na ulici s generalním konsulem naším, rytířem Tauschem, jemuž mě již byl poroučel, a s Palombou. U agenta parochodů vráceno mi 160 franků za cestu do Civita Vecchia opuštěnou. Chodil sem s rodinou po městě a večer v »Café Suisse« četl všeobecné noviny Augšpurské. V hospodě sešel sem se opět s Kaulbachem, malířem, do Říma jedoucím a na parochod od nás opuštěný se strojícím.

2. Nov., pátek. Byl sem u generálního konsula, jenž mi dal psaní bratrovi svému do Pisy a sprovoditi kázal k Angličanu, kdežto s Teresií kupoval sem flanellu ɔc. O poledni opustili sme Livorno, visitováni při výjezdu přísně, a stihli ve dvou hodinách do Pisy v počasí větrném, nejasném. Obědvavše chodili sme trochu po Lungarnu; já pak nadarmo hledal p. Tausche, konsula ottomanského, an byl přes pole.

3. Nov., sobota. Ráno posnídavše v městě, šli sme do katedrálního kostela; tam nechav rodinu, navštívil sem p. Tausche, jehožto rodina před 80 lety z Prahy pošla, a s ním byl u pana povozného, jenž na mně do Říma 20 napoleonů (i za stravu) žádal. Potom z kostela katedrálního vyved sem rodinu do Campo santo. Jasné, čisté nebe i krása místa velice nás jímaly. Doma přišed k nám p. Tausch, pomocí hospodského Peverady zjednal mi příležitost do Říma za 10 napoleonů i se stravou. Pod večer ještě procházeli sme se po Lungarno.

4. Nov., neděle. Vyjevše ráno v 7 hodin z Pisy krajinou krásnou za jasného, ale čerstvého počasí dostali sme se na oběd do Scala nedaleko S. Miniato na kopci ležícího, i šli tam na pahorek blízký do kostela maličkého. Po obědě jeli sme krajinou dosti hezkou dále, skrze Castello Fiorentino, na noc do Poggibonzi, kdežto i silnice z Florencie se stýká; měli sme pokojíček malý.

5. Nov., pondělí. Opět v 7 hod. vyjevše, k poledni dostali sme se do Sieny a tam hned ohlédali chrám katedrální památný, i sakristii jeho, kdežto obrazy z života Pia II. od Pinturicchio, 'gracie, Teneraniho dobročinnost veřejná (Jul. Bianchimu) a miniatury; potom ukazovány mi v kůru řezby a mosaiky z dřeva, mosaiky ve dlažbě, kaple Chigi s 8mi sloupy z verde antico ɔc. Dále dívali sme se dole na starou radnici ɔc. Vyjeli sme v dešti, jenž trval až do večera, přes Buonconvento až do S. Quirico pozdě na noc. Teplo v pokoji 10⁰ R.

6. **Nov., outerý.** Počasí vyjasňovalo se, kraj ale vždy byl hornatější, skalnatý, neplodný, holý. Dívali sme se zdálí na Pienzu na pahorku ležící, kdež Pius II. se narodil. Na příkrou horu do Radicofani šel sem pěšky; dolů ještě bylo příkřeji. U papežské dogany Pontecentino zůstali sme přes oběd i na noc v hospodě chatrné pro unavení koní našich. Teplo v pokoji 12 ⁰ R., venku večer 8 ⁰ R.

1838. 7. **Nov., středa.** Ráno za husté mlhy vyjevše z Pontecentino přes most na řece Paglia, potom stoupali sme nad mlhu na površí jíním pokryté, kdež Aquapendenta, hnízdo nepříjemné. Odtud vždy zvolna nahoru až do S. Lorenzo jede se, kdežto pak viděti okrají celé jezera Bolsenského. Doupata ve skalách. Bolsena špatné starobylé místo. Odtud krásné jetí břehem jezera nahoru. Na oběd ve Montefiascone; víno Est; shled na jezero poslední. Pak dolů včasně dojeli sme Viterba pod horami, nečistého hnízda, kdežto Teresie počala nedobře se cítiti.

8. **Nov., čtvrtek.** Cameriere ve Viterbě oznámil, že nesmíme dnes dojeti Říma, ačkoli sme nahoru vzali přípřež. S hory viděti bylo i Radicofani i Gran Sasso ɔc. Okolo jezera Vico stihli sme včasně do Ronciglione na oběd, a tam na strže pod městem dívali se. Voda tu nejšpatnější. Popoledni nazvíce po Via Cassia na noc dojeli sme Baccano a tu na poště nocovali neradi.

9 **Nov., pátek.** Vetturin s hospodským v hádce. Pozdě vyjevše z Baccano, ještě před polednem dojeli sme Říma. Ubytovali sme se v hôtelu Cesari čili Giacinta i obědvali ponejprv u Fiano k ouplné spokojenosti. Potom byli sme na Monte Pincio; já pak šel do paláce benátského a tam s pp. Ohmsem, Kolbem ɔc. náhodou sešel sem se. Večer u Dra. Hartmanna.

10. **Nov., sobota.** P. Hellich u nás; šli sme hledat hospody v městě. Dr. Hartmann u nás před obědem. Psali sme do Prahy; najat byt ve Via de' due Macelli No. 64 za 20 skudů měsíčně.

Cesta do Neapole roku 1839.

9. **Mart., v sobotu** ráno vyjeli sme z Říma vozem Dom. Pand. Parete, čtyrmi koňmi taženým a za 42 skudů od Hellicha zjednaným. Oběd byl v Albano, a potom přes Genzano a Velleti na noc dojeli sme Cisterny. Počasí bylo dosti pěkné.

10. **Mart., neděle.** V noci pršelo i ráno. Za svítání vyjevše, když sme Pontinskými bahny se brali, vyjasnilo se pomalu. Výhled na hory Sabinské a na Monte Circello. O poledni v Terracině, na břehu moře; a po obědě vystoupili sme nahoru až k rozvalinám zámku Theodorichova, odkudž ta nejspanilejší vyhlídka na moře i pomoří. Pak přes hranice neapolit. Fondi, Itri, na večer stihli sme do Mola di Gaeta i kochali se díváním se na moře ɔc.

11. Mart., pondělí. Zbuzeni v $3^1/_2$ hodině, přece teprv v $5^1/_2$ z Mola di Gaeta vyjeli sme. Krásný byl den i celé okolí. Most řetězový. O poledni v Kapue, v kostele katedralním. Rovina Kampanie. Večer před 6 hodinou stihli sme Neapole.

V Neapoli.

Ubytovali sme se v hospodě »Dei Fiori«, Strada de' Fiorentini, u Frant. Ferrari, a večeřeli ve trattorii »del' Ercole« v ulici Toledo.

12. Mart., outerý. Ráno vyběhl sem skrze Largo del Castello sám vedle královského paláce, skrze S. Lucia i Chiatamone k Villa reale a odtud skrze Strada di Chiaja domův. Potom vedl sem rodinu do Villa reale, kdežto sme pobyli, až Hellich od c. k. vyslanství k nám tam přišel. Čas byl pěkný, ale větrný a studený, zvláště u moře. Poobědvavše u Herkula, potom vyjeli sme na 2 hodiny až za skálu Posilippo v požívání krásné vyhlídky, ale větrem chladným nemile provívání. Druhá noc u Ferrariho.

13. Mart, středa. Dal sem připraviti první lázeň mořskou v Castello nuovo a v 11 hodin zavedl sem tam Teresii i s dětmi. Odtud šli sme pěšky až do Villa reale, kdež Hellich od vyslance dnes přijatý k nám přišed, pozvání mně k obědu nazejtří přinesl. Obědvali sme ve Grottone di Palazzo za sv. Františkem. Popoledni hledavše byt, najali sme jej v domě Paretově ve Vico Carminello a Chiaga No. 4 na 14 dní po 1 piastru denně. Den byl jasný ale chladný; noc třetí u Ferrariho.

14. Mart., čtvrtek. Stěhovali sme se do bytu nového, kamž přišed slouha, pozvání k vyslanci nazejtří odročil Teresie psala otci do Prahy; potom vedl sem ji poprvé do lázní u Belle donne. Den pěkný, trochu teplejší. K obědu šli sme přes Chiatamone a S. Lucia do Villa di Roma na moři, odkudž s balkonu překrásný výhled na celý chobot neapolský. Odtud moji šli procházkou ku přístavu, já pak domův, Šafaříkovi do Prahy psáti počav. Koupil sem dříví k topení za 17 carlinův.

15. Mart., pátek. Den pošmourný, větrný, studený. Ráno já ponejprv u Banfielda; potom v lázních u Belle donne s Teresií, poprve v abbonamentu. Odtud zašel sem do kanceláře c. k. vyslanství, k vyzdvížení tam peněz mně kurýrem z Říma dovezených. Oběd v ulici Toledské u Giglio d' Oro. Popoledni já psal doma listy tchánovi, Šafaříkovi, Černíkovi do Milána i zanesl je k vyslanství, odkudž dnes c. k. kurýrem odvezeny býti měly. Paní zatím, vyšedši u větru, nastydla. Večeřeli sme u c. k. vyslance hraběte Lebzeltern, já s Hellichem, a oznámili se tam s baronem Walterem a s bratrem hraběte Miremonta. Doma potom topili sme znova. V noci na to paní velmi zle se měla.

16. Mart., sobota. Před polednem se vyjasnilo, popoledni zase zatáhlo; vítr studený. Byl sem u Ferrariho zaplatit mu oučet. Koupel čtvrtá. Oběd u Herkulesa. Odtud vyjevše na druhou stranu Neapole k Vesuviovi, potkali

sme náhodou Daneše, jenž večer k nám přišed, potom v noci s kurýrem neapolitským do Říma zpět se odebral. Noc na to velmi větrná, bouřlivá.

17. **Mart., neděle.** Větrný a oblačný den; lázeň proto odročena. Já byl nejprv u Banfielda s historií svou a s posláním Lubomirského; pak na vyslanství u barona Waltera. O poledni přijel do Neapole arcikníže Karel. Obědvali sme ve Grottone di Palazzo; odtud šedše až k S. Maria in Porticu a do Villa reale, dívali sme se na pohnuté moře a silné vlnobití u břehu. Večeři sem přinesl od S. Lucia. Psaní od Rittersberka.

18. **Mart., pondělí.** Dopoledne pršelo; koupel vzata předce pátá. Odtud jeli sme ku kolonnadě u S. Francesco, dívali se na ten chrám nový, Pantheonu podobný, a šli do trattorie Giglio d'Oro, kamž i Hellich ze Studií přišel. Popoledni šli sme ve blátě skrze S. Lucia domův, kdež paní zůstala, já pak vyšed do Toleda s Banfieldem, byl sem u knihkupce Borela ɔc. Večeři přinesl Hellich. Psaní dnes ode tchána (dd. 27. Febr.).

19. **Mart., outerý.** Den proměnný, avšak příjemnější než dosavad. Koupel šestá. O poledni dívali sme se na vjezd královského dvoru do paláce. Poobědvavše u zlatého lilium, potom jeli sme na oslích a koních přes Vomero i Antignano ku Kamaldulákům, odkudž ta nejnádhernější vyhlídka na okolí Neapole i na hory a moře. Večer unaveni byli sme zase ve trattorii. Pan Banfield u nás.

20. **Mart., středa.** Pošmourno, trochu větrno. Dopoledne byl sem se synem poprve v Museum Borbonském, na obrazná díla z Herkulánu a Pompeji se dívaje. Popoledni já doma ve psaní; moji ve Villa reale až k večeru na procházce.

21. **Mart., čtvrtek.** První den v Neapoli celý pěkný, ač ještě vždy chladný. Koupel osmá. Ráno byv Banfield u mne, zval mne ku králevici bavorskému na rozmluvu. Šel sem tam před 11. hodinou a pobyl u kralevice sám déle jedné hodiny v konversaci o rozličných věcech a zvláště o Slovanstvu v Europě. O poledni potom jda se svými k obědu, potkal sem pana Čertkova i paní jeho. Popoledni byli sme ponejprv pěšky ve grottě Posilipské. Večer psal sem Dru. Hartmannovi do Říma.

22. **Mart., pátek.** Den opět deštivý, nevlídný. Paní ale předce se koupala. Byl sem s Hellichem u c. k. vyslanství a mluvil s vyslancem, s baronem Walterem, hrabětem Ressegnierem ɔc. K obědu jeli sme do Villa di Roma u moře; potom já byl v paláci královském hledaje Dra Hosera; též u Banfielda nemocného ɔc.

23. **Mart., sobota.** Ráno byl sem u p. Hosera; potom Banfield u nás. Poněvadž den sliboval býti krásný, ustanovili sme po koupeli panině jeti do Pompeji. Vyjeli sme v 11 hodin přes Portici, Resina, Toru del Greco a dell' Annunziata i stihli tam v $1^1/_2$ hodinu. Procházka trvala asi 2 hodiny; ku konci v ulici hrobové potkav nás kralevic bavorský mluvil se mnou. K obědu dojeli sme teprv ve 4 hodiny a pobyli tam hodinu; domův vrátili sme se až v noci v 8 hodin. Noc u paní na to dobrá.

24. **Mart.**, **neděle květná**. Den opět celý krásný. Koupel jedenáctá. Paní psala do Prahy. Oběd u Giglio d'Oro. Odtud vyjeli sme do Pozzuoli, skrze průkop Posilipský a pomořím krásným. Ciceronů množství před městem i v něm hrnulo se na nás. Dívali sme se nejprv na chrám Jupitera Serapisa ve vodě nyní postavený s mohutnými někdy sloupovími; potom na Colosseum z cihly stavené, veliké; pak jeli sme po oslích do Solfatary, u jejíhožto vchodu ženská 4 karliny na nás žádala, šesti grany odbyta byla. Sirkové páry vystupující; dutina ohromná pod půdou. Vrátivše se spěšnou jízdou brzy do města, z Villa reale dívali sme na chobot neapolský při západu slunce. Večer ještě byl sem v trattorii u S. Lucia s Hellichem; víno z ostrovu Capri znamenité.

25. **Mart.**, **pondělí**, svátek zvěstování Panny Marie. Dnešní den opět krásný k jízdě na Vesuv ustanoven. Moji ráno byli na mši; koupel nevzata. Okolo 9 hodin vyjeli sme z Neapole do Resiny a tam najali 2 vůdce se 4 koňmi a 1 oslem, a vyjevše asi v $10\frac{1}{2}$ hod., dostali sme se k poustevníku o poledni. Občerstvivše se vínem, chlebem, sýrem, pomoranči a fíky a nechavše tu paní se dcerou, jeli sme výše ještě as hodinu, já, syn můj a Hellich, až sme dojeli paty krateru. Odtud pěšky stoupali sme po příkrém, černém, drobném skálí, ztvrdlé to lávě, jenž často pod nohama dolů se sula. Odpočíváno několikrát až sme se s velikou nesnází octli posléze na čeřenu. Po celé hořejší cestě vyřinoval se z tisícerých skulin nevidomých plyn teplý, sirkovitý, průhledný a vidomý spolu. Nahoře ve krateru skuliny zřejmé, pára z nich vystupující a síra na stěnách žlutě se hlatící. Krater byl zacpaný a vidomý až do dna, tak že se mi zdálo, že bych tam bez nesnáze a péče sestoupiti mohl, kdyby plyn sirkový dechu nedusil. Obšedše polovici krateru, s druhé strany viděli sme Abruzzy posněžené a pod nohama takořka Pompeji; s této strany byl shled na moře, chobot neapolský i město, na mys Misenský, ostrovy Procida, Ischia ɔc jako na ohromnou mapu, barevně pod námi rozestřenou. Schod dolů byl rychlý, ano sme ve 4 hod. již zase u poustevníka byli. Z Resiny, kdež za příležitost tuze mnoho na nás žádali, šli sme pěšky do Portici a tam vozík s jedním koněm najali, jenž jiné předjížděje s námi jen letěl. Večer v trattorii zlat. lilium občerstvili sme se. Noc na to dobrá.

26. **Mart.**, **outerý**. Den deštivý. Ráno koupel vzata, po čemž sem paní vezl nadarmo do Studii. Oběd u zlat. lilium. Psaní tchánovi i Šafaříkovi dnes poštou poslal sem. Večer já u S. Lucia sám; Lacrima Christi.

27. **Mart.**, **středa**. Den větrný. Koupel ráno vzata, po čemž opět nadarmo do Studií strojili sme. Paní obědvala doma, my u S. Lucia. Zatím přišlo psaní ode tchána i Dra Helda p. Hoserovi, jenž u Teresie dnes byl, když já s Hellichem byty v městě nadarmo hledal.

28. **Mart.**, **čtvrtek zelený**. Den krásný a teplý. Koupel 14tá. Já byl ráno u Banfielda a potom v 11 hod. s ním u liberatore. Popis knih neapolitanských. Oběd u zlat. lilium. Odtud šli sme pěšky Toledem až na Capodimonte, a nedostavše příležitosti, zase až domů; v trattorii u Ercole

odpočinuto na chvíli. Teresie tím velmi unavena. Noc však byla dobrá, ač měsíčného uspíšeno.

29. Mart., veliký pátek. Den proměnný. Paní koupele odložiti musela. Oběd u zlat. lilium. Psal sem dnešním c. k. kurýrem do Milána hrab. Pachtovi a Černíkovi, přidav psaní Hellichovo i své Rittersberkovi.

30. Mart., sobota. Den proměnný, více deštivý. Od p. Banfielda dostal sem půjčkou Salvatora de Renzi a Niccoliniho. Na vzkříšení jeli sme až daleko v Toledě a pak obědvali u zlat. lilium. Potom já nadarmo pana Čertkova hledal, an byl dnes z Neapole odjel. V kafé u Gigante noviny. Potom doma.

31. Mart., neděle velikonoční. Den celý krásný a teplý. Já vyjel s Banfieldem a hrab. Vaublancem skrze grottu Posilipskou a Pozzuoli k jezeru Avernu, ku bráně Kumské, za níž s hůry krásný výhled byl na moře k horám Terračinským. Zbytky amfiteatru Kumského. Pak u jezera Fusaro, někdejšího Acherona, podívali sme se na průkop do moře a požívali oustrií na slovo vzatých. Přes kopeček stihli sme do Báje a tam viděli chrám Dianin, Merkuriův, Venušin, přístav ɔc. Vaublanc rejsoval; já zatím kupoval památky. Odtud podle hradu bajského do Bauli, a tam nejprv do Neronova domu se stem komůrek, potom jinou stezkou do Piscina Mirabile a za ní na kopeček, odkudž shled byl dolů na Moře mrtvé, pole Elisejská, mys Misenský, Lucullovy villy (?), na chobot bajský ɔc. Vrátili sme se pomořím u jezera Lucrinského a v Pozzuoli ještě na Jupitera Serapisa dívali se. Přijevše večer domův, potom já šel k S. Lucia večeřet. Moji zatím s Hellichem dnes byli nejprv na slavné mši, potom jeli přes Capodimonte dolů do brány Kapuanské a ku přístavu.

1. Apr., pondělí velikonoční. Počasí nejisté, ale teplé. Chtěli sme učiniti dálší vyjížďku do Sorrenta neb Salerna ɔc, potom ale to za příčinou nejistého zdraví panina odloženo. V kostele byli sme u S. Pasquale. Potom Hellich loučil se, jeda sám přes Salerno do Paestum. Poobědvavše u zlat. lilium, po dlouhém hledání příležitosti vyjeli sme z města podle přístavu a kostela del Carmine branou Kapuanskou ven ke hrobkám novým a zase nazpět podle palácu tribunalův ke hlavnímu chrámu sv. Januaria, kdež arcibiskupství jest, odtud vedle sv. Jeronyma, Pavla ɔc, na Toledo a domův. Potom vyšel sem se synem ku poště nadarmo a procházkou do Molu. Večer ještě s ním byl sem u S. Lucie.

2. Apr., outerý, dopoledne vál tuhý scirocco, popoledni pršelo. Den celý téměř doma ztráven kromě oběda u zlat. lilium. Večer byl sem u Banfielda na půjčku knih německých.

3. Apr., středa, den proměnný, nazvíce deštivý. Paní dívavší se na silně pohnuté moře, potom znovu koupati se počala. Po koupeli (15té) jeli sme spolu do Studií a tam ohlédali pompejanské malby i mosaiky, staré statuy a malé bronzoví i vasy etrurské. Oběd u zlat. lilium, a po něm moji zůstali doma, já sám vyšel až na Toledo. Večer Banfield u nás s Paganovou historií neapolskou. Syn se nám na zimnici rozstonal.

4. **Apr.**, **čtvrtek**. Opět čas deštivý; syn zůstal v posteli, paní koupala se po 16té. Já šel sám opět do Studií, jmenovitě do bibliotéky, k rukopisům herkulanským, ku preciosám ɔc. Obědval sem u S. Lucia sám, kamž Hellich od Salerna se vrátiv přišel. Parete žádal na nás vyprostění domu. Na poště hledal sem psaní nadarmo, i byty v městě tolikéž. Syn měl noc lepší.

5. **Apr.**, **pátek**. Počasí nestálé. S Hellichem hledali sme byty a svadivše se s Paretem, ustanovili opustit jeho. Popoledni stěhovali sme se do hospody Speranzella; zatím paní procházela se ve Villa reale. Synu bylo lépe; ale v noci potom pohoršilo se s ním i s paní.

6. **Apr.**, **sobota**. Ráno byl sem u p. Hosera nadarmo, i u Dra Ellersdorfera ve Vittorii; šed tam podruhé a s Banfieldem promluviv, v ukrutném lijavci vrátil sem se. O poledni Dr. Ellersdorfer u nás, an se lepšilo se synem. Popoledni vyjela paní s Hellichem a se dcerou ven za brány městské, já se synem zůstal doma. Počasí bylo nestálé. Hansi měl potom noc dobrou.

7. **Apr.**, **neděle**. Počasí se lepšilo, ale bylo nestálé a trochu chladné Ráno byl sem u p. Hosera a stihl ho doma; pak u Banfielda s knihami. O poledni u nás Dr. Ellersdorfer a pan Mayer mladý z Vídně. Po obědě vyšel sem já se synem na hrad Pizzofalcone; paní s dcerou a Hellichem jeli opět ku Kamaldulákům nahoru a vrátili se teprv za soumraku. Já zatím doma počal psáti listy bratrovi, tchánovi ɔc.

8. **Apr.**, **pondělí**, po lázni panině (20té) vyjeli sme skrze Pozzuoli do Kumy a Báje ɔc, požívajíce nejprv mírného počasí; když ale vraceli sme se, vítr tuhý, vlhký a chladný nás stihl, ano před námi bylo pršelo. Hellich u Bacoli odloučiv se, sám bárkou do Jochie sa zabíral. Paní dostala v hrdle bolesti. Dnes najata příležitost Agrisaniho do Říma za 40 skudův.

9. **Apr.**, **outerý**. Počasí, ač chladné, lepšilo se, a já před polednem se synem vyjel opět do Pompeji, paní s dcerou doma nechav. Vracejíce se, dívali sme se i na zbytky Herkulanské. Večer Hellich u Giglio d'Oro k nám se vrátil. Odeslána poštou psaní tchánovi do Prahy a p. Bravovi do Říma.

10. **Apr.**, **středa**. Ráno byv u p. Hosera, odevzdal sem mu psaní pro bratra do Vídně. Potom u Dra Ellersdorfera s Drem Bittnerem Hradeckým o žádosti Krombholzově mluviv, byl sem posléze u Banfielda. Pak s Hellichem loučili sme se u vyslanství; nesnáze pro zanedbané pasy. Odtud posléze jeli sme do Studií a tam ohlédali preciosy, rukopisy herkulanské, terre cotte a bronzové sochy. Po obědě paní s Hellichem vyšli kupovat; já zůstal doma s dětmi až do večera, kdež ještě do Vittorie zaběhl sem. P. Bärenstamm z Vídně u nás.

Cesta z Neapole do Říma.

11. Apr., čtvrtek. Zbuzeni ve 4 hod. předce vyjeli sme v 5½ hod. t Neapole. Počasí bylo chladné, pošmourné, ač nepršelo a se tytýž i jasnilo. Za Kapuou potkali sme se s knížetem Lubomirským. Stání v Mola di Gaeta při moři. Mezi Ittri a Fondi již se nám tmělo; na hranici neapolitanskou a papežskou již pozdě ve tmě stihli sme, paní omdlévala téměř, až v 10½ hod. v Terračině sme se octli. Ostouzení u dogany. Večeřeli sme po 11. hod. v noci.

12. Apr., pátek. Vyjeli sme z Terračiny po hod. 5té ráno a bahny Pontinskými rychle ubírali se. Ve Velletri obědváno. U Albano poslední pohled na moře středozemní. Ku bráně římské dostali sme se v 6 hod., do hospody Spillmannovy teprv po 7mé hod. Paní tam nespokojena.

V Římě.

13. Apr., sobota. V Římě den pěkný, ale chladný. Psaní z Prahy. Moji šli s Hellichem k sv. Petru a odtud k Falconu, já k vyslanci a panu Ohmsovi, též k Dru Hartmannovi. Pan Bravo staral se nám o vetturina do Florencie. Popoledni kupovali sme památky, kameny, mosaiky (zvláště u Röslera), perly a rytiny. Já v Café Greco.

14. Apr., neděle. Den jako včerejší. Moji zase k sv. Petru, já psal doma Černíkovi do Milána i psaní sám odevzdal kurýrovi Müllerovi, Moravanu. Oběd u Falcona, kdež i Ohms s Schönemannem, Kaulbach se svou paní, Švejcaři byvší v Turcích, Haberzettl s námi ꝛc. Potom vyjeli sme přes Forum Trajanum na Forum Romanum, ku Colosseum, do Lateranu, odtud do S. Maria Maggiore, pak přes Quattro fontane a Piazza Barberini a odtud domův. Potom se synem byl sem v Amfiteatru na Mausoleum Augustově vystaveném. Pak v Café Greco na podpis smlouvy s vetturinem učiněné; p. Polák z Prahy tam. Doma našel sem opět Hellicha, později přišed i Dr. Hartmann, pobyl u nás až přes 10tou hod. Paní od větru dnešního v hrdle bolesti měla.

15. Apr., pondělí. Paní ráno šla do Animy ke zpovědi; po jejím návratu já k vyslanci posledníkrát i k p. Ohmsovi. Potom moji šli s Hellichem k sv. Petru, a já za nimi přišed, sprovodil sem je posledníkrát do Museum vatikanského zvláště etrurského. Oběd u Falcona a po něm, dostav na ulici od Ohmsa žádané lasciapassare, šel sem posléze k Hellichovi ke spořádání věcí u něho nechaných. Odtud šel sem domův pakovat, ana paní ještě něco v městě nakupovala; pak byl sem u Dra Hartmanna na novinách (Všeobecn. až do 8. Apr.), u p. Jana Bravo i u p. Jos. Haberzettla. Večer přišli k nám Hellich, Schönemann, Bravo i Dr. Hartmann na loučení; já s Bravem byv na koupení »polpa di cassia«, mluvil sem s ním o časopisu Glaserově »Ost a West«.

16. Apr., outerý. Ráno přišli loučit se ještě Bravo a zvláště Hellich, jenž nás až na Pontemolle sprovodil.

Cesta z Říma do Florencie.

Den byl před polednem velmi krásný, jasný, teplý a bezvětrný; popol. se tytýž mračilo a vítr se tužil od jihozápadu. Loučení s Římem bylo nám dosti těžké a jízda skrze Campagna di Roma neveselá. Přes oběd pobyvše v Baccano, tam oznámili sme se s tovaryši jízdy naší, Angličanem i Piemontescem; také přišli tam potom pp. Müller a Heuss s paní svou, Němci, přes Sienu do Florencie jedoucí. Na další cestě pozoroval sem staré pevné tvrze i u Nepi, i v Civita Castellana; tam také starý výtečný vodovod; krajinu stržemi brázděnou; v pravo samotná hora Soracte, našemu Řipu podobná. Večeřeli sme ve »Croce bianca« v Civita Castellana s Francouzi i Angličany společnosti naší.

17. Apr., středa. Když sme ráno z Civita Castellana vyjížděli, bylo mlhou vše vůkol pokryto; proto také málo viděli sme strží těch, které za městem na způsob propastí se otvírající, i celé krajiny až přes Borghetto, kdežto přes most starý a vysoký jevše, na druhou stranu Tibery dostali sme se. Castellacio ještě bylo ve mlze; až u Otricoli vyjasnilo se a pohled otevřel se nám výtečný na krajinu rozlehlou, zvláště k hoře Viterbské; pod námi Tibera řeka vinula se klikatě sem i tam. My jeli po hřebenu hor s rozmanitými vyhlídkami téměř až po Narni. Čas byl jasný a teplý, bezvětrný. Narni strmí vysoce nad řekou Nera prorývající se skrze hory skalnaté a příkré. Město samo nepěkné. Šel sem se synem dolů k řece podívat se na zbytky mostu Augustova vysokánského. Potom nazvíce oudolím rovným brali sme se do Terni, města nenečistého ve krásné krajině. Zjednali sme u pošty privilegované příležitost k vodopádu Velinskému. Jede se tam oudolím romantickým nahoru mezi horami vysokými a skalnatými, silnicí nově v boku hor vytesanou. Množství žebravého lidu nahoře. Shled na vodopád jest opravdu vznešený; voda v prach se rozpadá válcem ohromným a prach ten na způsob oblak vzhůru se vznáší. Vrátivše se večer za ticha, byli sme s večeří v hospodě »u Fortuny« spokojeni velice. Po 9té hod. bito přes $^1/_4$ hodiny na zvon až k omrzelosti naší veliké.

18. Apr., čtvrtek. Vyjeli sme z Terni v dešti, a v dešti také bylo nám jeti na vrch hory Somma, kdežto množství žebráků nás stíhalo. O poledni byli sme ve Spoletě, kdež pro nepohodu jen málo sme do města jíti mohli skrze bránu, která Hannibalovým outěkem chlubně se honosí. Vyjevše odtud, na cestě dívali sme se na chrám někdy Clitumnův za pěkného již počasí. Na večer dostavše se do Foligno krásným oudolím, dívali sme se v městě na pěkný chrám katedrální od Vignoly stavený a na konvent delle Contesse, památný za příčinou někdy Madonny di Foligno. Procházka večer na šancích s vyhlídkou na okolí přespanilou. Večeře velmi špatná i nocleh.

19. Apr., pátek. Včasně vyjevše z Foligno, na první štací u S. Maria degli Angioli naproti městu Assisi zastavili sme se u chrámu hlavního řádu Františkánův, stavení někdy Vignolova, před 7 lety zemětřesením z částky zbořeného, na němž posud se staví. Chýže však, v níž František žil, i kaple, kdež umřel, jsouce pod kuplí podobné svatopetrské v Římě neporušené zůstaly. Ku poledni dojeli sme Perugie na vrchu ležící, pěkně a mohutně stavené jako málo jiných měst v Italii. Dívali sme se na chrám biskupský, kdežto nám Barocciův nechutný obraz snětí s kříže ukazován, a pak na Collegio di Cambio, pravou svatyni krasoumy s převýbornými freskami Petra Peruginského i školy jeho. Tu viděti, že Rafael byl učněm Peruginovým, jenž ale mistra svého následovav převýšil i ušlechtil. To platí o proměnění na hoře Tábor a o narození Kristově, srovnanými s obrazy vatikánskými, zvláště a znamenitě. Popoledni jeli sme z Perugie k jezeru Trasimenskému na noc, kdežto u Passignano vystoupivše na stráni, krásnou měli sme přes celé jezero vyhlídku v zadu horami a kopci modrými amfiteatralně ozdobenou. Večeře byla lepší, ačkoli ve špatné hospodě.

20. Apr., sobota. Při východu slunce vyjeli sme z Passignano a v Ossaja přestoupili hranice toskánské. U města Cortona opustivše vůz a silnici, šli sme pěšky nahoru do města tohoto dívat se na jeho zdi cyklopické. Scházejíce dolů, zbloudili sme do Camuscia; syn se za horkého počasí velice chůzí tou unavil. Na oběd pěkným oudolím dostali sme se do Castiglione Fiorentino. Potom míjejíce bezděky města Arezzo, na noc zastavili sme se v Rimaggio, hospodě o samotě stojící.

21. Apr., neděle. V noci a ráno pršelo My jeli skrze Levane, Montevarchi, městečko krásné, pak S. Giovanni ɔc. na oběd do Incisa oudolím nazvíce krásným, ve květu plného podletí stojícím. V Incise byli sme na mši v kostele. Po obědě jeli sme přes kopce kratší cestou do Florencie. Přibližujíce se, viděli sme vždy bujnější vegetací, jaro vyspělejší, stromy ovocné ve květu plném. V 5 hodin octli sme se u brány městské a ubytovali se v hospodě »Villa di Parigi«.

Ve Florencii.

Ještě dnes vyšel sem nejprv se synem, potom s celou rodinou do hlavního kostela, kdež modlitby večerní držány, pak přes trattorii a Piazza ducale domův. Bylo větrno a tytýž i poprchávalo.

22. Apr., pondělí. Posnídavše v kavárně, moji šli do kostela sv. Florencia, já na poštu pro psaní tchánovo od 7. Apr. Pak šli sme do paláce ouřadův (gli Uffizi) dívat se na poklady krasoumy tam chované, jichž katalog sem tam koupil. Ve tribuně sešli sme se s malíři německými, jež sme v Baccano byli poznali, a s nimi i s baronem Ovenem a bankierem Meissnerem ɔc. šli do sály Niobidův ɔc. Obědvali sme u »Stelly« špatně a já potom u našeho vyslanství mluvil s hrabětem Hartigem, byl u Müllerové i s dcerou její, hledal lékaře Agnelliho, jenž později přišed, Mimince na

prst předešlé Angličanovo léčení schválil a pokračování předepsal. Večeřeli sme dobře na blízku hospody, po čemž já se synem byl ještě v Café helvetico poprvé na novinách. Večer a v noci na to paní nedobře se měla.

23. **Apr., outerý.** Paní nazvíce doma zůstavši, jen s Müllerovou dcerou a s námi šla kupovat klobouky slaměnné a jiné potřeby. My ale, já se synem, byli v ouřadech dívat se na tamější díla umělecká. Větrno.

24. **Apr., středa.** Chodili sme po městě a byli ve hlavním chrámě, v baptisterium, u S. Maria Novella ɔc. ve hledání obrazův florentinských, a později na starém mostě v kupování korálův. Psal sem večer tchánovi do Prahy a Hellichovi do Říma. Koupě knih.

25. **Apr., čtvrtek.** Já u bankiera Borriho. V pěkném počasí vyšli sme do paláce Pitti a viděli tam obrazárnu, potom zahrady Boboli; vracujíce se, koupili sme obrazy, pak jednali příležitosti k další cestě. Dostav psaní od Černíka, byl sem u Šnicera na vyslanství. Pozdě večer dostal sem Rittersberkovo poslání z Prahy, poslední archy mé historie české.

26. **Apr., pátek.** Den celý deštivý. Ráno u Staderiniho zjednal sem příležitost do Benátek, a potom se svými všemi byl ještě v Ufficiích, kdež i Heuss a Müller s námi chodili. Popoledni šel sem v dešti sám do kostela del Carmine dívat se na fresky Masacciovy. Koupil sem deštník pro paní. Obědváno posléze u restaurateura Marché. Potom nesl sem své poslání Dru Hartmannovi do Říma k Müllerové a byl posléze v Café helvetico. Večer doma pakováno.

27. **Apr., sobota.** Ráno vyjeli sme z Florencie po hodině šesté za počasí pochybného a proměnného.

Cesta do Benátek.

Vyjevše na vrch první, ohlédali sme se na celé oudolí, ve kterém Florencie leží, letními domy všude hustě poseté. Přes Fontebuona i Cafaggiolo dojeli sme na oběd (špatný) do Monte Carelli; vycházce bránil dešť. Potom s přípřeží jeli sme nahoru přes Apenniny, an vítr i dešť se sílily. Na noc byli sme v hospodě Pietramala nedaleko ohně věčného, k němužto však jíti dešť ustavičný nedal. Večeřeli sme dobře u veliké společnosti; v noci pak já se špatně měl. Teplo v pokoji 8^0 R.

28. **Apr., neděle** Počasí velmi nevlídné, deštivé, mlhavé a větrné, tak že sme nejvyšších Apennin, v nich byvše, neviděli. Až u Lojano přestávala mlha i přán nám pohled do horstva toho podivného, ano s jednoho místa, jakožto sme se domýšleli, až na moře adriatské. Na oběd zůstali sme v hospodě čisté v Poggioli, 2 miglie vzdálí od Pianoro, kdež toto psáno. Popoledni, když sme dále jeli, dešť popřestával a krajina vždy příjemnější jevila se nám, an sme se blížili k Bononii. V tomto městě bydlili sme v hospodě »u tří králův«. Vyšli sme tam bez vůdce, nejprve k šikmým věžím, potom ke chrámům sv. Petronia, Dominika, Salvatora, Petra i Pavla, na-

zvíce podloubími. Škoda, že pro neděli nelze bylo viděti gallerii, pro nepočasí pověstný hřbitov. V hospodě měli sme se dobře.

29. **Apr., pondělí.** Ráno před 6ou hod. vyjeli sme z Bononie dále, an se jasnilo, a slunce, svítíc den celý, povětří tiché velmi oteplovalo. Zůstali sme na »rinfrescata« v hospodě o samotě stojící uprostřed cesty mezi Bononií a Ferrarou. Popoledni po hod. 3tí dostali sme se do Ferrary do hospody »u tří mouřenínův.« Tu vyšli sme dvakrát do města, před obědem i po něm, a dívali se na starý hrad knížecí ve vodách, ač uprostřed města vystavený, pak na kostely katedrální, sv. Františka, sv. Benedikta, na náměstí Ariostovo, na palác tak řečeno diamantový a j. v. Oběd v hospodě tak dobrý, jako včera v Bononii. Teplo dnes bylo veliké ponejprv, venku až do 20° R, v pokoji výše 15° R.

30. **Apr., outerý.** Den celý byl teplý a jasný; popoledni teplo vystoupilo až na 22° R ve stínu; ráno při vyjetí z Ferrary bylo 14° R. Dlouhé přepravování se přes Pad u Vallice, kratší přes Eč. Oběd v Rovigo, městě špatném, kdežto dnes byl trh hlučný. Chtěli nás v Monselice mezi horami euganejskými přes noc míti; já však dal jeti dále. Viděli sme s cesty zámek Obizzův, Abano a j. a k večeru stihli do Padovy, do hospody »u zlaté hvězdy«.

1. **Máje, středa.** Vyšli sme ráno podívat se na kostely sv. Justiny a sv. Antonia, u něhož koupě činěna. Potom dosti pozdě z Padovy vyjeli sme, ne přes Dolo, ale přes Mirano do Mestre, kamž pro nemoc koně vetturinova teprv po 12 hod. s poledne stihli sme. Poobědvavše na mále, vsedli sme na barku, vetturinem nám zjednanou, a berouce se po vodě do Benátek, zakoušeli sme všelijak ošemetnosti barkarolův našich.

V Benátkách.

Ubytovali sme se v hospodě »u Pelegrina« (poutníka) na slavném náměstí sv. Marka, s vyhlídkou na náměstí a k moři, ve dvou pokojích, za 1½ zl. stř. denně. Já šel nejprve na poštu pro psaní, jež ode tchána z Prahy sme tu obdrželi, potom s rodinou pobyv u sv. Marka v kostele, chodil sem po náměstí i nábřeží dívajíce se na město. Večeřeli sme dnes i později v hospodě »Cittá di Lubiana«, po domácku.

2. **Máj, čtvrtek.** Předpol. ukazován nám palác dožův ve všech svých částkách. Potom já byl u policejní direkcí, kdež u direktora Gattanciho dostal sem psaní i pass svůj z Milána od Černíka; pak u bankiera Dubois vyzdvíhl sem 200 zl. stř. Po obědě kupováno v městě a já byl v kavárně na novinách.

3. **Máj, pátek.** Včasně ráno vyjeli sme barkou k arsenalu, kamž přišed dle včerejšího slibu svého tamější ouřadník Mošnovský, Polák, po všech jeho částkách provodil nás. Potom šli sme se dívat na c. k. fregatu ve přístavu ležící. Odtud vedle parochodu hraběte Mitrovského jeli sme nazpět, a já, sprovodiv paní domův, šel sem se synem ještě kupovat ovoce

morské, obrazy benátské ɔc. a jednat příležitost na dnešním parochodu do Terstu. Po obědě vyjeli sme barkou na procházku skrze Canal grande a dívali se zvláště na chrám sv. Marie della Salute, na most Rialto a posléze na obrazárnu akademie krasoumecké. Potom spakovav, přepravil sem naše věci na parochod a byl ještě posléze v »Città di Lubiana«. Po hod. 8é brali sme se barkou k parochodu, kdež veliký dav byl; odjelo se v 9 hod. večer. Počasí bylo mírné a tiché; děti brzy šly spat, paní pobyvši dlouho na mostině, tenkráte nemnoho tou jízdou trpěla.

V Terstu.

4. **Máje, sobota.** Ráno v 5 hodin octli sme se v přístavu terstském a ubytovavše se v hospodě »u Pelegrina«, tam sme si odpočinuli před polednem, ač já jednáním příležitosti na poště nadarmo, pak mezi vetturiny též hledáním pp. Biasoletto a Vladislavlevitě čas trávil. Po obědě chodili sme po městě, ana paní kupovala všelicos, též u průplavu a po nábřeží. Večeřevše v kavírně »u polární hvězdy«, potom potkáni sme od Vladislavlevitě, jenž nás ještě po městě sprovodil, pomarančů pro děti nakoupil a mnoho srdečnosti jevil. Posléze já byl ještě u Biasoletta pro semena, na změnu peněz a s pláštěm kožešným, jejž pro mne prodati za 34—24 zl. stř. se uvolil. Mluvili sme o příštím sjezdu v Pise, a já mu domlouval, aby především hleděl ku knihkupectví v Italii, aby dle způsobu německého utvořeno bylo ku prospěchu věd a literatury vlaských; což on učiniti sobě předsevzal. (Psaní do Prahy dnes odesláno.)

Cesta z Terstu do Hradce.

5. **Máje, neděle.** Ráno posnídavše »u polární hvězdy« se Vladisavlevitěm, vyjeli sme z Terstu vozkou Lublanským a na Občině prohledány nám všecky věci naše. Když sme se blížili ke druhé štací na Rozdrtí (Prewald), přikváčil nás náramný příval s blýskáním a krupobitím, v němž syn můj napředu sedící zmokl. Pooběvavše potom, jeli sme přes Postojnou (Adelsberg) a Planinu na noc do hospody o samotě na silnici stojící.

6. **Máje, pondělí.** V blátě jeli sme, jako včera večer, až po hořejší Lublaň; potom v rovině nastoupilo sucho, až se i prášilo. Oběd ztrávili sme v Lublani u hospodáře vozkova, dosti špatný, kdež i Pražák Knepper s námi. Potom vyšli sme podívat se na město. Vyjevše na lepším voze dále, předce teprv ve tmě stihli sme do Sv. Osvalda, kdežto nocovali sme dosti dobře.

7. **Máje, outerý.** Včasně ráno brali sme se přes hranici Krajinska i Štyrska dále, k obědu do města Cileje, za velikého tepla. Tam v hospodě »u bílého vola« byli sme spokojeni. Na noc nejeli sme dále než do Konic (Gonovitz), kdežto já psal Rittersberkovi do Prahy.

8. **Máje, středa.** Vyjevše ráno z Konic, na cestě meškali sme ve Slovenské Bystřici, potom na poledne dostali se do Marburka na Drávě, po-

sledního města slovenského na této straně. Po obědě jedouce dále, napájeli sme ve Strass nad Murou, a večer dosti pozdě dostali se do Lebrinku na noc. Krajina dnešní téměř celá nehornatá, nýbrž rovina tytýž pahorkovitá.

9. **Máje, čtvrtek,** nanebevstoupení Krista Pána. Dosti časně zase na voze byvše, potom v městečku Vildoně pod zámkem zastavili sme se, ana paní šla na mši do kostela. Potom rovinou jeto k Německému Hradci, kdežto sme po hod. 10é byli.

Ve Hradci Štyrském.

Já hned přeoblek se, šel sem nejprv hledat Marii Keblovou, až sem dověděl se, že do Lince se přestěhovala; potom v Johanneum našed archivara Wartingra, mluvil sem o své zítřejší práci. Obědvali sme v hospodě »u Slunce« velmi lacino. Popoledni chodili jsme po městě, byli v katedrálním kostele, já též na poště, pak v sadech na meziměstí, na procházce obecné, dnes pro svátek velmi hlučné. Psaní z Prahy; psali sme tamže i bratru Ondřeji do Vídně.

10. **Máje, pátek.** Já od hod. 7é ranní pracoval v Johanneum, výtahy čině z diplomů Otakarem II. někdy Štyrsku daných. Poobědvav u svých doma, potom opět šel sem do práce tamže, a skončil ji k večeru. Moji zatím chodivše po městě sami, vystoupili také na hradecký zámek, s něhož měli vyhlídku do kraje spanilou.

Cesta z Hradce do Vídně.

11. **Máje, sobota.** Vyjeli sme z Hradce ráno po 6 hod. počasím krásným a brali se oudolím po řece Muře nahoru přes Peggau, kdež napájeno, a přes Fronleiten do Hammerle, náležící ku panství knížete z Lobkovic. Poobědvavše tam, potom jeli sme dále přes Bruk an der Mur do Pomurici, a sice na noc až do Kindberka.

12. **Máje, neděle.** Z Kindberka již před východem slunce vyjeli sme, a napájevše v Mürzzuschlagu, odtud brali sme se pres horu Simerink za krásného počasí. Okolní hory viděli sme tytýž ještě posněžené. Obědvali sme v Schottwienu a na noc dojeli do Zavídenského Nov. Města; tu já šed do akademie, někdejšího hradu, mluvil sem tam s Burianem naším, jenž mě i do hospody sprovodil, a s majorem M. Z. Polákem, někdy básníkem českým, jenž ale nyní sotva česky mluviti umí, muž jináče čistý a zdvořilý.

13. **Máje, pondělí.** Z Nového Města jeli sme stranou do Teplice rakouské a tam ve prohledání teplic čili lázní, pak města i procházek až do poledne se bavili. Po obědě jedouce k Vídni, trpěli sme mnoho větrem za námi a okolo nás prach silničný zdvíhajícím, též i množstvím vozův u přibližování se k městu. Na linii maxersdorfské nakládáno s námi zdvořile. V městě hledáním bytu několik hodin ztrávili sme, až posléze na konci Leopoldova na blízku Augartenu, v hospodě »u Černého Slona«, stíží

jeden pokojík obdrželi sme — za příčinou výročního trhu ve Vídni, jímž hospody přeplněny byly.

Ve Vídni.

Málo se porozhostiv ve hospodě, šel sem hned nejprv do Augartenu se synem, potom do města, dotazovat se v Černínském domě i u Dessaura, kdežto byl také baron Puteani. Moji spali, když sem se vrátil.

14. **Máje, outerý.** Ráno jel sem ku paní Fechnerové a k bratru na Landstrasse do domu »u Sedla«; bratr odtud jel se mnou k rodině mé, s ní se [se]známiv, po čemž jeli sme všichni do města k Dessaurovi, jehožto sestru v bráně potkali sme. Nechav já rodinu svou bratrovi, byl sem u knihkupce Braumüllera, hrab. Černína, Němečka, Vusína, dvorského raddy Krtičky ɔc. Obědvali sme u Steindla, ano pršelo. Potom kupovala paní v městě, a pod večer byli sme u paní Fechnerové.

15. **Máje, středa.** Na snídaní čta noviny, dověděl sem se, že Koubkovi dána česká professura. Bratr přišed, pobízel nás do bytu nového a provodil rodinu mou. Já u Braumüllera mluvil s prof. Fesslem, ve státním archivu také s Meinertem, v burku s hrabětem Hanušem Kolovratem, od něhož sem novou zprávu Česk. Museum zvěděl; hlásil sem se k audiencí u ministra Kolovrata, u Clam-Martinice, u Mitrovského, a byl u dv. r. Hocha. Potom ve dvorské bibliotéce četl sem MS. philol. 187. Obědval sem sám v restaurací »u Labuti«. Popoledni v hospodě pakováno a stěhováno se podvečer k Fechnerovům (Wollzeile N° 866). Večeřeli sme v domě. Pozdě ještě pp. Dvořáček a Vusín nás navštívili.

16. **Máje, čtvrtek.** Ráno z pošty přinesl sem psaní ode tchána. Potom bratr šel se synem do c. k. přírodovny, já do dvorské bibliotéky a odtud k hraběti Mitrovskému, kdež i Hanuš Kolovrat; přijat sem vlídně, a kázáno mi ještě jednou přijíti. Obědvali sme u dvorského raddy Krtičky v celé rodině jeho, a zůstali tam až k hod. 6. Potom vedl bratr mou paní do italianské opery; ke mně s dětmi doma zůstavšímu přišel oberšt Madlener pro obraz z Říma od nás přinešený. Den byl dnes větrný, chladný.

17. **Máje, pátek.** Den deštivý, větrný a chladný; moji nevyšli z domu. Já ráno jel s bratrem k p. Hoserovi, jenž mi obrazárnu svou, Čechám přiřčenou, ukazoval, a pak do dv. bibliotéky. Odtud šed, u hraběte Clam-Martinice přijat sem nenadále a pozván do jeho domu. U Braumüllera dostal sem paket od Rittersberka z Prahy. Obědvali sme v domě u Strobelkopfa, po čemž já psal tchánovi do Votína, pak byl v hospodě »u Černého Slona«, potom u Doležálka, jehož sem do koncertu jdoucího přes most řetězový sprovodil, u Dessaura nemocného, kdež sem o Banfieldové a Petersové se dověděl. Večer bratr u nás, přinesv dětem hračky mluvil se mnou o povaze synově.

18. **Máje, sobota.** Ráno šed k p. Lämmlovi, potkal sem ho na ulici a byl potom u paní jeho v Leopoldově. Odtud pospíchal sem do bibliotéky,

kdež až ke druhé hodině s polednc pracoval sem. Moji obědvali u pí. Fechnerové, kdež já navštíviv je, šel sem k obědu k hraběti Černínovi, u něhož dověděl sem se, že censor můj jest baron Menshengen. Odtud šed a staviv se u Dessaura, večer ještě pobyl sem chvíli u pí. Fechnerové na koncertu v zahradní síni.

19. **Máje, neděle svatodušní.** Já i bratr sprovodili sme nejprv Teresii do kostela k sv. Štěpánu a potom já byl u hraběte Adolfa Pöttinga, kdež sem mluvil s Böhmem, umělcem i archeologem. Pak u Dessaura hádka s ním i dr. Löhnerem. Obědvali sme v domě našim a já četl spisy od bratra mi půjčené. Potom hledav p. Vuka nadarmo. an byl odjel do Serbie, provodil sem rodinu po glacis a šel opět s ní k Dessaurovi, kdež byla rodina Lämmlova, mladý Göthe ɔc. P. Krtičku a paní Petersovou nadarmo hledali sme. Večer byli sme doma s bratrem; přišel i p. Dvořáček.

20. **Máje, pondělí svatodušní.** Ráno ke mně přišel Trojan, pěstoun ve Vídni, a sprovodil mne. když sem šel do státního archivu, kdežto dnes ponejprv opět pracoval sem. Po 1 hod. šel sem k audiencí k hr. Kolovratovi ministrovi, jenž se mi vší ochranou svou zakazoval. Obědvali sme u Strobelkopfa. Popoledni šli sme do prateru a dívali se tam na parochody po železnici odjíždějící. Když sme se vraceli, stihl nás veliký příval, před nímž my u ob. Madlenera nadarmo skrývali sme se. Večer kromě bratra nepřišel k nám nikdo.

21. **Maje, outerý.** Jda k p. Lämmlovi ráno, potkal sem se s ním na ulici; hraběte Klama nezastihl sem. Potom pracovav v archivu státním, oznámil sem se s kněžnou Jablonovskou, spisovatelkyní. U Lämmla starého vybral sem 100 zl. stř., a pak šel k obědu k p. Hoserovi, kdež i moji, i rodina Fechnerova byli. Popoledni ve přívalu šli a jeli sme domův, po čemž paní ještě s bratrem do divadla jela.

22. **Máje, středa.** Pro pradlenu šel sem do Leopoldova a pak byl u hraběte Klama-Martinice, kdež i Jarke; musel sem slíbiti, že letos do Smečna na některý čas přijedu. Práci svou konal sem dále v archivu státním, a potom s rodinou šel k paní Fechnerové obědvat; i tam příval se strhl. Okolo 5 hod. dělán tam koncert, po němž já odšed, hledal sem nadarmo abbé Fischera, i byl u p. Becka, pěstouna švarcenberského.

1839.

Mart. 9. z Říma do Neapole; tam od **11. Mart.** do **10.** Apr.

Apr. 11. z Neapole do Říma, noc v Terračině.

Apr. 16. z Říma odjezd; ve Florencii **21—27. Apr.**; v Benátkách 1—3. Mai.

Mai 4. v Terstu; výjezd odtud 5. Mai ráno; ve Hradci Štýrském 9—10. Mai. Mai 11 ze Hradce Št. do Vídně 13. Mai popoledni; tam 13. —., . . . Mai.

Jul. Teresie byla ve Františkových lázních.

Pracoval sem v archivu kapituly Pražské.

Oct. 17. z Prahy do Teplice.

V Lipsku 23—27. Oct. (»zur Stadt Rom.«)

Nov. 4. Lanna u mne 10. Nov. podání k stavům návrhu o »Francisceum«.

Dec. 1. volen jsem za sekretáře kr. Společnosti Nauk.

Dec. 16. kněžně Kinské odevzdal sem práci mnoholetou o rodu Kinských.

Dec. 28. podal sem memoire od nejv. purkrabího žádaný: »Was dem böhm. Museum Noth thut.«

1840.

Jan. 5. uvázal sem se v sekretářství kr. Společnosti Nauk.

Mart. 8. učinil sem návrh ke zřízení vědeckých odborův Spol. Nauk.

Apr. 5. návrh ten přijat.

Mai . . . Rodina má stěhovala se do Červeného Lisu (k Měchurům).

Jun. 28. odjela Teresie do Teplice, k užívání lázní.

Jul. 6. odevzdal sem první rukopis Archivu Českého do tisku.

Jul. 15. (večer) z Prahy do Teplice.

Jul. 19. (večer) z Teplice do Prahy.

Jul. 19. Vyšly naše pojednání »Über die ältest. Denkmäler d. böhm. Sprache« od Šafaříka ɔc.

Oct. 15. první posezení historické sekce král. Spol. Nauk.

1841.

Febr. 27. večer z Prahy do Vídně; 1—4. Mart. tam »Zum König v. Ungarn«.

Mart. 25. večer z Vídně do Prahy (rychlíkem.)

Jun. 2. volen jsem za jednatele Společnosti musejní.

Nov. Vyšla má Gesch. v. Böhmen 2 er. Bd., 2e. Abtheil. od r. 1306 do 1378.

1842.

Jul. 2. ráno výjezd z Prahy s rodinou celou, noc v Táboře; 3—4. v Budějovicích. Jul. 5. z Budějovic do Lince po železnici; 6. z Lince přes Gmunden do Ischlu. V Ischlu 6. Jul. — 10. (8 Jul. zatmění slunce) 10. Jul. z Ischlu do Gmunden.

Jul. 11. z Gmunden do Lince; tam v Museum ɔc.

Jul. 12. z Lince do Budějovic. Jul. 13. z Budějovic přes Třeboň do Jindř. Hradce. Jul. 14. večer ze Hradce do Třeboně. Jul. 15. v Třeboni »nevyrovnaný archiv«.

Jul. 17. z Třeboně do Budějovic, a odtud (s Šuselkou)

Jul. 18. popoledni 2 hod. stihnuto do Prahy.

Aug. 1. Návrh k rozdávání poct přijat konečně v posezení sboru matičného.

Sept. 8. v Lobkovicích slavena stříbrná svatba tchánova.

1843.

Febr. 15. přednášky mé šlechticům počaly u kníž. Švarcenberka.

Mart. 1. hr. Chotek povolal mě k sobě (ke 3 lipám) za příčinou mých přednášek.

Mart. 13. poslední má přednáška u kníž. Švarcenberka; 16/3 jeho písemné poděkování.

Apr. 21. večer výjezd z Prahy, 23. ráno stihnutí do Vídně; byt tam v domě hr. Deyma.

Mai 19. ráno výjezd z Vídně po železnici; do Mikulova stihl sem ve 2 hod. s poledne. V Mikulově 19—21.; do Brna 21. Mai., it. do Rejhradu. 23. Mai večer z Brna, 25. do Prahy.

Jun. 6. z Prahy večer vyjel sem a stihl 8. Jun. ráno do Vratislavi.

Jun. 13. večer z Vratislavi, přes Frankfurt, 15. dopol. do Berlína.

Jun. 29. z Berlína do Lipska. 30. z Lipska přes Drážďany do Budišína.

Jul. 2. z Budišína do Nízkého; 3—4. v Herrnhutě; 4. vjezd do Čech. Jul. 5. večer z Liberce poštou do Prahy. Jul. 10. Teresie odjela s dítkami do Gmunden, k užívání koupelí rapových.

1844.

Teresie opět těžce nemocna.

Jun. 9. v posezení resignoval sem, a Jul. 18. odevzdal Exnerovi sekretářství Učené společnosti.

Aug. 21. z Prahy do Slaného (2 osoby). (Teresie požívala lázní Šternberských).

Oct. 3. (ráno) výjezd z Prahy s rodinou do Italie; 8. Oct. z Klatov, 9. do Řezna. Oct. 11. z Landshutu do Mnichova, 14. ze Mnichova do Augšpurka, 16. z Augšpurka, 17. do Lindova, Oct. 20. z Kury do Chiavenny. 27. z Milána do Pavie, 31. z Janova do Savony. Nov. 4. ze S. Remo do Nizzy.

1845.

Januar — Apr. v Nizze.

Apr. 10. z Nizzy do Draguignan, 11. do Marsilie, 13. z Marsilie do Aix, 14. do Avinionu. Apr. 15. z Avinionu parochodem nahoru, 17. (popoledni) do Lyonu, 20. z Lyonu do Chalonu. Apr. 23. z Besançonu do Belfort, 24. do Štrasburka; 26. odtud do Karlsruhe; 27. Apr. do Štuttgartu, 29. odtud do Ansbachu. Mai 1. (o poledni) do Normberka, 3. odtud, 4. do Nové Kdyně ɔc.

Marie Štrandlova ovdověla.

Nov. Těžce strádal sem na oči.

1846.

Mai 4. uzavřením sněmovním svolena mi pomoc na cestu a koupě Mansiho.

Mai. 10. z Prahy do Vídně, 13. z Vídně do Pešti, 19. z Pešti, 20. v Prešpurku, 21. do Vídně, 26. z Vídně do Medlíku, 28. do Lince, 29. do Salcpurka, 31. (ráno) do Mnichova.

Jun. 8. ze Mnichova do Augšpurka, 9. do Normberka, 10. do Bamberka. Jun. 14. z Bamberka do Vircpurka, 16. z Vircpurka do Frankfurta, 19. z Frankfurta do Kolína. Jun. 21. z Kolína do Bonnu, 22. do Kobolence, 23. Mohuče, 24. do Frankfurta, 25. z Frankfurta večer, 26. do Gothy, 28. v Erfurtě, 29. ve Vímaru, 30. odtud do Lipska.

Jul. 2. z Lipska do Wolfenbüttlu: 4. v Brunsviku, 5. do Berlína, 8. z Berlína do Lipska, Jul. 12. z Lipska do Drážďan 14. návrat do Prahy.

Oct. 24. císař svolil, aby mně pomoc ročních 600 zl. přidána byla.

1847.

Rukopis český Dějin mých dán do tisku poprvé.

Mai 14. (ve Vídni) založena cís. Akademii nauk, a já jmenován (t. d.) jejím oudem.

Mai 19. sněmovní svolení, abych já sám nakládal s pomocí ročních 600 zl.

Mai 24. (popoledni) z Prahy, 25. do Vídně, a tam (u dra Dvořáčka) studie histor. ɔc.

Jun. 12. (večer) v Vídně, 13. do Prahy. Jun. 25. (popoledni) z Prahy opět do Vídně, ku prvnímu posezení Akademie (27. Jun.) Jun. 29. z Vídně do Brna, 30. z Brna, do Olomouce (přes Břeclav).

Aug. 8. (večer) z Prahy do Petršpurka i okolí; 11. z Petršpurka do Žatce, 12. do Peruce, 13. Obřiství, 14. Lobkovic.

Aug. 27. poslal sem k cís. Akademii nauk své zdání o návrhu k jednacímu řádu jejímu.

Aug. 29. (popoledni) výjezd na cestu do Nizzy; 31. z Vídně do Celje o půlnoci. Sept. 1. z Celje do Lublaně, 2. do Terstu, v noci 4—5. Sept. parochodem do Benátek. Sept. 6. z Benátek do Verony, 7. do Brescie, 8. do Milána, 10. z Milána do Voghery, 11. Ronco, 12. Savona, ɔc. Sept. 13. ze S. Remo do Nizzy, 22. Sept. (popoledni) z Nizzy, 24. ráno do Turina. 26. z Milána, 29. ráno do Celje, 30. ráno do Vídně, 1. Oct. na noc do Prahy.

1848.

Jan. 22. (o poledni) vyjel sem z Prahy s Šafaříkem přes Olomouc, a Jan. 23. po poledni stihli sme do Vídně.

Febr. 2. slavné posezení Akademie nauk v síni stavův Rakouských. Febr. 3. (večer) z Vídně, do Prahy 4. Febr. (po poledni).

Mart. 18. Dějin mých (českých) díl první počal se vydávati.

Jul. 15. (večer) z Prahy 16. (o poledni) do Vídně; 17. ponejprv na sněmu říšském.

Nov. 5. (večer) z Prahy (s Berličem) 7. (ráno) do Vídně, k bánovi.

1849.

Ve Vídni: Mai. 19—21. (im Mačakerhof.) 21—29. Mai, (akademická posezení).

Jun. z Prahy s rodinou do Varův.

Jul. 6. z Varův do Chebu; 7. Jul. z Chebu do Lokte.

Juli 12. z Varův s rodinou do Prahy (Separateilfahrt za 35 zl. 10 kr.)

Aug. 2. poslal sem Tomka do Chebu a Lokte.

Aug. 9. výjezd z Prahy (večer) přes Víden do Basileje.

Ve Mnichově 17—19. Aug.; 21. v Curichu; 22. odtud do Basileje.

V Basileji 22. Aug. do 4. Sept.; v Heidelberku 4—5. Sept.

Ve Frankfurtě Sept. 5—9. Z Bamberka do Pommersfelden 10. Sept.

Sept. 11. z Bamberka přes Hof do Chebu. 12. Sept. z Chebu do Varův, 13. do Prahy.

Dec. 31. poslal sem k cís. Akademii nauk své zdání v příčině Acta concil. sec. XV.

1850.

Febr. 6. zdání k cís. Akad. Vídenské o Kollarově Staroitalii ɔc.

Ve Vídni, im Mačakerhof: 26. Febr.—1. Mart. (kommisse koncilni).

Apr. 15. psal sem: »Meine Gesch. des Hussitenthums in böhm. Sprache ist bereits in der Presse, dürfte aber nicht vor November fertig werden.«

Aug. 29. volen sem byl v Praze do městského výboru.

Sept. 12. zřízení se sboru pro zřízení česk. nár. divadla; já předsedou.

Sept. 20. výjezd z Čech s Teresií a Márinkou i Leopoldinou, jedoucími do Nizzy.

Sept. 21. z Drážďan do Kasslu; 22. z Kasslu do Frankfurta; 23. ráno z Frankfurta zpět. Sept. 24. z Vímaru přes Hálu a Lipsko do Drážďan; 25. z Drážďan do Prahy.

Oct. ve Vídni 22.—24. Oct. při kommissí koncilní; it. pro divadlo.

1851.

Ve Vídni: 17.—22. Febr. (Stadt Frankfurt).

Mart. 20. v posezení městského výboru v Praze jednání o Švarcenberkovo čestné měšťanství.

Jun. 17.—24. byl sem v lázních Šternberských.

1852.

Febr. 7. zpráva o encyklop. slovníku, v posezení sboru matičného.

Febr. 9. v posezení výboru divadelního; předběžně ohlásil sem, že složím presidium.

Febr. 17. složil sem jednatelství musejní, v posezení výboru.

Apr. 18. umřel tchán můj Dr. Jan Měchura v Praze.

Jul. 29. posezení musejní veřejné, kdežto já z výboru vyloučen.

Oct. Teresie do Nizzy; (tam byt v pavillon Robioni).

Dec. 3. Jan odbyl první své rigorosum z práv.

Dec. 8. Výjezd z Prahy s Janem do Paříže.

1853.

Januar—April byl sem v Nizze (vide) Apr. 9. výjezd z Nizzy. Apr. 14. do Mai 5. v Paříži. Návrat do Prahy 10. Mai. (V Podmoklech prohledávání nelepé.)

Mai 23. do 30. ve Vídni u Akademie.

Jul. 15. — . . . v Brně u preláta Nappa i ve dskách zemských.

Aug. 15. svatba mé dcery Marie s Riegrem.

Sept. 5. v Lobkovicích kommisse o vyvazení mlýna.

Nov. 13. (v neděli) výjezd z Prahy do Vídně za příčinou vyvazení mlýna. 17. Nov. audience u Bacha; téhož dne u Dr Aug. Wehli, u minist. rad. Kaj. Mayera, Beyera; 13. Nov. o poledni z Brna na večer do Prahy zase.

1854.

Jan. Statek Suchdol od barona Schmidta koupen Riegrovům za 60,000 zl. cm.

Mai 10. výjezd do Brna; odtud po 17. do Vídně. Návrat do Prahy 31. Mai.

Jul. 8. sl. do Moravy do Zubřího se synem a přes Hodslavice s bratrem do Břeclavi 13. Jul., v Brně 14. Jul.

Jul. 25. Jan dal se na cestu do Chorvatska.

Aug. 9. narodila se v Praze vnučka Marie Riegrova.

Sept. 13. sl. do Hluboké, na svatbu Leopoldiny Heyrovské (16. Sept.).

Dec. Marie Štrandlova vdala se za barona Samena.

1855.

Mart. Byl sem sklíčen delší nemocí (katarrhem).

Jun. 6. z Brna večer do Prahy; Jun. 7.—15. v Praze a Lobkovicích. chininu 72 gránův. Jun. 16. z Prahy s Dr. Hamerníkem do lázní Šternberských; tam až do 21. Jul.

Jul. 31. ve Vídni baron Wagemann umřel.

Aug. 18. v Lobkovicích dověděv se o dědictví svém, Aug. 20. jel sem do Vídně. Aug. 29. ze Suchdola do Jablonné.

Sept. 12. večer z Prahy s Teresií a Riegrem, — 13. ráno v Lipsku, na noc do Frankfurta; odtud 14/9. Teresie a Rieger do Paříže, já večer do Mannheimu.

Sept. 15. z Mannheimu do Dürkheimu.

Sept. 16. až do Oct. 11. v Dürkheimu; Teresie tam Sept. 25. sl.

Oct. 11. z Dürkheimu do Frankfurtu, — 12. odtud do Hofu; — 13. do Drážďan, — 14. do Prahy.

1856.

Mai 25. z Brna do Vídně.

Jun. 2. odjel sem z Vídně.

Jun. 6. z Prahy; byl ve Votíně Jun. 7.—11, i s Teresií.

Sept. 27. z Prahy s Teresií vyjel sem do Sas a do Berlína. V Jeně byli sme. 8. Oct. vrátili se z Drážďan do Prahy.

Oct. 16. z Prahy do Dražďan já sám zase. Práce tam v archivu. Oct. 29. z Drážďan vrátil sem se do Prahy zase.

1857.

Febr. 1. Dokonal sem v rukopise Dějin svých díl IV.

Apr. 20.—Mai 8. v Praze veřejné přednášky mého syna v Museum. Mai 20. Úmluva s legatary Wagemannovými v Praze podepsána.

Mai 21. z Prahy do Brna; 25. z Brna do Vídně; tam až do 31. Máje.

Jun. 7. z Prahy jel sem do Lobkovic, kdež i Riegrovic byli.

Jul. 7. v Praze počato vydávati historie mé IV, 1 česky i německy; 8. Jul. honorar od Tempského.

Jul. 9. v Lobkovicích kardinal Schwarzenberg u nás.

Aug. 2. z Lobkovic do Prahy; potom Teresie do Suchdola, Jan do Norveg ɔc.

Aug. 5. z Prahy do Lipska; — 6. z Lipska do Mnichova. Aug. 7. do 18. ve Mnichově práce v archivech; byt v hôtel Leinfelder. Aug. 19. ze Mnichova do Normberka; — 20. do Lipska, — 21. do Prahy.

Aug. 26. po odjezdu Samenové z Prahy zase do Lobkovic.

Sept. 7. s Teresií v Praze pro koupi Leopoldovy částky domu. Sept. 20. z Lobkovic konečně do Prahy vrátil sem se; Teresie teprv 26. Sept.

Oct. 5. narodil se mi v Praze vnuk Bohuslav Bedřich Rieger.

Nov. 21. prodal Rieger statek svůj Suchdolský p. Klugenovi za 65 tisíc zl.

1858.

Mai 20. ráno z Prahy vyjel sem do Brna i zůstal tam u preláta Nappa do 25 Mai, kdežto popoledni odjel sem do Vídně, pracovav zvláště v moravských dskách zemských i v půhonech o rodu pánův z Cimburka.

Mai 25. do 31. byl sem ve Vídni při posezeních akademických, a pracoval jak v cís. bibl. tak i v hospodě »městě Franfurtě« nejvíc Epistolae Matthiae Corvini r. Ung. 27 Máje zaplatil sem Dr. Dvoráčkovi na čisto vše. Mluvil sem s Šemberou, Rybičkou, Kuzmánim, Lichardem; Ubaldovi půjčil sem 50 zl.

Jun. 1. z Vídně ráno vyjev, stihl sem večer do Vratislavi. Nouze o byty. Jun 2.—4. pracoval sem ve Vratislavi, pomocí zvláště Dra. Wattenbacha; zasloužili o mne také prof. Röppell, Stenzler, Elvenich, it. von Schleinitz, slezský Oberpräsident, v. Görtz geh. Rath., a j. v. Pracoval sem nejvíce v Eschenloerově lat. autografu z bibl. Elisabetanské; poznal Klossovu Gesch. dēs Hussitenkriegs ɔc.

Jun. 4.—5. v noci jel sem z Vratislavi do Lipska.

Jun. 5.—8. v Lipsku pracoval sem výhradně v rkp. N. 1092, jejž p. Gersdorf půjčil mi do bytu v hôtel de Bavière.

Jun. 8.—9. z Lipska přijel sem do Vímaru na oběd, odtud ve 4 hod. odjev, po 6^{té} stihl sem do Jeny a ztrávil večer u prof. Droysena s Michelsenem a Erdmannsdorferem; rkp. od Maxa Jordana o boji Poděbradově s kurií Římskou. Nazejtří dopol. v Jeně pobyv, vyjel sem odtud v 1 hod. do Apoldy, pak ve 4 do Lipska.

Jun. 9.—10. v Lipsku zase pracoval sem znovu v rkp. 1092 a dal se fotografovati.

Jun. 10.—11 v noci z Lipska vyjev, přes noc a ráno stihl sem do Prahy zase, kdež nebyl než Jan doma.

Jun. 14. z Prahy do Lobkovic.

Aug. 11. v Lobkovicích obdržev Sculteti annal. Gorlic. p. III, téhož dne odjel sem s paní do Semil a pobyl tam do 16. Aug., kdežto ráno vyjevše, stihli sme u večer do Lobkovic zase.

Sept. 23. opustil sem letní byt v Lobkovicích a přijel do Prahy; moji tam zůstali ještě.

Oct 3. s Teresií vyjel sem z Prahy do Uher, a večer stihli sme do Prešpurka. V Prešpurce byli sme 4.—6. Oct. a já 6. Oct. večer koupil sem knihy české u p. Vil. Šimko s p. Václ. Svobodou.

Oct. 7. jeli sme z Prešpurka do Pešti, a já byl večer u p. Vyrožila. Nazejtří zůstali sme tam, byli v Museum a večer u Vyrožilův.

Oct. 9. z Pešti vyjevše, stihli sme večer do Vídně (města Frankfurtu). Oct. 10. (v neděli) a 11. ve Vídni; tam i Wattenbach a Böhmer ɔc.

Oct. 12. z Vídně do Brna, kdežto já zůstal u preláta, Teresie jela dále domův.

Oct. 13. následoval sem i já domův do Prahy zase.

Oct. 22. upadla Teresie do těžké nemoci, z níž nepovstala toho roku více.

Nov. 5.—10. vedl sem v »Bohemii« ochranu rkp. Králodvorského a Libušina soudu.

1859.

Januar. 18. odevzdal sem u stavův rukopis historie Jiřího Poděbrada, člán. 1—2 německy, 3—9 česky.

Febr. 14. dokonal sem v rukopise článek 10 historie Poděbradovy, česky. Později pracoval sem v něm. překladu čl. 3 a násl.

Rieger počal u Kobra vydávati Slovník naučný.

Sept. 15. (čtvrtek) výjezd z Prahy do Lipska, 16. do Guntershausen, 17. do Frankfurta, 18. do Heidelberku, 22. z Heidelberku do Basileje, 23. do Neufchatel, 24. do Genevy, 27. odtud do Lyonu, 28. do Avignonu, 29. do Marsilie, 30. do Toulonu, Oct. 1. do Draguignan, Oct. . . do Nizzy. Tam ostatek roku.

Nov. 24. přijela Marie k nám do Nizzy.

1860.

V Nizze od minulého podzimku až do 29. April.

Apr. 29. z Nizzy do Draguignan, 30. z Draguignan do Toulonu. Mai 2. z Toulonu do Marsilie; tam pro nemoc paní až do 2. Jun.

Jun. 2. z Marsilie do Lyonu — 3. z Lyonu do Genevy.

V Genevě paní ležela v hôtel d'Angleterre až do 29. Jun.; potom v Pension Argands až do 23. Jul. Já mezitím ve dnech 3. Jul. — 16. Jul. zajel s malou Marinkou do Prahy, přes Basileji, Frankfurt a Lipsko, stihnuv domův 6. Jul. a pobyv tu do 13. Jul.; pak přes Lipsko, Augsburk a Lindavu stihl sem do Genevy 16. Jul. zase.

Jul. 23. z Genevy popol. Neufchatel, 24. Jul. odtud do Nidau (abbaye des trois sapins), 25. z Nidau do Basileje.

Jul. 31. z Basileje do Heidelberka; tam do 11. Aug.

Aug. 31. popol. z Heidelberka do Frankfurta, — 12. do Guntershausen, — 13. do Lipska, — 14. do Podmokl.

Aug. 18. v Podmoklech ráno smrt mé ubohé manželky.

Aug. 19. z Podmokl do Lobkovic na noc.

1861.

Aug. 10. psal sem z Prahy: »Ze sněmu Vídeňského odjel sem 21 července večer a ztrávil od té doby čas v archivech a bibliotekách, nejvíce v Drážďanech, potom ve Zhořelci a v Herrnhutě; 9 Aug. návrat do Prahy.

1862.

Cesty tohoto léta předsevzaté:

April 21. odjezd do **Kutné hory**, k slavnosti Tylově, tam u Dra. Stáně v práci archivní až do 26. Apr.

Mai 9. byl sem v Roudnici.

Mai 21. přijel sem do **Nimburka**, — 22. odtud do **Poděbrad** — 23. z Poděbrad do **Pardubic** — 24. (v sobotu) odtud do **Brna**.

Mai 25. v Brně u p. Cyrilla Nappa. Pak odtud do Vídně (k Riegrovi).

Mai 26. sq. Ve Vídni při posezeních cís. Akademie a 28. Mai ve sněmovně panské. 31. Mai odjezd z Vídně do **Brna**.

Jun. 1. v Brně u preláta Nappa. 2. Jun. návrat do Prahy.

Jun. 3. v Praze posezení musejní.

Jun. 11. odjezd z Prahy přes Teplici do **Mostu**.

Jun. 13. z Mostu do **Kadaně**.

Jun. 14. z Kadaně do **Teplice**.

Jun. 15. z Teplice do **Podmokel** a **Děčína**. Tam přibyl do práce Šmaus.

Jun. 18. odjezd z Podmokl do **Drážďan**.

Jun. 19. odjezd z Drážďan do **Budišína**.

Jun. 22. odjezd z Budišína do **Zhořelce**.

Jun. 30. odjezd ze Zhořelce do **Prahy** (přes Drážďany).

Jul. 17. (popol.) výjezd z Prahy do **Budějovic** (se Šmausem).

Jul. 19. z Budějovic do **Hluboké**.

Jul. 20. ze Hluboké do **Třeboně**; tam práce až do 12 Aug.

Aug. 12. z Třeboně do **Budějovic** (u biskupa).
Aug. 13. z Budějovic popol. do Vodňan.
Aug. 14. z Vodňan do **Písku**.
Aug. 16. z Písku (ráno) přes **Příbram** (oběd) a **Hořovice** do **Prahy**.
Aug. 17. v neděli popol. z Prahy do Lobkovic.
Aug. 19. z Lobkovic do Prahy.
Aug. 26. výjezd z Prahy do **Domažlic**.
Aug. 27. (popol.) z Domažlic přes Kdyni do Klatov.
Aug. 28. v Klatovech (a dopol. ve Votíně).
Aug. 29. z Klatov ráno do Plzně (k p. Feyerfeilovi).
Aug. 30. z Plzně po obědě do Prahy.
Sept. 5. výjezd (o poledni) z Prahy do Král. Hradce.
Sept. 6. ve Hradci (u p. Červeného); popoledni do **Smiřic**.
Sept. 7. ze Smiřic do **Hořiněvsi** ke slavnosti Hankově; pak odtud přes Smiřice s Riegrem do **Pardubic** až do noci.
Sept. 8. z Pardubic do Prahy.
Oct. 23. Rieger ve Vídni koupil statek Maleč.
Oct. 25. o poledni jel sem s Marií do Malče poprvé a zůstav tam přes neděli 26., v pondělí 27. vrátil se odtamtud i s Riegrem.
Oct. 28. navštívil mě poprvé v mém pokoji p. Balabin, a nazejtří 29. byl sem s ním na Hradčanech v kapli Svatováclavské ɔc.

1863.

Mai . . cesta do Lužice (Zhořelce) a Slezska. 22. Mai ve Vratislavi odtud do Moravy (do Soudola ɔc).
Jul. 7. v Malči stálý byt.

REJSTŘÍK.

Abbano, v Euganejských horách, 226
Abruzzy, pohoří, 219
Acquisti, sochař, (»Mars a Venuše«), 204
Adams, lady, 202
Adda, řeka, 212
Addison, (Spectator), 22, 27, 30
Adlersberk, v Krajině, 207
Adriatické moře 225
Agnelli, lékař ve Florencii, 224
Agrisani, povozník v Neapoli, 221
Ahsbahs Jiří, paní, —ovic rodina, 85 87, 90, 91, 94, 96, 99, 101, 104, 106, 107, 111, 121, 123, 127, 130—133, 135, 144 až 146, 148, 149, 151 154, 157, 165, 166, 181; Ahsbahsova Mathilda 123, 124, 146, 151
Achac, povozník v Budějovicích, 162, 208
Aix 233
Akenside (Pleasures of the Imagination), 30
Alakšince, městečko, 16
Albano 199, 200, 216, 222; Albanské jezero 199
Alexandr, císař ruský, 8, 43, 52, 66, 126
Aldobrandini, villa, 199
Almagna, hraběnka, 150
Alpy 205, 206
Althan, hrabě, (rodopis) 93, 94, 99, 102, 106, 107, 109, 121, 128
Altieri, nuncius papežský ve Vídni, 191
Ambrozi, v Budějovicích Č., 161
Amici (»Vedute«), 194
Amstetten 208
Ansbach 233
Ancillon, (Über die Staatswissenschaft), 66, 67
André 121, 150, 153
De Angeli, generalní konsul sardinský, 212, 213
Ankona 192
Anschütz, herec, 109
Antignano u Neapole, 218
Apeniny 193, 203, 204, 213, 225
Apolda u Jeny, 237
Apologia stavů českých z r. 1619, 158
Appoň (Oponice), 46, 74, 75, 78
Apponyi, hrabě, 46, 74 — hraběnka, roz. Serbelloni, 75
Aquapendenta 216
Arbesava, u Chlumu, 110
Arezzo, město, 224
Archiv Český 231
Ariosto 9
Armbruster, knihkupec vídeňský, 78, 137
Arno, řeka, 202
A'roksalaše 16
Artaria ve Vídni, 207
Assisi, město, chrám S. Maria degli Angioli, 224
Astfeld, baron, baronka, dům, 87, 89, 90—109, 111—119, 121, 124—127, 129 až 135, 145, 146, 148, 150, 151, 154, 157, 163, 164, 167, 170, 177, 183, Astfeld Malostranský 101—103, 117, 134
Astricus, biskup, 76
Atala, (Jungmanův překlad), 7
Au, ves u Landshutu, 210
Auber, (opera »Sníh«), 106
Audrický 121
Auersberková kněžna, roz. z Lobkovic, 103—106, 108, 128

Auge, pan, na Karlštejně, 113
Augšpurk 232, 233, 239
Averno lago u Neapole, 220
Avignon 233, 238.
Baccano 216 223, 224
Bacoli, u Neapole, 221
Bacsák, žák Blumenthálův, 68
Baden, u Vídně, 78
Bader, prof. lycea Prešpurského, 5
Baggesen, (Písně) 114
Baghy, vychovatel hrabat Apponyiův, 75
Bach, ministr, 235
Baje, u Neapole, 220, 221: Dianin chrám, 220; Merkuriův chrám, 220; Venušin přístav, 220
Bakonyi, generál, 44, 82
Bakoš, měšťan Trenčanský, 5—7; Jan syn jeho, 5, 7, 8
Balabin, pan, 240
Balbin Bohuslav, (»Dissertatio apologetica pro lingua slavica«), 93; (»Bohemia docta«), 182
Balašovič, spolualumnus Palackého, 7
Baldesi z Bononie 192
Ballenstein, hrad hrabat Pálfyův, 76
Balog, hrabě, 44; Balogová paní, 44
Baloghy-ová Jeanetta a Luisa, 13
Bamberg 233, 234
Banát 74
Bandtke, (»Dějiny polské«), 185; (»Otče náš«), 185
Banfield Tomáš, v Mnichově, pak v Neapoli, 210, 217—221; Banfieldová paní 229
Barták, (opera téhož), 85, 122; Bartákové oba, 91
Barth, knihkupec pražský, 91, 166, 169, 174
Bartonek, ve Vídni 1826, (též Bartoněk), 119, 137, 139, 141—144, 147, 154, 158, 165
Barocci, malíř. (»Snětí s kříže« v biskupsk. chrámu v Perugii), 223
Bartoňova Rosina, bába Palackého, 1
Basilej 234, 238, 239
Basse, v Lipsku, 184
Battista, z Třeboně, 158
Bauer, mladý, »milostník« Terezie Měchurovy, 120, 121, 125, 149, 153, 171, 181
Bauer, v Římě, 194, 196, 198
Bauli, u Neapole, (Neronuv dum), 220
Baumgärtner, pruský generální konsul v Lipsku, 185
Bayer, herec v Praze, 83, 87
Bayer Dr., 105, 126
Bärenklau ranhojič z Rosic, 85
Bärenstamm, z Vídně, 221
Beck, professor v Lipsku, 84, 184
Beck, vychovatel Švarcenberský ve Vídni 1839, 230
Beckendorf, (An die deutsche Jugend), 42
Becker, (spisy), 5
Beer, professor v Plzni, 97, 159
Beethoven, (Septuor), 46; (Sonáty), 121; (Sonáta op. 90.) 153, 164
Bechyně 86
Belfort 233
Belnay, knihkupec v Prešpurku, 15
Bély IV. krále zlatá bulla, 200
Benátky (Venezia), 204—208, 225, 226, 230, 234; SS. Apostoli, chrám, 206; di Belle arti akademie, 206; La gran Bretagna, hôtel, 205; Canal grande, 206, 227; Città di Lubiana, hôtel, 226, 227; de' Frari, kostel (a archiv), 206; S. Giorgio, chrám, 207; S Giovani a Paolo, chrám, 206; Chioggia, 206; S. Luca chrám, 206; sv. Marka knihovna, 205, 206; sv. Marka chrám, 205, 206, 226; Maria della Salute, 205, 208, 227; Molo, 205; u Pelegrina hôtel, 226, 227; S. Redentore, chrám, 207; Rialto ponte, 206, 227; riva degli Schiavoni, 206
Benčiková, paní, 44
Benedetto, město v Lombardii, 203
Benedikti Jan či Blahoslav, 9—11, 33—35, 49, 58, 60, 64
Benediktobura, (Benedictbeuren), 211
Beneš, soudruh Palackého v Prešpurku, 8
Benzoni z Bergama, sochař, 195
Bergler, baron, direktor akademie uměl. v Praze, 90, 100, 166
Bergner 85
Berchtold, hrabě, 91, 93, 97, 102, 157, 170, 177
Beriotovy, slečny, ve Vídni 1826, 137
Berlič, ve Vídni, 234
Bernard, knihkupec ve Vídni, 143, 165, 168
Berlín 232, 233, 236
Berndt v Lipsku, 185
Bernhardiová, herečka v Prešpurku, 67
Beroun 158
Berry M., obchod hudebninami v Praze, 112, 125, 163, 173, 181

z Berry vévoda, zavražděn Louvelem 13. února 1823, 70
Besançon 233
Betgraben, údolí u Birkštejna, 109
Betti, ředitel bibliotéky sv. Marka v Benátkách, 205
Beutl z Lakenburku, umělec na klavíře, 122, 123, 149
Beyer, ve Vídni, 235
Bezděka, Čech v Miláně, 213
Běhaní u Teplic, 128
Bělohorská bitva, 203
Bianca Capella, 206
Bianchi, kurýr z Bononie, 203
Bianchi Jul., v Sieně, 215
Biasoletti, botanik slavný, 207
Biasoletto, knihkupec v Terstu, 227
Biblická společnost anglická, 11
Bienaimé, sochař, (»Amor a holoubátka«) 204
Bílá u Horažďovic, 160
Bilnica, prof. v Prešpurku, 8, 83, 141, 142, 187
Bílsko 11, 12, 61
Binasco 213
Binder, zpěvák, 87—89, 93, 95, 123, 134, 164, 166, 174; Binderová paní 124
Birkštejn 109, 128
Bischoff, Dr., v Teplici, 110
Bittner, Dr., Hradecký, 221
Black, v Lipsku, 185
Blair Hugh, (Lectures on Rhetoric and Belles Lettres), 20—26, 29, 30, 58
Blecha, pan, 126
Bludovice, 85
Blumenthal, houslista, 49
Boček, 190
Bodo, manžel dcery paní Revické, 79
Bohemia, noviny, 238
Bohmannové knihkupci, 174
Bohuš, rytíř, 198, 200, 201
Boieldieu, (Opera: »La dame blanche«) 164
Bolsena, 216; Bolsenské jezero, 216
Bolzano, professor, 174
Bonn, 233
Bononie, 192, 203, 213, 225, 226; »la Pension Suisse«, hôtel, 192; hôtel »u tří králů«, 225; sv. Petronia chrám, 225; sv. Dominika chrám, 225; sv. Salvatora chrám, 225; sv. Petra a Pavla chrám; 225
de Bordeaux, vévoda, 189, 190
Borel, knihkupec v Neapoli, 218
Borghetto, 223
Borri, bankéř ve Florencii, 225
Borroš, knihkupec, 165, 166
Bošanský Pavel, vrchní úředník u Czúsů, 82
Botta C. (»Storia d' Italia«), 138, 196
Boušek, premonstrát Strahovský, 93; bibliotekář v Roudnici, 131, 155—157, 174
Bouterwek, (Aesthetika), 31, 49, 58
Bozen (= Počina, Bolzano), 211
Böhm, umělec a archaeolog ve Vídni, 230
Böhmer, ve Vídni, 238
Böhmerle u Ústí n./L., 110
Böttiger, 184, 185
Brady, baron, 137
Braidy, svobodná paní z, 64
Brandejs n./L., 157
Brandstetter, chirurg v Chudenicích, 160
Bratří čeští, 2, 109; archiv v Herrnhutu, 109
Braumüller, knihkupec Vídeňský, 207, 229
Braun, Dr., v Římě, 201
Bravo Jan, v Římě, 221—223
Brechler z Troskovic, 96
Breiský, 93, 94, 96, 118
Brenner, baron, v Římě, 194, 196, 197, 199, 201
Brenner, sedlo alpské, 211
Brescia, 205, 212, 234; »u císařského orla«, hostinec, 212
Bretfeld, baron, 186
Brixen, (Bressanon), 211; »u Slona«, hôtel, 211
Brno, 8, 83, 85, 86, 177, 189, 197, 209, 232, 233, 235—237, 239; desky zemské moravské, 235, 237
Brockhaus, 184, 185; (Conversationslexikon), 31; (Conversationsblatt), 101
Brod Český, 85, 86
Brod Německý, 85, 135, 144
Brod nad Lesy, (Furt), 209
Broulík, Čech v Miláně, 213
Brož, kupec, 155, 164
Brož, písař, 163
Brožová Johanna, 133; Lidmila, 93—98, 100, 102—106, 108, 112—114, 120—124, 126, 129—135, 139, 148, 153, 154, 157, 166, 167, 172, 175, 176; Luisa, 86, 95, 99; Brožova rodina, 86

Brožovský z Pravoslavu, 87, 99, 135, 158, 178, 179
Bruk nad Murou, 191, 207, 228
Brumov, 5
Brunšvik, 233
Bruschi, kanovník na nunciatuře ve Vídni, 191
Brückner, apatekář v Budějovicích, 162
Břeclav, 84, 86, 233, 236
Březina, panství hrab Kašpara z Šternberka, 179, 209
Březnice, 164
Bučany, 82
Buček z Heraltic, 89, 100, 101, 102, 117, 146
Bud, přítel Pal. v Prešpurce, 83
Budaeus, 182
Budějovice České, město, archiv, 86, 90, 160–162, 180, 188—190, 208, 209, 231, 232, 239, 240; »u Slunce« hôtel, 208; seminář biskupský, 208; »u Zvonu« hôtel, 160
Budějovice Moravské, 136, 144
Budín, 80
Budyšín, 232, 239
Buchholz, ve Vídni 1826, 139
Buchler, knihkupec, 174
Bulgarská kronika, v bibl. vatikánské, 194
Bunsen, v Římě, 199, 200
Buquoy, hrabě, 107, 165, 181
Buonconvento, 215
Burde, 117, 118
Burdett Francis sir, radikální politik anglický, 65
Burgermeisterová, ve Vídni, 142, 143
Burian Tomáš, 132, 228; Burianova slečna, 133
Busse, ve Vídni 1826, 136
Büsching, professor z Vratislavi, 113, 129
Bynina, 10
Bystřice Slovinská, 227
Bytež, 85
Bzenec, 11, 84, 86
Cadenabbia, hostinec na Komském jezeře, 2 4
Cafaggiolo u Florencie, 203, 225
Calcio u Brescie, 212
Calve, knihkupec pražský, 87, 173
Campe (spisy) 5
Camuccini (ve Vatikáně) 197, 201
Camuscio, město, 224
Canova (»Theseus«) 140; (»Amor a Psyche«) 204
Capaccini 195
Capodimonte u Neapole, 219, 220
Capranesi, kupec v Římě, 200
Capri, ostrov, 219
Carabelli 140
Carracci Annibale, 90
Carpi 203
Castel Gandolfo 199
Casalpusterlengo u Milána, 203
Cassano 205, 212
Castellacio, město, 223
Castello Fiorentino, 215
Castéra (»Život Kateřiny II.«) 72, 73, 76
Castiglione Fiorentino 224
Castlereagh, politik anglický, 66
Catalani, zpěvačka, 78
Cavaletti v Římě, 200
Celj (»Cilej«), 191, 207, 227, 234. — Cilský hrad 207, — u »Bílého vola« hotel, 227
Cenari 117, 124
Cerhovice 158, 186
Cerroni, † 1826, 178
Cervelli, baron, 133
Cesare (Caesar) malíř v Římě, 196, 200
Cicero (Knihy o povinnostech) 8, (De republica; palimpsest) 200
z Cimburka pánové, 237
Circello Monte, 216
Cisterna, město, 216
Cività Castellana, 223. — »Croce Bianca« hotel, 223
Cività Vecchia 201, 213, 214, 215
Clam-Martinic, hrabě, 97, 141, 182; ministr 229, 230.
Clary, kníže, 110
Clauren (Ženich Mexikánský) 90
Clodius, 32
Clusa, srovnej Chiusa a Klusa, 212
Cochlaeus 84
»Colombo«, parník v Janově, 214
Colosseum v Pozzuoli
Como, město a jezero, 203, 204
Conegliano, 192
»Conte Kolovrat«, parník v Terstu, 207
Corvini Mathiae, regis Ungariae epistolae v císařské knih. ve Vídni, 237
Cotta, knihkupec v Mnichově, 210
Corfu, 202

Cornova, (»Bohuslav z Lobkovic«), 114
Cortona, město, 224
Costa-Rossetti, presidialní sekretář v Benátkách, 206, 207
Coulaincourt, politik franc., 70
Cremona, 203
Crouy, knižata, z Nizozemí, 87
Curas, (Gramatika franc.) 8
Curich, 234
Cvrčoves, 159
Czartoryski, rodina Czart., 36
Czús 35, 44—48, 78. 80, 81—83, 86, 87, 106
Czúsové mladí, chovanci Palackého, (Karel, Jan Nepomuk), 48, 50, 67, 68, 71, 73-76, 78, 82—84
Csúzy, paní 32, 44, 50, 53—56, 59, 60, 63, 67, 69, 70, 74, 75, 78, 81, 83—85, 95, 128
Čáslav, 85, 86, 125, 126, 135, 152, 153, 187
Čelakovský, Fr. L. (Slov. národní písně), 81, 95-104, 114, 122, 145, 168, 191
Čerchov, hora, 207
Čermák, vinárník ve Vídni, 140
Černík, v Miláně, 203—205, 212, 213, 217, 220, 222, 225, 226
Černín Eugen, hrabě, 86, 90—92, 94, 98, 99, 102, 106, 107, 126, 136-139, 142—144, 158, 159, 186, 191, 193, 229, 230
Černínové, hrabata, 124
Černínová, hraběnka, stará, 106
Černínský rodopis oc., 89—94, 97, 98, 99, 128, 136
Čeronín, 84
Červenka, -ova zahrada, 88, 90, 103, 105—109, 119, 120, 123, 171 179, 181
Červenomlenský, běhoun, 170
Červený, v Hradci Králové, 240
Červený Lis, Měchurovic letní sídlo, 231
Čertkov, pan a paní, v Neapoli, 218, 220
Čevkin, v Římě, 199
Dačický z Heslova, Mikuláš, (»Paměti«), 146
Dalimil, 11
Dalmatská kronika v bibl. vatikanské, 195
Daneš, 210, 218
David Giovanni, zpěvák v Římě, 199
David, astronom, 104, 150, 157
Davila (»Delle guerre civili di Francia«), 30
Ďáblice 157, 180
Decazes, státník francouzský, 70, 71
Dedinská Josefína, 13
Dedinský, pán, 79; syn Ladislav, 79, Antonie, Josefina dcery, 79
Dechtín u Klatov, 60
Dell' Annunziata 218
Dellepiane, agent parníků toskanských, 214
De Marrée (Anleitung zur Lectüre), 29
Dennevice; bitva u D., 7
De Pauli, návštěvou v Čúsu, 46, 72
De Pradt, (spisy,) 35, 52, 67, (Revolution in Spanien), 42
Desenzano 205, 212
Dessauer, hudebník, starý i mladý, rodina, 87—89, 91—106, 108, 109, 111 až 114, 116, 117, 119—122, 124—132, 134, 135, 138, 145—150, 154, 174—179, 191, 207, 229, 230 — Mémoires de Napoléon, 88
Deym, hrabě, 118, 232
Děčín 110, 128, 129, 190, 239 — Děčínský rukopis 113—117, 135
Dickson, Angličan v Praze, 126, 132
Dies, kupec v Římě, 200
Dietrich, v Lipsku, 185
Dietrichstein, hrabě, 186, 207, 208
Dietrichsteinová, kněžna, v Římě, 197, 198, 200
Dietz, Dr., v Římě, 193
Dimitrievič, loďař terstský, 192
Dio Cassius, 200
Diry Mich., hospodský Palackého ve Vídni, 83
Dnespeky 162, 190
Dobrovský Josef, 49 58, 86—92, 94, 95, 97—100, 102, 103, 112, 120—122, 124-126, 131, 132, 134, 135, 140, 144, 146—155, 157, 158, 162, 163, 165, 166, 168, 169, 174, 176, 177—182, 189 Etymologicon slov. nářečí), 66, 85
Dogali, přítel Pal. v Prešpurce, 10
Dohn, hrabě, 109
Dolany u Chudenic 159
Doležálek, hudebník ve Vídni, 83, 84, 136, 137, 139—142, 144, 165, 207, 208, 229

Dolliner Thom., (Codex epistolaris Primislai Ottocari regis), 29
Doksany 111, 184
Dolo u Padovy 226
Domažlice, 160, 189, 240
Döme, kanovník prešpurský, 51
Domeniconi, herec terstský, 192
Domenichino, (fresky), 199
Domorac 84, Domoracké hory, 1, 2; kopaničáři, 10
Donzelli, tenorista v Miláně, 213
Doppelburk u Teplic, 111, 128
Dorn u Teplic, 110
Doubravská hora u Teplic, 111, 128
Draguignan u Marsilie, 233, 238
Drahonice u Strakonic, 160
Dráva řeka 207, 227
Dräxler, 185
Drážďany 78, 115, 129, 165, 184, 185, 190, 196, 209, 232, 233, 235, 236, 239; »u města Berlína«, 184; »u koruny« 190.
Dresler v Kunvaldě, 84
Drtina 84, 140
Droysen, professor v Jeně, 237
Dubňany, 84
Dubois, bratři, bankéři v Benátkách, 206, 226
Dubských erb, 144
Dubský, prof. v Hradci, 113, 117
Duchcov 111, 128, 189
Dumont, rada knížete Fürstenberka, 168
Dunaj 73, 139, 208, 210
Durich, 86
Dürkheim u Mannheimu, 236
Dussensy, 144
Dvořáček, ve Vídni, Dr., 229, 230, 233, 237
Dvořák, ve Vídni 1826, 141
Ebenhausen, 211
Eberle, hejtmann 119, 127
Ebert, Karel Egon. 88, 90 92, 94—109, 111—135, 137, 139, 144, 145—155, 157, 158, 161—164, 166, 167, 170 178, 181 až 184, 186 — Ebert Michal, Dr., starý, 163, 164, 167, 168, 176 — Ebertová Julie, sestra Karla Egona, 115, 133 — Ebert-ovic rodina, 87—91, 93—109, 111, 112, 114, 117—121,, 124, 126, 127, 130, 132—134, 147, 148, 150 154, 157, 158, 165, 173, 175
Eč, (Adige), řeka, 212, 226
Edel, Prešpurský, ve Vídni 1826, 138
Egan, Angličan, podkoní knížete Grażatkoviče, 18, 20, 30, 58, 60
Egermannův sklad v Hajdě 109, 110
Ehoenich, professor ve Vratislavi, 237
Ehrenberg, (»Modlitby«). 108; (»Reden«), 176
Ehrenhöfer, kanovník v Římě, 194, 198
Ehrlich, knihkupec, 173
Ehrlich, kancelista na censuře, 172
Eichhoff, guberniální rada, 169, 172, 179
Eichhorn, prof. v Gottinkách, 92, 105, 106, 112, 113, 166, 175, 181, 185
Eichwald u Teplic, 111
Eisach, říčka tyrolská, 211
Eisenberk, u Roudnice, 155 156
Ekert, gubernialní rada ve Vídni, 191
Elba, 202
Elek, zeman z Miškovce, vínem kupčící 49
Elisabetanská knihovna, ve Vratislavi, 237
Ellersdorfer, Dr., ve Vittorii v Neapoli. 221
Elster, 130
Emerik Svatý (St. Imre) v Zátisí, 16
Eneáš Sylvius, (Listy) 87; (Kronika) 194
Enders, knihkupec, 114, 173, 176
L' Enfant, (»Historie husitských válek«), 66
Engel-ová, hraběnka, 142
Enghuber, mladý, z Inšpruku, 132
Erdmannsdorf Michelson, v Jeně, 237
Erfurt, 233
Eschelkamp, (Ješkov), pohraniční město Bavorské, 160, 2?7
Eschenburg, 32
Eschenloer, v Lipsku, 185; Lat. autograf jeho ve Vratislavi, 237
Eschenmayer, (Psychologie), 32
Escherich, baron, 92, 100, 103, 110, 117 127, 1?0, 180
Esslair, slavný herec, 145, 146
Est-ské víno, 216
Euganejské alpy, 192, 205, 226
Exner, sekretář učené společnosti, 232
Eybau v Lužici, 110.
Fábri, prof. v Prešpurku, 8, 12—14
Fabriano, 193
Fabricius, kazatel ve Vel. Slažanech, 79
Fabricius, Ludolf, v Herrnhutě, 109
Faenza, 192
Fajkurti, město, 78, 80
Fajnor, tovaryš Palackého v Prešpurku 5

Fanny, v Kunvaldě, 84
Faulhaber, děkan kapitoly v Litoměřicích, 155
Fähnrich, 104–106, 110, 119, 121, 123 až 125, 131
Fedrich, 85
Fechnerová, paní, ve Vídni, 191, 228, 229, 230; Fechnerovic, 229, 230
Fechter, z Mor. Budějovic, 144
Feistmantel, 108, 109
Feldek, rada Švarcenberský ve Vídni, 143, 144
Fellnerová, baronka, 89, 134
Ferdinand, arcivévoda, 46
Ferdinand II., 1, 35, 54
Ferenčík, 8
Ferrara, 192, 226; sv. Františka kathedrála, 226; sv. Benedikta chrám, 226; Ariosto piazza, 226; »Démantový palác«, 226
Ferrari Francesco, hospodář Palackých v Neapoli, 217
Fessel, professor ve Vídni, 207, 208, 229
Fessel, (Historie srbská), 139
Fessler, 32, 130; (Historie uherská) 79; (Historie Matyáše Korvína), 130
Feyertag, Dr., 163
Feyerfeil, v Plzni, 240
Fiano, 197
Fiedler, 115, 122 — Fiedlerová, paní 87, 90–96, 98, 100, 101–105, 108, 112 až 115, 120, 125, 127—132, 135, 145, 151, 154, 166, 172, 173, 175, 181
Fiedlerovy z Hořovic, 10
Fichte (Ethika), 79
Finetti z Bononie, 192
Fišament, 83
Fischer, abbé, ve Vídni, 230
Fischer, inspektor kníž. Dietrichšteina v Teplici, 110, 111
Fischer, křižovník, 135
Flatt, malíř Tyrolan, v Římě, 194, 196
Flatz, malíř v Římě, 200, 201
Fleischer Fr., v Lipsku, 185
Fleckenstein, demoiselle, herečka, 151
Florencie, 196, 197, 200, 202, 213, 215, 222, 224—226, 230; akademia dei belle arti, 202; »u Annunziaty«, 202; Boboli orti, 202, 225; del Carmine, chrám, 225; Cascina, 202; Corso, 202; S. Croce, chrám 202; sv. Florencia, chrám, 224; Porta S. Gallo, 203; Le Globe, restaurant, 202; Café Helvetico, 225; Laurentiana, bibliotheka, 203; Magliabecchiana bibliotheka, 203; Marché, restaurant, 225; S. Maria Novella, 202, 225; Marmelliana bibliotheka, 202; Medici galleria, 202; »Villa di Parigi« hôtel, 224; palazzo Pitti, 202, 203, 225; Prato, sady, 202; via de' Pucci, 202; Monte Pulciano, víno, 202; Riccardiana, bibliotheka, 202, 203; »u Stelly« 202, 224; Terme antiche, 202; gli Uffizi, 224, 225; Hôtel d' York, 202
Florian, Dr., 116
Folart, v Římě, malíř, 197
Foligno, 193, 223; »delle Contesse« konvent, 223; »Madonna di Foligno«, 233
Fondi, na hranicích Neapolských, 216, 222
Fontebuona u Florencie, 225
Forli, 192
Fossato, 193
»Franciscceum« v Praze, 231
Frankfurt nad Mohanem, 52, 233 až 236, 238, 239
Frankfurt nad Odrou, 232
Franklin, 37
František z Assisi sv., 223
Františkovy Lázně, 188, 231
Franz, knihkupec v Mnichově, 210
Franz, obchodník v Římě, 198
Franzensfeste, 211
Franzin, v Inšpruku 211
Frascati, 199
Freiberg, baron, státní rada v Mnichově 210
Freising, 210
Freygang, baron, v Lipsku, 184, 185
Friedl, Čech vídeňský (1826), 142
Fridrich, 130, 131, 174, 176, 182
Fridricha Barbarossy zlatá bulla, 200
Fridricha II. zlatá bulla, 200
Fridrich Falcký, král, 203
Fries, 35
Fritz, professor, 147
Fronleiten ve Štýrsku, 228
Fronto, 200
Frossard, vychovatel u hrab. Trauna v Petronellu, 49
Fröhlich-ová, herečka, 153
Frušič, Dr., v Terstu, 191, 192, 207
Fryšták, 1
Fuessli Jan, Dr., 105, 106
Furnaroli, ředitel pošt v Mantově, 203
Fusaro jezero, někdejší Acheron, u Kum, 220

Führich, malíř, 165
Fürstenberg, kníže, 168
Füš, město, 44.
Gaisperger, professor v Linci, 208
Galicin, kníže, 184
Galneukirchen u Lince, 208
Gallová, švadlena, 104
Galluška, lékař v Děčíně, 110
Gamerr, baron, 137
Garcia Eug, zpěvák v Římě, 199
Garda, jezero, 205, 212
Gastýn, lázně, 207
Gattanci, policejní ředitel v Benátkách, 226
Gaunersdorf 84
Géczy Karolina, paní, dvořská radová, dcera sedmipána Petra Balogha, 12—16, 18, 19, 49, 51, 58, 63, 73; Štěpán a Petr 137, 138, 142, 166
Gellius A., (Noctes Atticae), 24
Geneva 238, 239; »hôtel d' Angleterre« 239; »pension Argands« 239
Georges, pařížský knihkupec, 92
Georgiš, rukopis, v Lobkov. knihovně v Praze, 153
Gerlacus, kronikář, 122
Gerle 107, 148, 165, 172
Gersdorf, v Lipsku, 237; »Rukopis No. 1092«, 237
Gersdorf, v Lužici, 110
Gerstenkorn 78, 159, 160
Gerstner, gubernialní rada, 106, 162, 165, 166
Gerold, knihkupec vídeňský, 184
Genzano 199, 216
Gessner, (Idylly; přel. Hanka), 69
Ghyczy z Assakürthu, Antonín, 137, 141; Mikuláš, 35, 61, 63, 70—72, 80—82, vicepalatin Prešpurský, 142; paní, 44; Pavel, viceišpán v Nitře, 44, 46, 47, 74.
Ghymes, zámek v Nitranské stolici, 47
Gibbon, (Miscellaneous works), 18; (On the decline and fall of the Roman Empire), 29, 30
Giovanni, S. město, 224
Glaser, 105, 112, 177; (»Ost und West«), 222
Glaserfeld, (ve Vídni 1826), 136
Glatz, (spisy), 5
Gleditsch, v Lipsku, 185
Gmunden 231, 232
Gočaltovský 163
Goethe, (mladý, ve Vídni 1839), 230
Goldast 154
Goldoni 196
Golovkin, hrabě, 184
Gonobitz viz Konice
Gosztonyi, viceišpán stolice Hevešské, 44
Gotthair mladý z Brna, 85
Gotha 233
Gourgaud, (Mémoires de Napoléon) 92
Göbelová (též Keblová), paní, matka Mariina, 131, 175, Marie, sestřenice sester Měchurových, 119—121, 124, 125, 127, 132, 135, 145, 160, 172 228.
Göttinky 14. 105, 113
Gölis u Lipska, 185
Görres 32, (Deutschland und die Revolution) 42
Görtz, tajný rada ve Vratislavi, 237
Graf 133
Gräfe, ruský státní rada ve Vídni 1826, 136, 139, 140
Gran Sasso, hora, 216
Grande Europe, hospoda v Cività Vecchia, 201
Gravellona 213
Grillparzer, (Ottokar), 93, 99
Grimmer 89
Gries v Tyrolích, 211
Griespekův zámek v Nelahozevsi, 155
Grotta ferrata 199
Gross, (též Grósz), prof. lycea Prešpursk., 5, 8—10, 58, 59, 141
Gruss, malíř, 97, 98
Guadányi, hrabě, 49, 59, 60, 63, 64, 67, 68, 83
Guercino da Cento, malíř, (Hagar zapuzená), 205
Guillelma Bohema, rukopis z r. 1300 v Ambrosiánské knihovně v Miláně, 203
Guillaume, ředitel krasojezdců v Římě, 197
Guntershausen u Lipska, 238, 239
Gyulai, hrabinka, 100
Gyulai-ových hrabinek hrob v Kanicích, 160
Haase, knihtiskař, 164, 166
Haasová, slečna 133
Habartice 159, 186
Habernik 84
Haberzettel, v Římě, 196, 197, 199 až 201, 222; Haberzettlová paní 198, 200
Habl, úředník na poště v Benátkách italských, 206
Hablová, slečna, 133

Habsburkové 36
Habýl, (Spisy polemické) 4
Hadriani villa v Tivoli, 200
Hahn, v Lipsku, 185
Hajda 109
Hájkova kronika, 11, 30
Halaška, professor, 114, 172
Halle, 235
Haman, 76
Hamerník, Dr., 236
Hammer, orientalista, 143
Hammerle, statek knížete z Lobkovic ve Štýrsku, 228
Hanava, (bitva u H.), 7
Hanerovy slečny, 132
Hanka Václav, 69, 85, 87, 99, 102, 104, 112, 115, 120, 135, 145, 149, 162, 163, 165, 167, 170, 173, 174, 179, 180, 240
Hanoušek, farář v Hoštce, dříve probošt Roudnický, 156
Hansgirg, 159
Hanslik, 85, 167
Harant, 1
Harrach, hrabě mladý, svat krále Pruského, 91, 92
Hartig, hrabě, gubernator v Miláně, 213, 224; hrabě mladý 202
Hartmann, knihkupec pražský, 118, 158
Hartmann, Dr., v Římě, 194, 195, 198, 201, 216, 217, 222, 225
Haselbachova kronika 90 137
Hasenöhrlova slečna, nevěsta p. Černíka v Miláně 213
Hasner 121, 152
Hass, (Gestaltung Europas seit Ende des Mittelalters), 60
Hasslinger, malíř, v Římě, 200
Haupt, purkmistr v Žitavě, 109
Hauser, zpěvák z Drážďan, 125—127
Havránek, 103, 132
Havránkova Jenny 108
Hayden, (Oratorium »Sedmero slov«) 142
Händel, (Oratorium »Jefta«) 117, (»Šalomoun«), 181
Hänsel, komponista, 67
Heckel, 83
Heidelberk, 234, 238, 239
Heidenreich, (Aesthetika), 66.
Heidenreichstein, 190
Heisler, v Nov. Zámcích, 72
Hejrovský, manžel Antonie Měchurové, švakr Palackého, 189, 208, Leopoldina, 190, 235, 236; rodina, 133
Helbling, professor, 113, 114, 166, 172, 173,
Held, Dr., 119—122, 124—126, 128, 130, 131, 134, 135, 144—151, 154, 155, 157, 158, 162—173, 175 - 179, 181, 182, 187, 219
Hellich, malíř, 193—201, 216—223, 225
Helwig, (spisy), 88
Hemsterhuis, 84
Hennersdorf, 109
Hennet, baron, 97, 117; H-ova Marie, 103, 114, 117
Henninger, krajský v Budějovicích, 160, 162
Henrici baronka, generálová, 117, 118, 120
Herbst, 172
Herculanum, 218, 121
Herder, 45, 58, 62, (Briefe zur Beförderung d. Humanität), 18, 27, 29, (Ideje o řeči), 25, 27
Hermes, časopis, 42, 60, 62, 64, 76
Herrnhut (Ochranov) 2, 109, 128, 232, 239
Herštejn hrad 159, 160
Herz, 178
Herzan, hrabě, 89
»Hesperus« ročník 1818, 153
Hessler, 132
Heuss, Němec, v Baccanu společník Palackého na cestě Italií, 223, 225
Heveš, 16
Heyde, domácí Palackého v Papouškových lázních, 110, 117, 120, 127, 135, 148, 172, 177—179
Heyhalovy slečny, 134
Hezendorfová, paní, 117
Hipolyt Sv., v Dolních Rakousích, 203
Hirsch, ve Vídni, 144
Hirsch žid, kupec z Oušti, 190
Hirschmannová, paní, 101—106, 133 154, 165
»Hlasatel Český«, 7
Hluboká, 86, 236, 239
Hock, Dr., 132
Hodonín, 4
Hodslavice, ves, 1, 2, 4, 12, 64, 83, 84, 86, 95, 108, 120, 186, 187, 189, 236
Hoe, (spisy polemické) 4
Hof, v Bavořích, 234, 236
Hoch, dvorní rada ve Vídni, 229
Hojer, též Hoyer z Koppenhágu, Dr., 105, 106, 128

Hoke, abbé, 178
Hollabrunn 136, 144
Hollý Jan, (Verše), 108
Holoubkov, 158, 159
Home (Elements of Criticism) 60
Homer, 9
Honoriova regesta v arch. vatikánském (Honorii III regesta) 194,
Hoppe, ve Vídni, (1826,) 136, 138—144, 175, 176; Hoppeová Regina 141, 142
Horác 33, (rukopis Fürstenberský), 118
Horáček, sluha při dskách zemských 91
Horák, 130
Horčička, malíř, 105
Horažďovice 160
Hormayr, 93, 136, 140, 144, (Plutarch), 29, 83, (Archiv für Erdkunde), ɔc 42, (Historie novější ɔc), 67, Taschenbuch r. 1825), 86, Černínský rodopis), 118
Horn, v Doln. Rakousích, 190
Hornikrová, ve Vídni, 140
Hořovice, 188, 240
Hořiněves, 240
Hoser, Dr., 218, 219, 221, 229, 230.
Hošek, 88, 92, 112, 114, 158
Hoštice, 160
Hoštka u Roudnice, 156
Höcknerová, paní, 118, 120—127, 131 až 134, 146—154, 157, 167, 172, Klára, milenka Leopolda Měchury, 118, 125—131, 133—135, 145, 146, 148—155, 171
Höhna probošt Roudnický, 156
Hradec Jindřichův, 86, 188, 190, 232
Hradec Králové, 178, 189, 190, 240
Hradec Štýrský (»Německý Hradec«) 191, 207, 228, 230 Johanneum 228, »u Slunce« hotel, 228
Hradecký, virtuos na lesní roh, 165
Hradiště Uherské, 84
Hradištko, 151
Hranice, 8
Hrady Nové (panství hrab. Kounice), 109
Hrbková paní, 102
Hrdle u Roudnice, 155, 156
Hromádko, (Prvotiny), 7, 11
Hrubý z Jelení, 130
Hrušovská Nina, 123
Hubert, rytíř, v Terstu, majitel obrazárny, 207
Hull, město, 80, 83
Hummel, hudebník, 184
Hundt-Radowský, (Über die grosse preussische Verschwörung), 42, 49
Hunt, vůdce »Radical Reformerů« v Anglii, 64
Hunyady, pan v Czúsu, 45
Hurka u Votína, 159
Hus Jan, mistr, 73, 84, (Hussi Opera), 92, (Hussitica acta), 92, (Dobropis český), 162
Husát, kaplan Prešpurský, 76
Husitské války, Hussitismus, 30, 31
Húska Jan, (Překlad kroniky Eneáše Sylvia), 194
Hülsemann, ve Vídni 1826, učitel Dona Miguela, 139—142
Hütteldorf u Vídně, 208
Chalon u Lyonu, 233
Cheb, 153, 159, 171, 234
Chemnitius, (spisy polemické), 4
Cherubini, (opera »Fanisca«), 88, (Nová mše), 137
de Chezy Helmina, 139—143; Max 141, 143; Vilém 140, 141, 143
Chiatamone u Neapole, 217
Chiavenna, 232
Chigi, kaple kathedrály v Sieně, 215
Chiusa viz Klusa, 212
Chiusa di Somma, 193
Chladni, (theorie hudby), 35
Chlum, bojiště, 110, 184
Chlumec n. C., 189
Chmelenský, 122, 165, 174, 196, 207
Chocomyšle, 160
Chotek, hrabě, nejvyšší purkrabí pražský po hrab. Kolovratovi, 168, 172, 178 až 183, 186, 189, 193, 195, 198, 232
Chotek, hrabě (licitace po něm 1826), 154
Chotěšany, 188
Chrudim, 190
Chudenice, 159, 160, 180, 186, 190
Chuchle, 99
Chuchle u Habartic, 159
Illesházy hrabě, 6
Imola, 192
Incisa město, 224
Inšpruk, 211, 212,
Isara (Jizera, bavorská), 210
Ischia ostrov, 219, 221
Ischl, 231
Isouard, hudební skladatel. (opera »Popelka«), 60
Itri, v Neapolsku, 216, 222

Jablanczay pán, paní, 33, 51, 60, 67, 68
Jablonná, 236
Jablonovská, kněžna, spisovatelka, 230
Jabloň, 109
Jabulka, 171
»Jahrbücher der Litteratur,« 35, 42
Jakal, učitel u Ghyczyů, 33, 46, 47
Jankovič pan, v Udvardu, 46
Janov 209, 213, 214, 232; Carlo Felice, ulice 214; »Italia« hôtel, 214; »Piazza delle fontane amorose«, 214; Delle quattro nazioni, hôtel, 214; Palazzo ducale, 214
Janovice, panství hr Vratislava, 87, 91, 150, 161, 162
Jarke, u hraběte Clam-Martinice ve Vídni, 230
Jarošek, ve Vsetíně, 84
Jean Paul, 31, 58, (Smrt anděla, Měsíc,) 26 (Aesthetika) 32, (Hesperus) 67, 68
Jebaucký, magistrátní rada pražský, 87, 150
Jeguš, přítel Pal. v Prešpurku, 8
Jeitteles, Dr., ve Vídni 1826, 140, 141, 143, 153, 154
Jelen, zpěvák, 94, 98, 123, 132
Jelšík Turčan, básník český, 8
Jenyš 18—21, 22, 26, 29, 58, (Charakter des 18. Jahrhunderts), 35
Jena, 9–11, 34, 236, 237
Jeník z Bratřic, 130, 135, 146, 150, 164, 166—168, 170—174, 177, 178, 181, 182, 183
Jeníkov, 85, 86
z Jenšteina Jan, (Spisy v bibliot. vatikanské), 195
Jeřábek, v Teplici, 110
Jesenákův konvikt v Prešpurku, 10
Jestřábí, hrad 109
Jesuité 1, 2, 35
Ješkov v. Eschelkamm
Jičín, 112
Jičín Nový, město, panství, 1—4, 7, 84–86
Jihlava, 85, 86, 135, 144
Jílek, vrchní v Chudenicích, 160
Jirsík, kaplan Roudnický, 156
Jodl, 121, 137
Johannis VIII. regesta, 199, 200
Jomelli, (Žalmy), 101
Jonas, (mineralie), 95
Jordan Max 237 (Rkp.: Boj Poděbradův s kurií Římskou«), 237
Jornandes, 122
Joseffi, 5
Josef II., 2,
Josefov na Moravě, 84
Jörg, Dr., v Lipsku, 184, 185
de Jullien M. A., (Notice biogr. sur le général polonais Thaddée Kosciuzsko), 36–41
Junghans 121, 123
Jungmann Josef, 7, 15, 33, 49, 51, 61, 67, 72, 85, 87—109, 111—114, 116—122, 124, 125, 127, 128, 131, 132, 145, 147, 149, 151, 157, 158, 162, 163, 165, 166, 172, 177, 182, 199, (Slovesnost), 69, 89, (Historie literatury), 122, (Slovník), 191
Jungmann Antonín, 85
Jungmann, mladý, 166, 173
Jupiter Serapis, chrám v Pozzuoli, 218, 220
Jurende, učitel Palackého, 4, 85
Kačice u Smečna, 115
Kadaň 239
Kadlík, (též Tkadlík), malíř, 78, 79, 83, 84, 88, 89, 95, 98, 110, 151, 193
Kager, přítel Pal. v Prešpurce, 83
Kainz 89
Kališová baronka 31
Kalivoda, hudební skladatel, 122
Kalina z Jätenštejna Dr., 85, 97, 115, 151, 174
Kalmus 132
Kamalduláci u Neapole, 218, 221
Kamarýt 86
Kamejk u Přestic, 159
Kamenice Česká 110, 128
Kampanie, rovina 217
Kampelík 191
Kanal, hrabě, 149
Kanice 160
Kančík, ředitel akademie u sv. Anny ve Vídni, 78
Kanka, professor v ústavu protestantském ve Vídni, 138
Kanka, Dr., 134
Kant, (Kritik d. Urtheilskraft), 70
Kapua 217, 222
Karafiat, soudruh Pal. v Prešpurku, 8
Karel, arcikníže, 218
Karel IV., 35
Karlovy Vary, 52, 114, 154, 167, 185 188, 199, 234

Karlsruhe 233
Karlštein 113, 129
Karner, v Benátkách, 206
Karnické Alpy, 192
Karrarské hory, 202
Kassel 235
Karthago 67
Katel, Prušák, malíř, 195, 197
Katovice 160
Kaulbach, malíř, 210, 222
Keller, viccpurkmistr Pražský, 120, 121
Keratry 84
Kern, (=Khern), kupec, 104, 126, 129, 132
Kerschbaum 208
Kežmark 49, 60, 64
Khevenhiller-ová, kněžna, 110
Kheyll, koncertní mistr, 84
Khünburg, hrabě, hrabinka, hrabata, 108, 118, 135, 146, 153, 164
Kienmayer-ův pluk, 82
Kiesewetter J. G. C., (Kritische Philosophie für Uneingeweihte), 70
Kindberg v údolí Mury, 228
Kinský, hrabě, 113, 153
Kinský, kníže, 87, 93, 94, 98, 125, 128, 132, 146, 149, 151, 164, 165, 181
Kinská, kněžna, 87, 231
Kinských rodopis, 126, 128, 231
Kinský P. v Brně, 85, 86
Kirnberger, (theorie hudby z K.), 35
Kisfalu viz Víska
Kittl, mladý, 150
Kladrubské diplomy v státn. archivu ve Vídni, 142
Kladruby 159, 188
Kladsko 189
Klar, professor, 105, 116, 159, 164, 184; paní a dcera, 177
Klatovy, 160, 180, 186, 209, 232, 240
Klecan, Dr., 117
Klein, professor hudby v Prešpurku, 35, 64
Klein, farář, pěstoun hrabat Černínů v Chudenicích, 159, 160
Kleist, (»Jaro«), 8
Llicpera, 181
Klogen von der, paní 89
Klopstok 9
Kloss, (»Gechichte des Hussitenkrieges), 237
Klugen, po Riegrovi majitel Suchdola, 237
Knechtl, v archivu státním ve Vídni, 140, 142, 144
Knepper, Pražan v Lublani, 227
Kober, nakladatel, 238
Koblenc, (»Kobolenc«), 233
Kobler, z Klatov, 207
Koburský kníže, 111
Kohout, archivář knížete z Lobkovic, 90, 105, 107, 113, 119, 122, 148, 150, 153, 155
Koch, z Livorna, 215
Kochanovce u Trenčína, 5
Kochelské jezero, 211
Kolb, v Římě, 194—199, 201, 216
Kolb, vrchní policejní komisař v Miláně, 212, 213
Kolbová Otilie, v Miláně, 213
Kolín 85, 86
Kolín nad Rýnem, 233
Kollár Jan, 8, 72, 80, 88, 94, 168, 183, 175, 183 (»Staroitalia slavjanska«), 234 (Analecta Monum. Vindob.), 89, 90
Kollin, Tomáškův učedník, 99, 145
Kolloredová, hrabinka, pak manželka knížete Kinského, 87
Kolovče, 160
Kolovrat, hrabě, nejvyšší purkrabí, pak státní ministr ve Vídni, 95, 96, 160, 161, 164, 167-170, 173, 175, 176, 180, 191, 193, 229, 230
Kolovrat, hrabě, mladý, 160, 161
Kolovratová, hraběnka, 134
Kolovrat, Hanuš, hrabě, ve Vídni, 229
Kolt, město, 78
Komárno, 81
Komenský, J. A, 7, 17, 179
Kometová, zpěvačka, 98
Komoršín, hrad, 159
Konice, (Gonobitz), 227
Kopitar, 83, 112, 136—141, 144, 148, 149, 159, 163, 197—203, 208
Kopřice, 190
Korb, mladý, 123, 148
Korbély, 125
Korn, v Lipsku, knihkupec z Vratislavi 185
Kornega, zpěvačka, 51
Korláth, v Czúsu, rytmistr, příbuzný rodiny Czúsů, 45, 78, 82
Korneuburg, 136
Kornhaus, (archiv), 115
Korsika, 202
Korvín Matyáš, 79
Kosciuszko, 35—42, 47
Kosmonosy, 149, 150, 179, 186

Kossek, hodinář, 104
Kossek, 119, 123, 124, 126, 130, 145, 166, 178
Kottel z Mor. Budějovic, 144
Kouba, město bavorské, 210
Koubek, professor a básník, 229
Koubovy slečny, 132
Kounic, hrabě, 109
Kouty u Domažlic, 160
Kovačič, 154
Kovacsóczy, maďarský horlivec a spisovatel, 51
Kozák, Čech ve Vídni usedlý 1826, 142
Koelbing, archivář Jednoty bratrské v Herrnhutě, 109
Köllner, v Římě, 197
Königsdorf, 211
Köppen (z Petrova), listy jeho, 83, 84, 104, 115, 121, 141, 145
Körner, professor v Budějovicích, 160, 161, 162, a bratr jeho, 208
Krajbice, 110
Král, hudebník pražský, 88
Králová, pěvkyně, a dcera, 89, 98, 132, 133
Králická bible, 11, 136, 147
Královdvorský rukopis, 238
Kralovanský, přítel Palack. v Prešpurku, 10
Kranz, (Dějiny Bratří moravských), 10
Krasno, u Meziříčí Valašského, 186
Krátký, 96
Krátký, oučetní rada z Vídně, 162
Kraus, Dr, 131, 146
Krausová, paní, 175, 176
Krausová Marie, slepá harfenice, 147
Kreibich, (mapa kraje Kouřimského), 95
Krenová, slečna, 133
Krch, 107, 112
Krieger, rytmistr, 171
Kriesmayer, Tyrolák, malíř v Římě, 195, 199
Kristiana, 118
»Krok,« časopis, 123
Krombholz. Dr., 122, 133, 221
Krommer, hudební skladatel 60, 68
Kron, úředník u presidia v Praze, (sekretář presidialní), 172, 174
Kronberger, knihkupec pražský, 84, 85, 87, 92, 93, 98, 100, 101, 103, 109, 112, 116, 118, 122, 126, 129, 131, 132, 138, 139, 145—148, 151, 153, 154, 155, 157, 158, 163–168, 173, 177, 178, 184, 185
Kronika česká, (vydal Palacký, 170, 171
Kropf, v Děčíně 129
Krtička z Jádnu, v Praze, 93, 120, 121, 201, 209
Krtička, dvorský rada v Linci a ve Vídni, 208, 229, 230
Krug, (»Encyklopaedie«, 64 (Soustava metafysická) 11; (Kotzebue und die deutschen Universitäten), 42
Krupka, 110
Krumlov, 190
Kruty České, 84
Krügel, 78
Křivoklát, 108, 151, 160, 162, 163
Křižan Josef, sedlák v Hodslavicích, děd Palackého z matčiny strany, 2
Křižanová Anna z Hodslavic, dcera Josefa Křižana odtudž, manželka Jiřího Palackého, matka Františkova v. Palacká Anna
Kucharski, professor z Varšavy, 134, 154
Kummer, v Lipsku, 185
Kumy (Cumae), u Neapole, 220, 221; Brána kumská, 220; Amfitheatr, 220
Kunvald, ves, 1, 3, 4, 59, 84
Kura v Lombardsku, 232
Kurz Fr., dějepisec rakouský, 100 (Österreich unter den Königen Otokar und Albrecht), 29
Kursová, slečna, 131
Kutná Hora, 85, 239; (archiv Kutnohorský), 239
Kutusov, 43
Kuzmány, 237
Kürti paní, rozená baronka Mathényi, matka paní Pavlové Czúsy, 82
Küstner, v Lipsku, 185
Kvassay, pan v Brogyanu, 47
Kvassay-ova Julie, synovkyně paní Czúsyové, 82
Kynek u Nitry, 44, 46, 47, 74, 75, 82, 83, 86
Kysmič, (Nový zákon), 11
Labe 85, 110, 155, 156,
Labyrint světa (Komenského), 179
Lacrima Christi, víno, 219
Ládví 162
Lafayette 37
Lanna 231
Landerer, měšťan Prešpurský, 56
Landau 179
Landes, knihkupec, (knihovna v Preš-

purku) 15, 18, 49, 64
Landshut 210, 232
Landucci Mart., domácí Palackého v Římě, 194
Langhofer, rodák ze Skalice, kaplan v Trenčíně, 4
Las Casas (Biographie u. Briefe), 42
Lasicius (rukopis jeho historie), 109
Latour-Maubourg, hrabě, vyslanec franc. ve Vatikáně, 199
Laureani, úředník biblioth. vatikanské, 194, 195, 200
Lažanský, hrabě, president, 90, 95, 130, 137, 180
Lämmel, bankéř, 206, 229, 230
Lämmlová, paní, 131
Lebesnier, athlet, 163
Lebrink ve Štýrsku, 228
Lebzeltern hrabě, rakouský vyslanec v Neapoli, 217
Lecco na Comském jezeře, 204
Ledčany 157
Lehnická kněžna, 110
Leidesdorf s paní, 144
z Lemelsfeldu paní, 95
Leroy, strýc Teresie Měchurové, 174
Lessing (Nathan der Weise), 146
Leskovec Moravský, 5
Levane, město, 224
Levice 16, 17
Libeň 157
Liber diurnus pontificum Romanorum z VIII. století, 200
Liberec 232
Liběјice, zámek, 160
Liberk 189
Liberatore, knihkupec Neapolský, 219
Liberotti, obchodník v Římě, 198
Líbeznice 109
Libochov 109
Libušín, hrad u Smečna, 115, 129
Libušin soud 238
Ligaun 99—101, 106, 107, 108
Lichard, ve Vídni, 237
Lichnovski kníže, 198
Lichtenberg, 73, 301
Lichtenfels, Dr., 143
z Lichtenfelsu, professor, 178
Lichtner, Dr., rodina, 85, 87—96, 98 až 100, 102, 103, 105—107, 109, 112, 114, 117, 119—121, 123, 125—128, 130, 132, 134, 135, 146—148, 151, 152, 165, 167, 172
Lichtner, mladý, 107
Lichtnerová, paní, 107, 108, 163, 176
Limbek z Lilienau 93, 94, 102
Linda 131
Lindava 232, 239
Lindenau 109
Linec 201, 203, 208, 209, 228, 231, 232, 233; »u Děla zlatého«, hôtel, 208; Museum v Linci 208, 232; Linecký probošt 208
Lípa Česká 109
Lipník, 85, 186
Lippert, knihkupec v Prešpurku, 66
Lipsko (bitva u L.), 7, 94, 184, 231—233, 235—239; de Bavière hôtel, 237; Blumenberg, hostinec lipský; Knihovna, 184, 185; Löhrova zahrada. 185; »u města Vídně«, hostinec 184; »zur Stadt Rom«, hôtel, 231; Rathskeller 185; »u zlatého rohu«, hostinec 184; Lipské učené noviny, 32, 66
Liška 112, 165
Litoměřice 155, 156, 180, 190
Litomyšl 190
Litovle 187
Livius 33, 67
Livorno 202, 209, 214, 215; »Aquila nera«, hôtel, 215; »Pensione Suizzera«, hôtel, 215
Lobkovice 189, 232, 233, 235—240
Lodenice 113
Lojano 225
Loket 234
Lombardi, sochař, 193
S. Lorenco 216
Loreto 192, chrám madonny Loretánské 192, 193; »la santa Casa« 193
z Lobkovic kníže August, 86, 90, 95, 99; Josef 110, kníže, panující 153,
z Lobkovic, Zdeněk Adam, (Denník jeho), 155
Lounská kronika, rkp. v Duchcově, 111
Lovosice 111, 156, 180, 189, 190
Löwová paní, ve Vídni 1826, 138
Lože z Losenau, rytíř, 116, 117
Löhner, Dr., ve Vídni, 230
Lubbe v Míšni, město, 184
Lublaň 191, 207, 227, 234
Lubomirský, kníže, 191, 218, 222
Lucullovy villy v Bájech, 220

Lucrinské jezero u Pozzuoli, 220
Luden 35, 59, (Historie německá), 136
Luchsová, čistitelka kuřích ok, 167
Lukič, Srb z Nov. Sadu, žák Palack., 9, 58
Lupáč 159
Luther (spisy), 22
Lužice 109
Lückendorf 109
Lützov hrabě, vyslanec rakouský v Římě, 193—197, 199—201, 212—215, 222
Lyon 233, 238
Macerata 193
Macneven baron, 126, 139
Mackáš (Matskassi), soudruh Palackého, 51, 60
Madrová, paní, 134
Madlener, ve Vídni, 229, 230
Maecenatova villa v Tivoli, 200
de Magnis Valerian 111
Macháček 85, 88, 89, 91, 92, 97—100, 106, 108, 112, 131, 152, 157, 158, 161, 163—166, 175—177; (Iphigenia) 81, (Lazebník Sevillský) 90, (Ženichové) 123, 178
Mainzer, knihkupec vídeňský, 78
Majláth, hrabě, president dvorské komory, 80
Majláth, viceišpán stolice Prešpurské, 74
Majláthová, paní, 74, 75
Majláth, personál uherský, 142; manželka jeho, 142
Malamocco 206
Malenovice 84
Maleč, statek Dra Riegra, 240
Malinský, řezbář, 92, 95
Mallet, (Life of Francis Bakon) 30
Malovcová baronka, sestra hraběnky Khünburkové, 118
Manlicher 140, 143, 144
Mannheim 236
Mansi 233
Manšinger 106, 167, 174, 177
Mantova 192, 203, 208. »U tří korun«, hospoda, 192; Tassovo vězení 192; sv. Karla špitál 192; Ariostův dům 192
Mantskow, umělec v Římě, 200
Mara, plukovník, sirotci jeho, 31, 55
Marburk, (Maribor) 191, 207, 227
Marco, malíř v Římě, 199
Marczibányi Martin, syn paní Užovičové, politik maďarský, 75
Marenzeller, homoeopath v Praze, 89
Margelík, baron, 130
Marchesi, řezbář v Miláně, 205. (»Venuše«) 205
Marianské Lázně, 188
»Marie Antonietta«, parník Janovský, 214
Marie Therezie, 2
Marienthal, poutnické město u Prešpurku, 76
Marini, prefekt archivu vatikanského, 194—201
Marino 199
Marinoni z Bassana, malíř, 195
Marsano 87, 99, 101, 110, 114, 146, 164, 177, 204, 205
Marsilie 233, 238
Marschner, hudební skladatel v Praze, 69, 78, 84, 88, 127, 165
Martin P., u Ligoriánů ve Vídni, 137, 140
Martinec, Čech od Náchoda, zeť rady Torresaniho v Miláně, pak policejní ředitel v Zadru a gubernialní rada, 203—208, 212, 213
Martinek Jan, učitel Pal. v Trenčíně, 4
Martini, prof. fysiky v Prešpurku, 59, 142
Martinic 97, 101
Martinicová, hraběnka, poslední svého rodu, 115
Martinice, hrad, 115
Martinický rodopis, 128
Masaccio, malíř, (»Fresky« v chrámu del Carmine ve Florencii), 225
Massena, učitel ve Velk. Slažanech, 79
Masson, (Tajné zprávy o Rusích) 79, 80
Matelica 193
Max v Lipsku, knihkupec z Vratislavi, 185
Mayer, kupec z Vídně, svat Dessaurův, 99, 100, 136, 138, 191
Mayerová, paní, ve Vídni r. 1826, 136, 138—141, 143, 144
Mayer Kajetan, ministerský rada ve Vídni, 235
Mayerová Marie 121, 176
Mayer, mladý z Vídně, 1837 v Neapoli, 221
Mayregg, knihkupec, 174
Mayseder, hudební skladatel, 60
Mazas z Paříže, violinista, 122, 123
Medlický klášter u sv. Hipolyta 208
Medlík (Mödling) 233
Mehul, (Opera: »Josef a bratří jeho«) 64, 87. (Opera: »Hledač pokladů«), 165

Meineke v Brně 85
Meinert, professor, 123, 124, 146, 155, 229
Meissner, gubernialní rada, 163, 167
Meissner, bankéř ve Florencii, 224
Mejto, u Zbirova, 158
Melcer, kandid. protest. theol. ve Vídni, 138
Melchiori, (Guide de voyage en Italie), 194, 195
Meklová paní, sestra pí. Hirschmannové, 104, 105, 114; Marie 104, 105; Žofie 101, 102—105
Mendoza y Rios, (Übertritt zur. ev. Kirche), 42
Mengs, (Madonna), 128
Menshengen baron, censor ve Vídni, 230
Menz, dvorský rada v Miláně, 203
Menzel, (Dějiny Husitství), 120
Mercandin František hrabě, 121, 130, 136—138, 140, 141, 146, 148, 165, 166, 168, 171, 174; hraběnka, 136—144
Mercy hrabě, 159
Merk, violončelista, 125
Merkl, praktikant u krajsk. úřadu v Budějovicích, 162
Merlett, rada knížete Fürstenberka, 168,
Mestre 192, 205, 226
Metternich kníže 8, 72, 144
Meziříčí Valašské 1, 84
Mezzofanti 194, 195, 200
Měchura Dr. Jan, »otec Měchura«, 121, 127, 130, 131, 149, 153, 155, 159, 169, 171, 174—180, (Über die Forstkultur in Böhmen), 183, 186; 202, 212, 213, 217, 219, 225, 226, 229, 232, 235
Měchura, Leopold Eugen, 99, 101, 102, 104, 106—109, 111, 112, 118—136, 139, 140, 142, 144—182, 184, 186, 187, 209, 237
Měchurová Antonie (Toni), provdaná Hejrovská, 108, 118—122, 124—134, 136, 147, 150, 151, 154, 175, 188, 190
Měchurová Theresie, choť Palackého, 86, 108, 118—122, 124—127, 131, 133 až 135, 142, 144—160, 167, 169—186, 188 až 192, 194—202, 204, 206—232, 235—239
Měchurovic rodina, 117, 119—122, 125—131, 134, 138, 144—147, 149—154, 159, 160, 170, 171, 173, 175, 177, 180, 184, 187
Mělník 109
Město Nové nad Váhem 5, 8
Michalesi, zpěvák, 88, 89
Mikovec, direktor v Birkštejně, 109
Mikš 85
Mikulov 232
Milán 203—205, 209, 212, 213, 217, 220, 222, 226, 232, 234. — Ambrosiánská knihovna 203, 205, 213. — S. Ambrosio, chrám. 213. — del Ancora, trattoria, 203, 204, 212. — Arco della Pace, brána, 203 213. — Brera palazzo, 203, 213. — Canobbiana, divadlo, 204, 205. — Casino 203. — Caffé del Commercio 203. Contrada larga, třída Milánská, 203. — Corsia del Duomo, hlavní třída, 212 — dóm milánský 203. — Giardini publici 213. — Galleria de' Christofori 203 až 205, 212. — S. Lorenzo chrám 213. — Piazza d' Armi 213. — »Regina d' Inghilterra«, hôtel, 203. — Rebeschino, hostinec v Miláně, 205. — La Scala 204, 213
Milíčín 86, 189
Millauer, starý, radní v Budějovicích, 161, 162
Millauer Max, professor, 96, 100, 107, 150—153, 155, 157, 158, 162—165, 169—174, 176, 178, 179; 182, 183
Mirano u Padovy 226
Miremont baron, v Neapoli, 217
Misenský mys 219, 220
Míšeň, město, 184
Mitrovský hrabě, nejvyšší kancléř, 191, 229
»Mitrovský hrabě«, parník v Benátkách, 226
Mittenwald 211
Mlaďovice u Strakonic 160
Mnichov 140, 189, 207, 210, 211, 232, 233, 234, 237. — Arkády u hradu 210. — u Černého orla, hostinec, 210. — Glyptotheka 210. — »im gold. Hirschen« 189. — Leinfelder, hôtel. 237. — Kaufingergasse 210 — Ludwigsstrasse 210. — sv. Ludvíka chrám 210. — Pinakotheka 210. — Pranergasse 189. — Reichsarchiv 189. — Sendling, předměstí, 211. — Theatinergasse 210
Modlaní u Teplic 128
Modena 203
Modra 5

Móga paní, v Prešpurku, 141
Moglia di Gonzaga 203
Mohuč 49, 201, 233
Mokrý, spolužák Pal. v Prešpurku, 10
Mola di Gaeta 216, 217, 222
Monfalcone 192
Monse (Infulae doctae Moraviae) 66
Monselice 192, 226
Montalembert 189
Montanti, sochař, (Socha bolestné Matky Boží), 195
Monte Carelli u Florencie 225
Montefiascone 216
Monterosi 193
Montesquieu (De l'esprit des loix) 45
Montevarchi 224
Montholon (Mémoires de Napoleon) 92
Moulon Dr., francouzský lékař v Terstu, 207
Moretto »Donna Diana«) 169
Mořkov 84
Mosburg 210
Moserka v Nov. Jičíně 84
Moskovčák ve Vídni, 138
Moskva (vpád Napoleonův) 43
Moskva 212
Most 239
Moscheles (3tí koncert) 91
Mošnovský, Polák, úředník v arsenálu v Benátkách, 226
Moth, spisovatel, 174
Mozart (Fidelio) 84; (Symphonie) 92; (Lazebník Sevillský) 97, 119, 126; (Requiem) 100, 105; (Symfonie z G-moll) 137; (Don Juan) 174, 180
Mödling u Vídně (»Medlík«) 233
Mráz P. v semináři pražském, 101, 109
Müller, professor v Praze, 87—89, 91, 97, 109, 114, 123, 132, 133, 145, 157, 158, 164, 165, 177, 178, 179, 181; (Horymír) 181; Müllerová, paní, 143, 163
Müller, Němec, v Baccanu na cestě Italií 223
Müller, ve Florencii, 225; paní s dcerou, 224, 225
Müller, Moravan, rakouský kurýr mezi Římem a Milánem, 222
Müller, švýcarský dějepisec, 35
Müller von, Johann, 32
Mürzzuschlag 191, 228
Mýto Vysoké 187
Muncifaj u Smečna, 115;
Muncifayský, lékař, 115
Mura, řeka, 207, 228
Muskuli, spolužák Palackého, 72
Nádasdy Frant. hrabě, 76
Nádherný Kajetan, guberniální archivář, 87—95, 98, 100—103, 105, 108, 111, 112, 114, 115, 117—119, 121, 123, 124, 126, 128, 129, 131, 134, 135, 139, 144, 145, 146, 148, 151, 153—155, 158, 163, 168, 171, 174, 179, 182
Nádherný, protomedik, guberniální rada, bratr archivářův, 95, 172, 179
Náchod 189
Náko, Srb z Nov. Sadu, žák Palackého, 9
Nalžovy 160
Napoleon I., 7, 8, 42, 43, 45, 51, 79, 206, 212; (Věřící list pro Fesche z r 1804), 200
Napp Cyrill, prelát Brněnský, 201, 235, 237—239
Narni 193, 223
Natterer 83
Natorp, v Římě, 194
Naviglio grande 213
Navrátil, direktor Protivínský, 161
Neapol, město, záliv, 217—222, 230; Borbonské Museum, 218; dei Carmine, chrám, 220; Belle donne, lázně 217; »Falcone«, hôtel, 222; Fiano, hôtel, 216; Castello nuovo, lázně mořské, 217; de l' Ercole, trattoria, 217, 219; strada de' Fiorentini 217; »dei Fiori«, hôtel, 217; u S. Francesco, kolonáda, 218; di Gigante, caffé, 220; Giglio d' Oro, hostinec v ulici Toledo, 217—221; Grottone di Palazzo, trattoria, 217, 218; S. Hieronymo, kostel, 220; Chiaga, 217; S. Januario, hlavní chrám 220; Kapuanská brána 220; Largo del Castello 217; S. Lucia, hostinec, 217—221; S. Lucia i Chiatamore, 217, 219; S. Maria in Portico, 218; Molo, 220; S Paolo, kostel, 220; S Pasquale, chrám, 220; Speranzella, hôtel, 221; Toledo ulice, 217-220; Vico Carminello, 217; Villa reale, 217-221; Vittoria 221
Nedakunice 84
Nejedlý Jan, professor, (Grammatika) 49, 85, 106, 167, 169
Nekvasil 122, 134

Nelahozeves (Mühlhausen), 155, 180
Némethy, student Prešpurský, 15, 16
»Nemesis«, Zeitschrift für Politik ɔc. von Luden, 42
di Nemi, jezero, 199
Nepi, u Říma, 223
Nera, řeka, 223
Nespeky, 86
Neuberg, 121
Neufchatel, 238, 239
Neukomm v Lipsku, 185
Neumann 135, 153
Neumann, gubernialní rada, 172, 179
Neumann, purkmistr Soběslavský, 162
Neumannová 87 95, 99, 124, 127, 128; slečna 123
Neumarkt bavorský, 209
Neumarkt tyrolský, 211
Neureuter, 105, 179
Neustadtl, antikvář pražský. 182
Němeček, farář v Chudenicích, 159
Němeček ve Vídni, 229
Němčina u Třeboně, 86
Niccolini 219
Nidau u Neufchatelu 239; »Abbaye des trois sapins« 239
Nieulandová, hraběnka, 117, 118
Nitra, město, stolice, 17, 44, 46, 47, 63, 74 - 76, 82, 83
Nittinger, rada knížete Fürstenberka, 168
Nízké u Budišína 232
Nizza 212, 213, 232—235, 238, 239; Robioni, pavillon, v Nizze, byt paní Palacké, 235
Norimberk, 233, 237
»Norma«, opera, 213
Nová Gyalla, město, 81
Nová Kdýně (»Nový Kdín«), 160, 209, 233, 240
Novák 117, 119
Novi 203, 213
Novotný (zahrada jeho), 102
Nový Sad 49, 58, 61, 64
Nový Trh (Neumarkt), 209
Nüsslein 84
Nymburk 239
Občina, v Gorici, 191, 207, 227
Oberndörfer, numismatik, 137
Obice 159
Obitecká Marie, 117, 118
Obizzův zámek u Monselice, 226
Obříství 186, 233
Obwexrová slečna, 128
Očkovská hospoda, 7
Odescalchi kníže, 197
Oertingen, ve Vídni 1826, 139
Ohms, (v Římě,) 193, 194, 199—201, 216, 222
Ochsenbauer, vrchní Smečanský, 97, 115, 116
Ojbin (Mojvín) 109, 128
Olešnice 189
Olomouc 8, 85, 86, 189, 233, 234; bibliothéka kapitulní 189
Onslov, hudební skladatel, 44, 49, 74; (kvintet) 67
Opic, 164, 166, 168, 175
Oponice viz Appoň
Oppelt P. premonstrát Strahovský, 95
Ordády (Ordódy), geometr z Bagoty 46, 81
Orefici, appellační president v Benátkách, 206
Ormoždy paní, 46
von Orth, v Mnichově, 189
Orvietské víno 196, 197, 200, 201
Osek, klášter, 111, 128, 189
Ossaja na hranicích toskánských 224
Ossian, básně, 25, 26, 61
Ostermann, soudruh Palackého v alumnii, 7
Ostermorgen, v Lipsku, 185
Osvald Sv. v Krajině 227
Ošac v Míšni 184
Otakara krále listy v archivu vatikan. 194; »zlatá bulla« 195; »Jednání mezi Ot. a Rudolfem« 1273—75, 196; »Otakara II. diplomy Štýrsku dané« 228
Otricoli 223
Ott 132
Ottmann, měšťan Prešpurský, 8. 9
Otto I. (Zlaté písmo z r. 962 v archivu vatikanském), 200
Otty IV císaře zlatá bulla, 200
Oujezdský, registrátor v Třeboni, 161
Oujezdec Bílý u Smečna, 116
Ouňovice 160
Ousti n. L. 110, 128, 129; »u Koruny«, hostinec 128, 129
Overbek 201
Owen baron, ve Florencii, 224
Ozorovce u Trenčína, 5
Paarová kněžna 86
Pad, řeka, 192, 203, 213, 226
Padova 192, 205, 206, 226; »u zlaté hvězdy«, hôtel, 226; sv. Justiny

chrám, 226; sv. Antonia kostel, 226; caffé Pedricchi, 205
Paer (opera »Sargino«) 88
Paestum 220
Pagani, (Historie Neapolská) 220
Paglia, řeka 216
Pachta hrabě 110, 204, 205, 213, 220
Palacký František: »Zdání o návrhu k jednacímu řádu císařské akademie nauk ve Vídni«, 234; »Acta concil. saec. XV.«, 234; »Geschichte des Hussitenthums«, 235; »Dějiny Jiřího Poděbrada«, 238; »Die Wahl Albrechts v. Bayern«, 166, 169; »Würdigung ɔc«, 188; »Návrh o Franciscеum«, 231; »Was dem böhmischen Museum Noth thut«, 231; »Geschichte von Böhmen«, II. Bd., 2 Abtheil 231; »Dějiny národu Českého«, 233, 234, 237
Palacký Hansi, (univ. prof. Dr. Jan Palacký), 208, 217, 219—224, 226, 227, 229, 235—237
Palacká Marie (Mimi,) (»Miminka«) později paní Marie Riegrová, 208, 214, 217, 224, 225, 226, 227, 235, 238, 240; »Márinka« 235
Palacký Jan, bratr Františka Palackého, (nar. 1812), 2 139, 186, 189, 190
Palacký Jiří, purkmistr ve Fryštáku r. 1566, 1
Palacký Jiří, praděd Františkův, 1
Palacký Jiří, děd Františkův, 1
Palacký Jiří, otec Františkův, 2, 3 44, 48, 60, 83, 89, 94, 95, 108, 120, 129 136, 139, 141, 142, 186, 187, 188, 190
Palacký Jiří, bratr Františkův, (nar. 1791,) 2, 64, 188; Rozina, manželka jeho, 188
Palacký Josef, předposlední fojt Hodslavský, 1
Palacký Matěj, fojt v Hodslavicích 1705 11
Palacký Ondřej, (Andres), bratr Františkův, (nar. 1807), 2, 44, 47, 60, 68, 84, 98, 106, 118, 120, 137—139, 141, 142, 164, 171—182, 186, 187, 188, 191, 207, 208, 228—230
Palacká Anna, matka Františkova, roz. Křižanova, 2, 3
Palacká Anna (Hanna), sestra Fr. Palackého (nar. 1796) 2, 12
Paiacká Rosina, sestra Palackého (nar. 1814) 2, 139
Palacká Mariana, sestra Františkova (nar. 1802,) 2 186
Palač, Palačov, 1, 2
Palačtí zemané, 1
Palatsky Vencesl. Adalb. a Kernstain, 1649 děkan v Písku, 1
Palafox 31
Pálfy hrabata, 76
Palkovič 7—11, 142
Palomba, konsul v Cività Vecchia, 201, 202, 213—215
Paoletti z Benátek, malíř, 195
Papencordt Felix, Dr., 194, 197, 199 200, 201
Papp, pěstoun hrabat Rádayů, 34
Pardubice 239, 240
Parete Dom. Pand., povozník v Římě a v Neapoli, 216, 217, 220
Parish 134
Parthenon 201
Paříž, 43, 235, 236
Pasignano 224
Passini 84
Pasta, šachista, 127
Paškapole u Teplic, 111
Pavia 213, 232
Pausch, 88, 105, 108, 112, 137, 142
Pauš komandující gen. ve Veroně 205, 212
Payne (Práva lidská) 79
Peggau na Muře 228
Peche 124
Pelcel 110, 135, 145, 150, 152, 154
Pelcel (»Abbildungen«) 182
Pelzel, syn historikův, právní direktor v Roudnici 155, 156, 175, 177, 178
Pennauer, obchodník hudebninami ve Vídni ,138, 139
Perbeta 81
Perdrucci, antikvář v Římě, 198
Peretti, censor v Terstu, 507
Pergola, opera, 202
Pergolese 184
z Pernštejna Vilém, (Listy poselací v knihovně Roudnické), 155
Pernštýnský rukopis v Museu 88
Persenbeug, zámek, 208
Persius, (rukopis Fürstenberský), 118
Peruc 233
Perugia 224; »Collegio di Cambio« 224
Pesaro 192
Peschiera 205, 212
Pešek, (dům v Lückendorfě v Lužici) 109, 110

Pešina z Čechorodu, (rkp. jeho historie v Duchcově), 111
Pešť 61, 63, 72, 74, 80 166, 168, 173, 174, 183, 233, 238
Petényi 83, 84
Peters, rada knížete z Lobkovic, 130, 151, 153—156, 159, 180
Petersová paní, manželka rady, 130, 131, 133, 134, 135, 138, 139, 141—144, 149, 151, 155, 169—171, 229, 230; Marie, dcera, 131, 134, 150, 169
Petersová, vdova, 150, 151
Petersovi 121, 124, 134, 143
Peters, v Lipsku, 185
Petersdorf 109
Peterswalde 184, 190
Petr Sv. u Štraubinku v Bavořích, 210
Petr Sv., město, v Korutanech, 81
Petr Veliký, článek o něm v Brokhausovi, 31
Petrich, řezbář, 110
Petronell 83
Petršpurk, 189, 233
Peverada, hospodský v Pise, 215
Pezinek 5
Pezius, (Scriptores rerum Austriacarum), 99
Pfauendorf u Jihlavy, 85
Pianoro 225
Pienza, rodiště Pia II. (Eneáše Silvia), 216
Pietramala, hospoda v Apeninách, 203, 225
Pietro Perugino 224; (»Proměnění na hoře Tábor«) 224; (»Narození Kristovo«) 224
Pichlerová Karolina, spisovatelka, 100 až 102, 105, 107, 108, 136, 138 140, 142 144, 147, 148, 150, 158, 167, 176
Pilát, knihkupec ve Vídni, 168
Pilat, rakouský vyslanec ve Florencii, 202
Pilečka Jan, pastor, rodilý ze Vsetína 2, 9, 84
Pilečka, Hodslavský, mladý, 141
Pilečková, paní, 84
Pindar 9
Pinturicchio, malíř, 215
Pisa 202, 209, 215, 227; Campo santo 202, 215; Baptiserium 202; Lungarno 215
Piscina Mirabile u Bájí u Neapole, 220
Písek 188, 240
Pisnicová baronka, 106
Pistorová Betty, herečka, 87, 120, 147
Pius II. 216; Historia Bohemiae, 205; obrazy ze života j ho v kathedrále v Sieně, 215
Pixis, professor, 91, 95
Pizzofalcone, hrad u Neapole, 221
Plaňany 85, 144
Planina, v Krajině, 227
Platner, v Římě 197, 198, 201
Plato 76; (Kratylos) 24
Plitt, v Herrnhutě 109
Ploner 125, 146—148, 150, 152, 163, 171; Erazim, 163; Ernst 174
Plzeň 158, 159, 164, 177, 178, 181, 186, 189, 190, 209, 240
Podbaba 103 117
z Poděbrad Jiří 79, 104, 123; Rukopisy listů 122
Poděbrady 239
Podhorský, zpěvák, 98
Podlužany u Trenčína, 5
Podmokly 235, 239
Podolí 99
Poggibonzi 215
Poggioli 225
Pohl 83
Polák, ve Vídni 1826, 143
Polák, z Loděnic rodem, malíř v Římě, 195, 222
Polák, Miloslav Zdirad, básník, učitel na vojenské akademii ve Vídeňském Novém Městě, 228
Políň 159
Pommersfelden u Bamberka, 234
Pompe, ve Vídni 1826, 137, 138, 144
Pompeji 218, 221
Pomsel 109
Pomuricí, (Murthal), 228
Pontedecimo 214
Pontinská bahna, 216, 222
Pontemolle u Říma, 223
Pontecentino, papežská dogana, 216
Pontecentesimo 193
Poňatovský, kníže mladý, v Římě, 185, 197
Poušovice u Roudnice, 156
Portici 218, 219, 221
Posilippo, město a jeskyně, 217—220
Pospíšil, knihkupec a knihtiskař, 134, 150, 163, 169, 170, 175, 176, 79, 183
Postojna (Adelsberg), 191, 227
Poštorna 84
Potěč blíž Klobouk, 61
Pötting Adolf, hrabě, 118, 2 0
Povilja 206

Pozzuoli 219, 220, 221
Pradt viz De Pradt
Prell, krejčí, 123
Praha 85—87, 90, 102, 111, 116—118, 120, 123, 129, 132, 138—141, 144, 157, 158, 161, 162, 167, 171, 176, 180, 184 až 190, 192, 194, 197, 198, 207—209, 211, 212, 215—221, 225—240; u sv. Anny 163, 173, 180; Archiv kapituly Pražské 231; Barvířský ostrov 100, 107, 113, 151, 152, 157, 164; Benátky ostrov 102, 108; Betlemský plácek 86; Bubeneč 108, 189; Bučkovy polohy, hájoví, 103, 105; Bulovka zahrada 103; Celetná ulice 126; Císařská knihovna 150, 167; u Černého koně, hôtel, 94, 106; v Červeném domě, hostinec, 95—103, 105, 107, 108, 111—114, 120, 122, 128, 134, 146, 148, 157, 162—170, 174, 177, 182; Dobytčí trh 126; Doušův sál 122; Fürstenberská knihovna v Praze 89, 90, 94—96, 104; Fürstenberská zahrada 99 až 101, 104, 105, 116, 151, 163; u Geista, hostinec, 112; Göplův ostrov 148; Gubernialní dům 169; Hasenburk (Nebozízek) 164; u sv. Havla 180; Havránkova zahrada 103; Hradčany 108, 131, 133, 135, 148, 151, 153, 157, 168, 240; u Hopfenštoka 113; u Hrozna, hostinec, 93, 94, 114, 120 až 123, 125—127, 131, 133, 134, 144—146, 148, 151, 152, 155, 163, 166, 171. 174, 175, 177, 178; u sv. Jakuba, chrám, 100, 149; Jelení příkopy 184; u Kamsiků, hostinec v Praze, 89, 90; Kanálka 103, 104, 108, 148, 151—153, 170; Klika zahrada, villa, 103, 163; Koppman-ova zahrada 107, 112, 158; Kinského zahrada 153; u sv Klimenta 184; Krenovy sady 152; u Křižovníků (archiv) 105—108, 116; v Lázni, hostinec, 94, 95, 108, 111, 113, 114, 116, 132, 146, 163, 166, 179, 182; Lobkovická knihovna v Praze 89, 92, 107, 153; Lobkovický dům na Hradčanech, 131; Lobkovická zahrada, 43; Malá Strana, v Praze, 86, 89—91, 99, 108, 118—121, 125, 130, 154, 163, 174—176, 179; Martinický dům na Hradčanech 114, 115; u Matky Boží Sněžné 127; u sv. Mikuláše, kostel na Malé Straně, 88, 102; most Karlův, 134, 154, 181; Museum 99, 102, 104, 105, 112, 113, 115, 116, 119, 145, 152—155, 157, 158, 161—163, 165, 166, 170, 179, 229, 234 až 236, 239; Národní divadlo 235; Nostická zahrada 152; Nová brána 107; Nové aleje 86, 101; Oujezdská brána 164, 188; Ovenec 108, 114; Ovenecké sady 106; Palmovka 104—106, 108, 112, 113, 157, 166; Papouškovy lázně 101, 104, 105, 112 až 114, 163, 173, 175, 180, 182; u Pasty, hostinec, 178; Petřín 113; Písečná brána 147; na Příkopech 103, 125, 127, 147, 171; Resurce šlechtická 175—178, 181; na Skalce 163; Spessart, hostinec, 88; Staroměstská radnice, (archiv), 87, 128, 150, 163; Strahov 93, 95, 162, 163; Svatováclavská kaple v chrámu sv. Víta, 240; u Šteiniců, (u Šteinice), hostinec na Malé Straně v Mostecké ulici, 87 až 94, 98—106, 108, 111—114, 116—121, 123, 126, 130, 132, 134, 145, 147—149, 151, 153 155, 157, 163, 167, 171, 172, 176, 178, 179; Šternberský dům 113, 114, 118, 119; u sv. Štěpána, chrám, 124; Štrosovy lázně 108; Štrosova zahrada 109; Švihanka, zahrada, 153; v Templu, hostinec v Praze, 111, 113, 124; u sv. Tomáše, chrám, 168; Tomáškova zahrada za Novou branou 107, 108, 112, 114; Týn 113, 132, 173, 177, 1?0; u Třech líp, hostinec, 178, 232; Valdštejnská zahrada 100, 103, 113, 114, 152; Wimmrovské aleje 100, 148; Wimmrovka, zahrada, 100, 104, 148; sv. Víta chrám, 105, 113, 148; Vodičkova ulice 121; Voračického hraběte zahrada 148, 152; Vratislavská zahrada 105; ve Vysokém domě, hostinec, 145; Zámecká zahrada 113; Zámečnice zahrada, villa, (p. Nádherného) 103, 105, 108; Zlatý anděl, hôtel v Praze, 86, 118, 119, 121, 146, 158, 164; Zvonařka zahrada 100; Žitná brána 100.
Prachner, řezbář, 115
Praun, osmiletý virtuos na housle, 51
Prell, krejčí, 123
Presl, profesor, rodina Preslovic, 85, 87, 88, 90, 91, 93—95, 97, 101, 103, 104, 106, 107, 109, 112, 116, 118, 123, 129, 135, 145, 146, 151, 164, 171

Prešpurk 5—18, 31, 32, 34, 44, 46—48, 50, 51, 56, 59—62, 73, 75, 83, 86, 95, 103, 108, 110, 118, 137, 140, 141. 142, 155, 162, 166, 186, 187, 233, 238; Notredame, klášter Prešpurský, vychovatelna šlechtičen: hrab. z Kolovrat Mladotové, Zichyové, 68, 69
Prewald viz Rozdrtí
Prevladské hory v Gorici, 207
Procen 109
Procida, ostrov, 219
Procházka, měšťanosta Pražský, 85
Prozorovský, ruský kníže, 117, 118, 120, 133
Prukmayer, úředník na poště v Praze, 157, 158, 163—165, 167, 168, 172, 173, 178, 181
Prušánky 84
Pržno 84
Předlice u Ousti n./L. 128
Předslav, u Votína, 159, 160
Přehlice 85
Přemysl Otakar II. 29
Přestice 159
Přibislavská, stará paní, matka pí. Fiedlerové, 90, 93, 97, 101, 102, 107, 108, 114, 121, 130, 148, 158, 163, 166, 175
Příbram 240
Přichovská, hraběnka, stará, 119, 120, 124, 125, 130, 135, 145—147, 150, 151, 154, 162, 165, 166, 169, 171
Přimda 159
Pubička 186
Puff 165
Pusswaldová, paní, 116; -ová Tiny, 134
Pušperk, hrad, 159
Puteani Vilém, baron, 84, 115, 204, 229
Quandt, v Lipsku, 185
Quintilia Vara villa v Tivoli, 200
S Quirico 215
Quirsfeld, spolužák Palackého v Prešpurce, 10
Rabatin, krejčí Palackého ve Vídni r. 1826, 137, 138
Radhošť 2, 186
Radl, poštmistr v Třeboni, 161
Radicati, komponista, 60
Radicofani 216
Rafael, loggie ve Vatikánu, 194; stanzy ve Vatikáně 195, 200, 201; kartony v Miláně 204; Mariina svatba 205; Narození Kristovo 224; Proměnění na hoře Tábor 224
Rahl, umělec v Římě, 200
Raič (Historie srbská) 136, 139
Raikovič, strýc Ant. Végha, 82
Rameau (theorie hudby 35
Ramiš 121
Rath, antikvář vídeňský 1826, 136
Raupach Ernst (dramata »Lorenzo u. Cäcilia«, »Die Fürsten Chavanský«) 71
Ravel, provazolezec, 116
Recanata 193
Reichel, v Herrnhutě, 109
Reichenstein, svat pí. Mayerové ve Vídni, společník Palackého na cestě do Italie 1837, 141, 143, 191, 192
Reichenstein, v Benátkách, 206
Reinthal, město, 84
Reiter, právník z Budyně, 156
Reizenstein, baron, 130
Rejhrad 232
Renz, malíř heraldický, 166
de Renzi Salvator 219
Resina 218, 219
Ressegnier, hrabě při rakouském vyslanectví v Neapoli, 218
Retíková (Rettigová), spisovatelka česká, z Rychnova, 150
Revická, zemanka, 79
Revický, hrabě, 202
Riedek u Lince 208
Rieger Fr. L., Dr., 235, 236—240; Bohuslav Bedřich, vnuk Palackého 237; -ová Lotta 118: Marie, vnučka Palackého, (paní Marie Červinková-Riegrová) 236; »malá Márinka« 239; Riegrovic 236, 237
Riegger (Materialie ke statistice české) 66
Riemer (Slovník řecký) 76
Riesenberg, hrad, 159
Riesenburg, hrad, 111, 128
Richelieu, vévoda, franc. premier, 71
Richter, učitel Palackého varhaník, 4
Richter Mich., zlatník pražský, 168, 169
Richter v Lipsku 185
Rimaggio, hospoda samota u Arezza, 224
de Rin, společník Palackého na cestě do Italie 1837, 192
Ripke, plukovník, 128
Ritschel, professor, z Vratislavi 204
Rittersberg 86—94, 96, 100—103, 105, 107, 108, 114—117, 120, 121, 123—132, 135, 136, 139, 141, 144, 147, 150, 151,

162, 163, 164—167, 179, 180, 182, 190, 193, 198, 218, 220, 225, 227, 229; -ová Henrietta 124, 140
Rivoli 212
Robertson, škotský dějepisec, 35, 49, 59
Robespierre 88, 89
Rode, hudební skladatel, 68
Rokycany 158, 188, 209
Rolla, komponista, 67
Romans 192
Ronciglione 216
Ronco u Milána 234
Roneo 213
Rosenthal u Lipska 185
de Rossi, Aug. v Římě, 200
Rossini (opera »Alžběta«) 113; (opera: »Cenerentola«) 166
Röppell, professor ve Vratislavi, 237
Rössler 89, 124
Rösler, obchodník mosaikou a p. v Římě, 222
Rothenhof, u Krumlova, 190
Roudnice, město, knihovna, archiv, 153 až 157, 174, 175, 177, 180, 188, 239
Roudnický rukopis 158
Rousinov 85
Roveredo 212
Rovigo 192, 225; Café Pedrocchio 192
Roy 8
Royko 8
Rozdrtí (Prevald) v Gorici 227
Ruffini, obchodník hudebninami v Římě, 199
Ruman, přítel Pal. v Prešp, 10
Rumburk 110, 128
Rupersdorf v Lužici 10
Ruprecht, gottinský, 185
Russ, malíř ve Vídni, 139, 140
Růžička 130
Růžovská, slečna, 118
Rybička 237
Ryčej u Chudenic 186
Rychnov 150
Řehánek, právník v Roudnici, 155
Řehoř, papež, 196, 197
Řehoře na Moravě 85
Řezno 189, 207, 210, 232
Říčany, na Moravě, 85
Řím 89, 98, 191, 193—201, 208, 209, 213, 215—218 221—223, 225, 229, 230; hôtel d'Allemagne, de mr. Frana, 193; S. Andrea, kostel, 196; ponte S. Angelo 201; dell'Anima, chrám, 199, 222; Antoninovy lázně 196; St. Antonio de Portoghesi, kostel, 194; via Appia 199; Arco die Giuno 196; »delle belle Arti«, trattoria, 194, 197, 198; Aventino, monte, 197; Tempio di Bacco 197; Barberini. palazzo, piazza, 197, 222; villa Borghese 201; galleria Borghese 201; Borgo nuovo 196, 199; Boschetto Sacro 197; Campagna di Roma 193, 223; Campo vaccino 194, 195; Capitolium, (Museum na Cap.) 193, 194, 197; Carceres scti Petri 196; San Carlo al Corso, chrám, 195; Via Cassia 193, 216; Monte Cavallo 198; Cecilia Metella 197; Monte Celio 196; Cesari, hôtel, 216; Circo di Romolo 197; Circus Maximus 196; Cloaca Maxima 199; Colosseum 194—197, 222; via de Condotti 193; Corsinské hrobky v Lateranu 195; Corso 195, 196; S. Croce di Gerusaleme 199; Therme Diocleziani 199; dogana 193; Speco della nynfa Egeria 197; Farnese palazzo 196; Farnesiovy zahrady 201; Fontana di Trevi 196; Forum Romanum 193, 194, 197, 199, 222; Forum Trajani 197, 222; S. Georgio in Volabro 196; Giacinta, hôtel, 216; Caffé Greco 193. 222; sv. Ignacia, kostel Jesuitů, 196; del Jesu, kostel, 196; sv. Klimenta chrám 195; sv. Kosmy a Damiana kostel 195; Lateranský chrám 195, 222; via Leonina 197; Bagni di Livia 201; Longara 196; porta S. Lorenzo 199; di S. Luca, akademie, 196; S. Luigi dei Francesi, kostel, 199; sv. Marcella kostel, 196; porta Maggiore 199; S. Maria degli Angeli, chrám, 198; Maria Egyziaca 196; Sta Maria Maggiore 194, 197, 198, 222; S. Maria della Pianta 197; sv. Marka, kostel, 194; Mausoleum Augusti, na něm vystaven amfitheater, 195, 197, 222; Medici, villa, 195; Neronův dům 201; S. Nicolo di Tolentino. kostel, 199; piazza Nicosia 201; via del Orso 194; Pantheon 194; porta S. Paolo 197; sv. Pavla kostel in Via lata 196; sv. Petra basilika 193, 194, 196, 201, 222; Pinakotheka ve Vatikaně 195, 201; Monte Pincio 193,

196, 198, 216; ponte rotto 196; piazza del Popolo 195, 196; porta del Popolo 193. 199, 200; Quirinál 194; Quatro fontane 222; villa Rufinella 199; »u Sabin«, vinárna v Římě, 199; caffé degli Scacchi 198; Porta S. Sebastiani 197; Sistina 197, 198; ponte di Sisto 196; villa Spada 201; Spillmann-ův hôtel 222; via di Strozzi 197; Tarpejská skála 194; Tempio di Dio Redicolo 197; piazza di Termini 197; Titovy thermy 201; Trastevere 199; via Urbana 197; sv. Václava oltář v kostele sv Petra ve Vatikáně 196; Vatikán 193, 194, 198, 199, 200, 201; Vatikánský archiv 194—200; Vatikánská bibliothéka 194, 196—201; Vatikánské museum 195—201, 222; Palazzo di Venezia 193, 195, 196, 199, 216; Tempio di Vesta 196, 199; via de due Macelli 216
Říp 223
Řisuty u Smečna 115
Sabinské hory 116
Sagre, poštovní inspektor ve Veroně, 205
Sacher 95—97, 108, 112, 122 124, 126, 129, 131, 151, 153
Sakmáry, měšťan Prešpurský, 12; paní Sakmárka 15, 16
Salzbacher, kanovník v Římě, 194
Salcpurk 223
Salerno 220, 221
Salm, hrabě, 136, 163, 164, 173, 177, 178, 181; -ová, hraběnka, 87
Salurno 211
Salzmann, (spisy), 5, 175
Samen, baron, 236; baronka, 236, 237
Sandecari, markýz, v Miláně, 204
San Miniato 215
San Remo 232, 234
San Severino 193
Sta Croce, markýz, 192, 193
Sartori 42
Savary, vychovatel u hrab. Esterházyho v Dardě, 49
Savona, u Janova, 232, 234
Scaligerův, hrobky ve Veroně, 205
Scalo u Pisy, 215
Scultetus 235; (»Annales Gorlicenses«), 238
Scuratová, hraběnka 111, 128
Sedláček, Plzenský, professor, 97, 112, (české spisy), 118, 159, 166, 172, 173, 174, 177, 178, 181 (Měřictví), 81
Sedlec u Kutné Hory, 190
Seefeld 211
Seidl, děkan Berounský, 158
Selecký, prof. v Prešpurku, 11, 18, 58
Semerink, hora, (též »Semerník« a »Simerink«), 191, 207, 2 8
Semily 238
Sepessi Jan, přítel a kollega Pal. v Prešpurce, 12, 61
Serbelloni, villa na jezeře Como, 204
Serini, baronka, 143
Sesana 191
Seume, (Spaziergang n. Syracus), 79
Seyler Andres, Lužičan, v Lipsku, 184, 185
Shakespeare 22, 29, (Macbeth), 69, 73, (Romeo a Julie), 87, (Hamlet), 101, (Othello), 107, 138
Sicilských králů zlaté bully 200
Sieber, Dr., 126
Siena 209, 215, 223
Siche 149
Silvestre povozník v Římě, 201
Sinigalia 192
Skála Pavel ze Zhoře 111
Skalický, prof. v Hradci 113
Skřinecký, generál, 189
Slavata 101
Slaný 115, 116, 232
Slavík, hudebník, 89, 92, 104, 107, 123, 126, 127, 144
Slažany Velké 78
Slovník naučný, encyklopedický, 235, 238
Slušovice 84
Smečno (archiv), 86, 113—115, 129, 230
Smíchov 99, 100
Smil Flaška z Richmburka, (Přísloví česká), 162
Smiřice 240
Snížek, knihkupec v Prešpurku, 7
Soběslav, město, 162
Solari, marchese, 206
Sollinger, vydavatel Shakespeara, 87
Somma, hora u Spoleta, 223
Sommariva, villa na Komském jezeře, 204
»Somnambula«, opera, 199
Sonnleithner, hudebník Vídeňský, 139
Sonntagová, zpěvačka, 106

Solfatara u Pozuoli, 219
Soracte, hora, 223
Sorrento 220
Soudol, na Moravě, 84, 240
Spaur, hrabě, gubernator v Benátkách, 205—207
Speck Maxim., velkokupec lipský, 185
Spinnerin am Kreuz, 191
Spytihněvův diplom z r. 1057, 155
Spohr, (opera Faust), 90
Společnost musejní 231
Společnost nauk, (Učená společnost), 147, 157, 188, 189, 231, 232
Spoleto 193, 223; chrám Clitumnův 223
Spořil, purkmistr pražský, appellační rada, 150, 178 179
Staderini, povozník ve Florencii, 225
Staël, paní, 58; (O Německu) 27, 29; (O angl. filosofii), 30; (Considérations sur la Revol. franç.), 32
Stahl, baron, 108, 133
Stadion, hrabě, 159
Stallwang, v Bavořích, 210
Stánč, Dr., v Kutné Hoře, 239
Stanislaides, prof. lycea v Prešpurku, 5, 8, 10, 56
Starba, baron, 116
ze Starhenberka hrabat archiv v Riedeku u Lince, 208
Stark 97
Stefanovič Vuk Karadžič, (Pesnarica), 8, 82, 84, 113, 136—139, 141, 143, 144, 230
Stelzig, Dr., 165—167, 169, 177, 179, 181, 182
Steidl 121
Steinach, u Inšpruku, 211
Steinbüchel, ve Vídni, 191
Steiner, obchod hudebninami ve Vídni, 138
Steinmann, professor, 118, 133, 164, 179, 180, 181
Stenč, baron, 87, 103, 104, 107—114, 117—119, 121, 122, 124—130, 144—151, 153, 157, 158, 164, 165, 170—172, 174, 177—179, 182
Stenzler, prof. ve Vratislavi, 237
Sterndahl, baron, 92, 97, 102, 103, 112, 116, 136, 138, 139, 154, 170, 183; -ova, Ella, 92, 98, 120, 124, 130—132, 134, 163
Sternegg, archivář Švarcenberský v Lovosicích, 156
Sterzing v Tyrolích, 211
Still, ladič pian, 163
Stochov u Smečna, sídlo Drahomiřino, 115, 129
Stollberg, hrabě, 86, 90, 160, 161, 184, 185
Stollberkové, hrabata, 134
Stolz, Dr., v Teplici, 110, 128
Stourdza (Mémoires sur l'Allemagne), 35, 42
Strádal, právník v Litoměřicích, 155
Strakatý, zpěvák, 132
Strakonice, 160, 180
Strandl, purkmistr Budějovický, 160, 161, 162
Strass nad Murou, 228
Straširypka 93
Streit (Mapa německých zemí) 87
Stuhl 136
Sudoměřice 162
Suchdol, statek Riegrových, 236, 237
Sulzer (O krásných uměních), 30
Svers, malíř, v Římě, 194, 198
Sweerts 118
Světecký, úředník v státní kanceláři ve Vídni, 141, 142, 144
Svídeň, na panství Smečanském, 115
Svitavy 187
Svoboda Navarovský, professor, 88, 90, 95, 98, 99, 122, 129, 147, 148, 157, 163 až 165, 173, 174, 177—180
Svoboda, direktor v Třeboni, 86, 110, 161, 162
Svobodovy slečny, v Třeboni, 161, 162
Svoboda Václav, zpěvák, 78, 85, 87, 89, 119, 120, 145, 150
Svoboda Václav, v Pešti 1858, 238
Sybillin chrám v Tivoli, 200
Sykan, purkrabí Třeboňský, zeť direktora Svobody, 161, 162
Szilágyi Dr., průvodce zemana Eleka do Prahy, 94
Šahy 16
Šafařík Pavel Josef 9—12, 14, 15, 18, 33—35, 49, 58, 61, 64, 70, 73, 92, 119, 144, 146, 149, 153, 162, 196, 199, 217, 219, 234 (»Über die ältesten Denkmäler der böhmischen Sprache«), 231
Schacher, z Třeboně, 139, 140
Šándor Pavel, zeman, přítel paní Zerdahelyové, 18, 32, 33, 49
Šárka 103
Šarnice, na tyrolských hranicích, 211

Šarošpatak 17
Scheffer, kapitán, učitel Palack. v maďarštině, 53, 54, 58
Scheiling, Schellingiáni, 31, 69
Schelling, v Mnichově, 210
Šembera A. V., prof, 1, 237
Schiessler 146
Schiller, 58, (Krásovědná pojednání), 14, 25; (Spiel des Schicksals), 33; (Verbecher aus Ehre), 33; (Maria Stuart), 73; (Valdštýn), 109; (Panna Orleanská), 151
Šimko Vilím, kazatel v Těšíně 8, 12, 31, 144
Šimko, lékař Prešpurský, 14, 59, 60
Šimko, mladý z Těsína, student v Lipsku a ve Vídni, 61, 83, 118, 141, 143
Šimko Vilém, knihkupec v Prešpurce r. 1858, 238
Schindler 102; -ova, slečna, 133
Škarohledy, v Dol. Rakousích, 84
Schlackenburg, u Teplic, 110
Schlegel Fridrich, 139, 142
Schlegelová, paní, roz. Mendelssohnová, 139
Schlegelové bratří, 31; (Dramaturgie), 64
von Schleinitz, slezský vrchní president ve Vratislavi, 237
Šlik, hrabě, 110
Šmach, v N. Jičíně, 85
Šmaus 239
Schmid, apatykář Čúzský, 45
Šmidt 83
Schmidt, knihkupec v Lipsku, 184
Schmidt, baron, majitel statku Suchdola, 236
Schmitz, superintendent v Těšíně, 12
Schnabel, professor, (Statistik), 168, 174
Schneider, učitel Palackého, 4, 84
Schneider, (Kantáta: »Die Sündfluth«) 97
Schneidrová, slečna, 133
Schneller, (O příbězích světa) 29,
Schnitzer, úředník rakouského vyslanectva ve Florencii, 203, 225
Schoberlechnerová, zpěvačka v Miláně, 213
Šomoďská stolice 8
Schottwien v Dol. Rakousích. 207, 228
Schön, prefekt gymn. v Písku, 1
Schönava u Teplic, 110
Schönberg u Inšbruku, 211
Schönemann, v Římě, 222
z Schönfeldu 157, 158, 162, 169, 171, 173, 179
Schönherr 130
Schönlinde 110
Špork, hrabě, 133, 146, 153, 166
Špork, (»Waldenhainer Revier«, hra divadelní), 177
Schraiber, (Aesthetika), 31
Schreckenstein u Ústí n. L., 129
Schrenk, baron, baronka, dcera, 116, 118
Šréter Petr, přítel Pal. v Prešpurku 10; Mikuláš a Michal 12, 15—17; Šréterová Eva 13
Šťastný, knihař, 163
Štěkno 85
Štěrbín u Teplic, 110
Šternberk, lázně u Smečna, 115, 232, 235
Šternberk, hrabě, 91—94, 98, 99—112, 116—120, 122—124, 126, 128 129, 133 až 135, 144, 145, 148—154, 156—158, 168—170, 180, 181
Šternberk František, hrabě, 86, 87, 89, 90, 115, 127, 146, 150, 155, 167, 176, 182, 189, 198, 199
Šternberk, hrabě, Kašpar, 95—97, 126, 127, 129, 130, 142—144, 148—150, 153—155, 167, 169, 175, 176, 178, 181 až 184, 193
Šternberkové, hrabata, 115, 118, 126
Šternberková, hraběnka, stará, 118, 119
Šternberková, Ervina, hraběnka, 158
Šternberský rodokmen, 86, 94
Štěpánek 88, 89, 91, 92 (Čech a Němec), 93, 95, 113, 119, 123, 134, 151, 164, 169, (»Jan z Paříže«, opera), 181
Štěpanovský 130, 170, 180
Štír (Štúr) Samuel, varhaník v Trenčíně, 5
Štír, Dr., z Trnavy, 197
Štramberk 1; 2
Štrandlová Marie, později baronka Samenová, 233, 236
Štrasburk 233
Štrubina (Štraubink) 210
Štuttgart 233
Schubert, kupec, pán, paní, 87, 88, 90 až 92, 94—99, 101, 103, 104, 106, 109, 112, 114, 116, 121, 124, 126, 127, 135, 145, 148, 151, 157, 162, 163, 166, 167, 169, 171, 172, 174, 175, 177, 181; -ová Louisa 105, 112, 113, 118, 122, 125, 131, 133

Šulcová paní, zpěvačka, 89, 98, 132
Schulze Arnošt, (Cäcilie) 32, 73; (Die bezauberte Rose) 33
Šurany 16
Schuster, professor a rada, 85, 89—92, 94, 95, 98, 99, 101, 114, 120, 124, 125, 127, 133, 154, 173, 174, 178, 180; Luisa, dcera jeho, milenka Ebertova, 90, 91, 93, 96, 97, 104, 106, 121, 130
Šuselka 232
Schutt 175
Schütz, radní, registrator na radnici starom., paní, rodina, 87—90, 92, 94, 95, 112, 114—117, 119, 120, 122, 125, 126, 128, 132, 150, 163, 167, 178; Schütz, mladý, 125
Šuvalov, hrabě, 184
Schwalbe, Dr., 97
Švaigr, knihkupec v Trenčíně, 66, 69
Schwanzer, měšťan Prešpurský, 5
Švarcenberk Karel, kníže, 86, 106, 108, 109, 111, 128, 161, 186, 188, 232, 235; kardinál, 237; maršál, 43
Schwenninger, malíř v Římě, 200
Švojka 109
Švihov 159
Švoy Emanuel, pán a paní, 44, 45, 67
Tablic 9, 10
Tábor 86, 190, 231, 232
Tacitus 126
Tachecí, kanovník v Litoměřicích, 155
Taisinger (české domácí divadlo) 85
Talacko z Ještětic, gubernialní rada, 87, 88, 90—94, 96, 102, 107, 118, 124, 131, 132, 135, 148, 167, 169
Tallenberský rukopis v Museu 88, 116
Talia Giov. Bat. (Saggio di Estetica) 83
Talleyrand 8
Talvi (Písně srbské) 114, 122
Tarabová, 127, 129, 180
Tasso 9
Taubenheim, baron, 137
Tausch, Pražák, konsul otomanský v Pise, 215
Tausch, rytíř, generální konsul rakouský v Livornu, 215
Telčíkovic rodina, 84, 85
»Telemach«, opera, 147
Tempelfeldův rukopis v knih. sv. Marka v Benátkách 205
Tempský, nakladatel, 237
Tendler, ve Vídni, 144
Tenerani, malíř, (»Dobročinnost veřejná« v sakristii kathedrály v Sieně) 215
Tenerari, řezbář v Římě, 200, 201
Tenneman 32
Teplá 189
Teplice 107, 110—112, 115, 128, 129, 184, 189, 190, 231, 239; Německý dům 110, 111, 128
Teplice Rakouské 228
Teplice Trenčanské 12
Terentius 200
Teresín 155
Termer, Sas, malíř v Římě, 195
Terni 193, 223; »u Fortuny« hôtel 223
Terracina 216, 222, 230
Terračinské hory 220
Terst 191, 192, 207—209, 227, 230, 234; »u Černého orla«, hostinec terstský, 192, 207; dogana 207; faro 192; sv. Justa chrám 192; Locanda Grande 191; »u Pelegrina« hôtel 227; »u polární hvězdy«, kavárna, 227
Teska, direktor hudby v Mannheimu, 63
Tevellon, kupec ze Štýrska, v Římě, 200
Teverone 200
Těkov, Těkovská stolice, 17, 78
Těšín 11, 31, 32, 54, 56
Tham (Gespräche) 179
Theodorichův hrad, rozvaliny u Terraciny, 216
Theokrit 9
Thorwaldsen 194—198, 201, 204 (»Triumf Alexandra Velikého«) 204
Thun, hrabě František Děčínský, 109, 111, 113
Tibera řeka 223
Tiek (Novelly) 117, 128, 184
Tinti, baron, 177, 181
Tisa řeka 16
Titze, professor, 123, 171
Tivoli 200; Grotta di Nettuno 200; via Tiburtina 200
Tizian 206
Točník 158
Tomanová Juliana, druhá manželka Jiřího Palackého, macecha Frant. Palackého 83
Tomášek, kandidát theol. protest. ve Vídni 1826, 138, 139, 143
Tomášek, hudební skladatel, rodina, dům -ovic, 85, 87—95, 97—107, 109, 118—120, 122, 123, 125—129, 133—135, 138, 144, 145, 147, 148, 150, 155, 157, 158, 167—

169, 171, 173—175, 177, 178, 179, 181; Tomášek (»Requiem«) 174, 175, (»Lenora«) 175
Tomek, V. V., 234
Tomsa 122
Toulon 238
Torloni, bankéř v Římě, 194, 199
Torre del Greco 218
Torresani, dvorský rada v Miláně, 203
Töpfer, něm básník, (činohra: Svatopluk, král Moravský), 67
Trausnice, hrad u Landshutu, 210
Traut, ze Sedmihradska, návštěvou u Dr. Helda, 164
Trautmannsdorf, hrabě, 102
Trenčín 4—8, 59
Trento 211
Treviglio 212
Treviso 192
Trident 211; »u Růže«, hôtel, 211; S. Maria Maggiore, chrám, 211, 212; koncil, 212
Triebenser, (opera »Divoký lovec«), 94
Triebensee, zpěvák, 147
Trnava 8, 10, 12
Trnka 84
Troja, zámek bar. Astfelda, 99, 100, 105, 106, 108, 113, 116—119, 121, 124, 125, 129, 166, 170, 177, 188
Trojan, vychovatel ve Vídni 1839, 230
Truchsesová na Zeilwaldburku Marie Walburga hraběnka, roz. z Harrachu, 3
Trybeč, hora v Nitranské stolici, 47
Třeboň, město, zámek, archiv, 86, 100, 161, 162, 180, 188—190, 201, 209, 232, 239
Tučapy 86
Tunes, malíř v Římě, 200
Turba 118
Turek, kaplan, učitel Palackého, 4
Turgeněv 184
Turn u Teplic 111, 128
Turin 234
Turinský 85, 90, 112
Türk, direktor v Kunvaldě, 84
Tusculum 199
Tušil, vzduchoplavec, 153
Türk, (theorie hudby), 35
Tvrdý, vicepresident, 179
Tyl, Jos. Kajetan, 239; Slavnost Tylova v Kutné Hoře, 239
Ubald 237
Udine 192
Ugarte, hrabě, gubernator v Brně, 197
Uhlíř 131
Ulrich, obchodník klavíry, 173, 174, 180, 183
Unschuld 137, 138, 140, 142, 143, 144, 150, 179
Urbanova Nany, spolužačka Palackého 3
Ürményi, gubernátor ve Rjece, 82
Užovičové v Kyneku, 74, 106; Užovič Jan 106, 107
Uzsovics, měšťan v Nitře, 44
Vacenovice 84
Wagemann, baron, 236
Wagner, hejtman, 119, 165
Wagner, francouzský algebraista, 32
Wagnerová, zpěvačka, 166
Vah 6 8
Wachler (Grundriss der litter. Cultur) 32, 103
Wachter 83
Waldherr, prof. na akademii, 113
Valdštejn, vévoda Fridlandský, 164
Walch, z Vídně, 123
Walchen, ves, 211; jezero, 211
Wallersee 211
Vallice, město na řece Pádu, 2_6
Wallis, hrabě, 110
Walter, baron, v Neapoli, úředník při c. k. vyslanectví, 217, 218
Van Aken 185
Vaněk 85, 86, 95, 99, 120, 167, 178
Vanka 121
Wanner 83
Varšava 52, 154
Wartinger, archivář v Johanneu ve Štýrském Hradci, 228
Washington 37
Vasi v Terstu 207
Wastl 108
Watson, vůdce reformní strany v Anglii, 65
Wattenbach Dr., ve Vratislavi. 237, 298
Watzdorf v Drážďanech 201
Vaublanc, hrabě v Neapoli, 220
Weber, v Praze, 92, 128
Weber, professor v Budějovicích, 160, 162, 168
Wedekind 103
Végh Antonín, úředník v Komárenské stolici, 82
Wehle, směnárník, 122
Wehli Aug., Dr. ve Vídni, 235

Wehser v Kerschbaumě 208
Weimes, obchod klavíry, 114, 130, 167
Weininger, taneční mistr a učitel, 126, 127, 129, 130, 131, 132
Weiss, obchodník hudebninami, 174
Veit z Vídně (Grulichský) 118, 119, 140, 141
Vejdov 190
Veklice u Teplic 128
Velenský 108
z Veleslavína 11
Velinský vodopád u města Terni, 223
Velletri, město, 216, 222
Wellington 8
Velnice, továrna na zrcadla, 109
Veltrusy 111, 129, 157
Wendt z Lipska, professor, 124, 184, 185
Wenrich 83
Wenzig 88, 124, 165, 178, 179
Werneburg, v Římě, 195
Werner, sládek, 3
Verona 203, 205, 207, 209, 211, 212, 234; »u Dvou věží«, hôtel, 212
Veselé n. L. 86, 162
Véssey. zeman ze šomoďské stolice, 8
Vesuv 217, 218, 219
Westinger MUDr. v Miláně 213
Whistling v Lipsku 185
Vchynský 93, 94
Vicenza 205
Vico jezero 216
Vidakovič, spisovatel srbský, 9
Vídeň 8, 9, 11, 49, 72, 78, 82, 83, 86, 87, 89, 92, 97—99, 104, 105, 108, 109, 118—120, 122, 123, 127, 134—144, 147-151, 154, 159, 163, 165, 168, 170, 174, 176, 180, 188—191, 207—209, 221, 228—240; Akademie nauk císařská 233—235, 237, 239; »bei der Änte«, hostinec, 191; »u arciknížete Karla«, hôtel, 207; Archiv státní (a tajný) 140—144, 180, 189, 229, 230; Augarten 139, 228, 229; Belvedere 139, 140; »u Bílého vlka«, hospoda Pal. ve Vídni r. 1826 a 1837, »am alten Fleischmarkt«, 136, 137, 142, 192; u Císařovny rakouské, hostinec, 141; »u Černého slona«, hôtel, 228, 229; Černínský dům ve Vídni, 140, 229; direkce policejní 191; dvorská kancelář ve Vídni 191; glacis 230; knihovna dvorská císařská 136 až 140, 142—144, 229, 237; »zum König von Ungarn«, hôtel, 231; »u Labuti«, hostinec, 229; »Landstrasse« 228; Leopoldov, předměstí, 138, 139, 228 až 230; Lobkovský dům ve Vídni 141 až 144; Londýn, hôtel, 143, 208; Löwova kafírna ve Vídni r. 1826 136—138, 140, 142; u Lva, hospoda ve Vídni 1826, 136, 139; Macsakerhof 142, 234; nunciatura římská 191; Prater 139, 144, 230; »u Sedla«, dům na Landstrasse, v němž bydlel Ondřej Palacký 229; »Stadt Frankfurt«, hôtel, 235, 237, 238; »u Steindla« restaurace 229; »u Strobelkopfa«, restaurant, 229, 230; u Škotů 140; Schönbrunn 208; sv. Štěpána chrám 140, 230; Volksgarten 140; valy Vídeňské 137—140; Wollzeile 229; u Wonnera, hostinec, 140.
Vídeňský sjezd 8, 9
Vídeňské Nové Město (Wienerneustadt) 207, 228
Vidimský, professor v Plzni, 159
Widtman (Widman), Vojtěch a Josef, 107, 118, 125, 126, 134, 135, 152, 153, 172
Wieland 73
Wiener 97, 132, 165
Vierthaler, ředitel sirotčince ve Vídni, 140
Vignola, vlašský stavitel, 224
Vildoň ve Štýrsku 228
Wilfling, úředník u censury, 157, 163, 166, 168, 171, 175 177
Wilhelm (Přírodopis) 10
Wilherinského kláštera rukopis 208
Villa di Roma u Neapole 217, 218
Willich 118
Willmann, gubernialní rada, 173, 175, 178, 179, 183
Wilson (Sketch of the military and political power of Russia) 60
Vimercati Franc., povozník v Miláně, 213
Wimmer, baron, 88
Vinařický Karel 86, 88, 95, 98 101, 110, 113, 125, 127, 135. 146, 155, 167, 172, 173, 175, 178
Vindyš, lékař Nitranský, 47
Winkler, přítel Pal. v Bílsku. 12, 61, 84
Vircpurk 233
Virgil 200
Víska (Kisfalud) 16, 17, 78 - 80, 86
Viterbo, město, 216; Viterbo, vrch, 223
Vivanotte, Dr., 137

Vladisavlevič v Terstu 192, 207, 272
Vlář 6
Vlasák, písař, 133
Vlček 181
Vlčí Hrdlo u Lipníka 186
Vltava 99, 100, 108, 135
Vodňany 160, 240
Voghera u Milána 213, 234
Wohlbrücková, herečka, 165
Vokoun 112
Volaňský, numismatik, 130
Volargni 212
Volešín u Votína 159
Wolf, komorník v Římě, 194, 196, 198—201
Wolf, důchodní v Roudnici, 156
Wolfenbittel 233
Wolfram, purkmistr Teplický a hudební skladatel, 95, 110, 111, 128; (»Alfred« opera) 96, (Die »bezauberte Rose« opera) 151
Volchovská, kněžna, 202
Wolkersdorf 84
Voltaire 13
Woltmann (Inbegriff der Gesch. v. Böhmen), 35
Woltmannová 85, 100, 118
Vomero u Neapole 218
Voračický, hrabě, zahrada jeho 108
Vorlík 190
Voss (»Luise«) 175
Vostřetice u Votína 159
Votice 162, 188
Votín 112, 154, 156, 157, 159—163, 165 až 169, 176, 180, 183, 185—188, 209, 229, 236, 240
Vrable 78, 80
Vratislav 189, 232, 237, 240
Vratislav, hrabě, 86, 87, 91, 93, 95, 97, 102, 104, 107, 121, 123, 124, 126, 135, 145, 162, 168, 170, 177; hraběnka Lidmila, 91, 99, 106, 145, 161—163, 166, 167, 170, 184, 188; Vratislavové 163
Vrbna, hrabě, 188
Vrtba, hrabě, 94—96
Vsetín, město, panství, 4, 5, 7, 8, 84, 86
Wunschwitz (Sbírka radopisná) 93, 94
Wurzen u Lipska 184
Vusín ve Vídni 1837, 191, 229
Würfel, hudebník v Praze, 87, 88, 92
Würzler, lékař v Prešpurce, 11
Výmar 233, 235, 237
Vyrožil Antonín, přítel Palackého, 33, 35, 47, 49, 51, 73, 76, 83, 92, 94, 95, 108, 110, 122, 130, 141, 142, 155, 162, 165, 166, 238
Vysoká v Dol. Rakousích 84
Vyšší Brod 190
Zader 203—205
Zachystalová 147
Zajotti, rada v Benátkách, 206
Zalužan, v Budějovicích, 162
Zámky Nové, 34, 82
Zásmuky 119, 181
Zatočil, (Denník jeho, rukopis z r. 1648) 153, 167
Zauper, professor v Plzni, 159
Zay baron, na Bučanech, 31, 82
Zbirov 158
Zbraslavský opat, (Petr Zbraslavský), autograf v bibl. Vatikanské, 200
Zedtwic, hrabě, 136
Zeh 184
Zeithammer 147, 151, 154, 164, 173, 174, 176, 180
Zelená Hora 159
Zeller, Švýcar, malíř, 195
Zerdahely, (Nitranská Středa), 47
Zerdahely Florian 81
Zerdahely, Karel, († 20. čce. 1821), 78, 79
Zerdahély Karel ml., ve Vídni 1826, 142
Zerdahélyová Nina, dcera Baloghyho 12—17, 27, 29, 31—34, 44, 46—53, 55, 56, 58, 60, 62, 63, 65, 69, 73, 74, 78, 79, 80, 86, 92, 140; Zikmund, syn její 13—16, 68, 76, 78
Zdekauer 101
Zdiby 111, 157, 163, 180
Zdice 158
Zhořelec 189, 239, 240
Zichy, hrabě, 197, 201
Zikmund, král, 46
Zillich, krejčí, 157
Zimmermann, pruský, z Berlína, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 122, 128, 129
Zimmermann, křižovník, censor, 101, 112, 113, 117, 146, 150, 167, 171, 178, 183
Zippe 150
Zirl, v Tyrolích, 211
Zlín 84, 86
Znojmo 136, 144
Zodl 126
Zoubek Jan, kazatel a starší bratří v Trenčíně, 4, 5, 10, 59
Zrzávka potůček 1

Zschokke, (Überlieferungen zur Geschichte der Neuzeit), 42, 88, 89, 92; (Alamontade), 79, 98
Zubří, na panství Mezeříčském, 64, 189, 190, 236
Žatec 233
Žebrák 158, 188, 209
Železný, v Nových Hradech, 97
Žembery, mladý, 68
z Žerotína st. Karel, (Listy), 69; Ladislav Velen, 1620, 155
Žigmondy, prof. v Prešpurce, 9, 10, 59, 142, 187
Žitava 109, 110, 128, 189
Živkovič 83
Životice 84
Životský 136, 143, 144
Žukovský, v Lipsku, 184

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ V PRAZE.

SKUPINA DRUHÁ.

KORRESPONDENCE A CIZOJAZYČNÉ PRAMENY.

ČÍSLO 5.

FRANTIŠKA PALACKÉHO

KORRESPONDENCE A ZÁPISKY.

II.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1902.

FRANTIŠKA PALACKÉHO

KORRESPONDENCE A ZÁPISKY.

K TISKU PŘIPRAVIL

Dr. V. J. NOVÁČEK.

II. KORRESPONDENCE Z LET 1812—1826.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMENI.

1902.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

PŘEDMLUVA.

Svazek tento obsahuje, co zachovalo se korrespondence Františka Palackého od té doby, kdy odebral se na studie do Prešpurka, až do konce roku 1826, kdy stal se redaktorem časopisů musejních. Více než třetina otištěných dopisů (90) obsahuje korrespondenci rodinnou. — K porozumění poměrů rodinných buďtež uvedena tato data:

Františka Palackého otec Jiří*) narodil se v Hodslavicích v č. 72. dne 18. prosince 1768 z otce Jiřího (*1. dubna 1737, †14. ledna 1806) a matky Roziny roz. Bartonové (*6. ledna 1743, †20. prosince 1790). Dne 2. února 1790 pojal za manželku Annu Křížanovou (*1. dubna 1769, †25. října 1822). Z manželství toho pošlo dvanácte dítek: 1. Jiří (*24. srpna 1791, †15. února 1868); 2. Josef (*24. srpna 1793, †13. října 1793); 3. Josef (*11. září 1794, †10. dubna 1795); 4. Anna (*5. března 1796); 5. František (*14. června 1798, †26. května 1876); 6. Rozina (*25. října 1800, †6. května 1801); 7. Mariana (*28. března 1802, †24. prosince 1848); 8. Zuzana (*1. září 1804, †6. července 1809); 9. Ondřej (*21. června 1807 †9. června 1871); 10. Josef (*12. února 1810, †11. září 1822); 11. Jan (*1. května 1812); 12. Rozina (*20. října 1814). Ovdověv, oženil se Jiří Palacký po druhé s Julianou roz. Koudelkovou, vdovou po Josefovi Tomanovi, s nímž měla dcery Annu, která provdala se za Josefa Tomana v Hodslavicích a Rozinu, která stala se manželkou Jana Hegara v Ostašovicích.

Jiří, nejstarší bratr Františka Palackého, dne 27. ledna 1813 pojal za manželku Rozinu Adamovou z č. 65 v Hodslavicích a měl s ní

*) Viz o něm článek vydavatelův v ČČMus. 1898 str. 113—128.

10 dětí, z nichž dospěli Anna (*11. pros. 1818), která stala se manželkou Ondřeje Adama; Jiří, (*6. srpna 1825), který jako učitel v Mikulůvce pojal za manželku Annu Adámkovou, Jan (*17. ledna 1829), jenž jako mistr truhlářský pojal za manželku Annu Merendovou, a František (*23. srpna 1838), který také vyučil se truhlářem.

Anna, sestra Františkova, provdala se dne 20. srpna 1817 za Josefa Riedela z č. 13 v Hodslavicích. Ovdověla r. 1856. Z dětí jejích Anna (*23. června 1818) provdala se za Josefa Turka, Rozina (*29. března 1820) za Ondřeje Turka, Ondřej, býval četníkem a pojal za manželku Annu Riedelovou, Josef vyučiv se krejčovině šel na vojnu a Jan byl také četníkem.

Mariana, mladší sestra Františkova, r. 1819 vzala si Josefa Hromádku z č. 34 v Hodslavicích, katolíka. Z dětí jejích Josef měl za manželku Zuzanu Turkovou, Anna provdala se za kováře Ondřeje Kudelku, kterého, když zemřela, vzala si mladší sestra Rozina.

Jan, nejmladší bratr Františkův, dne 24. června 1837 vzal si za manželku katoličku Barboru Divínovou, s níž měl 9 dětí.

Rozina, nejmladší sestra, dne 14. listopadu 1832 provdala se za Jiřího Turka z č. 90 v Hodslavicích.

Do sbírky zařaděno také sedm výpisů z listů Šafaříkových k Jungmannovi týkajících se Františka Palackého, jak si je tento při svém příchodu do Prahy opsal, a několik listin úředních. Vydavatel doufá, že mu to nebude vytýkáno za chybu.

Slovutnému pánu p. prof. dru V. E. Mourkovi děkuji za to, že přehlížel se mnou korrekturu, velectěné paní Růženě Hamrlové díky zavázán jsem za vydatnou pomoc při sestavování rejstříku.

V Praze, dne 10. září 1902.

Dr. V. J. Nováček.

1. Jiří Palacký synu Františkovi.

1812, 12. října (z Hodslavic). — *Je potěšen, že syn jeho stal se služebníkem v konviktě; přeje si, aby ostalo tajemstvím, že dal knihu do tisku.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Že gsi v konwiktu služebnjkem, tomu gsem radšj, než kdybys tam pánem byl; nebo kdo se posluhowat a poslauchat nenaučj a sám toho nezkusj, ten ani poraučet ani panovat umět nebude, byťby geho panstwj gen z gednoho poddaného záleželo« . . . »A poněwadž wjš, že gá toho nechci zgewit, že sem dal knihu tlačit,*) protož budaucně w listu swém, co se těch knižek dotýče, o tom na zwláštnjm papjře napiš, a psanj samo pro sebe postaw, abych gá wezma z něho tu cedulku o knižkách, ostatnj psanj mohl i giným ukázat aneb čjsti dat.«

2. Jiří Palacký synu Františkovi.

1812, 2. listopadu (z Hodslavic). — *Stěžuje si, že musil zaplatiti taxu za propuštění jeho do škol uherských.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Podlé dnes obdržené zprávy mám za twé propuštěnj do škol uherských**) 5 zl. 35 kr. w. w. do Brna odeslati, což se žádá za taxe a za štemple. Mohau uherštj obywatelé powážiti, gakých oni přednostj we swé wlasti požíwagj . . .«

---

*) Toho roku dal Jiří Palacký nákladem Jiřího Palkoviče vytisknouti spisek: »*Knížečka k vzdělavatedlnému čítání, obzvláště pro školní mládež*«. V Prešpurce, písmem Karla Snížka 8⁰ str. 104.

**) Propuštění, dané od krajského úřadu v Hranicích a stvrzené guberniem a vojenským velitelstvím, zní takto:

Geleitschein. Laut hohem Gubernialdekret vom 27. November wurde dem von Hotzensdorf, Neutitscheiner Herrschaft, gebürtigen Franz Palatzky die Bewilligung ertheilt, sich für die Zeit seiner Studien zu Presburg in dem Königreich Hungern aufhalten zu dürfen.

Weisskirchen, am 3. September 1812.

Vom gemeinen k. k. Kreisamte. In Abwesenheit des k. k. Herrn Kreishauptmanns. *Johann Kno* m. p.

3. Jiří Palacký synu Františkovi.

1813, 9. ledna (z Hodslavic). — *Oznamuje, že bratr jeho Jiří bude se ženiti.*

(List opsán rukou Fr. Palackého.)

Můg milý Františku! Gá sem twé psanj k mému potěšenj i zármutku obdržel. Těšj mne, že gsi zdráw a že se ti dobře wede; ale mne zarmoutilo to, žes, gak pjšeš, wšecky penjze swé zkasirowal. Co mysljš, když se to před Cjsaře Pána donese, že ty geho penjze kasirugeš, gak ti to wypadne? Gá nechci w twé kůži býti. Ani na takowý způsob tobě nemám chuti peněz poslati; snadno bych byl i s tebau potrestán. Než abys k negwětšj swé potřebě, anebo gestliže potřeby nemáš, abys něco we wáčku měl, tedy posjlám tobě w tomto psanj 2 zl. w. w. a přitom ti tu radu dáwám, kdyby tě nauze hnala, abys sobě od někoho dobrého prozatím zapůgčil, což gá, když wěděti budu, žes toho potřebný byl, zase oplatjm. My sme zde wšeci zdráwi, a nowého u nás nic nenj. Kromě to, že Gjrowi swadbu gakausi, ale newelkau, dělati budeme. Kdyby to bljže bylo, a ty mohl odegjt, rádi bychom tebe též mezi sebau měli. Aspoň něgaký winš měl bys k této swadbě bratrowi swému darowati, giného mu tak nemůžeš poslati, leda něgaké čáry na papjře. Ostatně buď pilen a wděčný swého štěstj w cizině. Twůg otec, Giřj Pallacky«.

4. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1813, 9. ledna (z Hodslavic). — *Poroučí lásce jeho svou nevěstu.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»A tak, můg neymilegšj bratřjčku! budiž i nynj tak ke mně přjwětiwým, gakos i gindy býwal, a přigmiž tuto mau mladici také za wěrnau přjtelkyni swau. Gá tobě chci wěrným a we wšem, co mého možného a tobě potřebného, ochotně dobročinným bratrem býti . . .«

5. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1813, 12. února (z Hodslavic). — *Dává zprávu o své svadbě konané 27. ledna 1813.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým).

»Tys nám uprostřed naší radosti zármutek udělal. Když sme we swadbu (27. ledna 1813) wšickni zdráwi byli, swadebnjků i weselí dost měli, tak nás twého listu nepřicházení zarmautilo, že naše wětšj radost zmizela. Tetky Bartonka i Křižanka nad tjm plakaly, a mama po swadbě od pláče a ljtosti tři dni nemocná ležela; až gim to náš pan Otec duchownj z hlawy wymlauwati usilowal, že to we škole gináče gest, než zde u nás, že kdo se tam oddá, giž tam zůstati musj. Otec . . . Tjm nás, můg milý bratře, nezarmucug a nám našj mysli nepokoge nepřidáweg, ale nám co negspjš můžeš, odepiš . . .« »Do Kunwalda také piš; nebo stará panj po tobě se ptá, i tě pozdrawit dáwá, že by prý ráda geště s tebau mluwila« . . .

6. Jiří Palacký synu Františkovi.

1813, 19. června (z Hodslavic.) — *Dává mu na vůli, chce-li býti v příštím školním roce u professora Palkoviče čili nic.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»P. Palkowič*) mně psal, že by tebe na budaucí rok rád k sobě wzal, gestliže gá k tomu swoljm. Gá na to zase odpowjdám, že tobě na wůli nechávám, abys sobě staw swůg oblehčiti hleděl, gak můžeš, genom abys w učenj dále pokračowal . . .«

7. Jiří Palacký synu Františkovi.

1813, 2. prosince (z Hodslavic.) — *O nebezpečí povodně, které matka šťastně přestála. Radí mu, aby u prof. Palkoviče po celý rok vytrval.*

(Výtah z listu učiněný Fr. Palackým.

»Matka byla také w nebezpečenstwj žiwota ono, gak od tebe odešla. W noci se dostala k barwjřům na Wsetjn, a tam gi woda zachwátila, tak že se okny do gizby ljla. Oni pak domácj a naše máti i panj Pilečkowá w takowéto době wystaupili na hůru, a tam očekáwali celau noc anebo wyswobozenj anebo smrti. Když bylo ráno, našli se opowážliwj lidé, kteřj ge u wodě tam odtad wynesli, a tak toho strachu znikli; nebo stawenjm woda giž byla pohybowala. Matka pak až na druhý týden w auterý domů se zdrawá dostala. Ona wždy powědala, že, gestližes Trenčjna nedošel, dozagista též budeš mezi utopenými« . . .**) »Ostatně gest má rada, abys od P. Palkowiče do roka neodcházel. Gá wjm, že toho gakžiw litowat nebudeš . . .«

8. Jiří Palacký synu Františkovi.

1814, 18. října (z Hodslavic). — *Napomíná ho, aby se varoval zbytečných výloh.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»I tato nemoc pro tebe gakýsi užitek přinese a hogně se odplatj. Co se pak twého nedostatku dotýče, i ten tobě k dobrému poslaužj; snad prozřetelněgším i hospodárněgším giž nynj budeš. Ty wjš o našem stawu, že gsme my lidé takořka gen z práce rukau žigjcj, a nám podobných lidj djtky od swých rodičůw malau aneb žádné pomoci nedostáwagj. Pomni, že gá tebe každý rok obšatjm, a giž téměř 17 roků starý gsi. W Nowém Městě dal sem tobě 20 zl. při rozchodné, a nynj giž 9 zl. dluhu máš. Kde gá na to stačjm? Kupčenj naše dosawád nigakého užitku neukazuge; zbožj

*) *Palkovič Jiří* * 27. září 1769, spisovatel český a professor na evang. lyceu v Prešpurce, † 13. června 1850.

**) O povodni, již Fr. Palacký přečkal šťastně v Trenčíně, píše ve své autobiografii viz Korresp. a zápisky I. str. 6. a 7.

nakaupené doma ležj, z toho gjme i segeme. Za týden nám za 10 zl. nestačj. Co sem gá těžkau pracj za mnohá léta nashromáždil, nynj pomjgj. A kdybych sjlu a zdrawj měl, proto bych se geště nestaral. Než toto wšecko mně ubýwá a silně ubýwá. Hladu my sice nemáme, ani dokawad gaký penjzek mám, cjtiti ho nemjnjm. Tobě pak nynj 15 zl. w tomto psanj posjlám, abys také hladem nebyl. Než gestliže ty takowé zase na knihy obrátjš, gá winen negsem, že potom hlad a nauzi máš. Proč si Hlasatele kupowal, wšak ſi ginj bez toho studirugj? Kronyku (Pelclowu) také mohls nechati, až bys penězi zásoben byl. Sám Slownjk gest ceny hodný, dle mého uznánj. Ostatnj knihy gsau pro lidi, kteřj peněz dosti magj. W kalendáři gest psáno: nekupug wěcj, kterých welmi nepotřebugeš, abys potom potřebných prodati nemusel. Buď opatrněgšjm. Mnoho wěděti, wšecko geště na tom nezáležj. Usilug při potřebné známosti, abys tichý, nábožný a k lidem přjwětiwý byl, toto gsau negen w mých očjch drahé ctnosti, ale i ginj lidé gich sobě wážj. I w pjsmě sw. čteme, že »známost nadýmá« . . . Nynj pak se nad mogimi wýstawky snad i horšiti budeš, a tož bys opět welice chybil. Ne že bych tebe giž rád neměl, toto pjši, ale wjm, že tobě kdo giný ne tak snadno takowau prawdu powj, mlčjli otec. A zdáli se tobě, že gsem gá neučený, a tak že ani tobě raditi neumjm, na to gá prawjm, že sem i gá na giný způsob mnohého se dowěděl a zkusil, čehož geště i ty zakusjš . . .«

9. František Palacký otci Jiřímu.

1815, 20. února (z Prešpurka.) — *O svém životě v Prešpurce.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Co mne poněkud šťastna činj, gest, že mne mogi towaryši milugj a ctj, a několik oprawdowých přátelů mám, kteří našj školy gádro a ctnostnj mládencowé gsau . . . Od několika týdnů počal sem se znowu frančině učiti, což se mi tak dařj, že giž téměř wšecky francauzské knihy čítage rozumjm. Také mne nynj gara přjchod wjce než-li gindy těšj, nebo sem se naučil negen cenu zdrawj poznáwati, ale i z krásné přjrody se radowati . . . A wšak ztratil sem této zimy obzwláště zraku swého bystrotu . . . Paedagogie mé mně málo času pozůstawugj; od sedmé hodiny rannj až do šesté wečernj ustawičně zaneprázdněný gsem; učit pak se nemohu, ani čjsti, leč w noci . . .«

10. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1815, 9. března (z Hodslavic). — *Stěžuje si na náhlost otcovu.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

. . . »Bude tobě něco známo, kdyſ tady přede dwěma roky byl a zkusil našeho otce prudkost, náhlost a hněw. Toto při něm ustawičně

roste a se rozmahá, a zwláště letošjho roku. Co ale za přjčinu tomu gest, gá gi newjm. Snad ta, že nás nynj mnoho gest, anebo my geg snad hněwáme; ale mně se widj, že geho nátura welice silná gest a on se nad negmenšj chybau ukrutně urážj. A nynj práwě již desátý den gest, co gednostegně hněw w sobě držj, tak weliký, že s žádným nemluwj; a když má něco poraučet, aneb na otázku odpowědět, tedy se hřmotem a braukánjm to činj. Pomysli, když otec mezi djtkami tak obrkaný chodj, gaké pohodlj mohau mjti domácj geho! Toto sem tobě gen krátkými slowy wypsal, neb Syrach prawj: Snášegte křehkosti rodičů swých. Gá bych se také hřjchu bál, kdybych ti wšecko wypsati chtěl; nebo toho mnohokráte oprawdu ani wjce snésti nelze« . . .

11. **František Palacký otci Jiřímu.**

1815, 6. srpna (z Prešpurka). — *Stěžuje si, že mu teskno.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým)

»Tento list Wám z gakési melancholie pjši. Co mi diwného gest, že se z nj nigakž wyraziti nemohu. Mé negmilegšj knihy, aniž hudba nemohly mne po tyto dni tesknosti mé zbawiti. Negwětšjch krás gakékoliw básně necjtjm, ani sobě gj neważjm, gešto sem prwé negwětšj w nich kochánj mjwal. Geštěť mi w šjrém poli negweselegi. Hned zjtra dám se do překládánj některých básnj w češtinu; toť se mi gestě negwjce ljbj; to mě snad rozebere . . .«

12. **František Palacký otci Jiřímu.**

1816, 2. ledna (z Prešpurka.) — *O svém prvním pokusu veřejném v přednášení vlastní básně a o spokojenosti Palkovičově.*

(Výtah z vlastního dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Dnes o desáté hodině sem prwnjkráte weřegně na kathedru wystaupiw perorowal; totižto českau báseň swau, kterauž sem k obyčegné nowého léta slawnosti byl složil.*) Nowé léto slawjwá se na lyceum Prešpurském w bibliotéce, kdež se obyčegně od pěti studentů peroruge: prwnj totiž má latinskau řeč, druhý uherské, třetí slowenské, čtwrtý německé, pátý latinské werše. Dnes řečnowal ponegprw P. Kralowanský, syn slawného někdy professora i znamenitý student; uherské werše na to giný; potom gá české; za mnau měl německý básnjk wystaupit, ale že báseň geho za nepodařilau uznána, nebylo mu tenkráte dowoleno; i wystaupil latinský weršovec, gistý P. Goldberger. Gá giž ani newjm, gak se mnau bylo tam na wysoké katedře; tak sem se byl ulekl a ztřásl; nebo pánů, měšťanů, kněžj, professorů plno bylo i wšecko studentstwo, tak že posléze ani professorům samým se mjsta nedostáwalo. Gá sem předtjm nikdy weřegně

*) Viz »*Básně Fr. Palackého*« vydal Dr. Jan Jakubec str. 53—54 a 102—103.

byl neřečnoval, tjm méně při takové slawnosti. Oči wšech byly na mne obráceny; a wšak mage swé wěci dobře w paměti, nemohl sem přece zaufati. Powjdali mi potom, že sem welmi tiše byl začal, tak že mne wšudy slyšet nebylo; ale zadage se we weršjch dále, s wětšj smělostj řečnowal sem, až mě i strach docela pominul; a tak, djka Bohu, šťastně sem prwnj swau deklamacj odbawil« . . . »P. Palkowič ke mně teď welmi přátelsky se má. On mé werše i giné práce w české řeči widěl, chwálil, a mne k dalšjmu cwičenj napomjnal. Budaucjho března chce prý opět weřegně česky učit, čehož giž ode mnoha let byl nečinil . . .«

13. František Palacký otci Jiřímu.

1816, 24. března (z Prešpurka.) — *Oznamuje, že mu svěřeno vyučování dvou mladých Srbů a dvou panen českých.*

(Výpisek z vlastního listu učiněný Fr. Palackým.)

»Ga sem byl dostal dwau Serbů, synů kupeckých z Nowosadu,*) abych ge němčině naučil. Oni gsau u prof. Grossa w gjdle, a gá s nimi tu bydljm. Od těch měsjčně 10 zl. dostáwám; ale geště wjce mne těšj, že se u nich řeči ruské, staroslowanské a serbské poučiti mohu . . . Prof. Gross mne onehdy k sobě zawolal, a tu mi mluwil, že poněwadž mne we škole giž zná, gakowý gsem, proto mne k sobě wzal, aby mne i gináče w obcowánj, we mrawjch poznal. Gestliže se dobře chowati budu, že mne šťastným učiniti chce, gak gen koli bude moci . . . Dostal sem i giné mjsto od prof. Stanislaidesa k wyučowánj dwau panen českých z Hořowic**) w náboženstwj a giných wědomostech . . .«

14. František Palacký otci Jiřímu.

1816, o velikonoci (z Prešpurka.) — *O svých studiích.*

(Výtah z vlastního dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Plno mám na wšecky strany pracj, které mi wšak wšecky milé gsau. Mezi giným naložili mně tu studenti, posluchači P. Palkowičowi, abych mu báseň ke gmeninám geho složil,***) která tudjž se wytlačj. Gá se swým milým přjtelem Benediktim †) gsme geho náměstnjci we škole. Negpilněgi

---

*) Byli to Mikuláš Lukič a Mikuláš Abrahamovič Náko; od nich je německý dopis Palackému dne 14. srpna 1816 z Nového Sadu zaslaný, otištěný pod č. 15.

**) Byly to sestry Fiedlerovy, o nichž bližších zpráv nemáme. Srovn. Fr. Palackého korrespondence a zápisky I., str. 10.

***) Báseň ta »*Slavěna*« otištěna v »Básních Fr. Palackého« vyd. drem Janem Jakubcem na str. 57—58; viz tamže poznámku na str. 104.

†) Jan Benedikti řečený Blahoslav (* 1796, † 1847), kazatelův syn ze stolice Novohradské, byl spolužákem Palackého v Prešpurce, později studoval v Jeně a pak byl professorem v Kežmarku, muž duchaplný, ale pyšný a nestálý. S Šafaříkem sbíral

objrám se s knihami řeckými, které se mi nade wšecky giné ljbj. We škole, wygma učenj o duši lidské a o pěkném uměnj, nemnoho zagjmawého nacházjm. A wšak když si pomysljm, w čem sem doma swau pracj a we spolku swých přátelů prospěl, tu se téměř za nowě zrozeného počjtám a nemohu se tomu neradowati . . .«

15. Mikuláš Lukič Františkovi Palackému.

1816, 14. srpna (z Nového Sadu.) — *Odpovídaje na dopis jemu společně s Mikulášem Nákem zaslaný, posílá žádané ódy a ubezpečuje ho svým přátelstvím.*

Liebster Freund!

Dero werthesten Brief, den wir lange schon und begierig warteten, haben wir mit ausserordentlicher Freude erhalten. Mein Vater in meiner Abwesenheit, auf den Sie den Brief addressirt haben, hatte der erste das Glück, denselben zu lesen; nach seiner Überlesung übergab er [ihn] mir und den folgenden Tag theilte ich ihn dem Herrn Náko auch mit. Ihre aufrichtigste Liebe und Eifer, mit dem Sie sich bemühen und wünschen unsern Freundschaftsbund auf immer befestigt zu sehen, verursachte uns ein besonderes Vergnügen und Freude; und sind Sie auch versichert, dass wir nie aufhören werden dasselbe zu thuen, und Ihr Name, der tief in die unsere Herzen steht, nie verlöscht wird. Ihr schon längst bekannter Umgang und Liebe, die Sie gegen uns äusserten, zeigte einen wahren und, liebsten Freund, dessen Liebe und der Aufrichtigkeit wir viel schuldig sind, ich besonders, dem Sie so viele Hülfe leisteten und mit vielen Wohlthaten überhäuften, werde nie ermangeln, Ihnen dafür den wärmsten Dank auszurichten. Der Herr Видаковичъ*) und Стојановичъ danken auf Ihre Empfehlung und wünschen Ihnen die beständige Gesundheit.

Verzeihen Sie, dass ich Ihrem Bitten nicht genug zu thuen konnte, und kein russisches Buch schicke, denn die Bücher sind noch nicht von Recension zurückgebracht. Die serbische sind hier viele, keine aber poetische; wenn Sie ettliche haben wollen, schreiben Sie mir, und ich werde Ihnen durch die Gelegenheit schicken. Hier bei dem nämlichen Buchhändler sind auch die Serbische Lieder von Вукъ Стефановичъ**), 2 Theile, in Menge zu finden.

---

již v Kežmarku národní písně, zdá se že pod vlivem první sbírky srbských národních písní od Vuka Karadžiče vydané r. 1814. Za dalšího běhu života se přátelé rozešli. Srovn. články dra Bačkovského v »Časopise Českého Musea« 1888, str. 107 a sl. a dra Jakubce v »Osvětě« 1893 str. 979 a sl.

) Vidaković Milovan, romanopisec srbský, (1780) s Fr. Palackým seznámil se v Prešpurku; 1817—25 byl professorem grammatikálních tříd v Novém Sadě, později žil v bídě a nouzi nejvíce v Pešti, kde zemřel r. 1841. Více o něm napsal Konst. Jireček v »Osvětě« 1895 na str. 505.

**) Karadžić Vuk Stefanović, zakladatel nového písemnictví srbského, (* 1787 — † ve Vídni 1864) vydal r. 1814 sbírku prostonárodních písní srbských: »Mala prostonarodna slaveno-serbska pesnarica«. Viz o něm též ve článku K. Jirečka: »P. J. Šafařík mezi Jihoslovany« v »Osvětě« 1895, hlavně na str. 589—90.

Durch diese Gelegenheit sende ich ihnen 4 Oden von Мушицкій*) und eine von Archimandriten Раичъ**). Die russischen Lieder werden Sie auch bald bekommen.

Vergeben Sie, dass ich Ihnen noch etlicher Wörter aus Кенгелацъ***) von dem Menschen Bedeutung nicht erklären konnte, denn diese habe ich selbst nicht gewusst und auch im Lexicon nicht finden konnte; ich werde mich aber durch den Herr Видаковичъ über diese Wörter benachrichtigen und sodann Ihnen absenden. Die Ursache, dass wir nicht gleich auf Ihr Verlangen beantwortet haben können, ist die Sendung dieser Oden, welche wir gleich nicht finden konnten.

Übrigens bitten wir Sie, die Güte zu haben, unsere Empfehlung an Herrn Professor Gross und seine Frau, wie auch auf Ihre Töchter auszurichten. Nach Erhaltung dieses Buches sogleich schreiben Sie uns, indessen verbleiben wir auf ewig Ihre aufrichtigste Freunde

Nicolaus Lukits.
Nicolaus Abrahamovits Náko.

Neusatz, den 14. August 1816.

16. František Palacký Pavlovi Josefu Šafaříkovi.

1816, v srpnu (z Hodslavic). — *O nedostatcích literatury české.*

Co gsem z Prešpurka wystaupil, ani giskry náklonnosti k básnjřstwj nepocýtil sem, aniž, mním, se k němu přimámiti dám. Weliké přjčiny mne k tomu vstanowily. Popatřte na celau literaturu naši. Gaké mezery k wyplňowání!? Gaké poškwrny k wymazowánj! Kolik polj newzdělaných! A my, gichžto powinnost gest, chyby gegj, podle hřjwna každý swého wyplňowati, newhod wlasti, a nám k hanbě! naposledy wždy gen básniti a — blázniti budem? Zdaliž (dlé počtu) básnjřů českých nenj — legio? A kde který zeměpisec? Kde přjrodopisec? Kde hmotoslow? Kolik pak asy děgopisců? Kolik mistrů w giných vměnjch? Hanba nám! prawjm. Zdaliž my wšickni, genž pro wlastenstwj horliti se zdáme, negsme podobnj oněm bláznivým podmanitelům, kteřiž předstjragíce, že chtj národu (blaženěgšjmu) pomocy, wytrhše geg dobrotiwému králi, pod swé tyranské žezlo podrobugj? Chceme lidj od milowánj giných lepšjch literatur, k swé — ač toho nehodné, nakloniti. Powažte, přjteli, této wěcy, an we wšech knjhách našich ani snesytedlné známosti přjrozenj — dočjsti se nelze.

) Mušický Lukian, básník srbský (1777— † 1837), v letech 1812—23 jako archimandrita spravoval klášter Šišatovac, r. 1824 stal se administratorem biskupství a 1827 biskupem v Horních Karlovcích. Viz o něm článek K. Jirečka: »P. J. Šafařík mezi Jihoslovany« v »Osvětě« 1895, hlavně na str. 498—501.

**) Rajić Ivan, spisovatel dějin srbských, zemřel r. 1801.

***) Kengelac Pavel, sepsal mimo jiné všeobecný přírodopis, Естествословіе (1811); sr. Pav. Jos. Šafařík, Geschichte der südslavischen Literatur (vyd. Jos. Jireček) III. str. 336 a 447.

Řeč naše jest tak spanilá, tak wýborná, gistě milowánj hodná! — ale literatura — zneyme se gen k prawdě, — tak jak nynj stogj, srownaná s druhými — ani toho wáženj, kteréhož požjwá, nezasluhuge. Pomyslte gen, wždyť bez pomocy sousedkynj swých ani gednoho polovčeného muže vtwořiti nemůže. Myslím, že Wám to také k srdcy půgde. Gá tedy od básněnj k vměnj zcela přestupugi, ač se to přirozeně rozumj, že w ničemž epochy nedowedu; aniž na mém obrácenj wlast ničehéhož nezýská, ale popowstánjm aspoň žádosti posloužen mílé wlasti.«

»Zpěwy národnj pilně zbjrám, negen sám sobě předřjkati dáwage, ale y giným, aby mi ge psali, poraučege. Tak geden včitel školnj, tři mjle ode mne wzdálený, kázal školákům swým, aby každý, co kdo vmj, pěsnj sepsal. Těch sem ale geště neobdržel. Wšak o gegich duchu musým Wám něco powědjti. Gestliže w srbských, které sme čtli, wždy něgaký wtip, kterýž krásu gich působj, tuto tomu odpor. Gá sem aspoň dosawade žádné té nedohledal, kdež by něgaký tour ingénieux se nacházel. Ale w lyrické wěci tjm wětšj zásluhu magj, poněwádž wšudy ten neyautlegšj cyt panuge. Gá sem se giž několikráte podiwil tomu, když gich gako z pauhého přjrozenj pošlých powažugi, ne gako Hans-Sachsowých, od nichž se gako nebe od země oddělugj. Téměř wšudy začjnagj od něgakého pěkného předmětu w přjrozenj, od něhož beze wšeho spogenj k samému cytu přicházegj. Totě tón idyllický, kterýžto, tušjm, y v Slowáků gest. 2c. 2c.« *)

(Výňatek z dopisu otištěný Šafaříkem v Hromádkových »Prvotinách pěkných umění« 1817 v č. 5 a 6 ze dne 6 a 7 ledna).

17. František Palacký otci Jiřímu.

1816, 8. září (z **Prešpurka**). — *Oznamuje, že stal se hospodářem v konviktě Jesenákovském.*

(Výtah z dopisu vlastního učiněný Fr. Palackým).

»Přigda do Prešpurka, byl sem u každého professora i dlouho sem se s nimi rozmlauwal. 28. srpna učinili mne w konwiktě Jesenákowském **)

---

*) Dopis Palackého provází P. J. Šafařík tímto doslovem: »Blaze těm čackým prsaum, w nichž hned z mládj šlechetné srdce bige! Komuby se toto kratičké, ale gadrné, zljčenj našj literatury přepiatým býti zdálo, toho na Literní Přílohy k Wjdeňským Československým Nowinám 1815, částky prwnj čjslo 1 odsýláme. Nelze syce zapřjti, a filozofie přjběhů člowěka a geho wzdělánj w rozličných národjch toho zřegmě dokazuge, že se básnjřstwjm a filozofij brána k oswjcenj rozumu a k wzdělání ostatnjch vměnj otwjrá; wšak pohlednemli na Řeky, Wlachy (Dante, Bocardo (sic!) Ariosto!) a na sebe — nespadneli nám bělmo s oka? Abychom měli básnjřů mnoho — gen weršowníků — málo. — — — Wjdeňský vstaw jest potud gediný swého druhu, *o němž se práwem řjcy může, že z kalu wšednosti wybředl*: ale toho se předce žádati nemůže, aby wšecka vměnj gednoho národu *po listech* wycházela? Snad budauli včenj P. P. Wlastency, každý na swém pracovati, týž Wjdeňský vstaw se také y o to přičinj, aby obšjrněgšj djla w celosti a pogednau wydána byla. Totě owšem žádoucý!«

**) *Jesenákův konvikt* založil zeman J a n J e s z e n á k († 1776), královský rada, ředitel statků Mikuláše Eszterházyho, 15. ledna 1750. Nazýval se také ‚*alumneum minus*'.

hospodářem, gakož se mi zdálo, gen prozatjmnjm; ale nynj widjm, že giž na mjstě tomto zůstanu. Mám sobě swěřenau péči o celé hospodářstwj w konwiktu, a z částky také w alumnii; dohljžjm na pečenj chleba i wydáwám geg, opatrugi wařenj, skupugi strawu, zbožj, dřjwj; zapisugi a co wjc toho. Toto gsau mé wlastnj powinnosti. Poněwadž ale dosawad seniora čili staršjho, to gest řjditele, w konwiktu nemáme, musjm gá i geho auřad zastáwati. Krom toho mám opět dwogj paedagogii, kdež buď gá k včelnjkům swým chodjm, buď oni ke mně«. . .

18. František Palacký otci Jiřímu.

1816, 6. října (z Prešpurka.) — *Oznamuje, že pomáhá Palkovičovi ve přípravách k vydání slovníka českého.*

(Výtah z vlastního dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»S P. Palkowičem gsem nynj we zwláštnjm spogenj. On ponaukán byw k tomu ode mnoha učených Čechů i Slowanů, a od nich pomoc buď we skutku, buď i slibem obdržew, chce se dáti do sepsánj welikého slownjka českého. Poněwadž ale ta práce weliká gest, předložil mi gednau, zdali bych gi s nim zděliti nechtěl; a gá to přigal, daufage, že se tak češtině mnohem lépe naučjm. On má giž materialij mnoho; mne gen žádal, abych mu z Kralických biblj šestidjlných dwa poslednj djly, a Hágkowu kronyku českau přehlédl, a z nich, co potřebj k budaucjmu slownjku wytáhl« *). . . .

19. Jan Roy Františkovi Palackému.

1816, 24. října (z Lazu.) — *Oznamuje, že se stal farářem.*

(Výpisek z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Gá gsem giž ode dne 11. srpna Lazowským farářem, ačkoli sem pro neduživost P. Seniora Zaubka až do 16. t. m. w Trenčjně zůstáwal a teprw dne 18. b. m. na Laz se wšjm, což sem měl, přišel«.

S počátku bylo chovanců jen 6; dnes, po značném vzrůstu základního jmění dary jiných mecénů, je jich 42.

Konvikt vedl zápisy v knize ‚*Historica Convictus instituti et conservati relatio*' od 1759. Chovanci byli dvojí: 1. *beneficiarii*, kteří v konviktě (zvláštním domě Jesenákem adaptovaném) bydlili, 2. *solventes*, kteří tam chodili jen na oběd. Zakladatel sám stanovil zvláštní řád konviktu, nad jehož zachováváním sám bděl. Chovanci jednou za čtvrt léta podávali mu vypracovaná themata, jež posuzoval zejména přísně po stránce krasopisné. Konvikt byl pod dozorem rektorovým, účty vedl jeden z professorů lycea (ephorus), na chovance dozíral senior a consenior. Z chovanců měli zvláštní úřady notarius, oeconomus a hortulanus. Znalost maďarštiny a němčiny Jesenák vymáhal přísně. Ráno v 5 h. a večer v 10 h. bývala společná modlitba. Dlouho býval slaven den založení ‚Jeszenakiana', 15. leden, latinskými, maď., něm., a československými řečmi a básněmi chovanců, jichž hojně se zachovalo. (Dle sdělení prof. dra. Jaroslava Vlčka).

*) Práce ty se zachovaly v literární pozůstalosti Palackého.

20. František Palacký otci Jiřímu.

1816, 19. prosince (z Prešpurka.) — *O svém životě v Prešpurce a o svých pracích.*

(Výtah z vlastního dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Co se mého žiwota dotýče, ten gest oprawdu dobrý; protože negen sám o žiwnost pečowati nemusjm, ale i giných žiwiti mohu, a že gsem na mjstě wážném. Ale toto práwě mi mnoho záwistnjků způsobilo, z nichž mogi neystaršj kamarádi ti nejwětšj gsau, protože by byli sami chtěli na to místo přigjti. Gá, gako slyšjm, wystawen gsem, gak to obyčejně býwá na weřejných mjstech, obecnému studentů posuzowánj: ten mne hanj, onen chwálj, an gá ani toho ani onoho snad neznám. Ale gá na to wše nedbám; protože mne takowýchto lidj ani chwálenj lepšjm, ani haněnj horšjm neučinj . . . Pracj mám dosti, nýbrž wjc než dosti. Musjmť na slawnost nowého léta (1817) německau báseň, na slawnost založení našeho konwiktu (15. ledna 1817) českau báseň*), ke gmeninám Stanislaidesowým (3. ledna) pjseň ke zpjwánj studentům; gednomu pak studentowi, staršjmu bratrowi mých učelnjků, který na nowé léto řečnovat má, řeč tuto složiti musjm. Dále pooprawenj českých weršů pro slawenj nowého léta, oprawenj německých giného studenta pro založenj téhož našeho konwiktu. Widjte, gak se mně samému wšecky weřegné práce nakládagj; a kde gsau studia, na kterých i samých dosti býwá práce, an se nám examen bljžj . . . U professorů se mně rozličně wede. Gak mne páni Zigmondy**) a Stanislaides***) welice milugj, tak mě náramně nenáwidj pan Gross†), tušjm jen proto, že sem u něho udawačem studentů býti odepřel . . . Gá nynj často chodjwám ku P. Palkowičowi, proto že ginde mezi studenty hodných přátelů, u nichž bych se i poobčerstwiti i něčemu naučiti mohl, nemám. Wůbec zde málo studentů, a we srovnánj k giným letům dost smutno gest, obé za přjčinau neslýchané drahoty nynėgšj . . .«

21. Jan Pilečka Františkovi Palackému.

1816, 20. prosince (z Hodslavic). — *Oznamuje, že knih Fr. Palackým do Vidně poslaných ještě nedostal; žádá za objednání Týdenníku Palkovičova.*

V Hodslavicích, dne 20. Dec. 1816.

Mnohovážený příteli!

Především Vám to na vědomost dávám, že i já s mým domem i Vaši milí rodičové a přátelé živi a zdrávi sme, i mohu říci, větším dílem

---

*) »*Báseň k slavení jubileum slavného Konviktu Jesenákovského dne 15. ledna 1817*« otištěna v »*Básních Fr. Palackého*« vyd. drem Janem Jakubcem na str. 55—56; viz tamže poznámku na str. 103.

**) Zsigmondy Samuel (* 1788 v Peliši † 1833), v letech 1808—10 studoval ve Wittenberku.

***) Stanislaides Daniel (* v Prešově 1762 † 1823) studoval v Jeně.

†) Grósz Jan nar. 1795 v Modře, jenský a erlangenský odchovanec, stoupenec filosofie Kantovy, horlivý latinář (De recta ratione linguam latinam in gymnasiis

dobře se máme. Těším se i z toho, že dle Vašeho Vašim poslaného psaní Vy rovně tímže se chlubíte. Ty knihy, pro mne do Vídně poslané, sem ještě nedostal, nebo skrze mou vinu, že sem o ně neskoro psal, pozdě tamže se dostaly, a od toho času příležitosti sem darmo hledal; avšak po některém týdni zase svou vlastní tam odeslati míním, která, jestli prvé jiná se nepřihodí, knihy odebere a zaplatí. Posledně Vás prosím, abyste pro nás i na budoucí půl roku Týdenník od P. P. Palkoviče vyjednali, za který v krátce předplatek obyčejný neb vysaděný odešleme.

Pozdravují Vás moji domácí, já pak zůstávám Váš dobrý přítel

Jan Pilečka*)

An Herrn Franz Palatzky, evang. Studenten und Oeconomus im Baron v. Jeszenakischen Convict in Presburg.

22. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1817, 22. dubna (z Jeny). — *O stavu literatury české a zvláště o prosodii a metrice; omlouvá se, že báseň jeho a dopis zaslal bez jeho svolení Hromádkovi k otištění; nabádá ho k pracem literárním a oznamuje, o čem sám pracuje.*

W Geně 22. Dubna 1817.

Echo od břehů Sály.

O ty, gakým tebe nazwati mám neyhodněgi gménem,
Sláwo a rozkoši má, wlastenče, kochánku, miláčku!
Dlauho, ba dlauho se nám, gsauc bez kwětu, styděly Můzy:
Gim, když Nymfy giné štěpnými se pyšněly wěncy,
Gedwa planý a dosti malý byl k ozdobě kwjtek.
Ay, ty se wěncem zawděčugeš gim od hory Gálů!
Znám to milé kwjtj bardské po wůni lahodné;
Autličkau y trháno rukau, y w krásotě swjžj.
O kdyby prostolibým ge směl mocy wázati pautkem,
Gak kdysy w záňadřj krásná swé nesla Helenka,
Neb gako wýborný wázal swé Máro Latinkám:
Záwiděly Slawěnce by twé po celém kragi Nymfy! —
Zákona wšak že nemá řeč schopná k lautně Slawěnky!
Od tebe list každý wzácen: ty pýcha gsy Můz mých,
Ty ne zřenj rozkošného gen, ty wjce naděg se!«

Milý přjteli!

Arcyže pozdě k Wám přicházým, pozdě té radosti, kterau gste mi swým psanjm spůsobil, Wám se odplacugi! Vznám, že gsem dlauho mlčel,

---

tradendi, Viennae 1794). Od r. 1803 do smrti (28. listopadu 1839) na lyceu učil filosofii, dějepisu a rhetorice.

*) Pilečka Jan, rodem ze Vsetína, byl farářem A. C. v Hodslavicích v letech 1795—1835; nástupcem jeho v úřadě byl nejstarší syn jeho Jan († 1888); téhož syn Adolf je toho času starostou v Hodslavicích; jemu děkuji za mnohá vysvětlení laskavě mně daná.

a wšak gsem dřjwe, než s skončenjm zdegšjch aukolů swých, dostihu k zaprawenj přjgemné dlužoby nigakž nabyti nemohl. I nynj mi nenj dáno, abych se dlauho s Wámi w listě tomto kochati mohl; brzo, brzo twářj w twář!

Sýláte mi djky, že mým přičiněnjm oheň wlastenectwj we Wás, an vtuchnauti měl, rowněž gako w přjteli našem Blahoslawowi hořj. Ta čest mně nepatřj; Waše šlechetné prsy hořely snad dřjwe, nežli mé: ale té blahosti mi přegte, abych, počalaliby kdy duše má mrazem křehnauti, přigda k Wám, teplem ducha Wašeho okřál. Stůgte, stůgte! Geště nenj prohráno. Žiw gest Bůh, žiwo nebe, které dřjwe nebo pozděgi snaženj swých wěrných prospěchem korunuge. A byť to wšecko gen sen, gen idea byla, což ge o to? Zemřeme-li y my, gako otcowé naši, ničeho nedowedše, zemřeme pro idey; a člowěk člowěkem gest, že pro idey zemřjti může; břichu wděk y howado mudruge. Potomstwo bude žehnati předky, kteřj slávu praotců wzkřjsiti mnjce žiwotů swých wynasadili; nebude-li potomstwa, an ho snadno nebude, bude tenť, v něhož skutkowé každého člowěka zapsáni gsau od národů do pronárodů. Než zbytečná gest bázeň naše: procytli národowé Slowanů, gak dalece sáhagj; s nowým pokolenjm nowá wšudy wykwetá sýla; wše, co mrtwo bylo, se hne. Dřjmota prchla: žiwot, žiwot následowati musý; gaký ale, kdo to vhodnauti může? — Abych Wám saudy, žádosti, naděgi swau wzhledem našj literatury zde obšjrněgi wyložil, toho očekáwati nebudete, an tomu gindy přjhodněgšj čas bude. Gsau předce některé wěcy, nimiž se předkem s Wámi zděliti chcy. — Co gsem při zaslánj některých Slowenských národnjch pjsnj do Wjdně s wýpisem Wašeho listu, ne bez vnáhlenj syce, nemage k tomu od Wás žádného dowolenj, včinil, to prospělo. Zagisté málo, ale gadrných slow třeba; a takowá byla Waše. Y přizdwihli Čechowé k onomu promluwenj hlaw swých, gešto nahotu swau cýtj. Wždyť nám včených, an by se wšaká vměnj byli, nechybuge: ginde kljn wězý. P. Jungmann sám vbezpečil přjtele našeho Blahoslawa, že se w každém vměnj pořád pracuge; mnohoť giž w rukopisých pohotowě ležj: abychom gen měli strpenj, že newygde-li z Prahy swětlo, ginde darmo pomocy hledati budem.

P. Negedlý by v Hlasateli milerád pokračowal, ale mu nikdo spisy swými přispjwati nechce! Sotwa prey pět archů pohotowě má! Na slownjku (česko-německo etc. etc. —ém) se pracuge, gehož wzorem onen wšeobsáhlý, wšem Slowanským dyalektům wěnowaný Lindůw býti má, gakowéhož geště nižádný národ krom Poláků provkázati nemůže. Než o wšech těchto wěcech gindy z zkušenosti wjce. Gá také dělám, seč s skrownými sýlami swými a při tolikém chlebném zaneprázdněnj býti mohu. Arystofanesowy Oblaky s obšjrným vwedenjm do wšech geho spisů a staré komedye wůbec, s wýkladem werš co werš postupugjcým, Šillerowa Marya Stuart, ne[g]roztomilegší předmět můg pod sluncem, Krátká hystorye literatury Slowanské dle wšech nářečj (po prwnjm nawrženj německy) s připomenutjm prostředků jim se včiti, gako slownjků, grammatyk,

klasyckých spisowatelů, biblí etc. Wýtahowé z rukopisu Genanského mistra Gana Husy se týkagjcýho, holemá Zbjrka lyrických básnj etc. v mne hotowy ležj. — Wjdeňský vstaw wěru nedokázal, čeho čekáno. Kde prowiněno? nesnadno to řjcy. Proto wšak ho nikoli znewažowati a opauštěti neslušj; třebas gak nedokonalý a newčasným proměnám w swém wnitřnjm vspořádánj podléhagjcý, byl on předce po tu dobu geden z těch, kteří, gakž gsem se gindy wyslowil, z kalu wšednosti wybředli.

Mjlo by mi bylo zwěděti, co Waše Vmky a Milostenky dělagj? Nepusťte gich pro bůh od sebe. Včinjte-liž to Wy, medle, co mně včiniti pozůstáwá? Poslyštež hlasu, poslyžtež prosby vpřjmého přjtele. Gá gsem zaplésal, dostana některých Wašich pracý do rukau. Gednák gegich wýtečný duch, gjmž se nebe země týkagj, gednák oprawdowé, s duchem gazyka našeho se srownáwagjcý weršowánj (w hexametřjch) přewyšowalo žádosti mé. Geštět může wěcy spomoženo býti. V mne rady nenj; gá nemám hudebného sluchu. Wy gste naděje má. Myť nemáme w řeči našj žádné prozodye, žádné metryky. Stará Rozowa byla prawá; ale chtjce gj s twáři komára sehnat, zabili gi. Nechť se třebas swěty swěta puknau, gá na tom gsem, že naše nynější weršowánj gediné neruda nebásnjřského ducha gest. Koho přirozenj k básnjřstwj nepomazalo, nemjchegž se w ně. Ale ani sama schopnost od přirozenj daná nepostačj; známost gazyků wzhledem gegich prozodye a metryky gest potřebná, zwlášt starých. Wždyť y Řekowé měli swůg přjzwuk, značněgšj než gest náš, a předce přjzwukem slabik swých neměřili! Ať sy ge njm Germáni měřj; v nich to snadné, an přjzwuk na dlauhau slabiku padá. Řeknete: Stropjme hluky! Padni, co padni. Gen heslo, pak bělmo s oka spadne. Mnět se zdá, že Gungmann cýtj.

Gá gsem se dáwno s tau myšljnkau objral, ale gsem k nj až posud swětla odnikud nabyti nemohl. Včinjm předce, co budu mocy. Půgdu gá w této důležitosti k Hermannowi do Lipska, anť prwnjm w metryce na swětě gest. Třebas nepowědomý gazyka nasseho, snad sobě předce něco wyswětliti dá a rady udělj: má-li se v př. slowo: *neljbj* ´– ◡ ◡, čili ◡ ´– – měřiti? Ale ať w samohláskách, buďte krátké nebo dlauhé, pochyby nenj: co wšak s pozycý? co s slabikami bez samohlásek? (*srdce* (´◡◡ ´–) či ´– ◡? *patrný* ◡ ◡ –, (´◡◡ ´–) či ◡ ´– –, (nebo ´◡◡ = ´– | – ?) mysl ◡ ◡, či ´ ◡ (´◡◡ = –, to gest: duo breves = una –, takže by v příkl: *má mysl* w hexametru byla ´– ◡◡ nebo ´– –, gak ge kdo zwáti chce, an časowá mjra těchto dwau noh stegný počet momentů do sebe má, a gedna noha mjsto druhé klásti se může?) Y quatuor nebo quinque breves w našj řeči přirozenj změřilo: *milowaly*, ◡ ´– ◡ ◡. Přemyšlugte, prosým, chcete-li mi co na swětě tomto včiniti wděk, o této wěcy, abychom se na shledanau přátelsky zděliti mohli. Zwlášť bych sy přál v Wás některé průby nalézti tohoto weršowánj: nerozumjm celé básně, ale každý werš (hexametr nebo zafický) o sobě, gešto by některé z swrchu zmjněných slow dle Wašeho zdánj směřené w sobě obsahowal. — P. Hřjb w swém Českém

básnjřstwj w nowém rausse (w Přjl. 1816 č. 30) gen geště wjce zmatku na starý zmatek vwedl. Tak se, zdá se mně, wěcy pomocy nedá.

Vslyssew, žeť se s Ossyanem objráte, mněl gsem se Wám zawděčiti pjsnj Aschwardtowau, an se on gediný z Němců posud swému básnjři k wůli původnjmu gazyku včil; ale mi přjtel Benedykty řekl, žeť gi giž máte. Totéž s Popowými spisy. Snad Wám předce něco z mých rukau přjde wděk? — Co Krasycký z Ossyana do polsstiny přeložil, to mnau posud, že polské knihy negsau k dostánj, newjdáno. Dá-li Wám P. Hromádko ty prwnj zpěwy s nesčíslnými omyly tisknauti, jako wssecky básně mé, ba y, což mě neywjc bolj a čehož winau negsem gá, list Wáš, nelitugte předce. Škoda, wěru škoda! — Národnj naše pjsně, Blahoslawem se mnau zdělené, mě co den čerstwau radostj zaněcugj. K dokonalegšjmu gegich zpytowánj musým Polskau zbjrku (w Warš. 1778 a násl.), pak Ruskau a Srbskau, z nichž teď žádné w rukau nemám, s nimi srownati. Přiloženého listu sobě p. Palkowičowi oddati neztěžugte.

Měgte se dobře! Brzo wjce. Wáš upřjmný přítel

Pawel Jozeff Šaffařjk.

(List ten otištěn cele v »Osvětě« 1895 na str. 117—119 ve článku Marie Červinkové-Riegrové: »Domněnky a pravda o Jungmannovi«.

23. **Josef Šimko*) Františkovi Palackému.**

1817, 8. srpna (z Těšína). — *Ubezpečuje ho svým přátelstvím a oznamuje mu, že jest toužebným přáním Winklerovým, aby Palacký stal se po něm učitelem v Bílsku.*

Teschen, den 8. August 1817.

Geliebter Freund!

Ihre freundschaftliche Zuschrift in der vertrautesten Schreibart verfasst ist nur ein Beweis Ihrer ungeheuchelten Zuneigung gegen mich. Bei unserer Trennung gaben wir einander gegenseitig das Versprechen, aufrichtige Freunde zu sein und zu bleiben. Sie haben Ihrerseits dies wichtige Versprechen gelöst, wovon Ihr Brief der redende Zeuge ist. Wie sehr wünschte ich, auch eine Gelegenheit zu erhalten, um Ihnen zu beweisen, wie schätzbar mir Ihre Freundschaft ist und sein wird, und wie sehr ich mich bemühen werde, derselben stets würdig zu bleiben. Ich muss in der That gestehen, dass Sie mir vielleicht gar zu sehr schmeicheln, indem Sie mir, ohne mich vorher Ihres Vertrauens würdig befunden zu haben, Ihr Anliegen unbefangen vortragen, als wären wir alte Freunde, die einander et in rebus incertis geprüft hätten. Doch machen Sie sich darüber gar keine Vorwürfe, denn eben dieses Zutrauen verbunden mit der Achtung, die ich für Ihren vortrefflichen Charakter hege, macht mich zu Ihrem aufrichtigen, treuen und guten Freunde. Ich ehre den Schmerz,

) Šimko Josef (ve Vsetíně 1796, † v Bílsku 1858) byl syn Samuele Šimka, faráře A. C. v Těšíně, od něhož dopis pod č. 41.

den Sie über Ihre Verhältnisse mit Ihrem Herrn Vater fühlen, und wollte Gott, dass ich auch etwas zur Linderung desselben beitragen könnte. Doch welch' einen stärkern Trost können Sie sich wünschen, als den, welchen Ihnen Ihr inneres Bewusstsein giebt, an demselben nicht Schuld zu sein und alles aufgeopfert zu haben, um nur einem Vater den kindlichen Gehorsam zu erweisen. Ein neuer und lobenswerther Zug Ihres, mir so werthen, Charakters, der meine Achtung und Liebe gegen Sie nur stärker machen kann. Geduld überwindet alles. Dies ist zwar ein gemeines Sprichwort, allein an sich selbst so vortrefflich, dass ich es selbst wähle, um Ihren Schmerz wenigstens in etwas zu lindern. Ich würde Ihnen mehr Trost ertheilen, allein dies finde ich zum Theil überflüssig, da ich Ihnen vielleicht zu Nahe treten möchte, wenn ich glauben sollte, dass Sie selbst nicht Gründe auffinden könnten, Ihre unangenehme Lage mit Geduld zu ertragen. Haben Sie in Zukunft etwas an Ihrem Herzen, das Ihnen traurige Augenblicke verursacht, kehren Sie sich nur an Ihren Freund, der, wenn er Ihnen nicht Trost und Muth geben kann, wenigstens Ihren Schmerz theilen wird.

Ihrem Wunsche gemäss werde ich unserm Freunde Winkler Ihren Brief mittheilen. Vor einigen Tagen erhielt ich einen Brief von ihm, worin er mir berichtet, dass der H. Superintendent und die Vorsteher seinen Plan gebilliget, ihm die Erlaubniss gegeben haben, nach Sachsen zu gehen, und auch mit der Succession ganz zufrieden wären. Ich überschicke Ihnen diesen Brief, damit Sie noch den Herzenswunsch unseres Freundes kennen lernen, dessen Erfüllung von Ihrer Person abhängt. Er wünscht nämlich gleich im Frühjahre mit mir nach Leipzig gehen zu können. Sollte er seinen Entlasspass, den er erst vom Gubernium einholen muss, bis zum Frühjahre erhalten, (woran ich jedoch sehr zweifle), und er sonst kein Hinderniss haben, mich auf meiner Reise zu begleiten, so würden Sie wohl, wenigstens bitte ich Sie darum, wenn es übrigens nur möglich ist, unserer Freundschaft (der heil. Trinität) das Opfer bringen und gleich im Frühjahr Ihr geliebtes Pressburg verlassen, um die Lehrerstelle in Bielitz anzutreten. Mich würde es unendlich freuen, wenn mein und meines Freundes Wunsch in Erfüllung käme.

Fünf Jahre waren Sie bereits in Pressburg, warum sollten Sie wohl diesen Ort nicht verlassen können, an dem Sie die nöthigen Vorkenntnisse zu Ihrer künftigen akademischen Laufbahn sich bereits zu eigen gemacht haben? Wollte Gott, dass ich so gut wie Sie vorbereitet wäre! In Deutschland werden Sie genug Gelegenheit finden, sich vollends auszubilden; und ich glaube, Sie werden Pressburg, wenn gleich nicht vergessen, doch leicht verchmerzen. Entscheiden Sie nun, lieber Freund, nach Ihrem Gutdünken, doch, behüte Gott, ja nicht zu Ihrem Nachtheil.

H. Kotschy hat mir die Versicherung gegeben, dass er Sie in Bielitz bestens empfehlen wolle. Ich habe ihm wegen den Briefen an seine Frau, die durch Ihre Güte weiter befördert wurden, zwar noch nichts

gesagt, weil ich mit ihm noch nicht zusammenkommen konnte, doch glaube ich, dass sich sein Wohlwohlen gegen Sie nicht im mindesten schwächen werde, indem Sie ja ganz und gar nicht an der Nichterfüllung Ihres Versprechens schuld sind. Auch in dieser Rücksicht können Sie ganz beruhigt sein.

Herrn Sittig habe ich das Buch übergeben und auch die Empfehlung ausgerichtet: seinerseits habe ich ebenfalls einen freundschaftlichen Gruss an Sie zu melden.

Für Ihre gütige Empfehlung an meine Eltern und meine Schwester folgt von denselben vieler Dank und eine freundschaftliche Gegenempfehlung. Mein Vater hätte Ihnen auch geschrieben und zwar in Winkler's Angelegenheit, es verhindern ihn aber seine Ministerialfunctionen davon; doch lässt er Sie versichern, dass er in Kurzem Ihnen schreiben wolle.

Thoman geht also mit einem ehrenvollen Zeugnisse versehen nach Pressburg. Er ist ein guter und unverdorbener Jüngling; zwar in wissenschaftlicher Hinsicht etwas schwach; doch das kann er durch seinen Fleiss erwerben, was ihm noch fehlt; nur soll er seine Unschuld bewahren, deren Verlust er nie wieder ersetzen kann. In Pressburg wird es ihm Anfangs hart kommen; doch ein Glück für ihn, dass er Sie an seiner Seite haben wird. An seine Eltern bitte ich einen Gruss auszurichten.

Thoman wird Ihnen Ihr Tuch, zwei Schlüssel und einen Brief von Winkler, zwar ohne Adresse, doch an Sie geschrieben, übergeben. Ich habe eingentlich die Aufschrift machen sollen, weil Winkler nicht wusste, wo Sie sich eigentlich befinden; ich schliesse daher den Brief dem meinigen bei. Doch würde ich Sie ersuchen, dass Sie mir den Brief von Winkler, den er an mich schrieb und den ich Ihnen zum Lesen schicke, baldmöglichst zurückschicken möchten.

Thoman wird Ihnen schon erzählen, wie es bei uns geht und dass die Ruhr sich sehr stark ausbreitet. Selbst H. Lomnitzer liegt nebst seiner kleinen Tochter darnieder, doch wird es hoffentlich besser gehen.

Klapsia ist bereits am 4ten d. über Olmütz und Brünn nach Wien. Er hat einen Gruss an Sie hinterlassen.

Sie werden es mir verzeihen, wenn meine Schreibart nicht so logisch geordnet ist, als sie es sein sollte, denn ich muss Sie versichern, dass ich gar nicht darauf gefasst war, heute an Sie zu schreiben; vielmehr hoffte ich, Sie morgen bei mir zu sehen und freundschaftlich zu umarmen. Doch ich muss auf dieses Vergnügen Verzicht leisten. Für ihren herzlichen lateinischen Brief bin ich Ihnen sehr verbunden. Zwei solche lateinische Correspondenten, und ich bin in Kurzem ein guter Lateiner. Hätte ich mehr Zeit gehabt, so würde ich Ihnen lateinisch geantwortet haben, allein an so einen Cicero zu schreiben muss man mehr Zeit und Musse haben.

Ich sehe einer geneigten Antwort sehnlichst entgegen — und bin überzeugt, dass Sie mir dieselbe nicht versagen werden.

Gruss an alle, die nach mir fragen werden.

Ich umarme Sie nun, mein lieber Freund, empfehle mich noch fernerhin Ihrer mir werthen Freundschaft und versichere Sie, dass ich jede Gelegenheit mit Freuden ergreifen werde, um Ihnen zu beweisen, wie sehr ich bin Ihr wahrer Freund

Joseph Schimko.

24. Jiří Dogalý Františkovi Palackému.

1817, 4. října. (Ze Šaryšského Potoka). — *Zpravuje ho o svém životě.*

Lieber Freund!

Mein Versprechen zu halten, schreibe ich diesen kleinen Brief und hoffe, dass er Sie, guter Freund, in besserer Gesundheit antreffen wird, als ich Sie in meiner Abreise von Pressburg liess. Auch mich quälte durch die Vakanzen ein fatales Fieber, so dass ich schon glaubte, ich müsse ein ewiges (sic) Abschied von dieser Erde nehmen; aber jetzt, Gott sey Dank, bin ich schon besser und höre die Rechte hier in S. Patak von dem so berühmten Köwy*), bey welchem ich auch in der Kost bin. Der ist ein Mann und seine Gemahlin eine Frau und wirkliche Frau, nicht aber der Gross und seine Xantipe. Wir sind hier über 70 Juristen, und kommen noch täglich, so dass wir hoffen über 100 zu seyn. Die hiesige Freyheit kann ich Ihnen nicht abschildern, denn hier befiehlt den Juristen nur ihr Professor und unser Herr Gott, denn hier ist nichts verbothen, nota bene iuristis tantum.

Was das Vortragen betrifft, ist sehr gut: erstens müssen wir nicht so lernen, wie die Interpretation alla Papagey, zweytens unser Köwy hat einen Conspect vom ganzen Ius gemacht, was wir schon auch geendigt haben, nach diesem fängt (sic) er zum Summarium iuris, hernach zum Buche, also ist unmöglich, nicht die Rechte hier zu wissen; wenn auch der Mensch das ganze Jahr nichts thut, nur zuhöret, so muss er doch mehr wissen, als derjenige, der in Pressburg den ganzen Kellemann**) auswendig weisst (sic).

Die hiesige Gegend ist romantisch und hat mit der Pressburger eine grosse Ähnlichkeit. Was unsere Unterhaltung betrifft, ist das Jagen, Fischen, Kutschieren u. s. w. Keine Neuigkeit von hier kann ich nicht schreiben, denn Sie als einer grossen Welt Bewohner wissen 10mahl mehr. Darum bitte ich Sie, mir nächstens von Pressburg vieles zu schreiben, denn ich bin sehr neugierig, die jetztige Constitution zu wissen und, ob der Gross

---

) Köwy Alexander (1763 † 1829), od r. 1793 byl professorem v Šaryšskèm Potoku. Sepsal několik spisů právnických, z nichž »Summarium elementorum iurisprudentiae hungaricae« přeložil a vydal Bohuslav Tablie s titulem: »Kratičká suma práv uherských.«

**) Míněn Kelleman Emerich (* 1734 † 1819) od r: 1778 professor práv v Šoproni, v letech 1793—1817 v Pešti. Byl slavný právník. Hlavní spis jeho: »Institutiones iuris hungarici privati I.—IV. (1812, 2. vyd. 1818 v Budíně).

Kostgänger hat oder nicht. Allen meinen guten Freunden lasse ich mich schönst empfehlen, und bitte Sie noch einmahl, zu schreiben. Hiemit bin ich Ihr guter Freund

Georg Dogalý.

S. Patak, den 4. Oct. 1817.

25. Mikuláš Lukič Františkovi Palackému.

1817, 19. října (u Wieni). — *Odpovídá na dopis.*

(Výpisek z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Twoje prepuno užasa pisanie je mene wesma o Twojoi na putu nesreti zbywšejse opečatilo, i osobito něko, i meni nerazrěšimo, i stracha swog' mene napolňašče predčuwstwie (iskrenno da izpowědam) o dugom Twojem čutaniu, poslědowawšem po Twojem iz Beća otšestwiu, obuzelo koje ja, liubimoy druže, po wozpriatiu Twojeg' pisania, na moju ne malu tugu izkusich, da me nije badawo obezpokojawalo, i u dějstwo priwedeno«.

26. Jiří Palacký synu Františkovi.

1817, 29. října (z Hodslavic). — *O úrodě vůbec a neobyčejné hojnosti zemáků a zelí zvláště; farář Pilečka že odvedl předplatné na dva výtisky slovníku Palkovičova; o úmyslu vydati nový kancionál, pro nějž za spolupracovníka má býti získán Leška.*

Můj milý synu!

Za to mám, že se tobě již dlouho zdá, na odpovědní psaní naše čekati. Než věděti máš, že bratr Jiří a Toman do Prešpurku k vám jíti se strojili, ale se od rána až do večera čas mění, a tak i lidé své oumysly a předsevzetí skrzy všeliké příčiny musejí proměniti neb odložiti. My sme nyní všeci zdrávi a není s námi dosavad žádné proměny. Než při našem handli a hospodářské práci sme velice zaneprázdněni byli. K tomu sme i stavení naše zvětšili neb rozprostranili. K malé jizbě sme přistavili, a tak i síně větší jest. O kobzoli a zelí jest hodná věc, aby se i pro památku do novin postavit dalo. [Nebo když se teplé kraje s ourodou vinnou chválejí, proč i my mlčeti máme a nevyznati veřejně našeho požehnání, kterým i náš kraj chladný a hornatý neb zvýšený tohoto roku obohatcen jest? Nebo netoliko obyčejná každoroční potřeba se zemáků i zelí urodila, nýbrž hojnost taková, o jaké památníka není. Kdo slýchal u nás, aby chalupník 100 měřic zemáků nakopal, a předce jest jich větší částka, kteří výše 100ta, až někteří 200 i 300 v naší dědině] jich dosavad mají, ačkoli z pole již po tři měsíce z nich každodenně jedli, i jejich černý dobytek od některého času. Pod Jičínem v Kunevaldě jest nejeden než více sedláků, kteří těchto jablek zemních až na 500 měřic domů z pole dovezli. Odtud cena jejich až na 1 fr. 30 kr. zešla, ačkoli v máji za 7 i 8 fr.

byla. Zelí se také tak velice urodilo, že není tolik beček k dostání, ačkoli bednáři všecky staré opravují, aby se mohlo uložiti, předce ještě dosavad máme něco na poli a čekáme, až se naložení slehne, že potom zase bečky doložíme. Cena pak u nás v Jičíně jest již nyní kopa neb 60 hlávek za 1 fr. i níže k dostání, ačkoli z počátku za 4 i za 5 fr. kopa hlávek bylo. Kvačky také jest mnoho. Jablek na stromě také množství se zrodilo, za 2 fr. putnu sem koupiti dostal, což brzy za měřicu by obneslo. My pak ještě i naše máme, ačkoli z nich každodenně vařené jíme. Pohanka ta prostřední se dobře podařila, ale pozdní !edva semeno přinesla, suchý vítr květ její usušil. Oves ale jen prostředně toho roku se nám podařil. Měřice jest za 5 fr. Rži na slámu ne mnoho máme, ale tak bohatě sype, že dávno takového požehnání nebylo. I zrnko bylo podarné, sporé a požehnané. Měřice jest za 12 i 13 fr. Žito neb pšenice jest za 16 i 17 fr., ječmen za 10 fr., toto se ale v našem okolí ne tak mnoho sívá. A tak předce toho roku takovou zásobu stravy majíce, netoliko žádného hladu se nebojíme, nýbrž jakousi radostnou a veselou nadějí každý se těší, že předce snad již lépe na světě bude, když jiného nechybuje jenom peníze. Vojáci z Jičína odešli, a sice tak, že již více tady svého cantonu míti nebudou; mašírují k Triestu. My máme k regimentu Kaiser jmenovanému náležeti. Pan Lani, Ratibořský evang. kněz, stratil zrak, že netoliko čísti nemůže, nýbrž ani jiného nevidí. Rektor mu ráno v neděli evangelium přečte a on potom kázání dělá a sl. B. odbývá, jak umí a může, z pamčti; jináče zdravý jest, ale již asi 70 let starý. Tam se jistě kaplan dostane, který až do smrti toho jenom kaplanem tam bude. Náš p. otec má na dva slovníky prenumerací pro jiné dva kněze, on žádá aby jsi ty p. pr. Palkovičovi touto cedulku dodal a od něho lístek jisté prenumerací přijal, peníze že nám oddá, (již oddal)*); snad troufá, že ty již tak bohatý jsi, že je tam položiti moci budeš. Pakli by jináče bylo, tedy až tam Jiří s Tomanem přijdou, tedy peníze přinesou, jenom ať jest jistá prenumerací. P. pr. Palkovič žádá asi půl měřice kaše pohanské; o takovú není starosti, nebo jest jí u nás za 20 fr., totiž měřice, k dostání dosti. Ale kterak jí do Prešpurku dodati? Já jináče nevím, jen do Trnavy k p. Vyskydenskému po těch furmanóch, kteří tam na mikolášský jarmark sukno povezou. Jestližeby předce takovou od nás míti chtěl, tedy mně odpiš, ale hned, ať já včasně přichystám a potom ji tam odešlu. Také mně odpiš, jestliže jsi z těch 50 fr. za len něco Tomanovi tam dal; já sem jenom 2 fr dosavad od Tomana dostal. Syn jeho také ještě nepsal, že by již od tebe byl co dostal. Toto ale se státi má, mám-li já co dostati, já pak ty peníze velice potřebuji. Víš, že sem měl výše 400 fr. za ten len dostati a nyní jenom 200 fr dosavad sem dostal. Dal-lis, tedy mně odpiš, jak mnoho, a syn také Tomanů nech domů odpíše, že tolik od tebe dostal. Já ještě vždy žádám, aby se nový kancionál pro nás k naší potřebě a libosti vytiskl.

---

*) Slova »již oddal« připsána později.

Můj oumysl tobě tedy již dosti známý jest. Piš tedy o tom p. Leškovi *), chtěl-li by on něco při tom pracovati, aneb sám takový vydati, kdežto by se ještě z Lipského k tomu jeho písně přidaly; nebo jináče netroufám, aby se mohl nový do církve uvédsti, kdyby i starých známých písní hesky mnoho v něm nebylo. Ostatně pozdravují tebe domácí, matka, bratří, sestry, švagr i švagrová i já také, a očekávaje brzké od tebe zprávy, zůstávám k tobě upřímným otcem

Jiří Pallatzký, škol. uč.

V Hodslavicích dne 29 8bra 1817.

Já snad s tvými bratry také jeden z těch slovníků někdy dostanu.

27. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1817, 29. října (z Hodslav c). — *Píše, co mu matka napovídá do péra, o událostech Hodslavských.*

Můj rostomilý bratře.

Já tobě píši malé psaníčko z mámineho poručena, nebo sme edem z mamum doma; nebo táta, Jura, a Rozina, ti sú v Jičíně na trhu, prodávajú hrušky. Tak by, můj milý bratře, máma ráda věděla, jak se ty tam jídáš, nebo na čem líháš, jaké šaty máš, v jakých šatech máš nedostatek, co ti nejvíce v šatech chybuje. My se ještě máme jak tak, hrušek máme dost, ale ty sú za peníze, a post máme dokonalý, mléka nemáme od jarmarku až posavad. My sme všickni zdrávi v naším domě, snad se i ty zdravý vynacházíš. Musíme ti to také oznámit, kdo z našich přátelů nejprv umřel; najprev Zuzana umřela a za num za čtyry týdne zas máma Adamova a táta až posavad nemocný jest; někdy se zdá, že už vyzdraví a s teho je mu zas horší; tak ještě Pán Bůh ví, jak s ním bude, ale iž více jich umřelo než ty dvě, ale iž často pohřeby máme. Ale ne o samém zármutku tobě povídati budeme, také ti musíme povídati o svatbě, dyby si chtěl na ňu sem přijíti: Rozina Křižanova se bude vdávat, bude si brát Jozefa Zahradníkového; mělo to být v masopustě, ale že on lanktverem byl, tak jim to nemohlo dojít v masopust. Tu naději mají, že přes post si to všecko vykonají, do veliké noci budú mět svatbu. Rozina Křižanova tě také pozdravuje; byla tu, naschvál sem přišla, aby si na tou svatbu přišel po velké noci, také strýc, že coby si moh sem na ňu přijíti. Tetka Perníkářová tě dává pozdravovat, že tě má vždycky na mysli, jak se tam máš; já tebe také pozdravuji. Co by si přišel semka, jak půjdeš domů, co by si mi vzal jedinú knížku moravskú, německú, latinskú, jestli máš. Jo, chlapci tě také pozdravují. Mariana, já, Hana, a já zůstávám tvůj rostomilý bratr až do smrti

Andres Pallatzký.

---

*) Leška Štěpán (*1757 † 1818), v letech 1785—98 byl evang. farářem a od r. 1786 superintendentem v Čechách. R. 1798 vrátil se do Uher. Srovn. Jirečkovu Rukověť I., str. 448.

Tu ti máma posílá 1 fr. peněz, co táta neví, a tak zůstávám tebe milující matka.

28. Josef Šimko Františkovi Palackému.

1817, 9. prosince (z Těšína). *Děkuje mu, že z přátelství k němu a Janu Winklerovi odhodlal se přerušiti své studie a po Winklerovi převzíti místo učitelské v Bílsku, aby se týž s ním odebrati mohl na studie do Lipska.*

Teschen, am 9. Xber 1817.

Mein theurer Freund!

In unserm Briefwechsel ist zwar ein Stillstand eingetreten, doch darf ich nicht glauben, dass derselbe auch in unsern gegenseitigen freundschaftlichen Gesinnungen auch nur die geringste Veränderung hervorgebracht habe. Meinerseits sollten Sie, lieber Freund, fest versichert sein, dass ich mich glücklich schätze, Ihr Freund zu sein, und für die Erhaltung der mir sehr werthen Verbindung stets sorge und fortan sorgen will. Doch habe ich noch nie die Gelegenheit gehabt, meine innige Zuneigung für Sie anders als durch Worte auszudrücken, aber Sie sollen fest überzeugt sein, dass sich dieses mein Gefühl auch einmal durch Handlungen realisiren kann und wird. Von Ihnen darf ich nur ähnliche Äusserungen erwarten, wohl aber nicht mehr eigentlich erwarten, sondern Ihrer Freundschaft fest überzeugt sein. — Sie beweisen es ja mit der That. Sie geben die nähern Verbindungen mit Gelehrten zum Theil auf, die Sie in der litterärischen Welt vortheilhaft bekannt machten, Sie verlassen Pressburgs Musen-Säle und verändern Ihre Bildungsbahn, um mir und meinem Busenfreunde Winkler ein Opfer zu bringen. Wir sind Ihre grosse Schuldner. Ich hoffe jedoch, dass Sie es nie bereuen werden, Pressburg mit Bielitz vertauscht zu haben. Auch in Bielitz können Sie fernerhin den Wissenschaften leben, von allem Zwange befreit nur Ihren Lieblingsstudien nachhängen und auch für die künftigen Universitätsjahre eine kleine Summe ersparen. Am Superintendenten von Schmitz*) werden Sie einen aufrichtigen Freund, einen wohlmeinenden Rathgeber und einen redlichen Vorgesetzten finden. — Bald, müssen Sie sich, lieber Freund, von Ihrem theuren und lieben Pressburg trennen.

Nach reiflicher Überlegung mit meinem Freunde Winkler haben wir heute beschlossen, den 24. März k. J. unsere Reise nach Leipzig anzutreten. Sie werden nun Ihre Massregeln so nehmen müssen, dass Sie um den 18. oder 19. März bei Ihrem Freunde Schimko eintreffen, der Sie mit offenen Armen aufnehmen wird; dann werden Sie noch immer genug Zeit haben, mit Winklern das Übrige abzumachen.

Wie steht es um Ihre sonstigen Verhältnisse? Haben Sie, an Herrn Martini den Mann gefunden, den Sie wünschten, und entspricht er Ihren

---

*) Schmitz Jan Jiří (*1765 — † 29. října 1826) byl v Bílsku od r. 1806 farářem, od r. 1810 do smrti superintendentem.

Erwartungen? Wie finden Sie Herrn Gross den jüngeren? Was machen unsere Teschner Zöglinge; sind sie faul, oder bringen sie unserer Schulanstalt Ehre? Von Thoman höre ich, dass er in der Grammatik ist. Ist dieser Mensch etwas thätiger und hat sich sein Verbalgedächtniss in etwas schon gebessert? — Staunen Sie nicht über diese Legion von Fragen. Ich habe dabei zur Absicht, Sie aufmerksam zu machen, dass Sie hinlänglichen Stoff hatten, an mich zu schreiben, wenn Sie mich nicht auf einige Zeit aus Ihrer Correspondentenliste verbannt hätten. Gerne hätte ich auch erfahren, auf was für eine Weise das Reformations-Jubiläum in Pressburg begangen wurde.

Die heurigen Schulferien habe ich benutzt, mit meinem Freunde Winkler mein Vaterland nochmals zu besehen und von meinen Freunden Abschied zu nehmen. In Wsetín hielt ich mich 10 Tage auf. In Hotzensdorf sprach ich mit Ihrem Herrn Vater zweimal. Wir waren auf unserer Reise sehr vergnügt und genossen beim Herrn Piletschka (dessen Sohn jetzt auf unserm Gymnasium sich befindet) viele Freundschaft. Jetzt benütze ich die Zeit, mich so gut als möglich für die Universität vorzubereiten.

Mit dem 1. Februar werde ich mein Schulamt niederlegen und die übrige Zeit bis zur Abreise ad exteros privatisiren. Mein Nachfolger im Amte ist Herr Friedrich Kotschy, der vor 6 Wochen von seinen Reisen zurückgekommen ist. Er ist ein geschickter und gebildeter junger Mann.

In unserm engern Kreise hat sich in so weit keine wichtigere Veränderung zugetragen, als dass meine Schwester mit Herrn Sittig verbunden und dabei glücklich und zufrieden ist. Meine Eltern, die, Gott sei's gedankt, gesund sind, empfehlen sich Ihnen vielmals.

Ich schliesse hiemit, indem ich Sie bitte, nur bald zu schreiben. Sein Sie übrigens meinerseits fest überzeugt, dass ich nie aufhören werde zu sein Ihr wahrer Freund

J. Schimko.

N. S. Für die mitgetheilten geografischen Notizen von Dalmatien sage ich Ihnen den verbindlichsten Dank.

Den Einschluss bitte ich an seine Adresse zu befördern.

29. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1817, 11. prosince. — *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Františka Palackého.)

»Palacký, budaucj Jenyš*) český, pořád w Prešpurku zůstáwá a pomáhá zažehati oheň samoděk dosti prudce hořjcj.«

»Palacký pracuge w geografii, z které by se sami Němci, kdyby gj rozuměli, něčemu naučiti mohli. I ginj nespěgj« . . .

) Jenisch Bernard svob. pán, orientalista (1734 † 1807 ve Vídni.)

30. Jan Winkler*) Františkovi Palackému.

1818, 23. ledna (z Bílska). — *Vytýká mu, že ho uvedl do rozpaků tím, že odmítl přijmouti po něm učitelství v Bílsku: žádá ho, aby Szepessyho přiměl k tomu, by místo to přijal.*

(Výpisek z dopisu učiněný Fr. Palackým.)

»Du hast mich in grosse Verlegenheit gesetzt durch Dein an mich und an Schimko gerichtetes Schreiben. Allein dies wird weder mir noch der Gemeinde so sehr schaden, wenn Du nur H. Szepessy beredest, dass er herkomme und das Amt förmlich auch auf immer annehme. Mein Plan ist freilich vereitelt; doch leide ich dadurch nicht viel; nur versage Du mir nicht Deine weitere Freundschaft. An den H. Prof. Gross hat der Ausschuss geschrieben, er möchte den Szepessy, wenn er sonst fähig ist, meinen Posten zu übernehmen, und wenn es dem Szepessy gefällig ist, hieher zu kommen, nach Bielitz expediren.«

31. Josef Šimko Františkovi Palackému.

1818, 22. února (z Těšína). — *Plně uznává podstatnost důvodů, pro které Palacký odmítl místo učitelské v Bílsku; oznamuje, že po velkonocích s Winklerem vydá se do Lipska.*

Teschen, den 22. Febr. 1818.

Mein theurer Freund!

Obgleich Sie eine gerechte Ursache haben, wegen meines Stillschweigens auf mich zu zürnen, so darf ich wohl noch immer Ihren sanftmüthigen Charakter in Anspruch nehmen, wenn ich Sie jetzt bitte, mir meine Nachlässigkeit in Beantwortung Ihres mir schätzbaren Briefes vom 26. Dec. v. J. gütigst zu verzeihen. Ganz beruhigt aber können Sie sein, dass Ihre verneinende Antwort an mich und meinen Freund Winkler auf dieses Stillschweigen nicht den mindesten Einfluss hat. Ich bleibe der Alte.

Allein es geht mir wie dem Fasse der Danaiden. Im Begriff, bald nach Leipzig abzureisen, fülle ich mein gelehrtes Fass mit den nöthigsten Wissenschaften, sehe aber mit Verwunderung, dass ich viele Ritzen verstopfen muss, wenn ich mein Fass zur Noth füllen will. Sie selbst, mein Freund, der Sie doch unstreitig mehr Vorkenntnisse besitzen, werden leicht einsehen, dass man Nächte zu Hilfe nehmen muss, um nur den einzigen Professor mit Nutzen hören und verdauen zu können. Mein Schulamt, das ich bis 1. März noch verwalten werde, macht auch manche Forderungen, die ich stets gewissenhaft zu erfüllen mich bemühe. Dass ich indessen immer ein Paar Augenblicke Ihnen widmen konnte, bekenne ich freimüthig und gebe mich für einen Sünder aus, der jedoch Busse thut und die Ver-

*) Jan Winkler * 18. listopadu 1794 na Vsetíně, roku 1811 na lyceu v Kežmarku spolužák Šafaříkův, v letech 1821—1826 byl kazatelem na Vsetíně, načež stal se duchovním správcem v Návsi u Jablunkova ve Slezsku, kde zemřel po roce 1850. V letech 1843—45 přispíval do »Květu«.

gebung seiner Fehltritte mit Zuversicht von einem so gütigen Beichtiger erwarten kann. Und nun zur Sache.

Sie haben nicht nur die gegründetesten Ursachen, dass Sie die Lehrerstelle in Bielitz ausgeschlagen, sondern es wäre gar nicht klug gehandelt, wenn Sie bei den jetzigen Umständen Pressburg mit Bielitz vertauscht hätten. Es wäre unnöthig, wenn ich Ihnen die Vergleichung der Vortheile zwischen diesen beiden Städten erst zeigen wollte, da Sie es besser einsehen als ich. Zwar bin ich anfangs selbst dafür gewesen, dass Sie diese Stelle annehmen sollten, weil ich wirklich einsah, dass Sie ein sehr gutes Fortkommen gehabt hätten. Allein die Beschreibung Ihrer jetzigen Lage stimmt mein Votum gänzlich um. Ich billige Ihren Vorsatz und freue mich unendlich, dass es meinem theuren Freund so wohl geht.

Was für herrliche Aussichten geben Ihnen nicht Ihre jetzigen Verbindungen! Freuen würde ich mich herzlich, wenn alle Ihre Wünsche realisirt würden, das sein Sie fest versichert.

Was Ihre Besorgnisse betrifft, dass Sie uns, besonders aber meinen Freund Winkler zu beleidigen glaubten, da Sie nicht mehr nach Bielitz kommen können, so kann [ich] Sie versichern, dass es von uns beiden höchst schändlich gewesen wäre, wenn wir auch nur im Geringsten unsere freundschaftlichen Gesinnungen gegen Sie verändert hätten. Ich bürge für meinen Freund Winkler, meinerseits aber versichere ich Sie meiner fortwährend unabänderlichen Freundschaft und erbitte mir die Ihrige auch noch ins Künftige.

Hienge Winklers Abreise bloss davon ab, wenn Sie die Stelle in Bielitz angenommen hätten, so bin ich und Winkler fest versichert, Sie hätten alle Vortheile fahren lassen, um nur der Freundschaft Pflicht zu erfüllen. Allein, da Ersteres nicht stattfindet, so sind Sie zum Letzteren durch nichts gebunden. Winklers Absicht gieng blos dahin, seine Stelle lieber einem Freunde als einem Fremden zu cediren. Indessen muss ich gestehen, dass es mir sehr wunderlich vorkam, wenn Winkler sich blos *vertreten* lassen wollte. Er konnte ja sein Amt gänzlich aufgeben und mit seinem Nachfolger einen Privatvertrag machen. Und wer wird sich wohl (Sie bemerken dies in Ihrem Briefe sehr richtig) aus Pressburg nach Bielitz wagen, um blos zu vertreten? Das hiesse wohl ohne Segel, Ruder und Steuermann schiffen. Mag ich nun die Sache, wie sie ist, von allen Seiten und in jeder Rücksicht betrachten, so finde ich gar keinen Beweggrund, Ihr Benehmen in dieser Rücksicht auch nur im Geringsten tadelnswerth anzusehen, zumal da Sie auch dafür sorgten, dass Winkler ungehindert fortreisen kann, indem Sie Herrn Szepessy*) zu seinem Nachfolger empfohlen haben.

*) Szepessi Jan, přítel a kollega Palackého v Prešpurce, po jehož odchodu do Bílska stal se Palacký v Jesenákovském konviktě seniorem. Srovn. I. díl této publikace, str. 12.

Ob nun Szepessy kommt, steht freilich dahin. Unser Freund Winkler hat sich indessen ganz aufgekündigt und steht aus vielen Ursachen nicht mehr um die Stelle. Sollte Herr Szepessy nach Bielitz reisen und mir ein Empfehlungsschreiben von Ihnen mitbringen, so will ich ihn herzlich gerne aufnehmen und ihm sehr gerne mit Rath und That an die Hand gehen. Wen Sie, mein theurer Freund, mir anempfehlen, der soll mir stets in Achtung und Liebe für Sie willkommen sein.

Unsere Abreise ist nach den Ostern festgesetzt. Der Tag und die Reiseroute ist noch unbestimmt. Vermuthlich reisen wir über Breslau und Bautzen. Bevor ich abreise, will ich so frei sein, nochmals an Sie zu schreiben und auf dem vaterländischen Boden von Ihnen Abschied nehmen; doch bitte ich Sie, mir bald zu antworten, und zwar folgende Fragen nicht ungütig aufzunehmen: Ob Sie noch lange Zeit auf Panoniens Boden bleiben wollen? Wohin Sie sich dann wenden? Ob ich wohl nicht einmal das Vergnügen haben könnte, Sie in Germania oder selbst in Leipzig nach deutscher Sitte mit einem festen Handschlag zu bewillkommen? Und vorzüglich, was ihre slavischen Musen treiben? — Die Einlage bitte ich an ihre Adresse gütigst befördern zu wollen.

An Thoman einen herzlichen Gruss: vorzüglich aber an meinen Geschwister-Bruder Daniel Schimko, stud. primae classis.

Leben Sie mir nun recht wohl, fahren Sie fort, mich mit Ihrer Freundschaft zu beehren, der ich Sie nochmals versichere, stets zu sein Ihr wahrer Freund

Joseph Schimko.

Omnes a te salutati resalutant.

32. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1818, 27. února. — *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Fr. Palackého).

»Buďme, seč býti můžeme, cele; pokusme se, ukažme cestu potomkům, swobodné gim nechagjce wolenj. Gáť cjtjm často do sebe sjlu náramnau: — ale gedno pohleděnj na obraz Čechie a Slawie našj oblomuge mysl mau, a k truchliwému gi chropotu přiwádj. Pokyňte, a duch můg se rozplamenj k činům ne mládeneckým, ale dospěle mužským. Nezačnete-li wy w Praze, Palacký pro nás ztracen gest, s njm ztraceno wýborných dušj množstwj . . .« »Gá co sem Palackého poznal, nowý žiwot sem žjti začal. Že s pracemi swými spokogen negsem, toho přjčinau gest dennj mé s nim w okolku idej mých napřed pokračowánj.« — —

33. Jan Hromádko Františkovi Palackému.

1818, 14. března (z Vídně). — *Žádá, aby podporoval časopis jeho příspěvky, především ukázkou z Ossiana, a také Šafaříka ke práci pobídl.*

Zvláště váženému příteli svému a příznivci Vídeňského ústavu X. p. Frant. Palackému.

V Vídni, dne 14. března 1818.

Drahocenný příteli!

Vaše práce vůbec pochvaly dochází; i popřejiž mi potěšení takové této příležitosti, bych i já Vám díků svých tímto aspoň, pokud jinak mi nebude lze, na jevo dal. Nikdy jakožto potomek Slávů v světě slavných nemohu nevděčným být, ač se potud osudem nevhodným za nevděčného snad u mnohých posuzuji! Ne vždy lidé navykli vše posuzovat, jak právě zapotřebí jest, aby úsudek nebyl stranný; — ale cotě já za neštěstí moci mám, které mne potkavši dosti trudilo a trudí. Vy tedy, jakožto přítel, neopouštějte mne namáhajícího se o vznik a vzrůst literatury československé a přispívejte svými krásně i vnadně sepsanými spisy, svými přátely ústavu Vídenskému napomáhati též hleďte; a dojista, jestli mně jedni spisy a druzí penězi k pomoci přispějí, dovedu, čehož sem byl po pět ano v šestém roce již dovésti usiloval, osvědčiv přede vším světem setrvalostí neobyčejnou horlivosti své. Bude-li Vám možná, račte Ossiana dohotovit a také pana Šafaříka povzbudit, aby mně spisy svými též přispěl zvlášť těmi, jichž vyhotovení já od předešlého roku již na něm uctivě žádám. Až bude pře s paní společnicí žádaně skončená, vděčným se prokáži, byť mně i nyní nebylo lze jiné vděčnosti kromě uznalosti na jevo dát. Vám do laskavé náklonnosti se odporoučeje, sem Vám oddaný sluha.

J. Hromátko.*)

Wien.

An den hochgeehrten Herrn, Herrn Franz von Palacky, höherer Wissenschaft der Religions-Kunde Beflissenen in Pressburg.

Abzugeben im Gebäude der theologischen Studien.

34. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1818, 23. dubna. – *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Palackého).

»Co se s plánem encyklopedie děge? Gá bych také rád s něco byl, ale seč? Palacký nám zeměpisu wjce nepodá. K lepšjmu srozuměnj Wám praweno buď, žeť se milý náš Pal. podobá železu w ohni, které teprw sednauti musj, než gistý pewný charakter na sebe wezme. Ostatně spolehněte na mne. Gá sobě i Wám i wšem wěrným tuto čistau duši zachovám. Teď neyblјže gá w metrice, on w poetice pracowati budem, při tom básniti až mjlo. Onť se welkými myšlenkami wzhledem gisté tragedie z domácj historie zanášj, a nebude-li gen nestálý, zaplesá Slawěna na wýši swé: nebo ani Shakspearův ani Schillerův duch horliwěgi a swětěgi nehořel. Krom toho řeč we swé moci má, gako žádný z nás dwau přátelů mladosti geho, (rozumjm sebe a Blahoslawa)« . . .

) Jan Norbert Hromádko (1783 v Hrochově Týně † 30. dubna 1850 ve Vídni). Životopis jeho v Klarově »Libussa« 1851 str. 468 a sl.

35. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1818, 29. května. — *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Fr. Palackého.)

»Připogený prwnj hymnus prosjm račte wděčně přigjti; wykažte mu místa, gakého zasluhuge, we zbjrce čili w chrestomatii. Mnoho, mnoho mě stálo, až sem geg na přjteli swém wymohl. Geho práce gsau nezdokonalitelné; co ráno napsal, s tjm wečer spokogen nenj. Druhý Wám brzo pošli. We w. 32 oprawte »nezkaleného«, mjsto »eterowého.« Onno se giž we zlomku nalézá; a mým saudem lepšj gest, nežli toto prázné, prozračné: »eterového«. Palacký Wám za to wřelé djky wzdáwati bude, gestli geho básně tu i tam přecjdjte. — Mezi mým hexametrowánjm a Palackého se nemalý rozdjl wyskytá: ale nebude to, tušjm, uměnj na ugmu. Častěgšjm užjwánjm se wšecky formy wyhladj. Dychtiwě čekáme od Wás některá poznamenánj: nebo negsme gěště w konci. Zwláště bychom o ljpnutj sauzwuček na zwučky slowa předcházegjcjho od Wás poučeni býti žádali: potom o tonu řeči našj. Poswěťte tomu několik hodin; nebude to bez užitku pro nás. Swobody, gimiž si tu i tam howjme, nechť Wás neurážegj. U Řeků a Řjmanů to gináče nebylo. Palacký krátkau před přestáwkau rád prodlužuge; někdy i krom přestávky, u př. »z wlasti utjkám gā; ty Tytyre« »oheň, a krásný« »Hus, a milostiwé« a w tomto: »Gasně se blýská nad swǎtýní tām odplǎty wjnek«, kterýžto werš gá nikdy bez zachwácenj mysli čjsti nemohu; a zwláště co následuge: »a widj a zpjwá a letj« tak se mi zdá žiwě malowati, — že se saudu gistého genialnjho muže (Slowáka) nediwjm, který mi onehdy w tato slowa o tom psal: »die Schönheit, verbunden mit Genialität, Kraft und Anmuth, reisst mich hin. — Glauben Sie mir, edler Freund, entsinne mich nicht, je etwas diesem Aehnliches gelesen zu haben. Tausend, tausend Dank.« —

36. Jiří Palacký synu Františkovi.

1818, 21. června (z Hodslavic). — *Kárá ho, že obírá se básnictvím, a dává zprávu o domácích věcech.*

Můj milý synu!

Jako matka, tak bratři i sestry, švagři a ostatní přátelé pozdravují tebe společně. Jsme všeci, chvála buď z toho bohu, hezky zdrávi. Tvé onehdejší psaní jsme dostali. Já bych měl mnoho o těch věcech co mlouviti, které se tebe týkají; než z částky nemám k tomu času, protože bych se musil do obšírnosti pustiti, z částky si myslím, že kdybych tě třebas dohněval, že bych potom sotvy do roku od tebe psaníčko dostati mohl Předce ale krátkým slovem, co říci mohu, to zde doložím: Že se mně ta jakási novota zhola dokonce nic nelíbí, a tak ani tvé snaženství při tom. Mně se zdá, že by to bylo té rozličné modě šatné podobné: tato jest

neustavična a často potvorna, a ti řemeslníci jsou jenom z počátku vážení a hledaní.

Mně by se více líbilo, kdybys ty staré pravdy, které v bibli máme neb i v jinčí historické knize, tak snažně se učil v nových příkladech přednášeti a lidem jakoby obnovovati, a tak v užitečném umění vzdělávati; ale litery, slova neb slabiky měřiti a čítati, to se mně velice titěrná věc býti zdá. Pro zatím již dosti.

Onehdy ve Vídni nám s máslem hezky dobře dopadlo, tak že ta rána brzy zhojena bude.

Na úterý po Petře Pavle chceme zase s máslem ve Vídni na trhu býti. Nebo v čtvrtek z domu pojedeme. Jestliže by Toman chtěl něco ze svého bagažství domů dostati a mohl by to do úterka do Vídně k pánům factorům odeslati, mohlo by se to lehce domů dostati. Strany našeho kostela: ještě se nepracuje, a předce sobě naději děláme, že do zimy shotoven bude. Včely bídné pro velikou zimu; i jinčí zrostliny zkázu vzaly.

Zůstávám tvůj Jiří Pallatzký otec.

dne 21. Juni 1818.

An Herrn Franz Pallatzký, Studenten an dem ev. Gymnasio zu Pressburg, über Brünn.

37. Jan Martinek*) Františkovi Palackému.

1818, 30 října (z Trenčína). — *Děkuje mu za »Počátky českého básnictví« a vyzývá ho, aby vydal zeměpis.*

(Výtah z dopisu učiněný Fr. Palackým).

»Byl sem od Wás knihu »Počátky českého básnictwj« darem dostal, za kterau Wám nynj pěkně děkuji. Ona se mně welice ljbj a často gi čjtáwám a některé Elegie se i zpaměti učjm. Hoden ste chwály. Pokračugte i dále we wydáwánj užitečných kněh; obzwláště ale přičiňte se k tomu, abyste mohl co neyspjš něgakau dobrau geografii na swětlo wydati: nebo takowé my Slowáci geště nemáme, wynjmagjce tu Bartolomeidesowu, která nemnoho stogj.«

38. Jan Winkler Františkovi Palackému.

1818 (z Lipska). — *Vyzývá ho, aby hleděl brzo dostati se do Německa na studie. S přípisem Josefa Šimka.*

Lieber Freund!

Ich will doch endlich das lange Stillschweigen, welches zwischen uns beiden stattfindet, abbrechen. — Haben Sie denn in dem Cirkel gebildeter Frauen, in dem Sie Ihr ganzes Glück gefunden haben, auf mich ganz ver-

---

*) učitel Palackého v Trenčíně, o němž s pochvalou zmiňuje se ve své autobiografi na str. 4. I. dílu této publikace.

gessen? Ich hoffe es nicht; Sie werden gewiss nur mit einem Briefe darum gezögert haben, um desto öfterer und wichtigere Sachen an mich künftig zu schreiben. Aus diesem Grunde erwarte ich daher nächstens einen recht langen Brief von Ihnen.

Ich bin unter der Burschenchaft, welche sich nun auch in Leipzig gebildet hat, und lerne auch die ritterliche Kunst, gute Klinge zu führen. Mein Freund, welcher anderer Geist ist es hier unter den deutschen Burschen! Eilen Sie auch nach Deutschland! Eilen Sie und versäumen Sie keine Stunde unnütz. Schiller und Göthe sind Ihre Lieblinge; Sie wollen, ja Sie bilden sich nach Ihnen; überzeugen Sie sich aber, dass diese grosse Männer nur auf dem deutschen Boden gedeihen und zu ihrer vollendeten Reife gelangen konnten. — Sie werden vieles im Österreichischen Beobachter von den Burschen auf der Wartburg, in Göttingen und Leipzig gelesen haben; hüten Sie sich aber alles, was man dort schmiert, zu glauben. — Es ist kurios, dass ich aus Bielitz keinen Buchstaben und den mindesten Bericht von den 100 fl. W. W., die Sie mir nach Bielitz geschickt haben, bis jetzt bekam.

In Erwartung eines baldigen Schreibens verbleibe Ihr aufrichtiger Freund

Johann Winkler.

Mit der Versicherung, dass ich recht oft an Sie, lieber Freund, denke, empfehle ich mich Ihrem fernerm freundschaftlichen Andenken

Joseph Schimko, stud. theol.

Leipzig.

Herrn Franz Paladský in Pressburg.

39. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1819, 19. ledna (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu o rodině a radí, aby, zanechaje služby panské, hleděl dostati se na faru.*

Můj milý bratře!

Pro břevno, které v oku mém až do dnes trvalo, nemohl sem prohlédnúti, abych vyňal mrvu z oka bratra svého, která rovně málo menší jest nežli má. Teď již jasněji vidím a opovažuji se i do mrvy v oku tvém. Já jsem ti sice již dávno žádného listu neposlal, ale sem též nic zvláštního neměl; neb když otec ti psaní posílal, tehdy o všech domácích zprávu dával, a to se rozumělo i o mně. Nyní já zase o všech ti zprávu dám, jak se zde máme, počníc od sebe: Já od toho času, co sem z jara v Prešpurku byl, se, chvála Pánu Bohu, zdravý vynacházím. Má žena Rozina také až do času zdráva byla, po tom času dne 9tého Decembra 1818 ju baba děvčetem navštívila, které ona Anču jmenuje, a tak se má familia o jednu osobu zvětšila. Tato Anča skrze 5 týdnů hezky zdráva byla, ale teď nám cosi ochořela; přes ten celý čas, co již na světě je, nám ještě pokojné noci ani

jedné nedala, co bysme k ní vstávat nemusili, asi 6 nocí bylo pokojnější[ch] nad jiné, ale mezi celé pokojné se ani jedna počítati nesmí. Můj synek Francek, když jsem jednú ve Vídni byl, tak náhle se rozstonal, že žádný z těch, [k]teří při něm byli, netrúfal, aby on ještě dále živ byl, ale, chvála Bohu, také ještě okříl. Ostatní hospodářství mé se mně ani nezmnožuje, kromě včel, ani nezmenšuje; takměř na jedné váze stojí s tím, co jmenují nic. Ačkoli tak málo mám, ale se z toho raduji, že zdravý jsem i s mými, neb nad jiným ničím se tak netěším, jak nad tím, že je všecky živé a zdravé mám. Ale nad tím bych se také radoval, kdybych tebe blíž nás někde v službě viděl. Již jsi zkusil světa, kterak platí; hlediž se tedy jináč zaopatřiti. Sečti si ty, kteří u pánů šťastni byli, a potom ty, kteří na farách až do smrti v pokoji chléb jedli, kterých víc jest. Páni mladého rádi mají, ale potom starého, toho by radči neviděli. Já se již tomu těším, jestli budem živi, že ty k nám na vagaci přijdež k posvěcení našeho kostela, což se dít bude na den sv. Petra a Pavla. Náš táta i máma zdrávi jsou, ale nad tím se dost nadiviti nemohú, ba až se již i horšá nad tím, že ti sukno poslali a ty jim žádné zprávy nedáváš od sebe, dostal-lis je anebo ne; ani Toman více neodpisuje, kterýž také sukno dostal. Bylo oboje v Trnavě u pana faráře odevzdané. Andres jest v Ičíně v škole, aby se německy naučil, ale já nevím, jak toho mnoho bude; jest v kvartyře u lidí takových, [k]teříž Moravci jsou a německy neznají. Jozef náš již ale dva týdne jest nevolný; měl píchání ve všech oudech, ale již okřívá. Janek se velmi pilně učí a je zdráv. Francek také i Rozina se pilně učejí; v letech jsou poslední, ale v učení první. Mariana jest také zdráva a jest doma Anna a švagr Jozef jsou také zdrávi a jejich Anča již okřívá; byla také churava. Z přátel našich žádný nezemřel; všeci zdrávi jsou. V očekávání na odpověď zůstávám tvůj bratr

J. Pallatzký.

V Hodslavcích, dne 19ho Januarii 1819.

40. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1819, 19. února (z Prešpurku). — *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Fr. Palackého.)

»Palacký swé zřenj opět k estetice obrátil. Čeho ste wzhledem geho podotkli, k tomu naprosto přistupugi. Mezitjm měgme gen poshowenj. Duch geho geště tisjcero bogů wystáti musj, než se na čem ustanowj. Až se bauřka utišj, wlny sednau, woda očistj — tu teprw se nahlédneme až na dno. Onehdy mi ukázal prwnj zkoušku z budaucj swé poetiky (či estetiky). On se Wám uctiwě poručena činj. Teď má dwogj powolánj, gedno do Bilska za hofmistra, druhé zde w městě. Půgde-li nebo zůstane, sám newj.«

41. Samuel Šimko Františkovi Palackému.

1819, 19. února (z Těšína). — *Radí mu, jak se má zachovati při jednání s baronem Zayem ve příčině uvázání se ve vychovávání Ludvíka a Žofie sirotků Marových.*

Teschen, den 19. Febr. 1819.

Hochgeschäzter und lieber Freund Herr Palacký!

In der Angelegenheit, in welcher Sie mich um einen freundschaftlichen Rath ersuchen, hab' ich schon an den Herrn Baron von Zay durch und mittelst meines Bruders Stephan Schimko, der in Zay-Ugratz Prediger ist, noch im Monate Decembri, gleich nach dem Tode der Frau von Mara, geschrieben, und alle die fatalen Umstände, in welchen sich diese reichen, aber *sehr bedaurungswürdigen Marischen Waisen* befinden, gewissenhaft dargestellt; aber leider! erst jetzt, vernehme ich aus Ihrem, den 11ten Februar datirten und den 18ten von der Post mir gebrachtem Briefe, dass man einen Hofmeister für diese Marischen Waisen von Pressburg aus *hieher nach Teschen* haben will.

Da mir alle Umstände, innere und äusserliche Lage, dieser unglücklichen Waisen wohlbekannt sind, so stimme ich dafür, und mit meinem besten Wissen und Gewissen erkläre ich, *dass die zweckmässige Erziehung dieser Marischen Waisen hier in Teschen auf keine Weise gerathen wird;* aber wenn man aus denselben noch was Gutes ziehen will, so müsste man diese Kinder von ihren jetzigen Umgebungen ganz entfernen, in einem fremden Orte, wo hiesige Leute, als ihre Beamten, alle Dienerschaft und andere niederträchtige Schmeichler, keinen Einfluss auf sie haben möchten, erziehen.

Denn erstens befinden sich diese beide Waisen in der Kost bei einer katholischen Familie, und da sollen sie noch weiter auch mit ihrem Hofmeister bleiben.

Dann zweitens die hiesigen Beamten und die alte Dienerschaft, sobald sie es merken, dass der Hofmeister ein Zutrauen der Zöglinge, das ist der jungen Herrschaft, gewinnet, aus Eifersucht und Eigennutz, ihre gewöhnliche Caballe, die dieselbe schon gegen einen rechtschaffenen hier gewesenen Hofmeister namens Steinmann gespielt haben, auch dieses böse Spiel forttreiben und die besten Absichten und Bemühungen eines rechtschaffenen Hofmeisters zu vereiteln, sich bemühen werden.

Hiemit rathe [ich] Ihnen Folgendes: Wenden Sie sich selbst an den Herrn Baron von Zay; erklären Sie ihm, dass Sie die Hofmeister-Stelle bei den Marischen Waisen übernehmen wollen, aber, da Ihnen die fatale Lage und alle die Hindernisse, welche Sie voraus sehen und welche sich in Teschen der zweckmässigen Erziehung der Marischen Waisen auf den Weg legen werden, [kennen], so schlagen Sie ihm vor, *die Waisen nach Pressburg oder Oedenburg zu nehmen* und ganz entfernt von allen den bösen Menschen, die auf diese unglücklichen Kinder hier den Einfluss hatten,

dieselben in eine neu Welt zu versetzen; und ich hoffe, dass diese Marische Waisen, *da sie noch nicht ganz verdorben sind*, auf diese einzige Art durch einen gewissenhaften Hofmeister könnten zu guten Menschen gebildet werden. — Man kann namhafter Aufwand auf die zweckmässige Erziehung dieser Kinder machen, denn, wie ich vernehme, so sind reine Einkünfte sowohl von den Gütern als auch von den liegenden Capitalien jährlich über 20 Tausend fl. w. W. Der Herr Baron von Zay kann immer den Antrag machen, dass immer alle Jahre 8000 fl. w. W. auf die Erziehung der Kinder sollten verwendet werden.

Sollte man aber aus schlechten, boshaften Absichten diese Kinder nur in Teschen behalten wollen, (der junge Herr Ludwig Mara hat eine grosse Lust, nach Pressburg oder Oedenburg zu kommen, und hat mich gebeten, dass ich ihm dazu behülflich sein wollte. Schreiben Sie auch dieses dem Herrn Baron Zay. Die Fräulein Sophie Mara ist ein liebes, gutes Mädchen und hat die besten Anlagen zu allem Guten), so kann ich voraussagen, dass ihre Erziehung hier grosse Hindernisse finden wird. Doch sollten Sie, lieber Herr Palacký, zu uns nach Teschen kommen, setzen Sie sich voraus folgende Bedingungen und zwar:

1. Nach Ihrem Gutachten bei einer solchen Familie die Kost für sich und die junge Herrschaft zu miethen, wo die Kinder ihrer zweckmässigen Erziehung keine Hindernisse finden möchten, ergo religionis respectus habendus.

2. Von allen den herrschaftlichen Beamten, Dienern ꝛc ꝛc, die den Einfluss bei Lebzeiten der alten Frau Baronin Kalisch und besonders der verstorbenen Frau Mutter von Mara in den Angelegenheiten der Familie hatten, soll der Hofmeister ganz independent bleiben, und die Dienerschaft sowohl für den jungen Herrn als auch für die Fräuln selbst wählen und nach seinem Guetbefinden abschaffen können.

3. Bei dem ertheilten Unterricht soll dem Hofmeister niemand anderer was vorschreiben, als die vom k. k. Kreisamte bestellten Schulaufseher, die auch über die Privatlehrer und Hofmeister die Aufsicht haben.

4. Ihr Salarium können Sie jährlich gegen 800 fl. W. W. fordern... Vor allem aber müssen Sie in der französischen Sprache auch den Unterricht diesen Marischen Kindern ertheilen. Sind Sie kundig dieser Sprache?

Nun hab' ich Ihnen meine aufrichtige Meinung in Ansehung der Angelegenheit, die Sie mir anvertrauten, gesagt und bitte Sie, behalten Sie dieses alles für sich. Gott lenke Ihr Herz zu dem, was Ihr eigenes künftiges Glück und das Wohl der bedaurungswürdigen Marischen Waisen befördern möchte. Leben Sie recht wohl und seien Sie versichert, dass ich stets verbleibe Ihr aufrichtigster Freund

Samuel Schimko.

Mein Sohn Josef, der Sie sehr schätzt und liebet, fraget öfters nach Ihnen in seinen Briefen, die er mir von Leipzig schreibt. — Ihren Brief,

den Sie ihm vor einem Jahre nach Teschen durch den Herrn Szepessy geschrieben haben, hat er nicht mehr in seine Hände erhalten; er war schon vor drei Tagen weg, ehe der Szepessy zu uns kam.

42. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1819, 19. března. — *O Františkovi Palackém, jehož několik básní, ač ne dosti zdařilých, posílá.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Fr. Palackého).

»Milý náš Palacký se giž zde w Prešpurku osadil, wezma na se celé wychowánj dwau mladých pánů, synů owdowělé panj Csúzy, náboženstwj katolického, na znamenité wýminky ... Tak tedy on na mnohá léta zaopatřen gest; aby gen bezpečně. — Ke swé i cizj spokogenosti — žádám, co wěrný přjtel srdečně, ale pochybugi welice, znage se na swět i jeho. Bohemica prý zůstanou ležet, ale ne cele, ani ne na wěky. Geho aumysi gest, přestěhowati se po skonané práci do Prahy. Nowé swé prowincj geště nenastoupil; to se teprw 1. dubna stane. — Co sem u něho básnj nalezl, ty Wám tu wěrně přepsané posjlám. On by to zagisté sotwy kdy sám byl učinil: i gá sotwy, kdybych Wám toho w poslednjm listu byl nepřisljbil. Malý se mi zagisté zdagj zisk býti k Wašemu záměru. Budau Wám aspoň přjklad našeho weršowánj. Prwnj, na smrt G. Exc. Petra Baloga*) ... newidjm, aby se do chrestomatie, byť tu i tam co změněno bylo, hodila. Na obě giné sem náhodně narazil, a ačkoli mjsty nenecjtjm pěknosti gegich, s celým negsem přece spokogen W prvnj z nich přjliš kalně, a w druhé až přjliš prozračně teče žiwot poetický. Widěloliby se Wám časem budaucjm uwrhnauti ge do něgaké zbjrky, dennjka nebo ročnjka, wše gedno, musilo by se to pauze s podepsanjm prwnjch liter gména státi. Co sem čarau podtáhl, oprawy čeká.«

43. Karolina z Géczy Františkovi Palackému.

1819, 22. června (z Pešti). — *Žádá ho, by vyhledal učitele pro tři dcerky svobodného pána Mikuláše Pronaye.*

Pest am 22. Juni 1819.

Sie werden es mir gewiss verzeihen, dass ich Sie, mein lieber Palatzki, mit meinem Schreiben und noch mehr mit einer Ihnen vielleicht schwierigen Commission belästige; aber gewiss werden Sie mir es verzeihen, wenn ich Sie versichere, die Achtung, die ich für Ihre Kenntnisse und Rechtlichkeit hege, geben mir diesen Entschluss ein. Ich bitte Sie, mein lieber

*) Balogh Petr v letech 1790—1818 byl generalním inspektorem církve evangelické augšpurského vyznání v Uhřích; s dcerou jeho Karolinou provdanou za dvorního radu Geczy seznámil se Palacký o prázdninách r. 1817.

Freund, lassen Sie sich meine Bitte angelegen sein und nehmen Sie dasjenige zu Herzen! es betrifft ja das Wohl von unschuldigen Kindern.

Ein Cousin von meinem Mann, *Niklas von Pronay*, in Ssügy und Legind im Neograder Comitat wohnhaft, hat drei unerzogene Mädchen von 12, 11 und 6 Jahren. Dieser besorgte Vater wünscht jetzt einen braven jungen Menschen zu ihrem Lehrer. Er bat mich eben heute, ihm in diesem Gesuch behilflich zu sein; da ich aber wenig bekannt unter diesen jungen Leuten bin, ich aber weiss, Sie wollen und werden darin die wahre gute Wahl treffen, so bitte ich Sie, verschaffen Sie mir einen guten Mann. Die Forderungen der Eltern sind folgende: das Unerlässliche ist natürlich ein unbescholtener guter Charakter, eine sanfte Art mit Kindern umzugehen, einige Fertigkeit in den Kenntnissen, die zum Lehren gehören, ein gutes Deutsch, etwas Französisch, wenn es möglich wäre, aber nur nebenbei ist die Forderung auf's Französische, hingegen unerlässlich die Kenntniss des Clavierspielens, indem die Kinder darin von ihm Unterricht bekommen sollen.

Das Honorarium soll er jährlich nach dem Curs berechnet haben 200 fl. Conventions-Geld. Sobald der junge Mann, den Sie für gut befinden möchten, sich entschliessen wird, zu kommen, so haben Sie die Güte, ihn nach Waizen zu verweisen; vielleicht könnte er auch auf der Donau dahin kommen, von dort ist Bútor nur eine Meile entfernt; von dort werde ich ihn schon an den Ort seiner Bestimmung befördern helfen. Die Reisekosten ersetzt ihm der Herr von Pronay. Haben Sie die Güte, mir je eher darüber zu schreiben, damit ich die besorgten Eltern je eher berichten kann. Leben Sie recht wohl und seien Sie versichert, ich bleibe mit aller Achtung

Ihre Dienerin Carolina Getzy.

Monsieur Monsieur François Paladsky a Pressbourg.

Abzugeben im Landererischen Haus bei der Promenade, bei Frau von Csuzy.

44. **Nina Zerdahelyová*) Františkovi Palackému.**

1819, 21. července (z Bajmoce). — *Dává mu zprávu o sobě a svých odpovídajíc na dopis jeho.*

Bajmotz, den 21ten Juli.

Lieber Palatzky!

Nehmen Sie meinen innigen Dank für Ihre Zuneigung, Sorgfalt, die Sie mir in Ihrem Schreiben neuerdings so herzlich bewiesen haben. Sie sind

*) S paní Ninou Zerdahelyovou, sestřenicí paní Karoliny z Géczy, seznámil se Palacký 1. prosince 1817, stav se učitelem jejich čtyř synovkyní a schovanek, a od té chvíle vysoce ji ctil a miloval. Manžel její Karel Zerdahely zemřel 20. července 1821 zanechav mnoho dluhů; záhy také ztratila jediného syna Zikmunda, který r. 1827 se oženil. Žila pak od roku asi 1837 se snachou a vnučkou v Pešti, kdež i zemřela dne 20. března 1844 u věku 64 let.

so gut, mein lieber Palatzky, dass es mir wehe thut, Ihnen Kummer zu machen, und ich kann nicht genug eilen, Sie zu versicheren, dass ich gesund bin, mit meinem guten Sohne, einer guten Freundin und mehreren guten Menschen hier im Baade meine Zeit gut zubringe. Ich lese, arbeite gehe spazieren, denke oft an Sie und wünschte, Sie hier zu haben; aber das geht nicht; ich werde Sie sehr spät sehen; wenn es Ihnen nur gut geht, Sie zufrieden sind; und das können Sie sein. Wessen Inneres so beschaffen ist, wie das Ihrige — auf den können äussere Stürme keinen, bleibenden Eindruck machen. Wie sieht es mit dem Quartier aus? Sie möchten mich sehr verbinden, wenn Sie wenigstens Ihr Zimmer ausräumen liessen. Ignatz wird Ihnen schon sagen, warum. Grüssen Sie Ihre Eleven Wirozel, Zerdahelischen, lassen Sie sich wohlgehen und versichern sich, dass ich ewig bin Ihre aufrichtige Freundin

N. Z.

Sigi kommt eben; grüsset Sie freundschaftlich. Er achtet Sie über alles und wird Sie lieben; lassen Sie ihn nur näher zu Ihnen sein. Er hat sich noch bis jetzt an niemanden geschlossen.

À Monsieur Monsieur de Palatzky, Gouverneur chez les Jeuns Czusy au Pressburg.

45. Jiří Palacký synu Františkovi.

1819, 12. srpna (z Hodslavic). — *Oznamuje, že dne 24. nebo 25. srpna přiveze syna Ondřeje na studie do Prešpurka.*

Můj milý synu!

Když sem tvé psaní dostal, a že ty ještě žádné jistoty, jestliže Andres do Prešpurka půjde, nevíš, tomu sem se až divil. A proč sem o tom nic jistého nepsal, ani té příčiny nevím. Jest sice mé zaneprázdnění ta největší příčina, že arci málo se dá na jiné přemýšleti. Než nyní mohou s jistotú odpovědíti, že ovšem Andres do Prešpurku půjde, a sice na tvé povolání. Jináče bych já nebyl v tom stavě naň nakládati, kdybys ty se k tomu nebyl sám ohlásil. On jest dosavad pilný v učení a má pochvalu v Jičíně v tom, čemu vyrozumí, ale německy nechce rozpráváti doma, že se stydí. Šaty dvoje nové s sebou vezme. A v outerý dne 17tého Aug. vyjedeme se dvěma vozy s máslem z domu a v neděli na noc, dne 22tého, budeme na špici ve Vídni. Jestliže se odpravíme ve Vídni v pondělí dne 23., tedy sme v Prešpurku v outerý dne 24.; pakli musíme ve Vídni zůstat na outerý, tedy do Prešpurku až ve středu, dne 25. Aug., dozajista přijedeme. Já a Andres i Toman, student, také s námi. Jestliže se tobě dá snadně udělati, přijdi v neděli do Vídně; pakli ne, aspoň dozajista nás v Prešpurku čekej. Jestliže bys předce nás v Prešpurku neměl tak dlúho čekati, tedy učiň, jak za dobré uznáš. Já bych ale předce rád s tebou ústně mluvil; a protož ani o jiném nic více nepíši; nechám, že

ústně mluviti budeme. Jsme předce ale všeci zdrávi a v práci s máslem velice zaneprázdněni. Včera Júra přijel z Vídně domů. Výdělek jest malý, ale předce tento rok žádné ztráty dosavad jsme ještě neměli. Než lonského roku ztráta 800 fr. v Augustu nás dosavad bolí a ještě není na dobře zahojena.

Jakého furmana míti budu, ještě nevím. Ale když bych se s vozem do Prešpurka dostal, tedy vezmu s sebou knihy nového zákona, a jestližebys nějaké pro mne měl a věděl, přichystej; a jestliže [bys] nějaké staré věci neb šaty nepotřebné, buď pro památku schovati neb k potřebě, chtěl domů poslati, také vezmeme. Paklibych bez svého vozu přišel a tak těch věcí domů hned vzíti nemohl, tedy přípravy udělám, toto do Vídně k pánům factorům odeslati, a odtud domů vždy dostanu. Již v pozdravení ode všech známých a přátelů zůstávám tvůj upřímný otec

Jiří Pallatzký, školní učitel.

V Hodslavicích, dne 12. Aug. 1819.

Kostel náš ještě není shotovený, a tak ani dosavad posvěcený. Jak vyhlíží, Toman neb Andres tobě povědí.

Von Hotzensdorf bei Neutitschein. Dem Herrn Herrn Franz Pallatzký, Erzieher bei der hochedelgebornen Frau Josephine von Čsuzy in Presburg. Fischerthor, im Landererschen Hause, 1. Stock. Über: Ollmütz, Brünn, Wien, Presburg.

46. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1819, 26. srpna (z Prešpurka). — *Lituje, že přijeda se synem Ondřejem do Prešpurku, více ho nezastihl.*

Můj milý synu!

Ne bez vylití slz tvé psaní přečísti sem mohl, nebo sem se dověděl, žes i ty nad tím truchliv byl, žes příchodu mého dočekati nemohl. Jest ovšem žalostná příhoda, jak pro dítě, tak otce, chtějíce sobě za dlúhý čas ústně k ústům mluviti, snad i takové věci, které se péru ne vždy netoliko svěřiti, nýbrž ani vyjádřiti nemohú. Než již se stalo. Dnes o desáté hodině jsme se do Přešpurku dostali, já, Andres a s námi pan Toman. Příčina opozdění našeho jedna druhú stíhala. Nejprv chtěl jsem všecko máslo z domu sebú do Vídně vzíti, a tak sem nemohl až ve středu z domu vyjeti. Téměř ustavičný a veliký dešť spůsobil, že přes vody a potoky přejeti nebylo možná, a tak jsme císařskú cestú až na Brno jíti museli, a teprv v pondělí na noc do Vídně jsme se dostali. V úterý jsme nemohli všeho másla odbýti, a tak až ve středu jsme je prodali, a potom hned na jednom vozi do Prešpurku jeli. Ačkoli tedy tebe nevidím; však předce, žes všudy můj i Andresú příchod oznámil a tak nám cestu spravil, toho jsem zřejmě zkusil, zvláště ani v tom si se nezmýlil, žes nám tohoto pána za vůdce místo sebe představil a naprosil, nebo jak náleží a s ve-

likou obtížností nás ochotně obsluhoval. Nebo sem u všech pánů professorů byl, kterés ty jmenoval, všude pak přívětivě přijat jsa. Nyní pak, když jest skoro všecko, aspoň to nevyhnutedlné, pořízeno, chystám se ráno zase domů odjeti. Ostatné věci snad i z domu ještě tobě psáti budu, zvláště kdy se dovím, že kde a jak dlúho tam zústávati budeš. Co se zdraví našeho dotýká, to jako obyčejně bylo, i nyní jest. Mně na zraku zchází; bez okulárů psáti ani čísti nemohou, protož ani toto psaní sám nepíši, že zde okulárů nemám.

Zůstávám tvůj otec

Georg Pallatzký.

Dne 26. Augusta 1819, v Prešpurku.

47. Nina Zerdahelyová Františkovi Palackému.

1819, 13. září (z Prešpurku). — *Odpovídajíc na dopis jeho těší ho a nabádá k veselejšímu pojímání života.*

Pressburg, den 13ten Sept.

Lieber guter Palatzky!

Mir ist es eben so peinlich, Sie nicht sprechen zu können; ich hoffe immer etwas Zeit zu gewinnen, aber unmöglich. Pflichtengeschäfte von Wichtigkeit und allerlei Hindernisse setzten sich mir in Weg; ich musste meinen schönen Plan aufgeben und nur die schöne heitere Aussicht des künftigen Winters tröstet mich, aber da dürfen Sie nicht melancholisch sein, wie Sie es jetzt vorgeben zu sein, oder sind es andere Menschen, die Sie dafür nehmen? mir ist keines von beiden recht; wenigstens geben Sie Anlass zu solcher Vermuthung, Sie sind innerlich nicht zufrieden, verstimmt, billigen Sie das, guter Palatzky? Haben Sie wirklich hinlänglichen Grund datzu? In jedem Falle sollten Sie sich doch gebieten können. Es wird immer weiter gehen; bei einer solchen Stimmung gehen Ihnen viele reine Freuden verlohren, die doch unter manchem Ungemach blühen, und alles, was sich nur einigermassen um Sie interessiret, muss über Sie trauern; wie viele schöne Quellen der Freude bergen Sie in Ihrem Inneren, bei der genauen Erfüllung Ihrer Pflichten müsste Niemand zufriedener sein können, als Sie; aber vielleicht widmen Sie gar zu viel Zeit dem angestrengten Nachdencken? entziehen sich der Gesellschaft, der Mittheilung, Sie dürften ja nicht die Tiefen Ihres Inneren aufschliessen, aber man findet doch allenthalben gute theilnehmende Menschen mit denen man sich auswechseln kann. Sie sagen mir nichts von Ihren Zöglingen, wie sieht es da aus? Haben Sie sich ihre Liebe angeeignet? Ihrem gefühlvollen Herzen müsste dies Bewusstsein wohlthätig sein. — Sie scheinen mit jenem so ersehntem heiligen Lande, wohin alle Guten streben, so innig befreundet zu sein, dass dieses Leben seinen Reitz für Sie verloren hat, das ist nicht der Wille unsers gütigsten Vaters, der uns durch die Freuden dieses Lebens zu den vollkommenen

jenseits vorbereiten will. Hören Sie, lieber Palatzky, die Stimme Ihrer Freundin! Untersuchen Sie alles genau, beobachten dasjenige, was um Sie geschieht; geben Sie sich ausser den Lehrstunden mit heiterem Sinne den unschuldigen Freuden der Natur, mit Ihren Zöglingen, der Hausfrau, (die Ihnen zugethan ist) hin; gewiss werden Sie zufrieden sein und auch die gute Mutter beglücken, die nur das wünscht, und ich werde nicht trauern müssen, denn wircklich muss ich jetzt, da ich glaube, Sie sind nicht gerne dort, wo ich so viel Zufriedenheit für Sie erwartete. Tausend Dank für die Nachricht von meiner theuren Beatrek, wenn sie nur besser lautete; trachten Sie mit ihr zu sein, versichern Sie sie, wie sehr meine Seele an der ihrigen hengt. Ich lasse sie bitten, dass sie alles zu ihrer Herstellung anwendet; es wäre ein schrecklicher Schlag für mich, wenn ich sie verlieren möchte.

Adieu, guter Palatzky! Leben Sie wohl nach dem Wunsche Ihrer Freundin

N. Z.

Sigi grüsset Sie und ihre Eleven auf das Freundschaftlichste.

48. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.*)

1819, 19. října (z Nového Sadu). — *Oznamuje mu, že dne 15. září přistěhoval se do Nového Sadu, jejž popisuje a o školách zprávu podává.*

Z Nowýho Sadu, 19. Řjgna 1819.

Milý Přjteli! Mimo nadánj pozdĕgi Wám oznámiti mohu, že sem se 15. Zářj šťastnĕ na mjsto powolánj swého dostal. Od té doby žigi zde y spokogenĕ y zdráw. Nalezna zde swĕt zcela nowý, nebylo mi možné na giné práce ani pomysliti, než na ty, které mĕ neyblíž obkličugj.

Mĕsto Nowý Sad gest znamenité. Přigdaucý sem se dosti wynadiwiti nemůže, odkud zde tato nádhernost, lidnatost, wzdĕlanost. Gest to nĕco docela giného, než se člowĕk nadĕge. Okolj Prešpurskému se wšjm podobné.

Školy naše se dne 1. List. začnau. Mysliti sobĕ můžete, přjteli, gakowá to práce. Zde geštĕ nic, zhola nic nenj i žádného pořádku. Newyprawná tjž na krku mém wisý. Stawenj gymnazyalnj gest cosy nádherného. Takowého sem geštĕ newidĕl. Fundus náš bez mála 90.000 f. wynášj; a časem bude i wjce. Priwilegium cýsařské krásnĕ znj, latinsky a srbsky wydané.

Kolikráte sem na Wás myslil w čas našeho winobránj. Tu byste byl widĕl oprawdowý poetický žiwot čerstwého slowanského národa. — Teď co nás welice smutj gest nemoc, na njž archimandrita Mušický stone. Ztráta geho by byla newynahraditelná pro Srby. Ondy wydal tři ody:

*) Dopis ten otiskl K. Jireček v »Osvětě« r. 1895 na str. 491 a sl.

gednu na národ, dwě na naše gymnasyum, wšecky starau časoměrau složené.

Gá w Srbštině slabo prospjwám, až potud žádného dostihu nemage. Doufám však, že se za rok docela posjljm. — Co naši Čechowé? wjte-li co o nich? Pište mi, prosjm; pošty sau: Pešt a Peterwardein.

Ač gestli kdo gména mého pamětliw, pozdrawte ho ode mne. Urozené paní Zerdahelyace, nalézá-li se w Prešpurku, wyřiďte mau uctiwau poklonu.

Měgtež se dobře! Měgtež se dobře! Wáš wěrný přjtel

Pawel Jozef Šaffařjk.

Neusatz.

Herrn Herrn Franz Palacký, Erzieher der jungen Herren von Czúzy in Pressburg.

49. Jiří Palacký synu Františkovi.

1819 v prosinci (z Hodslavic). — *O posvěcení nového chrámu církve evangelické v Hodslavicích.*

Posvěcení chrámu stalo se v první neděli adventní dne 28. Novembr. 1819. Hned poslední neděli, dne 21. téhož m., náš p. otec dělal tak řečené poslední kázání v starém kostele, kdežto připomínal, jak mnoho dobrého za těch 36 let v tomto starém kostele kázání sl. božího při lidech způsobilo a způsobiti mohlo. Potom byla hromada u fojta pro naše evangelíky, kdežto se napomínalo, aby jedenkaždý něco k této slavnosti neb slavné hostině daroval. I darovali skoro všeci, každý dle své možnosti. P. fojt jednoho barana, Toman jednu měřicu rži, jiný hus, kuru, kapúna, funt másla, sýra, mléka, i kteří těch věcí neměli, chudobní, po 5ti groších peněz. Chystání a strojení veliké skrz celý týden. Já sem v sobotu šel do fary, abych se o písničkách dověděl, ale ráno bylo zas mnoho jináč. Měli sme písničky novozebrané starý Kunetek dvě, já dvě, p. otec Sudolský jednu a p. otec Vsetínský též dvě, ale sme z těch žádné nezpívali, protože náš p. otec nechtěl, až by se všeci kněží zebrali a vyvolili, a tak potom již bylo neskoro. Nebo přišel Sudolský p. Šimko a Vsetínský p. Langhofer i s p. rektorem večer neskoro. P. rektor u nás nocoval. Z světských pánů byli přítomni p. vrchní, p. burkrabí, p. protokolist, p. polesný, p. amtschreiber a dva důchodního písařové, dva naši myslivci a i z Domoraců p. oberjeger, paní důchodnice i jiné mnohé paničky z města, kterých sem ani neznal, jako i měšťané z Sudola, z Kunvaldu i ze Vsetína evangelici i katolíci z okolí; i Životský p. farář při všem byl přítomen. Začátek se stal o deváté hodině. Přivedl sem školní dítky do starého kostela a okolo oltáře postavil, potom se tolik lidu, co tam vlézt mohlo, naplnilo. Tu sme zpívali: Aj jak jsou milí tvoji příbytkové, 12 vrší. Tak držel náš p. otec odbírající řeč, která mnoho lidí k slzení pohnula; potom nesli ti tře kněží kostelní nádoby napřed, a já s p. rektorem i Jura náš šli sme za nimi a

za námi dítky, potom mužové, paní, a tak húf za húfem do nového kostela. Jdouce sme zpívali připomenutú píseň až na konec. Zatím se lid v novém kostele usadil, a tu začali všeci tře kněží: náš, p. Sudolský a Vsetínský při oltáři kleče zpívati Nejsvětější — potom kolekta — potom začali zase: Tě, Bože, chválíme, — potom držel náš p. otec tak řečené posvěcení chrámu a jeho nádobí.

Potom byla německá kollecta, Lobet den H., po té zpíváno německy: Allein Gott in der Höh sei. Tu držel p. Šimko z kazatedlnice německé kázání; potom na krátce německý zpěv. Nyní přišel p. Langhofer před oltář a zpíval: P. B. buď s vámi — na to čtnul žalm 100, kterýžto sem já s církví potom vyzpíval. A tak zase p. Langhofer z kancle měl kázání z toho textu, jak Kristus prodavače a kupce z chrámu vyhnal. Potom se ještě zpívalo poslední vrš z té: Tě, Bože, chválíme. Následovala collecta, po té zpívána modlitba a požehnání; úvodek dvou šestinedělek. A tak byla ofera okolo oltáře, po ofeře šel každý ven, a byl konec v kostele právě o půl třetí hodině po poledni. Ti páni, kteří jsou navyklí na půl hodiny do kostela jíti, mohli sobě na dlouhý čas poradku vybýti. Následoval oběd, pro panstvo ve faře pro jinší lid u foita. Nebo, tuším, asi že ze dvou měřic se napeklo u fojtů. My v naším domě sme také drželi hody pro naše máselníky, bednáře a přátely; rovně sme vědro piva a 10 mázů kořalky přivezli a půl vědra vína bylo k tomu. Vdolků naše matky asi dvě kopy napekly, maso vařené i pečené bylo, za třema stoly lidu sedělo; někteří po obědě šli domů a jiní byli u nás, jedli a pili až do 9ti hodin; všeci veselí rozmlouvali o této tak památné a dávno nevídané slavnosti. Lidu bylo plno v tom novém kostele. Ofery se zebralo 170 fr., do zvonku 17 fr. Cizí divili se, že tak krásný kostel máme, i chválili těch kazatelů. V skutku opravdu pochvaly zasloužili. Nevím, kdo by měl co při tom. Paní důchodnice pravila, že by jí nebyl čas dlúhý, kdyby ještě znovu jeden na kancel vyšel a německy kázání držel; i též pravila, že kdyby to našeho Pallatzkého syn tak kázal, že jaká by to byla radost pro rodiče a pro mne, tak pravila. Jeden sice pravil z katolíků, že to neslušelo říci tomu luterskému knězovi: zde se vám čisté slovo Boží káže a jste k pravé víře vedeni. Zdaž prý není naše katolické náboženství panující a samospasitedlné?

50. **Mikuláš Ghyczy*) Františkovi Palackému.**

1819, 9. prosince, (z Peště). — *Lituje, že ho v Čúzu více nezastihl, dává zprávu o svém postavení v domě strýcově i v úřadě.*

Lieber Freund!

Mit Vergnügen erinnere ich mich der frohen und genussvollen Stunden, die ich an Ihrer Seite zubrachte, und gewiss mit nicht geringer Be-

*) S Mikulásem Ghyczym z Assa- a Ablanczkürthu, mladíkem velmi horlivým, seznámil se Palacký r. 1819 v Prešpurku a upřimně k němu přilnul. Z odpovědi na

trübnis erfuhr ich bei meiner Ankunft in Csuz Ihre Abreise, denn manches noch wollte ich mit Ihnen sprechen, und Ihrer Theilnahme war ich gewiss, — dies alles kann ich der Feder nicht anvertrauen — doch, dass mir Ihr Andenken und Ihre Bekanntschaft immer werth und in Erinnerung bleiben wird, dies zu schreiben, würde mich keine Macht verhindern. Denn wahrlich es erheitert einen nicht wenig, wenn man nach vielem Harren jemanden findet, dem das Nämliche theuer ist und sein wird — und dessen Lebensgeister denselben Plan mit dem nämlichen Enthusiasmus aufnehmen und ihn zu vollführen gedenken. Doch je mehr man mit dem Treiben der Menschen bekannt wird, desto mehr und mehr erhält man traurige Beweise von der Selbstliebe, oder besser gesagt dem Egoismus der Menschen, und nicht selten (als Folge der Erziehung der jetzt wirkenden Generation) wird man noch mehr empört durch den furchtbaren Despotismus und zu verabscheuenden Bigottismus. Allmählich verschwinden die Ideale vom feurigen Jüngling erschaffen, denn unwiderstehlich wird man fortgetrieben von der schalen und traurig nothwendigen Gegenwart und eisernen Nothwendigkeit. Die einzige den Sterblichen nie verlassende Tochter des Himmels — die Hoffnung — lässt einen nicht verzweifeln. Ó wie schön und göttlich waren die Pläne, die wir uns gemacht haben, und doch die traurige Erfahrung des Tages macht mich jeden Abend an ihrer Ausführung verzweifeln. — Doch es wäre nicht männlich, ohne den Kampf versucht zu haben, sich für überwunden zu geben — und Gott sei Dank, die Kraft unserés Geistes ist noch nicht erlahmt, denn ewig wird uns das Ideale theuer bleiben, ewig werden wir bereit sein zu ihrer (!) Ausführung oder wenigstens unserer Näherung Gut und Blut aufzuopfern, denn die Bilder eines Brutus, Harmodius und des freien Griechenlands bleiben einem jeden edeldenkenden Menschen theuer und unvergesslich.

Ich bin in Pest glücklich angekommen, und wenn die Glückseligkeit eines Menschen in einer guten Gesundheit, Essen und Trinken bestünde, könnte ich meine Lage glücklich nennen — doch da leider, um dies zu sein, mehr gefordert wird, ist meine Lage gar nicht beneidenswerth. Mein Onkel, bei dem ich jetzt bin, ist nicht das, was man von einem Menschen, der dem Vaterland so vielseitig gedient hat, erwartet: zu bigott und pedant, als dass er sich mit einem jungen Menschen abgeben wollte, findet er seine Glückseligkeit, wenn er nicht nur diesen, sondern auch Frau und Kinder in einer weiten Entfernung haltet, und, als Folge seines Charakters, stosset er mit Verachtung eine jede Äusserung eines freidenkenden Menschen; mit einem Worte, er alle diese nur zur Andacht, das heisst zur Beichte und 40tägigen Fasten anhaltet, und gewiss mit Kälte und Verachtung weiset er eine jede Näherung eines jungen Menschen zu ihm ab. Ich bin bei den Obernotären dieses Comitats angestellt als Patwarist

---

tento dopis, již psal dne 12. ledna 1820, podal obšírný výňatek ve svém každodeníčku. Viz I. díl této publikace na str. 63; srovn. tamže str. 35, 61, 70—72, 80—82 a 142.

und wie unangenehm mir das Geschäft eines Abschreibers sein kann, können Sie sich vorstellen; dies wird leider ein Jahr nach der letzten königl. Verordnung dauern, dann noch ein Jahr Jurat, und dann von Neuem anfangen. Das, was mich erheitert, ist, dass mein Freund Wasarhellyi hier ist.

Wenn Sie die Güte, wie ich nicht zweifle, haben werden, mir zu schreiben, bitte ich Sie, von der Tante zu fragen, ob sie meinen Brief, den ich mittels der Post und erga Recepisse geschrieben habe, empfangen hat. Dem Landes bitte ich Sie zu sagen, sobald ich eine sichere Gelegenheit haben werde, werde ich ihm meine Schuld zuschicken.

Karl und Muki werden Ihnen durch Ihren Fleiss heuer mehr als voriges Jahr Freude machen und Sie so belohnen.

Ich hoffe sicher, nächstens von Ihnen einen Brief zu bekommen, schliesse Ihnen meine Adresse bei, um die ich Sie gegenseitig bitte, und bin mit Freundschaftskuss Ihr treuer Freund

Ghyczy.

Pest, den 9ten December 1819.

51. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1820, 15. února (z Nového Sadu). — *O svých pracech, o literárních snahách Srbů, o slovníku Palkovičově.*

Z Nowasadu, dne 15. února 1820.

Milowaný Přjteli! Taužebně čekaný list Wáš předce gednau dostal sem. Wyznám, že nemage od Wás tak dlauhý čas ni literky, nemálo gsem, coby se s Wámi dálo, zwěděti žádostiw byl. Tjm wětšj mi rozkoš psanj Waše působilo: ač tagiti nemohu, že sama ta rozkoš w promjšené gakésy s taužebnau bolestj cýtěnj naposledy w duši mé se rozplynula. Nebo gá, patře na to, co za mnau, a co přede mnau, nikdý nemohu ducha v rowné wáze zadržeti: a Wáš list mi k tomuto patřenj owšem dosti přjčiny zawdal.

Než buď gak buď! Gá gednau v wjr žiwota zachwácen gsem, aniž mi giné rady pozůstáwá, kromě plowati w něm, až se mu ljbiti bude, wywrcy mě z kola a poslati praudem wšeobecným. Gak mnoho člowěk mjnj, a gak málo činj! A předce by, zdá se mi, ani tohoto málo činěnj bez onoho mnoha mjněnj nelze bylo člowěku. Pročež buď, gak gsy!

Widjte-li se sobě býti opuštěným na cestě žiwota? Počneme-li se taužiti, budu se já mnohem wjce. Nebo mnjte-li onen žiwot duchownj w luně národu, tuť gste Wy toho mnohem bljže, nežli gá: pak konečně mysljte-li žiwot člowěka w luně člowěka, y tu gste přede mnau. Prawda, Waše onno: »Pracugjce pro Srby, pracugete také pro Slowany« má do sebe y tento rozumný smysl: Žigjce mezy Srby, žigete mezy Slowany. Ale gá wjm — bolestné to wěděnj — že onnoho málo, tohoto pak geště méně. Co pak půgdeme-li dále! Nenj zde člowěka, genžby gsa w gakémsy

se mnau spolku náklonnosti ke mně nepokazowal: ale ani přjtele pro mne nenj. Mezy národem a národem, a člowěkem a člowěkem, a přítelem a přítelem gest rozdjlu.

Gednak bylo potěšitedlné srdcy mému slyšeti od Wás, gak pilně na rolj obrané pracugete. O horliwosti mé zagisté pochyby nemějte. Co se nestalo, geště se státi může. Y metrika, gjž psáno nenj, napsati se může. To, že gá teď kromě pracý mých auřadnjch giného předsewzýti nemohu, nepokogiti Wás nemá. Gá owšem přenáramně obtjžen gsem, ale y toto se w brzce proměniti může. Žádosti Wašj z ohledu národnjch pjsnj dosti včinjm: t. g. pošli Wám gich, nebo donesu sám. Y mně se zdá, gakož gste sami podotkli, žeby potřebné bylo pogjti w cyklus y srbské-české-ruské cet. zpěwy. Srbskými Wám slaužiti chcy, gakýchž ste sotwa slyšeli: Do zdegšj pracý mau založené gymnazyálnj srbské biblioteky donešena gest kniha zpěwů Slowanských, tištěná v Benátkách pjsmem latinským. Na prvnj pohleděnj sem tam mnoho skwostného nalezl: pjsně starožitné slowanské, djlem hystorické, djlem mythologické (gak se rozumj z mythologie slowanské). Gedné z nich počátek: Coš nebyše Zora zaбielila, Ni danica promalila lica — upamatowal mě na gakýs zlomek v Antonowě knize o starých Slowanech, kterýž se rowně tak počjná, a gegž on za polskau pjseň má. Gest tu y o Lelu, Polelu, Koledě cet. Budaucně wjce: gá sem knihu gednauc w rukau měl — ačkoli ge pod ιným kljčem — což mnohonásobnému zaneprázdněnj mému připjšete.

Co gste mi o Čechách psali, s radostj sem četl. Včiňte to, prosým, y budaucně. Těžko mi zagisté, tak rozlaučenu býti. Kromě co sem od Wás zwěděl, giného nic newjm. Wáženému našemu Jungmannowi sem geště nepsal: ačkoli se mu psáti dopis od dáwna strogjm a gistě w těchto dnech psáti budu. Nedržte nic za maličkost pro mne, co se Čech a Slowanů týče. — Dobrowský náš, gak wjte, pracuje we Wjdni: aspoň mi to gednau Kopitar psal, ačkoli w poslednjm swém listu ani slowem Dobrowského nezmjnj. — Benedicti zápasý s professůrau swau. We psánj listů přjliš gest leniw. Psal mi předce dne 25. ledna: »Proto bratře« (gak se Wám to ljbj?) ani w vměnj systematickém, ani w pěkném našem mateřském sem kroku nevčinil: w onněmno co sem z Geny geda Prešpurek a Wás opustil, w tomto co přede čtyřmi lety Kežmarek a zatjm Prešpurek« pak opět: »Z domu málo kdy co slyšjm: o Prešpurku zhola nic, a náš Palacký žige s swým bratrem Pawlem.« W Srbském swětě se tu y tam cosy hýbe. Monopolnj knihtlačitelstwj hrozně literatuře překážj: Wjte zagisté, že gediné Petr Vnywecký srbskými literami tlačiti smj. Dawidowič má gen na nowiny priwilegium: a Wukowy spisy wyšly w tiskárně Armenské, což owšem giž zakázáno gest. W Pešti opět a w Budjně musý wšecko popům skrz ruce gjti. A tito — gsau horliwj Slované -- maudřj muži! Bůh gim dey brzského spočinutj; co gich kde na swětě! Mušický — vbohý — pozdrawěl. Zasljbil mi, na mau prosbu, wydati zbjrku ód swých. Geště sem ho newiděl. Zpěwů geho neywětšj částka gest netištěna.

Našemu gymnasyum onehdy obětoval osmero překrásných — klassyckých ód. Dáme ge, budeli možná, tisknauti. Y mne gednau poctil: kterau sem přikládám, což teď prwnjkrát činjm. Kromě mne a zdegšjho prof. Magaraševiče nikdo gj geště nečetl. Škoda, přeškoda, že se y na této tebánské labuti nebewzletná křjdla těžké olowěnné zemského žiwota trusky wěšegj! Ležjť Bohů praotců klatba na Slovanech . . . . Bogjme se, co bude s ním. Dobrého nic. Byw potud opatem kláštera Šišatowackého, vpadl newinně pod saud arcy[biskup]ský, který ho neyméně život koštovati může.

Že se bez přjčiny na samotu taužjte, nemálo sem wyrozuměl z listu Wašeho. Komu, gako Wám, dáno býti w časté společnosti dwau panj, gaké gsau panj Zerdahely a Géczy, ten sobě na samotnost nechať neztěžuje. Y mně w této wzdálenosti každé pomyšlenj na ztráwené w společnosti gegich hodiny těšj. Wyřiďte gim — ač smjteli, a Wy byste nesměli? — mau poklonu. Powězte gim, že po času vplynutj, a po hlasu vtišenj, památka předce zůstáwá — a těšj. Dobrotiwá Prozřetedlnosti! Tak mnohem čerstwěgi tkwj w paměti pozůstalj znakowé radosti nežli žalosti! — — —

Zpráwa o smrti drahé pí. Kubinyi ranila mě hluboce. Slzy mě zalily při koncy listu Wašeho, a nemohl sem té nocy (byl sem geg dostal v wečer) pokogně spáti. Gá sem psal byl P. Kubinyimu gednau, ale sem odpowědi nedostal: pročež sem newěděl, gestli mladý Kubinyi, býwalý můg učedlnjk, w Prešpurku nebo ginde. Když sem gá Čechy opustil, bylo wše gestě hypotheticum. Z listu Wašeho *gen zawjrám*, že tam gest, Pozdrawjte geg ode mne srdečně. Rád bych mu byl potěchou; bolestné mi gest, že negsem. — Četl-li ste předmluwu w Palk[owičowě] slownjku? W prohlášenj zagisté čtenáře předkem na ni vpamatuge. Gá sem ni slownjka, ni předmluwy newiděl: aniž hrubě bažjm.

Měgtež se dobře! Wáš přjtel

P. J. Šaffařjk.

52. **Mikuláš Ghyczy*) Františkovi Palackému.**

1820, na konci února (z Peště). — *Omlouvá se, že mu dlouho neodpovídá na dopis ze dne 20. ledna; oznamuje, že 15. března opustí Pešť a odebere se se strýcem do Banátu.*

Lieber Freund!

Es wird Sie vielleicht auf besondere Gedanken bringen, das Sie auf Ihren Brief vom 20ten Jänner erst unter heutigem Datum einen Brief erhalten; doch es waren mehrere Ursachen, die mich diesen Entschluss zu fassen bestimmten, theils, weil ich meine Briefe dem unsicheren Gang der Post anvertrauen nicht wollte, theils weil ich eine Privat-Gelegenheit abwarten wollte, die nach Pressburg ihren Weg nimmt; diese ereignete sich

*) Dopis ten obdržel Palacký dne 1. března 1820 a podává z něho výtah ve svém každodenníčku (I. díl koresp. a záp. na str. 71); odpověď napsal dne 9. března »jak mi srdce kázalo a jakž toho zasluhoval, velmi přátelsky« (viz tamže, str. 72).

zwar, da mein Freund Vasarhellyi hingieng, aber aus Unvorsichtigkeit blieb mein an Sie gerichteter Brief liegen.

Lieber Freund! Ihr mir so theuerer und unschätzbarer Brief erweckte alle die Gefühle der Liebe, Freundschaft und Zuneigung, die ich für Sie hegte, alle frohen Erinnerungen der Zeit, die ich an Ihrer Seite zubrachte, alle Pläne und Hoffnungen, die wir einst durch die Gegenwart verwirklicht zu sehen so sehnlich wünschten, erwachten mit neuer Kraft, und wahrlich ich hoffe mit Zuversicht, dass unsere Freundschaft, die sich auf gleiche Meinungen, Wünsche und Hoffnungen gründet, werde nur mit unsern Leben aufhören.

Wahrlich, Sie hatten recht, indeme Sie glaubten, ich werde in das praktische Leben versetzt an so manchem einen Stein des Anstosses finden, und wahrlich die Gegenwart, meine wenigstens, — und ich glaube auch die Ihrige? — ist nicht darnach, dass sie mich befriedigen könnte, indeme ich genöthigt bin, mit dem Strom zwar nicht fortzuschwimmen, doch wenigstens einen kalten Zuschauer, soviel dies mein Temperament zulässt, abzugeben, — ich sehe die Ideale, die ich mir einst so kühn und so vorschnell bildete, ganz oder vielleicht auch weniger als ganz auszuführen, sei eine Unmöglichkeit; mein Schicksal und die Umstände und die Zeit brechen den freien und vielleicht vorschnellen Flug meiner Phantasie. Treffend sagt mein Lieblings-Dichter:

»Die schöne Frucht, die kaum zu keimen
begann, da liegt sie schon erstarrt!
Mich weckt aus meinem frohen Träumen
mit rauhen Armen die Gegenwart.«

Doch ganz, vollkommen ganz davon überzeugt, dass die mir noch immer theueren und ewig unvergesslichen Pläne nie ausgeführt werden, fange ich [an], das Leben, ich kann sagen, mit der grössten Kaltblütigkeit zu betrachten; selten oder nie entfallen mir Äusserungen, die meine Gesinnungen verrathen könnten, und die traurigen gemachten Erfahrungen werden mir ewig zur Warnung dienen, über diese und jeden, der auf diese einen Bezug haben könnte Gegenstand, ein tiefes Stillschweigen zu beobachten. Doch Sie würden mir die grösste Wohlthat erweisen, wenn Sie mir nur die geringste Möglichkeit zeigten, nur die geringste Hoffnung zur Wirklichkeit emporheben und mich so, auf meine Wünsche nicht ganz Verzicht leisten zu müssen, zwingen möchten, denn wahrlich meine gemachten Erfahrungen berechtigen mich ganz zu diesem Urtheil; dieses zu fällen zwingen mich die Menschen. Vielleicht die stillen Freuden des häuslichen Lebens werden es einigermassen vermögen, einst meine gescheuterten Hoffnungen und traurigen Erfahrungen zu vergessen; doch rechnen können Sie auf mich immer sehr und sicher; in mir werden Sie sich in diesem Gegenstand wenigstens nie, nie betrogen finden, mit Rath und That werden Sie mich immer bereitwillig sehen für die uns so theuere,

gemeinschaftliche Sache zu leben, handlen, wirken und mit Freuden sterben.

Doch, theuerer Freund, Sie werden erlauben, dass ich Ihnen auch wegen anderer Gegenstände schreibe; ich bleibe hier sicher nicht länger als bis 15ten März; darum bitte ich Sie innigst, mir bishin zu schreiben, da ich sonst von Ihnen nicht so bald einen Brief erhalten könnte. Ich reise nämlich nach Banat, und zwar in das Torontaler Comitat, wo mein Onkel Administrator geworden ist; dorten bleibe ich beiläufig 4 Wochen, dann gehe ich in das Hewesche Comitat nach Gyönggös, von wo ich Ihnen schreiben werde, sobald ich alldort angelangt bin. Folglich könnte ich Ihren Brief nur bis 15ten März erhalten, da ich hier in Pest nur so lange bleiben werde. Ich rechne also sicher und mit Freuden darauf, dass ich bis [zu] meiner Abreise einen Brief von Ihnen erhalten werde.

Den Fasching unterhielt ich mich mitunter recht gut, machte mehrere Bekanntschaften, unter anderen glaubte ich eine interessante Bekanntschaft gemacht zu haben, da sie Schönheit, Witz und Jugend zu besitzen zeigte, fand aber mich wie meistens betrogen. Sie war eine verkappte Priesterin der Venus; dass die Bekanntschaft gleich aufhörte, können Sie sich vorstellen; nur für die so seligen Augenblicke der edlern Liebe soll mein Herz immer offen bleiben, nur die soll mein künftiges Leben beglücken.

Mein Freund Wahl ist angekommen. Schreiben Sie mir auch, was man in Presburg von ihm spricht, dass ich ihm in diesem wirklich wichtigen Punkte vielleicht nützlich werden könnte.

Eben heute las ich die in etwas analoge Geschichte die Ermordung von Herzog von Berry; doch die von K. ist, finde ich, durch andere Motive und durch einen edleren Menschen geschehen, sie wird nicht wenig Schrecken denen verursachen.

Meine Beschäftigung und Geschäfte haben keinen anderen Endzweck, als dass ich mich in der vaterländischen Sprache übe. Ich bin mit Bruderkuss

Ghyczy.

P. S. Wenn Ihnen ein Unglück geschehen sollte, bitte ich meine Briefe zu verbrennen, oder sie mir zu senden, so wie auch ich.

53. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1820, 5. března, (z Peště). — *Omlouvá své dlouhé mlčení úředním zaneprázdněním; těší se ze vzniku myšlenky slovanské.*

V Pešti, 5. března 1820.

Milý, drahý příteli!

Kdyby opravdové přátelství záleželo jedině v dopisování, i Vy i já bych zle ostál. Avšak neznám, kdo hůře? či ten, jehož listy dolů, či ten, jehož listy hoře Dunajem — plynouti musejí.

Mně aspoň, věřte mi příteli, prvé pro nestejnost mých okolostojností, posléze pro ustavičnou tíseň ouřadních prací, Vám psáti možná nebylo. Sotvy že sem se s Vámi rozloučil, zachvátil mne vír všelikých měkanin a trhanin osudu, že sem z těžka sám sobě stačil, až sem se naposledy zde na tomto břehu našel a do stavu octl, ku kterému mne ne má hvězda, ale jen jakási snad náhoda určila. Pak hned z počátku břímě nesčíslných bezdušných prací tak mne v něm přikváčilo, že sem na to, k čemu mne vlastní líbost táhla, ani mysliti času neměl.

Přítomnou, ač náhle odcházející, příležitostí aspoň těchto několik řádků psáti Vám sem nechtěl zanedbati. Jak se Vám vede a co as děláte?

Já? Nic. Pohlížím v jakousi vzdornopříjemnou těžkomyslnost, tuto škaredou vůkolnost, v níž se nalézám, z očí plaším, a žiji Bůh zná, kde, snad o celá století předkem v myšlenkách v národu z scepenělých těchto a roztracených zlomků složeném: kdie stane jedno slunce po vsiem nebi?

V hluboké dřímotě ještě všecko u nás. Národ, řeč etc. tato slova zdají se zde býti vina uražené velebnosti, aneb směšné žertíky přepjaté obraznosti!

Avšak doufejme jen a pracujme; vše dobře bude.

Dostiť sme již vyhráli, že sama ta myšlénka: Slovanství mezi námi vznikla. Na skutečnosti posavad nic nezáleží. Avšak když se duše po těle rozhostí a Nava sem — rozleje, ani Herman ani Atila nic nevykonají. — Blaze potom aspoň vnukům naším, blaze i nám aspoň jako nevolným zbořinám osudu a ne vlastní vůle.

Asi před týdnem přijal sem psaní od pana Jungmanna a několika kousků nové literatury: jeho Slowesnost, Vznešenosti Polákovy atd. I Vám prý touž dobu psal. U nás v Budíně vyšla jakási slov. fizyka, kterau sem já ale ještě nečetl.

Mějte tu lásku, oznamte mi, jak se asi draze u Vás jeden arch vázaného a prostorečného obsahu tiskne? Ku př. takových písmen, jako jsou v »Počátcích Bás.«

Co p. Palkovič, p. Šafařík — Benedikti dělá? — jak hle nás nebe semo tamo rozmrštilo?

Připojuji zde list p. Palk[ovičovi] z ohledu na Slovníky. Vyšly-li již oba díly? Vaše Esthetika již hotowa? —

Pište mi, vzácný příteli, co jen psaní toto přijmete, abysme čím skúr nyní onu dlouhou mezeru vynahradili.

Líbaje Vás srdečně jsem upřímný přítel

Jan Kollár.

Doručte, prosím, Palkovičovi list beze dlení, ano se kupcům prešpurským jarmarek pešťanský přibližuje.

Nápis listovní: S. Wohlehrw. J. K. Vicar bey der Evang. Gemeinde in Pesth.

54. Pavel Josef Šafařík Josefu Jungmannovi.

1820, 16. března. — *O Františkovi Palackém.*

(Výpisek z dopisu učiněný rukou Františka Palackého.)

Z Nowasadu. — »Turinský se mýlj, gestli myslj, že mé srdce vstydlo. Ale on to nemyslj. Neustydlo: ba wře pořád: ale teď gen bolestj. Co mne geště něgak potěšiti může, gest pohleděnj na wzrostagjcj takowé syny Čechie, gaký gest Turinský. Pomysljm-li na ideál, kterýž sem byl w národnj poesii české pogal a sobě představil: tuť se mi zdá, že sem ničeho newykonal, že sem kroku neučinil, a to mě bolj: ale pohledjm-li na přátely swé za mnau, na Palackého, na Turinského, tuť poněkud na bjdu swau zapomjnám . . .«

55. Samuel Štúr Františkovi Palackému.

1820, 11. května (z Uhrovce). — *Radí mu, aby si zvolil jiné povolání, a táže se, kde by si měl opatřiti některé knihy, po nichž je poptávka.*

Wýborný Pane Přjteli!

Gá bych zagistě w tak dlouhé mlčenj w psanj k Nim nebyl upadl, kdybych o Gegich bytu byl býwal powedomý. Z dotazowánj se na Nich, hned gednoho, hned druhého, dowěděl sem se, že odešli za Informatora, ale nikdo mi neznal řjci, ku komu? a kam? A w tom mlčenj geště wjce mne to utwrdilo, že sem od Nich na můg list, leta pominulého do Prešpurka Jim psaný, žádné odpowedě nedostal. Nynj pak nemálo mne to potěšilo, a z částky i k podiwenj pohnulo, když sem od Nich, mage to domněnj, že Gich wjce w Prešpurku nenj, z Prešpurka list dostal. Z Gejich stawu, a w něm prospechu a štěstj, srdečně se radugi, a netoliko gá, ale i manželka moga Gim wynšugeme, aby i dále podobného štěstj zakušowali, a sebe giž gednúc gistému stawu odewzdali. Tu to proto mluvjm, že mi nikdy ani gen gediné litery o tom neodpjšú, gaký sobě staw někdy zwolá? Jestliže magj mjněnj, i na pozatým w podobném stawe, gak nynj zůstáwagj, zetrwáwati, to negen z mnohých přjčin nechwáljm, ale i weliká škoda z toho na Nich pripadne, že se nebudú moci radowati ze synů, a ze swých synů synů. Mám naděgi, že ten úmysl, gestli gest toliko takowý, gako sem podotkl, hned by promenili, kdyby ke mně prišli, čehož welice žádostiwý gsem, Gich gednúc w twári w twár spatriti, a uzreli mogich 3 synáčků, Karla, Ludowika a Samuele. W naděgi čekati budu, zdáliž o prjchodu swém ke mně slib toho leta naplňá? W Uhrowci posawad dobre se mi wede, kdyby sme toliko úplně zdrawj byli. O kdyby to Bůh dal, aby i w ten čas w Prešpurku se zdržowali, když můg Karel tam pogede. Šťastný gest gegich bratřjček, že může pod gegich rjzenjm študjrowati. Pana otce, když mu budú psati, nech ode mne i mogeg srdečně pozdrawugj, i wšech ostatnjch domácjch. Wynšugjce Wýbornému Pánu

Přjteli stálého zdrawj, prosjm Gich ponjženě, gestli Fysika P. Michalika již wyšla, nech mně gi odešlí, rád bych gi měl, a snad i Gim bude wedomá, že měla wygjti w slowenském gazyku. I giné knižky dal sem si w Prešpurku tomu pánu, který tento list prinesl, kupovati, ale newjm u kterého Buchdrukera bylyby dobré a laciné w krude k dostánj. Kancyonale, kancyonáliky, katechismy D. M. L. a slabikare P. Palkowitsa. Již nynj gako i knihár musjm takowé knihy mjti; nebo lidé negen hledagj u mne wšech těch knih, ale i některý již si rozkázali, abych gim priprawil. Nech tedy aspoň tomu pánu, gestliby to Oni nemohli mně poslaužiti, a takowé knihy wyhledati, poraďá, kdeby gich mel brati, a dobre by učinili, kdyby mi i gegich cenu každé gedné oznámili, abych se wěděl w prodáwánj gich sprawowati. Budu od Nich po této přjležitosti list očekáwati, nebo ten pán aspoň pres den, gestli ne wjce, w Prešpurku se zabawj, a potom někdy i w osobě Gich samého. Mezi tým pak zůstáwám Gegich wždy ten prjtel, kteréž sem býwal

Samuel Štaur.*)

W Uhrowci, dne 11. Maja 1820.

56. František Palacký Janu Kollárovi.

1820, 21. května (z Prešpurka). — *Omlouvá se, že mu dlouho nepsal; dává zprávu o svých pracích, obzvláště o esthetice; prorokuje jazyku českému lepší budoucnost.*

W Prešpurku o swat. Duchu 1820.

Milowaný Přjteli!

Již drahně gest času, co mi každé na Wás pomyšlenj, ač milé wždy, wšak s gakausi báznj spogeno; gest zagisté pomyšlenj na přjtele wraženého — a dosawád-li wěrného? Prawda, »kdyby oprawdowé přátelstwj záleželo gedině w dopisowánj«, gakož prawjte, »y Wy y gá bych zle obstál,« ale mohu-li zapřjti, že dopisowánj gest vkazem a vkazowatelem přátelstwj, a že gsem wlastně gá, který zanedbáwal posawád ho užjwati? Wina má gest na gewě; awšak toho se do ušlechtilosti ducha Wašeho naděgi, že winnjkowi swému odpustjte. Gá Wám zůstal y zůstanu wěrným wždy — ale proto-li mne odsaudjte, že sem tak pozdě oswědčil se wěrnostj swau? Obdržew list Wáš, zaneprázdněnjm tehdáž práwě nahrnutým, cestau po Nitranské a Komárněnské stolicy a nemocý, ač netěžkau, zdržán sem byl; a že sem potom, přetrpěw tyto nesnázy, každau chwjli, mně od pracý auřadu mého powolenau, welikau horliwostj hleděl ke swému wlastnjmu obrátiti wzdělánj, to-li mi za zlé mjti budete? Mně oprawdu každá wždy přjtomná chwjle zdá se býti tau neydražšj w žiwotě a neydůležitějšj; a toto mámenj wstawičné činj mne křiwa přátelům. Wyznám se Wám, že sem již as ode čtwrt léta ani drazewáženému Jungmanovi, ni Benedyktimu,

---

*) Otec vlastenců slovenských Karla, Ljudevíta a Samuele Štúrů, s nimiž se všemi Fr. Palacký si dopisoval. V letech 1810—12 bydlel Palacký u něho v Trenčíně a učil se od něho hráti na varhany. Viz této publikace I. díl, str. 5.

ni milému otci swému nepsal, kterýž poslednj se mi proto až přjliš rozhněwal; — což, ačkoli mne z winy proti Wám newywodj, alespoň důkazem Wám bude, že posawadnj mé mlčenj nepocházelo z nešetřenj.

Co dělám? Co horliwec pro wlast a pro uměnj dělati může: čtu, cwičjm se a pjši esthetyku swau. Ale gaksi neodbytně gde mi wše od rukau. Prwnj djl esthetyky chtěl sem do konce měs. Srpna hotowý mjti, a nynj widjm, že gen asi z počátku léta Páně 1821. bude moci dokonán býti. — Mé největšj snaženj bylo by, poučiti přjkladem, že nám potřebj giž gednau mysliti, mluwiti a konati slowansky, odhodjcým nezdárné slabikáře německé. Mnjte-li Wy se býti na paušti z ohledu na Slowanstwj gsemť gá to geště wjce. V prostřed pauhých Magyarů a Němců nelze mi ani doslechnauti hlaholů libé Slowančiny, kromě v sedláků na vlicy. P. Palkowič zdali w Mexiku či w Prešpurku přebýwá, mně to gedno; ani s professory ewang. škol nemám teď nižádného spolku. Mně wšecky wlastenecké city tkwěgj hluboce w srdci a swět cyzozemský gich arcy nespozoruje. — Často zagjmá mne neukogjtedlná tužba po kragjch, obydljch, twařjch a hlaholjch slowanských a těžká zamyšlenost jest toho obyčegným následkem. Tehdáž pak nacházým občerstwenj a oblaženj w pracy swé, kterau, wlastně mluwě, z celé duše swé obětugi drahému národu swému.

O Šafařjkowi dáwno sem nic neslyšel; on mi tak pořjdku pjše, gako y gá gemu, a to mlčenj osudné, ač neukracuge našj obapolné lásky, ale wšak přidáẃá nám oběma gakéhosy melancholického taužení. Podobně gest i s Benediktim, který w Tatrách swých vkryl se před očima celého swěta. Když as nastane čas ten, kdež segdeme se opět ze wšech stran swěta w geden obyt přátelský?

Žádostiw gsem wěděti, gak se Wám dále wede w auřadě, genž, gak se zdá, ne tak cele se s aučely Wašimi snášj? Gá střehu se theologie giž od několik let a gen weliká potřeba wrátila by mne gj opět. Že Wy w každých okolčnostech na národnj literaturu naši pamětliwi zůstanete, to mám gisté přeswědčenj. Ale co gest to, čemuž se od Wás nadjti můžeme? Radostně zawjtá to ke každému wlastency, co muž klassycky wzdělaný mu podá. Gak ge takowých dosawád málo u Čechů! S P. Weberem slyšel sem že ste mluwili sami, mohu-li Wám za korrektora poslaužiti, učinjm to s radostj.

Osud spisowatelů českých gest obzwláštnj na swětě a — záwisti hodný. To zagisté swětle dowésti se může, že gich ani zysku naděge, »ana wšecky kola pudj w wěčném swěta orlogi«, ani zewnitřní čest, ani cti a sláwy žádost, také odrod pauhé zyštnosti, nemámj a newábj, nýbrž samo to, což na ušlechtilé duchy samo slušj, horlenj a enthusiasmus wlastenectwj. W tom, w powědomj wyplněné powinnosti a w požjwánj toho dobra y té krásy, kterau twořj, nacházj spisowatel český gedinou, ale hognau odměnu za wšecko snaženj swé. Mezitjm wolno nám také wzhlédati ke blaženěgšj budaucnosti, k době té, kdež w Čechách opět y páni

a rytjři y panj a slečny česky mysliti, mluwiti a čjsti budau: doba přigdaucy, ač pozdĕgi, ale wšak neomylnĕ. Y Slowáci w Uhřjch pocýtj se býti Slowáky, gak brzy oprawdowý zwláštnj přjzniwec gegich arcib. Rudnay, ochráncem gegich se býti proukáže.

Naše powinnost mezitjm gest, nezakopati hřiwneček swých, nýbrž wšjm, gak můžeme, zwláště pak skrze ἐπεα πτεροεντα pomáhati wlasti a národu. To gest mé a, gak se nadĕgi, také Waše přeswĕdčenj. Račte mne y dále přátelské lásce swé poručena mjti a gist býti tjm, že gá nikdy nepřestanu býti Wašjm upřjmým ctitelem a přjtelem.

Buďtež zdráw a šťasten!

Fr. Palacký.

Dokonáno a odesláno teprwa dne 28. Máge — tak neštĕdrý gest mi čas! — —

57. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1820, 2. srpna (z Nového Sadu). — *Odpovídaje na dopis v dubnu mu zaslaný, stěžuje si na své postavení, dává zprávu o svých pracích literárních a o literární činnosti Srbů.*

Z Nového Sadu d. 2. Srpna 1820.

Milowaný Přjteli! Pozdĕ, přjliš pozdĕ se vbjrám k Wám s odpovĕdj na onno Waše milé geštĕ mĕsjce Dubna ke mnĕ wyslané psanj. Dennj omrzalé auřednj práce a chudoba má w tĕch pokladjch, na nichž se blaženost člowĕka wyššjmu žiwotu zaswĕceného zakládá, byly gsau toho opozdĕnj přjčinau. O proč nenj dáno zůstati nám w okresu širokého toho swĕta, gegž sobĕ mládenecká naše obraznost za gara wystawila? Proč nás z nĕho polednj bauře burcugj a do tĕchto auzkých, tĕsných hlaubagjcjm rozumem s tĕžkem sbitých stĕn zahánĕgj? — Negsme-li my nešťastnj proto samé, že se nám štĕstj dostalo zahořeti k nĕčemu wyššjmu, než ge nám obecný žiwot poskytuge! — Gá newjm, gak se z tĕchto okow wymoci. Mnoho gsem zagisté o tom přemýšlel a geštĕ přemýšljm mnoho, ale cesty nikde nenacházjm. Často se mi zdálo, že se ten oheň vdusil we mnĕ, že ti mocnj hlasowé vtichli, že gsem, gako ginj dobřj okolo mne; ale to byla gen omama, gen kratičké zezdřjmnutj, na nĕž tjm bauřliwĕgšj probuzenj následowalo. — Tyto obecné formy žiwota nikdy mĕ nemohau wésti k onné spokogenosti ducha, která gediné ze šťastného wywozowánj idealů plynauti může.

Odtudto sami sauditi můžete, gak se as duch můg w tomto takowém wĕcj mých rozpoloženj mjti může. Přinucen gsem pracowati w tĕch obecných, potuchlých a bezduchých formách, které předsudků plná století a galowý zwyk na důstogenstwj nezmĕnitedlného zákona powýšili. Zde, přjteli, wšecky idey prchagj — co pozůstáwá, gsau to zokrauhlené wĕkem kaménky, s nimiž hráti musjme. — Což wšak ne proto djm, abych se Wám z položenj swého w obyčegném smyslu wzatého stĕžowal. Můg staw nenj-li

dosti stkwělý, asti zde čestný (dowolte mi giž y gednoho srbského slowa) a owšem snesitedlný. Nic méně že okres directorstwa nenj neypřiměřeněgšj duchu mému, který gindy k ginému byl zahořel, o tom Wy sami, an mě znáte, neyméně pochybowati budete. Ale co se stalo, to se giž teď odestati nemůže.

Tak se hle baurá každá naděge naše; aniž nám co pozůstáwá, leč sbjrati ty suché ratolesti, co gich geště kde zbylo z onnoho zeleného našeho swěta. To jsem y gá y giž včinil, y geště činiti mjnjm, pokud anebo *zde* anebo *tam* lepšj wlasti dogdu. Drahému Jungmannowi našemu gsem před několika dny zaslal Stuartku, nezměněnau, gedno tu y tam oprawenau, pogednánj o hexametru (as tři archy) a známý onen začátek zamjněné metriky we způsobě řeči držané o moci vměnj a zwláště básnictwj. Wše to včinil gsem k žádosti přátelů, gichž hlasu vposlechnauti za powinnost si pokládám, Jungmanna a Wás, láskau k národnosti našj zaugatý, nikoli pak, že bych onna djla za wydánj hodná byl saudil. Nebo o Stuartce wjte sami — ale odpusťte — nenj zde mjsta, abych se Wám osprawedlnil. Vznáwám w tom mdlobu swau. Mjněnj mé bylo, podati to djlce plamenům. Teď gsem se na giném stanowil. Nechte mi této památky z onnoho swěta, w němž gsem rozumem we tmě tápal, ale obraznostj gasně widěl, w těchto časjch, w nichž rozumem swětlegi hledjm, ale obraznostj w mrákotě lpjm nepřebrané. Chyb swých si připomenauti se nikterakž neostýchám: nepřjzniwými posměwači, budau-li kteřj, pohrdám, powědom sobě gsa čelenj swého k něčemu wyššjmu a lepšjmu, gehož gsem geště skutkem nedosáhl, jehož se ale onino ani myslj ani wůlj nedomyslili a nedotkli. Pogednánj o hexametru gsem přjliš na pospěch a běžně shotowil. Nechci, aby kdo na má slowa přísahu skládal; nechť, kdo se něčeho lepšjho domyslj, podá nám něčeho lepšjho. To poslednj gen pro časopis; málo w tom: ale přigměte od chudého y máličko wděčně.

Bude-li genius přjzniw a bude-li wycházeti »Krok«, w krátkém čase pošli zlomky z metriky v př. o werši sapphickém a strofě téhož gména; o alkaickém a strofě etc. Pogednánj cosmogeographologická, či gak ge nazwati mám (onno gen aristophanesky), giž w mysli hotugi. Toho bych neywjce litowal, kdyby mi nenadálým gakým ohromným nesudem a nelosem, gako tam Sokratesowa žáka geho idey, tyto zaljbené vmu plody odešly. Nemohu se Wám zde dosti wygádřiti, co zamýšljm: mjnjm z punktu nyněgšj dokonalosti filosofie a přjrodoslowj (sensu eminenti) idey a myšlénky, které při zpytowánj universum (geho těl) buď mathematicky, buď chemicky wesměs a wůbec (im Allgemeinen und Grossen) wznikagj, w dokonalé stilistické formě wystawiti. Nechci tedy astronomii psáti, ani přjrodoslowj w obyčegném smyslu, alebrž gen resultáty, které odtamtud plynau, tak w gedno sebrati, aby gim y nefacultisté rozuměti mohli. »Obrovské to, nemožné to předsewzetj« řeknete. Bude aspoň na zkaušku. Předchůdců mám hognost; Bonnet, Bode, de Luc, la Place ꝛc. Kdeiner (?), Ballenstädt ꝛc k službě mi stogj: ale tito wšickni idey mé daleko

wzdáleni gsau. Litugi, že mi Plato chybuge. S tjmto se dřjwe pobratřiti musjm; nebo mně materialu ne, mně gen formy teď hledati.

Wašj Aesthetiky předewšjm žádostiw gsem. Podeyte mi aspoň něčeho — sice y ten oheň, který gěště dautná we mně k uměnjm, pomalu vwalen bude, gestli mu Wy nepřispěgete. Přepisowatele předce nagdete — nechť on třebas nebude Weleslawjn, gá tomu předc, co on přepjše, rozuměti budu. Pošlete to po poštowském woze. Co se w Čechách děge, newjm. Rostlináře gsem newiděl. Gak pak ge s P[alkowičowým] Slownjkem? Tedy-liž ta rozpásanost y geho se přichytila? Vukowi musil katem býti! Hanba, přehanba!

Naši Srbi nedělagj nic we swé literatuře. Zde gen swáry a swády mezi včenými o starý a nowý gazyk. — Mniši držj literaturu, wzdělanost a národstwj na vzdě. Ti pak gsau wšickni mrákotorodci. — Typographie nenj, kromě pešťanské — ta má monopolium. D[awido]wič gen nowiny tisknauti smj. Powažte to ďábelské nařjzenj a nasnowánj! — M[ušic]cký bez mála z důstogenstwj swého zsazen gest: privatisuge w klášteru, co obecný mnich, kdysi wšechněch pán a hlawa. Tak každá hwězda padnauti musj. Ginj před njm zawinily pětkrát wjce bez trestu. — Dluhy, které se za geho panowánj na klášter vwalily, gsau toho přjčinau. — Gá gsem gednau s njm byl. Benedicti mi as půl léta nic nepsal. Weliká to pilnost! Pozdrawte mladého Kubinyiho srdečně. Měgtež se dobře a pište mi brzo.

Šafařjk.

58. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1820, 12. srpna (z Nového Sadu). — *Dává mu zprávu o literárních pracech Srbů a posílá dva opisy listů českých z Polska.*

Předrahý přjteli!

Mohl bych nad tjm zaufati, že ty naše lidské wěci tak negisty! Po tak dlauhém hotowenj, namáhánj, snaženj, abych Wám aspoň některé snopečky z našj literarnj role poslal — tu hle, prázné klasy. Giž gsem ode dáwna tolikými pracemi a péčemi obřeměněn nebyl, gako tohoto gara i léta. Naděgi se, že budaucně, dá-li Bůh zdrawj a dostihu, slibu swého z ohledu na literaturu srbskau auplněgi wykonáwati budu moci.

Miloš Swětič, nyněgšj wydawatel letopisu srbského, gest Jan Hadžič, doctor praw, adwokat, synowec Geho Mil. biskupa Nowosadského Petrowiče. Budu Wám budaucně tento letopis srbský řádně posjlati. — Z giných plew a smetj, co bych pro Wás wybrati mohl, sám newjm. Předce o krátký čas Euthymia Popowiče, učitele w Tržišti, *Milošiada* následowati bude pro Wás, gakkoli galowá a planá — abyste aspoň widěli, gak mnoho nám zde chybj. Opěwá tam děge Miloše Obiliče, onoho bágečného hrdiny srbského.

Snažjme se práwě nynj zaraziti prosodii srbskau na časoměře gako česká gest. Buďte uwěřen, že se wšecko krásně podařj.

Přehled srbských pjsebných starožitnostj brzo we Wjd. Letop. wygde. I mne samého to mrzj, že Wás k tomu spisu odkázati musjm; ale nemohu si w tom gináče raditi. Odtud, uznáte-li za potřebné, snadno krátký slowenský wýtah učiniti můžete.

Od Wás nowin taužebně čekám. Mègte se dobře. Wáš upř. přjtel

P. J. Šafařjk.

W Nowém Sadě 12 srpna 1820.

Přiložený přepis mi poslán od p. Lukáše Gołębiowskieho, sekretáře a článka towaryšstwa nauk w Waršawě. Snad Wy toho lépe budete moci užiti než gá zde, a proto Wám i posjlám. Slowa geho gsau: »ich füge die Abschrift zweier böhmisch geschriebenen Briefe des Swidrygiello bei. Die Fürsten von Oswiecim haben auch Diplome in böhmischer Sprache geliefert. Die Originalien waren bei Czacki und sind in Pulawy. Belieben Sie etliche Zeilen an den Fürsten Czartoryski, Senator Wojewoda in Warschau, zu schreiben; er wird Ihnen gewiss Copien davon übersenden.«

Tolik on. — Mègte se dobře.

59. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1820, 25. listopadu (z Hodslavic). — *Je tomu rád, že mu obšírně vypsal, čemu se učí, těší ho a napomíná k pilnosti.*

Náš milý synu Andresu!

Tvé psaní z Prešpurku psané sme i s Tomanovým dostali, a že zdráv jsi, z něho se dověděli. Zvláště to sem rád čtel, žes své učení tak obšíre opsal, že můžeme věděti, jestliže se máš z každého něco naučiti, ovšem nemůžeš zaháleti. Že se nad odchodem bratrovým*) téměř naříkáš, ovšem tomu věříme. Ale musíš se pomyslit, že on také sám a malý do ciziny jít musil. Již co se nás dotýče, i my sme všecy hesky zdrávi; a jiné jest vše při starém, kromě že my se sami chováme a v malé světnici býváme; Jura bývá v té větší a jest jako hospodář v domě. Škola ještě není na dobře hotova, a tak se ještě dítky nemohou vyučovati. Ostatně buď v tvém učení pilen, abych, když bych tam přišel, nemusil žaloby na tebe slyšeti. Zůstávám tvůj otec

J. Pallatzký.

V Hodslavicích dne 25. Novembr. 1820.

60. Jindřich Marschner Františkovi Palackému.

1820, 28. listopadu (z Prešpurku.) — *Radí mu, aby pečoval o důkladné vyhojení své nemoci; šíří se o svých skladbách hudebních; doufá, že se s ním brzo ve Vídni shledá.*

Geliebter Freund!

Mit inniger Theilnahme vernahm ich aus Ihrem mir sehr werthen Schreiben Ihr noch immer währendes Übelbefinden, und ich muss ge-

*) Fr. Palacký na počátku listopadu s chovanci svými odebral se do Vídně. Viz I. díl Korrespondence a záp. na str. 78.

stehen, dass mich es sehr beunruhigt. Möchten Sie doch einen geschickten Artzt finden, der es vermöchte, nicht nur augenblicklich Hilfe zu leisten, sondern das Übel mit der Wurzel herauszureissen; denn je länger man rheumatische Übel einwurzeln lässt, je schwerer sind sie auszurotten. Drum, theuerer Freund, eilen Sie, Massregeln zu treffen, um Ihrem bekümmerten Freunde recht bald gute Nachrichten und lange Briefe senden zu können.

Herrn Professor Klein sprach ich hinsichtlich Ihres Bruders, und er gab mir das Versprechen, ihn in die Musikschule aufzunehmen; schreiben sie es daher Ihrem Bruder, dass er hingehe und selig werde.

Ich arbeite jetzt mit aller Kraft an der Missa, um dann ruhig ein neues grosses Werk anfangen zu können. Es ist dies eine neue Oper, wozu der Stoff aus der römischen Geschichte von Ekschlagen genommen wird, und Virginia heissen soll. Ich verspreche mir von seiner Arbeit etwas Gutes, da er nicht nur gute Kentnisse des Theaters und des Effects besitzt, sondern auch Musik genug versteht, um zu wissen, was ein musikalisches Sujet und Situation sei. In dem von uns gewählten Sujet finden sich alle Leidenschaften von der ruhigen, keuschen, reinen Liebe der aus dem Kreis der Vestalinnen tretenden Virginia bis zur höchsten sich selbst opfernden Leidenschaft. Der Charakter der Oper wird sich dem der Vestalin von Ipantini nähern, nur dass er noch höher, grösser ist. Bitten Sie die Götter, dass Sie mir Kraft verleihen, ein so grosses Werk würdig auszuführen; ich glaube mir dann um das deutsche Theater kein geringes Verdienst zu erwerben. Was hat es denn für rein tragische musikalische Werke aufzuweisen? Ich wüsste keins in diesem Genre, denn alle sind fremdem Boden entsprossen. Würde auch das Sujet allein mich nicht begeistern, dieser Gedanke schon würde es. Aber ach! Ich fühle recht wohl die Kühnheit des Unternehmens und meine Kräfte — wenn es misslingt — für immer stürzen? — Doch Muth! Wer nicht das Höchste zu erreichen strebet, wird es auch nie erreichen.

Sie sind jetzt so glücklich, in der Nähe des Herrn (meines Apollo) Bethoven zu leben, doch auch ich werde bald so glücklich sein, denn meines Seins hier wird über Ostern nicht mehr sein; dann sehen wir uns, und das schöne Band der Freundschaft wird uns dann fester noch umschlingen. Meine gute Eugenie grüsst Sie freundlich und bittet Sie, Ihre theuere Gesundheit zu schonen. In der Hoffnung, bald etwas von Ihnen zu hören, umarme ich Sie und bleibe wie immer Ihr Sie liebender Freund

H. Marschner.*)

Presburg, den 28ten Nov. 20.

Presburg. Sr. Wohlgeboren Herrn Herrn Franz Palacky, Erzieher des jungen Herrn v. Czuzy. Schwerdtgasse Nro. 357. 1ter Stock, 7te Thür in Wien.

---

*) Marschner Jindřich, hudební skladatel, * 16. srpna 1796 v Žitavě, † 14. prosince 1862 v Hannoveru. Palacký se s ním seznámil dne 20. února 1820 v Prešpurku; ve Vídni setkal se s ním ku konci července téhož roku, kdy Marschner ubíral se do Drážďan.

61. Absolutorium Františka Palackého z evangelického lycea a. v. v Prešpurce.

1820, 2. prosince (z Prešpurka).

Testimonium gymnasii Aug. conf. Posoniensis.

Nomen, aetas, religio:	Franciscus Palaczky, annorum 24, Aug. conf.
Locus natalis, comitatus:	Hotzendorf, Moravia.
Pater, tutor vel curator eiusque conditio:	pater Georgius, ludi magister.
Schola, quam et tempus, quo frequentavit:	Theologico-philosophicum per triennium, ut pote annis 1815/6, 1816/7 et 1817/8, suo ordine et sine intermissione, postquam apud nos studia humanitatis laudabiliter absolvisset.
Profectus:	
in litteris:	In interpretatione Pericoparum evang. *classis prima cum eminentia;* in mathesi pura, psychologia empirica, interpretatione classicorum romanorum, praeceptis linguae graecae et hebraeae, aesthetica, in quam singulari studio fertus, in stylo latino, historia ecclisiastica, praeceptis de arte latine scribendi, logica, paedagogica, statistica generali et Hungariae speciali, eiusdemque jure publico, metaphysica, theologia practica, physica et ethica phylosophica *eminens* ita, ut etiam praemio ornatus sit.
in moribus:	prima classis, in primis ab humanitate comendabilis.

Datum Posonii anno 1820, die 2da mensis Decembris.

Joannes Grosz, professor et. h. t. rector m. p.
(LS.) Daniel Stanislaides, professor m. p.
Paulus Bilnitza, prof. m. p.*)
Samuel Zsigmondy, professor m. p.
Gabriel Kováts-Martiny, prof. m. p.**)

---

*) Bilnica (anebo, jak sám se psal, Bilnitza) Pavel nar. 23. ledna 1770 v Kunském Topolci v župě gemerské. Dostudoval v Prešpurku a nějaký čas pobyl i na universitě v Halle. Od r. 1801 s chovanci svými pobýval v Prešpurku, kde při lyceu s počátku supploval nemocného mathematika Sabela, později dostal professuru a 1812 také pastorství maďarsko-slovenské církve prešpurské. V těch postaveních působil přes 30 let, také v maďaření horlivě postupuje s duchem času. R. 1829 zvolen superintendentem okresu předdunajského. † 24. listopadu 1834.

**) Kováts-Martiny Gabriel * 1782 v gemerském Turopoli, v letech 1805—7 v Gotinkách poslouchal Planka, Heynea, Herbarta a Blumenbacha a roku 1817 po

62. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1820, 7. prosince (z Nového Sadu). — *Lituje ho v nemoci, dává zprávu o literatuře srbské a o dopise Benediktiho.*

Z Nowasadu d. 7 Pras. 1820.

Milowaný přjteli! Srdcegatnau bolestj, ale i kogným potěšenjm zalilo mě psanj Waše. Hořkost zpráwy o nedužiwosti Wašj, nynj mnohem wjce kormutitedlné, než kdy gindy, předce osladla, když gsem se konce psanj Wašeho dočetl. Podiwjte se tomuto wyznánj mému, ano se Wám zdáti bude nesmyslné, ale gen zdáti, nebo w skutku nenj. — Celost žiwota býwala i mau žádostj, a tato žádost péčj, pokud gsem se domnjwal, že zrnéčkem z rolj swé ku stawenj onnoho kolossu cti a sláwy národu poněkud budu moci přispěti. Toto mé domněnj wšak založeno bylo na onnom giném, že národ náš toho potřeben gest. Nynj widjm, že gsem v hrubém omylu wězel, potřebu swau za cizj mage. Již psanj Waše, a mnohem wjce onen spis sám, o němž gste mě zprawili, dodaný mi w několika dnech potom, mysl mau z bludu wytrhli, povčjce mě tomu, co gsem až potud newěděl. Mně sice odňat s bělmem s oka krásný podnět žiwota; ale co po něm; byl gen zamyšlený; a nenj-li w tom odhaleném názoru sláwy národu tisjcnásobná náhrada? Gak blaze nám zemřjti nasyceným slastj tohoto přepotěšitedlného diwadla! —

Neneznáma mi mysl Waše. Wždyť gste předce i Wy se mnau spolu hledali kamene mudrctwj. Po geho šťastném wynalezenj, nehoršiž Wás, že nenj naše. Pomněte pak, že gsme ho ne wěku hledali, ale wěčnosti. Gen malicherné soběpřánj zlomky nálezů swých z celku národstwa wynjmá; a gen nezřjzená ctižádost celku sláwy národstwa za zisk sobě pokládati nechce. My gsme předce aspoň v přeswědčenj swém obého čisti. Po tom tedy, co sám cjtjm, nepochybugi, že i Wy totéž cjtjte. Blahoslawená země máti, nade njž to nebe hwězdné!

Péče tedy Waše bude, gako má, o mnoho vlewena, ohlédnete-li se na tuto před očima Wašima rozwinutau potěchu. Duchownj smrt prý gest horšj, nežli tělesná. Ale tato otci polehčena býwá pohledem na prokwetagjcj do budaucnosti rodinu geho gástwj: tjm wjce tedy onnano bratru wzezřenjm wznešenosti slunce krásy nad zahradou otcowskau. Ba sladké gest w takowémto paprsků rozwodněnj poletugjcjmu sem tam temnému země prášku pogjti!

Od té chwjle, co gsem zwěděl, co do našich klassiků, co gsem zwěděl, že můg Homer a Klopstock v poměru s eposem: »Lamte sobě krky! Nestydatj hrdinowé!« gen krákoragj, a že Wáš Shakespeare v srownánj s děgem: »Dwa buchy a tri šuchy!« (gednjm z oněch dwadcjti), gen kodkodáká, newjte, gaký swětlý blesk nenadále zarazil mysl mau? Kolikeré péče gsem pozbawen? Oprawdu, to včenj stálo za práci!

Štěpánu Fábrim (* 1751 — † 1817) v Prešpurce zasedl na stolici mathematicko-přírodopisnou; † 1815.

Gá gsem sobě gednau zastal k cjli: kam se Wy obrátjte? Saudjm, ač mohu-li co, že i Wy k němu. Naposledy pak, wolně newolně, gen předce musjte. Stěžugete sobě, že Wás práce powolánj zaneprazňugj; mne také, ale gá sobě teď nestěžugi wjce. Přiwykám pomalu, a brzy přiwyknu cele. Swět, gegž mládenecká obraznost stawěla, aužj se bořjcjm geg rozumem. Tak posléz, domněnjm hwězdců, blaudjcj po vpadagjcjm okolku Uran w nesečteném časů wzdálj do slunce wletj, a těkati přestane.

Minulých práznin školských byl gsem w Pešti, drahně pozděgi, než náš Blahoslaw, a mnohá slowa wjry zwláště s Kollárem promluwil, ale wše nadarmo. Tu dobu gsem se byl až do Prespurku a Wjdně wybral; ale nenadálé přjhody překazili předsezwetj mému. Což gsem, neweda nic o cestách Wašich, tjm tjže nesl, že gsem Wás widěti nemohl.

Chcete-li něco o Srbjch? Ode mne se aspoň mnohému nenaděgte. Tak gsem w tomto ohledu chud, že kdyby nebylo čeho do nás, co nás wjže a nám gak srdce tak listy plnj, za přjčinau Srbie a Slawie ani bych Wám gen psáti nemohl. Srbská literatura gest celá we Wjdni, w nowinárně. — Mladý Lukič, nawrátiw se z Wjdně pro nemoc, mešká v otce swého, rowně od dáwna nemocného. Gednau gsem mluwil s njm. Rána, kterauž we twáři má, nedopauštj mu wycházeti. Drahého M[ušického] Musa vmlkla cele, co geho pře tak nešťastně skončena. Odlaučiw se swěta žige we swém klášteru, vzawřený sám do sebe. Milému Blahoslawowi našemu gsem psal onehdy, a co gste mi poručili, wyřjdil. I mně se rowně, gako Wám, křiwda děge od něho; gešto gá gemu každý měsjc pjši, on mně sotwy dwakrát do roka. Zdá se mi, že mi psal, že se Wám w něčem wygewil, (swém předsewzetj), a Wy že gste z toho něco geho bratru (w Prešpurku-li?) vdělili, což kdyby tento byl srozuměl, by mu prý v rodiny mnoho omrzalostj bylo způsobilo. Gá mu, powjm prawdu, sám dobře nerozumjm; ale ani nedbám před časem. Toto zavzlenj se i na mne wztahuge; o čemž ale teď ani slowa nemohu. Wy, padni co padni, losu mého nebudete negisti: od Wás se naděgi rowně. Z Čech ode dáwna neslyšjm nic; některé spisky gsem po dlauhém čase obdržel skrze Hartlebena, poslané z Prahy. I[ungmannovi] mjnjm dnes psáti, ač budu-li moci dostihnauti. Wy mně pište brzo, abych zwláště wěděl, gak se s Wašjm zdrawjm wede. Pozdrawte pp. Kopitara, Dobrowského, Drtinu, Doležálka, pozdrawte wšech známých Čechů. Měgte se dobře. Wáš

P. J. Š.

63. Jiří Palacký synu Františkovi.

1820, v prosinci (z Hodslavic). — *Těší ho v nemoci, dává zprávu o sobě a rodině a žádá za objednání knihy.*

Můj milý synu!

Twé psaní sme sice obdrželi, ale k zármutku. Než což máme jiného říci než: zdaliž jenom samý dobré věci slyšeti máme, zdaž ne

i zlé a protivné. Tím sem těšil naši matku, když o tebe slzela, ale sám sem nemohl v noci spát, a to po mnoha nocí. Nebo sem tvé psaní k onomu poslu Jobovému přirovnával, a to ne bez příčiny. Snad tobě Georg bude moci naše okolostojičnosti vyložiti. Já zde jen tolik doložím, že moje zaneprázdnění jest od rána do večera ve škole. Tu se myslím, že ty dítky ještě nejvíc podoby k lidem mají, a tu se já rád s nimi zabavím. Ostatně bývám v mojí malé světnici a se světem nemám co činiti. Kdybych neměl tak veliké familie, tedy bych snad jen samotný býval. Než tu přijde Jozef s Anou a s dětmi, zase druhý Jozef s Marianú, domácí k tomu, tedy jest nás dosti mnoho; k tomu též předce i z přátelů kterýsi přijde. Ostatně nevím o příteli. Toman se zdá, jestli není pokrytcem, což ale dosavad sem nemohl vyskoumati. Co se Andresa týká, tu sme nepokojní, neb nevíme, jak on tam živ jest aneb v čem nedostatek má. Psaní po poctě jest útratné. Než umlouv se s p. Životským, tento častěj příležitost po furmanech dostává, a tak i my bychom k tobě a ty k nám dopisovati mohli. Mám tobě též pověděti, že se na tebe mnozí žádostivě doptávají i z Jičína, a to i takoví, kteří by se snad na nás ani neohlédli jináče, než předce se ptají, kde je váš syn a jak se má. Jestli by Andres nedostatek snášeti měl, tedy bych předce usiloval, jemu tam něčím pomoci, ačkoliv nyní málo vydělávám, nebo večer a ráno i vlnu přádávám, proto že na šití nevidím. Touto knížku mně hledej a jestliže není drahá, tedy kup: Gaheis Handbuch einer Mäthodig des ersten Unterrichtes in deutschen Schulen, anebo jestližebys i některú jinou pro mne užitečnou býti uznával. A když s Jiřím se sejdeš, tedy mi není potřebí více psáti, jedině zůstávám tvůj otec

Jiří Pallatzký.

64. **Jiří Palacký synu Ondřejovi.**

1820, v prosinci (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu o nemoci Františkově a o rodině.*

Můj milý synu!

Tvé psaní z Tomanového sme dostali; že zdravý jsi a že se dobře máš, z něho se dověděli, což nás ovšem velice těší. Než Franc že již na 8 týdní ve Vídni choruje, hlava že mu otekla, v loži že neleží, ale ven nesmí vycházeti, nyní že se předce již lépe má; náš Georg je nyní s máslem ve Vídni; a tak má tobě Franc od nás z Vídně psáti. Snad jsi již i psaní dostal. Co se nás dotýče, my jsme ještě dosti hesky zdrávi, ale jakési trápení rovné máme; doma sice nemáme žádné nezhody; my jsme v malé jizbě jako na výminku a Georg je ve velké jizbě jakožto hospodář, on pro sebe a my také pro sebe hospodaříme a handel bude na póli. Anna s Jozefem a Mářa též se svým Jozefem přicházejí k nám v neděli, a to jest všecko naše obecenství s lidmi. Dítek ve škole jest denně přes 90, a všech, kteří letos přicházejí, výše 100. Svadba ve faře se chystá. Anča jest již, jak říkají, zasnoubena neb namluvena. Vsetínský p. otec Winkler se ju bude bráti ještě snad tento masopust.

Kdybys chtěl k nám psáti, tedy piš Francovi do Vídně, a on nám to po formanóch odešle; i kdybys něco od nás žádal, také skrz France dostaneš. Zůstávám tvůj otec

G. Pallatzký.

Meinem lieben Sohne Andreas Pallatzký zuhd. in Presburg.

Prosím Vás, p. Toman, oddejte toto našemu Andresovi.

65. Jindřich Marschner Františkovi Palackému.

1820, v prosinci (z Prešpurku). — *Omlouvá se, že mu dříve nepsal a v nemoci ho nepotěšil; šíří se o svých skladbách hudebních; přesídlení do Vídně že bude musiti odložiti asi o půl leta.*

Innigst geliebter Freund!

Mit Erschrecken erfuhr ich vor einer Stunde von Herrn v. Korlath von Ihrer Gottlob nun überstandnen Krankheit. Möge der Himmel Sie doch ferner davor bewahren; denn Schrecklicheres kenne ich nicht. Leicht kann ich mir [Ihren] erschrecklichen Zustand denken, daher Sie auch um so eher von meiner innigsten Theilnahme versichert sein können; und zum Verbrechen mache ich mirs, [nicht] durch ein freundliches Schreiben eine Ihrer Schmerzensstunden erheitert zu haben; doch soll dieser Fehler in Zukunft gewiss nicht mehr vorkommen.

Die Introduction zur Oper Lucretia (denn aus der Virginia ist nichts geworden) ist fertig, und zu meiner und des Dichters vollkommner Zufriedenheit ausgefallen. *Roms Volk liegt in Junos Tempel in betenden Gruppen auf den Knieen Zeus um Befreiung von Tarquins Tyrannei bittend; der Pontifex sagt ihnen: nur von sich selbst sollen sie Errettung hoffen und entflammt das Volk zum Aufruhr, doch verweist er sie noch zur Geduld bis zum günstigen Augenblick. Muthentflammt schwört das Volk Tarquins Untergang.* Sie sehen, wie viel Spielraum hier die Tonmuse hat, und ich hab' es benutzt. Gestern bekam ich die 2te Scene vom Dichter, worin Junius Brutus (der sich wahnsinnig gegen den Tarquin stellt, um ungestörter seine Schritte belauschen und dem Pontifex maximus berichten zu können) dem Pontifex neue Greuelthaten des Tarquin und seine Absicht, Lucretia dem Collatin zu entreissen [entdeckt]. Beide verabreden nun den Plan — u. s. w.

So, geliebter Freund, werde ich Sie nach und nach mit dem ganzen Stück bekannt machen, was Sie, wie ich hoffe, interressieren wird. Die Sonate 4 m. (dem Erzherzog Rudolphen geeignet) kommt jetzt bei Peters in Leipzig heraus, so auch die Sonate aus E- moll und die Verfehlte Stunde. Auch arbeite ich einen Aufsatz über den Zustand der Musik in Ungarn für die Leipziger musikalische Zeitung aus, der nun freilich nicht viel Schmeichelhaftes enthalten wird.

Herr von Korlath hat meiner Frau zwar noch nichts gesagt; wir wissen seinen Auftrag aber schon durch die Frau v. Zerdahely. Meine Frau allein einzuladen, ist wohl etwas komisch, u. hinderten sie auch keine Geschäfte, so thäte es doch ihr Zartgefühl und ihre Liebe für mich. Es wird wohl also schwerlich was daraus werden.

Sie schreiben von schlechter Musik, die sie zu hören oft gezwungen sind. Nun da bedauere ich wahrlich meines Orts, denn nichts Erschrecklichers als schlechte Musik. Warum ertragen wir doch in jeder andern Kunst lieber und ohne solche Schmerzen etwas Schlechtes, als Musik? Sollte das nicht schon ihr Hervorragen über alle andre Künste andeuten? Drum singen Sie nur selbst; Sie hören Ihre Töne nicht, und diese bezaubern Sie nicht, sondern die zärtliche Harmonie, die Ihr Innerstes berührt und beseligt durch den inneren Sinn. Meine Feder ist zu wenig geübt, das Wesen der Tonkunst und die Art und Weise, wie sie so auf uns wirkt, mit Worten auszudrücken, aber ich fühle es und bin mirs auch bewusst, und das ist, glaube ich, mehr, als könnt ich definieren, aber nicht empfinden. Sie fühlen die Macht der Musik. (O gäb es lauter solche Herzen!) Drum singen Sie fleissig — bei Ihnen ist es Gottesdienst.

Was unsere Ansiedlung in Wien anbelangt, ach! da wird wohl nichts draus werden, denn, denken Sie selbst nach, wie schwer ist es, sich ohne — irgendwo wieder zu etablieren; mit einer Frau wandelt man zwar auf Rosen — aber nicht so leicht; hier haben wir unser Auskommen — dahero vor der Hand nichts zu machen ist, als noch ein halbes Jahr hier zu bleiben, und einen günstigeren Zeitpunkt abzuwarten. Ich danke Ihnen übrigens recht herzlich hinsichtlich des Unterrichts Ihrer beiden jungen Herren, mit Dank werd ichs annehmen — aber leben könnten wir ja doch nicht davon, n' est ce pas? Drum Geduld, mein Freund, sehen werden wir uns doch bis dahin, denn nach Wien muss ich — und dann freue ich mich herzlich darauf, Sie wieder einmal an meine Brust zu drücken. Haben Sie schon viele Bekanntschaften gemacht? — Doch über manches Andere lieber einmal mündlich. Leben Sie gesund hinfort und erfreuen Sie mich und meine Eugenie, die Sie herzlich grüsst, bald, recht bald, mit einem Briefchen. Ihr Sie stets liebender Freund

Heinrich Marschner.

P. S. Einem Compositor müssen Sie eine schlechte Handschrift schon verzeihen, das machen die grossen Pfundnoten. Apropos. Die Messe ist schon fertig ansgeschrieben und gebunden und wird nächstens mit mir nach Eisenstadt zum Fürsten reisen. Könnten Sie sich nicht in seinem Palais erkundigen, ob er in Wien oder Eisenstadt ist und wann er nach Wien kommt?

66. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1821, 15 ledna (z Prešpurka). — *Přeje mu štěstí k uzdravení, radí, aby studiemi své síly nepřepínal, oznamuje, co nového v Prešpurku.*

Pressburg, den 15. Jänner 1821.

Werther, geliebter Freund!

Ich freue mich unendlich, Ihnen in diesen wenigen Zeilen zu Ihrer Besserung Glück wünschen zu können. Sie zweifeln nicht an der Aufrichtigkeit meiner Gesinnungen und werden ohne alle Betheuerungen meinerseits überzeugt sein, dass ich an Ihrem Schicksale, folglich auch allen den bisher ausgestandenen Leiden, den wärmsten Antheil genommen und Sie mit der freundschaftlichsten Theilnahme von ganzem Herzen bedauert habe. Mögen Ihnen nun auch die Freuden der Wiedergenesung in demselben Masse zutheil werden, als Sie den Becher des Leidens unter solchen Umständen gekostet haben. Ich hoffe, Sie bei unserer gehofften Zusammenkunft auf die Osterfeiertage, worauf wir uns alle schon itzt unendlich freuen, so zu finden, dass mir und allen Ihren Freunden, die Sie ebenso schätzen und lieben, in Hinsicht Ihres Wohlseins nichts zu wünschen übrig bleiben soll. Mässigen Sie sich nur auch, werther Freund, besonders itzt bei Ihrer Wiedergenesung in Ihrem Eifer für die Wissenenschaften, der, wie ich nicht zweifle, nach einer solchen Pause sich mit doppelter Kraft in Ihnen regen wird, Ihnen aber auch darum doppelt gefährlich werden kann. Was nützen uns alle Kenntnisse, wenn wir solche mit dem Verluste unserer Gesundheit, mit jahrenlangem Leiden, oder gar mit einem siechen Körper für die ganze Dauer unseres Lebens erkaufen und uns so die Gelegenheit benommen sehen sollten, für die Menschheit da zu wirken, wo wir wahrhaft etwas zu wirken im Stande wären? Doch das brauchen Sie wohl nicht erst von mir zu hören. Verzeihen Sie diese Anmassung einem Freunde, der für Ihr Wohl aufrichtig besorgt ist.

Über Ihre übrigen Umstände werde ich ein andersmal reden, wo ich nicht befürchten darf, Ihnen mit meinem Vorwitze ungelegen zu sein. Für itzt genügt es mir, von Ihnen so viel zu wissen, dass Sie sich von Tag zu Tag besser fühlen, Ihre Geschäfte auch schon vornehmen und freie Luft ausser dem Hause schöpfen können. Alles übrige soll meinem herzlichsten Wunsche nach bald folgen.

Ich vernahm von Gottfried Mayr, dass unser gute Matskassy durch die Weihnachtsfeiertage in Wien gewesen sei; hat er Sie auch besucht? Ich zweifle nicht, dass er es gethan habe, wenn er gewusst hat, dass Sie da sind. Mir hat er aber noch nicht geschrieben, und ich weiss seine Adresse nicht, dass ich ihm zuvorkommen könnte. Einigen Ersatz für ihn und Sie — aber nur einigen — gewährt mir der neue Hofmeister der Szegedyschen, Herr Hagen, gebürtig von Oedenburg, ein gebildeter, solider, besonders im Fache der schönen Litteratur wohlbewanderter junger

Mann, den ich aufrichtig schätze und liebe, und der Hofmeister des jungen Herrn Lazan, Herr Bretschneider, (ein grosser Freund der Politik), mit dem ich gerne bisweilen kannengiesse; Herr von Billnicza öffnet mir auch zuweilen wie zuvor einige Quellen in der Theologie, Philosophie und Politik und in seinem Umgange, den ich freilich nicht zu oft geniesse, finde ich noch immer die Belehrung, die mir in meiner einsamen Lage, bei der man so leicht einseitig werden kann, doppelt wohl thut.

Ausser diesen und dem H. v. Mayr habe ich sonst niemanden, mit dem ich öfters conversieren möchte. Selbst zu der Frau v. Zerdahelyi komme ich viel seltener als sonst und als es mir selbst beinahe recht ist. Aber da meinen Eleven die Gesellschaft ihrer Koststudenten nicht entspricht, (was mir eben auch nicht unangenehm ist), und ich meine freie Zeit etwas sorgfältiger meinen Privatstudien (ich beschäftige mich grösstentheils mit dem Griechischen und Jenemanns Geschichte der Philosophie, die mir Macskassy zurückgelassen hat) widme, so geschieht es fast unwillkürlich, dass bisweilen mehrere Wochen vergehen, bis ich einmal zu ihr komme. Übrigens lebe ich mit meinen Eleven auf dem Fusse, wie ich sonst zu leben gewohnt bin. Toni Ghyczy hat sich an uns ziemlich gut gewöhnt; meine Eleven schliessen sich ebenfalls an ihn an, wodurch fremde ungebetenere Gesellschaften, von denen, und zwar aus dem gröbsten Schrott und Korn, alles wimmelt, in unserm Kreise etwas überflüssig werden. Franz Lex ist noch vor Weihnachten auf seine Pazvany nach Olgya abgegangen.

Neues gibt es hier wenig. Das einzige, was die Aufmerksamkeit des hiesigen Publicums etwas auf sich zieht, ist die Nationalsynode, die gewiss hier diesen Sommer in der Jesuitenkirche abgehalten werden soll. Übrigens geht hier alles so wie zuvor. Meine Eleven sowie auch Toni lassen den Ihrigen so wie Ihnen selbst alles Schöne sagen; sowohl unser Karl als auch Toni haben Ihrem Karl schon geschrieben, aber keine Antworten erhalten, woraus zu vermuthen ist, dass sie die Briefe nicht bekommen haben müssen. Dies macht mich auch besorgt, ob Ihnen auch diese Zeilen, obwohl unter der bezeichneten Adresse, richtig in die Hände kommen dürften. Es ist etwas Unangenehmes, wenn man dessen nicht ganz gewiss ist, und noch unangenehmer, wenn mann vermuthen soll, dass das Wenige, was man einem Freund im Vertrauen mitzutheilen findet, unberufene Leser haben sollte.

Herr von Korláth ist, wie es mir scheint, heute noch hier, wenigstens habe ich noch nicht gehört, dass er abgereist wäre, da keine passende Gelegenheit für ihn noch da war. Toni erwartet bei etwas besserem Wetter (wir haben seit dem neuen Jahre lauter trübe, neblichte, regnerische Tage) seine Mutter und glaubt, das auch die Frau von Csuzy bei dieser Gelegenheit mitkommen wird.

Von Faschings-Unterhaltungen ist bei uns, da Sie nicht mehr da sind, keine Rede. Bei der Frau von Zerdahelyi gibt est auch nichts mehr Lustiges in der Art, wie im vorigen Jahre. Sie hat ihre Nièçen nicht mehr

bei sich und der junge Goszronyi ist krank. Herr und Frau von Gablanczy sind in Carlburg und von Picque-niques ist noch alles stille Sonst kommen wir nirgends hin. Auf diese fatalen Umstände sind unsere tanzlustigen Herren nicht wenig übel zu sprechen.

Dies mag Ihnen für diesmal zur Zerstreunug und einiger Nachricht von uns genügen. Künftig Mehreres, wenn sie besser imstande sein werden, Ihrem alten Bekannten Ihre Theilnahme so zu schenken, wie man es von Ihnen gewohnt ist. Dass dies recht bald geschehen möge, wünschet vom Herzen sich Ihrem Andenken empfehlend Ihr aufrichtiger Freund

A. W.*)

P. S. Der Herr von Korláth hat die Briefe Ihrer Eleven an uns richtig überbracht. Nur Toni erwartet noch eine Antwort von Muki; die Übrigen sind schon zufriedengestellt. Adieu!

67. **Korláth rytmistr Františkovi Palackému.**

1821, 25. ledna (z Prešpurku). — *Oznamuje, že teprv zítra vypraví se do Čúzu, a paní z Čúzu že v 8 dnech oznámí, jak se rozhodla ohledně nabídky Zerdahelých, týkající se stravování jejich synů a Palackého.*

Pressburg am 25. Jäner 1821.

Sehr werther Freund!

Sie werden sich wundern, dass ich noch immer hier bin; doch kann ich nun schon bestimmt sagen, dass ich Morgen mit dem Frühsten meine Wanderung in die Heimath antreten werde. Die Gelegenheit ist endlich da, welche ganze 6 Täge von Noszvad bis hieher brauchte. So viele Hindernisse thürmte die izige ungewöhnliche Witterung in die Wege des Fortkommens auf!

Da mir unsre junge Freunde bis zur Stunde noch meine 2 Briefe nicht beantwortet haben, so bin ich in grösster Ungewissheit, wie es

) Vyrožil (sám psal se Wirozsil i Virozsil) Antonín (14./4. 1792 ve Šťávnici v Uhřích † 19./5. 1868 ve Vídni), syn Pražana, který se dostal do Uher bezpochyby jako úředník. Vystudovav u věku mladém katolické bohosloví, stal se vychovatelem sirotků po Gabrielovi Zerdahelym (Karla, Floriana a Jiřího), v kterémžto postavení seznámil se s Palackým na počátku r. 1819, a od té chvíle poutalo je věrné přátelství až do smrti Vyrožilovy, který povýšen byv již r. 1816 za doktora filosofie a 1823 za doktora práv, věnoval se professuře nejprve na právnické akademii v Prešpurce; od r. 1832 byl professorem a od r. 1849 do března 1860 stálým rektorem university v Pešti. Odešed na odpočinek jako dvorní rada, povýšen do stavu rytířského. Vyrožil byl Palackému, ač ne častým, přece velice důkladným zpravodajem o věcech uherských. Palacký dopisy své k němu, nevíme kolik jich bylo, (jisto jest, že mu psal r. 1825, 19. února, 21. března, 26. července, 19. listopadu, 1826 20. června a 7. září) po smrti jeho vyžádal si od syna jeho (Gedenkblätter str. 46.), ale v pozůstalosti jeho nalezeny nebyly, čehož jest upřímně litovati. R. 1826 ke konci března navštívil Palacký Vyrožila v Prešpurku, 1858 na počátku října s chotí svou v Pešti. R. 1845 ve dnech 4.—7. září byl Vyrožil hostem Palackého v Praze, a r. 1856 byl u něho v Pešti Jan, syn Frant. Palackého.

Ihnen seit meiner Abreise gehet. Sagen Sie den faulen Correspondenten, dass, ob es gleich zwar gar nicht schön sey, einen guten Freund so zu kränken, ich sie dem ohngeachtet herzlich küsse, aber auch mit Gewissheit hoffen will, bey meiner Ankunft zu Hause sicher Nachricht von Ihnen schon zu finden.

Nun bitte ich Sie, bester Freund, dass Sie bey Gelegenheit den Herrn von Zerdahely verständigen möchten, das so lange Ausbleiben der in Betreff der bey ihm zu nehmenden Kost erwarteten Erklärung von Seiten der gnädigen Frau nicht unrecht zu deuten, da sie durch mein späteres Eintreffen bishero noch keine Auskunft von mir darüber erhielt; sobald ich aber in Chuz ankomme, weiss ich gewiss, dass Frau von Chuzy sogleich ihren Willen in Hinsicht dessen zu wissen geben wird.

Den Marche aus der Jungfrau von Orleans vermisse ich; er muss bey Ihnen geblieben seyn. Dies war es, was ich in beyden meinen Briefen erinnerte, ohne darüber belehrt geworden zu seyn. Wenn er dort vorfindig war, so ist es etwas sehr leichtes gewesen, solchen hierher zu schicken. — Dieser Tage wird indessen der Neutraer Apotheker Kriegl nach Wien kommen, der Sie wahrscheinlich besuchen wird; durch jenen können diese Musikalien herabgeschickt werden, wenn solche sich dort finden. Meine Bitte hinsichtlich der Zerdahelyschen bin ich so frey zu erneuern, und zwar um so dringender, da sie mich beide ersuchten, dass ihnen die Frau von Chuzy nur bald ihren Willen mittheilen möchte, da sie sonsten ein par Beamte in die Kost nehmen würden. Haben Sie daher die Güte, sie zu einer kleinen Geduld noch zu stimmen; ich hoffe, dass sie längstens in 8 Tagen Nachricht von der gnädigen Frau darüber erhalten, ob sie das Anerbieten der Kost annimmt oder nicht. Leben Sie, werther Freund, recht wohl und schreiben Sie mir bald, wie es mit Ihrer Gesundheit nun aussieht. Ich küsse Sie samt Ihren faulen — dreymal faulen — Eleven und bin mit Achtung Ihr wahrer Freund

Korláth.

de Pressbourg.

A Monsieur Monsieur de Palaczky a Wienne. In der Schwertgasse, bey den 7 Schwertern, 1ter Hof, auf der 1ten Stiege, 1ten Stocks Thür Nro 7, in Wohnung des Herrn Staatsrathsofficianten Schuster.

68. Jiří Palacký synu Františkovi.

1821, 12. února (z **Hodslavic**). — *Zpravuje ho o své churavosti a o tom, co nového v Hodslavicích.*

Můj milý synu!

Když se taková příležitost trefuje, aspoň něco abys od nás se dověděl, předce chci oznámiti, ale v krátkosti. Co se zdraví dotýče, já sem

rémou v prsech tak zajatý, že mně i mlouviti těžko přišlo a dva týdne sem v kostele nemohl zpívati. Nyní málo lépe se mám. Ostatní domácí rovně od rémy těžkost trpčjí, ale žádný tak velice není zabrán jako já. Ve škole mám mnoho práce s dětmi, nebo jich denně okolo 90ti a všech, kteří přicházejí, výše 100. Než předce také více vydělám letos, jako po jiné léta. Jiného pak žádného výdělku nemám kromě od školy. Některé přináší po 1 kr., jiné po 2 kr. a některé nic, to jest týhodně. Po jiné léta mívali sme koupené dříví v horách, letos ještě žádný nic nekoupil, proto že jest drahé. Jedna jedle na objatí byla prodána za 20 fr, kterážto před několik roky za 2 fr až za 3 fr placena bývala. Máselný handel jide pomáli a s žádným výdělkem. Než ale o tom dosti. Však v rozmnožení statků všecko nezáleží; a když tolik máme, kolik denně potřebujeme, přestaňme a více se netrapme.

Než nevím, jestliže tobě Georg povědal o té mrzutosti, kterou sem strany paseky a také straniva toho nového sedláka na Kolčařově roli s celou obcí a s ouřadem měl. Toto všecko se nyní ukazuje, že z hrozné závisti svůj původ vzalo. A kdybych nebyl měl svědomí dobré, to jest tou povědomost, že sem neublížil žádnému, tedy bych sobě nebyl věděl raditi, nebo i sám Georg mně domlouval a mne trestal, že skrz druhé lidi na sebe záškvaru uvodím. Ale Pán Bůh nedopustí více, než můžeme unésti. Právě když se nejvíce zlobili proti mně, náš pan otec mně zastal a řekl: »My máme statečného rektora, on své věci zastává, jak náleží.« To byla voda na oheň. Mnozí, kteří ani sami nevěděli, proč proti mně jsou, a jenom proto volali: »ukřižuj«, poněvadž jiní též tak volali, začali promýšleti, až oči prozřely, a nyní se za to stydí; rádi by byli, kdyby se to nebylo stalo. Ale i o tom dosti.

Teď tobě posílá dv. p. Schimko ze Sudolu jakési či verše či písně. Poněvadž jsou teprv tohoto století vydané, tedy já pravdu vyznám, že tomu nic nerozumím a zhola nic nevelebím a myslím se, nech se kochá v tom, kdo to libuje, ale s Comeniusem řeknu, že se bídné věci chytá. Že nejsem sám, který touto novotu nechválím, ujištěn sem. Můj milý synu, raději nějakou jinší práci před sebe ber, než se máš s měřením liter či slabik zabavěti a též pomlouvu na sebe uvoditi, jakož se proti té novotě pan Fričaj ve své »Ortografií moravskoslovenské« obšírně prohlásil.

I o tom dosti.

Od zejtřška za týden, to jest na outerý, bude u nás ve faře svadba. O ženichu (p. Winkleru) a nevěstě snad již víš. K této svadbě se hodně chystá; k zabití, jak slyším, jest jedna kráva, 1 tele, 1 brav krmný, ostatní nechci ani nevím jmenovati. Panstvo a duchovenstvo bude ve faře, dědinští lidé na jeho gruntě hodovati. Ale nevěsta jest patient. Již přes 2 týdne má tvář oteklú na jedné straně a tak pukel zatvrdlý, že ani se netratí ani neteče. Dosti. Pozdravení od celé rodiny. I páni i kněží, kteří tě znají,

ptají se na tebe, jak se máš, a pozdravení vzkazují. Odpiš nám po tomto Jeriku. Zůstávám tvůj otec

Jiří Pallatzký.

Chtěl bych více psáti, ale furman čeká.
V Hodslavicích dne 12. Febr. 1821
Mému synovi Franz Pallatzkému.

69. Nina Zerdahelyová Františkovi Palackému.

1821, 25. února (z Prešpurku.) — *Těší se z jeho uzdravení, radí mu, aby se šetřil, dává mu zprávu o tom, co čte, a o domácích.*

Pressburg den 25ten Feb. 1821.

Lieber guter Palatzky!

Ich habe Ihnen zwar schon lange nicht geschrieben, aber mich immer innig gefreut, wenn von Csuz Marschner gute Nachrichten von Ihrer Genesung ankamen. Es ist schön, gut, dass Sie von Ihrem Übel befreit sind, nur schonen sollten Sie sich, nicht so lange in die Nacht arbeiten. Das wird aber nicht unterschrieben, Ihr Enthusiasmus für das hohe Ziel lässt es nicht zu, Sie begnügen sich nicht mit dem gewöhnlichen Stufengang. Wie gerne möchte ich Ihnen zusehen, mich, wo möglich, einweihen lassen in Ihr Heiligthum, doch auch von der Ferne denke ich mir, wie weit Sie wieder gekommen sind, und freue mich für Sie, in Ihrer jetzigen Lage einen grösseren Wirkungskreis, mehr Mittel, Gelegenheit für ihren Zweck zu haben. Schreiben Sie mir doch zuweilen und denken Sie sich nur dabei, Sie sässen bei mir und erzählten mir wie sonst alles, was schön und gut ist und Sie interessiert. Ich hätte Ihnen auch so manches zu sagen, das beste von allem ist, dass mein Sohn immer selbstständiger wird, mit gleichem Fleiss seine Schulsachen betreibt, ausserdem mit mir liest (den Herder) und auch für sich eine Lecture hat, Musik, Zeichnen betreibt. Nur bin ich sehr geniert mit den jüngeren kleinen. Es ist nemlich ein trefflicher Maler hier, ein Tiroler, ich wollte von dem Stunden haben und will den ersten nicht beleidigen. Sonst habe ich mit den übrigen in meinem Hause nicht viel Vergnügen, denn sie sind von der Art, dass, wenn mein Sohn nicht fest wäre, sie ihn verderben könnten; aber es scheint, als wenn ihr Beispiel ihn in allem Guten befestigen möchte. Wie sind Sie mit den Ihrigen zufrieden? Die Mutter ist voll Lob und Zufriedenheit über die Briefe, welche sie erhaltet; Gott segne Sie, guter Palatzky, und helfe Ihnen, das angefangene Werk zu vollenden.

Ich habe auch zu danken für die Bücher, die Sie mir durch Korlath geschickt haben. Ich bin jetzt meistens in der schönen Gesellschaft der zwei geistreichen Männer Jean Paul und Herder. Ich weiss nicht, wie ich mich von ihnen trennen werde, obschon wir uns mit dem erstern alle Augenblicke entzweien; aber nicht lange darnach sind wir wieder versöhnt. Diese Tage erhielt ich von Pest die Gedichte der Caroline Rudolphy. Ich

las heute mehrere von denselben und sie gefallen mir sehr. Trachten Sie, sie zu bekommen, und schreiben Sie mir dann ihr Urtheil. Auch wollte ich wissen, wer sie ist, welchem Berufe sie sich ausser der Schriftstellerei gewidmet hat. Dass sie ihr Augenmerk vorzüglich auf das weibliche Geschlecht gerichtet, ist mir einleichtend und mir sehr lieb, besonders dass sie bei ihren schönen Kenntnissen so viel zarten weiblichen Sinn aufbewahrt hat, glaube ich, dass ich (sic) viel Gutes wirken könnte.

Den Schimko muss ich bei Ihnen verklagen: er wollte mir eben beweisen, dass der böse Krieg ein Gesetz der Natur ist. Ich schwache vertheidigte, so gut ich konnte, nemlich: aus heiligem Triebe nach Vollkommenheit und Entwickelung entsteht durch Entartung des ersten die Begierde nach Vorzug, Ehre, Hoheit, die Leidenschaften entflammen die Menschen, wo sie dann bei ihrem freien Willen auch dieses verderbliche Mittel, so sehr es sie entwürdigt, ergreifen. Nicht wahr, wenn die Menschen vollkommener werden, wird kein Krieg mehr sein; natürlich müssen sie aber nichts Irdisches an sich haben, anderswo wird es doch besser. Dann noch etwas Ärgeres will er mir weiss machen: Die Entwickelung unserer Kräfte und Vervollkommung ist nicht der Zweck unseres irdischen Daseins, indem der Magnetismus beweiset, dass das Nichtswürdigste wie das Vorzüglichste bei der Entfesslung des Körpers einen gleichen Grad von Vollkommenheit zeiget.

Ich ereiferte mich aber vergebens; seine Erfahrung bestimmt seinen Glauben.

Noch eine Bitte, guter Palatzky. Nehmen Sie sich die Mühe und scheuen Sie keine Unkosten, verschaffen Sie mir in Wien bei den Taubenhändlern einen Catalogue der vorzüglichsten Tauben mit dem beigesetzten Preis; auch fragen Sie, ob die Menschen bei gelinderem Wetter die Tauben, welche wir uns wählen möchten, herab liefern möchten. Dann fahren Sie, ich bitte sehr, auf meine Unkösten zu dem Rozumowskischen Gärtner und, wenn es weniger kostet, jemanden schicken auch um einen Cathalogue seiner ausländer Bäume und Gesträucher mit dem beigesetzten Preis. Dies alles bitte dort abzulegen, wo der Schirtz abzusteigen pflegt. Verzeihen Sie die Plage Ihrer Freundin

N. Zerdahelyi.

Ich habe zu viel geplaudert. Leben Sie wohl; grüssen Sie Ihre Eleven. Sigmond empfiehlt sich allerseits. Ihre Bücher können wir noch nicht verkaufen.

70. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1821, 8. března (z Nového Sadu). — *Odpovídaje na dopis jeho ze dne 23. února, těší se z uzdravení jeho, dává zprávu o svých pracích literárních a o literatuře srbské.*

Z Nowa Sadu d. 8. Března 1821.

Milowaný Přjteli! Abych i Wašj i své žádosti rowně dosti učinil, nechtěl gsem dlauho odkládati s odpowědj na žádaucj list Wáš ode 23. Unora;

nýbrž obdržew geg wčera pod wečer, s radostj gsem čekal gitra, abych k Wám pospjšil.

Nemoc Waše mě welice znepokogila; že gste z nj šťastně wynikli, to i mně přepotěšitedlné gest i wšem přátelům našim bude. Hleďte předce zdrawj swého warowati, njmž negen sobě, nýbrž nám wšem i milému národu našemu powinnowat gste. Nebo owšem w žádné tjsni žiwota pohledu ode cti a slávy národu našeho odwracowati nemáme; a což Wy w každém, buď přjgemném nebo nepřjgemném, položenj swém tak chwalitebně činjte, to i gá činiti se snažjm. Bude-li se Wám ale zdáti, že gsem se poněkud ode nastaupené cesty uchýlil a plachty, dřjwe než gsem se přjstawu doplawil, spustil, pomysliti musjte, že se i s tau neylepšj wůlj každému protiwenstwj osudu wyhnauti nelze, ale že plawec dobrý a prawý proto nezaufá, nýbrž, gestli i něco pozděgi, předce gistě cjle swého dogde. Ano gá od té doby, co gsem z P[rešpurka] wyšel, ba snad již dřjwe zamilowaný ten swět mládeneckých idealů gsem bez mála cele ztratil a na mjstě geho nalezl giný, onnoho daleký, w němž sice Pyrenegského okolj a Sewerouhelnjho ledu dosti, gen Kastalických pramenů a Larisseyských hágů nic. Ale co s tjm ztraceno? I mně často, netagjm se, ta strašná myšlénka napadla, že zawadiw okem o paprskový růžowý swět, skočil gsem do trnj, a zůstal wězeti w něm, a že mi teď ay cedry a palmy na plecjch wyrostagj . . . Toto okamženj za býwalých dnů patřj však mezi slabšj žiwota mého; a gá šťastný gsem, že se mi dostalo žjti i neslabých. W těchto neslabých gsem tu welikau prawdu poznal, kterau můg a Wáš přjtel takto pronesl: »každé okamženj docházj swého cjle, každý čin má w sobě samém cjl, aniž bude druhému čemusi za prostředek slaužiti« a poznal, že tato několikerá slowa wjce platj než 0,999.999 . . . . spisowatelstwa našich posawadnjch Česko-slowenských tak řečených klassiků. Pročež uzřj-li oko Waše krásu a nepokáže gi giným, ať oslepne, nic se neztratilo; uslyšj-li ucho Waše sauzwuk a neokáže ho giným, ať ohluchne, nic se neztratilo; pomyslj-li mysl Waše prawdu a nedokáže gi giným, ať zemře, nic se neztratilo: krása zůstane krásau, sauzwuk sauzwukem a prawda prawdau, byť gi uznalo myriadů swětů žiwých, nebo negmenšj atomeček, který se w prwočilce pohybuge. Než i z druhé strany spokogen gsem. Nebylo-li mi nalézti cestu ku hradu krásy, než ginému, rovně dobře; položj se, kudy gsem šel, křjž, a napjše: »ne sem, ale tam«, nebo mně naposledy wšecko gedno, býti spodnjm nebo wrchnjm kamenem w tom stawenj, které sobě národ můg na památku stawj, gestli gen staweno a dostaweno bude.

Z Čech docela žádných zpráw nemám. Zaměstnán gsa pracemi úřadu, zřjdka mohu wzdáleným přátelům, zwláště w přjčině Slawie našj, psáti. Co se tam dálo, co se děge, newjm na prosto. Wěru kdybych kdykdy Srbský hlahol ulicemi Nowosadskými neslyšel, ani že geště kde Slowanů, bych newěděl, tak gsem cele w cizjm žiwlu, w tom mechanismu žiwota pohřjžen. Co se »zlomků« týče, ugištěn býti můžete, že gako gsem posud

ani slowem ani skutkem neodpowěděl, tak ani napotom ani slowem ani skutkem se gich netknu, kromě snad w listu tomto; ačkoli bych toho welice žádostiw byl, kdyby někdo z nás, Jungmann nebo Wy, s tau wážnostj a mjrnostj, která se od nás w takowémto wěcj položenj wyhledáwá, s doloženjm gména swého se prohlásil. Gá toho učiniti ani nechci, nebo mi cjtěnj wlastnj sjly a přewahy swé (wyznáwám se) pohrdati káže těmi uličnjky a nedouky a záwist- a nenáwistnjky, kteřj, gak se zdá, hotowi gsau hnusným leynem swým omazati každého, kdo gim na oko přigde, ano gá gsem si těch chudáků — (» gednau gsem giž i Slowesnost obdržel. Wěru bych Markowou Logiku rád mjti, nebo wjš, že gsem se s těmito marnostmi nemálo objral. Těch zlomků dudákowých, ač giž chwjle swázány gsau, gsem ani nečetl!« Bl[ahosla]w dne 25. Ledna t. r.) — tak zoškliwil, že mi buď naprosto nemožné k nim slowa promluwiti, buď aspoň bez rozpálenj nemožné, giný by to, wkroče u prostřed, pohodlněgi učiniti mohl; tak ani nechci, ani nemohu pro mnohonásobné zaneprázdněnj školské. Pro rozweselenj dokládám, že P. P[alkowi]č wšudy po Uhřjch exx. toho spisku rozeslal darmo — darem, ode Tater až do Fruškohory, zwláště aby se žákům do rukau dostali, aby byli klassikowé.

Má kosmologie (či gak to nazwati, co geště nezrozeno, a gména nemá) posud gen w hlawě zrage, snad ne na ugmu. Wůbec se okres poznánj mého w této třjdě uměnj co den šjřj, ale wýš a hlaub takowá gest, že mě poněkud i záwrat napadá. Za Waše spomenutj Wám srdečně děkugi: deyž Bůh a swatý Genius Slawie geště potud žiwota a sjly i swětla, pokud by něčeho dowedeno bylo, což by hodně gména mého, wěrného syna matky osyralé, u potomstwa (bude-li ho) neslo, nechť ge ono třebas kosmologie nebo nekosmologie. Giného, co bych na ten čas zamýšlel, newjm; nebo do metriky, ačkoli gsem k nj ode dwau let nemálo dospěl, chuti nemám. To by bylo gen perly před swině. — Wašeho krásoslowj welice žádostiw gsem; z P[rešpurka] gsem čekal, co sljbeno, ale teď wěru nemám naděge žádné, co gste totiž do Wjdně přešli. Wydáno-li něco z Kroka a we Kroku od Wás? Pjsnj Slowenských snad negste teď wjce tak, gako onehdy potřeben; wšech bych Wám poslati nemohl, ale něco předce. Kollar, s kterým gsem minulých práznin školských (gak gsem Wám psal byl) mnohé slowo Slowenské mluwil, dotjrá přjliš tuze na mne a nařjká, že gsem w wyhnanstwj. Ale kde toho nenj pro Slowana: » Ptáci nebeštj a zwjřata zemská magj kde hlawy skloniti; ale syn Slawie nemá«. S Kollarem tedy wydáme některé pjsničky.

Předrahý náš Blahoslaw začal bogowati strašný bog s draky, gako i my, genom s draky giného pokolenj. Po odegitj (nebo raděgi powolánj) prof. Genersiho do Wjdně weliký sněm pp. Kežmarčanů wěrolomně urazil Blahoslawa, gemuž ta stolice práwem náležela. On by gj sice byl nepřigal; ale čest je čest, a práwo práwo. Sotwa gsme ho utišili. Tolik přátelské tagemnosti — Blahoslaw pro naši (klassickau) literaturu ztracen; ale ne

pro nás Slowany, gegichž duch by dozagista politowání hodný byl, kdyby ho ginde — kromě u klassiků — nebylo.

Srbi co dělagj, wjte to lépe, než gá, gsa gegich Parnasu bljže. Nebo owšem teď we Wjdni gest w nowinárně (diwno to, ale gisto, že wětšjho počtu národů Slowanských literatura do nowináren zahnána gest!) Naše pak zde Parnasky wjte, že Uhersko-Babelské gsau, ne Srbské. Giného pak Srbi co dělagj, toho znáti nechcete, ani znáti nechtěgte. — Lukič Wás pozdrawuge; nawrátj se opět do Wjdně; otec geho až na smrt téměř od půlleta nemocen gest. — Pozdrawte mi ljbezně Čechů Wjdeňských, zwláště pp. Kopitara, Doležálka, Drtinu etc.

Měgtež se dobře. Wáš wěrný

P. J. Šafařjk.

71. **Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.**

1821, 9. března (z Prešpurku). — *Dává mu zprávu o novinách v Prešpurku, oznamuje svůj úmysl, že hodlá podstoupiti konkurs pro stolici filosofie na liceu v Pešti a žádá v té příčině za radu a pomoc.*

Pressburg, den 9. März 1821.

Schätzbarer und geliebter Freund!

Ihr angenehmes längst ersehntes Schreiben vom 23. v. M. hat endlich meine Wünsche befriediget und mir das doppelte Vergnügen gewährt, Sie einmal ganz hergestellt zu wissen, und dies nebst einer näheren Nachricht über Ihre Lage von und durch Ihre eigene Hand zu erfahren. So viel Vergnügen mir übrigens Ihre längst vermissten Schriftzüge verursachten, so konnte ich es doch nicht ohne Bedauern sehen, wie Sie deren beinahe 2 Seiten voll zur blosen Entschuldigung Ihres langen Stillschweigens verschwendeten, als ob dies bei mir nöthig wäre. Ich muss Ihnen aufrichtig gestehen: ich sehe dergleichen Lückenbüsser in einem vertraulichen freundschaftlichen Briefe äusserst ungern. Schreiben sie mir, wann und wie es Ihnen gefällt, ohne die Correspondenz gerade auf die goldene Wage zu legen und immer zuzusehen, ob Sie nicht etwa dem Freunde mehr oder weniger Lettern zugewogen hätten. Wahrlich, die Freundschaft müsste auf einem sehr dürren Boden gepflanzt sein, die ohne eine solche ihr regelmässig zugekommene Nahrung nicht bestehen und gedeihen könnte! So wie ich indessen in dieser Hinsicht gegen meine Freunde nachsichtig bin und stets das Beste von allen voraussetze, ebenso wünsche ich mich auch von denselben immer beurtheilt zu sehen. Hanc veniam petimusque damusque vicissim. Dies einmal für allemal!

Das Gemälde, welches Sie von Ihrer gegenwärtigen Lage in diesem Schreiben entworfen haben, erregte meine ganze Theilnahme, ob es mir gleich weder ganz neu noch unerwatet vorkam. Ich stellte mir ihre Umstände wahrlich fast ganz in jenem Lichte vor, in dem Sie solche darstellen. Ich habe mich in dieser Sache nicht getäuscht. Wohl mögen Sie eine

solche Erfahrung tantalusmässig nennen, ich meines Theils möchte beinahe keinen Ausdruck dafür finden, so wie ich mir auch nicht den Muth zutrauen könnte, in einer solchen Lage standhaft auszuharren. Was mich indessen doch bei Ihren Umständen wieder einigermassen tröstete, war Ihre aufrichtige Versicherung, dass Sie mit ihren Eleven gegenwärtig viel zufriedener als ehemals sein können und dürfen; dies ist doch kein geringer Trost für einen, der sich seiner Austrengungen, seines redlichen Willens und Strebens zur Bildung seines Nebenmenschen so bewusst ist, wie Sie es in der That sein können. Und sind Sie von dieser Seite nur etwas geborgen, so lässt sich wahrlich auch das übrige viel leichter tragen. Also nur Muth gefasst, Freund, den das Schicksal in eine harte Schule führte! Auch diese Lebensperiode wird einmal ein Ende nehmen, und dann mag erst klar werden, wozu solche gedient habe. Ihre übrigen nur leise angedeuteten Äusserungen über diesen Gegenstand verstehe ich vollkommen, mag aber nicht meine Gedanken darüber laut werden lassen. Bei unserer nächsten Zusammenkunft dürfte dies viel besser von statten gehen. Ich mag mich daher nicht um diesen Genuss voreilig bringen.

Zu Ihren neuen Bekanntschaften gratuliere ich Ihnen vom Herzen. Dies ist meines Erachtens nach das beste Loos, welches Sie in Wien gezogen haben. Machen Sie sich bei Ihren Landsleuten nur recht bekannt, dann kann est nicht fehlen, dass Sie nicht Ihren Endzweck erreichen sollten. Wie glücklich sind Sie, dass Sie doch ein bestimmtes Ziel haben, nach dem Sie ringen und streben, welches Sie zu Anstrengungen spornt, denen Sie sich sonst schwerlich unterziehen wollten, das Ihnen zuletzt auch den verdienten Kranz nicht vorenthalten wird.

Wie verschieden ist in dieser Hinsicht meine Lage von der Ihrigen! Ich habe noch kein Ziel gesteckt, zu welchem ich meine Fahrt richten könnte! Ich treibe mich noch auf dem Ocean der Ungewissheit herum, ohne zu wissen, wohin mich die Gewalt der Winde und der Wellen einst verschlagen wird; und dies ist doch ein ziemlich mühseliges Loos auf dieser Pilgerreise durchs Leben! Indessen lasse ich doch auch nicht den Muth sinken. Wer weiss, welche Wege uns noch die Vorsehung öffnet, von denen wir in der Stunde des Trübsinns nicht träumen möchten. Ist gleich die Gegenwart trüb und düster, die Zukunft kann um so heller sein! Etenim post nubila Phoebus — sagt schon ein gemeiner Spruch.

Sonst befinde ich mich, dem Himmel sei es gedankt! immer noch wohl! den Meinigen geht auch nichts ab, körperlich versteht sich, denn sonst, du lieber Himmel, da liesse sich reden! Doch muss ich mich immer noch bescheiden, dass mir auch in dieser Rücksicht noch nicht gar das schlechteste Loos gefallen ist.

Unsere Verhältnisse sind übrigens die von vorigen Jahren; wir machen keine neuen Bekanntschaften, ausser den jungen Lazan, Nadasdy, Szegedy ꝛc nehmen wir in unseren häuslichen Kreis keinen Fremden auf. Der junge Lex ist Pazvanist in Ölgya. Wir kommen selten wohin, selbst zu der Frau

von Zerdahelyi nur zuweilen, da sie ober und um sich herum eine Gesellschaft hat, die uns nicht ansteht. Unsere freundschaftlichen Clubs sind seit Ihrer Abwesenheit ganz auseinander; der einzige Ersatz dafür bleibt uns das nahe Carlburg, wohin wir bisweilen eine kurze Excursion selbst im Winter unternehmen. Auch die letzten Faschingstäge haben wir daselbst im Kreise der so schätzbaren Familie des Herrn von Gablanczy höchst vergnügt und angenehm, wie sich vermuthen lässt, zugebracht. Wir erinnerten uns dabei vielmals Ihrer und Ihrer Eleven; und ich muss wirklich die herzliche Freundschaft und Zuneigung des ganzen Hauses, mit dem wir sonst in gar keinem so nahen Verhältnisse waren, gegen uns aufs höchste rühmen. Ich bin übrigens bei dieser interessanten Bekanntschaft um so froher und glücklicher, da ich deutlich wahrnehme, welch' einen wohlthätigen Einfluss auf meine Eleven der Anblick einer so wohl geordneten, achtbaren, häuslichen Familie, als solche unter der Leitung der wahrlich vortrefflichen Frau von Gablanczy ist, äussere, ohne anderer Vortheile dabei zu gedenken.

Unser Matskászy hat mir bisher gar nicht geschrieben, und ich konnte ihm nicht schreiben, da ich seine Adresse nicht weiss. Diese Tage hindurch erfuhr ich, dass er zu der Lehrstelle, um welche er im September vor. J. concurriert hat, wirklich resolvieret worden sei, wann er aber an den Ort seiner Bestimmung abzugehen gedenke, oder dazu verbunden seie, weiss ich nicht. Ich habe noch sein Werk Jenemanns Geschichte der Philosophie bei mir, so wie auch er einige Bücher von mir; nun weiss ich nicht, wie wir uns solche zustellen werden, ausser er käme hierher oder auf Ostern nach Wien, wo er auch während der Weihnachten gewesen ist. Ich wünschte sehr, mit dem guten herzlichen Manne noch einmal vor seiner Abreise nach Slavonien zusammenzukommen, denn wer weiss, ob wir uns jemals mehr und wo wiedersehen.

Zuletzt wage ich noch eine Bitte an Sie, werthester Freund, in einer Angelegenheit, in der Sie mir einen wesentlichen Dienst leisten können. Ich habe vorgestern in der Wiener Zeitung im Amtsblatte die Ankündigung eines Concurses für die Katheder der theoretischen und praktischen Philosophie in Pest gelesen, welcher Concurs den 26. April in Pest und Wien abgehalten werden soll. Da dieses gerade in die Zeit fällt, wo ich mit meinen Eleven in Wien sein werde, und ich übrigens noch nicht alles vergessen habe, was ich vor 5 Jahren, als ich meine Rigorosa aus der Philosophie in Pest machte, vergessen (sic) habe, so kommt mir die Lust, diesen Spass für diesmal mitzumachen, blos um eine Erfahrung für die Zukunft zu haben, wie es denn mit einem Concurse in Wien zu gehen pflege. Dass ich mir in der That keine Hoffnung zur Erhaltung dieser Katheder mache, kann der Umstand schon bezeugen, dass mir alle Intriguen, die bereits dieser Katheder wegen seit Jahren in Pest gespielt worden sind, ganz haarklein bekannt sind, so dass ich mir wirklich die unnöthige Mühe ersparen könnte, auch nur einen Schritt in dieser Sache eigends zu thun.

Der Director des Philosophischen Studiums in Pest P. Szüto, ein Piarist, hat schon seit langer Zeit an seine Stelle einen seiner Clienten P. Clenyák, ebenfalls einen Piaristen, der ihn auch schon seit einem Jahr suppliert, unterzuschieben gesucht, auf den es nun auch vorzüglich in Pest angetragen ist. Unser Krainen macht ebenfalls sein Möglichstes, um in dem Falle, wenn er mittelst eines Recurses nicht diese Katheder erhalten sollte, wenigstens seinen ältesten Sohn dazu zu bringen, und so viele andere, die ich gar nicht erwähnen will. Ich habe also in dieser Hinsicht durchaus keine reelle Absichten für diesmal, sondern wünschte blos bei dieser Gelegenheit mit den Wiener Professoren sowie auch dem österreichischen Studiensystem etwas bekannter zu werden, um mit der Zeit mit desto besserem Erfolge zu irgend einer Lehrstelle auf einem auswärtigen Lyceum concurrieren zu können. Dies ist mein einziger Zweck bei diesem Schritte, wenn ich ihn noch thue; da ich aber weiss, dass auch in Österreich sowie bei uns im philosophischen Fache nichts weniger als völlige Lehrfreiheit stattfinde, so wünschte ich zu erfahren, in welchem Geiste ich meine philosophische Ansichten öffentlich beim Concurs vorzubringen hätte. Ich habe mich auch in der neueren Philosophie seit einigen Jahren fleissig umgesehen, glaube aber nicht, dass ich damit öffentlich auftreten dürfte.

So habe ich in Pest, als ich da mein Rigorosum ablegte, nicht einmal meine blos nach Venzel redigierte Theses öffentlich vorzeigen dörfen, um nicht als ein Neoterieux zurückgewiesen zu werden. Es würde mir also sehr lieb sein, wenn Sie, werther Freund, den Herrn Remboldt selbst sprechen und von ihm zu erfahren suchen möchten, was für einen Autor ich mir bei der Vorbereitung zu diesem Concurs als Leitfaden, dem ich mich zuverlässig anvertrauen könnte, zu wählen hätte; ferner, wie und auf welche Art der Concurs in Wien abgehalten zu werden pflege. Möchte und wollte er sich bei dieser Gelegenheit als ein Mann, der selbst von dem Drucke der blinden Autorität zu leiden hat, etwas zutraulicher äussern und mir einige vertrauliche Winke und Klugheitsregeln mittheilen, so würde ich es auch für die Zukunft mit Dank annehmen und zu beherzigen wissen.

Endlich, da es in der Ankündigung heisst, dass sich die Concurrierenden früher noch mit ihren Bittschriften (die mit Documenten und Urkunden, von welcher Art, wünschte ich zu wissen, versehen sein sollen) an das Vicedirectoriat der philosophischen Studien zu wenden hätten, ich aber mit dem ganzen Gange dieser Proceduren in Österreich unbekannt bin, so wäre mir sehr lieb, wenn ich die nöthigen Aufschlüsse hierüber ebenfalls durch Sie erhalten könnte. Wollen Sie sich wohl meinetwegen dieser Mühe unterziehen? ich hoffe und erwarte es von Ihrer Gefälligkeit, nur bitte ich Sie dabei, wenn ich wirklich auf Ihre Freundschaft bauen darf, dass es sobald als möglich geschehe (denn die Zeit ist kurz) und dass Sie sich bei dieser Sache keiner Mittelpersonen bedienen, sondern selbst die 2 Herren, wenigstens nämlich Remboldt und den Vicedirector,

besuchen und mir dann mit der nächsten Post das Resultat Ihrer Bemühungen mittheilen möchten. Sie werden mich dadurch äusserst verpflichten.

Zum Schlusse herzlichen Gruss und Händedruck von mir und den Meinigen an Sie und sie Ihrigen, und die Versicherung meiner unwandelbaren Achtung und Freundschaft, in der ich gegen Sie verharre. A Dieu!

Ihr aufrichtiger Freund

A. W.

72. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1821, 20. března (z Prešpurku.) — *Děkuje mu za zprávy o požadavcích, které se činí při konkursu z filosofie; je na vahách, má-li ho podniknouti; oznamuje svůj příchod do Vídně.*

Pressburg, den 20. März 1821.

Theuerster, bester Freund!

Empfangen Sie hiemit meinen wärmsten und aufrichtigsten Dank für den mir erwiesenen Freudschaftsdienst. Sie haben meinen Auftrag ebenso schnell als genügend erfüllt. Ihr letztes Schreiben ist mir in dieser Hinsicht unschätzbar, wenn ich auch wirklich für diesen Fall von den mir mitgetheilten Aufschlüssen keinen Gebrauch machen sollte. In der That bin ich des Concurses wegen immer noch unschlüssig, ob ich denselben mitmachen soll oder nicht, obgleich Ihre Nachrichten nicht von der Art sind, dass sie mich abschrecken könnten. Die Sache an sich ist es nicht, die mich zurückhalten dürfte, wohl aber die absolute Zwecklosigkeit dieses Schrittes, nachdem ich von der Art der Concurse durch Ihre Nachrichten alle die Kenntnis erhalten habe, die ich dadurch erst zu erlangen meinte. Wenn ich dabei nur irgend einen Nebenzweck, der mir zu irgend einem Vortheile, für die Zukunft wenigstens, gereichen könnte, auffinden möchte, so würde ich mich gar nicht viel besinnen, aber da die angesagte Catheder bereits so viel wie vergeben ist, und auch durch die vorausgesetzte Beförderung des Herrn Krainen nach Pest hier keine Vacanz (die man in den übrigen Erbländern zugleich durch denselben Concurs zu ersetzen pflegt) erfolgen würde, indem solche die Benediktiner sogleich vermöge des ihnen unlängst zugesprochenen Rechtes in Anspruch nehmen, so sehe ich nun keinen Zweck, um dessen willen ich mich so bemühen und im möglichen Falle vielleicht auch durch einen zu voreilig unternommenen und deswegen vielleicht auch nicht ganz gut gerathenen Concurs compromittieren sollte.

Die Philosophie hat einen Umfang, der wohl jedem, der ihn genauer erwägt, Bescheidenheit und Misstrauen in eigene Kräfte einflössen muss. Was soll ich nun von mir sagen, der ich gerade itzt in dieser Zeit der ägyptischen Trübsale, wo mir beinahe kein Augenblick der immerwährenden Prüfungen und Defensionen wegen zum eigenen Studium übrig bleibt, kaum die einst gelernten und aufgefassten Gegenstände ins Andenken

zurückrufen, nicht erst durch neue Berichtigungen ergänzen und meine Kenntnis der Philosophie vermehren kann.

Noch eine andere Bedenklichkeit verursacht mir die Forderung, dass ich über die in Erziehungsgeschäften zugebrachten Jahre giltige Zeugnisse aufzuweisen habe. Diese kann ich nun von dem Vormunde meiner Eleven durchaus nicht verlangen, ohne ihn unnöthigerweise zu allarmieren, was ich doch aus Schonung für ihn und zu meiner eigenen Sicherheit vermeiden muss. Indessen sollte ich nur bei meiner Ankunft in Wien über meine oben geäusserte Bedenklichkeit einige befriedigende Aufschlüsse und nur einige Hoffnung erhalten, dass mir dieser Concurs für die Zukunft wenigstens zu etwas nützen sollte, so würde ich doch mein Möglichstes thun, um ihn mit Ehren bestehen zu können. Ich werde folglich die Zeit bis dahin zu diesem Zwecke wohl anzuwenden suchen, ohne jedoch meine Kräfte übermässig anzustrengen, da ich nicht weiss, ob es mir wirklich zu etwas dienen solle. Darum erwähne ich auch dieses mein Vorhaben niemandem und bitte Sie auch um Discretion hierüber, damit mich niemand auslache, wenn es nicht dazu kommen sollte.

Übrigens freute es mich recht, durch Sie erfahren zu haben, auf welche Theile der Philosophie Rembolt vorzüglich achte; in der Literaturkenntnis stimme ich ganz mit ihm überein, sonst aber habe ich immer mehr Gewicht auf die Metaphysik als die Logik gelegt. Über 2 Gegenstände bin ich jedoch noch im Zweifel, ob man nach dem österreichischen Studienplan die empirische Psychologie auch zu der Logik, wie bei uns in Pest, schlage, da sie nach der neuen Eintheilung der Philosophie ganz aus derselben ausgeschlossen wird, und dann, ob das Naturrecht als ein Theil der praktischen Philosophie ebenso ausführlich wie die übrigen in der Philosophie abgehandelt wird. Bei uns wird es beinahe ganz in die juristische Facultät verwiesen und nur etwas Weniges daraus in der Philosophie erwähnt.

Doch ich muss auf jeden Fall beide wenigstens durchsehen, da ich nichts Gründlicheres vorzunehmen Zeit habe. Dass die Aesthetik aus dem Gebiete der Philosophie ausgeschlossen sei, insofern sie ihre eigene Catheder hat, leidet keinen Zweifel, aber, wie es mir scheint, war mit derselben bei dem im Jänner gehaltenen Concurse auch die Geschichte der Philosophie vereinigt, die doch bei uns als ein Theil der theoretischen und praktischen Philosophie sensu stricto genommen und demselben Professor zugetheilt wird. Können Sie mir einige dieser Fragen noch aus eigener Kenntnis, ohne dass Sie sich ferner die Mühe geben, jemand andern deswegen anzugehen, beantworten, so würden Sie mich dadurch ebenfalls nicht wenig verbinden, ob ich gleich auf die Auflösung dieser Zweifel kein so grosses Gewicht mehr lege, da ich über die Hauptsache bereits durch Ihre Freundschaft hinlänglich unterrichtet bin.

Übrigens kann und mag ich Ihnen nicht viel Besonderes schreiben. Ihre Sehnsucht nach unserer Ankunft nnd der so lang entbehrten freund-

schaftlichen Mittheilung kann nicht grösser sein als es die meinige ist; ich spare mir also alles auf die Zeit, wo wir uns mündlich weit mehr sagen können, als unsere langsamen (und bei mir zum Theil auch trägen) Federn zu leisten im stand sind. Die Tage, die mir jetzt ziemlich kostbar sind, sehe ich aus dieser Ursache mit Vergnügen so schnell vorübereilen; die Meinigen freuen sich nicht weniger darauf. Wir bringen unsern Toni auch mit, dem seine Eltern unlängst die Erlaubnis dazu mit Vergnügen ertheilt haben. Wenn nur einmal die sauern Prüfungen vorüber wären! Doch auch dies wird sich geben. In 4 Wochen hoffen wir uns zu sehen, und trifft es ein, dass ich wirklich den Concurs mitmache, so kann dies unsere Anwesenheit in Wien auch um einige Täge verlängern, die ganz Ihrem Umgange gewidmet würden.

Schliesslich habe ich Sie zu bitten, wenn Sie noch einmal Zeit finden, mir zu schreiben, was für ein Gasthaus in Ihrer Nähe und das zugleich vom Hofe, wo die Tante meiner Eleven wohnt, nicht weit wäre, das beste sei? Wir müssen doch auch in dieser Hinsicht auf unsere Bequemlichkeit, um uns öfter sehen zu können, Rücksicht nehmen.

Leben Sie hiemit recht wohl, werthester Freund! Ich danke Ihnen nochmals für Ihre Freundschaft und Güte und bleibe in der Hoffnung eines frohen Wiedersehens mit Achtung und Liebe Ihr aufrichtiger Freund

A. W.

Die freundschaftlichsten Grüsse von allen Unsrigen an die Ihrigen.

73. František Turinský Františkovi Palackému.

1821, v červnu (z Prahy). — *Žádá ho, aby napsal posudek o tragoedii jeho »Angelině«.*

Rozmilý příteli!

Od břehů Vltavy úpěnlivě k Vám psaní ruky neznámé letí; přijmete je přátelsky. Když mi přáno není, bratersky Vás celovat, budiž ono poslem srdce mého i mé žádosti! Všecky, jenž o dobré vlasti pečují, zloba osudu po všech země končinách rozhodila; a tu nemá duše, hoří utrápená, komu by, co ji svírá, vylila a došla potěchy; tu nemá, s kým by vešla do rady. I já také nemám žádného, jen pana Jungmanna. Neznámý jsem Vám, ale k jednomu zaměřujem cíli, s tím samým drakem, nevlastenectvím, nám zápasiti, a to mě vymluví, že nevyzván od Vás Vám ruku přátelství podávám. Nejmenujte to vtíravostí; dávno po Vás toužil jsem, a vzbuzena touha v plamen rozmlouvajícímu častěji o Vás, naší naději, naší ozdobě, s panem prof. Svobodou. A aj! tu známý kollega Němec do Vídně se ubírá a psáti Vám musím. Buď jak buď přijato psaní mé, i buď zavržena prosba má, nechť! já si oddechl a pohovil při psaní na Vás srdci mému.

Známoť Vám panem prof. Jungmannem, že jsem do pusté a syré, do zanedbané a opovržené zahrádky literní malý kvítek »Angelinu« vsadil;

vím, že to jen sprostý kvítek, vím ale také, že srdečný. I vlast má ho také přijala srdečně. Okřálo srdce mé; bál jsem se vystoupit na světlo, nebo moc již jich u nás vystoupilo na lešení, a vystoupivši propadlo. Jak mně, mladíku, bylo okolo srdce! A dlouho nevěda, co počít, podal jsem přátelům, kteřížto tenkráte v Praze byli a nyní mi odloučeni jsou, i panu Jungmannovi spiseček svůj, a oni a mé přesvědčení, že čistým srdcem, co mohu, na oltář vlasti kladu, k tomu mě dovedli, že jsem ji vydal, ač pan Jungmann na formu iambickou dotíral, což jsem splniti nemohl, v budoucích tragediích ale učiním. Dlouho, dlouho byla smutnohra v duši rozmýšlena a dlouho a nekrátko na ni bájeno.

Embrio, z něhož pošla, je povědomé Šilerovo slovo v »Braut v. Messina« »der Uibel grösstes aber ist die Schuld«. — Je-li ale »Angelina« pravá tragedie? — Dovolte, podotknu o této věci jak smejšlím a jaký předmět předmětem tragickým se býti domnívám, nebo novější, podle mého zdání, jako Grillparzer v »Sapho« a »Ahnfrau«, tragedie nebájili; a já je taky za takové neuznávám. Básník v tragedii vyslovuje buď cnost padlou, kterážto vzniká u záři svaté a v trudném zápasení, nemoha se vyšinout k slunečné čisté její svatosti, padne a pádem dojde smíření, anebo vystavuje cnost, ješto stojí pevně jako skála v moři vlnobitném; náruživosti, kabala, ouklady atd., vše zlé se o ni odrážejí usilujíce pevné základy vyvrátiti nebo podemlíti. I stojí pevně a raději se pohříží do hlubiny za dosti činíc velebnosti nejvyšší, než by se podala vlnám zámotným.

Tak smejšlím o tragedii. Jeť to arci mladé smejšlení, ale aspoň idealu tragedie neodporuje.

Má prej jakousi podobnost a tu samu cenu, která se klade na Müllnerovu: »Schuld«. Tak sem četl v německém časopisu: »der Gesellschafter«, jenž v Berlíně vychází, tak to opětováno ve Vídeňském: »Conversationsblatt«.

I Müllnerova »Schuld« brala svůj počátek ze slova Schillerova; na to bych mnoho vsaditi chtěl! A to podoba její, že první jiskra z toho samého ohně vylítla; o čem soudit mně nepřísluší.

Vlastensky básnit nesmíme; a vlastenští předmětové předce nejslavnější, nejvelebnější! Proto jsem to tak uved, že se všecko na vlast potahuje. Ach Bože, ani plakat nesmíme nad naším neštěstím! Berlínský »Gesellschafter« a po něm »Conversationsblatt« a (jak jsem dnes slyšel:) »Modezeitung« zmínku o Angelíně činí, a žádná recenzí ve vlasti naší ani česky ani německy ji nepodotknula. Proto žádám Vás, příteli drahý, kdyby Vy jste ji — zdaž ji hodnou pro Vaši práci uznáte — podle Vašeho zdání posoudil v německé řeči, na mne se nic neohlížeje. Jestli Vy ji za hodnou uznáte, bude to chlouba má, bude to chlouba národu mému, a pak i ať cizinci o tom vědí, že Čechie i neodrodilé syny chová! Až hanba! jako o barbařích o nás mluví! až hanba to nám, že o nás tak mluviti [se] smí a může! Proneste nad ní soud, rozmilý Palacký; nerad bych, by se dostala do rukou neesthetických. Básník posoudí básníka líp nežli gramatikář. Proneste soud nad

ní a dodejte ho do redakcí »Conversationsblattu« k panu Castelli. Kdyby Vy jste věděl, jakou cenu má Váš rozsudek u mně! Třem jenom bych můj nočně pěstovaný kvítek k posouzení podal, Vám, panu Jungmannovi, panu Svobodovi, a — na našeho pana Šafaříka bych byl zapomněl. Pozdravujte ho ode mne srdečně! I jemu také poslal mým pozdravením pan Jungmann jeden exemplář. Kam ho zanesly od nás osudné vlny? Neumřel vlasti naší?

Však zdali nehodnou uznáte prácičku mou vašeho posouzení? Nechť, příteli milý, to mě nezachvátí! to mi důkazem, jak mnoho musím ještě pracovat, bych čitelných duší pochvalu získal. Co je po soudu mravenců? A já chci dvou esthetiků pochvalu raději sobě získat, nežli dvou tisíců nevědomců potleskování. Pište mi alespoň mínění Vaše. Veďte Vy mě k idealu! V srdci je mám; ale jinak je to u vystavení jeho. Pište mi Váš úsudek a brzo, Palacký. Ve šesti nedělích nejsem více v Praze, a Bůh ví, kde se octnu; nebo letos jsou študie dokonané práv všech.

Nehoršte se, že první mé psaní tak dlouhé. Aby jste tudy byl! Jenom něco málo o formě tragické. To vidíte, že je mnoho přízvukem psáno, něco metricky, něco beze všeho metrum; mám dvě tragedie rozdělané: »Vladyku Mirovíta«, taky smýšlená, a »Záviše Vítkoviče z Růží« z ruské historie vzatá! Obě míchaným jambem na světlo vyjdou; a kdy? to ví Bůh! na sta řetězích jsem ukován!

Bůh Vás zachovej vlasti, Slavii! Bůh mi dej popřát lásku Vaši a přízeň. S Bohem, Váš upřímný

Fr. Turinský.*)

V Praze, na začátku června 1821.

Fr. Turinský, Hörer der Rechte in Prag, Neustadt, Brenntegasse No 85.

74. František Kadlík Františkovi Palackému.

1821, 15. října (z Vídně.) — *Ubezpečuje ho svým přátelstvím a dává mu zprávu o svých pracích.*

Ve Vídni 15.8b. 1821.

Milý příteli!

Vaše psaní nemalou radost mně působilo, obzvláště proto, že mého přátelství k Vám tak tuze sobě vážíte. Vinšoval bych toho Vašeho pochlebného ujišťování v celé míře hoden býti. To ale, prosím, věřte, že Vašeho přátelství neméně sobě vážím, že čas Vašeho bydlení u nás mi vždy v paměti zůstane, a že upřímně Vašeho společenství po vždycky sobě žádám. Že Vy k studování nyní ne tuze schopný jste, nedivím se, neb kdež člověk k pracem ducha bez unavení schopen? I já po Vašem

*) Turinský František, básník český, * 16. list. 1796 v Poděbradech, † v Praze dne 4. září 1852. Posudek o »Angelině« sice Palacký napsal, ale uveřejnil teprv v Radhosti.

odjezdu tuze málo pilný byl; mimo třích Vám již známých se vroucně objímajících andělů, který jsem pro doktora Lichtnera do Prahy podmaloval, skoro nic sem nemaloval.

Obrázek Krista v Emauzích pro Černína zítra hotov jest, pak dvě maličkosti pro Payrovu; právě dětinský divadlo jsem reysoval a rys začatý Marie u kolébky Jezulátka vyhotovil; to jest všecko. Ale novinu Vám přelibou zvěstuji, že doktorovi Lichtnerovi, který nyní na čas ve Vídni jest, rys (Entwurf) Mojžíše na hoře Nebo se zalíbil, tak sice, že od kopie P. Marie odpočívající odstupuje a na místě jejím toho věčně pamětného zákonodárce žádá. Velkost obrazu mně k volení dal. Předevzal jsem si tento obraz dle mé možnosti v duchu básnířském, vážně a velice vyhotoviti. Kdy na plátně k vidění bude, sám ještě nevím.

Warnsdorfským Marie u kolébky Ježíška spícího se sic líbí, nezdá se jim ale rovnati slušně k jednoduchému Janu Nep.; cena jim mírná byla. Na ten způsob tehdy co nejdříve ouplnou jistotu této žádané práce Vám dáti moci budu. Na všechen způsob Marii s dítětem samotným představit smím, jak ale, posaváde nevím, neb nic původného, důtklivého mi napadnout nechce.

Maršner náš z Drážďan psaníčkem mne potěšil; byl dobře přijat, v krátkosti známosti dělal s Houvaldem, Kindem, Tickem, Röllgerem a. t. d. Nepochybuji, že již dávno psaní od něj jste obdržel, neb to v svém psaní slibuje. Jak Doležálek praví, Dobrovský o Vás se starati připověděl, on sám obšírněji psáti bude. Vaše podobizna jemu i manželce jeho nadmíru se líbí.

Ačkoli, jak pravíte, Vaše hlava tenkrát, když Vaše psaní jste psal, ani za mák nestála, tak přece má škrábanina v nižádné srovnání k Vašemu dopisování přijde: v té příčině nebudu Vás déle i ucho Vaše mučit; jen to ještě mi připomenout dovolte, že Vaše připojená naposled nota docela zbytečná byla. Kdybych k Vám důvěrnosti neměl, neměl bych jí k žádnému.

Mějte se dobře. To upřímně přítel Váš

Fr. Kadlík *).

75. J. E. Doležálek Františkovi Palackému.

1821, 16. října (z Vídně.) — *Přátelé že se oň báli, protože při velké vodě lehkomyslně na cestu se vydal; Dobrovský prý slíbil, že bude o budoucnost jeho pečovati.*

Ve Vídni dne 16. října 1821.

Drahý příteli!

Kdybych se byl před 8 dny skerze našeho Kadlíka nedověděl, že ještě na tomto světě obcujete, tak bych byl dozajista myslil, že ste se již

*) Kadlík (též Tkadlík) František, malíř, * 1787 v Praze, kde také zemřel 16. ledna 1840 V letech 1817—25 byl ve službách hraběte Černína ve Vídni, v únoru 1825 odebral se do Říma a r. 1829 stal se ředitelem malířské akademie v Praze. Palacký seznámil se s ním v lednu 1821 a zůstal od té chvíle upřímným

na věčnost odebral. Věru sme Vás jakožto na polovic mertvého oplakávati začali; nebo sme té mysle byli, že při té veliké vodě Vás na Vaší plavbě nějaké neštěstí potkalo. V tomto domnívání sme ještě dílem skrze jednoho úředníka při zdejším Uherském kanceláři upevněni byli, který nám povídal, že dle veřejných zpráv mnoho lidu při té povodni zevláště v Uhřích utonulo. Doufám tedy, že co nejdříve uslyšíme, proč ste tak dlouho nic o Vás slyšeti nenechal. Nového Vám v krátkosti jen to oznámím, že Hanka nyní naději má, co nejdříve s chlebem zaopatřen býti, a že mi náš pan Dobrovský připověděl se postarati, aby Vám s časem něco příjemného a pohodelného vynalezl. Až nám psáti budete, tak nepomiňte zevláště jej a Kopitara pozdravovati. Před několika dny mně Hanka psal a 2hý díl od Dobrovského jeho Slovníka zaslal. Od mé ženy a pana Proxe uctivé pozdravení. Má žena se na Vás hněvá, že prý jste se tak říkajíc lehkomyselně v nebezpečenství uvedl, když ste se při té veliké vodě na cestu vydal. S čímž Vás pod ochranu Hospodinovou poroučeje, zůstávám Váš věrný

J. E. Doležálek *).

Slovutnému pánu Františkovi Palackému, vlastenci znamenitému, k dodání.

76. Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1821, 18. října (z Kulpína). — *O Benediktim; těší se ze článku Palackého v »Kroku.«*

W Kulpjně při N. Sadu 18. Řjgna 1821.

Přemilý Přjteli!

S welikým potěšenjm četl gsem taužebně očekáwané psanj Waše, kteréžto gsem po swém nawrácenj se ze Slawonie zde w Kulpjně nalezl. Nemohu Wás dosti ugišťowati, gak mi to ljto bylo, že gsem se tak dlouhý čas ničeho o Wás doověděti nemohl. Ale tenť gest giž bohužel los náš! — I od Jungmanna, od Benediktiho pořjdku listů dostáwám, — nebo ať prawdu djm, i gá gim pořjdku pjši. Benedikti mi nepsal přes čtwrt leta i wjce: měsjce čerwence se strogil do Krakowa; odešel-li nebo nic, až dosawad newjm. Gemu se w Kežmarku nehrubě dobře wede. Do Karlowic se nedostal: giž bylo wšecko pozdě — ti páni to si sami zapletli a rucc si swázali — na Rumiho mjsto nastaupil Magda ze Šopronu. Nynj se i sám obáwám, co z našeho Benediktiho bude, nebo w Kežmarku naskrze nenj spokogen. Snad giž naleznu, nawrátjm-li se do N. Sadu, od

---

jeho ctitelem. V květnu 1821 přiměl ho k tomu, že stal učitelem jeho chovance Karla Čúziho. Asi deset obrazů Kadlíkových Palacký popsal a věnoval práci tu paní Zerdahelyové. V březnu 1825 vystavena podobizna Palackého zhotovená Kadlíkem na výstavě umělecké v Praze.

) Doležálek Jan Emanuel, hudebník (1780 v Chotěboři † 1858 ve Vídni). S ním seznámil se Palacký ve Vídni již r. 1821 a obzvláště důvěrně s ním obcoval za svého delšího pobytu ve Vídni r. 1826, také později, kdykoli do Vídně přišel, neopomenul ho navštíviti.

něho psanj, z něhož Wám potom o něm zpráwu dám. — Gá pracemi auřadu a powolánj až přjliš zaměstknán, od literatury našj téměř docela wzdálen a odlaučen gsem. Druhý swazek Kroka gsem skrze přátelskau ochotnost našeho neunaweného Jungmanna obdržel, — kýž mu Bůh pořád stálého zdrawj a žiwota propůgčj — onť ge wšecka naděge naše. Gste-li pak Wy s Krokem spokogeni? Gá nynj, co wzdálený a giž téměř nezběhlý, o těchto wěcech gen ostýchawě sauditi smjm. Mně se Krok welice ljbj. Zwláště gsem radostj naplněn byl, když gsem tam pogednání k aisthetice od Wás nalezl — a gediné toho gsem litowal, že gsem wždy w předsjni zůstati musil, nemoha se do samé swatyně dostati. Té gsem wšak naděge, že co gednau počato, to brzy dokonáte a nás celau pracj obradugete. Wěřte mi, že nikdo na ni taužebněgi nečeká nežli gá. W Czúzu snad budete mjti dostihu wjce, než ginde.

Gá gsem prázdniny školské neywjc na cestách po Slawonii ztráwil. Zde gsem nalezl Čecha p. Jodla we Winkowcjch. Teď se nawracugi do N. Sadu a meškám poněkud u p. Stratimirowiče, synowce arcibiskupowa, w Kulpjně. Gak mile se domů nawrátjm, budu Wám psáti pohodlněgi, a protož i obšjrněgi. Mě̌gtež se na wšem dobře. Wáš wěrný

Ś.

77. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1821, 21. listopadu (z Prešpurku). — *Slibuje, že se vřele ujme bratra jeho Ondřeje dává mu některé pokyny ve příčině zkoušky, kterou má podniknouti chovanec jeho Karel z Čúzu.*

Pressburg, den 21. November 1821.

Theuerster Freund!

Ich habe meinen Jennemann sammt Ihrem werthen Schreiben durch den Muki richtig erhalten und mich gefreut, bei dieser Gelegenheit von Ihnen etwas Neues zu hören. Sie werden mir verzeihen, dass ich Ihnen den Jennemann so früh abgefordert habe; ich hätte Ihnen wirklich denselben auch auf längere Zeit überlassen, wenn ihn nicht der Professor Krainer gleich bei meiner Ankunft hier verlangt und mir vorläufig auch den Antrag gemacht hätte, ihm solchen ganz zu überlassen, was ich um so eher zu thun geneigt bin, als ich bereits fest bei mir beschlossen habe, der Schulphilosophie einmal für allemal den Abschied zu geben, und mir also der Verkauf eines so theueren und mir gar nicht nothwendigen Werkes nicht anders als erwünscht sein kann. Ihren Wunsch in Rücksicht Ihres Bruders werde ich getreu, und so viel es in meinen Kräften steht, zu erfüllen suchen; nur muss ich mich wundern, dass Sie nicht im vergangenen Jahre schon Ihr Zutrauen zu mir in dieser Hinsicht genommen und mir Ihren Bruder nur in einigen Worten erwähnt hätten. Ich wusste gar nicht, dass er hier wäre. Übrigens wissen Sie schon, dass es mich herzlich freuet, wenn ich irgend jemandem und noch mehr guten Freunden einige Dienste

dieser Art erweisen kann. Auch in Rücksicht der leiblichen Bedürfnisse Ihres Bruders werde ich nie ermangeln, Ihrem Wunsche vollkommen zu entsprechen und ihm in Ihrem Namen jede Unterstützung zureichen, deren er bedürftig wäre. Nur müssten Sie ihm aufrichtig und kurz erklären, dass er ohne Scheu und Zurückhaltung sich an mich in jedem Falle, wo er etwas brauchen sollte, wenden und zu mir sein volkommenes Zutrauen fassen möchte Selbst über seine Verwendung in Schulsachen will ich durch Herrn Billnicza Nachrichten einzuziehen und sie Ihnen mitzutheilen suchen, so dass Sie sich in dieser Hinsicht ganz auf mein Wort verlassen können, dass ich mir von nun an die Sorge für Ihren Bruder vorzüglich angelegen sein lassen werde. Ich habe ihn schon durch den Siegmund Zerdahélyi zu mir rufen lassen, und hoffe ihn nächstens bei mir zu sehen, da ich sein Quartier nicht weiss, um ihn gerade durch unseren Bedienten aufsuchen zu lassen.

Den Brief an Prof. Jaben habe ich heute noch, da ich ihn selbst nicht zu Hause antraf, durch unsern Karl übergeben lassen, werde ihn aber nächstens nochmals besuchen, um mit ihm von Ihnen sprechen zu können. Über die Abtheilung des Examens brauchen Sie sich wahrlich keine Bedenklichkeit zu machen. Die Professoren können nicht, wenn sie auch wirklich wollten, (was nicht zu erwarten ist), etwas dawider einwenden. Sie sind freilich sämmtlich nicht gar gut über den Privatunterricht zu sprechen, da aber die Ursache ihrer Abneigung jeder Blinde errathen kann, so kann man sich füglich darüber hinwegsetzen, um so mehr, wenn man weiss, dass es ihre Schuldigkeit ist, jeden, der sich zur Prüfung stellt in der Ordnung und aus den Gegenständen zu prüfen, wie es ihm beliebt. Übrigens kann ich Sie auf mein Wort versichern, dass Sie sich durchaus keine grossen Besorgnisse der Prüfung wegen zu machen haben. Weder Jaben noch Prof. Kovács sind von der Art, dass sie Ihnen mit Vorsatz Unannehmlichkeiten bei der Prüfung machen möchten. Auch können Sie sowohl aus den Lehrbüchern des Prof. Jaben als auch den Mos. Studien von Prof. Kovács alles das füglich auslassen, was nicht in den Thesibus, nach denen Sie sich einzig zu richten haben, enthalten ist.

Sollte Ihnen in Jabens Compendien etwas Unverständliches (seines sonderbaren, ja bizarren Stiles wegen) vorkommen, so schlagen Sie nur den Schwantner oder Galletis Allgem. Erdkunde in Querfolio mit Charten, die er beinahe buchstäblich übersetzt hat, nach. Das Jus metallicum ist eine Bagatelle, kaum der Erwähnung werth. Sollten Sie dennoch hin und wieder einiges finden, was Sie Ihrem Zöglinge nicht ausführlicher zu erklären wüssten, so merken Sie sich solche Stellen vor und lassen sie solche vor der Prüfung in einer Privatstunde von Jaben selbst Ihrem Zöglinge erklären. Ich versichere Sie, er wird sich dadurch so geschmeichelt finden, dass er alles Übrigen wegen ausgesöhnt wird. Der Tony Ghyczy meinte, Ihnen das Jus metallicum schon geschickt zu haben; ich habe unlängst erst das Exemplar von Flori dem Siegmund Zerdahélyi ge-

liehen, sonst hätte ich es Ihnen hier gleich beigelegt. Übrigens hoffe ich, Sie wenigstens der abgetheilten Prüfung wegen eher zu sehen, als es sonst vielleicht geschehen wäre.

Ihren Vaehler erhalten Sie hier mit besonderem Danke von Seite Gottfrieds unversehrt zurück. Auch der Hofmeister der Szegedyschen hat sich ihn itzt angeschafft. Ihren Troxler habe ich auf der Stelle weder bei Schweiger noch Lander finden können und ihn daher blos bei dem ersteren bestellt; er soll bald zu haben sein. Die Briefe Josephs habe ich nirgends zu sehen Gelegenheit gehabt. Aber ich bekümmere mich itzt auch, aufrichtig zu gestehen, um die Litteratur des Tages nicht viel; ausser der Allgem. Zeitung und Hermes lese ich sonst nichts, was auf die Politik oder die Geschichte des Tages Bezug hätte. Statt dessen benütze ich dieses vermuthlich letzte Jahr meines Aufenthaltes hier dazu, um das Ius nach allen seinen Theilen neben meinem Zöglinge, mit dem ich es ohnehin repetieren muss, etwas genauer kennen zu lernen; und dies beschäftigt mich hinlänglich, um wenigstens diesen Winter hindurch an nichts Anderes vor der Hand zu denken. Sonst lebe ich meinen gewohnten Umständen ganz nach der alten Weise.

Indem ich hiemit nebst meinen Eleven der gnädigen Frau von Csuzy unsern Handkuss nebst Compliment auszurichten bitte, empfehle ich mich Ihrem fernern freundschaftlichen Andenken und bleibe mit Achtung und Freundschaft Ihr aufrichtiger Freund

A. W.

An Karl, Herrn von Korláth alles Schöne von uns.

78. **Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.**

1821, 25. listopadu (z Nového Sadu). — *Nabádá ho k častějšímu dopisování; dává zprávu o svém životě a o svém překladě Marie Stuartky.*

Z N. Sadu d. 25. listop. 1821.

Milowaný přjteli!

Psanj Waše ode d. 10. t. m. gsem řádně obdržel a s radostj četl, nemálo se tomu diwě, že Wám mého z Kulpjnu Stolice Bačské, kde gsem prázdniny školské wětšjm djlem ztráwil, poslaného listu geště tenkráte nebylo dodáno. List ten gsem sám odewzdal byl na poštu. Snad Wás předce dosud došel.

Oprawdu i gá toho přetěžce nesu, že nás osud náš takto rozpogil, i Wy toho, wjm, litujete. Ale co aspoň nynj proměněno býti nemůže, toho trpěliwě nésti. Žádaucj by bylo, abychom sobě častěgi dopisowali, — což gestli se nestáwá, gest to winna tušjm obau nás. O stálosti lásky našj aspoň nikomu z nás pochyby nebude. Tato, gak gste sami gindy prawili, se nikoli nezakládá na papjru, nýbrž na srdci.

Psal gsem Wám byl, že gsem drahnau část swých práznin na cestách po Slawonii ztráwil, kdež gsem i p. Jodla, direktora škol Slawon-

ských, we Winkowcjch nawštjwil. Že tu mnoho o wěcech českých narozpráwěno, snadno se domysljte. Ode dne 1. Listopadu gsem opět w N. Sadu, a auřad můg mě dosti zaneprazňuge. K weřegným prácem mým přistoupily teď i domácj; nebo syn p. Stratimirowiče z Kulpjnu, synowec Geho Excellencj arcibiskupa Karlowického, gest u mne. Takto hospodářstwj mému dobře spomoženo — ale to nikoli nenj wůle má, aby toto mé položenj dlouho trwanliwé bylo; wždycky w tom gakási nucenost, která přestane, gakmile gá trochu k cjli přjgdu.

Co mi neywjc žiwot zhořčuge, gest mé laučenj se s idealy, na nichž gsem dušj i myslj wisel. Kdyby mě ale proto přátelé mogi méně, než před tjm, milowali, to by mi gegj geště wjce zhořčilo a toho bych nikdy snésti nemohl. Wy aspoň, přjteli milý, mě lépe znáte, a Waše zkušenost Wám co den wjce usnadnj pochopenj mého bolu. Když se osa žiwota točiti počne, tuť ji ohnauti nenj na wůli člowěka; gde, kam gde, tažená pramocj uhelnj — mocj protiwosti. Gá sice nedjm, že bych giž tam byl, ale že tam přjgdu, a že tam dřjwěgi pozděgi přjgdete i Wy, to dobře wjm. Gediná má potěcha gest, že w okolj auřadu, kam mě ruka osudu zawrhla, nenj marné mé usilowánj. Liternj můg žiwot aspoň nynj se stawil na gakémsi punktu netečnosti. To wšak wšecko geště gináče býti může.

Milowanému Jungmannowi našemu gsem také přede dwěma měsjci psal byl, když gsem 2hý swazek Kroka obdržel. Pogednánj aisthetické gsem s newyprawným potěšenjm četl; žádost swau gsem Wám giž předešle oznámil. — Ubohá má Stuartka snad někde w censuře zahyne na wěky; tak bylo s nj, když byla žiwa, tak má býti i po smrti. Gá bych předce přál, poněwadž tolik powyku uděláno, aby giž gednau tiskem wyšla; nebo i nemetričnost gegj by se dle základů Jugmannowých w 2hém sw. Kroka, k nimž gá cele přistupugi, brániti mohla. Budete-li psáti Jungmannowi, můžete směle této wěci podotknauti, ne gménem mým, ale Wašjm. Tak by aspoň mezera w mém liternjm žiwotu něčjm wyplněna byla a nebyl bych držán za zemřelého.

Benedicti pořád w Kežmarku w učenici swé se potj. Gemu tedy směle psáti můžete; list Wáš ho dozagista dogde.

Co ale Wy děláte, přjteli? Které gsau úmysly Waše, které wýhledy do budaucnosti? Pište mi giž i o těchto wěcech, a buďte přeswědčeni, že si i na neymenšj wěci Wás se týkagjcj přemnoho záležeti dám.

Mezi našimi Srbskými literatory ustawičné různice panugj. Gedna strana druhé horšj. Slabá potěcha pro nás Slowany.

Teď giž přestati musjm; brzy wjce. Měgte se dobře. Pište mi co neydřjwe. Wáš wěrný přjtel

Š.

79. **Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.**

1821, 30 listopadu (z Prešpurku). — *Oznamuje mu, že bratr jeho Ondřej opustil Prešpurk a studuje v Šoproni.*

Pressburg, den 30. November 1821.

Schätzbarster Freund!

Ob ich gleich überzeugt bin, dass Ihr Wunsch in Hinsicht der verlangten Nachrichten von Ihrem Bruder in diesem Augenblicke vielleicht schon erfüllt ist, so säume ich doch keinen Augenblick, Ihrem Verlangen durch eine Wiederholung alles dessen, was ich während der Zeit über Ihren Bruder habe erfahren können, hiemit genüge zu leisten.

Herr Siegmund Zerdahelyi, an den ich mich unlängst bei Ihrer ersten Anfrage in dieser Sache gewendet habe, konnte vor Abgang der Gelegenheit nichts Bestimmtes darüber erfahren, da der Professor Ihres Bruders vom vorigen Jahre zu einer Predigerstelle befördert wurde und der Supplent keine Auskunft über die abgehenden Schüler zu geben wusste. Doch erfuhr ich Tags darauf durch H. Lex, der einigen Schülern dieser Klasse im französischen Unterricht ertheilt und sich auf mein Ersuchen bei denselben um ihren Bruder erkundigte, dass derselbe nicht mehr in Pressburg sei, indem er Oedenburg oder Kesmark zur Fortsetzung seiner Studien gewählt zu haben kurz vorher angegeben hätte. Dasselbe erfuhr ich nun von mehreren Seiten, ohne zur Gewissheit gelangen zu können, welche von den 2 Städten er zuletzt gewählt hätte. Siegmund Zerdahelyi, dem ich dies mittheilte, ersuchte endlich den Supplenten selbst, genauere Erkundigungen darüber anzustellen, die er auch wirklich anstellte und ihm, Siegmund, mittheilte. Dieser weilte nun nicht länger, besonders als ich ihn auch in meinem Namen darum ersuchte, Ihnen mittelst der Post diese Nachrichten und Ihrem Bruder die von Ihnen geschickten Briefe auf demselben Wege nach Oedenburg zukommen zu lassen. Sie werden also schon gegenwärtig von allem unterrichtet sein. Zu näherer Bestätigung dessen mag auch dieses noch dienen, dass ich heute abermals desswegen beim Herrn v. Billnicza kurz vor der Schule gewesen und durch ihn da mich erkundiget habe, ob sich diese Nachrichten auch bewähren. Da erfuhr ich nun die volle Bestätigung derselben aus dem Munde mehrerer Mitschüler und Landsleute Ihres Bruders, die seine Abreise nach Oedenburg einmüthig bekannten. Einer derselben Namens Toman habe sogar dieser Tage bereits einen Brief von ihm aus Oedenburg erhalten, wo er sich aber über seine Umstände nur kurz ausgelassen hätte. Da aber dieser Toman gerade nicht anwesend war, konnte ich über den Ort seines Quartieres oder andere nähere Umstände nichts Bestimmteres erfahren; hoffe indessen, Sie werden diesem Mangel insoferne abzuhelfen wissen, dass Sie Ihre Briefe nur gerade in die Schulen nach Oedenburg adressieren, wo sie ohne Zweifel richtig abgegeben werden. So weit

laufen meine Nachrichten. Es war mir gleich in den ersten Tägen, als ich solche vernahm, leid, dass Ihr Zutrauen zu mir in Hinsicht Ihres Bruders zu spät gekommen und ich nicht im stande wäre, Ihnen die Aufrichtigkeit meiner unlängst bezeugten und gegebenen Versicherungen durch die That beweisen zu können.

Ich hoffe, Herr Jakal wird Löhes Materialien, die neulich durch Schuld des Buchbinders zurückgeblieben und ihm später durch Toni Ghyczy über Neutra nachgesandt worden sind, bisher richtig erhalten haben.

Meine Äusserungen über Ihren Entschluss, die zu gebende Prüfung Karls auf zweimal abzutheilen, haben sich durch meine unlängst mit Jaben und Kovács dieserwegen mündlich gehaltene Unterredung vollkommen bestätiget.

Entschuldigen Sie, bester Freund, die ungemessene Eile, womit ich im Drange mehrerer nicht aufzuschiebenden Correspondenzen diese Zeilen aufsetzte, und lassen Sie sich dadurch nicht irre machen in Ihrer Überzeugung oder Glauben an die Freundschaft Ihres Ihnen aufrichtig ergebenen Freundes A. W.

Der gnäd. Frau von Csusy von uns allen einen Handkuss, sowie an Karl und Herrn Jakal alles Freundschaftliche. Adieu.

80. Jan Palacký bratru Františkovi.

1821, 24. prosince (z Hodslavic). — *Vzkazuje mu pozdrav svůj i matčin.*

Pallatzky Johann.

Můj roztomilý pane bratře, já a moja máma pozdravujeme vás a sme rádi, že ste ještě živi. Máma sa už bála, že kda ví, jak je s vámi; a já sa též tomu raduju, že mně něčemu naučíte; já se německy dobře učím; i moja sestra Mariana dává vás na stokrát pozdravovati i ze svojím Jozefem Hromádkú, že se dobře mají a sú zdrávi.

Dne 24. Decembra roku 1821.

81. Josef Palacký bratru Františkovi.

1821, 24. prosince (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu, že přišel o prst a vyřizuje pozdrav od příbuzných.*

Nejmilejší pane bratře.

Veliké neštěstí potkalo mne; pozbyl sem prst na pravé ruce, ten vedle palce, který mi velice chybuje; ten mi už nikda neuroste, ale se mi posavad dobře hojí. Já zůstávám váš upřímný bratr Jozef Pallatzký.

Sestra Anna dává vás pozdraviti i se svým manželem, i její cerka Anna dává vás pozdraviti a zpomíná vás často, a vinšují vám zdraví a štěstí na tento nový rok.

82. Jiří Palacký synu Františkovi.

1821, 26. prosince (z Hodslavic). — *Kárá ho pro dlouhé mlčení i pro popudlivost, již dal na jevo v posledním dopise; oznamuje, že bratr jeho Ondřej studuje v Šoproni, druhý bratr Josef že přišel o prst, a šíří se o tom, co nového v dědině.*

Můj milý synu!

Tvé psaní včera jsme dostali, a že ještě předce žiješ, z něho se přesvědčili. Ale z jaké horlivosti ty toto píšeš, jakou mrzutost snášíš, a jak dlouho již? A to všecko proto, žes se k nám nehlásil. Kdybych chtěl tvé psaní opakovat, i já sem se styděti říci musil, *totiž na otázku, jak se má syn a kde jest?* nevím, nic mi nepíše. *Toto jest mravný syn, když on k rodičům nepíše,* za odpověď slyšeti sem musil; a čím a co sem jiného říci zase mohl, jako: nevím, co v tom za příčinu. A dosavad ještě nevím. Nebo v té celé tvé žalobě o tom, žes ty se tak dlouhý čas k nám nehlásil, nic nestojí. A já sem též jiného nic neslyšel, kromě od faktorů, že tobě nechtěli po vůli udělati, a že jsi rozhněvaný odešel. Já sem ten den do Vídně o 8mi hodinách přišel, kdyžs ty o 11té v jakési malé loďce s dvěma ženskými, jak mi pravili, se odplavil. Nebo sem nejprv hleděl na trhu své vyříditi a teprv sem až o 12ti hodinách tebe na hospodě hledal a tam, když pravili, že ačkoliv již vše na vodě napakované jest, že předce loď veliká jíti nemůže, a tak že kdesi ještě snad k nalezení budeš. Ale nebylo. Což sem tedy já o tobě věděti mohl, kde jsi anebo jestliže se v Dunaji nezatopil. Kdo by mně byl sem písal. Jakož se i matka tak domnívala, že to jináč není, než žes se jistě utopil. — Co se Andresa dotýče: Nejprv povídal, že se školy s prvním listopadem začnú, protož nám nebylo pilno, jemu šaty chystati; až jsme se jistotu zvěděli, již bylo pozdě do Prešpurku jíti. Druhá vážná příčina jest nedostatek peněz. V Prešpurku jest vždy všecko dražší jako jinde, a malý študent může i jinde ty věci se učiti jako i v Prešpurku. My sme ale dlouho nebyli v mysli ujednotěni, či do Modré či do Šopronu aneb i do Těšína půjde. Až nejposléze se Andres předce do Šopronu namyslil. Jak se mu tam vede, to on ti sám bude psáti. Kdybysme se ale byli spíše hlásili, aby se do alumnie byl mohl dostati, mohli sme i 40 fr. méně platiti. Ačkoliv nás ani tak více nekoštuje, jako by v Prešpurku bylo koštovalo, aspoň dobré jídlo dostane a nic jej v učení nezamešká, když jiné žádné povinnosti krom učení míti nebude a když se až do sintaxy dostal; ovšem že s učením práce dosti míti bude. Co se nás doma dotýče, jakž takž zdrávi jsme. Júrovi dcerka přibyla jmenem Rozina. Ostatní vše jest, jak bylo, kromě Jozefa. Toho veliké neštěstí potkalo. Byli sme s dvěma dělníky v lesu. Tito nám řezali takové tenké stromky a haluze, které on na jednom pni mezi koleny s rukami držel, aby se nehýbaly. Ale ruka pravá z nenadání mu se z vršků toho dřeva uklúzla a pod pilu se dostal ukazující prst a tato mu jej právě v druhém spojení článku tak rozřezala, že mu hned dolů zvisnul a potom pryč odřeznúti [se] musil. Nyní tedy on toho prstu nemá ani kdy

více míti nebude. Co se našeho handlu týká, s tím zle stojíme. Nelze tolik vydělati, co se interesu platit musí. K tomu nepřátelství ve faře ještě vždy trvá. Tito o to všemožně usilují, aby nás utlačiti mohli. A nyní, tuším, se jim poštěstí. Nebo ti lidi, od kterých máme peníze, jeden za druhým přichází, abychom mu peníze vrátili. Budeme-li míti znovu máslo skupovati, i od tebe pomoci musíme žádati. Proměna v dědině největší v tom záleží: že toho Jozefa Křižana, který naše včely vydrati měl, nyní jeho vlastní otec jej z gruntu a z role zhání a ne[ch]ce dopustiti, aby on déle sedlačil. Nyní chtějí, aby se někdo na 15ti roků za hospodáře dal. Ale dosavad není žádného. Zase chtějí, aby se všecky role a louky pod plat na léta najaly, zda by předce rolu aspoň jeho děti někdy zase dostati mohly. Ale kdo ví, bude-li to možné. Nebo tento člověk nadělal výše 1000ce dluhů a nyní ani stravy ani potřebného nářadí nemá. U nás tento rok velice neúrodný byl. Rži málo, pohanky ani semeno se nenaklidilo, oves zůstal dlouho na poli a opadl. Měřice ovsa koštuje 3 fr, ječmen okolo 5ti, rež o 7mi, žito o 8mi fr a výdělku málo. Kobzole 1 fr 30 kr. Funt másla 36 až 40 kr., buttru totiž. Včely mně již troje hladem zpadly, troje sem vyřezal a ani tři funty medu od nich nedostal. Ještě jsou 14tery; a jestli 8mery do vesna zůstanou, dosti bude. Nebo se musí pro ně všecken med kupovat. Dítek mívám denně od 70ti až do 100, práce tedy mnoho. Já pak slábnu velice. Jako sem jindy mimo školy jinší práci konal, nyní žádné; nebo mně i na zraku zchází. Škola, ta nová, jest dobrá a i také jest vedle světnice pro učitele. Touto já brzy k svému obydlí obrátím, abych tam o samotě v pokoji obýval. — Zůstávám v očekávání jinačího listu od tebe i dále tvůj otec

J. Pallatzký.

V Hodslavicich, dne 26. Decembra 1821.

83. **Jiří Palacký synu Ondřejovi.**

1822, 2. ledna (z Hodslavic). — *O nehodě bratra jeho Josefa, o škodách větrem způsobených.*

V Hodslavicích, dne 2 Jan. 1822.

Můj milý synu!

Tvé psaní jsme sice dostali, ale teprv dnes ponejprv k tobě do Edenburku píši. My sme všeci tak, jak sme byli i prve, kdyžs doma byl, kromě Jozefa. Tento pozbyl na pravé ruce ten ukazující prst vedle palce. Měli sme dva dělníky v lesu, tito nám řezali tenké stromky a Jozef je mezi kolenami na jednom pni i s rukami držel; jemu z náhla ruka z dřeva sklizla a pod pilu, a na jedno tahnutí prst jenom na kóži zůstal viset, potom se musel uřezat. Již nyní má dosti hezky zahojený.

Od France sme také psaní dostali; tento sobě stěžuje, že sme jemu nepsali, kdyžs ty do Edenburku jíti měl. A kterak sme měli jemu odpisat, když on o sobě též k nám nepsal, kde je.

Ani v dědině není tak vážné proměny; bylo u nás a v našem okolí na den Ondřeje veliké povětří, hřmělo strašně a vítr mnoho škody podělal; jsou příklady, že člověka ten vítr i nesl. Potom na den narození Kristova celý den takový vítr vjěl, který teprv na staveních, plotech a stromů (sic!) mnoho škody nadělal. V Domoracu již na 2000 stromů zlámaných neb i zkácených napočítali, a ještě nejsou s počtem hotovi. Odpiš nám, též-li se u vás toto dílo; lidi hádají, že toto jakousi vážní proměnu ve světě předešlo.

My posíláme máslo po Jerikovi do Vídně; on tam asi na 10tého dojede, a snad 12ho odjede. Jestliže bys chtěl k nám psáti, tedy pošli to psaní k pánům faktorům do Vídně, a Jerik nám je přiveze. Když bys peníze nějaké potřeboval, tedy 10 fr. neb až do 15ti můžeš též od pánů faktorů žádati. Já jim píši, aby je tobě, kdy žádati budeš, vydali. I toto psaní skrz faktory posílám. Atres: Dem edelgebohrnen Herrn von Lott, k. k. Schmalzfactor in Wien, am Dominikaner Platze am Schmalzmarkte. Zůstávám tvůj otec Jiří Pallatzký.

Asi 1 f. zde tobě kladu.

Meinem lieben Sohne Andres Pallatzký, Studenten an den evang. Schulen in Edenburg.

84. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1822. 1. **března** (z **Hodslavic**). — *Stěžuje si na nehody v obchodě a tížící jej dluhy a žádá důtklivě, aby pomohl penězi.*

V Hodslavicích, dne 1 března 1822.

Můj milý synu!

Již tomu čas přešel, když jsme od tebe psaní dostali, ale teprv nyní k tobě o našich okolostojičnostech píši. Zdrávi jsme všeci v rodině, ani žádné neštěstí velikonáhle na nás nepřišlo. Ale v hospodářství jsme velice dolů sešli. Příčina: málo se vydělá, a někdy i škoda a ztráta v handli, ale familie dost velká, mnoho se ztráví, a když ze sta jednu vezmu, již není celé sto. K tomu mnoho interes ubírá, a právě to nejvíc nás na zkázu přivádí. Ne nějaké marné slova píši, a v pravdě povím, že nebude-li proměna, i handel všecek přestane a náklad na vyučování také se zastaví, nebo odkud bych co vzal? Služba církevní jest jenom tak vydělaná, aby člověk hladem nebyl; a já již nemohu tak pracovati, jako jsem minulé leta pracoval, nejvíce mne zrak chybuje. Pera nemohu sobě dobře spraviti, modré neb černého zvláště při svíci nemohu dělati neb šíti; a když dítek denně 80, 90 i více do školy přijde, s těmi jest práce pro mne dost.

Nad lidem církevním nemohu se stěžovati, i slíbenú službu i vážnost jakožto školní učitel dostávám. Ve faře pomaličky se přátelství po vrchu začíná. Josefovi se prst hojí, asi za dva neb tři měsíce snad bude zdráv. On nyní pomaly koudel s matkou přede. Ján i Rozina jdou denně do

školy. Školní světnice jest dobrá, zahrada při tom hezky velká, k tomu na rovniskách na $2\frac{1}{2}$ měřice role a louky ke škole přidáno k užívání. Včely dolů sešly, já jsem měl 21tery a nyní jsou 13tery, Jůra měl 10tery a nyní má 6tery. Medu jsme koupili v Novém Městě jednu bečicu, cent za 52 f. 30kr. a až domů koštuje 57 f. Koupili jsme rži, žita a hrušek. Nyní ale s užitkem nelze prodati, nebo všecko oblacinělo. U nás koštuje měřice rži okolo 6ti f., a byla výše 7mi.

V naší rodině, a sice u Melcharů, byla svatba, kteroužto jsme již užili a skončili. Dcerka Anna se vdávala za Krumpholcového syna, jenž burrmistrem býval. Já jsem nyní z Vídně domu přišel. Do Vídně jsem jel s vozy od Trenčína přes Trnavu a Prešpurk. Kúpil jsem v Sumarce a v Žlutovcéch trnek v té naději, že něco vydělám, ale jsem netoliko nic nevydělal, nýbrž moju útratu a třicátek sem z kapse vydal. Ve Vágramu sem pohanky nakoupě na ty voze naložil, a těším se, že mne aspoň tou škodu při trnkách nahradí. Jakýsi nedostatek peněz všady panuje, a ta příčina jest té lacinosti. My sme též již mnoho museli dlužných peněz vrátiti. P. Šimkovi byli sme dlužni 800 f., již 700 f. odebral, nyní ještě jest u nás 100 f. A tak mnozí i jiní odbírají. Nyní máme od P. Vitkovského 500 f. a od Paní důchodnice 700 f. Intres jest 8 perc, to nás velice ubírá. Jsme ještě i více tu i tam dlužni. Páni factoři nám také 500 f. odebrali, a kdybych mohl jim i ostatní vrátiti, to bych sobě za štěstí pokládal. Mohl bych své máslo složiti, komu bych chtěl, a nebyl bych jim, tak říkaje, prodán. Nakoupili sme zboží, jak sem již i pověděl, a prodati nelze. Jediným slovem říci musím, že se nám ne podle vinšu, nýbrž naopak vede a děje. Másla jest u nás nyní málo a drahé, po 12 i 14 groších funt butru. My ani 50ti funtů za týden nekoupíme.

Již jest dnes 7 den, jak sem toto psaní začal psáti, příčina taková: Náš p. Pilletschka jakožto senior jel na Jasenu straniva té církve. Já sem se od něho dověděl prve než tam jel, že panu Kalendovi se ta církev od consistorie nedopustí, nebo on tam měl přijíti za kněze. Poněvadž nyní žádného nemají, tedy já sem se před naším panem seniorem vyjádřil, že bych tebe rád viděl knězem býti; on ale pravil, že Jasena není pro tebe dost pohodlná, než abych k tobě psal, že jestliže bys chtěl do Moravy za kněze jíti, že v Hoštalkové bude na květen místo prázdné; že bys tedy tam mohl se dostati. To bylo řečeno, když on tam jíti měl. On se již domů navrátil, ale neměl chuti o svém tam vyřízení rozprávěti. Než pověďal, že slyšel, že by v Uhrách mnozí měli spolek s těmi tak nebezpečnými Carbonari, a že jejich jména i v Prešpurkských novinách stojí, a o svém vyřízení mne sám nic nepravil, a já sem též tak smělý nebyl, se otázati. Než od pacholka, který jej přivezl, sem slyšel, že se tam s těmi představenými hádal a v rozepři s nima preč odjel. A tito lidé že pravili, že raděj helveti budou. Jak hojně při tom pravdy, anebo všecko, to nevím, než, že s p. Winklerem Vsačané tušim též nejsou spokojeni, slyšet.

Co se ale o Tomanovi v Prešpurku rozpráví, já sem se nemohl nic dověděti, kromě že ještě ledva za 5 roků bude moci knězem býti. Jeho otec se žaluje, že od něho jináče psaní nedostává, než až potřebuje peníze. Náš Andres nám psal; dobře se mu vede, ale peníze také od factorů vybral, jenom 12 f. 30 kr., není mnoho, ale moju čtvrtletní službu právě celou. A kdež já na jiné dítky co vzíti mám? A jeden každý cosi potřebuje.

Ještě sem tak v ouzkém položení nebyl, jak nyní jsem. Nyní bych potřeboval přítele s penězi. Jestliže bys mohl najíti a na své jmeno vypůjčiti, přispěj k pomoci, prve než smutnou novinu o nás uslyšíš; nebo žádného strašidla tobě nepíši, ale pravdu. Jak náhle, a to brzy bude, paní důchodnice neb jiný někdo svůj kapital od nás požádá, tedy bude handlu konec. Bojím se toho. Nepropil sem svých ani lidských peněz, ale se pominuly moje hotové peníze.

Ty píšeš, že by tobě těžko přišlo, nám peníze poslati; a já tobě píši a žádám, abys nás retoval, nebo jináče upadneme do hanby, do škody, a naši nepřátele se budou radovati a plesati jako hlúpí. Však proto já žít budu do vůle boží, byť bych nehandloval. Ale Andres se nevyučí, Josef i Janek musí jíti mezi lidi do služby, tak jako jiných sousedů dítky. Já ale bych předce rád je nechal vyučit, Josefa řemeslu, a Janek je spousobný i má chuť do školy.

Tyto věci já tobě píši tak důvěrně, abys toto sám považil a dle možnosti nám ku pomoci s penězi přispěl. Já již od jinud pomoci nevím, kde dosáhnúti, jesliže ne skrz tebe a tvé přičinění. Máš obchod s lidmi, kteří jsou možní, prubuj a hledej pro nás od nich pomoci. Snad se naše okoličnosti promění a zase se zmožem a to, co jsme ztratili, najdem, a kdyby sme handel musili nechati, tedy potom nesnadno.

Abych ještě déle psal, tedy samo naříkání napsáno bude; a kdo ví, jestliže též jen na darmo. Tedy raděj uskrovním, jediné tou žádost doložím, jestliže nám s penězi nepomóžeš, aspoň tak mocné potěšení a poradu pošli, s kterým bych se těšiti a radovati mohl, když i své síly i své majetnosti zbaven budu, nebo ani v noci spáti nemóžu pro starost. Vem sobě k výstraze naše okolostojičnosti, abys jim hleděl vyhnutí dle možnosti. Odpiš mne spíše než já tobě, nebo z částky sem nechtěl té zarmúcené pověsti tobě oznamovati, ale nyní jináč není možné ukrýti. V očekávání radostné zprávy od tebe zůstávám Tvůj nyní žalostivý otec J. Pallacký.

V Hodslavicích, dne 8. března 1822.

85. **Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.**

1822, 10. března (z **Nového Sadu**). — *Stěžuje si na řídké dopisy přátel, dává zprávu o srbské literatuře, omlouvá svou nečinnost, a těší se z Palackého prací v aesthetice.*

W Nowém Sadě d. 10. Března 1822.

Milowaný Přjteli!

Nezaufeyte si, že tak zřjdka ode wzdálených přátelů zpráwy dostáwáte; i s námi se tak děge; a protož, co nás společně a wšech potkává, musjme

i společně nésti. Listu Wašeho z Csúzu mi k weliké radosti mé giž dáwno dodáno; a poněwadž gsem od toho času giž i Benedictimu psal, wytýkal gsem mu welice geho leniwost, kterau gsem i sám zkusil. Mezi tjm se stalo, že gsem sám tauž winnu na se uwalil.

Wjm, že gste žádostiw slyšeti něco o Srbských našich wěcech; tjm wjce litugi, že tak málo nalézám, co bych Wám psáti mohl. Srbowé naši gešté daleko stogj za ginými bratry Slowany. Zde panugj ustawičné rozepře a různice mezi hágiteli starého a nowého slohu. Gá w této wěci sauditi ani nechci, ani nemohu; tolik každý widj, že Wuk a geho pomocnjci nemaudře, nedím-li lehkomyslně učinili, uraziwše a zbauřiwše proti sobě duchowenstwo, které opět zbauřilo lid. Chceme-li gen prawdu řjci, ti gonáci z nowé školy gsau přjliš nezralj, gsau prawj nedouci. Naposledy gen předce duchowenstwo swjtězj, t. g: národnj literaturu potlačj. Tyto rozepře byly přjčinau, že až posud řeč a literatura Slowenská na našem gymnasium, kdež se wšecko giné učj, uwedena nenj! Dost gsem pracowal, wše nadarmo! Gest to wěru smutná wěc. — Mušický žige we swém klášteru w tichosti. Starec Mrazowič wydáwá rhetoriku prawoslaw. w Pešti. Geden z našich profess. Magarašewič sepsal historii nowěgšjch časů Srbsky a chce gi wydati we Wjdni.

Gá z Čech zřjdka zpráwy dostáwám, čjm gen sám winen gsem. I sám zagisté zřjdka pjši. Psal gsem předce w těchto dnech Jungmannowi. Že ničjm k literatuře našj přispjwati nemohu, toho welice litugi. Dostaw se gednau do zauzleného tohoto občanského a auřadnjho žiwota, do těchto těsných forem, nemohu se tak lehce, gak se snad přátelé mogi naděgj, na křjdlech obraznosti wynésti do oněch swětlých hágů, kdež rediné kwěty nesmrtedlné krásy se zgewugj. Wám to a giným, — zwláště těm, kteřjž uprostřed národu swého žigj, České nebo Slowenské slowo od srdce k srdci gdaucj slyšegj — zůstaweno buď! Waše smýšlenj o národnosti a literatuře a mně w poslednjm Wašem listu, mě přewelice potěšilo. Owšem, že nemůže wšecko na papjře býti. Ale člowěk statečný, swého gazyka a národu milowný nalezne wždy přjležitost, k wýtečnému tomu cíli zřenj swé obraceti, a geho, kdekoli a kdykoli, swým způsobem napomáhati.

Z Wašeho listu gsem s radostj wyrozuměl, že w aisthetice pokračujete. Přjteli milý, gestli kdo, gá dozagista práce této si nade wšecko wážjm a ničeho tak přežádostiw negsem, než aby Wám i sjly i chuti popřáno bylo, abyste gi mohli co neydřjwe dohotowiti. Co gste do Kroka poslali takowé gest, že gsem podobného geště w našem gazyku nečetl, gako se Wám wyznám. Nerád bych, abyste se w těch prolegomenjch, jakkoli přewýborných, dlouho bawil: filosoficko-psychologická rozgjmánj widěgj se, aspoň mně, cestu do háge krásy ne klestiti, alébrž trniti. Uweďte nás brzo do wnitřku swatyně — tam, tam za Wámi půgdeme s radostj. Zagisté mi wděk učinjte, gestli mi něco z Wašich pracj pošlete ku přečtenj: kterak se to státi může, oznámjm Wám budaucně. Ostatně gá zdráw gsem w tomto wyhnanstwj. Mé wěci newšeligak dobře stogj. Snad mi nastáwá

weliká proměna, o čem swým časem. Pište mi o wěcech swých, abychom nežil i — gak gsme bohužel giž téměř počali — newědauce nic gedni o druhých. Měgte se dobře! Wáš wěrný

P. J. Šafařjk.

86. **Jiří Palacký synu Ondřejovi.**

1822, 19. dubna (z **Hodslavic**) — *Stěžuje si na nehody v obchodu a na nedostatek peněz, i radí, aby k bratru Františkovi se žádostí za pomoc se obrátil.*

Můj milý synu!

Mám za to, že se divíš, proč tobě tak dlouho k tvé žádosti peněz neodsílám? Z domu sem nechtěl poslati, že by oplata velká byla; a tak sem čekal, až sem mohl do Vídně něco másla poslati; pravím něco, poněvadž jest jej málo a drahé; když by to bylo, až bych fůru zebral! My sme všeci zdrávi, jiné vše máme, jenom peníze nám chybují. Byl sem na konec masopustu ve Vídni s trnkami suchými v té naději, že něco vydělám, ale se nestalo. Bude asi 40 fr. škody. Co sme měli, a ještě až doposavad máme, nakoupené obilí, žito a hrušky, krom hrušek na všem škodu neseme. Při másle, když ho málo se nakoupí a málo prodá, též není výdělku. Jestliže toto pro nás zlé, i pro tebe není dobře; a protož se na krátko ujmi za včasu. Teď tobě skrz pp. faktory posílám 10 fr. v banknotách, což 25 fr. v šajnoch činí. Uspokoj, jak můžeš, tvojú paní a potřebu. Žádáš, abych ti poslal másla nebo buttru, nevím ale, ukaž způsob, kterak; já dále nevím jak do Vídně k pp. factorům. Jestliže bys jej tam dal hledati a mohl skrz jistou příležitost dostati, tedy já tobě tam odešlu, ale nejprv čekám na zprávu od tebe. Když tedy od pp. factorů peníze dostaneš, tedy jim můžeš psát; učiň tedy též na mne psaníčko, a oni pp. factoři mně jej také se svým odešlú, abych i já nemusel více útraty dělat. *Od France nemáme žádné zprávy.* Toman náš byl v Prešpurku u syna a přijda praví, že jeho syna v Prešpurku okradli: šaty a hodinky, asi výše 100 fr. že má škody. *Obrať ty též k Francovi své útočiště, aby on tobě v něčem byl nápomocen; všaks i ty jemu, když on nemohl, pomáhal.* Nového nic u nás. V trhu laciný. Teplo máme, strom začíná kvésti. V očekávání od tebe listu zůstávám tvůj otec

J. Pallatzký.

Já bych rád k tvým pp. učitelům psal, ale nevím, kterak je titulirovat, protož mně odpiš také.

V Hodslavicích, dne 19. Apr. 1822.

Meinem lieben Sohn Andreas Pallatzký, Student an den Schulen in Oedenburg.

87. Nina Zerdahelyová Františkovi Palackému.

1822, 19. června (z Vísky). — *Děkuje mu za účastenství v jejím neštěstí.*

Kisfalu, 19ten Juni 1822.

Lieber guter Palatzky!

Ihre herzliche Theilnahme thut meinem wunden Herzen wohl; sein Sie aber unbesorgt: im Kampfe mit dem eisernen Schicksale fühle ich meine Kräfte zunehmen. Anfangs glaubte ich, unterliegen zu müssen; denn Schlag auf Schlag kam es über mich. Dank sei es aber dem Allmächtigen, es gelang mir, mich zu erheben, im kindlichen Vertrauen auf die göttliche Unterstützung machte ich mir einen Plan, dem zu Folge nehme ich alle Kraft zusammen. Kein Opfer ist mir zu schwer, mein geliebtes Kind zu retten, diesem eine schönere, unabhängigere Zukunf zu bereiten. Dieses Ziel vor den Augen haltend trauere ich kaum, wenn etwas Widriges mir widerfährt, weil ich erfahren habe, dass Kränkungen die Kräfte lähmen; und ich brauche sehr viel, um meinen Plan auszuführen. Ihnen, guter Palatzky, wünsche ich Glück. Sie haben es frühe dahin gebracht, vom Leben hiernieden eine richtige Ansicht zu haben; im Verlaufe meiner Schicksale finde ich dieses für das sicherste. Verzeihen Sie, dass ich schliessen muss. Die Damen kommen zum Abschied. Nehmen Sie die herzliche Versicherung, dass Niemand mehr Antheil an Ihrem Wohlergehen und Zufriedenheit nimmt als Ihre gehorsame Dienerin und Freundin

N. Zerdahelyi.

A Monsieur, Monsieur de Palatzky à Csúz.

88. Josefa z Čúzu Františkovi Palackému.

1822, 30. června (z Čúzu). — *Vyslovuje mu své uznání za šetrnost, s jakou jednal ve příčině jí nemilé záležitosti syna jejího Jana.*

den 30ten Junii.

Schätzbahrester Palatzky!

Aus Ihrer beiden Briefen lernte ich Ihren Werth erst in dem Grade kennen; wie viel Dank bin ich Ihnen dafür schuldig; besonders Muky hat grosse Ansprüche an Ihre Freundschaft, da Sie so warm seine Sache vertheidigten; bleiben Sie mir in stets das, was Sie bisher bewiesen. Doch hatten Sie mich viel geängstigt; mein Muky, ist zu nichts Unedlem fähig, das nenne ich eine Handlung, die mich und meine Verwandten betrüben könnte; doch haben Sie auch die erbitterte Stimmung beiderseits ersparen wollen, darin thaten Sie sehr wohl. Es lässt mir etwas Herbes zurück, was zwischen Sohn und Mutter nicht stattfindet.

Gestern gab ich das Geld samt Brief an Bacony und Muky auf die Diligenz auf; in einigen Tagen wird es bei Handen sein. Ich stellte ihm frei, zu handeln nach sein Gutdünken; er kann Gebrauch davon machen;

vor meiner Ankunft lassen Sie ihn diesmals selbst handeln; er weiss nicht, wann ich komme; nur Ihnen mache ich es bekannt. Am 8. hoffe ich dort zu sein. Wenn er meine Ankunft erwartet, so entspricht er meinen Wünschen, da er mein nahes Kommen nicht weiss. Verrathen Sie sich diesmals nicht; sonst bringen Sie mich um den kleinen Triumpf, da ich mir einbilde, dass er nichts unternimmt. Ich schrieb zwar empfindlich, aber kann er da die Liebe verkennen? Die Jugend berechnet nicht den Schmerz, den es mit sein (sic) Treiben verursachet. Sie haben auch nur Muky's Lage vor Augen gehabt und suchten nicht die Rechte einer Mutter geltend zu machen bei dem Sohn. Es wäre viel darauf gekommen, seine Stimmung zu mildern. Sie thaten es gewiss, da er mir nicht in erster Aufwallung geschrieben, noch hab ich kein Antwort. Donnerstag reise ich ab; wenn Sie schreiben, so nur nach Pressburg. Ich treffe dort den 6ten, als Montag, ein; itzt soll ein Markt in Comorn sein, so werden mehrere Schiffe von Wien herab kommen; fragen Sie an und wie theuer alles zu nehmen es käme in Pressburg das Fortepiano und Schränke, Kanape, doch bestimmen Sie nicht, da ich nach Comorn bekanntem Schiffer geschrieben, der nach Wien soll.

Wegen Testimonien bauen Sie vor, damit wir nicht aufgehalten werden. Charl soll fragen bei dem Mahler, der die Marie mahlte, wie theuer er in ein solchen Format mahlte den Muky, als ich im Secretär den Bruder habe, und bei welcher Zeit, in Uniform.

Leben Sie wohl. Ich bin mit Achtung Ihre Freundin

Csúzy.

89. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1822, 26. července (z Vídně). — *Posílá mu peníze a žádá, aby oznámil, kde příštím rokem hodlá studovati.*

Můj milý synu!

Dnes sem se do Vídně s máslem dostal, ač nevelice zdráv, však domácí všeci hezky zdrávi jsou. Teď tobě posílám 10 fr. bancnotten neb 25 fr. w. W. Másla sem měl také fasku, asi 9 ㎏., ale tak mně velice běží, že jej nemožné v takovém horku do Edenburku poslati; až na dále, když se horko v chladno promění. Odpiš mně, *jestliže tobě Franc něco poslal?* kdy vagacie tam budou? a jestliže domů chceš přijíti? i také, kde na budoucí rok studírovati míníš? a těm podobně. Zůstávám tvůj otec

J. Pallatzký.

Ve Vídni, dne 26. Jul. 1822.

90. Josefa z Čúzu Františkovi Palackému.

1822, 26—28 července (z Čúzu). — *Lituje, že nepodařilo se mu přiměti syna jejiho Jana k tomu, aby nějaký čas ostal doma.*

den 26ten —28.

Schätzbahrester Palatzky!

Ich hätte gewunschen, dass Ihr warnendes Schreiben früher oder zugleich mit dem des Muky gekommen wäre! So hätte die unangenehme Empfindung beiderseit ich ersparen können. In dem ersten Augenblick fand ich Muky's Treiben nach dem Brief, den ich ihm schrieb, unbillig, da er izt nichts zu verlieren hat, da zur Garde keine Aussicht ist und er nun noch genug das Cadetten-Joch tragen wird. Er wird so fremd im Elternhause. Wie viel hat die Mutter ihm noch zu sagen, bevor er in die Welt tritt. Nun war er 10 Monate abwesend, und nun sollt er es auf lange, da es mir unwahrscheinlich ist, dass man ihm in 2 Monaten Urlaub geben könnte. Ich finde es nicht einmal zweckmässig, da ich vorhin erwähnte, dass man ihn für verzärtelt halten könnte, was keinem von uns beiden angenehm wäre; seine Resignation wird nur mich bestimmen; hat er das kränkende Gefühl der Mutter nicht beachtet und schrieb nach seiner Stimmung, ohne Ihren Vorstellungen Gehör zu geben, auf das ich rechnete, so wird es mich auch tief verwunden. Sie versetzen sich nicht in meine Lage, nur in die des Sohnes, die Sie so richtig schilderten. Ich gab hin und her Aufträge, um mir Geld zu verschaffen; ich schicke es, sobald ich es bekomme, an Bakony werd es abgegeben, damit er ihm alles auszahlt. Da er nicht die Geduld hat, mich zu erwarten, so sei es; vielleicht wird er es einst bereuen, die kurze Zeit nicht unter den Seinen zugebracht zu haben, die ihn liebend erwarteten. Ich hätte bei der Abholung meine alle Richtigkeit getroffen, ihn assentieren lassen, aber mit dem Beding, dass er noch eine Zeit mit uns sein könnte, den Jenits hätte auch aufs Land gebeten u. sein[en] Vorgesetzten, mit diesen dachte Muky zu überraschen. Wie zerfällt dies alles, wenn er nicht meinen Wünschen entspricht. Ich erwarte mit Ungeduld sein Schreiben, hätte nur diesmal sein guter Genius ihn geleitet, damit ich nicht mit Unmuth von ihm scheide. Er ist so theuer meinem Herzen geworden; soll ich mich in ihm geirrt haben? Sie hätten ihm das Herbe meines Schreibens benehmen können. Sie haben eine gute Überredungskunst, mich erschütterte tief Ihr Brief. Wollt Gott, dass Sie ihm mich so näheren könnten. Seit dem Momente bereute ich, ihm so bitter geschrieben zu haben. Ich that es gleich nach Empfang und er blieb 3 Tag in Komorn liegen aus Unvorsichtigkeit. Charl schrieb gekränkt wegen dem Vorwurf, und er war nicht unbillig gemacht, denn 50 fl. in einem Monat blos zum Vergnügen auszugeben, ist nicht für unsern Beutel. Dazu hat man sich schon früher manches versagen sollen, auch war das Theater in Baden so überflüssig. Man muss nicht auf mein Gut sündigen; ohne alle Entschuldigung geht eine solche Auslage

nicht vom fremdem Gelde, wo so viel Zahlung zurück blieb. Der Brief von Zerdaheliy hatte mir den Rest gegeben, dass alles mich nothwendig verstimmen musste. Zahlen Sie ihm ganz und die Meister und essen die noch kurze Zeit beim Treteur; er wünscht schon alle los zu sein, darum muss man nicht unbescheiden sein und es annehmen. Leben Sie wohl, ich hoffe, dass Sie alle Gemüther gut stimmen; bei mir machten Sie den Anfang.

Charl Zerdahely starb vor 6 Tagen. Sie trägt ihr Leiden mit Ruhe. Verharre mit Achtung Ihre

Csúzy.

Ob Sie noch allein im Hause sind, antworten Sie gleich.

91. František Palacký Janu Kollárovi.

1822. (v srpnu z Čúzu). — *Rmoutí se, že mu přátelé nepíší; s 3. svazkem Kroka není spokojen, protože si národního života málo všímá; žádá za půjčení některých knih: oznamuje, že zcela oddal se dějepisectví a aspoň o době husitské hodlá sepsati dílo.*

Milowaný přjteli!

Na pospěch Wám gen a krátce psáti mohu, ana přjležitost do Budína proti nadánj giž w odcházenj gest. Geště sem od té doby, co sem Wás opustil, ani od Šafařjka ani od P. Presla listu neobdržel, z čehož se welmi rmautjm, opuštěna sebe wida od přátel swých. P. Jungmann poslal mi třetj sw. Kroka, kterýž ale, wyznám se, nebyl mi po chuti. Nenaleznete tam tušjm ani giskry práwě národního žiwota. S Wašimi zásadami, gak sem Wám giž řekl, cele se snášjm; ony mi giž téměř do žiwota wešly, — tak mi k. p. těžko »přátelů mjsto přátelow« psáti. Ale což dělat, Palkowičowé a Negedlj nás giž krom toho dosti kaceřugj.

Slyšel-li ste něco o P. Kepenowi a towaryši jeho? Byli-li w Nowosadu? Pak dále snažně Wás prosjm, možná-li, abyste mi ráčili onen giž sljbený dennjk polský od 1794 po P. Ghyczymu poslati. Smjm-li ale doložiti také, gak šťasten bych se cjtil, kdybych Schlözerowa Nestora na několik týdnow dostati mohl? Učiňte, gak Wám pohodlno a užitečno; mnau se nikoli nezawazugte. Gá ostatně nynj cele v historiech wězjm, nelze mi žjti, nebudu-li moci do wlastenského děgopisu se dáti. Aspoň Hussitstwo, budu-li žiw, gistě popjši. Gest se čemu hněwati, gak málo se té slawné kraganów našich zdoby doma i wenku šetřj.

Na budaucj týden chystám jeti do Prešpurka i do Wjdně s učelnjkem swým. Žádostiw sem dočkati se toho zwláště, abych k některým pramenům děgin českých se dostal. Na krásowědu giž téměř zapomenuto; ode třj měsjcow nepokračowal sem w nj dále. Duch se nutiti nedá.

Odpusťte chatrnosti psanj tohoto — a magjce w paměti wěrného přjtele swého, račte se mu co nejdřjwe ozwati. Wáš wždy tentýž

F. Palacký.

P. S. Segdete-li se s p. Kilianem, račte se ho ptáti, zdali onoho djlu z Plutarcha, který mi dlužen gest, geště nedostal.

93. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1822, 14. srpna (z Pešti). — *Posílá mu některé knihy a žádá, aby ve Vídni ohlédl se po některých spisech o době husitské.*

V Pešti 14. Srp. 1822.

Milý příteli!

Radost má to jest a bude, v čemkoli možná, žádosti Vaší vyhověti. A proto posílám Vám Vašeho Plutarcha, gazetu Waršawskou i Nestora Schlöt., ačkoli tohoto posledního z teplé ruky, sám se tu i tam jeho čtením zaneprazdňuje, s doufáním však, že jej brzo zpátkem dostanu; nechtěl sem tuto jistou příležitost na prázno pustiti, ač Vám nyní jen 4 díly odsílám; pátý, který čísti začínám, jiným časem Vám pošli. Gazetu Warš. něco déle zadržeti můžete, ale k Nestorovi hezky svižně se mějte. J to Vás těžně prosjm, račtež oněch zavinutých znaků v listech ušetřiti, aby se nepohýbaly, kterými sem sobě leccos k snadnějšímu nalezení poznamenal.

Právě nyní se ve všech třech slovenských superintendencích o Palkovičově kůži jedná. Ústav ten má znova uspořádán a upevněn býti. Deputacie zvláštní k tomu zvolena, (kteréž i já údem jsem), aby se ta důležitá věc jedenkráte na čisto přivedla. Následky nás poučí, co z toho vykvětne. O p. Kepenovi, Šafaříkovi, Bohuslavovi nic neslyším. Jungmann mi ondy psal, ale bohužel! pouhé žaloby a lamentacije proti v nově nasršeným Švábům a censorům. Jen neustávejme již v počatém boji. Smrt anebo vítězství!

Líbaje Vás jsem upřímný Váš

J. Kollar.

Přijdete-li do Vídně, račtež v tamější knihovně následující Hussitica ohlédnouti, kterých sem se já nikde dopíditi nemohl:

1. Anonymi Der fürchterliche Blinde.
2. Breslauer Manuscript vom Hussiten-Krieg.
3. Kalendarium Hussiticum.
4. Pontani lat. Uebersetzung der Hus. Geschichte v. Theobald.
5. Theobaldi Zachariae iunioris: Bellum Hussiticum.
6. Seyfried. Dissertatio hist. de Joh. Hus. Jenae 1711.
7. Cochlaei: Hist. Husit.

Jestli byste některé z těchto studnic měli, račtež mi oznámiti aneb zaopatřiti; ne k tomu já cílím, abych Vám snad práci Vaši předchytil, nebo já udaličníkem nikdy nebudu, ale jen k mému vlastnímu poučení. Naše bídná knihovna, mimo maďarské udalice, nic nemá.

93. František Palacký Janu Kollárovi.

1822, 3. září (z Čúzu). — *Děkuje za knihy mu poslané; žádá za příspěvky pro posudek slovníku Palkovičova, jejž byl slíbil Kopitarovi; slibuje, že bude pátrati po spisech o době husitské.*

W Csúzu, 3. září 1822.

Milý Přjteli!

Za poslané mně knjžky, které sem wčera řádně obdržel, welice Wám děkugi. Chci we wšem podlé Wašj žádosti se zprawowat. Obé djla mě zárowně těšj; Kosciuszko gest geden z neywýtečněgšjch lidj, kteřj kdy na žiwě byli. Nestora Wám nezadlauho zpět poslati chci.

Nuž tedy o Palk[owičowu] kůži se gedná! bodey to gen k dobrému našj literatury wypadlo! Wjm, že giž před několika lety o to řeč byla, abych gá na geho mjsto tušjm sazen byl. Gá se tam ani dráti nebudu, ani odwracowati, kdyby gen žiwotem obstáti možná bylo na katedře té! A pomysltež té náhody, gak gá Palkowičowi wšudy w zápětj staupám! Onehdy we Wjdni dal sem se posléze od P. Kopitara přemluwiti, abych na Slownjk Palk. recensi obšjrnau do wjdenských letopisů literatury sepsal a co neydřjwe odeslal. Pozdě nynj mého pykánj; ne že bych s to nebyl, powědjti některé prawdy Palkowičowi a staupencům geho, ale že mi to přjliš času stráwj. Račtež pak, prosjm, pomoci mně we předsewzetj tomto saudem swým a snůškami, zwláště in Slovacicis. Nebude Wám stjžno nedostatků zde nalézti, ano i chyb, gešto dokonále znáte materčinu swau. Budu pomůcky Wašj neydél za dwa týdne očekáwati. Gá geště dnes hodlám odebrati se do Ostřehoma ku P. kanownjku Palkowičowi, u něhož sem před několika týdni Bernolakůw slowenský slownjk v rukau měl.

Hussitica bych gá také welmi rád sebjral, ale nelze se gich w celé Wjdni doptati, gakož sem toho zkusil. W Praze snad dřjwe. Čechowé pilněgi skupugj nežli čtau takowéto wěci; pročež gsau i řjdké na prodeg i drahé. Učinjm wšak po přjležitosti, co ste žádali. Gá nynj u sebe mám Freherowy script. rer. boh. a Weleslawjnůw Kal. histor.

Kdo Wám list tento nese, gest učedlnjk můg Csúzy; račtež, prosjm, dáti gemu něgakau odpowjdku na prosby Wašeho upřjmného ctitele

F. Pal.

94. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1822, 6. září (z Pešti). — *Zve ho do Pešti ke schůzce se Šafaříkem a Benediktim; oznamuje, jak stojí věci professora Palkoviče; těší se z toho, že Palacký napíše posudek o jeho slovníku, ač již i on posudek poslal do »Kroka«; vyzývá ho, aby přiměl kanovníka Palkoviče k vydání slovníku Bernolákova.*

V Pešti 6. zářj 1822.

Milý Příteli!

Psaní jiných mých přátelov čím hustěji přijímám, tím sytější se stávám; s Vámi naopak, a téměř bych Vás káral pro krátkost Vaši,

kdyby[ch] se neobával, že byste šípek proti mně obrátiti mohli. Taktě s námi mnoho věcí, skoupý čas.

List Blahoslavův, odtuďto po poště psaný, nepochybně Vám již doručen, jestli nic, tedy znejte, že se on u mne baví a bude asi do 20. září čekaje zde příchod Šafaříkův, který se 14. září do Pešti přijíti slíbil. Nebylo-li by Vám možná radost našeho tovaryšstva svou přítomností vyvýšiti.?

O Palkovičovi na našich konventech, jak obyčejně, mnoho umluveno a uzavříno nic. Toť bylo hned předvěděti, naši hlavnější Slováci jsouť slabí, řeči své nevědomí a tak ani nemilovní, leda věc trochu popiplali a pak ji v blátě nechali, obvzláště jakž Magyarové fauryi vytírati, protislovaniti začali. Na konci celá věc ta svěřena jest privatnímu konání dvou superintendencí Bačské a Předdunajské. A snad se přece něco toho a příštího roku vyklube, ale bohužel Energia chybí!

Těšilo mne, že posudek slovníka Palk[ovičova] předsevzíti hodláte, ondy sem já též cosi podobného do Kroka zaslal, ale nebude škoditi, jestli se více hlasů ozve na rozličných místech. Mne nejvíce mrzí to ohavné prznění naší řeči tak mnohými cizími zvláště německými slovy, která se tu v tak neslýchaném počtu nalézají. Budu-li Vám moci něčím přispěti, dozajista v krátkém čase učiním. Ponuknětež medle pana kanovníka Palkoviča v Ostřehomě, aby čím skúr tisknouti dal Slowník onen Bernolakův. Jak slyším sám primas Rudnay chce jeho vydání napomáhati. Nebo jen z mnohých Slownjků budem někdy míti Slowník.

Mějte se dobře a obradujte čím dříve osobou neb psaním svým Vašeho důvěrného přítele

J. Kollara

v. Pesth.

Sr. Wohlgeboren Herrn Franciscus Palacky, Erzieher bey der Tit. Frau von Czuzy.

Durch Güte.

95. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1822, 11. září (z Hodslavic). — *Děkuje mu za peníze do Šoproně poslané; zpravuje ho o úmrtí bratra Josefa a o domácích.* — *V listu připisek bratra Jiříko, který žádá za poslání »zrostlináře«, a dodatek otcův.*

V Hodslavicích dne 11ho Sept. 1822.

Nejmilejší pane bratře.

Jejich psani obdržel jsem i s 25 fl. v. v. v Šoproně 28. Aug. právě v exameně, za které já Jim pěkně děkuju. Z těchto peněz něco dostal p. prof., za něco sem knihy 3 kúpil a ostatní jsem na cestě utratil. Na cestu sem se 2ho Sept. dal a 6ho jsem domů k velikému zármutku přišel.

Bratr náš Jozef, který již asi 3 týdně na hlavence nemocný byl, dnes ráno — — — sešel ze světa; ostatní domácí i přátelé jsou všeci zdrávi, ale v dědině jest jich mnoho na tu nemoc neduživých a mnoho jich již zemřelo. Janka zde učím německy, a sám chci dílem knihy nějaké čítat, dílem řecky se učiti. Oni mně psali, jestliže bych mohl Janka do Šopronu vzít? — Na to Jim píšu, že 'ho táta ještě nechce od sebe pustiti, nebo ho doma potřebuje, a potom jest ještě mladý. Potom mně píšú, jestliže bych mohl do rethoriky přijít? — Já sice doufám, že budu první eminens mezi těmi, kteří byli v syntaxi první rok, ale za první není to tam v syntaxi obyčej, a za druhé chudobné neradi púštějí. Odpíšú nám, kde budú při konci Octobra, možná že bych tam na některý čas šel a Jim věčí známost o sobě a o mojím stavu dal. Nyní jsme do Hodslavic tře studenti přišli, já z Šopronu, Thoman z Prešpurka a Piletschka z Šťávnice. Ostatně zůstávám Jejich věrný bratr

Andreas Pallatzký.

Milý bratře!

Ačkoli sem myslil ti zvláštní list psáti, však ale při této příležitosti jenom nětco přiložím. O smrti bratra Jozefa výš psáno stojí, proměny jinší u nás žádné není, sme zdrávi všeci hezky. Chci ti oznámiti, že se mně včely toho roku hersky (sic) zarodily z medem; kdybys přišel k nám, tehdy bych ti měl co předložiti. Prosím tebe, bratře milý, kdybys mně ty dva díly toho zrostlináře nějak vyšikoval až do Vídně, tam bych já jich sobě odebral, také je chci oba celé vyplatiti; já tě nežádám, abys mi je darmo dal. Jak bys mohl odejítí aneb jak propuštěn budeš z Čuzy, tehdy zase k nám přijdi na nějaký čas. Vinšuji ti všecko dobré i žena Rozina a v očekávání nějaké odpovědi zůstávám tě věrně milující bratr

Georg Pallatzký.

Ačkoliv bych vinšoval na jedno i druhé se zeptati, ale nyní nemohu. Největší mé myšlení jest: Josefa nemám! Zůstávám v zármutku postavený otec

J. Pallatzký.

96. **František Palacký Janu Kollárovi.**

1822, 12. září (z Čúzu). — *Žádá ho, aby zdržel Šafaříka a Benediktiho v Pešti až do jeho příchodu.*

W Csúzu 12. zářj 1822 w noci.

Milý Přjteli!

Dostal sem list milého Blahoslawa přede čtyrmi dni, a Wáš po učelnjku mém mi poslaný dnes wečer. W pospěchu nynj Wám ničehož wíc psáti nemohu, než že Wás prosjm a zakljnám, abyste mi Blahoslawa ni Šafaříka dřjwe z Pešti nepropustili, dokudkoli gá tam nedostihnu. Gá přjgdu, budu-li jen žiw a zdráw, gakož gsem, dozagista w týden budaucj

než posléze we středu anebo we čtwrtek, t. 18. neb 19. zářj. Tedy pak uwidjm Wás wšech, přátelé mogi milj! Nedočkawý okamženj blažjcjho, které mne k Wám připogj, čítám již ne dni, ale hodiny: bodeyž rychle uplynuly a gá w náručj Wám se octnul! Ale wšeho nadjti se slušj od božské prozřetelnosti.

Mějtež se s Bohem Blahoslawe, Kolláre, Šafařjku! Brzi, brzi twářj w twář! Wáš až do smrti

František.

97. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1822, 29. září (z Hodslavic). — *Zpravuje ho o velké ztrátě, kterou otec utrpěl při obchodě s máslem, a že tím octnul se v nejistotě ohledně svých dalších studií.*

V Hodslavicích dne 29. Sept. 1822.

Milý pane bratře!

Aćkoli jsem Jim nedávne, totiž 13. Sept., psal, tedy vidím dle mého zdání dosti důležitú příčinu zase psáti.

Náš otec 28. Sept. jel s máslem do Vídně, nebo tento handel máselný tam ve Vídni státi zůstal a již na 50 cent. másla se tam odvezlo. Peníze sice na conto naši dostali, ale faktoři včile poslední psaní poslali, aby více do Vídně másla neposílali, až se čas promění. Při tomto tam odvezeném másle, a co doma nakúpeno jest, mohlo by snadno, jak se to ukazuje, i 600 fl. ztráty býti. A krom toho již, jak, to ani sami nevěďá, ukazuje se na 800 fl. lonského a letošního roku ztráty. Nad tím se otec trápí a stará i spolu všeci domácí, že co za mnohé léta časem i dosti těžkú prací zhospodařili, nyní toho zbaveni býti se vidí. V tom takovém zármutku a starosti již i to otec řekl, že kdo ví, jestli mne bude moci do škol dále poslati a že i krom toho, jako věkem zešlý, v práci zmožený, těžko mu přichází tolik dítek, jako jich zde nyní jest (totiž 133 schopných, a z těch 110 jich denně přicházelo) samému vyučovati, tak že bych já měl doma zůstati a v tom vynaučování nápomocen býti. Ačkoli tomu tak ještě není, že bych já dokonce do škol jíti neměl, nebo šaty potřebné věčím dílem na tento nastávající rok hotové míti budu, a potom já bych raději ještě studyroval, ale otec pravil, jestli mu handel s máslem nic nepřinese, ze samé služby že mu to nestačí a z práce rukú že již dokonce nic vydělati nemože. Toto mně otec odcházeje pravil, abych Jim oznámil. Já nyní věčím dílem vždycky s domácími pracuju.

Matka Jich dává pozdravit, aby psali, jestli na jaro do Hodslavic přídú aneb kde se zdržovat budú; nebo jim na dvě košule plátna kúpila (o kterém ale otec neví). Georg, Anna, Mariana, která nemocna byla, ale nyní již ozdravuje, a ostatní domácí, potom i oba švagrové a přátelé dávajú Jich pozdravit. Ostatně zůstávám Jejich věrný bratr

And. Pallatzký

NB. Prosím, odpíšú hned.

98. Jiří Palacký synům Františkovi a Ondřejovi.

1822, 26. října (z Hodslavic). — *Zpravuje je, že jim zemřela matka dne 25. října.*

Moji milí synové!

Touto smutnou a vám snad již napřed domnívanou zprávu zde zvěstuji. Naša matka v pátek večer o 8mi hodinách, mohou říci, v Pánu zemřela a tak od nás do věčnosti nás předešla. Ačkoliv již, jak i víte, jako zmateně mlouvila, však její odchod při paměti bez vší zmatenosti až na půl hodiny před koncem, kdež nám již žádného znamení nedala; před tím mlouvila a všecky přístojící znala. Bylo se mnoho sousedou sešlo. Jejížto pohřebování my v neděli k večeru míti chceme. A poněvadž Zuska Křižanová také již zemřela, tedy možné že spolu pohřebování bude. Ostatní jsme všeci zdrávi. S tím zůstávám váš otec

J. Pallatzký.

V Hodslavicích dne 26. Obr. 1822.

An den Georg Pallatzký, Ankommenden in Wien.

Von Wien

An H. H. F. P., Erzieher der jungen Herren von Csúzy in Czúz bei Comorn über Preszburg Comorn. Abzugeben in die Brieftasche der Frau v. Csúzy.

99. Jiří a Ondřej Palačtí bratru Františkovi.

1822, 30 října (z Vídně). — *Zpravují ho, že matka, nakazivši se při ošetřování bratra Josefa, také nemoci podlehla a kárají ho, že neodpovídá na dopisy.*

Ve Vídni, dne 30ho Octobra 1822.

Můj milý bratře!

S zarmoucením toto třetí psaní od nás dostáváš; ach žel, žes nám ještě žádné odpovědi nedal. První list byl psaný 13tého Septembr. ten vyjevoval smutnou příhodu našeho bratra Josefa, který právě tehdy byl zemřel na horkú zimnici. Druhý byl asi o 2 týdně později psaný, ten vyznával tobě i nám smutnější příhodu naši, že jsme v handli nešťastni. Tys ale k tomu ke všemu nic neodpověděl, ani potěšení, ani politování, čehož jsme všeci žádostivě očekávali, zvláště otec a máma naše; jestli ještě i na toto nic neodpovíš, tehdy se za nás stydíš; ale bys kamenné srdce měl, kdybys ještě mlčel, nebo již ti déle tajiti nemohu, ale zrovna pravdu říci musím, že matka naše i tvá, která tebe i nás vychovala a všech nás mateřsky milovala, dne 25ho o 8mi hodinách večer zdejší život dokonala a tak v Pánu usnula.

Milý bratře, chtěl si se jí za její mateřskou lásku a službu někdy odměniti; ach žel, kdybys věděl, jak často ona tebe na své smrtelné posteli s pláčem a slzami vzpomínala; zvláště když kdo do Jičína šel, tu

se ptala: »přines jsi psaní od syna mého Francka?« Za odpověd se jí dalo, že ne; ona zase »ajaja, co on dělá? nic na mne nedbá; dočkám-li já ještě psaní od něho.«

Milý bratře, tu lítostí srdce ustává, nebo sme se toho žádný nenadáli, že by to její smrtelný postel byl. Já s Andresem sme 24ho do Vídně odešli v tej naději, že až se z Vídně vrátím, zdráva bude, a tu nás ta na věky zarmoucená zpráva předešla, že již matka naše zemřela. Nemoc její byla také horká zimnice, kterou ona jistě od Josefa dostala, nebo ona s ním velikou práci měla; když již Josef se necítil, tak dostal laxýr; tu nebylo jinší porady, jediné mýt a máchat, a jej z neřádu ochránit, což žádný jinší činiti nechtěl pro veliký smrad, a tak do ní toho jedu smrtedlného našlo, že musila rovněž život svůj oběrovat. Tato zlá nemoc v naší dědině velmi panuje i v zdejším okolí, a již jich několik od nás zemřelo; a teď právě s naší matkú zemřela i naša sestřenice, Zuzana Křížanova, mladá děvčice. Táta nám píše, že spolu pohřebovány i snad do jednoho hrobu uloženy budú. Toto pohřebování mělo býti v neděli, t. j. 27ho.

Milý bratře, jestli sem ti tvrdě psal, (což uznávám), tehdy prosím tebe, odpusť mi, nebo mi nebylo jináč možné pro lítost a žalost; nes zármutek jako syn po matce, jestlis ji opravdu miloval, což já trúfám, a po zármutku potěš se zase, jenom dej pozor, abys také i ty do nemoci nepřišel skrze to. Ostatní domácí že ještě byli zdraví, jak i my s Andresem.

Andres ti bude z Šopronu psáti. Měj se dobře! Zůstáváme tvoji bratři

Georg a Andres Pallatzky.
Von Wien.

An H. H. Franz Palatzky, Erzieher der jungen Herrn von Czúzy in Czúzy bei Comorn, über Presburg, Comorn. Abzugeben in die Brieftasche der Frau v. Czúzy.

100. Jiří Palacký bratru Ondřejovi.

1822, 27 listopadu (z Vídně). — *O pohřbu matčině a úmyslech otcových nově se oženiti; žádá ho, aby dopsal bratru Františkovi a hleděl ho uchlácholiti, je-li uražen pro dopis z Vídně mu poslaný.*

Z Vídně, dne 27. Nov. 1822.

Můj milý bratře!

Tvé psaní z Šopronu zaslané sme, když sem do Vídně jíti měl, obdrželi, kteréžto velmi vhod bylo všem slyšícím a zvláště otcovi, žes mu dobře trefil pěkné politování nad zármutkem a potěšení v něm, a také se to velice líbilo, žes se do vyšší školy dostal, jenom to, že nemělo být p. professorům na celý rok zaplacené napřed, že, kdyby se třeba stalo nějaký zpousob, že bys tam celý rok nebyl, tak že by poloročná záplata

ztracena byla. Já sem se také tehdy štastně, chvála Pánu Bohu, domů dostal, a když sem domů šel, tak sem koupii 10 mř. trnek, kteréž sem nyní do Vídně přivezl a také nětco másla; na těch trnkách sem asi 40 fr. vydělal. Na másle ještě vždycky malý odbyt jest a to, co zložené bylo, ještě vždycky zložené trvá. Když sem byl domů přišel, tehdy sem je všecky při zármutku natrefil, ale táta jej na sobě krom zvláštních příhod velice málo znáti dává. Pohřebování naší matky nebožtky velmi žalostné od všeho přítomného lidu bylo, že snad nebylo domu v dědině, z kterého by žádný při pohřebování nebyl, a velmi mnoho bylo těch, kdež všeci z domu šli; bylo při tom pěkné kázání, pěkný zpěv, takže téměř celé zhromáždění plakalo; a kdož by neplakal, neb tak mladá osoba ještě, kdežto se žádný toho nenadál, že by ona již zemříti měla. Také se již po ní inventura psala, a také již všecko prodáno jest, utržilo se asi 80 fl. za všecko, ale při objednání v kanceláři se ještě nebylo. Co se dotýče táty, ještě nic jistého řícti nemohu, však ale celý způsob jeho k tomu cílí, že tak nezůstane, ale v dědině o tom velmi mnoho řeči jest, a první osoba ze všech i od lidu jest ta, o kteréž sem ti pravil; táta ale ještě o tom ani nezměnil v řeči, ale celé své hospodářství poručil v pokoji nechati, což vyznamenává, že on zase hospodyň k němu přivede; jestliby se to stalo, tehdy o tom zprávu dostaneš. Ale bratr náš nám ještě na to psaní, z Vídně mu poslané, nic neodpověděl. Když sme byli ve Vídni, tak byl na oboje předešlé odpověd poslal, ale žádných peněz. Já nevím, co on si bude myslit nyní, neb sem mu byl tehdy z Vídně trošku tvrdé psaní poslal. Kdyby se ti dalo dělat, tehdy mu pošli psaní, jak nejlepší rozumíš, jenom co by nám předce něco častěji písal, nebo nejposledy ani za zlé mět nemóže, když trošku protivné psaní dostane, nebo když on od jedné příhody do druhé žádného psaní nepošle, tehdy musí domlúvání býti, nebo víš, jak my se u nás letos máme, zvláště když tak handel zle jde; on tam beze vší starosti žije a nejlepšího pohodlí užívá, a my zde v strachu jsme, aby nám věřitelé se do hospodářství našeho nedali a je buď prodali aneb rozebrali, a což by sme my potom hříšní činili, kde bysme šli a co bysme před světem s hanbú činili; ale snad to Bůh nedá, aby se stalo; kde sme ztratili, budem hledat, snad zase najdem, bude-li vůle Boží.

Ostatně ti nemám co nového psáti. Měj se dobře, zůstávám tvůj bratr

Georg Pallatzky.

Von Wien

An den Herrn Andreas Pallatzký, Studierenden an dem Edenburger gymnasio in Ungarn. Nach Edenburg.

101 Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.

1822, 28. listopadu (z Nového Sadu). — *Omlouvá své dlouhé mlčení; jedná o potřebě časopisu pro Slováky, o literárních poměrech Srbů a j.*

Z Nowasadu d. 28. Listop. 1822.

Milowaný Přjteli!

Gako hřjšnjk, hledagjcj nezaslauženého prominutj winy swé, přistupugi k Wám s ostrachem a báznj. Gediné známé, laskawé, mne upřjmně milugjcj srdce Waše mi dodáwá naděge a smělosti a sjly.

Po odgitj mém z Pešti bawil gsem se až do 10. Řjgna u bratra, weda žiwot wenkowský, a gakožto u přjbuzných pohostině, bezstarostný. Nemohu Wám wyprawiti, gak gsem tu na těle i na duši okřál. Gen tu i tam a pořjdku se wyskytlo okamženj, kdež se mi té gednakosti pustin, rolí a polj odnechtělo, a kdež gsem po hluku městském bažiti počal.

Přjgda domů, hned gsem se do aukolů školských zahodil. Proč pak ne do swětských pjsnj? řeknete. I do těchto — ale — powjm gen prawdu, ne tak docela, gak by toho snad potřebj bylo. Mezitjm, poněwadž gsem toho přisljbil, co mohu, shotugi a na samé Nowé léto Kollarowi pošli. Tak tedy gen předce na Josefa do tisku půgdau, gestli gich páni censoři někam ginam nezahodj. Máte li Wy, přjteli, něgakých zpráw z Čech? Gá gsem milému Jungmannowi geště před swým odchodem do Pešti psal, ale až posud nižádné odpowědi neobdržel. Ani Blahoslaw, ani Kollár se nehlásj; tak tedy gen opět gá počjti musjm. Wěru, nebudau-li Čechowé horliwěgšj a pilněgšj, nežli mi Slowáci, weta po wšem. Ani sebe newynjmám. Gá gsem toho domněnj, že pokud w Uhřjch něgaké společnosti nestlučeme, kteráž by časopis pro oswjceněgšj část lidu zřjdila, ničeho nedogdeme. Krok wždy gen zůstane podjlem malé částky národu; w Uhřjch zewšeobecněn býti nemůže. Palkowič nebo Kollár by to učiniti mohli. U onnoho tušjm wše ztraceno, tedy sem zřenj swé obraceti slušj. Segdeme-li se, což Bůh dey, opět někde, o tom nejprw rokovati budeme.

Gá zde z ohledu literatury Slowenské téměř u wyhnanstwj žiw gsem. Wygmu-li Mušického, nenj člowěka, který by si na těchto wěcech něco wjce záležeti dal. Tento pak ginostrannou neřestj tak gest skljčen, že se nikam hnauti nemůže. Mezi Srbi panuge nešťastný bog o gazyk starý a nowý, a nenj naděge, aby tomu buď konec brzo učiněn, buď odtud něgaký prospěch wynadobyt byl. Wšickni, kteřj až posud o této wěci psali, byli poloučenci a nedouci; giných zde ani nenj; Mušický se o tom geště nikde neprohlásil. Že we Wjdni ta wěc rozhodnuta býti nemůže, sami uznáte. Magarašewič, professor zdegšj, wydáwá historii nowau a pracuge we Slownjku Srbsko-Německo-Latinském. Ale k čemu to poslaužj, dřjwe než bude rozhodnuto, co gest to »Srbské«! Widjme, gak nešťastnj gsau Slowané wšudy u nás! ..... Wy snad poněkud šťastněgšj gste? Nuže tedy, přjteli, pište mi o Wašem položenj, o stawu wěcj Wašich, o milých našich předmětech, co můžete, obšjrněgi. Buďte přeswědčen, že mi nic wětšj radosti

působiti nemůže, nežli listy Waše. Gsa bljže Čech a mage pohotowě některé práce, přispjweyte ku Kroku, aby toto pole, které wlastně naše a našj wěci pole gest, nebylo ztraceno. U mne wěru teď nenj čeho hledati, a Bůh wj, bude-li brzo lépe.

Má Julie Wás srdečně pozdrawuge. Nezapomenutedlné gsau gj až podnes a na wěky dny Pešťánské. Ó by gich bylo brzo wjce! — — Potěšte nás brzo psanjm Swým, nezapomjneyte se na nás.

Měgtež se dobře! Wáš srdečně Wás milugjcj

Šaf. w. r.

102. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1822, 4. prosince (z Hodslavic). — *Vypravuje o nemoci a smrti matčině; stěžuje si do nehod při obchodě; dává zprávu o domácích.*

Dne 4. Decembra 1822.

Milý synu!

Tvé psaní v Octobru i nyní v Decembru sem obdržel, v posledním i 100 f. v. v., jak ty pravíš, polovici tvého dluhu, při tom také mnoho bílého papíru a jen málo popsaného. Zdá se, jak i sám píšeš, od žalosti že tenkráte více psáti nemůžeš. Tato žalost není bez gruntu, nebo jest nad ztrátú nejlepšího dobrodince tvého, jemu rovného v světě pro sebe nenajdeš, ačkoliv již více matky nepotřebuješ. Žádáš ode mne zvěděti její poslední myšlenky i snad okoličnosti, tyto já v krátce zde vypravím. Než musím z dalšího času začíti, ač jestli tě při tom obrazím, když pravdu povím. Tedy věz, že jest to můj obyčej, netoliko dítkám, nýbrž sem již i svým představeným pravdu mluvě nemilým se stal. Když sem k tobě k vesnu o našem stavu oznamoval a tebe o nějakú pomoc neb poradu žádal, tato ale dlúho nepřicházela, tedy matka pravila: až Franc peníze zebere, tedy on i psát bude. Psaní sme dostali, ale co? k větší žalosti; že kdyby prý z tvých známých kdo peníze měl, ty by musil mé největší přítelkyni p. Žerdaheli půjčiti. Tedy jest p. Žerdaheli víc než rodiče, kteří syna vychovali. — Potom ale přišlo jiné, lahodnější, z Peštu po Jičínských kupcoch, které v matce zas tou první lásku roznítilo, neb jí byl Franz nad Júru i Annu a ostatní dítky milejší; ním ona se těšila, a dle její měkosti a srdce otevřenosti před známými i neznámými se chlubila, což nám i před nepřátely i závist působilo. Ona často pravila: až sobě jenom Franz pomůže, však on ani nás nenechá. Když sem já pravil: »Kdyby Franz nechal pány být pány, a jenom po sprostu jako chudobný se držel a za chudobu se nestyděl; však jestli má umění, tedy je[ho] sobě i bohatí vážiti budou pro umění, a nebyl by dosavad v potřebě a nouzi.« Ona na to pravila: »Ja brachu, to se tobě zdá, a když on s nimi bývá, tedy se to jemu též zase jináč zdá.« V očekávání čas přešel. Mezi tím přišla nemoc do dědiny, kdežto Annina, bývalá služka, nejprv zemřela, ostatní vykřáli. Roznemohl se po mém bratru Ondru synek Andres; s tým Josef náš kama-

rádil a jej v nemoci navštěvoval, až sám také lehl. Tohoto matka přes tři týdne hleděla, ochranovala a v noci nespala, ne sice sama, ale předce ona nejvíce. Toto ju velice utrápilo. Možné, že tobě Andres o tom již psal, nebo on k té nevoli přišel. Když tedy Andres k tobě nejprv psal, tedy matka dni počítala každodenně, kdy Franz psaní dostane, a kdy my od něho. Tu bylo na počtu chodění a ptaní, je-li psaní od Franca. A když i Josef zemřel a Andres zase psal, již bylo za jisté, že se psaní od Franca obdrží. Já první se strojil do Vídně a právě první noc, když jsem odjeti měl, zima mne zdrobila a znamení rovné takové nemoci se ukazovalo, jako při jiných nemocných. A poněvadž náš handel ve Vídni již zle stál, tedy matka mne jenom pořád vypravovala, abych jen jel, že mně to snad vyjde. Ale neprošlo tak lehce, neb sem celou cestu nemocen byl, až jeden večer peníze jsem již furmanům k opatrnosti dal, že sem o sobě netroufal. Ale předce sem, ač bídně, domů přišel. Tu sem našel zármutek. Matka nemocna v loži, ani vstáti nemůže. Když k ní přijdu, s pláčem mně povídá, že ju zima velice po dvakrát velice zdrobila, a již nyní horko že ju trápí. Když sem chtěl nějaké léky a radu hledati, touto hned odepřela, že užívati nebude; však prý Josef všeliké léky měl i doktora při sobě, a předce nic neprospěly. Jiní léků neužívali a ozdravěli, snad i já ozdravím. Každodenně ráno vždy pravila, že již jí dnes lepší je, ale odpoledne a v noci byla vždy horší. Tu již málo dbala na jiné věci, ba ani na Franca sama nevzpoměla, než žádost k živobytí a k ozdravění větší než jindy. Kdo přijda pravil, že ona ještě vyzdraví, ten jí milý byl, s tím ráda mlouvila. A poněvadž i v noci spat pro bolesti, mdlobu a těžkosti, nebo se kašel z té horkosti do prsí dal, nemohla, až sobě naříkala, já sem se jednouc opovážil, a chtěje s ňou o smrti mluviti, takto sem začal: »Nestarej a nenaříkej sobě, dej na vůli Boží! Však víš, že všeci jednuc umříti musíme, jako i naši rodičové, byli a zde již nejsou, ale oni proto nezahynuli, oni jsou živi, a my když zemřeme, rovně k nim přijdeme.« Na to mně řekla: »Prosím, již mi nic neprav, já bych spala.« Nemoc horká ji zmátala, že mlouvila asi tři dni zmateční věci. Poslední den odpoledne byl sem na poli; přijda domu, praví mi: »Kdes již tak dlouho, sedni vedle mne na lože. Já již s vámi déle nebudu, není možné vytrvat, takovou těžkost mám, jak byste všeci na mni leželi. Co sem mohla, to sem udělala a vždy k pokoji vedla; již nebudu. Řiďte se dobře!« To jsou její poslední slova, které sama od srdce řekla. Co potom sem se já neb jiný kdo ptal, vždy odpověď dala, ale sama od sebe nic více. A když sme pláč ve větší jizbě udělali, otrúci slzy, šel sem k ní a ptám se jí, jestliže slyší, kterak o ňu pláčí. Dala znamení, že slyší. Potom se sešli sousedi, kteří na ni volali, vždy přisvědčila, že je zná. Až pomaly dýchat přestala.

To jest krátké opsání konce jejího. Ostatně, jestliže se dá kdy ústně více o ní mluviti, aneb snad, budeš-li chtíti, se státi může. Nyní již papíru nestačí. Ostatní domácí sme zdraví, i u Anny jsou též všeci zdraví. Marjana není vždy dobře zdráva. Ich höre, dass sie in gesegneten Umständen

sich befindet, ačkoli mně žádný o tom zřetedlně nepověděl, jenom ze šeptu. Již tedy na dnešní den dosti. Ale, abys též darmo počty neoplácel, tedy já beru ještě jednu stranu z tvého nepopsaného papíru, a o našich věcích dále psáti budu.

Von der Zeit an, als die Marjana von uns weg ist, geht unsere Wirthschaft, besonders der Handl, rakovým chodem. Brzy se zdá, že se něco vydělá, ale toho nikde neznát, nýbrž summa se zmenšuje a dluhy rostú. Kdyby těch 100 f. od tebe o 10 dní spíše byl dostal, nebyl bych od jednoho věřitele na kanceláři, že mu dluhu nevracím, obžalovaný, nebo sem je hned a k nim ještě 25 f. tomu věřiteli vrátil. Nyní ještě jednomu 250 f., jinému 300 f., a zas jinému že aspoň 500 f. abych vrátil. Jestliže jich nezupokojím, und gehet wieder einer mich zu verklagen, dann bekomme ich eine Execution, das ist ganz sicher. Und hernach kommt dazu, dass man mir alles verkaufen wird, und ich werde sagen s Jobem: nahý sem na svět přišel a nyní zase nahý zůstávám. Das hat unsere Mutter gequält, das waren schmerzliche předzvídání, ale možné, že před příchodem zlého vychvátil ji Bůh.

Asi 30 ctů. másla máme ve Vídni od leta, ovšem že nám ještě něco peněz za něj přijde, nebo sme jenom conto dostali, ale bylo tak placeno, že se po 18 gr. funt prodá, a nyní nelze 14 groší dostati, tu se okazuje škody na 600 f. Těch sem nepropil ani neprohrál. Kdyby se mohl ještě dále handl védsti, snad by zase se to nahradilo. Lonského roku vezl sem na 3 vozech trnky do Vídně. Ztrátu sem měl: mýto a moju útratu. Nyní byl Georg též s 12ti měřicami ve Vídni a vydělal okolo 50 fl. Na budoucí outerý má Josef Rydel zeť zase s takovým nákladem do Vídně jeti: jak se mu postěstí, nevíme. Rži se málo urodilo, pohanky ještě méně, než zemnáků a zelí hojnost· Z Jičína až do Uher hlávky se vozily, nebo zde byla kopa hlávek níže rýnského. Včely se také málo rojily, neb sme jenom dva roje ve včelíně dostali, než medu hojnost sme nabrali. Já sem třikráte odbíral. Náš pan kazatel stavil dům toho roku na svém gruntě, na dvě světnice z výšky a v zemi sklep. Ještě není hotov a již některý tisíc koštuje. Náš obchod s nimi jest nyní předce snesitedlnější. Ačkoliv již třetí den vždy ráno na tom psaní dělám, však jest ještě mnoho věcí, které by se mohly psáti, ale snad ty předce k nám přijdeš, a potom sám uvidíš a zkusíš. Matky sice neuvidíš, ale jest rodina, bratří, sestry, švagři, přátelé a známí, kteří se po tobě a tvých okoličnostech ptají. Nejsi-li ještě svého závazku při p. z Czúzu sproštěný, tedy vyžádej sobě asi na měsíc od ní propuštění, abys ty na nás a my na tebe docela nezapoměli. Paklibys přijíti nemohl, tedy prázdného papíru nám po počtě neposýlej, nebo já zde za 18 kr. knihu kúpiti dostanu. Máš k tomu větší čas než já. Já nyní mám už ke 100 dítek denně, které jsou dle jejich schopnosti snad i na 10 classy ve všem vyučování rozdílné. Doložiti nyní musím, že se Júra včera s nevolí na lože položil i jeho synáček Franz, též je zima zdrobila, a nyní horkost, a všecko bolí. Anna, o níž sem psal, že je zdráva, nebo sem její stěžování

sobě za málo pokládal, ale včera žádala o pomoc a rádu od doktora, že prý ona sama nejlépe ví, že to není s ňú žádný špás. Já myslím, že z lítosti a z veliké práce sobě matkú pohla, a co jiného k tomu. Již i druhý papír popsán. Měj se lépe než já, ačkoli obsluhu mám a hladu necítím.

Zůstávám tvůj ovdovělý otec

Jiří Pallatzky.

Dne 7. Decembra 1822.

103. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1823, 8. ledna (z Pešti). *Posílá mu něco knih z Prahy došlých, a zpravuje ho o novinách v literatuře; chválí podobiznu Dobrovského vydanou Kadlíkem, o němž si přeje bližších zpráv; radí mu, aby dal udělati něco zvláštních otisků svého posudku slovníku Palkovičova; posílá slíbenou báseň*

Přemilý Příteli!

Před svátky došel z Prahy po Krausovi a Eggenbergovi drahný balík českých plodin, Vám, p. Šafaříkowi a mně náležejících. Vhod mi tedy přichází tato příležitost P. Gycýho, ač právě neznám, zdali Vás ještě v Čuzy dostihne, ano se — jak jste psali — ještě w Lednu do Vídně odejíti strojite Odejdete-li dříve příchodu těchto knih, vždyť Vám je Čuzané i do Vídně odeslati mohou. Posílám tedy násl. wěci:

1. Rostlináře 10 svazků.
2. Iphigenia 1 ex. (darem od vydavatele).
3. Starobylá sklad. 1 ex.
4. Geometrie 1 ex.
5. Slov. národní písně 1 ex.

Krok IV. ještě prý v cenzúře. O Štuartce P. Šaf. toto pjše Jungmann: »Ta se nedowoluge w českém přeloženj, an prý bohužel dosti giž rozšjřena gest w němčině, ačkoli w nj králowna umjrá« — To jsou slowa saméno P. sekretáře policejního ministra. — Omyly Markovy od Schakespeara jsou v tisku a Macháčkův Krasořečník též se tisknouti počíná.

P. Kadlík poslal onehdy 4 ex. obrazu P. Dobrovského mně, Šafaříkovi, Blahoslavovi a Tablicovi. Račtež ho, prosím, když přjdete do Vjdně, o tom zpraviti, že jsem je v skutku a dobře zachované přijal i rozeslal. Totě výborná práce. U nás by se mohlo mnoho exemplářů rozprodati, kdyby byly k dostání. Sám chci psáti p. Kadlíkovi, kdybych jen znal určitěji, kde je a co je? Spolehám na Vás, že mi to v budoucím psaní oznámiti neopominete.

Co pak Vy ve Vídni dělati budete? Jak slyším, práva studovati? čiňte, co se Vám nejlepšího vidí. Vy jste muž na vlastních nohách stojící, a takového odrážeti a nebo narážeti k něčemu já za hřích držím. — Vaše recenzí Palk. Sl. giž hotova, a v kterém svazku vyjde? Nebude zle, dáte-li několik exemplářů zvláště tlačiti, tak jako p. Kopitar z recenzie

grammatiky Dobrovského. I od p. Köppena sem v tyto dni obdržel knižečku: Über Kunst und Alterthum in Rusland. O vydání našich světských písní ještě ani slychu. — Blahoslav mi ondy psal, on touží z těch německo-syberytických krajů po vysvobození, ale kam? Smutná myšlénka, my všickni zůstaneme přes celý život více komety sem a tam putující, nežli planety na jednom místě sedící. Já jsem již 3 roky v Pešti a předce vždycky jen tak, jako pták na kole.

Když přijdete do Vídně, dejte mi brzo věděti svůj obyt. Již líbaje Vás jsem Váš věrný přítel

J. Kollár.

T. P. K vyplnění slibu posílám báseň, kterou jste žádali.

Herrn Herrn Franz Palatzký, Hofmeister bey der Tit. Herrschaft v. Czúzy in Czúzy. Nebst einem Packet Bücher. Durch Güte.

104. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 21. ledna (z Hodslavic) — *Oznamuje mu, že hodlá pojmouti za manželku vdovu Julianu Tomanovou (která připiskem lásce jeho se poroučí), a zve ho do Hodslavic. Přiložen lístek bratra Jana, který ho též domů zve.*

Můj milý synu!

Když sem ti poslední psaní psal, nemohlo jináče býti, než že sem byl žalosti, hořkosti a zármutku plný. Než pomalu člověk ke všeličemu přivykne, a to, co jej rmoutilo, již mu více zármutkem není. To jest vůbec řečeno. Já sem želil a tesklil ztráty mojí skrz mnohé leta nadobyté majetnosti. K tomu přišlo, že sem ztratil toho, s kterým sem se v takovém soužení těšíval, a netoliko to, ale i radost kdy přišla, byla dvojnásobná. Než pomalu se na jedno i druhé zapomíná, ale ne tak zapomíná, jako že sobě chce člověk v takové ztrátě zase pomoci a náhradu způsobiti. I já, můj milý synu, nechci déle o samotě zůstávati. Hledal sem sobě a vyhledal takovou osobu, která by zase moje hospodářské věci tak na péči měla, jako to matka dělávala, a netoliko samé hospodářské věci, ale s kterou bych já tak dobré jako zlé na poli vzdělávati mohl. Osoba k tomu zvolená jest Juliána, vdova po Josefu Tomanu, ta, která tobě košile šíjávala, jestliže se na ni rozpamatovati můžeš. Při tomto volení nemohl sem se tebe poraditi, ale ostatní domácí dítky netoliko jsou s tím zapokojené, nýbrž samy dcery a nevěsta k tomu napomáhaly, aby sme ju k sobě za našu matku dostali. A tak i já tebe za to žádám, abys i ty své přivolení k tomu připojil.

Včera přišel Georg z Vídně do domu a on měl tobě i Andresovi touto proměnu oznámiti, totiž z Vídně psáti, ale neměl tolik času, aby byl mohl psaní vyhotoviti a odeslati. Protož bych vinšoval, abys ty také o tom Andresovi do Edenburku psal, aby jej ta novina tolik na počtě nekošto-

vala od tebe, jako od nás, a aby se předce o nás dověděl. Již asi po třikrát sme dovezli něco trnek do Vídně, kdežto se nám předce práce platí, i také Josef Haňín jednúc ve Vídni s našimi trnkami a s máslem byl. Včilejšíkrát tam Hromádci naši byli. Já sem byl Júrovi řekl, aby Andresovi aspoň 5 f. z Vídně poslal, ale ani to se nestalo. A poněvadž jsi ty nám psal, že mu chceš něčím též nápomocen býti, tedy nevím, jestliže se nachází v nouzi anebo ne. On nám psal, že je zdráv a že se mu dobře vede, i také žes ty mu též psal, a že jej navštíviti strojíš. Já i všeci domácí tebe rovně viděti žádostivi jsou, a tak tebe prosit dávají, abys předce též k nám přišel. Pravda jest, že toto pohodlí u nás míti nebudeš jako při panstvu, ale máme ve škole jednu světnici, kdež bys rovně v pokoji na čas obývati mohl. Všelicí známí se k tomu již napřed chystají, že snad brzy přijdeš a jich navštíviš. Také i to doložiti musím, že již nyní ve faře nezdá se žádné nepřátelství býti, a jestliže sme my jeden tisíc v handli ztratili, že oni ztratí 10 tisíc.

A tak nyní jiné žádosti nemám, jedině, abys k nám přišel. Prve pak, aneb jak náhle toto psaní dostaneš, hned mně odepiš, jak se máš, aneb jaký nyní tvůj úmysl strany budoucího tvého stavu, aneb s jakou od své vrchnosti odejdeš. My sme zde všeci chvála P[ánu] B[ohu] hezky zdrávi, a tebe pozdraviti vzkazují. S tím zůstávám tvým otcem

Jiří Pallatzky, škol. učit.

V Hodslavicích, dně 21. ledně 1823.

Do dopisu vložen lístek na němž:

Můj milý Pane bratře!

Není tak dávno, jak spolu nebýváme, ale mně se to již předce dlúho býti zdá. Prosím vás, kdybyste mohli jenom na několik měsíců domů přijíti, co bych mohl něco s vámi porozpráveti a něco se od vás naučiti.

S tím vás v ochranu boží oddávaje zůstávám váš upřímný bratr

Johann Pallatzky.

Nejmilejší Pane Františku!

Ačkolivěk nemám u Vás žádné zásluhy, abych se Vašú matkú jmenovala, však já Vás předce dávám pozdraviti, abyste mne do Vaší rodiny přijali. Budu místo Vaší matky otce Vašeho a jeho hospodářství i ty ještě neodrostlé dítky dle mé možnosti opatrovati a pořizovati. Zatím pak zůstávám

Juliana Tomanka, otce Vašeho nevěsta

Von Neutitschein.

An Herrn Franz Pallatzky als Erzieher bei der hochedelgebornen Frau v. Czúz zhd. in C z ú z. Über Brünn, Wien, Presburg, Comorn. In die Brieftasche der Frau v. Czúz.

105. Jindřich Marschner Františkovi Palackému.

1823, 6. února (z Drážďan). — *Zpravuje ho o zdaru, s nímž potkaly se jeho skladby hudební v Drážďanech a jinde.*

Dresden, den 6. Febr. 1823.

Geliebter Freund!

Endlich, hör' ich Sie ausrufen, endlich einmal ein Brief! Und will ich die Wahrheit sagen, Sie haben auch recht, sich über mein langes Stillschweigen zu wundern; allein zu meiner Entschuldigung sei es gesagt, es lag wahrlich nur in den Umständen, die mich so lange meinen Vorsatz, Ihnen zu schreiben, aufschieben liessen. Ich weiss nun zwar nicht, ob Sie diesen Brief erhalten werden, da ich nicht weiss, ob Sie noch bei der trefflichen Frau von Csúzy sich aufhalten, allein ich adressire ihn dahin in der Hoffnung, dass Sie ihn doch erhalten, wenn Sie auch nicht mehr da sein sollten.

Was mich nun und meine gute Frau betrifft, so befinden wir uns wohl, in jeder Hinsicht. Manches ist zu meiner Zufriedenheit gelungen, was unter meinen früheren Umständen wohl nie zu Stande gekommen wäre, und ich segne die Stunde, in welcher ich Presburg verliess, obwohl ich auch nie vergessen werde, dass mir's in physischer Hinsicht da recht wohl gieng, und ich unter so vielem Plebs auch manche edle, treffliche Seele fand. Meine Aufnahme hier war mehr als schmeichelhaft. Auch fand sich bald Gelegenheit, mich zu zeigen. Ich componirte zu dem herrlichen Prinz von Homburg Ouvertur und Zwischenakte (wie Bethowen zum Egmont), die nicht nur allgemein gefielen, sondern mir auch einen Namen machten, indem sich alle Journale beeiferten, mich mit Lob zu überhäufen. Ich spielte bei Hofe mit dem grössten Beifall, und meine Messe (die ich dem König zueignete) brachte mir ebenfalls Lob und reichliche Geschenke. Meine Lucretia ist hier, in Berlin, Darmstadt und Leipzig angenommen, aber leider noch nicht aufgeführt. Doch muss man beim Theater immer sehr geduldig sein. Zu Kinds neuem Volksschauspiel »Schön Ella« komponirte ich ebenfalls Ouvertur, Gesänge, Ballet und Zwischenakte, und es wird bereits in Wien, Dresden, Berlin, Leipzig, Frankfurt, München etc. dessen Aufführung vorbereitet. In den Leipziger Musikhandlungen kamen bereits über 16 Werke von mir heraus. Sie sehen also, lieber Freund, dass ich nicht nur fleissig war, sondern dass der Himmel meine Unternehmungen auch gedeihen liess. Die Nähe meiner guten Eltern, meiner älteren Schulfreunde und so vieler ausgezeichneten Männer, wie Tieck, Tiedge, Kind, Bötticher etc. beglückt mich überaus, und ich bin überzeugt, dass Sie gewiss herzlichen Antheil an meinem Wohl nehmen, weshalb ich auch Ihnen alles so en Detail erzähle. Könnte ich hoffen, bald ähnliche gute Nachrichten von Ihnen zu erhalten! Meine wärmsten Wünsche begleiten Sie bei jedem Ihrer Schritte, und ich bin auch überzeugt, dass endlich der schönste Erfolg Ihre rastlosen Bemühungen und Ihre ausgezeichneten Talente krönen wird.

Ich bitte Sie nun, lieber, werther Freund, mir recht bald einmal zu schreiben, und es ist mein herzlicher Wunsch, von Zeit zu Zeit Briefe mit Ihnen zu wechseln. Was macht denn der gute Kadlik? Ich wünschte wohl einmal wieder etwas von ihm zu hören, aber auch zu sehen. Der Frau von Csúzy bitte ich uns beiderseitig zu empfehlen, und meine Frau wird nächstens Gelegenheit nehmen, Ihr selbst zu schreiben.

So leben Sie denn einstweilen wohl, und wollen Sie mir noch immer wohl, so schreiben Sie bald Ihrem, Sie mit herzlicher Liebe und Achtung umarmenden Freund

Heinrich Marschner.

N. S. Wäre es nicht so weit, so legte ich Ihnen so manches bei, doch kriegen Sie wohl Manches auch in den Wiener Musikhadlungen Adieu!

Seiner Wohlgeboren Herrn Herrn Franz Palacky, Erzieher der jungen Herren v. Csúzy. Abzugeben am Alten Fleischmarkt, im Gasthof bei Weissem Wolf Nro. 20 à Vienne.

106. **Josefa z Čúzu Františkovi Palackému.**

1823, 20. února (z Čúzu). — *Děkuje mu, že vypomohl synovi jejímu půjčkou a prosí, aby ho i dále podporoval. Žádá za zprávy o synovi i o něm samém.*

den 20ten Hornung.

Schätzbarster Palatzki!

Ich bin Ihnen unendlich verbunden, dass Sie Muky aus der Noth geholfen mit die 50 fl., die ich Ihnen sogleich mit der Diligenz übermache. Das ist eine schlimme Vorbedeutung, dass Muky solche Hindernisse hat; wenn er nur schon in keine Verlegenheit käme. Wenn Sie länger in Wien bleiben und ihm noch geben können 100 fl., thun Sie das, ich werde es sogleich überschicken. Wenn er nur auch zu dem Toni Kwassay gieng; ich habe an ihn geschrieben, er wird ihm nun Geld verschaffen. Wenn er nicht genug hat, soll er lieber zurückkehren und mit dem Transport gehen. Den Brief von Dresden schicke ich an Tony, da Ihnen daran viel gelegen ist. Nun könnten Sie mir berichten, was Sie noch von Muky wissen; war er noch bei den Bacony? Hat er das Empfehlungsschreiben an Baron bekommen. Ist er noch zu dem Kwassay, da ich an ihn mein Brief geschrieben unter der Adresse von Tony, wovon er keine Meldung thut, und es doch schon der 17te, wie lange er sich noch in Wien aufhalten müsse, und wie viel er Geld zur Reise hatte. Ich weiss, dass er mit Ihnen darüber gesprochen hat; nur Sie können meine Unruhe stillen.

Wie lange wird Ihr Aufenthalt in Wien sein? Haben Sie schon welche Bekanntschaften. Dies alles interessiret mich zu wissen. Meine Angehörigen empfehlen sich insgesamt; ich verharre mit Achtung und Kuss Ihre ergebene

Josefine Csúzy.

107. František Palacký Antonnu Vyroželovi

1823, 28. února (z Vídně). — *Výňatek z dopisu o Bartoloměji Kopitarovi a osudu článku o literatuře české, který mu byl k žádosti jeho zaslal. (Gedenkblätter, str. 46).*

»Hr. Kopitar gab mir meinen Aufsatz sehr freundschaftlich zurück mit der Aeusserung: er habe Bedenken getragen, denselben der Censur vorzulegen, da er in einem Geiste verfasst sei, der zwar wahr und jedes guten Mannes würdig, aber unserer Regierung gegenwärtig sehr anstössig sei. Nicht nur hätte diesen Aufsatz Graf Sedlnicky, ein »Erzultra«, unterdrückt, sondern auch dessen Verfasser, der das neue Gute dem alten Schlechtern vorziehe, näher beobachten lassen.« Derselbe bekannte, er sei seit Kurzem deswegen selbst in Ungnade gefallen, — er, der so behutsame, umsichtige Mann! — er mache sich aber nicht viel daraus. Man solle jetzt für die Literatur ganz und gar nichts thun, weil man sich sonst unmöglich so benehmen könne, dass man keinen Verdacht errege. In Kurzem müsse sich jedoch auch dieses ändern, denn es sei unmöglich, dass diese ausserordentliche Sperre fortdauere. Mir gab er den Rath, den »vortrefflichen« Aufsatz in einer ausländischen Zeitschrift anzubringen. Dieses werde ich indess weislich unterlassen. Magda's Beispiel würde mich eben nicht schrecken. Aber man beobachtet die Böhmen, insbesondere die echten Čechen und ihre Literaten, so aufmerksam und ängstlich, dass mein revolutionärer Aufsatz (bei ihnen würde er so heissen) als Gesinnung der Mehrheit angesehen werden würde, und hässliche Reactionen von Seiten der Finsterlinge hervorbringen könnte.«

»Ich habe hier, durch einen meiner Freunde (Tonkünstler Doležalek) einen Beamten der geheimen Polizei etwas näher kennen gelernt. Diese Leute (es gibt doch auch Menschen unter ihnen) verdienen weit mehr Mitleid als Hass. Wo einer von ihnen hin kömmt, da verstummt auch die harmloseste Freude; wo sie sich hinsetzen, wird alles um sie menschenleer, denn es meidet sie jedermann, sie und Menschengesellschaft sind zwei unvereinbare Dinge. Dieser etwas ältliche Mann, einst Jugendfreund meines Freundes und ihm trotz seinem Amte auch jetzt noch werth, wie sein übriger Charakter es zu verdienen scheint, liess mir den Rath geben, so wenig als möglich Aufmerksamkeit zu erregen, wie im Leben, so auch in der Literatur. Die Böhmen werden jetzt, sagt er, sorgfältiger bewacht als je; man sucht jede ihrer Bewegungen zu deuten, und leider ist die Hermeneutik der geheimen Polizei der Art, dass sie Alles lieber ins Schwarze färbt. Ueberhaupt habe ich in Wien vieles kennen gelernt, und meine Ansichten vom Leben in Manchem berichtigt und erweitert« u. s. w.

108. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1823, 25 března (z Prešpurku). — *Posílá mu peníze, které dostal pro něho od paní z Čúzu, jíž dal prozatímní kvitanci; žádá, aby oznámil, jakou částku má dáti bratru jeho Ondřejovi; těší se z jeho pěkných vyhlídek do budoucnosti.*

Pressburg, den 25. März 1823.

Theuerer Freund!

Gerade in dem dringendsten Augenblicke, als ich im Begriffe war, auf die Post selbst zu gehen, um Ihr Geld unter der allgemeinen Adresse über Brünn nach Neutitschein so schnell als möglich zu befördern, erhielt ich Ihr ersehntes Schreiben vom 20. d. M., welches mich nun in Stand setzt, Ihrem Wunsche auf eine desto gewissere Art durch nähere Angabe des zu Ihnen führenden Postenlaufs zu entsprechen. Vorgestern erhielt ich Ihr Geld von der Frau von Csúzy, die es bedauerte, dass Sie in der Eile nicht mehr zusammenbringen konnte, und mich bat, Ihnen den Betrag von 200 fl. W. W. so schnell als möglich zu übersenden. Da die Summe nicht so vollständig ist, als Sie sie wünschten, weiss ich beinahe nicht, ob ich von der mir von Ihnen gegebenen Vollmacht, die Ihnen unlängst mittelst der Bar. v. Puthon vorgestreckten 50 fl. W. W, von diesem Betrag abzuziehen, Gebrauch zu machen hätte, und ich würde es wahrlich auf keinen Fall thun, wenn ich nicht beinahe im gleichen Falle mit Ihnen wäre. Auch ich muss die künftige Woche schon nach Pest abreisen, weil ich es dem itzt hier anwesenden Professor Gyuniau versprochen habe, und habe keine Hoffnung so viel Geld, als ich brauchte, von dem Vormund meiner Eleven, der sich eben nach Zerdahely begab, in der kurzen Zeit zu erhalten; muss daher trachten, meine hin und wieder ausständigen Summen so viel möglich zusammenzuziehen.

Ferner erinnere ich mich, von Ihnen auch den Auftrag erhalten zu haben, Ihrem Bruder etwas von dem nächst einzulaufenden Geld zu verabfolgen, nur kann ich mich nicht der bestimmten Summe genau entsinnen. Sie würden wohl thun, wenn Sie mir solche in Ihrem nächsten Briefe näher angeben wollten. Ich werde indessen von Pest zurückkommen und dann nicht säumen, Ihrem Bruder den bestimmten Betrag sogleich zukommen zu lassen. Die von Ihnen für ihn bestimmten Bücher wird er noch diese Woche erhalten; er hat sich schon darum bei mir gemeldet, und einige hier studierende Oedenburger haben es mir schon zugesagt, den Koffer auf die Feiertage mit hinüberzunehmen. Übrigens weiss ich nicht, wie Sie Ihre Quittungen an die Frau von Csúsy stilisieren. Ich habe ihr indessen nur eine Interimsquittung über die 200 fl. in allgemeinen Ausdrücken in Ihrem Namen ausgefertigt.

Über Ihre schönen Aussichten freue ich mich aufrichtig; unterlassen Sie ja nichts, was von Ihrer Seite gefordert werden dürfte, um Ihren Endzweck zu erreichen. Ich wünsche Ihnen vom Herzen, dass Sie in Ihrem Ansuchen glücklich sein möchten, denn dies wäre der rechte Platz für Ihre

Talente, Ihren Eifer in der Literatur, dies der schönste Wirkungskreis für ihre Landsleute auf eine ebenso dauerhafte als rühmliche Art zu wirken. Ich werde den Tag unter die schönsten meines Lebens rechnen, wo ich die Nachricht über das Gelingen Ihres Vorhabens von Ihnen selbst vernehmen werde.

Leben Sie indessen recht wohl, theuerer Freund, und wenn Sie einmal an den Ort Ihrer Bestimmung gelangen, so geben Sie wieder weitere Kunde von sich Ihrem Ihnen aufrichtig ergebenen Fre ınde

A. W.

109. **Průvodní list k cestě do Prahy pro Františka Palackého.**

1823 1. dubna (z Nového Jičína).

Vom Oberamte der k. k. Theresianischen Grundsherrschaft Neutitschein, Prerauer Kreises im Marggrafthume Maehren, wird auf Ansuchen des Herrn Franz Pallatzký, gebürtig aus dem hierherrschaftlichen Dorfe Hotzensdorf, seiner Eigenschaft nach Hofmeister und Kindererzieher, hiemit diese Ausweisung gegeben, dass er in seinen besonderen Angelegenheiten sich nach Prag, der Hauptstadt Böhmens, zu verfügen gedenke.

Es werden daher die betreffenden löblichen Behörden dienstschuldig ersuchet, diesen Herrn Franz Pallatzky ungehindert passiren zu lassen.

Neutitschein, den 1. April 1823.

(L. S.) Teltschik, Oberamtmann.

(L. S.) Gesehen zur Reise nach Prag.
Brünn den 7. April 1823.

Bosak.

(L. S.) Gesehen zur Reise nach Wittingau.
Prag, 9. April 1824.

Preininger.

110. **Křestní list Františka Palackého.**

1823, 2. dubna (z Životic).

(L. S.)

Taufschein.

Endesgefertigter bezeuge hiemit, dass im Jahre Ein Tausend sieben hundert achtundneunzig, den 14. Juni bei dem Hotzensdorfer Bethause von dem damaligen Herrn Pastor Johann Pilletschka getauft worden sei Franz, ein ehelicher Sohn des Georg Palatzky, Schullehrers in Hotzensdorf sub Nro. 108, und der Anna, Tochter nach verstorbenem Josef Křiž an, Bauerin derselben Gemeinde, beide protestantischer Religion. Wobei als Pathen waren Joseph Hromatka, Bauer, und Susanna, Ehegattin des Johann Riedel, Häuslers, beide aus Hotzendorf. Urkund dessen ist eigenhändige Namensfertigung und das beigedrückte Kirchensiegel.

Seittendorf, den 2. April 1823. Johann Zeiner, Pfarrer.

111. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1823, 12. dubna (z Hodslavic). — *Oznamuje mu, že došlo právě psaní se 180 zlatými, jež hned odvedeny panu pastorovi; posílá mu dopis Jungmannův.*

V Hodslavicích, 12. dubna 1823.

Milý bratře!

Hned po odchodu tvém v sobotu peníze i psaní, které zde přiložené máš, sme dostali, a sice 180 f., kteréžto sme také hned panu pastorovi odvedli. Toto psaní na poště již otevřené bylo, když sme je dostali; proč je otevřeli, nevíme. Otec náš v neděli ráno do Vídně se bral; jak se mu v cestě vede, nevíme. My domácí jsme tak, jak sme byli, kdys odchodil. Rosině jest již o poznání lepší, ale ještě žádné práce nekoná. Měj se dobře! Při vinšování všeho dobrého zůstávám tě milující bratr

Jiří Pallatzky.

112. Bartoloměj Kopitar Františkovi Palackému.

1823, 5. května (z Vídně). — *Ukládá mu některé vzkazy pro Dobrovského, jemuž nabízí u sebe byt pro zimu ve Vídni.*

Wien 5ten May 1823.

Lieber Freund!

1. Recht, dass der nervus rerum und der Vater und meinetwegen noch mehr jure priora et potiora mir vorgehen. Ich bin gerne mit der Pause der Musen zufrieden, die nur auf das otium oder dem otio folgen. Daher keine Entschuldigung in dieser Hinsicht mehr. Die Freundschaft ist freywillige Gefälligkeit, hanc veniam petimusque damusque vicissim.

2. Machen Sie nur, dass das Glossarium *bald erscheine*. Soll's in Wien oder in *Prag* erscheinen — i. e. mit slavischer oder *teutscher* Orthographie? D[obrovský] sollte die Hälfte oder auch nur $^1/_3$ des Tages seinem *Ruhm*, d. h. der *Niederlegung seiner* ungeheueren Kenntnisse in Schrift und Druck, und meinetwegen die andern $^2/_3$ dem *Leibe* i. e. dem Umgange der grossen Welt geben. So aber *missbrauchen* ihn diese Leute recht *malamente*. Ich hoffe, der *Schüler* werde ihm das $^1/_3$ doch ablocken! der *geliebte*, denn *andere* waren es bisher nicht! Machen Sie nur, dass Hanka nach *Olmütz* gehe. So ist uns *allen* geholfen.

3. Dem Meister bitte ich zu sagen, dass der Psalter und N[eues] T[estament] an Bójayi längst *vor* seiner Erinnerung abgegeben ward. Mit der grivna des Hofraths K[öppen] wird sich binnen 8 Tagen zeigen, ob mein oder Köppens Gedächtniss treulos ist. Für die Hedwig danke ich ganz besonders. Mit nächster Gelegenheit erhält er Ossolinski's IIten Band *für die Prager Gesellschaft:* nur 1 Exemplar gab diesmal der alte Herr für uns alle drey her, aber doch *durch die Hände* der zwei ersten für den dritten. Also haben es doch drey gehabt. Das soll den würdigen Rec[ensenten] jedoch nicht hindern, alle 3 Bände anzuzeigen in unsern Jahr-

büchern, von denen er seit ihrem Entstehen ein Gratisexemplar hat, als Beweis der Verehrung der Redaction für unsern Patriarchen. — Von Шишковъ soll er den bereits fertigen Словарь der Academie verlangen, ut *videamus* (et rideamus!). Mit *Schottky soll er sich nicht wegwerfen*, sondern lieber *uns* geben, was er hat. Unser *Intelligenzblatt* nimmt Artikel von ihm mit Vergnügen auf. Wie er dem Vuk 3 *fl.* schuldig geworden, begreife ich nicht wohl. Dic&, desiderari in Institt[utionibus] ling[uae] Slav[icae] *uberiorem* doctrinam de *tono* et *tonis*, gedehnt & geschärft. Neograeci non distinguunt satis, *ideo* nec Cyrillus? illis ἐκεῖνος = ἐκείνος!

4. Dem Landsmann Lúžan bitte ich zu sagen, dass ich seine Frau am Nachmittag auf dem Neustift gesucht, aber Nro. 313 nie gefunden habe. Sonst hätte ich ihr gerne die honneurs von *meinem* Wien gemacht.

5. Geht Dobr[ovský] nach Karlsbad? Will er auf den Winter sicher kommen? Ein Zimmer, *honettes*, wartet auf ihn bei mir, und Suppenfrühstück, und der grosse Arbeitstisch Abends, um unser Lexicon zu vollenden.

Valete et favete Vestro

Slavino.

P. S. An Kadlik und D[oležálek] soll alles bei nächster Wanner-Gesellschaft ausgerichtet werden.

Mein Schreiben vom 23. v. M. wird der Meister erhalten haben!

113. **Josefa z Čúzu Františkovi Palackému.**

1823, 5. května (z Čúzu) — *Nabízí mu místo odbytného, o něž ji byl upomínal, buď obilí nebo vlnu.*

den 5ten Mai 1823.

Lieber Palatzky!

Ich erhielt in allem 3 Briefe, die stets in Geld-Affairen geschrieben waren, der erste betraf die Schuld meines Sohnes, der 2te wo Sie um 200 fl. für die Reise verlangten, wo Ihr Wohl in die Zukunft abhieng, da säumte nicht eine Minute und schickte es, um nicht die Ursache zu sein, da ich es gegründet fand, sich um die Stelle eines Bibliothekars, die so viele Vortheile für Sie hätte, zu verwenden. Lange lag das Geld, da Sie dem Viroszil nicht davon schrieben, wo er es hin schicket. Ich sagte ihm bloss, was ich von Ihnen wusste. Nun ist aber eine so grosse Forderung, die ich nicht einmal zusagen kann, da ich nicht überzeugt bin von dem Erfolg.

Dass ich Ihnen gern ablegte, wäre schon die erste Ursache, da man solche Gläubiger, die einem immer ungelegen fallen, am liebsten los wird; denn nachdem Sie mich versichert haben beim Fortgehen, dass Sie mir nun Ruhe geben werden, so war ich nicht mehr darauf gefasst; und nun gleich 2 Tausend aufzutreiben im Bahren, ist schlechterdings eine Unmöglichkeit; wäre mein Frucht rein und nicht so viel Dinkl, oder Kukel nennt man es im Slavischen, so würde Ihnen 3 Hundert Pres. [Metzen] Waitzen

à 5 fl. W. W. den Metzen anbieten, dann könnte auch Korn 250 Presbour. Metzen geben à 4 fl., so wäre die Summe Ihres Capitals von mir getilgt. Doch müssen Sie Ihren Vater mit dem Umstand bekannt machen, dass dieser schwarze Kern sowohl in Waitz als auch in Korn häufig gemengt ist, das so weit zu führen wäre kostspielig und da könnten Sie noch Schaden leiden. Ich gebe ihn nicht unter dem festgesetzten Preis. Doch müssen Sie mir darüber sogleich schreiben, damit ich weiss, ob Sie dennoch die Früchte abholen wollen, sonst könnt es geschehen, dass ich es nicht mehr hätte; denn das Geld kann man, wenn man nicht per mese 3 fl zahlt, so kann man es nur auf unbestimmte Zeit bekommen; und ich brauche auch selbst viel, wie Sie wissen. Es wäre sicher Geld zu bekommen, da Sie die 500 opfern wollen; doch wünschte Ihnen nicht den Schaden zuzufügen. Da die Wollschur izt vor sich gehet, das wäre leichter zu transportiren. 14 Zente werd ich haben, ein und zweischürige, von beiden vielleicht gleich; doch gebe selbe nicht im Durchschnitt unter 145 fl. W. W. den Zent. So wählen Sie; aber kein Aufschub ist da möglich, noch ein Handl, da itzt die Wollmärkte sind und ich sie bis Ende Mai verkaufen muss. Übrigens freuet es mich, dass Sie schon wieder fixiert sind. Einem fähigen Menschen gebricht es nie an Mitteln, sich ein sorgenfreies Leben zu verschaffen.

Muki ist auch zufrieden in seiner Station . . . . Charl wird in 2 Monaten schon fertig und folget dann seiner Bestimmung. Bruder Hansl hat auch das Buch, was er Ihnen versprochen, bereit.

Nun leben Sie wohl! Ich bin stets Ihre ergebene

Csúzy.

Bei Durchlesung meiner Zeilen fand ich Bitterkeit in meiner Feder; vergeben Sie mir die erste Aufwallung. — Ich bin auch eben in Verlegenheit, und diesmals ist es blos Pflichtgefühl zu Ihren Vater, dies muss mir Achtung einflössen, darum werde ich trachten, Ihnen zu helfen. Ich gab Ihnen Mittel an die Hand zur schleunigsten Hilfe; wenn nur die Antwort nicht zurück bleibt. Wenn die Producte nicht angenommen werden, dann müssen Sie schon lange warten, bis ich wo Geld auftreibe. Ich hätte es ohne Wucher zu zahlen gewünscht, damit Sie nicht dabei verlieren. Alle grüssen Sie herzlich

Josephine

114. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1823, 22. května (z Hodslavic). — *Děkuje mu za pomoc poskytnutou v největší nouzi a oznamuje, že otec již odjel do Čúzu. Stěžuje si na otce i macechu.*

V Hodslavicích, dne 22. máje 1823.

Rozmilý bratře!

Jak milé lékařství člověku k smrti se chýlícímu, jak milý život člověku veselí milujícímu, jak potěšitelná a radostná pomoc člověku k zahy-

nutí běžícímu, a dále slov nestačí radost vysloviti, kterús nám snad i z vůle Boží oznámil, pro tu pomoc, kterú nám dáti slibuješ. Právě ten pravý a nevyhnutedlný čas potřeby jest nám; snad již bysme byli zahynuli, kdyby tvá pomoc nebyla přispíšila k nám. Asi o půl hodiny, když jsme tvůj list dostali, jel otec náš s máslem do Vídně, a v tom hned svůj plán proměnil a na cestu se vydav až do Čúzu i s vozem s tou nadějí, že buď zboží neb vlnu neb hotové peníze přijme. Jak nám potřebná pomoc jest, neb včera došel termín, na který máme položiti 800 f., a v Juli dojde druhý termín, za který máme položiti paní důchodnici 700 f.; a to nejsou všecky. A všech peněz hotových není víc než 800 f.; kam tedy se podíti a což činiti, kdyby to sám Bůh nebyl tak zřídil, že ty nás retovati můžeš. Pravdu se ti po tejnu přiznám, že sem měl mínění z částky své hospodářství překrýti a pak preč odejíti, ale Bůh nedá člověka zahynúti; když nejhůř bylo, dal vysvobození. A tak, milý bratře, já děkuji na tisícekrát i Bohu i tobě, žes se o nás zaujal, a Bůh že nás neopustil, ale nám pomoc skrze tebe dal. Já, milý bratře, sem té jisté naděje, že snad otec tyto věci neb peníze tam jistě dostane; kdyby jich nedostal, tak by po nás veta bylo, neb žádné jiné pomoci zde k očekávání není, jestli by tvé nebylo, a tak by po nás bylo veta. Tak tedy otec náš se včera vypravil na cestu do Vídně a pak až do Čúzu s dvúma koňmi, jedním vozem.

Milý bratře, naše pořádky a okolostojičnosti se velice změnily, a v handli velmi divný pořádek máme; otec mi odvedl dluhy a peníze k handli sem si musil vypůjčit, a tak já mám handlit s ním do spolku na ty vypůjčené peníze, a z toho se mají dluhy platit; a odkud pak tehdy já mám žít, neb on sebral si peněz asi 300 f. a na tyto on ještě zvláštně handluje s touto novú a lstnú osobú (ostatek po druhé více). On pracuje celý rok pro sebe, a já celý rok pro něho a pro svět. Což pak tehdy činiti budu, vždyť já taky familii mám, kterú živiti musím. Ale nyní při té příležitosti se budu hledět od některé věci osvoboditi. V handli snad již přestala škoda býti, ale užitek ještě neveliký jest; snad předce bude větší, až bude dále. Že sme ti nepsali spíše, toho nebyla žádná jiná příčina než očekávání, jak bude s jednú neb s druhú věcí.

A tak, můj milý bratře, učiň v tom pořádek, jak nejlepší můžeš, a co nejspíš, abychme my věděli se jak říditi, a co činiti máme.

U nás se zdá toho roku všeho víc býti nežli pominulého; všecka přirozenost slibuje lepší žití, jestli ještě úrody polní od škody Bůh ochrání. Psal bych ti co o těch vyšších lidech, tobě známých, já o nich nic nevím, ani jestli by který z nich tobě chcel něco oznámiti. Marjana, sestra naša, porodila syna a nazvala jmeno jeho Josef. Otec, matka i syn živi a zdrávi jsou. S tím zůstávám tě milující upřímný bratr

Georg Pallatzky.

Pozdravují tebe všeci přátelé naši.

115. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 31. května (z Čúzu). — *Oznamuje, že byl v Čúzu přívětivě přijat a že nakládá vlnu.*

V Čúzu dne 31.

Můj milý synu!

Když sem tvé psaní z Prahy od 15tého Máje dostal, tedy již máslo bylo na vozy naloženo, a již jsem odjeti měl. Nediviž se tomu, že sem tobě nic nepsal; přihodilo se mně to, co se v Skut. Ap. 'čte o oné děvečce, když Petr potlukl, že mu neotevřela pro — radost! Ani nyní nemohu tobě nejen psáti, proto že nemohu svých myšlenek do jednoho pořádku zebrati pro — radost. Milostivá Paní i mladý Milost Pán mne velice přívětivě přijali a k mé žádosti vlnu nakládám. Až doma obšírně já tobě psáti chci, co sem zde viděl a jak se mně vedlo. Ve Vídni se již lepší naděje s naším handlem ukazuje.

Nyní tedy dejž Bůh tobě i mně život a zdraví, abych se ještě dále nad tebou těšiti mohl, zůstávaje tvým otcem

J. Pallatzky.

Proč jen matka toho nedožila!

116. Jozefa z Čúzu Františkovi Palackému.

1823, 1. června (z Čúzu). — *Oznamuje mu, že s otcem jeho umluvila se o prodeji vlny; účtuje s ním a žádá, aby ji vrátil dlužní úpis.*

den 1. Junii 1823.

Lieber, guter Palatzky!

Auf das Angenehmste wurde ich gestern durch Ihren Vater überrascht! Ein sehr gutmüthiges Gemüth und ein fühlend Herz; wie viel Freuden-Thränen vergoss er bei Vorlesung Ihres Schreibens, das mich selbst mit hinriss. Wie konnte er es auch nicht, da die reinste Kindesliebe daraus sprach. Er bat, sich diesen Brief abschreiben zu dürfen. Ich schenkte ihm selben, obwohl ich mich selbst ungern davon trennte; doch blieb er mir im meinen Gedächtniss unauslöschlich.

Nun stritten wir und beriethen uns, was vortheilhafter von den Producten zu nehmen ist, da ich noch kein bares Geld haben konnte; da schon bestimmt war, den 16. Juni die Wolle nach Tyrnau auf den Markt zu führen. Der Vater wollte anfangs Korn nehmen und Fuhren aufnehmen, da aber die Frucht unrein ist und bis Neustadt der Frachtlohn sehr hoch gekommen wäre, so entschied er sich für die Wolle, die ich statt 144 um 130 gelassen, damit er es um so leichter anbringt. Die Bauernwolle ist in Freistadler Wollmarkt um 120 fl der Zent verkauft worden. Unter dieser Wolle sind einschürige, die um Namhaftes theuer geht; so hoffe, dass er an die Tuchmacher gut anbringt und soll er es lieber bei sich deponiren, damit man es sieht, dass er es nicht verschleidert, sonst machen die gleich

Gebrauch davon. Die Rechnung mehr zuletzt; den Rest werde Ihnen dann wann es mir möglich ist, durch den Virogil schicken, der es Ihnen mittelst Diligens zur Hand schickt, unterdessen sollten Sie meinen in Handen habenden Schuldschein in einem Brief auch ihm zuschicken; so geschieht zugleich der Umtausch mit der Quittung des Vaters, der mich über die genommene Summe quittirte. Die Ordnung müssen wir beobachten. Ich hätte Ihnen gerne die Banater Representation an [den] Kaiser zugeschickt, die ist einzig ihrer Art. Sie haben stets an dem Schicksal der Ungarn theilgenommen; da das Land izt wegen der ungesetzlichen Stellung der Regnaten gedrängt ist, so hätten Sie ohne dies gerne mehr davon erfahren. Zu schreiben darüber ist nicht rathsam, da man sich leicht vergisst und in Unwillen ausbrechen kann, nach dem was im Neutraer gewaltsam geschah und so in mehreren Comitaten, die nicht einwilligten. Die . . laden soll in einer Zeitschrift heraus sein, die in Halle gedrukt ist. Zerdaheli soll 10. Juni zu mir kommen, dann werden wir viel von Ihnen sprechen. Charl macht im Juni seine letzte Prüfung, lässt sich empfehlen; bis itzt bekam er kein Schreiben von Ihnen.

Ich wünschte herzlich, dass Sie Ihren Wunsch erreichen; die Anstellung bei dem Museum wäre zweckmässiger als eine Erzieherstelle. Vielleicht dass man bei Asbas nicht so viel fordert, aber bei den Colovrath wären Sie sehr gebunden, da man sich ganz verleugnen muss bei so Herrn und sich nicht mehr angehört, und das liebten Sie nie. Die reine Wolle ohne Säcke wog 17, $70^1/_2$ *Ԡ.* zu 130 fl machte den Betrag 2301 fl, ich war Ihnen schuldig laut habenden Schuldschein 2500, dann die zugeschickten 450, so blieb noch 50 fl zurück; ich kaufte von Ihrem Herrn Vater ein Zent Schmalz à 55 fl, das er nach Wien liefern wird für die Zerdahely; ich bat, dass er auf des Charls Nahmen aufschreibet, doch ich die Wohnung nicht weiss, da sie ausgezogen, so werde bis 20. Juni nach Wien schreiben zu den Faktoren an Georg Palatzky, wo ich die Wohnung schon beschreibe; der Zerdahely schreiben Sie das, auch an Ihren Vater; so bleibt noch ein Rest v. 304 fl. bei mir von Ihrem Capital, das ich nach Möglichkeit und Einsendung des Schuldscheines zuschicken werde.

Den Einschluss lege bei. Somit verharre mit Achtung Ihre ergebenste

Josephine Csúzy.

117. J. E. Doležálek Františkovi Palackému.

1823, 17 června (z Vídně). *Oznamuje mu, že není ohledně místa při knihovně olomoucké rozhodnuto, a více než pochybno, dostane-li je Hanka; on i jiní přátelé že mu radí, aby od svého úmyslu studovati práva neupouštěl a, dá-li se to spojiti, přijal místo vychovatele u hraběte Mitrovského.*

Ve Vídni dne 17 června 1823.

Drahý příteli!

Abyste v naší přemilé vlasti žádané spokojenosti nabyl, byla vždy má vroucná žádosť; a tím více nad tou zprávou, kterou mi ve Vašem listu

dáváte, spokojen sem, že skutečně v Praze s tím nejpotřebnějším zaopatřen jste. Co se důležitosti stran toho místa v Holomouci týká, až dosavade nic určeno není. Před 14 dny sem dvorského radu z Lilienau prosil, aby jeho žádost u pana rady z Debrois obnovil a zeptal, jestli již něco v této důležitosti ustanoveno jest? Minulou neděli jsem tu zprávu obdržel, že Budíkova žádosť až dosavade z Brna nazpátek nepřišla, následovně také zde ve Vídni v této věci dáleji pokračováno nebylo. Co se Vaší žádosti stran hraběte Mitrovic týká, tedy že by Vám pan rada radil, jestli se toto předsevzetí ostatně s Vaším budoucím stavem srovnává, aby jste tedy jisté pro nejisté neopustil a to místo u toho hraběte přijmul; zvláštně jestli jistotu máte, že po skončeném vychování dostatečné zaopatření dosáhnete. Nebo nechť prý brněnské řízení ještě tak silně nad to naráží, aby se náš Hanka do Holomouce dostal, tedy by se předce státi mohlo, že zdejší dvorská studiencomisí jiného úmyslu býti může. Konečně že, kdyby i tento úřad žádosť našeho Hanky připustil, tak že k obávání jest, že náš zemský panovník, jak se obyčejně stává, takové žádosti za dlouhý čas ležeti nechá a potom najednou cele jiné osoby, na které se ani nepomyslilo, na místa neb úřady dosazuje. Ještě i to ten pan rada doložil, že kdyby i později Hankova žádosť vyplněna býti měla a Vás na jeho místo u Muzeum míti chtěli, tedy že k očekávání jest, že na žádosť těch pánů při Muzeum by jste bez pochyby od hraběte Mitrovic propuštěn byl. Ale jak to, dobrý příteli, budoucně s právem, které jste v Praze slyšeti hodlal, vypadne? já se obávám, že, jestli Prahu opustíte, na toto předsevzetí, kteréby aspoň pro budoucnosť prospěšné bylo, docela zapomenete. Toho úmyslu i ti páni, Kopitar, Kadlík a Prox jsou a za to mají, abyste raději, dokavade ještě ve mladém věku jste, Vaše předsevzetí tím více, když tak dalece nyní Vaše vyživení v Praze máte, vyplniti hodlal. Prosím Vás, drahý vlastenče, vše dobře rozvážiti a bez vesla se na moře nevydati. Na vysoce důstojného pana Dobrovského a na vzácný pány Jungmany a Presly mé nejuctivější pozdravení. Ještěli pak až dosavade stran Slovníka, jak a kdy vydáván bude, nic ustanoveno není? Když na ten Dictionaire de Poche pomyslím, tak mne vždy mdloby napadají. — Posudek Palkovičového Slovníka v Kroku věru trpký jest a jej dozajista boleti bude. Jen ať tedy brzo něco dokonalejšího vyjde. Na budoucí podzim v měsíci září se do Jihlavi a do Chotěboře podívati hodlám, a kdyby to okoličnosti připustily, tedy bych i do Prahy doskočil, nebo jen 14 mil z Chotěboře do Prahy počítáme; ale pro nedostatek outku od mého předsevzetí ustoupiti musím. Pan Kopitar, Kadlík, Prox a má žena Vás upřímně pozdravují.

Mějte se dobře. Váš upřímný vlastenec

Doležálek.

Vysoce váženému Pánu Františkovi Palackému, mému laskavému příteli, k dodání v Praze.

118. František Palacký Bartolomějovi Kopitarovi.

1823, 22. června (z Prahy). — *Dává mu zprávu o pracích Dobrovského a o svém zaměstnání, o pomluvách Nejedlého a bojích pravopisných. Protože dostal do rukou malou jistinu, hodlá počátkem prázdnin opustiti své dosavadní postavení a oddati se cele pracím literárním.*

Prag, den 22. Juni 1823.

Hochverehrtester Herr und Freund!

Da Sie mir verboten haben, mich über Fleiss oder Unfleiss im Correspondenzfache zu entschuldigen, so will ich auch jetzt darüber schweigen und komme gleich zur Sache. Der Meister ist seit dem 11. Juni ausserhalb Prags; er reiste zunächst nach Carlsbad, wo er, wie ich glaube gehört zu haben, ohngefähr 4 Wochen lang zu bleiben gedenket, dann aber hat er einigen Herrschaften versprechen müssen, sie auf ihren Landgütern zu besuchen; und daher dürfen wir uns wenig Hoffnung machen, ihn vor Ende August wieder unter uns zu sehen. Er befahl mir noch, Ihnen seinen Gruss und Empfehlung auszurichten, was ich nun, in nicht mehr als 10 Tagen, in aller Eile gethan habe.

Von dem Glossarium lässt sich noch nicht reden. Der alte ehrwürdige Meister ist gewiss sehr fleissig, da er jeden Vormittag den Studien widmet: aber der Arbeiten, die er unternommen, sind gar zu viele und eben so schwierig als von bedeutendem Umfange. Jetzt arbeitet er vorzüglich an den Legenden und Geschichten von Cyrill und Method für die böhmische Gesellschaft der Wissenschaften. Ich fürchte, er wird hier unter andern auch Ihrer beliebten (krainischen) Hypothese zu nahe treten. Doch das ist nicht meine Sorge, was die Titanen gegen einander im Schilde führen mögen; ich sehe ihrem Kampfe mit gleicher Theilnahme für beide Theile zu und habe es noch nicht gewagt, mich für diesen oder für jenen zu erklären.

Auch Jornandes, worin der Meister schon über 200 Stellen restituirt hat, nimmt ihm viel Zeit; welchen Triumph der Conjecturalcritik hatte er zu feiern, als ihm von Paris aus die Variante Norietunense (statt Novi et Sclavino- Rumunense), wofür er jetzt ohne Bedenken Novidunense setzen mag, gebracht ward! Aber dies wird Ihnen wohl schon bekannt sein.

Das Glossarium soll erst nach Cyrill und Method, und etwa noch später an die Reihe kommen. Ich kann hierin gar nichts helfen; denn was vermag der Handlanger oder Kärrner, wenn der Baumeister nicht bauen will? Ich werde es jedoch an mir niemals fehlen lassen, und auch das allgemeine Beste der slavischen Literatur nie aus den Augen verlieren.

»Machen Sie nur, dass H[anka] nach Olmütz gehe; dann ist uns allen geholfen« — *die* Worte sind köstlich — aber was sollen sie bei mir? Haben *Sie* nun die Güte, dieselben *sich selbst* zu wiederholen, und —. Ich kann nichts, so fleissig und willig ich übrigens bin. Meine *tägliche* Beschäftigung ist es, alte Handschriften zu entziffern, Diplome, Bullen und dergleichen abzuschreiben, böhmische Büchertittel zu copiren und über

ihren Inhalt und Form zu referiren. Wenn es nach meinem Wunsche geht, so werde ich binnen anderthalb Jahren nicht nur einen bedeutenden historiographischen Vorrath (zur allgemeinen Geschichte von Böhmen) gesammelt, sondern auch eine möglichst vollständige, kurze und umfassende (quae, qualia, quanta!) Geschichte der čechischen Literatur zusammengestoppelt haben. Es versteht sich, mit versprochener Hülfe der Prager Herren Literatoren.

Vergessen Sie ja nicht, mir auf folgende, gar nicht seltsame oder launige Frage, in Güte zu antworten: Wird das allerhöchste Hofdecret, das der Professor Negedlý sich gegen die (Dobrovskysche, Hankische, Jungmännische) neue analogische Orthographie (als carbon[arische] Neuerungssucht) zu verschaffen auf seiner Catheder öffentlich versprochen hat, wird es noch lange ausbleiben? Hier ist alles in Harnisch darüber, seit man es gewagt hat, den Meister zu verläumden. Ein Censor hatte es gewagt, ihn in dem Referate an die Hofpolizei als an der Spitze einer Fakzion stehend darzustellen, die die Čechen mit den Polen, Russen, etc. literärisch und politisch amalgamiren wolle, ein Mährchen, so boshaft als dumm ersonnen. Darum wurde es auch, wie ich höre, von einer obern Behörde bei Zeiten unterschlagen.

Gegenwärtigen Einschluss belieben Sie an Hofrath Köppen sammt meiner devotesten Empfehlung zu übermachen. Die Classification ist aus Erfahrung und schriftlichen Mittheilungen geschöpft und der Meister hat selbe gutgeheissen. Sie dürfte also ziemlich richtig sein.

Da ich mein kleines Capital gegenwärtig in die Hand bekomme, so bin ich Willens, zu Anfang der Schulferien meine jetzige Station zu verlassen und nur den Studien ausschliesslich zu leben. Der Graf Sternberg hat versprochen, mich zu empfehlen, dass ich zu dem Wittingauer Archiv zugelassen werden möchte, um da für meine Zwecke was zu suchen und aufzutreiben.

Trotz meiner Correspondenz-Saumseligkeit bin ich stets willig und bereit, alle Ihre und des Hofr[aths] K[öppen] Aufträge zu vollbringen.

Ich verbleibe mit wahrer Hochachtung Ihr herzlicher Verehrer

Slavin.

(Z Originalu zapůjčeného Miklosichem dne 16. března 1885 opsala paní Marie Červinková-Riegrová.)

119. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 22 června, (z Hodslavic.) — *Vypravuje o své cestě do Cúzu, jak tam pochodil a jak prodal vlnu a o svých nesnázích s věřiteli.*

V Hodslavicích, dne 22. Juni 1823.

Můj milý synu!

Ovšem že jest toto tobě dlouho na psaní ode mne čekati, ale já začnu z konce vypravovati. a to též bude dlouho trvati. Když sem tvé

psaní (o tom do Czúzu jití) obdržel, právě bylo vše hotovo do Vídně jeti; krátký čas na rozmyšlení a [já] od radosti jako opilý. Hned byl úsudek do Czúsu z Vídně jeti. Než jako opilý, když se mu z hlavy rauš vykouří, jináč smýšlí, tak bylo i se mnou. Tu povstávala starost, s jakou budu přijatý, co budu se zbožím dělati a t. p., až sem litoval, že sem se do Czúsu z domu vypravil. Jel sem z Prešpurka přes Dunaj, dědiny Žerdaheli, a zas přes Dunaj, Nitru vodu, Nové Zámky a, zmýliv cestu, na noc do té dědiny pod Czúz, ráno do Czúsu, voze nechav v hospodě, za to mněv, že ten první zámek jest té paní obydlí. Ale ne tak, já musel sem dále jíti, a tam se mně začalo cosi v hlavu troutiti, jestli to možné, abych já tuto takovou summu buď zboží neb peněz mohl dostati. Zeptám se kohosi na milostpaní; že ještě spí, ale toť prý p. úředník stojí. Já jdu k němu, tento nemohl se mne dovtípiti, až: »tedy Pallatzkého otec«, trošku se změniv, přívětivější se ukázal, ale praví: »vera tade ništ není, ani reži, ani penazy, však mne o tom milostpaní hovořila.« Toto bylo pro mne smutné jitro. Potom: »že až vstane, nech sobe zrobí, jako chce. Mladý pán že jest již vzhůru.« A když on potom ode mne k robotní práci odcházel, já ho požádal, aby mne k mladému milostpánu uvedl. Mladý milostpán mne s jakúsi zvláštní uctivostí a šetrností přivítal a vždy tak stejně uctivě a vážně považoval, tak že se mně zdálo, že sem se svým již dávno známým upřímným přítelem, nebo sme dlouho po zahradě spolu chodili. Ale paní vždy spala, až k 10té hodině vstavši, a já s mým pacholkem po druhé v této zahradě chodě, uslyším s ostrým hlasem s dívkami křičeti, ony tam trávu žaly. Tu sem se ulekl, že to ona jistě bude. I šel sem k tomu hlasu. Jak mne uhlédla, maličko láti přestala a jen maličko se mnou promluvivši, zas s těmi služebníky křičela. Potom mne i ona po této zahradě vodivši, i jedno i druhé ukazujíc, řekla, že ona chtěla vlnu v Trnavě prodajíc hotové peníze poslati, což vše asi za 6 týdnů že by se vykonati mohlo; rež že již prodala, a což ješte jest nemnoho, že se mně nebude líbiti. Peněz že nemá. Jediné že vlna k prodeji jest. Když sem žito a rež uviděl, vyznal sem, že bych těch peněz ani doma nedostal, co ona tam žádá. Tu bylo zase smutno pro mne. Když mne po svých světnicích provodila a v jedné se usadíc, abych i já sedl, kázala, když sme již na chvíli mlouvili, vzala psaní do ruky a praví: »Váš syn mně toto o tom píše« a začne čísti. Já od lítosti a radosti nemoha se pláče zdržeti, i ona sama, až je přečtla, po dvakrát hlas proměnila. Po přečtení pravím, že bych sobě odpis z toho psaní míti vinšoval. »Tu máte psaní, já je již nepotřebuji, vím je do slova, ono jest v mém srdci napsáno.« Potom dále řekla: »Šťastný jste otec, že takové dítky máte«, nebo se na všecky vyptávala. Já pravím: »nad dítkami se nemám co naříkati, ale nešťastné příhody, zvláště lonského roku s máslem. A když se ona ochotna k pomoci ukazovala a já nevěda, co dělati, uvoliv se vlnu vzíti, jenom sem pravil, že velice v ceně dolů spadla, že možná ještě padne. Dále pravím, že jak ona ju v Trnavě prodá, tak že já ju rovně v Moravě mohou prodati.

I zůstalo při tom, že mně vlnu dá, a že ju bude počítati za 130 f. neb za 120 f. cent. Já pravím, že mně syn psal, abych nic s milostpaní nevyjednal, ale vše tak nechal, což oni ráčejí ustanovit. Tedy sme hned tou, která v Czúsu byla, na náš vůz naložili, byly dva žochy, a potom s jedním poslem náš pacholek šel do jiného dvora, kde kastner bývá, a já sem zůstal při obědě. 6 nás spolu stolilo, z nichž paní, syn, a ten ritmeister mně známi, ostatní mně dva neznámi byli. Potom s p. úředníkem na koči sme se za vozem vezli, a ještě ten den vlnu 1770 ½ ℔. dle jejich váhy naložili, načež já sem musel podepsat, že sem přijal na stránku syna mého F. P. na jeho dluh, který u p. má, totiž 2550 f., že sem přijal 2301 f. 39 kr., on počítal za 130 fl. ct. Na to mne žádala paní i syn, abych jim 1 cent másla do Vídně dodal, za kterýžto 55 fr. já sem počítal, to jest moju práci při tom že daruji. Já sem měl tedova mnoho radosti, poněvadž sem byl vlídně přijatý i vyprovozen. Dostali jsme 2 měřice ječmene darmo od mil. paní. Ale já sem též měl vydání, p. úředníku sem dal 4 dvacetníky, p. kastnerovi 1 f. 30 kr., jeho dítkám, služebníkům, kteří nám pomáhali, učiní to vše, i co sme víno pili, na 7 f., třicátek na 13 f., furmanka přes 90 f.; touto těrchú až do Nevšové vezli sme našimi dvěma koňmi, potom sme měli základku, potom až i druhý vůz sem najal, což nás znova na 15 f. 15 kr. koštovalo. Vlnu nám všude chválili, že dobrá jest, jenom každý praví, že j est drahá. Na Vsetíně mne jednali na 1 f. 9 kr. s tou výminkou, jaká cena z Peštu přijde. Jak přišli z Peštu, poslal sem tam posla, přinesl mně, že mají po 16 groší takovou vlnu z Peštu doma. To jest znovu zármutek a ztráta. Potom sem našel v Jičíně jednoho, který mne 18 gr. a 1 kr. to jest 91 f. 40 kr. za cent podal poslední ceny, začež já i vlnu prodal, jenom sem doma 185 ℔. doma nechal, že z ní dám sukno dělati. Již tedy tak se stalo. Z nouze řekl sem, že, co do 100 f. za cent chybí, sám chci doložiti. Mezi tím odpiš touto zprávu paní do Czúzu, co ona k tomu řekne. Furmanka, třicátek a útrata může se jmenovati, ale ten podarunk bych nerad, aby byl jmenován, nebo úředník několikrát pravil, že sem moudře udělal, když sem tou vlnu vzal, že by skoro žádných peněz nebylo; že on ví, jak věc stojí. A na tou vlnu že on paní byl 500 f. půjčil, až se ostříhá, že mu je vrátí. »Včil prý zase nic nedostanu«. Mně se zdá, že její hospodářství zle stojí, aspoň sem viděl její zboží na sýpce mizerné, a na poli také bídnější, než vedle jiní mají.

Pozdraviti tebe dávali p. úředník, p. kastner a jeho domácí, obzvláště ale mladý milostpán pravil, žes mu slíbil psaní poslati, a dosavad že vždy žádostivě čeká, a předce že mu nepíšeš, on že by tobě také rád cosi psal. S tímto pánem bych sobě vinšoval život tráviti, a zdálo se mně, že kdybych v službě doma nebyl, a on mne chtěl, abych mu jeho role a statek opatroval a hleděl, že bych se tuším na to dal. Jenom kdyby někdy jeho mladá paní též tak upřímná a krotká byla, jak on nyní jest.

Již co se nás zde dotýče, my sme všeci zdrávi. Handel předce cosi

přináší. Kdyby ty peníze před dvěma měsíci byly, mohlo se již cosi vydělati. Včely se již počínají v dědině rojiti. Úrody pěkné na poli se ukázaly. Nyní již asi 6 dní ustavičné deště máme, kteréžto mokro škodlivé počíná býti. V trhu draží se, žito za 7 f. a několik groší, rež 7 f., ječmen 5 f., funt másla, buttru, platíme za 22 kr. Ve Vídni ondy sem prodal za 39 kr. a 36 kr. funt šmalz. Nyní jest ve Vídni Georg. Andresovi sem ondy z Vídně psal, jakby potřebný byl, aby sobě od p. factorů některý rýnský vyžádal. Toman byl v Modré u syna, tento se hněvá, že se o něm takové nechvalitebné věci roznesly; on myslí sám o sobě, že tomu všemu nic vinen není, nýbrž za náležitého chce jmín býti. V tom ohledu psal k našemu p. otcovi i k Soudolskému, a ty lidi, kteří to o něm roznesli, aby Bůh potrestal. Naša Máťa u Hromádků má syna, kterému Josef jméno dali, ale jest u velikém nedostatku, chleba v domě není, jídá zelé a kobzole každodenně, mléka ona svého nemá, krávy nyní nedojí, oni staří mají jenom dvě. Když se jí chce jíst a může odejít, tedy k nám přijde anebo k sestře Anně. Při křtinách a úvodu sme my, Rozina a Anna nejvíc dali a dělali. Ti staří Hromádci nemají ničeho, jen, co sobě koupí, a peněz nelze vydělat, vypůjčit nedostane, nebo jest zadlužen. Než na tento rok snad budou míti všeho dost.

K vysvětlení té radosti z tvého psaní tento příklad a příhodu tobě oznámím. Dva dni před tím přišel k nám jeden věřitel, jemuž 500 f. dlužni sme, a ten čas právě na den se vyplnil, kdy sme mu ty peníze vrátiti měli. Jaký strach a hrůza nás popadla! Jůra ušel preč, a já sám s ním zůstal; prosím, hladím, aby ještě poshověl, že bysme nemohli handliti, kdyby nám je vzal. On praví: »nech vám zase někdo půjčí tak jako i já, ale já své musím mět.« Já vždy okolo něho, prosím a snáším medu, kořalky, což on ani okusiti z prvu nechtěl, až sem řekl: »Mám-li již to neštěstí podstoupit a o všecko přijít, staň se vůle Boží. Však sem je sám nezmarnil, ale příhody světa to s sebou přinesly.« Tu jakoby se rozmýšlel a potom cosi jiného povědal a s takovou odcházel, že on nám dlúho peněz nenechá. Již považ, nebyla-li to radost, když sem se dověděl, že budu vysvobozen. Byl sem ve včelíně, a domácí dostali tvé psaní spíše; Rozina mně naproti šla toto povědíti. Již musím přestati. Bůh nebeský budiž tobě odplata hojná! S tím zůstávám tvým otcem

Jiří Pallatzky.

K dopisu přiložen opis splnomocnění, ku vyzvednutí výše uvedené summy, psaný rukou Palackého:

Vollmacht. Unterzeichneter bevollmächtige hiemit meinen Vater G. P. oder meinen älteren Bruder dess. Namens (die beide sich durch meine Familienzüge als solche kenntlich machen werden) zum Empfang von 2000 f. W. W. in Barem oder 2500 f. W. W. in Materialien, welche die gnäd. Frau Joseph. v. Csúzy mir auf diesem Wege zukommen zu lassen durch ein vom 5. Maj 1823. datiertes Schreiben gütigst versprochen hat.

Nach berichtetem Empfang dieses Geldes oder der Materialien (oder auch nur eines Theils des oder derselben) will ich darüber die gerichtlich gültige Bestätigung geben, sei's als Qnittung, sei's durch Zurücksendung des Capitalscheines. Zeuge dessen meine Handunterschrift und meine Versicherung auf Ehre, deren Echtheit und Gültigkeit der gn. Fr. v. C. gleich bekannt sind.

Prag, den 15. Mai 1823.

F. P.

120. Jan Dobromír Petenyi Františkovi Palackému.

1823 17. července (z Vídně). — *Dává mu zprávu o své nemoci a neštěstí své rodiny; oznamuje, že špatně se mu vedlo s prodejem knih, z nichž některé mu posílá po Preslovi; píše o bohosloveckém ústavu evangelickém ve Vídni, na němž studuje, a o české knihovně při něm a o některých společných známých.*

Ve Vídni, 7. července 1823.

Mnohovážený pane, laskavý a věrný příteli!

Rozžalostivené srdce mé hned první tento list k Vám třesoucí se ruky káže psáti, oboum stranám nepřijemný, mně, že v něm zničení mých opravdu upřímných žádostí a předsevzetí vypsati, Vám, že nenaplnění Vašich oznámiti Vám předce jen musím. Byl sem pevně sobě uložil na svátky velikonoční do Prahy jíti, tu však psaní od Vás očekávajícího nenadále napadla nemoc, zapálení hrdla, jen velice lenivým krokem ode mne se ubírající. Sotva tato překážka hynouti jala, již byla mnohem větší v cestě hotova, která docela vyjití mého zamezila. Jedna z sester mých nešťastně vdaná, nad losem svým příliš hořekujíc, smyslem se pominula. U matky, ana se posavad u švagra, nástupníka zesnulého otce našeho, přidržela, potěšení a pomoci hledajíc, zůstala nejen nepříležitá, nýbrž tak nemilá, že on pro ni matky naší, jenž dítěti šťastný osud zlehčovati nepřestávala, hospody u sebe docela vypověděl. K tomuto neštěstí náhle se přitovarišilo jiné. Dům náš otcovský v Lučenci, který opuštěným měl dáti schránu, vzniklým ohněm s jinými 50mi v popel obrácen, přinoutil matku, již dost sklíčenou, jinde dům a hospodářství sobě kupovati a mně trovu do Prahy potřebnou s prosbou nemilou docela odepříti. Přenesla se z Neogradu do Bekéšu, kdežto jí, jakmile exameny, počátek s 15tým srpnem vezmoucí, zde dokončím, navštíviti sem předložil.

Jakkoli sem se od odjetí Vašeho odsud až do 19ho května vynasnažoval, kteréhož sem drahé psaní Vaše, jenž ste 9ho tohože odeslati mi ráčili, přijal, svěřené mi zde knihy v peníz obrátiti, tak mi ani s jednou poštěstiti se nechtělo. Společníci moji, u antiquárů zdejších vždy po knihách slídící, ty jisté za mnohem lacinější peníz k dostání býti pravili, jako na př. jeden Riemeru slovník řecký, původní vydání, za 8 fr. kúpil. Posledně sem se pokusil je všecky losem dáti vyhráti, ale sotva 4 se mi na psali. Nyní dle naručení Vašeho odsýlám z nich po vysoceváženém mi

panu Dr. Preslovi následující: Schiller's kleine pros. Schriften 4 Bde, Herder's Briefe zur Beförd. d. Humanität 4 Bde, Schlözer's Staatsrecht 1 Bd, Plastik 1 Bd, Horatius 1 Bd, Virgilius 1 Bd, Wakl's Morgenländische Sprachen 1 Bd, Vicar of Wakefield 1 Bd, Genie de M. Hume 1 Bd, a Georgi Uzdasi Mandali pokořnice 1 Bd, spolu 16 kusů. Více p. Presl pro nedostatek místa vzíti, povědá, nemůže, poroučeje mi, bych ostatní po nějakovém kupci zaslal, co ovšem v krátce já učiním. Ještě jen jednou před večerem, když sem list Váš od něho dostal, popřáno mi bylo s výborně učeným p. Preslem několik mluviti slov. Prozatím již čtyřikrát nadarmo sem jej na hospodě hledal. Zde Vám, laskavý příteli, zavírám také přijaté od Schmidtbaura za prodané knihy v 12 zl. a 11 kr., jako to i jeho rukopis, jehožto srovnání s tlačeným registrem cenu každé prodané knihy a za prodání zdržaných peněz počet ukáže, záležející peníze. Právě v běžících dnech, nebyl-li by mi list od Vás došel, byl bych je již do Prahy po poště zaslal. Od odjetí Vašeho z Vídně až posud sem mnohým jak pokrevným tak známým mým jiným takměř do každého uherské krajiny kouta psával, je o sbírku idiotismů řeči slovanské jejich okolí, názvy přírodopisné a národní pěsně prose, avšak až podnes krom jednoho švagra mého ani jeden se neohlásil, tento pak místo ukojení žádostí mých svou vskutku smíchuplnou chce ode mne nasycenou míti, a ta jest »ob die Trojaner nicht eine slavische Nation gewesen. Aeneas scheint, říká, ein wahrer Slave von Troja gewesen zu sein. Ich fand mehrere als 20 slavische Wörter in dem latein. Pater noster«, ale mně ani jedno slovo z nich nenapsal. »Die Ungaren machen stets einen Unterschied zwischen unseren Raczen und Görögök, welchen die Ratzen selbst auch immer machten und machen, welche slavisch sprechen. Sie selbst gaben sich diesen Namen Raci woher? von Thraci, Thraces. Dieser kann von Trojaci, dieser aber von Troja, welches so viel zu bedeuten scheint als »pevnost trogia«. Auch »Ida« scheint von »vidím« herzukommen. Selbst Virgil erinnert, dass der thracische König mit Priamus anverwandt war: und was hätte denn Hector im jetzigen Ungarn, nach letopisové trojanští, zu thun gehabt, wenn nicht u. s. w«. Já sem milému švagrovi, Johann Haan, kněz na Čabe v bekešské stolici, poroučel toliko odpověď hledati v národopisích, v nichž Slovanů a Trojanštích z nebemvzdálených od sebe světa stran pocházeti nalezne. Já, od národu svého vzdálen byvši, tak málo ještě a malé povahy tohoto způsobu věci sem popsati mohl, že sem se je Vám, ačkoli zhotovené, opravdu poslati do Prahy hanbil. Tím pilněji chci v budoucích vakacich v Uhřích zvlášť národní písně, neobyčejná v písmě slova a z každého nářeči v Uhřích aspoň jeden krátký dialog shromážditi a jeseň přijdoucí Vám zaslati.

Smrt professora zaslúžilého našeho Genersicha, jehož zbytky sme po třitýdenní prsní vodnatelky 20. května pohřebili, nemalou ústavu našemu donesla zmutku. Nový professor, reformiřtský Patay, takměř žádných zde posluchačů nemaje, pokusil se církevní historii místo zesnulého přednášeti,

nejsa Němec, aniž touto řeč rozuměje, avšak předce v ní předkládati chtěje, když nás mnohým smíchem až do unavení nasytil, s na vědomost dáním důst. p. direktorovi od nás docela zanechán jest. Právě nyní 1. července provokací k konkursu od tohože až do 15. srpna na touto katedru publikována jest. Milý příteli, nezadržuje-li Vás lepší naděje v Čechách, račtež, prosím, na ústav tento, jehož štěstí Vám neobojetné nemůž býti, milostivě se rozpomínat, zblažtež ho Vaší v dějopisích široce rozprostraněnou známostí a zběhlostí, dejtež tak příležitosti nám k poctě Vaší zjevné, jenž Vás skrytě co původce zdokonalování našeho z ohledu na mateřskou řeč ctíváme. Brzo totiž po rozloučení Vašem s námi, sám čta i společníkům mým některým podaje kúpených od Vás knih českých, malým sem několik z nich k řeči české plamínkem srdce podpálil v kratičké řeči mé jednou potřebu a užitek této řeči známosti, zvlášt zpytatelům bohomluvectví a mnoho zlého z neznámosti její pro nich vyplývajícího jim před oči klada a spolu k založení knihovny české je pobízeje Nadvržení mé toto hned i pan prof. Kanka obživil a důst. p. Wächter a p. Glacz zvelebili a potvrdili, ale peněz k nadobudnutí knih slovenských žádajícím společníkům z obecné knihovní kassy odepřeli. Já to vida a o pravdě onoho pořekadla »haurit aquam cribro, qui vult discere sine libro« přesvědčen byvši, bych příkladem jiných povzbudil, daroval sem Thama i Palkoviče slovníky, Dobrovského mluvník a vše mé ostatní české knihy užitkům nového tohoto spolku. Pan Glacz hned také nám jubilejní kázání svá od p. Krejčího zčeštěná a Pavel Benedicti biblí darovali. Krom těchto nemáme více, chcem ale v pravidlo uvésti neproměnitelné, by každý příchozí nový společník jakoukoli českou knížečku sebou nám přinesl. Při přítomnosti p. prof. Kanky každý týden dvakrát, pravda malý počet, však i tento velikou prací shromážděn, scházíme se v jedno, tu cosi z jedné neb druhé dobré knize české, zvlášt ale ze slovesnosti, již sem sobě poslati dal, si přečítujíce s duchem opravdovější češtiny se seznámiti snažíme, opět práci nějakou společníka svého poslouchajíce a jemu vady jak v výmluvě, tak naproti grammatice, zvlášť ale dobropísebnosti, nám do očí padající, patrné učiniti hledáme, kde se slabé a obmezené známosti naší dá, je dle vyhledaných pravidel ponapravujíce, někdy i z němčiny do češtiny zvlášť proto překládajíce, abychom se při slovanských pracích německy mysliti odučili. Důstojný p. Wächter sám již několikrát s námi pobudna nemalou nad námi zjevil radost, tím způsobem na mladý věk svůj se rozpomínaje, jenž vlastně slovanský byl.

Barz velice malinkým slouti musí ještě toto cvičení naše, jako každá věc v počátcích svých, tak se, dúfám, časem upevniti může již z toho ohledu, že jest v řad veřejných umění ústavu našeho vnešeno a dle žádosti velebného pána Lovicha, každý do jeho districtu se ponavracující vysvědčení zvlášt ze slovenčiny jemu přinésti musí. Neznáme mezi jiným úhlavně, podle koho se v pravopísebnosti držeti nám potřebí, která, jako to i z přítomného psaní porozumíte, málo v našich písních panuje.

Celý spolek náš i s představeným svým, však vskutku žádným Slovákem, jedným duchem Vám, laskavý příteli, své pozdravení, poctu a služby vyříditi mi srdečně poroučí, Vaši dobrotu za poradu zvlášt z ohledu na to prose, kterého českého spisovatele orthografii, jestliže jen taková jest, sobě kúpiti a za pravidlo míti má a může?

Před pár týdni odešel Pavel Benedicti k nemocnému otci svému za diakona. Brzy potom přišli Rikynčičané, církevníci z osiřalé v Velko-Hontské stolici církvi, sem do Vídně pro Matoušku. Oba nám již psali. Onen, že bratr jeho Ján, professor Kešmarský, doma za dlouhé čas byv, velikou s losem svým nespokojenost vyjevil, oba pak jedným slovem, že Jakub Goldberger, Vám bezpochyby dobře známý, nyní pěstoun u pp. velikom. Madáčovců na dolní Střehové v Neogradě tamnějšiho faráře Bukvy, opravdově snad v celých Uhřích mezi kněžovskými dcerami nejlépe šlechtěnou pannu v rodičku proměnil, ostatní pak dokládá, že v náhle potom v náramném trápení zemřel. Taková proměna stala se i jiné dcerky farářské blízo tam v jiné církvi, v Krtýši, kde podobně otcem kandidát bohomluvectví nalezen jest, jistý Ján. I to nám oznamují, že uherský pp. professorové i farářové, ano sám Lovich zlá naskrze o ústavě našem chovají domnění, a že se jim krom spolku československého takměř nic líbiti nechce. Jest to z veliké částky falešné domnění.

Já téměř celé léto s slabostí žaludka potýkati se musím, ano často krutý los dobré a zasloužilé matky mé, ana při vychovávání 9 dítek všecka zmořena, v pokoji šediny své nositi zaslúžila, oplakávaje, tak se rozhorlím, že mi zpošetitelní obávati se potřebou býti počíná.

Páni Šimko, Szepeši a Klapsia opět s uctivostí Vás zpět pozdravují a své vzkazují služby. Ale i já již dokončím, neb mi sen oči uzavírá. Odpustež medle, a nehněvejtež se na nehodného přítele, však posavad losem zločinným takového, obveseltež mne ještě do mého toho ročního z Vídně odjetí vážným písmem Vaším — na rok ještě přijdem do Vídně, — buďtež zdráv a mějtež se všelijak dobře, poroučejtež mne do lásky důstojných a výborně učených pp. Dobrovskýho, Jungmanna a Svat. Presla, a zadržte i ve Vaší oddaného Vašim službám svého ctitele a upřímného přítele

Jana Dobromíře Petény.*)

P. Glaczovi, an nyní v Spiši přátelů navštěvuje, Vaše pozdravení vyříditi nebylo mi posavad možná. To však, jakmile se vrátí, vykonám.

---

*) S Petenym, studujícím na evang. bohosloveckém ústavě ve Vídni, seznámil se Palacký v únoru r. 1823 a svěřil mu prodej části své knihovny. V korrespondenci s ním byl do r. 1825.

121. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1823, 17. července (z Prešpurku). — *Těší se z jeho vyhlídek do budoucnosti, přeje mu, aby dosáhl místa při Museu; oznamuje, že se stal doktorem práv, dává zprávu o svých studiích a stycích přátelských, vyslovuje svůj podiv, že peněžní záležitost s paní z Čúzu tak dobře a rychle ukončena, a slibuje, že brzo mu vymůže, co má ještě k požadování.*

Pressburg, den 17. Juli 1823.

Werthester Freund!

Ihr letztes Schreiben vom 24. Juni, das ich gleich nach meiner zu Ende desselben Monats erfolgten Rückkehr von Pest erhalten habe, gewährte mir ein Vergnügen, desgleichen mir seit langer Zeit keines zutheil geworden ist. Sie sind an den Ort Ihrer Bestimmung glücklich angelangt und haben die besten Aussichten, Ihren Endzweck auf die vollständigste Art zu erreichen, vor sich. Sie sehen das Ziel, welches sich Ihr rühmlicher Ehrgeiz, ja ich möchte sagen ihr Genius im Bunde mit allen freundlichen Mächten aufgestellt hatte, ganz deutlich vor Augen, fühlen den innern Beruf darnach zu streben und steuern nun muthig darauf los, unbesorgt um alle Gefahren und Klippen, die Ihrem Laufe entgegen sein dürften. Doch wer sollte auch bei einem solchen Unternehmen, in einer solchen Begeisterung auf Schwierigkeiten achten, die nun einmal überall, wo etwas Grosses und Vorzügliches geleistet werden soll, zu treffen sind? Aber doppelt freut es mich, dass Sie ihren wahren, innern, und, fast möchte ich sagen, einzigen Beruf so deutlich, so schnell erkannt und noch schneller den edlen Entschluss gefasst haben, demselben Ihre künftigen Tage zu weihen. Ich bin, insofern ich Sie zu kennen meine, im Innersten überzeugt, das die Geschichte sowohl im allgemeinen als die Ihres Vaterlandes insbesondere das wahre Feld sei, wo sie alle Ihre litterärischen Talente mit ebensoviel Ruhm, als Erfolg entwickeln können, und ich gratuliere Ihnen und Ihren Landleuten im Voraus dazu; Ihnen darum, weil ich des Erfolges Ihrerseits ganz gewiss bin und an Ihrer Ehre, Ihrem Ruhme und Ihrem Glücke, sollte Sie ein solches Unternehmen bei aller damit verbundenen Mühe und Arbeit etwa nicht glücklich machen, wenn wir auch von dem äusseren Glücke schweigen und abstrahieren sollten?) den aufrichtigsten Antheil nehme, und Ihren Landleuten, die ich zum Theil auch für die meinigen ansehe, eine solche Acquisition vom Herzen wünsche und gönne.

In Rücksicht Ihrer Umstände bliebe Ihnen itzt zur Realisierung Ihrer Entwürfe kein anderer Wunsch übrig, als dass Sie die gehoffte Stelle im Museum auch in der That erhalten möchten. Das wäre eine Lage, über die sich nichts Besseres zu Ihrem Zwecke denken liesse. Da ich in die Aufrichtigkeit Ihrer Gönner und Freunde keinen Zweifel setze, so glaube ich um so zuversichtlicher hoffen zu dürfen, dass alles nach Wunsche gehen wird. Sie werden mich sehr verbinden, wenn Sie mir auch ferner von Zeit zu Zeit einige Nachricht von dem Gange Ihrer Studien und Ihren Fortschritten sowie Ihrer Umgebung und allem, was Sie etwas näher an-

geht und berührt, gefälligst mittheilen wollten. Sie können aus eigener Erfahrung wissen, wie es uns angenehm ist, von entfernten Freunden auch die geringsten Umstände zu vernehmen, um wie viel mehr in Hinsicht solcher Gegenstände, über die nicht mit jedermann zu sprechen ist.

Überdies werden Sie, doch nicht zweifeln, dass sich hier mehrere Menschen um Sie und zwar lebhafter, als Sie wohl selbst glauben, interessieren; wie es uns gemeiniglich schwer fällt, angenehme Nachrichten von guten Freunden bei uns zu behalten, so gieng es auch mir. Ich theilte den Inhalt Ihres letzten Schreibens bei der ersten Zusammenkunft dem Herrn Billnicza mit, bald wussten mehrere davon, aber alles freute sich über Ihre schöne Aussichten und wünschte Ihnen Glück.

Die Ihnen von Ihren Landsleuten erwiesene Ehrenbezeugung*) scheint von einem guten Geiste zu zeigen und ist keine üble Vorbedeutung für die Zukunft. So wäre denn auch das Bekannte »Nemo propheta in patria« nicht ohne Ausnahmen. Ehre denen, von welchen und zu deren Gunsten dergleichen Ausnahmen stattfinden. Mögen Sie sich Ihrer neuen Verhältnisse auf die angenehmste Art und aufs längste erfreuen! Nur bitte ich dabei wenigstens einzelne Augenblicke, die der Erinnerung geweiht werden, auch Ihren alten Bekannten und Freunden in dem nicht ganz ungastfreien Ungerlande zu schenken!

Über meine Umstände habe ich Ihnen blos zu erwähnen, dass ich mir die vorgenommenen Rigorosen ex iure mit meiner zweiten Reise nach Pest innerhalb 14 Tagen ganz nach Wunsche vom Halse gewälzt und hiermit einen neuen Titel erlangt habe, der nicht den zehnten Theil der Unkosten und Mühe, die mich dessen Erlangung gekostet hat, werth ist, oder der mir gar zu nichts nützt, den einzigen Fall ausgenommen, wenn ich um eine academische Lehrerstelle einkommen sollte, was jedoch noch weit entfernt ist. Indessen bin ich doch von Herzen froh, der abgeschmackten Schulpedantereien für immer los zu sein. Mein Nachfolger in der hiesigen politischen Catheder beträgt sich auf eine Art, die mir alle nur mögliche Satisfaction für die eben so unverschuldete als unbillige Zurücksetzung gewährt.

Nun lebe ich wieder nach meiner alten Art, ob mich gleich das Fach der politischen und cameralischen Wissenschaften, das ich mir einmal gewählt habe, vor anderm vorzüglich beschäftiget, so streife ich doch wieder in allen Gauen der Wissenschaften, wo mich nur etwas lockt und anzieht, umher. Meine Bekanntschaften haben sich durch meine Reise nach Pest vermehrt, ob ich gleich gestehen muss, dass ich keine suche und mir auch nicht viele wünsche. Ich gehöre einmal nun zu dem Schlag von Menschen, die sich nur in dem kleinem Kreise, worin sie die Vorsehung gesetzt hat, wohl befinden. Unter meinen Conversationsfreunden hier, die Sie kennen, ist

*) Míněna tím slavnost v arcibiskupském semináři konaná ke cti Palackého dne 12. června 1823.

mir Kager wegen seiner heiteren, muntern, sich immer gleichen Laune, die meiner etwas schwermüthigen Stimmung so glücklick das Gleichgewicht hält, der liebste.

Künftiges Jahr werde ich mit George wieder hier, aber vielleicht in einem andern Quartiere sein, wovon ich Sie schon benachrichtigen werde. Carl Csúzy hat seine letzte Prüfung hier zu Anfang dieses Monats ex iure Hungarico abgelegt, ist dann mit der Frau von Csúzy auf einige Tage nach Wien und bald nach Hause zurück. Da ich mit der Frau von Csúzy nicht zusammenkommen konnte, übergab ich die mir von Ihnen überschickte Obligation ihm und übertrug ihm alles übrige von Ihnen an seine Mutter auszurichten. Ich bin überzeugt, dass Ihnen die Frau von Csúsy den Rest des Ihnen zukommenden Capitals, so bald sie kann, verabfolgen lassen wird.

Unter uns, lieber Freund, die schnelle Befriedigung Ihrer Forderung ist ein seltenes Zeichen in unserer geldarmen Zeit, und Sie haben, wenn Sie sich mit so vielen andern Hofmeistern in gleichen Umständen, die ich kenne, vergleichen, wahrhaftig von Glück zu sprechen, dass Sie so schnell zu Ihrem Geld gekommen sind. Ich muss hier dem Charakter der Frau von Csúzy um so mehr Gerechtigkeit widerfahren lassen, da ich ihre schwierigen Umstände kenne. Übrigens mögen Sie sich darauf verlassen, dass ich auch den Rest Ihrer Forderung auf eine gute Art zu gelegener Zeit in Anregung bringen und dafür sorgen werde, dass er Ihnen so bald als möglich zukomme.

Ihre Anweisung an die Wittwe Schneiders werde ich gleichfalls so bald als möglich zu honorieren suchen. Für den Augenblick müssen Sie mich entschuldigen, ich habe mich mit meinen 2 Reisen nach Pest und allen damit verbundenen Unkösten, die mir über 700 fl. W. W. zu stehen kommen, so ins Passive hereingebracht, dass ich wieder geraumer Zeit brauchen werde, meine Finanzen nur einigermassen zu rangieren, und fremdes Geld habe ich itzt so wenig unter Händen, dass ich selbst für meine Bedürfnisse andern Orts Geld suchen muss. Indessen verlassen Sie sich darauf, dass ich mein Möglichstes thun werde, Ihre Ehre sobald als möglich zu lösen. Nur vor den Ferien kann ich nichts mehr versprechen, da mir gerade um die Zeit wieder eine Reise nach Wien bevorsteht, die ich nicht umgehen kann. Ihrem Bruder bitte ich bei Gelegenheit zu melden, dass er sich in irgend einem Anliegen an mich schriftlich wende, indem ich mit Oedenburg in gar keinem Verkehr stehe, und folglich von seinen Bedürfnissen auf keine andere Art Kenntnis erlangen kann.

Neues weiss ich Ihnen von da nichts zu melden, als dass der Primas unlängst hier durch mehr als 14 Tage seine kanonische Visitation gehalten und dabei viel Würde und Humanität an den Tag gelegt habe. Die Barschen haben neuerdings in der General-Congregation unter Vorsitz des Admin. Gr. Keglevich zu Anfang dieses Monats in ihren halsstärrigen, gottlosen, revolutionären Gesinnungen beharrt! Sacra profanis! Die Tochter

des Laudes hat mein Freund Sebö, itzt Erzieher der Grafen Kún hier, den 13. des v. M. als Gattin heimgeführt; werden Sie bald diesem Beispiele folgen?

Nun folgt per Pausch alles Schöne und Freundschaftliche an Sie von allen Ihren hiesigen Bekannten und Freunden, vor allem aber von Ihrem Ihnen aufrichtig ergebenen Freund

A. W.

122. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 30 července (z Hodslavic). — *Omlouvá se, že mu peněz tak málo a tak pozdě posílá, dává zprávu o hospodářství a zpomíná těžkých svých začátků.*

Můj milý synu!

Nejprv musím se vymlouvati aneb své činění vypraviti, abys mně uvěřil, že ne svévolně se toto protáhlo. Když sem tvé psaní dostal, peníze byly v másle a s ním cesta naměřena do Vídně. Myslil sem, že tobě mohou z Vídně psáti a též peníze poslati, ale neměl sem k tomu ani tolik času. V neděli sem přišel domů a včera sem byl pro peníze v zámku za to máslo, které sem ve Vídni naší vrchnosti v Theresianum odvedl. Dnes, dne 30. Juli 1823, píši toto, kdež jsem sám o domě, všeci jsou na poli, žnou a vážú, nebo předce se od deště dosavad zdrželo, ježto již na dva týdně každodenně víc neb méně pršívá, a k tomu netoliko chladno, nýbrž pořád zima bývá. Naše včely málo medu nanesou, nebude-li teplejší. Jinší zboží se ještě dosti podobá. Sena se nadělalo za některé dva roky; již dávno tolik sena nebylo jako letos. Než tebe to snad málo těší neb interesuje, poněvadž ani vola, ani osla, ani ničeho, co by seno potřebovalo, nemáš; ale my se s takovými věcmi obíráme, nám jest to užitečné. Tvá poúcta i mně zde jakousi vážnost působí, ale před nepřátely závist. Já se vždy obávám, že tebe jakýsi neštěstí potrefí, a ty velice nešťastný bys potom byl, nebo nač by si se opřel, nevím. Sedlák má svůj statek, a jako my, náš příbytek, ač pracnú živnost, ale ty bys musel říci: »Kopati nemohu, žebrati se stydím.« Domnívám se, žes o tvém pouctění komusi jinému ještě k nám psal, neb sem slyšel, že v Životicích na faře při hostině o tom rozpráveli; jedni pochybovali, ale pan farář byl, jak slyším, na tvé stránce. On již není zde, dostal se z Niklspurku do Dirnholce za faráře. Tebe dal pozdraviti a říci, že se mu podle vinšu stalo. Slyším, že od nás dva vojáci, myslivci, mají k svému batalionu rukovat, tito půjdou přes Prahu a tebe tam hledati budou, Pustejovský a Kúdelka Ondrašů. Ostatně jsme všeci hezky zdrávi. Handel není nadarmo, jenom že ještě až dosavad stará ztráta škodí. Onekdy zase nám z jedné fůry ve Vídni p. faktoři zdrželi 378 f.; to nám velice uškodilo. K tomu 600 f. dluhu sme vrátili, nebo se nebylo lze zdržeti; jak sem peníze za vlnu dostal, pořád jeden za druhým přicházeli. Než nyní již nemyslím více dluhů vraceti, aby se mohlo másla na fůru nakoupiti, a abych zase nemusil na novo vypůjčovati. A to jest, můj

milý synu, příčina, že tobě též dnes jenom 60 f. c. m. posýlám, nebo o měsíc již nebude tolik másla jako nyní jest; budu moci zase tobě potom poslati; nebo pomysli, kdybych nyní šel vypůjčiti, co by mně někdo řekl, kde peníze dívám neb kde sem je poděl. Že tobě těch 60 f. nyní posýlám, o tom okrom Jury a matky i Roziny žádný nic neví, ačkoliv ty své spravedlivé jen bereš, já ale nechci o tom rozprávky dělati. Než tebe snad obrazím, a ty řekneš, že tebe s tvým vydílám; ale nikoli, já svou příčinu sem již pověděl; kterak bych tebe vydílel, když tobě nemohu nic více svého dáti, jedině, což Bůh uchovej, kdybys neměl, kde bys hlavu sklonil, pod mou střechu přijíti a bývati, bych to způsobil. Nehněvej se, že se to dnes nestalo, a odpiš mně zase o svém živobytí, jaké máš. Mně se zdálo, že všecko zlé pominout musí, když od tebe mně pomoženo bude. Ale ne tak. Není snad na světě toto místo, kde by člověk bez kříže býti mohl. Já aspoň málo sem bez něho živ byl. Jakožto synek nesměl sem s jinými běhati a kamaráditi, neb mne otec ostře držel. To byl kříž, neb se mi zdálo, jak sou jiní šťastní, když mohou jíti, kam chtí, a já nesmím. Šel sem na učení řemesla, ani šatů šikovných, ani živnosti dostatek nebylo, krom toho praví se »učen, mučen«. I to byl kříž. Šel sem do školy, tu byl čas krátký k naučení toho všeho, abych mohl jiné vyučovati, a zase pro nedostatek jenom dvakrát v týdni, to jest po dva dni, vařená jídla sem jídal, jindy jenom sám chléb. To vše spolu byl rovně kříž. Potom se zdálo, když sem měl úřad a povolání, že již bude dobře, ač v skutku i lepší bylo. Zase nějaké útržky, až sem se oženil. Již mělo být dobře: jenom že to v starosti o živnost a hospodářství tak uteklo, až se na to jenom rozpomínám. Tu byla starost o vyživení malých dítek. Zdálo se, že jak odrostú, snad bude lepší, a tak vždy se jen zdá, že není dobře, aby lepší bylo. Právě se zdálo, že opravdu lepší bude, že aspoň nebude třeba tak velice pracovati, neb způsob k živení se viděl býti. Přišla ztráta v handli, přišla smrt mojí nejpřednější přítelkyně. Toto byl kříž největší. Místo té první přítelkyně mám nyní náhradu, že nemám příčiny sobě naříkati. Na moju ztrátu tys tvé vysloužení nasadil. Toto já nyní nesmím jmenovat kříž. Než božské řízení toto způsobilo, abych cele nezahynul, nýbrž z úzkosti vysvobozen jsa, raduji se a pravím: »až potud pomáhal nám Hospodin!« Na tomto již musím přestati; večer se přiblížil, a oči mne nyní bolí. Zůstanu v očekávání listu od tebe jako vždy tvým otcem

Jiří Pallatzky.

123. Karel Csúz Františkovi Palackému.

1823, v červenci. — *Děkuje mu za dopis, dává zprávu o sobě a rodině, těší se, že poznal jeho otce, s nímž se dobře bavil.*

Schätzbarster Herr v. Pallatzky!

Ihren an mich geschriebenen Brief habe ich erhalten; er machte sehr viel Vergnügen, denn er gab mir den Beweis, dass obwohl Sie mit wich-

tigen und angenehmen Geschäften beschäftigt sind, sich doch theilnehmend meiner erinnern, besonders aber freute es mich, weil ich aus ihm Ihr Wohlsein und Ihre so vortheilhaften Hoffnungen recht in Erfüllung zu gehen erfuhr; aber so oft ich ihn lese, muss ich erröthen, dass ich ihn noch nicht beantwortet habe, denn obwohl mich auf meiner Patvarie die vielen Geschäfte, besonders aber die immerwährenden Reisen, davon hinderten, so muss ich doch meine Nachlässigkeit bekennen; jedoch wie oft man auch, den man am liebsten hat, zu schreiben gehindert wird, können Sie am allerbesten von sich selbst urtheilen, und ich berufe mich auch an Ihre Äusserungen, die Sie mir öfters hierüber machten. An Stoff zu schreiben fehlte mir ganz und gar nicht, besonders; wenn ich alle die von Ihnen genossenen Wohlthathen und Gefälligkeiten in Erwägung nehme, so kann ich unmöglich alles das mit Stillschweigen übergehen, ohne Ihnen meine Dankbarkeit wenigstens durch Worte, weil ich leider diese jetzt noch durch Thaten nicht beweisen kann, zu bezeugen; den Sie auch als den innigsten meines Herzens betrachten müssen. Ihre Entfernung hat alle, besonders aber mich recht sehr betrübt, am meisten aber, dass mich nicht einmal ein Funke der Hoffnung trösten konnte, Sie so bald wiederzusehen, welches Bewusstsein mir die Abwesenheit Ihrer Gegenwart um desto fühlbarer machte und nur den einzigen Wunsch in mir immerwährend erregte, mit Ihnen nur wenigstens noch ein Jahr zubringen zu können, denn viele Gegenstände sind, deren Erklärung ich mir mittelst Ihrer vielfachen Kenntnisse ganz leicht machen, und von Ihnen Ihrer Güte zufolge belehrt mir vieles eigen machen könnte. Wie auch einstens nach meinem Wunsche, der Ihnen bekannt sein wird, in Ihrer Gesellschaft reisen zu können. Noch eine grosse Freude von mir kann ich Ihnen unmöglich stillschweigen, nämlich, das Vergnügen gehabt zu haben, Ihren ehrwürdigen Vater kennen zu lernen. Sie können sich mein Erstaunen denken, als ich Ihren lieben Vater früh zu mir ins Zimmer hineintreten sah; aus seinen Gesichtszügen wusste ich sogleich, wer er sei, denn seine Ähnlichkeit mit Ihnen ist nicht zu verkennen. Wir unterhielten uns den halben Tag, den er hier zubrachte, mit verschiedenen Gesprächen sehr gut, der Garten gefiel ihm besonders, ich bat ihn, längere Zeit bei uns zu bleiben, aber umsonst, er eilte zu sehr nach Hause; sein ehrwürdiges Aussehen seine Herzensgüte haben mich so an ihn gefesselt, dass es mir recht schwer ankam, von ihm zu scheiden, und nichts freute mich mehr als, dass wir ihm aus seiner Verlegenheit helfen konnten; wenn Sie an ihn schreiben, bitte ich meinen wärmsten Gruss auszurichten.

Was meine Person anbetrifft, bin ich immer recht gesund, und recht oft bei der Mutter, weil Faykürth sehr nahe zu Csúz ist, übe mich recht fleissig im Klavier, zu welchem ich eine grosse Passion habe, nur leider muss ich das Vergnügen in Faykührt, weil daselbst kein Klavier ist, entbehren. Drum beschäftige ich mich dort mit der Lectüre, der ich immer grösseren Geschmack abgewinne; jetzt lese ich eben ein französisches Buch:

Les chefs ecossais, roman historique par miss Jane Postes, aus dem Englischen übersetzt; es gefällt mir sehr, überhaupt lese ich mehr französische Bücher als deutsche, dazu ist jetzt Theresia Dikusy längere Zeit bei uns, mit der wir viel französich sprechen; am wenigsten betreibe das Zeichnen, denn dazu gehört, dass man auf einem Orte länger sitzen bleibt, ich aber bin bald zu Faykürth, bald zu Csúz, und das Reisbrett lässt sich nicht so leicht transportieren, besonders, wenn es aufgespannt ist; so bleibt es nur beim Vornehmen, zu Pressburg mehr zu machen. Was ich Sie beneide ist: Ihr Prager Aufenthalt, besonders um die schönen Concerte, Messen, denen Sie beiwohnen werden, um die Bibliothek und Bildergalerien, in denen Sie fleissig lesen und die vielen Kunstwerke bewundern können, leider muss ich dem allen hier zu Lande entsagen, was ich gewiss recht fühle, denn ich bin auch ein Freund davon, komme ich aber nach Pressburg, was ich im Nowember zu thun gedenke, so werde ich suchen, auf gute Art zu Grafen Gvadany's Musik-Unterhaltungen zu kommen, um doch etwas von der höheren Musik zu geniessen; weil ich von derlei Sachen spreche, so bitte ich Sie, Herr v. Palatzky, mir nächstens ein kleines Bücherverzeichniss guter Bücher nach Ihrer Meinung und Auswahl, besonders politischen und Verfassungsbüchern zu schicken, die ich bei Landes gewiss zu lesen bekomme; jetzt, weil wir so in der Furcht sind, unsere Verfassung zu verlieren, interessiert mich die Politik mehr, und möchte gerne beste Verfassung, wo Regent und die Unterthanen die glücklichsten sind. Von unseren Vaterlandsgeschichten werden Sie schon vermuthlich gehört haben, ob die Nachrichten, die zu Ihnen gelangt sind, auch richtig seien, weiss ich nicht; indess benachrichtige ich Sie nur davon, dass den Barscheren die Rekruten-Stellung erlassen worden ist, in Betreff der Contribution sind wir, so spreche ich, weil ich mich auch zu den Barschern rechne, noch in Streit, den Ausgang davon, den die nächste Congregation vielleicht bestimmen wird, werde ich Ihnen beschreiben. Ausser Barsch haben nur Neograd und Zemplin nicht bewilligt, die übrigen alle, indess nährt uns die Hoffnung, recht bald Landtag zu haben, in welchem wir unsere Beschwerden recht ausschütten werden.

Meine Mutter ist immer recht wohl auf und freut sich, dass Sie endlich, nachdem wir uns mit den Czúzischen wegen Betschely freundschaftlich verglichen haben, und uns, weil sie keine Güter geben wollten, mit Geld befriedigen liessen, den Garten vervollkommnen und die Seitengebäude nach Ihrem Wunsche ausbauen kann. Múky schreibt recht oft, ist mit seiner Lage ziemlich zufrieden, nur im Winter fürchtet er sich auf die lange Weile; das Regiment hofft im Maj nach Wien zur Aufwartung zu kommen. Freund Korláth ist schon 4 Wochen krank, ist aber schon am Wege der Besserung, denn das Fieber ist ihm schon einmal ausgeblieben. Niky Ghyczy schreibt sehr oft und ist auf seiner Stelle sehr zufrieden, um desto unzufriedener ist sein Bruder Toni, der aus Neapel fortzukommen wünscht. Von allen hier erwähnten habe ich Ihnen Empfehlungen aus-

zurichten, denen ich auch die meinigen anschliesse und mit Liebe verbleibe Ihr aufrichtigster Freund

Karl Csúz.

Die Wollsäcke adressieren Sie nur nach Wien zum Franz Zerdahely.

124. **Jiří Palacký synu Ondřejovi.**

1823, 1. srpna (z Hodslavic) — *Posílá mu peníze a oznamuje, že má-li na dále ostati na studiích, záleží na Františkovi, jehož adressu s ním sdílí.*

V Hodslavicích dne 1. Aug. 1823.

Můj milý synu!

Žádané peníze tobě z Vídně odsílám, nebo vím, že od bratra nyní ničeho neočekávej. Jeho majetnost jest u nás; on doma v Praze nic nemá, já jemu též tento týden 150 fr. odeslal sem. Ostatní se dovíš přijda domů; já tobě o tom nechci psáti, protože by mně celá archa papíru k tomu nestačila. Že vzpomínáš, máš-li domů přijít? To naše mínění ani pomyšlení ještě nebylo, abys domů nepřišel. Obzvláště tato nová matka tebe pozdraviti káže a vzkazuje: že abys se jí nic nebál, že i ona tobě dle možnosti dobře dělati bude. Potom, jestliže ty na nový školní rok ještě v Oedenburku zůstaneš? To já nevím, to bratr Franz rozhodne; poněvadž on tobě nápomocen jest, tedy se jemu musí ten rozsudek přednést, a ty prve než z Oedenburku odjedeš, o takovou poradu k němu piš, že já to na jeho uznání dávám, kde by pro tebe lépe nyní bylo.

Atres: An wohledelgebohren Herrn Herrn Franz Palacký, Privat-Erzieher. Abzugeben bei dem hochgelehrten H. Professor v. Jungmann in Prag. Breite Gasse Nro. 749.

Ostatně my jsme zde všeci zdrávi a jinší proměny není, kromě Mariana má malého Jozefka. Jestliže bys přes Vídeň šel, tedy možné, že náš vůz s máslem 25. Aug. ve Vídni bude. Cokoliv takového máš, ješto bys tam nepotřeboval, můžeš s sebou do Vídně vzíti. Obzvláště ale nezapomeň sobě pasu vzíti, nebo doma jej nedostaneš jináče kromě z Brna a ten by neskoro přišel. Zde tedy máš 20 fr. v. v. Jiného není zatím co připomenouti, kromě že u factorů se po našem vozi ptáti máš. Zůstávám tvým otcem

Jiří Pallatzký.

125. **František Kadlík Františkovi Palackému.**

1823, 7. srpna (z Vídně). — *Za 14 dní bude v Praze, kamž také jistě pošle podobiznu Palackého.*

Lieber Freund!

Erst heut, als am 7., erhalte ich Ihre Zuschrift; ihr Innhalt freute mich in jeder Beziehung. Längstens in 14 Tagen bin ich in Prag. Sind Sie in Prag bis dahin und gewiss, so empfang ich meine Forderung aus Ihren

Händen; wenn nicht, so haben Sie die Güte, überschicken Sie diese mir ins Černinische Haus durch die Post. Das Bild bringe oder überschicke ich gewiss nach Prag. .Die Post, die sieben abgehen wird, und ihre Eile werden mich bei Ihnen entschuldigen. Ihr Freund

Kadlík.

Dem wohlgebornen Herrn, Herrn Franz Palacky, Archivar des Hb Gfen Franz Sternberg in Prag. Neustadt, Breite Gasse Nro. 749.

126. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 11. srpna z Hodslavic). — *Dává zprávu o obchodu a o roztržce se synem Jiřím. Přikládá účet z vlny z Čúzu přivezené.*

V Hodslavicích, dne 11. Aug. 1823.

Můj milý synu!

Nechci této příležitosti prázdno prominouti nechati, abych tobě teď z našich koutů něčeho neoznámil. My jsme všeci hezky zdrávi, nad polním hospodářstvím nemůžeme naříkati, nebo dosavad všecko pěkně a hojnost se ukazuje. Než nebohé včely, jestliže ještě něco nedostanú, tedy brzy hladem padati budou. Od dávna tolik květin nebylo jako letos, a dávno již tak suché nebyly, jako nyní jsou. Příčiny jiné nevím, leda veliké a časté deště a chladna. Náš handel jde pomaly letos, ale ne po darmo. Mnoho se nenakoupí, ale se ještě se škodou od máje neprodalo. Já sem sobě shromáždil od nového roku něco peněz a ty sem nechtěl do společného moře neb handlu dáti, nýbrž koupil sem za ně másla na svou stranu, pro sebe. Potom ženina dcera Rozina dostala ze zámku 50 f., ty nám také dala, z tvých peněz sem sobě chtěl též na svou stránku 100 f. C. M. podržeti, vše v tom oumyslu, abych je jisté ve svých rukou měl, tak že sem 8 ct. másla do Vídně svého dovezl a při tom cosi vydělal. Ale Jůra s Rozinú na to nelaskavě, nýbrž závistivě hleděli, až Jůra řekl, že ten handl tak jít nemůže, že abych vzal všecky dluhy sám na sebe i handel, aneb abych jemu 1500 f. peněz a všecko společní hospodářství odvedl, že on též na sebe dluhy vezme a je vyplácet bude. Což to pro mne jiného, jako že sem sbankrotil. Jak by mne to trápilo, že sem dluhů nadělal, a syn je vyplácet musí! Já ale sem sobě svědom, ze sem vždy pracoval, že sem podarmo peněz nevydával, než příhoda v handli to zpousobila netoliko mně, ale mnohým. Doufám, že mne zase ten, který mne z prvu požehnal, že sem dítky vychoval, stavení vystavěl, že mne ještě i dál pomáhati bude, abych zase dluhy, jenom že pomaly, vyplatil. A protož sme se s handlem rozdělili. Já sem minulý týden asi 10 ct. butru nakoupil za své peníze, o kterých sem nahoře psal, a tento týden on kupuje za společní peníze.

Co se toho podarunku z tvých peněz dotýče, jak sem tobě zprvu radil, a tys to na mé uznání dal, nyní se mi to jináče vidí. Já sem dosavad ještě nic nerozdal, nýbrž budu čekati na tvé ustanovení. Pro takové

příčiny: Marjana byla u veliké nouzi, té sem s částkou pomáhal svou, 4 f. sem jim na křtiny svých peněz daroval, jinší věci do kuchyně rovně se donesly. Když byla hladem přišla, dostala se najísti, nebo oni chleba v domě na několik týdni jináče neměli kromě za groš, když od handléře koupili, a jinší stravu: zemáky třikrát za den, i ty kupované. Toto nyní přestalo, mají hojnost chleba, a peníze ještě vždy potřebovat budou. S ostatními jest rovněž tak. Ale ty jsi je, ty peníze, jenom jedenkrát za tři léta skludil, a to žnivo jest teprv první za tvého života, k tomu jsi sliboval, že Andresovi též chceš pomáhati. Já jsem jemu nedávno poslal 5 f. c. m., nyní zase 8 f. c. m., aby mohl se vyplatě domů přijíti. Považ to, že ještě sám jistého příjmu nemáš, a potom mně zřetedlně pověz, co dělati mám. Při tom, kdyby se byly aspoň dva tisíce za vlnu utržily, ale což tu chybí, a jaká srážka z toho, ačkoliv já sobě pro sebe nic sem nepodržel; znals mne, a takový chci býti i na dále; než, což se dílo, to vše jest napsáno, a já sem jináče nemohl, ani nerozuměl, poněvadž potřeba doháněla vlnu prodati. Že bys chtěl toto vypočítati, jestliže se to trefí, známo tobě buď, že ten kupec té vlny tak nesvědomitý byl, jak ji v domě měl, neb z umluvené ceny 5 f. mně utrhnouti chtěl, já sem sice chtěl k právu jít naň žalovati, ale on potom 2 f. mně hodil s tím, že ta vlna je nerovná, mnohé že za 12 groší nestojí. Já sem potom toho nechal. K tomu jeden žoch sem doma té dobré vlny nechal, a ta se potom po 1 f. na dvakráte prodala. — Nyní jí okolo 30ti funtů má ještě doma býti. Z toho jednoho žochu chtěl sem tou nejlepší vybera pro tebe sukno dáti dělati, což sem nechtěl spíše tobě oznámiti, až by se bylo stalo. Ale mně to zhaněli mnozí, mezi nimi zvláště p. Bureš, starý známý. On řekl, že bych se tobě málo s tím suknem zavděčil, které by se zde udělalo, a že by mne to více koštovalo než hotové na jarmarku. I přestal sem na to mysliti, a jenom své myšlení tobě povědám. Předce ale pro památku z těch 30 *tt*., které ještě doma jsou, nech jest jakkoliv, sukno dělati dám. Andres i Janek budou potřebovati, a já mám též všecky šaty odřené, pláště pak nemám.

Brzy by mně papíru chybělo. A ještě mám mnoho co psáti strany Andresa, strany tvé příhody a nemoci, a co jiného; než budu po počtě psáti s těmi penězi, co sem tobě prve všech neposlal. Budoucně jenom před časem mně odpiš, když jaké žádati budeš, nebo se to v ráz bez přetržení handlu nikdy státi nemůže. Jindy sem sobě vypůjčil, když mně chybovalo, na týden, nyní jest půjčkám konec. Zůstávám v pozdravení a vinšování všeho dobrého tvým starým otcem

J. Pallatzky.

K dopisu přiložen účet stran prodeje vlny.

Za vlnu se utržilo v hotovosti	1596 f.
doma jest asi 30 *tt*. za	30 »
To jest celé summy . .	1626 f.

Útraty při nakládání			6 f. 59 kr.
Jůra vzal formanky			90 » — »
Základka koštuje			15 » 15 »
Třicátku na Brunově			12 » 50 »
Při prodávání:			
Od dovezení do města	2 f. 30 kr.		
» skladu tam	1 » 30 »		
» váhy na ratuzy	4 » — »		
nosiči vzali	1 » 30 »		
trinkgelt	— » 52 »		
			10 f. 22 kr.
		To jest	135 f. 26 kr.
Tvůj dluh			100 » — »
ten cent másla			55 » — »
tobě odesláno			150 » — »
nyní v krátce se odešle			100 » — »
		Všeho činí	540 f. 26 kr.
Když se z	1626 f.		
vydání	540 » odtáhne, zůstává		
u nás	1086 f.		

Prve, než žochy do Czúzu odešli, rád bych věděl, co paní k tomu poví. Žádej její mínění. A tomu mladému pánovi nezapomeň odepsat, co rozumíš. Kdyby se ona nevyjádřila z té ceny, jak vlnu šacovala, mi upustit, tedy ať dá ještě v hotové, co na tvou celou summu povinna jest, jestliže ne jináče. Já bych pěší při furmanu nějakém s těmi žochy tam šel, ale bez tvého dovolení a její známosti o tom nechci tam jíti.

127. Jan Dobromír Petenyi Františkovi Palackému.

1823, 30. srpna (z Vídně). — *Oznamuje, že pošle knihy jeho ke Kronbergerovi, děkuje za přízeň ústavu bohosloveckému projevenou, vybízí ho, aby účastnil se konkursu za místo professora, dává zprávu o známých.*

Ve Vídni, 30. srpna 1823.

Velecenný pane příteli!

List laskavosti Vaší, ním jste outrpnost nad klopotným losem rodu mého věrnopřátelsky vyjeviti ráčili, mne tuze obradoval a Vám vší vděčností a službeností zavázal zas pevněji. Dle dobrotivého návěstí šel jsem hned druhého dne po dostání listu, an 21. b. m. přišel, k panu Tendlerovi, o dopravení knih Vašich k panu Kronbergerovi ho prose, co on učiniti, ačkoli z Prahy nic nepoučen potud, milerád přislíbil. Však právě vracejícího se z excursií rostlinářské od Sněhových hor (Schneeberg), odkud sem se spouštějící roztěplen v potočné okúpal vodě, napadl mne náramný

rheumatismus, po mnohém přes všecky exameny trápení ještě až podnes tovaryš můj, an se i na cestu do Uher na zejtří se mnou vybírati nepochybuje. Pro něj něco později, než mělo býti, knihy k Vám doprovodím. Krom 5 těch, jež Vám pan Dr. Presl zanesl, odsýlám dnes všecky pozůstalé i popis, vlastní rukou Vaší napsán. Po dokonaných zkouškách okázalo se, že na rok budoucí velice malý počet na ústavu našem kandidátů zůstane, zvlášt v 2hém a 3tím cursu, nebo největší částka společníků na věčnost se z Vídni odebrala, nic slibování jistě připověděného stipendium 100 fr. C. M. sobě nevšímaje. Pro dogmatiku již, žáden ještě pro církevní historiu koncurroval. Pan Šimko, jak slyšno, bude na rok jako assistent pp. professorům tady i s Edelginyim, Hetwiza kandidátem, připojen. Po 400 fr. dobr. pen. mají za to míti. První s p. Klapsja (sic), jenž domů povolán, pro milost k Vídni odjíti nemyslí, a s p. Szepešim, jenž do Szobotiště za kazatele prošen, tamější kraje pohledati před večerem šel; srdečně za pozdravení Vám i se všemi oudy spolku českoslovanského zdejšího děkuji, se do další přízni Vaší poroučejíce. Včera po dokonání ostatního examenu, když sme p. důstoj. Wächterovi práce slovanské k čtení dodali, měl sem štěstí list Váš, an pečlivost a lásku Vaši k nám tak výborně zjevuje, veřejně přečísti, aby tím mocnější byl ochoty k mateřčině podnětem. Velice s podivením se všem líbily řeči a dobrotivé sliby Vaše, ale nás všech zanechaly v jakési pochybné starostlivosti, jednomyslně vědoucích, že se Vám za ně nikdy odsloužiti nebudeme moci. Začátek cvičení tohoto tím jest potvrzen, že ono v řád veřejných umění uvedeno, těch, co se odsud zde odebrali, společníků tlačenými a direkcí ústavu pečetí potvrzenými vysvědčeními obdarovalo.

Heslo nám již přineslo o posvěcení p. Matuška za Rikynčického faráře, a Pavla Benedictiho za kaplana otce svého, vynaučení. Jakub Goldberger dojista pomřel. Kdybyste jako professor oudem ústavu našeho se stali, všech by nás těšilo, tomu, že se jako účedlník snad stanete, nevěříme. Jak sme se mnozí spolu radovali, kdykoli sem připomněl, že sem Vás k concurrování pro církevní historiu prosil, byste jen tudy zvěděli, kdybyste na nás, s radostí Vás poslúchajících, pohleděli. Ach, prosím, jeli Vám, jak píšete, ještě pro stav theologický váhy, neobmeškejte, krom toho všem ústavu představeným dobře znám, concurrovati. Však pometané toto psaní pro nedostih i nevládu nechci déle psáti; mějtež mne, pane příteli, vymluveného. Dojda do Pešti, kde v minulých dnech p. prof. Schwartner zemřel, hned půjdu k p. důstoj. Kollárovi, abych mu o zdraví a přízni Vaší k našemu ústavu zvláště oznámil. Zděltež medle radost a služby mé i společníků všem oním mnohov. pp. učeným mužům, ani se o vzdělání a štěstí naše starají, mne pak Vám vždy přátelským vzýváním zavázaného i potom mezi přátely mějte, kam se se vší poroučím uctivostí Vaší laskavosti vždy věrný přítel a ctitel

Ján Dobromíř Petény.

Von Wien. Durch Kronberger.

An den wohlgeb. und hochgelehrten Herrn Hr. Franz Palacky, Erzieher bei dem Herrn v. Ashbas, in Prag. Pflastergasse Nro.1036, 1. Stock.

128. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1823, 2. října (z Hodslavic). — *Oznamuje, že příštím rokem míní ostati na studiích v Šoproni, dále pak studovati v Prešpurku. S macechou není spokojen.*

Fratrum carissime!

Desiderium a te litteras accipiendi et eorum, quae tibi ab eo inde tempore acciderunt, quo ex patria nostra abivisti, memorabiliora cognoscendi in me nunc summum attigit fastigium. Namque etsi jam multoties, praesertim cum alterius cursus scholastici finis adfuisset, epistolam a te expectabam, nunquam tamen expectationi meae satisfecisti. Nunc ergo multo certius spero te mihi scripturum, quam jam inde a mense Martio nihil de te audiverim; quod ut facias, te etiam atque etiam rogo.

Quod vero me attinet, ego nullas alias litteras tibi miseram, quam eas, quas initio Aprilis (ut postulasti) huc tibi scripseram. Nam postea neque scivi, quorsum scriberem, quamquam admodum lubenter id fecissem.

Hoc anno adhuc Sopronii studiis operam navare volo, verum sequentibus iterum Posonii. Nam praeterito anno scholastico ibi rhetoricam, hic vero poësim habebant; hoc anno autem vice versa; ergo nunc adhuc non possum, quanquam animum haberem. Quapropter te etiam rogo, velles nobis de meo proposito tuum judicium dicere. — Aeger fere nunquam eram, — domini proff. omnes, ut spero, et durante cursu et in examinibus mecum contenti utcunque erant; — et pecuniam necessariam fere omnem mihi dominus noster parens misit. Examina habebamus 26 et 27 Aug. Prima autem Sept. hic adveni, ubi praeter eos labores, quos parenti quotidie et domi et ruri praesto, imprimis libros: »Hlasatel český«, »Rytíř křesťanský«, »Bilegovského«, »Versuch einer böhmischen Phraseologie v. Sychra« legi et lego.

Toman et Piletska hic quoque sunt, sed prior mihi irascit. Mater seu noverca exspectationibus meis male satisfecit: cujus causam alia dicam occasione. Fratres et sorores omnes tibi salutem dicunt. Quando Sopronium ibo, nondum constat; fortasse jam circa 16. Oct. Quod superest, persevero tui amantissimus frater

Andreas Palatzký.

Hodslaviciae, 2da Octobris 1823.

Soror Anna filiam habet.

129. Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.

1823, 7. října (z Vídně). — *Oznamuje, že vrátil se z dvouměsíční cesty; žádá ho za zprávy z Prahy.*

Wien, am 7. October 1823.

Mein sehr theuerer Freund!

Unter die ersten Geschäfte seit meiner Ankunft zähle ich auch dieses, an Sie einige Zeilen zu schreiben, mit der Bitte, beiliegendes Schreiben an die Adresse abzugeben. Was meine Reise betrifft, ist wohl nicht viel merkwürdiges vorgefallen; dass ich auf selber Semlin berührt und mich allda 2 Tage aufhielt, werden Sie von der schreiblustigen Tante Herbek durch die Grossmutter gewiss erfahren haben; übrigens langte ich glücklich den 7ten in Wien an. Auch kann ich mich, obwohl ich nur 2 Monate abwesend war, in meine neue, respective alte Lage, nicht recht noch finden. Aber kann ich denn auch? Ich vermisse ja so manches Wesen, das mir mit freundschaftlichem Wohlwollen zugethan war. O mein lieber Freund, wie sehr sehne ich mich, von Ihnen zu hören, jedoch bin ich in der sicheren Überzeugung, dass Sie meine Sehnsucht gewiss bald befriedigen und mir, wie Sie versprochen haben, Ihre Beobachtungen und sehr richtigen Ansichten bald, sehr bald, mittheilen werden. — Wie leben Sie? — Erfüllen Sie auch meine Bitte, und zerstreuen Sie, mein sehr werther Freund, Wesen, die für uns beide gleiches Interesse haben? O gewiss, ich darf ja nicht fragen; einem Manne von solchem Gefühle kann solches Leiden nicht gleichgültig sein.

Zugleich bitte auch zu schreiben, was man von mir sagt. Nimmt der gute, liebe Fiedler sich dessen an, um was ich ihn gebeten habe? Was macht, vielmehr sagt Tante Brosche? Mein theurer Freund, beantworten Sie mir, wenn Sie können, diese Fragen gewiss bald und genau; auch hoffe ich, werde ich Nachricht erhalten, wie es mit Ihren Aussichten und Plänen, insoferne ich eingeweiht sein darf, steht; glauben Sie mir, dass ich an Ihrer mir sehr werthen Person innigen Antheil nehme, und in der Hoffnung, auch darüber Nachricht zu erhalten, bleibe Ihr aufrichtiger Freund

Mercandin.

130. Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.

1823, 18. října (z Vídně.) — *Žádá ho, aby se ujal, jak byl slíbil, pronásledované od nepřátel Lidmily Brožové, posílá mu opis listu, jejž hodlá poslati strýci svému Jiřímu Ahsbahsovi, a chce seznati, co tomu říká Palacký, jehož prosí za brzký dopis.*

Wien, am 18, October 1823.

Mein theuerer Freund!

Ihre werthe Zuschrift, die ich den 17ten erhielt, und mir die deutlichsten Beweise Ihrer freundschaftlichen Gesinnungen sowohl, als auch die

innigste Theilnahme Ihres sehr edlen Herzens an den Tag legt, eile ich zu beantworten. Ich bitte Sie, wie ist es nur möglich, dass so nahe Verwandte mich in der Ferne noch mit ihrem Geifer besudeln können, mich, der ich doch mit aller Achtung während meiner Anwesenheit gegen sie gehandelt, den sie während dieser Zeit nur auf Händen zu tragen schienen; doch was liegt an mir! O glauben Sie, theuerer Freund, dass ich viel, schon sehr viel geduldet, ich werde auch diese Anfechtungen, die nur Geburten der Dummheit, also Bosheit sind, an mir still ergeben vorübergehen lassen; allein es betrifft nicht nur mich, sondern ein anderes Wesen, dessen Frieden ich nie getrübt zu wissen wünsche, und an diese Blume sollen sich diese geifernden Ungethüme nicht wagen. O sagen Sie mir, theuerer Freund, wie kann eine Mutter, eine Grossmutter, die schon so nahe dem Eintritt in die Ewigkeit ist, einem solchen Geschöpfe, das ohnehin durch bedeutende Unglücksfälle genugsam zu Boden gedrückt ist, auf diese Art unnatürlich die tiefsten Tiefen ihres Herzens erschüttern; es ist nebstbei zu bedenken, dass diese armen verlassenen Mädchen Niemandem der Famille zur Last fallen, dass die Mutter in Erwägung ziehen soll, wenn *die* Töchter nicht *so* geartet wären, wie sie es wirklich sind, das Unglück wahrhaft grenzenlos wäre, und dennoch, dennoch hört man nicht auf, ihr vortreffliches Herz so zu bestürmen; o es ist wider die Natur! Wie kann, frag ich Sie, theuerer Freund, ferner ein Mensch wie S[acher], der L[idmila] zu lieben vorgibt, beitragen, dass der Gegenstand seiner Liebe auf diese unerhörte Weise gekränkt wird?! Oder ist es nur Sinnenlust, aufgeregte Phantasie, die diesem Menschen das Edlere, Bessere an dem Mädchen nicht kennen lernen lässt, o dann bedauere ich *sie* mit tief bewegtem Herzen, wenn sie heut oder morgen sein wird. Der Fiedler kennt diesen Menschen sehr gut; als ich ihm bei meiner Anwesenheit sagte, dass Alles der Meinung sei, L[idmila] und ich hegen zärtliche Gefühle wechselseitig, sogar S[acher] habe sich erklärt mit L[idmila] zu brechen, so erwiderte er mir: er könne nicht begreifen, wie die Mutter in diesem Menschen einen Goldfisch suche, und er befürchte, dass das Mädchen mit ihm nicht nur nicht glücklich, da er seinen Hang zur Eifersucht kenne, sondern sogar kümmerlich werde leben müssen, da seine Handlung nicht von der Art sei, um seiner Gattin ein sorgenfreies Leben verschaffen zu können, jedoch getraue er sich nicht Vorstellungen zu machen. Dass Sie mir schreiben, S[acher] mache den Büssenden, so thut er sehr wohl daran, und hat volle Ursache, denn L[idmila] war durch sein ungebührliches Betragen sehr aufgeregt, und sagte mir, dass S[acher] fest überzeugt sein solle, nie würde sie ihm das erste Wort geben, nie würde sie sich an einen Mann wegwerfen. Welch Beweis ihres hohen Gemüthes! Ob er Abbitte geleistet, und sich ausgesöhnt, weiss ich nicht, und hoffe hierüber von Ihnen Nachricht zu erhalten. Ferner schreibt sie mir, dass sie jetzt sehr viel zu leiden hat, und niemanden in Prag habe, der sie im Stande wäre zu trösten, nur Sie sind der einzige, der es vermag; doch ich will ihre eigenen Worte anführen: »Palacky ist ein edler Mensch, der Einzige, der an meinem harten Schicksal Antheil nimmt, wenn der nur

seinen Beistand mir nicht entziehen wird, o das wäre schrecklich; doch ich hoffe!« Hören Sie, werther Freund, sie hofft auf Sie, Sie sind der einzige Lichtpunkt, der ihr dort in ihrem Jammer und in ihrem durch Ränke und Bosheit verfinsterten Leben leuchtet, o gehen Sie ihr nicht unter, rauben Sie ihr den letzten Trost nicht. Meine Bitten mit den ihrigen zu vereinen, finde ich überflüssig; denn einmal that ich es, und Ihre Antwort war: »Verlassen sie sich auf mich, es braucht weiter nichts!« Das ist mir genug, ruhig bleibe ich, denn ich weiss ja meine und des tief gekränkten Mädchens Sachen in solch edlen Händen.

Ferners muss ich Ihnen berichten, dass man in Prag bemüht gewesen ist, dieses Gerücht auch in Wien zu verbreiten, und können Sie es für möglich halten, dass es niemand anderer als der liebenswürdige Ahsbahs Senior war? Er hat der Hofräthin Lilienau bei ihrer Anwesenheit zu Prag erzählt, wie sehr leid es ihm thue, dass ich gar nicht zu ihm käme, dass mein Betragen stolz gegen ihn gewesen sei, und stellen Sie sich vor, so weit kann gekränkter Stolz führen, als Ursache meines Nichtkommens führt er meine Liebe zu Louis . . . an. Meine Mutter, die zur Hofräthin kam, erfuhr es, und nachdem sie es mir wieder erzählt hatte, bat sie mich, nur keinen Gebrauch zu machen. Doch dieser Mensch, der in dem höchsten Grad meiner Verachtung steht, soll nicht ungehindert Herzen kränken, die sich nie an ihm vergangen. Bei ihm, nur bei ihm ist dieses schändliche Gewebe entstanden; dass er der Meinung ist, man würde ihn dafür als Reichen nicht ahnden können, irrt er sehr; mich hat er durch die Kränkung, die er dem unglücklichen Mädchen deshalb verursacht hat, tief verletzt, und ich werde sie zu vertheidigen wissen. Hier folgt eine Copie des Briefes, den ich dem Ahs[bahs] zu schreiben willens bin.*) Freund, Sie haben mein ganzes

---

*) K dopisu přiložen opis listu následujícího, jejž hodlal hrabě Josef Mercandin poslati strýci svému Jiřímu Ahsbahsovi:

Copie.

Herr Oncle!

So unangenehm es mir ist, mich über eine Sache zu erklären, die ich schon längst für beendet ansah, so bin ich dennoch, leider vom Gegentheil überführt, dazu genöthigt. Sie werden sich zu erinnern wissen, dass Sie während meinem Aufenthalt zu Prag bemerken wollten, ich hege gegen meine Cousine L . . . Gefühle, die in Liebe übergegangen. Sie haben mich selbst ein paarmal darüber aufgezogen, und ich es nur mit der Voraussetzung geduldet, dass es Ihrer Seits Scherz war; allein Sie sind zu weit gegangen; nicht genug, dass Sie dieses Gerücht, das nur bei Ihnen entstand, in der Familie verbreiteten, nein, Sie haben es sogar, ohne die Folgen zu bedenken, an Fremde, meines Wissens an die Hofräthin v. Lilienau, übertragen. Nicht als würde ich mich dieser Liebe schämen, wenn ich solche fühlte, nein das Mädchen ist es werth, von jedem rechtschaffenen Mann geliebt zu werden, denn trotz, dass sie arm ist, hat sie liebenswürdigere Eigenschaften als manche Reiche; allein ich habe nie dieses Gefühl gegen sie gehegt, da es meinerseits lächerlich wäre, Gefühle bei einem Mädchen erwecken zu wollen, das schon eine Wahl getroffen. Eben darum ist es mir unbegreiflich, wie Sie bei Ihrer Einsicht dieses Gerücht verbreiten konnten, wohl wissend, dass es dem Mädchen bei dem Manne ihrer Wahl nur zum Nachtheil gereichen

Zutrauen, lesen Sie und sagen Sie mir Ihre Meinung darüber. Dass der Brief nicht die Frucht des Zornes, sondern reiflicher Überlegung sei, beweiset Ihnen, dass ich ihn noch zurückbehalte, bis ich Ihre Meinung, Freund, höre.

Ihre Erklärung, dass Sie stets meine Ehre zu vertheidigen wissen werden, that mir unendlich wohl, und beruhigt mich ganz; kann ich denn einen wärmeren Vertheidiger finden, dem ich die Ehre als mein Alles sorglos anvertrauen könnte?

Schreiben Sie mir bald und geben Sie mir Nachricht von Allem. Ist man wirklich von unserer Unschuld endlich überzeugt? Auch wünsche ich zu wissen, was die Grossmutter sagt. Bemerken Sie alles, bester Freund, und berichten Sie es mir getreulich; dies meine letzte Bitte. Ich bin stets Ihr aufrichtiger Freund

Mercandin.

Gestern, den 17ten, expedierte ich ebenfalls einen Brief an Sie an die *Adresse;* ist er angekommen, ebenfalls an Herrn Professor Jungmann.

130. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1823, 19. října (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu o rodině a známých.*

V Hodslavicích, dne 19. Octobra 1823.

Můj milý bratře!

Při zavdané příležitosti neopominem tobě psáti. My se až posavád zde při dobrém zdraví vynacházíme. Andres půjde po 8mi dnech zase do Šopronu, neb zase půjde můj vůz s máslem do Vídně; jestli ti ještě známo není, tehdy ti v známost uvádím, že mám 2 koně i potřebné voze a nářadí,

---

konnte. Es ist mir aus sicheren Händen bekannt, dieser Mensch hätte sich geäussert, dass er gezwungen sei, zu glauben, L . . . theile gleiche Gefühle mit mir, da es sogar ihre Verwandten sagen. Wollen Sie nun in Erwägung ziehen, dass sowohl des Mädchens, als der Mutter Hoffnung auf diesen Menschen gerichtet war, die nun durch solch eine unbedachte Weise gestört wurde. Übrigens bekommt die ganze Sache den Anschein, als ob ich L . . . zur Liebe, und daher um ihre Versorgung gebracht hätte, welches ich als Mann von Ehre, als Officier, nicht vertrage. Sie wollen daher gefälligst widerrufen, und die Sache in's alte Geleise bringen, damit eine unglückliche Famille, deren Vormund Sie sind, für ihr Wohl mit vollem Herzen beten könne.

Schliesslich bin ich Ihnen noch eine Erklärung schuldig. Sie haben sich auch geäussert, es kränke Sie, dass ich lieber bei andern als bei Ihnen war. Ja das leugne ich nicht, so verhält es sich; aber ich bin nicht nach Böhmen gekommen, um meine Zeit in Zdiby zu tödten; nein, ich habe alle Verwandte, die mir sehr lieb und werth sind, arm oder reich, besuchen wollen, und nicht einzelne. Dass mein Bruder Franz seine Zeit bei Ihnen zubrachte, lässt nicht folgern, dass auch ich es muss, noch weniger, dass ich nicht hinauskam, weil L . . . nicht daselbst war; nein, es gefiel mir deshalb nicht, weil ich das steife Wesen in grossen Häusern verabscheue, viel weniger erst unter Verwandten. Dies mögen Sie als die einzig wahre Ursache meines seltenen Erscheinens ansehen, und nicht Gerüchte der Art verbreiten. Der ich bin Ihr Neffe

Jos. Gr. M.

a jest hodno, abych se ti pochválil, neb když sem je jednal, všecko jen na bork, ale již chvála Bohu to mám všecko darmo při naší formance, což všecko přes 200 f. koštuje. Mám naději, bude-li vůle Boží, na budúcí rok že snad budu mocti tolik aneb i víc zachovati. S naším handlem nám toho roku sice lepší než minulý rok jde, ale to všecko ještě málo užitku dává. Naději máme, že si snad pomalu z dluhů pomůžem, ale to za některý čas. Proměna jest zde ta. Sudolský p. Šimko již ze Sudola do Trenčína odešel, a tak tam místo prázdné jest. Vokator jest sice již jednomu podaný, ale slyšet, že jej nepřijal, a teď se stahuje na tebe, což jestli bude, ještě se neví, ale se na krátce viděti bude. My sme od tebe psaní každú chvíli očekávali a očekáváme, jest-li již se ti tvůj vinš podařil aneb ne, i také a ještě dokonalejší zprávu obdržíš, až budeme my o tom lepší vědět. Toman jest také zde z Modrý, a Teltšík Sudolský ze Šopronu. Toman ti chce na krátce psáti, byl zde pro attres. Na Životské faře ještě až dosavad žádný osazen není. Jakž jsi jednú z Vídně domů k nám šel, tak si byl na noc za Hradištěm v Nedakonicích, kterýžto hospodský s tebou mnohé rozmlouvání držel; také si jemu jednu knížku do ruk ke čtení podal, kterúžto jsi potom snad ztratil, ale zase našel, on, tento hospodský mne před 8mi dni, když sem z Vídně domů šel, převelice prosil, abysme tak dobří byli, když ti budem psát, od něho pěkně ponížené služby a dobrého vinš vyřídili, a při tom také pěkně prosí o tou knížku výš jmenovanú, nech prý co chce koštuje, jest-li možné, abys mu ji poslal, že ji s vděčností zaplatí, což my myslíme, že to byl Labyrint. Budeš-li moct jemu v tom poslúžit, učiň toto proň. Jest-li bys chtěl co, můžeš po tom člověku, jenž z rodiny naší jest a také Pallatzky slove, nám sem odeslati, neb on tam s koněm a vozem jest. Zůstávám tvůj bratr

G. Pall.

Von Hotzensdorf bei Neutitschein.

An den Herrn Herrn Franz Pallacky, Privaterzieher Wohlgebornen in Prag, Breite Gasse Nro. 749. Abzugeben bei dem hochgelehrten H. H. Professor v. Jungmann.

131. František Kadlík Františkovi Palackému.

1823, 22. října (z Vídně). — *Zpravuje ho o svých pracech vykonaných i zamýšlených; je tomu rád, že může očekávati splacení dluhu; podobiznu Palackému chce poslati do Prahy.*

Geliebter Freund!

Ihr werthes Schreiben vom 18. Feber habe ich richtig erhalten und mit Vergnügen daraus Ihr Wohlbefinden und Zufriedenheit mit der Gegenwart ersehen. Was die Zukunft betrifft, die wird sich Ihnen ganz gewiss und freudig öffnen, wenn Sie getrost auf eine ihrer Pforten und fest zuschreiten; nur darf man nicht lange unschliessig sein, ob es ein Pförtchen oder nur grosse Pforte sein soll, bei der man eingehen will. Jetzt fällt mir

ein, dass ich vergass, mein Schreiben böhmisch an Sie zu richten; doch ich will auf Ihre Nachsicht rechnend jetzt fortfahren, weiter zu sündigen. Es scheint, nach Kopitars Reden zu schliessen, dass die Hoffnung für Hankas Beförderung noch nicht verschwunden sei, somit wäre auch für Sie der Hoffnungsstern nicht untergegangen.

Was ich gegenwärtig mache? Nicht sehr viel. Ein gekreuzigter Heiland mit den trauernden Johann, Maria und Magdalena in Lebensgrösse ist alles, was diesen Sommer entstanden ist, die vielen Kleinigkeiten ungerechnet, die mich nur betrüben, und (ohne Früchte fast) abmühen. Ich hoffe, dass diesen Winter das Bild für die Prager Gallerie fertig werden wird, wenn anders nichts Besseres mir einfällt, bin ich gesonnen den hl. Adalbert nach seiner Rückkehr von Rom am Grünberge in Gesellschaft 3 Laien und Priester vorzustellen, wie er Segen über sein ausgetrocknetes Vaterland vom Himmel erfleht. Es versteht sich, dass ich keinen Wasserregen im Sinne habe, sondern diesen als Zeichen einer höheren Bedeutung brauche. Da es überhaupt noch nicht ganz sicher ist, ob ich dabei bleibe, auch nicht gerne vorhinein über Gegenstände schwätze, ehe sie zur Welt wirklich gekommen sind, so bitte ich Sie, ja nirgend eine Meldung hievon zu thun, schon aus Ursache, weil die Erwartung gespannter wird, wenn gar nichts hievon verlautet hat. Übrigens muss ich gestehen, dass Ihre Ausdrücke in Betreff der Schätzung meiner Wenigkeit wirklich übertrieben sind; hätte ich das Unglück schwachsinnig zu sein, ich würde glauben, ich bin wirklich ein Raphael schon. Nun zum prosaischen Theil.

Es war mir lieb zu lesen, dass F. v. Czúzy einen grösseren Theil ihrer Forderung auszahlte, als ich und Sie geglaubt. Da meine Wäsche fast ganz unbrauchbar geworden, und ich nothgedrungen alles neu *schaffen* muss, so kommt mir Ihr Antrag sehr willkommen, und ich bitte Sie demnach, an Ihren Herrn Vater die nöthige Ordre zu ertheilen, damit ich in 3 Wochen a dato an dem bezeichneten Orte meine kleine Forderung erhebe, in Gold oder Silber ist mir gleichviel. Ich baue auf Ihren rechtlichen Sinn, dass meine Forderung Ihnen nicht unbescheiden dinken wird; ich habe bis jetzt auf die Möglichkeit der Rückzahlung gewartet; nun, da diese da ist, werden Sie mich sehr verbinden, wenn Sie mir die Mittel zur Deckung eines Theils meiner Bedürfnisse vor dem Winter verschaffen.

H. Doležálek, der Sie grüssen lässt, ist vergangenen Sonntag zurück von Iglau mit seiner Frau gekommen, die, kaum genesen, wieder zu kränkeln anfängt. Ich erwarte recht bald ein Schreiben von Ihnen mit der Weisung, dass ich Ihnen Ihr Bildniss schicken soll; bei mir ist es schon alt geworden, kommt es nach Prag, so ist es wahrscheinlich am Ort seiner Bestimmung und dort neu. Grüsse an alle, die meiner gedenken, und an Sie von Ihrem Freunde

Kadlík.

Wien, am 22. Oktober 1823.

132. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1823, 23. října (z Hodslavic). — *Oznamuje, že jest na odchodu do Šoproně, a dává zprávu o domácích a známých.*

Milý p. bratře!

Čas mého přebývání v Hodslavicích nyní zase pominul a již mně nic jiného nepozůstává, nežli abych se co nejspíše na cestu do Oedenburku dal a tam začatého co nejpilnější hleděl, abych svého cíle šťastně došel; k němuž nechať mně p. Bůh nápomocen býti ráčí, a těm, kteříž mně k tomu napomáhají, nechať dlouhý život, štěstí a trpělivost popřeje!

Já tedy zítra, totiž 24. Oct., moje rodiče a přátely opustím a do Vídně na máselném vozu toliko s furmanem pojedu, kdež bychme rádi 29 na trh přijeli. Ve Vídni pak nějaké příležitosti očekávati budu, po které bych se do Šoprona dostal. Od toho času, co jsme Jim list poslali, následující památnější příběhy se staly: dne 12. Oct. jsem byl v Sudole, kdežto jsem poslední kázání pana Šimka slyšel. Lidu se bylo mnohem více sešlo nežli obyčejně, a zvláště ženy slzy prolívaly. Oběd jsem dostal u Teltschika, s kterým jsem potom šel k p. Šimkovi. Pro lid, který se tam byl sešel, nemluvil jsem s ním mnoho; on se ptal také, jak se Jim vede, však já sem jemu nemohl mnoho odpovídati, nevěda Jejich okolostojičnosti. Ten den ještě přijel vůz z Trenčína a na druhý již zde u p. Piletschky nocoval. S Tomanem, který také zítra pojede do Trnavy a do Modré, jsem se trochu spřátelil. Piletschka došel do Prešpurku. Georg bratr dostal syna dne 18. Oct., který 20. v nepřítomnosti p. Piletschky od Winklera, který zde na hodóch byl, pokřten a Josef nazván jest. Ten den také přátelé pozváni byli k hodování. Zdrávi jsou všeci příbuzní. Ostatně zůstávám Jejich věrný bratr

Andreas Palatzký.

V Hodslavicích, 23. Oct. 1823.

133. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, 13. října (z Hodslavic). — *Žádá ho, aby co nejdříve oznámil, chce-li státi se knězem, že k tomu teď dobrá příležitost.*

Můj milý synu!

Tvé psaní sem dostal a na tvou žádost teď z Vídně tobě 100 fl. odeslati poroučím. Jan Šimko již všecky peníze od nás odebral. On sobě v Sudole nechvalitebnou památku způsobil a zanechal. Sudolanům p. supperint[endent] nějakého Sepessi komendiroval. Jest snad i více církví v Slezku a v Polsku prázdných. Kdybys se chtěl k tomuto stavu oddati, mohl bys nyní snadno k chlebu přijíti, což by mne velice těšilo. Prosím, odepiš mně, kdybys se k tomu kněžskému úřadu oddati chtěl, možné, kdyby Sepessi vokatoru do Sudolu nepřijal, že by i tebe volati chtěli, cosi sem takového

i slyšel. Ale nečekej týden neb měsíc, až mně zase odpíšeš; tato věc by se nedala odtahovati. Zůstávám tvým otcem

G. Palatzký.

Pěkné pozdravení od matky, která se o vaše dobré ustavičně stará.

Dne 24. Octobr. 1823.

134. **Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.**

1823, 7. listopadu (z Vídně) — *Žádá ho, aby potěšil babičku zarmoucenou případem v rodině; vypravuje nešťastný příběh z kasáren.*

Wien, am 7. November 1823.

Mein werther Freund!

Dass ich Ihnen so lange nicht schrieb, werden Sie gütigst mit dem Ihnen bekannten Unglücksfalle, so unser Haus getroffen, entschuldigen. Sein Sie versichert, dass ich stets mit Vergnügen an die Zeit denke, die mir Ihre werthe Bekanntschaft verschaffte, und dass ich gewiss mein Wort halten und Ihnen recht oft Nachricht geben werde. — Waren Sie schon lange nicht bei der Grossmutter? Ist sie viel angegriffen von der traurigen Botschaft? Meine Mutter, die sich mit Ergebung in den Willen des Unerforschlichen schickt, ist sehr besorgt um die alte Frau, und Sie würden mich recht sehr verbinden, wenn Sie mir beruhigende Nachrichten über ihr Wohlbefinden geben werden. Ich bitte Sie, gehen Sie jetzt öfter hin und trösten Sie die arme Frau, damit sie, die schon mit so viel Prüfungen heimgesucht ward, nicht endlich unterliege. Trösten Sie sie, sagen Sie ihr alles, was Ihnen das Herz eingibt, denn sie braucht ja jetzt den Trost vernünftiger, edler Männer, da ihre weibliche Umgebung, selbst ausser Stande, ihren Geist aufzurichten, gewiss nur mit ihr klagen wird. Auch Fiedlern habe ich in meinem Schreiben darum gebeten. Ich muss Ihnen eine Geschichte erzählen, die sich heute bei uns zutrug und mich mit Entsetzen erfüllte. Ein Cadet unseres Regiments, der eine heimliche, heftige Liebe mit einer Fouriers-Tochter pflog, beredete das achtzehnjährige Mädchen, da sie sich Tags schwer sprechen konnten, zu einer nächtlichen Zusammenkunft. Sie mögen nicht behutsam genug gewesen sein, denn kaum, als sie an den bestimmten Ort, nämlich im 3ten Stocke unserer Kaserne eintraf, eilte auch schon ihr Vater hinter ihr, der sie unter den schrecklichsten Vorwürfen und Misshandlungen gegen seine Wohnung in das zweite Stockwerk mit sich fortriss. Als sie daselbst ankamen, rief das Mädchen in dem höchsten Schmerzgefühle laut den ihr nacheilenden Geliebten, und mit einer Schnelligkeit schwang sie sich über das Geländer des Ganges und stürzte so vom zweiten Stockwerke hinab. Der Cadet ohne sich zu besinnen, ohne den mindesten Laut von sich zu geben, sprang in der grössten Verzweiflung dem Mädchen nach. Ihr Sturz war so zu sagen glücklich, denn sie fiel auf's Haupt und blieb augenblicklich todt liegen. Doch der arme Cadet

brach sich durch den Fall die Hand und das Kreuz, lebte noch in namenloser Pein von elf Uhr Nachts bis 10 Uhr Morgens, um welche Stunde er in den heftigsten Schmerzen verschied. Doch das Unglück hatte noch nicht seinen Gipfel erreicht, der Vater und die Mutter der Unglücklichen wurden im Wahnsinn, ich bitte Sie, wahnsinnig in das Krankenhaus geführt. Sie können sich denken, was diese jammervollen Scenen für ein Aufsehen erregt haben. Der junge Mensch war von einer guten Conduite, lebte still und eingezogen, so wie das übrigens hübsche Mädchen.

Ich werde Sie, lieber Freund, bitten, der Tante Brosche meinen Handkuss zu entrichten; auch die Cousinen lasse ich vielmals grüssen und lasse sie fragen, ob sie sich auch meiner so oft erinnern, als ich an sie denke? Die Lidi möchte mir sagen lassen, ob sie ihre Ohren schon gestochen hat, und wenn dies nicht der Fall wäre, möchte sie es so lange verschieben, bis ich nach Prag komme und es thun werde. Übrigens wünsche ich beiden, dass sie den herannahenden Fasching recht lustig und angenehm zubringen möchten, woran ich nicht zweifle, denn zweien von der Natur so reichlich ausgestatteten Mädchen kann es ja an Verehrern, die auf's Sorgfältigste bemüht sein werden, sie zu unterhalten, nicht fehlen. Was mich anbelangt, so vergeht mir die Zeit theils mit meinen Dienstgeschäften, theils im Kreise der Meinen, die ich mir nach diesem traurigen Falle bei gutem Muth zu erhalten trachte.

Nun, lieber Freund, lassen Sie recht bald von sich hören; auch der Grossmutter bitte ich meinen Handkuss zu entrichten, ich werde ihr nächstens schreiben und ihr Haare von dem geliebten Verblichenen senden. Sollten Sie etwas hier in Wien zu besorgen, abzuthun haben, oder etwas wünschen, so bitte ich, sich an mich zu wenden. Ich werde mit Vergnügen alles nach Wunsch erfüllen. Leben Sie wohl, ich bin Ihr aufrichtiger Freund

Mercandin.

135. Jan Winkler Františkovi Palackému.

1823, 4. prosince (ze Vsetína). — *Vybízí ho, aby se ucházel o místo rektora školy v Těšíně, uprázdněné odchodem Sittigovým do Bílska.*

Drahý příteli!

Teď v krátce Sittig, rektor těšínské školy, do Starého Bílska za kazatele odejde. Slyšev to, ihned se žádost ta ve mně vzbudila, Tebe na jeho místě viděti. Zpusť tedy, jestli se za dobré vidí, tvého Pegasa dolů, sniž se k nám, buď náš, blízek nás, a hlas se o tu Špartu. S učitelství[m] tím jest i německé kazatelství spojeno; tu ztrátu, kterou sme na zesnulém superintendentovi podnikli, vynahradíš nám z druhé strany, jestli-že se k našim, Tvým milým protestantským bratřím, připojíš a svými mnohými známostmi a vědami, prospěšný budeš. — Já předce želím, že si pro nás umřel a panstvu žiješ — jen tím se jedině těše, že našim školám, v nichž ku jejich prospěchu znalosti nabyto, a vůbec i protestanstvu dobré jmeno působíš. —

My s mou přemilou Nanetkou Tě (odpusť za to přátelské »Ty« a »Tě«!) často v svém rozmlouvání připomínáme. Dvou dítek našich přítomnost, zdravost, přívětivost a jadrnost nám čas krátí a příjemný činí. — Chlapec Gustav, jest hbité mysli, prchlý a ohnivých očí, zvláště na něm mám velikou radost. — Já sem spokojen s mým losem, vyjmouc, že naše protestanstvo, a tedy i moji církevníci, při jiných daněch potřebných a užitečných od kněžstva zdíráni jsou. — Čekáme smilování a ulevení, pomoci ale nenalézáme. Ty, milý Františku, oroduj, kde můžeš, maje dveře otevřené a vchod přístupný k mnohým osobám, aniž mnoho při radě dvorské mohou. — Nemáš-li v umu svém žádný český román neb předsevzetí spis takový vydati, an by neurážel a nás předce světu rakouskému v pěknějším světle ukázal? — Zdráv buď a silen ve všem, co před se bereš a co Tobě i nám, Tvým protestantským bratrům, prospěje. Rozpomínej se na mne i na mou Nanetku, anaž se Ti do Tvé památky věrně odevzdává. My zajisté sme Tvoji dobře přející

4ho prosince 1828.

Jan a Nanetka Winkler.

136. **Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.**

1823, 28. prosince (z Vídně). — *Nabízí mu své služby; píše o nepříjemných událostech rodinných.*

Wien, am 23. December 1823.

Werther Freund!

Statt mir Zeit und Gelegenheit zu gönnen, mich eines Theils der Verpflichtungen, die Sie mir durch Ihre Güte auflegten zu entledigen, wird selbe immer grösser, und ich sehe mit Bedauern, dass Rückersatz mir unmöglich werden wird. Wie bin ich im Stande den letzten grossen Beweis Ihrer Güte, die Besorgung der Hauptmauth-Angelegenheit zu vergelten. *Jede* Schuld bleibt eine Last, und sei sie auch noch so süss, so bleibt sie doch Last. Darum, lieber Freund, geben Sie mir ein Mittel ein, selbe nur in Etwas von mir wegwenden zu können. O missverstehen Sie mich nicht. Ich erinnere Sie an Ihre Worte zu Prag, dass, wenn Sie etwas bei uns hier benöthigten, Sie sich jederzeit an mich wenden werden; es ist ein heftiger Drang in mir, Ihnen Dienste erweisen zu wollen, also bitte ich Sie, an mich nur sich zu wenden. Alles will ich kräftigst nach Ihrem Wunsche besorgen! —

Lassen Sie mich nun auf andere mir schmerzliche Gegenstände kommen. Aus dem letzten Schreiben L. ersah ich, wie sehr das arme Mädchen neuerdings wieder gekränkt wird. Sie sind der Meinung, bester Freund, dass ihrer kleinen Familie bei Ebenbeg Zerstreuung wird. O nein, man verbittert ihr daselbst durch Anspielungen, Sticheleien jede Minute, da sie doch, wenn leider schon nicht als Blutsverwandte, doch wenigstens als Gast das Gegentheil zu fordern berechtiget wäre. Ferner zieht ihr S[acher] durch

seine erbärmliche Eifersucht, da er manchmal ausbleibt, unendliche Vorwürfe der Mutter zu, die vielleicht die Überzeugung zu haben glaubt, dass L. durch ihr Betragen S. zurückgescheut habe. Er weiss es wohl, dass sein derlei Benehmen ihr die kränkendsten Stunden zuzieht, und dennoch kann er es übers Herz bringen, den Gegenstand, den er über alles zu lieben in der festen Meinung steht, das Leben *so* zu verbittern! Und *das* heissen die Menschen *Lieben!?* —

Jetzt, mein geliebter Freund, wiederhole ich in der Ferne, nachdem wir beide seit meinem Abgang so Manches in diesen Angelegenheiten verlebt haben, zum zweitenmale die Frage: Wäre es nicht besser für mich, nein besser für L. gewesen, hätte das unergründliche Schicksal mich nie, wenigstens während ihrem Mädchenstand nicht nach Prag geführt? Ich wollte reichen Leuten zeugen, dass sie mir gleichgültig sind, da ich den Umgang mit Jenen vom Glücke weniger begabten, aber Edleren vorzog; wollte durch meinen Umgang Unglücklichen frohe Stunden verschaffen und lassen; und jetzt sehe ich mit gekränktem Herzen, welch gewagtes Spiel ich gespielt und leider verloren habe; aber zum Unglück bin nicht ich es, sondern ein anderes Wesen, das leiden muss. Es ist, als ob eine Blindheit über alle waltete, oder als ob Bosheit Gefühle in denen Herzen aufzufinden bemüht sei, deren Nichtauffinden ihrem ränkevollen Treiben sonst Einhalt thun müsste. Sagen Sie mir, mein werther Freund, kann ich mich nun von Vorwürfen frei sprechen? Mit welchen Beweisen kann ich meine Worte bekräftigen? O könnte ich nur alle diese bösartigen Ausbrüche über mich laden, um ein durch meine Unvorsichtigkeit ganz schuldloses Wesen davon zu befreien! O vergebens ringt mein Geist, mein Herz nach einem frohen Ausweg.

In ein paar Tagen fällt das neue Jahr. Da ich fest überzeugt bin, dass Sie so wie ich Alles ceremonielle aus Herzensgrunde hassen, so übergehe ich den Punkt, nur behalte ich mir den Wunsch vor, dass Ihre Gesinnungen gegen mich sich nie ändern mögen, und so feste stehen, wie in dem treuen Herzen Ihres

Mercandin.

Haben Sie den [Brief] an die Adresse zugleich erhalten?

137. Jiří Palacký synu Františkovi.

1823, ke konci roku (z Hodslavic). — *Táže se, dostal-li peníze, které byl poslal; rád by měl bližších zpráv o Leškovi; dává zprávu o domácích.*

Můj milý synu!

Tolik peněz, jak si žádal, poslal jsem tobě, jenom že ne na jedenkrát. Snad se proto nebudeš na mne hněvati, nebo sem tobě (mně se zdá) dostatečnou příčinu již oznámil. Jenom očekávám od tebe toho ujištění, žes ty je také jistě na dvakrát 250 f. podosáhl, aneb 100 f. c. m., sice bych je musil na počtě hledati, a to prv, než trmín vysadený přejde.

Krom toho bych rád věděl, kde se p. Leška narodil, kdo jeho otec byl, kde on studíroval, jak starý byl, když ještě v Praze býval, proč z Prahy odešel, a naposledy, jestli ty nové písně v jeho pražském kancionále samy jeho práce byla, neb jestli někdo jiný jemu v tom napomáhal, a těm podobného, co tam o něm se rozpráví.

My sme měli asi 4 týdně daremní máslo, kdežto se netoliko nic nevydělalo, nýbrž i ztratilo. Nyní ale jde dobře zase. Pan Šimko jde ze Sudolu do Trenčína za p. faráře na místo p. Zubka, ačkoliv Zubek žije, však služby nekoná. My sme jemu 100 f. ještě dlužni, ty mu musíme dát. Již sme od toho času, jak si odešel, přes 1000 f. dluhů odplatili, a nyní ještě máme vypověděných 800 f., které do Vánoc mají vrácené býti. Jůra sobě drží 2 koně, kteréžto jemu předce nějaký užitek, aspoň 10 f. za týden přinesou. Ale kde já vezmu? Včely jsou velice medu prázdné. Mladé musíme již nyní chovati. Dobře, že jest med doma na hůře. Pozdravení od přátel. Zůstávám tvým otcem

J. Pallatzký.

138. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1824, 4. ledna (z Vídně). — *Píše o knihách, které mu František byl poslal; dává zprávu o domácích a o obchodu.*

Můj milý synu!

Darmo, tuším, od tebe psaní očekávati, jestliže sám napřed k tobě psáti nebudou; a i též jest slušné, abych tobě zprávu dal, že sem ty mně po Palackém odeslané knihy skutečně obdržel. Toto byla pro mne radost, když sem jen jména těch knížek čtel, že sem na vše jiné zdál se zapomenouti. A ta jest i z částky příčina, že sem až dosavad s odpovědí odtahoval. Chtěl sem nejprv předce něco zvěděti, co v nich stojí, abych nejprv o vážnosti jich přesvědčen byl. Jakožto pro mne velice potřebná a mne platná a vážná jest předně ta o počítání z hlavy, touto nejvíce potřebuji. »*Obraz dokonalého učitele*« není mně tak vážná knížka, zdá se mně, že sem v takových věcech něco z jiných knížek, a nejvíce ze svého zkušení poučen, nebo od 14. Decembra 1784 dítky vyučuji, a tak i tu sem též pozorujíc nějaké zkušení nabyl. »*Přítel mládeže*« se mně lépe líbí. Jestliže s tím p. vydavatelem se sejdeš, pověz mu ode mne, že mu za jeho úsilí netoliko v mém duchu děkuji, nýbrž i jiným jeho snažnost schvaluji. Vůbec vyznati a i diviti se musím, že opravdu Čechové zady nezůstanú, ale již mnoho učinili. Budiž jim Bůh nápomocen. Andres mne mezi jiným i toto píše: Ich werde ein Monat vor Ostern und hernach bis den 30ten Aug. 3 Bücher brauchen, nämlich: 1. Horatii Flacci opera, 2. Ciceronis orationes omnes, 3. Virgilii Bucolica, Georgica et Aeneides, kteréžto abych mu ve Vídni koupil a poslal. Než zdá se mně, že Andres France nedožene. On ještě vždy v svém psání chyby dělá a na řeči v psaní chudobný jest, ačkolvěk ostatně chvalitebně se snad chová.

Z Vídně, dne 4. ledna 1824.

S máslem přišel sem do Vídně, a ty žochy od vlny také sem s sebou přivezl, ale pana Serdaheli nemohu najíti, a tak ty žochy zase domů vzíti musím. Že prý on Serdaheli se na své panství domů odebral, a jeho syn jest kdesi secretérem. Tak mně povědal uherského dvorského agenty písař Hegar Franz z Hoštašovic. Když budeš psát do Czúsu, tedy připomeň moju starost strany těch žochů. Johann jest mně doma při vyučování dítek nápomocen, já jej nemohu od sebe preč dáti; potom, kde bych peníze vzal? Málo se vydělá, a poněvadž sme zadluženi, tyto se pomaly odplácejí. Když se ten hlas rozešel, že sme ztratili a žes ty nám pomohl, někteří nám peníze odebrali, jako pan Šimko, Kovář z Hoštašovic 700 f., Kyselý 100 f., Býma 100 f., Fichtner 300 f., a krom toho ještě jiných na 200 f.; tolik sme vrátili, více než sme v hotově měli, a nyní málo více než tvé peníze máme. Znovu vypůjčiti, není možné dostati, jak bys i ty nám peníze odebral a jiní také, tedy není možné handlovati. Když handel přestane, odkud tedy co vydělati? Bude-li mi možné, tedy myslím, přes leto že bych Janka do německé školy poslal. Andresovi sem řekl, že aby sobě sám pomáhati hleděl, ale on zase předce ke mně o pomoc píše. Když měl domů přijíti na vagacie, poslal sem mu 20 f., jeho šaty koštovaly výše 40 f., do Edenburku vzal 35 f., to jest spolu 95 f. a nyní na 1. Febr zase potřebuje, nebo on sobě tam dosavad ještě nic nevydělal, jen vše za hotové z domu. Já sice pro sebe nemyslím jináče hospodařiti, jen dětem pomáhati, kdybych jenom mohl. Když sem měl do Vídně jeti, byl sem v zámku. Paní [. . . . . . .] velice i dcerky její na tvé okolostojičnosti se vyptávaly. Tuto také musím připomenouti, že mně již dvakrát na počtě tvé psaní otevřeli. Proč se toto děje? Snad něco tajného neb podezřelého tam hledají. Hleď je dobře zaobaliti, když budeš ke mně psáti. Jenom brzy odpiš, jaký tam život vedeš, čím se zabavíš a odkud peníze dostáváš? Já mám ve škole výše 100 dítek, kteréžto mnoho práce koštují. Doma sme všeci hezky zdrávi. Z másla toho roku předce cosi přišlo. Mnohé věci bych vinšoval se dověděti, ale nyní přestanu. Měj se dobře; zůstávám tvým otcem

Jiří Pallatzky.

Von Wien.

An den wohledelgebornen Herrn Herrn Franz Palacky. Abzugeben bei dem hochgelehrten H. Professor von Jungmann in Prag, Böhmen.

139. **Pavel Josef Šafařík Františkovi Palackému.**

1824, 22. ledna (z Nového Sadu. — *Dává mu zprávu o svém zdraví, těší se na vydání Jungmannova Slovníka a Historie literatury české; vybízí ho, aby brzo vydal svou krasovědu; zmiňuje se o Kollárově nemoci a o písních, jež společně s ním byl vydal; oznamuje, o čem sám pracuje a co děje se v literatuře srbské.*

Z Nowého Sadu d. 22. Ledna 1824.

Přemilý Přjteli!

Gak nešťastná náhoda přjčinau dlauhotrwanlivého mého mlčenj byla, to Wám giž z předešlého listu mého draze wáženému a milowanému

našemu P. Jungmannowi ode mne psaného známo gest. Teď se giž djka Bohu lépe mám; žiwotnj sjly mé se co den zotawugj, s radostj hledjm nastáwagjcjmu garu (které k nám mnohem dřjwe nežli k Wám zawjtati zwyklo) wstřjc, a bez prodlenj se podám i dle zdegšjho lékaře mého i P. Preslowy přátelské rady někam do zdrawěgšjho krage z tohoto wěčnými kalužemi, močáry a bahny otočeného města, jemuž se jedwa Mauria a Philadelphie wrownati mohau, z této bohopusté planiny, která i tělo i ducha rowně umrtwuge. Neobmeškám ničeho, což w mé, což w lidské moci, abych zdrawj swého hájil — byť bych i k samým Karpatům putowati musil.

Poněwadž mi giž i lékařem i okolčnostmi powoleno, abych se pomalu ku zwyklým pracem swým přinawrátil, nemohu nepodotknauti zde alespoň běžně i zamilowaných předmětů našich, wěcj slovenských. Srdečnau gsem radost měl a mám pořád zwláště ze zpráwy P. Jungmanna o brzkém wydánj geho Slownjku a Historie literatury české. Kýž Bůh popřege tomuto spanilomyslnému muži žiwota, zdrawj a sjly, aby tento národnj poklad co negdřjwe k obecnému kořisťowánj z něho podati mohl. Obáwám se náramně, aby ničemná záwist některých padlých, a tudy podlých dušj — gakýmiž wšemaudrý Bůh po neobsáhlé prozřetedlnosti swé i národ náš nawštjwiti ráčil — skromné srdce geho neuplašila, chwalný běh usilowánj geho nestawila; ale wšak proto wždy daufám, že mu powědomj čistoty aumyslů swých naplnj prsy duchem smělosti, aby šel cestau obranau, neuchýlege se ani na prawo ani na lewo. Prawda wždycky swjtězj, dřjweli pozděgi — tato gest potěcha žiwota gediná; pustjme-li tu, co nám wjce žiwot platen? Owšem že wšaký člowěk, a tudy i my w domněnj swém o prawdě a dobru i kráse klesnauti můžeme, ale práwě proto my přeswědčenj swého nikomu násilně newtjráme, gako ti, což prawj: »anebo bude gako gá chci, anebo naprosto nic«; gá bych řekl: anebo bude gako Bůh chce, anebo naprosto nic — protož gestli činěnj twé z Boha, budeť, gestli z čerta, půgde k čertu; Bůh pak chce wše, což prawého a dobrého i krásného gest, čehož tagemstwj neswěřil těm třem »pomazaným wyslancům« swým z getelowého třjlistku, nýbrž raděgi propůgčil těm, kteřj swobody swého rozumu hágjce i giným též práwo swobodnosti mysli pauštěgj. Nuže se tedy neohljžegme na ty bledé, přjšerné stjny za patami našimi, ale wycházeyme pilně a směle co wčeličky z rána na palauky slunné zbjrati med do aulů swých. P. Jungmannowi wystawjme w srdcjch swých, wystawj potomstwo naše, nás bohdá sprawedliwěgšj — wděčněgšj a šťastněgšj, — wěkostálý pomnjk, gestli nás obdaruge Slownjkem, gemuž poswětil dwě třetiny žiwota swého, a který dozagista bude gako Lindůw Polanům, radost naše, potěcha naše a sláwa naše. Wygde-li na předplácenj, nechť P. Jungmann neobmešká i hned ohlášenj ke mně poslati; negsem sice w lůně Slowenska, ale gest i w dolegšjch Uhřjch Slowáků hognost, ba i mezi Srby se naleznau, kteřj na to rádi předplatj. — Litugi, že Krok pro nedostatek pomocnjků tak pozdě wychodj (4tý swaz. gsem giž od p. Jungmanna dostal); přežádaucj gest wěcj,

aby se udržel. — Což pak Wy, milý přjteli, děláte? gak se Wám při pracech Wašich wede? Bádánj historická, gimž gste se oddali, chwalná gsau zagisté a wzbuzugj u všech nás zde radost, naděgi, potěšenj giž napřed, ale by to byla předce weliká zkáza, weliké neštěstj pro ubohou literaturu naši, kdyby gste napotom, gak se zdá, pole aisthetiky cele opustili. Oblažte nás probůh předce gednau po tak dlauhém prodlenj krasowědou Wašj, anť gi dáwno w rukopise hotowu máte a přjležitosti tisku by Wám snad Praha poskytla. Gináče Wás wyzweme — na mejdan — a powedeme s Wámi bog krutý. Řeknete: což pak Wy Podunagci pořád auhořjte? Mýljte se, přjteli, gestli tak malé wjry gste, tak zle o nás smýšljce. Neauhořjme — gen sněhu napadlo na zasetau roli naši wjce než gindy, než gsme se nadáli; až přjgde garo, dá bůh, rozzelená se osenj naše. Milý, drahý Kolár se giž lépe má, od měsjce prosince minulého roku auřad swůg opět koná. Že gsme w loni pjsně wydali, wjte snad; gestli Wám gich Kolár pro nemoc swau posud neposlal, učinj to brzo. W nepřjtomnosti geho tištěny gsauce, zohyzdněny gsau dosti i hrubými i hognými omyly. Ale to w Uhřjch gináče býti nemůže, kde spisowatel sám correctorem býti musj. Gá ode čtyř let ku bibliographii Slowenské (Slowákůw w Uhřjch) a Srbské auplné a za základ hist. literatury sloužiti magjcj pilně zbjrám. Nemoc přetrhla mnohá snažení má. Nechť gen PP. Linde a Jungmann pokračugj, my půgdeme časem swým za nimi. Přál bych nade wšecko, aby se něgaká slow. typographie w Pešti ugala. Ruttkay odešel ku Gottlibowi do Wacowa; a tento zemřel. Od té doby newjm, co Ruttkay dělá. — W srbském swětě bohužel wšecko pusto. Kromě Pešťanské nemagj žádné typographie w Uhřjch; ona má monopolium. Prof. Lazič w Karlowicech wydal kratičkou physiku: nic naplat; Stojkowiče, swého předchůdce, ani nespomjná; — Mrazowič wydal Rhetoriku staroslowensky i starowěcky gakoby w XII. stol. Co ginj psali, hodné baby Dory. Surowj mniši prachniwěgj leniwostj; znáte, brate, što su Sremacki kaludjeri — Mušický mnoho sepsal, ale gen myšjm a molům a kaludjerům ku spálenj po geho smrti — geho liričnost nedopauštj, aby se pewného aumyslu uchopil, teď si hlavu láme: »Како ће постати Епіскопомъ« wše nadarmo ubohému, nešťastné oběti. »Калуђерскога духа« nepřeje »старацъ, што имъ je богъ и светъ и душа«. Náš prof. Magarašewič wydal kratičkau hist. poslednj wálky s Francauzy, kompilaci z něm. auctorů. Geho . . . . k njž gsem i gá přispěti chtěl, uwázla zwláště proto, že nebylo tiskaře. Snad wygde na rok. Pozdrawte srdečně wšech přátel, gmenowitě PP. Jungmanna staršího i mladšjho, Presla, Hanku etc. a pište brzo. Má Julie Wás pozdrawuge. Každý den čekáme hostě.

Měgtež se dobře! Wáš přjtel

Šaf.

140. František Palacký Janu Kollárovi.

1824, 22. ledna (z Prahy). *Dává mu zprávu o nemoci Šafaříkově a Jungmannově, o literatuře české (při čemž stěžuje si do censora Zimmermanna) o divadle, o svých pracích.*

W Praze, 22. ledna 1824.

Milowaný Přjteli!

Diwili a rmautili sme se nemálo, nedostawše náramně dlauhý čas nižádné zpráwy o Wás; až nás milý náš Šafařjk této negistoty smutnau nowinau zprostil, že i Wy i on byli ste oba nebezpečně nemocni. A co wjce nás nepokogj, gest, že geště zpráwy o Wašem ozdrawenj nemáme, ačkoli té k Bohu naděge gsme, že nám tak drahý žiwot Wáš zachowá. Gest to nešťastný gakýsi osud, an námi wládne. Náš newyrownaný Jungmann také předewčjrem byl w náramném nebezpečenstwj, gehož sme se nemálo byli ulekli; měltť mrtwicj poražen býti, gda do kollegium swého, by mu byli náhle w bljzkém domě žilau nepustili. Teď opět okřjwá; bodeyž dokonalým prospěchem a na dlauho! Gak to smutno, když náš wýbor w literatuře tělem klesá, když gich pomoci nám neywjce potřebj proti širokému rozwodněnj duchaprázností. Ale gá se djka Bohu! naděgi, že neštěstj toto brzi pomine, a že i od Wás, milý přjteli, co neydříwe potěšitelných zpráw se dowjme.

Naše zewněgšj okoličnosti zde gsau neweselé. Sewřeni gsme w literatuře censurau náramně a swjráni býwáme den co den geště wjce. Máme tu dennj tragikomedie w tom ohledu, prowodiné ne rozkazem wyššjm (poněwadž podobných we Wjdni nenj), ale pychem a náramnau hlaupostí našeho hlawního censora Zimmermana, an sobě co samowládce počjná, wěda, že mu policie, gakožto auřednjku státskému, proti wšem žalobám za práwo dá. Smutno, směšno a hněwno gest na to pomysliti. Ale widěti gest patrně, že s hůry se kladau překážky literatuře našj, ana by sice čerstwěgi znikala, nežli gich wůle zdá se býti.

Po dwakrát giž (28. pros. 1823 a 18. ledna 1824) měli sme to potěšenj slyšeti na zdegšjm stawowském diwadle prwnj časoměrnau operu českau »Rodinu Šweycarskau«, gegjžto přeloženj panu Macháčkowi wýborně se podařilo. Gde o nj wšeobecná pochwala po Praze; onatě prwní weřegný triumf časoměrné prosodie. Operami a zpěwem wůbec tušjm neylépe se nám podařj mateřštinu naši u wyšších w obljbení uwésti; i sami zagisté Něinci pocitugj přednost zpěvu českého nad německý.

Gá zde objrám se prameny k historii Hussitstwj; a giž sem něco wzácných pjsemností k tomu cjli sobě nashromáždil. Dobrowský a hrabata Sternberkowé gsau na mne welmi laskawi. O přjštím osudu swém geště nic určitého newjm. Pište mi, co se děje s Palkowičem? Pak co neydřjwe pošlite nám po knihkupcjch několik exemplářů oněch slowenských piesnj, Wámi wydaných, na něž taužebně čekáme. Pozdrawugj Wás srdečně wšickni naši. Měgte se dobře! Wáš

F. P.

Nápis ke mně: An F. P., Privatlehrer. Abzug. b. d. H. Prof. Jos. Jungmann, Breite Gasse 749.

141. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1824, 23. ledna (z Peště). *Dává mu zprávu o své nemoci a svém úředním postavení; zmiňuje se o nedorozumění, které měl s Jungmannem; žádá za odeslání několika výtisků svých kázání slovanským církvím do Berlína a Drážďan; žádá ho za zaslání některých knih a vybízí k vydání aesthetiky; nelibě nese, že Šafařík historii všeslovanské literatury vydal jazykem německým; vzkazuje pozdrav Dobrovskému, jehož korrespondenci s Rybayem koupil peštský antikvář.*

23. ledna 1824 v Pešti.

Přemilý příteli!

I ovšem jen před několika měsíci byl bych se dozajista nedomníval, že já Vaše a Vy mé psaní ještě kdy čísti budete. Minulý rok byl pro mne jeden z nejsmutnějších mého živobytí, ano jsem v něm od slavností svatodušních přes celé léto i celý podzimek ustavičně krev plil, oslabiv prsní nástroje přesílením v našem velikém chrámě. Za několik týdnů naprosto jsem oněměl při nevymluvných bolestech. Nejmnošší čas mé nedůživosti ani jsem v Pešti nebyl, ale strávil jsem venku na statcích svob. pána Pronayho, kde všecko na mne nakládáno, cokoli k ozdravení možno a sloužno bylo. Nicméně teprv předešlého měsíce prosince naděje se ukazovati počala, ale tak šťastně, že od Nového roku tytýž i úřední povinnosti své konám bez bádání škodných následků. O vy drahé milované duše mé! kolikráte jsem myslel na Vás, kolikráte hořce slzel, ne že život, ale Vás a naše věci opustiti jsem měl.

Ještě sice nemoc má až posavad skončena není, avšak doufám v Boha, že příštího jara, které pod Tatrami v lepším povětří světiti míním, ještě oupIněji okřeji. Střehu se schválně ještě všelikého študování a jen malichernostmi, leda by rozum nezerzavěl, se obírám. Co jste mi o našem milém Jungmanovi psali, hluboce mne proniklo; jáť vděčně i dva životy položím, jen ať nám ten jeden žije dlouho a čerstvě. — Znám sice, že se trochu, tuším, na mne hněvá pro dva neb tři, jemu, jak mi psal, nemilé řádky v oněch kázaních o Vlast. Sl. národu; to odtud zavírám, že mi až posavad žádné odpovědě nedává na mé poslední, jemu již dávno zaslané psaní, kde jsem se mu v této příčině ospravedlniti chtěl. Však nic to proto; jáť bych ho předce v jeho největším hněvě celého zlíbal, kdybych ho při sobě měl.

Já pořád tu s Němci tam s Magyari ustavičné války vésti musím, ba teď opět proti mně znova ožilému s dvojnásobnou vzteklostí zuřiti se zdají, pokud se jim podaří mne shrýzti aneb aspoň preč vyhrýzti. — Přijmete-li pak Vy Vltavčané ubohého vyhnance? posnažím se sice, abych nemusel býti předmětem obtížnosti někomu, ale to upřímně vyznati musím, že se mi již celá Pešť zhnusila a v ní všaká radost zhořkla a uvadla.

Zdejší slov. církev vyhrála konečně při svou u senioratu proti Němcům, ale tito na soudu senioratném přestávati nechtějí. Ta věc neomylně přijde ještě až ke trůnu.

V Berlíně a v Drážďanech nalézají se slov. ev. církve, v prvním městě asi 800—1000 duší, v druhém již téměř na náklonku mezi Němci. Nebylo-li byť to dobře, kdybyste jim z Prahy na nějaký způsob několik exemplářů z onoho kázaní o Vl. Sl. n. poslati chtěli a mohli. Jungmannovi sem poslal z nich 50 exemplářů. Poraďte se o této věci s dvoj. p. Krejčím, který tam snad nejlepší cestu znáti bude. Za to mám, že cítíte, že to není nějaká marnomyslnost, ale jediné žádost retovati vše a chrániti před utonutím, co ještě lze. Berlínský český kazatel se jmenuje Jenike, Drážďanského jméno jsem zapomněl, ač sem ho osobně byl navštívil.

Jistý Peténň (Petian), mladý Slovan, zdržovav se přes vánoce u mne, vzal s sebou do Vídně několik exemplárů našich piesní, tím cílem, že Vám je do Prahy tudíž odevzdá. Předmluva k těm písněm byla má poslední práce; od toho času jsem sotvy péro v hrsti měl.

Blahoslav mne častěji psaním svým potěšil v mé nemoci, teď i on želí smrt otce svého.

O »*Kroku*« ste mi nic nepsali. Pošletež mi, prosím, skrze knihkupce násled. knihy: Krasořečník a Rodina Švejcarská od Macháčka, Novoročenky oba roky a jiné, jestli co nového a hodného vyšlo. Potom Kroku dílu 1. částku 4. a Dobroslava dílu III. svazek 3. etc.

V Budíně při consilium se nalézá několik mladých horlivých Slovanů, kteří se k nám připojili. Nejstarší mezi nimi p. Hamuliak psal ještě v říjnu do Prahy p. Krameriusovi, chtěje od něho zvěděti cenu a způsob poslání k nám českých novin. Než až posud nic se neozývá. Buďtež tak laskav, milý příteli, zeptejte se pana Krameriusa, zda onen list přijal neb nic? Škoda by bylo, kdybysme nevlídným v oustrety jitím mladé k nám se vinoucí duše od sebe odpudili.

Jistý Ivanič, zdejší prodavač starých knih, má v rukopisu velikém Slovník, vypracovaný od nebožtíka Prokopiuse, lékaře Skalického. On chce v tom ohledu do Prahy psáti národnímu Muzeum aneb našemu Jungmannovi. Ale zaň příliš mnoho žádá, totiž 100 dukátů. Jungmann by ovšem pro svůj Slovník z něho mnoho čerpati mohl. U tohože a od tohože nalézá se i *rukopis Husitictví* a *životopis Jiřího z Poděbrad*, ale, bohužel, kusý na dvou místech.

Vaše Esthetika skoro-liž světlo spatří? V těchto dnech mi psal i Šafařík; on vyhotovil — tlustou dosti — historii všeslovanské literatury, ale, nezděste se, prosím, německým jazykem! Co Vy na to? Mně se to, mluv on co mluv k svému ospravedlnění, docela nelíbí. Pozdravte pana Dobrovského jménem barona Pronayho, který se na jeho s Rybaym dopisování s radostí rozpomíná. Všecka psaní Dobrovského původní viděl sem onehdy v jedné zdejší knihovně v krásném vázaní. Rybay prodal své knihy a s nimi i tyto listy. Mějte se dobře. Váš J. K.

142. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1824, 27. ledna (z **Hodslavic**) — *Omlouvá se, že více než 50 zl. v. m. mu teď poslati nemůže; oznamuje, komu se dostaly knihy, jež byl poslal. — K dopisu připojen přípisek otcův.*

V Hodslavicích, dne 27. ledna 1824.

Milý bratře!

Nech tebe to velice nezarmucuje, že proti tvé žádosti teď jenom 50 f. v. v. tobě odsýláme, a že až do dnešního dne se to protáhlo, tato důležitá příčina v tom jest, že sme v ten čas právě žádných peněz na hotovosti neměli, nebo dluhy, které nás bičují, a věřitelé, kteříž nás sužují, tiť nám toho roku mnoho odebrali, víc než sme my přes leto shospodařit mohli, a teď právě paní důchodnici, které také několik set dlužni jsme, museli jsme 200 fr. položiti; co ale dále dělat chce, to nevíme. Nyní ale nám nebylo možno více sebrati, až za nějaký čas, v kterém bysme mohli zas povíce sebrati, buď za drva neb za máslo a ovotce suché, kterého sme nakúpili, chceme tobě dle možnosti zase odeslati; jenom za to tě prosím, abys nás dle možnosti šanoval a moc na jednúc nežádal, sic bysme tam přišli, kdes nám loni na pomoc přispěl, tak že by z nás na dobře nic nebylo, jak bysme museli handel nechat. Kdyby nám věřitelé peněz nebrali, mám naději, že bysme se brzy z dluhů vyplatili. Tohoto tvého přítele ve Vídni a též věřitele my touto chvíli vyplatit nemůžeme, ale aspoň do třech měsíců se i to státi může, že jej vyplatíme.

Knihy od tebe nám poslané sme přijali a též dle své libosti každý si z nich nětco vybral; já sem si podržel pod titulem »hospodář rozumný«. Pan foit z nich také dvě vzal, tou o koních a potom »krátký zeměpis«. Jeden každý své zaplatíme, ale až dosaváde jsme ještě peněz nesložili Co se zde nás ostatně dotýká, jsou všeci zdrávi krom mého nedávno narozeného synáčka; toho nyní velmi silný kašel trápí. Sestry Marijany synáček také nemocen byl dosti těžce, ale již ozdravěl. Ostatně ale, milý bratře, za to tě prosím, nehněvej se, že ti tak málo teď odsýláme, nemožnost jest příčina, která se snad zase brzy promění, takže budem mocti tobě tvé odeslati; pravda jest, že sme si mysleli, že ty nám budeš moct tvé nechati, když jiní své žádají; ale což jest dělati, snad nám to Bůh pomůže nějak sprostředkovati, aby sme mohli jednoho každého uspokojiti. Dálejíc ti všecko dobré vinšuji, zvláště, abys již spíše k nějakému místu přišel, kde bys své vyživení míti mohl. Jest to trochu těžko, člověk, který služby nemá ani jiných vlastních příjmů v takovém místě na své útraty žíti. Pozdravuji tebe, též i všeci domácí a přátelé, pan foit i Toman. Měj se dobře! Zůstávám tvůj bratr

Georg Pallatzky.

Můj milý synu!

Chtěje tobě velice mnoho psáti, brzy bych nic nebyl psal. V krátkosti své důležitosti vyjádřiti nemohu. Než čekám, že se okoličnosti změní, a potom

snad jináče psáti budu moci. Bojím se, že tě svět zavede a oklame. Odpiš nám hned o svých důležitostech, jakž sem tobě i z Vídně psal. Zůstávám tvůj otec

Jiří Pallatzky.

143. Jan Dobromír Petenyi Františkovi Palackému.

1824, 7. února (z Vídně). — *Vypravuje, kde byl o prázdninách a o Kollárově nemoci; táže se, jak má dodati knihy Kollárem mu odevzdané do Prahy; zmiňuje se o bohoslovecké ústavu a české knihovně při něm; dává zprávu o některých známých.*

Z Vídně, 7ho února 1824.

Velectěný a laskavý příteli!

Na poslední můj list, s ním sem Vám i knihy skrz knihkupce Tendlera dle poručení Vašeho v měsíci září všecky do Prahy odeslal, pro mé mlčení žádné nedostav o přijatí odpovědi, radostně nyní mi poskytnuté příležitosti k tomu uchvacuji, by[ch] Vám, laskavý příteli, zprávy o svojich okoličnostech dáti, i k uspokojení vlastnímu návěští o Vašich sobě vyprosil. S začátkem měsíce srpna z Vídně odšed, přímo sem k Bělehradu letěl, v jehožto okolí asi dvadcet dnů se pobaviv, vrátil sem se do Temešváru k sestře, odtud k jiné do Čábu v Bykyšské stolici, kde sem až do půl prosince darmo na pomoc z Abelové čekal. Toho času, vypožičav sobě malinkou summu peněz, vybral sem se do Vídně, kde sem 12ho ledna šťastně došel. V Pešti sem v první svátek vánoční za ubohého našeho přítele p. Kollára, v ten čas se již silnějším cítícího, kázal. Když sem dolů šel, pro velikou nevládu ani se smlouvati nemohl. On se o Vás srdečně často doptával a mě žádal, by[ch] Vám při podané sobě příležitosti jeho pozdravení vyřídil. Ode mne posýlá p. prof. Jos. Jungmannovi písní světských rodu slovanského v Uhřích od Šafaříka a Benedictiho sebraných 22 exemplarů, které sem až posavad proto odeslati nemohl, že se mi nikdy nepoštěstilo takové najíti příležitosti, po jakové p. Kollár mi je poslati poroučel, totiž po také, ana by bez platu, jistě a bez přehlídání na mezích je dopraviti mohla. Dávno mi v domě hraběte Vrbna přislíbeno bylo, že brzy vypravená příležitost do Prahy je vděčně odnese. Poněvadž však ze dne na den se její odchod protahuje, má pak mrzutost nad tím roste, Vás pěkně prositi o to sem sobě umínil, byste mi k poslání těch písní o nějakové příležitosti, jestli potud sám žádné nedostanu, čím dřív psáti ráčil. Muže, který toto psaní s sebou bere, sem jen v brasiliánské přírodovni postihl a náhle toto psaní mu načarbal. List mi hned vzíti přislíbil, poněvadž ale jen jezdíc do Prahy jde, nechtěl mi ani jeden exemplař, který sem Vám na čas můj vlastní zavázaný odeslati mínil, s sebou vzíti. On je při menagerii, a z Prahy na voze půjda domů, sám se ponukl, cokolvěk do Vídně přivézti. Od něho tedy budu radostně odpověd od Vás, drahý p. příteli, očekávati, ano i dobromyslné Vaše heslo o tom, co jste laskavě k podpoře našeho spolku československého činiti přislíbil. S povolením Vaším vyvolený a znovu potvrzený sekretář v méně

celého spolku se odvažuji Vás vlídně prositi, by jste nám, jestli již snad něco kněh přihotoveno, k vzdělání se v mateřčině čtením pomáhati pospíšili. Pan Palkovič nám asi 30 spisů přislíbil, ale jsme ještě nic nedostali. I k pp. důstojným superattendentům Lovichovi, Martinyimu a Josefimu jsme psali, by nás sbírkou knih aneb jinými způsoby napomáhali. Toho roku jsme se mnohem drahnější v tomto spolku přivítali, i Gotschalkovský, an Vás srdečně pozdravuje, (neb právě se mnou zde přírodovnu přezírá), jest vroucím a mnohopůsobujícím oudem jeho.

Asi 70té společníků počítá běžícího roku náš bohomluvecký ústav. Stipendia, 30 v počtu, a to sic 12 po 100 zl. dobré mince, 10 po 80 zl. dobré m., a 8 po 50 zl. d. m., již 15ho b. m. dostati máme ze stavovské kassy. Professorů nemáme ani o jednoho více, jen p. Šimko zůstal suplentem církevné historie. Ani se neví, kdo, kdy, aneb kolik nových přijde. Ještě na Stanislaidesovo místo, an 6ho prosince, jako to bezpochyby známo, zemřel, nikdo nenastoupil. Žactvo Rumyho naskrz nechce mít.

Sepeši ještě v listopadě povolán a posvěcen byl Sudolčanům (Zauchtel v Přeslavském se mi zdá kraji) v Moravě za kněze. Klapsia má doma býti. Benedictiho Pavla, jehož otec za živa ještě z Vídně povolav, posvětiti za kaplana dal, po otcové smrti, kterou mu první vánoční svátek přinesl, prý ani církev, ani seniorat, ani Lovich nástupcem nechce míti. Gedulyi Bohuslav je taky již kaplanem u starého Vallaskýho v Jelšavě. Nagy Karel včera jen od nemocného otce došel.

Nedávno vypadli na mou matku, nebožátko, bratra mladšího do Vel. Slatiny na Patvániu odpřevážející tři zbojníci. Dva zapřevše flinty matky i bratrovi do čela, smrtí hrozili, jestli se kdo pohne, třetí, rozsekav valaskou (sekerou) pod nimi truhlici, něco peněz a bratrovi hodinky vzal, valaskou mu šnuru rozřezavše. Na to odběhli a jsou příčinou, že ubohá matka má v dlouhotrvanlivé nemoci bez naděje uzdravení až posud stóně.

V spolku našem čteme Čechoslava a Dopisovatele. Rádi bychom i na Kroka předplatili, ale nevíme, ku komu se obrátiti a od koho i předešlé 4, či již 5 svazky kúpiti máme.

Slov ploskoslovanských v slovníku Palkovičovém se nenalezajících, jakových p. Kollár mi celý slovníček svůj pokázal, sem i já pro Vás mnoho sebral, tím víc ale písní národních. I p. Fejérpataki poslal asi 300 piesní k tisku Trattnerovi do Pešti, zvlášť v Nitransku obyčejných. P. Kollár vydává znovu své básně rozmnožené a přehlednuté na regale, pan Šafařík pak všeobecnou historii literatury všech Slovanů. Ale ten pán již do obzeřal odchází a já dokončiti musím, prose Vás, by jste mě v přízeň p. Jungmanna, jemuž brzy psáti míním, a Presla poroučeti, v své pak laskavě zadržeti ráčili Vám vždy věrného přítele a ctitele

Jana Dobromířa Petenyu.

Nápis na mne jest předešlý, do ústavu v Fenkenské ulici Nro. 45, v Palmovém domě.

P. Kollár nás nedávno na předplacení svých básní »Slavii dcera« požádal. Spolek na 10 exemplárů předplatil.

Dne 21ho února 1824 sem opět list tento zpět dostal. Dohlídač tento menagerie, ana u »Bílého lva« bydlí a v celé Praze pověstná a známá jest, odejde zejtří jen, přijde v středu budoucí do Prahy, odkud prý opět hned s těmi zvířaty do Vídně ve čtvrtek se odebere. Prosil mě tedy, bych tento list po poště poslal, že na ten způsob aspoň o dva dni dřív k Vám dojde, a Vy, milý p. příteli, času získáte, mi list napsati a ním odeslati. Bude-li se Vám tedy líbiti, mějte tou lásku a račte u jmenovaného »Bílého lva« (se mi zdá) tohoto muže vyhledati, a jemu list aneb i jiné věci, jestli sem poslati míníte, odevzdati. Na osmích vozech sem půjda, vděčně přislíbil, všecko vzíti, nám pak jak hodnověrný v přírodovni cís. král. znám jest.

141. Jiří Palacký synu Františkovi.

1824, 2. března (z Hodslavic). — *Vidí nerad, že tak často o peníze píše, a má starost o jeho budoucnost; dává mu zprávu o domácích a známých.*

Milý synu!

Dle tvé žádosti posláno jest tobě jednúc 50 f., potom z Vídně 100 f., kteréžto jestližes obdržel, tedy nám odpiš, a netoliko to, nýbrž kolik jsi již všech peněz z tvého capitalu, který u nás jest, v Praze obdržel. Vidím, žes z veliké horlivosti tvé poslední psaní z Prahy psal. Ale kdybys věděl, jak mi bylo, když sem je dostal! Byl sem z Vídně přišel, v Hradišti sem něco trnek byl sice ukoupil, ale peněz málo domů donesl. Právě ten den sem p. důchodnici 200 f. byl vrátil. Zásoba v penězích malá, a věřitelé upomínají, to vše uvažujíc, myslil sem: proč sem hned nejprv nezahynul? Natoliž sem ožil, abych zase umřel? Tuto se mně zase obnovily oné dni a noci plné trápení. Než jako radost pomíjí, tak i zármutek vždy netrvá, ale aspoň člověk k tomu přivykne, a když v žádné věci na světě nemůžeme potěšení úplného a stálého nalézti a míti, tedy jest předce ten Věčný a Svrchovaný naše potěšení a útočiště. Lidi jsou nestálí; dnes slíbí, dává, zítra odbírá, dnes podpírá, zítra třebas by do jámy vstrčil. A to se netoliko mně neb druhému tak dílo, ale mnohým. Já vždy u sebe to mám, že i ty to nyní v Praze zkusíš. Ó bys se k tomu za včasu přichystal, aby tě to k tomu již připraveného natrefilo. Až trnu, když se pomyslím, bez úřadu a povolání jsi v cizím světě, jak bude, kdybys upadl do nemoci aneb mezi závistivé lidi? Nyní jsi zdráv a na hotové žiješ, jak bude dále? Jak dlúho by tobě ty hotové u nás stačily, kdybys je na jednúc dostal? Než toto tobě opravdu již nyní napřed pravím, jestliže na tom bys stál, abychom ti ustavičně peníze posýlali, tak jako již od August měsíce odbíráš, já v stavě nejsem jináče to zmáhati, než stane se to, co se mělo státi prve, než se peníze za vlnu dostaly. Já i Jůra musíme všecko své jmění prodati i chalupu, až všecky věřitele i tebe zaplatíme, a tedy řeknu s Jobem: »Nahý sem přišel, a nahý zůstávám.« Paklibys nám ještě pořád peněz neodebral, tedy sobě trúfám pomoci, nebo

již sme 2300 f. od minulé Velké Noci vrátili. Odtud se dá patrně znáti, že se minulého roku peníze předce jenom vydělaly. Abych tobě své zdání zde chtěl postaviti a raditi, snad by to též bylo nadarmo, aneb bys se ještě pohoršil a řekl tak, jak onen: »Já jsem již z ho — vyrostl, já toho nepotřebuji«. Než připomenúti přec musím aspoň onoho Richarda, abys sobě jeho radu přečtl, nebo sem ten spis včera do rukou dostal a celý přečtl. Škoda, že sem jej před 20ti lety nedostal a jej nenastudoval, mohl sem mnohé starosti vyhnúti, ku př. i já mám výše 200 f. mezi lidmi, chodím a upomínám, ale sem, tuším, od podzimku jenom 10 f. vyupomínal, potom za mnohé věci sem velké peníze dal, nevěda jak drahé a vzáctné jsou peníze, bez kterých bych se byl jaksi, třebas i dobře, obešel atd. D. p. Vinkler jest zde na masopustě a dává tebe pozdraviti. Knížku Krok má ještě u sebe, ale ji již brzy do Trenčína odešle. Toto posuzování neb kritisírování se mně dokonce nelíbí. Vyhýbej tomu, abys žádného tak veřejně před světem nehaněl a chyby jeho neodkrýval; všickni sme chybní, a jakú měrú měříte, takou vám lidé odměří a vrchovatě. Při tom ukazuje člověk na sobě, že to anebo ze msty, anebo z pýchy dělá, což obé jest ohavné a znamením nedokonalosti a nevzdělanosti člověka. Paní Šimková z Trenčína jest nemocna, od dávna leží na lůžku. Tuším, se mu tam horší povede než v Sudole. Sudolský p. Sepeššij jest také nemocen, ustavične léky užívá, snad od tesknosti. Z Hoštálkové p. Obernauer jde, neb musí jíti, pryč. V Ratiboři p. Lány onehdy zemřel. My máme nového p. faráře v Životicích jmenem Týl, řezníka Týle z Jičína syn, jehož sem ješte neviděl ani neslyšel, než jest o mnoho jinačí než jeho předchůdce byl, mnoho chvály mu dávají. Zimní osetí u nás na mnohých místech vyhynulo, sněh jej vypařil, snad se mnohé i zorati musí. Počasí při vrchu na horách zima, na dolinách bez sněhu, mohlo by se síti. Andres mne žádá o peníze, posýlám mu 5 f. bancnotu z Vídně od p. faktora. Stěžuje sobě, že od tebe již dávno žádného psaní nedostal. Jakž to tak jste bratří, a na sebe zapomínáte. Jestližе mu psáti budeš, aspoň tolik mu do psaní dej, aby mohl počtu oplatiti, nebo jest potřebný. Jůrovi se narodila dcerka a brzy také zemřela. On byl nyní s kořalkú ve Vídni, ale nemá žádného výdělku, myslil s ňú handliti, ale musí všeho tak nechati. Ondřej Křižan pod kopcem onehdy zemřel. Pozdravují tebe všeci přátelé i matka. Já zůstávám tvým starým otcem

J. Pallatzky, školní učitel.

V Hodslavicích, na konec masopustu 1824.

145. Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.

1824, 21. března (z Vídně). — *Omlouvá své dlouhé mlčení tím, že opustil Vídeň a kromě nadání zdržel se venku delší čas.*

Wien, am 21. März 1824.

Mein lieber Freund!

Richtet nicht, so werdet auch ihr nicht gerichtet werden! — Hätte ich nie Ursache gehabt, auf Sie zu zürnen, so glaube ich selbe mit vollem

Rechte jetzt zu haben, wo ich mich sogar von Ihnen verkannt sehe. Palacky, wie konnten Sie mich für so kleinlich denkend halten, dass ich der Besorgung einer Commission wegen mich für beleidigt halten könnte! — Es treten zwei Fälle hier ein; entweder müsste ich mich für wirklich gemein denkend erkennen, oder aber mich selbst des Undankes anklagen, wenn Ihre Meinung in Hinsicht des Auftrages gegründet wäre. Da aber Beides meinem Herzen fremd ist, Sie aber von dessen Reinheit nicht überzeugt scheinen, so muss ich mich rechtfertigen. Hören Sie also: — Es ist mit uns in der Garnison ebenfalls ein Husaren-Regiment, bei dem einer meiner liebsten Freunde noch aus akademischen Jahren her dienet. Ein Theil dieses Regiments liegt auf dem Lande, der von Zeit zu Zeit den in der Stadt liegenden Theil ablöset. Nun traf auch die Reihe meinen Freund auf's Land hinauszuziehen. Den Tag seines Abgehens kam er zu mir, und ich musste, da er sich selbst bei meinem Obersten verwendete, ihn hinaus begleiten. Er sprach freilich nur von ein paar Tagen; aber es wurden viele Wochen daraus. Übrigens eilte er so, dass ich bei meinem Abgang nicht einmal persönlich meine Mutter davon verständigen konnte, sondern es schriftlich thun musste. In Hinsicht der Briefe befahl ich meinem Bedienten, da ich der festen Meinung war, in höchstens 4 Tagen zurückzukehren, sie bis zu meiner Ankunft aufzubewahren. Bei meiner heutigen Ankunft nun, fand ich 3 Briefe von Ihnen, davon der letzte gestern einlief, einen von L . . ., nebst noch ein paar andern aus Tirol von einem sehr guten Bekannten, dem ich ebenfalls eine Sache von Belang verrichtet haben sollte. Ich hielt es für das erste Geschäft, gleich Ihnen zu antworten, um mich von einem meiner unwürdigen Verdachte zu reinigen. Den Tod des geliebten Fiedler erfuhr ich von meiner Mutter, als ich im Vorüberfahren mich bei ihr aufhielt. Lassen Sie mich abbrechen. Ich will kaum verharschte Wunden nicht aufreissen! Nur bitte ich Sie, mir Nachricht von dem weiteren Befinden der unglücklichen Wittwe, wie der äusserst gekränkten Grossmutter zu geben. Ferners lassen Sie mir wissen, ob Sie die Bestellung der Kleider wünschen, und sind Sie stets versichert, dass es mein eifriges Bestreben ist, etwas aufzufinden, wodurch ich nur in Etwas Ihnen meine grosse Verpflichtung abtragen kann.

Sagen Sie L . . ., dass ich baldmöglichst Ihr schreiben werde, und Sie sollen mir glauben, dass ich jetzt unendlich beschäftigt bin, und mich nur dieser böse Verdacht vermocht hat, gleich zu schreiben. Nun leben Sie recht wohl! Ich bin wie immer Ihr aufrichtiger Freund

Mercandin.

146. Leopold hrabě Stolberg Františkovi Palackému.

1824, 26. března (z Prahy). — *Oznamuje mu, kdy ho najde doma.*

Sollte es Ihnen nicht ungelegen sein, etwa gegen 4 Uhr herzukommen, so würde es mich sehr freuen, Sie dann bei mir zu sehen. Nachher bin ich leider verhindert. Morgen bin ich zur gewöhnlichen Stunde zu Hause;

dennoch würde es mir sehr lieb sein, wenn Sie etwa gegen halb 6. Uhr kommen könnten, da ich gegen halb 7. Uhr auch wieder werde ausgehen müssen. Verzeihen Sie diese Unordnung, welche zu vermeiden, mir diesesmal unmöglich war, welche aber hoffentlich nicht oft wiederholt werden soll. Ihr ergebenster Diener

Leop. Gr. Stolberg.

Prag, den 26ten März 1824.

An den Herrn Palazky, wohlgeboren hieselbst.

147. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1824, 30. dubna (z **Hodslavic.**) — *Stěžuje si na nedostatek peněz a dává zprávu o domácích.*

Můj milý synu!

Tuším tě to moje psaní tak velice zarazilo, že se již více k nám ani neznáš, tak že ani na těch 5 fr. c. m., které jsi od p. faktorů dostal, neodpovídáš; ani jestliže ti co a jak Franz odpověděl, s tím se nechválíš ani nestěžuješ. Nemusíš se hněvat; jestliže se hněváš, já sem tobě ani z furie ani z tvrdosti srdce nepsal; ale okoličnosti tyto jsou na příčině, které jen sám Bůh v moci své má a změniti může. Jestliže já se s handlem udržím a něco vydělám, to já sám pro sebe mít nechci, než těm, kterým sem povinen, to jest dítkám, to náležeti bude. Až dosavad ještě tak velké neštěstí na nás nepřišlo v handli žádné. Včely nám přes zimu troje zešly a některé kdo ví, jestliže se ještě udrží. Teď tobě matka jednu malú fasku másla 5 *tt*, totiž buttru, posílá, která u p. faktorů zůstane, až ji ty odebereš; i také můžeš 5 fr. w. w. od nich po té příležitosti dostati, která tou fasku másla odebírati bude. Ale musíš ty nějaké psaničko k p. factorům s takovou příležitostí zaslati, aby oni byli jisti, že to od tebe jest. A tedova i k nám můžeš rovně psaníčko zhotovit a též těm p. faktorům odeslat; není potřebí počty opláceti; nebo my již často do Vídně snad odsílati budeme. Peněz máme málo, tak nesmíme másla doma nechávati, nemohli bysme nakupovati. Proměna u nás taková jest: Júrovi doma ten nově narozený synáček zemřel; u Anny též ta malá dcerka zemřela. A z rodiny: Ondřej Křižan pod kopcem zemřel. Ostatní sme všeci hesky zdrávi. Tebe pak dávají všeci pozdraviti; ale peněz tobě žádný neodsýlá, proto že jich sami nemají. U nás teprv asi týden teplo máme, ustavičné mrazy, kdy bylo jasno a sníh padl neb pršelo, tak že se teprv oves seje; o suchu nic nevíme, nýbrž pro mokrost se orati prve nemohlo. Měřice rži koštuje 3 fr., funt butru 25 i 27 kr.

V očekávání listu od tebe zůstávám tvůj otec

J. Pallatzký.

V Hodslavicích, dne 30. dubna 1824.

Von Wien. An Herrn Andreas Pallatzky, Studenten an der evang. Schule in *Oedenburg* in Ungarn.

148. Jan Dobromír Petenyi Františkovi Palackému.

1824, 20. května (z Vídně). — *O knihách, které byl do Prahy poslal, a jež dosud na místo nedošly, o nové zásilce Kollárově a jeho objednávce některých spisů, o ústavě bohosloveckém a slovanském spolku při něm, o některých známých.*

Ve Vídni, 20. května 1824.

Mnohovážný a nejupřímnější pane příteli!

Ono návěští mě nemálo zkormoutilo, které ste mi v drahém mi listu Vašem po p. prof. Brodzinském o až potud nepřijatých ode mne, dávno před tím již Vám do Prahy zaslaných, piesní slovanských 20 výtiscích dali. Dle dobré rady Vaší v prvním psaní sem samého knihkupce Kronbergra vyhledav dosti ostře o to žádal, by ten balík jak jen možně brzo a jistě k Vašim aneb p. prof. Jos. Jungmanna rukoum doprovodil, a předce z listu vysoce učeného Jos. Jungmanna vyrozumívám, že jen k němu po měsíci jich z Vídně odchodu piesně tyto došly. Jestliže i ten druhý balík, který sem též drahně dávno knihkupcovi Tendlerovi odevzdal, a an v sobě 20 ex. Slávy Dcery J. Kollára obsahoval, tak pozdě k p. Jungmannovi došel, to mi je tím nemilejší, čím ste básně nebeské tyto s větší dychtivostí a nepokojem ode mne očekávali, za to však ochota a snažnost má, poněvadž [za] nic nemůž, nechať u Vás, prosím, hodnověrnosti nepotratí. Že až do 23. dubna ještě na svém místě nebyl, poučil mne p. prof. Jungmann, an mě v drahocenném listu svém ještě k poslání jeho napomíná. Pro velikost svou balík tento druhý nesměstil se mezi pakáž Kronbergrovu, ale ku knihkupcovi Wittmannovi odeslán jest, a to sice hned před mýma očima. I mé psaní na p. prof. Jungmanna v jednom výtisku položeno odešlo. Psal sem mu tam, jak nešťastně balík tento z Pešti do Vídně šel, když nejen velmi pozdě, snad o tři týdně po poslání svém, ale i velmi poraněn mi odevzdán byv, naploděné před tím starosti ještě zdvojnásobnil. Omylem p. Kollára místo 30 ex. bylo mi jen 20 ex. posláno, které sem i všecky 20 tak Vám do Prahy odeslal, že sem místo jednoho na vrchu balíka pro neopatrnost celky rozdrapcovaného výtisku, an víc taký Prahu viděti nezasloužil, můj vlastní na velínu poslal, tento pak pro mně od Pešti bližšího zadržel. Panu Brodzinskému, jenž mi toliko před odchodem svým po Kopitarovi Váš list na ústav náš odeslal a tím víc krom jednoho krátkého se s ním smlouvání odepřel, sem na žádost Vaši i druhý můj výtisk »Slávy Dcery« a jeden exemplář »Piesní národu slov. v Uhřích« obětoval. Píšete mi, že mi to vynahradíte. O můj předrahý příteli! Nechtě[j]tež mne více takovýmito slovy ještě starostlivějšího činiti, an krom toho nijak neznám, jak se Vám za tak mnohé a veliké dobročinné lásky důkazy vděčným zjeviti mám. Již by mě to štěstí samo, že s Vámi a skrze Vás s tak znamenitým mužem, p. Jungmannem, v spolku známosti stojím, dostatečně k obětování Vám všeho, co jsem a mám, zavázalo. Čím víc pak mi závaznost tuto cítiti daly velikomyslné dary Vaše, nimiž ste 3ho dubna na mé

prosby pamatujíce ubohý spolek náš česko-slovenský, jehož dobré mi co vlastní na srdci leží, bohatě obradovati ráčili. S nemenším obdivováním než vzýváním dobročinné Vaší k prospěšným vznikáním a podnikáním horlivosti on štěstíplodná tato dobrodiní Vaše přijal, hotov náležitý z nich užitek bráti. Ale mně, srdečně prosím, odpusťte, že svěřenou díkčinění povinost náležitě vykonati slabý jsem. To jedno Vám, přemilý příteli, od něho tlumočím, že on i vznik, i obživování i posilnění své nejvíc Vám pokorně děkuje, i zrůst a rozkvitnutí, nepotká-li jej snad napotom nežádaná jakási nepřízeň času, Vám k poctě slaviti bude. Nestěžujtež se, prosíme, i všem jiným dobrodincům našim čisté tyto city vděčné naší uznalosti a ponížené poklony naše oznámiti. Milo by nám to bylo se stalo, kdybyste i popis těch nám darovaných knih, ale zvláště i drahá jména při každé knize dárce byli doložili, nebo obyčej zachováváme těchto příznivců zapisovati do protokollu podobně jako darované knihy. V třech spisích čteme na př. jméno p. Karla Vinařického, nu ale nevíme, daroval-li on nám sám tyto spisy, či je snad jen někdy měl? Tak p. Trnka S. Humpolecký v Markové logice? O tomto ponaučení by nás potěšilo. Váš předposlední, velmi pro nás naučný list, usoudil spolek pro památku do dějinopisu svého zapsati. Předevčerem, t. j. 18ho b. m., přijal sem po poštovském voze 100 výtisků »Slávy Dcery«, mezi nimi 3 ex. na velínu, a 10 výtisků »Piesní« od p. Jana Kollára, které sem v tou jistou hodinu rovno z mýtnice (Hauptmaut) Tendlerovi oddal na Jeho Milost p. Jos. Jungmanna ohlavené. Dnes mě Tendler ujišťoval, že již k Kronbergrovi do Prahy odsud odešly. Můžete se tehdy o pár dní u něho na ten ugyan csak hodný balík, (zaň sem z Prešpurku sem 5 zl. W. Č. za přívoz a co já vím, zač všecko platil), dovědávati. Na cenzuře cís., jak brzo několik veršů dohlídač přečtel, ku mně děl: »Ahá! die sind vom Kollar, die sind brav, die kennen wir schon.« S tím mi je zpět dal. P. Kollár mi psal, že z Prahy na 114 ex. předplatili; proč tedy tolik neposlal, nevím. Přes celé velikonoční svátky byli u jeho dobroty Šafařík a Slavkovský, s nimiž prý mnohá sladká okamžení trávil. S počátkem května odešel z Peště do vlasti své rajské do Ťurca, by tam, obtížnosti oblehčen, májového, bezpochyby i nového slovenského, čerstvého povětří silou pešťanskou horkostí vadnoucí žíly potužil. Nedávno navštíviv kníže primase Rudnayho a tohože slovenčiny milovníka, dlouho se s ním prý nejen velmi důvěrně v mateřčině a z stránky knížete uctivě, ale o založení slovenské kathedry na vysokých školách Pešťanských a uvedení učitele národu slovanského, v Uhřích nejrozšířenějšího, smlouval. Místo nemocného Kalchbrennera vyžádala si kněžna palatýnka od našeho Kollára německé kázání i ozpovědání a mnohým svou radost nad Kollárem zjevila. Toto mám od vážných oudů církve pešťanské.

Pan Kollár žádá, by mu z Vídně poslal: Wencesl. Žítka devatero písní na kytaru, dva exempláře, které, poněvadž zde v žádném knihkupectví mi najíti nelze, Vás prosím, byste je aneb sám aneb s p. Jungmannem rovno do Pešti, aneb sem mně ku Tendlerovi pod mým nápisem

odeslati a do Pešti na pana »Johann von Scholtisz, ungar. Landes- und Gerichtsadvocat in Pesth« očelovati ráčili. Jeho Milosti p. prof. Jungmannovi osobytně psáti za nepotřebné mám, přesvědčen jsa, že mu Vy nejen návěští o tom, co brzo od Kronbergra má očekávati, ale i mou radost nad jeho listem a mé ponížené služby a poroučení vyřídíte. On krom toho nejen mnoho času, ale i peněz pro drahné listy tratí. Vám ale se přinuceným cítím to učiniti. Nedávno mě Palkovič v odpovědi své přísně napomínal, by sem prý nejungmannisoval. A já věru dost trpáčím. To sem Vám, myslím, byl psal, že nám on 21ho ledna, 17 nejvíc původních spisů svých daroval. P. Leitner, nový professor mravního bohosloví, od 22. dubna s pochvalou nám čte. Ještě je Genersichovo místo jen suplentem Šimkem zastíněno. P. Glacz, an se často na Vaše okolnosti ptá, Vás srdečně pozdravuje. Stipendia, ježto nám císař pán ještě v listopadu povolil, ale dvorská školní kommissí až posud nedodala, nám mnohým meškání ve Vídni zhořčuje. Jestli se slíbeného mi oučastným stanu, nedím, že ještě jeden rok Vídeňčanem nebudu Chudáka Pavla Benediktiho po smrti otce docela nechtěla církev Lubořecká za nástupce míti; nyní jest prý u Lovicha kaplanem. Na Stanislaidesovo místo dojista dvojictihodný p. Schulek, slova božího kazatel Nyiregyházský, v budoucím červenci nastoupí. Divná věc, že tomu prázdnobijícímu, avšak předce aspoň v Uhřích dobropověst literatury české ranícímu hromotlukovi za času nevěděli čeští učení nějaký dobrý hromovod vstříc postaviti, jenž by byl nedozralý třeskot ten jeho v propast odvázel věčného zapomenutí.

Co myslíte, dobré-li to slovo *výčerpa* Pumpbrunn, (výstřeba) *»povinostipor* collisio officiorum přeslovenčuje? A jak by česky »Beifall« — ne *pochvala*, ne *spokojenost*, — se dal přeložiti? P. prof. Kanka, Šimko, Gočaltovský a celý spolek náš svoje služby a poroučení Vám opětujíce vzkazují, já pak s očekáváním brzkého vynaučení o tom, co sem Vám poslal, zač prosil a, co se mnou rozkázati ráčíte, se vší povinnou vděčností a vzýváním zůstávám Vám, předrahý p. příteli, věčně k službám zavázán

Jan Dobromír Petényi v. r.

149. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1824, 23. května (z Šoproně). — *Naříká, že se mu vede zle, a prosí za zaslání peněz.*

Oedenburg, am 23. May 1824.

Lieber Herr Bruder!

Nun ist es schon ein Jahr vorbei, ja vielmehr 14 Monate, dass ich von Ihnen keinen Brief erhielt. Wahrlich hätte ich nicht etwas von dem H. Vater von Ihnen gehört, ich würde glauben, der grausame Tod habe Sie schon auch uns entrissen. Oder haben Sie mir vielleicht einige Briefe geschickt? Ich habe aber keine erhalten. Doch Sie können vielleicht auch etwas zornig sein, weil Sie von mir dieses Jahr noch kein Schreiben erhielten. Die Ursache desselben ist diese: Als ich nach Oedenburg ge-

gangen bin, da hatte ich vergessen, die Adresse an Sie abzuschreiben, und gemerkt habe ich sie mir auch nicht. Ich konnte Ihnen also nicht schreiben. Meinem Vater habe ich dieses auch nicht geschrieben, weil ich jede Woche von Ihnen einen Brief zu bekommen hoffte. Doch, wenn ich dieses auch gethan hätte, so hätte es mir auch nichts genützt, da ich erst in diesem Schulcursus einen Brief vom Hause erhielt. In diesem Briefe hatte mir der Vater unter andern auch dieses vorgeworfen, dass ich nämlich gar nichts schreibe, ob Sie mir Geld geschickt haben, und wie viel, ob Sie mir schon öfters geschrieben haben oder noch gar nicht?, und setzte glücklicherweise auch die Adresse an Sie hinzu. Doch mag nun was immer die Ursache ihres Schweigens sein, so bin ich fest überzeugt, dass sie edel und wichtig sein muss, und hoffe jetzt um desto sicherer, nächstens einen Brief von Ihnen zu erhalten

Mit unserer Schule verhält es sich jetzt ganz anders, als voriges Jahr. Die hiesigen Studenten sind dahier sehr ausgelassen und überhaupt die Rhetores. Diese ihre Ausgelassenheit und Roheit hat es so weit gebracht, dass ein Professor, nämlich der H. Odor, gleich im Anfange dieses Schuljahres, ein anderer, nämlich der H. Rector Raits, vor zwei Monaten uns zu unterrichten aufhörte, so dass wir jetzt bloss von einem einzigen Prof., nämlich von dem H. Seybold, Unterricht bekommen. Übrigens geht es mir in der Schule ziemlich gut. Sonst habe ich noch mit einem andern Studenten durch zwei Monate von der deutschen Gesellschaft Bücher gelesen. Dieser Gesellschaft steht ein Professor vor, sie besteht ohngefähr aus 15 Mitgliedern, welche meistens schon aus Primanern bestehen und kommt nur wöchentlich einmal zusammen. Sie besitzt gegen 500 deutsche Bücher, die jeder, der monatlich 30 Kr. zahlt, lesen kann. Wegen Mangel an Geld konnte ich das Lesen dieser Bücher nicht fortsetzen. Wenn ich Geld hätte, so könnte ich dahier das Klavierspielen sehr wohlfeil (nämlich 15 Stunden für 4 Gulden) mit noch einem andern von einem Studenten lernen. Doch ich brauche es auch zu was anderm, und zwar nothwendiger. Meine Kleider nämlich und meine Stiefeln zerreissen immer mehr oder sind vielmehr schon zerrissen, und mein Wirth verlangt auch 14 fr. W. W., so wie auch der Prof. 10 fr. 30 Kr., denn ich habe dieses Jahr nur 5 fr. C. M. von meinem Vater bekommen, und der mir bei dieser Gelegenheit wenig noch zu schicken versprach, indem er sagte, dass Sie versprochen hätten, als ich zu studieren anfieng, mir meine Unkosten zu bezahlen. Ich kann Sie daher versichern, dass ich jetzt in der grössten Verlegenheit bin und dass es mir noch nie so schlecht ergieng, wie heuer. Ich bitte Sie daher, helfen Sie mir aus dieser Verlegenheit und schicken Sie mir, wenn es möglich ist, nur etwas Geld. Ich kann mir sonst auf keine Art helfen, da ich ohngeachtet meines Bemühens keine Pädagogie erhalten konnte. Ich weiss nicht, ob ich Recht habe, aber mir scheint es, dass sich unser Vater seit einiger Zeit sehr verändert hat. — Ich wohne jetzt nicht mehr mit dem H. Teltschik, sondern bloss mit einem andern Rhetor, wo ich 2 fr. monat-

lich zahlen muss. Übrigens bin ich mit meiner Wohnung zufrieden. In der Hoffnung, dass Sie meinen Wunsch bald erfüllen werden, verbleibe ich Ihr Sie innig liebender Bruder

Andreas Palatzky.

150. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1824, 24. února (v Prešpurku). — *Omlouvá své dlouhé mlčení; dává mu zprávu o mnohých známých; táže se na události studentů Pražských a na své příbuzné v Čechách.*

Pressburg, den 24. Junii 1824.

Werthester Freund!

Sie beschweren sich über mein längeres Stillschweigen zu eben der Zeit, wo ich mit mehreren Ihren Bekannten eine gleiche Klage gegen Sie führte — und im Grunde mögen wir wohl beide im gewissen Sinne Recht haben. Indessen gestehe ich doch offen meinen Irrthum. Als ich nämlich im August v. J. mit meinen Eleven in Wien war, erzählte uns Ihr ehemaliger Kostherr, Herr von Zerdahelyi, er hätte aus Ihres Bruders eigenem Munde vernommen, dass Sie die gehoffte Anstellung in Prag schon erhalten und hiemit Ihren Lieblingswunsch, in einem selbstgewählten, ehrenvollen Wirkungskreise mit Ihren Fähigkeiten Ihrem Vaterlande nützen zu können, aufs Vollständigste erreicht hätten. Ich freute mich mit Ihren Freunden aufrichtig darüber und wünschte sehnlich, einige Nachrichten von Ihnen über Ihre neuen Verhältnisse zu erhalten. Als solche immerfort ausblieben, schrieb ich dies Ihrer neuen Lage zu, bis mich endlich die Frau von Csúzy in diesem Glauben einigermassen irre machte, ohne mich jedoch bewegen zu können, in diesem ungewissen Zustande der Dinge, wo ich die Veränderung Ihres Wohnorts und aller Ihrer ehemaligen Umstände als gewiss voraussetzte, aufs Gerathewohl an Sie zu schreiben, ob ich gleich gegenwärtig einsehe, dass mein Brief in jedem Falle an den Herrn Prof. Jungmann adressiert vollkommen assecuriert gewesen wäre. Doch Ihnen konnte es ebenso leicht einfallen, dass Ihr Brief an mich auch ohne Angabe meiner Wohnung in Pressburg, wo ich schon naturalisiert und dem Postbriefträger wie eine alte Münze bekannt bin, unmöglich verloren gehen könne. Also scheint uns beiden etwas Menschliches begegnet zu sein (das sich jedoch auf unsere innere, wie ich hoffe, beiderseits über allen Zweifel und alle äussere Umstände erhabene freundschaftliche Gesinnung keineswegs erstreckt) und wir reichen uns ohne alle weitere Erörterungen unter dem Horazischen Wahlspruch die Hände: »Veniam petimusque damusque vicissim.«

Ihre herzlichen Wünsche zu meinem Namenstage, die mich innigst freuten, erwidere ich heute zu dem Ihrigen (wenn ich nicht irre) mit dem anfrichtigsten Herzen und der Bitte, mich in Ihrem Andenken auch ausser aller Namenstäge so fortleben zu lasssen, wie Sie in dem meinigen leben

und leben werden, so lange sororum fila trium patiuntur atra. Für das Weitere lassen wir uns nicht bange sein.

Die Aussichten zu Ihrer Anstellung, wie Sie mir itzt solche darstellen, mögen nicht übel sein, wenn sie nur etwas früher realisiert würden; wenn sich aber die Sache noch auf einige Jahre hinausziehen soll, so dürften sich doch Ihre Landsleute keines so besonderen Verdienstes um Sie zu rühmen haben. Indessen, da dieser Wirkungskreis doch in der That Ihren Fähigkeiten und Neigungen am meisten entspricht, so mögen Sie sich wohl diese Verzögerung einstweilen gefallen lassen. Mir geht es auch gerade so. Auch ich muss zu den Launen der Glücksgöttin, die mir im vorigen Jahre so grausam mitspielte, eine gute Miene machen und lasse mich von einem Berufe, den ich für mich den angemessensten erachte, durch keine getäuschte Hoffnung abschrecken. Ich bin gegenwärtig wieder für die Grosswardeiner politische Catheder durch die Wiener und Pester Universität, sowie auch den Statthaltereirath primo loco candidiert, um vielleicht abermals primo loco durchzufallen, was mir indessen im gegenwärtigen Falle gar nicht weh thäte, oder es kann mich gar das Loos treffen, den Professor der Politik in Agram, der unlängst seines unpolitischen Benehmens wegen seiner Stelle entsetzt worden ist, zu ersetzen, ob ich gleich nicht darum angehalten habe. Ich bin auf alle gute und böse Fälle gefasst und hoffe in dieser Stimmung jeder Wendung meines Schicksales mit Ruhe entgegensehen zu dürfen und da mir übrigens in Hinsicht meiner äusseren Umstände nicht das Geringste abgeht, so habe ich auch keine Ursache mit meinem Loose unzufrieden zu sein; lebe daher in Gesellschaft meiner Eleven nach meiner gewohnten Weise ausser allem äussern Conflikte ruhig, froh und so gemüthlich, als ich es mir nur immer wünschen kann.

Meine Eleven machen mir bisher Ehre und Freude: *Karl* ist gegenwärtig Vicenotär beim Comitat, übernimmt seit dem neuen Jahre die Vormundschaft über seine Geschwister und die Verwaltung der Güter und zeichnet sich fortwährend in allen Lagen durch ein solides, ordentliches Betragen aus. *Flori* wählte (Sie müssen nicht lachen) den Militärstand und ist seit Monat Februar als Cadet bei Palatinal-Hussaren-Regiment im Neograder Comitat in Vadkert beim Regiment. Er zeigt, seit er diesen Entschluss ergriffen und gegen den Willen der meisten seiner Verwandten auch in der That ausgeführt hat, so viel Selbständigkeit, dass wir alle an ihm irre werden. Sein Obrister und seine Vorgesetzten loben ihn ungemein und er macht ordentlich Figur beim Regimente, da sein Äusseres nicht vortheilhafter sein könnte. *George* endlich gibt die besten Hoffnungen von sich. Ein doppelter Verlust hat im Laufe dieses Jahres meine Eleven und zum Theil auch mich betroffen. Sie verloren ihren Oncle, den Graf Paul Zerdahelyi, und ihre ihnen und mir ewig unvergessliche Tante, die Baronne Puthon in Wien. Das ungeheuere Vermögen des ersteren gieng für jetzt auf die Wittwe über, nach deren Tode die Familiengüter an die Familie zurückfallen müssen. Karoline Zerdahelyi lebt mit ihrem Sohne Siegmund in

stiller Abgeschiedenheit seit dem Tode ihres Gemahles in Kisfalu. Letzterer zeichnet sich immer mehr durch ein solides Betragen aus. Er ist gegenwärtig ord. Vicenotär beim Barshen Comitat. Sie correspondiert mit mir und unterlässt nie, sich nach Ihnen zu erkundigen.

Von Ihren hiesigen Bekannten ist der Professor Stanislaides bereits zu seiner Ruhe eingegangen; an seine Stelle soll durch die Ihrigen mit Übergehung des verdienstvollen Rumi ein Prediger von Saros-Patak oder aus der Gegend berufen worden sein. Geistlicher Herr Billnicza befindet sich sammt Familie wohl und bleibt mein Stab in der Wüste Professor Schröer ist itzt durch eine junge schöne Frau, die er im vorigen Jahre geheirathet hat, mehr bekannt geworden. Bei uns ist unlängst, den 22. d. M., der an Graf Százánys Stelle ernannte Ober-Schulendirector Domherr Orgler (als Bergstädtler mein Landsmann und mir ohne mein Ansuchen mehr gewogen, als mir beinahe lieb ist) feierlich in seine neue Würde eingeführt worden. Den Geist seines vom Primas ausgehenden Regiments sowie überhaupt unsers nach dem Geiste der Zeit zu modelnden Schulwesens dürfen wir aus Horazens bekannter Ode Delicta maiorum — — lues Romane, donec templa refeceris etc. am besten entnehmen.

Doch genug davon. Dem werthen Gremium meiner Collegen steht manche Veränderung bevor. Der Erzieher beim Graf Johann Zichy, Prof. Konopásek, geht nächstens nach beendigter Erziehung nach Wien, Herr v. Kovács aber, Erzieher beim Franz Zichy (der unlängst Septemvir geworden ist) nach Pest ab, die geistlichen Erzieher von Graf Amadé und Baron Mednyansky treten ebenfalls beide ab. Doch da Sie wissen, dass ich den einzigen Kagen, der mir allein für alle gilt, ausgenommen, mit den übrigen in keinem so unmittelbar freundschaftlichen Verhältnis stehe, so dürfte diese und jede andere ähnliche Veränderung mir und Ihnen noch weniger so wichtig scheinen, um mich länger dabei aufzuhalten.

Jakal ist fortwährend in Czúz und befindet sich wohl; es wurde ihm von hier aus unlängst der Antrag gemacht, die Erziehung des jungen Bar. Mesnil zu übernehmen, er lehnte ihn aber von sich ab. Auch mir wurde unlängst ein gleicher Antrag von Seite des Majoratsherrn von Marzibányi gemacht, den ich damit erwiderte, dass ich an meiner Stelle einen meiner Mitkonkurrenten vom vorigen Jahre, einen jungen Advocaten von Oedenburg, Wallheim mit Namen, in Vorschlag brachte, der auch unter vortheilhaften Bedingnissen sogleich angenommen wurde.

In Csúz ist alles beim Alten geblieben. Carl Csúzy brachte diesen Winter in der Praxis beim hiesigen Vicegespann hier zu und zeichnete sich stets durch eine ordentliche Aufführung zu seinem Vortheile aus. Jetzt ist er in Pest Jurat. Muki soll bei seinem Regimente in Polen zufrieden sein und nächstens, wenn nicht schon bisher, Officier werden. Der gute Toni Ghyzy ist diesen Winter von Neapel zurückgekommen und den Grenadieren, die in und um Wien herum in Garnison liegen, als Cadet zugetheilt worden. Sein Vater ist unlängst an die Stelle des Hofraths

Péchy, welcher zum Septemvirat gekommen ist, Vice-Palatin bei der königl. Tafel, sowie Protonotär Mayláth, sein Schwäger, Hofrath und Referendär bei der ungarischen Hofkanzlei in Wien geworden. Im Neutraer Comitat ist die bereits auf den Monat Juli angesagte Magistratual-Restauration durch den Tod des Obergespanns und ehemaligen Kanzlers von Ungarn Gr. Erdödy wieder aufgehoben worden. Zum Schlusse aller dieser Neuigkeiten sei Ihnen noch kund und zu wissen gemacht, dass künftiges Jahr hier ein Landtag im Frühjahre gehalten werden soll etc. Dies berichtete mir unlängst der junge, Ihnen wohlbekannte, Franz Nadasdy, itz bereits Kammerherr und Assesor der Districtual-Tafel in Tyrnau, den sein Vater, als itziger provisorischer Finanzminister, nächstens noch weiter zu befördern, nicht ermangeln wird.

Ihre Bitte in Hinsicht des von der Fr. v. Csúzy verlangten Zeugnisses, sowie der von Ihrer Remuneration noch rückständigen Rata habe ich derselben eigenhändig sogleich kund gemacht und mich zur weiteren Beförderung dessen, was Sie Ihnen zu senden hätte, angetragen. Sie dürfen der Erfüllung Ihres Wunsches in Kurzem mit aller Zuversicht entgegensehen.

Zum vollen Schlusse folgt noch eine doppelte Bitte von mir an Sie, und zwar 1. um eine authentische Nachricht über die mit den Studierenden in Prag vorgefallenen Geschichten, über die so viel und so Verschiedenes wie überall, also auch hier, erzählt wird; 2. um eine kurze Auskunft über meine in Böhmen befindlichen Anverwandten, ob Sie solche nicht in dem Staatskalender von Böhmen in irgend einem öffentlichen Dienste, besonders im Departement der Wege-Administration, gefunden hätten. Nähere Angaben müsste ich erst von meinem Bruder einholen. Sie würden mir mit der Gewährung dieser Bitten eine grosse Gefälligkeit erweisen.

Itzt leben Sie recht wohl, werthester Freund, ich erneuere meine heissesten Wünsche für Ihr stetes Wohl mit der Versicherung der aufrichtigsten und innigsten Freundschaft, womit ich verharre stets der Ihrige

A. W.

Mein Quartier ist gegenwärtig im Ottomanischen Hause beim Fischerthor, Nro. 87 im 2. Stocke.

151. **Josefina Csúzy Františkovi Palackému.**

1824, 7. července (z Csúzu). — *Dává mu vysvědčení o čtyřletém vychovávání synů jejich Karla a Jana.*

Zeugniss.

Dass Herr Franz Palaczky die Erziehung meiner Söhne Karl und Johann vollendet und diese seine Bestimmung in vier Jahren von 1819 bis 1823 zu meiner vollkommenen Zufriedenheit erfüllet habe, wird demselben anmit zur Steuer der Wahrheit bestättiget: ich sah mich desswegen

verpflichtet, obgedachtem Herrn Franz Palaczky ausser dem jährlichen Gehalt auch ein Honorarium von 3000 fl. auszustellen, und Ihm seiner besondern, guten Sitten, als auch weit ausgedehnten wissenschaftlichen Kenntnisse und soliden Grundsätze wegen, mit welchen Er in jeder Anstellung dem Staate nützliche Dienste leisten wird, dieses, durch eigenhändige Unterschrift, Siegel und dazu erbethenen Zeugen bekräftigtes Schreiben auszufertigen. Signatum Csúz den 7ten Juli 1824.

Josephine Csúzy, geborne Kvásony m. p.

L. S.

Dass ich mich sowohl in Bezug auf die vollkommene Erziehung vorangezeigter beeden Zöglinge, als auch die wissenschaftlichen Kentnisse ihres vorbenamten Erziehers, da ich ebenfalls in dem nemlichen Orth Grundbesitzer bin, ebenfalls überzeugt habe, bestätige ich ebenfalls. Csúz Tag und Monath wie oben.

Anton Végh, kais. königl. Rath, und bei der kön. Gerichts-Tafel Beisitzer und Vicejudex Curiae Regiae.

L. S.

152. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1824, 9.—16. července (z Hodslavic a Vídně). — *Dává mu zprávu o domácích a o obchodu, táže se na provinění studentů pražských.*

Můj milý synu!

Tvé od dávna očekávané psaní sem obdržel, jenom že ti musím domlouvat, proč tak krátké, jen o Andresu, a o sobě málo, v Praze o svém zaměstknávání nic, a ani o císaři nic. Že sobě Andres stěžoval, nic divného, nebo sem já tedova sobě nevěděl raditi, jeden za druhým přicházel a peníze žádal, tak že mi do handlu maličko zůstávalo a dluhů mnoho, než, chvála milému Bohu, od Januar 1824 vrátil sem 250 f., a peněz o něco více jest, než tedova bylo. Odtud poznati můžeš, že prospěch v práci a handli máme. Andresovi sem dal, když do Edenburku šel, 37 f., ve Febr. 12 f. 30 kr., a o Velké Noci 12 f. 30 kr, nyní zase jemu 12 f. 30 kr. odsýlám. Než Johann zůstává až dosavad doma; přes zimu sem jej ve škole potřeboval, byl mně platný, nebo denně okolo 90ti i sta dítek do školy přicházelo, a tyto, jako i sám dobře víš, ten litery poznává, jiný slabikovat a jiný čist, tento již hezky umí, jiný málo, a každý potřebuje ponaučení, poněvadž všeci spolu na jednúc přicházejí; nyní ale maličko jich přichází, a teď žádný. Chci jej do Žiliny dáti, aby se německy učil i také na klavíře; dále sobě netroufám na něj nakládati, nebo odkud bych já mohl na to stačiti? Dokavad sem byl mladší, dělal sem mimo školy ráno i večer; včil sem rád, jestli školu zastanu. Jindy sem měl 100 i 200, až i 300 sáh drev každoročně, letos jich mám asi 10 sáh, a při nich výdělku aspoň ty ketošky pro domáci potřebu. Jindy sem vedl handel se zrnem, tento již přestal. Jůrovi sem hospodářství pustil, ale ještě neprodal. Handel takto vedeme:

on kupoval dva týdně a jel s tím do Vídně. Předvčerem přišel, a já, co sem nakoupil za ty dva týdně, když on nebyl doma, to vypravuji dnes do Vídně. Kdybychom byli měli více peněz přes May a Juni, mohli sme sobě hezky pomoci. Než při tom zase máme nové neštěstí! Měl jsem šestnáctery včely a ty se zkazily; sedmery sem vyřezal a ostatní léčím, bude-li co platno, nebo o všecky přijdu. Jináče v hospodářství všecko dobře jide. Mám ovce u Melcharů 14 napoly k dělení za tři leta, u Hromádků 10 také tak, u Hromádků na Adamové 16 rovně k dělení za tři leta. Také jakýsi užitek přinesú. U Anny s Rydlem není žádné proměny od toho času, jak sem ti posledně psal. U Marjany také tak. Než moja sestra Marjana ta jest tak nemocna, že ustavičně na posteli leží, jen asi pár dní cosi lépe se má. Její nemoc: jakési bolení v údech a mdloba veliká. Anna Pernikářka jest zdráva. Můj bratr Wencel jest na vojně neb kanonýr. Psal mně z Raguse v Dalmácii, tak daleko hle jest rodina rozejita. Panu Šimkovi v Trenčíně jeho manželka okolo sv. Ducha zemřela. Z Hoštálkové p. Obernauer jde do Uher. Při Jasené v Pozděchově buduje se nová církev z těch, kteří do Jasené chodívali. Pana vrchního dcerka, ale nevím která, vdává se, bere sobě v městě jednoho kupce, Šusbeka, vdovce. Ostatně již mi papíru chybuje. U nás velice často pršívá, pro veliké mokro nebylo možné zasetí. Nyní od neděle máme příhodnější počasí. V očekávání obšírnější zprávy od tebe zůstávám jako i jindy tvým otcem

J. Pallatzky.

Dne 9. Julius 1824.

Do téhož listu tužkou vepsáno dále:

Sem zde ve Vídni s máslem; prodal sem, že mohu při tom živ býti, jen dvě fasky zůstaly neprodané. Slyšel sem, že v Praze studenti se cosi provinili, co nevím, že od císaře pána ostře potrestáni jsou. Piš nám o tom, ať nechodíme ve tmě.*)

Dne 16. Juli 1824, ve Vídni.

An den wohledelgebornen Herrn Franz Palacky, Privaterzieher. Abzugeben bei dem H. Professor v. Jungmann in Prag, Breite Gasse.

---

*) V hospodě u dvou modrých lvů ve Valentinské ulici v neděli večer dne 18. ledna 1824 filosof Josef Kupfer, který tu byl poprvé, zpíval píseň, jejíž konec byl urážkou všech Pražských dívek. Řemeslníci, mezi nimiž bylo více zlatníků, pomstili dívky tím, že napráskali studentům, z nichž nejvíce byl bit jeden jménem Suk. To dopálilo studenty a jeden z nich Ondřej Vošahlík z Čemíně ve kraji Plzenském, technik druhého ročníku, ve srozumění s Františkem Tvrdým ze Sedlic v kraji Prachenském, filosofem z druhého roku, sepsal provolání ke všem posluchačům university i techniky, aby dne 20. ledna sešli se večer o půl sedmé na Marianském náměstí a v hospodě u dvou modrých lvů k uhájení přednosti studentské před řemeslníky. Studentů sešlo se hojně, ale než mohli co podniknouti, zatlačeni jsou policií a 18 studentů, kteří byli v hospodě, k vyzvání ředitele techniky Gerstnera a rektora Köhlera opustilo místnost tu.

153. Josef hrabě Mercandin Františkovi Palackému.

1824, 14. července (z Vídně). — *Omlouvá své dlouhé mlčení, je překvapen zprávou, že Schubert požádal za ruku Louisy Brožové táže se na zdraví své babičky.*

Wien, am 14. Juli 1824.

Lieber Freund!

Endlich ergreife ich wieder die sich bietende Gelegenheit mit Freuden, um Ihnen Ihren an mich gelangten letzten Brief zu beantworten. Ich will Vertrauen in Ihre gütige Nachsicht setzen, und daher mein langes Stillschweigen nicht zu entschuldigen suchen, nur das sei mir zu bemerken gegönnt, dass Sie, lieber Freund, den Grund desselben nicht in der Vergessenheit, nicht in dem Erkalten meiner Freundschaft suchen mögen.

Die Nachricht, dass L[ouise] bereits von Sch]uber]t verlangt worden, überraschte mich in der That ein wenig, denn ich war mir nicht so bald die Versorgung des guten Mädchens gewärtigend, da hauptsächlich die Bemerkung des unvergesslichen Fiedlers mir ins Gedächtnis kam, er sei nicht der Meinung, Sch[uber]t*) würde sobald in Stand gesetzt sein, eine Frau sorgenfrei unterhalten zu können; doch — Kaufmannsglück — was, ist da mehr zu sagen? Ich wünsche innigst, dass L[ouise] in Ihrem neuen Stande jene Zufriedenheit erlangen möge, die ihr in ihrem ledigen Stande nicht zu Theile ward. Ich will glauben, dass Sch[uber]t ganz den Werth des Geschöpfes kenne, das den Lebensweg mit ihm gemeinschaftlich antreten und ungetrübt zurückzulegen wünscht.

Ihr Anerbieten und Rath, die kurze Zeit noch zu benützen, und L[ouise] zu schreiben, konnte ich, verzeihen Sie, liebster Freund, nicht mehr annehmen, denn meines Erachtens ist wirklich keine Zeit mehr da gewesen. Ich berühre nur oberflächlich die Vorwürfe von Seite der Mutter, die Folgen der gekränkten Eigenliebe des Bräutigams, wenn die Mutter oder der Letztere durch was immer für einen bösen Zufall Verdacht hätte schöpfen können. Ich weiss, lieber Freund, L[ouise] wird mir deshalb nicht zürnen; nein, sie muss es billig finden, dass ich von diesem Zeitpunkt an nichts mehr schrieb.

Indessen, lieber Freund, bitte ich Sie, ihr meine herzlichsten Glückwünsche zu sagen, und sie kann fest überzeugt sein, dass jede Nachricht, die mich von ihrer Zufriedenheit vergewissret, auch mich, wo sie mich immer treffen mag, zufriedener machen wird!

Ihre Angelegenheiten werden nun schon, wie ich hoffe, zu Ihrem Besten entschieden sein? Sie würden mich sehr verbinden, wenn Sie mich

---

Nicméně dne 8. února 1824 po vyšetření věci potrestáno 6 studentů vyloučením, dva z nich, Vošahlik a Tvrdý, kromě toho odvedeni k vojsku a 6 řemeslnických tovaryšů potrestáno vězením (Dle laskavého sdělení pana K. Köpla, c. k. ředitele místodržitelského archivu.)

*) Jan Jiří Schubert 8. října 1823 otevřel obchod železářský na Novém městě Pražském v Poříčské třídě č. 1075 15. srpna 1824 pojal za manželku Louisu Brožovu, o níž častěji zmínka v každodenníčku Palackého.

davon, sobald es Ihre Geschäfte erlauben, benachrichtigen. — Die Gesundheit der Grossmutter wird doch wohl schon ganz hergestellt sein, obwohlen uns die Tante Herbek ihre Krankheit fürchterlich schilderte. Ich muss Ihnen aufrichtig bekennen, dass ich dieser Nachricht keinen Glauben beimass, denn ich kenne das Vergrösserungsglas der Tante, mit dessen Hilfe sie ihre Bilder grell zu malen pflegt. — Wie geht es denn den andern Gliedern der Familie; ich hoffe, dass Sie sie doch öfters zu Gesicht bekommen. Ist der Wittwe schon ein Unterhalt durch den nun schon gewiss angelangten Schwiegervater gesichert?

Ich bitte, an Alle meine Empfehlungen auszurichten. Sie, lieber Freund umarme ich oftmals und bleibe Ihr Sie ewig ehrender Freund

Mercandin.

154. **Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.**

1824, 20. srpna (z Prešpurku). *Oznamuje mu, že se stal supplentem stolice uprázdněné úmrtím professora Kovácse, děkuje za zprávy o své rodině v Čechách, připomínaje, co nově o ní se dověděl; dává mu zprávu o rodině Čúzých a děkuje za zprávu o událostech studentských v Praze.*

Pressburg, den 20. August 1824.

Werthester, geliebter Freund!

Es wird Ihnen wohl sonderbar vorkommen, dass ich auf Ihren lieben Brief vom 5. Juli so spät antworte — lassen Sie mir indessen in Hinsicht meiner gegenwärtigen Umstände Gerechtigkeit widerfahren! Prof. Kovács ist im v. Monat von seiner langwierigen Krankheit durch den Tod erlöset worden, und schon einige Wochen früher sah sich der neue Oberstudien-Director genöthigt wegen der nöthigen Supplenz dieser Catheder seine Zuflucht zu mir zu nehmen. Ich konnte seinem Begehren nicht ausweichen und musste mich entschliessen, diese besonders zu Ende des Schuljahres ziemlich beschwerliche Last abermals, und zwar ohne Aussicht irgend eines Vortheiles für mich, (da der Raber Professor des Naturrechts bereits um seine Versetzung hieher eingekommen ist), zu übernehmen. Nun musste alles Vernachlässigte in aller Eile eingeholt, das Mangelnde ersetzt und der Unterricht doch bis Ende des Semesters vollständig beendigt werden. Itzt kommen die Hauptgründe: die Assistenzen, die gewöhnlichen Defensionen oder Tentamina, die zu Ende des Jahres häufigsten Privatprüfungen etc. — Sie können sich also leicht vorstellen, dass dies alles verbunden mit der Sorge für meinen Eleven und mehrere andere Sachen meine Zeit so in Anspruch nehmen, dass ich nicht weiss, wo mir der Kopf steht. Zu allem dem kommt noch die über alle Gebühr verzögerte Resolution wegen der Gross-Wardeiner Catheder, für die ich von allen Stellen 1^{0} loco candidirt bin, was meine künftigen Verhältnisse fürs folgende Jahr ganz ungewiss macht und mir höchst unangenehm sein muss. Ich möchte wünschen, dass ich mich lieber gar nicht dazu gemeldet hätte.

Mit Sehnsucht erwarte ich das Ende dieses Monats, um nach beendigten Prüfungen in unserem stillen und traulichen Zerdahely von allen diesen Plagen auszuruhen und einmal wieder freien Athem haben zu können. Ich hoffe dann auch von Ihnen etwas Bestimmteres, vielleicht über Ihre erwartete Beförderung, über die ich mich herzlich freuen möchte, zu erfahren.

Es wäre wohl einmal Zeit, dass wir je eher zu einem festen und fixierten Wirkungskreis gelangen, wenn wir noch etwas der Welt nützen sollen. Dies gilt zwar weniger von Ihnen, ich hingegen fühle nur allzuwohl, dass, wenn ich in einiger Zeit nicht zu einem öffentlichen Wirkungskreise gelange, ich mich sodann schwerlich mehr darum bewerden werde, da mich in der That keine Noth, sondern bloss mein Eifer und meine Neigung zum Unterricht der Jugend, wo ich noch etwas zu nützen vermeine, dazu bewegt.

Ich danke Ihnen, Lieber, für Ihre Bemühungen,die Sie sich in der Erforschung meiner Familie in Böhmen gegeben haben; ich habe während der Zeit einige Aufschlüsse hierüber von meinem Bruder, die aber sehr mager sind, erhalten. Er erwähnt von unserm Vetter bloss gehört zu haben, sein Vater oder unser Grossvater wäre ein Maurermeister in der Altstadt gewesen, der ihm sehr früh gestorben wäre, worauf seine Mutter das Haus verkauft, einen k. k. Beamten in Krakau Namens Kunz geheirathet hätte. Als ich ein Knabe von 6 Jahren war, erinnere ich mich sehr wohl, dass wir alle zu ihr nach Prag hätten ziehen sollen, als die Nachricht kam, sie wäre gestorben. Der Bruder meines Vaters soll in Deutschbrod, vier Meilen von Iglau, als Strassen-Piteur oder Wegmeister angestellt gewesen sein und auch mehrere Söhne gehabt haben; ob er noch lebe, haben wir nie erfahren können, da mein Vater, wegen einer Erbschafts-Streitigkeit mit ihm zerfallen, nie weiter correspondierte und mein Bruder, alles dessen unwissend, durch jene Gegend passierte, und folglich keine weiteren Erkundigungen einziehen konnte. Dies sind alle unsere Nachrichten von unseren Anverwandten. Wenn Sie je nach Deutsch-Brod kommen, so dürfte da am ehesten vielleicht etwas Bestimmteres hierüber zu erfahren sein, und es würde mich doppelt freuen, wenn ich einige nähere Aufschlüsse hierüber Ihnen zu verdanken hätte.

Ihre Bitte habe ich der Frau von Csúzy damals selbst eigenhändig mitgetheilt und durch Herrn Jakal bald darauf die Nachricht erhalten, dass er selbst das verlangte Zeugnis für Sie auf die Post gegeben habe. Von dem Gelde geschah aber bis auf diesen Augenblick keine Erwähnung, obwohl ich mich der Frau von Csúzy anbot, es auf die schnellste Art an Sie von da zu befördern, wenn Sie es hierher an mich senden wollte. Mir scheint aber, sie dürfte sich gegenwärtig in einiger Geldverlegenheit befinden, denn, da Muki itzt Officier geworden ist, so fordert seine Equippierung ein schönes Capital, und dies könnte die Ursache sein, dass Sie die Frau von Csúzy bei ihrem besten Willen, an dem nicht

zu zweifeln ist, für den Augenblick schwerlich werde befriedigen können. Sie werden sich also wohl noch einige Zeit damit gedulden müssen.

Über den Original-Schuldschein war das ein Irrthum, den ich der Frau von Csúzy mündlich bei ihrer letzten Anwesenheit hier benommen und sie überzeugt habe, jener Schein, den ich von Ihnen im vorigen Jahre dem Karl einhändigte, wäre kein Interims- sondern der wahre Original-Schuldschein gewesen, worauf sie sich zufrieden gegeben hat. Wenn ich diese Ferien, wie ich hoffe, mit ihr zusammenkomme, werde ich nicht unterlassen, mich zu erkundigen, ob Ihrem Begehren schon gänzlich entsprochen worden sei oder nicht, und im letzteren Falle die Sache zu beschleunigen suchen. Jakal hält sich itzt fortwährend in Csúz auf.

Ich danke Ihnen für die Nachrichten über die Studenten-Affairen in Prag, worüber man jedoch hier viel mehr wissen will, wie dies gewöhnlich der Fall zu sein pflegt. Die Frau von Zerdahelyi hoffe ich in einigen Wochen in Kisfalu zu sehen. Ich correspondiere mit ihr. Sie erkundigt sich stets nach Ihnen und befindet sich übrigens wohl.

Von Kagen und unsern hiesigen Bekannten alles Schöne an Sie. Leben Sie hiemit recht wohl und lassen Sie auch ferner Ihrem Andenken bestens empfohlen sein Ihren Ihnen ewig ergebenen Freund

A. W.

155. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1824, 7. září (z Hodslavic). — *Oznamuje, že přišel na prázdniny do Hodslavic, a jaké změny se staly na škole Šopronské.*

Lieber Herr Bruder!

Da ich fast durch ein ganzes Jahr von Ihnen nicht die geringste Nachricht erhielt, so war nun, als ich von Oedenburg nach Hause kam, eine der ersten meiner Fragen, wo und wie Sie sich befänden. Ich erhielt darauf einige von Ihren Briefen zu lesen, und vernahm aus dem letzten, dass Sie sich recht wohl befinden. Ich freuete mich herzlich über Ihr Glück und wünschte nur, dass es von langer Dauer wäre, denn so lange es Ihnen wohl gehet, so kann ich, wie es die jüngst verflossenen 5 Jahre deutlich beweisen, mit Gewissheit hoffen, dass Sie auf mich nicht vergessen, sondern noch immerfort, bis sich mein Zustand einstens würd geändert haben, mir mit Ihrer Hilfe beistehen werden, und zwar um desto mehr, da es jetzt dem Vater immer schwerer fällt, meine Unkösten zu bestreiten. Doch bevor ich darin weiter schreite, will ich noch zuerst einiges vorausschicken, und Ihnen das Merkwürdigste, was in Oedenburg vorgefallen war, erzählen.

Was erstens die Oedenburger Schulen betrifft, diese werden jetzt fast ganz neu umgestaltet und ausgebessert, denn 24. Juni, wie es Ihnen ohne Zweifel bekannt sein wird, starb daselbst um $^3/_4$ auf 6 Uhr Abends der Rector Petrus Reich, und am 27. wurde er sehr feierlich begraben. Er war gar nicht krank und hatte sogar noch an demselben Tage, ohne dass man

an ihm was bemerkt hätte, bis 5 Uhr Schule gehalten. Er war daselbst durch 35 Jahre Rector. Jetzt wird das Rectorat, wie in Presburg, gewechselt. Die Schulen werden jetzt in Ferien um 1 Stock höher gebaut, und in einem Jahre noch ein 4ter Prof. in die Prima und in die Rhetorik berufen. Dieses Jahr wird mein ehemaliger Lehrer in der Syntax, Ladislaus Hetyesi, der Rector sein.

Was mich zweitens anbelangt, ich war immer gesund und befand mich jetzt zuletzt besser als früher. Den 24ten und 25ten Aug. hatte ich Examen, welches gut ausfiel. Darauf erhielt ich ein solches Zeugnis, mit dem ich zufrieden bin. Ich habe nämlich überall calculum eminentiae, ausgenommen in der Ethik und in der griechischen Sprache, wo ich primam cum eminentia bekommen habe. Die Ursache, warum ich das Testimonium genommen habe, wird Ihnen ohne Zweifel bekannt sein, denn Sie selbst haben mir ja gerathen, in die Prima nach Prespurg zu gehen. Doch da die Zeit alles umändert und vorzüglich, weil ich dabei Ihrer Hilfe und Ihres Raths bedarf, so habe ich es für gut gehalten, Sie davon eher zu benachrichtigen. Geben Sie mir also Rath so geschwind als möglich, was ich zu thun hätte. In Oedenburg kann ich es nie so weit bringen, dass ich ohne irgend einer Beihilfe daselbst studieren könnte, weil die Privaten recht schlecht sein (2 fr. W. W. monatlich für die Stunde) und der Studenten gibt es sehr viel. Und überdies wird dort der Einheimische dem Fremden weit vorgezogen. Wie es mir aber in Presburg ergehen möchte, das werden Sie wohl besser wissen, als ich. Kinder im Lesen, Rechnen und Schreiben, wie auch in den Anfangsgründen der lateinischen Sprache würde ich vielleicht im Stande sein unterrichten zu können. Ich bitte Sie daher, rathen und helfen Sie mir auf irgend eine Art. Ich bin den 30. Aug. von Oedenburg mit dem Teltschik, welcher dieses Jahr schon nach Wien kömmt, weggegangen, und kam durch Presburg am 3ten Sept. nach Hotzensdorf, wo ich alle in gesundem Zustande antraf. Der Piletschka ist auch schon hier, aber von Tomann weiss ich nichts. Ich verbleibe Ihr Sie liebender Bruder,

A. Palatzky.

Hotzensdorf, am 7ten Sept. 1824.

156. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1824, 7. září (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu o rodu Palackých.*

Můj milý synu!

Psaní tvé od 19. Aug. sem dostal. Toto mne takovou radost zpousobilo, že sem ji nemohl sám pro sebe zadržeti, ale sem i jiným toto psaní jako ve faře a v zámku čísti dál. Co se nás zde dotýče, my sme v rodině celé všeci zdrávi. Dle tvé žádosti šel sem k p. faráři do Životic, a tam sem se dověděl, že se můj otec Jiří Palacký dne 1. dubna 1737 roku narodil. Jeho otec rovně Jiří Palacký byl nejmladší syn z foyství; jeho otec,

zdá se mně, že se jmenoval Mates Pallatzký, ten se přiženil z Bludovic a byl první Pallacký v Hodslavicích. Tolik sem já od mého staříka slyšel a sobě pamatuji. Než když se on narodil, toho v Životicích se nedoví, protože počátek matriky jest 1708 rok, před tím byla fara v Stramburku, a můj stařík se spíše byl narodil. On povědal, že se v 30ti letech oženil a 1737, tedy za rok po svatbě, byl můj otec. Matka jeho neb moja stařena byla Kůdelkova dcera jménem Juliana. O ní já jiného nevím, jenom když nemocná k smrti byla, na to se rozpomínám. Stařík zemřel dne 5. Decembr. 1785. Otec můj zemřel dne 14. Januar 1806. Já sem narozen dne 18. Decembr 1768. O rodu mojí matky jenom tolik vím: Ona byla dcera Pavla Bartoně, jménem Rozina, dne 6. Januar 1743. narozená a zemřela dne 20. Decembra 1790. roku. Matka tvá, Anna, byla dcera Josefa Křížana, dne 1. dubna 1779. narozená. Její matka byla dcera Kramolišova jménem. Dálejší zprávy bez svolávání mnohého lidu nelze se dověděti, a to by ještě nejisté bylo, nebo jich snad ani 40 v dědině není starších výše mne. Strany našich okoličností toto tobě známo činím: dne 28. Julius 1823 byli sme dlužni 4853 hotových a mezi lidmi bylo všeho 2085, chybovalo tedy 2768 mimo interesu. Na to sme se s handlem rozdělili. Já nyní ještě sám dlužen sem p. důchodnici 250 f., faktorům 300 f., Kyselému 100 f. Bymečkovi 50 f., Rozině matčině 50 f a tomu vojákovi za ty dukáty 44 f. a ještě Tomanovi 7 f., o více dluhů nevím, kromě co sem tobě povinen. V handlu mám okolo 600 f. a asi 100 f. jsou nám lidé dlužni, to máme s Jurú na poly. Krom toho mám ukoupených ovec za 150 f., které jsou u těch sedláků na tři leta; koupil sem jich 41, za tři leta bude jedna polovice těch, kteří je chovají, a druhá moja. Ony se ale snad přimnoží. Toto břemeno dluhou zdá se mi již k zaplacení možné, kdyby jenom handel s máslem tak šel jako přes Juni a Juli, nebo v Juli sem asi 200 f. vydělal a ty sem hned faktorům vrátil, neb bylo 500, i také tento dluh mne nejvíce ubírá, dávám jim při každé fuře 8 ℔. másla, což 4 f. učiní, to jest předce mnoho. Ale když se na pominulé věci rozpomínám, tedy se ještě vždy jakoby s hrůzou otřasu. A i to byla snad největší příčina smrti matky tvé, kteréžto věci jí k přemožení byly, neb se zdály nemožné. I nynější moja žena jest nad tím velice truchliva, že ještě nic svého nemáme a až dosavad na samé dluhy děláme, nebo ona pro sebe ještě ničeho nejednala, ani pro svou dceru. Já sem také dost odřený ze šatu, jenom když se co vydělá, hned se vrátí. Kdybychme byli aspoň 1000 f. měli z vesna, mohli sme snad o 300 více vydělat a vrátit. Přítomně ale již výdělek na másle přestal, a budu rád, jestli jenom neztratím. Zatím se uberu do Vídně. Doma butter sem platil za 18 kr. ℔. a ve Vídni jest teprve za 24 kr. až do 30 kr. ℔. tak nevím, jak mi vypadne, jestliže bych dostal 30 kr. za všecko, tedy asi 50 f. bude výdělku. Již vidíš, že sem tobě snad všecky okoličnosti pověděl, kromě při včelách sme nešťastni, tyto za málo stojí a již ledva 8mery mohou počítati, a před rokem byly předce 16tery. Nynější matka chce peníze vrátit a všeho handlu nechat, já ale bych

předce ještě rád v handlu tolik vydělal, kolik sem ztratil, a potom přestanu, jestli mne tak dlouho při životě P. B. zanechá. Ačkoliv nyní tak zdráv sem, jako již dávno sem nebyl, jenom oči neb zrak mne schází; ale to zdraví jenom takové jest, že se při práci šanuji a s jídlem sobě hovím. Zdá se mně, že kdybych ješte snad poněkud živ pobyl. Než jak Andresa zase vypravit? On praví, že při nejméně aby 50 f. peněz měl s sebou do Prešpurku, k tomu šaty také budou cosi koštovat. Jestliže by se tobě vidělo možné, uděl mu jich z tvého hotového kapitálu u mne, já mu šaty také sjednám. Ostatně on sám k tobě píše. Janka mám doma, i snad doma zůstane, až dluhy vrátím. Není možné ze služby mojí na študenty nakládat. Dokavad sem mladší byl, činil sem, ale nyní nemohu. Rozina také doma naše 2 krávy pásává, a matka ju učí šíti. P. vrchního dcerka, ta starší, jest vdaná. Jiné proměny u nás není. Pozdravují tebe všeci přátelé a známí. Já také již nemám co psáti. Jediné strany Andresa dej nám radu a odpověď hned, jak toto dostaneš. Já sem nechtěl spíše psáti, až on domů přišel, aby se to spolu na jednúc vyřídilo. Zůstávám i dále tvůj otec

J. Pallatzky.

157. František Josef hrabě Vratislav Františkovi Palackému.

1824, 11. září (z Tučap). — *Zve ho, aby ho s hrabětem Berchtoldem v Janovicích navštívil.*

Tučap, am 11ten September 824.

Lieber, guter Herr Palacki!

Wegen längeren als gedachten Ausbleiben eile ich, hier nur durchfahrend und meinen Sohn abholend, nach Haus, und es wird uns freuen, sobald, als es Ihnen nur möglich wird, Sie bei uns in Janowitz zu sehen und Sie persönlich jener Achtung und herzlichen Zuneigung, auf die Sie vollen Anspruch als ein so lieber Landsmann und unseres Vaterlandes warmer Freund haben, versichern zu können, mit der ich innig bin Ihr ergebener

Fr. Jos. Graf Wratislaw*)

Meine Gemahlin und meine Kleinen empfehlen sich. Der edle Graf Berchtold wird Sie hier erwarten und Sie nach Janowitz begleiten, nur wünscht er einige Tage vorher von Ihrer Ankunft in die Kenntniss gesetzt zu sein, um zu Hause sein zu können.

*) *František Josef hrabě Vratislav* (* 5. srpna 1775 — † 10 dubna 1849), pán na Voticích, Chotěšanech, Janovicích a Olbramovicích, byl syn Františka Josefa hraběte Vratislava († 20. května 1787) a Kateřiny Jeníkové z Bratřic (* 1736), sestry známého vlastence Jana Jeníka z Bratřic (* 1756 — † 1845), s nímž v rodině svého tchána dra Měchury Palacký se byl seznámil. Hrabě Vratislav byl majitelem domu č. 5., v nynějš Palackého ulici bezprostředně sousedícím s domem dra Měchury. — Srovn. článek *dra F. L. Riegra:* »Za jakých poměrů podnikl Palacký úkol svého života« v Památníku Palackého na str. 45—60.

158. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1824, 3. října (z Hodslavic). — *Děkuje mu za dobrodiní prokázaná a oznamuje, že pojede na studie do Prešpurku.*

V Hodslavicích dne 3. Okt. 1824.

Milý p. bratře!

Jejich veliká ke mně náklonnost a láska by mne skoro byla zarmútila. Neb když se pomyslím, kdy a jakým způsobem se já Jim za tak veliké dobrodiní budu mocti odměniti, tedy není možné, aby mně to aspon něco nepokojného neučinilo. Neb nevidím ničehož, čím by se jim vděčným proukázati mohl, jedině několika mdlými slovy a přislíbením, že se vynasnažiti chci, abych této Jejich neobyčejné milosti hoden byl. Přijmou tedy, milý p. bratře, vroucné díky ode mne; Bůh všemohoucí nechť jim popřeje stálého zdraví, prodlúží Jejího života a zvláštně nechť Jim udílí té radosti, aby svým časem ten štěp, na kterýžto tak mnoho vynakládají, hojné ovoce nésti viděli. — Já sem opravdu ještě nižádné příležitosti neměl češtině se dobře naučiti a od toho času, co sem se do Oedenburku dostal, jestli sem se některé slovo mně prv neznámé naučil, tedy sem jistotně, jestli pravdu vyznati chci, na to místo 5 neb i více zapoměl, neb sem tam za celý čas brzo ani slova česky nepromluvil a bez toho sem před tím v češtině dosti slabý byl. Tyto vakacie nejvíce ty knihy čtnou, které z Čech předešlého roku poslali; mám také od p. pastora Conservations-Lexikon 7ter Theil v. O-Q. Do Prešpurku asi na 2 týdně se odeberu a sice, jak mínim, s furmany, kteří do Trnavy na jarmark pojedú. Bratr Georg Jim až něco později list pošle, nyní ale jakožto i jeho manželka, sestry Mariana a Anna, jejich manželé a ostatní domácí a přátelé pozdravení jim vzkazuje. Zůstávám Jejich bratr

Andres.

159. Jiří Palacký synu Františkovi.

1824, 3. října (z Hodslavic). — *Děkuje mu za pomoc, kterou byl přislíbil bratřím na studie, nabízí se, že se vydá do Čúzu a tam vyzvedne, co má Palacký ještě dostati; poznamenává, co by chtěl míti v dějinách.*

Můj milý synu!

Patrně viděti z tvého psaní, že se o své krevní bratry staráš, a že bys nám všem, kdyby ti možné bylo, chtěl pomoci, začež já tobě děkuji, a při tom tě ještě jako otec napomínám: nezapomínej na ně i tedy, kdy mne nebude, netoliko s peněžnou pomocí, ale s radou a ponaučením neb napomenutím tak, jaks to nyní Andresovi udělil. To sem tak rád měl jako 50 f., peníze jsou i nejsou, ale opatrnost, dobré chování působí dobré svědomí, zvláště, jestli svou povinnost konáme. Dle tvé žádosti tobě z Vídně 100 f. W. W. neb 40 C. M., což jedno jest, odesýláme, než, kdybys věděl, jak těžko se toto stává, neb od toho času, jak sem tobě onehdy náš stav hospo-

dářský opisoval, již zase 300 f. p. factorům sem musel vrátiti, takže jim již nic dlužen nebudu, jestli se velká ztráta na tom másle, které se neprodalo a složeno jest, neudá. K tomu Andres také, jak sám víš, odebere. Já sobě radit nevím; již sem i na takové myšlénky přišel, že, poněvadž paní z Czúzu tebe odkládá a, kdo ví, dokud odkládati bude, abys mne tam k ní poslal, snad by je předce dala. Já bych sice od 18 f. do 20 f. v cestě vydal, neb bych se i vézti někdy musil, nebo slabý sem. Ale bych ještě tento měsíc předce odjíti mohl i chtěl, nebo bych s Andresem šel až do Trnavy, ty bys jí musel psáti, že já tam přijdu a ty peníze odeberu i kvitírovat budu, mohl bys doložit, žes je z částky svým bratrům na studírování obětoval. Potom pak dělej, jak sám chceš; než kdybych z nich aspoň 200 f., jestliže ne déle, aspoň půl roku podržeti mohl, nebo já již nyní vypůjčiti jinde netoliko nedostanu, ale moja žena ani o tom slyšeti nechce, abychom z novu půjčovali a interes opláceli, ty bysi toho, vím, nežádal. Učiň, jak chceš, a jak můžeš; předce, měl-li bych do Čúzu jíti, tedy jen hned mně odpiš, i také do Čúzu, nebo okolo 20tého Octobra musel bych se na cestu vydati, později nemohu Janka tohoto roku nijak vypraviti do školy nemohu, až, dá-li Bůh, že bych vydělal. Ta tvá pomoc není sama dostatečná, a já, kdybych handlu musel nechati, tedy nejsem v stavu. Začíti a potom jej nechati, nevidím za dobré. Nech se ještě jeden rok zdrží, ukáže se to dále, nebo již nejsem tolik dlužen, jako sem tento rok vrátil. Kdybych jenom handel udržeti mohl! Při této historii české mohl bys také připomenouti, jak totiž v tom chybovali předkové, když se proti vrchnosti pozdvihovali a zbraně chopili. Kristus řekl: »Kdo meč bere, od meče zahyne.» A zase: »Království mé není z tohoto světa.« Takové věci považivše, někteří zůstali. Kdyby byli i jiní toho ducha měli, mohli zůstati až podnes, totiž sláva jejich. Při tom také onekdy náš p. důchodní řekl: »Nech jen píše, ať se mu přihodí tak, jak se N. stalo, když o jednom mocnáři psal, že měl Beischläferin neb kurvu, octnul se ve vězení«. Více bych tobě mohl povědíti, ale papíru málo. Odpiš mně jen bez odkladu tak nebo jinak. Zvláště ale na touto moju novotu na této cedulce. Zůstávám v očekávání tvým otcem

Jiří Pallatzky.

Když budeš psáti, neopomiň i naší nynější matky pojmenovati; i ona se všemožně stará o dobré celého domu, zvláště aby zlé vůle nebylo.

160. Karel Egon Ebert Františkovi Palackému.

1824, 7 října (z Prahy) — *Omlouvá swou pozdní odpověď; těší se z výsledku práce Palackého v archivu Třeboňském, zmiňuje se o pokroku, jejž učinil se svou básní »Vlastou.«*

Prag, den 7ten Octobr. 1824.

Lieber Freund!

Ich muss meines späten Antwortens all Ihre freundschaftliche Gesinnung beschwören, damit die mein däumen nicht für Vernachlässigung

halten, welche Meinung mir zugleich weh und unrecht thun würde. Erstlich erhielt ich Ihren lieben Brief weit später, als ich ihn hätte erhalten sollen, da ich einige Zeit von Prag abwesend war, und als ich wieder heim war, nahmen mir tausenderlei Dinge meine Zeit und meinen ganzen Sinn so in Anspruch, dass ich mich in meinem Leben keines Zeitraumes erinnere, indem ich so eigentlich geschäftslos, und doch überfüllt an Geschäften war, die mir, ohne wichtig zu sein, die Tage doch so einnahmen, dass ich an jedem Abend verwundert zurückschaute und die Vergangenheit suchte, deren Duchlebung ich mir kaum bewusst war. Hiezu kommt nun noch, dass Fräulein Borchardt, die von Teplitz hiehergekommen war, und Freund Schmidt den 15ten dieses von hier scheiden, und ich, um sie noch voll zu geniessen, die Hälfte des Tages bei diesem, die andere bei jener zubringe. Schmidt ist ausser der Tour avanciert auf eine sehr ehrenvolle und auszeichnende Weise und mit der glänzendsten Hoffnung in die Zukunft, da er wahrscheinlich zur Diplomatie verwendet werden wird, und nur inzwischen nach Verona zum Regiment des Generals Wimpfen abgerufen wurde. Der arme Schmidt aber, der sich nur nach häuslicher Ruhe sehnt, ist sehr schmerzlich von diesem anscheinenden Glück ergriffen, und sehr seelenkrank von einem Besuche bei seinen Eltern zurückgekehrt, wo er seine Schwester eben todt fand. Ich hoffe zu Gott, dass er den vortrefflichen Menschen stützen wird, der so viel Unglück ertragen hat.

Nun kehre ich mich zu Ihnen mit den Wunsche, dass Sie noch recht viel Erfreuliches im Wittingauer Archiv finden, und es gesichtet bald als eine schöne Gabe dem Vaterlande darbringen möchten. Ich nehme wirklich herzlichen Antheil an Ihrer Freude an den neu aufgefundenen geschichtlichen Schätzen. Sie mussten sich plötzlich in einer neuen Wunderwelt gefühlt haben, darin man Deutung mancher Räthsel erhält, die man ein ganzes Leben hindurch fruchtlos zu suchen bemüht war. Auch der Gedanke, dass Sie bisher unter Allen, die jene gefundenen Materialien gehörig zu benützen im Stande wären, der Einzige, vielleicht (im vollen Umfang) der Erste im Besitze derselben sind, muss für Sie ungemein erhebend und befriedigend sein. Einem ganzen Volke über einige wichtige Jahrhunderte seiner Vorzeit die Augen aufzuschliessen, ist übrigens ein so angenehmes als lohnendes Geschäft und wird gewiss schöne Früchte bringen. Sie sind wahrscheinlich noch zur glücklichen Stunde gekommen, denn es scheint, dass Fürst Schwarzenberg erst jetzt völlige Aufmerksamkeit auf sein Archiv verwendet, und Sie dürften demnach der letzte sein, dem so freier Zugang und Arbeit darin vergönnt wurde, da nachher wahrscheinlich das (wie ich höre, bis auf 20 Individuen verstärkte) Archivpersonal zu Monopolisten dieser Schätze werden dürfte. Waren Sie schon in Gratzen? Wenn Sie dahin kommen sollten, so gehen Sie nur gleich zum Justiciär Železný und melden Sie ihm meinen Gruss. Er wird dann gewiss für Sie auf jede mögliche Weise sorgen. Wenn ich Ihnen nun auch von mir etwas sagen soll, so muss ich wohl damit anfangen, dass ich in meiner Wlasta in den

8 letzten Tagen so fleissig war, dass ich in kurzer Zeit wohl das 2te Buch beendet haben werde, wenn nicht etwa die Arbeiten für die Rigorosen, mit denen ich heute den Anfang machte, mir einen Strich durch die Rechnung machen.

Tomaschek ist ziemlich fleissig und sehr vergnügt. Er wird bald Vater werden, in welcher Lage ihn zu sehen, ich wirklich sehr begierig bin. In unserem Hause geht es Allen wohl, Julien ausgenommen, die viel an Krämpfen leidet, und Alle sehnen sich, Sie wieder zu sehen, wie ich Ihr Freund

Karl Egon Ebert. *)

Seiner Wohlgeboren, Herrn Herrn Franz Palatzky, gräflich Sternberg'schen Archivar, derzeit in Wittingau, Budweiser Kreises.

161. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1824, 4. prosince (z Prešpurku). *Dává mu zprávu o svých studiích a o některých známých.*

Milý p. bratře!

Čas tento, přes který žákům v své vlasti přebývati dovoleno jest a který mně jindy velmi rychle uběhl, tento čas mně tohoto roku velmi dlúhý býti se zdál. Z té tedy příčiny, a abych raději mezi časně nežli mezi neskoro přicházejícími žáky byl, chtěl sem se z domu co nejspíše na cestu dáti. Poněvadž ale p. seniora manželka mne jakož i Tomana na svůj vůz vzíti a až na místo i se svým synem dovézti slíbila, tedy sem až do 23. Okt. čekal. Toho tedy dne odebral sem se z Hodslavic. (Nikdy sem ani já ani ostatní přátelé a domácí tak smutni nebyli, jako toho roku.) Dne 26 dojeli sme do Trnavy, kdež právě jarmark byl; poněvadž se tu ale paní Piletschková jeden celý den zdržovala, tedy sem toho č~su užíti chtěl a šel sem se na tu velikú bečku podívati, do které 2110 věder ve-

) S K. E. Ebertem (5./6. 1801 — † 1882), básníkem německým, synem JUDra Michala Eberta, dvorního rady knížete z Fürstenberka, seznámil se Fr. Palacký záhy po svém příchodu do Prahy a byl důvěrným jeho přítelem do r. 1848, kdy přátelství to pro spory národnostní ochladlo. Uveden byv od něho do rodiny, Palacký často docházel do domu otce Ebertova (č. 160—III. ve Valdštejnské ulici) a seznámil se tam se sestrami jeho a se švakry, hudebním skladatelem V. J Tomáškem a drem Glaserem, jakož i s rodinami gubernialního rady a hejtmana k aje Bydžovského Josefa Mekla (dcery Marie a Žofie) a dvorního rady knížete Karla Schwarzenberka Aloise Hirschmanna, jehož choť byla sestra paní Meklové. Ebertem uveden Palacký také do domu cís. rady, univ. professora a advokáta Dra Michala Schustera (562—I.), jehož dceru Luisu, výtečnou zpěvačku, K. E. Ebert miloval. U Schusterů seznámil se Palacký 17. dubna 1825 s Leopoldem Eugenem Měchurou, pozdějším švakrem svým, jejž s Ebertem poprvé navštívil v bytu dne 21. dubna téhož roku. K. E. Eberta začal učiti češtině dne 29. října 1825, v čemž pokračoval i roku nasledujícího; spisy své německé dával jemu opravovati. O Ebertovi viz článek St. Zaupera v Klarově »Libussa« 1843 str. 270—307.

jíti má a kterážto mně i ukázána byla. Dne 28 k večeru přijeli sme do Prešpurku. Na druhý den šel sem hned k všeckym p. prof a byl sem do školy i do alumnie přijat. Nad alumnií je nyní p. Schulek, který často do alumnie přichází, na vše velmi dohlídá a také s námi jídá. Studia, která počuvám, jsou následující: logiku a statistiku pod p. Zigmondim, encyklopädiu pod p. Grossem a mathesis pod p. Martinim, kteří mne již všeci, a sice v jedném dni vyvolali.

Co se quartiru dotýče, tento sem měl až posavad na Pannenské ulici s Piletschkú a platil sem 3 fl. na měsíc, však ale bez praní; poněvadž ale nyní Piletschka u jedné židovky pädagogiu dostal (quartir a 4 fl. na měsíc za dvě hodiny), tedy i já odjíti míním, ačkolivěk quartiru jinšího ještě nemám. Já sice také od jednébo študenta pädagogiu slíbenou mám, však ale to velmi nejisté jest; až posavad aspoň ještě žádné nemám. Piletschka tuto pädagogiu jen za časté jednomu žákovi peněz vypůjčení dostal.

Peněz mně dal otec, když sem z domu odchodil, 42 fl. 30 kr., z kterých však již více nemám nežli 1 fl. 25 kr., a ty větším dílem pradleně náležá. Dal sem totižto: za školu na půl roku 10 fl., na dřevo do školy 2 fl. 30 kr., za zapsání (Einschreibgeld) 2 fl. 30 kr., za quartir na měsíc 3 fl., za přivezení mojích věcí z Oedenburku (byla zde v tom časy velká voda) 7 fl. 30 kr., na léky do alumnie 2 fl., za mathesis 3 fl. 15 kr., do bibliotheky 1 fl. Ostatní sem ztrávil dílem zde, dílem na cestě a udal sem za všelijaké jinší potřebné věci, jakožto: svíčky, papír, kartáče, černidlo ɔc.

Jejich psaní od 27. Nov. sem obdržel a to psaníčko na p. Virožila sem ještě ten den odevzdal. On nyní zde bývá v Ottmannovém domě při theatře. To, o čem jemu psali, učiniti slíbil a k tomu mně také sám od sebe, jestli bych jaké knihy čísti chtěl, že mně vypůjčí, pravil; což já také učiniti neopomenu. Z strany Rumiho Jim to pověděti můžu: že z Prešpurku proto odešel, poněvadž na místo p. Stanislaidesa nepřišel, že nyní ve Vídni jakožto prof. uherské litteratury je a že tam i [s] dětmi 12. Nov. přestúpil. Žena ale jeho, jakž slyšeť, nepřestúpila a od něho se lúčiti dá. O Petényimu mně p. Bilnitza to pověděl, že se ještě vždy ve Vídni zdržuje. Dal Jim také pozdravení vzkázati. Pan Glatz z Vídně nyní také zde své obydlí má.

Knihy, které jsem již zde čítal, byly nejvíc české; nyní ale již žádných dostati nemóžu, neb ještě málo známý sem a já také žádných nemám. Nacházím také mnoho slov, které ještě nerozumím a které mně kdo vysvětliti nemá, jakožto k p. míza, zírati, zápach, něžný, rozčilý, dráha ɔc. Protož bych rád byl, kdyby mně v tom někdo spomoci mohl. Ostatně zůstávám jak vždy Jejich věrný bratr

Andr. Palatzký.

V Prešpurku, dne 4. prosince 1824.

162. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1824, 10. prosince (z Prešpurku). *Posílá mu peníze od paní z Čúzu, oznamuje, že jest supplentem stolice práva přirozeného, nabízí pomoc svou bratrovi jeho Ondřejovi a těší se z toho, že dostal se Palacký do služeb hraběte Sternberka.*

Pressburg, den 10. December 1824.

Theuerster Freund!

Ich freue mich aufrichtig, Ihrem unlängst geäusserten Wunsche so schnell als möglich entsprechen zu können. Die Frau von Csuzy war so gefällig, auf Ihr Bitten und meine kurze Erinnerung unlängst Ihnen das versprochene Geld sogleich hier zu übersenden. Ich mag keinen Augenblick verlieren, um es an Sie je eher gelangen zu lassen, und erwähne also blos in aller Eile, dass sich meine vorigen Verhältnisse hier in keiner Hinsicht verändert haben, und mich folglich Ihre ausführlichen Briefe, zu denen Sie mir Hoffnung machen, und die mich wirklich aufrichtig freuen werden, zu jeder Zeit unter derselben Adresse hier (Ottmanisches Haus No. 80 im 2 Stock) finden dürften, worauf auch eine umständlichere Nachricht von unseren Bekannten hier erfolgen wird, wozu ich itzt keine Zeit habe, da eben Collegientag ist und mir noch immer die Supplenz der Catheder des Naturrechts auf dem Halse liegt. Ihr Bruder holte sich eben vor einer halben Stunde einige Bücher von mir ab und besucht mich zuweilen. Sie würden wohl thun, ihn etwas aufzumuntern, dass er in seinen Angelegenheiten sich mit vollem Zutrauen an mich in jeder Hinsicht zu wenden hätte. Ich werde nie ermangeln, ihm in allen Dingen, wo ich etwas thun kann, nach Kräften behilflich zu sein. Ihre Anstellung bei dem Grafen von Sternberg, so wie der grössere für Sie ganz geeignete Wirkungskreis, lässt mich noch mehr Gutes von Ihrem künftigen Fortkommen hoffen. In Erwartung dessen und einer baldigen Nachricht von dem richtigen Empfange des hier gesendeten Geldes verbleibe ich mit dem Gefühle der aufrichtigsten Freundschaft Ihr ergebenster

Ant. Wirozsil.

163. Jan Svoboda Františkovi Palackému.

1824, 16. prosince (z Třeboně). *Děkuje mu za dopis ze dne 4. prosince, dává mu zprávu o sobě, svých dcerách a o Třeboňském životě.*

Wohlgebohrner verehrter Herr Archivär!

Es macht mir wahrlich ein grosses Vergnügen, wofür ich Ihnen dankbar bin, durch das Schreiben von 4. l. M. Ihres wohlgehaltenen Einlangens in Prag, und sonstigen Wohlseyns versichert worden zu seyn. Denn ich besorgte, dass die kaltnasse Witterung Ihnen eine unangenehme Reise verursachen dürfte. Izt freue ich mich demnach Ihres vollkommenen Wohl-

befindens und insbesondere der Zufriedenheit, mit der Sie mein weniges Handbiethen zur Beförderung Dero Endzwecks während Ihres Hierseyns, so wie die Auffindung merkwürdiger Schriften im hiesigen Archive aufzunehmen die Güte haben, und wünsche nichts mehr, als eine lange, lange Dauer des besten und gesundesten Wohlseyns.

Meine Wenigkeit belangend, bin zwar gesund, wie auch meine beiden Töchter samt dem Rentmeister Sykan, kann mich aber noch lange nicht gewöhnen, mein jüngstens Mägdchen Rosalie zu vermissen. Wohl mehrmal des Tags wandelt mich der Gedanken an, sie rufen zu wollen. Sie gehet mir im Hause sehr ab. —

Wittingauer Neuigkeiten:

Wir haben seit dem halben November ein Cassino beim Kaufmann H. Mooser, wo auch ein Billard ist, woran sowohl das Milit. Officirs-Corps als auch das Schlosspersonale und einige Honorazioren der Stadt, jung und alt, männl. und weibl. Geschlecht nebst der gesamten Geistlichkeit 4mal in der Woche freundlich Theil nehmen. Ich selbst besuche es samt meinen Töchtern und dem Sykan alle Sonn- und Feyertäge. Nur das Archivspersonale schliesst sich davon aus Sparsamkeitsrücksichten bisher aus. Ausserdem geben uns einige junge Diletantten alle 4—5 Wochen eine theatralische Unterhaltung, so gut sie können, zum Besten. Die Einnahmen davon sind der Armuth gewidmet. Und so verleben wir unsere Winterzeit geräuschloss und einfach, wie allzeit.

Graf v. Stollberg war vor 3 Tagen hier beim Fürsten auf einer Jagdparthie, und fragte mich von ungefähr um Ihr Befinden, und um Ihren Aufenthalt. Ich sagte, was ich aus Ihrem schätzbaren Briefe wusste.

Empfehle mich in fernere Wohlgewogenheit und bin mit vollster Hochachtung Dero ergebenster Diener

Swoboda.*)

Wittingau, 16./Xbris 1824.

P. S. Dass ich die besten Wünsche zum bald eintretenden neuen Jahr aufrichtig hege, bitte sich zu versichern.

164. Antonín Fähnrich Františkovi Palackému.

1824, 20. pros. (z Janovic). *Děkuje mu, že mu zaopatřil místo vychovatele u hraběte Vratislava, s nímž je zcela spokojen.*

Vysoce vážený vlastenče! Drahý příteli!

Blahé dny, jich v středu této ušlechtilé rodiny požívám, děkuji jedině Vám, vážený příteli, a tím se k lásce, níž dávno Vám oddán jsem, vděčnost

*) O Janu Svobodovi, řediteli panství Třeboňského, a rodině jeho viz článek F. Marešův: »O pracech Palackého v archivu Třeboňském« v Památníku na oslavu stých narozenin Fr. Palackého na str. 115 a sl.

připojila, ana zrůstá spokojeností mou. — Víra slovům Vašim v Praze daná již se obrátila v přesvědčení, naděje v blahé vyplnění, jen láska obapolná mi za oukol ponechána. Ji sobě získati budiž oučinná touha srdce mého. Alespoň vůlí dobrou nastupuji dráhu, osudem mi vykázanou, — dejž mi Bůh žádaného dojíti konce, totiž: vůli mou obrátit v skutek. Než to zkušenost nám nejlépe okáže, zdali budoucnost podobna se stane přítomnosti. Jak jsem svrchu již podotknul, docela zde spokojen jsem a dny též se radosti mé množí; stav svůj bych štěstím nazval, kdyby ona Vám známá osoba proud blaženosti mé mocně nekalila. Nemilý se zdá jí příchod můj a ráda by se ještě z odchodu mého radovala, buď jakýmkoli způsobem; o nešlechetnosti prostředků, kterých používá, nechci popisem slova a čas mařit, než nemá nade mnou vítězoslavit a raděj všemu se pilně vystříhám, co by novou mohlo dáti příčinu. Slyším ale, že se míní s námi rozžehnati a soudím z toho, že buď mně toto místo nepřeje aneb mne hraběti odloudit chce. — Nu! šťastnou cestu a žádné navrácení! — běda, kde takový Šváb se usadí, těžce se vypudí.

Práce mám dost, neb mladý hrabě veliká mezera k vyplnění má vzláště v latinské řeči — tak že jsem nucen od parvy začíti, chci-li pevný míti základ. — Jozef též mi přibyl, ale to mi pravou plodí rozkoš. — Hraběnkám denně 2 hodiny dávám, předměty střídaje dle svého nahlídnutí. — Jestli ta pěstounka se odebere, vím, že opět mi práce přibude — než milerád se celý oddám povinnosti své, maje za odměnu upřímnost, Čechů národní ctnost. Po večeři a ranní čas práci mohu obětovat, den ale celý zadán — cvičením a přípravou. — Odpusťte, drahý příteli, že Vás listem svým obtěžuji, a což více, že se osměluji Vás žádat o několik slov, jestli čas připouští — co bych měl v krásovědě za knihu sobě za průvodce vyvolit, neb i v tom bych rád mladé hraběnky dle možnosti vzdělal. Po Vašem rozhodnutí zanechávám a Vinařický bude tak dobrý mi to zaopatřit, co mu Vámi udáno bude. Své díky a uctivost opakuje, příkládám mnoha poroučení ode všech, vzláště od paní hraběnky. (P. hrabě nejvíce ve Voticích bydlí) a do Vaší přízně a lásky se poroučeje ostávám Váš, vysoce vážený příteli! Vám celým srdcem oddaný přítel

Antonín Faehnrich.*)

Dne 20. prosince 1824.

) Antonín Fähnrich, spisovatel český, nar. r. 1802 ve Štáhlavi u Plzně, zemřel jako gymnasijní professor r. 1852 v Jičíně. Přímluvou Palackého stal se ke konci roku 1824 vychovatelem dětí hraběte Františka Josefa Vratislava z Mitrovic (5. srpna 1775 — † 10. dubna 1849), pána na Voticích, Chotěšanech, Janovicích a Olbramovicích.

165. Jiří Palacký synu Františkovi.

1825, 8. ledna (z Hodslavic). — *Má starost o jeho budoucnost; dává mu zprávu o neshodách v rodině; táže se o radu, co počíti se synem Janem; zmiňuje se o své práci ve škole a v obchodě.*

Milý synu!

Tvé psaní nám oznámilo to, co jsem já z počátku povědál, totiž, že se tobě jakožto evangel. žádný úřad v Praze nedostane. Živubytí, t. j. jísti a píti, dokud jsi zdráv a chceš pro ně dělati, to ovšem že dostaneš. Ale s lety bude tobě ubývati síly i chuti k úsilné práci; jakž potom? V Uhrách si sobě vydělal a ušetřil nějaký peníz, kdežtos ještě ne tak dospělý byl, jako již nyní, a v Čechách je samotný strávíš bez familie, ježto bys v tom věku již i familii živiti snad měl. Já ještě více těm podobných námitek bych mohl přednésti, ale což jest naplat: ty od svého ustavu rovně neupustíš. Já tímto nemíním tě jakořka trestati, ale jest to pro mne cosi takového, že mne nepokojí. Upamatuj se, že jestliže před 30ti lety svého věku sobě místo a obydlí k přebývání nepřipravíš, čas zmeškáš, kromě, že bys sobě na penězích tolik shromáždil, až by to za tolik stálo. Dnes sem byl při konscripci u fogta, ten oficír ptá se, že jest zde nějaký Franz Pallatzky, přítomně ale v Praze Sprachlehrer. Jak ale na našu familii přišlo, tedy tebe takto napsal: Fr. Pal., Privaterz[ieher], schwach, kommt in die 10te Rubrique. Tomu sem se divil, že až z Prahy výtah z consc[ripce] o tobě až sem přišel. Jaký jest toto pořádek v kraji. Andresovi mám propuštění z gubernium vyjednati, aby v Prešpurku studírovati mohl. Bez dovolení kdyžby prý v Uhřích studíroval, »so bekommt er keine Anstellung«, tak mi pravil p. protocollista. Toto bude zase od 10ti do 20ti f. koštovati, nebo slyším, že by prý jakási taxa se platit měla. Než musím ti i nemilou věc oznamiti, to jest, že jakýsi duch zlý, závistivý a nesvorný vlúdil se do naší rodiny. Tento i Andresa posedl, takže knězů Janek již dvakrát z Prešpurku, jednúc po příležitosti a jednúc po poctě, domů psal, a náš And.[res] nic ani o sobě změnit nedal, ačkolvék spolu v jednom quartire bývají. Mezi jiným snad se i o to hněvá, že jenom 40 f. mimo útraty na cestu dostal. Na těch sem já dosavad jenom 10 f. a Jůra 30 f. dal, jako i to 100 f. z Vídně dosavad samo s Jůrové strany jest, protože sem já sám musil letos factorům 500 f. vrátiti, a tak sem nyní velice slabý, což mi ani moje děti věřiti nechtí, totiž Anna a Marjana, a za to mají, že to vždy tak jíti může, jako chodívalo před lety, když ony ještě doma byly. Ony dále vyjevily svou zlost i tím: zůstaly mně peřiny po matce, ačkolvěk dosti vetché cíchy. Matka pak byla napřadla přaze, i vybílila částku, a částku sme dali obarvit, červenú turecků přízi sem koupil asi za 7 f. ve Vídni, a v tom matka zemřela. Já sem to dal tkadlci, i jemu od tkaní zaplatil. Potom, když tato nynější matka ke mně se dostala, tedy přinesla peřiny s sebou. Tyto moje po matce se vynesly na hůru, nějaká peřina jest ve škole, jaks

i sám na ní líhal a Andres také, něco se také děvčeti k líhání dalo, ostatní jest všecko na hůře. Tato nynější matka i Rozina Jůrova uznávají, že aby se to chovalo pro děvče Rozinu, i to nové od tkadlce přinesené cíchové plátno, že tyto Anna i Marjana s peřinami jsou odpravené, aby tedy i ta něco v zásobě měla, kdybych se já v krátce pominul neb jiných zjednati nemohl, což i ony nejprv přichválily, ale nyní jest jináč. Duch zlý jim toto tak omaloval, že je to po jejich matce, že to vše jim třem dcerám samým patří, a já že jim to neprávě zadržuji a odjímám. Toto mluvily v dědině tak, že by tím sama macocha vinna byla, což když se ona okolo hodu dověděla, její obyčejná povaha se proměnila, byla ve dne v noci tesklivá, ani spáti nemohla, i plakati sem ju viděl, ale sem se nemohl příčiny dověděti, nebo mi pravila, že jí nic není; až sem u Hany zelé kroužel, tedy ona mi praví, že mi chtěla dávno něco říci a že se ostýchala; a když sem pravil: řekni, tedy ona pravila, že jím lidé praví, že by ty peřiny i nové cíchové plátno jim náleželo, abych jim to dal. A když sem já pravil, že to má pro děvče zůstati, ona pravila, že abych děvčati zjednal, že mi bude dělat, a jim že to patří. To když já doma povědám, tedy matka praví, že ona to již dávno slyšela, a že ju to sežíra, abych jim to tedy vydal. Já o té věci rozmýšleje a považujíc, noční spaní mne odešlo, nepokoj, tesknost a zármutek nevypravitedlný mně ta věc působí, když považuji své všecko úsilí, které sem kolikráte až do umdlení konal, neb sem šil, dítky učil, obecním písařem byl, až i handl provodil, to vše koštovalo mne práci a napínání těla i duše, ale také se platilo, což já vše na vyučení, vychování dítek a vystavení domového příbytku sem obrátil, k tomu sem se usiloval jak řečí, tak i svým příkladem děti vzdělávati, tak že mohu se ozvati přede všemi, který kdy ze všech vás viděl, abych co nespravedlivého domů donesl neb od někoho požádal, až nyní moje děti mně do očí to praví a před lidmi ohlašují. A kdybych já jim ty peřiny dal, a nynější moja žena mně zemřela, zdaž její dcery budou mně chtíti též peřin matčin[ých] nechati, když sem já jich nevychoval, ani jim ještě nic dobrého neudělal? Na čem tedy bych v svém starém věku líhal, zdaž bych měl potom děti prositi, aneb cizí lidi — raděj cizí. To jest smutná vyhlídka do budoucího starého věku! Což bych sobě měl žádati, života či smrti? — raděj smrti! — O nešťastné děti, když ony k tomu otce přivedou, až říci musí, že sobě raděj smrti žádati bude! — Vím, že to bude pro tebe též zarmúcené psaní, ale mně nemožné jest mlčeti. Netoliko to tobě oznamuji, ale i před jinými lidmi sobě stěžovati nám polehčení přináší, když sebe opovrženého od dětí býti vidím. Ze všech ostatních jenom nad Rozinú Jůrovou neb nevěstú domácí nemám ani té nejmenší příčiny sobě stěžovati, tato mně netoliko nic příčného nedělá, ale mně vždy dobrého žádá a od mrzutosti ušetří jak prvé tak dosavad. I ta nejmenší dcerka Rozina mne poslušna jest a ve škole ona mně pomáhává. Janek jenom, kdybych sám tam nebyl na chvíli, někdy za mne při dětech bývá. Což ale z něho učiniti a k čemu jej obrátiti? To ještě není uloženo. Do škol je[j] poslati, to není

možné; jestliže bych jej řemeslu vyučiti dal, to jest, co bych snad mohl učiniti; ale kterému řemeslu? — to také ještě nevím. Déle pak jej doma držeti nechci, neb pro něj práce není, a čas ubíhá. Žádám tedy od tebe v této důležitosti nějaké porady; již se tenkráte jeho osud rozhodnúti má. Z těch peněz tvojích u Jůry jest 150 f., ostatní jsou za mnou. A poněvadž sem mnoho vrátil, a nyní při dvách furách ztráta jest, při první asi 40 f., při druhé se ještě neví, neb není ještě prodané, tedy já, jestli bych pomoci nedosáhl, nebudu moci s máslem handliti. Byl sem k svátkům i s ostatním svým máslem ve Vídni. Od těch dosavadních factorů sem odešel, a máslo sem složil u nějakého Ehrenbergra factora, nevím tedy, jak mi tento vyřizovati bude. Toto já tobě oznamuji, že již více žádného společenství s těmi faktory nemám. Domácí hospodářství polní ne dobře nám se vydařilo, zemnáků málo, rži málo, pohanky nejméně, i toho zelí málo. Včely medu žádného, 4ry již hladem padly, a ostatním dávám každý týden do klatu. Než prase sme hezky tlusté zabili. Dítky sem rozdělil na dvé, větší učím před polednem a menší po poledni. To jest můj nynější příjem: asi 2 f. a několik krejcarů každý týden dostávám. Jinší práce vykonávati nemohu, neb při svíci nevidím a přes den ve škole dosti práce mám. Začal sem dítky učiti r. 1784. 14tého Decembra, již tedy 40 let s dítkami zacházím. Že pak rád s dítkami bývám, protož sobě nad tou prací málo stěžuji. Jůra ten drží dva koně a pacholka i dívku, a s tím také hezky dosavad vychodí. Zůstává mu od jedné furmanky 20 f., 30 i 40 neb 50 f. za dva týdne, co z Vídně domů přijede, jak kdy zpáteční náklad se podaří. Já mu koupil i domů přivezl na 5ti vozech 120 měřic pohanky v Rakúsích, tam sem platil po 1 f. 33 kr., furmanka vzala až 1 f. 27 kr., doma se prodává za 3 f. 15 kr. i za 3 f. 30 kr., takže sobě na 40 f. výdělku šacuji. Aspoň tolik vydělám, co na másle ztratím.

Žádám tě tedy, jak toto psaní dostaneš, abys mi hned odepsal, netoliko své nynější zaměstknávání, jaké jest a jaká naděje na dále, než také, co mám s Jankem učiniti, potom, jestliže tobě Andres psal, a co neb jak se mu v Prešpurku vede? Také připomeň, žes těch 100 f. z Vídně poslaných jistě obdržel, a obzvláště nějakou dobrou naději, že bys nám mohl něco do handlu půjčiti. Kdybych jenom ještě jeden rok tolik vydělal jako tento minulý 1824 rok, tedy bych se z dluhů vykoupil, a potom bych třebas i handel mohl nechati a pokojně živu býti a snad i umříti mohl. Moja sestra Marjana ta jest nemocna. Jiným sem tvé pozdravení vyřídil, kromě v zámku sem nic nepravil. Zdá se mi, že se ta první příchylnost ztratila; tak nevím, jak by to milé bylo. Chceš-li co, musil bys sám tam psáti. Mnozí, kteří tě znají, doptávají se ustavičně na tebe; jestliže jest všecko upřímného srdce, aneb ne, to nevím.

Vidíš, že jsem tobě tolik napsal, snad mne též tím krátkým slovem až podruhé neodpravíš. Mějž se tedy dobře, toho tobě vinšuji jako otec

Jiř. Pallatzky, školní učitel.

V Hodslavicích, dne 8. ledně 1825.

Bylo slyšeti cosi o studentech. o veliké povodi, a tys ještě o ničem nám nepsal.

166. Leopold hrabě Stollberg Františkovi Palackému.

1825, 22. ledna (z Č. Budějovic). *Posílá mu dílo, které mu byl půjčil.*

Recht sehr muss ich um Entschuldigung bitten, dass ich erst itzt das beiliegende Werk Ihnen zurückstelle. Ich danke Ihnen recht sehr, dass Sie die Güte hatten, es mir zu leihen; ich habe es mit vielem Interesse durchgelesen. Zu meiner Entschuldigung kann ich weiter nichts sagen, als dass ich zum Theil durch Geschäfte und Abhaltungen anderer Art anfangs verhindert, es zu lesen und darüber es vergessen habe, nachher aber auch nicht wusste, wohin ich es Ihnen schicken sollte, bis ich vor Kurzem durch den Direktor in Wittingau erfuhr, dass Sie in Prag seien. Ich hoffe, dass Sie es nicht vermisst haben. Da Sie oft wohl den Grafen Sternberg sehen, so bitte ich Sie, ihm meine Empfehlung auszurichten. Im Verlaufe des Winters oder im Frühjahre hoffe ich, Sie in Prag zu sehen. Bis dahin leben Sie wohl und sein Sie von meiner aufrichtigen Freundschaft versichert, mit der ich die Ehre habe zu sein Ihr ergebener Diener

Leop. Graf zu Stollberg.*)

Budweis, am 22ten Januar 1825.

167. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1825, 31. ledna (z Hodslavic). — *Posílá mu peníze a dává zprávu o sobě i rodině.*

Můj milý synu!

Tvé psaní z Prešpurku po příležitosti ke mně odeslané sem obdržel, ale až v Mezřický jarmark v outerý, a ta žena ve čtvrtek již zase do Prešpurka přes Vsetín jíti měla, nebo mně tak p. rektor Boubela psal; já sem tedova nemohl nic poslati. A nyní co posílám, i to k tvé potřebě málo jest, nebo jen 5 fr. B[ank]-Noten. Příčina, proč tak málo? Protože více nemám. Abych tyto poslati mohl, prodám školní drva a na to místo musím v sobotu, když není školy, s Jankem do lesa jíti a drva zbírati. Másla již více nekupuju, a buduli, nevím. Při poslední fůře jest ztráty přes 50 fr., a co tam ve Vídni nyní mám, není dosavad prodané, tu nebude 50 fr. dost. Já nyní, jestliže se okoličnosti nepromění, nebudu moci tobě pomáhati. Co se Franca dotýče, o tom nevím; ale 100 fr. mu Júra k vánocem poslal, protože sem já nemohl, a on je velice potřeboval; nyní pak zase písal, že sobě dluh dělá, ačkoliv i naději dobrou přidává. Moje rada

---

*) S Leopoldem hrabětem Stollbergem, krajským kommissarem, seznámil se Fr. Palacký v Č. Budějovicích dne 13. srpna 1824.

jest ta: Buď pilný a ctnostný, při tom udělej se chudobný tak, jak vskutku jsi, a najdeš milost před Bohem i lidmi; jináče tobě není spomoženo. Než musím tobě i výstavky tuto nezamlčet. Píšeš jaké učení počuváš. Já slyším ušima a nosem čiji, čichám; a když čuju smrdět, tedy se to rovně nosem stává. Ty tedy nepočuvej nosem, ale slyš ušima a poslúchej. Takovýto výstupek já ani svým dítkám ve škole nezamlčím, a tak tím méně primanovi. A ty jestliže bys toto mé navržení za zlé sobě vykládal, tedy Syrách tobě poví: Kdo nenávidí domlouvání, blázen jest. — Tyto peníze se z Vídně sice posílají, ale ne skrzy faktory; já již s nimi žádného handlu nemám. Měl sem od nich 500 fr. v handli, tyto sobě podrželi a ještě více, já tedy u nich nebudu másla skládati, jestliže bych jaké na vesno kupovati mohl. Janek dosavad zahálí doma, ani se neučí, někdy kúdel přade, neb když někam poslán bývá, tedy jde. Ostatní přátelé a domácí jsou zdrávi tak jako i prve byli. Pozdravení bych ti od nich mohl psát, ale což ty za to tam koupíš, když oni tobě peněz žádných neposílají. Více nového u nás dosavad není nic, což by hodno bylo až do Prešpurka poslati. Po obdržení těch peněz budu očekávat od tebe nějaké zprávy; můžeš třebas na Vsetín po příležitosti odeslati, abych nemusil počty opláceti. Já také proto z Vídně k tobě odsílám, aby méně koštovalo, když tam pacholek nyní s Júrovým máslem jest. Naposledy v Boží opatrování tě odporoučím zůstávaje tvým starým otcem

J. Pallatzký, školní učitel.

V Hodslavicích dne 31. Januar 1825.

Můj bratr Vencel, kanonir, z Dalmatie města Zary k nám psal.

Jos. Stahl, Landstrasse N. 80 in Wien.

Von Wien. An Herrn Andres Pallatzký, Studenten an den evang. Schulen in Presburg, im Schulhause. In Hungarn. Über Wien, Presburg.

168. **Antonie hraběnka Vratislavová Františkovi Palackému.**

1825, 9. února (z Janovic) — *Vzkazuje pozdrav jemu, Preslovi, Hankovi, Jungmannovi.*

Donnerstag, 9ten Feber 825., Janowitz.

Würdigster Palacky.

Welcher vollendete Geist streifte die Blüthenhülle ab? Wir warten mit dem gefühlvollen Fähnrich uns und mehr Opfer in die Sühn-Schule, weil es so grosser Güte galt. Nur nicht mit Palacky oder Pressel soll ein junger Stamm fallen, der Früchte nährt und Früchte trägt, die des Böhmenlandes Schmuck und seiner Grösse Schönheit bleiben, dass der Thränenbecher nicht lebenschwächend, thatenlähmend überschäume am Denkmal

unersetzlichen Verlustes: eines der grössten Glieder aus der Kette der Kraft! — Mit wärmsten Gefühl Ihnen achtungsvoll ergebene

Antoni Wratislaw.*)

Nennen Sie uns den geschätzten Männern Pressels, Hanka, Jungmann. Herzlichstes von Kindern und dem guten Fähnrich. Statt mütterlich oder Schwesterhänden reichen Ihnen die unseren Nahrungsstoffe: doch vergessen Sie des Lautersten und Kräftlichen nicht bei Bewegung und freier reiner Luft. Bei unserm Andenken eilen Sie in der Grösse schöne Natur. In Ihr hallen noch die Scenen Ihrer grossen Geschichte nach.

A Monsieur Monsieur Francois de Palacky a Prague.

169. **František Palacký hraběnce Antonii Vratislavové.**

1825, 12. února (z Prahy). — *Děkuje za dar a posílá darem knihu*

(Koncept psaný rukou Fr. Palackého).

Prag, den 12. Febr 1825.

Gnädige Gräfin!

Die Überraschung mit der abgestreiften Blütenhülle am Schlusse des Faschings konnte nicht vollständiger sein; sie kam aus Ihren Händen »statt mütterlichen oder schwesterlichen« und konnte darum auch nicht angenehmer sein. Ich kann sie auf keine andere Weise erwidern, als durch die Übersendung eines Werks, das zum Ernste der nahenden Fastenzeit taugen dürfte. So möge denn der Wechsel der Zeiten auch den Wechsel der Gaben bringen; welchen Werth sie haben, bestimme der Eingang zum geheiligten Tempel des Philosophen: der »gute Wille« ist es allein, der ohne Einschränkung gut und darum auch heilig ist.

Ich empfehle mich der ganzen liebenswürdigen Gesellschaft Ihres Hauses, deren Andenken sich bei mir eben so oft als angenehm erneuet, und verbleibe mit ausgezeichneter Hochachtung Euer Gnaden aufrichtiger Verehrer

F. Palacky m. p.

) Antonie hraběnka Vratislavová, roz. baronka ze Sterndahlu (21. ledna 1782) provdala se 3. října 1805 za Františka Josefa hraběte Vratislava z Mitrovic, s nimž měla 4 děti: Ludmilu (* 26. července 1808), Terezii (* 19. srpna 1811), Františka Josefa (* 18. dubna 1813) a Josefa Xavera Adama (* 3. ledna 1818). Nejstarší *Ludmila* 23. října 1828 stala se manželkou známého botanika Bedřicha hraběte Berchtholda z Uherčic (* 25. října 1781 — † 3. dubna 1876). Zemřela 2. srpna 1879.

170. František Palacký hraběti Eugenovi Černínovi z Chuděnic.*)

1825, 17. února (z Prahy). — *Posílá mu rodopisné zprávy k článku o rodu Černínů pro Hormayrův »Archiv«.*

(Dle zachovaného konceptu Fr. Palackého a dopisu uloženého v hrab. archivě v Jindřichově Hradci.)

Prag, den 17. Feber 1825.

Hochgeborener, Hochverehrter Graf!

Ich habe die Ehre, Ew. Hochgeboren das Ergebnis meiner bisherigen Nachforschungen in der gräflich Czerninischen Genealogie zu übersenden als ein Zeichen, dass ich in dem mir von Sr. Excellenz ertheilten ehrenvollen Auftrag bisher nicht müssig gewesen. Die Quellen dieser genealogischen Skizze seit dem XVI. Jahrhundert sind 1. einige Hunderte von Originalurkunden im böhmischen Gubernialarchiv und in der Landtafel, die ich gegenwärtig entweder ganz copiere, oder doch ihren Inhalt, wo er weniger wichtig scheint, anmerke; auch im Prager städtischen Archiv erhielt ich einige urkundliche Angaben. In Wittingau fand ich Weniges und Unerhebliches; die älteste Urkunde von dem Landeskämmerer Cžernin im J. 1205 habe ich jedoch ganz copiert. 2. Böhm. Titulare von den J. 1534, 1556, 1567, 1572 und 1589. 3. Auszüge aus den Taufmatriken, Trauungs- und Sterbelisten der Prager Kirchen seit dem Anfange des XVIII. Jahrhunderts, die von Sr. Excellenz dem Grafen von Sternberg gütigst mitgetheilt wurden. 4. Einige genealogische Vorarbeiten und Copien von Ahnenproben in der fürstl. Lobkowitzischen Bibliothek. Diese konnte ich jedoch kaum brauchen, da sie nicht nur mit sich selbst, sondern auch mit den von mir aufgefundenen Urkunden häufig im Widerspruche standen (selbst die legalisierten Ahnenproben nicht ausgenommen). Die Schriften Balbins, Pessinas, die Collectanea in der hiesigen öffentl. Bibliothek und andere habe ich bisher noch gar nicht benützt, da man gegen ihre Angaben nicht misstrauisch genug sein kann.**) — So wie ich hier den Entwurf aufgestellt habe, will ich jede Angabe aus Urkunden beweisen; vorzüglich gilt das von den zwei Hauptlinien (Tab. I.), die schon jetzt als zuverlässig, obgleich noch nicht als vollständig, anzusehen sind. Wo ich keine urkundliche Gewissheit hatte, stellte ich entweder Fragezeichen hin, oder ich enthielt mich jeder Combination. So ist es mir z. B. sehr wahrscheinlich, dass Wilhelm Cz. v. Chud. auf Trkow (Tab. 4) ein Bruder des Diwiss, Humprecht und des Grafen Herrmann (Tab. 1. A) gewesen sei; aber aus Mangel an vollgültigen Beweisen stellte ich ihn vorläufig auf eine besondere Tabelle.

*) O stycích Fr, Palackého s hrabaty Černíny z Chuděnic viz článek *Fr. Tišerův:* »Fr. Palacký a hrabě Eugen Karel Černín z Chuděnic« v *Památníku Palackého* str. 110—113.

**) V originále dopisu zní tato věta: da ich aus Erfahrung weiss, wie wenig man ihren Combinationen trauen darf.

Ich hoffe künftig auch in die Tab. 2, 3, 5, 6 mehr organischen Zusammenhang zu bringen, bis ich erst Gelegenheit und Befugniss erhalte, auch die nicht registrierten alten Quaterne der Landtafel durchzusehen. Das urkundliche mir bekannte Dasein der Czernine von Chudenitz reicht allerdings bis in die Mitte des XIV. Jahrh. hinauf: nur ist die Ahnenreihe aus Mangel an Quellen nicht mehr anzugeben. Vielleicht, dass die durchgängige Einsicht der Quaterne der Lehntafel aus dem XIV.—XVI. Jahrh. mir einst mehr Licht verschafft. Das gräfl. Czerninische Familienarchiv auf dem Hradschin habe ich bei dieser Jahrszeit noch nicht benützen können. Ich hielt es bisher für weniger dringend, da dasselbe meines Wissens nur bis zur Stiftung des Fideicommisses hinaufreicht und mir die genealogischen Verhältnisse der Fideicommissbesitzer weniger unbekannt waren. Doch will ich künftig auch dasselbe nicht durchzusehen versäumen.

Über die Verfertigung des Aufsatzes für das Taschenbuch des Freih. v. Hormayr bitte ich Se. Excellenz wie auch Ew. Hochgeboren nach Gefallen zu verfügen. Dass der Aufsatz an einem von der gräfl. Familie entfernten Orte verfasst werde, scheint mir etwas bedenklich zu sein, denn soll er in seiner Art gelungen sein, so müsste er doch im Geiste der Familie, unterstützt durch die noch lebendigen Erinnerungen derselben, geschrieben werden. Daher glaube ich, es gebe zweierlei Wege zu diesem Zwecke: entweder übersende ich meine gesammten geordneten Materialien an Ew. Hochgeboren, und Bar. Hormayr benütze sie dann zu eigener Arbeit (der Umstand, dass fast alle alten Briefe und Urkunden in böhmischer Sprache geschrieben sind, liesse sich wohl heben) oder ich komme damit selbst nach Wien, und arbeite daselbst, wo ich dann, von Ew. Hochgeboren gütig unterstützt, den Aufsatz in einigen Tagen vollenden könnte. Mir könnte allerdings eine Reise nach Wien auch dadurch angenehm und nützlich werden, dass ich nebenbei die böhmischen Geschäftsquellen in der Hofbibliothek kennen lernen möchte. Doch ich wünsche, Ew. Hochgeboren möchten hierüber ganz nach eigenem Gutdünken entscheiden, und, was Sie dann auch bestimmen mögen, dem werde ich immer gerne und willig nachkommen. Mich der gnädigen Gewogenheit Sr. Excellenz und des ganzen hochverehrten Hauses gehorsamst empfehlend, verbleibe ich mit inniger Hochachtung Ew. Hochgeboren unterthäniger Diener

Franz P—ý.

Prag, den 15. Febr. 1825.

171. František Palacký hraběti Janovi Rudolfovi Černínovi z Chuděnic.

1825, 18. února (z Prahy). — *Žádá ho, aby dopis otištěný pod č. 170 zaslal do Vídně synu svému Eugenovi.*

Euer Excellenz!

Durch eine leichte Unpässlichkeit genöthigt, das Zimmer zu hüten, wage ich Euer Excellenz beiliegenden Brief an den Grafen Eugen Czernin

zu senden, mit der unterthänigen Bitte, Euer Excellenz möchten ihn sammt den genealogischen Blättern der morgenden Gelegenheit nach Wien gütigst überliefern lassen. Ich habe den Brief nicht gesiegelt, weil ich wünschte, dass Euer Excellenz von dem, was ich geschrieben, Kentniss haben möchten. Euer Excellenz belieben diesen Brief nach Gutdünken versiegelt oder unversiegelt im Einschlusse zu übersenden.

Ich verbleibe in tiefer Ehrfurcht Euer Excellenz unterthäniger Diener

Fr. Palacky.

Prag, den 18. Feber 1825.

172. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1825, 24. února (z Prešpurku). *Kárá ho z nedbalosti v peněžních záležitostech a dává mu zprávu o tom, jak pochodil u paní z Čúzu; oznamuje úmrtí hraběte Leopolda Pálffyho; napomíná ho, aby šetřil svůj zrak a žádá, aby našel kupce pro nerostopisné sbírky Jonasovy.*

Pressburg, den 24. Feber 1825.

Werther Freund!

Ich erhielt diesen Augenblick Ihr liebes Schreiben vom 19. d. M. und beantworte es sogleich auf der Stelle, da ich eben einige Augenblicke frei habe und ich es für dringend ansehe, mit Ihnen und der Frau von Csúzy in der bewussten Angelegenheit ins Reine zu kommen. Vor allem muss ich Ihnen aufrichtig gestehen, dass ich über Sie etwas ungehalten bin wegen der Nachlässigkeit, die Sie sich in Hinsicht Ihrer Geldgeschäfte zu Schulden kommen lassen. Sie haben mich gegen Ende Novembers v. J. dringend ersucht, den letzten Rest Ihres Honorars von der Frau von Csúzy sobald als möglich einzubringen und Ihnen zu senden, da Sie dessen sehr bedürften. Ich that mein Möglichstes und hatte das Vergnügen, meiner Vermittelung von Seite der Frau von Csúzy innerhalb 10 Tagen aufs Vollständigste entsprochen zu sehen, was ich bei den gegenwärtigen Umständen unserer Grundherren kaum zu hoffen gewagt hätte. Den 10. Dec. übersende ich Ihnen 50 fl. Panon. = 125 fl. W. W. durch die hiesige Diligence und erwarte darauf tagtäglich in einigen Worten nur die Nachricht von dem richtigen Empfang dieses Geldes, lasse Sie darum einigemal durch Ihren Bruder bitten, und höre weder von Ihnen noch von der Frau von Csúzy auch nur ein Wort, was sich darauf beziehen möchte. In dem heutigen Schreiben wird dessen auch nicht im Geringsten erwähnt, und doch kann Ihnen nicht unbekannt sein, dass im Fall Sie das Geld nicht empfangen hätten (was ich jedoch als gewiss annehme), Sie sich jeden Regress an das Postamt mittelst des bei mir vorhandenen Recepisses nach Verlauf der gesetzmässigen Frist von 1—2 Monaten verwirkt hätten, was folglich hinlängliche Ursache wäre, einer so leichten Formalität in einigen Worten Genüge zu leisten.

Was es übrigens für eine Bewandtnis mit dem von der Frau von Czúzy erwähnten und von Ihnen praetendierten Reste habe, kann ich nicht begreifen, indem ich aus Ihrem Brief vom M. November die Ihnen den 10. Dec. von mir geschickten 50 fl. C.-Münze für den letzten Rest ansah, den Ihnen die Frau v. Csúzy noch restierte Ist es so, dann hat sie ja recht, auf die von Ihnen geforderte Erklärung zu dringen, dass Sie von ihr gänzlich contentiert wären. Nur würde dann noch ein Irrthum obwalten wegen der Originalobligation, die ich ihr wenige Wochen nach dem Empfange im J. 1823 durch Ihren Sohn Karl eigenhändig zustellen liess. Nur behauptete sie mündlich bei einer im vorigen Jahre mit mir gehabten Unterredung, dies wäre nicht Ihre Originalobligation, sondern nur ein Interims-Revers (oder wie sie es sonst nannte) gewesen. Ich suchte aber Ihre Behauptung zu erweisen, worauf sie nichts weiter erwiderte, so dass ich die Sache für immer abgethan glaubte. Dem sei, wie ihm wolle, die Sache hat ja gar keine Schwierigkeit, wenn Sie einen General-Revers über Ihre völlige Contentierung ausstellen, muss sie sich ja zufrieden geben, sie mag nun den Empfang der Original-Obligation, die dann ohnedas nichts weiter gilt. anerkennen oder nicht. So glaube ich dürfte die Sache am leichtesten beigelegt werden, im Fall Sie nur den letzten Rest richtig empfangen und nichts weiter von ihr zu fordern hätten. Und dies hätte längst geschehen können, wenn ich durch Sie nur in einigen Zeilen davon avisiert worden wäre. Überhaupt dürfen Sie ja in dergleichen Fällen ausser dem dringenden Geschäftsantheil Ihrer Feder nichts weiter erlauben, wenn Ihnen, wie ich gerne glaube, zu einer vertraulicheren und umständlicheren Mittheilung Zeit und Musse mangelt. Ich bin nichts weniger als unbescheiden in diesem Punkte der Freundschaft und gedulde mich gerne in Hinsicht der Correspondenz bis auf gelegenere Zeit unter dem Vorbehalt, den ich ohnehin auch zuweilen geltend mache »hanc veniam petimusque damusque vicissim«. Nur in Geldgeschäften halte ich auf Genauigkeit. Die Umstände mögen übrigens noch so entschuldigend sein — itzt wird es doch noch auf Sie ankommen, mir in dieser, Ihnen mit Recht schon unangenehmen Sache, den gehörigen Aufschluss zu geben, indem ich sonst bei der Frau von Csúzy durchaus nicht einschreiten kann. So viel davon.

Ich bedauere Sie wegen Ihrer Unpässlichkeit und Ihres Augenübels und würde Ihnen freundschaftlich rathen, sich in Ihrem litterärischen Eifer zu mässigen, wenn ich nicht wüsste, dass Sie dies wohl selbst zu gut einsehen, um nicht vor den Folgen in Hinsicht Ihres späteren Alters zu erschrecken. Est modus in rebus, hier sowie in allen übrigen Bestrebungen der Menschen, und eigenes Wohl verdient wohl alle mögliche Rücksicht.

Ihren Aufsatz über die Sternberge in dem Taschenbuch der Freiherrn Hormayr und Mednyansky habe ich als Ihre Arbeit auch ohne die Unterschrift sogleich erkannt und mit Beifall und Vergnügen gelesen. Ich zweifle nicht, dass Ihnen auch Ihre ferneren litterärischen Arbeiten ebenso, ja noch mehr, zum Ruhme gereichen dürften; nur vergessen Sie nicht auch

auf Ihr Wohl einige Rücksicht zu nehmen, besonders für Ihre späteren Jahre, für die in der Jugend gesorgt werden muss.

Ihrem Bruder thue ich gerne alles, was ich zu seinem Besten thun kann und was Sie von mir in aller Freundschaft wünschen; er holt sich zuweilen einige Bücher von mir; auch in Hinsicht seiner Bedürfnisse habe ich ihm meine Hilfe angeboten, wenn er deren bedürftig werden sollte, doch hat er bisher davon ausser einer kleinen Geldkleinigkeit — bei Gelegenheit seines Quartierwechsels unlängst — keinen Gebrauch gemacht. Seine Professoren sind mit ihm recht zufrieden; ich erkundige mich seinetwegen beim Herrn von Billnicza und werde auch ferner mein Augenmerk stets auf ihn richten, wie Sie es wünschen und bitten.

Unter die Tagsneuigkeiten unserer Stadt gehört vor allem das heute Nacht erfolgte Ableben des Obergespanns des hiesigen Comitats Grafen Leopold Pálffy, ein grosser Verlust für seine Familie, die nun die schönen Revenuen des Seniorats der Pálffyschen Familie, das nun an den Fürsten Pálffy zurückfällt, verliert. Am meisten ist dabei zu bedauern seine Tochter, die liebenswürdige Comtesse Luise, die das Schicksal auf harte Proben stellte; im vorigen Jahr ward ihr als erklärter Braut der Bräutigam Graf Brunswick untreu, indem er eine andere geheime Ehe während der Zeit geschlossen hat; vor einigen Wochen verlor sie ihre Cousine und Jugendfreundin die Comtesse Caroline Assongi, die in 14 Tägen an einer Gedärmentzündung in Gablonecz gestorben ist — und nun gar ihren Vater, durch den sie die Aussicht auf eine ihr angemessene Partie vollends, ungeachtet aller ihrer körperlichen und geistigen Vorzüge, eingebüsst zu haben scheint. Auch der Graf Paul Szapáry, Obergespann des Arader Comitats, ist hier unlängst gestorben. So wahr bleibt der bekannte Spruch: Pallida mors aequo pulsat pede ɔc.

Bei uns kommen nun die Semestralprüfungen, und hiemit bei meinem doppelten Wirkungskreise auch meine doppelten Plagen. Doch trage ich muthig alles, so lange es gehet, in der Hoffnung, dass auch einmal die Feierstunde kömmt.

Hiemit leben Sie recht wohl, werther Freund. Schonen Sie sich soviel möglich und halten Sie Wort in Hinsicht des Besuches aufs Frühjahr, auf den ich mich ebenso innig freue, als ich aufrichtig bin Ihr herzlicher Freund A. W.

(Na přiloženém lístku:) P. S. Eben erhalte ich die traurige Nachricht von dem Tode einer meiner Cousinen, die an den vor einigen Jahren verstorbenen Custos des Nationalmuseums in Pest, Herrn von Jonas, verheirathet war. Sie hinterlässt eine ihr von ihrem Manne zurückgebliebene Mineraliensammlung, die an Seltenheit und Kostbarkeit der darin enthaltenen, sowohl in- als ausländischen (worunter viele der unlängst erst entdeckten Brasilianischen) Mineralien Stücke, jeder Sammlung dieser Art in der Welt auf die Seite gesetzt, wenn nicht vielleicht vorgezogen und

für Liebhaber oder Naturalien-Cabinette ein vorzüglicher Schatz genannt werden dürfte.

Ich habe vor einigen Jahren von der Wittwe selbst einen Katalog darüber, den der Professor der Chemie in Pest, Herr von Schuster, verfertigt und authenticiert hatte, nebst dem Auftrag erhalten, dazu einen Käufer zu suchen; der Preis der grösseren Sammlung ward damals auf 4000, der kleineren auf 2000 fl. C.-Münze angesetzt; itzt dürfte er noch um vieles billiger werden, da ihn die Wittwe nie unterm Werthe sinken lassen wollte.

Haben Sie doch die Güte, werther Freund, bei Ihren grossen Bekanntschaften unter den Grossen hin und wieder eine Meldung davon zu machen, ob sich nicht ein Liebhaber dazu finden, oder ob nicht vielleicht für das Nationalmuseum in Prag selbst diese seltene Aquisition gemacht werden könnte. Der Sammler Herr von Jonas war aus Schemnitz gebürtig, selbst Inhaber von Bergwerken, Kenner und Schriftsteller sogar in diesem Fache, von dem sich folglich alles erwarten und hoffen lässt. Wenn jemand dazu Lust bezeugen sollte, so würde ich nicht säumen, Ihnen den Catalog en detail darüber einzusenden und zugleich in Hinsicht der Bedingnisse alle näheren Umstände mittheilen, um den Verkauf dieser Sammlung auf die leichteste und für beide Theile genügendeste Art zustande zu bringen.

Geben Sie sich mir zu Gefallen einige Mühe dabei und theilen mir dann das Resultat Ihrer Bemühungen mit. Ich werde nicht ermangeln, Ihnen durch jede Art von Gegendiensten meine Erkenntlichkeit zu bezeugen. Adieu.

A. W.

173. **Eugen hrabě Černín Františkovi Palackému.**

1825, 27. února (z Vídně). *Děkuje mu za zaslané zprávy rodopisné a prosí ho také jménem otce svého, aby v badání pokračoval.*

Wien, am 27. Februar 1825.

Mit grossem Vergnügen ersah ich aus dem Inhalt und den Beilagen Ihres werthen Schreibens vom 16ten dieses, dass Sie, bester Palacký, bei Ihrem eifrigen Sammeln von Materialien, die zur Geschichte unseres Hauses gehören, weit glücklicher waren und dabei viel grössere Fortschritte machten, als ich mir es, bei Ihren übrigen wichtigern Geschäften und der so geringen Unterstützung von meiner Seite, schmeicheln durfte. Mein Vater, dem ich Ihr Schreiben mittheilte, dankt Ihnen sehr für Ihre Bemühungen und ersucht Sie, darin ferner fortzufahren. Auch ich bitte recht inständig darum. Was Ihre geordneten Materialien zu Hormayr's Taschenbuch betrifft, so ist es der Wunsch meines Vaters, dass Sie dieselben an mich hierhersenden. Er hat mir den Auftrag gegeben, Sie darum zu ersuchen.

Indem ich mich Ihrem fernern Andenken empfehle, verbleibe ich Ihr Ihnen von Herzen ergebener

Eugen Czernin.

Wenn nur der Camerarius vom Jahre 1205 sich auch z Chudenic hätte schreiben wollen? Ist er doch als einer unserer Ahnen zu betrachten? In welchem Jahre erscheint das Wort Chudenic zum erstenmale?

An Herrn, Herrn Fr. Palacký.

174. Jiří Palacký synu Františkovi.

1825, 3. března (z Hodslavic). — *Dává mu zprávu o rodině; táže se, co má počíti se synem Janem; žádá o půjčku peněz.*

Můj milý synu!

Nemohu dočekati, až bys mne na moju otázku odpověd poslal, chci a musím tě ještě jednúc o to žádati. Co s Jankem začíti mám? On dosavad pořád doma zůstává a větším dílem se jen toulá, ne že by nechtěl dělati, ale není pro něj žádné práce. Já sem myslil dle lonského roku, že mně bude ve škole pomáhati, ale jej tam málo potřebuji, jenom tedy on do školy jde, když bych já nemohl sám jíti. Když ale já sám do školy jdu, tedy mně pomáhá nejmladší dcerka Rozina. Musím jí tou chválu dáti, že jest velice úsilovna a nelenuje sobě; jedním slovem ve škole nemám při ní čeho haněti, než jen chváliti. Každé učení skoro nejprv pochopila a zachovati hledí. Doma také nejen přade koudel, ale i šíti matce pomáhá, což vše jí k pochvale vyznačiti musím. Janek také koudel přade a jest na hotově, co mu kdo rozkáže. V létě jezdil s koňmi; a to jest jeho nejmilejší práce s koňmi jeti. Však snad víš, že Jůra dva koně drží, a s těmi do Vídně máslo vozí; on sice ne, ale pacholek. Andres také onekdy z Prešpurku k nám psal a, proč prvé nepsal, se vymlouval, že již žádných peněz nemá, se stěžoval, a není divu, nebo tam žádné jiné práce nekoná, krom že se učí. Kdež by tedy jaké peníze vzal, když si sám nevyslouží? Dnes sem mu 5 f. B.-Notu skrz Víděň poslati kázal, za tím se zase obaví. Můj bratr Wenzel také tyto dni k nám psaní poslal z Dalmacie města Zary; před tím byl v Raguzi. Víš snad, že se dostal na vojnu; jest kanonýr. Ta nezhoda počíná se hojiti: již Anna několikrát u nás byla. O kdyby radší nebyla povstala! Náš handel jest nyní žádný, nechávám Jůru nakupovat, já pak mám práce ve škole dost. Jiné proměny s námi není žádné. Než jenom, co s Jankem činiti, k čemu jej obrátiti? On jest volný, třebas i do služby jíti. Pomysli a považ, co by se dalo a mohlo s ním činiti, do studie na 12 roků já sobě svého věku života neukládám. A nyní s Andresem co činiti jest? Jůra nepomóže ničeho, má se sebou co dělati, Anna a Marjanka, tym aby ještě pomáhal, dával. Kdybych handel mohl provoditi, spíše by se mohlo něco získati a na něj obrátiti. Já sám pro sebe mnoho nepotřebuji: ráno snídávám vařené mléko samotný, o polední naše obyčejná jídla vespolek, někdy půl másu piva dám sobě donést,

na šaty také nemnoho nakládám. Ale jaké jest tvoje zaneprázdňování, a jaký výhled na dále? Máme sice prositi jen na dnes, ale při tom nezůstává. Mně jest předce líto, že jsi se k úřadu kněžskému neoddal, ačkoliv i tito mají též své nesnáze, ale jistý každodenní chléb. Pan Sepeši není se Sudolany spokojen, a oni s ním, a tak jest tu i tam; první horlivost v náboženství přestala, a jak skoro zase povstane, když jí ani u kněžstva není? Vydávají-li se jaké nové knihy o náboženství? Málo, neb žádné. V Morkově se vyznává 14te osob krom dětí k našemu náboženství, a to se již skoro celý rok táhne, a ještě jim pan vrchní nedal propuštění, tak že ani na 6titýdnové naučení ještě nechoďá, ačkoliv již několikráte osobně u pana krejského byli. Nyní sobě advocata vzali, který jim píše, a chtějí až [k] císaři Pánu jíti, jestliže již v krátce propuštěni nebudou. Pan Kalenda šel včera přes Hodslavice, dá se ordinírovat za kněze do Hoštalkové. Při tom tebe také žádám, jestliže bys byl tak šťastný, že bys mně mohl nějaké peníze půjčit, to jest bez interesu nechat užívat, abych předce nějak zase handel začíti mohl a tak nějak z dluhů vyváznúti, prve než bych život dokonal; nebo by to bylo pro mne trápící myšlení, po tolikém namáhání dluhy zanechat. Měchy z Čúzu jsou ještě u nás. Dostal-lis ty také své peníze? To psaní jest začato již před 5ti týdni, a očekávaje vždy od tebe psaní den ode dne, zůstalo doma, ale ještě i dnes nemám na něm co proměniti, jedině, proč tedy tak dlouho o sobě nic nepíšeš? Jenom ty své myšlení vyjádři, abych já se také věděl jak říditi, a co začíti, a abych nemusil sobě mysliti, že tobě málo na starém otci a chudobné rodině záleženo jest. Výmluva, že času není, u mne místa nemá. Skrz takové prodlévání já zapomenu, že syna mám, a syn, že otce má, ačkoliv bych ani té cesty do Prahy za tebou jíti sobě za těžké nepokládal, kdybych tím sobě a tobě nějak prospěl.

Měl bych mnohé otázky, ale za ně nic nezjednám, jako i některé knížky žádati pro pana Boubelu, a kterak, když sem těch dosažených ještě neplatil. — Již sem na konci. Pozdravují tebe všickni, i já, zůstávaje v očekávání brzkého psaní tvým starým otcem

Jiří Pallatzky.

Dne 3 březně 1825.

K dopisu tomuto přiložen lísteček tohoto obsahu:

Pozdravuji Vás, můj milý Pane bratře, abyste věděli, že i já živa sem. Vaša krevní sestra Rozina.

175. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1825, 3. dubna (z Prešpurku). — *Prosí ho za podporu a dává mu zprávu o svém prospěchu ve škole.*

V Prešpurku, 3ho dub. 1825.

Milý p. bratře!

Poněvadž můj stav od toho času, co sem Jim psal, žádné proměny nepodstúpil, aniž se zde co paměti hodného přihodilo, a maje k tomu ještě

málo času, nechtěl sem Jim spíše psáti, až bych Jim byl mohl něco příjemnějšího (neb sem měl nadějou) zvěstovati. Však čím déle sem to očekával, tím více naděje mně ubývalo, tak že nyní již docela zmizela. Slíbili mně totiž asi tře, že mně pädagogiu dajú, však ani jeden slovo nedržal. K tomu všeckemu ještě mně došlo psaní od otce, v kterémž mně oznámil, že nelze jemu již více mně pomocti, jestli se jeho stav nepromění. Od otce tedy neb velice málo aneb právě zhola nic očekávati móžu. Neb když by i handel, jestli ještě jaký provoditi bude, lepší šel, tedy se to spíše nežli v létě nestane, já ale již nyní peníze potřebuji. Neb krom tých 14 fl., které za quartir povin[n]en sem, mám také ještě všecky boty potrhané a 5 fl. dluhu; k tomu také nejenom za školu 10 fl. (15 fl. sem již dal) ale i Schulekovi za alumniu platit mám, ačkolivěk mně ještě nepověděl, jak mnoho. Jestli tedy se to nepromění a nepolepší, nevím, jaký konec to vezme. A jak by se to státi mohlo, když vím, že i Jim nemožné jest, mně pomoc nevyhnutelně potřebnou dáti? Však ale snad se Jim nyní již lepší vede, snad móžú mě aspoň něčím pomocti; neb když by Oni nemohli, kdož by mně jiný spomohl? Prosím Jich tedy a žádám pokorně, aby mně, jestli Jim něco možné, z této nouze a bídy spomohli, a sice co nejspíše. Neb má paní, u které na quartiře sem, ode mne již dvakrát peníze žádala; i chtěl sem již do alumnie na quartir jíti, však ale nebylo možné, neb jich tam 11 bývá.

Ve škole se mně tohoto půl roku vedlo i examina mně dobře vypadly. Protož doufám, že snad v každém eminens budu, neb sem z každého tentamen dal a na každém sem dobře obstál. Ve čtvrtek, když po nejprv do školy půjdu, klassificatiu uslyším. Začaly se pak examina 21. březně a skončily se 28. t. m. I byl bych Jim hned po exameně psal, kdybych nebyl chtěl prv s panem Vyrožilem mluviti, neb sem se domníval, že se od něho něco o Nich dovím. Však ačkolivěk sem tam denně chodil, tedy sem ho předce nikdy doma nenatrefil, a posledně, totiž včera, přinucen sem byl k němu v ten čas jíti, když obědval. Jinšího sem se ale od něho nedověděl, nežli to, že asi před 6ti dni od nich psaní obdržel a že já Jim co nejspíše list poslati mám, což sem ihned učinil. Já sem od něho některé knížky k čítání obdržel, jakožto: Krug's Logik, Niemeier's Pädagogik. I také již on sám od sebe mně 5 fl. vypůjčil. Tento semester na místo encyklopädie bude pädagogika a na místo logiky ethica, oboje pod Grossem; mathesis a statistika zůstanú. Krom školních věcí učil sem se doma nejvíce algebru, která se mně zalíbila, něco francúzky a česky. Česky sem se mnoho učiti nemohl, neb českých knih nemám. Nyní se začínám italiansky učiti. Také bych se velice rád musiku nějakou učil, zvlášť na klavír, ale nemám příležitosti. Tento rok velice sem slabý na prsa a tak řečený rheumatismus sem dlúho měl. Zrak také čím dále tím více se mně kazí, tak že již nyní člověka na ulici deset kroků ode mne vzdáleného jináče nežli na šatech nepoznám. Zůstávám Jejich věrný bratr

A. Palatzký.

Von Pressburg. An Wohledelgebornen Herrn H. Franz Palatzký, gräfl. Sternbergischen Archivar in Prag. Kleinseite im gräfl. Sternberg. Hause. p. Wien.

176. František Palacký hraběti Eugenovi Černínovi z Chudenic.

1825, 16. dubna (z Prahy). *Posílá mu zprávy o rodu Černínů a šíří se o obtížích toho bádání rodopisného.*

Dle konceptu Palackého; original dopisu v hrab. archivě v Jindřichově Hradci.)

Hochgeborner, hochverehrter Graf!

Endlich, für meine eigenen Wünsche zu spät, habe ich die Ehre, Euer Hochgeboren das Ergebniss meiner Bemühungen in der gräflich Czernin'schen Familiengeschichte zu übersenden. Nicht bloss der bedeutende Umfang einer solchen Arbeit, sondern auch der Umstand, dass ich erst in der Charwoche auf neue interessante Quellen im ständischen Archive gerieth, verzögerte die von Baron von Hormayr so dringend verlangte Sendung. Früher konnte ich die Arbeit auch nicht schliessen, wo ich über den Zusammenhang der Czerninischen Linien selbst nicht genügend unterrichtet war. Ich durchsuchte darum nahe an zwei hundert Quaterne der alten Landtafel, vorzüglich aber jene Quaterne, deren Inhalt noch nicht registriert, und daher gänzlich unbekannt ist, deren es über drei hundert gibt. Allerdings sind diese Bemühungen für die Ahnentafeln des Freih. von Hormayr selbst wenig ergiebig, da die Käufe und Verkäufe, die Familienvergleiche u. drgl. für dieselben kein Interesse haben: aber ich hatte die Überzeugung, dass sich über die Familiengeschichte selbst überhaupt nicht viel Verlässliches sagen lässt, solange ihre nothwendige Grundlage, der genealogische Zusammenhang, nicht urkundlich dargethan ist. Nun ist aber das alte Geschlecht der Czernine so ungewöhnlich reich an einzelnen Personen, deren die vorhandenen Quellen erwähnen, (in drei Jahrhunderten über dritthalbhundert Individuen), dass es keiner geringen Vorarbeit bedurfte, um jene Grundlage festzusetzen. Was ich nun in den beiliegenden Stammtafeln anführe, ist, so wie es dort angeführt ist, alles auf Originalurkunden gebaut und darum verlässlich. Dies dürfte auch das einzige Verdienst meiner Arbeit sein. Auf Vollständigkeit darf sie schon darum keinen Anspruch machen, weil noch nicht alle Quellen dazu benutzt sind, die da noch zugänglich sein dürften. Die Originalurkunden aus dem ständischen Archive werden für Euer Hochgeboren wohl, wie ich hoffe, ein besonderes Interesse haben. Ich hätte tausend Bemerkungen über den Inhalt derselben, so wie den der Copien aus dem Gubernialarchiv zu machen, die in den Umfang eines Briefes sich nicht fügen wollen; indess hoffe ich doch, dass alles Vorhandene sich auch durch sich selbst deutlich aussprechen wird. Von meinen Czerninischen Auszügen aus der Landtafel übersende ich jetzt kaum den zehnten Theil dessen, was ich in meinen Notaten besitze. Es

war mir nicht mehr möglich, sie zu kopieren, und einem anderen konnte ich diese Arbeit nicht überlassen. Ich werde daher später, wenn Euer Hochgeboren es wünschen, Nachträge liefern. Aber Euer Hochgeboren werden es mir nicht ungütig deuten, wenn ich diese Lieferung erst für den nächstkünftigen Winter verspreche. Prof. Eichhorn in Göttingen wartet seit einem Jahre auf die ihm vom Grafen Sternberg versprochene böhmische Literärgeschichte, deren Ausarbeitung ich nicht länger verschieben darf; auch habe ich eine zwar sehr angenehme, aber ziemlich weitläufige Arbeit für die hiesige gelehrte Gesellschaft übernommen — meiner eigenen ziemlich lange unterlassenen Privatstudien nicht zu gedenken. — Wenn Seine Excellenz mit meiner Bemühung zufrieden sind, wenn mein wirklicher Eifer für die Geschichte des alten Czernin'schen Hauses Euer Hochgeboren angenehm ist, werde ich in dessen Bewustsein eine neue Quelle des innigsten Vergnügens finden. Ich darf es offen aussprechen, dass diese Geschichte nicht nur durch die gütige Behandlung, die mir in dem gräflichen Hause zu Theil ward, sondern auch durch ihren Inhalt selbst mir ein Gegenstand meiner herzlichsten Neigung geworden ist.

Die Abhandlung über den Namen und die älteste Abstammung des gräflichen Hauses habe ich zunächst nur für Euer Hochgeboren aufgesetzt. Der Begriff von »Taufname« ist daselbst freilich nicht nach dem jetzigen Sinne zu verstehen, wo man Taufnamen nur aus den Kalendern zu entlehnen gewohnt ist. Ich hätte mich lieber des Ausdrucks »Vorname« oder »Personenname« bedienen sollen, um jede Undeutlichkeit zu vermeiden. Darum durfte ich wenigstens hier diese einzige Bemerkung nicht unterlassen.

Ich empfehle mich der gnädigen Gewogenheit Seiner Excellenz, und bitte Euer Hochgeboren, die Gefühle der innigsten Hochachtung zu genehmigen, womit ich stets zu verbleiben die Ehre habe Euer Hochgeboren gehorsamster

Franz Palacky.

Prag, den 16. April 1825.

177. **Karel Egon Ebert Františku Palackému.**

[1825, 22. dubna] (z Prahy). — *Žádá ho, aby ho omluvil u Louisy Schusterové, že dnes nemůže přijíti.*

Liebster Freund!

Nach einer Nacht, wie die heutige was, in der Alles, was mir wirklich begegnete, in noch auffallendern Farben an mir vorüberzog, ist mein Kopf- und Rückenschmerz noch heftiger geworden, als er gestern war, so dass ich fürchte, heute möchte die entscheidende Stunde für mich verloren sein, Louisen wieder zu sehen. Auch würde ich vielleicht, wenn ich mich doch aufrisse, meinem physischen nicht gehörig gebieten können und anders erscheinen, als ich möchte und als ich es fühle, und körperliches Leiden,

das allemal überreitzt, könnte mich vielleicht auch geistig überreitzter sein lassen, als es gut wäre, da ich doch nun, indem sich mir eine ganz neue, unerwartete Einsicht in meine Lage eröffnet hat, aller Ruhe bedarf, die ich mir nur schwer erringen kann, und die doch durchaus nöthig ist, damit ich nicht noch mehr schmerzliche Verkennung zu erwarten habe.

Ich bitte Sie daher, eine Viertelstunde oder auch nur den kleinsten Raum Zeit dazu zu verwenden, mir einen Liebesdienst zu thun, der darin besteht, Louise von der Ursache meines heutigen Nichterscheinens zu unterrichten, jedoch nichts weiter als mein Unwohlsein zu berühren, denn da ich nun beinahe irre an Louise geworden bin, weiss ich nicht, ob Sie ihr mit einer Schilderung meines innern Zustandes angenehm kommen könnten. Dass mein aufgeregtes Benehmen, das ihr als Misstrauen in ihr besseres Selbst erschien, sie kälter machen konnte, begreife ich ganz wohl, aber ich mag die Sache von allen Seiten betrachten, so finde ich denn doch immer, dass ich das nie, nie erwartet hätte. Indess will ich das als Folge meiner Unklugheit, die mich nicht gehörige Grenze erkennen liess, geduldig hinnehmen, wenn ich ja wieder einsehen lerne, dass der Grund von Louisens wirklich herabwürdigendem Benehmen gegen mich gekränkte Liebe, aber nicht Mangel an Liebe war. Das Alles wird sich wohl in Kurzem entscheiden, und von dieser Entscheidung hängt es ab, ob ich mich je mehr auf Erden einem Herzen anschliessen werde können; denn es scheint, dass ich verdammt bin, immer mein volles Gefühl an Eines zu setzen, dessen Gegengefühl ich mir zu erhalten unfähig bin. Gut wird es sein, wenn ich Louisen freundlich und liebend wiederfinde, besser noch, wenn es für alle Zeiten so bleibt, aber am besten, falls dies nicht so werden sollte, wenn mir der Allgütige einen Schleier um den Verstand und eine Rinde um das Herz legte, damit ich nie wieder durch meine unverschuldete Leidenschaftlichkeit mir und Andern Schmerz machte.

Sein Sie nicht böse, liebster Freund, dass ich Sie mit meiner Bitte belästige. Ich bin wirklich heut ganz ausser Stande, freien Geistes vor Louise zu treten, und Sie sind der Einzige, dem ich in dieser Sache mein volles Vertrauen schenke. Auch ist eine Entschuldigung meines Ausbleibens bei Louise durchaus nöthig, theils, weil sie dahinter etwas Anderes vermuthen könnte, als da ist, theils, weil sie vielleicht mich kränker glauben könnte, als ich bin. Schreiben aber kann ich ihr nicht mehr. Es würde im Hause zu sehr auffallen, und ich habe auch schon traurige Folgen meiner Schreibseligkeit in frühern Zeiten erlebt, da meine Feder gewöhnlich meine ganze Empfindung ausströmt, und diese oft von der Art sein kann, dass es besser ist, sie ganz zurückzudrücken. Sein Sie also nicht böse, und erfüllen sie meine Bitte, wenn Ihnen ein Augenblick zu Gebothe steht. Vielleicht sehe ich Sie auch heut Mittags hier, wo Sie immer gern gesehen sind. Ihr

Karl Egon Ebert.

178. Jan Dobromír Petenyi Františkovi Palackému.

1825, 25. dubna (z Vídně). — *Zpravuje ho o sobě a své rodině. Doporučuje mu Hermanna Schlegela, po němž list posílá, a zmiňuje se o některých známých.*

Z Vídně, dne 25. dubna 1825.

Vysoce vážený pane, předrahý příteli můj!

Již se ani nevím rozpomínati na ty šťastné časy víc, v nichž ste se ještě častěji příznivě Vašemu Petenyimu přihovárati ráčili; tak dlouhá mezera, co drahým psaním Vaším potřebnému potěšení radosti množiti skrovníte. Mnoho neřesti se od toho času již na mne zvalilo, co sem Vám posledníkrát písal. Do roka matka má dvakrát do nitky vyhořela a nyní psoty těžkou ruku na sobě cítiti musí. Nejinač se mám já, k vůli cís. přírodovni až posud ve Vídni. Ona mně víc ani babečkou napomáhati od dvou let nemůž; já pak často churavý pro mnohé bohoslovné i přírodnické zaneprázdňování žádnou paedagogii, byť by se i jak prospěšná poskytla, přijati nemohu, a tak ode dvou let ze samého cís. stipendium (100 stříbra) ve Vídni žiji a všemožně trovám utíkám. Bědy sem nikdy víc, jako právě v tomto měsíci, nevytrpěl. Od Josefa na rheumatické zapálení hrdla stonaje, jednostejně v jizbě co vězeň seděti aneb ležeti musím, a od pěti týdnů sem jen třikráte ještě, když mou nemoc jediný lékař můj, přívětivý, teplý a stálý čas totiž, ulevovati počal, na světlo vyjíti směl. Bohdá, že se jí brzo zbavím! Milerád bych do konce srpna ještě ve Vídni se baviti chtěl, jestli mi Pešťané brzo jináče nezahudou. Pan Kollár mi již dvakrát písal, že si jeho osiřalá církev zvláště mě za nástupce žádá, ale na dvatýdní list žádné odpovědi se dočekati nemohu. Palkovič Gočaltovskému v těchto dnech písal, že pan Kollár již vskutku Cinkotskou faru přijal — tam Molnár nedávno zemřel — a že prý, jako se povědá, Petényi do Peště přijde. Já sem od měsíce lipna minulého léta již troje povolání měl: za učitele do Lučenca, za professora rhetoriky na reformat. collegium do Bystřice, za professora syntaxí a grammatiky na gymnasium nyní do Modry za conrektora na Ottovo místo, nedávno zemřelého. Cinobanci v Nongradě a Trnavci mě za slova bož[ího] kazatele volali. Vše to sem přírodnictví k vůli posavad přijati nechtěl, vezdy ještě cestovati a v cizině sobě známosti potřebné nadobyti se stroje. Pešť ale, pro plat pravda naskrz ne, nebo ten menší než kterýkolvěk první, ale jedno pro místečnost a s ní spojené prospěchy, národní totiž museum, vysoké školy tamnější a polehčení svazku s vídenskými i cizozemskými přírodníky, bude-li mě jen volati, neopustím. Gočaltovský vzal povolání ono Modranské. Jistý Filický nastoupil zemřelému Sv. Ďurskému Muškulimu.

Což to, že pan Presl nechce Palkovičovou antikritiku do Kroka vzíti? To Vám hrozné, jak se Palkovič hněvá, div se nerozpučí. My s panem suplentem Šimkem, an se Vám i s Gočaltovským a celým spolkem slušně

poroučí, často v Kroku a s radostí i v pěkných prácech Vašich krasovědeckých študujeme. Doručitel tohoto psaníčka jest pan Herm. Schlegel, milý přítel můj, an, od roka na zdejší přírodovni cís. prakticírovav, nyní do Lvova co conservátor na král. museum pospíchá. Ontě Saks, protestant, za $^1/_4$ roka vjedno se mnou bydlel. Mějte jej sobě, navštíví-li Vás osobně, poručena. Prázdných far a ouřadů pro bohomluvců (sic!) evang. nyní v Uhřích moc. Pan Benedicti se dobře s Ašbotovskou oženil, neštastík ale brat jeho Pavel se po mnohém nadělaném posměchu v Pešti proklál, ale jej prý již z většího vyhojili. Račte mi, prosím, mohu-li Vám v něčem ještě zde poslúžiti, směle naručiti. Odpište mi brzo a přejtež, jak před tím, dobře Vašemu, věčně Vám ctitelsky zavázanému

Jan. Dobromírovi Petenyimu.

Seiner Wohlgeboren Herrn Franz Palacký zu Prag. — Abzugeben beim Herrn Professor Joseph von Jungmann, Breitegasse Nro. 749, im 1 Stocke.

179. **Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.**

1825, 19. **května** (z Prešpurku). *Oznamuje mu, co podnikl, aby Palacký dostal od paní z Cúzu, co mu ještě náleží; chválí jeho bratra Ondřeje, který má naději na stipendium; napomíná ho, aby šetřil očí.*

Pressburg, den 19. Mai 1825.

Werthester Freund!

Ihren Brief vom 21. März habe ich richtig erhalten und mich auch des mir darin ertheilten Auftrages insoferne entledigt, dass ich der Frau von Csúzy auf der Stelle in Ihrer Angelegenheit schrieb und sie von dem bei mir befindlichen Amortisationsschein in Kenntnis setzte mit dem Bedeuten, dass es mir sehr lieb wäre, ihr solchen selbst in eigene Hände zu übergeben, was am füglichsten bei ihrer bevorstehenden Reise nach Wien (die sie, um Muki zu sehen, gegen Ende Aprils vorhatte) in der Durchreise hier geschehen könnte, wenn es ihr gefällig wäre, das für Sie bestimmte Geld bei mir niederzulegen. Sie kam auch mit Carl zu Anfang dieses Monats hieher, eilte aber zu sehr nach Wien, als dass sie Zeit gefunden hätte, mit mir darüber zu sprechen. In der Rückkehr, die nach einer Woche erfolgte, bekam ich sie ebensowenig zu sehen, obgleich Carl bei mir war, sich aber früher noch empfahl, bevor seine Mutter von Carlburg ankam, woraus ich annehmen musste, dass sie keine Zusammenkunft mit mir wünsche, was auch aus den Umständen nach einem längeren Aufenthalte in Wien leicht zu erklären ist. Während ihrer Hin- und Rückreise erwähnte ich dem Carl mehrmal, wenn mich seine Mutter zu sprechen wünscht, wäre ich bereit, ihr jeden Augenblick meine Aufwartung zu machen. Weiter konnte ich doch nicht gehen. Ich ward nicht gerufen und — hiemit erklärt sich das Übrige von selbst. Vor einigen Tagen erhielt ich endlich

ein Schreiben von Jakal, das so ziemlich einer Rechtfertigung gleich sieht, woraus ich Ihnen die Sie betreffende Stelle wörtlich mittheilen will.

»Die Frau von Csúzy hat in ihrer Wiener Reise gewünscht, Sie zu sprechen, um wegen der Palatzkyschen Forderung in's Klare zu kommen. Sie hat deswegen auch alle Rechnungen und Schriften darüber mitgenommen, weil Sie aber, lieber Freund, immer beschäftigt und nicht zu sprechen waren, so bittet sie hiemit den Palacký zu erinnern, er möchte in der Obligations-Amortisation auch das ihm in dem letzten Zeugnis erwähnte Honorarium einschliessen, damit in Zukunft aus diesem Zeugnis keine neue Forderung geschehen soll. Dann will sie ihn ganz befriedigen.«

Darauf erwiderte ich kurz, dass der bei mir befindliche Amortisationsschein für alle Fälle jeder weiteren Bedenklichkeit in dieser Angelegenheit für immer vorbeuge, sobald es nur der Frau von Csúzy gefallen möchte, ihre Verbindlichkeiten gegen Sie zu erfüllen, und ich hoffe zuversichtlich, dass sie es nicht lange anstehen lassen werde, sich dieser Sache einmal für immer zu entledigen.

So stehen die Sachen itzt. Wollen Sie, werther Freund, zur Beschleunigung derselben unmittelbar durch Ihre Zuschrift selbst an die Frau von Csúzy etwas mitwirken, so möchte ich Ihnen freundschaftlichst rathen, dabei so glimpflich und höflich als möglich zu Werke zu gehen, denn auf einem andern Wege lasst sich hier nichts erhalten. Wir haben hier vor unsern Augen ein neues Beispiel, wie man mit Leuten Unsersgleichen in den vornehmen Häusern umzugehen pflegt. Der Hofmeister von Graf ...... Franz Z., dem vermöge des Erziehungscontractes ein Capital von 30.000 fl. W. W. nach beendigter Erziehung zugesichert war, ist ohne allen Anlass von seiner Seite nach 16 Jahren seiner Stelle entlassen, ohne eine verhältnismässige Entschädigung seines Verlustes erhalten zu haben, mit dem Bedeuten, er solle solche auf dem Rechtswege suchen. Was dies heisse, wird jeder begreifen, der nur erwägt, dass der Principal ein Septemvir sei, mit dem sich auf dem Rechtswege nicht leicht etwas versuchen lässt. Überhaupt glaube ich, dass Ihre eigene Zuschrift an die Frau von Csúzy kaum wirksamer sein könne, als die Art von Scheue, die sie bei ihrer gegenwärtigen Stellung gegen mich blicken lässt, und da ich mir gar nicht merken lasse, als wenn ich den Grund dieser Verlegenheit durchsehen möchte, so dürfte noch auf diese Art am leichtesten etwas zu erhalten sein. Nur müssen Sie etwas Geduld haben und in Ihrem Schreiben an sie so schonend als möglich Ihre Ansprüche geltend machen.

Schweiger hat mich wegen der angewiesenen Zahlung auch schon angesprochen, den ich indessen durch die Darstellung eben dieser Umstände bis aufs Weitere zur Ruhe brachte. Ihrem Bruder strecke ich zu Zeiten Geld vor, wenn er etwas bedarf, und werde es auch ferner gern thun, so wie überhaupt in allem gern an die Hand gehen, wo ich ihm etwas be-

hilflich sein kann. Herr Billnicza, bei dem ich mich fleissig nach ihm erkundige, lobt seinen Fleiss und seine Aufführung ungemein, und er hat gegenwärtig die Hoffnung, ein kleines erledigtes Stipendium zu bekommen, sobald der Herr Consistorialrath Glotz von Triest, wo er gegenwärtig ist, zurückgekehrt sein wird. Sie müssen von ihm seit Ihrem letzten Schreiben schon mehrere Briefe erhalten haben, aber er beklagt sich immerwährend, dass er weder von Ihnen noch von Hause irgend eine Nachricht erhalte. Ich hoffe, dass Sie ihn hierüber, wenigstens was Sie betrifft, in einigen Zeilen beruhigen werden.

Bei uns ist sonst alles beim Alten. Ich wüsste Ihnen in der That nichts, was Ihrer Aufmerksamkeit würdig wäre, mitzutheilen. Das Gerücht von einem im September hier abzuhaltenden Landtage nimmt täglich wieder zu; ob es sich bestätigen werde, muss die Zukunft lehren.

Schonen Sie Ihre Gesundheit, und vorzüglich Ihre Augen, Freund, wenn Sie schon so bedeutende Folgen Ihrer unausgesetzten Anstrengung fühlen, wie Sie mir unlängst berichteten. Verzehren Sie nicht durch Ihren übermässigen Eifer ein Capital, das Ihnen und der Welt noch reichliche Zinsen tragen dürfte, wenn Sie nicht zu verschwenderisch damit umgehen. Dies erinnert und mahnet Sie freundschaftlich Ihres eigenen Wohls wegen Ihr Ihnen stets aufrichtig ergebener Freund

A. W.

180. **Ondřej Palacký bratru Františkovi.**

1825, 22. května (z Prešpurku). — *Prosí ho za pomoc; stěžuje si, že se mu vede zle.*

V Prešpurku, 22. máje 1825.

Milý p. bratře!

Jsa ve veliké nouzi a potřebě, toužebně a tesklivě sem očekával buď od Nich buď od otce nějaké pomoci; však až posavad ani z jedné ani z druhé strany žádná aneb aspoň malá pomoc přišla. Kdyby mně Jejich přítel p. Virožil nebyl spomohl, nevím, jak by se mně nyní vedlo; neb bývaje na quartýře u paní, která se velmi bála, že já jí všecko nevyplatím, měl sem se denně co obávat, že z něho vyhnán budu, vzlášť když mně pověděla, že na prešpurský jarmark, který před 12 dni byl, peníze míti musí. Dostal sem sice něco peněz od otce, však velmi málo, totiž 6 fl. v. v., a ty ještě bez listu, ačkolivěk, jak jistě vím, času k napsání dosti měli. Smutný tedy, že sem tak málo peněz obdržel a že mně ani listu nepsali ani nic neodkázali, šel sem k p. Virožilovi, který, jak se dověděl, v jakém stavě se nacházím, sám od sebe mně tolik peněz vypůjčil, co sem k vyplacení quartiru potřeboval. Jsem jemu nyní 20 fl. v. v. dlužen. Přijat jsa od p. Martinyho 21. dubně do Skaritzového convictu, domníval sem se, že snad se mně již nyní lepší povede, však velice sem se ošidil. Mám sice nyní lepší jídlo, ale jinší všecko horší; neb se mózou pomysliti, že můj frack, který již 2 roky den po dni nosím, (tohoto roku sem žádného

nedostal) pěkný a dobrý býti nemůže. Botou sem sice 2 páry dostal, však doufám, že se budou mocti ještě rozpomenúti, že náš otec nejraději laciné věci kupuje, a laciné věčím dílem bývají darební. Protož není divu, že již za tři měsíce žádná pára nebyla dobrá. Dostal sem potom také jen jedny nohavice, jednu vestu, jednu šátku na krk atd. Snadno tedy budou mocti rozuměti, že si nové (nechcili v krátce, brz bych řekl, nahý chodiť) zjednati musím. Však jak mně to možné, jestli mně žáden nápomocen nebude? A od koho pomoci očekávati možu, jestli ne od Nich? Neb od otce již více pomoci žádati nemožu, a byť bych i žádal, tedy žádné nedostanu, a od jiného, od koho? — Měl bych sice naději, že budoucí rok (jestli zde ještě budu) stipendium 81 fl. dostanu, jestli se za včas o ňó domáhati budu; však to by se až budoucí rok stalo a já již nyní peníze potřebuju. Toto stipendium (das 2te Braunstalkische Stipendium) dostane tento rok Lazányi od Štyrského gubernium. Jestli tedy možné, prosím pomóžou mně, ale co nejspíše; jestli by ale nemohli, což bůh nedej, tak nech mně aspoň nějaký list pošlou, abych věděl, co činiti mám, snad ho nějak vyplatiti budou mocti. Rád bych také věděl něco o Jejich nynějším stavu, neb se mne jich mnoho na Nich vyptává, tak k. p. pan prof. Martiny již častěji, který Jim také pozdravení dal vzkázati. — Byl sem se tohoto roku začal učiti italianskou řeč, poněvadž ale nyní málo kdy, a to jen na krátký čas, grammatiku dostati móžu, tedy to nejde tak, jak by to mělo jíti; však ani k tomu mnoho času nemám, neb poněvadž již v červenci examen míti budeme, tedy páni professoři velmi pospíchají, aby študia skončiti mohli. Bude totiž rok školský zase v ten čas, jak před tím. Panu Schulekovi to velmi dobře nejde, neb má ještě až do července tak mnoho k učení, (jestli ne víc) jak mnoho od listopadu až do máje učil, a tento celý měsíc je jakýsi nezdravý, tak že ani do školy nepřichází. P. Virožil Jim dává na známost, že od paní Csúzky (neb Szerdahelyky, jistě již nevím) ještě žádných peněz neobdržel aniž brzo obdržeti bude moci.

Tyto vakacie, které až do 15. Sept. trvati mají, nemíním do Hodslavic jíti, nýbrž neb zde zůstanu aneb, když bych to učiniti nemohl, tedy bych třebas, jestli by se Jim líbilo, k nim do Prahy pěšky šel a Jich tam navštívil. Od Nich sem tohoto roku ještě žádného psaní neobdržel a moje poslední, které sem Jim poslal, bylo při začátku měsíce dubně psáno. Zůstávám Je milující bratr

A. Palatzký.

181. Josef Dessauer Františkovi Palackému.

1825, 27. června (z Hackingu). *Omlouvá se, že mu dlouho nepsal; oznamuje, jak se snaží, aby skladby Tomáškovy staly se známými ve Vídni; dává mu zprávu o novinkách hudebních.*

Hacking, den 27. Juni 1825.

Theuerer Freund!

Dein Liebes vom 11. Dec. hat mich unendlich erfreut, und nur dringende Geschäfte konnten mich bis itzt abhalten, es zu beantworten, wie

ich denn überhaupt vor Beschäftigung, die ich mir hier selbst erschaffe, oft dasjenige vernachlässigen muss, was mir Freude brächte. So schläft meine Muse einen festen Schlaf, den selbst der Verkehr mit meinen hiesigen musikalischen Freunden nicht zu erschüttern vermag. Doch diese Art zu leben wird nun auch in Kurzem zu Ende gehen, denn in den ersten Tagen des kommenden Monates verlasse ich Wien, das diesmal nur wohlthätig auf meinen Körper wirkte.

Deine Novitäten haben mich erfreut, und vorzüglich die, dass sich deine Existenz in Prag immer mehr befestigt. Möge dir nur nie das Leben mit den Aristokraten das schöne Ziel, nach dem du früher gestrebt hast, aus den Augen rücken! —

Wie geht es dir übrigens, mein lieber Freund. Hast du doch noch fleissigen Verkehr mit den Bürgerlichen Prags? Kömmst du öfters zu Tomaschek. Wie gern würde ich mich hier seiner Lieder annehmen, doch ich komme selten in die Stadt. Ich gab mehrere Hefte hiesigen Verlegern in Commission. Frage ihn gefälligst, ob er das gern thäte, denn ich bin der Meinung, dass dieses noch das einzige Mittel ist, seine Composition hier bekannt zu machen. Freilich verlangen die Wucherer die Hälfte — Leidesdorf aber nur das Drittheil — des Betrages für ihre Provision. Letzterer geniesst jedoch hier nicht allzuviel Credit in Hinsicht seines Vermögens, und ich weiss also nicht, ob ihm viel zu fidieren wäre.

Bemerke auch Herrn Tomaschek, dass man den Preis von 40 kr. per Bogen enorm theuer findet, da hier die schönste Auflage zu 30 kr. für den Bogen gezahlt wird.

Vor einigen Tagen habe ich der Probe eines Requiems beigewohnt, das Salieri schon vor 20 Jahren für sich componiert hat. Es war sehr langweilig, und ich konnte mich sehr gut der am andern Tage erfolgten Production entschlagen. Man sagt, Salieri habe die letzten Takte nicht geschrieben, sondern die Ergänzung testamentarisch einem andern aufgetragen. Der gute Mann hätte gerade keiner Originalitäten bei diesem unoriginalen Werke bedurft.

Bethowen hat ein neues Quartet für Violi geschrieben. Die erste Aufführung durch Schuppangich machte complettes Fiasco. Am andern Tage läuft Bethowen im grössten Zorne zu dem Violinspieler Böhm, und erzählt ihm, wie der dicke Kerl sein Quartet verdorben habe; er (nämlich Böhm) möge sich desselben annehmen und es zu Ehren kommen machen Auf diese Aufforderung wird sogleich das Werk studiert, gegeben und Bethowen feierte den Triumph, es an einem Abend 2mal mit ungeheurem Beifall aufgenommen zu sehen. Um mir den Genuss dieser herrlichen Composition zu verschaffen, werde ich wahrscheinlich diese Tage eine Fahrt nach Baden, wo sich Bethowen aufhält, unternehmen. Böhm empfiehlt mich ihm, und ich bringe das Manuscript nach Wien, um es da zu hören.

Hast du in der Leipziger musikalischen Zeitung die Recension über 1. Heft des Reinemp gelesen? Unschuld schickte mir den Auszug, und ich

hätte lieber gesehen, wenn man gar nichts darüber gesagt hätte. Man nennt mich darin einen Schüler des Prager Conservatorimus, was mich wegen Tomaschek sehr verdriesst. Ich habe zwar dem lieben Weber mein Clavierspiel zu danken, doch in der Harmonie machte er mich eher trüb als klar sehend. Unserem tüchtigen Meister Tomaschek verdanke ich es, dass mir die wunderbaren Geheimnisse der schönsten aller Künste zum Theile enthüllt sind, und nur Rücksicht für meinen ersten Meister haben mich immer bewogen, meines zweiten weniger zu erwähnen.

Wie gefallen meine italienischen Lieder dort? Hier gefällt das IV. vorzüglich und ist auch einzeln abgedruckt worden. Leb wohl, mein Theuerer! Dein

Dessauer.*)

182. **Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.**

1825, 7. července (z Prešpurku). *Oznamuje mu, že pro něho obdržel zbytek peněz od paní z Čúzu; skládá z nich podrobný účet a žádá za vysvětlení neshod; chválí jeho bratra Ondřeje; těší se na shledání s Palackým v Prešpurku.*

Pressburg, den 7. Julii 1825.

Werthester, bester Freund!

Bevor ich noch Ihr mir durch Herrn von Uzsovics unlängst und Ihrem Bruder versprochenes Schreiben abwarte, eile ich Ihnen je eher zu berichten, dass mir gestern durch die Frau von Gaslanczy der letzte Rest Ihrer bei der Frau von Csúzy ausstehenden Schuld eingehändigt worden sei — nur waltet in der Rechnung einige Differenz ob, über die Sie sich itzt deutlicher zu erklären haben.

Nach Ihrem Briefe vom 21. März 1825 behaupten Sie, nach dem abgeschlossenen Wollengeschäft vom J. 1823 vom 1. Junii an noch 304 fl. W. W. bei der Frau von Csúzy rückständig gehabt zu haben, auf deren Abschlag blos die letztgesandten 50 fl. CMze zu rechnen wären, wovon folglich noch ein Rest von 179 fl. W. W. übrig bliebe. Die Frau von Csúzy hingegen sendet mir folgende Übersicht der an Sie bereits geleisteten Zahlungen. Ihre Hauptforderung bestünde laut der Obligation vom Monate März 1819 in dem Capital von 3000 fl. W. W. Auf Rechnung dessen hätten sie erhalten:

den 5. Febr. 1823 laut Ihrer eigenen Quittung No. 1 . .	250 fl.	
dann den 22. März 1823 laut meiner Quittung No. 2 . .	200 »	
ferner den 1. Juni 1823 mittelst des Wollgeschäftes laut der Quittung Ihres Vaters No. 3.	2301 »	39 kr.
endlich den 10. Dec. 1824 laut meiner Quittung No. 4 . .	125 »	
macht zusammen . . .	2876 fl.	

) Josef Dessauer, hudební skladatel, Pražan, žák Tomáškův (28 května 1798, † 1876 v Mödlingu).

diese abgezogen von der Capitalsumme bleibt Rest . . . 124 fl. W. W.
Hiezu wären zu nehmen noch für 1 Cnt. Schmalz von
Ihrem Vater . . . . 55 »

hiemit mache alles zusammen . . . 179 fl. W. W.,
die auch vollzählig mit 180 fl. W. W. bei mir erlegt wurden.

Wo steckt nun der Fehler in dieser Rechnung? Ich kann darin keinen herausfinden, wenn die Capitalsumme von 3000 fl. richtig ist; denn die 4 Zahlungen, wodurch dasselbe bis auf den letzten Rest abgetragen worden ist, sind unbestreitbar richtig. Die erste Zahlung bezeugt Ihre eigene Quittung No. 1. vom 5. Febr. 1823. Die 2te Zahlung von 200 fl. W. W. setzt meine in Ihrem Namen ausgestellte Quittung ausser Zweifel. Ich sandte Ihnen zwar damals durch die Diligence nur 150 fl. W. W., wie das hier vorliegende Postrecepisse bezeugt; aber Sie werden sich erinnern, dass ich Ihnen einige Zeit vorher 50 fl. W. W. durch die Bar. Puthon in Wien auf Ihr dringendes Ersuchen ausgezahlt und mir nach Ihrer Disposition diese 50 fl. bei dieser Gelegenheit von den 200 fl. zurückbehalten habe.

Die 3te Zahlung bezeugt Ihr Vater mit eigener Handschrift vom 1. Junii 1823, und wann Sie bei diesem Wollgeschäfte später über 700 fl. eingebüsst haben, so ist doch einmal die Hauptsumme v. 2300 fl. von Ihrem Vater und Ihnen förmlich anerkannt. Die 4te Zahlung ist laut des vorhandenen Postrecepisse gleichfalls ausser allem Zweifel.

Seien Sie nun so gut und lösen Sie den Knoten, da mir Ihre Geldverhältnisse mit der Frau v. Csúzy nicht so genau bekannt sind. Die Original-Quittungen befinden sich in meinen Händen. Gegen dieselben forderte die Frau von Csúzy Ihren Amortisationschein, von mir als Zeugen unterfertigt, zurück, was ich Ihr um so weniger abschlagen konnte, da sie mit vieler Rechtlichkeit in dieser ganzen Sache sich betrug, mir früher die Originalquittungen einhändigen liess und sich selbst wegen des letzten etwas später gesandten Restes nur mit Mangel an Gelegenheit, der sie diese Papiere mit Sicherheit anvertrauen könnte, äusserst höflich entschuldigte.

Von Zinsen für das bei ihr ausstehende Capital, sowie von einer Entschädigung Ihres Schadens bei dem Wollgeschäfte war natürlich keine Rede. Indessen, wenn Sie erwägen, wie oft Erzieher, die 2—3mal so lang als Sie ihre Dienste geleistet haben, doch am Ende um ihre Belohnung entweder ganz gebracht oder beträchtlich verkürzt werden, und dass gegen diese Ungerechtigkeit bei uns gar kein rechtliches Hilfsmittel vorhanden sei, so werden Sie doch eingestehen, dass sich die Frau von Csúzy in dieser Sache gegen Sie, besonders in diesen für die Grundbesitzer äusserst misslichen Umständen und Zeiten, im Ganzen doch recht honett benommen habe, so dass alle die kleinen mitunter vorgekommenen Dissonancen wohl billig der Vergessenheit übergeben werden dürften. Aus dieser Ursache wollte ich nicht unterlassen, was ich für angemessen hielt, ihr am Schlusse dieser Angelegenheit als Stellvertreter in Ihrem Namen für alle die Ihnen bewiesene Güte den verbindlichsten Dank abzustatten, wenigstens indessen,

bis Sie selbst dieser Pflicht der Erkenntlichkeit und Dankbarkeit gegen sie sich entledigt haben würden, ohne jedoch hiemit Ihren aus der Verschiedenheit der Rechnung möglicherweise sich noch ergebenden Ansprüchen zu nahe zu treten.

Mit dem mir übergegebenen Gelde verfuhr ich ganz nach Ihrer mir in dem erwähnten Briefe ertheilten Vollmacht, nämlich ich zahlte Ihre Contos bei der Wittwe Schneider und beim Schweiger aus und berichtigte dann die von mir Ihrem Bruder zu verschiedenen Zeiten auf Ihre Anweisung vorgestreckten Posten nebst den Recepisse-Gebühren für die Ihnen übermachten Gelder. Hier folget die Rechnung im Detail:

Den 7. Juli empfangen		180 fl.
Davon ausbezahlt den Conto der Wittwe Schneider lautend auf 69 fl. 10 kr. mit		65 »
ferner den Conto beim Schweiger mit		44 » 10 kr.
dann abgetragen die Ihrem Bruder gemachten Vorschüsse insbesondere d. 10 Febr. 1825	5 fl.	
dto. » 1. April 1825	4 »	
» » 12. Mai für Quartier . . .	11 »	
macht . . .	20 fl. . . .	20 fl.
Endlich Recepisse-Gebühr für die geschickten	150 fl. 23 kr. CM.	
dto. von Monat December für die . . .	125 fl. 23 kr. »	
dto. für den Amortisations-Schein . . .	— 34 kr.	
zusammen . . .	1 fl. 20 kr. CM.	= 3 fl. 20 kr.
Total-Summe . . .		132 fl. 30 kr.

abgezogen von der Empfangssumme 180 fl., bleibt noch Rest 47 fl. 30 kr., über die Sie ferner zu verfügen haben.

Haben Sie nun die Güte, mir zu melden, was mit dem noch bei mir rückständigen Gelde zu machen sei, ferner ob ich Ihnen die ausbezahlten zwei Conto nebst den Recepissen-Scheinen durch die Post übersenden, oder, wie mir kürzer zu sein scheint, nur Ihrem Bruder einhändigen soll. Dass Sie diesen letzteren durch Herrn von Uzsovics mir neuerdings empfahlen, dürfte wohl unter solchen Freunden überflüsig sein: ich habe Ihnen einmal für allemal zugesagt, dass ich ihm gerne in allem, was in meinen Kräften steht, behilflich zu sein wünsche, nur kömmt es auf ihn an, mir sein Bedürfnis bei Gelegenheit anzuzeigen. Bei dem allen merkte ich doch sehr viel Zurückhaltung von seiner Seite bei der Gelegenheit vorzüglich, wenn er mich um etwas Geld zu ersuchen kam, und ich kann mir leicht vorstellen, dass ihn nur die dringendste Nothwendigkeit zu diesem Schritte in den einzelnen Fällen, die oben angegeben sind, verleitet habe. Vom Hause gibt er vor gar keine Unterstützung zu erhalten. Ich erkundige mich beim Herrn Billnicza oft um seine Fortschritte in Studien und um seine Aufführung, erhalte auch stets die gleiche Antwort, dass man mit ihm allgemein in jeder Hinsicht vollkommen zufrieden sei. Darum habe ich auch die

Hoffnung, dass er ein eben erledigtes Stipendium fürs künftige Jahr erhalten dürfte, worüber ich schon den Herrn von Billnicza informiert und auch das Versprechen seiner thätigsten Verwendung für ihn erhalten habe.

Herr von Uzsovics erwähnte, dass Sie vielleicht in einiger Zeit nach Wien und dann auch hieher kommen würden. Dies letztere würde mich sehr freuen, um so mehr, da es wirklich der Mühe werth wäre, des nun ganz gewissen Landtags oder der auf den 20. Sept. festgesetzten Krönung der Königin wegen eine solche Excursion vorzunehmen. Es werden bereits hier alle Anstalten zu dieser Feierlichkeit getroffen. Der Zusammenfluss von Menschen dürfte dabei ausserordentlich sein. Ich verspare mir daher auf diese Zusammenkunft alles Übrige, was ich Ihnen noch mitzutheilen hätte, und bitte Sie, ja alles anzuwenden, um dieses Versprechen zu erfüllen. Itzt leben Sie recht wohl. Dies wünscht Ihnen stets von Herzen Ihr ergebenster Freund

A. W.

183. **František Palacký dru. Václavovi Lichtnerovi.***)

1825, 13. července (z Prahy). *Děkuje mu za odměnu, již obdržel za rodopisnou práci vykonanou pro hraběte z Althanu.*

Verehrtester Herr Doctor!

Ich statte Ihnen hiemit meinen verbindlichsten Dank für die Summe von hundert Gulden [ab], welche Sie im Namen des Herrn Grafen von Althan mir haben zukommen lassen, und bitte Sie auch, bei Gelegenheit meinen Dank bei der gräfl. Familie, der ich den kleinen Dienst geleistet, zugleich mit meiner gehorsamsten Empfehlung auszurichten. Ich bedaure, dass ich mit Ihnen über meine Arbeit und über die Mittel zu deren Zweck überhaupt nicht sprechen konnte; ich hätte vielleicht noch Manches deutlicher angeben können. In Hinsicht auf den Umfang dieser Arbeit werden Sie gewiss bemerken, dass negative Resultate, nämlich das, was man gesucht und nicht gefunden hat, nicht zu Papier gebracht werden konnten. Aber freuen würde es mich, wenn ich auch ferner zu jenem Zwecke behülflich sein könnte, da mir die Erbsverhältnisse der Familie aus Urkunden ziemlich wohl bekannt sind. Ich empfehle mich Ihrem fernern freundschaftlichen Wohlwollen, mit Hochachtung stets verbleibend Ihr aufrichtiger Verehrer und Diener

F. P.

Prag, den 13. Juli 1825.

*) Dr. Václav Lichtner, advokát, právní zástupce hraběte z Althanu, bydlel na Malém náměstí č. 457—I. S ním seznámil se Palacký krátce po svém příchodu do Prahy dne 15 dubna 1823 a býval v domě jeho častým hostem. Dne 2. března 1825 svěřil mu Dr. Lichtner vykonání genealogické práce pro hraběte z Althanu, již Palacký odvedl dne 20. května a 13. července téhož roku.

184. M. Pešek Františkovi Palackému.

1825, 22. července (z Lückendorfu). *Má z toho radost, že osobně seznámil se s Dobrovským; žádá ho, aby poptal se v knihkupectví Calveho, prodány-li výtisky spisu jeho o Petrovi ze Žitavy.*

Hochgeehrtester Herr!

Es war für mich eine grosse Freude, nun auch den ehrwürdigen Veteran in der slavischen Literatur, Dobrovský, kennen zu lernen. Er brachte mir seinen Cyrill. Als ich zum Herrn Bürgermeister kam, um ein Manuscript der Bibliothek für ihn zum Excerpiren auszubitten, lag zufällig eben bei ihm ein Werk auf dem Arbeitstische, welches Dobrovský bereits vor 41 Jahren herausgegeben hat. Sollten Sie in Prag einmal in die Calvische Buchhandlung gehen, so bitte ich, nebst Gruss von mir, sich zu erkundigen, ob etwa die übernommenen Exemplare meines Petrus de Zittavia haben verkauft werden können. Ich habe auch zu Hause wohl noch 60 Ex., welche ich gern verkaufen oder wenigstens vertauschen möchte, vielleicht in Böhmen. Leben Sie wohl. Ihr ergebenster Diener

M. Pesseck.

Lückendorf 22 Feb. 1825.

185. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1825, 7. srpna (z Hodslavic). *Dává mu zprávu o tom, jak odbyl zkoušky. K dopisu připojeny připisky otce a bratra Jiřího.*

V Hodslavicích 7ho Aug. 1825.

Milý p. bratře!

Jejich list od 27ho července obdržel sem při začátku měsíce července, však ale ne od toho pána, který ho přinesl, nýbrž od p. Bilnice. I chtěl sem Jim sice ještě v Prešpurku odpověď poslati, ale nemohl sem, neb sem již na druhý den po exameně z Prešpurka odešel a před examenem a v exameně sem času neměl; i nechal sem to tedy, až sem se domu dostal.

Exameny byly od 21ho až do 28ho července. Panu Zsigmondymu, a zvláště p. Martinymu dobře vypadly, ne tak panu Grossovi, a p. Schulekovi právě zle. Byl on totiž 3 měsíce nemocný, tak že ani do školy přijíti nemohl asi 4 týdně před examenem. P. Bilnica Ecclesiasticu a p. Zsigmondy židovskou řeč na sebe vzali, ostatní ale 2 študia, které on měl, totiž theologiu a doctrinu religionis (tuto sem i já měl), žádný neučil; a předce z nich examen byl. Mně všudy velmi dobře vypadl, krom pod p. Schulekem, však ani pod tím zle ne. Classificacie sem neslyšel, neb až za dva dni, když sem odešel, čtena byla.

Když sem z Prešpurka odchodil, šel sem k p. Glatzovi skrz to stipendium. Však ačkolivěk on asi o 2 týdně spíše p. Bilnicovi slíbil, že jej

dostanu, tedy mně předce povídal, že toto stipendium již nyní toliko vídenští dostávati budou; to však ještě přidal, abych k němu při začátku nastávajícího školního roku ještě jedenkráte přišel, potom že jisté zprávy dojdu. I šel sem také k p. Bilnicovi a pověděl sem jemu to, co mně p. Glatz oznámil. On se nad tím velmi divil a posledně mně pověděl, že on chce se o mne starati, když bych i štipendium nedostal, a abych Jim to, tak jak i pozdravení vzkázal. — Pan Vyrožil se ty poslední dni, které sem v Prešpurku byl, na nějaké psaní, aspoň na nějakú zprávu od Nich velmi často dotazoval. On mně v měsíci čeŕvenci zase 20 fl. v. v. dal. Domů sem se šťastně navrátil a zde šaty od Nich, jak mně psali, nalezl. — Za tak mnoho dobrodiní, které mně každého roku prokazují, nemóžu Jim, jak sluší, děkovati. Přijmou tedy jen to ujištění, že vděčná památka těchto dobrodiní nikdy v srdci mém nevyhasne. —

Piletschka jest nyní také v Hodslavicích; a i Toman přijíti má. Tento, jak slyším, dostal povolání do Bilska na místo Schneidra, který se knězem stal. Moravců bylo tento rok jen v Prešpurku asi 18, polovic A. C. a polovic H. C. Školy se tam zase 15. Sept. začnou. Já zde nejvíc čtením českých knih čas tráviti chci. Rád bych také Tacitusa, kterého sem před tím ještě ani neviděl, zde v Hodslavicích přečetl. Janka sem začal německou řeč učiti. Pozdravení Jim vzláště od sester našich Anny a Mariany a od jejich manželů vzkazuji.

Zůstávám Je milující bratr

Andr. Palatzký.

Můj milý bratře.

Již mnohokráte sem se strojil tobě zvláštní list psáti, ale pro všelijaké příčiny a překážky sem odtahoval, a teď jen na krátce; rád bych zvěděl o tvém stavě, v jakém nyní jsi, dobře-li se máš anebo ne. Já a moja žena jsme zdrávi; též i dítky naše. Handel jde o nětco lépe než před tím, ale ještě malý užitek dává; kdybych sám svůj byl, dobře bych se měl. Statek mně ještě až potud hezky slúží, zvláště koně. Včely nám toho roku také hezky medu nanesly, též i úrodu na poli pěknú a podařenú máme. Ostatně vinšuji ti všecko dobré a očekávám od tebe zase nějaké odpovědi, jak ty se máš. Zůstávám tě věrně milující bratr

Georg Palatzký.

Milý synu!

Mně již více placu nezůstalo, jen tolik, abych se ohlásil, že ještě živ sem. A do vůle boží zůstávám tvým

J. P.

Moja sestra Mariana zemřela. Júrovi se synáček narodil.

186. **Karel Egon Ebert Františkovi Palackému.**

1825, 10. srpna (z Prahy). *Dává zprávu o svém přesídlení do paláce Fürstenberského a o své práci v archivu a bibliothece knížecí; varuje Palackého, aby se o svém spojení s Ochranovem příliš nezmiňoval.*

Lieber Freund!

Dein Brief, obwohl er mir boshafter Weise Manches vorenthält, was ich wissen sollte, machte mir sehr viel Vergnügen; der Ruf eines Freundes aus der Ferne und der Gesang eines geselligen Vogels in der Wüste, der die Nähe menschlicher Seelen kündet, diese beiden Dinge tragen wohl gleiche Erfreulichkeit in sich. Wäre es mir nur auch vergönnt, wie der Wanderer dem Gesange des Vogels nachgeht, bis er an einen wirthlichen Herd gelangt, so auch Deiner Stimme zu folgen, bis ich an Dein Freundsherz gelange. Desto mehr wird Dich nach diesem Eingange wundern, dass ich so lange mit meiner Antwort zögerte, aber ich muss Dir sagen, dass der Eingang dieses Briefes kurz nach dem Erhalt des Deinigen geschrieben wurde, die Fortsetzung aber durch das plötzliche ereignete Übersiedeln, Ordnen, Eingewöhnen etc. verhindert wurde. Ich sitze nun hier, allein, mir ganz überlassen, durch eine einzige Wand von meinem väterlichen Hause getrennt, und dennoch getrennt, so dass ich mich sehr unwohl in dieser Lage fühle. Wenn ich hinüber komme und meine vertrocknenden Blumen sehe, die ich vor Kurzem noch so sorgsam gepflegt, wenn ich meine verödeten Zimmer besuche, und wenn ich endlich des Nachts aus dem Vaterhause scheide, dann fasst mich ein sehr schmerzliches Gefühl, das doch eine Art von Heimweh ist. Bin ich auch nicht von dem Vaterhause getrennt, so bin ich doch geschieden davon, und mir ist gerade so, wie einem geschiedenen Gatten sein muss, der diesen Schritt nur mit Wehmuth that, der aber die Nothwendigkeit einsieht, dass es so geschehen musste. Hätte ich Dich hier, so wäre mir gewiss wohler; so aber bin ich so einsam, so ohne allen Besuch und Zuspruch, dass ich ganz trübe werde. Doch genug von mir.

Es freut mich, dass deine Reise Dir wohl bekömmt, und dass Du zwei Zwecke, den des Geschäftes und den der Erholung miteinander verbinden kannst. In Herrenhut unter Deinen Glaubensgenossen, den Nachkommen Deiner Väter, wird Dich gewiss ein hohes emporrichtendes Gefühl ergriffen haben, und ihre Geschichte zu schreiben, wird Dich aus doppeltem Gesichtspunkte interessiren; aber es ist nicht gut, dass Du davon vielen Leuten erzählst und mehreren es geschrieben hast. Du weisst ja, wie sehr man gegen jede Verbindung mit dem Auslande ist, so unschuldig sie sein mag, und so unschuldig die Deinige ist. Hier aber ward mir schon an mehreren Orten davon erzählt, dass Du in Herrnhut gewesen, die Gedenkbücher dieser Gemeinde erhalten, mit ihr in sehr genauer Verbindung gelebt, und ihre Geschichte zu schreiben versprochen habest.

Hast Du mit Tieck gesprochen? Was hast Du von ihm meinethalben gehört. Ich zweifle, dass er mit mir ganz einverstanden sein werde, da er mir doch sonst wohl auf meinen Brief vom vorigen Herbst geantwortet haben würde. Ich habe inzwischen ein Urtheil Baggesens über meine Arbeiten gehört, das mich sehr erfreute, das ich aber, ohne unbescheiden zu sein, gar nicht auszusprechen wagen darf. — Mit dem Archive komme ich gut von Statten, desto weniger aber bisher mit der Bibliothek, die zu zwei Drittheilen bereits verzeichnet ist, aber in einem sehr schlechten System. Zerstören kann und darf ich alles Vorhandene nicht, und das Fortführen in diesem Gange, das Anknüpfen hat viele Schwierigkeit für mich.

Ich gehe in 8—14 Tagen wahrscheinlich nach Gitschin; man hat von dort her angefragt, ob Du nicht auch mitkommen würdest. Verstengen se, schönste Her? — O wie gross ist doch die Macht der Schönheit und Liebenswürdigkeit! Gewiss hast Du auf Deiner Reise schon manches Herzchen entflammt, manches Köpfchen verrrückt, indess ich hier höchstens Siegellak entflammen und Bücher verrücken kann. Dein Freund

Karl E. Ebert.

Prag, den 10ten August 1825.

Retour v. Teplitz, Prag. S[er] Wohlgeboren Herrn Herrn Franz Palatzky, gräfl. Sternberg'schen Archivar in Teplitz. Abzugeben in Weissem Lamm Nro. 122.

187. **Jan Ochsenbauer Františkovi Palackému.**

1825, 16. srpna (ze Smečna) — *Žádá ho, aby mu půjčil, co sepsal hrabě Karel z Martinic, o rodu svém, aby mohl odpověděti na dotaz krajského úřadu.*

Wohlgeborner, geehrtester Herr!

Ich war im verflossenen Winter so frei, Euer Wohlgeborn einige vom Grafen Karl von Clam-Martinitz über die Martinitze aufgesetzten Worte zu übergeben, weil Sie die Arbeit, die Geschichte der Martinitze zu verfassen, zu übernehmen, die Güte hatten. Nun erhielt ich vom k. Kreisamte den Auftrag, eine Topografie der Herrschaft Smečna einzubringen und darin auch frühere Besitzer der Herrschaft Smečna aufzuführen. Ich glaube, dass es hinreichend wäre, das anzuführen, was Herr Graf Karl aufgesetzt hat, und bitte daher, mir jene Skizze auf einige Tage mitzutheilen, wornach ich sie wieder zurückzustellen nicht unterlassen werde.

Ich bin stets mit Hochachtung Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

Joh. Ochsenbauer,*) Oberamtmann.

Smečna, am 16. Aug. 1825.

A. Monsieur Monsieur de Palatzky a Prague. Im vat. Museum.

---

*) O stycích Palackého s vrchním Smečenským Janem Ochrenbauerem viz I. díl této publikace na str. 97, 115, 116

188. J. G. Eichhorn Františkovi Palackému.

1825, 22. srpna (z Götting). — *Děkuje, že k návrhu hraběte ze Šternberka uvolil se sepsati článek o dějinách literatury české pro jeho veliký spis o literaturách slovanských.*

Wohlgeborener, hochzuverehrender Herr Archivar!

Kein angenehmerer Brief konnte mir von der Post gebracht werden, als der, mit welchem Eu. Wohlgeboren mich dieser Tage beehrt haben, und für den ich aufs Verbundenste danke. Sie sind also der Auserwählte, den S[e] Excellenz, der Herr Graf von Sternberg in Gedanken erkohren hatte, als er mir so gnädig zusagte, meiner Verlegenheit wegen der böhmischen Literatur abzuhelfen. Nehmen Sie den hochachtungsvollsten Dank für Ihre Bereitwilligkeit an, mir zur Vollendung meines Buches beizustehen. Nun regiere nur ein guter Geist die Herrn Censoren, dass sie kein Hindernis in den Weg legen. Schon zehn Jahre treibe ich mich mit Böhmen, Polen, Russland und Ungarn herum, deren Sprache ich nicht verstehe. Polen ist schon in meinen Händen, zu Böhmen habe ich binnen 3 Monaten dieselbe Hoffnung, Ungarn ist mir im Novemb. d. J. versprochen; nur mit Russland bin ich nach vielen noch nicht in Erfüllung gegangenen Versprechungen noch nicht ganz im Reinen, ob ich gleich seit 6 Wochen ein neues Versprechen erhalten habe. Wie glücklich fühle ich mich schon in der Hoffnung, ein Ende an meinem langen Laufe zu sehen! Wie unvergesslich wird mir das Jahr 1825 werden!

Danken Sie unter der Bezeugung meines tiefen Respects S[er] Excellenz dem Herrn Grafen von Sternberg für seine gnädige Fürsorge für mich; und folgen Sie in Ansehung der Form, die Sie der Geschichte der böhmischen Literatur geben, ganz Ihren Gedanken. Fasst auch nur ein Aufsatz alles zusammen, so lässt sich in der andern Abtheilung, die leer ausgeht, auf den Band verweisen, in dem alles enthalten ist. Gott segne Ihre Arbeit!

Ich habe die Ehre mit der vollkommensten Hochachtung und Dankbarkeit zu verharren Euer Wohlgeboren gehorsamster Diener

Eichhorn.*)

Göttingen, am 22. August 1825.

189. Jiří Palacký synu Františkovi.

1825, konec září (z Hodslavic). — *Oznamuje, že mu syn Jiří z Vídně odešle 60 zl. ostatních 40 zl. že mu pošle v listopadu.*

Milý synu!

Včera večer dostal sem tvůj list a dnes ráno odcházím po svém povolání, Georg pak jede do Vídně, protož tobě nyní dle tvé žádosti v ničem

*) Johann Gottfried Eichhorn (*1752—†1827), prof. orientálních jazyků v Gotinkách, pro své dějiny literatury prostřednictím hraběte Kašpara ze Šternberka

zadosti učiniti nemohu. Georg tobě má ode mne 60 f. z Vídně odeslati; a co se našeho stavu dotýče, z částky tobě i Andres, který očima viděl, oznámí. Já sobě to musím na podruhé nechati. Kdybych byl měl naději, 10 f. domů na cestu od tebe dostati, byl bych snad ještě letos k tobě do Prahy šel a ústně vypověděl a od tebe slyšel to, co se ne tak snadně vypsati může. Zůstávám do vůle Boží jako i prve tvůj starý otec

J. Pallatzky.

Ostatních 40 f. já tobě pošli až v Novembru, nebo spíše nemohu, při tom i obšírné psaní. Zůstávám tě věrně milující bratr

Georg Palatzky.

190. **Ondřej Palacký bratru Františkovi.**

1825, 14. října (z Prešpurku). — *Dává mu zprávu o svém stavu hmotném i ve škole, pak o některých knězích, jež navštívil doma o prázdninách.*

V Prešpurku, dne 14ho Okt. 1825.

Milý p. bratře!

Když jsem před měsícem do Prešpurku přišel, s radostí sem od p. Vyrožila uslyšel, že chtějí sem do Prešpurku přijíti a přes nějaký čas zde pobýti. Protož očekávaje Jejich příchod, ani jsem Jim ještě až posavad listu nepsal. Byl bych Jim sice měl co psáti, ale mnohem více mohl bych s Nimi ústně mluviti. Nyní pak, když vidím, že již bez pochyby sem nepřijedou, pospíchám Jim známost o sobě dáti.

Z Hodslavic jsem odešel 7ho a sem jsem přišel 11ho Sept. Hned na druhý den, totiž 12ho Sept., jsem šel k p. Zsigmondymu, který tento rok rektor jest, a oznámil jsem mu, že jsem se již navrátil a chtěl jsem mu také na půl roku, totiž 5 fl. c. m., za školu platiti. On ale pravil, že mne jináče přijati nemůže, až ještě i ty 4 fl. c. m., které jsem byl od lonského roku za školu dlužen, zaplatím. Já jsem ho nejprv prosil, aby některý měsíc zhovil když ale to nic neprospělo, a on vždycky na svém stál, tedy jsem šel k p. Vyrožilovi, od kterého jsem potom ty 4 fl. c. m. dostal, a k Zsigmondymu donesl. Z tých peněz, které jsem z domu přinesl, jsem mu více dáti nemohl nežli 5 fl. c. m., ačkolivěk mně otec 30 fl. v. v. dal; neb ty jsem dílem pro mojú jinší potřebu, dílem také pro Nové zákony a Biblí, které domů poslati mám, udati musel, a sice tak, že jsem za týden již ani krejcara neměl. Proto jsem také přinucen byl za nějaký čas zase od p. Vyrožila 3 fl. c. m. žádati, které jsem také dostal. Nyní u něho ještě jest 10 fl. v. v. Však prosím odpusťá, jestliže i ty v krátkém časy od p. Vyrožila vezmu; neb naděje nás sklamala. P. Bilnica mně netoliko oznámil, že štipendium dostati

žádal za monografii o dějinách literatury české Fr. Palackého, který 23 února 1825 do té práce se pustil a nějaký čas v ní pokračoval, ale dne 18 listopadu 1826 odevzdal dokonání její S. K. Macháčkovi

nemohu (příčinu jsem Jim již ve vakaciech psal) nýbrž i slovo, kteréž mně již předešlý rok dal, ještě až posavad nesplnil. Slíbil on sice ještě před některým dnem, že pädagogiu dostanu, však nedoufám, že se to tak brzo stane, protože nyní již každý, kdo potřeboval, svého pädagoga má.

Ve škole mně i tento rok zle nejde. Študia, která se tento rok učím, jsou následující: physica, interpretationes auctorum latinorum, psychologia empirica et historia Hungariae. K tomu mám ještě dvě hodiny za týden řeči pod jedným žákem; a v slovenské řeči, pod p. Palkovičem, také dvě hodiny každý týden, totiž ve středu a v sobotu. Primáni na 4^tý^ a 5^tý^ rok, theologi mají se všickni slovensky učiti, ostatní ale jen, jestli dobrovolně chtějí. Však až posavad jsme jen dvě hodiny měli, v kterých nám v latinské řeči o česko-slovenské dobropísemnosti diktovati začal. Více Jim o tom, jestliže by chtěli, až neskoře psáti budu. Quartirou tento rok jest velmi málo a k tomu drazí; já mám můj asi $^1|_4$ hodiny cesty od školy a platím od něho, ačkolivěk s paní v jedné světnici jsem, 4 fl. Oběd mám i tento rok v Skariczovském konviktě. Nyní máme od 13^ho^ až do 24 Okt. vakacie; jsou totiž nyní tak řečené obíračky. O těch slavnostech, které zde nyní byly a ještě i jsou, bych Jim psal, kdybych se obávati nemusel, že Jim jich již někdo jinší vypsal, a sice mnoho dokonalejší, nežli bych já to byl učiniti mohl. Neb já opravdu mnoho o tom nevím, ačkolivěk jsem zde hned při začátku byl. Nyní tedy jen ještě něco o vakaciech.

Tyto vakacie jsme my tře žáci z Hodslavic, totiž p. Toman, Piletschka a já, p. Szepessyho v Sudole, p. Lanyiho v Ratiboři, p. Kalendu v Hošťalkově a p. Winklera na Vsetíně kněze navštívili. P. Szepessymu se Sudol nelíbí, tak že bezpochyby, když někde jinam povolání dostane, ze Sudola odejde. P. pak Lanyi a p. Kalenda, který 22^ho^ Sept. zde s cérou zdejšího krejčího jmenem Fitzner zdavku měl, jim pozdravení vzkázali. P. Toman již má býti jistě v Bilsku učitelem; ve vakaciích tam byl i s Piletschkou, který i tento rok zde študiruje. O našem otci, o bratrách, sestrách, atd. i něco o mně samém Jim nyní ani začínati nebudu, neb by toho velmi mnoho bylo a raději bych Jim to ústně pověděl, když by se to státi mohlo; kdyžby pak sem přijíti nemohli, tedy píšou aspoň v krátce Jejímu věrnému bratru

A. Palatzkému.

191. Jan Ritter z Rittersbergu Františkovi Palackému.

1825, 5. listopadu (z Vídně). — *Chválí si, že ve Vídni dobře pořídil, i žádá ho, aby staral se o upravení jeho bytu a o to, aby i na dále mohli bydleti pohromadě; dává mu zprávu o svých literárních stycích ve Vídni a o divadle.*

Wien, am 5ten Nov. 1825.

Mein lieber, guter Freund!

Überaus erfreulich war es mir, nach so langer Zeit wieder einige Zeilen von Ihnen zu erhalten, die mir künden, dass Sie sich wohl befinden.

Der Monat November wird nach aller Wahrscheinlichkeit meinem Hiersein ein Ziel setzen. Ich kann es beinahe nicht erwarten abzureisen, und werde die *erste* Stunde, wo es mir möglich sein wird, dazu benützen. Jetzt gleicht mein Hiersein einem Schlachtfeld, wo man bis zum letzten Augenblick ausharren *muss*, die Würfel mögen fallen, wie sie wollen. Es wird mir in mehrerem Hinsichte — besonders im finanziellen — verderblich. Dies weiss der Schurke, der allein durch eine gränzenlose Bosheit, zu der ich ihm keine Veranlassung gab, Schuld an der langen Dauer meiner Angelegenheit ist, und sucht durch die muthwilligste Verzögerung meine Verlegenheiten zu steigern. Übrigens stehen meine Sachen ganz gut, und ich habe die besten Hoffnungen, mein Recht zu behaupten.

Dass mein Quartier noch nicht ganz in der Ordnung ist, wundert mich sehr, da mich Schütz versichern liess, dass nichts mehr fehle als die beiden Öffnungen in mein grosses Zimmer. Eine Arbeit, welche leicht in einem halben Tage beendigt sein kann. In 3 Monaten war doch Zeit genug, alles herzurichten. Soll ich, wenn ich zurückkomme, die Ungelegenheit haben, von meiner Wohnung einige Tage keinen Gebrauch machen zu können? Ich bitte Sie recht sehr, mit Schütz und dem Bauerverwalter Titelmann, der unter Schütz wohnt, deshalb zu sprechen, dass alles beendiget sei, ehe als ich eintreffe, weshalb *gleich Hand ans Werk* gelegt werden müsste. Was Ihre Wohnung betrifft, bitte ich vor meiner Ankunft wo möglich nicht zu disponieren, weil bis zum neuen Jahr noch immer Zeit genug sein wird, eine zu finden, die Ihnen convenieren wird, wozu ich dann mein Möglichstes beitragen will. Sollte *gegen alle vernünftige Erwartung* mein Sohn nicht mit mir kommen, so werden wir beisammen bleiben und Platz genug haben. Kömmt er mit, so muss ich ohnehin in der Nähe eine Wohnung für ihn haben, da werden wir schon ein gutes Haus finden, um sie beide in abgesonderten Zimmern bequem unterzubringen. Am schönsten wäre es dann doch, wenn sich eine Möglickeit fände, ein Zimmer in unserem Hause zu bekommen, wo meines Wissens 3 Parteien sind, welche Zimmer an ledige Herren vergeben. Wollten Sie darüber nicht durch die Hausmeisterin vorläufig Erkundigungen einziehen lassen? Ich wünschte ausserordentlich, dass es möglich werden könnte, dass wir bei einander blieben und zwar wo möglich für das ganze Leben, weil ich Sie so liebe und achte, wie Sie es verdienen, und weil mir in meiner so schweren Lage, die sich nie bedeutend ändern kann, das Anschliessen an einen *Menschen* noth und wohl thut. Was den Grafen S . . m betrifft, dazu habe ich wirklich triftige Gründe, die ich Ihnen umständlich mittheilen werde, sobald wir uns sehen. Seine Persönlichkeit ist übrigens so achtbar und liebenswürdig, dass jeder andere Vortheil, der dabei für mich mitverbunden ist, in Hintergrund tritt. Sie werden gegenseitig eine erfreuliche Bekanntschaft machen. An Se. Exc. H. Grafen Sternberg (an dessen unersetzlichem Verluste einer so vortrefflichen Hausfrau ich den innigsten Antheil genommen habe) melden Sie meine gehorsamste Em-

pfehlung, ein Gleiches an unseren verehrungswürdigsten H. Abbé Dobrowsky. Ich werde die erhaltenen Aufträge nächstens und pünktlich besorgen.

Meine fast tägliche Gesellschaft sind Grillparzer, Kurländer, Deinhartstein, Kuffner, Anschütz. Durch diese und Hormayer habe ich die Bekanntschaft aller hiesigen im belletristischen Fache bedeutenderen Literatoren gemacht, welche alle sehr gütig sind, und mir zahlreiche Beiträge für die Zeitschrift Bohemia (zu der aber noch immer die versprochene Bewilligung fehlt) gegeben haben. Frau von Pichler lässt Sie freundlich grüssen. Marsano wohnt bei mir. Ich fürchte, er wird den Zweck, wegen welchem er hier ist, und den Sie beiläufig errathen können, (wenigstens für itzt), nicht erreichen.

Peppi Schütz sollte Ihnen ein Paquet zur Abgabe an Herrn Grafen Buquoi übergeben, welches ich Sie in Tomascheks (cui et dominae salutem) Hände zu legen bitten liess. Meine achtungsvollsten Empfehlungen an H. Br. Astfeld und die Frau Baronin, H. Dr. Lichtner und seine Frau Gemahlin, Ebert und alle Freunde. Sehen Sie Štěpánek, so bitte ich, ihn zu erinnern, dass er mir auf meinen letzten Brief bald antworten soll. Sagen Sie der Frau Baronin von Astfeld, dass ich gehorsamst bitten lasse, gelegenheitlich gütigst meinen ergebensten Respect an die Frau Baronin Escherich und die Frau Generalin v. Henrici zu äussern. Vale, fave! Ex corde Tuus.

Ritt[ersberg] *)

Ich habe Ottakar gesehen. Die Vorstellung war in allen Theilen ziemlich mittelmässig, bis auf Anschütz, der eben so vortrefflich den *Grillparzerschen* Ottokar gab, als Zerteuer den Rudolf schlecht. Georg Calaminus wird mir hier viel Spass machen. Die Herren werden ihn kaum kennen. Ottakar wäre ein schöner Stoff zu einem historischen Roman in Scott's Geschmack. Wer dazu Talent, Zeit und Quellen — genug, und keine Censurfesseln zu berücksichtigen hätte! — Ad vocem, was macht den unser Tartüf? —

192 Jiří Palacký synu Františkovi.

1825, 18. listopadu (z Hodslavic). *Vypisuje mu své postavení hmotné a dává mu zprávu o rodině.*

Můj milý synu!

Teprv dnes mohu tobě na tvé otázky dle možnosti odpověditi. Co se biblie dotýče, p. rektor své za žádné peníze odprodati a snad i z ruk

*) Jan Ritter von Rittersberg, c. k. setník, * 9. října 1780 v Praze, kde žil od r. 1821 na odpočinku a zemřel 18. června 1841 následkem nešťastného skoku s vozu S manželkou svou, dcerou podmaršálka barona z Vogelsangu, měl jediného syna Ludvíka, hudebníka a literáta (* v Praze 19. list. 1809 — † ve Vršovicích 6. června 1858).

dáti nechce. Já sám k němu schválně Janka s písmem poslal; předce ale slíbil, že do Trenčína k p. Šimkovi po první příležitosti psáti bude, neb on snad též takovou biblí má, aj že ju prodati chtěl a tak, jestliže ještě jest, tam by tedy k prodání a k dostání byla, což se teprv za nějaký čas dovíme. Strany Janka, ten ovšem doma jest a v žádném učení dosavad není. Příčina jest: odkud náklad na něj vzít? Já sem již přestál a, mám za to, udělal dost mnoho, nebo sem vždy svou sílu na vycvičení dítek a vybudování příbytku vynakládal a sobě to za nejpřednější povinnost v sobě sám držel, dítky vychovat a vycvičit. Zdaž bylo dost 100 f. ročně na tebe od toho času, jak jsi se do ciziny z domu odebral, zdaž Andres mne nekoštuje každoročně více než 100 f. a při tom všem ještě nouzi že trpí, tak jako i ty pravíš, žes hlad trpěl? Nyní vypočti, kolik roků, kolik set, a to jste jenom dva. Budunek stavení sem nezdědil, nýbrž na pustém místě na svůj náklad postavil, což ten koštoval, a dosavad se ještě cosi nakládá. Zdaž bych nepočetl i 1000 f., což vše zase třetí za nějakou cenu dostane. Dcerám jsem jenom potřebné šaty zjednal a Annu s 50 f. vydal. Máři sem jich ještě dlužen. Toto všecko nebylo by mne tak zemdlelo jako 1822roční ztráta v handli, jakžto si již slyšel, kterúžto dosavad nahražovat musím. Tobě sem ještě 440 f., neb sem tobě 60 f. jenom místo žádaného sta z Vídně s koncem Septembra odeslati kázal, dlužen, do těch dá Georg 90 f., na mne 350 f. vypadá. A poněvadž já paní důchodnici ostatní dluh 250 f. a 15 f. letošního interesu v novém roku dozajista vrátiti musím, nechci-li na sebe u vrchnosti žalovati nechati, a jestliže je všecky pospolu seberu, tedy mi též nic nezůstane; na čež tedy budu handel provoditi? Abys i ty svých peněz docela neztratil, tedy sem žádal Andresa, aby on tento dluh na sebe vzal a tobě je odvedl, což mně i také přislíbil, jenom pravil: Když já je budu moci odplatiti? bude-li Franz do toho času chtíti čekati? Již tedy, můj milý synu, vidíš, nač jsem přišel, že dosavad všeho dluhu zaplatiti nemohu, tak že tebe na to odkazuji, čeho ještě není a jináče nemohu. Kdybys ty nebyl tvých peněz nasadil, byl bych i o svůj příbytek přišel. Nyní pak jenom těch tvých 350 f. chybuje. Sem já ještě více dlužen, než těch tvých peněz, načež zase to obracím, co i mně jiní lidé dlužni jsou, tak by se to vyplatilo. Mezi tím, dáli mi Bůh života a zdraví, a mohl do vesna na některý cent másla peněz vypůjčiti, takže bych ještě handel držeti mohl, přitom nějaký prospěch, tedy bych snad i já mohl tobě tvé peníze sám vrátiti. Ale to všecko se staví jen na tom »jestli« a »kdyby«. Toto já sem tobě napsal i proto, že, kdybych se pominul, abys věděl, jak naše hospodářství stojí. Včely nám zešly, nyní jenom čtvery jsou. Ovce máme na poly s Melcharem a s Andresem Hromádků. Tyto obětuji na ten dluh 50 f., který sem vlastní dceře Rozině dlužen, i také Máři při smlúvách sem rovně 50 f. zaslíbil, kteréžto ona z mé pozůstalosti žádati bude. Již, co se mého zdraví týká, to dosavad bylo dosti hezké, než nyní sem již byl přinucen k lékaři o poradu jíti, kterýžto řekl, že se v mých střevách jakési žláze zatvrzují. Dal mně léku za 51 kr. c. m. Co se našeho

handlu dotýče, tento nám toho roku velmi málo přinesl. Tedova, když sem vydělati mohl, v máji, měl sem peníze ve Vídni skrz nepořádek factora Ehrenbergra, kteréhož sem proto i opustil. Nyní skládám u factora Daniele Lva, kterýžto jest dosavad pořádný člověk, evangelík. Teprv toho roku začal factořit. Moja fůra byla jeho první sklad; než nyní přijal p. Wencla Životského, naši panímámy bratra, spolu do companie. Nevím tedy, jak dále bude.

Od Andresa si zprávu dostal. On nám píše, že do konviktu i do školy sice přijat jest, ale dosavad nemá žádné takové práce, kdež by sobě něco vydělati mohl, jenom sliby. A kdo od naděje živ býti chce, ten prý od hladu umře. 30 f. sem mu z domu dal, a nyní zase 20 f. sem mu poslal, protože některé knížky pro dům tam nakoupil. Ale abych mu zase více poslati měl, způsobu, odkud bych je vzal, nevidím, nebo již jsem všecko rozčítal. Anna vzala zase dětinský způsob ke mně, ale se musí velice namáhat, aby dům jako hospodyň se vším zaopatřila. Chová dvě krávy, jedno prase a troje dítek, toto musí sama obsloužit a ještě i jinou práci konat. Odtud pošlo, že má časté psaní a bolení brzy toho, brzy jiného oudu, neb služky žádné nemá. Marjana již také dvoje dítek chová. Otec Hromádka chová jí jednu krávu; ten užitek od té krávy jest její celý příjem, z toho má sebe i dítky šatit; k tomu letos měla tři kmotřičky, sama také vyležela a má dcerku Annu. Toto všecko peníze koštuje. Doma se též velmi bídně kostíruje, denně třikrát kobzole jedí, neb jiné stravy krom chleba není. Tomanů študent Josef jest v Bílsku učitelem děvčat. Jeho příjmy vynésti mají na 800 f. Pan otec Sudolský chtěl tam také za školního učitele jíti, ale dostal přídavek od církve a zůstal dosavad v Sudole. Žes ty ode mne k tobě poslané peníze tak neskoro dostal, totiž těch 60 f., jest taková příčina. Georg byl sám ve Vídni tedova, ale že nebyl ten slušný čas, když deligentz do Prahy odchází, i nechal těch peněz u factora s tou žádostí, aby je dal na počtu. Factor poslal svého písaře s těmi penězi; tento peníze sobě podržel a na počtu nic nedal, až nyní, když ty píšeš, žes peněz nedostal, my se též ptáme, kde jest recepis, a tak sme touto zprávu dostali, že se teprv druhého Novembra na počtu daly. Více psáti nemohu, neb papíru není. Mějž se tedy lépe než já se mám. Zůstávám i dále tvůj starý otec

Jiří Pallatzky, školní učitel.

V Hodslavicích, dne 18. Nov. 1825.

An Herrn Franz Palacky, Gräfl. Sternbergischen Archivär, Wohledelgeboren zhd. in Prag, in Böhmen. Über Olmütz-Prag.

193. Pavel Tomášek Františkovi Palackému.

1825, 20. listopadu (z Vídně). *Nabízí mu své přátelství, vykládaje, že horuje s ním za stejnou věc.*

Ve Vídni, 20. listopadu 1825.

Příteli!

Divíš se, že se opovažuji, tak Tě nazývati? Drahně již času minulo, co láskou naproti Tobě zahořely prsy mé, cos mým přítelem se stal, sám nic o tom nevěda; než ale krom toho držím se já (vším právem) příbuzenstva Tvého, aniž se ostýchám tím se světu pohonositi. Tys napomahatel vzdělanosti národa, prostřed něhož jsi první světlo spatřil a pak zrostl a dospěl; jak vznešené mohou býti cíle Tvé, jenž se na osvícení Slovanů potahují, dává nám zjevně poznávati, cos již na světlo vydal. I já cítím v sobě svaté povolání, nímž se Tobě přirovnati můžem, sice jen částečným ohledem. Ty se začínáš bleskem odívati jako literator vlastenský, já sem naší milé Slávě ještě žádný dárek nepodal. A přece vězí něco ve mně, co mne poněkud hrdým a Tvým příbuzným činí: jedna totižto vůle, jedna toužba. Přesvědčen pak sem o tom a budou všickni, kteří bez předsudku myslí, že nižádný tužší svazek pro lidi není jako rovná toužení.

Prosím Tě tedy, přiznej se ke mně, nezavrž mě, ale daruj mi místa v srdci Tvém. Věz, žes jinocha uznal za přítele, který se všemožně snažiti chce, Tvé přízně se hodným zachovati.

Abys mě pak lépe poznati mohl, chci Tobě něco o mých okoličnostech a důležitoštech přednésti. Já pocházím z Horních Uher z tétýž stolice s p. Šafaříkem, z Gemerské, kdežto můj otec a sice přítomně v osadě Chyžné kazatelem jest. Mudrcká studya u Kežmarku skončiv, přišel jsem do Vídně 1821 na ústav theologický, odkud jsem ale po vyplnění prvního ročního běhu odebrati se musel pro nemocný můj stav a se do vlasti navrátiti. Přijda domů dostal jsem povolání do jednoho panského domu ve Spíši za vychovatele, jež jsem i přijal a v tomtýž stavě $2^1|_2$ léta vyplnil, pak se opět na ústav Vídeňský navrátil k pokračování a skončení zde bohosloví. Tato se mi zajisté nejlepší příležitost býti zdála, jichž hledám k zdokonalení mocí mých, aniž vystoupím skúř na veřejnost prve, nežli bych cítil, že dostatečně vyvinuta a vzdělána síla má. Úmysl můj jest, velikými prostředky národu svému pomáhati; proto také prodlévám, pokud by nepřišel čas můj. Za ideu, kterou sem sformoval, chci žíti a mříti, a bude-li mi nebe na pomoci, mám tu naději, že nezůstanu nejposlednější mezi syny Slavie. Nezklame-li mě důvěra má, již v Tobě skládám, otevři Ti budoucně ňadra svá, abys myšlénky mé zkusil, které se již od nemálo let v hlavě mé přemítají, a je Tvou přízní poctil. Nadevším Tě ale prosím, abys žádnému nic nepravil o mně, jakož i nezasloužím vážným našim vlastencům v známost uvedenu býti; ale nade všecko to ještě i veliké ne-

štěstí očekávati mám, jestli bych prozrazen byl, ač právě nic nepravého a buřičného v úmyslu nemám.

Mnoho jsem o sobě mluvil! čím jsem, ale sám se chváliti nemínil, nýbrž upřímnost srdce mého na jevo dáti se snažil. Nevykládej tedy za zlé. Snad mě budoucně k tomu přivedeš, že co jsem nyní klevetal, to základně vyložím.

Že na našem ústavu slovanská společnost se vynachází, to sobě mysliti budeš, poněvadž z minulých let znáš, že taková i před tím stála. Co na mně záleží, já všecko vynaložiti chci, aby se mezi mými tovaryši dobrý duch rozmáhal a oni že by ve známosti mateřčiny a nářečí hlavních slovanských rostli. Radost je znamenati, že nejvíce z nich dobrou vůli prozrazují, zvláště k čtení knih a časopisů českých chuť míti se zdají. Nyní sem byl požádán, abych pro společnost Dopisovatele a Čechoslava obstaral. Prosím Tě tedy, rač mi zprávu dáti, kam se mám z toho ohledu obrátiti? Či poštou, či kněhkupcem, či Vámi v Praze na ony noviny předplatiti? a jaková jest cena? Krom toho velice bys nás zavázal, kdybys nám oznámil jakové nové spisy vyšly a vycházejí, kteréž by nad jiné vynikaly?

K zavírce Tě prosím, abys mi odpustil, že tak zlou češtinou k Tobě píši. Musím se vyznati, že posud sem se málo touto věcí zaneprazdňoval. Ale za tímto musí to jináč býti. Bůh pomůže! Buď mi tedy přítelem, tak jako já zůstávám Tvůj upřímný přítel

Pavel Tomášek*) v. r.

Jestli bys mě odpovědí poctil, račiž psaní jen na náš ústav adressovati (abzug. in d. Protest. Theolog. Lehranstalt, vordere Schenkenstrasse N° 45.)

Žádal-li bys pak, abych Ti i já opět něco odepsal, oznam mi, kam list můj mám upraviti.

194. Antonie hraběnka Vratislavová Františkovi Palackému.

1825, 30. listopadu (z Janovic.) — *Snažně ho prosí, aby se rozhodl k převzetí vychování jejich dítek.*

Geehrtester Herr Palazzki.

Zu Jahren werden uns die Stunden, von denen wir Ihre Entscheidung über unsere sehnlichsten Wünsche (die das künftige höhere Glück und Wohl unserer Kinder so wesentlich bedingen) erwarten. So stehen wir nun im Kreise getrübter Hoffnungen, Sie in dem sonnerhellten Ihrer Selbstbestimmung. Freundlicheres Mittagslicht war uns zwar vom ehegestrigen Tage verhiessen; bangende Dämmerung trat aber an dessen Stelle. Selbst Böhmens Thalia versagte uns den verbürgten Beistand, Sie heute in unserer Gesellschaft zu Ihrem Tempel wallen zu sehen; doch drohender

* Jan Pavel Tomášek, studující evang. bohosloví ve Vídni * 30. června 1802

und ängstigender als dies Alles musste uns der ferne Wiederhall Ihrer Äusserungen sein, die gleich einem verhängnissvollen Orakelspruche in dem Munde Ihres Freundes Presels ertönten. Lassen Sie ihn uns ja immer noch tröstend deuten, wenn nur Ihr Wollen uns noch etwas zu hoffen übrig lässt, — siegte doch Natur über Kunst, Gefühl über Kraft, zwei Söhne des Vaterlandes über Aufforderung Fremder. Die Überzeugung, dass die Erziehung einem Gemälde gleiche, worin jeder Zug Mittel und Zweck des Ganzen ist, sonach die ersten einfachsten Umrisse eben der Künstlerhand bedürfen, wie die letzten, in welchen mit höchster Kraft die sanfte Idee glühend hervortritt!!!

Herr Likar, den uns der Präses für die Zwischenzeit Ihrer Willensentscheidung mit Ihrem Beistimmen in Vorschlag gebracht, wäre bei der Erinnerung an Sie nur karger Nothbehelf.

Könnten Sie diese Zeilen ja nur überzeugen, wie wichtig uns jede Ihrer Äusserungen geworden, wie sehr uns Ihr Wille zu beherrschen vermag, wie hoch wir Ihre geistige Überlegenheit zu schätzen wissen, jedes wissenschaftliche Verdienst unsrer hohen Achtung würdigen, die vereint mit aller Erkenntlichkeit Ihnen zu zollen niemanden bereiter finden werden als die Sie schätzenden

Wratislaws.

Den 30. November 1823.

Mit Zuversicht rechnen wir auf jeden Fall auf Ihre freundliche Begleitung nach Janowitz, wie Astfelds Sie Mittwochs in Troja erwarten, wohin Sie mein Mann um 1 Uhr abhohlen würde.

A Monsieur Monsieur Palazzki à Son Logie.

195. Jiří Palacký synu Františkovi.

1825, 6. prosince (z Hodslavic). *Oznamuje mu, že koupil pro něho bibli Králickou; dává zprávu o své práci ve škole i o rodině.*

Milý synu!

Ten úslužný a přátelský Aron Boubela, rektor na Vsetíně, vyhledal jednu šestodílní biblí ve svém okolí, a když se dověděl, že by ji ten vlastník za hotové peníze i prodal, tedy nemeškal mně toho oznámiti s tím doložením, abych nemeškal přijíti a ukoupiti. Tato biblí jest ve čtyry knihy svázaná a sice v nově, nedávno poopravená, žádné chyby jsem nenalezl, ačkoliv ten díl, kde žalmy jsou, jest dost polepený, to jest i novým papírem, jako to knihaři podrané lepívají. Ona koštuje 30 f. v. v; mnozí ji chtěli ukoupiti, ale nemohli cele zaplatiti. Tento ale člověk jest mladý a teprv půl roku na Vsetíně z Rožnova tam přiženěný, jako mladý mistr peněz do řemesla potřebující, tento tak vzácný klenot po otci kantorku zděděný prodati musil. Touto biblí sem já, dojdací na Vsetín, ukoupil pro tebe a mám ji doma. Nyní tedy oznam, kterak se k tobě do Prahy poslati má,

jak zapakovat a jak attresovat; jest ona, a sice ty větší tři díly, plechem okutá, jako to někteří u nás okúti rohy i prostředek dávají, aby se kůže nepodrala. Má-li se toto mosazným plechem okuti na ní nechati anebo pro snadnější pakování a dodání snad otrhati dáti, o tom o všeckem mně zprávu pošli.

O Andresu psali rektora Boubele synové z Prešpurku, že jest u dv p. Bilnice za domácího učitele syna jeho, což mne velice potěšilo, neb sem já jemu snad posledních 20 f. nyní poslati mohl, kteréžto i těch 30 f. za biblí mně k zaplacení dluhu 250 f. o novém roku jistě chybovati budou. Másla sem již po 6 týdní ani funtu nekoupil. Jůra kupuje, ale za celý čas nemá celé fůry. U nás jest buter za 8 i 9 groší a ve Vídni za 9 a 10 groší šmalz, nedá se tedy nic vydělati. Já sem již po dvakrát nemějací másla ukoupil sýra a do Vídně poslal, ale vždy se škodou, a tak nyní lépe všeho nechati. Ve škole mám práce až do ustání každodenně. Mám 136 dítek k vyučování, tyto chodějí větší ráno a menší po poledni z Hodslavic, než z Mořkova a ze Straníku, jak přijdou ráno, jsou až do večera. Jiné novoty u nás žádné není. Já bych sobě vinšoval, s tebou ústně mluviti; ani cesty a útraty neb unavení bych nelitoval, jenom škoda času. Což by dítky za ten čas zapomněly a zahálely! Než potřebno s tebou se sejíti, abych já nezapomněl, že sem syna vychoval, a syn, že otce měl, neb že má, nebo se to nyní ve světě tak děje. V posledním psaní sem tobě dosti mnoho psal, nyní přestanu. Janka budu a strojím se posýlat aspoň ve dne do Životic; na noc, k jídlu musí domů přicházeti. On velice chce se německy učiti. Sme zdrávi všeci, i já, tvůj starý otec

J. Pallatzky.

Dne 6. Decembr. 1825, v Hodslavicích.

An Herrn Franz Palacky, Graf Sternbergischen Archiver Wohledelgeboren zhd in Prag, Böhmen, über Olmütz Prag.

196. **Jan Ritter z Rittersbergu Františkovi Palackému.**

1825, 11. prosince (z Vídně). — *Radí mu k opatrnosti při smlouvě s firmou Schönfeld & Valche; dává mu zprávu o průběhu své pře; oznamuje mu, že vrátí se na nový rok do Prahy a žádá, aby do té doby vyhledal si jiný byt; prosí ho, aby vyřídil některé vzkazy přátelům.*

Wien, am 11. December 1825.

Lieber Freund Palaczki!

Ihren werthen Brief vom 1ten d. habe ich ungesäumt an gehörigen Ort befördert, und gestern von Herrn Hofrath Baron Hormayr erfahren, dass die Herren Schönfeld und Valche entschlossen sind, Ihren Antrag wegen der Hieherreise zu genehmigen, und Ihnen um das neue Jahr herum das Geld für den Eilwagen zu schicken. Nächster Tage soll ich in dieser Angelegenheit einen Brief für Sie erhalten. Videbimus. Den Gegenstand

müssen wir mündlich weitläufiger besprechen, und Vorsicht bei allenfalligem Abschluss eines Contractes ist, was ich Ihnen dringend anrathen werde. Durch einen jener zahlreichen Zufälle, durch welche das Schicksal selbst meine Geduld im Feuer zu prüfen und zu erschöpfen nicht müde wird, ist es geschehen, dass ich, während ich mit sicherer Hoffnung der Entscheidung meiner Sache in dieser Woche entgegensah, abermals um 8 Tage zurückgesetzt worden bin. Es musste gerade jetzt ein richtiger Process, der einen grossen Herrn betrifft, dazwischen kommen. Natürlich musste da meine Sache weichen. Ich muss also den künftigen Dienstag (20.) als den Tag abwarten, wo die Sache und ich einmal zur Entscheidung kommen soll. Sie mag nun dann entschieden werden oder nicht, so *muss* unmittelbar darauf meine Abreise erfolgen, weil Graf Salm am 23ten von hier abreist und mit dem neuen Jahr von dem Theil meiner Wohnung, die ich bis itzt bewohnt, Possess nimmt. Ich bin also nothgedrungen, wenn ich nicht bedeutende financielle Vortheile aufgeben will, noch mit dem neuen Jahr in Prag zu sein, um in meiner Wohnung die nöthigen Arengements treffen zu lassen. In dieser Hinsicht bin ich in grosser Verlegenheit wegen Ihnen, da ich Sie nun, indem sich meine Ankunft in Prag gegen alle Erwartung so sehr verspätet hat, und ich diesfals nicht selbst, wie ich gewunschen hätte, eine Ihnen anständige Wohnung für Sie besorgen kann, bitten muss, Anstalten zu treffen, dass bis zum neuen Jahre Ihr Zimmer, welches ich nun selbst beziehen muss, geräumt sein könne. Sollten Sie sie, wie ich es ausserordentlich gewunschen hätte, im Hause selbst nicht gefunden haben, so rathe ich Ihnen, die Schwester Schütz zu fragen, ob im alten Gerichte, wo sie wohnt, bei der verwittweten Stadträthin Rau, welche immer gewunschen hat, jemandem ein Zimmer ihrer Wohnung mit eigenem Eingange abzutreten, dieses Zimmer noch zu haben sei. Sie würden da gut sein, und auch die Bedienung im Hause haben. Gelegenheitlich bitte ich Sie, sich um einen Käufer für mein Fortepiano umzusehen, denn ich habe dann in meinem Zimmer zum Theil keinen Platz darauf, auch brauche ich itzt auf das Dringendste Geld und viel Geld, um bedeutende Schulden, die *ich machen musste,* zu bezahlen, quapropter itzt von meinen Sachen so manches wird spazieren gehen müssen. Am liebsten möchte ich meine Bilder anbringen. Die Verwandten der Frau von Neumann haben sich miserabel benommen. Es sind Millionäre und wollen nun für sie nicht 100 f. C. M. zahlen. Sie selbst belügt mich auf alle Weise. — Auch benimmt sich ein Herr Major, dem ich in Zeit grossen Dranges 100 f. C. M. geborgt habe, gegen mich sehr schlecht. Ich habe auf diese beiden Summen bis zum neuen Jahr gewiss gerechnet, und sie entgehen mir nun. Noch bitte ich Sie, die Güte zu haben, zu Herrn Dr. von Schuster, von dem ich vor einigen Tagen einen Brief erhalten habe, zu gehen, und ihm bei Rühmung meiner höflichsten Empfehlung zu sagen, dass Führich das bestellte Bild so bald als möglich anfangen und so hübsch und gut, als er kann, malen möchte. Es ist für ein Haus, wo

der Zusammenfluss ausgewählter und einflussreicher Gesellschaft ihm viel aufmachen kann. Die herzlichsten Empfehlungen bei Herrn Dr. Lichtner. Wie sehne ich mich, wieder einmal, und das bald, im Zirkel der lieben Seinen zu sitzen. Meinen ergebensten Respect an Se. Exc. den Herrn Grafen von Sternberg, bei Baron Astfeld, Abbé Dobrovski. Freundliche Grüsse an Dessauer, Ebert etc. etc.

Tibi osculum obedientissimum Tuus

Ritt.

197. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1825, 28. prosince (z Prešpurku). — *Oznamuje mu, že měl státi se professorem ve Velkém Varadíně, ale že ostane v Prešpurku; posílá mu kvitanci bratra Ondřeje; dává zprávu o korunovací a sněmu a o známých.*

Pressburg, den 28. Dec. 1825.

Werthester, bester Freund!

Was werden Sie sich wohl von mir denken, dass ich Ihnen — selbst nach Empfang Ihres letzten, mir von Ihrem Bruder den 24. Nov. eigehändigten Schreibens — bis itzt nichts geschrieben habe? Vermuthlich dasselbe, was ich mir von Ihnen bei Ihrem vorigen langen Stillschweigen gedacht habe, dass nämlich wichtige Hindernisse der Pflicht der Freundschaft in den Weg getreten sind, ohne die letztere deswegen in einen Verdacht ziehen zu wollen.

Ich weiss nicht, ob Ihnen schon auf irgend einem Wege bekannt geworden sei, dass ich den 9. Aug. d. J. zum wirklichen Professor der Politik in Grosswardein (!!!) bei der Oberstudien-Hofcommission resolviert bin, und wirklich auf dem Punkte stand, mich in dieses Exil schicken zu müssen, wenn es mir nicht mittelst meiner Gönner und Freunde sowohl bei der Statthalterei als der ungar. Hofkanzlei und Studien-Commission gelungen wäre, mich auf meinem itzigen Posten, wenn auch nur als Supplent, zu behaupten. Sie können sich also leicht vorstellen, wie mir die ganze Zeit hindurch zu Muthe war, wo ich täglich gefasst sein musste, auf meine Einberufung mich zu der Abreise hinab anzuschicken, und was es mich für Mühe kostete, dies zu hintertreiben. Erst vor einigen Wochen erfolgte die für mich so günstige Resolution von der Hofkanzlei, wodurch alle Praetendenten von andern Academien an die hiesige Catheder des Naturrechts abgewiesen, ich hingegen mit vieler Schonung auf einen neuen Concurs, (weil ich ex iure naturae noch keinen machte und zur Besetzung dieser Lehrstelle durchaus ein Concurs aus demselben Fache ex systemate studiorum erfordert wird), verwiesen werde, wobei mir zugleich die Erlaubnis ertheilt wird, diese Stelle bis zum Ausgang des Concurses provisorisch zu versehen, woraus sich wohl mit einiger Wahrscheinlichkeit ein günstiger Erfolg für mich erwarten lässt, und ich mir daher diese neue Bedingnis gerne gefallen lasse.

Diese Resolution macht endlich dem peinlichen Zustande der Ungewissheit, in dem ich mich bisher befand, ein Ende und setzt mich wieder in den Stand, meine früheren Verhältnisse hier wieder fortzusetzen, denen früher eine unausbleibliche Unterbrechung bevorstand. Darum werden Sie sich nicht wundern, dass ich auch Ihre Geldangelegenheiten mit Ihrem Bruder theils vor theils nach seiner Rückkehr von den Ferien vollends ins Reine brachte. Er nahm in verschiedenen Terminen den letzten Rest Ihres bei mir niedergelegten Geldes in Anspruch; ich übergab es ihm nach Ihrer Verfügung ohne Bedenken nebst allen den Quittungen und Documenten, die darauf Bezug hatten, mit dem Bedeuten, dass er Ihnen diese Papiere bei Gelegenheit richtig zustelle und über die empfangenen Geldsummen eine specifische Rechnung ablege, was er bisher ohne Zweifel auch gethan haben wird.

Die beiliegende Quittung von ihm*) bescheinigt den Empfang des letzten Restes von 47 fl. 30 kr. Über die vorigen Summen habe ich Ihnen schon in meinen vorigen Briefen Rechenschaft gelegt, und hiemit, glaube ich, wären wir in Hinsicht dieser Sache für immer in Richtigkeit. Übrigens diene ich Ihrem Bruder gerne in allem, wo ich ihm behilflich sein kann. Das erwähnte Stipendium hat er zwar nicht bekommen können, aber Herr Billnicza hat ihm den Unterricht seines Kleinen indessen übertragen, bis sich etwas Besseres für ihn findet. Er verspricht stets, für ihn besorgt zu sein und lobt seinen Fleiss und sein Betragen immer gleich.

Wie geht es nun Ihnen, Freund? Ich hoffe, doch immer besser und besser, wenn gleich nicht nach Wunsch, wie es uns armen Menchenkindern überhaupt selten geht. Ich hoffte, Sie nach Ihrer eigenen Zusicherung beinahe gewiss bei der Krönung hier zu sehen, aber vergebens. Ich erkläre mir aus Ihren Umständen Ihr Ausbleiben leichter, als ich mich darüber tröste, denn nun verliere ich fast alle Hoffnung, Sie so bald zu sehen. Übrigens, wenn es nicht darum wäre, Ihre Freunde sehen zu kommen, dürften Sie an den Krönungsfeierlichkeiten nicht viel verloren haben, denn obgleich der Hof an keinem Glanze es bei dieser Gelegenheit hat fehlen lassen, und das Ganze von der herrlichsten Witterung mehrere Wochen lang begünstigt war, so ist und bleibt es doch nur ein Schaugepränge, das einem

---

*) K dopisu přiložena tato kvitance: Quittung über sieben und vierzig Gulden, dreissig Kreutzer W. W., welche ich Unterzeichneter von dem Herrn Abbé Anton v. Wirozsil unter folgenden Daten, nämlich

den	27ten	Juli	20	fr.	—	W.	W.
»	12ten	Sept.	10	»	—	»	»
»	28ten	»	7	»	30	»	»
»	20ten	Octob.	5	»	—	»	»
»	4ten	Nov.	5	»	—	»	»
		Summa	47	fr.	30 kr.	W.	W.

baar und richtig empfangen habe.

Presburg, den 5. November 1825.

Andreas Palatzky.

denkenden Beobachter nicht viel Interesse gewährt Auch hat sich diesmal die Prachtsucht der ungarischen Grossen und des Adels, wenige ausgenommen, nicht eben zu ihrem Vortheile ausgezeichnet. Die oeconomischen Verlegenheiten der ungarischen Grundeigenthümer in dieser Zeit haben sich bei diesem Anlasse augenscheinlich geäussert.

Der Landtag wäre für Sie ein Gegenstand von grösserem Interesse, und ich hielt es auch dafür und hegte früher eine grosse Meinung davon, die aber itzt bei näherer Ansicht sehr herabgestimmt worden ist. Sie erwarten von mir eine umständliche Darstellung desselben, ich muss jedoch aus der eben angeführten Ursache im Voraus um Verzeihung bitten, dass ich Ihrer Erwartung nicht entsprechen kann, denn mich verdriesst es, von diesem Gegenstand auch nur zu sprechen, um wie viel mehr zu schreiben. Wenn Sie sich jedoch einen Begriff von dem Gange des Ganzen machen wollen, so stellen Sie sich nur auf der einen Seite die Anforderungen einer, wenn auch nicht ganz reinen, doch in ihren Ansichten von den Principien einer regelmässigen, aufgeklärten und durch gebieterische Finanzumstände bedingten Staatsverwaltung ausgehenden Cabinetspolitik vor, die bei allen ihren Mängeln doch stets das Wohl des Ganzen im Auge behält — auf der andern hingegen die Anmassungen einer stolzen, selbstsüchtigen, nur auf ihre Vorrechte pochenden und auf alles, was diesen entgegen ist, misstrauischen Aristokratie, die von allen neueren Fortschritten der Cultur, Politik, des Zeitgeistes etc. keine Notiz nehmen, sondern das 19. Jahrhundert gerne auf die Zeiten des von ihr selbst einst verspotteten Dobzse Lászlo zurückführen möchte. Malen Sie sich diesen Gegensatz recht lebhaft aus, und Sie werden leicht einsehen, worüber diese klugen Köpfe nicht klug werden können.

Dass bei so heterogenen Elementen der Staatsgesetzgebung durchaus kein Resultat sich ergeben kann, kommt noch hinzu der beinahe gänzliche Mangel eines echt parlamentarischen Geschäftsganges, der schleppende, ganz nach der Patvarie riechende Gang der öffentlichen Verhandlungen, die Mishelligkeiten unter den so heterogenen Ständen selbst, das Mistrauen zwischen den Ständen und dem Hofe etc. etc. — so wird es niemand Wunder nehmen, dass vom Anfange des Landtags bis itzt noch gar nichts geschehen sei, indem der Hof nichts bewilligen will und kann, was die Stände fordern, und diese sich gar nicht in das Detail der vorgehabten Comissial-Gegenstände einlassen wollen, bevor die publicistischen Fragen, die die ganze Verfassung betreffen, erledigt sind. So stehen die Sachen bis itzt und versprechen auch ferner kein günstiges Resultat. Der Hof ist izt durch den Tod des Kaisers von Russland mit den äusseren Angelegenheiten mehr beschäftigt und mit dem bisherigen Gang des Landtags unzufrieden, der Palatin mit den Patrioten ebenfalls, der Personal krank, die Comitats-Deputirten zur Hälfte bereits abwesend, die übrigen des Ganzen überdrüssig, — so dürfte die Auflösung des Landtags für das Frühjahr von selbst vorbereitet sein, wenn auch keine äusseren Ursachen dazu kämen.

Bei der Magnatentafel zeichnen sich doch unter andern der Graf Cziráky als Tavernicus, die Septemviri Ghyczy und Lantzy, dann Graf Dersöfi und Baron Mednyansky, bei der Ständetafel hingegen Balogh und Plathy, Deputirte von Barsch, Nagy Pál von Oedenburg, Vitez von Abba-Ujvár, Mariassy von Gömör, Graf Dezsöfi von Zemplin, Hofrath Pécay vom Pester, Almássy von Zipser, Borsiczky von Trencsiner-Comitat etc. etc. nebst andern vorzüglich aus, ohne dass ich jedoch meine Idee von einem wahren Parlamentsredner auch nur in einem ganz realisiert fände. Der friedfertige Hofrath Ghyczy (ehemaliger Vicegespann von Neutra), muss seit der Krankheit des Personals der Ständetafel als Propalatin praesidiren, ist jedoch für diesen Posten nicht gemacht. Und itzt genug davon.

Von Ihren ehemaligen Bekannten sind itzt bloss noch einige anwesend, nämlich Kagen bei den Szegedyschen, Buth bei den Apponyischen; sonst sind die meisten schon weg. Die Frau von Zerdahelyi lebt in Kisfalu ruhig und eingezogen; Siegmund ist ein äusserst brauchbarer Vicenotär von Bars geworden. Ich höre bisweilen von ihnen, weil ich ihre Geldgeschäfte hier besorge. Die schöne Lörinz Zerd[ahely] ist gestorben, ebenso wie unlängst beinahe das ganze Apponyische Haus in Appony. Die Hofräthin Ghyczy hält sich itzt öfters hier auf. Von ihren Söhnen ist Toni bei der Garde, Carl beim Vater, Gustl studiert hier, Niki war unlängst von Fiume hier und denkt nächstens zu heirathen, was er lange vorhatte. Die Frau von Csúsy war auch einigemal hier nebst Carl und Muki, der auf Urlaub hieher kam. Sie erkundigten sich sämmtlich nach Ihnen. Von den Kvassayischen ist itzt der einzige Feri hier; Toni hat sein Amt in Wien resigniert und ist itzt zu Hause. Von meinen Eleven ist Carl itzt unlängst Vice-Stuhlrichter geworden und übernimmt eben itzt die Vormundschaft über seine Geschwister, Flori ist als Lieutenant bei Palatinal-Hussaren in Miskolcz, George bei mir; alles im Ganzen wohlauf und mit seinem Loose zufrieden. Übrigens giebt es hier wenig oder nichts Neues von einigem Interesse.

Empfangen Sie hiemit bei Gelegenheit zum Schlusse des alten Jahres meine herzlichsten Wünsche für Ihr Wohl zu dem neuen Jahre und die Versicherung der aufrichtigsten Freundschaft und Ergebenheit bis zum Grabe von Ihrem alten Freund A. W.

P. S. Bitte, beiliegenden Brief an seine Adresse gefälligst abgeben zu lassen.

198. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1826, 14. ledna (z Prešpurku). *Dává mu zprávu o neutěšených poměrech v rodině a o sobě.*

V Prešpurku 14. ledna 1826.

Milý p. bratře!

Ne proto, že bych snad byl na Ně nedbal aneb zapoměl, aniž že by mně bylo času chybovalo (neb ačkolvěk mně, abych pravdu vyznal, chtěl-li

jsem všeckým mojím povinnostem dostučiniti, času nikdy nezbývalo, tedy jsem si předce mohl čas vzíti, jakož to i nyní činím); nýbrž proto tak neskoro tento list ode mne dostávají, že jsem se ostrachoval, nésti úsudek (snad chybný) o otci a bratřích a sestrách našich; že jsem nechtěl býti první, který by Jim tou, zajisté smutnou, zprávu dal, a to sice tím více, čím pevněji jsem doufal, že Jich otec (jakž mně to slíbil) ještě v roku předešlém navštíví, aneb aspoň, jestliže by se i to nestalo, Jim to buď on, buď bratr Jiří, aneb snad i oba psáti budou. Nyní pak již, ačkolvěk se snad ani toto ani ono ještě nestalo, déle prodlévati nemohu, nýbrž pospíchám, Jim jak o domácích našich tak také i o mně a jinších věcech zprávu dáti.

Nejprve co se domácích našich dotýče, o tých Jim (ó kýž bych to říci nemusel) nic radostného, nýbrž samy smutné noviny psáti musím. Radost a štěstí, které, jestli se nemýlím, u nás nikdy stejné nebylo, nyní, jak se zdá, náš dům a naši rodinu docela opustilo. Otec s bratrem a s sestrami našimi v různi a v nesvornosti žije; ba ona někdy i mezi bratrem a sestrú Annú aneb raději jejím manželem panuje. A jestliže se i někdy v přátelství žíti zdají, tedy to jistě dlúho netrvá, neb se to ne ze srdce, nýbrž jen (jak se praví) na oko stává. Já jsem jen samo naříkání a žalování přes celé vakacie jak od jedné, tak i od druhé strany slyšeti musel. Otec totiž sobě stěžoval a naříkal, že ačkolivěk on o dobré všeckých svých dítek jak nejvíce mohl vždy pečoval a i nyní ještě pečuje, tak že ony to předce neuznávají, a což jej nejvíce bolí, dobré zlým odplácejí, neposlušné a nevděčné jsou (rozumí on nejvíce bratra Jiřího), dále že se k němu jako k nějakému cizímu mají, raději od cizího nežli od něho rady žádají, vše, co mohou, před ním ukrývají, bratr Jiří vše podle své hlavy při domě a roli dělá a jemu o tom nepoví, jak kdyby on jeho otec a také pán domu nebyl a t. d. Z druhé strany bratr a sestry praví, že se otec po smrti naší drahé matky docela přejinačil, že k nim nikdy pěkné slovo nepromluví, nýbrž jim vždy cosi předhazuje, ve všem, což dělají, nějakou chybu najde a vše popravuje, byť i to sebe lepší bylo, tak že mu ničím uhověť nemohou, matka ale a její dcera Rozina že vše dobře činí, že Rozině vše, což žádá, jedná a kupuje, Jich ale a bratra našeho Janka, nejvíce ale malou sestru Rozinu, zanedbává, matka že s těmi dvěma nemilosrdně zachází; Jiří ještě, že on vždycky hledí, aby otce i v tom nejmenším neurazil, že otec vždy, když se jej radí, jeho ponavržení docela zavrhne a vždy jen podle svého rozumu dělati rozkazuje, on ale (totiž Jiří), poněvadž hospodář je, a ne otec, nýbrž on plat z domu dává, že by také rád měl, aby aspoň něco podle jeho vůle a zdání se stalo, a to sice tím více, poněvadž již není více chlapec, nýbrž má svá léta a již snad předce něčemu rozumí a t. d. Slovem bratr a sestry naše, jak mně to ústně pravili, již všeckou důvěrnost k otci ztratili. Protož sobě také umínili, že otce nechají, aby si dělal co chtěl, aniž sobě jeho činění budoucně co všímati chtějí. Tak daleko to, milý p. bratře, s naší rodinou přišlo. — — Kdo

tím vinen jest, to já rozsúditi nemohu a nechci. K tomu ještě i ostatní naši přátelé sobě stěžují, že se u nás vše přeměnilo. Ostatně otec a bratr role a zahradu tento rok mezi sebou rozděliti, a tak každý sám pro sebe síti, kliditi, mlátiti a t. d. chtějí.

Já mám nyní pädagogiu u p. Bilnitze. Učím totiž jeho syna, který nyní do grammatiky chodí, a jeho malou dcerku; však strávím u něho denně asi 2½ hodiny a dostanu toliko 6 fl. v. v. měsíčně. — Protož bych rád byl, kdybych ještě nějakou jinčí dostal, neb mně peníze chybují. Zvláště nyní bych asi 15 neb 20 fl. velmi potřeboval. — P. Bilnitza se mně častěji o Jejich nynějším stavu a živobytí ptá, a já jemu tak málo pověděti mohu!

Jeho nejstarší dcera Henriette, 19 roků stará, 26. prosince 1825 zemřela; byla vždy zdravá a jen asi 10 dní před smrtí nemoc německy Rothlauf nazvanou dostala. U p. Vyrožila již žádných peněz nemám, protož jsem jemu Quittung dal, že jsem od něho předešlý rok 47 fl. 30 kr. v. v. obdržel. On mně také všelijaké Quittungy dal, které jim při příležitosti odevzdati mám. Asi za 2 týdně více. Nyní zůstávám Jejich upřímný bratr

Andreas.

199. **Josef Dessauer Františkovi Palackému.**

1826, 21. ledna (z Prahy). *Zve ho k plesu u doktora Hocka.*

Lieber Palatzký!

Um dem tanzlustigsten meiner Freunde einige vergnügte Stunden zu bereiten, habe ich Dich bei Dr. Hock*), wo heute Ball ist, angesagt. Du wirst als Mensch und Tänzer sehr willkommen sein, daher stelle Dich ganz sicher um 6 Uhr bei mir ein, von wo aus du zum Balle geführt werden wirst. Schmiere deine Haare schwarz, denn ich habe dich der Frau als einen schönen schwarzen Jüngling geschildert. Du kommst doch sicher? — Bei Verlust meiner Freundschaft.

21/1 1826.

Dein Dessauer.

Herrn Fr. Palatzky Wohlgeboren.

200. **Jiří Palacký synu Františkovi.**

1826, 28. ledna (z Hodslavic.) *Oznamuje mu, že přijede do Vídně a přiveze mu biblí.*

Můj milý synu!

Tvé psaní, v kterémž o svém příchodu do Vídně oznamuješ, sem podosáhl, ale nemoha na druhé psaní od tebe dočekati, tedy ráděj sám k tobě píší a známo činím, že sobě ukládám po konci masopustu, ve středu neb ve čtvrtek z domu vyjeti, takže bych 14^{tého}, 15^{ho} neb 16^{ho} února do Vídně přijíti měl. Biblí vezmu s sebou, ale jiných knih bráti nemyslím,

*) Dr. Šimon Hock, advokát žid, bydlel v č 462—I. v Sirkové ulici.

protože nevím, jaké, a že každý týden jeden vůz od nás do Vídně snad pojede, protož se může vždy dodati, co žádati budeš. Také tobě musím i to oznámiti, že já nyní u pana faktora, jenž se jmenuje Löw, máslo skládám; a protož mne u něho hledati, neb na mne se ptáti moci budeš. Také kdyby se stalo, že bys sám nemohl na ten ode mne opsaný čas a den do Vídně přijíti, tedy aspoň psaní pošli, abych jestliže ne ústně, aspoň skrz psaní mohl se něco od tebe dověděti. Takové psaní atresírovati náleží takto:

An Herrn Schmalzfactor von Löw, am Dominikaner-Platz in Wien. — Tento pán jest evangelík a naší panímámy bratr, Wenzel Životský, jest s ním v companii. A poněvadž se strojím s tebou ústně mluviti, tedy nebudu zde nic více psáti, jedině že všeci zdrávi jsme. Abychom se spolu též ve zdraví shledati mohli, to sobě vinšuji zůstávaje tvůj starý otec

Jiří Pallatzky.

V Hodslavicích, dne 28. ledně 1826.

An den Wohledelgebornen Herrn Franz Palácky, Archiver beim Herrn Graf v. Sternberg, zhd in Prag im gr. Sternberg. Hause. Über Olmütz, Prag.

201. **Ondřej Palacký bratru Františkovi.**

1826, 13. února (z Prešpurku). *Dává mu zprávu o sobě a o svém budoucím povolání.*

V Prešpurku, dne 13. února 1826.

Milý p. bratře!

Až do 11ho února jsem měl vždy mnoho práce, tak že jsem Jim nemohl bez zameškání jinší nějaké práce listu poslati. Byly totiž od 4ho až do 11ho února exameny. I tento rok mně ve škole i na exameně dobře šlo: však ale předce ne tak dobře, jako předešlý rok; od toho totiž času, co u pana Bilnice jsem, pan Martiny se stal mojím nepřítelem. Předešlý rok i na počátku tohoto roku on vždy pěkně se mnou zacházel, ba mohu řícti, že mne i rád měl: nyní ale se tak ke mně má, jak kdybych já jeho největší nepřítel byl. Proč? — to jistě nevím. Mnozí mně povídají, že se on proto na mne tak hněvá, že u p. Bilnice pädagogiu mám; neb ti dva přítelé býti nemají. Dosti na tom, že já ani toho nejmenšího nevím, čím bych ho byl urazil, a že se on právě od toho času na mne hněvá, co u pana Bilnice jsem. U pana Vyrožila jsem od toho času, co jsem jemu Jejich list donesl, ještě nebyl; peněz tam již nemám, pro které bych k němu šel, aniž jinší jakou práci; k tomu mně on také pravil, když jsem u něho posledníkrát byl, že když by mně co chcel, že mně to skrz p. Bilnicu odkáže. Na ty peníze, které jsem od něho obdržel, jsem mu dal quittung.

Mně nyní dosti zle jde. Peněz žádných nemám, však dluhy; však ale není divu, neb z domu ani listu ani peněz nedostávám (krom 20 fl., za

které jsem ale biblí a zákony nakúpiti musel), a od p. Bilnice ještě více nežli 15 fl. nedostal [jsem] a jinší pädagogie dostati nemohu. Boty jsou potrhané, a na hlavu také krom staré potrhané čapky ničeho nemám. Možou-li tedy, prosím p. b., smilují se nade mnou, a sice co nejspíše. Professorové také ještě 4 fl. c. m. žádají, a sice až do posledního února, ačkolvěk jsem již tento rok 9 fl. c. m. dal. S těmi, kteří platiti nebudou, jistě milosrdně zacházeti nebudou, jak to i v prvnějším semestře činili.

Prešpurek se mně, čím déle zde jsem, tím více nelíbí, tak že bych se opravdu radoval, kdybych zde již poslední rok byl. Nemálo bych se také radoval, kdybych se té pädagogie u p. Bilnice sprostiti mohl, neb se jen trápiti, ba i hněvati musím, a k tomu ještě mnoho času strávím. — Ve škole mám nyní místo psychologie aesthetiku.

Pozůstává ještě, abych jim odpověď dal na Jejich: »Jaké jsou moje oumysly do budoucnosti? ɔc«. Což nyní učiniti chci. Poněvadž ale při tom všelijaká jména a slova jsou, která já v slovenské řeči dobře pověděti nevím, tedy dovolá, abych to v německé řeči učinil.

Alle Studien, welche [ich] bis jetzt gehört, habe ich mit Lust und mit Vergnügen gelernt; mir missfiel bis jetzt noch keine Wissenschaft. Doch aber, wenn ich sagen sollte, welcher Wissenschaft ich vor allen andern den Vorzug gebe, so würde es vielleicht die Mathematik und die Geschichte sein, die ich allen andern vorziehen würde, dann die Physik, die Sprachen, die Oeconomie, Medicin ɔc; und den letzten Platz möchten vielleicht die juridischen Wissenschaften einnehmen. Der Stand nun, den ich erwählen würde, ist aus dem jetzt Gesagten zu errathen, und ist mir so ziemlich gleichgültig, wenn ich mich nur mit einer von den genannten Wissenschaften beschäftigen kann. Nur muss ich noch von der Theologie sagen, dass ich gegen sie fast gleichgültig bin. Auch würde es mir vielleicht meine Engbrüstigkeit schwerlich erlauben, mich diesem Stande zu widmen. Leben Sie, wohl. Ich verbleibe [Ihr] Sie liebender Bruder

Andreas Palatzký.

202. Kašpar hrabě ze Šternberka Josefovi hraběti Sedlnickému, presidentu nejvyšší policejní a censurní kommisse ve Vídni.

1826, 17. února (z Prahy). — *V důvěrném dopise odůvodňuje žádost Musea král. Českého za povolení k vydávání dvou časopisů.*

(Koncept psaný Fr. Palackým.)

Hochgeehrter Graf!

Euer Excellenz wird das Gesuch des böhm. Museums wegen Verlag zweier Journale durch unseren Herrn Obristburggrafen zugekommen sein. Ich nehme mir die Freiheit, die Gründe, die mich zu diesem Gesuch bewogen haben, in einem vertraulichen Briefe näher zu entwickeln, als es in dem Ansuchen geschehen konnte.

Das böhmische Museum soll meiner Ansicht nach sich nicht damit begnügen, in seinen Sammlungen und der Bibliothek der heranwachsenden Generation Mittel zu ihrer vollständigeren Ausbildung darzubieten: es soll vielmehr dem Geist der ganzen Nation eine Richtung beibringen, nach Erwerbung nützlicher Kenntnisse zu streben, es soll den Trieb zu einer höheren Bildung erwecken, von dem spekulativen zu dem praktischen Wissen leiten, die Aufmerksamkeit der Menschen aller Stände zu demjenigen wenden, was die Natur zur Veredlung, der Kunstfleiss zur Verbesserung im Vaterlande darbietet, es soll das Ehrgefühl der Nation durch Erinnerungen an die Vorzeit zu einem Streben nach höherer Vervollkommung erregen, mit einem Wort, die zeitgemässe Ausbildung der Nation fördern.

Um dieses Ziel zu erreichen, ist ein Mittel unerlässlich, durch welches das Museum mit dem schon gebildeten oder sich erst bildenden Publikum in einer fortwährenden geistigen Berührung erhalten werden kann. Das Museum mit seinen Sammlungen und der Bibliothek ist nur den Prager Einwohnern zugänglich und nützlich. Die Verhandlungen des Museums, die einzige schriftliche Verkündung des Wirkens dieser Anstalt, die bisher dem Publiko mitgetheilt wurde, ist ihrer Natur nach in zu enge Grenzen gebannt, um die Zwecke des Museums allgemein fasslich auszusprechen. Der Jahresbericht des Geschäftsleiters beschränkt sich auf das Materielle des Zuwachses der Sammlungen und den finanziellen Zustand des Museums überhaupt; die Rede des Präsidenten behandelt den ersten Gegenstand in wissenschaftlicher Beziehung; sie muss nothwendiger Weise so gestaltet sein, dass sie das Vorschreiten der Wissenschaften mit der Zeit auch im Ausland bewähre, ist daher nur dem schon wissenschaftlich ausgebildeten Publikum verständlich, wird in der böhmischen Übersetzung, die gezwungen ist, für Wissenschaften, die noch nie in dieser Sprache vorgetragen wurden, neue Worte zu schaffen, auf dem Lande wenig gelesen und verstanden. Die Folge hievon ist, dass die Zwecke und das Streben dieser Anstalt auf dem Lande noch nicht hinreichend bekannt sind, und dass sich in manchen Kreisen fast gar keine Theilnahme für dieselbe ausgesprochen hat, dass überhaupt diese Theilnahme, nachdem der Reiz der Neuheit vorüber ist, abnimmt und die nach und nach absterbenden Mitglieder und beitragenden Theilnehmer nur mit Mühe ersetzt werden, indess in England, Frankreich, Polen ähnliche wissenschaftliche Privatanstalten jährlich zunehmen und reichlich durch Verlassenschaften und Geschenke dotiert werden.

Um nun den vielseitigen Zweck des Museums, das Hinwirken zu einer allgemeinen Ausbildung der Nation in nützlichen praktischen Wissenschaften und der böhmischen Sprache, die Erregung des Ehrgefühls durch geschichtliche Erinnerungen, des Geschmacks durch Mittheilung wohlgewählter Beispiele aus älteren Schriftstellern oder gelungene Aufsätze der lebenden zu bewirken, das Vorhandensein des Museums auf diesem Wege

in dem ganzen Lande zu beurkunden und sich dadurch eine grössere Theilnahme zu erwirken, ohne welche die Anstalt sich nicht zu erhalten, viel weniger mit den Wissenschaften fortzuschreiten im Stande sein würde, hat man die Herausgabe zweier Journale, das eine in deutscher, das andere in böhmischer Sprache, nach der Theilung der Nation in diese beiden Zungen, in Vorschlag gebracht, und hofft auf diese Art den Nutzen der Anstalt mit dem Vortheil der Nation zu verbinden.

In einem Lande, wo wenig fremde Journale gelesen werden dürfen, oder, weil sie zu theuer sind, gehalten werden können, ist es nothwendig, um die Nation doch auf einem angemessenen Standpunkt der Bildung zu erhalten, eigene Journale an die Stelle zu setzen. Diese dürften doch wohl unter der Aufsicht des Museums geläuterter hervorgehen, als aus dem Schreibepult eines einzelnen Verfassers, der, um die Gunst des Publikums buhlend, sich nach dessen Launen richten muss. Das Museum sucht bei dem Verlag selbst keinen Gewinn, es hofft diesen auf anderen Wegen bloss durch die Bekanntwerdung seines nationellen Strebens in dem Zuwachs der allgemeinen Theilnahme zu finden; selbes kann daher bei der Wahl der Aufsätze strenger zu Werke gehen und eine Tendenz behaupten, die seinem Standpunkte angemessen, den Grundsätzen der Regierung zusagend ist. — d. 17. Febr. 1826.

203. **František Antonín hrabě Libštejnský z Kolovrat, nejvyšší purkrabí, Kašparovi hraběti ze Šternberka.**

1826, 23. února (z Prahy). — *Oznamuje, že došlo povolení k vydávání dvou časopisů musejních.*

(Opis psaný rukou Fr. Palackého.)

Dem von mir unterstützten Gesuche der Gesellschaft des vaterländischen Museums in Böhmen um die Bewilligung, zwei Zeitschriften, eine deutsche und eine böhmische, zur Erzielung einer neuen, dem Museum höchst nothwendigen Einnahmsquelle, verlegen und herausgeben zu dürfen, welches Gesuch Euer Excellenz mir unterm 15ten vorigen Monats zu überreichen beliebten, hat der Herr Präsident der k. k. Polizei- und Censurhofstelle infolge Schreibens vom 11ten d. M. in der Voraussetzung zu willfahren befunden, dass bei den aufzunehmenden Aufsätzen eine umsichtige und strenge Censur eintrete, und dass jene Aufsätze, welche sich auf politische Verhältnisse in geschichtlicher oder irgend einer andern Hinsicht beziehen, ohne hochortige Beistimmung zum Drucke nicht zugelassen werden dürfen.

Ich unterrichte von dieser Herausgabe beider Zeitschriften unter einem das hierortige Bücherrevisionsamt und weise dasselbe an, die von Zeit zu Zeit dortamts einzubringenden Aufsätze immer schleunig in die Censur einzuleiten, jene Aufsätze aber, welche auf obgedachte Verhält-

nisse Bezug nehmen, von Fall zu Fall mittels eines besonderen gutächtlichen Berichts mit Anschluss des Gutachtens des betreffenden Censors anher zu überreichen. Ich setze hievon Eu. Excellenz zur Wissenschaft und beliebigen Veranlassung in die Kenntnis.

Prag, den 23ten Febr. 1826.

F. G. Kolowrat m. p.

An Seine des Herrn Präsidenten der Gesellschaft des vaterländischen Museums in Böhmen, Grafen Kaspar von Sternberg Excellenz. (Präs. d. 26. Febr. 1826.) (Ex originali).

204. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1826, 1. března (z Hodslavic). *Omlouvá se, že 40 zl., jež měl poslati mu v listopadu, ani teď ještě poslati nemůže.*

V Hodslavicích, dne 1. Marze 1826.

Můj milý bratře!

Sám sebe za vinného súdím, že již kolikráte chtěl sem i slíbil ti psáti, avšak nikdy sem toho skutkem nedokázal pro mnohé překážky a příčiny, o kterých zde nic psáti nechci. Já i moja žena i dvě dítky, buď Bohu chvála, zdrávi jsme, ale Franz, chlapec můj, ten celú zimu jest víc nemocen než zdráv. V handli se mně tak vede, že co přes leto vydělám, zas to musím do jiného hospodářství dáti, a posavad nemohu nijak k hotovým penězům přijíti, že bych nětco z dluhu svého zaplatiti mohl, ale již třetí rok v stejné váze dluhů vězím. Bude-li vůle boží, raduji se, toho roku že mne to snad lepší půjde než dosavad šlo, snad již vydání se bude zmenšovat a příjem poroste. Těch tobě slíbených v Novembru 40 f. poslati sem nemohl, ani posavad nemohu, snad tobě o ně tolik nebude jako mně, nebo já teď přes leto moc peněz do handle potřebuji, ani jich tolik nemám, co potřebuji, a nevím, kde o ně jíti. Ostatně se mně dost dobře vede, kdybych jenom peníze měl. Vinšoval bych sobě ústně s tebú mluviti, ale do Veliké noci již do Vídně nemohu jeti. Jestli bys se zblížil sem do Holomúce, prosím tebe, navštěv nás zde; pakli se dole ve Vídni zdržíš, já budu chtíti s tebou ve Vídni mluviti. Pozdravuji tebe srdečně i žena má tím způsobem, žádáme si oba s tebú mluviti. Já zůstávám tě věrně milující bratr

Georg Palatzky.

Prosím tebe, milý bratře, abys mně taky odpísal, co bys nejspíš mohl, třeba sem já tobě tak dlúhý čas nic nepísal.

Von Hotzensdorf. An den wohlgebornen Herr Herr Franz Palatzky, Fürst. Sternbergischen Archivar, in Wien.

205. Karel Egon Ebert Františkovi Palackému.

1826, 3. března (z Prahy). — *Poroučí se Karolině Pichlerové; rád by věděl, co soudí o básnické činnosti jeho Grillparzer, Schlegel a jiní.*

Lieber Freund!

Ich bin beinahe schon in Säumnis und eile, Deinen lieben Brief zu beantworten, der mir viele Freude, aber auch sehr viel Schmerz wegen des dicken Papiers und Postportos à 28 kr. C. M. machte, weswegen ich beinahe schon gesonnen war, Dir in dieses Schreiben einen halben Bogen Postpapier einzulegen, was ich aber grossmüthig dennoch unterlasse, obschon Du als Bräutigam immerhin einmal ein höheres Porto in Deinem Entzücken zahlen könntest. Wie muss Deine Braut aussehen, die Dir nicht gefallen will? Horrendum dictu! Sie hat gewiss einen Schweins-, Todten- oder Hundskopf, brummt wie ein Bär, und fletscht lange grünliche Zähne, wenn sie recht zärtlich scheinen will. Anders kann ich sie mir nicht vorstellen, wenn sie unserem sehn- und liebe-süchtigen Alterthumsforscher nicht gefallen will. Inzwischen — wer weiss, wo ihn ein anderes Bildchen mit Rosenwangen, Vergissmeinichtaugen, Elfenbeinzähnen und Goldhaaren gefesselt hält, so dass ihm die Wangen seiner Braut wie Todtenblumen, die Augen wie matte Lampen, die Zähne wie Hauer und die Haare wie Rosshaare erscheinen. O welches Unglück bringst Du über den armen Vater Deiner Braut. Ich sah ihn neulich in Triumpf auf der Brücke herumstolzieren in dem Hochgefühle, dass er eine mit Archivstaube geschminkte Tochter haben werde, gekleidet in Schweinsleder von alten Einbänden, ein Diadem aus einem goldverzierten Bücherrücken am Haupte, den zarten Leib mit dickem Archivspagat gegürtet. Verzeih mir, dass ich das Bild so sehr male. Ich bedaure den Vater, der, sobald er Deine Härte erfährt, sicher eines jähen Todes sterben wird, denn wo ist auf der Erde noch ein Palatzky, der für eine so himmlische Tochter taugen könnte. — Und nun, nachdem ich so lange ausgeschweift habe, sage ich Dir: Du hast recht, sehr recht. Wohl dem, dem die Augen der Mädchen als schwache Lampen erscheinen, und der sein Herz fein ruhig hält, statt es an dem himmlischen Feuer eines glänzenden Auges zu verkohlen. Der Himmel gebe Dir weitere Ausdauer im Kampfe gegen die Siegreichen und erhalte Dich lau wie einen Gurgelthee.

Meine Verhältnisse hier sind dieselben, in denen Du mich verliessest. Von Jitschin ist, ausser einigen Anmerkungen der Mutter an die Tante, worin die erstere sich äussert (nur ungerecht!), der Fasching habe mich wohl mehr beschäftigt als die Sophie, noch gar nichts gekommen, und ich bin zufrieden damit. Was hätte auch aus einem Verhältnisse herauskommen sollen, das mich in immerwährender gespannter Furcht und Sorge für die Zukunft sein liess? Wenn die Mädchen nur erkennen lernten, welche traurige Reihe von Folgen ein erster Schritt haben kann. Ich habe doch

wahrlich mit aller Schonung und Zartheit die Sache aufgenommen, aber die Sorge wächst mit ihrer Verhehlung nur schneller, und so ist sie bis zum höchsten Unmuth und zu endlicher Gleichgiltigkeit erwachsen. Měchura war seit Deiner Abwesenheit erst zweimal bei mir. Wir besprachen uns, den letzten Februar in Deiner Wohnung ein Abendmahl zu halten. Ich gieng hin, wartete aber vergebens in dem eiskalten, nur spärlich von der gütigen Hand der Frau Hausmeisterin eingeheizten Zimmer, bis ich, des Wartens müde, den Speiszettel herabfrass, Deinen Wachter durchblätterte, und endlich, verdrossen über den treulosen Genossen, meinen Rückweg antrat.

Es freut mich, dass Du in Wien Nahrung genug für Deine Forschungen findest. Vergiss nicht, der Frau von Pichler meine achtungsvolle Empfehlung zu machen, und wenn Du mit Haas zusammenkommst, so sag ihm, meine Beiträge für Hormayr und Lembert würden in einigen Tagen eintreffen. Die letzteren liegen bereits abgeschrieben bereit. Es ist darunter eine erst seit Deinem Absein gearbeitete Scene, die endlich eine Arbeit ist, die mich wieder befriedigt. Im Ganzen wär' es mir lieb, wenn Du mir bei Deiner Rückkunft etwas über die allgemeinere Meinung in Wien über meine poetischen Bestrebungen berichten könntest. Vorzüglich wünschte ich zu wissen, was Grillparzer und Schlegel davon denken.

Leb nun recht wohl, denke und schreibe bald wieder Deinem aufrichtigen Freunde

Karl Egon Ebert.

Den 3. März 1826.

Prag. S^er^ Wohlgeboren, Herrn Herrn Franz Palatzky, gräfl. Sternberg'schen Archivar in Wien. Abzugeben am ältern Fleischmarkt im weissen Wolf, Zimmer Nro 20.

206. **A. C. Kronberger Františkovi Palackému.**

1826, 4, března (z Prahy). *Stvrzuje, že přijal na účet 50 zl. stříbra, a omlouvá se pro nepořádné dodávání knih Doležálkovi.*

Prag, den 4. März 1826.

S^er^ Wohlgeboren, Herrn von Palacky!

Mit Dank haben wir mit Ihrer verehrten Zuschrift vom 27ten v. M. durch den Postwagen zugleich 50 Conv. Münze, sage fünfzig Gulden in 20 fr. (Bank Note) empfangen und Ihrer Rechnung gut gebracht. Die verlangten 5 Jungmanns Geschichte der böhmischen Literatur, so wie auch sämmtliche Fortsetzungen für Herrn von Doležálek sind ganz bestimmt bis längstens 15ten März bei Tendler et von Manstein in Wien eingetroffen, Herr von Doležálek ist mit vollem Rechte über meine nachlässige Expedition böse; ich hätte zwar viel zu meiner Entschuldigung vorzubringen.

besonders, dass ich hoffte, persönlich der Überbringer zu sein, ich fühle jedoch, dass jede Entschuldigung nicht zureichend sei, und bitte, zu sagen, dass ich in Zukunft durch eine promptere Expedition das Versäumte nachholen werde; seiner verehrungswürdigen Frau Gemahlin bitte meinen Handkuss zu vermelden. Da Sie wahrscheinlich bei Ankunft der böhm. Artikel nicht mehr in Wien sind, so werde ich 3 Exemplare in das Paquete an Herrn v. Doležálek legen und 3 Exemplare an Tendler et von Manstein senden; wenn mir Ihre Abreise bekannt gewesen wäre, so hätte das Paquet durch Ihre Gefälligkeit nach Wien befördert werden können. Am Schlusse versichere ich Sie meiner wahren Hochachtung und meiner Theilnahme, und wünsche, dass Sie selbst meine Zuschrift in den letzten Tagen Jänners aus dem wahren Gesichtspunkte ansehen möchten. Mit Ergebenheit Ihr bereitwilliger Diener

A. C. Kronberger.

Ser Herrn F. Palacky, gräfl. Sternbergischen Archivar, Wohlgeboren. Wien. Fleischmarkt, weisser Wolf, Zimmer N° 20.

207. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.

1826, 8. března (z Vídně). *Zve ho k obědu na den 11. března.*

Es wäre mir ein besonderes Vergnügen, Sie auch mit H. Regierungsrath von Vierthaler und in ihm mit einem unserer besten Freunde bekannt zu machen, an welchen ohnedies Graf Khuenburg Sie gewiesen hat.

Machen Sie daher Pichlern und mir die Freude, am Sonnabend (11. März) bei uns zu speisen, so werden Sie dadurch ungemein verbinden Ihre

Pichler.*)

Den 8ten.

Wir essen nach 2 Uhr.

An Herrn v. Palatzky Wohlgeboren. Im Gasthofe zum Weissen Wolf.

208. Kajetán Nádherný Františkovi Palackému.

1826, 13. března (z Prahy). *Děkuje mu za dopis a obstarání záležitosti, kterou mu byl svěřil, a dává zprávu o domácích a přátelích společných.*

Hochgeehrter Freund!

Sehr angenehm haben Sie mich mit Ihrem lieben Schreiben überrascht und mir damit einen Beweis Ihrer mir überaus werthen Freundschaft gegeben, welche ich mit der innigsten und aufrichtigsten Theilnahme und

*) O stycích Fr. Palackého s německou spisovatelkou Karolinou Pichlerovou viz můj článek v »České Revui« II./1. str. 529–536.

Ergebenheit erwiedern und durch Handlungen zu bethätigen mir stäts zur angenehmsten Pflicht machen werde.

Vom Herzen wünsche ich Ihnen, damit Ihnen recht bald das Loos zu Theil werde, worauf Ihre seltenen Eigenschaften und Ihr schönes, unermüdetes Streben, gemeinnützig dem Vaterlande Ihre Kentnisse zu weihen, Ihnen gerechte Ansprüche giebt.

Reichhaltig mögen Ihre gegenwärtigen Forschungen werden und Ihnen keine der vielen schätzbaren Quellen verschlossen bleiben.

Überhaupt wünsche ich Ihnen, dass Sie, wenn Sie gerne wieder in unser Vaterland zurückkehren, viele angenehme Erinnerungen von ihrem gegenwärtigen Aufenthalt mitbringen und Ihre Wünsche alle erfüllt finden, welche Sie unserm Vaterland zu erhalten vermögen.

Mit zu grosser Schnelle haben Sie meinem Ansuchen gewillfahrt, indem ich ausdrücklich bat, ganz nach ihrer Bequemlichkeit es zu thun. Mein Schwager hat mir bereits gleichfalls hierüber geschrieben.

Gegen unserm vereehrungswürdigen Abbé Dobrovský habe ich mich sogleich ihres gefälligen Auftrags entledigt, und ihn ersucht, hievon auch bei dem Herrn Grafen von Sternberg Erwähnung zu thun. Herzlichst empfiehlt er sich Ihnen.

Von Ihrer Teilnahme überzeugt, mache ich Ihnen bekannt, dass ich seit den 26. Februar Vater eines gesunden Mädchens (Wilhelmine) bin und dass meine gute Antonie mit dem kleinen Töchterchen vollkommen wohl sind; auch ich bin gesund bis auf eine heftige Geschwulst, welche ich seit vorgestern auf meinem rechten Auge habe, weshalb ich das Zimmer hüten muss.

Meine Gattin, mein Bruder, die Schwägerin, Gebrüder Štěpánek und alle, welche Sie in meinem Hause kennen zu lernen das Vergnügen hatten, empfehlen sich Ihnen.

Erübrigen Sie wieder einen freien Augenblick, so machen Sie mir ein grosses Vergnügen, wenn Sie mir ihn opfern und uns über Ihr Befinden Nachricht geben.

Neues kann ich Ihnen sonst nichts schreiben, weil ich bei meiner Zurückgezogenheit, in der ich blos auf meine Familie beschränkt lebe, auch nichts erfahre.

Herzlichst umarme ich Sie im Geiste und erneuere die Versicherung meiner innigsten und aufrichtigsten Freundschaft und unbegränzten Hochachtung, mit der ich stäts unverändert bin und bleibe Ihr ergebenster Freund

Kajetan Nadherný*)

Prag, am 13. März 1826.

---

*) Kajetán Nádherný gubernialní archivář.

209. Jiří Palacký synu Františkovi.

1826, 16 března (z Hodslavic). *Posílá mu dvoje podvlékačky, 20 loket plátna a noty. Zdá se mu, že bratru Janovi málo času věnoval. Rád by věděl, co soudí o něm a druhém bratru Ondřejovi.*

Můj milý synu!

Včera sme ti po Jeníkovi poslali 2 páry spodních galet, 20 loket plátna a ty psané noty i jeden svazek tisknutých. Plátno sme na jarmarku v Příboře koupili, než sotvy se té průbě vyrovná, ačkoliv sem chtěl to nejlepší koupiti. Bylo sice ještě tenší k dostání, ale mně se zdálo řídké, a tak sem soudil, že by ani tak pevné nebylo, protož sem při tom zůstal, a i Andresovi cosi se z něho dostane, neb sem já jej více ukoupil.

Johann včera domů přišel a vůz teprv dnes přijíti má. Když sem mu domlúval, proč plakal, že musel suchý chléb jísti, poněvadž mu matka tolik sýra dala, že mohl míti do Vídně dosti? on řekl, že se nemohl od pláču zdržeti, když bratra viděl, a ne že by suchý chléb jedel. Na otázku, jak dlúho s bratrem byl, že asi 4 hodiny; na to já pravím, že jest to málo. Ostatně ani nic jiného nepovídá, ani snad neví. Ptal sem se, že jak mnoho bratr od hraběte Černína dostal. On prý mi o tom nic nepravil. Byl-li již s Andresem?, že neví. Co pak tobě pravil? Že sem velký urost.

Protož já se naději, že když i Janka viděl, i snad Andresa uzříš, a že mně předce o nich své zdání oznámíš, abych i já věděl, co o nich jiní smýšlejí. I také snad o svých věcech oznámíš svému starému otci, nebo se všeho dobrého od tebe naději, a s tím tě Bohu oddávaje, zůstávám jako prve tvým starým otcem

J. Pallacky.

Dne 16. březně 1826.

Tento lístek oddej panu Životskému. Panu Lvovi mé uctivé pozdravení vyřiď.

210. Helmina von Chezy Františkovi Palackému.

1826, 3. dubna (z Vídně). *Zve ho k večerní zábavě na den 5. dubna.*

Ich hoffe, nichts hindert Sie, mir den Mittwoch Abend zu schenken, nach 6 Uhr, da Hammer und Pichler nur diesen einzigen freien Abend haben. Ich bitte schnell möglichst um Antwort, muss in Geschäften um ½2 nach Alservorstadt und zur Pichler, ihr Entscheidung zu geben, und hätte, wo möglich, gern gegen diese Stunde die Antwort. Ich hoffe, Schlegel, Jeiteles und Backhof werden uns nicht fehlen. Ihre mit herzlichster Achtung ergebene

Helmina v. Chezy gebor. Klenke.

Montag.

Herr von Palacky im Weissen Wolf.

211. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.

1826, 4. dubna (z Vídně). *Zve ho k obědu.*

Wenn Sie uns das Vergnügen machen wollen, nächsten Donnerstag zu Mittag mit uns zu speisen, so würden Sie meinen Mann und mich sehr verbinden. In Erwartung Ihrer bejahenden Antwort bin ich mit der grössten Achtung Ihre

Pichler.

4ten

An Herrn v. Palazky.

212. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.

1826, 5. dubna z (Vídně). *Omlouvá se, že pro nemoc neteře musí odvolati pozvání na zítřek mu učiněné.*

Eine recht fatale Störung, die Krankheit meiner Kusine, bringt mich um das Vergnügen, Sie morgen zu Tisch bei mir zu sehen. Ich muss mir diese Freude für ein andermal aufsparen, und ein starker Husten, den ich seit mehreren Tagen habe, verhindert mich auch, mich heute Abend bei Frau von Chezy einzufinden, wo ich Sie zu sehen hoffte. So erwarte ich denn von einem anderen Tage dies Vergnügen, und bin bis dahin mit der ausgezeichnetsten Achtung Ihre

Pichler.

An Herrn v. Palazky.

213. Ředitelství tajného dvorního archivu Františkovi Palackému.

1826, 9. dubna (z Vídně). — *Oznamuje, že nejvyšší kancléř kníže Metternich udělil povolení, aby směl v témž archivu pro České museum pracovati.*

Praes. 28. März 826.

Die Direktion des k. k. geheimen Haus-Archivs erhält hiemit die Ermächtignng, dem von den böhmischen National-Museum in Prag anher abgeschickten Graf Franz Sternbergischen Archivar, Nahmens Palaczky, auf dessen Anmelden die Repertorien der böhmischen Urkunden einsehen, die Rubriken derselben zum Behufe des besagten Museums abschreiben, und, wenn er es verlangt, auch Excerpta aus diesen Urkunden machen zu lassen.

Wien, den 28. März 1826.

Fr. Metternich m. p.

Für gleichlautende Abschrift mit dem Original.

Wien am 9. April 1826.

Jos. Knechtl, k. k. Rath u. geh. Archivar.

An die Direction des k. k. geheimen Haus-Archiv.

214. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1826, 12. května (z Hodslavic). *Stěžuje si na nedostatek a dává mu zprávu o domácích i o Františkovi.*

Můj milý synu!

Biblii i dva Nové zákony, jeden po Tomanovi, druhý ze Vsetína sem dostal. Onehdy psaní z počty od 1. máje také sem dosáhl. Že tobě nepíši a ani peněz neposýlám, sobě ztěžuješ, čehož jinak vymlúvati nevím, jedině že sem měl psaní shotovené tedy, když sem těch 20 fr. s p. otcem Pilečkou tobě chtěl poslati, ale on je nechtěl do svého psaní přijíti, protož sem jenom některé slovo do Pilečkového napsal. Peněz sem tobě neposlal, ani poslati nemohu. Francovi sem již od vánoc 120 fr., něco v hotově, jiné v naturaliích vydal, dluhu 200 fr. vrátil. Toto jest na příčině, že já nyní nemohu výše 6ti centů másla ukoupiti, a předce, kdybych ani tolik nekoupil, tedy bych netoliko tobě do konce s ničím pomoci nemohl; ale jak bych ještě ty dva, Jana a Rozinu, ošatiti mohl? Nebo já již ani jednoho groše na žádný spůsob nevydělám kromě mé školní služby. Tato jest taková, jak sám i víš, že sotvy dvě osoby při ní se vyživiti mohou, ačkoliv práce do ustání mají. Já sem koupil asi 20 centů sýra a při tom sem cosi vydělal; od měsíce březně i při másle by výdělek nějaký byl, kdyby peníze k nakupování byly. Minulé pondělí sme měli svadbu: naší matky Rozina se vdávala do Hoštašovic, Hegarového syna Jana sobě brala. Tebe sme nezvali; netroufali sme, že bys byl mohl přijíti. Svadbí u nás asi 9 bylo a bude od Velké noci. — Zdrávi sme, nic nám neschází krom mně; já sem velice slabý, priefunk sme ještě neměli; až bude po priefunku, ukládám sobě jíti do Trenčanských Teplic, snad bych něco očerstvil. Franc, tuším námi pohrdá. Ani nám z Vídně o svém odchodu slovem věděti nedal, kdežto jej to jenom čtvrt hodiny času koštovati mohlo, nebo k našemu p. faktorovi snídávat chodíval. Žádal od nás plátna na gatě, matka koupila 15 loktí a ušila mu patery. Žádal 20 loktí kmentu, koupil sem a do Vídně mu odeslal, on mně slovem neodpověděl. Žádal Janka viděti, poslal jsem mu jej tam. On s ním za ty tři dni, co tam Janek byl, ani 4 hodiny neměl času se smlúvati. A to všecko proto, že s velkými pány obchod vede. Nechme jej velkým býti; my jsme jenom malí a chudí. Toto psaní dostaneš z Vídně od p. Stahle. On tobě má na mé conto 5 fr. c. m. peněz poslati. Na vagacie přijdiž domů, abych nebyl všech synů za života zbavený.

Některé šaty budeme usilovat tobě zjednati, aspoň bílé. Co se na Vsetíně stalo, to víš; kromě že i p. otec Winkler odjíti se snad strojí do Slezska, to sotvy by si se dověděl.

Na biblí a zákony prvé bylo mnoho kupců, a jak mají hotové peníze dáti, nemám dosavad žádného. Pro ujištění odpiš, jak ty peníze dostaneš.

Zůstávaje v očekávání odpovědi tvým otcem

Jiří Pallatzký.

V Hodslavicích dne 12. Máje 1826.

215. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.

1826, 17. května (z Vídně). — *Děkuje mu za odpověď na její dotazy.*

Wien, den 17. May 1826.

Klagen Sie sich, verehrter Freund, keines Versäumnisses an; ich habe Ihren Brief noch vollkommen zu rechter Zeit erhalten, und er hat mir so wichtige und so werthe Notizen gebracht, dass ich kaum weiss, wo ich anfangen und wo endigen soll, um Ihnen für die grosse Güte zu danken, womit Sie meine etwas unbescheidenen Bitten erfüllt, und mir in so reichem Masse gegeben, um was ich bat.

Also der Blick von der Sternwarte nach Troja ist frei? Nun dem Himmel sei Dank! Ich hätte sonst gar zu Vieles beinahe umschmelzen müssen. Halb und halb hatte ich es wohl nach der Lage der zwei Orte vermuthet — gewusst aber nicht, denn so lange ich in Prag lebte, wo es mir ein Leichtes gewesen sein würde, mich zu überzeugen, war ich, wie ich schon glaube Ihnen gesagt zu haben, noch über den Plan des Buches nicht einig mit mir selbst. So hat denn diesmal die Muse wieder richtiger gesehen, als der Verstand schliessen konnte, und — lächeln Sie immerhin über diese Behauptung, denn sie schmeckt ein bischen nach dem modernen Somnambulismus — es ist mir wieder eine Bestätigung einer Erfahrung, die ich an mir und anderen gemacht, dass die Poesie wirklich solche Offenbarungen, wenn ich so sagen darf, gewährt, wo dem Dichter etwas unter seinen richtigen Beziehungen erscheint, was er vorher nie gekannt oder gesehen, und dessen Wahrheit der Erfolg bestätigt.

Auch war es mein stiller Wunsch, den damaligen Oberstburggrafen als eine handelnde Person mit einzuflechten; es war eine leise Stimme in mir, die mich immer auf diesen Punkt führte, und mich davon etwas Bedeutendes für das Interesse der Geschichte hoffen liess. Aber weder im Pelzel, noch einem andern der — zwar wenigen Werke, welche ich über diesen Zeitpunkt besitze, war etwas über diesen Mann zu finden. Bloss das Theatrum europaeum enthielt die dürftige und halb falsche Notiz, die ich Ihnen mittheilte. Da öffnet Ihre, mir so gütig aufgefundene und mitgetheilte, Nachricht mir ein weites Feld von Möglichkeiten — und gern will ich jetzt umarbeiten und verändern, um diese interessante Person, von deren wunderbarer Verbindung mit dem Anfang und Ende des 30jährigen Kriegs auch Sie frappiert wurden, so viel möglich in den, leider schon ziemlich fest gewebten, Plan zu verflechten. So hätten denn auch diesmal meine Ahnungen mich nicht ganz getäuscht — und Sie müssen es mir schon freundlich nachsehen, wenn ich mich dieser Ahnungen freue und rühme, und des Spruches gedenke: »sunt etiam, qui nos numen habere putant.«

Doch Scherz bei Seite; Ihre Mittheilungen sind mir von der grössten Wichtigkeit und eben so vielem Nutzen, und ich bin Ihnen unendlich dafür

verpflichtet. Könnten Sie mich ohne Ihre Ungelegenheit das Diarium der Belagerung einsehen lassen, wenn Sie damit fertig sind, so würden Sie mich dadurch sehr verbinden; freilich würde bis dahin meine Arbeit nahe schon ihrem Ende sein, und grosse Einschaltungen nicht mehr möglich sein, vielleicht aber doch manche kleine Berichtigung, die der Sache sehr nützen könnte.

Nach Prag werde ich nun für dies Jahr nicht kommen. Der Himmel hat unsere heissen Wünsche erhört, und mein Schwiegersohn ist wieder hieher versetzt worden, als Appellationsrath, wie er es in Prag war. Da sehe ich denn der Ankunft meiner Lieben in wenig Wochen entgegen und das höchst unangenehme Wetter benahm mir früher die Lust, so wie ich es Anfangs gedacht hatte, Ihnen doch noch einen Besuch zu machen. Doppelt werth ist mir daher Ihre Güte, welche mir diese Notizen verschafft hat, da ich heuer keine Möglichkeit sehe, an Ort und Stelle selbst paar Erkundigungen einzuziehen.

Ihre Aufträge an die Damen Gräfin Engl und Frau von Chezy werde ich ausrichten, sobald ich eine derselben sehe, was bei der Gräfin Engl wahrscheinlich heut Abends der Fall sein wird, da ich sie an einem Ort in der Stadt, wo ich gebeten bin, zu treffen hoffe. Frau von Chezy wohnt sehr weit von mir, und ich weiss nicht einmal die Nummer ihres Hauses. Hier muss ich es also dem Zufall überlassen, wenn er mich zu ihr führt. Schlegel spricht mit vieler Achtung von Ihnen und empfiehlt sich Ihnen aufs Beste.

Leben Sie nun recht wohl, und machen Sie mir die Freude, durch die Besorgung irgend eines Auftrages, den Sie mir geben wollen, mir die Gelegenheit zu verschaffen, Ihnen meine Dankbarkeit und die wahre Hochachtung zu beweisen, womit ich bin Ihre ergebenste

Pichler.

Mein Mann hat mir eine Menge Empfehlungen an Sie aufgetragen; und ich bitte Sie, Herrn von Ebert, wenn Sie ihn sehen, von mir zu grüssen.

216. Výbor Musea království Českého Františkovi Palackému.

1826, 21. května (z Prahy). — *Jmenuje ho redaktorem obou časopisů Museem vydávaných.*

In Folge des vom Ausschusse der Gesellschaft des vaterl. Museums in Böhmen in seiner Sitzung vom 15. d. M. 106. F 3. gefassten Beschlusses, wird Denselben hiemit eröffnet: dass Sie, mit Rücksicht auf Ihre vorzügliche und bereits bewährte Brauchbarkeit, zum Redakteur der vom Museo herauszugebenden deutschen und böhmischen Zeitschrift ernannt worden sind. Zugleich wird Denselben bekannt gemacht, dass zur vorläufigen Bestimmung der erforderlichen Modalitäten dieser beiden Zeitschriften, wie

auch zur vorläufigen Prüfung der für dieselben bestimmten Materialien, ein aus dem Geschäftsleiter, dann den beiden Ausschussmitgliedern H. Abbé Dobrowsky und H. Professor Steinmann bestehendes Committé gebildet wurde, an welches Dieselben in den diesfälligen Geschäften sich zu verwenden haben. In welchen Hinsichten der Ausschuss einer durch Klugheit und Eifer bethätigten Erprobung Ihrer Theilnahme an dem ehrenvollen Wirkungskreise des Museums vertrauungsvoll entgegensieht.

Prag am 21. Mai 1826.

Vom Ausschusse der Gesellschaft des böhm. vaterländischen Museums. In Abwesenheit Sr. Excellenz des Herrn Präsidenten:

Franz Graf zu Sternberg-Manderscheit A. M.

Vom böh. vat. Museum. An Herrn Franz Palacky, Redakteur der Zeitschriften des vaterländ. Museums. Altstadt. Papperlbad.

217. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1826, 2. června (z Prešpurku). — *Prosí ho za pomoc peněžitou a radí se s ním, má-li jíti na prázdniny do Hodslavic.*

V Prešpurku 2. června 1826.

Milý p. bratře.

Minulý týden sem obdržel list i s 5 fl. c. m. od otce Já jsem doufal, že snad předce 10, aneb alespoň 8 fl. od něho dostanu, poněvadž jsem tento rok ještě nic nebyl dostal; však mne naděje velmi sklamala. Neb mně otec zrovna píše, že mně žádných peněz tento rok poslati nemůže, protože žádných nemá. A předce prý mám na vakacie domů jíti. On si mezi jinými v tom listě i na Ně naříče, že se zdá, jakoby Oni naň málo dbali. K tomu také ještě píše, že jest velmi slabý, a z té příčiny mne domů na vakacie volá. Já tedy nevím, co činiti? Pro mne by bez pochyby bylo lepší, kdybych zde zůstal; neb bych ne jenom na cestě žádných peněz neudal, ale i zde bych si snad něco vydělati mohl, a což nejvíce jest, pro budoucí rok nějakou pädagogiu najíti; doma ale nic neb velmi málo dostanu. Z druhé však strany bych nerad neposlušným byl.

Rok školní již se ke konci blíží, neb 27. června již se vším hotov jsem, a já k vyplacení mých dluhů dost peněz nemám a vyplatiti jich musím. Protož k Nim utíkám a Jich prosím, aby mně asi 15 fl., neb, když by možné bylo, 20 fl. v. v. poslali, však ale tak, co bych je už 20. června obdržel; kdyžby ale to tak spěšně učiniti nemohli, tedy prosím, aby mně to prv listem oznámili. Otec mně psal, že mně zhola nic poslati nemůže, a bratr Jiří se nehlásí: Oni tedy nyní má jediná naděje jsou.

Ve škole mně nyní zase dobře jde; p. Martiny již zase přítelem se býti zdá; i p. Palkovič se mnou pěkně mluví. On nyní, poněvadž se examen přibližuje, něco pilnější jest, než byl s počátku. U p. Bilnice jest ještě vše

tak, jak bylo před tím: ona však jest nyní něco přívětivější. Snad se jí to líbí, že si nyní již tak často na dítky neztěžuji, ačkolivěk se lepší neučí. Oběd tam již tak často nedostávám. Od p. Vyrožila jsem si byl onehdy 6 fl. vypůjčil, však jsem mu je brzo vrátil. Zdravý jsem vždy, jen málo času mám, zvlášt nyní musím p. Zsigmondymu několik archů psáti. Jak mně budou psáti, což čím spíš, tím mně milejší, tedy prosím také Jejich radu z strany vakací. Zůstávám Jejich věrný bratr

Andr. Palatzký.

218. **František Palacký knihkupectví Kronberger & Weber.**

1826, v druhé polovici června (z Prahy). — *Nabízí kommissionářství pro oba časopisy musejní.*

An die Herren Kronberger u. Weber, Buchhändler hieselbst.

Infolge des vom Ausschusse der Gesellschaft des vaterl. Museums in seiner Sitzung am 18. Juni d. J. gefassten Beschlusses bin ich ermächtigt worden, für den Verschleiss der vom Museum herauszugebenden zwei Zeitschriften diejenige hiesige Buchhandlung zum diesfälligen Commissionär des Museums vorzuschlagen, welche durch ihre Thätigkeit und vielseitige Verbindungen im In- und Auslande zu diesem Geschäfte die geeignetste und zugleich in den deshalb einzugehenden Bedingungen die billigste sein würde.

Da ich nun Ihren thätigen Geschäftseifer kenne, wodurch Sie sich in kurzer Zeit bereits vielseitige solide Verbindungen im In- und Auslande verschafft haben, und auch neue, wo es nöthig wäre, sich zu schaffen willig und geeignet sind, da ich überdies zu Ihrer Bereitwilligkeit, der Gesellschaft des Museums in ihren vaterländischen gemeinnützigen Unternehmungen auf Ihrem Wege thätig behilflich zu sein, volles Vertrauen hege, und endlich, da ich Sie in der hierüber vorläufig genommenen Rücksprache in Ihren Bedingungen vor andern billig befunden habe: so nehme ich mit bereits erfolgter Zustimmung S^{er} Exc. des Herrn Präsidenten, sowie auch der betreffenden Geschäftsleitung keinen Anstand, Ihnen dieses Geschäft hiemit unter folgenden Bedingungen anzubieten:

1. Da für den Verschleiss auf dem hiesigen Platze und für alle diejenigen, welche die Zeitschriften auf diese Art direkt beziehen wollen, ein eigenes Bureau errichtet wird, und auch die hierortige k. k. Oberpostamtsverwaltung die Versendung der Zeitschriften auf ihrem Wege unter annehmbaren Bedingungen übernommen hat, so kömmt Ihnen ausschliesslich nur der Verschleiss auf dem Wege des Buchhandels im In- und Auslande zu.

2. Damit Sie neben dem Bureau und den k. k. Postämtern die Concurrenz im Preise aushalten und dabei für die möglichste Bekanntmachung dieser Unternehmung durch auswärtige Buchhandlungen und Journale Sorge tragen können, werden Ihnen die von Ihnen auf Praenumeration verlangten

Exemplare der deutschen Monatschrift jährlich zu 5 f. 30 kr. CM., der böhm. Quartalschrift aber zu 2 f. 15 kr. CM. gegen baare Zahlung abgelassen, während auf anderen Wegen jene im Bureau selbst nur zu 6 f. CM., diese nur zu 2 f. 30 kr. CM. verabfolgt werden.

3. Werden Sie ersucht, die Namen nicht nur Ihrer auswärtigen Commissionäre, sondern auch der durch sie einkommenden Pränumeranten, nebst Anzeige von deren Charakter und Wohnort, der Redaktion jährlich oder jedesmal, wo darin eine Änderung vorgehen sollte, mitzutheilen.

4. Wird es der Gesellschaft des Museums ebenso wie Ihnen freistehen, diese Bedingungen in Zukunft, wenn besondere Umstände zu ihrem Besten es so heischten, theilweise abzuändern oder gänzlich aufzuheben

Ich ersuche Sie zugleich, mir Ihren Entschluss hierüber schriftlich anzuzeigen, und zeichne mit Achtung Ihr ergebenster

F. P. Red.

219. **Ondřej Palacký bratru Františkovi.**

1826, 9 července (z Prešpurku). — *Oznamuje mu, že ostane o prázdninách v Prešpurku, i zpravuje ho o tom, jak obstál při zkouškách a čemu se učí.*

V Prešpurku 9ho července 1826.

Milý p. bratře!

Spíše již, než jsem Jejich lístek obdržel, jsem byl p. Bilnicovi slíbil, že přes ferie zde zůstanu, a tím více jsem se tomu potom radoval, když jsem viděl, že Oni mně totéž radí. I otec bez pochyby nic proti tomu míti nebude. Já jsem mu totiž byl psal, že bych rád zde zůstal, a protož když by to připustiti nemohl, aby mně to až ke konci předešlého měsíce oznámil, však až posavad jsem ještě žádné zprávy od něho neobdržel Nevypadlo mně sice vše tak, jak jsem očekával, však předce jsem jak tak spokojený. Denně učím 4 hodiny, totiž 2 u p. Bilnitze a 2 u p. Zsigmondyho; k tomu chodím každý druhý den s mojími učedlníky asi $1^1/_2$ [hodiny] po městě a po polích. U Bilnice mám krom měsíčního platu 6 fl. v. v. ještě i oběd. U Zsigmondyho dostanu měsíčně 10 fl. v. v. Jeho 3 dítky, totiž 2 chlapce a jedno děvče, učím nyní přes ferie, a bez pochyby i potom učiti budu. Jsou ony sice rozpustilé, však mám naději, že se polepší.

Od p. Vyrožila jsem si vzal 5 fl. c. m. Více jsem si nyní vzati nechtěl, protože jsem více tak nevyhnutedlně nepotřeboval. Těch však 5 fl. mně velmi vhod přišlo. Raději bych při konci měsíce Augustu zase o nějakou pomoc prosil. Ptal jsem totiž otce, aby mně sukno poslal, což snad učiní, a tak by[ch] tedy na krejčího peníze potřeboval; k tomu i za školu aspoň 8 neb 9 fl. c. m. platiti musím; z domu nižádným způsobem peníze nedostanu: rád budu, když mně jen sukno pošlou; beztoho jsem na ně domů, zvláště na bratra, psal, aby Pilečkovi 5 fl. c. m., které jsem si od něho vy-

půjčiti přinucen byl, (Jejich lístek z Roudnice jsem teprva 3. července obdržel), navrátili. Ostatně mně p. Vyrožil hned, jak jsem k němu přišel, těch 5 fl. dal.

Exameny mé se skončily 27 červně, 30. pak t. m. byla censura. Já jsem byl ex stilo a ex doctrina religionis primae eminens, z ostatních ale, totiž: ex aesthetica, ex physica et ex historia Hungariae, eminens. K tomu také tento rok 6 žáků dostalo praemium, totiž každý knížku; i já jsem byl mezi těmi 6 a dostal Xenophontis Memorabilia Socratis.

Ke konci toho roku jsem se i s p. Palkovičem seznámil; dal mně totiž v exameně volat, chtěje po mně list na p. Winklera do Moravy poslati; od toho času jsem zase dvakrát u něho byl a již mně i knihu k čtení dal.

Naši zde studující Moravci malé chvály zde došli. Byli totiž 2 žáci po exameně jakožto nehodní z školy propuštěni, z těch by[l] jeden Moravec, druhý pak Čech. Jiní pak 2 Moravci jen pod tou výminkou zde budoucí rok studovati mohú, jestli písebně přislíbí, že se napraviti chtějí.

Já nyní zvláště řeckou, slovenskou řeč, geografiu a mathematiku se učím. Řeckou řeč se učím z Buttmannové grammatiky a z knihy »Jacobs Elementarbuch der griechischen Sprache für Anfänger«. Slovenskou pak z Dobrovského grammatiky a z biblí. Jinší slovenské knihy ani nemám.

Zůstávám Jejich věrný bratr

Andr. Palatzký.

220. Bartoloměj Kopitar Františkovi Palackému.

1826, 11. července (z Vídně). *Táže se na Dobrovského a některé věci literární.*

Wien, 11. Juli 1826.

Freund!

Ist Abbé Dobr[ovský] nicht in Prag? Ich habe von ihm Auskunft verlangt über einen nach 1751 in Eger und Mies Medicin ausübenden Jesuiten-Novizen *Johann Zeidler*, der eine Walonische(?) Grammatik u Lexikon hinterlassen hat. Sed *silet*, quia *nescit*? etiam ignorantiae *certitudo* ist mir Auskunft.

Dann, wie soll sich *eure* Chronik zu der von Zimmermann herausgegeben verhalten? Darüber können *Sie* mir verlässlichste Auskunft geben und ich sie vielleicht *bedürfen* und gut *brauchen* können; fac *cito* des, ut bis des.

Dobr[ovský] war neulich krank. Er ist doch besser. *Vivat aeternum!*

Empfehlen Sie mich ihm herzlichst und rescribe quam brevissimo intervallo festinanti aestivo martyri

K.

Auch den Hanka bitte ich zu grüssen.

221. Kajetán Nádherný Františkovi Palackému.

1826, 11. července (z Prahy). *Zve ho k sobě.*

Geehrtester Herr und Freund!

Ich sündige auf Ihre Güte, indem ich, ungeachtet meiner gestern gemachten Einladung, Sie ersuche, uns erst Freitages das Vergnügen Ihres Besuches zu machen, weil ich auf morgen Mittags eine Einladung bei dem Schwiegervater meines Bruders annehmen *musste*, und desshalb nicht zu Hause speise.

Ich hoffe, dass Sie mich in Berücksichtigung der verwandschaftlichen Verhältnisse diesfalls entschuldigen werden und meine Einladung auf den Freitag oder einen andern Ihnen gefälligen Tag nicht ablehnen.

Bei dieser Gelegenheit erneure ich die Versicherung meiner aufrichtigen Hochachtung, mit der ich mit ganzer Seele bin und bleibe Ihr ergebenster

Prag am 11. Juli 826. K. Nadherný.

P. T. Herrn Archivar von Ballasky (sin) Wohlgeboren.

222. Karel Egon Ebert Františkovi Palackému.

1826. 13. července (z Prahy). *Zve ho k sobě.*

Euer Wohlgeboren! Verehrter Herr!

Da mir, weil Euer Wohlgeboren wahrscheinlich etwas Weniges verrückt sind, die Ehre Dero Besuchs nicht zu Theil werden will, ich aber dringender Geschäfte halber meine unterthänigst devoteste Aufwartung nicht zu machen capable bin, als erfolgt hiemit eine formale unterwürfigste Einladung mit der Bitte, Euer Wohlgeboren wollten die Gnade haben, mich mit Dero hoher Gegenwart heut Abend, sage des Abends am 13ten Juli 1826, zu beglücken und sich die Einschlürfung einiger Schalen Thee in Dero gnädigsten Magen [ge]fallen zu lassen. In tiefster Verehrung und Anerkennung Dero höchsten Herablassung im Fall der Gewährung meiner Bitte legt sich zu Dero Füssen Euer Wohlgeboren tiefst devotester

Prag, den 13ten Juli 1826. Karl Egon Ebert.

Ser Wohlgeboren Herrn Herrn Franz Palatzky hier.

223. Antonín Vyrožil Františkovi Palackému.

1826, 14. července (z Prešpurku). — *Dává mu zprávu o bratru Ondřejovi; přeje mu štěstí v novém povolání; oznamuje mu, že se hodlá v září ženiti, ač ještě není rozhodnuto o jeho budoucnosti*

Pressburg, den 14. Juli 1826.

Werthester Freund!

Ihren Brief vom 23. v. M. habe ich am letzten desselben Monats richtig erhalten und Ihrem Wunsche in Hinsicht Ihres Bruders sogleich

gewillfahrt. Er hat diesmal seine gewöhnliche Ferienreise nach Hause aufgegeben, um während der Ferien hier eine bessere Condition zu finden, und ist auf diese Art Ihrem Verlangen zuvorgekommen, was ich auch früher, als er mir seinen Entschluss mittheilte, als das Bessere und Vortheilhaftere für ihn gebilligt habe. Von der ihm von Ihnen ausgesetzten Unterstützung am Gelde hat er diesmal nur 5 fl. C. M. herausgenommen, doch mit dem Versprechen wiederzukommen, wann er später etwas mehr bedürfen sollte. Da ich wegen meiner fortwährenden provisorischen Lage mich auch auf die Ferien von da höchstens auf 8—14 Tage zu entfernen Willens bin, übrigens aber stets hier bleibe, so kann er die nöthige Unterstützung jeden Augenblick bei mir finden. Ich zweifle nicht, dass er Ihnen bereits umständlicher über seine gegenwärtige Lage geschrieben, und hiemit jede weitere Nachricht meinerseits, die nur eine Wiederholung der seinigen wäre, überflüssig gemacht haben wird.

Mit Vergnügen vernehme ich aus Ihrem letzten Briefe, dass Ihre Lage eine günstigere Wendung genommen und Sie bald die schönste Gelegenheit haben, in einem ebenso ehrenvollen als Ihnen angenehmen Wirkungskreise Ihre Talente und Fähigkeiten zum Besten Ihres Vaterlandes entwickeln zu können, wozu ich Ihnen und noch mehr meinen Quasi-Landsleuten vom ganzen Herzen Glück wünsche. Es ist doch ein schönes Loos, auf tausend und tausend Menschen wohlthätig einwirken zu können und in einem solchen Wirkungskreise con amore zu weilen. Wer denkt nicht bei dem Vergleiche Ihrer Lage und der eines Litterators von Profession, der wie Prometheus an seinen Felsen (den Berufsdienst) gefesselt ist, an den Pegasus im Joche und sein Loos. Mögen Sie nun in diesem neuen Wirkungskreise so glücklich sein, alle die Klippen zu vermeiden, die auf Ihrem Wege zu finden sind, und zugleich Ihren Eifer für die Litteratur und das allgemeine Beste mit der gehörigen Rücksicht auf Ihre Gesundheit und Ihr eigenes Wohl zu verbinden, was seither nicht geschehen ist.

Wir leben nur einmal, und obgleich das Leben der Güter höchstes nicht ist, so ist es doch die nothwendige Bedingung aller übrigen, und ein edles Menschenleben hat durchaus keinen Preis. Sie verzeihen mir diese Anmerkungen, die mir meine Freundschaft zu Ihnen unwillkürlich in dem Augenblicke entlockt, wo ich mir Sie in einem solchem Wirkungskreise thätig vorstelle, der zuweilen mehr als menschliche Kräfte erfordert, wenn man ihn mit allem Eifer auszufüllen trachtet, ohne noch das Übrige, was uns obliegt, bei Seite legen zu wollen. Jedoch sapienti sat!

Meine Umstände haben sich noch in keiner Hinsicht geändert, meine endliche Ernennung hieher ist noch im weiten Felde, ja beinahe noch zweifelhafter als zuvor, ob ich gleich meinen letzten Concurs, wie ich hoffe, mit aller Ehre bestanden habe und mir meine Ansprüche an diese Stelle ausser einen einzigen niemand streitig zu machen wagt, und dieser einzige ist gerade derjenige, den ich unter allen meinen 10 Mitcompetenten am

tiefsten beinahe in der Wissenschaft und allem übrigen Erforderlichen unter mir halte, so gering auch meine eigene Meinung von mir ist. Weil er aber unter einem mächtigen Schutze bei der Hofkanzlei prakticiert und itzt schon alle Mittel und Wege sucht, habe ich ihn am meisten zu fürchten. Diese ewige Ungewissheit und das Unstäte, Schwankende in meiner Lage müsste in meinen itzigen Umständen, wo ich doch in Hinsicht meines schon ordentlich vorgerückten Alters bald an die Vollziehung meiner längst beschlossenen Verbindung denken muss, mir äusserst peinlich werden und mir die ganze Freude dieser ohnehin nur kurzen glücklichen Epoche verderben, wenn ich nicht in meinem ganzen Leben zu harren und zu dulden gelernt hätte. So aber suche ich mich selbst für den schlimmsten Fall im voraus zu fassen und sehe getrost der Zukunft entgegen, ohne mir durch die trübe Aussicht die Freude der Gegenwart zu vergällen. Und da meine Braut eine gleiche Denkungsart hat, kann ich mich auch in Hinsicht ihrer beruhigen und gedenke, ohne meine endliche Ernennung abzuwarten, in der ersten Hälfte des Monats September den längst beschlossenen Schritt zu thun, der mich, obwohl für meine gänzliche Zufriedenheit etwas zu spät, an den Culminationspunkt meines Lebens bringt. Wenn Sie sich ungefähr den 8. oder 10. Sept. (beide Feiertäge Mariens) von Ungefähr meiner erinnern, so sprechen Sie ein andächtiges Amen über mich, dem seit jenen Tägen in der Welt dann nichts mehr, wie Hippel sagt, übrig bleibt, als den Sarg zu bestellen, und fügen Sie noch den alten classischen Beerdigungsspruch hinzu: Nos te eodem, quo natura iusserit, omnes ordine sequemur. Ich werde nicht ermangeln, an Ihrem Tage das Nämliche zu thun, ich mag nun in diesem oder andern Planeten existiren, und das von Rechts- und Billigkeits wegen in optima forma. Ich hoffe, Sie sind es zufrieden.

Von Siegmund, sowie seiner Mutter habe ich lange schon nichts gehört. Unsere übrigen Bekannten sind weit und breit zerstreut. Der Landtag dauert gegen alle Erwartung immerwährend fort. Wenn der Hof unsere würdigen Repräsentanten auf diese Art fortwalten liesse, hätten wir die beste Hoffnung, den ewigen Reichstag des weiland heil. röm. Reichs in Pannonien auferstehen zu sehen. Dii omen avertant!

Von allen Bekannten alles Schöne und Freundschaftliche an Sie, von keinem jedoch herzlicher und inniger als Ihrem, Ihnen stets ergebenen Freunde, A. W.

224. František Palacký Bartolomějovi Kopitarovi.

1826, 18. července (z Votína.) — *Odpovídá mu na dotazy učiněné dopisem ze dne 11. července; šíří se o tom, jak míní vydati »Staré letopisy« a oznamuje, že stal se redaktorem časopisů musejních.*

Wottin bei Klattau in Böhmen, den 18. Juli 1826.

Verehrter Freund!

Ihren sehr werthen Brief vom 11ten d. M. erhielt ich am Vorabend meiner Abreise von Prag, jedoch zu spät, um noch denselben Abend darauf

antworten zu können. Am 15ten d. fuhr ich von Prag in archivarischen Angelegenheiten über Pilsen, Schwihau, hieher, wo ich heute kaum die erste Musse finden konnte, um Ihnen diese Zeilen zu bereiten. Den Meister habe ich nach Empfang Ihres Schreibens (um 10 Uhr Abends am 14ten Juli) nicht mehr sprechen können; obgleich körperlich, wie sichtbar, sehr geschwächt, arbeitete er schon wieder rüstig für Ihre Jahrbücher.

Zimmermanns Ausgabe unserer Chronik verhält sich zu der Ihnen zugekommenen Bearbeitung hoffentlich wie eine schlechte zu einer guten. Er liess eine neuere sehr fehlerhafte Copie des von mir *E* genannten Codex, den ich in Tetschen fand, gedankenlos abdrucken und erhob aus etwa vier andern Handschriften, die er sich verschafft hatte, Zusätze in beliebiger Quantität als Nachträge hinzu. Es war ihm damals nur darum zu thun, in der Eile ein Werk zusammen zu stoppeln, welches er dem Oberstburggrafen dediciren könnte. Ich habe im Ganzen 16 Handschriften zusammengebracht, die alle von einander in der Anzahl historischer Daten und in der Ausführlickeit der Darstellung abweichen, obgleich alle sichtbar auf *einen* Grundtext gebaut sind. Es galt daher, die in allen Manuscripten enthaltene Masse von Daten in den chronologischen Zusammenhang zubringen mit genauer Bezeichnung jeder Einzelheit, die bloss in einzelnen Codd. zu finden war; daher die jedesmalige Bezeichnung der Zusätze durch die Handschriftenzeichen Aa, Bb, C—N. Daher ist kein Wort von mir in den Text gebracht worden, welches nicht genau nachgewiesen wäre, aus welcher Handschrift es geflossen. Denn diese Chronik hatte schon im XV. Jahrhundert beinahe eben so viele Verfasser als Abschreiber, denn jeder fügte aus eigenen Quellen, was ihm beliebte, hinzu. Ihre Angaben sind aber meist historisch sehr treu und unparteiisch, da die ersten Compilatoren sie nicht für die Öffentlickeit bestimmt hatten. Die Vorrede, welche die Notizen hierüber liefern soll, wird sich oft auf den Text berufen müssen: ich wünschte daher, sie erst nach abgedrucktem Texte zu schreiben, um die paginas angeben zu können. Sollte auch die humanste Censur etwas dennoch streichen müssen: so möge sie es nur an den aus spätern Codd. zugekommenen Expectorationen thun, die für die Geschichte ohnedem wenig fruchtbar, und einige schon auch von mir weggelassen worden sind. Doch, Gottlob! dass die Arbeit in Ihren Händen ist.

Haben Sie meine Sendung (30 fl. B. N.) von 11. Mai erhalten? Ich bitte Sie sehr, wenn es nicht sein sollte, mir darüber nächstens nach Wittingau zu schreiben, weil mein Recepisse darüber nur bis zum 11. August gültig ist. Hoffentlich ist jedoch alles in Richtigkeit. Ich reise von hier, wo ich eine mir sehr liebe Familie auf ihren Landgütern besuchte, nächstens zum Grafen Czernin nach Chudeniz, und werde von dort spätestens bis zum 1. August in Wittingau eintreffen, wo ich etwa 14 Tage im Archiv arbeiten will. Erst am 20.—25. August werde ich wieder in Prag sein und für immer bleiben müssen, da ich mit der Redaction der beiden Zeitschriften auch ein eigenes Bureau erhalte, das mich in Prag fixirt. Ich

bitte, mich auch später mit Ihrer Zuschrift zu beehren, worauf ich jedesmal mit grossem Vergnügen ungesäumt antworten werde. Ihr aufrichtiger Verehrer

Fr. Palacky.

(Z originálu zapůjčeného Miklosichem opsala dne 17. března 1885 v Malči paní Marie Červinková.)

225. Jiří Palacký bratru Ondřejovi.

1826, 25. července (z Hodslavic). — *Slibuje, že za něho 5 zl. zaplatí, a stěžuje si na nedostatek.*

V Hodslavicích, dne 25. Juli 1826.

Můj milý bratře!

Tvé psaní na mne poslané sem obdržel, i žádosti tvé z něho sem vyrozuměl; že ale právě tehdy otec náš byl do Vidně odjel, tak sem ti nemohl hned odpověd psáti, nebo sem nevěděl, jestli on to třebas ve Vídni nezaplatí. Teď již před pár dni doma jest, a jak slyším, ve Vídni toho nezaplatil, ani teď doma na to nic dát nechce, sestry ty zase že nic nemají, čím by ti pomoct mohly; tak ta věc cele na mne se svaluje; kdyby to, co mám, všecko mé bylo, tak bych si o tom nic nemyslil, že ale mně ještě moc chybuje, až tolik budu mít, kolik se mi čije tehdy, tehdy mně to dosti těžko přijde, přec ale, když ty již z bídy jako vybředlý býti se zdáš, a na delší čas sobě sám pomáhati moci budeš, tak já, jak budu moct, tak to pořídím, třebas s dost velkú bídú, a ty peníze u pana Životského, totiž 5 fr. B N., za tebe zaplatím v té naději, že kdybys ty svú živnost a potřebu měl, a já se k tobě z bídy o pomoc utíkal, snad bys přede mnou dveří nezavřel, ale dle bratrské lásky nade mnú se slitoval a mně též pomoc udělal.

My zde sme všeci živi a zdrávi a pro svrchu podotknutú příčinu dobře se nemáme, nebo jeden každý žádá své nazpátek, a to mně není možné všem splniti; v handli toho roku dobře nejde, a protož jej mínlm dokonce zanechati a na nějaký čas se ještě s formankú zabavèti budu a pak všeho za hřbetem nechám, jestli mně Pán Bůh z té nevole brzy ven pomůže. Má žena jako i já tebe pozdravujeme, byli bysme rádi tě zde viděli; když již nepřijdeš, tehdy to musíme až na podelší čas zanechati, až budem moct spolu se sjíti. Sestry a švagři tě také pozdraviti nechávají, i tetka Bartonka, že prý by ti rádi nětco poslali, ale že též nic nemají. Bratrovi Francovi se vždy strojím psáti, ale posavad sem nic nepsal, a teď již čekat budu, až on něco svého jistého mít bude, kdyby se mnú někdy na náhle zle bylo, snad by mně aspoň na čas fedroval, abych nezahynul. Ostatně milý bratře, měj se dobře, já tobě všechno dobré vinšuji a přeji, hleď sobě sám dle možnosti pomáhati, nebo sme všeci každý sám sobě zanecháni. Já zůstávám tě věrně milující bratr

Georg Palatzky.

Budešli bratrovi Francovi psáti, tak mu ode mne a mé ženy pozdravení piš!

Von Hotzendorf b. Neutitschein. An den Andreas Palatzky, Studierenden an dem evangel. Lyceum oder Gymnasium in Presburg. Über Brünn, Presburg.

226. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1826, 30. července (z Hodslavic). — *Stěžuje si na nedostatek, jejž zavinil syn jeho František svými požadavky a slibuje, že mu pošle košile a sukno.*

Můj milý synu!

Ačkolivěk sem tě žádostivě na tyto vagatie doma očekával, však se i s tím upokojím, když se tobě tam tvé okoličnosti nějak oblepší. Kdybych byl v tom stavě, že bych tě byl mohl jen jak jindy z domu vypraviti, více by mne bylo mrzelo. Než moja majetnost tenkráte nestačí. Málo se vydělá, a jinde odkudž vzíti; nýbrž dluhy se vracejí. Franz řekl, že nebude žádati peněz, než žádal plátna na spodní gatě, koštovalo 11 f., žádal na košile, koštovalo 16 fr., nevzal jej, zdálo se mu sprosté, nechal je ve Vídni a vzel na ně 10 fr. Toto, nechtěje ve Vídni za 10 fr. 20 loktí nechati, vyplatil sem. Tedy 11 fr., 16. a 10 jest zase 37 fr. O vánocích biblí šestodílnou na 30 f. K tomu žádal 100 f. v hotově, na tyto sem jemu jen 60 f. odeslal s tým doložením, že více nemohu, nemám a nedám, až jestli Bůh života prodlúží a cizí dluhy vrátím. Toto ale neštěstí může býti tobě k dobrému, ač, jestliže se líbiti bude, nevím. Chci z těchto 20ti loktí tobě z polovice košile nechat šíti, a z druhé polovice všem těm, kteří mne tátou jmenují, nějakou částku uděliti. Co se sukna dotýče, to já chci až v jarmark v Jičíně kúpiti, jako i gatě také dostaneš. Jiného nevím, co bych ti mohl slíbiti. Toto myslím po jarmarku, když se do Vídně pojede, do plátna zavinouti a tam u p. Životského složiti. Jestliže se toto mé přednešení tobě nelíbí, tedy mně odpiš, abych, co činiti, věděl. V tomto lístku 1 fr. šajnů nechávám, abys aspoň počtu vyplatiti mohl. Z Vídně proto posýlám, aby počta méně koštovala, nebo tam právě jede. Matka i domácí a rodina sme všeci zdrávi a tobě také pozdravení vzkazují. Včely se nám nerojily. Obilí na slámu mnoho narostlo, ale zrna, tuším, bude málo. Ovoce jen něco málo trnek míti budeme. Handel s máslem skoro za nic nestojí. Školní priefung 16tého Juni dobře vypadl. Zůstávám tvým otcem

J. Pallatzký.

V Hodslavicích dne 30. Jul. 1826.

Od France sem v Juni také psaní z Prahy dostal.

227. Antonie hraběnka Vratislavová Františkovi Palackému.

1826, 9. srpna (z Janovic) — *Lituje, že nepřišel do Janovic a těší se na shledání v Praze.*

Ich sah Ihrem Kommen mit Vergnügen entgegen, geehrter Freund Palacki; Sie säen so reichlich in die Gefielde des Geistes, dass in jeder Erinnerung Ihr Andenken mit Achtung und Ergebenheit sich forterhält. Geschäfte rufen uns nach Prag — Sie alldort als Ersatz zu sehen, freut sich, viel geachteter Herr Palatzki, Ihre ergebenste

A. Gr. Wratislaw-Sterndahl.

Janowitz, 9. August 1826.

Mein guter Mann und unsere Kinder wollen Ihnen alle freundlich genannt sein; sehr leid ist es mir, Sie, Guter, nicht hausfraulich herzlich zu bewirthen.

A Monsieur François de Palaczki à Wittingau.

228. Karel Egon Ebert Františkovi Palackému.

1826, 9. srpna (z Prahy). — *Radí mu, aby obrátil se v Nových Hradech k justiciarovi Železnému a dává mu zprávu o obsahu tamního hraběcího archivu.*

Lieber Freund!

Sehr erfreut hat mich Dein Brief, und ich eile, Dir noch vor Deiner Abreise von Wittingau zu antworten. Hat Dich da so mancher wichtige wissenschaftliche Fund erfreut, so wirst Du hingegen in Gratzen wohl durch die herrliche Natur im Innersten erbaut werden. Was Deine Anempfehlung dort betrifft, so hoffe ich von der Freundschaft des dortigen Herrn Justiziärs Železny, (den Du leicht erfragen wirst), dass, wenn Du ihm diesen Brief vorzeigst, er Dich mit aller Freundlichkeit aufnehmen und es an Nichts ermangeln lassen wird, um Dir Deinen Aufenthalt so angenehm, als möglich, zu machen. Schade nur, dass Du Dir nicht vorher bei Herrn Grafen Buquoy die Benützung des Gratzner Archivs erwirkt hast, das zwar nicht gross ist, aber doch bedeutende Notitzen für Deine Zwecke liefern dürfte, indem es zumeist Urkunden erhalten, die von den Rosenberg's herstammen, und in die Dir zunächst am Herzen liegende Geschichtsepoche fallen. Vielleicht ist der Graf in Gratzen, und Du könntest von ihm persönlich die Bewilligung, im Archiv zu wühlen, erhalten. Vergiss doch nicht, wenn es Dir im Geringsten möglich ist, Freund Rössler in Silberberg heimzusuchen, und ihm und seiner Famille herzliche Empfehlungen von mir zu sagen. Empfiehl mich dem Herrn Justiziär Železny und seiner guten Frau, und dem Gratzner Landmesser Swoboda, der lange in unserem Hause war, und wenn Du an Měchura schreiben solltest, grüsse

den närrischen Kauz recht warm von mir. Gott befohlen! Dein aufrichtiger Freund Karl Egon Ebert.

Prag, den 9ten August 1826.

Prag. S[er] Wohlgeboren Herrn Franz Palatzky, gräfl. Sternberg'schen Archivar, in Wittingau, per Tabor.

229. Michal Gočaltovský Františkovi Palackému.

1826, 10. srpna (z Modré). — *Žádá ho za knihy pro bibliothéku gymnasijní v Modré.*

V Modré dne 10. srpna 1826.

Nezapomenutý učiteli, velevážený příteli!

Ačkoli sem již dávno na Vás nepsal, neznaje do jista obydlí Vašeho, tedy předce jak má láska k Vám, tak i žádost, s Vámi i dále v přátelském porozumění zůstávati, v srdci mém přebývá. Což ale jináče i nemůže býti, tak zajisté ste byli zaujali srdce mé již v Přešpurku a Carlburgu, že sem od toho času každou obět pro Vás byl hotov přinésti. Vaše vynaučování vkořenilo se hluboce v vnitřnostech mojích a ona láska materčiny, ji ste Vy do ňader našich co náš učitel u břehu Dunaje vštěpovali, až potud ještě pozůstává a je hlavní příčina pokušení se mého o založení slovenské knihovny na našem gymnazium Modranském. Než tuto musím dáleji začíti. Já sem od měsíce září roku 1825 veřejným syntaxeos na předjmenovaném gymnazium professorem. Semto se schází, jako sami víte, obzvláště mládež slovenská ona často i dospělá. Jsou zajistě mnozí z ní dva ba i tříroční tak řečení primáni. Mnozí z nich i kážou. Ale pomiluj Bože! kteraké nemotornosti a kteraké matenice! jak v slovích tak i v spojování. Tomuto spomoci hledě a k rozšíření dokonalejší známosti materčiny, na skolik možná, přispěti žádaje, umínil sem, tohoto roku cvičení s naší dospělejší mládeží před sebe vzíti a ji k pilnému knih slovenských čítání vésti. Ale jako toto budu moci učiniti nemaje k tomu prostředků? Vážný učiteli a nezapominutedlný příteli, Vy ste mnoho dobrého již mně proukázali, což vždycky s vděčností velikou vyznám, získejte sobě ale ještě i u naší mládeži zásluhu, jsouce nám Vaší pomocí při založení slovenské knihovny pro uherské Slovany na našem gymnazium Modranském nápomocen. Kdo se zajisté chce slovensky učiti, musí i slovenské knihy čísti, jináče nikdy cíle svého nedojde. Nám jakovéhokoli obsahu knihy velice zavítají a nás radostí a vděčností velikou na proti našim dobrodincům naplní, při tom ale i k tomu povzbudí, abysme na vzdělání naší mateřčiny tím pilněji a horlivěji pracovali, čím větší jsou k nám i cizích příznivců v ohledu tomto důkazy lásky a přízně. — Tuto naši srdečnou prosbu učiňte, prosíme, i jiným horlivým mateřčiny milovníkům známu a jim naši prosbu i tím na srdce klaďte, že sme lidé zajistě chudobní a při tom i pro ten veliký oheň, an roku pře-

dešlého dne 6. července nejen půl města Modry, ale i naše všecky školy až na popel v několik hodinách obrátil, podílu zasluhující. Stavení sice naše, totižto školy, s pomůckou veleváżných dobrodinců, mezi ně i Její Cís. Milost naši královnu štěstí počítati máme, ana k nim 250 zl. milostivě poslati ráčila, v několik týdnech šťastně se vystaví, naše chudoba ale předce tak veliká jest, že my nic na knihovnu slovenskou vynaložiti nemůžeme. Budeteli moci něco pro nás sebrati, na čemž nijak nepochybujem, tedy račte to aneb po příležitosti nějaké, aneb do Prešpurku na knihkupce Landesa, od kterého my to jistě dostaneme, odeslati.

Pána Koláře kniha, čítanka nazvaná, ačkoli mnohým německým v její obsahu předčí a v slovenské řeči první jestiť, předce mnoho má nepřátelů mezi kněži, ani na ni ty novoty velice drbou.

Náš Petényi, jak slyším, je na Cynhotě při Pešti kazatelem. To vím od jiných, nebo on, ačkoli sliboval, od toho času, jak sme z Vídně odešli, nic nepsal.

Karlhúzané jsou též zdrávi a můj Ladislav již od dvouch roků Schwarzstrümpfer, však se mu vždy fabla líbila. Dejž Bůh, aby byl šťastný.

Více by[ch] psal, ale študent náš Motl, rodem z Čech, již odchází; budoucně tedy, jestli dovolíte, více. Poroučeje ještě jednou Vám i všem horlivým Čechům jak sebe tak i mou věc, zůstávám Váš ctitel a srdečný přítel

Michal Gočaltovský m. p., professor a conrector.

P. S. Slyším, že vydáváte jeden časopis; já sem též naň předplatitelem; račte mi jen, prosím, odpísat, kolik se má platiti. Bůh Vás posilni v práci Vaší.

An Herrn Herrn Franz v. Palacky, Wohlgeboren in Prag. Abzugeben entweder beim hochwürdigen Herrn Dobrovský oder dem Herrn Professor von Jungmann in der Academie.

230. Jiří Palacký synu Ondřejovi.

1826, 17. srpna (z Hodslavic). — *Posílá mu sukno na kabát a 5 zl.; radí, aby ostal v Prešpurce a hleděl státi se knězem; dává mu zprávu o domácích.*

Můj milý synu!

Abys nemusil dlúho se rozmýšleti, kdy v Jičíně jarmark bude, tedy tobě oznamuji, že včera byl, kdežto sem tobě 4 lokte sukna modrého na dva loktě šíři ukoupil. Mám za to, že se hodit může. Barva jest stálá a drahá, sukno dobré vlny a dobrého údělku; po 6ti fr. loket se platilo. I také na dvoje gatě plátna sme koupili i dnes dopoledně ušili a na vůz naložili, kteréžto bratr tvůj Jiří s sebou do Vídně jeda vzal, tobě pak aby se dostalo, o to se starati má. Plátno košilové zůstává nyní ještě doma, nebo matka praví, že bys okolo čtyr rýnských od ušití v Prešpurku platiti

musil, ona ale že to darmo ušije, abys ty tedy též nějakou pomoc od ní dosáhl. A tak tedy, když je ušije, po jinýkrát se odešlú. Mariana, sestra, tobě posílá 1 fr. a Rosina, dcera matčina, která se do Hoštašovic k Hegarům letos provdala, také 1 fr. dává. Kteréžto dva rýnské za tolik by mohly se považiti, jak oné vdovy dar do pokladnice, o němž Kristus cenu v svém evangelium vynesl. K těmto dvěma rýnským já 3 fr. doložím, abys aspoň od šití čím vyplatiti měl. Na tento spousob zase nějaké šaty míti budeš. Já tede již tento doma nechaný od Franca poslaný kabát pro sebe míním spraviti, kdyžs ty jej nežádal a nyní na nový sukno máš.

Ty 2 nové zákony sem ze Vsetína dostal a od přivezení žádnému sem ještě neplatil, ani také nevím, co za ně žádati mám, neb ty nic nepíšeš, co ony v Prešpurku koštují. Našeho p. otce syn Johann nevelice jest zdravý, ba nyní jest v Jičíně u doktora, který jej má uzdraviti, až nejprv se doví, jaká jeho nemoc jest. O divná nemoci. Pan Winkler ze Vsetína jde do Slezka za kněze. Vsetín ani rektora ani kněze nyní nemá. O Tomanovi jiného nevím, kromě že v Bí sku jest. O Telčíkovi slyším, že ještě z Vídně na vagatie domů nepřišel. Ostatně nic více nevím co psáti. Co se o tvém stavě, do nějž by si se vpustiti měl, říci může, aniž nyní co vím. Jedině co sem si prve myslíval, že když Franc knězem bude, že může Andres býti lékařem a že mohou oba lidskému pokolení užitečně pracovati. Franz již knězem býti nechce. Nech tedy jest, čím chce a býti může; tobě rovně musím tou radu dáti: abys se velice o to nestaral, nýbrž jen hleď, abys mohl živ býti, především sebe vycvičiti a potom, kde se ti nahodí, co bys svým uměním mohl něco vynadobýti. Při tom všem nemysli na vysokou stolici, nebo kdybys z ní spadl, více tě bude boleti, než z té nízké, protože se tak velice neurazíš. Potom také kdykoli kdo co svého chce na dlouhý čas zaopatřiti, žádný nehledá, jestli jest moudrý, mezi velikými, ale si myslí, kdyby z malých mohl se něco vybrati, že by se to mohlo poddati a býti z toho veliké. A tak jest v celém přirození. Z malých věcí veliké povstávají; ti velicí, když již jsou velicí, nemohou býti větší. nýbrž na nic přicházejí. Dle této propovědi radím: buď pilný ve škole, uč se to, co nejlacněji tobě přijde a kdy kdo tebe bude nač potřebovati a budeš moci to zastati, neohlédej se, nýbrž jdi. Já tobě penězi nemohu pomoci, a bez peněz nemůžeš se do ciziny vpustiti; zůstávej tedy v Prešpurku a hleď sobě svým poslušenstvím a ctnostným obcováním u p. professorův lásku získati; spíše při theologii chléb dostaneš, než při jiném umění. Že prsa slabé máš, nemusíš za kantora jíti, a tak předce budeš moci mluviti, aby tě přistojící slyšeti mohli. Janek neumí ještě nic německy mluviti; byl kterýsi čas v Životicích ve škole, ale od toho času on se o to nestará, aby se něco naučil. Přes týden dělá se mnou polní práci, v neděli knihy do ruky nevezme, až jej k tomu doženu; raděj do dědiny mezi kamarády jde. Co z něho bude, nevím. Rozina ta pase naše dvě krávy a tele, potom pomáhá matce poklúditi, neb žádné dívky nemáme, jak Rozina o sv. Duchu do Hoštašovic se vdala. Florian ještě u Júry šije.

Jiného [ne]ní co psáti. Jedine zůstávej v božské ochraně, já také do vůle boží tvým otcem

J. Pallatzký.

V Hodslavicích dne 17. Aug. 1826.

An Herrn Andreas Pallacký, Studirenden an dem evang. Lyceum in Presburg.

231. Bartoloměj Kopitar Františkovi Palackému.

1826, 27. srpna (z Vídně). — *Oznamuje mu, že četl a schválil jeho práci; tím, čeho od něho žádal v bibliotéce, posloužiti mu nemůže.*

Wien, 27. August 1826.

Freund!

Alle Ihre *drey* Briefe sind mir zu rechter Zeit zugekommen, und unsere Geschäfte sind ganz in Ordnung.

Ihre Arbeit habe ich *mit Interesse* gelesen und seit 6. August expedirt. Wenn Sie sie noch nicht haben, so ist dies wenigstens meine Schuld nicht. Dissentientibus primis instantiis, werden *geheime* Schiedsrichter gesucht? Nescio; hoc scio, mihi opus probari.

Drittens. Ihr Auftrag pro amico ist für den Augenblick unausführbar. September ist unser Ferienmonat, wo die Bibliothek geweisst, gewaschen u. s. w. wird. *Vor 1ten October ist an keine Arbeit darin zu denken.* Und selbst *dann* ist es mir lieber, wenn Sie *andre* mit solchen Commissionen beauftragen, da ich aus *tausend* persönlichen und amtlichen Rücksichten mich damit nicht wohl befassen kann. Meine Sache ist, jedem zu geben, was er wünscht, wenn ich es habe. Alle unmittelbare nähere Theilnahme steht mir aus obigen tausend Gründen nicht zu.

Machen Sie doch, dass der Meister sein sl[avisches] *Glossarium* nicht vergesse. Ich frage ihn um die Etymologie von priatel (Freund): ist die radix in *pri* (buon *pro* vi faccia) oder in jajem? und im letzteren Falle, was heisst jajem? denn an jati von imu, capio, ist nicht zu denken. Oder ist das Wort *nicht* slavisch? — So auch *carmula*, das in den leg[ibus] Bajvar[iorum] vorkommt als *deutsches* Wort, ist unser, und das altsl[avische] Крамола also deutsch? Ein Beweis mehr für *meine Hypothese* von Methods Dialekt! Im Grimm findet der Meister *sehr viele* slavische radices, z. B. *plinsjan* tanzen (also das k. plésati älter als das russische плꙗсатие! href (uterus) f. чрево! etc. etc. *legi illi hoc.* Grimm recensirt ihn II, 392, und protestirt gegen radices, die aus puren Vocalen bestehen. Warum recensirt ihn der Meister nicht, um dabei zugleich zu antworten?

Vale, et fave et commenda me amicis. K.

Sr Wohlgeboren Herrn Franz Palácky, gräfl. Sternberg'schen Archivar P. T. in Prag.

232. Ondřej Palacký bratru Františkovi.

1826, 7. září (z Prešpurku). — *Oznamuje, že rád přijede do Prahy studovati medicinu; prosí za peníze na cestu a dává zprávu o tom, co studoval v Prešpurce.*

V Prešpurku 7ho září 1826.

Milý p. bratře!

Jejich list od 1ho září jsem s nemalou radostí čítal. A jak jsem to neměl? Byla totiž již dávno má žádost, abych čím spíše, tím mně mileji, s Nimi a při Nich mohl žíti, studovati. Studovati pak medicinu, to jsem si netoliko již jako chlapec žádal, nýbrž to bylo od nějakého času mé, mohu říci, dost pevné předsevzetí; to byla i našeho otce vůle, jak mně to v posledním listě sám psal. A to se má nyní obé skrz Jejich opravdově bratrskou ke mně lásku splnit! Já tedy, milý p. br.! mile Jejímu povolání uposlechnu a s radosti k Nim pospíchati budu; aniž co jinšího k žádání mně pozůstává, nežli aby mne Bůh k tomu mému novému předsevzetí štěstí popřál a abych Jim pilností a dobrým vedením ukazovati mohl, že Jejich lásky ne zcela nehoden jsem. V krasopisu německém i latinském cvičiti se budu, a doufám, že něco pěknější písmo dostanu. Co se peněz dotýče, těch budu potřebovati, professorům didaktra za půl roku 1824/5, totiž 10 fl. v. v. za testimonium 1 fl. c. m. a na cestu jistě asi 20 fl. v. v. Tolik tedy Jich prosím, aby mně poslali. Já nyní peněz nemám, a co míti budu, ty za šaty dám; šije mně totiž právě nyní krejčí frak a nohavice. Ostatně čím spíše mně je budou moci poslati, tím mileji mně to bude, a aby mně je až do 24. září poslali, za to je prosím. Jistě bych zde nerad dlouho do škol chodil, neb mně mnoho času berou a užitek malý přinesou, když již neskončím, co jsem nyní začal. A nešel bych do školy? tedy musím za kost a quartir platit, což zase má kapce nedovolí. A k tomu bych se také rád až do posledního tohoto měsíce domů k otcovi dostal, Studia jsem zde slyšel následující: logicam, ethicam, philosophiam, psychologiam empiricam, aestheticam, encyclopaediam scientiarum, paedagogicam, mathesim, physicam, statisticam, historiam Hungariae, interpretationes classicorum et prima linguae graecae elementa. Kdybych tento rok zde zůstal, tedy bych slyšel i metaphysicam, ius naturae, historiam universalem, linguas graecam et hebraicam.

U pana Zsigmondyho jsem ještě vždy; p. Bilnitza svého syna do Modré poslal. Tento rok jsem se právě do Jeszenákového convictu dostal. Pozdravení od pp. Vyrožila, Zsigmondiho, Bilnice, Palkoviče, Khuna atd. zůstávám v očekávání brzké odpovědi Je věrně milující bratr

Ondřej Palatzký.

233. J. G. Eichhorn Františkovi Palackému.

1826, 7. září (z Gotink). — *Táže se, brzo-li se může naditi zaslání článku o literatuře české.*

Wohlgeborner, hochzuverehrender Herr Archivar!

Wie oft sass ich schon seit dem letzten Jahr an meinem Schreibetisch, um bei Eu. Wohlgeboren mein dankbares Andenken für Ihre Bereitwilligkeit, mit der Sie meiner Geschichte der Literatur ein grosses Opfer darbringen, mit aller Herzlichkeit zu erneuern. Aber immer sagt mir ein geheimes Gefühl für Schicklichkeit, dass ich zu dem ersten ein zweites Opfer, meine Briefe zu lesen, nicht verlangen dürfe. So stark es auch in diesem Augenblick meines Bekenntnisses sich wieder in mir regt, so unterdrücke ich es doch heute mit Gewalt und erlaube mir bei Eu. Wolgeboren gehorsamst anzufragen, ob Sie, wie ich zu Ihrer Erholung wünschen möchte, den Opferact bereits geschlossen haben, und Sie dem Censor, als geweihtem Priester, schon das Geopferte zum Etiskicium übergeben haben? und ob wohl zu hoffen sei, dass er hold den Segen darüber sprechen werde?

Verzeihen Sie es einem bereits zu hohem Alter fortgeschrittenen Manne, dass er sich sehnt, die letzte Schuld, mit der er dem Publicum verwandt ist, abzutragen; erschiene er vor dem Pförtner der Unterwelt mit einer Schuld noch von der Oberwelt beladen — welchen Empfang hätte er zu erwarten? Entschuldigen Sie also diese Zeilen und nehmen Sie den Ausdruck der vollkommensten Hochachtung gütig an, mit dem ich die Ehre habe zu beharren Euer Wohlgeboren gehorsamster Diener

J. G. Eichhorn.

Göttingen, am 7. Sept. 1826.

S^er^ Wohlgeboren, dem Herrn Fr. Palatzký, Gräflich-Sternbergschen Archivar, zu Prag. Postfrei. Gränze.

234. Kašpar hrabě Sternberg Františkovi Palackému,

1826, 14. září (z Březiny). — *Žádá ho, aby se postaral o rozšíření oznámení časopisů musejních; slibuje pro německý časopis svůj článek a žádá ho, aby poprosil Dobrovského za příspěvek literární.*

(Praes. den 22. Sept. 1826.)

Březina den 14. Sept. 1826.

Lieber Herr Palacký!

Der Geschäftsleiter Herr Professor von Millauer hat mir angezeigt, dass bei dem Abdruck der Ankündigung beider Zeitschriften des Museums auch auf eine Versendung derselben durch die k. k. Kreisämter und die Vicariate Rücksicht genommen worden seie, hiezu aber blos die Praesidial-

Schreiben fehlten. Demzufolge übersende ich Ihnen die Note an das hohe Praesidium ungesiegelt, damit Sie eine Abschrift davon ad acta nehmen, sodann die Note mit dem Siegel des Museums (von denen eins bei H. Prof. Millauer, das andere bei H. Wolf aufbewahrt ist) siegeln und sodann S^er^ Excellenz dem Oberstburggrafen, so wie er in Prag ankömmt, übergeben.

Die Zahl der Ankündigungen, die beizulegen sind, habe ich nicht angegeben, da ich sie nicht bestimmen kann; diese müssen Sie bei dem Praesidio erfahren; auch weiss ich nicht, wie viel sie deren vorräthig haben.

Für die 4 Consistorien in Böhmen übersende ich den Aufsatz an Herrn Wolf zum Abschreiben, er kann sie mir nach Miecholup zur Unterschrift überschicken. Dieser müssen für jedes Bisthum alsdann so viele Exemplare beigelegt werden, als jedes Bisthum Vicariate enthält. Auf diesem Wege wird es wenigstens an Verbreitung der Ankündigungen nicht fehlen. Alea iacta est!

Für das erste Heft wünschte ich, dass mehrere Ausschuss-Mitglieder kleine Aufsätze einrücken liessen, um der Unternehmung mehr Vertrauen zu geben; ich werde selbst einen für das teutsche liefern oeconomisch-botanischen Inhalts: »Über das eigentliche Vaterland der Erdäpfel und ihre Verbreitung in Europa«. Ich habe Grafen Franz Sternberg ersucht, etwas über böhmische Münzen zu liefern, und wenn Sie Herrn Abbé Dobrovský begegnen, so sprechen Sie ihn in meinem Namen an, wenn auch nur eine Kleinigkeit darzubringen, damit der im Ausland wie im Inland gefeierte Namen Dobrovský unter den Mitarbeitern voran stehe. Beschäftigen Sie sich, um die Materialien vorzubereiten und zu wählen, damit wir würdig auftreten. Si canimus silvas, silvae sint consule dignae.

Ich habe die Ehre mit vorzüglichster Hochschätzung zu verharren Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

K. Sternberg.

235. **Jiří Palacký synu Ondřejovi.**

1826, 15. září (z Hodslavic.) — *Radí mu, jak se dostane nejlépe do Hodslavic.*

Můj milý synu!

Tvé psaní po příležitosti mně poslané obdržel sem, a, že do Prahy se strojíš, z něho se dověděl. Aby pro tebe a tvé knihy a cokolivěk máš z Vídně do Prešpurku vůz přijel, z toho nic nebude, nebo nyní mají furmani ve Vídni náklad, a proto tam žádný nepojede. Ale jestliže ty jinačího způsobu domů k nám se dostati nevíš, tedy učiň toto: Dej se dovézti do Vídně, ale jen na Špici do hospody a tam očekávej nějakého vozu z našich končin, který by tě buď až na Vsetín neb do Holešova aneb aspoň do Hradiště s tvou pagaží dovezl, a odtud bys pěší k nám došel potom pak by se způsob zase promýšlel, kterak tvé věci domů dostati.

Pakli bys 21ho neb 22ho tohoto měsíce ve Vídni mohl býti, tedy bys se mohl na Jurovém vozi domů dostati, nebo on dnes vyjede z domu a na čtvrtek neb na pátek se do Vídně dostane. Na příští týden zase kdosi z fůry máslo do Vídně poveze, kdy a kdo, to ještě nevím. Jestliže bude cesta suchá, tedy pojedou dolní silnicí, a poněvadž musíš sobě příležitost najímati, tedy bys nemusil ani do Vídně s tou pagaží jeti, ale mohl bys třebas i buď do Protea neb i sem k Moravě blíž do některé hospody se nakvartýrovati a tu očekávati, až se příležitost nahodí. Toto jest mé myšlení. Pakli bys ty jináče trúfal se domů dostati, učiň, jak chceš. Také bys mohl některý nový zákon ještě s sebou přivésti, ten by se zde mohl prodati, neb nějakou jinou vzdělavatedlnou knihu. Tento měsíc tebe doma očekávati budeme, snad asi přes hody doma pobudeš. Košilí sme ještě neodeslali, neb nejsou ušité ještě, a tak ani se šíti nebudou, až ty domů přijdeš, a jak se šíti mají, sobě rozkážeš. Zůstávaje tvým otcem

Jiří Pallatzký.

Psáno v pátek, dne 15. Septemb. 1826.

Kdyby se nějaká proměna s tebou nahodila, odpiš nám. Pakli při tom zůstane, tedy netřeba psáti až přijdeš.

236. **František hrabě Mercandin Františkovi Palackému.**

1826, 27. září (z Prahy). — *Žádá ho za půjčku peněz.*

Liebster Freund!

Ich ersuche Sie bei Ihrer Freundschaft, mir bis Nachmittags 100 fr. C. M. irgendwo zu verschaffen, sonst bin ich verloren. Ich habe für jemanden mit 200 fr. gutgestanden, der mich itzt blossstehen lässt, und halte ich mein Wort bis Nachmittags 4 Uhr nicht, dann bin ich diffamiert; es ist eine fürchterliche Verlegenheit, aus der mich nur ein guter Freund retten kann; ich werde Ihnen alles genau erzählen, doch ich beschwöre Sie bei Ihrer Freundschaft, treiben Sie die genannte Summe auf, für deren Bezahlung ich mit meinem Gagebogen garantiere, den ich in Ihren Händen lassen werde. Kommen Sie nach 12 Uhr zu mir ins Bureau; könnten Sie nicht kommen, so schreiben Sie mir ein Billet und tragen Sie meinem Bedienten auf, mir selbes sogleich ins Bureau zu bringen. Verlassen Sie nicht Ihren aufrichtigen Freund

Franz Mercandin.

Dem Herrn von Palatzky. Wohlgeboren. Eigenhändig, dringend.

Rukou Palackého: Praes. 27. Sept. 1826.

237. František Palacký Janu Kollárovi.

1826, 28. září (z Prahy). — *Oznamuje mu, s jakým účastenstvím v Čechách se potkala jeho »Slávy dcera«; posílá mu oznámení časopisů musejních a prosí za příspěvek literární; do německého časopisu chce dáti překlad některých jeho sonetů.*

W Praze, 28. zařj 1826.

Milý Přjteli!

Užjwage přjležitosti p. Webra, knihkupce a kommissionáře mého, gedaucjho do Pešti, chtěl sem po tak dlauhém mlčenj opět gednau opowěditi se u Wás, abych Wám nedal dokonce zapomenauti na přátelskau lásku tu, kterau ste mě před nedáwnjmi léty blažili. Gá zagisté kochám se tau naděgj, že citowé naši, zahořewše wěrně pro dobré společného národu našeho, a tjm w ušlechtilé přjbuzenstwj wšedše, nikdý žádnau času a mjsta měrau odciziti se sobě nemohau. A w té naděgi podáwám Wám s tauž srdečnau dowěrnostj, gako kdy gindy, ruce přátelské, očekáwage s gistotau laskawého od Wás ke mně se ozwánj.

Od té doby, co sem se s Wámi rozlaučil w Uhřjch, došla mne gen gediná známka ušlechtilého žiwota Wašeho — Sláwy Dcera zawjtala k nám k našj weliké radosti. Hlas gegj zwučj wšude po Čechách, ač gen w srdci neodrodilých wlastenců. Weřegně geg pronésti, ostýchal se každý, neboť oblkjčeni gsme wůkol lidmi nešlechetnými, kteřj, chtěgjce wyslaužiti sobě oněch wjce než třidceti penjzků, za kteréž, co Gidáš Krista, oni wlast swau zrazugj, we wšem, co se děge, byť by sebe newinněgšj bylo, nedůwěru wlády zemské na nás swésti usilugj. Waše pak Sláwa gim arci welmi žádaucj byla, gelikož gim naděgi dáwala, že gj kohokoli z nás podtrhnau, ač se, chwála bohu! w tom dosawád zmýlili. Gen w domácnosti známa gest ona wšem Čechům národu swého milowným, a ti gi sobě gako národnj poklad wážiti uměgj. Že Wám přednj mjsto mezi básnjky našimi zjskala, toť Wás tagno nenj. Tjm wjce museli bychom ale želeti, kdyby hlas ten ušlechtilý mezi námi tak cele utichnauti měl, gakož ste nám tjm hrozili.

Mám za to, že Wás připogené ohlášenj od Museum našeho giž dřjwe došlo. Račiž bůh zdařiti předsewzetj naše! Ač mne giž mnozí kragané naši za odřezance byli pokládali, anť sem s dobrým rozmyslem ginau cestau kráčeti sobě wywolil, nežli oni: wšak daufám, že národu swému platněgi poslaužjm, nežli ti, kteřj nesmyslnau a duchaprázdnau přepiatostj swau anobrž swým diwým sobě počjnánjm, negen gméno samé patriotismu zhanobili, alebrž wšemu tomu, což shůry těžce na nás naléhá, přjčinu dali. Wěřte mi, nenj tak zle, gakož se za wšjm tjm býti zdá. Gáť gsem tjm dokonale ugištěn, že i neywyššj wláda zemská ráda nám popřege, kdekoli mjrně a rozumně počjnati sobě budeme, i wyššj stawowé naši, mezi kterýmiž gá wětšj, nežli kdo giný z nás, osobnj známost mám, tak welice se nikoli geště neodnárodnili, abychom gich whodným a wzdělanosti gegich přiměřeným národnjm obcowánjm získati sobě nemohli. Časopis náš český u wětšjho djlu wyššjch stawů čten bude: na nás gest,

přjležitosti této užiti, abychom přiwjtagjc ge wljdně a dostogně w literatuře našj, ge k dalšjmu s námi aučastenstwj pobjdli. Gá se w tom wšemožně wynasnažjm: ale že pomoci Wašj a všech hodných wlastenců potřebugi, toť očitě widěti račjte. Pročež prosjm Wás, přispěgtež mi přátelsky plodinami wýborného ducha swého, a pomozte mi dosáhnauti cjle gistě hodného šetrnosti. Deyte mi, cokoli se Wám zdáti bude, buď weršem neb prosau, zwláště co by wzdělané čtenáře přjgemně bawiti mohlo, k nowotám wětšjmu djlu čtenářstwa nesrozumitedlným se přjliš neuchylugjce. Owšem pak prosjm, že ohlášenj toto kraganům swým řeči našj milowným, oznámiti a ge k hognému podjlu pobjdnauti račjte. Ostatnjch wěcj Wás ukazatel listu p. Weber osobně zprawiti bude moci. Měgtež se dobře a zachoweytež w laskawé paměti swého wěrného přjtele

Frant. Pal.

P. S. Račtež přjležitě wzkázati mé uctiwé služby p. Geczymu i weškeré rodině geho. Mladému p. Petrowi psal sem nedáwno po přjležitosti zpěwce Bindra. Pozdrawtež i giných přátel mých, kteřj na mne geště nezapomenuli.

P. S. Geden zdeyšj německý básnjk mladý přeložil wětšj djl sonetů z Wašj Sláwy, mjsty wýborně. Chci gich několik na ukázku dáti do prwnjch swazků našeho německého časopisu. Wěřjm, že negste proti tomu, aby se i Waše gméno doložilo.

238. **Josef Antonín Seidl Františkovi Palackému.**

1826, 1. října (z Berouna). — *Posílá předplatné na časopisy musejní.*

Zvláštní šetrnosti hodný pane, drahocenný vlastenče!

Mnohonásobnými pracemi za měsíc září celý takměř zasypaný zapoměl jsem, abych byl přistoupil k předplacení na ohlášené musejské spisy:

a) Monatschrift der Gesellschaft des vaterländischen Museums in Böhmen, a

b) Časopis společnosti vlasteneckého museum v Čechách.

Zasílám tedy nyní, tuším, že jsem dosavad nezmeškal, předplacení pololetní na *a)* 3 f. a *b)* 1 f. 15 kr. stříbra. Hokyně peníze odvede a lístek na ně přijme.

Vyzískati-li jste ráčil cestou svou v létě konanou hodně mnoho literárních kořistí, těší mne, a to tím více, zdráv-li jste se i domů navrátil.

Až navštivím Prahy, neuminu i u sv. Anny se zastaviti a tak drahocenného pana vlastence přesvědčiti, že jsem jeho ctitelem a přítelem.

Josef Antonín Seidl,*)
cís. král. děkan, vikařství berounského sekretář
a vlastenského museum oud.

V Berouně, dne 1. října 1826.

*) Josef Ant. Seidl nar. 9 dubna 1775 v Berouně, byl od roku 1813 děkanem ve svém rodišti a zemřel tamže dne 5 července 1837.

v. Beraun. An S^e Hochedelgeboren Herrn Franz Palacký, vaterländischen Literator u. Redakteur der Zeitschriften des Vaterländischen Museums in Böhmen, in Prag. Altstadt, im Annahofe N. 211.

239. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1826, 4.—21. října z (Peště) — *Omlouvá, že mu dlouho nepsal, starostmi s církví; těší se na časopis musejní, pro nějž posílá práci a jména některých předplatitelů. Přikládá slabikář a svá kázání.*

V Pešti, 4. října 1826.

Drahý příteli!

Nepřipisujtež, prosím Vás, onu již několikročnou mezeru v našem přátelském dopisování ani nějakému schladnutí srdce mého naproti Vám anebo národu, ani nějakové nedbě a lásce k pohodlí. Těžké břímě ohromných zevnitřních, Vám již nepochybně známých, okolostojičností přivalila ruka osudu ku vnitřní mimo to dosti bolestné ráně srdce a života mého, tak že sem tělesně i v skutku co do zdraví klesnul, a jen snad duchovní síla šťastného charakteru mého učinila to, že sem opět povstal. Důležitost naší církve stala se, zaslepeností a náruživostí lidskou, důležitost i mé vlastní osoby, ano již nyní téměř všech Slováků v Uhřích. Chvála Bohu! že spravedlivá věc naše a tichý způsob našeho jednání ještě až posavad všudy vítězství došly. Naději máme, že naše pře, buď kdy buď, předce žádaného konce dojde.

Vaše chvalitebné podnikání i mně i všem našincům zdejším srdečné potěšení způsobilo. Stojíte na půdě, kde arci něco celistvého vyvésti můžete, jen hleďte hned z počátku tu věc tak rozkořeniti a pevně založiti, aby trvalost, ba mnohověkost měla. Naše časopisy posud bohužel anebo mrou jako mouchy, anebo kráčejí šmatlavým krokem. Co tíseň mého přítomného položení dopustí, to, věřte, vděčně položím na Váš oltář. Ale pro Bůh Vás prosíme všickni my, račte v tomto časopisu větší zření vzíti na Slováky nežli to posavad bývalo v jiných; opatrně sice, to se rozumí, ale předce často, abychom katolickou stránku, již nyní trochu k nám nakloněnou a přivábenou zase k naší veliké škodě nepronedbali. Vy dobře znáte Slovany i v Uhřích i v Čechách, ve stavu ste tedy i vésti svatý úřad prostředníka. Stane-li se to, doufáme silně, že v krátkém času Váš časopis i u nás drahný počet již milovníků a odbíračů nalezne.

My mezi tím i v této vlnobitné vichřici, kterou lodička naše zmítána byla, nezaháleli sme, a ač jen maličkosti jsou, které sme na světlo vydali, předce to, tuším, užitečné bude pro naše tak velice zanedbané školy. My na budoucí pokolení účinkovati musíme, přítomnost u nás nenapravitelná. Přítel Šafařík, kterého sem lonského podzimku navštívil, vybral sobě opět nové pole. On pracuje in Turcico-Serbicis a Cyrillo-Methodianis. Pošli i jemu jeden výtisk z Vašeho Ohlášení. My sme toho léta zarazili čtenář-

skou Společnost pro všeslovanské noviny. Srbské máme zde, polské a ruské objednává a posílá nám p. Zakrzenský ve Vídni.

Nutkán byv od dávna skrze naše přátely, vypracoval sem Výklad a rozličná nejvíce historicko-filologická poznamenání k Slávy Dceři. Poněvadž nevím, či a kdy to pod tisk přijíti bude moci, tedy jeden zde připojený článek na znělku 66 se vztahující Vám posílám pro Váš časopis, a sice: O jméně národu Slovanského *) Tuším se to právě dobře hodí do počátečního svazku, jako nápis nad branou do chrámu Vašeho časopisu. Pak Vám a Jungmannovi posílám několik exemplářů Kázání, jež posluchači moji vydali, i po exempláři Slabikáře aspoň curiositatis causa.

Milou byli byste nám službu prokázali, kdybyste nám aspoň kratičkou zprávu o přítomném stavu literatury české byli dali, co vyšlo, co vychází? Co dělá Dobrovský? Hanka? Jak se jmenuje onen německý básníř, co ty sonety překládá?

Poněvadž toho týdne ani přítel Hamuljak ani p. Herkel zde nejsau, odšedše kamsi na vinobraní, tedy nemohu Vám předkem určitě povědíti, na kolik výtisků Vašeho časopisu my předplatíme. Nejméně nám do Peště, a Budína 3 ex. z českého a 1 ex. z německého a jeden český snad do Nového Sadu Šafaříkovi. Předplatek račte sobě na Pešťansko-Budínské výtisky od pana knihkupce Kronbergera žádati za prodané knihy moje.

Žehnej samo nebe předsevzetí Vašemu! Hleďte mne opět brzo svým psaním obradovati, i já se posnažím štěrbinu vyplniti. Dobře se mějte. Váš neproměněný přítel

J. Kollár.

P. S. dne 21. října:

Poněvadž se pan Weber mimo mé nadání déle u nás bavil, tedy ještě toto přidávám:

1. Rozpravu o jméně Slávů nestačil sem znovu ještě dáti přepsati, avšak není mnoho, co by přepsání na čisto potřebovalo; račte jen na str. 4. pozor dáti na ty přídavky a na řecká slova, aby se chyby nestaly.

2. Našinci, zvláště Budinčané, Vás žádají, abyste prý rozpravu tuto přeložiti a i do německého časopisu pro Němce položiti dali. Já to však za zbytečné držím; zatím učiňte, jak se Vám líbí.

3. Bude-li i sám časopis český tak jako ohlášení švabachským a ne latinským písmem tištěn? Aspoň nám v Uhřích bydlícím poslední bylo by mnohem milejší.

4. Posílám Vám i některé básnické kusy: Mistivoj, Zlomek z ódy a Nápisy.

---

*) Rozprava ta byla Palackému příčinou mnohých nepříjemností, o čemž viz A. Truhlářův článek. »Z redaktorských příhod Palackého« v Památníku Palackého na str. 290—298.

5. Posílám tři svazečky (skrze p. Webera) u nás vyšlých věcí (Slabikář a Kázání); račte jeden pro sebe zadržeti, jeden Jungmannovi a jeden p. Krejčímu doručiti.

6. Posílám Vám, snad v Praze ještě neznámé. ohlášení Eposa Osmanidy.

7. Posílám Vám zde jména předplatitelů na Váš časopis.

240. Vilém Šimko Františkovi Palackému.

1826, 9. října (z Trenčína.) — *Posílá mu výtisk svých modliteb.*

Theuerster Freund!

Mit dem innigsten Vergnügen benütze ich diese Gelegenheit, um Ihnen in der Eile einige Zeilen zu schreiben und ein Exemplar von meinem Gebetbuche zu schicken. — Einige Druckfehler und das apostrofirte t' im Infinitive kömmt nicht auf meine Rechnung. Die Sammlung alter böhm. Werke habe ich bedeutend vermehrt. Künftiges Jahr, wenn mir Gott Leben schenkt, erscheint von mir »Zrcadlo šlechetnosti v řečech, písmě sv. a zpěvích«, 36 kr. W. W.; könnte ich doch auf einigen Absatz meiner böhm. Werkchen auch in Böhmen hoffen! Mein Bruder Daniel, der mich in den Ferien besuchte, lässt sich ihnen bestens empfehlen. O wie sehr wünschte ich, mich mit Ihnen über so manches zu besprechen: da es nicht mündlich geschehen kann, thun Sie es doch schriftlich und unterrichten mich über Ihre Lage und Verhältnisse. Ich bin mit aller Hochachtung Ihr aufrichtiger Freund

Wilhelm Schimko, evang. Pfarrer, allda.

Trentschin, 9. Okt. 1826.

241. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.

1826, 5. listopadu (z Vídně). — *Děkuje mu za zaslaný překlad denníku o obležení Prahy od Švédů, který se jí výborně hodí pro její román.*

Den 5. November 1826.

Erst vor ungefähr 14 Tagen wurde mir, als ich eben einige Tage vom Lande zurück in die Stadt gekommen war, Ihr mir sehr wichtiges Paket — die Übersetzung des Tagebuches der Belagerung — durch Herrn Wilhelmi's Güte zugestellt. Aus Ihrem Briefe sah ich gern, dass Sie mir gefälligst erlauben wollten, die Schrift einige Wochen zu behalten, aber ich bekam sie 3 Wochen, nachdem Ihr Brief geschrieben worden, erst in meine Hände, las sie freilich sogleich und fand sehr Vieles, was ich mir zu benützen vornahm. Dennoch hielten mich die Geschäfte und häuslichen Störungen, welche jederzeit mit einer Veränderung des Aufenthaltes verbunden sind, in der ersten Zeit, wo ich in meine Wohnung zurückkam, von aller

literarischen Arbeit ab, und so muss ich Ihre schätzbaren Blätter noch einige Tage behalten. Das ist die erste Bitte, die ich an Ihre Güte habe. Die zweite ist, dass ich von der Anwesenheit und Wohnung des H. Dr. Lichtner ganz und gar nichts weiss, weil, wie ich Ihnen schon gemeldet, das Paket mir — auf einem Umwege durch Herrn Wilhelmi zugestellt wurde, und ich es folglich Ihnen nicht durch seinen Weg zurücksenden kann — ich Sie bitten muss, mir entweder die Adresse des Dr. v. Lichtner gütigst zu schreiben, oder eine andere Möglichkeit anzugeben, wie diese Blätter durch privat- oder öffentliche Gelegenheit Ihnen zu übermachen wären. Bis diese Antwort von Ihnen kommen kann, denke ich auch mit meiner Arbeit vollkommen fertig zu sein und das Manuscript nicht mehr zu bedürfen.

Dies war mir wirklich von wesentlichem Nutzen, so wie ich Ihren Forschungen und der freundlichen Mittheilung derselben in Rücksicht des Grafen Martinitz schon so manchen bedeutenden Zug verdanke, welchen ich in das Werk verweben konnte. Noch habe ich aber eine dritte Bitte. Sie sehen — es spriesst eine Behelligung aus der andern, aber Sie müssen Ihr gutes Werk vollenden, und so ersuche ich Sie um eine Erklärung, welches der jetzt noch vorhandenen Thore, das in dem Manuscript vorkommende *Bergthor* sei, neben welchem sich der Keller, *Kornhaus* genannt, befand, welche beiden Orte in der Belagerung eine ziemlich wichtige Rolle spielten? Liesse sich dies angeben, so wäre es mir sehr lieb, denn jene Angriffe auf dieses Thor und das Kornhaus könnte ich sehr wohl benützen; dazu aber müsste ich wissen, wo es eigentlich gelegen war.

Verzeihen Sie mir alle diese Fragen und Erkundigungen, welche Ihre kostbare Zeit in ungebührenden Anspruch nehmen, aber da ich niemand weiss, der meine Zweifel so vollständig lösen könnte als Sie, und da Sie schon angefangen haben, mich so freundlich in meiner Arbeit zu unterstützen, so müssen Sie es dieser Ihrer Güte zuschreiben, wenn ich Sie diesmal wieder quäle — es soll aber das letztemal sein. Ich hoffe nun in einigen Tagen meine langwierige Arbeit ganz zu beenden, und Ihnen danke ich einen grossen Theil des Interesses, das sie *vielleicht* erwecken wird, — denn bei dem ernstesten Bestreben steht ja der Erfolg nie in unserer Macht.

Sehr erwünscht scheint es mir für den Roman, wenn der Auszug aus dem Löwenburgschen Tagebuch in Ihrem Museum erscheinen wird. Man wird dann die Dichtung mit der Wahrheit vergleichen, und jene von dieser ein höheres Interesse entlehnen. Ich habe mich auch hier, so wie in der *Belagerung Wiens* so strenge wie möglich an die Quellen gehalten. Sagen Sie auch Herrn v. Rittersberg, dass ich ihm für die Mühe, die er sich mit der Übersetzung genommen, obwohl ich weiss, dass er einen höhern und ernsteren Zweck damit hatte, als meinen Roman, aufs innigste verpflichtet bin. Ohne seine Güte wäre diese Quelle mir immer unzugänglich geblieben; durch die Mühe, welche er auf ihre Ausgrabung verwandte, wurde es auch mir vergönnt, meinen Becher daselbst zu füllen.

Ihre Ankündigung habe ich schon zum Theil unter meinen Freunden vertheilt, und überall das regste Interesse für die Unternehmung gefunden. Mein Mann und meine Tochter empfehlen sich Ihrem Andenken, und ich bin mit der grössten Achtung Ihre

Pichler.

Machen Sie Herrn v. Ebert meine herlichsten Empfehlungen und seien Sie so gütig, ihm zu sagen, dass Graf v. Spork mir wohl einmal, während ich in der Stadt war, seinen Brief gebracht, mich aber seitdem mit keinem Besuche beehrt — und, dass ich hierauf noch warte, um unserm Freund dann zu antworten.

242. Jan Hostivít Pospíšil Františkovi Palackému.

1826, 12. listopadu (z Hradce Králové). — *Žádá ho, aby rukopis na musejní časopis dal co nejdříve jeho faktorovi; kontrakt že podepíše, jakmile přijede do Prahy.*

Vysoce vážený, učený a
Důstojný Pane!

Rád bych, aby se již v časopise musejským sázeti počalo; i nařídil sem faktoru mému, aby se u Vaší Důstojnosti o rukopis přihlásil, načež on mi poslední poštou oznámil, než se sázeti počne, že mne ku podpisu kontraktu u Vás potřeba býti káže; já bych ještě tento týden byl se velmi ochotně na cestu ku Praze vydal, kdyby mne jisté s konsistoří pojednání nevyhnutedlné nezdržovalo, a protož teprv ku konci budoucího týdne, dá Bůh, do Prahy přijedu. Aby se však v konání pokročit mohlo, snažně žádám, byste ráčili tak laskavi býti (jestli rukopis již povolený) a jak mnoho možno mému faktoru k sázení dáti; já, jak do Prahy přijedu, ihned ku podpisu kontraktu se přihlásím, a sice dle našeho ústního ujednání; pakli by předce na tom místě kontraktu třeba bylo? prosím byste kontrakt dle Šenfeldového vystavět nechali a mého faktora podpis přijmuli; týkaje se výloh, srdečně rád vše nahradím.

Těch 25 kr. c. m. račte na sadbě zmírniti, dle našeho ústného usnešení.

Ostatně vím dobře, že mi nakloněnu býti ráčíte; protož jsa dobré naděje, se vší vážností zůstávám Vaší Důstojnosti vroucí ctitel

Pospíšil.*)

V Hradci Kr. d. 12. listopadu 1826.

) Jan Hostivít Pospíšil (30 května 1785 v Kutné Hoře), od r. 1808 knihtiskař a nakladatel v Hradci Králové, kdež zemřel dne 8. října 1868.

243. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1826, 15. listopadu (z Pešti). — *Posílá mu doplňky k svému článku pro časopis musejní.*

15. Listop. 1826 v Pešti.

Drahý příteli!

Nepochybuji, že ste balíček, onehdy Vám pánem Webrem ode mne poslaný, řádně přijali. Tam sem Vám zaslal pro Váš časopis jedno pojednání čili *Rozpravu o jméně Slaven, Slovan.* Ale poněvadž toto thema ourodné, ovšem nevyčerpanlivé jest, přišly mi od toho času nové, dle mého zdání, pro naši historii důležité myšlénky o tomto předmětu, které Vám zde v připojených dodatkách poslati za povinnost sem držel. Račte, prosím Vás, této rozpravě a dodatkům několik tichých, pilných okamžení obětovati a všecko pěkně do pořádku přivésti. Tím učiníte službu i národu i příteli svému.

Mám naději, že onen první rukopis můj od Webra poslaný ještě pod tiskem není, a proto se mohou tyto přídavky na stránky a řádky, kam přislouchají, rozpoložiti a umístiti. Učiňte to Vy sami pozorně a nesvěřte práci neposvátným rukoum. Buď každý dodatek na zvláštní cedulku odpíšíc, přilepte, kam patří, ku textu, buď jen sazeče předkem na to pozorna učiňte.

Jestli by ale ta rozprava již vytištěna byla, tedy můžete tyto dodatky snad na konci časopisu jako přídavek tisknouti dáti. I tyto dodatky mělyť by arci ještě na čisto přepsány býti, než odpusťte příteli svému, úředními pracemi příliš obtíženému. Vždyť Vy moje drobné písmo dobře čísti umíte.

Jen ještě některá poznamenání.

1. V onom skrze Webra poslaném rukopisu zetřete od těch slov: »Tu se naskytuje otázka .... až do slov: V Srbsku jako i v krajech balt. a jiných .... všecko.« Tento historicko-geografický díl rozpravy sem nyní něco obšírněji a důkladněji vypracoval.

2. *Doplňte,* anebo *napravte*, kde co bude potřebí, obzvláště v geograph. názvech měst a vesnic českých, moravských atd. Bohužel, že téměř samé německé mappy našich krajin máme, kde větší díl názvů slovanských porušen. Vy snad lepší k tomu prostředky a studnice v knihovně muzeumské míti budete, než já zde. Rád bych obzvláště byl, aby při některých geograph. jmenách charakter a kraj místa doložen byl, k. p. *v* (ves), *m* (město) atd. a proto sem při některých nechal prázné místečko k. p. Bohuslavice — Braslava — Miroslav v Polsku.

3. V těchto dodatcích pag. 5. dole ona trochu stěsněná jména historická na -slav tímto pořádkem následují:

Visilaus I. . . . 35 r. po K. n.
Visula
Vitislav

Miečislav
Sclavi
Visilaus II.
Sclaveni atd.

Račte mne, byť jen i kratičce, ale co nejdřív, k uspokojení mému o tom zpraviti, zdali tyto dodatky ještě dosti časně, čili již pozdě přišly.

Budoucně chci Vám i jiné výtahy z Výkladů k Slávy Dceři poslati. Přítel Šafařík sobě stěžuje na onu *velikou* nerovnost mezi *počtem* svazků německého a českého Vašeho časopisu v roku, že totiž onen měsíčně, tento jen čtvrtletně vycházeti bude, a tuší, že český snad jen macešně ledabylo, pro zaslepení očí Čechům, odbavován a od onoho pohlcen bude. Aby se to nestalo, snažte se. Já mám radše multum než multa. Buďte v tomto časopisu smírcem a prostředníkem mezi Slováky a Čechy, tak Vám ještě i více odbíračů a čtenářů opatříme. Jak brzo vyjde 1. svazek českého časopisu, pošletež mi jej, třebas po diližancí. Mějte se dobře. Váš upřím. přítel

J. Kollár.

244. Jiří Palacký synům Františkovi a Ondřejovi.

1826, 17. listopadu (z Hodslavic). — *Oznamuje, že posílá Ondřejovi šaty a knihy; dává zprávu o sobě a o domácích. S připiskem Janovým.*

Milí synové!

Již tedy ne jednomu, než oběma písávati snad budu. Na Francovo příliš horlivé psaní nepsal sem nic jiného, jedině své jméno na recepis, nebo sem troufal, že Andres dostatečnou odpovědí svým příchodem bude a více mluviti bude, než bych já na papír napsal. Na toto druhé psaní rovně sem ještě nic nepsal až nyní, když Andresovy šaty i knihy s kufrem na vůz dáti mám. Tento vůz veze máslo z fary do Vídně a ten kufer s sebou až do Brna poveze, dostane-li příležitost, která by do Prahy šla, odvede jí tento kufr, pakli se nic netrefí, tak ten kufer zůstane na hospodě v Brně, až se trefí příležitost, která by jej s sebou vzala.

Od toho času, jak Andres z domu odešel, není žádné pamětné proměny s námi. Že u nás sněhu mnoho, až na 2 střevíce z výši, bylo napadlo, a asi 6 dní cele ležel, nyní však jen na hromadách jej viděti, z roviny již otál, to snad i v Čechách se státi mohlo. Obilí všeho zrna u nás podraželo, žito za 7 fr., rež 5, ječmen 3 fr. 30 kr., oves 2 fr. 15 kr, funt butru 9 i 10 groší koštuje. Já sem za 4 týdně ledvá 10 centů másla ukoupil, které nyní do Vídně odešlu. Také vám i to oznámiti chci, že sem dostal výpověd kapitálu od mých věřitelů, což mne ale nic nermoutí. Jak dluh zaplatím, nebudu dlužen. To jediné, že ani másla též nebudu moci kupovati, při čemž snad Janek největší ztrátu pocítí, nebo nebudu moci na něj z mé malé školní služby co nakládati, jakoby se to při handli

snad bylo mohlo státi. Než řeknu, jak máslo speněžím a odvedu, že mne hodně Bůh nápomocen byl, když za čtyry roky mimo obyčejného vydání přes 1000 fr. vráceno bude. A jaká to starost ubude! Jak spokojenější již nyní mohou živ býti a i veselejší smrti očekávati mohu. Již nyní se tak velice s prací neunavuji jako prve, ani také nemohu, ač nemocen ne ležím, však též cele zdravý nejsem; a když i dělati počnu, tedy hned ustanu a zemdlím, tak jako v Lipníku, když sem Andresa odprovázel. Dítek ve škole není tolik jako loni bylo, jenom 138, ale pro mne práce dost. Jiného také večer ani ráno nedělám, kromě že čtu neb píši. Na Vsetín přišel za školního učitele nějaký Strata, rodem z Moravy při Kelči, bok Jihlavy u českých hranic, a když se zde několik dní zdržoval, tedy přišel do školy po tři dni, i u nás býval, člověk jest mluvný i přátelský. Před tím byl až v Bukovině na ruské a turecké hranici v jednom městě školním učitelem. Do toho kufru dal sem jednu starou latinskou knihu, kterou sem na hůře našel. Já sem chtěl, aby všecky dítky mé k vám něco psaly, že se to bez všecké útraty v kufře doveze, ale kromě Janka žádný mne neposlechl. Marjana pravila, že raděj do Prahy půjde, než by co psala; Rozina plakala, že neví co psáti; a Georg pravil, že on sám k vám po počtě psáti bude. Od dovezení toho kufru z Brna platit budete; až do Brna já zaplatím. Josef Riedel také jide do Vídně, veze na jiném vozi suché trnky, a tak on to s tím kufrem bude v Brně vyřizovat. Do něho všecko jest vpakované, co Andres v něm prvé měl. Přidáno jest dva ručníky, 4 tihličky sýra i několik jablek mesto peněz matka vložila, abyste sí i na ňu spamatovali, že se ona o Andresovu cestu od Mohelnice nejvíce starala. Ostatně já vám vše dobré vinšující zůstávám do vůle Boží starým otcem

Jiří Pallatzky.

V Hodslavicích, dne 17. Novembra 1826.

V Hodslavicích, dne 17. listopadu 1826.

Moji milí bratři!

To vám píši a oznamuji, že již tuto zimu na německú řeč do Kunvalda učiti se půjdu a, jak se naučím, tak potom někdy k vám do Prahy vás navštíviti přijdu. Já bych vám nětco poslal, nic nemám, jenom jedny včely, a ty bych tam nemohl poslati, lebo by potom sám nic neměl. Než máma vám tam poslala páru jablek, abyste na ňu nezapomněli. Ostatně pozdravuji vás a zůstávám váš bratr

Johann Pallatzky.

An den Herrn, Herrn Franz Palacky, Redacteur der Zeitschriften des vaterländischen Museums in Böhmen. Wohlgeboren zhd. in Prag im Annahofe, über Brünn, Prag.

245. Karolina Pichlerová Františkovi Palackému a Janu Ritterovi z Rittersberka.

1826, 19. listopadu (z Vídně). — *Děkuje jim za poskytnuté zprávy o obležení Prahy r. 1648.*

Vor einigen Tagen schrieb ich an Herrn v. Palaczky und erkundigte mich nach einer Modalität, ihm das Manuscript zuzusenden. Heut erhalte ich von H. v. Hoppe die Weisung, es ihm zu übergeben, und thue es sogleich, indem ich noch einmal dem Herrn Hauptmann von Rittersberg sowohl als Herrn v. Palaczky auf das verbindlichste für dessen Mittheilung danke. Es war mir von ungemeinem Nutzen, und hat mir manchen Zug geliefert, den ich mit Lust und Liebe in meine Arbeit verweben konnte. Wenn besonders die letzte Hälfte desselben einige interessantere Scenen darbietet, danke ich sie meistentheils Ihnen, meine Herrn, und bitte Sie beide, meinen wärmsten und aufrichtigsten Dank hiemit anzunehmen Mit der grössten Achtung Ihre

Pichler.

Wien, am 19. November 1826.

Dass das Bergthor das Neuthor ist, habe ich schon gefunden.
An die Herren von Palazky und von Rittersberg.

246. Jan Kollár Františkovi Palackému.

1826, 24. listopadu (v Pešti). — *Žádá ho, aby nedával do tisku článku, jejž mu byl poslal, že pošle co nejdříve jeho nové spracování. Objednává několik spisů českých.*

24. Listop. 826 v Pešti.

Přemilý Příteli!

Nepochybuji, že ste již oboje psaní a rukopisy mé, i ten, který sem Vám skrze p. Webra asi před měsícem, i ten který sem Vám po poště asi přede dvěma týdny poslal, skutečně do rukou přijali. Rukopisy ty obsahovaly rozpravu o jméně národu našeho Slav a Slovan. Předmět tento ale roste mi pod rukami tak, že již téměř troj- ba čtvernásob větším se stal, nežli původně byl. A dle zdání mého jsou to ovšem věci pro náš národ a jeho historii památné. Poněvadž se ale obávám, aby se vkládáním těch onehdy Vám poslaných dodatků nějakový zmatek nestal: tedy za dobré sem držel, ani práce ani nákladu nelitovati a celou tu rozpravu raději ještě jedenkráte pod mojíma očima na čisto a do pořádku odpisati dáti, tím více, že od toho času opět i některými novými ideami rozmnožena jest. Pročež prosím Vás, nedejte onen první rukopis s dodatkami do tisku, ale čekejte na tento nový, celý, který já pozejtří v Budíně na diližanci odevzdám k odprovození Vám do Prahy. Pakli by již z předešlého rukopisu něco sazeno aneb i tištěno bylo, tuším, snadně se to předce proměniti a upraviti může.

Žádost má jest zajisté, aby toho tak váženého předmětu a celého národu se týkající pojednání co nejmožněji dokonale na světlo vyšlo. Právě proto sem za povinnost uznával, Vás o tom předběžně tímto psaním uvědomiti, nedbaje nic na to, že Vám snad maličko nepříležitosti způsobím, když jen národ a věda při tom získá. Mějte se dobře. Váš upřímný přítel

J. K.

P. S. Pozdravtež, prosím, p. Kronbergera a račte ho poprositi, aby mi následující knihy co nejdřív poslal.

1. Ex. Slovesnosti Jung[mannovy].

1. Ex. Kvílení noční Jounga — od Nejedlého.

1. Ex. Gessner-Id[illy] od Hanky.

247. Jiří Palacký synům Františkovi a Ondřejovi.

1826, konec listopadu (z Hodslavic). — *Žádá za zaslání časopisů musejních; Ondřejovi posílá vysvědčení od patrimoniálního úřadu; dává zprávu o svém hospodářství.*

Moji milí synové!

Že Andres svůj kofr s těmi věcmi, které do něj vložené byly, bez porušení obdržel, to nyní již vím. Než také bych se rád dověděl, mnoho-li ste musili za to z Brna přivezení platit.

Dle Andresové žádosti vyjednal sem touto attestaci, aby jen platná byla. Pan Amtschreiber Schmach žádá čísti oba listy, i německý i český, ale já sem se ho nechtěl ptáti, jestliže již předplatil. Protož žádám o to France, aby mně jich odeslal, a sice hned z počátku ty první numera, snad by on potom zaplatil, jestliže již napřed neplatil, anebo snad by se předce někdo našel, který by něco platiti chtěl; pakli by potom žádného nebylo, a já také kdybych sám nemohl, musilo by posýlání přestati, jenom z prvu aby se pořádně dostávaly. Od této attestacie p. vrchní pravil, že až Andres doctorem bude, a kdyby on jej o radu žádal, aby takovou od něho dostal; a tak on nyní nic nevyřekl, než já myslím, že mu asi za 2 fr. suchých trnek pošli.

Josef Rýdel zeť jest nyní již po druhé ve Vídni; tedova, když se ten kofr oddával, byl a vydělal okolo 20ti fr. Nyní zase jel, co přinese, to se až 24. dovím, an ten čas má domů přijíti. U nás ten obyčejný výdělek od přadení vlny velice se zmenšil, protože mašinami předou. Co se před 30ti neb 40ti roky 5 i 6 krejcarů platilo, nyní dostávají 8 kr., tedy bylo stříbro, nyní jsou šajny, a to není ještě k dostání; mnohý nese dvě neb tři půlky z města a tak musí i třikráte z domu do města za týden jíti. Já sem letos již zase asi za 100 fr. v lesu dřeva nakoupil, snad předce něco užitku přinese.

Janek jest opověděný v Jičíně; po novém roku tam půjde, a sice do toho domu, kde Andres byl. Jesliže všecky peníze vrátím a handel s máslem nechati musím, to nyní ještě se jisto neví, nebo, ačkoli paní důchodnice, kdež sem 100 fr., a Kyselý, kde také 100 fr. ještě dlužen sem, mně čas placení vyřkli, však možné, že bych jinde zase půjčiti dostal, nebo vidí se, že ještě hospodářství a věci v hospodářství mám, které se vždy zlepšuje. Včely sem měl již jenom čtvery, a nyní již devatery počítám, nebo sem patery ukoupil. Ačkoliv se nad nemocí nemohu stěžovati, však předce i to trápení jest, že nemohu nic kyselého jísti, nejvíce kmínku aneb jinou polívku a chléb jest obyčejná strava moja. Byl sem u lékaře a léky sem užíval. Dokavadž sem je užíval a nic kyselého nejedl, bylo mně hezky dobře, než po užití lék jest zase tak, jak bylo před tím, ošklivost ze žaludku, která se s vyvržením vody ústami a s větrem vyjití zadkem vždy skončuje. Ostatní jsou hezky všeci zdrávi, a není žádné proměny. Zůstávám váš otec

J. Pallatzky.

248. **Josef Schön Františkovi Palackému.**

1826, 4. prosince (z Písku). — *Posílá mu některé příspěvky literární do časopisu musejního.*

Wohlgeborner, hochzuverehrender Herr!

Als Mitglied des Musäums halte ich mich für verpflichtet, zu dessen Zwecken *in jeder Hinsicht* beizutragen, und überreiche daher in Anschluss Einiges für die unter Dero Redaction erscheinende Zeitschrift. Die prosaischen Aufsätze machen schon laut ihrem Nahmen auf nichts Anspruch, als zu wahren Lückenbüssern nach Dero Einsicht hie und da verwendet zu werden; die versifizirten, namentlich der erste, als ein Neujahrswunsch für die Zeitschrift selbst, muss nicht eben im Januarhefte erscheinen, weil ein späteres Auftreten in was immer für einem Hefte, durch den Beisatz: durch verspätete Einsendung erst itzt abgedruckt — entschuldigt werden kann. Der 2te ward in Original von Sr Excellenz dem Herrn Minister leider! dem letzten Liebsteinsky sehr gnädig aufgenommen, und der edle Nahme Kolowrat verdient es überhaupt, durch die beigefügten historischen Noten der Welt in seiner Bedeutenheit bekannt zu werden. Der 3te auf die Schwester des Herrn Generalen ad latus des Kommandirenden wird öffentlich vermuthlich noch lieber, als das stille Original aufgenommen. Am Schattiren der Buchstaben und an der bessern Eintheilung der Wörter ward ich durch die Eile des Überbringers gehindert, was sich im Druck sehr gut verbessern lässt.

Grössere, Ihnen vielleicht nicht missfällige, Aufsätze überreicht mit jener Hochachtung, die dem so hoch betrauten Herrn Redacteur gebührt,

weiterhin dieselbe von ganzen Herzen Euer Wohlgeboren zollende, dienstergebenste

Joseph. Schön, *) k. Gymnasial-Präfect.

Písek, den 4. Dez. 1826.

249. Jan Körner Františkovi Palackému.

1826, 4. prosince (z Č. Budějovic). — *Oznamuje, že přihlásí několik odběratelů na oba časopisy musejní.*

Mnoho ctěný pane vlastenče!

Doufám a těším se, že podniknutí vlasteneckého Museum mnoho přízniveců nalezne.

Mezi mnohými odběrateli spisů českého Museum nacházejí se někteří, ježto tento spis s uspořením výloh na poštovské zaslání obdržet žádají; v témž ohledu táži se, zdali bych nemohl jménem těch u Vás předplacení na ně založit a Vás prosit, abyste nám německé a české čtvrtletně skrze fůry jiné, k. p. zboží kupecké, zavážející odeslat mohl.

Ještě jednu prosbičku bych měl, kdybych mohl obdržet cennou ceduli (Preiskurant) zrcadel dle velikosti kvadratní z fabriky Nostické určenou s přiložením jakosti rámu.

Zavírám s upřimným vinšem, aby se počet odbíratelů spisů museumských množil. Poroučeje se Vám s bratrem mým Vás ctějící přítel

Jan Körner, **) Professor a Doktor.

V Budějov. dne 4. prosince 826.

250. Jiří Palacký bratru Františkovi.

1826, 6. prosince (z Hodslavic). — *Vypisuje mu obšírně své poměry hmotné a prosí ho za půjčku peněz.*

V Hodslavicích, dne 6. Decembra 1826.

Můj milý p. bratře!

Již po tři léta strojiv se tobě list psáti, nepříhodnostmi všelikými byv obklíčen, odkládal jsem čas od času, až se i léta napočítaly; teď ale nelze

---

*) Josef Schön, * 14 března 1790 v Josefově, r. 1812 v Hradci Králové vysvěcen na kněze, zemřel dne 2. února 1858 jako gymnasialní praefekt v Písku. Životopis jeho uveřejnil Jos. Riss v Časopisu Českého Musea XLV (1871) na str. 359—364.

**) Jan Körner nar. v Třeboni 10. května 1788, r. 1811 stal se knězem, byl později professorem a rektorem biskupského semináře v Budějovicích, kdež zemřel jako kanovník 11 února 1853. Bratr jeho Karel (* 5 listopadu 1798) stal se knězem r. 1821 a zemřel jako professor studia biblického a rektor semináře v Č. Budějovicích dne 27 března 1853. Oba pochováni v Třeboni.

mi déle protahovati neb odkládati, ne protože by již všecky nepohodlnosti pryč byly, ale právě proto, že se teď hromadně na mne svalily, z kterých mi nelze samému brzy se vydobýti; protož prosím tebe, milý bratře, abys se na mne nehoršil, že bych já, jako nic se o tobě nemysliv, proto ti nebyl psal, ale chtěl sem ti radostnú a potěšitedlnú zprávu o svém stavu dáti, protož sem očekával a prodléval; i když od otce listy's dostával, nechtěl sem k tomu nic přiložiti, chtějíc ti sám o sobě obšírně psáti. Již pak, co se mne a mé familie dotýče, jest následující: Já sem, chvála milému Pánu Bohu, zdráv, i žena má také nyní zdráva jest, ale bývá někdy dost těžkými bolestmi a nemocí trápena, z kterých ale, Bohu chvála, až posavad vždycky ještě povstává; nejstarší syn Franc, ten jest velmi nezdráv, již třetí zima nastává, co vždy velikým kašlem a těžkostí v prsích trápen jest, ač sem již dost do apatéky dal a lékařům platil, však předce toho sproštěn býti nemóže, přes celý čas zimní jej brzy k žádné práci potřebovati nemohu. Dcerka Anna, ta sice nezdravá není, ale také dosti temně a bledě vyhlíží. Nejmladší syn Jiřík, $1^1/_4$ roku starý, ten až dosavad vždy zdráv jest a zdá se dosti chytrý býti, neb při svých hříčkách všelikú chytrost a šikovnost prozrazuje. Co se hospodářství mého týká, to co rok v lepším stavu stojí, ale také nákladu koštovalo; domovní stavení sem mnoho opravil a stodolu znova na jiném místě postavil, což mne v těch třech letech přes 500 fr. koštovalo, o čemž ti Andres bratr, co zde viděl, ústně pověděti může. Při koních mne toho roku neštěstí trefilo. Když sem v Septembru do Vídně jel, tehdy mně jeden kůň náhle padl; v náhlé potřebě kúpil sem jednoho za 62 fr., kterýžto pro sešlost věku svého mně službu vypovídá; na místo téhož kúpil sem teď od našeho p. fojta mladého, zdravého, silného koně, ale také za veliké peníze, 180 fr. koštuje; jestliže Bůh od neštěstí zachrání, mám naději, že bych již na několik let od jednání koní sproštěn byl. V handli se teď po ty leta každý rok některé sto vydělalo, že ale mně jakožto mladému hospodáři také veliké vydání rostlo, tedy s tím dost co činiti mám; ale již tomu všemu snad konec jest, jestli Pán Bůh od neštěstí zaopatří, tedy nevidím, že bych ještě co velikého jednati aneb opravovati měl. S věřiteli svými až potud tak daleko sem přišel, poněvadž se zde mezi lidem velmi peníze ztratily, tehdy i těm, kteří mne zakládali, věčím dílem již chybují, takže na mne dolehli, a musel sem jim peníze položiti; však sem všeho nezaplatil, zůstal sem dlužen p. Stuhlovi do Vídně 500 fr., které mně bez interesu nechává, potom v Jičíně p. Vítkovskému také 500 fr., z kterých 7 ze sta ročně platiti musím; na tento dluh nemám nic jiného jediné 2 koně, 3 voze, rolní nářadí a 15tery včely, krom toho sem ještě dlužen do Mořkova Gerikovi 200 fr. a Kyselému 100 fr., zde v Hodslavicích také 100 fr. Na tyto 400 fr. mám hotových 300 fr. a vrátil sem toho roku 900 fr. Tím způsobem sem o peníze přišel. Že já tobě, milý bratře, zde takový účet přednáším, nech ti není divné, proč ještě tolik dlužen sem, neb když sme se s otcem s penězi i s dluhem dělili, tehhy na mne trefilo dluhu 1450 fr., a na to sem

dostal hotových peněz 350 fr., a za ty čtyry leta sem do stavení vynaložil přes 500 fr., do tažné ſoroty sem již s tím novo kúpeným koněm 700 fr. vynaložil; tak vidíš ten pořádek, kde se můj vejdělek schovával. Snad řekneš, proč sem ten náklad vedl? Na to hned odpovím. Domovní stavení sem musel na poručení otcovo staviti, nebo mi řekl, jestli já nebudu, že on bude, ale potom že to mé nebude. Stodola byla shnilá, a protož musela nová býti. Koně kdybych si nebyl zjednal, tak bych ani tolik nebyl pořídil, neb mně až potud, musím říci, formanka víc než handel živila. Jak se se mnú dále díti bude, toho od prozřetedlnosti božské s strachem i s nadějí očekávám; přece ale cele na to se spustiti nemohu, až co mi Pán Bůh pošle aneb dá, musím se také o sebe sám starati, a protož to největší starost mám, kde zase peníze vzíti, abych mohl dále handliti a z užitku ostatní své dluhy poplatiti, sám sobě v tom neporadím, ale musím zase dobrých lidí hledati, kterých již málo jest. A protož, milý bratře, částku mého nedostatku na tvú pomoc vzkládám a za to tebe prosím pro lásku bratrskú a odplatu Boží, abys mi pomohl a založil mne pro příští rok s jedním 100 fr. stříbra do mého handle, tak abych já nemusil s hanbú to, co sem až posavad zhospodařil, pozbyti a v zlú pověst upadnúti; všecko své vydání zhemuji a zastavím, abych spíše dluhy své poplatiti mohl. Ještě jednú tebe, milý bratře, za to prosím, buď tak dobrý a přispěj mi k pomoci, což možného jest v tvé moci, zaopatř a půjč mi 100 fr. stříbra, kteréžto peníze, když aspoň v Marci dostanu, dosti času mi bude; neodpírej mi, ale pomoz mi v mé potřebě a nenech mne v núzi utonúti; co se interesu dotýká, jaký žádat budeš, milerád platiti budu, jenom peníze, které mi půjčíš, před rokem mi neodbírej, můžeš-li mi je déle nechati, tím lepší pro mne bude, jenom uslyš prosbu mú a založ mne!

Odpiš mi prosím, milý bratře, ještě v Decembru zprávu o tom, ale piš dva listy do jednoho psaní, v jednom mi piš ty věci, které já budu moct i jiným povědíti aneb čísti dáti, také, prosím tebe, piš mi o svém stavu, v jakém se vynacházíš, a jak se ti vede, v druhém listu piš ty věci, které já od tebe žádám, a to zvláště zapečeť, neb já o tom s žádným jiný[m] mluviti nechci, zvláště, kdo mi v tom nic pomocti nemůže. Jednu komissí mám k tobě od p. Leopold[a] Šmach[a], kancelářského písaře z Jičína, abys jemu z toho časopisu, který vydáváš, co hned po Vánocích vyjde, oba díly poslal, totiž německý i moravský, on že je zde oba zaplatí, že by rád viděl, jakové to knihy budú, neb o nich ve vídeňských novinách čtnul. Nám pak s otcem, jestliže bys tak dobrý byl, také oba díly pošli, abysme co čísti a čemu se i učiti měli. Bratra Andresa také srdečně pozdravuji, i má žena, a vinšuji jemu, aby se mu dobře vedlo, by nikdy nemusil takového listu psáti, jako já teď posílám. Jeho kufr před 16ti dni švagr Rýdel, když přes Brno do Vídně jel, tehdy jej v Brně složil v hospodě, kdežto že při první příležitosti do Prahy odeslán bude. Ostatně tě, milý bratře, já i žena má srdečně pozdravujeme, mnoho zdraví a štěstí ti žádáme a vinšujeme, aby se ti lepší vedlo než nám, a za to tě ještě

jednú prosíme, abys tak dobrý a laskavý byl a vyslyšel žádost naši a neopúštel nás v bídě a potřebě naší pro odplatu Boží, lásku bratrskú. S tím vším se ti pěkně odporúčíme, zůstávajíc tě věrně milující bratr až do smrti

Jiří Palacky.

251. Kašpar hrabě Sternberg Františkovi Palackému.

1826, 10. prosince (z Březiny). *Posílá mu článek Opizův se svými poznámkami a žádá, aby ho dodal Dobrovskému k posouzení. Zasílá předplatné na časopisy musejní a oznamuje, že jest ochoten psáti o některých spisech posudky.*

Březina, den 10. Dec. 1826.

Ich übersende Ihnen die chronologische Compilation von H. Opiz mit meinen Anmerkungen, ersuche Sie zugleich, beides Herrn Abbé Dobrovský mitzutheilen, damit mein Urtheil nicht als parteiisch angesehen werde. Mir scheint diese Arbeit wenigstens in dieser Form für eine Monatsschrift nicht geeignet.

Herrn Gubernial-Rath Willmann habe ich die Abhandlung über die Erdäpfel*) übergeben; wenn es möglich wäre, wünschte ich die letzte Correctur selbst zu machen, da viele Eigennamen in verschiedenen Sprachen darinnen vorkommen, meine Schrift aber nicht immer deutlich ist. Es könnte durch die Briefpost geschehen. Ich will das Postporto hin und zurück selbst berichtigen.

Von den Schriften der oekonomischen Gesellschaft, welche im vorigen Jahre herausgekommen sind, und von meiner Flora der Vorwelt werde ich für das zweite Heft Anzeigen liefern.

Von den 10 fl. C. M., die ich hier beilege, sind 8 fl. 30 Kr. als Praenumeration für die teutsche Monatsschrift und die böhmische Quartalschrift bestimmt; den Rest von 2 fl. 30 Kr. verwahren Sie bis zu meiner Ankunft in Prag.

Wenn Ihnen Werke zukommen, die Sie zur Anzeige für mich geeignet finden, so schicken Sie mir solche zu; hier habe ich Zeit, sie mit Musse durchzusehen. Was Sie mir zu schicken haben, kann gegenwärtige Gelegenheit mitnehmen.

Ich habe die Ehre mit vorzüglichster Hochachtung zu verharren Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

K. Sternberg.

Der Buchführer oder Drucker Neureiter hat sich gemeldet, er getraue sich den Debit der Zeitschriften im Innern des Landes um vieles zu ver-

---

*) Článek hraběte Kašpara Šternberka: »Über das Vaterland der Erdäpfel und ihre Verbreitung in Europa« otištěn v »Monatschrift der Gesellschaft des vaterländischen Museums in Böhmen« v únorovém sešitě I ročníku (1827) na str. 19—31.

mehren, wenn man ihm dieselben Bedingnüsse wie andern Buchhändlern zugestehen wollte. Ich überlasse Ihnen, darin zu thun, was Sie für erspriesslich finden.

252. Pavel Tomášek Františkovi Palackému.

1826, 14. prosince (z Vídně). *Dává mu zprávu o slovanském spolku při evangelickém bohosloveckém ústavě a žádá za radu, jak by mohl časopisy musejní levněji obdržeti než poštou.*

Ve Vídni d. 14. pros. 1826.

Vysoce vážený pane!

Snad ne bez práva u nás to podezření povstalo, že ste, bez pochyby obtížen mnohými pracemi, na nás zapomenul, poněvadž ste nás vyplněním slibu nám daného ještě posud obveseliti neráčil. Ohlášení Vašeho časopisu sme náhodou p. Doležálkem obdrželi.

Odpusťtež tedy, když se hlásit opovažujeme a dověřujíce se na Vaši dobrotivost Vám oznamujeme, že my ještě pořád zůstáváme, co a jak sme byli. Jak hotova je skrovná knihovna naše, zásluhy Vaše vděčně přijati, o tom Vás ujišťovati není potřebí. Kdybychom jen nějaký fond dostali! Ale sme náramně chudí, jsouce vší pomoci pozbaveni.

Letos je Slovanů zde okolo 15. Cvičení naše držíváme pořádně a dílem s horlivostí; znamenati je, že se šlechetná jiskra toužení po obecném dobru rozněcuje a spolek náš pojímá. Co od nás vystati může, konáme; ale arci zatajiti nelze, že se nám mnohé překážky na všech stranách nadvrhují.

Rádi bychom tolik sebrali, aby na české noviny předplaceno býti mohlo. Než ale zdejší poštovní ouřad přespříliš mnoho od nás žádá. Letos sme 10 zl. 24 kr. v stř. platit musili, ač právě v oznámení mnohem skrovnější cena byla vyložena . . . okolo 6 aneb 7 zl. Račtež nás tedy, prosíme, poučit, jak se ta věc má? Nebylo-li by lépe, noviny ty v samé Praze objednati? Kdyby tak bylo, tedy bychom Vám potřebné peníze poslati nezameškali.

Poroučíme se uctivě Vaší další náklonnosti a Vás pozdravujeme, já pak zůstávám Váš sluha a přítel

Pavel Tomášek v. r.
spolku slovansk. tajemník.

An Sr. Wohlgeboren Hr. Franz Palacký, Redakteur der Zeitschriften des böhm. National-Museums, zu Prag. Abzugeben in der Altstadt, Annahof N° 211.

253. Kašpar hrabě Sternberg Františkovi Palackému.

1826, 15. prosince (z Březiny). *Posílá mu některé doplňky ke zprávě o Museu král. Českého, která má býti vytištěna v časopise musejním.*

Březina den 15. December 1826.

Die Geschichte des Museums habe ich aufmerksam durchgelesen; sie ist ganz in dem Sinn geschrieben, in welchem ich wünschte, dass sie geschrieben werden sollte. Ich finde nur Weniges dabei auszusetzen:

1. Die nach Březnic geflüchtete Bibliothek wurde den Herren von Aujezd übergeben, von welchen sie die Familie Kolovrat ererbte (dieser Zusatz ist nur darum nützlich, damit diese Bibliothek nicht für ein Kloster-Eigenthum gehalten werde).

2. Auch der Obristburggraf hat seine Mineralien-Sammlung dem Museo geschenkt.

3. Ich prahle nicht gern, allein, da hier alle Geldgeschenke in Summen angeführt werden, wobei ich nicht erscheine, so dürfte vielleicht der Werth meiner sächlichen Gaben ausgedrückt werden, den ich aus meinen Rechnungen belegt auf 40.000 fl. C. M. angeben kann, da meine naturhistorische Bibliothek die seltensten Prachtwerke enthält.

4. Fürst Trautmannsdorf heisst, wo ich nicht irre, Ferdinand; Colloredo war der kais. General, der zuletzt gestorben ist, ich glaube Joseph; im Wiener Schematismus auf der Praesidial-Kanzlei zu ersehen.

5. Das Locale des Museums wurde von der Gesellschaft der Kunstfreunde (die im Eingang nicht přátelé umění, welches wohl eher die Gesellschaft der Wissenschaften bezeichnet, sondern Akademie obrazotvorných umění genannt wird) *in ewige unaufkündbare Miete genommen.*

Um bei der Fortsetzung in Rücksicht der noch mangelhaften Sammlungen nicht zu weitläufig werden zu müssen, könnten Sie vielleicht sagen, das Museum behalte sich vor, das Mangelhafte in seinen Sammlungen in den nachfolgenden Heften den Freunden dieser Anstalt mitzutheilen.

In Rücksicht des Aufsatzes über die Erdäpfel scheinen Sie mich missverstanden zu haben; nicht das Manuscript, sondern die letzte Correctur des gedruckten Bogens wünschte ich zu erhalten, um die etwa eingeschlichenen Druckfehler der Eigennamen zu berichtigen. Von Herrn Pelzl scheinen Sie nichts erhalten zu haben, da von ihm keine Erwähnung in dem Briefe vorkömmt. Ich sende daher das Manuscript zurück; das Porto kann von dem Überschuss von den 10 fl. bezahlt werden.

Es erfreut mich sehr, dass Herr Obristburggraf auf meine Empfehlung Rücksicht genommen hat. Dies wird Ihnen Gelegenheit verschaffen, auch in Bezug auf die Zeitschrift Unterstützung zu erhalten, von der ich recht viel Ersspriesliches nicht blos in Bezug auf das Museum, sondern überhaupt auf den Geist der Nation und dessen Entwickelung zu höheren Zwecken erwarte, bis nun einmal das Ganze organisiert sein wird.

Ich verharre mit vorzüglichster Hochschätzung Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

K. Sternberg.

254. Kašpar hrabě Sternberg Františkovi Palackému.

1826, 17. prosince (z Březiny). *Činí některé poznámky k dějinám Musea, jež otištěny budou v časopise musejním; přeje si, aby jeho článek o bramborách otištěn byl beze změny; má naději, že časopisům musejním dobře se povede.*

Březina den 17. Xber 1826.

Bei dem letzten Bogen über das Museum habe ich nichts Besonderes anzumerken. Unter den handschriftlichen Chroniken wäre vielleicht eine zu nennen, die von Březnic gekommen ist. Sie ist von einem Prager Domherrn, dessen Namen ich vergessen habe, und wird von Balbin in der *Bohemia docta* angeführt. Der Dalemil in teutschen Reimen hätte vielleicht auch verdient, genannt zu werden. Auch könnte am Ende angeführt werden, dass dem Museo auch Abschriften böhmischer Manuscripte aus fremden Bibliotheken mitgetheilt worden sind, als die Legende vom heiligen Wenzel aus jener von Wolfenbüttel und jener von Jena durch Goethe.

Geben Sie den Aufsatz über die Erdäpfel, wie er ist. Sollte Pelzl etwas liefern, so kann es als ein Nachtrag für das zweite Heft benützt werden.

Dass die teutsche Subscription langsam geht, macht mir nicht bange; viele werden sich erst dann melden und ihr Geld einschicken, wenn das erste Heft erschienen sein wird, und das Ausland erst nach einer Recension. Es wird daher nöthig sein, wenn der erste Band geschlossen ist, diesen an eine der teutschen Litteraturzeitungen zur Recension zu überschicken; auch müssen Sie sich gefasst machen, die ersten zwei oder drei böhmischen Hefte zum grössten Theil selbst zu liefern. Dann wird sich auch dieses finden, besonders wenn man kleine Honorare liefern kann.

Ich werde Ihnen für das zweite Heft Materialien zu einem Aufsatz über die oeconomische Gesellschaft liefern und nach und nach über mehrere Gesellschaften.

In dieser Welt entsteht alles nach und nach durch Wechselwirkung; Sammler bilden Sammlungen, Sammlungen bilden Sammler, Schriftsteller bilden Zeitschriften, Zeitschriften bilden Schriftsteller, die Zeit vollendet alles. Also nur unverdrossen fortgefahren, »die erste Meile ist die längste«, sagt das Sprichwort. In einem jeden Kiesel stecken Funken, sie werden aber nur dann sichtbar, wann er geschlagen wird. Das geistige Leben des Menschen ist nichts anderes als ein solcher Feuerschlag; ein Gedanke, ein kluges Wort schlägt Funken aus andern Köpfen, die es trifft.

Ich bin über unser Unternehmen ganz ruhig, wenn wir gleich mit mancher Schwierigkeit zu kämpfen haben.

Ich verharre mit vorzüglichster Hochschätzung Euer Wohlgeboren ergebenster Diener

K. Sternberg.

255. Vojtěch Sedláček Františkovi Palackému.

1826, 19. prosince (z Plzně). *Děkuje mu, že opravil jeho článek v časopise musejním otištěný, a posílá mu seznam předplatitelů.*

V Plzni, dne 19ho prosince 1826.

Vysoce vážený pane vlastenče!

Tisíceré díky vzdávám za Vaše mistrné předělání mé práce, které mi nevýslovné potěšení působilo, jednak že jsem v něm Vašeho tvořícího ducha opět seznal, který z ničeho předce něco sličného vyvedsti umí, jednak že jste mi v tom pravým přítelem se propůjčil, který ani svému časopisu něčím chatrným nechce ublížiti, ani přítele svého čest v nebezpečenství uvedsti. Však o tom jindy oustně. Nevykládejte mi ve zlé, že tak pozdě odpovídám. Nechtěl jsem již dříve psáti, až bych více předplatitelů sehnal, ale při všem tom mém namáhání a proti všemu nadání z tolika míst, kam jsem své pozvání zaslal, nedostávám žádné odpovědi. Však nezoufám a jsem přesvědčen, že když to půjde z ručky do ručky, předce jich ještě znamenitý počet ulovím. Na každý způsob můžete mi 50 výtisků poslat; 22 jsem již zaplatil, totiž o prázdninách 2, a posléze 20.

Jména svých předplatců tuto stavím: Proti půlletnímu předplacení:

1. Theresie kněžna z Thurn a Taxis, rozená vévodkyně z Meklenburk-Střelic, bytem v Řezně, na český časopis.
2. P. Karel Breinl, cís. král. gubernialní rada a krajský hejtman Plzenský.
3. P. Josef Gürtler, druhý Plzenský krajský komisar.
4. Emanuel David, měšťanosta Plzenský.
5. Velebný pan Řehoř Capella, guardian Františkánský v Plzni.
6. Pan Václav Suttner, vrchní panství Plasského.
7. Pan Vepřek Joseph, vojenský pekmistr v Plzni.
8. Pan Matěj Dlouhý, měšťan Plzenský.
9. Důstojný pan děkan Žebrácký Vojtěch Nejedlý.
10. Starší Žebrácký kaplan p. Vorel.
11. Mladší Žebrácký pan kaplan.
12. Důstojný pan děkan Spáleno-Pořický pan Jos. Pfaf.
13. Spáleno-Pořický pan kaplan.
14. P. Sládeček Václav, posluchač fysiky a české literatury v Plzni.
15. Pan František Podstatný — týž.
16. Pan Jan Dlouhý — týž.
17. Duchan Gotthard, posluchač logiky a české literatury v Plzni.

18. Pan Pavel Tomášek, klerik Františkánský, též posluchač logiky a češtiny.

19. Pan Jan Berkovec, posluchač logiky a češtiny.

20. Pan Frant. Krob, posluchač logiky a češtiny.

Nápotom:

21. Prof. Sedláček.

22. Společnost čtenářská Pořičská.

To zatím proto oznamuji, kdyby jste snad některá vzácnější jména k prvnímu svazku přitisknouti chtěl.

Ostatně může býti, že se brzo uzříme. Kdyby však se to stát nemohlo, tak jen prosím, cokoli by jste mi chtěl odeslati, nejlépe, aby jste to odevzdati dali buď k Fetterlovi, aneb ještě lépe do Firma olim Carl Haase, nyní Dyrnbekovo knihkupectví, kteří již cesty znají, jak bych vše co nejdřív obdržel.

Líbám Vás. Váš na zadrhmo uvázaný přítel

Sedláček.

256. **Jan Hostivít Pospíšil Františkovi Palackému.**

1826, 23. prosince (z Hradce Králové). *Posílá mu jména dvou předplatitelů na časopisy musejní a »Almanach dramatický« na rok 1827.*

Vysoce vážený, učený a vznešený pane!

V tom největším kvapu odsílám ještě 2 předplatitele na časopis, a sice na jeden německý a druhý český. Mne račte též mezi německé p. předplatitele postaviti.

S těma impressum na českém myslím aby při úmluvě zůstalo, totiž by stálo: *V Praze tisk vedením Pospíšila* — aneb, jak za dobré uznáte.

Přiložený *Almanach dramatický* račte na znamínko mé k Vám oddanosti na rok 827tý laskavě přijmouti a milostného přátelství Vašemu upřímnému

Pospíšilovi.

d. 23. pros. 826.

Na kvap.

257. **Jan Veselý Františkovi Palackému.**

1286, 23. prosince (z Vídně). *Táže se o radu, jak by odbyl výtisky své modlitební knihy, které mu zbyly.*

Ve Vídni dne 23tého prosince 1826.

Rozmilý krajane!

Ačkoli nemám tu radost, Vás osobně znáti, předce doufám, že těchto několik řádek dobrotivě přijmete, které Vám nižepsaný vychovatel hraběte z Pergen posílá.

Od našeho krajana Bartunka jste slyšel, že jsem na jaře předešlého roku aneb tohoto roku modlicí knížku ve Vídni vydal, která s pochvalou od p. biskupa Pražského přijmuta byla.

Našemu slavnému Museum bych také rád jeden exempl. poslal, jen nevím jakou příležitostí? Zda-li ji také tak dobrotivě přijme? Ačkoli jsem již mnoho exempl. odbyl, tedy mě jich předce ještě několik set zůstalo. Mohl by jste mně dobrou radu dát, jak by je naši krajané rozebrali. Nevázaná se prodává za 24 kr. v stříb., a zavazaná v tuhé obálce za 36 kr. v stříb.

Já bych jich rád několik set do Prahy poslal, kdybyste pro ně odbíratele věděl; při které příležitosti poštovský plat za toto psaní s radostí nahradím. Do německého časopisu bych Vám také ta psaní od p. biskupa poslal, jestli byste je za hodné soudil. Prosím račte mně (pánům) úředníkům našeho vlasteneckého Museum poroučeti a je ujistiti, že nás zde jejich přičinění a rozmahání naší literatury velmi těší. Všemohoucímu Vás poroučím a jsem Váš upřimný krajan

Veselý.*)

Renngasse No. 139 v hraběc. Pergnovském domě.

Panu knih. Kroupovi jsem v létě 50 exempl po 36 kr. v stříb. poslal. Kdyby jste byl tak dobrotivý a subskripci přátelsky obstaral, tudy bych je po 24 kr. v stříb. do Prahy poslal.

Prosím, brzy mně račte odepsat.

258. Kašpar hrabě Sternberg Františkovi Palackému.

1826, 26. prosince (z Březiny). — *Posílá mu korrekturu svého článku a chválí obsah i zevnější podobu časopisu musejního.*

Březina den 26. Xber 826.

Sagen Sie mir in aller Welt, wie kömmt in eine Monatsschrift in 8⁰format ein Folioaufsatz zweispaltig gedruckt? Der Setzer war nicht recht bei Trost, wie mir scheint. Ich habe die Eigennamen, die unrichtig und manchmal sehr komisch, wie Hiberner aus I*s*land statt I*r*land gedruckt waren, durchaus corrigiert. Da aber jetzt der Satz gebrochen werden muss, um in das 8⁰ Format übersetzt zu werden, so müssen Sie jenen neuen Satz noch einmal fleissig durchsehen. Ich mache mir nichts daraus, wenn Sie diesen Aufsatz ganz in das zweite Heft nehmen, aber abgetheilt möchte ich ihn nicht gerne sehen.

Das fehlende Wort der Familie bei Franciscea heisst Scrophularinae.

*) Jan N. Veselý nar. v Unhošti 22. prosince 1793, r. 1817 vysvěcen v Praze na kněze, byl několik let vychovatelem v rodinách hraběcích Cavriani a Pergen, po mnoho let byl farářem v Soutici v Čáslavsku, r. 1866 odstěhoval se na odpočinek do Štěpánova u Vlašími, kdež zemřel u vysokém věku.

Die gedruckten Bögen nehmen sich recht gut aus, Papier, Lettern und Schwärze sind lobenswerth, auch der Umschlag. Wird auf dem Umschlag ein Schmutztitel und rückwärts der Index des Inhalts abgedruckt, wie es bei vielen Journalen Sitte ist? Die Bruchstücke von *Vlasta* haben Stellen von Begeisterung und grosse Gedanken, doch drängen sich die Licencen zu sehr; ein geübter Schauspieler würde Mühe haben, manche Strophen wohlgefällig für das Ohr zu declamieren. Die Scene von Vlasta mit Primislaus, obgleich unter ganz andere Umstände versetzt, erinnert unwillkürlich an jene der Jungfrau von Orleans mit Lionel. Der historische Aufsatz ist durchaus gediegen und klar im Vortrag, wird allgemein gefallen. Machen Ihnen auch die ersten Hefte zu schaffen, lassen Sie sich nicht abschrecken. »Der Markt lernet kramen«, sagt das Sprichwort. Ich übersende die Correctur durch eigenen Boten, so geschwind es bei diesen Feiertagen nur möglich war. Vale.

K. Sternberg.

259. **Karolina Pichlerová Františkovi Palackému.**

1826, 29. prosince z Vídně. — *Žádá pro svého přítele v Paříži za zprávu o nynějších Husitech a Adamitech a oznamuje mu, že dcera její stala se matkou dcerušky.*

Wien, den 29. December 1826.

Sehr lange schon war es mein Vorsatz, Ihnen zu schreiben, und für das mitgetheilte Manuscript noch einmal recht warm zu danken. Meinen ersten Brief, den ich Ihnen nicht lange nach dem Empfang des H. Zatočil schrieb, und ins Graf Sternberg'sche Haus auf dem Kleinseitner Ring addressierte, werden sie wohl erhalten haben. Ich arbeitete fleissig fort, sehr durch Ihre Mittheilungen unterstützt, welche mir von dem grössten Nutzen wurden, und deren Anwendung Sie mit der Zeit, wenn Ihre literarischen Geschäfte es Ihnen erlauben werden, sich mit Lesung der *Schweden in Prag* abzugeben, in denselben finden werden.

Einige Zeit darnach erhielt ich das hier beigeschlossene Billet und beeilte mich, da meine Arbeit ohnedies fast geendigt war, das mir anvertraute Pfand mit dem wärmsten Dank und einem Billet, das Ihnen und H. v. Rittersberg dies mein Gefühl darbringen sollte, nach der Anweisung abzugeben. Ich hoffe, dass das Manuscript nun längst in Ihren Händen sein wird, ersuche Sie aber dennoch, mich durch ein Paar Zeilen über diesen Punkt zu beruhigen.

Nun habe ich noch eine Bitte an Ihre Güte. Ein literarischer Freund, der sich mit Erforschung über die verschiedenen religiösen Secten abgibt und der weiss, dass ich einige Zeit in Prag verweilte, wünschte durch mich einige Nachweisungen über die Überreste der Husiten und Adamiten zu erhalten, die wohl noch vielleicht in Böhmen existiren. Ich kann ihm hierüber gar nichts melden (er lebt in Paris), denn ich weiss nichts davon, und habe mich nie darnach erkundigt, aber ich wüsste seine Frage an niemand

zu richten, der sie mir mit so gutem Erfolge beantworten könnte, als Sie dem Forschungen über vaterländische Geschichte so geläufig sind, und der so viel Kenntnisse dieser Art besitzt. Sollte es Ihnen daher möglich sein, mir, oder vielmehr meinem Freunde, etwas hierüber sagen zu können, so würden Sie mich sehr dadurch verbinden.

Zugleich melde ich Ihnen ein Ereignis, das für uns Alle sehr freudig war, und an welchem Ihre Güte für mich freundlichen Antheil nehmen wird. Meine Tochter ist vor 14 Tagen glücklich von einem gesunden Mädchen entbunden worden und befindet sich Gottlob sehr wohl.

Dies gab mir freilich viel zu thun, dennoch habe ich meinen Roman in dieser vielbeschäftigten Zeit geendet und er ist der Censur übergeben. Diese, hoffe ich, soll nichts daran zu tadeln finden, denn ich habe mit steter Rücksicht auf ihre strengen Forderungen geschrieben, und so denke ich, wird das Buch wohl zur Ostermesse erscheinen.

Leben Sie nun recht wohl! Um jeder möglichen Irrung zu entgehen, adressiere ich den Brief an die Redaction des Museums, da ich Ihre eigentliche Wohnung nicht weiss. Die Meinigen empfehlen sich Ihnen, und ich bin mit der ausgezeichnetsten Achtung Ihre

Pichler.

An Herrn Franz v. Palazky Wohlgeboren.

REJSTŘÍK.

Abelová 168.
Adamité 305.
Adamova máma v Hodslavicích († 1817) 21.
Ahsbahs Jiří 125, 148—151.
Allgemeine Zeitung 85.
Almanach dramatický na rok 1827. 303.
Almássy 246.
z Althanu hrabě 226.
Amadé hrabě v Prešpurku 180.
Anonymi: Der fürchterliche Blinde 100.
Anschütz, herec ve Vídni 235.
Antonova kniha o starých Slovanech 44.
Apponyiové 246.
Aristofanes, Oblaky, překlad Šafaříkův 13.
Aschwardt 15.
Assongi Karolina hraběnka 209.
Astfeld (Trojský) baron 235, 240, 243.

Backhof 258.
Bacony 96, 98, 116.
Bačkovský dr. 7.
Baden u Vídně 98, 222.
Baggesen 230.
Bajmoc 35.
Balbín 205; jeho Bohemia docta 301.
Ballenstädt 53.
Balogh Petr 34, 246.
Banát 45.
Bartolomeidesova geografie 29.
Bartonka, teta Pal. 2, 271.
Bartuňek 304.
Bělehrad 168.
Benedicti (Blahoslav) Jan, spolužák Palackého, professor v Kéžmarce 6, 7, 13, 15, 27, 44, 48, 50, 51, 54, 59, 71, 82, 86. 94, 101—103, 112, 113, 135, 166, 168.
Benedicti Pavel, evang kněz 134, 135, 147, 169, 176, 208.
Benediktini 76.
Berchthold z Uherčic hr. Bedřich 204.
Berkovec Jan, stud. v Plzni 302.
Berlin 115, 165, 166.
Bernolákův slovník 101, 102.
Beroun 283.
z Berry vévoda 47.
Beethoven, hud. skladatel 56, 115, 222.
Biblí Králická 10, 240, 241, 272.
Bílejovský 148.
Bilnica Pavel (* 1770 † 1834), professor v Prešpurce 57, 64, 84, 87, 137, 180, 209, 220, 225—228, 232, 233, 241, 244, 248—250, 263, 265, 278; jeho dcera Jindřiška († 26. pros. 1825) 248.
Bílsko 15, 16, 22, 24—26, 30, 31, 228, 233, 276, Bílsko Staré 157.
Binder, pěvec 283.
Blahoslav viz Benedicti.
Bludovice 189.
Bode 53.
Bójayi 120.
»Bohemia« časopis 235.
Böhm, houslista 222.
Bonnet 53.
Borchardtová slečna 193.
Borsiczky 246.
Bötticher 115.
Boubela Aron, rektor ve Vsetíně, 202, 212, 240, 241.
Breinl Karel, gub. rada a krajský hejtman v Plzni 302.
Breslauer Manuskript vom Hussitenkrieg 100
Bretschneider, vychovatel mladého Lazana 64.
Brodzinski, prof. 174.
Brod Něm. 186.
Březina 279, 298, 300, 301, 304.
Březnice, bibliotheka pánů z Újezda, již zdědili Kolovratové 300, 301.
Brožová, teta Mercandinova 149, 157; dcery její Lidmila 149—151, 157—159 172; Luisa 151, 184.
Brunswick hrabě 209.
Budějovice Č. 202, 295.
Budík 126.
Budín 44, 99, 166, 285.
Bukva, farář v Neogradě 135.
Buquoi hrabě 235, 273.
Bureš 145.
Buth, vychovatel u Appcnyich 246.

Buttmannova grammatika řecká 266.
Býma, věřitel st. Pal. 161.
Bystřice 217.

Calaminus Jiří 235.
Calveho knihkupectví 227.
Capella Řehoř, guardian Františkánů v Plzni 302.
Carlburg 65, 74.
Castelli, redaktor časopisu »Conversationsblatt« 80.
Cavriani hrabě 304.
Censura 164, 252, 253, 270, 277.
Ciceronis orationes omnes 160.
Cinkotská fara 217.
Cinobanci 217.
Clenyák, piarista, prof. v Pešti 75.
Cochlaei, Hist. Husit. 100.
Colloredo kníže Josef, general 300.
»Conversationsblatt« 79, 80.
Cyril 121.
Cyrill a Method. J. Dobrovského 127, 227.
Czacki 55.
Czartoryski kníže 55.
Cziráky, hrabě, tavernicus 246.

Čáb v Bykešské stolici 168.
Časopisy Českého Musea 7, 250–253, 262—265, 270, 275, 279, 280, 282, 283, 286—290, 292—295, 297—305.
Čechoslav 169, 239.
Černín hrabě 81, 258, 270; Eugen 205, 206, 210, 211, 214, 215; Jan Rudolf 206, 207.
Červinková - Riegrová Marie, její článek v Osvětě »Domněnky a pravda o Jungmannovi« 15.
Čúz 41, 42, 65, 66, 68, 83, 94, 98, 99, 101, 103, 112, 122—124, 128—130, 141, 142, 161, 180, 182, 191, 192.
z Čúzu paní (Josefa roz. Kvásonyová) 35, 64—66, 68, 85, 88, 96—99, 111, 115, 116, 118, 121, 122, 124, 125, 129, 131, 136, 138, 144, 146, 154, 178, 181, 182, 186, 187, 196, 207, 208, 218, 219, 221, 223—225, 246; Jan Nep. (Muki) 43, 83, 96–98, 116, 121, 122, 142, 180, 182, 186, 218, 246; Karel 43, 64, 82, 83, 85, 88, 98, 101, 122 124, 125, 129, 138, 140—143, 146, 180 182, 208, 218, 246; rodina 185.

Dalemil 301.
Darmstadt 115.
David Emanuel, měšťanosta v Plzni 302.
Davidovič 44, 54.
z Debrois, dvorský rada 126.
Děčín 270.
Deinhartstein 235.
Dersöfi hrabě 246.
Dessauer Josef 221, 222, 223, 243, 248.
Dikusyová Terezie 142.
Dlouhý Jan, stud. v Plzni 302.
Dlouhý Matěj, měšťan v Plzni 302.
»Dobroslav« 166.
Dobrovský Josef 44, 59, 81, 82, 112, 113, 120, 121, 126—128, 134, 135, 164—166, 227, 235, 243, 257, 263, 266, 270, 277, 279, 280, 285, 298; jeho Cyrill 127, 227; glossarium 82 126, 127, 277, 285; grammatika 113, 134, 266; korrespondence s Rybayem 165.
Dogalý Jiří, studující v Šaryšském Potoku 18, 19
Doležálek J. E. (* 1780 † 1858) 59, 72, 81, 117, 121, 125, 126, 255, 256, 299.
Domorac 40, 91.
»Dopisovatel« 169, 239.
Drážďany 56, 59, 72, 81, 115, 116, 165, 166.
Duchan Gotthard, stud v Plzni 302.
Dyrnbekovo knihkupectví, olim Carl Haase v Praze 303.

Ebenbeg 158.
Ebert Karel Egon 192, 194, 215, 216, 229, 230, 235, 243, 254, 255, 262, 267, 273, 274, 288; jeho »Vlasta« 192, 193.
Ebert Michal JUDr. 194.
Edelginyi, evang. student ve Vídni 147.
Eggenberg 112.
Ehrenberger, faktor ve Vídni 201, 237.
Eichhorn J. G., prof. v Gotinkách 215, 231, 279; jeho »Geschichte der Literatur« 279.
Eisenstadt 62.
Englová hraběnka 262.
Epos Osmanidy 286
Erdödy hr., někd. kancléř uh. 181.
Erlangen 11.
Escherichová baronka 235.
Eszterházy Mikuláš 9.

Fähnrich Ant. 197, 198, 203, 204.
Faykürth 141, 142.
Fejerpataki (jeho písně) 169.
Fetterle knihkupec v Praze 303.
Fiedler v Praze († 1824 na poč. roku) 149, 150, 156, 172.
Fichtner, věřitel st Pal. 161.
Filický, evang. kněz 217.
Fitzner, krejčí v Prešpurce 233.
Frankfurt 115.
Freher, Script. rer. boh. 101.
Fričajova Ortografie moravsko-slovenská 67.
Führich, malíř 242.

Gablanczyová paní 65, 74, 223.
Gaheis, Handbuch einer Methodik des ersten Unterrichtes in deutschen Schulen 60.
Galleti, Allgem. Erdkunde 84.
Gazeta Varšavská 100.
Geczyová Karolina roz. Baloghová 34, 35, 45; Geczy Petr 283.
Gedulyi Bohuslav, evang. kazatel v Jelšavě 169.
Genersich, prof. v Kežmarku, pak ve Vídni († 1823) 71, 133. 176.
Gerik v Mořkově 296.

Gerstner, ředitel techniky 183.
»Gesellschafter« 79.
Ghyczy Antonín 64, 78, 84, 88, 99, 112, 142, 180, 240, 246; Gustav 246, Karel 246. Mikuláš 41—43, 45—47, 142, 246.
Glacz (Glatz), konsistorní rada v Prešpurku, 134, 135, 176, 195 220, 227, 228; jeho jubilejní kázání zčeštěné Krejčím 134.
Glaser Dr. 194.
Gočaltovský Michal, prof. v Modré 169, 176, 217, 274, 275.
Goldberger Jakub, studující v Prešpurce, 5, 135, 147.
Golębiowski Lukáš ve Varšavě 55.
Göthe 301.
Gottlieb ve Vácově 163.
Goszronyi 65.
Gotinky 215, 231.
Grillparzer 79, 235, 254, 255; jeho »Ahnfrau« 79; »Sapho« 79; »Ottokar« 235.
Grimm 277.
Gross Jan, professor v Prešpurce 6, 8, 11, 18, 23, 24, 57, 195, 213, 227.
Gürtler Josef, krajský komisar v Plzni 302.
Gvadany hrabě 142.
Gyuniau professor 118.

Haan Jan, kněz evang. na Čábě v bykešské stolici 133.
Haas 255.
Hadžič Jan JUDr. advokát 54.
Hagen, viz Kagen.
Hájkova kronika 10.
Halle 57, 125.
Hammer 258.
Hamuljak v Pešti 166, 285.
Hanka Václav 82, 120, 125—128, 154, 163, 204, 266, 285, 293; jeho překlad Gessnerových idyll 293.
Hannover 56.
Hartleben 59.
Hegar Frant z Hostašovic, písař uh. dvorského agenta 161.
Hegar Jan, manžel Roziny Tomanové v Hostašovicích 260.
Hegarová Rozina 276.
Herbeková, teta hr. Mercandina 149, 185.
v. Henrici, choť generala 235
Herder 68, 133; jeho »Briefe zur Beförderung der Humanität« 133.
Herkel v Pešti 285.
Hermann v Lipsku 14.
»Hermes« 85.
Hetyesi Ladislav, prof. v Šoproni 188.
Hetwiza, evang. stud. ve Vídni 147.
Hippel 269.
Hirschmann Alois, dvorní rada knížete Karla ze Schwarzenberka 194.
»Hlasatel Český« (Nejedlého) 4, 13, 148.
Hock Šimon Dr. 248.
Hodslavice 2, 11, 12, 19, 20, 23, 30, 31, 37, 40, 41, 55, 59, 60, 67, 90—92, 102—106, 109, 111, 113, 114, 119, 123, 128, 131, 139, 143, 144, 148, 152, 155, 159—161, 167, 170, 171, 173, 182, 183, 187—192, 194, 199—203, 211, 227, 228, 235—237, 240, 241, 248, 253, 258, 260, 271, 272, 280, 281, 290, 291, 295, 296; kostel evang. 37, 40, 41, (jeho posvěcení (28. list. 1819) 40, 41; škola 55, 60, 67, 90—92, 104, 111, 182, 201, 211, 227, 228, 241.
Horatius 133; Horatii opera 160.
Homer 58.
Hoppe ve Vídni 292.
Hormayr baron 205, 206, 208, 210, 214, 235, 241, 255; Hormayr & Mednyansky »Taschenbuch« 208, 210.
»Hospodář rozumný« 167.
Hostašovice 161, 260, 276.
Hošťálková 171, 183, 212, 233.
Houwald 81.
Hradec Králové 288, 295, 303.
Hrady Nové (Gratzen) 193, 273.
Hříb, České básnířství v novém rouše 14, 15.
Hromádko Josef, sedlák v Hodslavicích, 15, 88, 114, 119, 183; Ondřej 236.
Hromádko Jan Norbert (* 1783 † 1850) 9, 12, 14, 26, 27; Vídeňský ústav 14, 27.
Hus Jan 14, 100.
Husité 305.
Husitictví, rukopis u Ivaniče 166.

Cheb 266.
von Chezy Helmína 258, 259, 262.
Chotěboř 126.
Chudenice 270.
Chyžná v Gemerské stolici, 238.

Iphigenia 112.
Ivanič, antikvář v Pešti 166.

Jaben, prof. v Prešpurku 84.
Jacob, Elementarbuch der griechischen Sprache für Anfänger 266.
Jahrbuch der Literatur (Wiener) 101.
Jakal, vychovatel v Čúzu 88, 180, 186, 18‾, 219.
Jakubec Jan, prof. dr. 5, 6, 7, 11.
Janovice 190, 197, 198, 203, 240, 273.
Jasen 92.
Jasená 183.
Jean Paul 68.
Jeiteles 258.
Jelšava 169.
Jena 6, 11, 12, 301.
Jeník z Bratřic Jan (* 1756 † 1845), Kateřina, sestra jeho, provd. za hrab. Vratislava 190.
Jenike, český kazatel v Berlíně 166.
Jenisch Bernard, sv. p., orientalista (* 1734 † 1807) 23.
Jenemann, Gesch. der Philosophie 74, 83.
Jerik 91.
Jeszenák Jan 9.
Jičín 198, 254.
Jičín Nový 20, 31, 60, 105, 109, 111, 119, 130, 272, 275, 276, 294.
Jihlava 126, 154.
Jireček Konstantin, prof. dr. 7, 8.
Jodl, direktor škol slavonských ve Vinkovcích, 83, 85.

Jonas, kustos musea Peštského 209; jeho sbírka mineralogická 209, 210.
Jornandes, práce Dobrovského o něm 127.
Josefi superintendent 169.
Josefov 295.
Jungmann Jos. 13, 14, 23, 26—28, 31, 34, 44, 48—50, 53, 59, 71, 78—80, 82, 83, 86, 94, 99, 100, 108, 112, 120, 126, 128, 135, 143, 152, 153, 161—166, 168, 169, 174–176, 178, 183, 204, 255, 285, 286, 293; jeho Dějiny literatury 161, 162, 255; Slovesnost 48, 71, 293; Slovník 161, 162, 166.
Jungmann Josef mladší 163.

Kadlík Fr. malíř, (* 1787 † 1840) 80, 116, 121, 126, 143, 144, 153, 154; podobizna Dobrovského 112, 116; podobizna Palackého 143, 144; jeho malby 154.
Kagen, vychovatel u Szegedyů 63, 138, 180, 187, 246.
Kalchbrenner, evang. kazatel v Pešti 175.
Kalenda, evang. kněz v Hoštálkové 92, 212, 233.
Kalendarium Hussiticum 100.
Kališová baronka 33.
Kanka, prof. evang. ústavu ve Vídni 134, 176.
Kant, filosof, 11.
Karadžič viz Vuk.
Karlovce Horní 8.
Karlovice 82.
Kdeiner (?) 53.
Keglevich hrabě 138.
Kelleman Emerich, prof. v Pešti 18.
Kežmark 6, 7, 24, 71, 82, 86, 135, 238.
Khuenburg hrabě 256.
Khun v Prešpurku 278.
Kind 81, »Schön Ella« 115.
Kilian (v Pešti) 99.
Kisfalu 187.
Klapsia, stud. evang. ústavu ve Vídni 17, 135, 147, 169.
Klarova »Libussa« 27, 194.
Klein, professor v Prešpurce 56.
Klopstock 58.
Knechtl Jos., c. k. rada a tajný archivář ve Vídni 259.
Kočí (Kotschy) Friedrich, učitel v Těšíně 16, 23.
Köhler, rektor university 183.
Koleda 44.
z Kolovrat hr. 125, 300; jejich bibliotheka v Březnici 300.
z Kolovrat Libštejnský hrabě František Antonín, nejvyšší purkrabí 252, 253; ministr 294.
Kollár Jan 47, 50, 51, 59, 71, 99—101, 103, 104, 108, 112, 147, 163—166, 168—170, 174, 175, 217, 275, 282—286, 289, 290, 292, 293; jeho Kázání 165, 284—286; Písně slov. 163, 164, 166, 168, 174, 175; Slabikář 274, 275, 284 — 286; Slávy dcera 170, 174, 175, 282 285, výklad k Slávy dceři 290; O jméně národa slovenského 285, 289, 290, 292, 293, Mstivoj, Zlomek z ódy, Nápisy 285, Slovníček 169.
Komárno 97, 98.
Komenský 67, jeho Labyrint 153.
o Koních kniha 167.
Konopásek, vychovatel u hrab. Jana Zichyho v Prešpurce 180.
Kopitar Bartoloměj 44, 59, 72, 82, 101, 112, 117, 120, 121, 126, 127, 154, 174, 266, 269, 270, 277; jeho »Jahrbücher« 270.
Köpl Karel, řed. místodržitelského archivu 184.
Köppen 99, 100, 113, 120, 128; jeho »Über Kunst und Alterthum in Russland« 113.
Korláth, rytmistr 61, 62, 64, 65, 68, 85, 130, 142.
Körner Jan 295.
Körner Karel 295.
Kosciuszko 101.
Kováts-Martiny Gabriel (* 1782 † v červenci 1824) prof. v Prešpurce 22, 57, 84, 88, 169, 180, 185, 195, 220, 221, 227, 249, 263.
Köwy Alexander, professor v Šaryšském Potoku 18.
Kovář z Hostašovic, věřitel st. Pal. 161.
Krainen, prof. v Prešpurce 75, 76, 83.
Krakov 82, 186.
Kralovanský, studující v Prešpurce 5.
Kramerius 166.
Kramoliš v Hodslavicích 189.
Krasicki, jeho překlad Ossiana 15.
Kraus 112.
Krejčí, farář AC. v Praze 134, 166, 286.
Kriegl, lékárník v Nitře 66
Křižan Ondřej pod kopcem v Hodslavicích († 1824) 171, 173; jeho žena, teta Palackého 2; Josef 90; Rozina 21; Zuzana 105, 106.
Krob Frant., stud. v Plzni 303.
»Krok« časopis 53, 71, 82, 83, 86, 94, 99, 101, 102, 109, 126, 162, 166, 169, 171, 217, 218.
Kronberger & Weber, knihkupectví v Praze 146, 174—176, 255, 264, 265, 285, 293.
Kronika Pelclova 4.
Kroupa, knihkupec 304.
Krtýš 135.
Krug, Logik 213.
Krumpholc v Hodslavicích 92.
Kubinyi mladý, žák Šafaříkův 45.
Kúdelka Ondrašů, voják z Hodslavic 139.
Kuffner 235.
Kulpín 82, 83, 85.
Kún hrabě 139.
Kunetek starý v Hodslavicích 40.
Kunwald 2, 19, 40, 291.
Kunz, druhý manžel babičky Vyrožilovy 186.
Kupfer Josef, filosof 183.
Kurländer 235.
Krásony viz z Čúzu Josefa.
Kvassay Antonín 116, 246, Ferdinand 246.
»Květy« časopis 24.
Kyselý, věřitel st. Palackého 161, 294.

Landes, knihkupec v Prešpurce 43, 85, 139, 142, 275.
Langhofer, evang. farář ve Vsetíně 40, 41.
Lantzy, septemvir 246.
Lányi, ev. farář v Ratiboři († 1824) 20, 171, 233.
Laz 10.
Lazan 73.
Lazányi, stud. v Prešpurku 221.
Lazič, prof. v Karlovicech 163.
Leidesdorf, knihkupec ve Vídni 222.
Leipziger Musikalische Zeitung 61, 222.
Leitner, prof. na evang. ústavu bohosl. ve Vídni 176.
Lel 44.
Lembert 255.
Leška Štěpán (* 1757 † 1818) 21, 159, 160; jeho kancionál 160.
Letopis Srbský 54.
Letopis Vídenský 55.
Lex František, učitel frančiny v Prešpurku 64, 73, 87.
Lichtner Václav Dr. 81, 226, 235, 243, 287.
Likar 240.
z Lilienau dvorský rada 126; jeho manželka 151.
Linde 13, 162, 163; jeho slovník polský 13, 162.
Lipsko 16, 22, 24, 30, 115.
Löhes Materialien 88.
Lomnitzer v Těšíně 17.
Lott, obchodník s máslem ve Vídni 91.
Lovich, superintendent 134, 135, 169, 176.
Löw Daniel, faktor ve Vídni 237, 249, 258.
Lubórecká církev 176.
de Lue 53.
Lückendorf 227.
Lučenec 132, 217.
Lukič Mikuláš 6, 7, 8, 19, 59, 72.

Madáčovci na Dolní Střehové 135.
Maďaři 102.
Magaraševič, professor v Novém Sadě 45, 94, 108, 163.
Magda 82, 117.
Macháček K. S. 112, 164, 166, 232; jeho Krasořečník 112, 166, Rodina Švejcarská 164, 166.
Mara, sirotci Marovi Ludvík a Žofie 32, 33.
Marek, jeho Logika 71, 175; překlad Shakespearových Omylů 112.
Mareš Fr. 197.
Mariassy 246.
Marsano 235.
Marschner Jindřich 55, 56, 61, 62, 68, 81, 115, 116; Eugenie, jeho choť 56, 62; jeho opera Lukretia 61, sonata 4, 61, mše 62, skladby hudební 115.
Martinek Jan, učitel v Trenčíně 29.
z Martinic hr. Karel 230.
Martiny viz Kováts-Martiny.
Matoušek, farář Rykinčický 135, 147.
Matskassy 63, 64, 74.
Marzibányi 180.
Mayláth, dvorní rada a referendar uh. dvorské kanceláře ve Vídni 181.
Mayr Gottfried 63, 64.
Mednyanský baron v Prešpurku 180, 246.
Měchura Dr. 190; Leopold Eugen 194, 255, 273.
Mekl Jos., gub. rada, hejtman kraje Bydžovského 194, Marie a Žofie, jeho dcery 194, 254.
Melchar v Hodslavicích 92, 183, 236.
Mercandin hrabě 149—152, 156—159, 171, 172, 184, 185, 281; hraběnka 172.
Mesnil baron 180.
Město Nové 3, 92.
Metternich kníže, nejv. kancléř 259.
Michalikova Fysika 50.
Miklosich 128.
Millauer prof. 279, 280.
Mitrovský hr. 125, 126.
Mnichov 115.
»Modezeitung« 79.
Modrá 11, 89, 131, 217, 274, 278; knihovna gymnasijní 274.
Molnár, evang. farář na Cinkotské faře († 1825) 217.
Mooser, kupec v Třeboni 197.
Mořkov 212, 241.
Motl, studující v Modré, rodem Cech 275.
Mrazovič 94, 163.
Müllner, jeho »Schuld« 79.
Museum kr. Č. 125, 126, 136, 166, 250-253, 259, 262—265, 280, 282, 300, 301.
Mušický Lukian 8, 39, 40, 44, 45, 54, 59, 94, 108, 163; jeho básně 39, 40.
Muškuli, sv. Ďúrský evang. kněz († 1825) 217.

Nádasdy František 73, 181.
Nádherný Kajetán 256, 257, 267; jeho manželka Antonie 257; dcera Vilemína (* 26. ún. 1826) 257.
Nagy Karel, stud. evang. bohosloví ve Vídni 169.
Nagy-Pál 246.
Náko Mikuláš Abrahamovič 6, 7, 8.
Náves u Jablunkova 24.
Nedakonice 153.
Nejedlý Jan, prof. 13, 127, 128; jeho »Hlasatel« 18.
Nejedlý Vojtěch, děkan v Žebráce 302; překlad z Younga Kvílení noční 293.
Neumannová paní 242.
Neureiter, knihkupec v Praze 298.
Neustift (ve Vídni) 121.
Niemeier, Pädagogik 213.
Nongrad 217.
Novoročenka 166.

Obernauer, evang. farář v Hoštálkové 171, 183.
Obilič Miloš, hrdina srbský 54.
Obraz dokonalého učitele 160.
Odor, prof. v Šoproni 177.
»Oesterreichischer Beobachter« 30.
Ochranov (Herrenhut) 229.
Ochsenbauer Jan, vrchní ve Smečně 230.
Olgya 64, 73

Olomouc 120, 125—127; knihovna 125 až 127.
Opery české 164.
Opiz 298.
Orgler, kanovník v Prešpurce 180.
»Ossian« 15, 26, 27.
Ossolinski 120.
Ostřihom 101, 102.
»Osvěta« časopis 7, 15.
Otto, prof. v Modré († 1825) 217.

Palacká Anna rodem Křižanová, matka Frant. Pal. 2, 3, 21, 31, 60, 88, 104 až 106, 109—111, 113, 140, 189, 199, 200.
Palacká Anna, sestra Frant. Pal. 21, 31, 60, 88, 111, 112, 131, 148, 173, 183, 191, 199, 200, 211, 228, 236, 237, 247.
Palacká Juliana roz. Kúdelkova, prabába Fr. Pal. 189.
Palacká Juliana ovd. Tomanová, macecha Frant. Pal. 123, 140, 143, 144, 148, 200, 247, 275, 276; její dcera Rozina 144.
Palacký Fr., jeho propuštění do škol uherských a taxa za ně 1; služebníkem v konviktu 1; u Palkoviče 3; v nedostatku 3; učí se frančině 4; peroruje ve škole 5, 6; jeho básně 5, 6, 11; jako domácí učitel 6; o literatuře české 8, 9, 13; sbírá písně národní 9; hospodářem v konviktě Jesenákově 10; pomáhá Palkovičovi při slovníku 10; Ossian 15; má se státi učitelem v Bílsku 22, 24; zanáší se geografií 23; pracuje o poetice a básní 27, 28; »Počátky českého básnictví« 29; obírá se aesthetikou 31; má se státi vychovatelem sirotků Marových 32; vychovatelem synů paní z Čúzy 34, 73, 181, 182; má úmysl přestěhovati se do Prahy 34; povolal bratra Ondřeje do Prešpurka na studie 36; pracuje o aesthetice 50, 54; cestuje po Nitranské a Komárněnské stolici 50, o jazyku českém a spisovatelích 51, 52; ve Vídni 55, 60, 61; nemocen 55, 56, 58, 59, 60; jeho absolutorium lycea Prešpurského 57; seznámil se s Vyrožilem 65; jeho korrespondence s ním 65; jeho posudek Turinského Angeliny 80; jeho »Radhost« 80; podobizna jeho malovaná Kadlíkem 81, 153, 154; popsal obrazy Kadlíkovy 82; jeho aesthetika 54, 83, 86, 94, 99—104; má se státi knězem 92; oddal se dějepisectví 99; měl se státi professorem v Prešpurce 101; píše posudek Palkovičova slovníka 101, 102, 112; ztratil matku 105, 106 107; posílá otci peníze 109; jeho článek o literatuře české 117; upomíná pí z Čúzu 121; půjčuje peníze otci 122, 123; má se státi vychovatelem u Ahsbahse nebo u hrab. Kolovrata 125; u hrab. Vratislava z Mitrovic 125, 126; chce studovati práva 125, 126; chce se státi nástupcem Hankovým 126; jeho posudek slovníku Palkovičova v Kroku 126; chce se cele věnovati literatuře 127; chce psáti dějiny Čech a české literatury 128; účtuje s pí z Čúzu 130, 131, 136, 138, 208, 223, 224; prodává knihy 132, 133; sbírá nár. písně a úsloví 133; má se státi bibliotekářem Musea 136; slaven v semináři Pražském 137, 139; vybírá peníze od otce 140, 143; jeho podobizna 143, 144; dlužen Kadlíkovi 143, 144, 153, 154; chce pomáhati Ondřejovi 145; je nemocen 145; má se státi knězem 153, 155; dlužen Janovi Šimkovi 155; má se státi učitelem v Těšíně 157; vybírá u otce peníze 159, 167, 202, 231, 232; posílá otci knihy 160; jeho krasověda 161, 163, 166; obírá se prameny k dějinám husitství 164; posílá knihy rodině 167; píše otci o peníze 170; posílá knihy bohosl. ústavu evang. ve Vídni 174, 175; má naději na pevné postavení 179; při konskripci vojenské 199; dostává zprávy o neshodách v rodině 200, 201; pracuje o rodopise Černínů 205, 206, 210, 211, 214, 216; má bolavé oči 208; o dějinách literatury české 215; strojí se do Prešpurka 223, 226, 232; rodopis Althannů 226; rodopis Martiniců 230; má se státi vychovatelem u hrab. Vratislava 239; pracuje v dvorním archivu ve Vídni 248, 249, 259; žádá od otce peníze 260; zvolen redaktorem časop musejních 262, 263; podporuje bratra Ondřeje 268; vydavatel Starých letopisů 266, 269, 270 277; vybírá u otce peníze půjčené 272; posílá do Hodslavic obnošené šaty 276; má psáti pro Eichhorna o literatuře české 231, 279.
Palacký Jan, bratr Františka 31, 88, 91, 93, 103, 113, 114, 145, 161, 182, 190, 192, 199—203, 211, 228, 236, 241, 247, 258, 260, 276, 290, 291, 294.
Palacký Jan, syn Fr Pal., prof. dr. 65.
Palacký Jiří, praděd Frant. Pal. († 5/12 1785) 189.
Palacký Jiří, děd Frant. Pal. (* 1/4 1737 † 14/1 1806) 188, 189.
Palacký Jiří, otec Františka P. 1—5, 16, 19, 20, 28, 29, 31, 36, 37, 40, 51, 55, 59—61, 66, 67, 89—93, 95, 97, 103 až 107, 109—113, 119, 120, 122—125, 128 až 131, 139—141, 143, 144, 155, 156, 159—161, 167, 168, 170, 171, 173, 177, 182, 183, 188—192, 195, 199—203, 211 až 213, 223, 224, 227, 228, 231, 232, 235—237, 240, 241, 247—249, 258, 260 271, 272, 275 277, 280, 281, 290, 291, 293, 294; jeho Knížečka k vzdělavatedlnému čítání 1; stará se o nový kancional 20, 21.
Palacký Jiří, bratr Františkův 2, 4, 5, 19 až 21, 30, 31, 37, 40, 55, 60, 67, 89, 92, 102, 103, 105—107, 111, 113, 114, 120, 122, 131, 140, 144, 152, 153, 155, 160, 167, 171, 173, 182, 183, 189, 191, 199

až 201, 211, 227, 228, 231, 232, 236, 237, 241, 247, 253, 271, 275, 281, 291, 295—298; jeho manželka Rozina 30, 200; děti: Anna 296 František 31, 111, 253, 296, Jiřík 296, Rozina 89.
Palacký Josef, bratr Františka P. († 11/9 1822) 31, 88, 89, 91, 102, 103, 105, 109, 110.
Palacká Mariana († 1825), teta Frant. Pal. 201, 228.
Palacká Mariana provdaná za Josefa Hromádku, sestra Frant. Pal. 21, 31, 60, 88, 10, 111, 123, 131, 143, 145, 167, 183, 191, 199, 200, 211, 228, 236, 237, 276, 291.
Palacký Ondřej, strýc Frant. Pal 109.
Palacký Ondřej, bratr Frant. P. 21, 31, 36, 37, 55, 56, 60, 83, 84, 87—90, 93, 95, 97, 102, 104—106, 110, 113, 114, 118, 131, 138, 143, 145, 148, 152, 155, 160, 161, 171, 173, 176—178, 182, 187, 190 až 192, 194—196, 199 203, 207, 209, 211—213, 218—221, 223, 225, 227, 228, 232, 233, 236, 237, 241, 243, 244, 246 až 250 258, 260, 263—268, 271, 272, 275—278, 280, 290, 291, 293, 294, 296, 297.
Palacká Rozina, dcera Pavla Bartoně, bába Fr. Pal. (* 6/1 1743, † 20/12 1790) 189.
Palacká Rozina, sestra Fr. Pal. 21, 31, 91, 120, 131, 140, 144, 190, 200, 211, 212, 236, 247, 260, 276, 291.
Palacký Václav, strýc Frant. Pal. 183, 203, 211.
Pálffy Leop. hr. († 1825) 209; dcera jeho Luisa 209.
Palkovič Jiří, professor v Prešpurce 1, 3, 5, 6, 10—12, 15, 20, 21, 45, 48, 50, 51, 54, 58, 71, 99—102, 108, 112, 126, 134, 164, 169, 176, 217, 233, 263, 266, 278; jeho Slovník 10, 11, 20, 21, 48, 54, 101, 102, 112, 126, 134, 169; Týdenník 11, 12; Dva buchy a tři šuchy 58.
Palkovič, kanovník v Ostřihomě 101, 102.
Památník Palackého 285.
Paříž 127, 305.
Patay, prof. evang. ústavu ve Vídni 133, 134.
Payrová 81.
Péchy, dvorní rada 181, 246.
Peliš 11.
Pelzel, zeť Pichlerové 262.
Pelzl 261, 300, 301.
Pergen hrabě 304.
Perníkářová Anna teta Pal. 21, 183
Pešek M. 227; jeho Petrus de Zittavia 227.
Pešina 205.
Pešť 7, 18, 35, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 59, 72, 74-77, 100—104, 108, 109, 112, 113, 130, 147, 163, 165, 166, 168, 175, 217, 218, 282, 284.
Petenyi (Petéň, Petyan) Jan Dobromír 132 až 135, 146, 147, 166, 168, 169, 174 až 176, 195, 217, 218, 275.
Petrovič, biskup Novosadský 54.
Pfaff Josef, děkan ve Spáleném Poříčí 302.
Pichlerová Karolina 235, 254—256, 258, 259, 261, 262, 286—288, 292, 305, 306
Pilečka Jan, farář AC v Hodslavicích 2, 11, 12, 20, 23, 119, 155, 260, jeho manželka 3, 194; jeho syn Jan 12, 40, 41, 92, 103, 120, 148, 155, 188, 195, 199, 228, 233, 265, 276; dcera Anna 60; vnuk Adolf 12.
Písek 294, 295.
la Place 53.
Plasy 302.
Plathy 246.
Plato 54.
Plutarch 99, 100.
Plzeň 270, 302, 303.
Poděbrady 80.
z Poděbrad Jiřího životopis, rukop. u Ivaniče v Pešti 166.
Podstatný Frant. stud. v Plzni 302.
Polák, M. Z. Vznešenost přírody 48.
Polel 44.
Polská sbírka nár. písní (ve Varšavě 1778 a sl.) 15.
Pontanus, lat. překlad Theobaldových husitských dějin 110.
Popovy spisy 15.
Popovič Euthymius, učitel v Tržišti, jeho Milošiada 54.
Poříčí Spálené 302, 303.
Pospíšil Jan Hostivít 288, 303.
Potok Šaryšský 180.
Pozděchov, církev evang. 183.
Praha 59, 65, 79, 81, 82, 101, 112, 126, 143, 144, 154, 160, 164, 166, 170, 174, 178, 181—183, 185—187, 205, 206, 210, 214, 215, 242, 254, 261, 262, 287, 305.
Presl Svatopluk dr. 99, 132, 133, 135, 147, 162, 163, 169, 204, 217, 240; jeho Rostlinář 54, 102, 103, 112; redaktor »Kroka« 217; Preslové bratři 126.
Prešov 11.
Prešpurk 1, 5, 9—11, 16, 23, 32, 35—37, 49—51, 55—57, 59—65, 72, 83, 87, 89, 97, 99—101, 115, 118, 136, 137, 142, 148, 180, 181, 185—188, 191, 194—196, 207, 213, 218, 221, 226, 227, 233, 243—246, 249, 250, 263, 265, 266, 274—276, 278; korunovační slavnosti 244, 245; sněm 226, 245, 246; školy evang. 5, 57, 213, 221, 227, 233; Skaricův konvikt 220, 233; Jesenákův konvikt 1, 9, 10, 11.
Přítel mládeže 160.
Prokopius, lékař skalický 166, jeho slovník 166.
Pronay svob. pán Mikuláš 34, 35, 165, 166.
Prosodie časoměrná 164.
Prox 82, 126.
Pulawy 55.
Purkrabí nejvyšší r. 1826, 300.
Pustějovský, voják z Hodslavic 139.
Puthon baron 224.
Puthonová baronka ve Vídni 118, 179.

Rab 185.
Rajič Ivan 8.
Raits prof. v Šoproni 177.
Ratiboř 171, 233
Rauová, vdova po městském radním v Praze 242.
Reich Petr, rektor škol šoproňských († 24/6 1824) 187, 188.
Reinemp 222.
Remboldt, prof. ve Vídni 75, 76 (Rembolt)
Riedel Jan, domkař v Hodslavicích, jeho manž. Zuzana, kmotra Pal. 119.
Riedel Josef, švakr P., manžel Anny, sestry Fr. Pal. 111, 183, 291, 293.
Rieger Fr. L. Dr. 190.
Richard (spis) 171.
Řím 81.
Riss Josef 295.
Ritter z Rittersbergu Jan 233—235, 241, 243, 287, 292, 305; Ludvík 235.
Röllger 81.
Rössler v Horách Nalžovských 273.
Roudnice 266.
Roy Jan, farář v Lazu 10.
Rozova prosodie 14.
Rožnov 240.
Rudnay, kníže primas uh. 52, 102, 175.
Rudolf, arcikníže 61.
Rudolphy Carolina: Gedichte 68, 69.
Rumi, prof. v Prešpurce, pak ve Vídni 82, 169, 180, 195.
Ruttkay 163.
Rybay, 165, 166; jeho korresp. s Dobrovským 165.
Rytíř křesťanský 148.
Rykinčice 135, 147.

Sabel, prof. v Prešpurce 57.
Sad Nový 6, 7, 39, 40, 43, 45, 49, 52, 54, 58, 59, 69, 70, 85, 86, 93, 108, 161, 162, 285.
Sacher 150, 158, 159.
Sachs Hans, básník něm. 9.
Salieri, hud. skladatel 222.
Salm hrabě 234, 242.
Sebö, vychovatel hrab. Kún. 139.
Sedláček Vojtěch 302, 303.
Sedlnický hrabě 117, 250.
Seidl Jos. Ant., děkan v Berouně 283.
Seybold, prof. v Šoproni 177.
Seyfried, Dissertatio hist. de Joh. Hus. Jenae 1711, 110.
Shakespeare 58.
Schiller, Maria Stuart (překlad Šafaříkův) 13, 112, Braut von Messina 79; kleine Schriften 133.
Schlegel 254, 255, 258, 262.
Schlegel Herm., konservator ve Lvově 218.
Schlözer Nestor 99, 100, 101, Staatsrecht 133.
Schmach Leopold, kancelářský v Novém Jičíně 293, 297.
Schmidt, přítel Ebertův 193.
Schmidtbauer 133.
Schmitz Jan Jiří (* 1765 † 1826), farář a superintendent v Bílsku 22.
Schneider, evang. kněz 228.
Schneiderová, vdova v Prešpurku 138, 225.
Scholtisz Jan, advokát v Pešti 176.
Schön Josef 294, 295.
Schönfeld & Valche, knihkupci 241.
Schottky 121.
Schröer, prof. v Prešpurce 180.
Schubert Jan Jiří, obchodník v Praze 184.
Schulek, evang. kazatel v Nyeregháze 176.
Schulek, prof. v Prešpurku 195, 213, 221, 227.
Schuppangich ve Vídni 222.
Schuster Michal JUDr., univ. prof. 66, 194, 242; Luisa, jeho dcera 194, 215, 216.
von Schuster, prof. chemie v Pešti 210.
Schütz v Praze 234; manželka jeho Peppi, sestra Rittersbergova 235, 242.
Schwantner, prof. v Pešti 84, 147.
Schwarzenberg kníže Karel 193, 194.
Schweiger v Prešpurku 85, 219, 225.
Sittig, rektor v Těšíně, pak kazatel v Starém Bílsku, 17, 23, 157.
Sládeček Václav, stud. v Plzni 302.
Slavkovský 175.
Slováci v Uhřích 52, 102, 108.
Slovanské nár písně 112.
Slovenská bibliografie 163.
Smečno 230.
Snížek Karel, knihtiskař v Prešpurce, 1.
Soutice v Čáslavsku 304.
Sobotiště 147.
Společnost náuk kr. č. 127.
Sporck hrabě 288.
Srbská literatura 43, 52, 54, 59, 72, 86, 94, 108, 161; bibliografie 163.
Stahle ve Vídni 260, 296.
Stanislaides Daniel, professor v Prešpurce 6, 11, 57, 176, 180, 195.
Stanislaides, prof. víd. evang. ústavu († 6/12 1823) 169.
Staré letopisy 266, 269, 270.
Starobylá skládání 112.
Steinmann, vychovatel sirotků Marových v Těšíně 32.
Steinmann, prof. v Praze 263.
Sternberkové hrabata 128, 164, 243, 257; František 196, 202, 205, 234, 263, 280; Kašpar 215, 231, 250—252, 279, 280, 298, 300—302, 304, 305; jeho článek: Über das Vaterland der Erdäpfel 280, 298, 300, 301; Flora der Vorwelt 298.
Stojanovič 7.
Stojkovič (vydal fysiku) 163.
Stollberg Leopold hrabě 172, 173, 197, 202.
Stramburk 189.
Straník 241
Strata, učitel ve Vsetíně, 291.
Stratimirovič z Kulpína, synovec arcibiskupův 83, 86.
Stříbro 266.
Světič Miloš (Dr. Jan Hadžič) advokát, vydavatel letopisu srbského 54.
Svoboda, professor v Praze 78, 80.
Svoboda, zeměměřič na Nových Hradech 273.
Svoboda Jan, ředitel v Třeboni 196, 197, 202.

Sychra, Versuch einer böhmischen Phraseologie 148.
Sykan, důchodní v Třeboni 197.
Szapáry Pavel hrabě († 1825) 180, 209.
Szegedy 63, 73, 85.
Szepessy Jan, evang. kněz 24—26, 34, 135, 147, 155, 169, 171, 212, 233.
Szüto, piarista, ředitel filosofických studií v Pešti 75.
Suk, studující 183.
Sukdol 40, 41, 67, 131, 153, 155, 171, 212, 233, 237.
Sumarka 92.
Suttner Václav, vrchní panství Plaského 302.

Šafařík Pavel Josef 6—9, 12—14, 23, 24, 26—28, 31, 34, 39, 43—45, 48, 49, 51—55, 58, 59, 69—71, 80, 82, 83, 85, 86, 93—95, 100, 102—104, 108, 109, 112, 161—165, 168, 169, 175, 238, 284, 285, 290; jeho choť Julie 109, 163; jeho překlady z Aristofana (Oblaky) 13, ze Schillera (Maria Stuart) 13, 53, 85, 86; historie literatury všeslovanské 13, 165, 169; kosmologie 53, 71, Hus Jan 14, zlomky z metriky 53, lyrické básně 14, prosodie a metrika česká 14, národní písně 71.
Šaryšský Potok, o tamní škole 18.
Šimko Daniel 286.
Šimko Jan, evang. farář v Sukdole 40, 41, 67, 153, 155, 160, 171, 183, 236.
Šimko Josef 15, 17, 18, 22, 23, 24, 29, 30, 33; Šimko Samuel 15, 17, 32, 33; Šimko Štěpán, kazatel v Zay-Ugratz 32.
Šimko Vilém 286; evang farář v Trenčíně; jeho »Zrcadlo šlechetnosti v řečech, písmě sv. a zpěvích« 286.
Šimko (1821 v Prešpurku) 69, 92
Šimko, stud. evang. ve Vídni 135, 147, 169, 176, 217.
Šišatovac, klášter 8, 45.
Šoproň 18, 32, 82, 87, 89, 90, 97, 102, 106 118, 148, 152, 155, 173, 176, 177, 187,, 188, 191, 195.
Šťáhlav 198.
Šťávnice 103.
Štěpánkové bratři 257.
Štěpánov u Vlašími 304.
Štúr Samuel 49, 50; Karel 49, 50; Ludvík 49, 50; Samuel ml. 49, 50.
Šusbek, kupec v N. Jičíně 183.
Švihov 270.

Tablic Bohuslav 18, 112.
Telčík Sukdolský, student 153, 155, 177, 188, 276.
Telčík, vrchní v Novém Jičíně 119.
Temešvár 168.
Tendler & von Mannstein, knihkupectví ve Vídni 146, 168, 174, 175, 255, 256.
Teplice Trenčanské 193, 260.
Těšín 15, 22—24, 32, 33, 89, 157.
Thamův slovník 134.
Theatrum europaeum 261.
Theobald, Hus. Geschichte 100.
z Thurn-Taxisu kněžna v Řezně 302.
Tieck, něm. básník 81, 115, 230.
Tiedge 115.
Tišer Fr. 205.
Titelmann v Praze 234.
Toman z Hodslavic 40, 95, 113, 131, 167.
Toman studující 17, 19, 20, 23, 26, 29, 31, 36, 37, 55. 60, 61, 87, 93, 103, 131, 148, 153, 155, 188, 194, 228, 233, 237, 260, 276.
Tomanová Juliana, macecha Pal. 113, 114; dcera její Rozina 247, 260.
Tomášek, kazatel v Chyžné 238.
Tomášek Pavel, bohoslovec 238, 239, 299.
Tomášek V. J., hud. skladatel 194, 221—223, 235.
Trattner, knihtiskař v Pešti 169.
z Trauttmansdorfu kníže Ferdinand 300.
Trenčín 3, 10, 50, 153, 155, 160, 171, 183, 236.
Trnava 31, 191, 192, 194, 195, 217.
Trnka S Humpolecký 175.
Troja 240, 261.
Troxler 85.
Truhlář Ant. 285.
Třeboň (archiv) 128, 192, 193, 196, 197, 202, 205, 270, 273, 295.
Tvrdý Frant. ze Sedlic, filosof, 183, 184.
Tučapy 190.
Turinský František (* 1796 † 1852) 49, 78—80; jeho tragoedie Angelina 78—80; »Vladyka Mirovít« 80; »Záviš Vítkovic z Růží« 80.
Týl, syn řezníka Týla v Novém Jičíně, farář kat. v Životicích 171,

Uhrovec 49, 50.
Uhry, hudba uherská 61.
Unhošt 304.
Unschuld 222.
Unijvecký Petr 44.
Uzdasi Mandali Pokořnice 133.
Uzsovics 223, 225, 226.

Vácov 163.
Vácslav svatý, legenda z Wolfenbüttlu a z Jeny 301.
Vágram 92.
Wachler 85.
Wächter 134, 147.
Wahl 47.
Wallheim, advokát v Šoproni, pak vychovatel u Marzibanyich, 180.
Wakl, Morgenländische Sprachen 133.
Vallaský, farář evang. v Jelšavě 169.
Varadín Velký 179, 185, 243.
Warnsdorf 81.
Varšava 55.
Vary Karlovy 121, 127.
Vasarhellyi 46.
Weber, knihkupec 51, 282, 283, 285, 286, 289, 292.
Végh Antonín 182.
Veleslavínův Kalendář hist. 101.

Wenzel 75.
Vepřek Josef, vojenský mistr pekařský v Plzni 302.
Veselý Jan 303, 304; vydavatel modliteb.
Vicar of Wakefield 133.
Vidakovič Milovan, romanopisec srbský 7, 8.
Vídeň 12, 27, 29, 55, 56, 59—63, 66, 72, 74—78, 80, 82, 89, 91, 95, 97, 99—101, 103—108, 110—118, 120, 121, 130, 132—135, 139, 147, 153, 154, 156—159, 168, 169 171—176. 182, 183, 188 189, 191, 195, 201, 206, 217, 221, 222, 233 235, 239, 241, 250 272, 275, 277, 292, 299, 305, 306; evangelický ústav bohoslovecký 132 135, 147, 168, 169, 174—176, 239; knihovna dvorní 206; slovanský spolek při bohosl. ústavu 299; Theresianum 139.
von Vierthaler, vládní rada 256.
Wilhelmi ve Vídni 286, 287.
Willmann, gub rada 298.
Vinařický 175, 198.
Winkler Jan, evang. kněz 15—17, 22 26, 29, 30, 60, 67, 92, 157, 158, 171, 233, 260, 266, 276.
Vinkovce 83, 86.
Víska (Kisfalu) 96, 180.
Vitkovský v N. Jičíně 92, 296.
Virgilius 133; Bucolica, Georgica et Aeneides 160.
Vitez 246
Wittmann, knihkupec 174.
Vlček Jaroslav prof. dr. 10
Vogelsang baron 235.
Wolf v Praze 280.
Wolfenbüttel 301.
Vošahlík Ondřej z Černína, technik 183, 184,
Votin u Klatov 269, 270.
Votice 198.
Vratislav hr. Fr. Jos. 126, 190, 197, 198; jeho choť Antonie roz. baronka Sterndahlová 203, 204, 239, 273.
z Vrbna hrabě 168.
Vsetín 3, 12, 15, 24, 40, 41, 60, 92, 130, 202, 233, 260, 276, 291.
Vuk Stefanovič Karadžič 7, 44, 94, 121.
Vyrožil Ant. 36, 63—65, 72—76, 78, 83—85, 87, 88, 117—119, 121, 125, 136—139, 178—181, 185—187, 195, 196, 207—210, 213, 218—221, 223—226, 228, 232, 243, 248, 249, 264—269, 278.
Vyskydenský v Trnavě 20.

Xenophontis Memorabilia Socratis 266.

Zahradník Josef v Hodslavicích 21.
Záhřeb 179.
»Zákon nový« 37.
Zakrzenský ve Vídni 285.
Zatočil, Diarium obležení Prahy 262, 287, 305.
Zauper St. 194.
Zay baron 32, 33.
Zdiby 152.
Zeidler Jan 266.
Zeiner Jan, farář v Životicích 119.
»Zeměpis krátký« 167.
Zerdahely (místo) 118, 186.
Zerdahély Florian 84, 179, 246.
Zerdahely Frant. ve Vídni 66, 99, 125, 143, 161, 178.
Zerdahely Gabriel 65; Karel, Florian, Jiří,, synové 65.
Zerdahely Jiří 138, 179, 246.
Zerdahely Karel 64, 84, 179, 246.
Zerdahelyová Nina († 1844) 35, 36, 38, 39, 40, 45, 62, 64, 68, 74, 82, 96, 109, 125, 179, 180, 187, 246, 269; Zerdahely Karel († 20/7 1821) manžel 35, 64, 84, 179, 246; Zikmund syn 35, 36, 68, 69, 84, 87, 179, 180, 246, 269.
Zerdahelyi Pavel hrabě 179.
Zerdahelyová Vavřinka 246.
Zerteuer, herec ve Vídni 235.
Zichy Jan hrabě 180.
Zimmermann, censor 164, 266, 270
Zora 44.
Zoubek, senior církve AC. v Trenčíně 10, 160
Zsigmondy Samuel, professor v Prešpurce 11, 57, 195, 227, 232, 264, 265, 278.

Žebrák 302.
Železný, justiciár na Nových Hradech 193, 273.
Žilina 182.
Žitava 56.
ze Žitavy Petr, vydaný Peškem 227.
Žítek Václ., devatero písní na kytaru 175.
Životice 40, 119, 139, 153, 171, 188, 189, 241, 276.
Životský Václav, bratr pí. Pilečkové, 60, 237, 249, 258, 271, 272.
Žlutovce 92.

PŘEHLED KORRESPONDENCE.

Palacký Jiří, otec, synu *Františkovi:* 1 (1812, 12. října), 2 (1812, 2. listop.), 3 (1813, 9. ledna), 6 (1813, 19. června), 7 (1813, 2. pros.), 8 (1814, 18. října), 26 (1817, 29. října), 36 (1818, 21. června), 45 (1819, 12. srpna), 46 (1819, 26. srpna), 49 (1819, v prosinci), 63 (1820, v prosinci); 68 (1821, 12. února), 82 (1821, 26. pros.), 84 (1822, 1. března), 98 a Ondřejovi (1822, 26. října), 102 (1822, 4. pros.) 104 (1823, 21. ledna, s přípisky Jana Palackého a macechy Juliany Tomanové), 115 (1823, 31 května), 119 (1823, 22. června), 122 (1823, 30. července), 126 (1823, 11. srpna), 133 (1823, 24. října); 137 (1823, konec roku), 138 (1824, 4. ledna) 144 (1824, 2. března), 152 (1824, 9—16 července), 156 (1824, 7. září), 159 (1824, 3. října), 165 (1825, 8. ledna), 174 (1825, 3. března), 189 1825, konec září), 192 (1825, 18 list.), 195 (1825, 6. pros.), 200 (1826, 28. ledna), 209 (1826, 16. března), 244 (1826, 17. list., s přípisem Janovým), 247 Ondřejovi (1826, konec listopadu).

Palacký Jiří, otec, synu *Ondřejovi:* 59 (1820, 25. list.), 64 (1820, v pros.), 83 (1822, 2. ledna), 86 (19 dubna), 89 (1822, 26 července), 124 (1823, 1. srpna), 147 (1824, 30. dubna), 167 (1825, 31. ledna), 214 (1826, 12 května), 226 (1826, 30. července), 230 (1826, 17. srpna), 235 (1826, 15. září).

Palacký Jiří bratru *Františkovi:* 4 (1813, 9. ledna), 5 (1813, 12. února), 10 (1815, 9. března), 39 (1819, 19. ledna), 99 spolu s Ondřejem (1822, 30 října), 111 (1823, 12. dubna), 114 (1823, 22. května), 130 (1823, 19. října), 142 (1824, 24. ledna), 204 (1826. 1. března), 250 (1826, 6. pros.).

Palacký Jiří bratru *Ondřejovi:* 160 (1822, 27. list.); 225 (1826, 25. července).

Palacký Ondřej bratru *Františkovi:* 27 (1817, 29. října), 95 s přípiskem bratra Jiřího a otce (1822, 11. září), 97 (1822, 29. září), 128 (1823, 2. října), 132 (1823, 23. října), 149 (1824, 23. května), 155 1824, 7. září), 158 (1824, 3. října), 161 (1824, 4 prosince), 175 (1825, 3. dubna), 180 (1825, 22. května), 185 spolu s Jiřím a otcem (1825, 7. srpna), 190 (1825, 14. října), 198 (1826, 14. ledna), 201 (1826, 13. února), 217 (1826, 2. června), 219 (1826, 9. června), 232 (1826, 7. září).

Palacký Josef bratru *Františkovi:* 81 (1821, 24. prosince).

Palacký Jan bratru *Františkovi*: 80 (1821, 24. prosince)

Palacký František otci Jiřímu: 9 (1815, 20. února), 11 (1815, 6. srpna), 12 (1816, 2. ledna), 13 (1816, 24. března), 14 (1816 o velkonoci), 17 (1816, 6. října), 20 (1816, 19. pros.).

Černín hrabě Eugen: 173 (1825, 27. února). — Listy Palackého: 170 (1825, 17. ún.), 171 (1825, 18. února hraběti Janu Rudlfovi) 176 (1825, 16. dubna).

z Čúzu Josefa: 88 (1822, 30. června), 90 (1822, 26.—28. července), 106 (1823, 20. února), 113 (1823, 5. května), 116 (1823, 1. června), 151, (1824, 7. července, vysvědčení); *Karel:* 123 (1823, v červenci)

Dessauer Josef: 181 (1825, 27. června), 199 (1826, 21. ledna).

Dogaly Jiří: 24. (1817, 4. října).

Doležálek Jan Emanuel: 75 (1821 16. října), 117 (1823, 17. června).

Ebert Karel Egon: 160 (1824, 7. října), 177 (1825, 22. dubna), 186 (1825, 10. srpna), 205 (1826, 3. března), 222 (1826, 13. července) 228 (1826, 9. srpna).

Eichhorn Johann Gottfried: 188 (1825, 22. srpna), 233 (1826, 7. září.

Fähnrich Antonín: 164 (1824, 20. prosince).

z Géczy Karolina: 43 (1819, 22. června).

Ghyczy Mikuláš: 50 (1819, 9. prosince), 52 (1820, konec února)

Goćaltovský Michal: 229 (1826, 10. srpna).
Hromádko J.: 33 (1818, 14. března).
von Chezy Helmina: 210 (1826, 3. dubna).
Kadlík František: 74 (1821, 15. října), 125 (1823, 10. srpna), 131 (1823, 22. října).
Kollár Jan: 53 (1820, 5. března), 92 (1822, 14, srpna), 94 (1822, 6. září), 103 (1823, 8. ledna), 141 (1824, 23. ledna), 239 (1826, 4. října), 243 (1826, 15. listopadu), 246 (1826, 24. listopadu — Listy *Palackého* Kollárovi: 56 (1820, 21. května), 91 (1822 v srpnu), 93 (1822, 3. září), 96 (1822, 12. září), 140 (1824, 22. ledna), 237 (1826, 28. září).
Kopitar Bartoloměj: 112 (1823, 5. května), 220 (1826, 11. července), 231 (1826, 27. srpna). — *Palacký Kopitarovi:* 118 (1823, 22. června), 224 (1826, 18. července).
Korlath: 67 (1821, 25. ledna).
Körner Jan: 249 (1826, 4. prosince).
Kronberger A. C.: 206 (1826, 4. března). — *Palacký knihkupectví Kronberger & Weber:* 218 (1826, v druhé polovici června).
Lichtner JUDr. — *Palacký Lichtnerovi:* 183 (1825, 13. července).
Lukič Mikuláš: 15 (1816, 14. srpna), 25 (1817, 19. října).
Marschner Jindřich: 60 (1820, 28. listopadu), 65 (1820 v prosinci), 105 (1823, 6. února).
Martinek Jan: 37 (1818, 30. října).
Mercandin hrabě Josef: 129 (1823, 7. října), 130 (1823, 28. prosince), 145 (1824, 21. března), 153 (1824, 14. července), 236 (1826, 27. září).
Nádherný Kajetán: 208 (1826, 12. března) 221 (1826, 11. července).
Ochsenbauer Jan: 187 (1825, 16. srpna).
Peschek: 184 (1825, 22. července).
Petenyi Jan Dobromír: 120 (1823, 7. července), 127 (1823, 30. srpna), 143 (1824, 7. února), 148 (1824, 20. května), 178 (1825, 25. dubna).
Pichlerová Karolina: 207 (1826, 8. března), 211 (1826, 4. dubna), (1826, 5. dubna), 215 212 (1826, 17. května) 241 (1826, 5. listopadu), 245 (1826, 19. listopadu), 259 (1826, 29. prosince).
Pilečka Jan: 21 (1816, 20. prosince).
Pospíšil Jan Hostivít: 242 (1826, 12. listopadu), 256 (1826, 23. prosince).
Ritter Jan z Rittersbergu: 191 (1825, 5. listopadu), 196 (1825, 11. prosince).
Roy Jan: 19 (1816, 24. prosince).
Sedláček Vojtěch: 255 (1826, 19. prosince).
Seidl Josef Antonín: 238 (1826, 1. října).
Stollberg hrabě Leopold: 146 (1824, 26. března), 166 (1825, 22. ledna).
Svoboda Jan: 163 (1824, 16. prosince).
Šafařík Pavel Josef: 22 (1817, 22. dubna), 48 (1819, 19. října), 51 (1820, 15. února), 57 (1820, 2. srpna), 58 (1820, 12. srpna), 62 (1820, 7. prosince), 70 (1821, 8. března), 76 (1821, 18. října), 78 (1821, 25. listopadu), 85 (1822, 10. března), 101 (1822, 28. listopadu), 139 (1824, 22. ledna) — *Palacký Šafaříkovi:* 16 (1816 v srpnu).
Šafařík Jungmannovi: 29 (1817, 11. prosince), 32 (1818, 27 února), 34 (1818, 23. dubna), 35 (1818, 29. května), 40 (1819, 19. února), 42 (1819, 19. března), 54 (1820, 16. března).
Šimko Josef: 23 (1817, 8. srpna), 28 (1817, 9. prosince), 31 (1818, 22. února).
Šimko Samuel: 41 (1819, 19. února).
Šimko Vilém: 240 (1826, 9. října).
Schön Josef: 248 (1826, 4. prosince).
Sternberg hrabě Kašpar: 234 (1826, 14. září), 251 (1826, 10. prosince), 253 (1826, 15. prosince), 254 (1826, 17. prosince), 258 (1826, 26. prosince).
Štúr Samuel: 55 (1820, 11. května).
Tomášek Pavel: 193 (1825, 20. listopadu), 252 (1826, 14. prosince).
Turinský František: 73 (1821, začátek června).
Veselý Jan: 257 (1826, 23. prosince).
Winkler Jan: 30 (1818, 23. ledna), 38 1818), 135 (1823, 4. prosince).
Vratislav hrabě František Josef: 157 (1824, 11. září).
Vratislavová hraběnka Antonie: 168 (1825, 9. února), 194 (1825, 30. listopadu), 227 (1826, 9. srpna). — *Palacký hraběnce Vratislavové:* 169 (1825, 12. února).
Vyrožil Antonín: 66 (1821, 15. ledna), 71 (1821, 9. března), 72 (1821, 20. března), 77 (1821, 21. listopadu), 79 (1821, 30. listopadu), 108 (1823, 25. března), 121 (1823, 17. července), 150 (1824, 24. června), 154 (1824, 20. srpna), 162 (1824, 10. prosince), 172 (1825, 24. února), 179 (1825, 19. května), 182 (1825, 7. července), 197 (1825, 28. prosince), 223 (1826, 14. července). — *Palacký Vyrožilovi:* 107 (1823, 28. února).
Zerdahelyová Nina: 44 (1819, 21. července) 47 (1819, 13. září), 69 (1821, 25. února), 87 (1822, 19. června).

Absolutorium Fr. Palackého ze škol Prešpurských: 61 (1820, 2. prosince).
Průvodní list Fr. Palackého do Prahy 109 (1823, 1. dubna).
Křestní list Fr. Palackého: 110 (1823, 2 dubna).
Sternberk hrabě Kašpar Josefovi hraběti Sedlnickému: 202 (1826, 17. února).
Kolovrat Libštejnský hrabě Frant. Ant. Kašparovi hraběti ze Šternberka 203 (1826, 23. února).
Ředitelství tajného dvorního archivu Fr. Palackému 213 (1826, 9. dubna).
Výbor Musea království Českého Fr. Palackému 216 (1826, 21. května).

